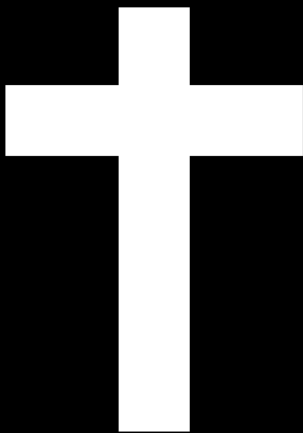

Ungbòta-Ɖwúta Tó
Bhǔkù

Ndrúna: Ungbòta-Ɖwúta Tó Bhǔkù New Testament

Ungbòta-Ɔwátá Tó Bhǔkù

Ndrǔna: Ungbòta-Ɔwátá Tó Bhǔkù New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndrǔna (Ngiti)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
abb6c630-aaf1-5647-8172-605215e8fe12

Contents

Màtayò	1
Màrkò	65
Lukà	104
Yùwanì	167
Uvitatále	216
Pbàromà	279
1 Pbàkòritò	308
2 Pbàkòritò	336
Galàtiyà	354
Èfèsò	364
Filipì	374
Kòlòsayì	381
1 Tèsàlònìkà	388
2 Tèsàlònìkà	394
1 Tìmòtewù	398
2 Tìmòtewù	406
Titò	412
Filimoni	416
Pbàèbràniyà	418
Yàkobhò	441
1 Péterù	449
2 Péterù	458
1 Yùwanì	463
2 Yùwanì	470
3 Yùwanì	472
Yudhà	474
Upfòta tó bhùkù	477

Màtayò

andí Yēsù Krístò bhà Ídzi Mākūrù Yàri bhükù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàri bhükù nandí ní Màtayò. Ngätsi ndi Màtayò-ovò ní'ì Lawì (Mrk 2.14). Ka ní'ì Mùyàhudi, ndirò ka ní'ì pàratà tó ndombè (9.9). Ní Yēsù náanzi ka ndíni pbindà kasu nubhà tí, ndàdù òngò pbindà uvitatále nzínzi ó atdí ale tí (10.3).

Màtayò náandi pbindà bhükù fiyò ní, yà ì nùgèrè 'à'ù Yēsù Pbhàhúdí. I Pbhàhúdí núuni Ungbòta-Ayí tó Andítà mbèyi nyá. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kàránà pbindà andítà nípbì rǒ ndi Ungbòta-Ayí ò ka kandí dhu rǒ.

Màtayò náandi pbindà bhükù, ritè dhu k pangba Yēsù rari ndi yà Pbhàhúdí náaródona irà rirà dhu tí Màsiyà (2.6).

Yēsù ka kugu Hèròdè rǐ'ì ádrùngbǎ kamà tí Pbhàhúdí tó pbiri, Ìsràyeli, dǒ ònà kàsuni ó (2.1,15). Ní, kádù pbindà kasu òpè Gàlilayà tó pbiri ò rò, ndàrà àhu nà Yèrùsalemà, Yùdeyà tó pbiri ó ádrùngbǎ kigò ò. Ndi kàsuni ó, Ìsràyeli ní'ì Pbarómá tó pbiri ó kámá dǒ ádrùngbǎ kamà nónyè idzi dóná rǒ. Ní, wò ndi ádrùngbǎ kamà nóongónà ndi ndónyè idzi dóyá pbiri ùndà yà ndi ndúli ì pbiri ó pbalìwálí-otù ó. Ní, Yēsù-ànyà natdi ndíni ka koho tí ní'ì liwali Pilatò.

Bhükù-nyiti ka kóhù tí dhu

- Yēsù Krístò t'ábhúna-ovò mà kugu ka kí dhu màna (1.1-2.23).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì náanzi pbindà kasu tí dhu (3.1-12).
- Yēsù rǐ bàtizò àlě dhu mà pǒmvo Sitanì rǐ Kà-afi ùmvú dhu màna (3.13-4.11).
- Yēsù rǐ pbindà kasu ònzi Gàlilayà tó pbiri ó dhu (4.12-18.35).
- Yēsù rǐ abhi òpè pbindà kasu nà Gàlilayà rò, ndàrà àhu nà Yèrùsalemà tó kigò ò dhu (19.1-20.35).
- Yēsù rǐ pbindà kasu ùtsa ndi ndí dóná rò kasu ònzi Yèrùsalemà tó kigò ó, ràrà àhu ndùtò ka kí mèsalabhà dǒ dhu ò dhu (21.1-27.66).
- Yēsù rǐ ndingbè ovè-bvù rò, nditè ndi pbindà ábhàli tò, ndàdù dhu òvò fiyò ndíni «Ídzi Mākūrù» nuno tí kóró yà adzi ó ale-tsù-tidò tò dhu (28.1-20).

Yēsù t'ábhúna-ovò

(Luk 3.23-38)

¹ Yàri ní Yēsù Krístò t'ábhúna-ovò. Yēsù Krístò ní'ì Dàwudi-dhú bvù ale, ndirò Dàwudi ní'ì Àbràhamù-dhú bvù ale.

² Àbràhamù náadhì Ìsakà, Ìsakà náadhì Yàkòbhò, Yàkòbhò náadhì Yudhà mà adóna màna. ³ Yudhà náadhì Pàrezi mà Zàrà nà. Àbádhí-tsánà ní'ì Tàmari. Pàrezi náadhì Èsròmù, Èsròmù náadhì Àramù.

⁴ Àramù náadhì Àminàdabhù, Àminàdabhù náadhì Nàsonì, Nàsonì náadhì Sàlmònì, ⁵ ndirò, Sàlmònì náadhì Bòazà. Bòazà-tsánà ní'ì Ràhabà. Bòazà náadhì Òbedè. Òbedè-tsánà ní'ì Rùtá. Òbedè náadhì Yēsè,

⁶ Yēsè náadhì Ádrùngbǎ kamà Dàwudi, ndirò, Dàwudi náadhì Sòlòmònì. Sòlòmònì-tsánà ní'ì yà Ùriyà-fó rò Dàwudi akò tsibhále. ⁷ Sòlòmònì náadhì Rèhòbòhamù, Rèhòbòhamù náadhì Àbiyà, Àbiyà náadhì Asà, ⁸ Asà náadhì

Yòsàfatà, Yòsàfatà náadhì Yòramà, Yòramà náadhì Ùziyà, ⁹ Ùziyà náadhì Yòtamù, Yòtamù náadhì Àhazì, Àhazì náadhì Zèkiyà, ¹⁰ Zèkiyà náadhì Mánasì, Mánasì náadhì Àmòsè, Àmòsè náadhì Yòsíyà, ¹¹ ndirò, Yòsíyà náadhì Yèkòniyà mà adóna màná, yà Pbàisràyélí ka kumba kowù nà ino tí Bàbeli tó pbirì ò nínaganí.

¹² Pbàisràyélí ka kumbà kowù nà ino tí Bàbeli tó pbirì ò dhu-dzidò, Yèkòniyà náadhì Sàrtiyelè, Sàrtiyelè náadhì Zèrùbàbeli. ¹³ Zèrùbàbeli náadhì Àbihudi, Àbihudi náadhì Èliyàkimù, Èliyàkimù náadhì Àzorò. ¹⁴ Àzorò náadhì Zàdhoki, Zàdhoki náadhì Àkimù, Àkimù náadhì Èlihudi, ¹⁵ Èlihudi náadhì Èliyèzeri, Èliyèzeri náadhì Mátanì, Mátanì náadhì Yàkòbhò, ¹⁶ Yàkòbhò náadhì Yòzefù, ndi Yòzefù ni'ì Màriyà bhà ale. Ndi Màriyà ní ndi, Yèsù, yà Krístò tí kátina ale nadhì.

¹⁷ Ní kóró i rùgànda-bvù ní'ì yà dhu bhèyi: ròpè ndi Àbràhamù rǒ rò, ràrà àhu Dàwudi rǒ, ní'ì atdí kumi dóná ifo nà rùgànda. Ròpè ndi Dàwudi rǒ rò, ràrà àhu Pbàisràyélí nùmba ka kí kowù nà ino tí Bàbeli tó pbirì ò dhu ò, ní'ì atdí kumi dóná ifo nà rùgànda. Ndirò ròpè ndi Pbàisràyélí ka kumbà kowù nà ino tí Bàbeli tó pbirì ò dhu rǒ rò, ràrà àhu Yèsù Krístò núgu ka kí dhu ò, ní'ì atdí kumi dóná ifo nà rùgànda.

Yèsù núgu ka kí dhu (Luk 2.1-7)

¹⁸ Yèsù Krístò núgu ka kí dhu ní'ì yà dhu bhèyi: kà-tsànà, Màriyà, ní'ì iwà Yòzefù òrì ró. Pbétù, inzà ì àpè 'ùmbá rórò, Màriyà náatù ndi òna nà Hlìl-Àlafì bhà òbi ní. ¹⁹ Yòzefù, yà kà mà rí 'ùmbá nà ale, ní'ì obhónángatále. Pbétù, kǎzè nzá kà-nyì níwǎ ndi ndí ibí ale nzínzi ò dhu. Ní kǎzè ndòdhò ka inzà indrù núnì rórò.

²⁰ Wò dhu ní'è kà rí rórò ní ndi, Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi onyù-bvù kà tò ndàti: «Yòzefù, Dàwudi-dhù bvù alé, inzì onzi Màriyà nídyì nyì nyì pbùkù tsibhále tí dhu-òdò. Obhó tí, kà rí'ì nà ari ní Hlìl-Àlafì bhà òbi ní kòdyì. ²¹ Kùguya kpatsibhíngba, nyadè òvòna nòvò Yèsù tí, ka ní ndi pbìndà ale níguya fíyó nzérenge ò rò nídhunì.»

²² Kóró wò dhu náanzì ndi, ndínì angýí Kàgàwà núnòno pbìndà nabi otù ò dhu náaká tí. Kǎti:

²³ «Kànì inzà àpè kpatsibhále núnì tsibhíngba ní'ìyia òna nà.

Ndirò kùguya kpatsibhá ngbángba,

kadù òvòna nòvò Mánoli tí*.»

Kà-tì ní: «Kàgàwà rí'ì atdikpá àlè màná.»

²⁴ Idho ò rò ndi ndìvà ndi rò, Yòzefù náanzì yà Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà màlàyikà núnòna fìndà dhu. Ní kǎdè Màriyà nídyì pbìndà tsibhále tí. ²⁵ Pbétù kùpbá nzá kà-ngbò, ràrà àhu kà rí kpatsibhá ngbángba núgu dhu ò. Ní Yòzefù náadè ndi ngbángba-òvò nòvò Yèsù tí.

2

Abho inga núnì ale-akpá ríwu Yèsù tó ngbángba nándà dhu (Luk 2.8-20)

¹ Yèsù ka kugu Yùdeyà tó pbirì ò kigò, Bètèlèhemù tí kátina ò, ádrùngbá kamà Hèròdè bhà ato ò. Ndi nínaganí, òrù-akpà-nyì rǒ rí 'ònzì dhu dǒ inga

* 1:23 1.23 Ìsa 7.14

núni ale-akpá níwù adyifò náarí ndìto iná rò, 'iwù ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò. ² Ní abádhí níwù dhu indrù-tsù 'àti: «Yà ka kùgù Pbayàhúdì tó ádrùngbá kamà rí'ì ìngboró? Mǎ màla kàbhà alali òrù-akpà-nyì rǒ adyifò arí ndìto iná rò. Ní mǎ mìwù ka nífu.»

³ Wò dhu ì ìrì rò, ádrùngbá kamà Hèròdè mà kóró Yèrùsàlemà tó kigò ò bhà màna nírè nga abho nyú, dòya ràdù ndinza atdidò. ⁴ Ní kùndu pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó màna kóró, ndivù Krístò nùgu ka kàmbènà ì nga tsùyá. ⁵ Ní abádhí náadù ɔte kà tó 'àti: «Bètèlèhemù, Yùdeyá tó pbìrì ò. Obhó tí, Kàgàwà bhà nabi náandì dhu angyí, ndàti:

⁶ «Ndirò inyì Bètèlèhemù, Yudhà bhà pbìrì ò nyì nyí'ì rò, nyì ní nǎ pòtsò kigò Yùdeyá ò kigò nzínzi ò. Obhó tí, unú rò ní ndì atdí kamà rǎhù.

Ndi kamà ní ndì Pbàisràyéí, pbàkà ale nundaya*.»»

⁷ Wò dhu-dzidò, kamà Hèròdè náanzi kòkò inga núni ale-akpá inzà ngǎkpà ale núni rórò, ndivù alali abádhí ala dòtsì ònà idho tsùyá. ⁸ Ní kǎdù abádhí nóvì Bètèlèhemù tó kigò ò, ndàdù àtina abádhí ní: «Nyòwu nyòme pé awáwù wò ngbángba dǒ. Ndirò ka nyì nyòtù rò, ní nyàdù nyìbho màkùrù idù, ndíní ma madù tí àrà kífù átò.»

⁹ Ádrùngbá kamà Hèròdè bhà ɔte ì ìrì dhu-dzidò, abádhí náadì dòya 'òwù. Nírò ní ndì yà abádhí álaná adyifò arí ndìto iná rò alali náadì angyì abádhí tó, ndámbe àrà dǒ, ndàrà ide yà ngbángba rí'ì ònà ngari-dòtsírò.

¹⁰ Abádhí níitdègu wò alali nálǎ, ní abádhí-dhè níika ndì atdidò nyú. ¹¹ Ní abádhí náatsù ànyì-dza, 'àdù ngbángba mà nála íyànà Màriyà màna. Ní abádhí núuko ì ɔtdyàya dǒ, ì rífù ndì ngbángba. Wò dhu-dzidò, abádhí núunga fíyò bholo-tsù, 'àdù perè núbho, 'òdhè ka ní. I perè ní'ì: ɔrò mà, mběyi aróngu kàzu ò ka kòbì ndì rò alindra-tidò mà, ndirò mběyi aróngu akye-tidò, mànèmanè tí kátina màna. ¹² Wò dhu-dzidò, Kàgàwà núuno dhu ɔnyu-bvù abádhí tó, ìnzì ì nadù tí Hèròdè bhà naná. Ní abádhí adù 'àdu fíyò pbìrì ò ngǎtsì otu ò.

Yèsù tó ngbángba nà ka kótse Mísri tó pbìrì ò dhu

¹³ Kòkò abho inga núni òrù-akpà-nyì rǒ arí 'ònzì dhu dǒ ale-akpá nádu ì dhu-dzidò, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndì Yòzefù tó ɔnyu-bvù, ndàdù àtina kǎní: «Ívǎ nyì, nyidyì ngbángba mà íyànà màna, nyàdù òku nà Mísri tó pbìrì ò. Ndirò, nyàdù nyòko ànyì rǎrà àhù ma mí nyǎví nyádu nyí ànyì rò dhu ò. Obhó tí, Hèròdè rí ngbángba nábhǎ kambe ònènà dǒ, ndíní ka koho tí.» ¹⁴ Ní ndì iku ò tí, Yòzefù nívǎ ndì idho ò rò, ndidyì ngbángba mà íyànà màna, ndòkù nà Mísri tó pbìrì ò. ¹⁵ Abádhí adù òko ànyì, rǎrà àhù Hèròdè rǒvè dhu ò. Wòrí dhu náanzì ndì ndíní Ádrùngbǎle Kàgàwà núuno pbìndà nabi-otù ò dhu náaká tí. Kǎti: «Ma mànzì idhùdu rǎhù Mísri rǒ*.»

Bètèlèhemù tó kigò ò kpabhá nzónzo nókye ka kí dhu

¹⁶ Hèròdè níitdègu dhu nòsù ɔtrǎ tí abho inga núni òrù-akpà-nyì rǒ arí 'ònzì dhu dǒ ale-akpá rǎtrǎ ndì, ní kà-afí-ònga níiwa ndì atdidò. Ní, kǎví pbìndà pbànowí rǒkyè óyò atò nà kpabhá nzónzo mà, inzà àpè óyò atò

* 2:6 2.6 Mík 5.1 * 2:15 2.15 Ɖse 11.1

nísè kpabhá nzonzo mànà kóró, Bètèlèhemù tó kigò mà, tiná arí'ì kóró pbanga mànà ǒ rò. Kǎnzì wò dhu àdhàdhì yà i abho inga núni ale-akpá nábhu fíndà alali i ala òná kàsùmì dǒ awáwù rǒ. ¹⁷ Nírò ní ndi yà nabi Yèrèmiyà núuno k pangba dhu náaká. Kǎti:

¹⁸ «Ale-tù ìrì ndì Ramà tó kigò ò.

Ìndrù rǒdzi, ndàdù àmbe ndùhu dǒ atdíđ.

Ràkeli ní ndi rí pbindà inzo nǒdzi.

Kòzè nzá kopè afína mà,

iwà i inzo náve nídhunì* .»

Yèsù tó ngbángba nà ka kíngò Mísri tó pbiri ò rò dhu

¹⁹ Hèròdè nǒvè dhu-dzidǒ, Ádrùngbále Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi onyu-bvù Yòzefù tó Mísri tó pbiri ò. ²⁰ Ndi màlàyikà náati Yòzefù ní: «Ívà nyi, nyidiyì ngbángba mà íyànà mànà, nyadù nyadu abádhí nà Ísràyeli tó pbiri ò. Obhó tí, yà ndi ngbángba nazè 'òhò ale náve wà.» ²¹ Ní, Yòzefù níivà ndi, ndidiyì ngbángba mà íyànà mànà, ndàdu ndi nà Ísràyeli tó pbiri ò. ²² Pbéti, kítdègu dhu níri Àrkèlawù rǎrǎ ndi àbanà Hèròdè dzidǒ idzi nǒnyù Yùdeyà tó pbiri ò ádrùngbá kamà tí, ní kǎdù ndi pbiri ò ndi ndàrà àdi dhu-òdò nónzì. Kàgàwà òvò dhu fíndà onyu-bvù dhu-dzidǒ, Yòzefù náadù àrà Gàlilaya tó pbiri ò. ²³ Kǎdù àrà àdi Nàzàreti tí kátina atdí kigò ò. Ndi dhu náanzì ndi wò dhu bhèyi, ndíní Kàgàwà núuno pbindà pbànábí-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎti: «Ka kanziya ka Nàzàreti ǒ ale tí* .»

3

Bàtizò nubhónà Yùwanì rǎ Ídzi Màkürù núno indrù tò dhu (Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì náito ndi Yùdeyà tó rùngù ò. Kǎmbénà Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núno dǒ indrù tò, ndàrà àtinà rǒ: ² «Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkù nzérénga. Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbá kamà bhà idzi-tsù nínùdù wà ndi.»

³ Yùwanì ní ndi, yà nabi Ísayà núuno dhu òná ale, ndati:

«Kǎnǎ atdí ale-tù rǎ ndìrì rùngù ò:

«Nyòbbholò Ádrùngbále Kàgàwà bhà ngudhà,

nyùtǒ kàbhà otu* .»

⁴ Ndi Yùwanì rǒ mèdzarù ní'ì ngàmiyà tí kátina izǎ-ká ní ka kódyù. Ndirò kisonà òna asé tó kùkyé ní. Kǒngónà àdù ndòngù indù mà, ìrì ǒ iti-dha mànà ní. ⁵ Ní indrù nǒngónà iwu kà-tí'ò Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, Yùdeyà tó pbiri ò rò kóró, ndirò Yòròdanì tó idha-akpà-bidǒ arí'ì kóró mùlengù ò rò màti. ⁶ Abádhí núunónà fíyò nzérénga kpangba kóró ale-ònzì, Yùwanì ràdù bàtizò núbho fíyò Yòròdanì tó idha-akpà ò.

⁷ Bàtizò nubhónà Yùwanì náala ábhǒ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mànà tina ò rówu iwu rǒ ndíní i alú tí bàtizò rǒ. Ní kǎti abádhí ní: «Nyí, àmvò tó osu-tsé! Ádhi ndi dhu nǒvò fùkù ndíní nyí nyotse tí yà ríra Kàgàwà bhà nàwí-tsù rǒ? ⁸ Nyònzì iwà nyí nyùgèrè nyí, nyùbhà fùkù nzérénga dhu náví rí dhu. ⁹ Ndirò, àpè nyìrè nga afíku ò, nyàti: «Àbràhamè ní abhukà!» Ma mí dhu núno kpangba fùkù, Kàgàwà ràdù kǎkàrí odu mà

* 2:18 2.18 Yèr 31.15 * 2:23 2.23 Mát 21.11 * 3:3 3.3 Ísa 40.3

nùgèrè ròngò Àbràhamù t'ídhúna tí. ¹⁰ Àlò ka kili wà itsu-pfò rò, ndíní ka kí'à tí i itsu-ve nì. Ní kóró itsu yà ìnzí arí ídzi itsu-kpò ní'ò, nukèrè ka kí, kadù àwàná kàzù ò. ¹¹ Ìma, ma mí bàtizò nùbhò fùkù idha nì, ndíní iwà nyí nyùgèrè nyí nyùbhà fùkù nzérenga dhu navi tí. Pbéù, dzidu dō rírá ale náaraya bàtizò nùbho rò fùkù Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí nì, ndirò kàzù nì. Ndi ale rí'ì òbì nà atdíídò ròsè dùdu nà. Ma màkà nzá mawà kà-pfò rò kàyitò mà. ¹² Kàlù ònyù-ònga t'ílèta tó kanyà-tidò foná. Ndirò kà rí pbindà odhó-dònga nátsu, ndàdù nghanù-kpò nípfo kéléna ò rò. Kà rí pbindà nghanù-kpò-tsù núnúú òngòlì ò, ndàdù dzéngéléna nùbì ìnzí aráve ádrùngbà kàzù ò.»

Yèsù rí bàtizò nálǎ dhu

(Mrk 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Atdíku, Yèsù níra Gálilaya tó pbirì ò rò, ndirà àhu Yùwanì-tí'ò, Yòròdanì tó idha-akpà-tsù, ndíní kàbhù tí bàtizò fíndà. ¹⁴ Ní Yùwanì núuvó ndì kà-rò, ndàdù àtìna kà nì: «Ìma ní ndi, ma màmbèna bàtizò nálǎ funú, ní ádhu nyi nyádù ìrà kònzì fudú nì?» ¹⁵ Pbéù, Yèsù náadù òte àdu kà tò, ndàti: «Ìnzí úvò nyi! Ítsè kà rí'ì ndi dhu bhèyi. Obhó tí, kòmbí dhu àkà àlè rònzi kóró dhu Kàgàwà nózè ka dhu bhèyi.» Nírò ní ndi Yùwanì náadù Yèsù núnò dhu ná'ù, ndàdù bàtizò nábhu kà tò.

¹⁶ Bàtizò ndi ndàlù rórò tí, Yèsù ráhu idha ò rò rò, òrù-akpà-tsù náangbe ndi kà tò. Ní kàla Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí òrù rò rífo àmbò tó òfò ò rò, ndi àmbò ràdù àdi dóná. ¹⁷ Ndirò Kàgàwà-tù náadù ndirì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdíídò ma mózè, nyìkpòdu nòfò dhu ònzì arí ale.»

4

Pfòmvo rí Yèsù-afí númvù dhu

(Mrk 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Wò dhu-dzidò, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí náabhù Yèsù ràrà rùngù ò, ndíní Pfòmvo núumvù tí afína. ² Ní Yèsù núutsi ònyù t'ònyuta-tsù ifo kumì idho tí, ìnzí ndàrà ònyù ònyù rò adyìbhengá màtí ndirò kùbhingá màtí. Ní àwù náadù kàlù atdíídò. ³ Nírò ní ndi pfòmvo níra àhu kà-tí, ndàdù àtìna kà nì: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'Ídhùna nyú tí, ní áví kàrí odu rùgèrè ì, 'òngò m̀gati tí.» ⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándì dhu kati:

«Ìnzí ní m̀gati kèlè ndi ìndrù tò ràdù ípirònga nábhu,

pbétù Kàgàwà-li'ò rò àhu kóró òte ní ndi ràdù ípirònga nábhu ìndrù tò*.»

⁵ Tdíídò, Pfòmvo náara kà nà Yèrusàlemà, ìlìlǎ kígò ò, ndàdù kàbhù rùpò Kàgàwà bhà idza dò-tsírò òrù ngari dò, ⁶ ndàdù àtìna kànì: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'Ídhùna nyú tí, ní òbè pé nyi obvò. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándì dhu kati:

«Kàgàwà rí dhu núyá pbindà màlàyikà tò okúná dò rò,

ndíní nyi nòkò tí òrù rò otsúna-tsírò,

akye odu nóobena pfònu ní*.»

⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándì dhu átò kati:

«Dhu-àkà nzá nyumvù pbùkù Ádrùngbàlè Kàgàwà-afí*.»»

* 4:4 4.4 Tòr 8.3 * 4:6 4.6 Zàb 91.11-12 * 4:7 4.7 Tòr 6.16

⁸ Wò dhu-dzidò, Pfòmvo abhù Yèsù rùpò ádzí p̀biri-akpà d̀. Kádù kóró yà adzi d̀ò ádròdrò kámá tó p̀biri mà, kóró òyá ònzì mànà nítè kà t̀. ⁹ Kádù àtìnà Yèsù ní: «Nyí nyapé nyòkò ɔtdyànù d̀ò onzìdù nyifù ma, ní kóró k̀rì dhu nùbhò ma mí indù.» ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìnà kà ní: «Índrí nyí àwú, Sìtaní! Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Dhu àkà nyulè Ádrùngbàle p̀bùkù Kàgàwà,
nyadù kà kèlè nífù atdí.»»

¹¹ Nírò ní ndi Pfòmvo náadù ndìvà, ndàrà kà-tí r̀. Kàgàwà bhà màlàyíkà náadù iwu Yèsù-tí'ò, àdù àmbe kà kàsù nónzì d̀.

Yèsù rí p̀bindà kasu nópè Gàlìlayà tó p̀biri ò rò dhu
(Mrk 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Yèsù níitdègu bàtizò nubhónà Yùwanì ka kòsò imbi ò dhu níri, ní kádù àrà fíndá dhu ní Gàlìlayà tó p̀biri ò. ¹³ Ányì, kádì nzá Nàzàretì tó kigò ò, p̀bétù kádù àrà àdì Gàlìlayà tó r̀r̀-ò-bidò arí'ì kigò, Kàpèrnàwumù tí kátina ò. Kàpèrnàwumù ní'ì Zàbùlònà mà, Nèftalì mànà tó mùlèngù ò kigò.

¹⁴ Kóró wò dhu náanzì ndì, ndíní Kàgàwà nùuncò p̀bindà nabi Ísayà-otù ò dhu náaká tí. Kàtí:

¹⁵ «Ò! Zàbùlònà bhà p̀biri mà, Nèftalì bhà p̀biri mànà,
ádrùngbà r̀r̀-ò-bidò r̀ràrà ngudhà,
Yòrdànì tó idha-akpà-adzè nà rò rí'ì p̀biri, Gàlìlayà,
yà ìnzì ní P̀bàyàhúdì náaróko ònà p̀biri!

¹⁶ Yà ìnò ò aróko kóró ale nála wà ádrùngbà awáwù.

Yà ɔve-sisì tó ìnò níubvù ndì d̀nà p̀biri ò aróko ale d̀ngà awáwù náwù wà*.»

¹⁷ Kàpèrnàwumù ndì ndàrà àhù rò ní ndi, Yèsù apè ndùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù, ndàrà àtìnà r̀: «Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkù nzérenge. Obhó tí, òr̀-akpà ò Ádrùngbà kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndì.»

Yèsù rí ifò àwèrù núnzi dhu
(Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Gàlìlayà tó r̀r̀-ò-bidò ndì ndùbhi r̀r̀, Yèsù náala atdí ale bhà óyò inzo. Abádhí ní'ì àwèrù. Atdí-òvò ní'ì Simonì. Ngàtsi ndì Simonì-òvò ní'ì Péterù. Ndirò kà t'ádònà-òvò ní'ì Àndèrèyà. Abádhí ubhìnà ìbhè nókýè r̀ò imbi ní r̀r̀ ò. ¹⁹ Ní Yèsù atì abádhí ní: «Nyíwù owùdu ò! Ma mí nyùgèrè, nyóngò indr̀-ò-tsù fíyù r̀ngò, ndíní owùdu nungu tí ale tí.» ²⁰ Ní urò rò tí, abádhí nùubhà fíyò ìbhè-mbì, 'àdù owu kòwù ò.

²¹ Tdítdò Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà óyò inzo nála. Í inzo ní'ì Yàkòbhò mà adònà Yùwanì mànà. Abádhí ní'ì fíyò ìbhù ò, àbayà Zèbèdayò mànà, fíyò ìbhè-mbì nóbhòlò ì í r̀. Ní Yèsù adù abádhí nánzi. ²² Ní ányìr̀ò rò tí, abádhí adù àbayà nùbhà ìbhù mànà, 'àdù owu Yèsù-owù ò.

Yèsù rí Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnzò, ndàdù andítalè nígu dhu
(Mrk 1.9; Luk 4.44; 6.17-18)

²³ Yèsù nóongónà ubhi kóró ngari ònà Gàlìlayà tó p̀biri ò. Kàránà dhu ùdhe r̀ò unduta-dzà ò rò, ndàdù àrà òr̀-akpà ò Ádrùngbà kamà bhà idzi

* 4:16 4.16 Ísa 8.23-9.1

tó Ídzì Mákùrù núnò rǒ ìndrǔ tò. Ndirò kǎránà kóró andi-tidò nígu rǒ, ndàdù kóró otsu-tidò nígu. ²⁴ Ní kòyí náaká kóró Siriyà tó p̀bìrì ǒ. Ndirò, ka kowúnà dhèdherò andi-tidò ní arándì ale nùmbà rǒ kà-fò'ò. I ale ní'ì yà nzére-alafí nà arí'ì ǒyà ale mà, símvotále mà, ndirò ngbòya éve ale màna. Ní Yèsù náaràna ì ale nígu rǒ kóró. ²⁵ Ábhǒ ihé-yà nóowúnà iwu rǒ Gállilayà tó p̀bìrì ò rò, Dèkàpòlì tó p̀bìrì ò rò, Yèrùsàlemà tó kígò ò rò, Yùdeyà tó p̀bìrì ò rò, ndirò Yòrdànì tó idha-akpà-adzè rò màtì, ì rùbhi kǒwù ǒ.

5

Yèsù rǐ Ídzì Mákùrù núnò ihé-yà tò p̀bìrì dǒ rò dhu
(Mrk 3.13; Luk 6.12-13)

¹ Yèsù nítdègu ihé-yà nálǎ, ní kǔpò p̀bìrì dò, ndàdù àdi obvò. Ní kàbhà ábhàlǐ náadù iwu kà-ti'ò. ² Nírò ní ndi kǎdù ndòpè ndúdhe dhu abádhí tò, ndàmbe àtinà dǒ:

Hirò nonziya ale
(Luk 6.20-23)

³ «Hirò nonziya ale ní yà nǎkù tí arí'ì ale-afí ònǎ rò ale, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní abádhí tó nídhunǐ!

⁴ Hirò nonziya ale ní, yà kòmbí aróko nyíya-dha ǒ ale, Kàgàwà nóopéya abádhí-afí nídhunǐ!

⁵ Hirò nonziya ale ní yà ìyònga ǒ aróko ale, abádhí nóokoya yà adzi-kàmǎ tí nídhunǐ.

⁶ Hirò nonziya ale ní, yà obhónánga ònzi ì í dhu tó àwù nà arí'ì, àdhàdhì ònyè mà idha màna-atdyú òho ka karí dhu bhèyi ale, Kàgàwà náadèya abádhí ózè dhu nábhu rǎkǎ abádhí tò nídhunǐ.

⁷ Hirò nonziya ale ní izu nábà arí ǒdhíya dǒ ale, Kàgàwà náabáya izu abádhí dǒ nídhunǐ.

⁸ Hirò nonziya ale ní afíya ònǎ rò ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale, abádhí náalaya Kàgàwà-ngbò nídhunǐ.

⁹ Hirò nonziya ale ní, màrùngǎ ǒ arí ìndrǔ nábhu ròkò ale, Kàgàwà náanziya abádhí p̀bìndà inzo tí nídhunǐ.

¹⁰ Hirò nonziya ale ní obhónánga ònzi ì arí dhu-okú dò rò ka karávu ròyá ale, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní'íya abádhí tó nídhunǐ.

¹¹ Ndirò, hirò nonziya ní nyí, yà nyí nǐ ka karí dhu núnò, kavu rùkú, kǎdù kóró nzére dhu-tidò náwe dùkú okúdu dò rò rò.

12 Ní nyílè nyí, nyàdù òko dhèdhe ǝ, nyí nyabáya ádrùngbǎ mùkimbà nyú òrù-akpà ò nìdahun. Wò dhu bhèyi tí ní ndi ka kavù angyi í'ì Kàgàwà bhà pbànábi rǝ.»

Yèsù-owù nángù arí ale ní yà adzi ǝ iko mà, awáwù mànà dhu (Mrk 9.50; Luk 14.34-35)

13 Yèsù adù àtìnà tdítǝ ihé-yà ní: «Nyí ní iko yà adzi dǝ ale nzínzi ǝ. Pbétù, iko-òvù náapè ìku, ní ka kádù kábhu ròkyè àdhu ní tdítǝ? Kà kàsù rí mbá àdù ì'ì tdítǝ. Kà rǎdù àkǎ koyi iri, kadù àmbe ònángà nòtsi dǝ ale-pfò ní.

14 Nyí ní ndi awáwù yà adzi dǝ ale nzínzi ǝ. Pbirì dǝ ka kòsì kigò náari nzí ndòru. 15 Ndirò, ka kínzi àdù tarà nóbì, kadù àtsinà ità-tsi. Pbétù, ka kádù kòbì, kadù ìlinà tarà ùlì ka karí ònà orú ngari ǝ. Ndi dhu bhèyi ní ndi kà rǎdù idzá rí'ì kóró ale-nyinga náwù. 16 Ní ndi dhu bhèyi tí, dhu àkǎ fàkú awáwù rǎwù kóró ale-nyinga, ndínì abádhí ala tí idzi kàsùku, 'àdù òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà nífu.»

Yèsù rí dhu núdhè Ƴyátá nífǎ ka kí dhu dǝ dhu

17 Yèsù adù àtìnà tdítǝ: «Àpé nyirè nga ma rírà Músà bhà Ƴyátá mà, pbànábi núno dhu mànà dhu nùgolo. Ma mírà nzá abádhí nùgolo, pbétù, ma mírà ndínì ma mabhù tí í Ƴyátá núnò dhu rònzi ì. 18 Ma mí obhó dhu núno fùkù: òko yà adzi mà òrù-akpà mànà nóko rórò, atdí andítá-nyìkpó-tútùngba mà í Ƴyátá ǝ náawíya nzi, ràrà àhu yà adzi ǝ dhu-tsù rí ndòdì dhu ǝ. 19 Nírò, atdí ale náapè atdí akekpá Ƴyátá-ngba mà nùkò kòrì Ƴyátá nzínzi ǝ, ndàdù dhu ùdhe ngùkpà ale tò ròwù kùkò rǝ átò ndi bhèyi, ní ndi ale ní'íya ndi àkèkpá ale òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǝ. Pbétù í Ƴyátá nífǎ rí, ndàdù dhu ùdhe ngùkpà ale tò rífù ka átò ndi bhèyi ale, ní ndi ale ní'íya ndi òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǝ ádrùngbǎle.

20 Obhó tí, ma mátina nyí ní: nyí nyaróznina obhónángà náapè nzí òse Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà tó obhónángà dònǎ, ní nyí nyotsúya nzi òrù-akpà ǝ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǝ.»

Yèsù rí dhu núdhè ìndrǎ rǎkò dhu dǝ dhu

21 Tdítǝ Yèsù adù àtìnà: «Nyí nyirì wà abhùku tò Kàgàwà uyá dhu ndàti: <Dhu àkǎ nzá nyohò abvo. Abvo nòhò ale nákǎ kotdì ànyàna.>

22 Pbétù, ma mí dhu òvo fùkù, mati: òdhìnà rǝ àkò ale, nákǎ kotdì ànyàna. Ndirò, òdhìnà nàtì kidhomá tí ale, nákǎ ádròdrò anya nítì arí ale ròtdì anya dòná. Ndirò, ndi ale ràtì òdhìnà ní: <Nyí ní àrítále!> Ní ndi ale àkǎ, kobvù yà ìnzì aráve dhòdhóhonganà kàzu ǝ.

23 Nyí nyapè ì'ì perè nábhù nyí nyí màzàbahù dǝ rò Kàgàwà tò ró, dhu ràdù ise ùnù ànyirò rò ìnè nzèrè dhu ràrì'ì nzínziku ǝ adònu nà, 24 ní dhu àkǎ nyubhà ndi perè màzàbahù-ònzì, nyadù nyadu, nyòwù ndi nzínziku ǝ rí'ì dhu nítò angyi adònu mànà. Wò dhu-dzidǝ ní ndi, nyí nyádù nyadu, nyirà pbùkù perè nábhù Kàgàwà tò.

25 Dhu nà nyí nyarí'ì nà nzínziku ǝ òdhìnu náapè àmbe àrà dǝ nyòbhù, nyàdù òko nyámbe òwu dǝ atdíkpá ka mànà dhùwanì ǝ, ní dhu àkǎ nyonzi òbi, nyirì nyí, nyítò ndi dhu, ìnzá nyí nyapè òwu ùvò anya t'ítàtì t'ále-ònzì rórò. Ìmbá kǎ'ì ndi dhu bhèyi rò, kà rǎdù nyabhu kotdì ànyànu, kadù

nyabhù pùrùsì ròsò nyí imbi ò. ²⁶ Ma mí obhó dhu núno indù: nyí nyí nzi àdù àhù imbi ò rò inzà nyí nyùbho dènú ka kòtdì dhu riku kóró rórò.»

Yèsù rí dhu núdhě m̀nyòni dǎ dhu
(Mrk 9.43,47-48)

²⁷ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtina: «Nyí nyíri wà yà ka kuno dhu, kati: <Dhu àkã nzá nyònzì m̀nyòni.> ²⁸ Pbéùtù ima, ma mátina nyí nǎ: atdí kpatsibhále náapé ngãtsi ale-ve dò nga nándà, ndàdù kãtdyú nóhò, ní ndi ale nónzì wà m̀nyòni ndi tsibhále nà afina ò.

²⁹ Ní dhu náapé ì'ì, fangà tó nyìkpónu náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní dhu àkã nyitá ka, nyadù itùnà nyobvù itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkã wà nyiwí atdí ngbònu-róngá-ngba, ròsè kóró ngbònu nóbvù ka kí inzì aráve dhòdhóhonganà kázu ò dhu dòná. ³⁰ Ndirò, dhu náapé ì'ì, fangà tó otsúnu náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní dhu àkã nyotdì ka, nyadù òbvùnà itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkã wà nyiwí atdí ngbònu-róngá-ngba, ròsè kóró ngbònu nóbvù ka kí inzì aráve dhòdhóhonganà kázu ò dhu dòná.»

Yèsù rí dhu núdhě kpatsibhále mà rí 'ùbhã
p̀bindà tsibhále nà dhu dǎ dhu
(Màt 19.9; Mrk 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ Tdítdò Yèsù adù àtina: «Ka kati àtò: <P̀bindà tsibhále nódhò rí ale náká ndàndì ùbhátá tó bhàruwà, ndàdù àbhunà kà-fó.> ³² Pbéùtù ima, ma mátina nyí nǎ: <Atdí ale mà náapé p̀bindà tsibhále nódhò inzà ní m̀nyòni kònzina dhu-okú dò rò tí, ní ndi ale nítsu wà p̀bindà tsibhále m̀nyòni ò, ndi tsibhále mà rádù owu 'ùmba ngãtsi kpatsibhále nà nídhuní. Ndirò, ndi òdho ka kòdhò tsibhále nà ì nùmbã ale nádù ì'ì iwà m̀nyòni nònzì átò.>»

Yèsù rí dhu núdhě dhu t'ótsota dǎ dhu

³³ Tdítdò Yèsù adù àtina: «Nyí nyíri wà yà abhúku tò ka kuyá dhu, kati: <Àpé nyùtsò dhu títò dǎ, pbéùtù dhu àkã nyònzì yà Ádrùngbãle Kágawà-ònzì nyí nyòtsò ònzì nyí nyònzina dhu tí dhu*.> ³⁴ Pbéùtù, ma mátina nyí nǎ: Àpé nyùtsò dhu akekpa màtí. Àpé nyùtsò dhu òrù-akpa-òvò rǎ màtí, Kágawà náaradi dòná tombi ní ndi nídhuní. ³⁵ Àpé nyùtsò dhu yà adzi-òvò rǎ màtí, Kágawà náarí pfóna ùì róngá ní ndi nídhuní. Àpé nyùtsò dhu Yèrusàlemà tó kigò-òvò rǎ màtí, ádrùngbã Ádrùngbã kamà bhà kigò ní ndi nídhuní. ³⁶ Ndirò, àpé nyùtsò dhu dùku-òvò rǎ màtí, inzì nyí nyadù atdí àyí-ve-ngba mà nábhù ròtì, ndirò ngãtsi ní ròpfò nídhuní. ³⁷ Obhó dhu tí rí'ì dhu náká nyàtù obhó dhu tí. Ndirò, inzì ní obhó dhu tí rí'ì dhu náká nyàtù inzì ní obhó dhu tí. Wò dhu dǎ ka kiséna ngùkpa dhu nádù ì'ì nzére ale, P̀fòmvo bhà rò irà dhu.»

Yèsù rí dhu núdhě nzére dhu núbhò ka kí nzére dhu nǎ dhu dǎ dhu
(Luk 6.29-30)

³⁸ Yèsù adù àtina tdítdò: «Nyí nyíri wà yà ka kuno dhu, kati: <Ale-nyìkpó ale-nyìkpó ari ò, ndirò ale-kù ale-kù ari ò*.> ³⁹ Pbéùtù ima, ma mátina nyí nǎ, dhu rákã nzá nyùbho nzére dhu nzére dhu nǎ. Atdí ale náapé ngàngànù òpbi fangà dòná rò, ní dhu àkã nyugèrè ìgù dòná ngàngànù kà ròpbi átò.

* 5:33 5.33 Law 19.12; Òzt 30.3; Tòr 23.22-24

* 5:38 5.38 Law 24.20; Tòr 19.21

40 Atdí ale náapé ndòzè ndàrà nyòbhu dhèwani ò, ndíni ndakò tí rùnù simisi, ní dhu àkà nyiwa rùnù kotí átò, nyabhu kà tò. 41 Atdí ale náapé nyutù obi ní nyanò ònà dhu, nyarà nà atdí kilòmèterè tí, ní dhu àkà nyanò ka, nyarà nà óyò kilòmèterè tí. 42 Atdí ale náapé dhu ònzi funù, ní dhu àkà nyabhu ndi dhu kà tò. Ndirò, kápé dhu ònzi ndèwu funù, ní dhu àkà nzá nyuvò nyi ndi dhu rǒ.»

Yèsù rǐ dhu núdhě òmvù nózè ka kí dhu dǒ dhu

(Luk 6.27-28,32-36)

43 Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna: «Nyí nyírì wà yà ka kuno dhu átò, kati: <Dhu àkà nyoze òdhanu, nyadù pbùkù òmvù nòndrò.> 44 Phétù ima, ma mátina nyí ní: Dhu àkà nyòzè fùkù òmvù, nyadù òwu nyítsò rǒ rùkù arávu ale dǒ. 45 Ndi dhu bhéyi ní ndi, nyí nyadù òngo òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà bhà inzo tí. Obhó tí, ka ní ndi adyifò nábhù arí rìkà nzére dhu ònzi arí ale mà, ídzi dhu ònzi arí ale mànà dǒ. Ndirò káři igye nábhù rìkò obhónánga ònzi arí ale dǒ, ònzi arí kònzì ale mànà. 46 Nyí nyapé yà nyí nózè ale kèlè nózè, ní ádhu Kàgàwà adùya àbhuna fùkù perè tí? Pàratà tó pbàndómbé mà náatí obhó dhu nónzi átò ndi dhu bhéyi tí? 47 Ndirò adòku-tsù tí nyí nyí mùlèmbè nongù rò, ádhu ndi ádrùngbà dhu tí nyí nyarónzina? Ínzá Kàgàwà ná'ù ale mà náatí obhó dhu ònzi ndi dhu bhéyi tí átò? 48 Ní, dhu àkà nyí'ì mbá afátá nà ale tí, ádhàdhì òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà narí mbá afátá nà ale dhu bhéyi.»

6

Yèsù rǐ dhu núdhě perè núbho ka kádù tí dhu dǒ dhu

1 Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna: «Nyàndà nga mbéyi ònzi ònzi idzi dhu tí rí'ì dhu òndrù tó òndrù-nyìkpó ò rò, ndíni ka kala tí nyí. Ndi dhu bhéyi nyí nyapé kònzì, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà rǐ nzi àdù perè núbho fùkù. 2 Ní, perè nábhù nyí nyí nyònzì òndrù-dzà nà ní rò, dhu àkà nzá nyabhu ka ikù ò, ádhàdhì oyoyo idàya nà ale náarí kònzì unduta-dzà ò rò ndirò ngudhà ò rò màtì dhu bhéyi. Abádhì náarí dhu ònzi ndi dhu bhéyi ndíni ka kifu tí ì. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: abádhì nábà wà fíyò mùkimbà angyangyi. 3 Pbétù inyi, perè nábhù nyí nyí nyònzì òndrù-dzà nà ní rò, dhu àkà nzá nyabhu igù tó òtsúnù rànì fangà tó òtsúnù rábhuna dhu. 4 Ndi dhu bhéyi ní ndi, nyí nyàbhu perè rádù àdi òdhù ò. Ndirò, Àbanu Kàgàwà, yà òdhù ò dhu nálá arí ale, ní rádù mùkimbà nábhù indù.»

Yèsù rǐ ale nítsò ka kádù tí dhu núdhě dhu

(Luk 11.2-4)

5 Tdítdò Yèsù adù àtìna: «Nyítsò nyí nyí rò, dhu àkà nzá nyònzì nyí oyoyo idàya nà ale náarí 'ònzì dhu bhéyi. 'ítsò ì ì rò, abádhì náarí 'òzè 'ítsò ì orù ì ikò ròrò unduta-dzà ò rò, ndirò otu-yàgá ò rò màtì, ndíni kórò ale náala tí ì. Ma mí obhó dhu núnò fùkù, abádhì nábà wà fíyò mùkimbà. 6 Pbétù inyi, nyítsò nyí nyí ònà kàsùmì ò, dhu àkà nyotsu pbùkù kàluga ò, nyadyì tsùnù ányì, nyadù nyítsò yà ányì rí'ì òdhù ò Àbanu Kàgàwà rǒ. Ní, òdhù ò nyí nyónzina dhu àlǎ arí ndi Àbanu Kàgàwà, rádù perè nábhù indù.

7 Ní, nyítsò nyí nyí rò, dhu àkà nzá nyùnò ìmbá tǐya nà òte abho, yà ònzá Kàgàwà ná'ù ale náarónzina dhu bhéyi. Abádhì náarí ònzá ònzá, abho ì

òtè rò nga rārì ndi Kàgàwà rǎdù ì ǎnɔna dhu nírì nǎ. ⁸ Ní, dhu àkǎ nzá nyǒnzì nyí abádhí bhěyi. Obhó tí, Àbaku Kàgàwà núnì wà àkǎ àkǎ fǔkù dhu, inzá nyí nyàpè ndi dhu ònzi foná rórò màtí.

⁹ Ní, kǎnì nyí nyádù nyítsò tí dhu:

↳ Òrù-akpà ò arí'í Àbakà Kàgàwǎ,

Ábhǔ ɔvònu rilè ndì,

¹⁰ ábhǔ idzi ònyu nyí nyí dòkǎ òná idho rǎkǎ,

ábhǔ nyí nyòzè dhu rǒngò ndònzì yà adzi dǒ, òrù-akpà ò arí ndònzì dhu bhěyi.

¹¹ Íbhò yà bìlìnganà nyí nyarìbhona ònyù indo fǎkǎ.

¹² Ùbà fáká afátá fáká,

àdhàdhì má marí dhu núba ɔnzìkǎ dhu nǔfǎ ale tò dhu bhěyi.

¹³ Ndirò àpé nyabhù pfòmvo rùmvù afika,

pbétù, ɔdò má wò ndi Nzére ale rǒ rò.

[Obhó tí, Idzi t'ónyuta mà, ádrùngbǎnga tó ɔbi mà, ádrùngbǎnga tó awáwù màná nǎkǎ inyi ná tí dhòdhòdhóna nà. Àminà.]

¹⁴ Obhó tí, nyí nyapè dhu núbà ɔnzìkǎ dhu nǔfǎ ale tò, ní òrù-akpà ò arí'í Àbaku Kàgàwà rǎdù dhu núbà átò fǔkù. ¹⁵ Pbétù, inzì nyí nyapè dhu núba ɔnzìkǎ dhu nǔfǎ ale tò, ní Àbaku Kàgàwà rǐ nzì adù dhu núbà átò fǔkù.»

Yèsù rǐ dhu núdhě ònyù t'ónyuta-tsù nǔtsì ka kádù tí dhu dǒ dhu

¹⁶ Tdítdǒ Yèsù adù àtìná: «Ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì rò, dhu àkǎ nzá nyòkò izàkù ǒ, ɔyoyò idàya nà ale náarɔnzina dhu bhěyi. Abádhí náarí nyíya wòyǒ núgèrè, ndíní kóró ale náala tí ònyù t'ónyuta-tsù ì ùtsì dhu. Ma mí obhó dhu núnɔ fǔkù: abádhí nábà wà fiyó mùkǎmbà angyangyi.

¹⁷ Pbétù inyi, ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì rò, dhu-àkǎ nyu'ò nyínu rilá, nyadù ndrùù rǒngu akye nùtri dùnu rǒ àyí ǒ, ¹⁸ akye kóró ale náalana ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì dhu nǎ. Pbétù, Àbanu Kàgàwà yà òdhù ò rǐ'í ànyì, ní ndi àkǎ ndùni ka. Ndi dhu bhěyi ní ndi Àbanu Kàgàwà, yà òdhù ò nyí nyónzina dhu nálá arí, náadèya perè àbhu indù.»

Yèsù rǐ dhu núdhě òrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù núnǔ dhu dǒ dhu

(Luk 12.33-34)

¹⁹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìná: «Dhu àkǎ nzá nyùndu ongyéngá-tsù fǔkù yà adzi dǒ. Ányì, akuku mà kéngézè màná náarí dhu inzá, ndirò ànyì ogbotále náarí idza-tsù núkǒ, 'adù òyá dhu númbà. ²⁰ Pbétù, dhu àkǎ nyùndu ongyéngá-tsù fǔkù òrù-akpà ò, yà inzì akuku mà kéngézè màná náarí dhu inzá ì, ndirò inzì ogbotále náarí idza-tsù núkǒ, 'adù òyá dhu númbà ì. ²¹ Obhó tí, pbùkù ongyéngá náarí'í ì nga ní ndi afínu rǎdù ì'í nǎ.»

Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǒ tarà dhu

(Luk 11.34-36)

²² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná: «Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǒ tarà. Ní, nyìkpónu náapè ì'í idzì rǒ rò, ní kóró ngbònu rǎdù ì'í awáwù ǒ. ²³ Pbétù nyìkpónu náapè ì'í andi nà, ní kóró ngbònu rǎdù ì'í ìnò ǒ. Nírò, afínu ò rǐ'í awáwù náapè òngò ìnò tí, ní ndi ìnò-yà tí mbá adù ì'í ádrùngbǎ nyí?»

Kàgàwà-kàsǔ mà yà adzi dǒ ònzi-kàsǔ màná

(Luk 16.13)

²⁴ Yèsù adù àtìna títídǒ: «Atdí ale mà rǐ nǐ àdù óyǒ ádròdrò ale-kàsù nónzì atdíkpá, atdí kàsùmì ǒ. Kà rǎdù atdí ádrùngbǎle nóndrò, ndàdù ngàtsì ádrùngbǎle nózè. Ndirò, kà rǎdù ndàpba atdí ale rò, ndàdù ngàtsì ale nǐdzèlè. Ní ndi dhu bhèyi tí, nyǐ nyǐ nǐ àdù Kàgàwà-kàsù nónzì atdíkpá yà adzi dǒ ònzi-kàsù màna.»

Inzá dhu àkǎ kitù ale-afǐ yà adzi ǒ dhu nǐ dhu

(Luk 12.22-31)

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna títídǒ: «Kòní wò dhu-okú dǒ rò ní ndi ma mátina nyǐ nǐ: dhu rǎkǎ nzá nyítù afíku fàkú ípirǒnga mà ngbòku màna dhu nàndà dhu nǐ, nyámbe àtìna dǒ: nyǐ rǎrǐ àdhu ònyu, nyǐ rǎrǐ àdhu òmvà, ndirò nyǐ rǎrǐ àdhu ǔfǒ rùkú. Ìndrù bhà ípirǒnga nózè tí nzá ònyù dònà? Ndirò, ale-ngbò nózè tí nzá mberù dònà? ²⁶ Nyàndà pé ǒrú arángìli àrè: abádhí arí nǐ inga nòbhì, ndirò abádhí arí nǐ ònyù nógu. Abádhí arí nǐ ònyù-tsù mà nùndù óngòlǐ ǒ, pbétù òrù-akpà ǒ arǐ Ì Abaku Kàgàwà náarí abádhí nóngù. Ní nyǐ, nyǐ nyúdà tí nzá ì àrè kóró? ²⁷ Ádhi pbá ale ndi nzínziku ǒ, wò afína ndi nditù abho dhu rǎdù idhòna nítrò atdí idho nǐ màtí yà adzi dǒ? ²⁸ Ndirò, ádhu nyǐ nyarí afíku nítù rùkú nyǐ nyúfǒna dhu nǐ nǐ? Nyàndà pé inga ǒ màuwà náarí inga tí dhu: abádhí arí nǐ kasu nónzi, ndirò abádhí arí nǐ mberù nódyù. ²⁹ Pbétù, ma mátina nyǐ nǐ: kóró pbìndà ònzi-íyà ǒ, ádrùngbǎ kamà Sòlòmónì nyú mà, náafó nzá findá aya rǎkǎ ádhàdhì kòkò màuwà nǐnzì ǒ, atdí màuwà tó aya nà màtí atdí mberù mà. ³⁰ Írì-bǐ ní indo tí rínga inga ǒ, kadù òbvùnà tsútsǎ tí kǎzù ǒ dhu. Pbétù, Kàgàwà náarí abádhí ǔfǒ mbèyi nyú. Ní Kà tí nǐ àdù nyúfǒ mbèyi nyú ròsè ì irì-bì dònà, nyǐ, aké a'uta nà alé? ³¹ Nírò, dhu àkǎ nzá nyítù afíku nyàti: «Má mí àdhu ònyu? Má mí àdhu òmvà? Ndirò ròkǎ má mí àdhu ǔfǒ?» ³² Obhó tí, inzà Kàgàwà ná'ù ale ní ì afiyya nítù arí, àmbe kóró kòkò dhu nómmè dǒ. Pbétù, òrù-akpà ǒ arǐ Ì Abaku Kàgàwà nùni wà nyǐ rǎrǐ ì kóró ì dhu-atdyú nà.

³³ Ní wemberè tí, dhu àkǎ pé nyómè òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi, findá obhónánga màna. Ndirò ní ndi, Abaku Kàgàwà rǎdù kóró dhu-tsí námà àma tí fùkù. ³⁴ Ndirò, dhu àkǎ nzá nyítù afíku tsútsǎnga tó dhu nǐ. Tsútsǎnga tó dhu nàndà nga tsútsǎnga nà tí, ndirò indonga tó àpbe nákǎ wà indonga nà tí.»

7

Yèsù rǐ dhu nùdhè ìndrù-ànyǎ t'ítidà dǒ dhu

(Luk 6.37-38,41-42)

¹ Títídǒ Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Dhu àkǎ nzá nyítù ngùkpà ale-ànyǎ, akye Kàgàwà náadàya ànyǎku ìtdì nǐ. ² Obhó tí, Kàgàwà nùtdiyya ànyǎku ádhàdhì nyǐ nyarí ìndrù-ànyǎ nítù dhu bhèyi. Ndirò kùdhèya dhu fùkù yà nyǐ nyarí dhu ùdhè ngùkpà ale tò ònǎ mùgèrè ǒ tí. ³ Ádhu nyǐ nyǐ òdhìnu-nyìkpó ǒ ìtsì kíkò-ngba kèlè nálà, ìnzì nyadù yà nyìkpónu ǒ rǐ ì itsukpó-tsùdò-ngba nyú nínè nǐ? ⁴ Nyǐ nyádù àtìna ìngbà dhu bhèyi òdhìnu nǐ: «Ítsè midyi wò nyìkpónu ǒ rǐ ì kíkò-ngba», àzèmbè itsukpó-tsùdò-ngba nyú nóongó ì ì nyìkpónu ǒ? ⁵ Nyǐ ní ǒyoyò idàna nà ale. Ípǒ pé nyìkpónu ǒ rǐ ì itsukpó-tsùdò-ngba angyi, ndirò ní ndi, nyǐ nyádù òdhìnu-nyìkpó ǒ rǐ ì kíkò nidyì nyǐ nyǐ tí dhu nála mbèyi.

⁶ Dhu àkǎ nzá nyǎbhu Kàgàwà tò ka kútri dhu itsě tò, ndirò dhu àkǎ nzá nyǎwà fùkú yòkpò àdù-ònzì, akye abádhí adùna kà-ònga òtsi pǎyá ní, ndirò akye abádhí adùna 'ùgèrè 'ùka nyí nǎ.»

Dhu ònzi ka kí dhu mà, dhu òne ka kí dhu mà, tsǎtsù ìtdǒ ka kí dhu mà

(Luk 11.9-13)

⁷ Yèsù adù àtìná tdítǒ: «Dhu àkǎ nyònzì nyí nyí atdyúna nóho dhu, nírò ní ndi ka kádù kàbhu fùkù. Dhu àkǎ nyòmè nyí nyí atdyúna nóho dhu, nírò ní ndi, nyí nyádù kàbà. Ndirò dhu àkǎ nyítdǒ tsǎtsù, nírò ní ndi, ka kádù kàpfò fùkù. ⁸ Dhu nònzi ale tò ní ndi ka kádù ndi dhu nábhù. Dhu nònè ale ní ndi rádù ndi dhu àbà, ndirò tsǎtsù nítǒ ale ní ndi, ka kádù kàpfò fìndà. ⁹ Ádhi pbá ale ndi nzínziku ò rádù odu àbhu pbi ingba tò, mǎgati kònzì foná rò? ¹⁰ Ndirò, ádhi pbá ale ndi ìbhè pbi ingba ònzì foná rò rádù osu àbhu kà tò? ¹¹ Nyí nyú, nzére ale tíró, nyí nyarí idzi dhu núbhò fùkú inzo tò. Ní, òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà rádù àdi ingbá dhu bhéyi inzà ndi ndàbhu foná ka kònzì idzi dhu i dhu nònzi foná ale tò rórò?»

¹² Dhu àkǎ nyònzì idzi dhu ngǎkpà ale rǒ, àdhàdhì nyí nyòzè abádhí rònzi ka rùkú dhu bhéyi. Wòrí ní ndi Músà bhà Ùyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábi náandí dhu màná núuno dhu.»

Yèsù rǒte ndi nípbǒ tsǎtsù dǒ dhu

(Luk 13.24)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná: «Dhu àkǎ nyòtsù ndi nípbǒ tsǎtsù ò. Obhó tí, yà indrù bhà ìpirònga ráwí dhòdhóhóngà nà i ka kòtsù òná tsǎtsù rí'ì ádrùngbǎ nyú, ànyì rárà otu rádù ì'ì ihù nyú. Ndirò ndi tsǎtsù ò ròtsù, 'adù òwu ànyì ale náarádù ì'ì ibí nyú. ¹⁴ Pbéttù, dhòdhóhóngà tó ìpirònga nába ka kí i, ka kòtsù òná tsǎtsù narí ndi nípbǒ tsǎtsù, ànyì rárà otu rádù ì'ì ákǎkpà otù-ngba nyú. Ndirò, ndi tsǎtsù alá rí, 'òtsù òná, 'adù òwu ndi otu ò ale náarádù ì'ì ngúfe nyú.»

Itsu núní ka karí kpǒna rǒ dhu

(Luk 6.43-44)

¹⁵ Tdítǒ Yèsù adù àtìná: «Nyòdo nyí mbéyi tìtò tò pbànábi rǒ rò. Abádhí náarítsù nzínziku ò tamà-ndi ì ùfǒ ròyá rórò, pbéttù afiya òná rò 'adù ì'ì òròrù tsamangèrè nyú. ¹⁶ Nyí nyádù abádhí núnì fíyó nzére mǎtsò rǒ. Vinyò-kpǒ nǒpè ka tí adù òpè okpèna nà itsu dǒ? Ndirò mùtini-kpǒ nǒpè ka tí adù òpè ilè dǒ? ¹⁷ Kóró idzi itsu-tidǒ náaródhina ní idzi itsu-kpǒ. Pbéttù nzére itsu-tidǒ náaródhina ní nzére itsu-kpǒ. ¹⁸ Ídzi itsu-tidǒ rí nzí adù nzére itsu-kpǒ nódhì, ndirò nzére itsu-tidǒ rí nzí adù idzi itsu-kpǒ nódhì. ¹⁹ Kóró itsu, yà inzì arí idzi itsu-kpǒ nódhì, nukéré ka karí kawà kàzu ò. ²⁰ Ní ndi dhu bhéyi tí, nyí nyádù tìtò tò pbànábi núnì fíyó nzére mǎtsò rǒ.»

Òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò otsúya ale

(Luk 13.25-27)

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná: «Inzì ní kóró ale, yà mǎtdè arí 'ámbe àtìná dǒ: Ádrùngbǎle, Ádrùngbǎlé, i òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò otsúya, pbéttù ànyì otsúya ale ní kǎkà òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà òzè dhu nònzi arí ale kèlè. ²² Ndi nínganí, ábhò ale nóowuya àtìná rǒ ma

nǎ: «Ádrùngbǎle, Ádrùngbǎlé! Tí obhó mǎ ndi Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù mǎ muno ìndrù tò ɔvònu rǒ? Tí obhó mǎ ndi nzére-alafí mǎ mipfo ìndrù ò rò ɔvònu rǒ? Ndirò tí obhó mǎ ndi mǎ manzi ábhò wíwí nyú ɔvònu rǒ?»
²³ Nírò ní ndi ma maraya dhu òvò rǒ kpangba abádhí tò mati: «Ínzá ma múni nyí akekpa màtí, nyìndrì nyí itse tídú rò, nyí nzérenga ònzi arí ale tírò.»»

Ƴyǒ idza-tidò tó mbólí
(Luk 6.47-49)

²⁴ Kùtsa ndi ndi dóná rò nǎ, Yèsù adù àtìna: «Yà ma muno dhu níri rí, ndàdù ònzìnà ale, ní rí ndilí nyìkpóna ótdyù ale, yà bhalabhala dǒ p̀bìndà idza narù bhèyi. ²⁵ Igye níikó, idha rútù nǎ. Ní igye-dha náakpa ndi idza-pfò, awe ràdù òpili ɔbi nyú nà ndi idza rǒ. P̀bétù, ndi idza náadù nzá ndàdrù, bhalabhala dǒ ka karù kà-pfò nídhuní. ²⁶ P̀bétù, yà ma muno dhu níri rí ìnzá ndàdù ònzìnà ale, ní rí ndilí nyìkpóna ǒ iwí nà ale, yà ɔsokpó dǒ p̀bìndà idza nasi bhèyi. ²⁷ Igye níikó, idha rútù nǎ. Ní igye-dha náakpa ndi idza-pfò, awe ràdù òpili ɔbi nyú nà ndi idza rǒ. Ní ndi idza náadrù ndi drùù!»

Idho rí ìndrù nùkǒ Yèsù nùdhe dhu tí fíyò dhu dǒ dhu
(Mrk 1.22; Luk 4.32)

²⁸ Yèsù níitdègu ihé-yà tò ndi ndùbhi ùdhenà rǒ, dhu t'údheta níto, ní idho nùuko ì ihé-yà kà rí dhu nùdhè fíyò tí dhu dǒ. ²⁹ Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta ní'ì mbà ádhàdhì Mùsà bhà Ƴyátá tó málímó tó dhu t'údheta bhèyi, ndirò kàránà dhu nùdhe rǒ ádrùngbànga tó ɔbi nyú nà.

8

Yèsù rí kíkí nà atdí ale nígù dhu
(Mrk 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Yèsù níitdègu àwù p̀bìrì dò rò, ní ihé-yà adù òwu kǒwù ǒ. ² Nírò ní ndi kíkí nà atdí ale níto ndi, ndìtsi ndòkò ɔtdyùna dǒ Yèsù-ònzí, ndàdù àtìna kà ní: «Ádrùngbǎlé, nyi nyòzè ka ní, dhu ǒfò nga nyigù ma.» ³ Ní Yèsù agba ɔtsùna ndàp̀balá kà-ngbò, ndàdù àtìna kà ní: «Íwà ma mòzè wò nyi nyànò dhu. Ní ógù!» Ní ányì rǒ rò tí, wòrì ale-rǒ kíkí náadù ògù.
⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna kà ní: «Íri dhu mbèyi! Àpé nyuno wò dhu atdí ale tò màtí. P̀bétù, ára nyitè nyi nyíli nyi tí dhu p̀bàkùhání tò. Ndirò, nyádù nyabhù yà Mùsà bhà Ƴyátá nùuno perè Kàgàwà tò, ndíni iwà nyi nyògù dhu navi tí kóró ale tò.»

Yèsù rí p̀bànowí dǒ ádrùngbǎle bhà kasutále nígù dhu
(Luk 7.1-10; Yùw 4.46-54)

⁵ Kàp̀ernawumù tò kígò ò Yèsù rǒtsù òná kàsùmi ǒ, P̀bàrómá tó p̀bìrì ǒ, atdí miyà p̀bànowí dǒ atdí ádrùngbǎle nǎra Yèsù-tí'ò. Kàdù ndìtsò kà-rǒ, ndònzì mùdzàna fóná, ⁶ ndàtì: «Ádrùngbǎlé, p̀bàkà kasutále rí'ì ara dǒ ndi ndayi idzá rǒ. Kà-ngbò núve wà, ní kà rándi atdí dǒ nyú.» ⁷ Ní Yèsù adù àtìna kà ní: «Àrà ma mǎrà p̀bàkù, madù kígu.» ⁸ P̀bétù, wò p̀bànowí tó ádrùngbǎle náadù dhu àdu Yèsù tò, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, dhu-àkǎ nzá nyarà àhu p̀bàkà, ìnzá ma mìli ma nyi nyádù òtsù p̀bì idza ale bhèyi nídhuní. P̀bétù, òrì atdí dhú-ngba kèlè, ní p̀bàkà kasutále ràdù ògù atdí dǒ. ⁹ Íma nyú, yà ma mí'ì iró rò, ma mí'ì ìnè dùdu-tsíró ádròdrò ale nà,

ndirò ma mí'ì inè ma marúvina pbànowí nà. Ma mapé àtina atdí múnowí nǎ: «Árà ndàlè!»; ní kà ràdù àrà ànyì. Ma mapé àtina ngàtsi múnowí nǎ: «frà àzú!» Ní kà ràdù irà. Ndirò ma mapé àtina pbàkà kasutále nǎ: «Ŋnzi yà dhu!» Ní kà ràdù ndi dhu ònzì.»

¹⁰ Ní wò pbànowí dǎ ádrùngbǎle núnò dhu ndi ndirì rò, idho núuko Yèsù atdídǎ. Ní kǎdù àtina owùna ǎ rúbhi iwu rǎ ale nǎ: «Ma mí obhò dhu núnò fùkù. Inzá ma mapé yà dhu bhéyi a'uta-tidò nà ale nálá atdí màtí Pbhàisràyéli tò pbiiri ǎ. ¹¹ Ní ma mátina kpangba nyí nǎ, ábhǎ ale nyú níiwúya adyifò náarí ndító iná rò màtí ndirò adyifò náarótsù iná rò màtí, àdù dhu ònyù atdíkpá Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò mànà, òrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǎ. ¹² Pbhétù, wò ndi òrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǎ àkànà 'òkò ale nyú ní ka kipfoya, kawà iri inò ǎ. Ànyì ní'íya odzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

¹³ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù àdù àtina wò pbànowí dǎ ádrùngbǎle nǎ: «Árà pbàkù! Wò nyi nyà'ù ndònzì rádù dhu tí dhu, náká ndònzì ndi indù.» Ní wò dhu Yèsù núnò ònà kàsùmí ǎ tí, wò pbànowí dǎ ádrùngbǎle bhà kasutále náadù ògù dòtsí.

*Yèsù rí ábhǎ ale nígù fíyó andi ǎ rò dhu
(Mrk 1.29-34; Luk 4.38-41)*

¹⁴ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù ará Péterù bhà. Ní idza ndi ndòtsù rò, kǎtù Péterù bhà aguna-ayi ara dǎ àyi ró, atdídǎ andi àbhù kàzu rùtò ndi òna nǎ nídhuní. ¹⁵ Ní Yèsù apbálá kòtsù-ngbò, kà ràdù ògù atdídǎ. Ní kǎdù ndìvà, ndàdù ndòpè ndòbhòlò ònyù Yèsù tò.

¹⁶ Pbhítsòngánǎ, ka kumba ábhǎ ale yà nzére-alafí nà arí'ì òyà, kiwù nà Yèsù-tí'ò. Ní Yèsù náaraná nzére-alafí nípfò rǎ abádhí ǎ rò òtèna ní tí, ndàdù andi nà ale nígu kóró. ¹⁷ Ndi dhu bhéyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà nabi Ìsayà núuno dhu náaká. Kǎti: «Kítdu àlě tó ivívinga, ndàdù àlě rǎ andi tó itũnga nánò*.»

*Yèsù-owù nòzè 'àngu ale
(Luk 9.57-62)*

¹⁸ Yèsù níitdègu ihé-yà nálǎ ngbòna nàkpòrò ró, ní kǎdù àtina pbìndà ábhàlì nǎ: «Kàda rèrù-adzè.» ¹⁹ Nìrò ní ndi Músà bhà Úyatá tó atdí màlimò náandrì Yèsù-tí'ò, ndàdù àtina kà nǎ: «Màlimò, ma mǎngò ùbhi owùnu ǎ kóró ngari ǎ nyi nyúbhi i naná.» ²⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwè mà náarí inè bhúya nà, ndirò yà ǎrú arángili àrè mà náarí'ì inè idzàya nà. Pbhétù, Ìndrù t'ídhùnà rí ndòkò, ndìli dònna obvò róngà mà náarí'ì mbǎ.» ²¹ Ndirò, kàbhà ábhàlì nzínzi ǎ atdí ale náati kà nǎ: «Ádrùngbǎlé, itsè mara mǎtdú pé àbadu angyi.» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «frà owù-du ǎ, úbhà kǎkò abvo rùtdǎ fíyó abvo.»

*Yèsù rí àpùpù nábhǎ ridè dhu
(Mrk 4.35-41; Luk 8.22-25)*

²³ Yèsù níitdègu ùpo ibhú ǎ, ní kàbhà ábhàlì náadù ùpo átò kòwù ǎ. ²⁴ Ní kòmbómí tí, ádrùngbǎ àpùpù náapè ndòpilli atdídǎ rèrù dǎ, mùkurà ràdù 'òpè 'àwà i ibhú ǎ. Pbhétù, Yèsù náadù ì'ì òdhò ndi ndòdhò ró. ²⁵ Ní kàbhà

ábhàlì náandri kà-ti'ò, 'ínga ka idho ò rò, 'àti: «Ádrùngbálé, ígù àlè! Kànì àlè kúve!» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tò, ndàti: «Ádhu nyí nyí ọdọ ònzi nì? Nyí ní ákè a'uta nà ale!» Nírò ní ndi Yèsù adù ndìvà ndidè, ndàdù òtè ọrú tũna nyú nà awe mà, rèrù ò idha mà nà nì, ínga ràdù inè bhìi. ²⁷ Idho núukò ábhàlì atdidò, ràdù 'òpè 'òtè nzínzi yà ò 'àmbe àtìna dō: «Íngbàgà ale-tidò yà, awe mà, rèrù ò idha mà nà dhu náarí tsùnà dhu níri?»

Yèsù rí nzére-alafí nà arí'ì òyà óyó ale nígù dhu
(Mrk 5.1-20; Luk 6.26-39)

²⁸ Wò dhu-dzidò, Yèsù níitdègu àrà àhu rèrù-adzè, Pbhàgèrasì tó pbirì ò, ní óyó ale yà nzére-alafí nà arí'ì òyà, núuvò yà indrù ọtùdù ka karí ònà ngari ò rò, 'iwù Yèsù-ti'ò. Í ale ní'ì atdidò arí òrù ale, inzi atdí ale mà ràdù àrà ndòzè rò ndàdà ndi ngari ònà. ²⁹ Ní abádhi adù òkù, 'àti Yèsù ní: «Ádhu nyi nyòzè mà nà Kàgàwà t'Ídhunà? Nyi nyirà tí irò ndíní nyavù tí ròkà angyangyi, àdì ndi avuta-idhò nádi rórò?» ³⁰ Wò ndi kàsùmì ò, àdù tó ádrùngbà màhò ní'ì itseta abádhi tí rò, ànyà ì ànyà ró. ³¹ Ní kòkò ale ò rí'ì nzére-alafí níitò ì Yèsù rò, 'àti: «Nyi nyapè nyoze nyipfo mà kàkà ale ò rò, ní òvì mà mowù ọtsù ndàkà adù tó màhò ò.» ³² Ní Yèsù adù àtìna abádhi ní: «Nyòwu ànyì.» Ní nzére-alafí núuvò kòkò óyó ale ò rò, 'àdù òwu ọtsù kòkò adù ò. Ànyirò rò tí, kòrì adù tó màhò náadrù pbirì ọngò rò rò, ì rùpà ì rèrù ò, 'àdù ève ànyì. ³³ Ndirò, ì adù nùndà rò rùbhi ale náatsè ọyì nà kigò ò. Ànyì abádhi náawe wò ì nònzi dhu tó màkùrù, kòkò nzére-alafí nà óyó ale-rò ndi nònzi dhu mà nà kóró. ³⁴ Ní kigò ò ale nívà ì kóró, ì riwù Yèsù-ti'ò. Ní Yèsù ì àla rò, abádhi náadù Yèsù nónzi rìvà ndi ndàrà fiyò pbirì ò rò.

9

Yèsù rí ngbòna ève ale nígù dhu
(Mrk 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Yèsù níitdègu ọpò ibhù ò, ní kàdà rèrù-adzè, ndàdù àrà fiyò kigò nyú ò. ² Ní ànyì kàrà àhu rò, ka kiwù ngbòna ève atdí ale nà kà-ti'ò ọtùdù dō ka kànò rórò. Ní abádhi tó a'uta ndi ndàla rò, Yèsù náati wò ngbòna ève ale ní: «Òtù afinù pbanngbá! Pbhùkù nzérenga nùbà wà ndi!» ³ Nírò ní ndi ànyirò 'ì Músà bhà Ọyátá tó ngúfe màlímó náatè nzínziya ò, 'àti: «Wòrì ale rí dhu núnò nzére nyú Kàgàwà ní!» ⁴ Yèsù níitdègu abádhi tó irèta núnì, ní kívù dhu abádhi-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyí'ì kòrì nzére irèta nà afikù ò ní? ⁵ Ísò ró'ò dhu ní íngbàgà? Tí kati: «Pbhùkù nzérenga nùbà wà ndi», ndirò, tí kati: «Ívà nyi nyubhi?» ⁶ Ma mòzè nyàni dhu, inè Índrù t'Ídhunà ràrì'ì ádrùngbànga tó ọbì nà ndùbà indrù bhà nzérenga yàrí adzi dō.» Ní Yèsù adù àtìna wò ngbòna ève ale ní: «Ívà nyi, nyitdù pbhùkù ọtùdù, nyadù àrà pbhùkù.» ⁷ Ní wò ale adù ndìvà ndidè, ndàdù àrà pbinà. ⁸ Ní wòrì dhu ì àla rò, ọdọ níisí wó 'ì ihé-yà ò. Ní abádhi adù Kàgàwà nífu wò dhu bhèyi ádrùngbànga tó ọbì kíbhò indrù tó nídhunì.

Yèsù rí Mátayò nánzi dhu
(Mrk 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Yèsù níitdègu ndìvà wò ndi ndi'ì rórò, ní èda ndi ndùda rórò, kàla Mátayò tí kátina atdí ale paratà nífò ka karí ònà idza ò àdi ró. Ní Yèsù

adù àtìna kà nǐ: «Írà owùdu ǒ.» Ní Màtayò adù ndìvà ànyírò rò tí, ndàrà kòwù ǒ.

¹⁰ Wò dhu lutinǎ, Yèsù adù àrà dhu ònyù Màtayò bhà idza. Ní Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà rǐ ònyù ònyù ànyí-dzá rò, ábhò ngùkpà ale níwú dhu ònyù atdíkpà abádhí mànà. Í ale ní'ì pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, nzére fíyó mǎtsò nà ngùkpà ale mànà. ¹¹ Ní Pbàfàrisáyó níitdègu wò dhu nǎlá, ní abádhí náadù dhu ivu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsù 'àti: «Ádhu fùkú màlimò rǐ dhu ònyù pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mànà, ndirò nzére fíyó mǎtsò nà ale mànà nǐ?» ¹² Ní wò dhu ndì ndirì rò, Yèsù adù dhu òvò kpangba abádhí tò ndàti: «Ímbǎ rǐ'ì andi nà ale náarí nzí mùngangà-atdyú nóho, pbétù andi nà rǐ'ì ale kèlè ní ndi mùngangà-atdyú nóho arí. ¹³ Nyòwu nyòme pé Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kandí dhu-tì. Ndi andítà ràtina: «Ma mòzè dhu ní indrù dǒ ka kí izu àbà dhu, ìnzí ní izǎ tó perè nùbhò ka kí idù dhu*.» Obhó tí, ma mírà nzá obhónángatále ale núnzi, pbétù mà mírà nzérenngatále núnzi.»

Yèsù bhà irèta ònyù t'ónyuta-tsù nátsi ka kí dhu dǒ

(Mrk 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, bàtizò nubhonà Yùwanì bhà ábhàlǐ níwú Yèsù-tì'ò, 'adù dhu ivu kà-tsù 'àti: «Ádhu mà'ì, Pbàfàrisáyó mànà, mà marí ònyù t'ónyuta-tsù nátsi bilínganà, ìnzí pbùkù ábhàlǐ ràdù kàtsi átò nǐ?» ¹⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyirè tí inga, àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mùhendù ò iwù ale rǎràdù òko izùya ǒ, àzèmbè inè akpa-tsi rǐ'ì nzínziya ǒ rórò? Ìnzí akekpá màtí. Pbhétù, atdí idho ní'ìya inè, yà akpa-tsi nódyi ka kí ònà kowù nà abádhí-nzínzi ǒ rò. Ndi idho-ònga ní ndi abádhí adùya ònyù t'ónyuta-tsù nátsi nǐ.

¹⁶ Ìnzí atdí ale mà ràdù ngoyi-òwútá tó kèlèmù nápa mberù-ayí ǒ. Ndi dhu bhèyi kùpbǎ ka rò, ndi kèlèmù ràdù ndi mberù-ayí-ònga ùdha rùfà ndi, ndi ufàta-bhu ràdù àhu ádrùngbǎ nyú. ¹⁷ Ndirò, ìnzí ka kádù ònyù-òwútá nùdho kàmudzè-ayí ǒ. Ndi dhu bhèyi ka kùdho ka rò, ndi ònyù-òwútá ràdù ivù kàmudzè-ayí ǒ, ràdù ndi kàmudzè-ayí nùfà, ònyù ràdù ndùfù obvò. Ní dhu àkǎ kùdho ònyù-òwútá kàmudzè-òwútá ǒ, ìnzí ndi kàmudzè adù tí ndùfà, ònyù ràdù ndùfù obvò.»

Yèsù rǐ atdí tsibhále nígù ndàdù atdí tsibhìngba níkye dhu

(Mrk 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Yèsù rǐ dhu nóvo Yùwanì bhà ábhàlǐ tò ònà kàsùmì ǒ, Pbàyàhúdì nzínzi ǒ atdí ádrùngbǎle níra àhu Yèsù-tí, nditsi ndòkò kònzí, ndàdù àtìna kà nǐ: «Màlimò, mà mùbhà ivàdù-ngba kòmbí tí afina itdè ró. Ní ma mòzè nyirà, ndíní nyili tí ɔtsúnù kà-dǒ, kà ràdù ìkye.» ¹⁹ Ní Yèsù adù ndìvà, 'adù òwu atdíkpà pbìndà ábhàlǐ mànà wò ádrùngbǎle-owù ǒ.

²⁰ Ní, otu ǒ abádhí rǒwu rórò, atdí tsibhále náandri olùnǎ rò Yèsù-tì'ò, ndàpbálá kà-rò mùdzarù bidò-ngbò. Ndi tsibhále ní'ì yà vèbhále tó ɔgòbhà tó azu náarírà rónà, rǎrà àhu atdí kumì dónà ɔyǒ nà ato tí. ²¹ Obhó tí, ka ní'ì afina ǒ rírà òte ró, ndámbe àtìna dǒ: «Kà-rò mùdzarù-ngbò kèlè mà mapbálana gukye, ní mà mógù ògù.» ²² Ní Yèsù agéré ndì, ndàndà olùnga, ndàla wò tsibhále, ndàdù dhu òvò kpangba fíndà ndàti: «Ótù affinù pbà nǐ

* 9:13 9.13 ɔse 6.6

tsibhíngbá! Pbùkù a'uta nígbù wà nyi.» Ní ànyirò rò tí, wò tsibhále náadù ògbù atdíídò.

²³ Yèsù níitdègu àrà àhu wò Pbàyàhúdì tó ádrùngbàlè bhà, ní kátù rùgè ùmì rí ale mà* ihé-yà mànà atdíídò tsiya náva ì ànyì-dzá ró. ²⁴ Ní kàti: «Nyùvò àwù-dza rò! Wò tsibhíngba nówè nzá, pbétù kàyì àyí tí!» Ní kòrì ale náadù kà rǎnona dhu gàyà nónzì ònzì tí.

²⁵ Ní kòrì ale ndì ndàbhù rùvò idza rò rò, Yèsù atsu, ndàlǎ tsibhíngba otsúna rǒ, kà ràdù ìkye. ²⁶ Yèsù ònzì dhu-òyí náadù ndùgà kóró wò ndi pbìrì ò.

Yèsù rǐ óyò ndùmùndùmú-nyìkpó nùngbè dhu (Mát 20.29-34)

²⁷ Ɖró rò Yèsù ìvà ndì rò, óyò ndùmùndùmú adù òko, 'àmbe òwu dǒ kǒwù ò. Abádhí owúnà ùkù rǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Ábà izu dòká, Dàwudì t'Ídhuná!» ²⁸ Ní idza Yèsù àrà àhu rò, kòrì ndùmùndùmú náandri Yèsù ì. Ní Yèsù ìvù dhu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyà'ù tí wà dhu ùngbè ma ràràdù nyìkpókù nùngbè?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádrùngbàlè, iwà mà mà'ù.» ²⁹ Ní Yèsù adù otsúna nùlì abádhí-nyìkpó dǒ, ndàdù àtìna: «Dhu àkǎ ndi dhu rǒnzì ndi fùkù yà nyí nyà'ù ka dhu bhèyi!» ³⁰ Ní abádhí-nyìkpó náadù 'ùngbè ànyirò rò tí. Yèsù náadù dhu ùya òbi nyú nà abádhí tò, ndàti: «Nyìri yà ma múnona dhu mbèyi! Atdí ale mà nákǎ nzá ndèni wò rùkù ndi nònzì dhu!» ³¹ Pbétù, abádhí níitdègu 'ìvà, 'òwù Yèsù-tí rò, ní abádhí adù 'òpè 'òwù yà Yèsù ònzì rǒyá dhu náwe rǒ kóró ndi pbìrì ò ale tò.

Yèsù rǐ atdí ìnzì arí òte ale nígbù dhu (Mát 12.22-24; Luk 11.14-15)

³² Abádhí rùvò, àmbe òwu dǒ òná kàsùmì ò, ka kiwù atdí ale, yà ònà rí'ì nzére-alafí nùtsi tsùna, ìnzì rǒngò òte nà Yèsù-tí'ò. ³³ Ní Yèsù níitdègu nzére-alafí nípfò wò ale ò rò, ní ndi ale náadù ndòpè ndòtè ànyirò rò tí. Ní idho nùuko ànyirò ì'ì ihé-yà atdíídò, ràdù àmbe àtìna dǒ: «Ɖnzá mà màpè yà dhu bhèyi dhu-tidò nálá atdíku màtì Pbàisràyéli tó pbìrì ò.» ³⁴ Pbétù, Pbàfàrisáyó náadù àtìna: «Sitanì, nzére-alafí ò ádrùngbàlè ní ndi arí ádrùngbànga tó òbi nábhù kà tò, kà ràmbe nzére-alafí nódì dǒ nì.»

Yèsù rǐ ìzu àbà ihé-yà dǒ dhu

³⁵ Yèsù núubhi kigò ònǎ, ndirò pbanga ònǎ màtì kóró. Kǎránà dhu nùdhe rǒ Pbàyàhúdì tó unduta-dza ò rò. Ndirò kǎránà òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkùrù núnò rǒ ìndrù tò, ndàdù àrà kóró andi nígbù rǒ, ndàdù ale-ngbò tó kóró ìvívinga nígbù.

³⁶ Ní Yèsù níitdègu ihé-yà nùlì ì tí dhu nálá, ní izu ukà ka atdíídò, abádhí níngyè ì, 'adù ìfàlǎ, ìmbà ùndana rí ale rǐ'ì tàrà bhèyi nídhunì. ³⁷ Nírò ní ndi kǎdù àtìna pbìndà ábhàlì nì: «Ɖnyù n'ò'ò wà, pbétù ndi ònyù-tsù nùndù rí ale rǐ ì ngúfe. ³⁸ Ní kǎtsò ale inga-àbadi rǒ ndìní kasatále-bvu nitrò tí ònyù-tsù t'ùnduta tò.»

* 9:23 9.23 Pbàyàhúdì-bvù, ka kongónà rùgè ùmì arí ale mà, mbèyi aródzi vèbhále mànà nòsò òso tí odzi tò ìndrù òvè ró.

10

Yèsù bhà atdí kumì dòná óyò nà uvitatále-ovò
(Mrk 3.13-19; Luk 6.12-26)

1 Wò dhu-dzidò, Yèsù náanzi pbindà atdí kumì dòná óyò nà ábhàlì, ndàdù nzére-alafí nípfò abádhí rádù ní indrù ò rò, 'àdù kóró andi-tidò nígu ní kóró ivívinga mànà ádrùngbànga tó obi nábhù fíyò. 2 Yàrì ní ndi i atdí kumì dòná óyò nà uvitatále-ovò. Wemberè tí ní Simoni, Péterù tí kátina mà, adònà Àndèreyà mànà. Abádhí dzidò ní Zèbèdayò bhà óyò inzo, Yàkòbhò mà, adònà Yùwani mànà, 3 Filipò mà, Bártòlòmàyò mànà, ndirò Tùmasì mà, Màtayò mànà. Angyi ndi Màtayò ni'ì pàratà t'úfótá tó ndombè. Ngùkpà uvitatále ní Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Tàdayò mànà. 4 Ndirò Simoni, yà atdí d'ò ndi ngyénà fíyò p'birì d'ò ale mà, Yudhà Iskàriyotà, yà Yèsù nípfò ndàbhù òmvù-fó mànà.

Yèsù rì pbindà atdí kumì dòná óyò nà uvitatále núvì dhu
(Mrk 6.7-13; Luk 9.1-60)

5 Yèsù núuvì kòkò atdí kumì dòná óyò uvitatále, ndàdù dhu ùya fíyò ndàti: «Àpé nyòwu inzi ní Pbhàyahúdí tó p'birì ò, ndirò àpé nyòtsù Sàmàriyà tó p'birì ò atdí kigò ò màtí. 6 Pbéttè, nyòwu Ísràyeli tó p'birì ò bhà, yà ùwùwí tàrà bhèyi ì nùlì bvù. 7 Ànyì nyì nyòwu rò, nyì nyàkà nyùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù indrù tò, nyòwù àtìná rò: «Jrù-akpà ò Ádrùngbà kamà bhà idzi-tsù nínù wà ndì.» 8 Nyì nyàkà nyòwù anditále nígu rò, ndirò nyì nyàkà nyòwù ùvave ale níkye rò. Nyì nyàkà nyòwù kíkítále nígu rò, ndirò nyì nyàkà nyòwù nzére-alafí nípfò rò indrù ò rò. Nyì nyàbà kòkò dhu nónzi nyì nyì ní obi tíròrò, ní nyì nyàkà nyòwù i dhu nónzi rò tíròrò. 9 Àpé nyògu orò mà, fàrangà mànà nyùfò ngbòku ò. 10 Àpé nyògu bholò abhi tò, ndirò àpé nyùfò mberù oyóyó rùkú. Ndirò, àpé nyògu kàyitò mà, mùgò mànà. Obhó tí, kasu ònzi rí ale náká ndàbà ndi ndónyuna dhu pbindà kasu ò rò.

11 Ìngbà tí ìlì ndi kigò mà, ndirò ìngbà tí ìlì ndi p'banga ò màtí nyì nyòwu ùvò rò, nyì nyowuna nyàko rádù ale-tidò nómè rò. Ndi ale àko nyì rò, nyì nyowuna òko rò kàbhà idzá ràrà àhù ànyì rò rò nyì nyúvò, nyòwù dhu ò. 12 Atdí ale bhà idza nyì nyòtsù rò, nyì nyowuna ànyì-dzá-bhà nátsè rò, nyàti: «Kàgàwà àkà ndàso nyì.» 13 Ànyì-dzá-bhà náko nyì mbèyi rò, Kàgàwà arana abádhí àso rò. Pbéttè, inzá abádhí àko nyì mbèyi rò, Kàgàwà arana nzi abádhí náso rò. 14 Atdí idza ò ale, ndirò atdí kigò ò ale mà nóowuna gukyè 'ùvo rò inzi 'àko nyì, ndirò inzi 'ìrì nyì nyùnona dhu, ní nyì nyowuna òwu rò ànyìrò rò, nyàdù p'fòku-tsítsírò àhù n'ò'ò ànyìrò. 15 Ma mí obhó dhu núnò fùkà, Kàgàwà rì indrù-ànyà nítì nínnganí, i kigò ò ale d'ò ka kítìyà dhu ròsè yà Sòdòmò mà Gòmòrà mànà tó kigò ò bhà d'ò ka kítìdina dhu dòná.»

Yèsù r'òte indrù rò ka kavùya, rádù àpè àbà dhu d'ò dhu
(Mrk 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìná pbindà uvitatále ní: «Kòní ma mùvì nyì tàrà bhèyi atdí d'ò aròrù tsamangèrè nzínzi ò. Ní nyàbhù nyìkpòku ròtdyù osu-nyìkpò ótdyù dhu bhèyi, nyàdù òko yorowà ò àmbò bhèyi. 17 Dhu àkà nyòdò nyì mbèyi! Indrù nóowuya nyìpfò rò, 'àdù nyàbhù kítìdì ànyàku.

Ndirò abádhí nówuyá nyǎvi rǒ asé nǐ unduta-dzà ǒ rò. ¹⁸ Ìndrǔ nówuyá òwu rǒ nyí nà liwali-ònzí, ndirò ádròdrǒ kámá mànà dhu-ònzí okúdu dò rò, ndíní nyí nyí'í tí pbàkà ngàmí tí abádhí-ònzí, ndirò ngùkpà ale, yà ìnzí ní Phàyàhúdí-ònzí mǎtí. ¹⁹ Nyí nà ka kòwù ùvò ànyǎku nítǎi ka kí í rò, àpé nyówuyá afíku nítu rǒ nyí nyúnóna dhu nǐ, ndirò nyí nyí kùnò tí dhu nǐ. Nyí nyowuyá nyí nyúnóna dhu nábà rǒ ndi kàsúmí ǒ tí. ²⁰ Ìnzí ní nyí ndi nyí nyowuyá ǒte rǒ, pbétù Àbaku Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí náaraya ndi ǒte rǒ ùku nǎ rò.

²¹ Ngátsi ale náaraya adònà nípfo rǒ ndíní ka kohó tí. Ndirò nzónzo t'ábána nówuyá dhu ònzí rǒ ndi dhu bhéyi tí fíyó inzo rǒ. Nzónzo níwàya dhu ì nódhì ale rǒ, 'adù abádhí àbhà kòkyè. ²² Kóró ale nówóndróya nyí okúdu dò rò. Pbétù, kǒkò dhu-dzi òndù rí kóró, ràrà àhà kóró dhu-tsù rí ndòdà dhu ò ale ní ndi ògù ǒgúya. ²³ Yà nyí nyí'í ònà kígò ǒ ka kòpè kavu rùkú, nyámbe àpè àbà dǒ rò, nyí nyowuyá ǒte rǒ ngátsi kígò ò. Ma mí obhó dhu núnò fùkù, nyí nyasóya nǐ Ìsràyeli tó pbiri ǒ kígò kóró, inzà Ìndrǔ t'ídhùnà níngò rórò.

²⁴ Dhu nùdhè ka kí fíndà ale bhà irèta náarí nǐ ǒse pbìndà màlimò bhà irèta dònà, ndirò kasutále bhà ádrùngbǎnga náarí nǐ ǒse kasu ònzí kà rí fíndà ale bhà ádrùngbǎnga dònà. ²⁵ Ní, inga nǒfò dhu ní, dhu ùdhè ka kí fíndà ale ròngò pbìndà màlimò bhéyi. Ndirò inga nǒfò dhu ní, kasutále ròngò pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhéyi. Ìndrǔ apé idza-àbadhi nyú nánzi Bèlìzèbuli tí, ní kàbhà idzá bhà dǒ abádhí tí nǐ àdù nzére ǒvo nyú nówò!»

Ádhi ndi àkǎkǎ kònzí ǒdóna? (Luk 12.2-7)

²⁶ Yèsù adù àtìna tdítǎdǒ àbhàlǐ nǐ: «Dhu àkǎ nzá nyǒnzí kǒkò dhu bhéyi ale-òdò. Kóró dhu-tsí yà ì nuru, núuvóya kpangba. Ndirò kóró dhu-tsí, yà òdhù ò aróko, núuviya ì kpangba kóró ale tò. ²⁷ Yà ìndò ǒ ma múnò fùkù dhu nǎkǎ nyówù ìpfontà rǒ awáwà ò, ndirò yà bhèlù ǒ ka kúnóna ró nyí nyírì dhu nǎkǎ nyówù ùnònà rǒ ikù ǒ idza dǒ rò.

²⁸ Ní dhu àkǎ nzá nyǒnzí ale-ngbò kèlè nóho rí, ìnzí ndàdù ale-afi nóhò átò ale-òdò. Pbétù, dhu àkǎ nyǒnzí Kàgàwà-òdò, yà ale-ngbò mà, ale-afi mànà nábhu rádù rògbè, yà ìnzí aráve dhòdhódhóngà nà kàzu ò. ²⁹ Jyò àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó atdí fùrangà-kpǒ rǒ? Pbétù, atdí abádhí nínzíní ǒ mà náarí nǐ ìtsi obvò inzà Àbaku Kàgàwà nóze rórò. ³⁰ Nírò nyí, Kàgàwà núní wà ife mǎtí dùku-ká-ve náarí ìí dhu. ³¹ Ní dhu àkǎ inzà nyǒnzí ǒdo. Obhó tí, nyí nyàdà àbhò àrè-nzo itse nyú.»

Yèsù Krístò bhà ale tí ka kóko dhu mà, kòdho ka kí dhu mànà dhu (Luk 12.8-9)

³² Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna àbhàlǐ nǐ: «Ndi ale apé dhu òvo kpangba ibí ale-ònzí, ndàtí ndi rǎrì pbàkà ale, ní òrù-akpà ò arí'í Àbadu Kàgàwà-ònzí mǎtí, ma madùya dhu núnò átò kpangba mati, ndi ale rǎrì pbàkà ale.

³³ Pbétù, ndi ale núnóya gukyè dhu kpangba ìndrǔ-ònzí, ndàtí inzà ndi rúní ma, ní ma madùya dhu núnò átò kpangba òrù-akpà ò arí'í Àbadu Kàgàwà-ònzí mati, inzà ma rúní ka.»

Ìndrǔ-ònga rí ndùndò Yèsù bhà ǒte-okú dò rò dhu (Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Tdítdò Yèsù adù àtìna ábhàlì nǎ: «Àpé nyirè nga ma rírá yà adzi dǒ ale ábhù ròkò màrùngà ǒ. Ma mírá inzà màrùngà nà, pbétù ma mírá nà dhu ní ali. ³⁵ Ma mírá ingba mà ǒnga núndò àbanà nà, tsibhíngba mà ǒnga núndò íyànà nà, ndirò ádhíngbá mà ǒnga núndò pbìndà aguna-àyi nà. ³⁶ Ìndrù rǒ òmvù naraya ì'ì rǒ ndi ale bhà idzá bhà kèlě.

³⁷ Atdí ale náapé àbanà mà, ndirò íyànà mà nózè, ròsè dùduná, ní ndi ale náká inzà ndàtì ndi owùdu núngu ale tí. Ndirò, atdí ale náapé idhùnà mà, ndirò ivànà mà nózè, ròsè dùduná, ní ndi ale náká inzà ndàtì ndi owùdu núngu ale tí*.³⁸ Ìnzì rí pbìndà mùsàlabhà nánò, ndàdù owùdu ùngu nà ale, náká inzà ndàtì ndi owùdu núngu ale tí. ³⁹ P bìndà ípìrǒngba nózè rí ndòdò fìndà ale níwíya ka, pbétù pbìndà ípìrǒngba níwí rí okúdu dǒ rò ale náadúya kàbà àbà tdítdǒ.»

Yèsù-owù núngu ale nákw ale náabáya perè
(Mrk 9.41)

⁴⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna ábhàlì nǎ: «Atdí ale apé nyákǒ, ní iwà ma nákw átò. Ndirò, ima nákw ale ní iwà ma níwí ale nákw. ⁴¹ Atdí ale náapé Kàgàwà bhà nabi nákw, Kàgàwà bhà nabi tí kà rǐ'ì dhu-okú dǒ rò, ní ndi ale náabáya Kàgàwà bhà nabi àkǎ ndàbà perè. Ndirò, atdí ale náapé obhónángatále nákw, obhónángatále tí kà rǐ'ì dhu-okú dǒ rò, ní ndi ale náabáya obhónángatále náká ndàbà perè.

⁴² Ma mí obhó dhu núno fǔkà: atdí ale náapé ìrìre idha tó kópà-tsí dhu mà nábhě kǎkà owùdu núngu ale nzínzi ǒ atdí àkyàkyè ale tò, owùdu kàngu dhu-okú dǒ rò, ní ndi ale náabáya àbà pbìndà perè.»

11

Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ pbìndà ábhàlì nóvi
rǒwu dhu ǒngù Yèsù-tsǔ dhu
(Luk 7.18-35)

¹ Yèsù níitdègu yà pbìndà atdí kumì dòná ǒyǒ nà ábhàlì tò ndi ndúbhi àyanà rǒ dhu t'áyátá níto, ní kǎdù ndìvà, ndàrà ányirǒ rò. Kǎrà dhu nùdhe ìndrù tò, ndàdù àrà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núno rò abádhí tò Gàllìlayà tó pbìrì ǒ kigò òna nà.

² Ndi kàsùmì ǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì nǐ'ì imbi ò ka kósò ró. Ní imbi ò ndi ndí'ì rǒrǒ, kírì Kristò rǎrà ònzìnà rǒ dhu-ǒyi. Ní kǎdù pbìndà ábhàlì nzínzi ǒ ngúfe ale nóvi, rǒwù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àti: ³ «Nyì tí yà mà máròdona ndínì ìra tí ale, ndirò mà màkǎ tí mǒdǒ vurò ale?» ⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyòwu nyàno yà nyí nyírìna dhu, ndirò yà nyí nyálàna dhu Yùwanì tò. ⁵ Ì dhu ní: ndùmùndùmú-nyìkpó rǒwu 'ùngbe rǒ, 'àdù inga àla. Òtsótsù ale rǒwu ùbhi rǒ mběyi. Kíkí nà ale rǎrǒwu ùgu rǒ, ìwí ràdù inga níri. Èvǎve ale rǒwu ìkye rǒ, ndirò nákwatále rǒwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù níri rǒ. ⁶ Hirò nonziya ale ní nzí yà ma múno dhu ràbhěna ròtsù nzéréngà ò ale.»

⁷ Yùwanì bhà ábhàlì níva ì, 'àmbe 'àdu dǒ rò, Yèsù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dǒ. Kǎpè ndòngù dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyí nyówù àndàna rùngù ò? Tí awe rǐ ònànga nùtyà ìzò? ⁸ Ádhi nyú nyí nyawù àndàna? Tí atdítdǒ àya mùdzarè nùfǒ ale? Pbetù, atdítdǒ àya

* 10:37 10.37 Tǒr 33.9

mùdzarù nùfò ale náaróko ádròdrò kámá-idzá ò. ⁹ Ní ádhu nyú nyí nyówù àndàna? Tí Kàgàwà bhà nabi? Obhó tí, nyí nyówù Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbéù ma mátina nyí nǐ, iwà kà ròsè Kàgàwà bhà ngùkpà pbanábi dòná matí. ¹⁰ Yùwanì ní ndì, yà Kàgàwà bhà Andítá rǐ dhu ùno kpangba dòná ndàti:

«Kòní ma mí pbàkà mùkèngyè nóvi angyi indù, ndíní pbùkù otu nobhòlo tí indù*».

¹¹ Ma mí obhó dhu núno fùkù, yà vèbhále úgù yà adzi dǒ ale nzínzi ò, Bâtizò nubhóna Yùwanì bhà ádrùngbǎnga dòná pbìndà ádrùngbǎnga osé ale rǐ mbǎ ì'ì. Pbéù, yà ákě ale tí ka kálàna òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò ale, ní rǐ ádrùngbǎle nyú tí, ròsè Bâtizò ùbhò arí Yùwanì dòná. ¹² Ròpè ndì yà ndì Bâtizò ùbhò arí Yùwanì apèna ndónzì pbìndà kasu, rìrà àhu indo nga ò rò, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi náarí inè obi nǐ ka karúgyena ró, ndirò òròrù ale náarí kàpà fiyò obi nǐ.

¹³ Mùsà bhà Úyátá mà, Kàgàwà bhà pbanábi màna kóró, rìrà àhu Yùwanì ò, náapè ùno dhu angyangyi òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ. ¹⁴ Ndirò, ma múnona dhu ná'ù nyí nyádù nánì, ma màmbèna àtina nyí nǐ, Yùwanì rǎrǐ ndì Èliyà, yà ìrà rìrà dhu tí ka kati. ¹⁵ Ìnga t'írìta tó bina nà rí ale níri yà dhu mbéyi!

¹⁶ Yà indo arí ale núdhe ma mádù àdhà bhà rǒ? Abádhí ùlì ì yà pbangatsi dǒ ì nundu nzónzo bhéyi. Atdídhena rádù òwu odhíya núnzi ró ikù ò àti:

¹⁷ «Mǎ màmi mbǎ obé tó adyi rùgě ò matí fùkù, ní nyí nyádù inzà òbè.

Ndirò mǎ màyù mbǎ izu tó adyi mà fùkù, ní izu àdù inzà nyùka.»

¹⁸ Obhó tí, Yùwanì níra, ìnzì ndàdù àrà dhu ònyu rǒ, ndirò ìnzì ndàdù àrà dhu mà nómuvè rǒ. Ní ìndrù adù àtina nzére-alafí rǎrǐ'ì kà'ò. ¹⁹ Ndi dhu bhéyi tí, ìndrù t'ídihuna níra ndàrà dhu ònyu rǒ, ndàdù àrà dhu nómuvè rǒ. Ní ìndrù arádù kàtì òna òvò ale tí, ndirò atdíðò arí ndómuvè ale tí. Ndirò abádhí arádù kàtì pàratà tó pbàndómbé mà, yà nzére dhu ònzi arí ale màna ì nózé ale tí. Pbéù, Kàgàwà arí dhu-ònga òvò tí dhu tó obhóna náarí ndávì kpangba kà rónzina dhu-nyutsi.»

Yèsù rǒrù yà òyá ale núvò ì ìnzì ì a'u tí ndì ndúnona dhu kigò dǒ dhu (Luk 10.13-15)

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù apè ndòrù atdíðò yà ábhò wiwì nyú ndì ndónzì òyá kigò dǒ, inzà ì kigò ò ale nùgèrè ì, 'ùbhà fiyó nzérenga dhu-okú dǒ rò. Kàtì: ²¹ «Kòràzini mà, Bètèsàyidà màna tó kigò, yà ùkú ndì nònzì wiwì ní'iyana gukyè Tirò mà, Sìdonà màna tó kigò ò ndì nónzì dhu tí, ní ì kigò ò ale ní'iyana angyí ì úfò gòníyà mberù tí ròyá, 'adù ohu nùtrò dòya ò, ndíní ì ùgèrè ì, 'ùbhà fiyó nzérenga dhu navi tí ró. Ní ndì dhu-okú dǒ rò, nyi nyí ì àpbè ò Kòràzini, ndirò nyi nyí'ì àpbè ò Bètèsàyidà. ²² Wò dhu-okú dǒ rò ní ndì, ma mí dhu òvo kpangba fùkù. Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyà nítidi nínganí, kítidiya dhu dükú abhàbhó nyú, ròsè Tirò mà, Sìdonà màna tó kigò dǒ ndì ndítidina dhu dòná. ²³ Ndirò ìnyì, Kàpèrnàwumù tó kigò, yà ùnú ndì nónzì wiwì ní'iyana gukyè Sòdomò tó kigò ò ndì nanzì dhu tí, ní

* **11:10** 11.10 Mál 3.1; Mrk 1.2

Sòdomò ní'iyana inè indo mätí. Ní ndi dhu-okú dò rò, inyi, Kàpèrnawumù tò kigò, nyi nyà'ù tí dhu, idzi Kàgàwà rārādù nyidzi òrù-akpà ò? Inzi rádù nyidzi, akekpa mätí. Pbéù, kà rí nyifò obvò, ndàdù nyobvù inzi aráve dhòdhóhónganà kàzù ò. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí dhu òvo kprangba fùkù, Kàpèrnawumù ò bhà, Kàgàwà rí indrù-ànyà nítidi nínaganí, kòtdíya dhu Kàpèrnawumù tò kigò dō abho nyú, ròsè Sòdomò tò kigò dō ndi ndótdina dhu dóná.»

*Yèsù rí mùhetù àbhù afiya rìngyè ì ale núnzi tina ò dhu
(Luk 10.21-22)*

²⁵ Tdítđ Yèsù adù àtìnà: «Òo, Àba Kàgàwà, òrù-akpà mà, yà adzi màna ò Ádrùngbàlé, ma mifu nyi atdíđ yà inga núnzi dhu tí ka kózùna ale-rò nyi nyarù dhu ní nyi nyábhù àkyàkyè ale nyú rùni nídhuní. ²⁶ Obhó tí Ábá, nyi nyazè ndi dhu rònzi ndi wò dhu bhéyi.»

²⁷ Wò dhu-dzidò, kàdù àtìnà: «Ábadu níbhò wà kóró dhu tò ádrùngbànga fudú. Atdí ale mà núnzi nzá Kàgàwà t'ídhùnà, pbétù ka núnzi ní kà t'Ábanà kèlè. Ndirò atdí ale mà núnzi nzá kà t'Ábanà, pbétù ka núnzi ní ima kà t'ídhùnà kèlè, yà ma mózè mòvò ka fíyò ale màna.»

²⁸ Tdítđ kàdù àtìnà: «Nyiwù tidu ò, nyi kóró yà nyi nyìngyè nyí, nyádù ì'ì ì nà'è ànò nà dákú rò. Ní ma mí asota nàbhù fùkù. ²⁹ Nyòsò yà tudú rí'ì kòmò átò tukú, ndirò nyìri fùkù ma múyàna dhu. Obhó tí, ima ní ndi ìyò arádi, ndirò yorowà tò afina nà ale. Ndirò ní ndi nyí nyádù asota nàbà afiku ò. ³⁰ Obhó tí, pbàkà kòmò ní isò ró'ò kòmò, ndirò pbàkà ànò ní isò inzà ndi nà'è ànò*.»

12

*Yèsù bhà irèta sàbatù-idhò dō
(Mrk 2.23-28; Luk 6.1-5)*

¹ Wò dhu-dzidò, sàbatù-idhò ò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màna náambénà ùda dō nghanù tò inga òna nà ùda otu ò. Ndi kàsùmi ò, kàbhà ábhàlì ní'ì àwù nà atdíđ. Ní ì ábhàlì náadù 'òpè, 'òwù otu-igì dō rí'ì nghanù náfà rò, 'ùtsèrè kpòna liya ò, 'adù ùkanà. ² Ní Pbhàfàrisáyó níitdègu wò dhu nálá, ní abádhí adù àtìnà Yèsù ní: «Ándà pé pbùkù ábhàlì rí inzà àkà konzi sàbatù-idhò ò dhu núnzi.» ³ Ní Yèsù adù dhu ádu abádhí tò ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Dàwudi mà, róná ale màna náanzí atdíku àwù nà ì fí'ì rò dhu nózù*? ⁴ Ábadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbhò Kàgàwà tò m̀gati nùgù, ì rònnyè róná ale màna. Wò ndi m̀gati ní'ì inzà àkà ábadhi mà, róná ale màna rònnyè m̀gati. Pbéù, kònnyè rádù ale ní'ì pbàkùhání kèlè víya dō rò*. ⁵ Ndirò, nyí nyózù tí obhó Músà bhà Úyátá ò ka kándí dhu, kati: <Sàbatù-idhò ò arí kasu ònzi Kàgàwà bhà idzá, inzi 'ifu ndi idho pbàkùhání, ní dō ka rārè nzí àdù ndi dhu nózù afátá tí?> ⁶ Pbéù, ma mí dhu òvo kprangba fùkù: yà irò rí'ì dhu nòsè iwà Kàgàwà bhà idza dóná mätí. ⁷ Dhu í'íná gukyè iwà nyí nyúni yà Kàgàwà bhà Andítá rúnçna dhu-tì dhu tí, yà ití rátina: <Ma mózè dhu ní izu àbà ka kí indrù dō dhu, inzi ní izá tò perè nùbhò ka kí idù dhu kèlè*, ní nyí nyàmbènà nzí anya

* **11:30** 11.30 Kà-tì ní: ma mávina nyònzí dhu ní isò ró'ò dhu, ndirò ma mábhùna nyánò ànò ní isò ró'ò ànò. * **12:3** 12.3 1Sà 21.3-7 * **12:4** 12.4 Law 24.9 * **12:7** 12.7 Jse 6.6

nítà yà à ìmbà rí'í afátá nà ale dǒ. ⁸ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà ní ndi sàbatù-idhò dǒ Ádrùngbàle.»

Yèsù rí ọtsúna ọtsù ale nígbà dhu
(Mrk 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Ƴrò rǒ Yèsù níwà ndi, ndàrà ọtsù fíyó unduta-dzà ò. ¹⁰ Ní ọtsúna ọtsù atdí ale ní'í ànyì idza. Ànyì rǒ ì'í ale náazè 'òbhù Yèsù. Ní ndi dhu-okú dǒ rǒ, abádhí níwú dhu Yèsù-tsù, 'àti: «Àlè tó Ƴyátá návi tí àvì ìndrù kígbà sàbatù-idhò ǒ?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tǒ, ndàti: «Nzínzíkù ǒ atdí ale náapè ì'í atdí tàrà nà tí, ndi tàrà ràdù ìtsì ádzì ìbhu-akpà ò sàbatù-idhò ǒ, ní ndi ale tí nzi àdù ọfo ndi ìbhu-akpà ò, ndàrà kidiyì ànyì rǒ? ¹² Ìndrù ọsè tí nzá tàrà dǒnà! Nírò, Músà bhà Ƴyátá návi wà kǒnzì ídzinga ìndrù tǒ sàbatù-idhò ǒ.» ¹³ Ní Yèsù adù àtìnà wò ọtsúna ọtsù ale ní: «fígba ọtsúnù.» Ní ndi ale náadù ọtsúna nígbà, ndi kǒtsú ràdù ògù, rǒngò yà ídzi rǒ rǒ rí'í ngàtsi kǒtsú bhèyi.

¹⁴ Ní Pbfàrisáyó núuvò, 'òwù 'undu, ndíní ì'í iri tí ì'í ìngbà dhu bhèyi mǎtí ì'í Yèsù nábhù kohò dhu dǒ.

Yèsù ní fìndà Kàgàwà ọpì kasutále dhu

¹⁵ Yèsù níitdègu wò dhu níri, ní kǎdù ndìvà ànyì rǒ rǒ ndàrà. Ní ábhǒ alé-yà náadù ọwù kǒwù ǒ, kà ràdù andi nà rí'í ale nígu kóró. ¹⁶ Pbéù, kǎyá dhu ọbi nyú nà abádhí tǒ, ìnzì ádhi mǎtí ndi ndí'í dhu nǎnǒ tí ìndrù tǒ. ¹⁷ Wò dhu anzi ndi ndíní yà Kàgàwà nǎnǒ pǐndà nabi Ìsaya-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎti:

¹⁸ «Kǎní ma mǒpì pǐbàkà ìnǒ-akpà, yà atdíǒ ma mǒzè ale, ndirò afídu arí idha nómwè pǐndà dhu dǒ ale. Ma mí kǎrà pǐbàkà Ìlǎ-Alafí ní, ndirò kà rí obhónánga òvǒ kóró pǐbìrì ǒ ale tǒ.

¹⁹ Kà rí nzi tsùna nálè atdí ale nà mǎtí, ndirò kà rí nzi ọte ọrú tǔna nà. Atdí ale mà rí nzi kà-tù iri ngudhà ǒ rǒtè rǒ.

²⁰ Kà rí nzi ndi nàtdo ízò nǎkò, ndirò kà rí nzi núnúnú rǒrù tarà níwè, rǎrà àhu mǎlè mà nábhù kà rí obhónánga tǒ dhu ò.

²¹ Ní kóró pǐbìrì ǒ ale náapbàya afíya kà-rǒ tí*»

Yèsù rí ọte nádù ndi òbhù ale tǒ dhu
(Mrk 3.22-30; Luk 11.14-23)

²² Nírò ní ndi ìndrù níwú nzére-alafí arí ònà atdí ale nà Yèsù-tí'ò. Ndi ale ní'í ndumùndumú, ndirò ìnzì arǒtè ale. Ní Yèsù ígù ka, ràdù ndòpè ndòtè, ndàdù inga àla. ²³ Ní idho núuko kóró ànyìrǒ ì'í ale, abádhí ràdù àtìnà: «Tí nzi Dàwudí t'ídhùnà yà?» ²⁴ Pbéù, abádhí rǎnǒna dhu níri Pbfàrisáyó náadù àtìnà: «Yàrí ale náarí nzére-alafí nódì Bèlìzèbullí tí kátina pǐmvo ǒ kamà bhà ádrùngbǎnga tó ọbi ní.»

²⁵ Pbéù Yèsù núuni abádhí rířèna dhu, ní kǎdù àtìnà abádhí ní: «Atdí ádrùngbà kamà bhà pǐbìrì ǒ ale náapè ambe 'úgyè dǒ nzínziya ǒ, ní ndi ádrùngbà kamà bhà idzi-tsù ràdù ndòdì òdì tí. Atdí kígbò ǒ ale mà, ndirò atdí ọdhi mà náapè ambe anya nǒnzì dǒ nzínziya ǒ, ní ì'í kígbò náarí nzi àpèrè, ndirò ì'í ale tó ọdhi-tí náarí nzi ide. ²⁶ Ní pǐmvo Sitaní náapè àdù ndòpè ndòdì pǐmvo, ní ka nádù ì'í ndùgye rí ndítírò ale. Ní kàbhà

* 12:21 12.21 Ìsa 42.1-4

ádrùngbǎnga tó idzi rǎdù àpèrè ìngbǎ dhu bhèyi? ²⁷ Ndirò, ma mapé ì'ì Bèlìzèbuli bhà obi nǐ ma mǎrí nzére-alafí nódì dhu tí, ní fùkú inzo náarádù kòdì àdhi bhà obi nǐ? Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí nítǎiya ndi ànyáku. ²⁸ Pbéù, dhu apé ì'ì Kágàwà bhà ǎlǎ-Alafí bhà obi nǐ ma mǎrí nzére-alafí nódì dhu tí, ní òrù-akpá ò Ádrùngbǎ kamà Kágàwà bhà idzi nǎrà wà àhu bvàkù. ²⁹ Inzi atdí ale mà rǎdù òtsù obi nǐ idzidzò ale bhà idza, ndàdù kǎbhà idzá dhu nùmbà, inzà ndi ndùtsì ndi idzidzò ale angyi rórò. Pbéù ka ndi ndùtsì dhu-dzidò nga ní ndi kà rǎdù kóró kǎbhà idzá dhu nùmbà nǐ. ³⁰ Ìmbǎ rí'ì tidu ònǎ rò ale ní pbàkà òmvù. Ndirò ìnzí rí dhu-tsù ùndù* atdíkpá ma mànà ale, ní rí dhu ìnda ìnda tí rùdú rò. ³¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kùno kpangba fùkù: ìndrù náabáya àbà kóró fiyó nzérenga mà, Kágàwà nǐ ì arí dhu ùno nzére dhu mànà dhu tó ubàta. Pbéù, Kágàwà bhà ǎlǎ-Alafí nǐ rí dhu ùno nzére ale, náabáya nzi ubàta akekpa màtí. ³² Ìndrù t'ídihùnà nǐ rí nzére dhu ùno ale náabáya àbà ubàta. Pbéù, Kágàwà bhà ǎlǎ-Alafí nǐ rí nzére dhu ùno ale náabáya nzi ubàta, yà kombí rí'ì kàsùmì ò màtí, ndirò olù rírà kàsùmì ò màtí.»

Itsu núní ka karí kpǒna rǒ
(Luk 6.43-45)

³³ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna: «Atdí itsu náapé ì'ì idzi itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'ònà ní idzi itsu-kpǒ-tidò. Ndirò itsu náapé ì'ì nzére itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'ònà ní nzére itsu-kpǒ-tidò. Obhó tí, itsu núní ka karí kpǒna rǒ. ³⁴ Nyí, ámvò tó osu tó rùgànda tíró, idzi òte rǎdù àhu ìngbǎ dhu bhèyi liku ò rò, àzèmbè nyí nongó ì'ì nzére ale nyú? Obhó tí, ale-tsù arórìna dhu ní ale-afí àlè ní irèta. ³⁵ Idzi afina nà ale-afí ò rò aráhu dhu ní idzi dhu, ndirò nzére afina nà ale-afí ò rò aráhu dhu ní nzére dhu. ³⁶ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, Kágàwà rí ìndrù-ànyà itdì nìnganì, kàraya ìndrù návi rǒ ràwe yà ì ùno ìmbǎ tǐna nà dhu mà kóró. ³⁷ Obhó tí, tsùnu-bvu rǒ ní ndi ka kòzúya nyí obhónángatále tí, ndirò tsùnu-bvu rǒ ní ndi ka kotdíya anya dǎnù.»

Yèsù àvì ka kí rǒnzi wiwì dhu
(Mrk 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸ Wò dhu-dzidò, Músà bhà ǎyátá tó ngúfe màlímó mà, ngúfe Pbhàfàrisáyó mànà náati Yèsù nǐ: «Màlimò, mà mòzè nyonzi wiwì ndíní mà mala tí.» ³⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Ìndo arí'ì ale narí nzére ale, ndirò abádhí náarí nzi Kágàwà ózè dhu ònzi. Abádhí ózè konzi wiwì kèlè fiyò, ní ka kí nzi atdí wiwì mà nónzi abádhí tó. Pbéù, abádhí tó ka kávína dhu ní nabi Yǒnà rǒ ndi nanzì wiwì kèlè. ⁴⁰ Àdhàdhì nabi Yǒnà náadhò ìbhù idho ádrùngbǎ ìbhè-yà-ba ò dhu bhèyi tí, ní ndi dhu bhèyi tí, Ìndrù t'ídihùnà nòodhóya ìbhù idho adzi ò. ⁴¹ Nabi Yǒnà rúnona Kágàwà bhà Ídzi Màkùrù ì ìrì rò, Nínawè tó kigò ò bhà nùugèrè ì, 'ùbhà fiyó nzérenga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kágàwà rí ìndrù-ànyà nítǎdì nìnganì, Nínawè ò bhà níivàya ì 'ìkò indo arí ale-nyìkpa rǒ, 'adù abádhí-ànyà nítǎdì. Ndirò yà onzikú idè ale nòsè wà Yǒnà dònǎ. ⁴² Músungú dònǎ rò arí'ì Sabà tí kátina pbìrì ò tsibhá ádrùngbǎ kamà nùira yà adzi-tsù ódì ndi ì rò, ndirò yà dhu-ònga t'òvòta nuni ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì rúnona òte nírì. Ní ndi

* **12:30** 12.30 Iró dhu-tsù ùndù ka kí dhu-tì rǎdù ì'ì tàrà-tsù ùndù ka kí dhu tí, ndirò ngàtsi nǐ onzi-bvè ònyà-tsù ùndù ka kí dhu tí.

dhu-okú dò rò, Kàgàwà rí indrù-ànyà nítđi nínganí, íyadhíyà níwàya ndì, ndidè indo arí ale-nyikpa rǒ, ndàdù abádhí-ànyà nítđi. Pbéù, yà ɔnzikú idè ale nòsè wà Sòlòmónì dòná màtí.»

*Nzéré-alafí rí ndàdù tđítđǒ yà ndì ndáhu ònà rò ale ò dhu
(Luk 11.24-26)*

⁴³ Yèsù adù àtìna tđítđǒ: «Nzéré-alafí náapé àhu atđi ale ò rò, ní kà rǎdù àrà, ndùbhi rǎngù ònǎ, ndámbe ndì ndàrà ndàsò róngà nómè dǒ, ìnzì ndàdù àbàna. ⁴⁴ Ní kà rǎdù àtìna afína ò: «Ma mí madù yà ma mahù ònà rò pbàkà idza ò.» Ànyì kàdu ndì rò, kà rí ndi idza nótù tírǒrò, iwà ka kàtsù ònángà, kadù òbhòlòná mbèyi nyú ró. ⁴⁵ Nírò ní ndi kà rǎdù àrà àrùbhù ngùkpà nzéré-alafí, yà atđídǒ òrù ròsè dóna nǎ núnzi, 'iwù òtsù màna atđíkpa ndi ale ò. Ní wò dhu-dzidǒ, ndi ale bhà ófò rǎdù í'ì nzéré nyú ròsè yà angyi í'ì kàbhà ófò dòná. Ní ndi dhu nú'íya ndi dhu bhèyi tí yà indo arí nzéré ale tò.»

*Yèsù tsánà mà kà t'ádóna màna
(Mrk 3.31-35; Luk 8.19-21)*

⁴⁶ Yèsù rí dhu òvo indrù tò ònà kàsùmì ǒ, kà-tsánà mà kà t'ádóna màna níiwù ùvò kà rí'ì ònà idza-lí. Ní abádhí níitsi iko irinǎ rò, 'adù 'òzè ndíni ì ɔte tí Yèsù nà. ⁴⁷ Ní atđi ale náadù àtìna Yèsù nǎ: «Íyànù mà adónù màna rí'ì irí, ní abádhí òzè 'òtè inyì nà.» ⁴⁸ Ní Yèsù adù dhu ivu ndi ale-tsù ndàti: «Íyadu ní adhi, ndirò adódu ní adhi mà?» ⁴⁹ Tđítđǒ kǎdù pbìndà àbhàlì nítè ɔtsúna nǎ, ndàdù àtìna: «Kànǎ íyadu mà, adódu màna. ⁵⁰ Obhó tí, adòdu, awèdu, ndirò íyadu ní yà òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ózè dhu ònzi arí ale.»

13

*Ɔnyù-tse òre rí ale tó mbóli
(Mrk 4.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Ndi nínganí tí, Yèsù náahù idza rò, ndàdù àrà àdi rèrù-bidǒ. ² Ní, ádrùngbǎ ihé-yà nyú núundu ì, ì rǎkpòrò kà-ngbò. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù ùpò, ndàdi ibhù ò. Ihé-yà náadù òko rèrù-bidǒ. ³ Yèsù núuno àbhò dhu nyú abádhí tò mbóli ǒ, ndàti: «Atđi ale náahù ndámbe ònyù-tse nórè dǒ. ⁴ Ní yà ònyù-tse nórè kà rí pbìndà inga ǒ ònà kàsùmì ǒ, atđídhénà itse náawà ì otu-gì dǒ. Ní àrè náadù iwu, 'ùbhí ì itse otu-gì dǒ rò. ⁵ Ngùkpà-tsi náadù 'àwà ìmbǎ adzi rí'ì abho dòná odu-kengere dǒ. I itse níngà kòmbómbí, ìmbǎ adzi rí'ì abho tsìyà nídhuní. ⁶ Pbéù, adyifò nítdègu ìka, ní kǎdù wò ìngingà ònyù-nzo nábì, rǎdù òtdyù, ìnzà ívéya nòtsù ádzàdzí adzi ò nídhuní. ⁷ Atđídhénà itse náawà ì okpèya nà itsukpò-nzo nínzi ǒ. I okpèya nà itsukpò-nzo náadù òvi kòmbómbí, 'adù wò ìngingà ídzi ònyè nùtsì. ⁸ Pbéù ngùkpà itse náawà ì ídzi adzi ǒ. Ní ì itse-tsi náa'ò, atđídhénà ròdhì atdátđí miyà itse, ngùkpà ròdhì azàzá kumì itse, ndirò ngùkpà rǎdù ìbhìbhù kumì itse nòdhì.»

⁹ Yèsù adù àtìna tđítđǒ ihé-yà nǎ: «Íngà t'írìta tó bina nà rí'ì ale náká ndirò yà ma mánona dhu mbèyi!»

*Ádhu Yèsù náarána òte rǒ mbóli ǒ ní?
(Mrk 4.10-12; Luk 8.9-10)*

10 Wò dhu-dzidò ní ndi, Yèsù bhà ábhàlì náandri kà-ti'ò, 'adù dhu nívu kà-tsù 'àti: «Ádhu nyi nyari dhu núno ihé-yà tò mbólí ò tí nǎ?» 11 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà nábhu wà nyí nyúni òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà bhà idzi-nyutsi ndi nórù dhu, pbétù abádhí núni nzá ka. 12 Obhó tí, dhu nà arí'í ale tò, ka kabhùya dhu abho, ràdù ì'í dhu nà abho nyú ròsè. Pbéù, akekpa arí'í dhu nà ale, ní-fó rò ka kakòya ndi ákě fénángba mà kóró. 13 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mári dhu núno abádhí tò mbólí ò, ndíni abádhí nóowu tí inga nándà rò, ìnzí 'adù dhu nála. Abádhí nóowu tí býa nákpèlè rǒ, ìnzí 'adù dhu níri, ndirò ìnzí ndi dhu ràdù dòya nálu. 14 Ndi dhu bhèyi ní ndi, nabi Ìsayà núno dhu ràdù àkà. Káti:

Kàgàwà ràtina: «Nyí nyí inga níri ìri mbèyi nyú, pbétù ìnzí yà nyí nyìri dhu ràdù dèku àlu akekpa màtí.

Nyí nyí inga nándà àndà mbèyi nyú, pbétù ìnzí nyádù atdí dhu mà nála.

15 Obhó tí, atdí dhu mà náari nǎ kàri ale-afi-ngbò núbèlè.

Abádhí níri býa,

ndirò abádhí núpbí nyìkpóya,

akye ì alana nga nǎ,

akye ì irina nga nǎ,

ndirò akye dhu alána dòya,

'adù 'ùgèrè 'ùbhà fiyó nzérenga,

madù ì níga nǎ* .»

16 Pbéù, nyí ní ndi hirò nyí nyónzi, yà nyìkpóku náari inga nála, ndirò bíku ràdù inga níri rò. 17 Ma mí obhó dhu núno fùkù, ibí pbánábí mà, obhónánga ònzi arí ale màna, náazè 'àla yà kombí nyí nyálàna dhu, pbétù abádhí náadù nzá kàla. Abádhí náazè 'ìri yà nyí nyìrina kòmbí dhu, pbétù abádhí náadù nzá kàri.»

Ọnyù-tse òre rí ale tó mbólí-tì

(Mk 4.13-20; Luk 8.11-15)

18 Yèsù adù àtina tditdò pbìndà ábhàlì nǎ: «Nyìri pé yà ònyù-tse nóre rí ale tó mbólí-tà. 19 Òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà rí idzi ònyù indrù dǒ dhu dǒ ka kúnona dhu níri rí ale, ìnzí ndi dhu ràdù dòya àlu, núli ì yà itse náawà ì òyá otu-gi-dò bhèyi. Pfòmvo ràdù ìrà, ndadù yà abádhí-afi ò ka kòzò ote núwa abádhí-afi ò rò.

20 Ngùkpà ale núli ì yà itse náawà ì òyá, ìmbà ábhǒ adzi nà dóná odu-kengere-dò bhèyi. Abádhí rí Kàgàwà bhà ote níri, 'adù àkónà dhèdhe nyú nà ànyìrò rò tí. 21 Abádhí rí nǎ òyá kàbhu ivéna ròdì ndi afiya ò. Pbéù, abádhí ràdù ì àpba ndi ote rò ákě kàsùmi kèlè tí. Ní yà àpbè mà, avuta màna nópè ì Kàgàwà bhà ote-okú dò rò rò, abádhí ràdù fiyó a'uta núbhà ànyìrò rò tí.

22 Ngùkpà ale-tsí tditdò, núli ì yà itse náawà ì nzínziya ò okpèya nà itsukpó-nzo bhèyi. Abádhí rí Kàgàwà bhà ote níri, pbétù yà adzi ò ìrèta mà, yà adzi dǒ ònzi náarábhùna títò tò dhèdhe màna dhu ràdù ndi ote nùtsi ìnzí ròdhi itse. 23 Ndirò, ngùkpà ale núli ì yà itse náawà ì ònà ìdzi adzi bhèyi. Ì ale náari Kàgàwà bhà ote níri, 'adù à'ùnà. Ndirò abádhí ní

* 13:15 13.15 Ìsa 6.9-10

i itse òdhì rādù: atdídená ròdhì ka atdátdí miyà, ngǔkpà ròdhì ka azazà kumì, ndirò ngǔkpà-tsí rādù ibhìbhù kumì nódhì.»

Nganù nzínzi ǒ ìngà nzére írì-tidò tó mbólí

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náawe ngǎtsi mbólí ihé-yà tò ndàti: «Kǎní òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà dhu: Atdí ale náazò ídzi nganù-tse pbindà inga ǒ. ²⁵ Ní atdíku kùbhingánǎ, idho ò kóró ale rí'ì rórò, òmvù níira, ndòzò nzére írì-tidò tó itse ndi nganù nzínzi ǒ, ndàdù àrà. ²⁶ Wò nganù níitdègu inga, ndòvi, ndàdù nditù, ní wò nzére írì-tidò náadù inga, ndòvi átò. ²⁷ Ní wò inga-àbadhi bhà kasutále níiwù kà-tí'ò, 'ivù dhu kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyazò inga ǒ dhu ní'ì tí obhò ídzi nganù-tse? Olu, wò nzére írì-tidò nádù ìrà àdhà rò?» ²⁸ Wò inga-àbadhi náadù dhu àdu kasutále tò ndàti: «Òmvù ní ndi wò dhu nónzi.» Kòkò kasutále náadù dhu ivu tdítdǒ kà-tsù 'àti: «Nyi nyòzè tí nzá mǒwù i nzére írì nòdrù?» ²⁹ Ní inga-àbadhi náadù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Inzá ma mòzè nyòwù kòdrù, akye nyi nyadùna nganù nókpo átò kòdrù nyi nyi rò nǎ. ³⁰ Nyitse pé abádhí rovi atdíkpá, ràrà àhu nganù nòtsè ka kowuya ònà idho ò. Ndi nǎnganí ní ndi ma matiya nganù nòtse rí ale ní: Nyòdrù pé wò nzére írì nyàtsi dóna tí, ndíní kubi tí kàzù ò. Ndirò, nyàdù nyòtse nganù, nyàdù ùndunà nyùli óngòli ò.»»

Hàràdalì-kpǒ tó mbólí (Mrk 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Tdítdǒ, Yèsù adù ngǎtsi mbólí náwe ihé-yà tò, ndàti: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndì pbindà inga ǒ atdí ale níidyi ndòzò hàràdalì-kpǒ bhèyi. ³² Ndi hàràdalì-kpǒ ní ákèkpá dhu-tútù-ngba nyú kóró itse nzínzi ǒ. Pbhétù kǎpé inga, ndàdù òvi, ní kàràdù òse yà inga ǒ ka karí òzòna kóró itsukpò dónǎ. Ndirò, kàràdù òngo itsú-yà-ba tí, àrè mà rādù òwu idzàya nòsì rò òpbína nzínzi ǒ.»

Afi tó mbólí (Luk 13.20-21)

³³ Yèsù adù yàrí ngǎtsi mbólí náwe tdítdǒ abádhí tò, ndàti: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndì yà tsìbhále rídyina ndàngbò nganù-ra tó óyò kumì dóna imbò nà kilo ò afi bhèyi. Ní ndi dhu rādù ndi idyi nábhu rìvù kóró.»

Ádhu Yèsù náaràna òte rǒ mbólí ǒ ní? (Mrk 4.33-34)

³⁴ Yèsù náawe kóró kòrì dhu mbólí ǒ ihé-yà tò. Kàránà nzi atdí dhu mà núndò rǒ abádhí tò inzà ndì ndàwe mbólí ǒ rórò, ³⁵ ndíní Kàgàwà bhà nabi núunò dhu náaká tí. Kǎti: «Ma munoyà dhu abádhí tò mbólí ǒ, ndirò ma maweya yà òdhù ò aróko yà Kàgàwà anzina yà adzi ònà idho ò rò kóró dhu abádhí tò.»

Nzére írì-tidò tó mbólí-tì

³⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù núubhà wòrí ihé-yà, ndàdù òtsù idza. Ní kàbhà ábhàlì náadù òtsù kà-tí'ò, 'adù àtìna kà ní: «Áwě pé wò inga ǒ inga nzére írì-tidò tó mbólí-tì fàkà.» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà ídzi itse òzò rí ale ní Ìndrù t'ídhùnà. ³⁸ Itse òzò ka kí ònà inga ní yà adzi.

Ndi idzi itse ní òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà rí idzi ònyu dòyá ale. Nzére irí-tidò ní Nzére ale, Pfòmvo bhà inzo. ³⁹ Yà ndi nzére irí-tidò nózó òmvù ní Pfòmvo. Nganù nótse ka kí inga ǒ rò dhu ní yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì òná idho. Ndirò, nganù òtse rí ale ní Kàgàwà bhà màlàyíká. ⁴⁰ Ní adhàdhì ka karí nzére irí nùndù inga ǒ rò kubì kàzù ò dhu bhèyi, ndi dhu onziya ndi ndi dhu bhèyi tí, yà adzi ǒ dhu-tsù rítsi ndòdì nìnganí. ⁴¹ Ní, Ìndrù t'ídhù náaviya pbindà màlàyíká riwù yà ngǎkpà ale nábhù arí rònzi nzérengà ale mà, yà nzérengà nónzi arí ale mànà nípfo pbindà ádrùngbǎngà tó idzi ǒ rò. ⁴² Í màlàyíká náadùya abádhí nàwà yà inzì aráve dhòdhòdhóngà nà kàzù ò. Ányì ní'iyà odzi mà, ale-kù t'átrita mànà. ⁴³ Ní, obhónángatále náambèya ùmbìlì dǒ adyifò bhèyi òrù-akpà ò arí'ì Àbayà Kàgàwà bhà ádrùngbǎngà tó idzi ǒ. Inga t'írìta tó bina nà rí'ì ale, náká ndrì yà ma múnona dhu.»

Inga ǒ ka kórù ábhǒ odzina nà dhu tó mbólí

⁴⁴ Tdítdǒ Yèsù ati: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nílì ndi inga ò ndi nóru ábhǒ odzina nà dhu bhèyi. Atdí ale náapé kàbà, ní ndi ale rǎdù kidyi, ndòrù tdítdǒ ndi inga ǒ tí. Wò dhu-dzidǒ, ábhǒ dhèdhe-okú dò rò, kà rǎdù àrà, ndùdzì kóró foná arí'ì dhu-tsí, ndàdù irà ndi inga nódzi fíndà.»

Ábhǒ odzina nà yòkpó tó mbólí

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ati ihé-yà ní: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nílì ndi àyǎya yòkpó nóme rí ndòdzi dhu t'údzítátale bhèyi. ⁴⁶ Orú odzina rí'ì atdí yòkpó ndi ndàbà rò, ní kà rǎdù àrà, ndùdzì kóró foná arí'ì dhu, ndàdù ndi yòkpó nódzi.»

Ibhè-mbì tó mbólí

⁴⁷ Yèsù adù àtìnà tdítdǒ abádhí ní: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nílì ndi rèrù ò ka kùpe ibhè t'óhota tó imbi bhèyi. Ndi imbi rǎdù kóró ibhè-tidò nótì. ⁴⁸ Kápé àle ibhè ní, ní ka nùpenà ale rǎdù kàdhà, 'ípfo idha-bidò, 'àdù òko obvò ibhè-ǒngà t'óvota tò. Abádhí rǎdù idzi ibhè nùdò fíyó sèngè ò, 'àdù nzére-tsí nàwà.»

⁴⁹ Dhu onziya ndi ndi dhu bhèyi tí yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì nìnganí. Kàgàwà bhà màlàyíká níiwúya, 'àdù nzérengà ònzi arí ale nípfo obhónángatále nízìnzì ǒ rò. ⁵⁰ Abádhí náadùya í nzérengatále nàwà inzì aráve dhòdhòdhónganà kàzù ò. Ányì ní'iyà odzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

Dhu-owátá mà, dhu-ayí mànà tó mbólí

⁵¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu ivu pbindà ábhàlì-tsù, ndàti: «Yà ma màwe kóró dhu nálù tí wà dèku?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Íwà dǒka nálù.» ⁵² Ní Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ ka kúdhe dhu fíndà Músà bhà Hyátá tó atdí màlimò, rǎdù ndìlì atdí idza-àbadhi, yà pbindà ongyéngá nódò ndi ndarí ònà dhu ò rò arí dhu-owátá mà, dhu-ayí mànà nípfo bhèyi.»

*Nàzàretì tó kigò ǒ bhà ná'ù nzá Yèsù dhu
(Mrk 6.1-6; Luk 4.16-30)*

⁵³ Yèsù níitdègu kòkò mbólí t'áweta nító, ní kǎdù ndìvà ndàrà ànyìrò rò. ⁵⁴ Kǎdù àrà yà ndì ndavi ònà kigò ò. Kǎdù ndòpè ndàrà dhu núdhe rò indrù tò fíyó unduta-dzà ò rò. Ní yà kà rùnona dhu nírí rí ale idho núuko atdidò. Abádhí náambénà àtìna dò: «Wò inga t'únita-tidò mà wiwì t'ónzita tó òbi màna ní kǎbà àdhà?» ⁵⁵ Ka tí obhó sàpàti t'ídhùnà? Kà-tsàna-òvò tí obhó Màriyà? Ndirò, kà t'ádóna tí obhó Yàkòbhò mà, Yòzefù mà, Simoni mà, Yudhà màna? ⁵⁶ Ndirò kóró kà t'áwéna nàtí obhó òko iró àlè-nzini ò? Ní kóró kòkò dhu kǎbà àdhà?» ⁵⁷ Ní wò dhu-okú dò rò, abádhí nóowúnà nzi kà rùnona dhu ná'ù rò. Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Nabi nífù ka kari kóró ngari ò. Pbéù, ndi nyú ka kadhì ònà kigò ò, ndirò fí-dzà bhà nzínzi ò, kǎrì'ì mbà ifuta nà.» ⁵⁸ Ní wò ìmbà abádhí rí'ì a'uta nà dhu-okú dò rò, Yèsù adù nzá ábhò wiwì nónzi ànyìrò.

14

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ove

(Mrk 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Hèròdè ní'ì Gàlilayà tò p̀biri ò l̀wali tí ònà kàsuni ò, k̀ri Yèsù dò ka kúnona dhu. ² Ní kǎdù àtìna p̀bindà kasutále ní: «Bàtizò nubhónà Yùwanì ní wò ndi nìngbè ove-bvù rò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kà rí'ì wiwì t'ónzita tó òbi nà.»

³ Wò ndi Hèròdè ní ndi uyátá nabhù kosò Yùwanì, kadù ùtsìna kidò imbi ò. Kǎnzi ndi dhu, adòna Filipò-ve, Hèròdiyà-okú dò rò.

⁴ Obhó tí, Yùwanì ongónà àtìna inzà dhu rǎkǎ Hèròdè ridyi Hèròdiyà venà tí. ⁵ Ní wò dhu-okú dò rò, Hèròdè nóongónà ndòzè ndàbhù Yùwanì kohò. Pbéù, kóngónà ihé-yà òdò nónzi, kóró ale núuni dhu Yùwanì rǎrì Kǎgàwà bhà nabi nídhunì.

⁶ Ní atdiku, Hèròdè rí ndi ka kadhì ònà idho níré nìnganí, Hèròdiyà bhà tsibhíngba náabè yà Hèròdè núnzina ale-ònzì, ndi obé ràdù Hèròdè-nyìkpò nófò atdidò. ⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù dhu otsò ndàti, ndi rǎrì kóró dhu-tsi yà ndi tsibhíngba rónzina-fónà nábhù kà tò. ⁸ Ní íyàna òvò fíndà dhu-okú dò rò, ndi tsibhíngba náadù àtìna Hèròdè ní: «Ìbhò bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dò fudù iró tsàlitsali dò!» ⁹ Ní izu núuka ádrungbá kamà Hèròdè atdidò wò dhu-okú dò rò. Pbéù, angangyi ndi ndòtsónà dhu yà ndi ndúnzina ale-ònzì rò dhu-okú dò rò, kǎdù dhu ùya ndíni kabhù tí Yùwanì-dò kà tò. ¹⁰ Ní kǎdù atdí ale návi rǎrà Yùwanì-dò nòkèrè imbi ò rò. ¹¹ Wò ale adù irà Yùwanì-dò nà tsàlitsali dò rò, ndàdù ábhunà wò tsibhíngba-fó, kà ràdù àrà ábhunà íyàna-fó. ¹² Yùwanì bhà ábhàlì náadù iwu kǎ-bvò nídyi, 'òwù òtdànà. Abádhí adù owu wò ndi nònzi dhu òyi nà Yèsù tò.

Yèsù rí imbò lufù ale nóngù dhu

(Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

¹³ Bàtizò nubhónà Yùwanì nóvè dhu ndi ndiri rò, Yèsù nívà ndi uró rò ibhù ò, ndàrà atdí rò atdí rungù tí rí'ì ngari ò. Pbéù, kà rǎrà dhu niri ihé-yà náadù ùvò fíyó kigò ò rò, 'òwù kòwù ò p̀fòya dò, idha-gù dònà.

¹⁴ Ibhù ò rò ndi ndàhu rò, Yèsù náala ádrungbá ihé-yà, ndàdù izu nába atdidò abádhí dò. Ní kǎdù ndòpè ndigù abádhí iwù nà anditále.

¹⁵ P̀bítsòngǎnà, Yèsù bhà ábhàlì níwù kà-tí'ò, 'adù àtìna kà ní: «Inga nàti iwà, ndirò iró nga rí'ì igi. Ní ávì kòkò ale ràdu ì pbanga-tsidò, ndíni ì udzi tí ònyè fíyò.» ¹⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu p̀bindà ábhàlì tò ndàti: «Inzá

dhu àkǎ abádhí ròwù pbanga-tsidò! Nyàbhu ònyà nyí-tírò abádhí tò.»
¹⁷ Pbéù, abádhí náadù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ònyà tí mǎ mí'í nà irò dhu ní imbò mùgati mà, óyò ìbhè mà nà kèlè.»¹⁸ Yèsù adù àtì nà abádhí nǐ: «Nyiwù i dhu nà àzú fudu ò.»¹⁹ Nírò ní ndi Yèsù náadù kòrì alé-yà návi ròkò obvò irí dǒ. Kǎdù kókò imbò mùgati nùgù, óyò ìbhè mà nà ndùlǎ fóná. Tdítdǒ kǎdù òrù-akpà ò nga nándà, ndàdù Kágàwà nónzi ràso i dhu. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù mùgati-ònga núkò, ndùbho pbìndà ábhàlì-fó, abádhí ràdù ùndò nà ihé-yà-fó.²⁰ Kórò ale náanyù dhu, ì rùlè nǐ àkǎkǎ dhu-bvǎ. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlì nùundu òdòdì ònyà-go-tsù, ì rìrǎ idre ònà óyò nà sèngè nǐ.²¹ Dhu nanyù ale-bvu nǐ'í mbèmbè imbò lufù kpabhále, inzà ka kòzù vèbhále mà, nzónzo mà nà rórò.

Yèsù rùbhi rèrù dǒ dhu

(Mrk 6.45-52; Yùw 6.15-21)

²² Ànyirò rò tí, Yèsù náavi pbìndà ábhàlì rùpò ibhù ò, ndíní ada tí angyi fìndà rèrù-adzè, ihé-yà návi ndì ndí ràdu ì ibha òna nǎ.²³ Abádhí ndì ndàdu dhu lutì nǎ, kǎdù ùpò pbìrì dò, ndàrà ndítsò. Ní inga náti rò, kǎtù ndì atdíró ànyì.²⁴ Ibhù náadù ì'í iwà ndì ndàrà itse nyú idha-bidǒ rò ró. Mùkurà nùubhì nà ndùpbì rò ibhù rò, awe ròpìli tùmà tí abádhí-nyìkpa rò nídhunǐ.

²⁵ Ní à'ù-akpà-òngǒ ò, Yèsù adì ndàmbe ìrà dǒ pbìndà ábhàlì-tì'ò idha dǒ ndì ndùbhi rórò.²⁶ Ní, idha dǒ kǎ rùbhi dhu ì àla rò, òdò nísí atdídǒ abádhí ò, 'adù àtì nà: «Mìngò ní yà!» Ní abádhí náapè 'àmbe ùkù dǒ òdò rǐ 'ònzì dhu-okù dǒ rò.²⁷ Nírò ní ndi Yèsù náadù tìna náfò abádhí tò ndàti: «Nyòtù afiku! Ima ní yà, inzì nyònzì òdò!»²⁸ Ní Pèterù adù àtì nà kǎ nǐ: «Ádrùngbǎlé, inyi tí kǎpé ì'í, ní ávi ma marà tìnu ò idha dǒ.»²⁹ Ní Yèsù adù àtì nà kǎ nǐ: «Írà nà!» Ní Pèterù ifo ibhù ò rò, ndàmbe ùbhi dǒ idha dǒ Yèsù-tì'ò ndì ndàrà rò.³⁰ Pbéù, awe ròpìli òbì nà dhu ndì ndàla rò, òdò nísí àbadhi ò. Ní idha ò ndì ndòpè ndòsù rò, kǎkù: «Ádrùngbǎlé ígù ma!»³¹ Ànyirò rò tí, Yèsù adù òtsúna nágba, ndàlǎ ka, ndàdù àtì nà kǎ nǐ: «Inyi, àkè a'uta nà ale, ádhu afìnu rùguru nǐ?»³² Ní abádhí náadù ùpò óyò rò kórò ibhù ò, awe ràdù opìlita nùbhà.³³ Nírò ní ndi ibhù ò ì'ìnà Yèsù bhà ábhàlì núuko ì kònzì, ì rìfu ka, 'adù àtì nà: «Obhó nyú, nyi ní Kágàwà t'ídhùnà.»

Yèsù rǐ Gènzèrèti tó mùlèngù ò anditále nígù dhu

(Mrk 6.53-56)

³⁴ Yèsù mà pbìndà ábhàlì mà nà nùitdègu rèrù náda, ní abádhí awù ùvo Gènzèrèti tó pbìrì ò.³⁵ Ndi pbìrì ò bhà núuni Yèsù. Ní abádhí náadù ìndrù núvi ròwù dhu nówò kórò kyèròkyèrò rǐ'í pbanga òna nǎ. Ní ìndrù náadù andì nà rǐ'í kórò ale nùmbà Yèsù-tì'ò.³⁶ Abádhí náadùnà Yèsù nítè itdè tí rùbhà ì anditále rùpbàlǎ rónà mùdzarù-bidò-ngbò kèlè. Ní ka nùpbàlǎ ale nówúnà ùgu rò dòtsí.

15

Pbàyàhúdì t'ábhúya nóongónà ùdhenà màndu

(Mrk 7.1-13)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Pbfàrisáyò mà Músà bhà Hyátá tó màlímó mà nà níwù Yèrusalemà tó kígò ò rò, 'iwù ùvò Yèsù-tì'ò, 'adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti:

2 «Ádhu pbàkù àbhàlì náarí nzi àlě t'ábhúna tó màndu nífù nì? Obhó tí, abádhí náarí nzi otsúya nú'ó tdù ì onya dhu rò.»³ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Olu nyí, ádhu nyí nyarí nzi Kàgàwà bhà Úyátá nífù, pbétù nyàdù abhúku tó màndu kèlě nífu nì?»⁴ Obhó tí, Kàgàwà náati: «Ifù àbanu mà íyànu màna.» Ndirò kàti: «Àbanà nì ndirò íyàna nì màtí dhu nùnò ale, náká kohò, ròvè.»⁵ Pbétù nyí, nyí nyarí àtina, atdí ale rapé dhu òvo kpanjang àbanà tò, ndirò íyàna tó màtí, ndàti: «Dzùnànu nónzi ma màmbènà ní fudù rí'ì dhu, ní ma mùtri wà perè tí Kàgàwà tò.»⁶ Ní ndi ale rí mbà àbanà mà íyàna màna dzùnà ònzi ndi ndí dhu-atdyu ná. Ní ndi dhu bhèyi, nyí nyóhò wà Kàgàwà bhà Ɔte fùkú màndu-okú dò rò.⁷ Nyí, ɔyoyɔ idaya ná alé! Nàbí Ísayà núuno obhó dhu nyú dèkú, ndàti:⁸ «Kàrì ale náarí mifù tsúya-kpò dǒ tí, afiya ràdù ì'ì itse nyú rùdù rò.»⁹ Yà abádhí arí mulě nì ulétá ní kòkórò nga tó. Abádhí náarúdhèna indrù tò ní indrù tó uyátá*.»

Indrù nábhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu
(Mrk 7.14-23)

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù anzi ihé-yà, ndàdù àtina abádhí nì: «Nyìri yà ma múnɔna dhu, nyàdù àlunà mbèyi dèku ò.»¹¹ Inzi ní ale-lí òtsù dhu ndi indrù nábhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, indrù nábhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu ní ndi ale-lí'ò rò àhu dhu.»

¹² Ní Yěsù bhà àbhàlì náadù indri kà-ti'ò, 'adù àtina kà nì: «Nyí nyàni tí wà Pbfàrisáyò-ɔnga níwà ndi tí, wò nyi nyúnɔna dhu níri ì ì rò dhu?»¹³ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Kóró itsukpó, yà inzà òrè-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà náazò ní ka kongbéya kóró ivéya màna.»¹⁴ Nyàbhà abádhí. Ndùmùndúmú ní kǒkò rí ndùmùndúmú nùnda. Ndirò, atdí ndùmùndúmú náapè àmbe ngàtsi ndùmùndúmú nùnda dǒ, ní abádhí rádù 'àwà ɔyò kóró ihu ò.»

¹⁵ Ní Péterù adù àtina kà nì: «Áwě pé wòrì mbólì-ti fàkà.»¹⁶ Ní Yěsù adù àtina kà nì: «Nyí nyú mà, kàlù tí obhó dèku átò?»¹⁷ Nyí nyàni tí nzá dhu kóró dhu-tsi yà ale-lí rótsù, ràràdù ùda ale ò, ndàdù àhu ale ò rò ɔtsò dǒ ka kòwù rò?»¹⁸ Pbétù, ale-tsù arórina dhu ní ale-afí ò rò àhu dhu. Ndirò ndi dhu ní ndi arádù indrù àbhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ.¹⁹ Obhó tí, indrù-afí ò rò nga ní ndi nzére dhu náarúvò nì. I dhu ní: nzére irèta, abvo òho ka kí dhu, mànyòni ònzi ka kí dhu, màkuni ònzi ka kí dhu, ogbo ònzi ka kí dhu, tìtò núno ka kí ale t'òdhína dǒ dhu, ndirò indrù nì ka kí dhu ùno nzére dhu màna.»²⁰ Kòrì ní ì indrù àbhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, ònyà nónya ka kí inzà ka kù'ò ale-ɔtsú rórò dhu, ní rí nzi àdù indrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

Atdí inzi ní Mèyàhudi-ayi rí Yěsù ná'u dhu
(Mrk 7.24-30)

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù níwà ndi uró rò, ndàrà Tirò mà, Sìdɔnà màna tó pbìri ò.²² Ní ndi pbìri ǒ arádi Kànanà tó pbìri ǒ atdí tsibhàle níra àhu Yěsù-ti'ò, ndàdù ndòpè ndùkú, ndàmbe àtina dǒ: «Ádrùngbàle, Dàwudi t'Ídhunà, àbà izu dùdú! Nzére-alafí rávu atdí dǒ ivàdù-ngba rǒ.»²³ Pbétù Yěsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tó. Ní Yěsù bhà àbhàlì náandri Yěsù-ti'ò, 'adù àtina kà nì: «Áví wò tsibhàle ràdu ndi àlě-owù ǒ rò, ikù ná kà rùbhi

* 15:9 15.9 Ísa 29.13

àlě-owù ǒ nídhunǐ.» ²⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu ábhàlǐ tò, ndàti: «Kàgàwà ívǐ ma Ísráyeli tó pǐrì ǒ bhà-okú dò rò, kàkà ùwúwǐ tàrà bhéyi ì nùli ale.» ²⁵ Pbéù, wò tsibhále náadù ìrà, ndòkò ndì otdyùna dǒ Yěsù-ònzǐ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbálé, ónzǐ dzànàdu!» ²⁶ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ínzá dhu ǒfò nga kidyì nzónzo tó ònyà, kadù òbvùnà itsè-nzo tó.» ²⁷ Wò tsibhále adù dhu àdu Yěsù tò, ndàti: «Wò nyi nyànò dhu ní obhó dhu nyá, Ádrùngbálé. Pbéù, itsè-nzo mà náari abáya rǐ dhu ònyà dòná rò mizà dǒ rò ì nàwà ònyà-ú'ú nónyà.» ²⁸ Nírò ní ndì Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ígyò! Yà tsibhálé, pǐkù a'uta rǐ ì ádrùngbá nyá. Wò nyi nyòzè dhu náká ndònzǐ ndì indù yà nyi nyá nyi nyòzè ka dhu bhéyi.» Ní, wò tsibhále t'ìvànà-ngba náadù ògù ányìrǒ rò tí.

*Yěsù rǐ ábhǒ ale nígǔ fǐyó andì ǒ rò dhu
(Mrk 7.31-37)*

²⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù níwà ndì uró rò, ndàrà Gàlìlaya tó rèrè-bidò. Ní ányì kàdù ùpo atdí pǐrì dò, ndàdù àdi obvò. ³⁰ Nírò ní ndì abhàbhǒ ale nà òyá ihé níwú ngbǒya úve kóró ale mà, ndùmùndùmú mà, otsutále mà, iwǐ mà, ndirò ábhǒ ngǔkpà andítále mà nà ì iwú ùlìna Yěsù-ònzǐ, kà ràdù abádhí ìgà. ³¹ Ní idhò núuko ihé-yà atdí dǒ nyá iwǐ rǒte dhu, ngbǒya úve ale-ngbò rǔgù dhu, otsutále rǔbhì dhu, ndirò ndùmùndùmú mà rǐ inga àlǎ dhu ì àla rò. Ní abádhí náadù 'òpè ì rǐfà Pbhàìsráyélí tó Kàgàwà atdí dǒ nyá.

*Yěsù rǐ ifò lufà ale nóngù dhu
(Mrk 8.1-10)*

³² Wò dhu-dzi dǒ, Yěsù náanzi pǐndà ábhàlǐ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí kàkàrí ale-izù ònzǐ atdí dǒ. Kòní mà mòkò ìbhùku abádhí mà nà mbàlìmbàlì, ndirò abádhí rǒnyùna dhu rǐ'ì mbá. Ní ma mòzè nǎzà mabhu abádhí rǒwù inzá dhu ònyà rǒrò, akye sàzì arana abádhí àbhà ràwà ì otu ǒ nǐ.» ³³ Ní Yěsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ivu Yěsù-tsǔ, 'àti: «Yàrì rùngù ǒ, àlě kówu yà dhu bvǐ tí ihé-yà nóngù àlě kí nǐ ònyà nábà àdhà?» ³⁴ Ní Yěsù adù dhu ivu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyǐ'ì mǔgati nà ìfe?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Àrùbhà, ndirò ngúfe ìbhè nzo mà nà.» ³⁵ Nírò ní ndì Yěsù adù ihé-yà návi ròkò obvò.

³⁶ Wò dhu-dzidǒ, kàdù kòkò àrùbhà mǔgati mà, kòkò ìbhè mà nà nùgù ndùlǐ fóná, ndàdù ǒtsò nàbhà Kàgàwà tò. Tdítdǒ, kàdù kòkò mǔgati-ònga náko, ndùbho pǐndà ábhàlǐ-fó, abádhí ràdù ùndòna ihé-yà tò. ³⁷ Kóró ale náanyà dhu 'ùlè nǐ àkàkà dhu bvǐ. Ní Yěsù bhà ábhàlǐ náadù ǒdòdì ònyà-go-tsù núndu, rùlè àrùbhà sǐngè ǒ. ³⁸ Dhu nanyà ale-bvu ní'ì ifò lufà kpabhále, inzà ka kòzè vèbhále mà nzónzo mà nà rǒrò. ³⁹ Kòrì ihé-yà ndì ndàvi ràdu ì ìbha dhu-dzidǒ, Yěsù adù ùpo ìbhú ò, ndàdù àrà Mágàdanì tí kátina pǐrì ò.

16

*Pbhàfàrisáyó mà, Pbhàsàdùkáyó mà nà rǐ Yěsù nàvǐ rònzǐ wíwǐ dhu
(Mrk 8.11-13; Luk 12.54-56)*

¹ Pbhàfàrisáyó mà, Pbhàsàdùkáyó mà nà nàawù ùvò Yěsù-tí'ò. Ní kà-afí ì omvú tí nǐ, abádhí náavi ka rǐtè òrù-akpà ò rò ìrà atdí ize fǐyò. ² Pbéù, Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ínga ràtì rò, nyǐ nyáróngo àtìna:

«Igye rí nzi ìkò, òrù-akpà-nyì-rõnga nílilu tí nídhunì.» ³ Ndirò bhòtsungá, nyí nyarádù àtìna: «Indo igye rógye ògye, òrù-akpà-nyì-rõnga nítì ìtì tí nídhunì.» Nyí nyúni dhu ní òrù-akpà-nyì rò nyí nyàla dhu rítèna dhu kèlè, ìnzì nyádù irà rìrà kàsùni ò rí ndònzì dhu núnì. ⁴ Indo arí ale ní nzére ale, ndirò abádhí náarí nzi Kágawà òzè dhu ònzi. Abádhí òzè kònzì wìwì fìyò. Pbétù ka kí nzi atdí wìwì mà nònzì abádhí tò. Abádhí tò ka kávína dhu ní nabi Yónà rò ndì nanzì wìwì kèlè.» Wò dhu-dzidò, Yèsù adù abádhí nùbhà, ndàdù àrà fìndá dhu nì.

*Pbàfàrisáyò mà, Pbàsàdùkáyò mà nà tò afi
(Mrk 8.14-21)*

⁵ Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mà nà nítdègu ada rèrù-adzè, ní m̀gati nídyì ìí dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlì ònà rò. ⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Ò! Nyàndà nga mbèyi! Nyòdo nyí Pbàfàrisáyò mà, Pbàsàdùkáyò mà nà tò afi rò rò.» ⁷ Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù 'òpè 'òtè nzínziya ò, 'ámbe àtìna dò: «Ka ròte wò dhu bhèyi inzà àlè kidyì m̀gati dhu-okú dò rò.» ⁸ Ní Yèsù náasù abádhí rànna dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyátina nzínziku ò, ìmbà àlè kí'ì m̀gati nà dhu-okú dò rò dhu ràrì ndì nì? Nyí ní ákè a'uta nà ale! ⁹ Kàpè tí obhó d̀ku àlù? Nyí nyàpè tí nzà ìmbò m̀gati-õnga ma mukò, ìmbò lufù ale ràdù ònyùnà dhu ìrè? Ndirò nyí nyìrè tí inzà yà nyí nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tò sèngè-bvu? ¹⁰ Nyí nyìrè tí inzà àrùbhè m̀gati-õnga ma mukò, ìfo lufù ale rònnyè dhu? Ndirò nyí nyìrè tí inzà yà nyí nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tò sèngè-bvu? ¹¹ Ìngbà dhu bhèyi dhu, inzà nyí nyadù dhu ùni, ìnzì ràrì m̀gati ma mòtè dòná, yà ma ní dhu òvo f̀kù matì, nyí ròdo nyí Pbàfàrisáyò mà, Pbàsàdùkáyò mà nà tò afi rò rò rò.» ¹² Nìrò ní ndì Yèsù bhà ábhàlì nàdù dhu ùni, Yèsù ròtè dòná dhu ràrì nzi m̀gati nònzì ka karì ní afi. Pbétù, kà ròtè dòná dhu ràrì Pbàfàrisáyò mà Pbàsàdùkáyò mà nà náarúdhèna ìndrù tò dhu.

*Péterù rí Yèsù náti Krístò tí dhu
(Mrk 8.27-30; Luk 9.18-21)*

¹³ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mà nà náawù Kàyisàriyà-Filipì tò kigò-bidò rí'ì pbìrì ò. Ní kívù dhu pbìndà ábhàlì-tsù, ndàti: «Ádhu ìndrù náarúnna Ìndrù tí'ídhùnà dò?» ¹⁴ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Atdídhèná ale náarátina nyí ràrì Bàtizò nùbhòna Yùwanì. Ngùkpà ale náarádù àtìna nyí ràrì nabi Èliyà. Ndirò ngùkpà ale-tsí náarádù àtìna nyí ràrì nabi Yèrèmiyà, ndirò ngàtsi nì nyí ràrì Kágawà bhà pbànábì nzínzi ò atdí nabi.» ¹⁵ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Olu nyí, nyí nyarátina ma ràrì ádhi?» ¹⁶ Ní Simoni Péterù náadù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí ní Krístò, ìnzì aròvè Kágawà tí'ídhùnà.» ¹⁷ Nìrò ní ndì Yèsù adù àtìna Péterù nì: «Nyí nyònzì wà hirò, Simoni, Yùwanì tí'ídhùnà! Ìnzì ní ìndrù ndì wò dhu nàbhu nyuni. Pbétù ka nàbhu nyuni ní òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kágawà. ¹⁸ Ní, mà mátina nyí nì: Nyí ní Péterù, bhalabhala tò odu. Ndi bhalabhala tò odu dò ní ndì ma mòsíya pbàkà Kànìsà. Òvè-bvè ka kòtsù ònà tsàtsù nònzìya nzi atdí dhu mà ndì Kànìsà rò. ¹⁹ Ma mabhùya òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kágawà bhà idzi ò ka kòtsù nì f̀ngulá funù. Kórò dhu-tsi yà adzi dò nyí nyàtsi, nóngò ì'ì iwà ndì nàtsi òrù-akpà ò matí.

Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyi nyànga, nóngo ì'ì iwà ndi nànga òrù-akpà ò màtí.»²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu nùya p̀b̀ìndà ábhàlì tò ìnzì dhu núnò tí atdí ale tò màtí ndi r̀r̀r̀ Kristò.

Yèsù r̀r̀ ndi ndòyè, kòtdù ndi, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu
(Mrk 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Ròpè ndi ànyìr̀ò rò, Yèsù apè ndòvò dhu kpangba p̀b̀ìndà ábhàlì tò ndàti, dhu r̀aká wà ndàrà Yèrùsàlemà tò kigò ò, ndinì p̀b̀akùr̀ù mà, p̀b̀akùhánì tò ádròdrò ale mà, ndirò Mùsà bhà Hyátá tò màlímò mànà náabhù tí ndi ndàbà àp̀b̀è abho ànyì. Abádhí r̀r̀r̀ ndàbhù kohò ndi, kadù ndòtdù, ndirò ìbhù idho dzidǒ, ndi radùya ndìngbè òve-bvù rò. ²² Ní Péterù adù kidiyi ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòr̀ù kà-dǒ, ndàti: «Ádr̀ngb̀alé, Kàgàwà àkà ndòdò ngb̀onù! Inzá dhu àkà wò dhu r̀onzi ndi r̀unú.»
²³ P̀b̀ètù, Yèsù adù ndàgere, ndàti Péterù ní: «Índr̀r̀ nyi itse tidù rò p̀f̀omvo Sitanì! Nyi nyí dhu ònzi nyitsu ma nzèrenga ò. Obhó tí, nyi nyí nzì inga nìr̀è Kàgàwà náarì inga ìr̀è dhu bhèyi, p̀b̀ètù nyi nyí inga nìr̀è ìndr̀ù náarì inga ìr̀è dhu bhèyi.»

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà p̀b̀ìndà ábhàlì ní: «Ndi ale náapè ndòzè ndùbhi owùdu ò, ní kàkà ndàdzo r̀oná rò, ndàdù ndà'ù ndànò p̀b̀ìndà mùsàlabhà, ndàdù ùbhi owùdu ò. ²⁵ P̀b̀ìndà ìp̀ìr̀ongà nòzè ndigù ale níwíya ka. P̀b̀ètù okúdu dò rò r̀í p̀b̀ìndà ìp̀ìr̀ongà níwí ale, náadùya kàbà àbà tdítǒ. ²⁶ Ìndr̀ù r̀í yà adzi ò dhu nóngyè kóró, p̀b̀ìndà ìp̀ìr̀ongà ràdù àwí dhu tò ìdzinga ní àdhu? Atdí dhu mà tí inè, yà ìndr̀ù ràdù àbhunà p̀b̀ìndà ìp̀ìr̀ongà nùwà tí? ²⁷ Obhó tí, Ìndr̀ù t'ídihunà nùraya Àbanà Kàgàwà bhà ádr̀ngb̀angà tò awáwù ò p̀b̀ìndà màlàyíkà mànà. Nìr̀ò ní ndi kàdùya ìngbàtí ìlì ndi ale mà nùbho ndi ale bhà kasu-bvù r̀ò. ²⁸ Ma mí obhó dhu núnò f̀ukù: ngùkpà ale kàkà ìr̀ò r̀í'ì ale nzìnzì ò, nùwèya nzì inzá ì àla Ìndr̀ù t'ídihunà r̀r̀à p̀b̀ìndà idzi tò ádr̀ngb̀angà ò dhu r̀órò.»

17

Yèsù-wòyǒ r̀r̀ ndùgèr̀è dhu
(Mrk 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Azà idho dzidǒ, Yèsù núugu Péterù mà, Yàkòbhò mà, ndirò Yàkòbhò t'ádònà Yùwanì mànà, 'adù òwu nà lèngèlèngè ádzì p̀b̀ìr̀i-akpà dò.

² Ní Yèsù-wòyǒ nùugèr̀è ndi abádhí-nyìkpò ò rò. Kà-nyì náadù ndòpè ndùmbilì adyifò bhèyi, kà-r̀ò mùdzarù ràdù òwu tdyè awáwù bhèyi.

³ Nìr̀ò ní ndi Mùsà mà Èliyà mànà nùuto ì, 'adù àmbe òte dǒ Yèsù mànà.

⁴ Ní Péterù adù àtìnà Yèsù ní: «Ádr̀ngb̀alé, dhu òf̀ò nga àlè ròkò ìr̀ò. Ní nyi nyòzè ka ní, ma mí ìbhù hemè-dzà nùpè ìr̀ò, atdí ní p̀b̀akù, ngàtsi ní Mùsà bhà, ndirò ngàtsi ní Èliyà bhà.»

⁵ Wò dhu núnò Péterù r̀r̀ r̀órò ní ndi, inga àwà r̀í ádr̀ngb̀à àp̀b̀ù níubvù ndi, ndàtsì abádhí sisìna ní. Ndirò ndi àp̀b̀ù ò rò, atdí ale-tù náadù ndiri, ndàti: «Yàr̀í ní Ìdhùu, atdí dǒ ma mózè ale. Kàr̀í nyìkpòdu nòf̀ò dhu ònzi. Ní, nyìr̀i kà-tsù dhu.»

⁶ Yèsù bhà ábhàlì níitdègu wòr̀i ale-tù níri, ní òdò nùsì atdí dǒ abádhí ò. Abádhí adù 'àwà obvò, ì r̀up̀b̀à nyìya adzikpa nyù r̀ò. ⁷ Ní Yèsù náandrì abádhí-tí'ò, ndàp̀balá abádhí-ngbò, ndàdù àtìnà: «Nyìvà nyí, ìnzì nyònzì òdò!»
⁸ Ní kòkò ábhàlì nùvà ì 'àndà nga, 'adù Yèsù kèlè nála atdíró.

9 Pbirì dò rò abádhí rǎwǔ òná kàsúmì ǒ, Yèsù adù dhu nǔya abádhí tò ndàti: «Àpé nyàwe yà nyí nyàla dhu atdí ale tò màtí, rǎrà àhu Ìndrǔ t'ídhùnà rí ndìngbè ɔve-bvù rò dhu ò.» 10 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ivu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu Músà bhà Ɔyátá tó màlímó náarátina Èliya rāká pé ndìrà angyi nǎ?» 11 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliya nāká wà ndìrà, kóró dhu nyètù ndì ndohú tí. 12 Pbetù, ma màtina Èliya nìrà wà àhu, ìnzí ìndrǔ ràdù Èliya tí kà rǐ'ì dhu nǔni. Ndirò abádhí náadù àvu kà-rò afiya nózè dhu bhèyi. Ní ndi dhu bhèyi tí, abádhí náavuya Ìndrǔ t'ídhùnà rò.» 13 Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ùni, yà Yèsù rǔbhi ɔte rò dóná fǐyò ale rǎrì Bàtizò nubhónà Yùwanì.

*Yèsù rǐ sǐmvo nà ngbángba nígǔ dhu
(Mrk 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

14 Yèsù mà, p̀bìndà ìbhu ábhàlì mànà níitdègu ìwu ùvò ihé-yà rǐ'ì ró, ní atdí ale níndri Yèsù-tí'ò, ndòkò ndì ɔtɔyùna dǒ kǒnzí, 15 ndàdù àtìna kànì: «Ádrùngbǎlé, ábà izu idhùdu dǒ. Kà rǐ'ì sǐmvo nà, ndirò kǎrì àndi atdí dǒ. Bìlìnganà kǎrì ndàwà kàzu ǒ, ndirò idha ò màtí. 16 Ma màrà kà nà ndínǎ pbùkù ábhàlì níigú tí, ní abádhí àdù nzá kǐgu.» 17 Ní Yèsù adù àtìna: «Hākà! Nyí, ìmbǎ a'uta nà ale tó rǔgànda, ndirò nzére ale! Àlè kokoya nyí mànà ife kàsúmì tí? Ndirò fùkú dhu-dzi ma mondúya rǎrà àhu ife idho tí? Nyiwù ndi ngbángba nà àzú fudu ò!» 18 Yèsù adù ɔte ɔrú tǔna nyú nà wò ngbángba ò rǐ'ì nzére-alafí dǒ, ndi nzére-alafí ràdù àhu ndi ngbángba ò rò. Ní ndi ngbángba náadù ògù ànyirò rò tí.

19 Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù òndri Yèsù-tí'ò atdíró kà rǐ'ì rǒrò, 'adù dhu ivu kà-tsù, 'àti: «Ádhu ìnzá mà mìpfo wò nzére-alafí nǎ?» 20 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyipfo nzá kà fùkú àkè a'uta-okú dǒ rò. Ma mí obhó dhu nǔno fùkù: fùkú a'uta ní'íná gukyè hàràdali-kpǒ náarí'ì dhu bvùtí màtí, ní nyí nyambènà àtina yàrì p̀birì nǐ: «ǐngbè nyí iró rò nyarà ndǎlù,» ní ndi p̀birì àmbènà àdù ndìngbè ànyirò rò. Ndirò, lè màkù nǒnzì rí atdí dhu mà nàmbènà y'ì mbǎ. [21 Pbetù, wòrì nzére-alafí-tidò nábhu ràdù rǎhu dhu ní itsòta mà, ònyè t'ónyata-tsù t'útsita mànà kèlè. »]

*Yèsù rǐ ndì ndòvè, kotdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo tǎtǎdǒ dhu
(Mrk 9.30-32; Luk 9.43b-45)*

22 Yèsù mà p̀bìndà ìbhu ábhàlì mànà níitdègu 'òtù atdíkpá Gálilayà tó p̀birì ò, ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Ka kí Ìndrǔ t'ídhùnà nípǎfò, kabhu ìndrǔ-fó. 23 Ní i ale rǐ kòho, kadù ɔtdùnà. Pbetù ìbhu idho dzidǒ, kǎdùya ndìngbè ɔve-bvù rò.» Ní wò dhu ì ìrì rò, izu náadù Yèsù bhà ábhàlì nùka atdí dǒ.

Yèsù mà Péterù nà rǐ Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà nǔfǒ dhu

24 Yèsù mà, p̀bìndà ìbhu ábhàlì mànà níitdègu owu ùvò Kàpèrnawumù tó kǐgò ò, ní Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà t'úfótá tó p̀bàndómbé níndri Péterù-tí'ò, 'adù dhu ivu kà-tsù, 'àti: «Fùkú màlímó náatí Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà nǔfǒ ǔfǒ?» 25 Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ɔfǒ arúfǒna.» Ní idza Péterù ɔtsù rò, Yèsù náapè ɔte angyi, ndivù dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyàrè wò dhu dǒ, Simoní? Ádhi ndi yà adzi ò ádròdrò kámá tó pàratà nǔfó ràdù? Ndirò, ádhi ndi ùdzina ndì ndí dhu-dò nátsà ràdù abádhí tò? Tí abádhí tò p̀birì ǒ ale nyú? Ndirò ngàtsi nǎ, tí iwù tí

íwù ndi p̀biri ɔ ale?» ²⁶ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìwù tí íwù ndi p̀biri ɔ ale.» Ní Yèsù adù àtìna kànì: «Wòrì ní ìtì ka kátìna, ndi p̀biri ɔ ale nyú r̀r̀r̀ ǹzì adù k̀f̀f̀. ²⁷ P̀bétù, dhu àkà nzá àlè r̀abhù abádhi r̀òtsù nzérenga ò. Ní, ndi dhu bhèyi kà r̀í'ì r̀ò, àrà r̀èr̀ ò, nyadù ìnè nòbvù idha ò. Ní angyi nyi nyìbvùna ìbhè-li'ò nga nyángbè, nyadù f̀uràngà-kp̀ò nídyi lina ò r̀ò. Ndi f̀uràngà ní ndi nyi nyádù p̀aratà náfo nì àlè tò, ɔyò k̀órò.»

18

Ádr̀ngb̀a ale nyú ròsè ní àdhi?

(Mrk 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ndi kàsùmì ɔ, Yèsù bhà ábhàlì níndri Yèsù-tì'ò, 'adù dhu ivu kà-tsù, 'àti: «Òr̀-akpà ɔ Ádr̀ngb̀a kamà Kàgàwà bhà idzi ɔ, ádr̀ngb̀a ale nyú ròsè ní àdhi?» ² Ní Yèsù adù atdí àkè ngbángba nánzi, ndìli ridè abádhi-ònzì. ³ Kádù àtìna: «Ma mí obhó dhu núno f̀ùk̀: ìnzì nyi nyapè nyùgèr̀, nyàli nyi nàni nzónzo bhèyi, ní nyi nyotsúya ǹzì òr̀-akpà ɔ Ádr̀ngb̀a kamà Kàgàwà bhà idzi ɔ akèkpà màtì. ⁴ Ndi dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi, ndifò r̀í obvò ndítír̀ò, ndìli ndi yàrí ngbángba bhèyi ale, ní'íya ndi òr̀-akpà ɔ Ádr̀ngb̀a kamà Kàgàwà bhà idzi ɔ ádr̀ngb̀a ale. ⁵ Ndirò, yà dhu bhèyi ngbángba nákò r̀í okúdu d̀ò r̀ò ale, ní iwà ima nàko ima nyú tír̀ò ale.»

Ìndr̀ù àbhù ka kí r̀òtsù nzérenga ò dhu-r̀ò r̀ò dhu àkà kòdò ale dhu

(Mrk 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna ábhàlì nì: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzi ɔ, atdí ngbángba mà nàbhù r̀í r̀òtsù nzérenga ò ale, ní dhu òf̀ò nga mbèyi nyú kosò ádr̀ngb̀a odu-ba ndi ale-tú, kadù ndi ale nídò ádr̀ngb̀a r̀èr̀ò tó lùlù ò. ⁷ Àp̀bè ní ndi yàrí adzi tò, ìndr̀ù àbhù k̀arì r̀òtsù nzérenga ò dhu-okú d̀ò r̀ò. Obhó tí, ìndr̀ù ràdù òtsù òtsù nzérenga ò. P̀bétù, ìndr̀ù nàbhù r̀í r̀òtsù nzérenga ò ale r̀í'ì àp̀bè ɔ. ⁸ Dhu apé ì'ì ɔtsúnù mà, ndirò p̀f̀ónù mà náarì nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní ótdì ndi ɔtsúnù mà ndi p̀f̀ónù mà nà, nyadù àwà nà itse nyú r̀ànù r̀ò. Dhu òf̀ò nga mbèyi nyú, nyotsù atdí ɔtsúnù nà, ndirò atdí p̀f̀ónù nà dhòdhòdhóngà tó ìpir̀óngà ò, ròsè ɔyò ɔtsúnù mà, ɔyò p̀f̀ónù mà nòdò nyi nyi ìndù, kadù nyobvù nà ìnzì aràvé dhòdhòdhóngànà kàzù ò dhu dònà. ⁹ Ndirò, dhu apé ì'ì nyìkp̀ónù náarì nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní itá ka, nyadù iwànà nyobvù itse r̀ànù r̀ò. Dhu òf̀ò nga mbèyi nyú, nyotsù dhòdhòdhóngà tó ìpir̀óngà ò atdí nyìkp̀ónù nà, ròsè ɔyò nyìkp̀ónù nòdò nyi nyi ìndù, kadù nyobvù ìnzì aràvé dhòdhòdhóngànà kàzù ò dhu dònà.»

Àwáwì, ndàdù ndàbà tàrà tó mbólì

(Luk 15.3-7)

¹⁰ Tdítdò, Yèsù adù àtìna ábhàlì nì: «Nyòdò nyi mbèyi, ìnzì nyònzì k̀k̀arì nzónzo nzínzi ɔ atdí ngbángba mà g̀yà. Ma mí obhó dhu núno f̀ùk̀: òr̀-akpà ò ar̀í'ì abádhi tó màlàyíkà náaròko bilìnganà, 'àmbe òr̀-akpà ò ar̀í'ì Àbadu Kàgàwà-nyìkpa nándà d̀ò. [¹¹ Obhó tí, Ìndr̀ù t'ìdhùnà ǹíra àwáwì ale nìga.]

¹² Ní, ádhu nyi nyirèna yà dhu d̀ò? Atdí ale náapè ì'ì atdí miyà tàrà nà, atdí ràdù àwì abádhi nzínzi ɔ r̀ò, ní ndi ale tí ǹzì àdù k̀k̀k̀ àr̀gyètdì kumì dònà àr̀gyètdì nà ngùkpà tàrà nùbhà p̀biri d̀ò rányu r̀ò, ndàdù àrà yà àwáwìnà tsì nómè? ¹³ Kápé kabà, ní ma màtìna nyi nì: kà ràdù

ì'ì ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà ndi tàrà-òkú dò rò, ròsè yà àrùgyètdí kumi dóná àrùgyètdí nà ngǎkpá tàrà, yà inzà ùwìnà dóná. ¹⁴ Ní ndi dhu bhèyi tí, òrù-akpá ò arí'ì Àbaku Kàgàwà nózè nzá atdí ngbàngba mà ráwí kákàrí nzónzo nzínzi ò rò dhu.»

Dhu nǎfǎ nyi nǐ òdhìnu nónzì nyi nyádù tí dhu

¹⁵ Yèsù adù àtìna tditdò ábhàlì nǐ: «Òdhìnu náapè dhu àfà nyi nǐ, ní dhu àkǎ nyarà kòtù, nyádù kàbhà afatá nóvò kà tò óyò rò nyí nyí'ì kà màna ròrò. Kápé nyi nyànò dhu níri, ní nyi nyigù wà ndi òdhìnu. ¹⁶ Pbéù, kápé ndùvò ìnzì ndìrì tsùnù dhu, ní adù nyidyí atdí ale mà, ndìrò ngàtsi nǐ óyò ale mà, nyòwù màna kà-ti'ò, ndíní óyò, ndìrò ngàtsi nǐ ìbhu ngàmbi mà núnò dhu-bvù rò kà kadù tí ndi dhu nòbhòlò. ¹⁷ Pbéù, kápé ndùvò ìnzì ndìrì abádhí-tsù dhu, ní adù nyipfo ndi dhu Kàgàwà ná'ù ale tò màtù nzínzi ò. Ndìrò kápé ndùvò ìnzì ndìrì ì ale mà, ní adù nyozú ka inzà Kàgàwà ná'ù ale tí, ndìrò adù nyozú ka pàratà t'áfótá tò atdí ndòmbè bhèyi.»

Dhu ùtsi ka kí dhu mà, dhu ùngǎ ka kí dhu màna

¹⁸ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna ábhàlì nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyí nyètsi, nóngo ì'ì iwà ndi nàtsi òrù-akpá ò màtí. Ndìrò kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyí nyùnga, nóngo ì'ì iwà ndi nùnga òrù-akpá ò màtí. ¹⁹ Ma mí obhó dhu núnò tditdò fùkù: nzínziku ò óyò ale mà náapè 'ìri yà adzi dǒ, 'ònzì yà ì òzè kóró dhu-tsí, ní òrù-akpá ò arí'ì Àbadu Kàgàwà rádù ndi dhu nábhù àbhù abádhí tò. ²⁰ Obhó tí, óyò ale mà, ngàtsi nǐ ìbhu ale mà núnú ì òvòdu rò ró, ní ma mí'ì inè abádhí nzínzi ò.»

Dhu àkǎ kùbà dhu ale t'ódhìna tò dhu

²¹ Wò dhu-dzidò, Péterù náandri Yèsù-ti'ò ndàdù dhu ivu kà-tsù, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma màdù dhu ùbà ife-gùna dhu nǎfǎ onzidú òdhìdu tò? Ma tí adù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna?» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ma mí nzi atina nyi rǎràdù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna. Pbéù, dhu àkǎ nyubà dhu kà tò àrùbhù kumi, àrùbhù-rádò-gùna.

²³ Wò dhu-okú dò rò ní ndi ma màtina, òrù-akpá ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi rìli ndi atdí ádrùngbǎ kamà yà pbindà wànzá nà arí'ì pbindà kasutále nazè rùbho ì wànzá bhèyi. ²⁴ Ní, kítdegù ì wànzá nà arí'ì ale-òvò nópè ndùnzi, ní ka kiwù atdí kasutále, yà fùràngá tò lufù-tsù tò wànzá nà rí'ì nà kà-ti'ò. ²⁵ Wò ndi ale rí ndi wànzá nùbhò ní atdí dhu mà nù'ì mbǎ kà-fó. Ní kàbhà ádrùngbǎlé náadù dhu ùya, ndíní ka kudzí tí ndi ale mà, pbindà tsibhále mà, pbindà nzónzo mà, kóró fóná arí'ì dhu màna, ndíní ka kubhò tí ndi wànzá ní. ²⁶ Ní wò kasutále náakò ndi òtdyùna dǒ pbindà ádrùngbǎlé-ònzì, ndàdù ndìtsò kà-rò ndàti: «Ádrùngbǎlé, ùbà dhu idù, nyádù nga òdò ake. Ùbhò ma mí wò wànzá nùbhò kóró indù.» ²⁷ Ní wò ádrùngbǎlé náadù izu àbà atdí dǒ kà dǒ, ndàdù àtìna ìnzì kà rǎrì atdí dhu mà nùbhò fìndà. Ní kǎdù kùbhà rǎrà. ²⁸ Ní uró rò ndìvà ndi rò, wò kasutále náatù yà ì arí kasu ònzì màna ale nzínzi ò atdí ale. Ndi ale nù'ì mbèmbè atdí miyà òdìnarì tò kàbhà wànzá nà. Ní, kǎkò wò ale dàna-tsi rò, ndi ripbò dàna-tsi, ihèna ròrì, ndàdù àtìna nǐ: «Ùbhò pbàkà wànzá!» ²⁹ Ní wò kà t'ódhìna náakò ndi òtdyùna dǒ kà-pfò rò, ndàdù ndìtsò kà-rò, ndàti: «Ùbà dhu idù, nyádù nga òdò ake. Ùbhò ma mí pbùkù wànzá

núbhò.> ³⁰ Pbhétù, wòrì ale náazè nzá ndìrì kà rùnona dhu. Ní, kǎdù kàbhhu kosò imbi ò, kòdò ndì ndí rùbho p̀bìndà wánzá dhu òna nǎ.

³¹ Ní, yà abádhí arí kasu nónzi mànà atdíkpá ngùkpá kà t'ódhína, níitdègu wò ndì nònzi dhu nǎlá, ní izu núuka abádhí atdídò. Ní abádhí adè òwu wò ndì nònzi dhu náwe kóró fíyò ádrùngbǎle tò. ³² Nírò ní ndì wò ádrùngbǎle náavi kanzi ndì kasutále, ndàdù àtìna ní: <Nyi ní nzére kasutále nyú! Nyi nyètò nyi rùdú dhu-okú dò rò, ma màti ìnzì nyi rǎrǎ atdí dhu mà núbhò idù. ³³ Ní nyi nyàmbènà àdù dhu ùbà átò òdhìnu tò, àdhàdhì ma mùbà dhu indù dhu bhèyi.> ³⁴ Ní wò ádrùngbǎle náakó atdídò, ndàdù wò kasutále nǎbhù kosò imbi ò, kòdò ndì ndí ndìní kóró p̀bìndà wánzá nubhò tí dhu ònǎ.»

³⁵ Yèsù adè àtìna tdítdò ábhàlì ní: «Ndi dhu bhèyi tí ní ndi, òrù-akpá ò arí ì Ábadu Kàgàwà ràdù dhu ònzì rùkú, inzà ìngbatí fìi ndì ale mà nzínziku ò nùbà dhu atdí afina nyú nà adòna tò rò.»

19

Yèsù rǐ dhu núdhě kpatsibhále mà rǐ 'ùbhǎ p̀bìndà tsibhále nà dhu dǒ dhu

(Mrk 10.1-12)

¹ Yèsù níitdègu yà ndì ndùbhi ùdhenà rǒ dhu t'údheta níto, ní kǐvǎ ndì Gállilayá tó p̀bìrì ò rò, ndàrà Yùdeyá tó p̀bìrì-alàdò, yà Yòròdanì tó idha-apkà-adzèná rò arí ì ò. ² Ní abhàbhó ale nà òyá ihé náadù òwu kòwu ò, kà ràdù abádhí nzínzi ò andi nà ale nígu ànyì.

³ Ní ngúfe Pbhàfàrisáyó níwú Yèsù-tí'ò ndìní ì omvú tí kà-afí. Ní, abádhí níwú dhu kà-tsǔ 'àti: «Àlě tò Úyátá návi tí wà atdí kpatsibhále mà ròdhò p̀bìndà tsibhále ìngbǎ tí fìi ndì afátá-okú dò rò màtí?» ⁴ Ní Yèsù adè dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà Andítá náarúnona kpangba dhu nòzù? Kàrátina: «Mùhàngú ò rò, Kàgàwà náanzi kpatsibhále mà, tsibhále nà.» ⁵ Ndirò kàrátina: «Ndi dhu-okú dò rò, kpatsibhále ràdù àbanà mà, íyànà màna núbhà, 'àdù 'ùngbò p̀bìndà tsibhále nà. Ndirò, abádhí òyò rò ràdù òngò atdí ale-ngbò tí.» ⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, abádhí ní nzì àdù ì'ì òyò ale tdítdò, p̀bhétù abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò tí. Ní dhu àkǎ nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà ùngbò ale-ònga.»

⁷ Ní Pbhàfàrisáyó adè dhu ìvu tdítdò kà-tsǔ, 'àti: «Olu, ádhu Músà núuyá dhu ndàti, dhu rǎràdù àkǎ kandì ubhátá tó bhàrùwà kabhu tsibhále-fó, ndì tsibhále òdi ka kǐ rò nǐ*?» ⁸ Ní Yèsù adè dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Músà náabhù nyí nyóngò fùkú vèbhále nódì odù afíku náaró'ò dhu-okú dò rò. Pbhétù mùhàngú ò rò, ndi dhu ní'ì mbǎ wò dhu bhèyi. ⁹ Ma mí obhó dhu núnò fùkú: atdí kpatsibhále náapè p̀bìndà tsibhále nódhò, ndàdù òdinà, inzà ní mùnyòni kèlě nònzi ngàtsi kpatsibhále nà dhu-okú dò rò rò, ní ngàtsi tsibhále ndì ndàmbà rò, ka nǎdù ì'ì iwà mùnyòni nònzi.»

¹⁰ Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù àtìna Yèsù ní: «Wò dhu bhèyi kpatsibhále mà nzínzi ò dhu rǐ'ì tsibhále màna rò, indrù rǐ 'ùmbǎ dhu tò ìdzinga rǐ'ì mbǎ.» ¹¹ Ní Yèsù adè dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzì ní kóró ale wòrì Ɔte náarí dòya àlǔ, p̀bhétù kǎrì dòya àlǔ ale ní kǎkǎ Kàgàwà ábhù kà rǎlǔ dòya ale kèlě. ¹² Kpabhále-tsù àtò ràdù ìnzì rǎmbǎ vèbhále dhu-tsù rǐ'ì ibí. Obhó tí, atdídhénà kpabhále náarí nzì vèbhále ùmbǎ ùdhì tí ka kudhì

* 19:7 19.7 Tòr 24.1-4

ì àmă tíró dhu-okú dò rò. Ngăkpà kpabhále náarí nzi vèbhále númbă, obi ní ka ka kúgèrè ì, 'òngò àmă tí dhu-okú dò rò. Ndirò ngăkpà-tsí náaróko àmă bhèyi, ìnzí 'àmbă vèbhále òrù-akpà ọ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà idzi-okú dò rò. Yà ma m̀nò dhu rí d̀na àlù ale nàkă kà rálù d̀na!»

Yèsù rí ǹnì nzónzo násó dhu

(Mrk 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Wò dhu-dzidò, ìndrù níwù ǹnì nzónzo nà Yèsù-tí'ò, ndíní kùlì tí ọtsúna d̀yá, ndàdù ndítsò d̀yá. Pbé̀tù, Yèsù bhà àbhàlì náadù oko 'àmbe òrù d̀ ọ i ale d̀. ¹⁴ Ní Yèsù adù àtìna p̀bìndà àbhàlì ǹ: «Nyàbhà nzónzo rìwù tídu ò, ndirò ìnzí nyàtò abádhí-tsù, òrù-akpà ọ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhèyi ì nùlì ale tó nídhuní.» ¹⁵ Ní Yèsù adù ọtsúna nùlì ì nzónzo d̀, ndi dhu-dzidò, ndàdù ndìvà ndàrà ànyirò rò.

Yèsù mà r̀tè atdí ònzitále nà dhu

(Mrk 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Wò dhu-dzidò, atdí ale ǹra Yèsù-tí'ò, ndàdù dhu ivu kà-tsù ndàti: «M̀límò, àdhu ndi idzi dhu tí ma màkà m̀nzi, ndíní ma mabá tí dhòdhòdhóngà tó ìpìr̀ngà?» ¹⁷ Ní Yèsù adù dhu ivu kà-tsù, ndàti: «Ádhu nyi nyí dhu ivù tsùdù idzi dhu tí rí'ì dhu d̀ ní? Atdí ale kèlè ní ndi idzi ale tí rí'ì. Nyi nyapé nyoze nyotsù dhòdhòdhóngà tó ìpìr̀ngà ò, ní dhu àkă nyifu Músà bhà Ọyátá.» ¹⁸ Ní wò ale adù dhu ivu Yèsù-tsù, ndàti: «Íngbàgà Ọyátá í?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tó, ndàti: «Dhu àkă nzá nyohò abvo, dhu àkă nzá nyonzi m̀nyònì, dhu àkă nzá nyonzi ogbo, ndirò dhu àkă nzá nyonò títò ọdhìnù d̀. ¹⁹ Dhu àkă nyifu àbanù mà íyanù màna, ndirò dhu àkă nyoze ọdhìnù yà nyi nyá nyi nyoze nyi nyi-tíró dhu bhèyi*.»

²⁰ Ní wòrì kpatsibhíngba náadù àtìna Yèsù ní: «Ma mífu wà k̀kòrì Ọyátá kórò, ní ádhu ndi àkăkă m̀nzi t̀dítò?» ²¹ Ní Yèsù adù àtìna kà ǹ: «Nyi nyapé nyoze nyi'ì àkăkă ale tí, ní àrà, nyadù kórò nyi nyari'ì nà dhu nùdzi, nyadù ì dhu ò rò nyi nyongyè f̀rangà ǹndò nàk̀tále tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi nyi nyad̀yà ònzi nábà òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidò, nyad̀yà nyira, nyad̀yà owùdu ǹngu.» ²² Pbé̀tù, wò kpatsibhíngba nítdègu wò ọte níri, ní kàdù àrà ànyirò rò atdí d̀ izu ǹka ndi r̀rò, atdí d̀ ndi ndónzi nídhuní.

²³ Níró ní ndi Yèsù adù àtìna p̀bìndà àbhàlì ǹ: «Ma mí obhó dhu ǹno f̀kù: ònzitále r̀tsù òrù-akpà ọ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu ní odù dhu nyá. ²⁴ Ndirò, ma mí obhó dhu ǹno f̀kù t̀dítò: ngamiyà r̀tsù, ndùdà sindani-bhu ọ dhu rí'ì isò. Pbé̀tù, ònzitále r̀tsù òrù-akpà ọ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu rí'ì odù nyá ròsè.»

²⁵ Ní wòrì ọte ì ìrì rò, idho ǹuko Yèsù bhà àbhàlì atdí d̀. Ní abádhí ambèna dhu òngù d̀ tsùyà ǹnzìyà ọ, 'àmbe àtìna d̀: «Wò dhu bhèyi kà rí'ì rò, ádhí pbá ale ndi ògù rádù ògù?» ²⁶ Ní Yèsù andà abádhí, ndàdù àtìna abádhí ǹ: «Ìndrù tò ndi dhu rí ǹzi àkă, pbé̀tù Kàgàwà tò kà rí àkă àkă.»

²⁷ Níró ní ndi Péterù adù ọte òpè, ndàti: «Íri, mà múbhà kórò dhu màdù owùnù ǹngu, ní ádhu ndi mà mabáya?» ²⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí ǹ: «Ma mí obhó dhu ǹno f̀kù: yà adzi d̀ kórò dhu rí 'èwù, 'òngò ọwùtána tí rò, Ìndrù t'ídhùnà náad̀yà p̀bìndà ádrùngbãngà tó awáwù tó tombi d̀.

* 19:19 19.19 Uvt 20.12-16; Law 19.18; Tòr 5.16-20

Ndi nánganì, nyí, yà owùdu nyí nyúngu rò, nyí nyokoya átò atdí kumì dóná óyò ná tombi dǒ, nyámbe atdí kumì dóná óyò ná Pbaìsráyélí tó rùgànda-tsù-ànyà nítǒ dǒ. ²⁹ Ndirò ìngbàtí ìlì ndì ale mà, yà okúdu dǒ rò rí pbindà idza, adóna, awéna, àbanà, iyànà, pbindà inzo, ndirò pbindà onzibvu mà núbha, náabáya i dhu atdí miyà-gùna ròsè. Ndirò, kǎdùya dhòdhóhóngà tó ípíróngà nábà. ³⁰ Pbéù, ábhǒ ale yà kòmbí arí'ì wemberè tí nóongoya olù ale tí, ndirò yà olù ale tí arí'ì kòmbí ale náadùya òngo wemberè tí.»

20

Vinyò tó inga ǒ kasu nanzi kasutále tó mbóli

¹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna pbindà ábhǎlì ní: «Obhó tí, yàrí ní ndi Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà dhu: Atdí idza-àbadhi náahù bhòtsungánǎ idza rò, ndámbe kasutále nóme dǒ, ndíní owu tí kasu ònzi pbindà vinyò tó inga ò. ² Abádhí nírè ì i kasutále màná atdí ònzi-kpǒ dǒ atdíku idho tó kasu tó mùkimbà tí. Kǎdù ì ale nóvi ròwù vinyò tó pbindà inga-bvù.»

³ Tdítdǒ, kǎhù ìbhu adiyifò-sisì kútsingá nga tó ǒ, ndàdù ngùkpà ale nála pbanga-tsidǒ róko ìmbǎ kasúna ró. ⁴ Ní kǎdù àtìna ì ale ní: «Nyí mà átò, nyòwu nyònzì kasu vinyò tó pbàkà inga ò, tdù ma mádù fùkù mùkimbà núbho àkǎkǎ dhu bhéyi.» ⁵ Ní ì ale náadù òwu ndi vinyò tó inga ò. Wò idza-àbadhi náahù tdítdǒ azà adiyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ, ndirò àrùgyètdí adiyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ, ndàdù dhu ònzi ndi dhu bhéyi tí. ⁶ Kà ríku dóná rò nǎ, kǎhù atdí kumì dóná atdí nà adiyifò-sisì pbítsòngá nga tó ǒ, ndàdù ngùkpà ale nála pbanga-tsidǒ òkò, ìnzì ì i atdí dhu mà nónzì rórò ró. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu, ròpè ndì kútsingánǎ rò rìrà àhu kòmbí, nyí nyòkò ìrò ìnzì nyí nyí atdí dhu mà nónzì rórò ní?»

⁷ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ínzá ní atdí ale mà nàpè mìtsù pbindà kasu ò.» Ní kǎdù àtìna ì ale ní: «Olu nyí mà átò, nyòwu nà nyònzì kasu pbàkà vinyò tó inga ò.» ⁸ Ní pbítsòngánǎ, wò inga-àbadhi náati pbindà kasutále tó ádrùngbǎle ní: «Únzi kasutále, nyadù fiyó mùkimbà núbho. Nyí nyí kòpè yà olù kasu nòpè ale rǒ rò, nyadù àrà kùtsá yà angyi kasu nòpè ná ale rǒ.» ⁹ Ní yà atdí kumì dóná atdí nà adiyifò-sisì pbítsòngá nga tó ǒ kasu nòpè ale níwù, kadù ngàtsi ale bhà atdí ònzi nábhu ndi ale tò. ¹⁰ Yà angyi kasu nòpè ná ale níwù ùvò átò. Abádhí nírè nga fiyó ka kùbhòna mùkimbà rǎròsè òsè yà olù kasu nòpè ná ale tó mùkimbà dóná. Pbéù, abádhí mà átò náadù atdí ònzi ònzi kèlè nábà. ¹¹ Ní kǎkò ì i rǒ, kǎkò ale náapè 'ámbe ònu dǒ inga-àbadhi ní. ¹² Abádhí atí kà ní: «Kǎkà kasutále níwù ùvò olù, 'adù kasu nónzì atdí adiyifò-sisì kèlè tí. Ní nyí nyadù tí mùkimbà núbho abádhí tò àdhàdhì mà màná, àzèmbè mà'ì ní ndi bilí mà mǎnzì kasu, adiyifò ràdù mǒbì rǒ?» ¹³ Ní wò ale adù dhu àdu atdí abádhí nínzì ǒ ale tò, ndàti: «Pbǎlé ma mǎnzì nzá nyí nzére. Nyí nyá'ùnà tí nzá atdí ònzi rǒ nyí nyí kasu nónzì atdí idho ǒ dhu?» ¹⁴ Nírò, àkò indú mùkimbà, nyadù àrà indú dhu ní. Ma mòzè mabhù ka wò olù ìràná ale tò àdhàdhì indù ma mabhù ka dhu bvù tí. ¹⁵ Ma mádù pbàkà fùrangá nándò ma mòzè ka dhu bhéyi. Tí nzi obhó? Ndirò yà ma mǎnzì idzi dhu nyí nyàla tí nzére dhu ma mǎnzì dhu tí?»

16 Ní Yèsù adù àtìna tdítdò: «Yà kòmbí arí'ì olù ale tí ale nóongoya wemberè tí, ndirò yà kòmbí arí'ì wemberè tí ale náadùya òngo olù ale tí.»

Ibhù rí kisé nǐ Yèsù rǐ ndì ndòvè kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu (Mrk 10.32-34; Luk 18.31-34)

17 Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndúpo rórò, Yèsù náanzi p̀bìndà atdí kumì dònà óyò nà ábhàlǐ igì. Ní otu ò ì ówu rórò, kádù àtìna abádhí nǐ: 18 «Kànǐ àlè kúpo Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ànyì ka kí Ìndrù t'ídihùnà nípfo kabhu pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà fò. Abádhí rǐ anya nótdí kà-dò ndíní ka koho tí ka, 19 'adù kàbhù ìnzǐ ní P̀bàyàhúdí-fò. I ale rǐ kòzù àkyàkyè ale tí, 'adù kùvi asé nǐ. Ndirò abádhí rǐ kùtò m̀sàlabhà dò, ròvè, kadù òtdùnà. P̀bétù, ibhù idho dzidò, kádùya ndìngbè ove-bvù rò.»

Zèbèdayò bhà ingba-tsánà rǐ ádr̀ngbãnga nónzi

Yèsù-fò p̀bìndà óyò inzo tò dhu (Mrk 10.35-45)

20 Wò dhu-dzidò, Zèbèdayò bhà ingba-tsánà mà, p̀bìndà óyò inzo mànà náandri Yèsù-tí'ò. Ní ndì ingba-tsánà náakò ndì òtdyàna dò Yèsù-ònzǐ, ndíní ndì ndonzi tí dhu kà-fò. 21 Ní Yèsù ivú dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyòzè?» Ní kádù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «P̀bàkù ádr̀ngbãnga tó idzi ò, ábhù kàkà pbàkà óyò inzo ròkò tinú, atdí ràdi indú fangà dòná rò, ngàtsi ràdù àdi igù dòná rò.» 22 Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí nyùni nzá wò nyí nyònzina fudú dhu. Nyí tí àdù yà ma móm̀v̀na àp̀bè tó kópà-tsù nóm̀v̀ èmv̀?» Ní wò ingba-tsánà mà náadù dhu àdu Yèsù tò, àti: «Òmv̀ mà mádù èmv̀na.» 23 Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Obhò tí, èmv̀ nyí nyòm̀v̀yà ma móm̀v̀na kópà-tsù. P̀bétù ìndrù nǐlǐ ka kí ràdi idú fangà dòná rò, ndirò idú igù dòná rò dhu ní nzi òtèdu. I ngari ní yà Àbadu náabhòlò ka fíyò ale tó.»

24 Wò dhu ì ìrì rò, atdí kumì ngùkpà ábhàlǐ náadù àkò àkò tí kòkò óyò atdí iya bhà ale rò. 25 Ní Yèsù adù p̀bìndà ábhàlǐ nánzi tina ò, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyùni wà yà ìndrù dò ádròdrò ale tí ka kátina ale náaradù ì ale nùlǐ fíyò ino tí, 'àmbe avu dò ròyá dhu. Ndirò, nyí nyùni wà yà ádròdrò ale náaradù obiya à'è ìndrù dò tí dhu. 26 P̀bétù, dhu àkà nzá ndònzǐ ndì ndi dhu bhèyi nzínziku ò. Atdí nzínziku ò ale náapé ndòzè ndàdi ádr̀ngbãle tí, ní kà ràdù àkà ndì'ì fùkù kasutále tí. 27 Ndirò atdí nzínziku ò ale náapé ndòzè ndàdi wemberè tí, ní ndi ale ràdù àkà ndì'ì fùkù ino tí. 28 Ndi dhu bhèyi ní ndi, Ìndrù t'ídihùnà nírà nzá ndíní ka kónzi tí kasu fìndà. P̀bétù kǐrà ndíní ndonzi tí kasu ngùkpà ale tò, ndàdù p̀bìndà ìp̀r̀ngà nábhù ábhò ale nawù tí.»

Yèsù rǐ óyò ndùm̀ndùm̀ú nígù dhu (Mrk 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Yèsù mà rüvò p̀bìndà ábhàlǐ mànà Yèrikò tó kigò ò rò ònà kàsuni ò, ábhò ihè-yà náadù ówu Yèsù-owù ò. 30 Ní yà otu-gì dò ì òkò ró ì'ì óyò ndùm̀ndùm̀ú nǐri Yèsù rùda dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dò: «Ádr̀ngbãle, Dàwudì-dhù bvù alé, ábà izu dòkà!» 31 Ihè-yà náadù òko 'àmbe òrù dò abádhí dò, 'adù abádhí návi rinè. P̀bétù kòkòrí ndùm̀ndùm̀ú náadù ùkù orù túya nyú nà tdítdò, 'àti: «Ádr̀ngbãle,

Dàwudi t'ídhùnà, àbà izu dòká!» ³² Ní Yèsù adù ide, ndànzi abádhí, ndàdù dhu ivu tsùyá, ndàti: «Ádhu nyí nyòzè m̀onzi fùkù?» ³³ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ádr̀ungbàlé, ábhù nyìkpóka r̀ala inga.» ³⁴ Ní Yèsù adù izu nàbà abádhí d̀ò, ndàdù abádhí-nyìkpó-ngbò nùpbala. Ní ànyìr̀ò rò tí, k̀òr̀í óyò ale náadù 'òpè 'àla inga, 'adù òwu Yèsù-owù ò.

21

Yèsù r̀òtsù Yèr̀usàlemà tó kigò ò dhu

(Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)

¹ Hk̀yèr̀ò Yèsù mà, p̀bìndà ábhàlì mànà nókò Yèr̀usàlemà tó kigò ò ì owu tí ùvò r̀órò, ní abádhí nùuto ì Bètèfagè tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì mìzèyitunì tí kátina itsu náarì'ì d̀oná p̀bìr̀i-ongò r̀ò. Ní Yèsù náavi óyò p̀bìndà ábhàlì r̀òwù angyi, ² ndàdù àtìnà abádhí nì: «Nyòwu wò angyi r̀í'ì fùkù pbanga ò. Ní ndi pbanga ò nyí nyòtsù r̀órò, nyí nyí kayinò-yà nótù òsò ka kòsò r̀ò, p̀bìndà ingba ràdù ì'ì tiná. Ní, nyànga ka, nyàdù iwu abádhí nà kórò tidu ò. ³ Ní atdì ale mà nùunona gukyè dhu abádhí d̀ò, ní nyí nyadùna àtìnà: «Ádr̀ungbàlé r̀í'ì abádhí-atdyú nà.» Ní ànyìr̀ò rò tí, ka kadùna abádhí nùbhà nyíwù nà.»

⁴ Wòr̀í dhu náanzì ndì ndíní angyi nabi Zakàriyà nùuno dhu náaká tí.

Kàtì:

⁵ «Nyàti Sàyuni tó kigò ò tsìbhìngba nì:

«Ándà! Kànì p̀bùkù kamà r̀ìrà tinu ò!

Kà r̀ìrà ìyònga nyú ò, kayinò-yà d̀ò ndì ndàdi r̀órò,

kayinò-yà bhà ingba d̀ò ndì ndàdi r̀órò*.»

⁶ Ní ábhàlì náawù, 'adù yà Yèsù àvinà f̀iyò dhu nónzi. ⁷ Abádhí níiwù kayinò-yà nà p̀bìndà ingba mànà, 'adù r̀oyá orú mùdzarù núhu d̀oyá, Yèsù ràdù àdi d̀oná. ⁸ Ábhò ihé-yà núuhu r̀oyá mberù otu ò. Ngùkpà ale náadù itsu-dòká nókò, 'adù ùhunà otu ò. ⁹ Ní yà angyi r̀owu Yèsù-ònzì ale mà, kòwù ò r̀íwu ale mànà náambénà ùkù d̀ò, 'àti: «Hòsanà! Ilèta náká kabhu Dàwudi-dhù bvù ale tò! Kàgàwà náká ndàsò Ádr̀ungbàlé-òvò r̀ò r̀ìrà ale! Hòsanà! Ilèta náká kabhu òr̀ù-akpà ò ar̀í'ì Kàgàwà tò!»

¹⁰ Ní Yèsù r̀òtsù Yèr̀usàlemà tó kigò ò rò, kórò ale-tsi náava ndì, 'àmbe àtìnà d̀ò: «Wòr̀í ale tí ádhi?» ¹¹ Ní ihé-yà noowùnà dhu àdu r̀ò abádhí tò, 'àti: «Nabi Yèsù ní yà, Nàzàretì-ale, Gàlilayà tó p̀bìr̀i ò.»

Yèsù r̀í Kàgàwà bhà idzá rò r̀í dhu nùdzí ale nòdi dhu

(Mrk 11.15-19; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)

¹² Wò dhu-dzidò, Yèsù náatsù Kàgàwà bhà-dza ò, ndàdù ànyì-dzá rò r̀í dhu òdzi ale mà, ànyì-dzá rò r̀í dhu ùdzì ale mànà dhu nòdi kórò. Kàdù f̀uràngà-ònga nùwù r̀í ale r̀í f̀uràngà nùwù d̀oná rò mìzà mà, àmbò nùdzì r̀í ale nókò d̀oyá tombi mànà dhu nàtdi.

¹³ Wò dhu-dzidò, kàdù àtìnà ì ale nì: «Kàgàwà bhà bhùkù ò Andítà ràtina: «P̀bàkà idza ní ka kanziya itsòta-dza tí, p̀bètù nyí, nyí nyàdù kùgèr̀è r̀òngò ogbotàlé náarì 'ùru ònà ngari tí.»»

¹⁴ Wò dhu-dzidò, ndùmùndùmú mà, otsutàlé mànà níiwù Yèsù-tì'ò Kàgàwà bhà idza ò, ka ràdù ì nígu. ¹⁵ Ní p̀bàkùhání tó ádr̀òdr̀ò ale mà, Mùsà bhà Hyátá tó màlímó mànà náakó yà Yèsù r̀ònzina wiwì ì àla rò,

* 21:5 21.5 Zàk 9.9

ndirò nzónzo rùkù Kàgàwà bhà idzá dhu ì ìrì rò. I nzónzo ambénà àtìna dō: «Hòsanà! Ilèta náká kabhu Dàwudi dhú-bvù ale tò.» ¹⁶ Abádhí adù dhu ivu Yèsù-tsù, 'àti: «Nyì tí kòkò nzónzo rùnona dhu níri ìrì?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìri ma mírina! Nyì nyapè tí nzá Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándí dhu nózù? Ndi Andítá ràtina: <Nyì nyábhù nzónzo mà, ndirò iré-nzo màna dhu ràmbè nyifu dō.>» ¹⁷ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù ndivà pbàkùhání tò ádròdrò ale mà, Músà bhà Úyátà tò màlímò màna tí rò, ndàdù àhù kigò ò rò, ndàrà Bètaniyà tí kátina pbanga ò. Ányì ní ndi kàdù àrà òdhò.

*Yèsù rí mùtini tí kátina itsu nófù dhu
(Mrk 11.12-14,20-25)*

¹⁸ Tsùtsá nínnganí kùtsingáná Yèsù ríngò Yèrùsalemà tò kigò ò ònà kàsùmì ò, kí'ì àwù nà. ¹⁹ Ní kála mùtini tí kátina atdí itsu otu-gì dō, ndàdù òndri tina ò. Pbétù kàdù ndi itsu-bì kèlè nótù. Ní kàdù ndi itsu nófù ndàti: «Ròpè ndi indo, atdí itsu-kpò mà náká nzá ndò'ò dùnú tdítídō.» Ní ànyìrò rò tí wò itsu náadù òtdyù atdíídō.

²⁰ Yèsù bhà ábhàlì náala wò dhu, idhò ràdù ùkò atdíídō. Ní abádhí adù dhu ivu Yèsù-tsù, 'àti: «Wòrí mùtini nótdyù atdíídō kòmbómbí tí ingbà-dhu bhèyi?» ²¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, nyì nyapè ì'ì a'uta nà ìnzì afìkù ràdù ùguru, ní nyì nyì nzì adù wò itsu rò ma mònzi dhu kèlè nónzi. Pbétù, nyì nyadù àtina yà pbìri ní màti: <Ingbè nyì urò rò, nyadù àrà itsì ádrùngbá rèrù ò!> Ní ndi dhu ràdù ndònzì yà nyì nyùnò ka dhu bhèyi tí. ²² Nyì nyapè ì'ì a'uta nà, ní nyì nyadù fàkù itsòta ò nyì nyònzì kóró dhu-tsí nábà àbà.»

*Yèsù bhà ádrùngbànga nírà àdhà rò?
(Mrk 11.27-33; Luk 20.1-8)*

²³ Wò dhu-dzidò, Yèsù atsu Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu indrù tò. Ní pbàkùhání tò ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdì-bvù pbàkùrù màna náandri Yèsù-tì'ò, 'adù dhu ivu kà-tsù 'àti: «Ádhi nyì návi nyongò kóró kòri dhu nónzi? Ádhi ádrùngbànga tò obi nábhu indù nyongò ì dhu nónzi ní?» ²⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlè níwù tsùkà. Nyì nyapè ndi dhu nádù idù, ní ma màdù ma mári ì dhu nónzi pbìndà òbi ní ale núno fùkù. ²⁵ Ádhi Yùwanì nivì rìrà bàtìzò núbho indrù tò? Tí Kàgàwà, ndirò ngàtsi ní tí indrù?» Pbétù abádhí náadù 'òpè 'irè nga nzínziyà ò, 'ámbe àtina dō: «Àlè kapé dhu àdù Kàgàwà ràrì ndi ka nivì, ní kàdùna dhu ivu àlè-tsù ndàti: <Olu, ádhu inzà nyì nyadù Yùwanì núno dhu ná'ù ní?>» ²⁶ Ndirò àlè kapé àtina, indrù ràrì ndi ka nivì, ní àlè kí ihè-yà-òdò nónzi, kóró ale náarí Yùwanì nózù Kàgàwà bhà nabi tí nídhunì.» ²⁷ Nírò ní ndi abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Inzá mà muni.» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìma nyú mà átò, ma mí nzì ì dhu nónzi ma mári ní obi núno fùkù.»

Atdí àba bhà óyò kpabhínzo tò mbólí

²⁸ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù dhu ivu tdítídō abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyì nyirè yà ma mawèna mbólí dō? Atdí ale ní'ì óyò pbìndà kpabhínzo nà. Ní kùno dhu atdí ingba tò ndàti: <Pbàningbá, àrà nyonzi kasu vinyò tò inga ò indo.>» ²⁹ Wò ingba náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: «Inzì ma mára àwólò!» Pbétù olù nyú, kùgèrè pbìndà irèta, ndàdù ndivà, ndàrà vinyò tò

inga-bvù. ³⁰ Tdítdǒ wò ale núuno àdhàdhì dhu kèlě ngàtsi pbìndà ingba tò. Ní ndi-tsi náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: <Àrà ma mára àbá.> Pbétù kǎdù nzá àrà ndi inga-bvù.» ³¹ Ní Yèsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó àdròdrǒ ale mà Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ mànà-tsù ndàti: «Ádhi ndi kǒkò ǒyǒ kpabhínzo nzínzi ǒ, àbanà ǒzè dhu nanzi?» Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Yà angyi àbanà àvinà ràrà kasu ònzi ingba.» Nírò ní ndi Yèsù adù àtinà abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, pàratà t'áfótá tó pbàndómbé mà, m̀nyòni tó vèbhále mànà nóowuya ùvò angyi rùkù Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò. ³² Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì nǐra bvùkù, ndàdù obhónánga tó otu nítè fùkù, ní nyí nyadù nzá kà rùnona dhu ná'ù. Pbétù pàratà t'áfótá tó pbàndómbé mà, m̀nyòni tó vèbhále mànà ní i kà rùnona dhu ná'ù. Ndirò wò ndi dhu mà nyí nyàla rò, nyí nyadù nzá nyùgèrè, nyùbhà fùkù nzérenga, nyàdù Yùwanì rùnona dhu ná'ù.»

*Vĩnyò tó inga ǒ rí kasu ònzi òrǒrù kasutále tó mbóli
(Mrk 12.1-12; Luk 20.9-19)*

³³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtinà pbàkùhání tó àdròdrǒ ale mà Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ mànà nǐ: «Nyíri ngàtsi mbóli. Atdí ale náazò pbìndà vĩnyò tó inga, ndàdù ngbóna nákpòrò kòròwà nǐ. Kǎdù ndi vĩnyò-kpǒ náha ka kóngo òná ihhu nógyè, ndàdù ini nòsì ndi inga ǒ ǒdótále tò. Wò dhu-dzidǒ, àbadhi mà náadù 'ìri ndi inga-kàsù nónzi róngo ale mànà, ndínì ì owu tí ndi inga ǒ ǒ'ò dhu-ǒnga nùndò rǒ i ale mànà. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìv̀à ndàrà abhi ò. ³⁴ Ní ndi vĩnyò-kpǒ nópè ka kí òná kàsùmì ǒ, kǎvi ngúfe ale pbìndà kasutále nzínzi ǒ ròwù findà ka kútù vĩnyò-kpǒ-tsi náko, ndi inga-kàsù nónzi arí ale-fó. ³⁵ Pbétù, kòrí ale náadù kǒkò ùv̀i ka kùv̀i ale nùlu ùlù tí. Abádhí náavi atdí, 'adù atdí nòhò, ndirò 'adù ihhu rí kisè-tsi nùvbu odu nǐ. ³⁶ Tdítdǒ wò inga-àbadhi náavi ibi ngùkpà kasutále, ròsè yà angyi í'ì dóna nǎ. Ní kǒkò vĩnyò tó inga-kàsù nónzi arí ale náadù i ale nónzi yà angyi í'ì ale ì anzi dhu bhéyi tí. ³⁷ Ní kà rǐku dónà rò nǐ, wò inga-àbadhi náavi idhùnà nyú ràrà kǒkò pbìndà inga-kàsù nónzi arí ale-tì'ò. Kǎdù inga ìrè afina ò ndati: <Ífù abádhí rí idhùdu nyú nífù.> ³⁸ Pbétù, wò vĩnyò tó inga kàsù nónzi arí ale nítidègu wò inga-àbadhi t'ídhùnà nálá, ní abádhí atè nzínziya ǒ 'àti: <Kòní, inga-àbadhi tí ongoya olù ale nyú ní wò. Kòwu kòho ka, ndínì inga adù tí àdi àlě tò.> ³⁹ Ní abádhí náalù inga àbadhi t'ídhùnà, 'ipfo inga ò rò, 'adù òhònà!»

⁴⁰ Ní Yèsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó àdròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ mànà-tsù, ndàti: «Nyí nyùnì rò, wò inga-àbadhi rǐrà àhu nínaganí, kónziya wò vĩnyò tó inga-kàsù nónzi arí ale ingbà dhu bhéyi?» ⁴¹ Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Kókyeya kǒkò nzére ale ìmbá izú na, ndàdù ndi vĩnyò tó inga-kàsù nábhù ngùkpà ale-fó. Í ale ní i, kà tò róngo àdù òwu yà kà tò ì ùtù vĩnyò-kpǒ-tsi nábhù rǒ, ndi vĩnyò-kpǒ ì òpè òná kàsùmì ǒ.»

⁴² Tdítdǒ Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándì dhu ǒzù? Ndi Andítá rǎtina: <Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu, ní ndi adù òngo idza-pbidǒ nódò rí àdrùngbǎ odu tí. Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi ndi dhu nanzi, ndirò ndi dhu ní idho rí àlě nùkò nǐ.>

43 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mátina nyí nǐ: ka kakòya Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi fukú rò, kadù àbhùnà yà ndi idzi-ònga nà àkǎ itse nódhì ràdù ale tò. 44 [Yà ndi òbvù ka kabvù odu dǒ rǐtsi ale ní ònga nùkòya ndi ìkò tí, ndirò ndi odu rǐtsi dòná ale ní ònga kǐnyiriya ìnyiri tí.]

45 Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàfàrisáyó màná nùitdègu kǒkò Yèsù àwe mbóli níri, ní abádhí adù dhu nòsù ì rǎrì ndi Yèsù rǒte dòyá.

46 Ní abádhí adù 'òpé 'òmè Yèsù nálù ì'í òná otu. Pbétù, abádhí náadù ihé-yà-òdò nónzi, kóró ale nùni dhu Yèsù rǎrì Kàgàwà bhà nabi nídhunì.

22

Àd̀hìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù tó mbóli (Luk 14.15-24)

1 Wò dhu-dzidò, Yèsù náapè ndòvò dhu tdítò ihé-yà tò mbóli ò, ndàti: 2 «Kànì òrù-akpá ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndi nà dhu: <Atdí ádrùngbǎ kamà náahù ndònzì m̀hèndù idhùnà bhà ndrù-ayi ka kùndà rò. 3 Ní kǐvì pbìndà kasutále ròwù ndi m̀hèndù ò iwù tí ndi ndúnzi ale návi riwù. Pbétù, ì ale náadù nzá 'òzè 'iwù m̀hèndù ò.> 4 Ní kǎdù ngùkpá kasutále núvi tdítò ròwù, ndàdù dhu náya fìyò, ndàti: <Nyàti, yà m̀hèndù ò iwù tí ma múnzì ale nǐ: m̀hèndù tó ònyè níye wà, pbàkà ìkyi-akpá mà, ivu nà ìzà màná ní ka kǎzè wà. Kóró dhu-tsi àkà wà, ní nyiwù àd̀hìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù ò.> 5 Pbétù, wò ka kùnò dhu náatdú nzá kǒkò ùnzi ka kúnzi ale-afí mà. Abádhí adù òwu ì òzè dhu nyú nónzi. Atdí ale náara pbì inga-bvè, ngàtsi ale adù àrà pbìndà udzítá tó dhu-otù ò, 6 ngùkpá ale-tsi náadù wò ádrùngbǎ kamà bhà kasutále nùlu, ì ràvu ròyá nzére nyú, 'adù òkyènà. 7 Ní wò ádrùngbǎ kamà náakò atdídò. Kǎdù pbìndà pbànowí nóvi ròwù kǒkò pbìndà kasutále nòkyè ale nòkyè, ndirò ràdù ì ale tó kigò nùbì. 8 Wò dhu-dzidò, kǎdù àtìná òdòdì kasutále nǐ: <Àd̀hìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù tó ònyè níye wà. Pbétù, ndi ònyè nonyu tí ma múnzì ale náká nzá 'òtsù m̀hèndù-idzà ò. 9 Ní nyòwu otu-yàgá òná, nyàdù ànyì nyí nyótùna ale núnzi kóró, riwù m̀hèndù ò.> 10 Ní kǒkò kasutále náawù ádròdrò ngudhà ò, ì rùndu kóró ànyì ì otù ale, nzére dhu ònzi arí ale mà, ìdzinga ònzi arí ale màná, m̀hèndù-idzà-ònga ràlè ìndrù nǐ. 11 Nírò ní ndi ádrùngbǎ kamà náaròtsù m̀hèndù-dzà ò, ndàhù kǒkò ka kúnzi ale nándà. Ní kàla atdí ale ìnzá m̀hèndù tó mberù nǎfò ró. 12 Ní kǐvù dhu wò ale-tsù ndàti: <Pbálé, nyi nyìtsù ìngbǎ dhu bhèyi àzù-dza, ìmbǎ nyi nyí'ì m̀hèndù tó m̀dzarè nà rórò?> Pbétù, wò ale ràdùna dhu nù'ì mbǎ atdí matí. 13 Ní kamà adù àtìná pbìndà kasutále nǐ: <Nyùtsi wò ale-pfò, kòtsú màná, nyàdù kitdù, nyòbvù iri ìnò ò. Ànyì ní odzi mà, ale-kù t'átrita màná tó ngari.> 14 Yèsù adù àtìná tdítò ihé-yà nǐ: «Ùnzi ka kúnzi ale rǐ'ì abhò, pbétù òvò ka kòvò ale rǐ'ì ngúfe.»

Ìndrù rǐ dhu òngù Yèsù-tsù pàratà t'áfótá dǒ dhu (Mrk 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Wò dhu-dzidò, Pbàfàrisáyó náawù m̀hanarà nónzi, 'adù 'irì ìngbǎ dhu bhèyi ì'í dhu iwù Yèsù-tsù, ndínì ì omvù tí kà-afí nǐ dhu dǒ. 16 Ní abádhí adù ngúfe fìyó àbhàlì mà, Hèròdè bhà ale màná nóvi ròwù àtìná Yèsù nǐ: «Màlimò, mà múni wà dhu nyi rarì obhó dhu nùno. Nyi nyarì obhó dhu nùdhé Kàgàwà òzè ìndrù ròkò tí dhu dǒ. Ndirò nyi nyarì nzi

indrũ rǎdù ìrèna dhu ɔdò nónzi, ìnzĩ nyi nyari ìindrũ bhà ádrùngbǎnga nándà nídhunĩ. ¹⁷ Ní, ádũ pé dhu fǎkà yà mà mívũna tsùnù dhu dǒ. Àlě tó Hyátá návi tí àvĩ àlě rǔfǒ ádròdrǒ kámá dǒ kamà Kàyisarà bhà pàratà?»

¹⁸ Phétù Yèsù núuni abádhí rírèna nzére dhu angyangyi. Ní kǎdù àtìna abádhí nĩ: «Nyĩ ɔyoyɔ idàya nà alé, ádhu nyĩ nyĩ afidu númvũ nĩ? ¹⁹ Nyìtè pé ndi pàratà nǔfǒ ka kárí ní fùrangà-kpǒ mandà.» Ní abádhí adù atdí fùrangà-kpǒ nábhũ Yèsù-fǒ. ²⁰ Ní Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Yà ka kòbhòlò nyina-wòyò, kadù ɔvòna nándi ìrò ale ní àdhi?» ²¹ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ádròdrǒ kámá dǒ kamà Kàyisarà.» Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nĩ: «Nyùbho Kàyisarà bhà dhu-tsí Kàyisarà-fǒ'ò, nyàdù Kàgàwà bhà dhu-tsí nùbho Kàgàwà-fǒ'ò.»

²² Wò dhu bhèyi Yèsù àdu fiyò dhu ì ìrì rò, idho náadù abádhí núko atdídǒ. Ní abádhí náadù Yèsù nùbhà, àdù ɔwu fiyò dhu nĩ.

Phàsàdùkáyó rĩ dhu òngù Yèsù-tsù

ùvǔvè ale rĩ 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu dǒ dhu

(Mrk 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Ndi nǎnganí tí ngúfe Phàsàdùkáyó níwú Yèsù-ti'ò. Abádhí ní ì arátina ìnzĩ ùvǔvè ale rungbeya ì ɔve-bvù rò. Ní abádhí níwú dhu Yèsù-tsù, 'àti: ²⁴ «Màlimò, Músà náati atdí ale rapé tsìbhále námba, ndàdù ɔvè inzà ì ɔdhì atdí ngbángba mà rǒrò, ní dhu rǎkǎ ndi ale t'ádòna rùndu yà pòindà kpatsìbhále ɔvè tsìbhále-tsù. Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí rǎdù nzónzo nódhì wò àvǎvè adòna-ɔvò dǒ*²⁵. Ní ndi dhu bhèyi tí, fàrábvù atdí ale ní'ì kpabhínzo nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsìbhále, ndàdù ɔvè inzà ì ɔdhì atdí ngbángba mà rǒrò. Kǎdù venà nùbhà lunatìná adòna-fǒ. ²⁶ Dhu adù ndònzì ndi dhu bhèyi tí kà-dzidǒ kà t'ádòna rǒ, ndirò ìbhũ rì kisè kpatsìbhíngba rǒ màtì, rǎrà àhũ kóró kǒkò àrùbhù kpabhínzo rìku dhu ò. ²⁷ Kóró kǒkò kpabhínzo núve dhu lutìná, wò ndi tsìbhále náadù ɔvè átò. ²⁸ Ní ùvǔvè ale rĩ 'ùngbè ɔve-bvù rò nǎnganí, wòrì tsìbhále ní'íya àdhi-ve, kóró kǒkò àrùbhù ale núumbá ka nídhunĩ?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyĩ nyùwĩ itse nyù fùkú ìrèta ɔ, inzà nyĩ nyùni Kàgàwà bhà Andítá rǎnna dhu mà, ndirò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi mà dhu-okú dǒ rò. ³⁰ Obhó tí, ùvǔvè ale rĩ 'ùngbè ɔve-bvù rò nǎnganí, kpabhále mà vèbhále màná núumbáyà nzì ì. Phétù abádhí nóokoya Kàgàwà bhà màlàyíkà náaróko ɔrù-akpà ò dhu bhèyi. ³¹ Ndirò, yà ùvǔvè ale rĩ 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu dǒ, nyĩ nyàpè tí nzà Kàgàwà núuno kpangba fùkú dhu nǒzù? Kǎtì: ³² «Ima ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà.» Kàgàwà ní ìpìròrò arí'ì ale tó Kàgàwà, ìnzĩ ní ùvǔvè ale tó Kàgàwà.»

³³ Wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, idho núuko ihé-yà atdídǒ kà rùdhèna dhu dǒ.

Ádrùngbǎ Hyátá ròsè kóró Hyátá dònǎ

(Mrk 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Phàfàrisáyó níitdègu Yèsù àdu Phàsàdùkáyó tò dhu nábhũ abádhí rìnè dhu ìrì, ní abádhí náadù 'àndu 'òtè. ³⁵ Nírò ní ndi abádhí nzínzì ɔ atdí ale, Músà bhà Hyátá tó màlimò, náazè ndòmvù Yèsù-afí. Ní kíwú dhu Yèsù-tsù ndàti: ³⁶ «Màlimò, ádrùngbǎ Hyátá ròsè kóró Músà bhà Hyátá

* 22:24 22.24 ɔpt 38.8; Tòr 25.5-8

dòná nǐ ìngbǎ Ʋyátá?» ³⁷ Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Dhu àkǎ nyoze p̀b̀k̀k̀ Àdr̀ngb̀ǎle K̀g̀g̀ẁà k̀ór̀ó afínù mànà, k̀ór̀ó atdyúnù mànà, ndir̀ò k̀ór̀ó p̀b̀k̀k̀k̀ ir̀eta mànà. ³⁸ Ẁòr̀í ní ndi wember̀e t̀ó àdr̀ngb̀ǎ Ʋyátá ròsè k̀ór̀ó Ʋyátá dòná. ³⁹ Ndir̀ò, yàr̀í ní ndi ɔyò r̀í kisè Ʋyátá, yà ndi ǹòf̀ò angyì r̀í'ì Ʋyátá nà: Dhu àkǎ nyoze ɔdhìnù yà inyì nyú nyì nyòzè nyì nyitír̀ò dhu bh̀eyi. ⁴⁰ K̀ór̀ó M̀s̀à bhà Ʋyátá mà, K̀g̀g̀ẁà bhà p̀b̀anábí nàarúdhèna k̀ór̀ó dhu mànà nǐp̀b̀ì ì k̀òk̀ò ɔỳò Ʋyátá r̀ò.»

Krístò náti Dàwudì t'ídhùnà?

(Mrk 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ P̀b̀af̀arisáyò nǐ'ì undù ì undu ì r̀ó. Ní Yēsù níwú dhu abádhí-tsù, ndàti: ⁴² «Ádhu Krístò d̀ò nyì nyárí ìr̀ena? Ádhi t'ídhùnà ndi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Krístò ní Dàwudì t'ídhùnà.» ⁴³ Ní Yēsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Olu ádhu, K̀g̀g̀ẁà bhà H̀l̀l̀á-Alafí r̀í ndùnda r̀ò, Dàwudì náati ka p̀b̀ìndà Àdr̀ngb̀ǎle tí nǐ? Ndi Dàwudì ati:

⁴⁴ «Ádr̀ngb̀ǎle K̀g̀g̀ẁà r̀ätina p̀b̀akà Ádr̀ngb̀ǎle nǐ:

írà nyadì idù fangà dòná r̀ò,

ràrà àhù ma mí p̀b̀k̀k̀k̀ òmvù nábhù nyòbè d̀òya dhu ò*»

⁴⁵ Ní Dàwudì r̀í'ì Ádr̀ngb̀ǎle tí r̀í Krístò nánzi, ní Krístò ràdù ì'ì ìngbǎ dhu bh̀eyi kà t'ídhùnà tí?»

⁴⁶ Ní P̀b̀af̀arisáyò ǹzínzi ò atdí ale mà náadù nzá atdí dhu mà nádu Yēsù tò. Ndir̀ò ròpè ndi ànyir̀ò r̀ò, atdí ale mà náadù nzá ndòmvù ndòngù dhu Yēsù-tsù tidídò.

23

Yēsù r̀í indr̀-nyìkp̀ó nítidyù P̀b̀af̀arisáyò mà

M̀s̀à bhà Ʋyátá t̀ó màlímó mànà r̀ò r̀ò dhu

(Mrk 12.38-40; Luk 11.39-52; 20.45-47)

¹ Ẁò dhu-dzidò, Yēsù náavò dhu ihé-yà mà, p̀b̀ìndà ábhàlì mànà tò, ndàti: ² «M̀s̀à bhà Ʋyátá t̀ó màlímó mà, P̀b̀af̀arisáyò mànà ní t̀ó kasu narí 'àwe M̀s̀à bhà Ʋyátá-tì indr̀ò tò. ³ Ní dhu àkǎ nyìr̀ì abádhí-tsù dhu, nyàdù abádhí àvi f̀ùk̀ù k̀ór̀ó dhu ònzì. P̀b̀étù, dhu àkǎ nzá nyònzì nyì abádhí náarí 'ònzì dhu bh̀eyi. Obhó tí, abádhí náarí nzi àdù yà ì údhèna indr̀ò tò dhu nónzi. ⁴ Abádhí náarí ì nà'è ànò nùtsi, 'àdù ùgbànà indr̀ò-udò, p̀b̀étù ìnzì 'àdù 'òzè 'èp̀balà ì ànò-ngbò otsúya-dò nǐ màtí. ⁵ Abádhí náarí k̀ór̀ó f̀iyò dhu nónzi ndínì indr̀ò náala tí. Ndi dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi abádhí náarí yà nyìya-ndrinà màtí, ndir̀ò tsuyatsunà màtí ì arúsóna ísòwé-nzo* nòbholò r̀í'ì íhìhù. Ndir̀ò abádhí arádù f̀iyò mberù-bidò r̀ò bhèlèbhèlé nónzi r̀í'ì ádzàdzì nyú. ⁶ M̀h̀endù ò, abádhí arí 'òzè 'òkò ndàvì r̀í ngari ò. Ndir̀ò unduta-dzà ò, abádhí arí 'òzè 'òkò angyìnà r̀ò r̀í'ì ifuta t̀ó tombi d̀ò. ⁷ P̀banga-tsidò indr̀ò arí 'undù ɔyà ngari ò, abádhí arádù 'òzè katsè ì ifuta nyú nà, 'àdù 'òzè kanzi ì «M̀límó» tí.

⁸ P̀b̀étù, nyì nyàkǎ nzá nyàbhù nyì kambe nyúnzi d̀ò «M̀límó» tí. Obhó tí, nyì nyí'ì M̀límò nà atdí tí, ndir̀ò nyì ní atdí àba bhà ale. ⁹ Ndir̀ò yà adzi d̀ò, dhu àkǎ nzá nyànzi atdí ale mà àbaku tí. Obhó tí, nyì nyí'ì Àbaku nà atdí tí. Ndi Àbaku ní K̀g̀g̀ẁà, yà òr̀ù-akpà ò arí'ì ale. ¹⁰ Ndir̀ò dhu àkǎ

* 22:44 22.44 Zàb 110.1

* 23:5 23.5 I ísòwé-nzo ò abádhí ulínà dhu nǐ'ì Ʋyátá ka kúndì d̀òya dhu.

nzá nyǎbhu nyí kambe nyünzi dǒ <Indrũ ùnda arí ale> tí. Obhó tí, nyúnda arí ní atdí ale kèlě. Ndi ale ní Kristò. ¹¹ Nzínziku ǒ ádrungbǎle tí rí'í ale náadiya fùkú kasutále tí. ¹² Ndidzi rí nditírò orú ale, ní Kágawà ifoya ifò tí. Ndirò ndifò rí nditírò ale, ní Kágawà idziya idzi tí.»

Yèsù rǒrù ɔyɔyɔ ale-idà-dɔ nà ka kí'í dhu dǒ dhu

(Mrk 12.40; Luk 11.39-42,47-52; 20.47)

¹³ Yèsù adù àtinà tǔdí: «Nyí nyí'í àpè ǒ, Músà bhà Ƴyatá tó màlímó mà, Pbfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dǒ rò! Nyí nyári ɔrù-akpà ǒ Ádrungbǎ kamà Kágawà bhà idzi ǒ ka kótsù òná tsǎtsù nápbí indrũ rǒ. Nyí nyári nzí ɔtsù ànyì nyí-tírò màtí, ndirò nyí nyári nzí adù ànyì ì nòzè 'òtsù ale mà nábhù ròtsù ànyì. ¹⁴ [Nyí nyí'í àpè ǒ, Músà bhà Ƴyatá tó màlímó mà, Pbfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dǒ rò! Nyí nyári abvo-ayi-fò dhu núdhǎ kóró, nyádù àmbe nyítsò dǒ ádzadzí, ndíní kati tí nyí ídzi ale tí. Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi ka kotdiya anya dũkù ròsè ngũkpà ale dǒnǎ!]

¹⁵ Nyí nyí'í àpè ǒ, Músà bhà Ƴyatá tó màlímó mà, Pbfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dǒ rò! Nyí nyarúbhi kóró ngari ǒ yà adzi dǒ, ndirò rǐrù dǒnǎ màtí, ndíní nyí nyabá tí atdí ale mà, nyǔgèrè rǒngò fùkú ábhǎlì tí. Ndi ale nyí nyabà rǒ, nyí nyarádù kǎbhù rǒngò ìnzí aráve dhòdhòhonganà kǎzù ǒ ogbeya ale tí ɔyɔ-gùna ròsè dũkù nǎ.

¹⁶ Nyí nyí'í àpè ǒ, yà ndùmùndùmú tírò nyí nyári indrũ núnnda rò! Nyí nyarátina, atdí ale rapé dhu ɔtsò Kágawà bhà idza-ɔvò rǒ, ní ndi dhu rǒnzina dhu rǎrǐ'í mbǎ. Pbéù, ndi ale rapé dhu ɔtsò Kágawà bhà idzá dhu ka kǒbhòlò ní ɔrò-ɔvò rǒ, ní dhu rǎrǎdù àkǎ ndi ale rǒnzí wò ndi ndòtsò dhu okúna dǒ rò dhu. ¹⁷ Nyí ní ìmbǎ dǒya nà ale, ndirò ndùmùndùmú! Ádhu ndi ádrungbǎ dhu nyú ròsè? Tí ɔrò, ndirò tí Kágawà bhà idza, wò ndi ɔrò nǔgèrè rǒngò Kágawà-nyìkpó ǒ ìlǎ dhu tí? ¹⁸ Nyí nyarádù àtinà átò, atdí ale rapé dhu ɔtsò màzàbahù-ɔvò rǒ, ní ndi dhu rǒnzina dhu rǎrǐ'í mbǎ. Pbéù, ndi ale rapé dhu ɔtsò ndi màzàbahù dǒ rí'í perè tí ka kǎbhù Kágawà tò dhu-ɔvò rǒ, ní dhu rǎrǎdù àkǎ ndi ale rǒnzí wò ndi ndòtsò dhu okúna dǒ rò dhu. ¹⁹ Nyí ní ndùmùndùmú! Ádhu ndi ádrungbǎ dhu nyú ròsè? Tí yà Kágawà tò ka kǎbhù perè? Ndirò, tí màzàbahù, wò ndi perè nǔgèrè rǒngò Kágawà-nyìkpó ǒ ìlǎ dhu tí? ²⁰ Atdí ale náapè dhu ɔtsò màzàbahù-ɔvò rǒ, ní kótsò wà dhu ndi màzàbahù-ɔvò rǒ, kóró dǒnǎ rí'í dhu màná. ²¹ Atdí ale náapè dhu ɔtsò Kágawà bhà idza-ɔvò rǒ, ní kótsò wà dhu ndi Kágawà bhà idza-ɔvò rǒ, ndirò ànyì-dzá arádi Kágawà-ɔvò rǒ. ²² Atdí ale náapè dhu ɔtsò ɔrù-akpà-ɔvò rǒ, ní kótsò wà dhu Kágawà bhà tombi-ɔvò rǒ, ndirò kótsò wà dhu ndi tombi dǒ àkǎ Kágawà-ɔvò rǒ.

²³ Nyí nyí'í àpè ǒ, Músà bhà Ƴyatá tó màlímó mà, Pbfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dǒ rò! Nyí nyári ɔnyù-dzi nábhù arí rǒngù mbèyi irí-bí-tidò mà, pabí ɔbhòlò ka karí ní irí-bí-tidò mà, ɔnyù àbhù arí rǒvù mbèyi irí-bí-tidò màná tó atdìnga idrè dǒ núbhò perè tí Kágawà tò. Pbéù, nyí nyarádù Músà bhà Ƴyatá nzínzi ǒ ádròdrò Ƴyatá nyú núbhà ìnzí nyífu. I Ƴyatá ní: Obhó dhu nǒnzí ka kí dhu mà, izu àbà ka kí indrũ dǒ, kadù dhu ùbà fìndà dhu mà, ndirò dhu ka kótsò okúna dǒ rò dhu ònzí ka kí dhu màná. Kǒkò ní i àkǎkǎ nyǒnzí dhu, ìnzá nyí nyùbhà ngũkpà Ƴyatá nífù nyí nyí dhu rǒrò. ²⁴ Nyí, ndùmùndùmú tí rò nyí nyári indrũ núnnda rò! Nyí nyári ɔmvùna nyí nyí dhu nǔrò ùrò tí, akye

nyungunyonu mà núudàna ònà nǐ, pbétù nyí nyarádù ngàmiyà nyú nótò ùkù!

²⁵ Nyí nyí'ì àp̀bè ǒ, Músà bhà Ɖyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màñǎ, nyí ní ɔyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyárí kópà mà sǎnì mànà-ngbò nú'ò, pbétù ì kópà mà, ì sǎnì mànà ònga ràdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ogbo ǒ nyí nyùwè dhu mà, indrũ-fò rò nyí nyùdhǎ obi nǐ dhu mànà nǐ. ²⁶ Inyi, ndùmùndúmú tó Mùfàrisayò, ú'ò pé kópà ò nga angyi rilǎ, ndirò ní ndi kà-ngbò ràdù ìlǎ átò.

²⁷ Nyí nyí'ì àp̀bè ǒ, Músà bhà Ɖyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màñǎ, nyí ní ɔyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyáli nyí ùtrí ka kùtri ròwè adzi-dò bhèyi. Ɖ adzi-dò ràdù ùya atdíǒ iri nǎ rò, pbétù òyà rò 'àdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ùvùve ale-kpa mà, kóró ùmùmo dhu-tidò mànà nǐ ró. ²⁸ Nyí nyú mà átò, nyí nyarólo ídzi ale bhèyi nyǎndá rí ale-nyìkpò ǒ. Pbétù afiku ònǎ rò pbání ùlè tí nyí nyùlè ɔyoyò ale-idà mà, nzérenga mànà nǐ rórò.»

²⁹ Tdítdò, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyí'ì àp̀bè ǒ, Músà bhà Ɖyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màñǎ, nyí ní ɔyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyárí ibhu nógye Kàgàwà bhà pbànábí ka kutdú tí òyà, nyǎdù obhónángatále-adzi-dò torò nónzi. ³⁰ Ndirò nyí nyarádù àtìna: «Mǎ mí'ina gukyè yà abhúka ní'ì ònǎ kàsùmì ǒ, ní mǎ mirina nzí mǎ abádhí mànà mǎfù Kàgàwà bhà pbànábí-azù.» ³¹ Wò dhu bhèyi ní ndi, nyí nyà'ù wà dhu nyí-tírò, nyí rǎrì yà Kàgàwà bhà pbànábí nakye ale tó pbàdzukuru. ³² Nírò, nyònzì ì abhúku náapè kasu, nyòwù ùtsànà!

³³ Nyí ní osu! Atdíǒ arórù ámvò! Nyí nyugùya ìngbǎ dhu bhèyi anya ìtdì ka ká dükú kawà nyí yà ìnzì aráve dhòdhóhonganà kàzu ò dhu ǒ rò? ³⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí Kàgàwà bhà pbànábí mà, dhu-ònga t'òvòta núnì ale mà, Músà bhà Ɖyátá tó màlímó mànà núvì ròwù bvùkù. Nyí nyokyeya atdídhená ale abádhí nzínzi ǒ, nyǎdù ngùkpà nútò mǎsàlabhà dǒ. Nyí nyadùya ngùkpà nòvì asé nǐ fùkù unduta-dzà ǒ rò, nyǎdù àvu ròyá kóró kigò òna nǎ. ³⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndi, ka kitdiya yà ìmbǎ afátá na ndi nufu azu-ànyǎ kóró dükú, ròpè ndi Àbèlì, obhónángatále-azù rò rò, rǎrà àhu Zàkàriyà, Bèrèkiyà t'ídhùnà-azù ò. Ndi Zàkàriyà nyí nyahò màzàbahù mà yà «atdíǒ ìlǎ ngari» tí kátina kàluga mànà nzínzi ǒ rò. ³⁶ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Kàgàwà nùtdiya kóró kòrì ale-azù-ànyǎ kǎkà indo arí'ì ale dǒ!»

*Yèsù rí dhu òzu Yèrusàlemà tó kigò dǒ dhu
(Luk 13.34-35)*

³⁷ Wò dhu-dzidò, Yèsù apè ote ndati: «Yèrusàlemǎ, Yèrusàlemǎ, Kàgàwà bhà pbànábí nókye nyi nyarí, nyǎdù Kàgàwà òvì tìnu ò ale núbvù odu nǐ rò, mà mómvu mandu ùnù aróko ale-tsù ife-gùna, àdhàdhì à'ù-yà-ba náarí pbìndà inzo nándù pékéléna-tsi dhu bhèyi. Pbétù nyi nyádù nzá ndi dhu nózè! ³⁸ Nírò, kǎnǐ Kàgàwà rí pé yà ùnù arí'ì pbìndà idza nùbha ròngò ràngù tí. ³⁹ Ma mí dhu ùnò fùkù: Ròpè ndi kombí nyí nyí nzí malá tdítdò, rǎrà àhu nyí nyowuya àtìna ima nǐ: «Kàgàwà àkǎ ndàso Ádràngbǎle-òvò rò rírà ale» dhu ò!»

24

*Yèsù rí Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvo dhu
(Mrk 13.1-2; Luk 21.5-6)*

1 Yèsù àhu Kàgàwà bhà idza rò ndàmbe àrà dǒ òná kàsùmì ǒ, kàbhà àbhàlǐ náandri kà-tí'ò, 'àdù Kàgàwà bhà idza ka kòsì tí dhu nitè kà tò. 2 Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyàla tí wà kórò kǒkò dhu? Ma mí obhó dhu núno fùkù: ngàtsi nínaganí atdí odu mà nóodíya nzi ngàtsi odu dǒ yà iró ka kòrè odu nzinzi ǒ, inzà ka kùgolo ndi rórò.»

*Yèsù rǒte tdǎ ndi ndingo òrù-akpà ò rò rò indrǔ abáya àpbè dǎ dhu
(Mrk 13.3-13; Luk 21.7-19)*

3 Yèsù àdi Mizèyitunì tí kátina itsu náarí'ì dóná p̀biri dǎ rórò, kàbhà àbhàlǐ náawù òyá kà-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Éno pé wò dhu nóonziya ndi òná kàsùmì fàkà. Ndirò, ádhu ndi nyi nyíngo òná, ndirò kórò yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdi òná kàsùmì nitèya fàkà?»

4 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, ndirò àpé nyàbhù atdí ale mà rùtrá nyí. 5 Ábhǒ ale nóowuya iwu rǎ òvòdu rǎ, 'àdù àtìna: «Ima ní Krístò.» Ndirò abádhí núutràya ábhǒ ale nyú. 6 Nyí nyíriya ìla-òyi mà, 'ònze rí ìla-girití màna. P̀bétù, àpé nyàbhùya odo risí ùkù. Obhó tí, dhu àkà wà kórò kǒkò dhu rònzi ì. P̀bétù, wòrì ní'ya nzi yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdi kórò dhu. 7 Atdídhéná ale-tidò nóowuya 'ùgyè rǎ ngùkpà ale-tidò màna. Ndirò atdí ádrùngbǎ kamà bhà p̀biri ǒ ale mà, nóowuya 'ùgyè rǎ ngàtsi ádrùngbǎ kamà bhà p̀biri ǒ ale màna. Àgàyi mà mùtiti màna ní'ya dhèdherò ngari òná. 8 Kórò ndi àpbè ní'ya àdhàdhì yà ari òpè ndàkà ndi òná tsibhále náaràbàna àpbè bhèyi.

9 Kǒkò dhu rí 'ònze òná kàsùmì ǒ, indrǔ nóowuya nyípfo rǎ ndiní ka kavú tí rùkú, kadù nyòkyè. Kórò ale yà inzà Kàgàwà núni nóondróya nyí okúdu dǎ rò. 10 Wò ndi kàsùmì ǒ, ábhǒ ale nyú núubhàya fíyò a'uta. Abádhí nóondróya ì nzínziya ǒ. Ndirò nzínziya ǒ, abádhí nóowuya ì nípfo rǎ, 'ùbho ì òmvù-fó. 11 Títò tó ábhǒ p̀bànábí núunyàya ì, 'àdù ábhǒ ale nyú nátra. 12 Nzérenga nóotróya yà adzi dǎ, ràdù ábhǒ ale tó àzè nábhu ràzo. 13 P̀bétù, kǒkò dhu-dzi òndù rí kórò, ràrà àhu kórò dhu-tsù rí ndòdi dhu ò ale ní ndi ògù ògúya.

14 Ka kunoja pé òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkùrú angyi kórò yà adzi ǒ, ndiní kórò ale adù tí ìrinà. Ndirò ní ndi yà adzi ǒ dhu-tsù náadúya ndòdi.»

*Yèsù rǒte odòna rǎ'ò indrǔ-tse òtdì rí dhu dǎ dhu
(Mrk 13.14-23; Luk 21.20-24)*

15 Wò dhu-dzidǎ, Yèsù adù àtìna p̀bìndà àbhàlǐ nǐ: «Nyí nyalaya yà Kàgàwà bhà nabi Dànyelè núuno «òdòna rǎ'ò atdíidǎ òndrò ka kóndrò atdíidǎ ale» tí ka kátina ale, Kàgàwà bhà idzá ìlǐlǎ ngari ò idè ró. Yàrí dhu òzù rí ale náka ndàlǔ ka mbèyi dóna ò! 16 Ní ndi nínaganí, Yùdeyà tó p̀biri ǒ ì nòtù ale náakáya òtsè p̀biri-akpà dǎ. 17 P̀bi idza dǎ ka kóbhòlò okota tó ngari ò ndi nòtù ale, náakáya nzi ndifò, ndirà p̀bi idzá dhu númbà ndòkè nà. 18 Ndirò, inga-bvè ndi nòtù ale náakáya nzi ndòngò ìbha, ndàrà rónà òrú mùdzarè nídyi. 19 Ndi nínaganí, òya nà rí'ì vèbhále mà, ìba nóndo rí nzonzo rí'ì foyá vèbhále màna ní'ya ádrùngbǎ àpbè ǎ! 20 Nyítsò nyí Kàgàwà rǎ, ìnzí nyí nyángìli dhu ní'ya tí yà igye àmò òná ádrùngbǎ giri

nà kàsùmì mà, ndirò sàbatù-idhò màná ò. ²¹ Ndi nínganí, indrù náabáya àpè abhò nyá, ròsè kóró yà ì abà yà Kàgàwà náanzina yà adzi rò rìrà àhu indo àpè dòná. Ndirò ndi àpè-tidò ní'íya mbá tdítdò akekpá màtí. ²² Inzi Kàgàwà núungòna gukyè wòrì idhò-ònga, ní atdí ale mà náagùna nzi. Pbhétù kùngò ndi idhò-ònga ròngò ídò yà fìndà oko tí ndi ndavò ale-okú dò rò.

²³ Atdí ale mà náatiya gukyè nyí nì: «Nyàndà! Kàní Krístò rí'í irò!» ndirò ndàti: «Ndàní kà rí'í ndorò!», ní àpè nyá'uya ka. ²⁴ Tìtò tó Krístò mà, tìtò tó pbanábi màná núunyàya ì, 'àmbe ádròdrò wiwì mà, inzà apèna 'onzi angyi indrù-nzinzì ò dhu màná dhu ònzì dò, ndíni ì utrà tí fìndà Kàgàwà avò ale mà, àkàkà fìyò nì. ²⁵ Kòní, ma mòvò wà ndi dhu angyangyi fùkù!

²⁶ Indrù owuya gukyè àtìna rò nyí nì: «Nyàndà, ndàní kà rí'í rùngù ò,» ní àpè nyòwuya owu rò ànyì. Ndirò, indrù owuya gukyè àtìna rò: «Kàní kà rí'í káluga ò,» ní àpè nyá'uya ì ale rùnna dhu. ²⁷ Obhó tí, Indrù t'ídhùnà rìrà dhu nàliya ndi àdhàdhì owò náaràmbìli òrù-akpà rò, ndìtò ndi adyifò náarí ndìto iná rò, ndùdà adyifò náaròtsù iná rò dhu bhèyi. ²⁸ Abvo rí'í róngà ní ndi pbasègè núunduya ì òyá.»

Indrù t'ídhùnà rìngò dhu (Mrk 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ Yèsù adù àtìna tdítdò ábhàlì nì: «Wòrì ádrùngbá àpè dzidò tí adyifò núutiya, àbì ràdù inga t'áwùta núbhà. Alali náawáya ì òrù-akpà-nyí rò rò, ndirò ádròdrò obi nà arí'í òrù-akpà ò dhu-tsí níviya. ³⁰ Nírò ní ndi ka kalaya Indrù t'ídhùnà rìngò dhu ìtè rí dhu òrù-akpà-nyí rò. Ní yà adzi ò kóró ale-tidò náambèya 'ùhu dò atdítdò. Abádhí náalaya Indrù t'ídhùnà, òrù-akpà ò rò rìrà ádrùngbá àpè dò, ádrùngbànga tó obi nà, ndirò ádrùngbànga tó awáwù ò ró. ³¹ Ádrùngbá wàndà nòngòya, Indrù t'ídhùnà, ràdù pbindà màlàyíkà núvi ifò yà adzi-pbidò oná, ndíni fìndà ndi ndavò ale-tsù nundu tí, ròpè ndi yà adzi náapè ndi ì rò, ràrà àhu kà-tsù náarà ndòdì ì.»

Mùtini tí kátina itsu tó mbólí rávina dhu (Mrk 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna pbindà ábhàlì nì: «Nyìrè pé mùtini-kpa dò róte mbólí rùnna dhu: yà kà-bí nípbàna ndi tsànda ò rò, kòpbi náapè ì'á, bína ràdù ndòpè ndàtá, ní nyàni dhu lábhú tó kàsùmì rìrà wà. ³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí nyalaya gukyè kòkòrì dhu rí 'onzi dhu, ní nyí nyuniya dhu Indrù t'ídhùnà rìngò oná kàsùmì rākā wà, ndirò kà rār'í tsàtsùnà. ³⁴ Ma mí obhó dhu núno fùkù, kākā kòmbí rí'í ale rí nzi ùve kóró inzà kòkò dhu nónzi ì rórò. ³⁵ Òrù-akpà mà, yà adzi màná núudàya ùdà, pbhétù pbàkà ote núudàya nzi akekpá màtí.»

Atdí ale mà núni nzá Yèsù ingoya oná idhò dhu (Mrk 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)

³⁶ Yèsù adù àtìna tdítdò ábhàlì nì: «Atdí ale mà núni nzá ì dhu nòonziya ì òyá idhò mà ndi kàsùmì màná, ìmbá rí'í òrù-akpà ò arí'í màlàyíkà màtí, ndirò ìmbá rí'í Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbhétù ka núni ní Àba Kàgàwà kèlè atdírdò.

³⁷ Obhó tí, yà Nwà bhà ato ò ì nanzì dhu nòonziya ì ndi dhu bhèyi tí yà Indrù t'ídhùnà rìngò nínganí. ³⁸ Obhó tí, angyinà rò, tdù idha núutù

ràm̀bìlì kóró yà adzi rò, ìndrũ ongónà 'ònyà, 'àdù 'òmvà. Abádhí ongónà 'ùmba, 'àdù fìyó nzónzo nábhu ràm̀bã ì, ràrà àhu Nwà ròtsù sàfinà ò ònà idho ò. ³⁹ Ìndrũ nílì nzá afíya atdí dhu dõ matí, ràrà àhu idha rùtũ ràm̀bìlì yà adzi, ràdù ìndrũ-tse nótđì kóró dhu ò. Ní ndi dhu nónziya ndi ndi dhu bhèyi tí Ìndrũ t'ídhùnà ríngò nínnganí. ⁴⁰ Ndi nínnganí, óyõ rò ì nòtù inga-bvũ ale nzínzi ò rò, ka kowuya atdí ale nódýi rõ, kadù ngátsi ale núbhà. ⁴¹ Ndirò, óyõ rò ì nòtù dhu ò'ù ì'í odu dõ ró vèbhále nzínzi ò rò, ka kowuya atdí tsibhále nódýi rõ, kadù ngátsi núbhà. ⁴² Nírò, nyàndà nga mbèyi, inzà nyí nyùnì fùkù Ádrùngbàle níiraya ònà idho nídhunì. ⁴³ Ndirò, nyàlũ yà ma múnna dhu mbèyi dũku ò: idza-àbadhi náapè àdù ogbotále rìrà pbìndà kùbhingá ònà kàsùmì núnì angyangyi, ní kà ràdù àdi ípirõ rò, ìnzì ndàdù pbìndà idza-tsù nábhu ogbo rùkò, ndàdù ònà dhu ùmbà. ⁴⁴ Ní ndi dhu-okú dõ rò, nyí nyú mà átò, nyí nyàkà nyòkò ípirõ rò. Obhó tí, Ìndrũ t'ídhùnà níiraya yà inzà nyí nyirè kà ràdù ìrà ònà dhu tí kàsùmì ò.»

Ídzi kasutále mà nzére kasutále mànà tó mbólì
(Luk 12.41-46)

⁴⁵ Wò dhu-dzidõ Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlì nì: «Ádhi pbà kasutále yà ndi nífu, ndirò nyìkpóna ótdyù, yà pbìndà kasu tó ádrùngbàle nílì kasutále dõ ádrùngbàle tí, róngò ònyà núbho kasutále tò àkákà kàsùmì ò? ⁴⁶ Hirò nonziya ní wò ndi kasutále, yà ndàdù ndi ndi rò pbìndà kasu tó ádrùngbàle ròtùna fìndà ka kavi kasu nónzi arí ró ale. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, kàbhà kasu tó ádrùngbàle nílìya ka ádrùngbàle tí, róngò kóró pbìndà dhu-tsí nódò! ⁴⁸ Pbétù, ndi kasutále ní'íya gukyè nzére ale tí, ndàdù àtìnà afína ò: «Pbàkà kasu tó ádrùngbàle ní nì ndi nadùya tsàkàtsàkà,» ⁴⁹ ndàdù ndòpè ndòvì ì arí kasu ònzi mànà atdíkpà odhína, 'àdù òwu dhu ònyà rõ, 'àdù dhu òmvà atdíkpà òri aróri ale mànà, ⁵⁰ ní kàbhà kasu tó ádrùngbàle rì ndàdù inzà kàrènà idho ò, ndirò inzà kèni kàsùmì ò nínnganí, ⁵¹ kòdíya ka kasu ò rò, ndàdù ànyàna nótđì àdhàdhì ɔyɔyɔ idàya nà ale-ànyà nítđì ka karí dhu bhèyi. Ànyì ní'íya odzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

25

Ídrè inzà àpè kpabhále núnì vèbhínzo tó mbólì

¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlì nì: «Òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi nílìya ndi yà dhu bhèyi: Ídrè inzà àpè kpabhále núnì vèbhínzo núugu fìyó tarà ndínì ì owu tí amba-akpà-tsí náko. ² Ní imbò abádhí nzínzi ò ní'ì pbàdhómá, ndirò imbò nadù ì'ì nyìkpóya ótdyù. ³ Pbàdhómá tó imbò tsí núugu fìyó tarà, ìnzì 'àdù olù dzùnàya nonzina tarà ò idha nídyì. ⁴ Pbétù, yà nyìkpóya ótdyù tsí, náadù fìyó tarà nùgù, 'àdù olù dzùnàya nonzina tarà ò idha nídyì ngátsi wàtù ò. ⁵ Ní ìnzì amba-akpà-tsí rìrà tsàkàtsàkà rò, kòkò idrè vèbhínzo-nyìkpò náapè 'òrì, idho ràdù 'òdyì.

⁶ Nírò ní ndi ikù náarà àta iku-alikpa ò: «Kànì amba-akpà-tsí nìrà wà! Ní nyùvò nyòwù kàkò!» ⁷ Ní kòkò idrè vèbhínzo níivà ì idho ò rò, 'àdù 'òpè 'òbhòlò fìyó tarà. ⁸ Ní pbàdhómá tó vèbhínzo náati yà nyìkpóya ótdyù tsí nì: «Kànì fàkà tarà ráve, ní nyìbho fùkù tarà ò idha ake fàkà.» ⁹ Ní yà

nyìkpóya ótdyù tsí náadù dhu àdu abádhí tò 'àti: <Ínzí fóká rí'í idha rákà àlè tò atdíkpá nyí mànà! Ní nyòwu nyòdzi fùkú kùdzí arí ale-fó.> ¹⁰ Ní kòkò pbàdhómá tò vèbhínzo náadù òwu tarà ò idha nódzi. Pbéù, ànyí abádhí òwù ró ní ndi, amba-akpà-tsí adù ndìtò. Ní yà imbò vèbhínzo, nyìkpóya ótdyù, yà angyangyi rúbhi kòdò rò, náadù òtsu atdíkpá àbadhi mànà amba ka kùndà ní mùhendù ò, kadù tsàtsù náphi atdídò. ¹¹ Ní olù nyú ní ndi, ngùkpà imbò vèbhínzo níwú uvò. Abádhí níitsi 'òpè 'úkù, 'ámbe àtinà dò: <Ádrùngbálé, ádrùngbálé, ápfo tsàtsù fákà!> ¹² Pbéù, amba-akpà-tsí náadù dhu àdu abádhí tò ndàti: <Ma mí obhó dhu núno fùkù: Ínzá ma muni nyí!>

¹³ Ní Yèsù adù àtinà tdítò pbindà ábhàlì nì: «Nyòko nyìkpòku nà, inzá nyí nyàni ndi idho mà, ndi kàsùmì mànà nídhunì.»

Atdí ale bhà ìbhu kasutále tò mbólí
(Luk 19.11-27)

¹⁴ Tdítdò Yèsù adù àtinà pbindà ábhàlì nì: «Òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kágawà bhà idzi nli ndi yà dhu bhèyi: Atdí ale náazè ndàrà abhi ò. Ní kànzi pbindà kasutále, ndàdù pbindà malì núndò foyá. ¹⁵ Atdí ale-fó kàbhù imbò tàlatà*, ngàtsi-fó kàbhù óyò tàlatà, ndirò ìbhu rí kisè ale-fó kàbhù atdí tàlatà. Ngàtsi ale tò kàránà kàbhù rò ndi ale bhà ádrùngbànga tò òbi-bvu rò. Wò dhu-dzidò, kàdù ndivà ndàrà abhi ò. ¹⁶ Ní ànyìrò rò tí, yà imbò tàlatà nabà ale náará mùtùruzi ònzì ndi fàrangà dò, ndàdù ngàtsi imbò tàlatà nóngyè. ¹⁷ Yà óyò tàlatà nabà ale náanzì dhu ndi dhu bhèyi tí, ndàdù ngàtsi óyò tàlatà nóngyè. ¹⁸ Pbéù, yà atdí tàlatà nabà ale náará ìbhu nógyè, ndàdù pbindà kasu tò ádrùngbálé bhà malì nótdù ònà.

¹⁹ Ní ábhò idho nyú dzidò, wò kasu tò ádrùngbálé náará ndàdù abhi ò rò. Ní kàdù pbindà kasutále núnzì ndiní ngàtsi ale núno tí ingbà dhu bhèyi màtí ndi ndónzì kasu foná ka kàbhù tàlatà ní dhu. ²⁰ Ní yà imbò tàlatà ka kàbhù foná ale níra, ndìtè yà ndi ndóngyè ngàtsi imbò tàlatà, ndàdù àtinà: <Ádrùngbálé, nyi nyibho imbò tàlatà fudú, ní kànì ma móngyè ngàtsi imbò tàlatà.> ²¹ Kàbhà kasu tò ádrùngbálé náadù àtinà kà nì: <Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mbèyi arí foná ka kili dhu òdò ale. Nyi nyódò yà funú ma mabhù ákèkpá dhu nyú mbèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilì nyongò pbàkà ádrùngbá malì nyú nóddò. Ìrà àlè dhèdhe atdíkpá nyi mànà!> ²² Wò dhu-dzidò, yà óyò tàlatà nabà ale níra, ndàdù àtinà: <Ádrùngbálé, nyi nyibho óyò tàlatà fudú. Ní kànì ma móngyè ngàtsi óyò ngùkpà tàlatà.> ²³ Kàbhà kasu tò ádrùngbálé náadù àtinà kà nì: <Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mbèyi arí foná ka kili dhu òdò ale. Nyi nyódò yà funú ma mabhù ákèkpá dhu nyú mbèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilì nyongò pbàkà ádrùngbá malì nyú nóddò. Ní Ìrà àlè rónzi dhèdhe atdíkpá nyi mànà.> ²⁴ Kà riku dònà rò ní, yà atdí tàlatà nabà ale níra átò, ndàdù àtinà: <Ádrùngbálé, ma muni dhu nyi rari atdídò aròrù ale. Nyi nyarí dhu ògu inzá nyi nyazò dhu ònà inga ò, ndirò nyi nyarí ònyè-tsù núndù inzá nyi nyarè itse ònà inga ò. ²⁵ Ma mí'ì òdò nà atdídò, ní ndi dhu-okú dò rò, ma marà pbùkù tàlatà nótdù adzi ò. Ní, ákò pbùkù malì fudú rò.> ²⁶ Kàbhà kasu tò ádrùngbálé adù dhu àdu kà tò

* 25:15 25.15 Atdí tàlatà ní mbèmbè imbò àbì tò kasu tò mùkùmbà Pbagirikí tò pbiirí ò.

ndàti: <Nyi ní nzére, ndirò ngbòna áyí kasutále! Nyi nyuni wà dhu ma rarí dhu ògu inzà ma mazò dhu ònà inga ò, ndirò ma rarí ònyù-tsù ùndù inzà ma marè itse ònà inga ò. 27 Ní dhu akána tí obhò nyarà pbàkà fùrangà nli yà fùrangà òdò arí ale-fò, ndíní ma mí madù nnganí, ma madùya t'ítsi àkòná iwà ònà nìdò ròrò.> 28 Wò kasu tó ádrùngbàlé náadù àtìna t'dítò: <Nyakò wò atdí tálata kà-fò rò, nyädù àbhuna, yà idrè tálata nà rí'í ale tò. 29 Obhó tí, dhu nà arí'í ale tò ka kabhùya dhu, àbadhi ràdù ì'í dhu nà abho nyù ròsè. Phétù, ìmbà arí'í dhu nà ale-fò rò, ka kakòya yà akekpa kàr'í nà dhù-ngba mà. 30 Ní nyìdyi wò àkyàkyè kasutále, nyòbvù iri ìnò ò. Ànyì ní'iya odzi mà ale-kù t'átrita màna.>

Ìndrù t'ídhùnà itdiya indrù-ànyà tí dhu

31 Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Ìndrù t'ídhùnà mà ríwu pbìndà ádrùngbànga tó awáwù ò kórò pbìndà malàyíkà màna nnganí, kádiya ádrùngbànga tó awáwù tó pbìndà tombi dō. 32 Ní kórò yà adzi dō ale-tidò núunduya ì kònzì, kà ràdù òyànga nùndò àdhàdhì tàma nùnda arí ale náarí tàma mà nzínzi ònga nútù indrì màna dhu bhèyi. 33 Kùliya tàma pbìndà fangà ònà rò, ndàdù indrì nùli pbìndà igù ònà rò. 34 Nírò ní ndi Ádrùngbà kamà náadùya àtìna pbìndà-fangà ònà rò rí'í ale ní: <Nyiwù, nyí yà Ábadu náaso nyí rò, nyòkò yà angyangyi kàbhòlò fùkù yà adzi ndi ndanzì nnganí Ádrùngbà kamà bhà idzi-kàmà tí. 35 Obhó tí, ma mí'í àwù nà, ní nyí nyibho ònyù monyù. Ma mí'í idha-atdyú nà, ní nyí nyibho idha mòmuvù. Ma mí'í olo tí, ní nyí nyakò ma mbèyi. 36 Ma mí'í tíròrò, ní nyí nyufò ma. Ma mí'í andi nà, ní nyí nyiwù mandà. Ndirò ma mí'í imbi ò, ní nyí nyiwù mandà.> 37 Nírò ní ndi obhónángatále nòngúya dhu kà-tsù, 'àti: <Ádrùngbàlé, ìngbàngá nga ndi mà mala nyi àwù nà nyí'í ró, màdù ònyù nábhu nyonyù ní? ìngbàngá nga ndi mà mala nyi idha-atdyú nà nyí nyí'í ró, màdù idha nábhu nyòmuvù ní? 38 ìngbàngá nga ndi nyí nyí'í olo tí, màdù nyakò mbèyi ní? Ndirò, ìngbàngá nga ndi mà mala nyi tíròrò nyi nyí'í ró, màdù mberù nufò rùnù ní? 39 ìngbàngá nga ndi, mà mala nyi andi nà nyi nyí'í ró, màdù òwu nyandà ní? Ndirò, ìngbàngá nga ndi mà mala nyi imbi ò nyi nyí'í ró, màdù òwu nyandà ní?> 40 Ní Ádrùngbà kamà, adùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: <Ma mí obhó dhu núnò fùkù, dhu apé ì'í iwà nyí nyanzi kòkò dhu yà ìnzì ka karòzùna dhu tí adódu nzínzi ò atdí ale rò màtí dhu tí, ní nyí nyanzi wà ka rùdù.>

41 Tdítò, Ádrùngbà kamà náadùya àtìna fìndá igù ònà rò rí'í ale ní: <Nyindrì nyí itse tidú rò, yà Àba Kàgàwà afù nyí rò. Nyòwu yà kàbhòlò Pfòmvo mà, pbìndà malàyíkà màna tò ìnzì aráve dhòdhòdhonganà kàzù ò! 42 Obhó tí, ma mí'í àwù nà, ní nyí nyibho nzà dhu monyù. Ma mí'í idha-atdyú nà, ní nyí nyibho nzà idha mòmuvù. 43 Ma mira olo tí bvùkà, ní nyí nyakò nzà ma. Ma mí'í tíròrò, ní nyí nyufò nzà ma. Ma mí'í andi nà, ndirò ma mí'í imbi ò ka kòsò ma ró, ní nyí nyiwù nzà mandà.> 44 Ní kòkò igù ònà rò ì'nà ale náadùya dhu òngù àtò kà-tsù, 'àti: <Ádrùngbàlé, ìngbàngá nga ndi mà mala nyi àwù rí nyoho ró, idha-atdyú rí nyoho ró, olo tí nyi nyìrà fàràbvù ró, tíròrò nyi nyí'í ró, andi nà nyi nyí'í ró, ndirò imbi ò ka kòsò nyi ró, ìnzì màdù atdí dhu mà nònzì indù ní?> 45 Ní Ádrùngbà kamà náadùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: <Ma mí obhó dhu núnò fùkù,

kòkò inzà nyí nyanzi yà ìnzí ka karóẓùna dhu tí adódu nzínzi ǒ atdí ale-rǒ màtí dhu, ní nyí nyanzi nzá rùdú.» ⁴⁶ Ní abádhí nóowuya dhòdhòdhóngá tó àpè è, pbètù obhónángatále náadùya òwu dhòdhòdhóngá tó ípírǒngá ò.»

26

Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale rí 'iri Yèsù ì oho tí dhu
(Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

¹ Yèsù níitdègu yà ndi ndúbhi ùdhenà rǒ indrù tó dhu t'údheta nító kóró, ní kádù àtìna pbìndà ábhàlì ní: ² «Nyí nyùnì wà dhu Pásika tó Mùhendù rārì'ì ǒyǒ idho dzidǒ. Ní ka kí Indrù t'ídùnà nípfǒ, kabhu òmvù-fó, ndíní ka kutó tí mùsàlabhà dǒ.»

³ Wò ndi kàsùmì ǒ ní ndi, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdí tó pbàkàrù màna, núundu ì Kàyafà bhà ádrùngbà idzá-yà-ba ǒ. Kàyafà ní'ì pbàkùhání dǒ kamà. ⁴ Ní, abádhí níri ì ndíní ì alú tí Yèsù inzà kóró ale núni rǒrǒ, 'adù àbhunà kohò. ⁵ Pbètù, abádhí náadù àtìna: «Dhu àkà nzá àlè rálù ka mùhendù ǒ rǒ, akye indrù níivana dhu ní.»

Yèsù-dòtsirò nùtrí atdí tsibhále rí ndrùù róngu akye ní dhu
(Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)

⁶ Yèsù ní'ì Bètàniyà tí kátina pbangá-ngba ǒ, Simoni tí kátina atdí ale bhà idzá. Ndi Simoni ní yà kíkí nà í'ì ale. ⁷ Ní atdí tsibhále náandri kà-tí'ò. Ndi tsibhále ní'ì àlbatrò tí kátina odu ní ka kòbhòlò tsúpà nà foná. Ndi tsúpà ò í'ì dhu ní ndrùù róngu, ndrìrò orú odzina nà akye. Ní ònyè nónyè Yèsù rí ònà kàsùmì ǒ, kádhò ndi akye Yèsù-dòtsiró. ⁸ Ní wò dhu ì àla rò, Yèsù bhà ábhàlì náapè 'ònu nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Ádhu kà rí wòrí akye nínzà wò dhu bhéyi ní? ⁹ Ka kàmbènà tí obhó ndi akye nábhù kodzi orú odzi ǒ, kadù ndi fùrangà nùndò nàkùtále tǒ?» ¹⁰ Ní Yèsù níitdègu wò abádhí rùnna dhu nòsù, ní kádù àtìna abádhí ní: «Ádhu nyí nyèwa wò tsibhále-tsi ní? Yà rùdú kònzì dhu ní ídzi dhu nyú ròsè. ¹¹ Obhó tí, nyí nyóngo òko nàkùtále màna bìlìnganà, pbètù àlè kí nzí ongo òko nyí màna bìlìnganà. ¹² Wò akye kòdhò dùdu-tsiró dhu ní, kòbhòlò wà ngbòdu angyangyi otú tó. ¹³ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: kóró ngari ǒ, yà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò ka kí yà adzi ǒ inana, ka kóngo yà tsibhále nónzì dhu àwe indrù tó, kowù kàrè rǒ róná.»

Yudhà rí Yèsù ònzi ndàbhù òmvù-fó dhu
(Mrk 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, idre ònà ǒyǒ nà Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ǒ atdí ale, Yudhà Ískàriyotà tí kátina, náara pbàkùhání tó ádròdrǒ ale-tí 'ò, ¹⁵ ndadè àtìna abádhí ní: «Ádhu nyí nyòzè nyìbhò idù ndíní ma mipfo tí Yèsù màbhù fakú?» Ní abádhí náadù Pbàyàhúdí-bvù ìbhù kumi fùrangà-kpò nòzù, 'abhù kà-fó. ¹⁶ Ányirǒ rò tí, Yudhà náadù Yèsù nípfǒ ndi ndí, ndàbhù abádhí-fó ní ídzi otu nópè ndòne.

Yèsù rí Pásika tó mùhendù tó ònyè nàví kòbhòlò dhu
(Mrk 14.12-21; Luk 22.7-14; 6.21-23; Yùw 13.21-30)

¹⁷ Ìmbà ònà afi nà m̀gati ka konyùnà ònà mùhendù tó wemberè tó idho ǒ, Yèsù bhà ábhàlì náawù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhà nga ndi nyi nyòzè Pásika tó ònyè mòbhòlò indù ní?» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní:

«Nyòwu kigò ò atdí ale bhà, nyàdù àtìna kà nǐ, Málímò ràtina iwà p̀bìndà ɔve tó kàsùmì-tsù rindù ndì. Ní ì rǎrǐ Pásìka tó mùhendù tó ònyù ònyu atdíkpá p̀bìndà ábhàlì mànà p̀bù idzá rò.»¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlì náanzì yà kàvinà fíyò dhu, 'àdù Pásìka tó mùhendù tó ònyù nóbhòlò.

²⁰ Inga níitdègu àti, ní Yèsù mà náadù òko ònyù-tsùnà p̀bìndà atdí kumì dóná ɔyò nà ábhàlì mànà. ²¹ Ní dhu nónyu ì í òná kàsùmì ɔ, Yèsù náati abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núncò fùkà, nzínzìkù ɔ atdí ale rǐ mǐpfò, ndàbhù ma òmvù-fó.» ²² Ní izu núuka Yèsù bhà ábhàlì atdí d'ò nyù, 'àdù 'òpè 'òngù dhu atdátdírà ɔ kà-tsù, 'òwù àtìna rò: «Tí ima ndi Ádrùngbálé?» ²³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Yà atdíkpá mà mùfò ɔtsúka nà kyàwì ò ale ní ndi rǐ mǐpfò, ndàbhù ma òmvù-fó. ²⁴ Indrù t'ídhùnà rǒvè yà Kàgàwà bhà Andítá rúnona dóná dhu bhèyi. P̀bétù, kípfo rǐ ndàbhù òmvù-fó ale rǐ'ì ádrùngbá àp̀bè ɔ! Dhu akána nzǐ kodhì ndi ale mà!» ²⁵ Ní Yudhà, yà Yèsù nípfò rǐ ndàbhù òmvù-fó ale, náakò ɔte, ndivù dhu kà-tsù, ndàti: «Tí ima ndi Málímò?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyì ní ndi ka nyì nyùnò.»

Ádrùngbàlè Yèsù nábhù rǐ kirè ònyù

(Mrk 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kò 11.23-25)

²⁶ Dhu ònyu ì í òná kàsùmì ɔ, Yèsù idyi mùgati, ndàlù fóná. Ní ɔtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, kùko kà-ɔnga, ndàdù èndónà p̀bìndà ábhàlì-fó, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyàko yà dhu, nyàdù ònyùnà. Ngbòdu ní yà.» ²⁷ Tdítdò kǐdidi ònyu rǐ'ì òná kópà ndàlù fóná. Ní ɔtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, kàdù kàbhù abádhí tò, ndàdù àtìna: «Nyǐ'ì kóró, nyòmvè ka. ²⁸ Yàrì ní azùdu, yà indrù nùngbò Kàgàwà mànà azu, ndirò ábhò ale-okú dò rò ndi nùfù, ndinǐ Kàgàwà nùubà tí indrù tó nzérénga abádhí tò. ²⁹ Ma mátina nyǐ nǐ: Ròpè ndi kòmbí, ma mí nzǐ yàrì ònyu nómuvè tdítdò, ràrà àhù ònyu ɔwátá nómuvè àlè kowuya atdíkpá nyǐ mànà Àbadu Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó idzi ɔ dhu ò.» ³⁰ Adyi* ì ònyù dhu-dzidò, abádhí adù òwu mìzèyituni tí kátina itsu náarǐ'ì dóná p̀bìrì dò.

Yèsù rǐ Péterù rǐ ndòdho dhu nóvo dhu

(Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)

³¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlì nǐ: «Indo, yàrì iku ɔ, nyǐ kóró, nyǐ nyǐ mubha atdírdò. Obhó tí, Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándi dhu kati:

«Ma mohoya tàrà t'úndatátalè,
tàrà ràdù 'ìfalà kóró ngari òná*».

³² P̀bétù, ma mìngbè ma dhu-dzidò, ma madùya àrà nyòdò Gálìlayà tó p̀bìrì rò.» ³³ Ní Péterù apè ɔte, ndàdù àtìna Yèsù nǐ: «Ngùkpá ale mà rǐ mbá nyubha, ní ma mí nzǐ nyubha akekpa màtí.» ³⁴ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ma mí obhó dhu núncò indù: «Indo, yàrì iku ɔ, inzà à'ù-akpa nàpè òngò rórò, nyǐ nyǐ'ina iwà nyǐ nyàti ìbhù-gùna inzà nyǐ rúnì ma ró.» ³⁵ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ma mí nzǐ àtìna akekpa màtí inzà ma rúnì nyǐ, ìmbà dhu ì'ina atdíkpá àlè kùve nyǐ mànà dhu màtí.» Ndirò kóró ngùkpá ábhàlì náadù dhu èndò ndi dhu bhèyi tí.

* 26:30 26.30 Ka kuyàna ní Zàb 113-118 * 26:31 26.31 Zàk 13.7

Yèsù rí ndìtsò Gètèsèmanì rò dhu
(Mrk 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Tdítdò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màná náawù ùvò Gètèsèmanì tí kátina atdí ngari ò. Ní kádù àtìná abádhí ní: «Nyòko iró ndálù ma mára mìtsò òna ná.» ³⁷ Ní kádù Péterù mà, Zèbèdayò bhà óyò inzo màná núnzi, 'àdù òwu màná ànyì. Ní kǐ'ì izu nà atdítdò, afina ràdù ndòpè ndìnza ndì. ³⁸ Nírò ní ndì kádù àtìná abádhí ní: «Afidu rǐ'ì ábhò izu nyú ná, akye ma mòvè dhu bhèyi. Ní nyòko iró, ndirò nyòko ípiròrò, yà ma mádi dhu bhèyi.» ³⁹ Kádù àrà itseta ake, ndàdù ndìbvu obvò, ndàpba nyìna adzikpa nyú rǒ. Ní kádù ndìtsò, ndàti: «Ábá, ndi dhu ràdù ndònzì nánì, ìndrǐ wò àpbe tó kópà itse rùdú rò. Pbetù, ndi dhu àkà nzá ndònzì ndì ma mòzè ka dhu bhèyi, kàkà ndònzì ndì yà nyi nyú nyi nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁴⁰ Ní kádù ndàdu kòkò ìbhù ábhàlì-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró. Ní kádù dhu ivu Péterù-tsù, ndàti: «Nyí nyàdù tí obhò òko ípirò rò ma màná atdí adyifò-sisì màtí? ⁴¹ Nyòko ípiròrò, ndirò nyàtsò nyí akye nyí nyotsúna umvútá ò ní. Alafí nózè ndònzì ìdzì dhu, pbetù ale-ngbò rǐ ndi ì'ì iviví i dhu t'ónzita tò.»

⁴² Joyce rǐ kisè ní, kǐndrǐ ndì itse tdítdò abádhí-tí rò, ndàdù ndìtsò yà dhu bhèyi: «Ábadú, yàrì àpbe tó kópà náapé ì'ì ìnzì rúda dùdu ná ìnzá ma mòmvà rórò dhu tí, ní itsè afinù òzè dhu rónzi ndì!» ⁴³ Ní, ábhàlì-tí'ò ndì ndàdu ndì rò, kádù abádhí òtù iwà ùdho ró, atdítdò idho rǐ'ì nyìkpóya ò nídhunì. ⁴⁴ Yèsù níivà ndì, ndindrǐ ndì itse tdítdò abádhí-tí rò. Ní ìbhù rǐ kisè ní, kádù ndìtsò, ndànò yà angyi ndì ndàrà ùnònà rò òte kèlè. ⁴⁵ Tdítdò kádù ndì ábhàlì i, ndàdù àtìná abádhí ní: «Nyí pbánì òko nyí nyòko òdhdò nyí nyódhdò ró! Nyí pbánì nyàsò nyí? Nyàndà! Kànì Ìndrǐ t'ìdhunà nábhù ka kǐ nzéréngatále-fó ní kàsùmì náká wà. ⁴⁶ Ní nyivà nyí, kòwu! Kànì ma ábhù rǐ òmvù-fó ale nírà wà!»

Yèsù nálǔ ka kǐ kosò dhu
(Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)

⁴⁷ Yèsù rǒte ònanà, Yudhà, atdí kumi dònà óyò ná kàbhà ábhàlì nzínzi ò atdí ale, níitò ndì ábhò ihé-yà màná owùna ò. I ale-fó ní'ì obhí-akpá mà, mùgò màná. Abádhí nivì ní'ì pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbayàhúdì ò pbàkùrù màná. ⁴⁸ Ndi Yudhà yà Yèsù nípfò rǐ ndàbhù rǐ òmvù-fó ale, ní'ì iwà ndì ndònzina Yèsù ka kuni tí róná dhu nùnònà ihé-yà tò. Kàti abádhí ní: «Ma màmbòna ale ní'ina ndi nyí nyí atdyúna òho ale. Ní nyalè ka dòtsì.» ⁴⁹ Ní Yudhà náandri ànyìrò ró tí Yèsù-tí'ò, ndàdù kàtsè ndàti: «Yàmbù Màlimò!» Kádù kàmbò. ⁵⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Òdhí, ónzi nyi nyàrà ònzìnà dhu!» Nírò ní ndì ngùkpà ale náadù ìndrǐ, àlǔ Yèsù, àdù òsonà. ⁵¹ Ní Yèsù mà ní'ì màná ale nzínzi ò, atdí ale nídhà pbìndà ìla tó obhí-akpà, ndù'à pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà kasutále-bì ní. ⁵² Ní Yèsù àdù àtìná kà ní: «Ádù pbàkù obhí fìndá ngari ò. Obhò tí, kórò ale yà obhí ùgu arǐ ìndrǐ tò, náuvèya obhí ní tí. ⁵³ Nyi nyirè tí dhu ìnzì ma ràmbènà mùdzùnà nónzi Ábadu Kàgàwà-fó, ràdù atdí kumi dònà óyò ná dònà róse ìla t'ùgyeta tó pbìndà màlàyiká tó pikò níbhò idù ànyìrò rò tí? ⁵⁴ Pbetù, ndi dhu bhèyi kǐ'ì rò, yà àndí ka kandí Kàgàwà bhà Andítá ò dhu náakána ìngbà dhu bhèyi? Obhò tí, ndi Andítá ràtina kà ràkà ndònzì ndì ndi dhu bhèyi.»

⁵⁵ Ndi kàsùmì ọ, Yèsù adù àtìnà ihé-yà nǐ: «Ádhu nyí nyíwu ma nálu fukú obhí-akpá mà, m̀gò mà̀nà nà, ogbotále nálu ríwu ale bhéyí nǐ? Bilinganà ma múbhi àdi rò mambe dhu ùdhe dǒ Kàgàwà bhà idza ọ̀ rò, ìnzí nyádù ma àlu. ⁵⁶ Pbhétù, kóró kòkò dhu nónzì ì ndíń Kàgàwà bhà pbànábí náandi dhu náaká tí.» Nírò ní ndi kóró ábhàlì núubhà àbadhi, 'adù ọ̀tse.

Yèsù rǐ ì Pbhàhúdí-bvù ádròdrò anya nítì arí ale-ònzí dhu
(Mrk 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yìw 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Yà Yèsù nòsò ale náawù kà nà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà, Kàyafá tí kátina bhà, yà Músà bhà Ọyátá tó màlímò mà, pbàkùrù mà̀nà núnđu ì ì. ⁵⁸ Péterù adù àdi itseta ndámbe àrà dǒ Yèsù-owù ọ̀, ndàrà àhu pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà idza-lí'ò. Ní kàtsù idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ọ̀, 'adù ọ̀ko obvò atíkpá sàndírì mà̀nà, ndíń ndì ndala tí wò dhu rǎrà iku tí dhu.

⁵⁹ Ní pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbhàhúdí-bvù ádròdrò anya nítì arí ngùkpà ale mà̀nà kóró, náambénà tìtò dǒ màtí ka kí Yèsù nóbhu dónà dhu nónè dǒ, ndíń kadù tí kòhò. ⁶⁰ Pbhétù, ìmbà tìtò tó ábhò ngàm̀bì mà níwù, 'ùnò tìtò kà-dǒ, ní abádhí náabà nzá atdí dhu mà. Nírò ní ndi ọ̀yǒ ale núuto ì, ⁶¹ 'adù àtìnà: «Wòrí ale átì: ndì rǎràdù Kàgàwà bhà idza nùgòlo, ndàdù ọ̀sìnà tditdǒ ìbhu idho ọ̀.»

⁶² Ní pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà nùvà ndì, ndidè, ndàtì Yèsù nǐ: «Nyí tí obhó dhu adù? Ádhu kòkò ale rùnna dènu?» ⁶³ Pbhétù, Yèsù adù ìnè ìnè tí. Ní wò kamà adù àtìnà kà nǐ: «Yà ìnzí aróvè Kàgàwà-ovò rò, ma mòzè nyòtsò dhu nyú. Nyí tí Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú?» ⁶⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ínyi ní ndi ka nyi nyùnò. Pbhétù, ma mí obhó dhu núnò fùkù: Ròpè ndì kòmbí, nyí nyí Ìndrù t'ídhùnà nála ádrùngbànga tó obi nà arí'ì Kàgàwà bhà fangà dónà rò àdi ró. Ndirò, nyí nyalaya ka átò ádrùngbà àp̀bù dǒ rírá ọ̀rù-akpà ọ̀ rò ró.» ⁶⁵ Ní pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà núufa rònà mberù-ònga, ndàdù àtìnà ihé-yà nǐ: «Kànò dhu nzére nyá Kàgàwà nǐ! Ìmbà àlè kí'ì ngàm̀bì-atdyú nà tditdǒ. Nyí nyìrì wà kùnò Kàgàwà nǐ dhu. ⁶⁶ Ní ádhu nyí nyìrè kà dǒ?» Ní ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àtì: «Kàkà wà ndòvè.»

⁶⁷ Wò dhu-dzidǒ, abádhí núuso iso Yèsù-nyìkpò ọ̀, 'adù kùdù ùngùrù ì ùngùrù ọ̀tsúya nǐ. Ngùkpà ale nóowúnà kùp̀bì rò, ⁶⁸ 'adù àtìnà kà nǐ: «Ínyi Krístò, átì pé nyi nòp̀bì ale fàkà!»

Péterù rǎtina inzà ndì rúnì Yèsù dhu

(Mrk 14.66-72; Luk 22.56-62; Yìw 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Péterù nǐ'ì irí ndì ndàdì idza-lí ró. Ní kasu tó atdí tsibhále níndri kà-tí'ò, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Ínyi mà átò, nyí nyí'ì atdíkpá Yèsù, Gàlìlayà tó p̀bírì ọ̀ ale mà̀nà.» ⁷⁰ Pbhétù, Péterù adù wò dhu nágò kóró ale-ònzí rò, ndàtì: «Ínzà ma m̀nì wò nyi nyúnna dhu.»

⁷¹ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù ndìvà, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì-lí'ò. Ní kasu tó ngàtsi tsibhále náala ka, ndàdù àtìnà ànyìrò ì'ì ale nǐ: «Yàrí ale mà ní'ìnà atdíkpá Yèsù, Nàzàretì ale mà̀nà!» ⁷² Ní Péterù adù wò tsibhále ùnò dhu nágò tditdǒ, ndàdù dhu nyú ọ̀tsò, ndàtì: «Ínzà ma m̀nì wò ale.» ⁷³ Ní inzà kàsùmì núdà abho màtí rórò, ànyìrò ì'ì ale náandri Péterù-tí'ò, 'adù àtìnà kà nǐ: «Obhó nyú, nyi ní abádhí nzínzì ọ̀ atdí ale. Obhó tí, mà m̀nì nyi yà nyi nyóte tí dhu rò.» ⁷⁴ Ní Péterù adù ọ̀te nópè, ndàtì abádhí nǐ: «Kàgàwà náka ndòtdì ànyàdu! Ma mòtsò wà dhu matì,

inzá ma rúni wò ale!» Ní ànyàrò rò tí à'ù-akpà náadù òngò. ⁷⁵ Nírò ní ndi Péterù adù yà Yèsù núnòná fíndà dhu nírè. Káti: «Ínzá à'ù-akpà nápè òngò rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàti ìbhù-gàna, inzá nyi rúni ma ró.» Ní Péterù adù àhù iri, ndàdù ndòpè ndòdzì ádrùngbá izu nyú ná.

27

Yèsù nà ka kówu ùvò Pilatò-ònzí dhu
(Mrk 15.1; Luk 23.1-2; Yüw 18.28-32)

¹ Kútsingáná nyú, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdí ò pbàkùrù mànà kórò, níri ì atdíkpá, ndíní ì abhù tí Yèsù kohò. ² Ní abádhí náabhù ka kutsi, 'adù òwu àbhunà Pilatò-fó. Ndi Pilatò ní'ì Pbàrómá tó pbiri ò líwalì.

Yudhà rí ndùtsi dhu
(Kas 1.18-19)

³ Yudhà, yà Yèsù nípfò ndàbhù òmvù-fó ale, nítdègu kà-dò ka kòtdì anya ndíní ka kohò tí dhu níri, ní kápè ndìrè nga yà ndì ndònzì dhu dō, izu ràdù ndùka atdídō. Ní kídíyì yà ndì ndàkò ìbhù kumì fùrangà-kpò, ndàrà àdunà pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdí ò pbàkùrù mànà fò'ò. ⁴ Kádù àtìná abádhí nì: «Ma máfá dhu nzére nyú, ìmbá afátá nà ale ma mípfò òve tò nídhunì.» Pbétù, abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ínzá wò dhu àndà má. Òtèñ nì ndi!» ⁵ Ní Yudhà adù wò fùrangà níwò Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àhù, ndàrà ndùtsi.

⁶ Pbàkùhání tó ádròdrò ale núwá wò fùrangà-kpò, 'adù àtìná: «Àlè tò Úyátá návi nzá àlè rùlì yàrí fùrangà perè tí ka kùbho Kàgàwà bhà idzá fùrangà nùlì ka karí òná sàndukù ò. Obhó tí, ndi fùrangà ní ìndrù-azù ka kòdzi róná fùrangà.» ⁷ Abádhí nítdègu 'ìri ndi fùrangà dō, ní abádhí adù òwu ìtá òru arí ale bhà inga nódzi kà-rò, ndíní ka kongó tí ìnzì ní Pbàyàhúdí nùtdù òná. ⁸ Ndi dhu-okú dō rò ní ndi, ndi inga nánzi ka karí ìndò màti «azu tò inga» tí. ⁹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà nabi Yèrèmiyá núnno dhu náaká. Káti: «Abádhí nídyi ìbhù kumì fùrangà-kpò yà Pbàìsràyélì níri ì dòná ka ka kodzi tí róná. ¹⁰ Abádhí adù ndi fùrangà nídyi, 'abhù ìtá nòru arí ale bhà inga rò, yà Ádrùngbàlè Kàgàwà núwá idù dhu bhèyi*.»

Pilatò rí dhu nóngù Yèsù-tsù dhu
(Mrk 15.2-5; Luk 23.3-5; Yüw 18.33-38)

¹¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù níidè líwalì-ònzì. Ní líwalì níwú dhu kà-tsù ndàti: «Nyi tí Pbàyàhúdí tó Ádrùngbá kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ínyi ní ndi ka nyi nyànò.» ¹² Tdítdò pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, pbàkùrù mànà náadù kòbhù, pbétù kádù nzá atdí dhu mà nádu. ¹³ Nírò ní ndi Pilatò adù àtìná kà nì: «Nyi nyàrì tí nzá wò kórò ka kùnò dànù dhu?» ¹⁴ Pbétù, Yèsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò, idho ràdù líwalì nùkò atdídò.

Yèsù-ànyá nótđi ka kí ndíní ka kohò tí dhu
(Mrk 15.6-15; Luk 23.13-25; Yüw 18.39-19.16)

¹⁵ Bìlì, yà Pásika tó mùhendù-idhò náarírá dhu bhèyi, líwalì bhà màndù ní'ì ndìkòlò atdí ale, yà ihé-yà nózé kìkòlò imbi ò rí'ì ale nzínzi ò rò. ¹⁶ Ní

* 27:10 27:10 Yèr 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15; Zàk 11.12-13

ndi nínnganí, yà atdíđò ɔ̀v̀ona ɔ̀tò ndi Bàrabà tí kátina atdí ale, níí'ì imbi ò ka kósò ró. ¹⁷ Ní ihé-yà níitdègu 'àndù, ní Pilatò ivù dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyí nyòzè mikòlò fùkù? Tí Yèsù Bàrabà? Ndirò tí Yèsù, yà Krístò tí kátina ale?» ¹⁸ Pilatò núuni dhu mbèyi nyú abádhí riwù kà nà fona ò kádhà nónzi ì í dhu-okú dò rò.

¹⁹ Ní Pilatò àdi anya t'ítidà tó tombi dǒ rǒrò, kà-ve nívi tǔna kà tò, ndàti: «Nzítù nyí wò ìmbá rí'ì afátà nà ale bhà dhu ò. Obhó tí, indo kúbhingá, ma màbà àp̀bè abho nyú ɔ̀nyu-bvè kókú dò rò.» ²⁰ P̀bètù, p̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, p̀bàkùrǔ mànà níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ndíní Bàrabà nonzi tí kíkòlò, kadù Yèsù nóhò. ²¹ Ní lìwalì náakò ɔ̀te tǔtǔdǒ, ndivù dhu abádhí-tsù ndàti: «Ádhi ndi kákà ɔ̀yǒ ale nzínzi ǒ nyí nyòzè mikòlò fùkù?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Bàrabà!» ²² Ní lìwalì adù dhu ivu tǔtǔdǒ abádhí-tsù, ndàti: «Olu, ádhu ndi Yèsù Krístò tí ka kátina ale ní ma mǒnzina?» Ní kóró ale náadù dhu àdu kà tò, 'àti: «Étǒ ka mùsàlabhà dǒ!» ²³ Ní Pilatò níivù dhu tǔtǔdǒ ndàti: «Ádhu nyú ndi káfá?» Nírò ní ndi abádhí adù idù àrì nyú tí, 'àti: «Étǒ ka mùsàlabhà dǒ dhé!» ²⁴ Dhu ònzì lèmana dhu mà, indrǔ-tsi àva ndi tí dhu mànà dhu ndi ndàla rò, Pilatò níidiyì idha, ndù'ò ɔ̀tsúna ní ihé-yà-ònzì rò, ndàdù àtina abádhí ní: «Wò ale-azú àbhǔ ka kí rufù ndi dhu ò ma mí mbá ì'ì! Ọ̀tèku ní ndi.» ²⁵ Ní kóró ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kázù àkà ndàdi d̀ka-tsiró fàkà ǹzónzo mànà.» ²⁶ Nírò ní ndi Pilatò adù Bàrabà níkòlò abádhí tí. Kadù Yèsù àbhù kavi asé ní, ndàdù àbhunà kowù ̀tonà mùsàlabhà dǒ.

P̀bànowí rí Yèsù iwǎ dhu

(Mrk 15.16-20; Yùw 19.2-3)

²⁷ Pilatò bhà p̀bànowí náawù Yèsù nà lìwalì bhà ádr̀ngbǎ idzá-yà-ba ò, kóró p̀bànowí tó pikò ràdù 'àndu róná. ²⁸ Ní abádhí núuwa kà-rǒ mùdzarù, 'adù òlòlù kanzù[†] náfo kà-rǒ. ²⁹ Tǔtǔdǒ abádhí akp̀ɔ̀ɔ̀ okpèna nà itsukp̀o-nzo tó mùkàkù, 'adù àfona kà-dò rǒ. Abádhí adù izò[‡] nábhù kà ràlù fangà tó ɔ̀tsúna ní. Wò dhu-dzidǒ, abádhí nóowúnà 'èko rǒ ɔ̀tdyàya dǒ kònzì, 'adù òwu k̀wa rǒ, 'òp̀bì sàluti f̀ndà, 'adù àtina kànì: «Yǎmbù P̀bàyàhúdì tó Ádr̀ngbǎ kamà!» ³⁰ Abádhí nóowúnà isò núso rǒ kà-dò, 'adù òwu izò nídha rǒ kà-fó rǒ, 'ùtì kà-dòtsirò ní. ³¹ Wò dhu bhèyi ì àvu kà-rǒ dhu-dzidǒ, abádhí níwa òlòlù kanzù kà-rǒ rǒ, 'adù kà-rǒ mùdzarù nyú náfo kà-rǒ tǔtǔdǒ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù òwu kà nà, 'òwu ̀tonà mùsàlabhà dǒ.

Yèsù nútó ka kí mùsàlabhà dǒ dhu

(Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

³² Yèrusalèma tó kigò ò rò ì úvò rǒrò, abádhí náatù ì Kùrenì tó kigò ǒ atdí ale nà. Ndi ale-ɔ̀v̀ò ní'ì Simonì. Ní p̀bànowí adù k̀tu rànò Yèsù bhà mùsàlabhà. ³³ Ní abádhí awù úvò atdí ngari G̀lòlgotà tí kátina ò. G̀lòlgotà-tì ní ale d̀-ka tó ngari. ³⁴ Anyì abádhí náabhù tdyokp̀ò nà ka kàngbò ìvayi ndíní Yèsù ɔ̀mvá tí. Ní ka ndi ndinè rò, Yèsù adù nzá kòzè ndòmvù. ³⁵ Wò dhu-dzidǒ, abádhí nútó ka mùsàlabhà dǒ, 'adù kà-rǒ mùdzarù núnđò foyá ngàla ǒ ì ɔ̀vì rǒrò. ³⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù òko obvò, 'ámbe kà-ngbò nóđò dǒ. ³⁷ Kà-dònǎ, abádhí ap̀bá àndì ka kàndì dhu dòná bháwǔ-ngba. I anditá ní'ì kà-ànyá ka kòtdì ndíní ka koho tí okúna

[†] 27:28 27.28 Òlòlù kanzù ní'ì P̀bàowí má tó p̀bànowí núufónà mberà. [‡] 27:29 27.29 Ndi izò núuwù dhu ní'ì ádr̀ngbǎ kamà-fó mùgò.

dò rò afátá nítè rí. Ndi andítá ní'ì: «Yàrí ní Yèsù, Pbhàhúdí tó Ádrùngbá kamà.»³⁸ Ndirò ka kutò óyò ogbotále mùsàlabhà dǒ kà mànà, atdí ale kà tó fangà dǒnà rò, ndirò ngàtsi ale kàbhà igù dǒnà rò.

³⁹ Ànyìrǒ rúda ale nǒowúnà dhu núnò rǒ kà nǐ, 'àdù òwu dǒya nóbhì rǒ. ⁴⁰ Abádhí owúnà àtìna rǒ ka nǐ: «Inyi, yà Kàgàwà bhà idza nyi nyátsù nyugolo, nyadù òsinà ìbhu idho ǒ rò, igù pé nyi nyi-tírò! Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí, ní ifo pé mùsàlabhà dǒ rò.»

⁴¹ Pbhàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Ùyátá tó màlímó mà, Pbhàhúdí ǒ pbhàkùrǔ mànà núughó ka ndi dhu bhèyi tí, 'àti: ⁴² «Kìgù ngùkpà ale, pbehù kà rǐ nzi 'àdù ndìgu ndítirò! Ka ná tí Pbhàsràyélí tó Ádrùngbá kamà? Kifo pé kombí mùsàlabhà dǒ rò, ndirò ní ndi mà madùna kà 'ù. ⁴³ Ká'ù Kàgàwà, ndirò káti: «Ìma ní Kàgàwà t'ídhùnà.» Ní kàndà pé Kàgàwà rǐ kìgù kombí dhu.» ⁴⁴ Ndirò kǒkò kà-tí ka kutòna mùsàlabhà dǒ ogbotále núuno dhu kà nǐ ndi dhu bhèyi tí.

Yèsù rǒvè dhu

(Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

⁴⁵ Rǒpè ndi azà adyifò-sisi adyibhengá nga tó ǒ rò, ràrà àhu àrùgyètdi adyifò-sisi adyidǒ nga tó ǒ, ín-ya níubvù ndi kórò ndi pbirì ǒ. ⁴⁶ Ní mbèmbè ndi àrùgyètdi adyifò-sisi ǒ, Yèsù náakù orú tǔna nyú nà, ndàti: «Èloyi, Èloyi, lamà sàbàkàtani?» Kà-tì ní: «Pbhàkà Kàgàwà, pbhàkà Kàgàwà, ádhu nyi nyàbhà ma ní*?» ⁴⁷ Ngúfe ale kǒkò ànyì rǒ ì'ì ale nzínzi ǒ níri wò dhu, 'àdù àtìna: «Kà rǐ Èliya nánzi.» ⁴⁸ Ní abádhí nzínzi ǒ atdí ale náakù, ndidiyi sifongò, ndáfò ògyógyè òvayi ǒ. Wò dhu-dzidǒ, kàdù kùwà ndòtè izò-tsù dǒ, ndàdù àvanà Yèsù-tsù ndíní kándù tí ònà rí'ì òvayi. ⁴⁹ Pbhétù, ngùkpà ale àdù àtìna: «Kàndà pé Èliya rǐrà kìgu dhu.» ⁵⁰ Yèsù adù òkù tdítǒ àrì nyú tí, afina ràdù itǒdè. ⁵¹ Ànyìrǒ rò tí, Kàgàwà bhà idzá ka kúsò mberù náadù ndífa, ònànga rùtù ndi oyo, rǒpè ndi orù rò, ràrà àhu obvò. Mùtiti nàabhù adzi rivi, bhalabhà tó odu ràdù 'ùfa. ⁵² Ndirò, ìndrù ka kutdù óya ìbhu-lì'ò náadù 'ùngbe. Ní yà Kàgàwà bhà ale tí ì arí'ì rórò àvè ale náadù 'ùngbe. ⁵³ Abádhí núuvò ìbhu ǒ rò. Ní Yèsù ìngbè ndi dhu-dzidǒ, abádhí àdù òtsù Yerusalemà ìlìlǎ kìgò ǒ ábhò ale nyú ràdù ì àla ànyì. ⁵⁴ Pbhàrómá tó pbirì ǒ atdí miyà pbanówí dǒ ádrùngbàle mà, yà Yèsù-ngbò nǒdò rǒ ùbhina pbanówí mànà, náala mùtiti nàbhu adzi ràmbe ìvi dǒ dhu, kórò ndi nǒnzi dhu mànà. Ní odo nùisi atdídǒ abádhí ǒ, abádhí ràdù àtìna: «Obhó nyú, yàrí ale ní'ì Kàgàwà t'ídhùnà.»

⁵⁵ Ábhò vèbhále ní'ì ànyì rò 'àmbe 'ònzi rí dhu àndà dǒ itse rò. Ì vèbhále ní'ì Gàllilayà tó pbirì ǒ rò íwù Yèsù-owù ǒ, 'òwù kà-kàsù nǒnzi rǒ vèbhále. ⁵⁶ Abádhí nzínzi ǒ ì'ì ní: Mágàdalà tó kìgò ǒ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò mà Yòzefù mànà tsánà, ndirò Zèbèdayò bhà inzo tsánà mànà.

Yèsù nǒtdù ka kí dhu

(Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

⁵⁷ Pbhítsòngànà, atdí ònzònzì ale níra àhu Pilatò bhà. Ndi ale ní'ì Àrimàtayò tí kátina kìgò ǒ ale, ndirò kǒvò ní'ì Yòzefù. Ka ní'ì Yèsù bhà ábhàlì átò. ⁵⁸ Ní kàrà Pilatò-tí'ò, ndàdù Yèsù-abvo nǒnzi. Ní Pilatò àdù ndi abvo návi kabhu kà-fó. ⁵⁹ Ní Yòzefù adù ndi abvo nídyi, ndàkpòrò ngbòna yà abvo òtdù ka karí ònà mberù-owátá ní. ⁶⁰ Kàdù àrà kòtdù yà

* 27:46 27.46 Zàb 22.2

ndi nyú ka kotdúya tí òná ndi ndabhù kogyè bhalabhala ò ibhu ò. Wò dhu-dzidò, kádù ádrùngbà odu-íyà-ba nígèrè ndàpbi ndi ibhu-li'ò ní, ndàdù àrà. ⁶¹ Mágadalà tó kigò ò Màriyà mà, ngàtsi Màriyà màna náadù òko ànyirò, ibhu-tsùná.

Pbànowí rí Yèsù-adzido-ngbò nódò dhu

⁶² Tsútsá nínganí, sàbatù-idhò tò indrù òbhòlóná ò òná idhò dzidò ùbhò inga ò, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàfàrisáyó màna náawù atdìkpá Pilatò bhà. ⁶³ Abádhí adù àtìna kà ní: «Ádrùngbálé, wò tìtò-ba núuncò inzà ndi ndàpè òvè rórò dhu nìsè wà òkà. Kàti, ìbhu idhò dzidò ndi ringbèya ndi òvè-bvè rò. ⁶⁴ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkà nyavi kodò wò adzido-ngbò ràrà àhu ìbhu idhò ò. Obhó tí, kàbhà ábhàlì ràdù iwu kà-bvò nówè, 'òwù nà, 'adù àtìna indrù ní iwà kà ringbè ndi òvè-bvè rò. Ní wò ndi tìtò nádù ì'ì nzèrè nyú, ròsè yà angyi ì'ì dòná.» ⁶⁵ Ní Pilatò adù àtìna abádhí ní: «Kàní pbànowí sàndìrì tí oko tí. Ní nyòwu, nyàdù ndi adzido-ngbò nábhù kodò mbèyi yà nyí nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁶⁶ Ní abádhí awù, 'adù ize nìli ibhu-tsù ka kàpbi ní odu rò, 'adù pbànowí nùli ràmbe ndi adzido-ngbò nódò dò.

28

Yèsù rí ndìngbè dhu

(Mrk 16.1-10; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

¹ Tsútsá nínganí, sàbatù-idhò dzidò rùbhò inga ò, Mágadalà tó kigò ò Màriyà mà, ngàtsi Màriyà màna náawù màmbi ò Yèsù ka kòtdù róngà nándá. ² Ní urò rò tí, ádrùngbà mùtiti nùsi, Kàgawà bhà màlàyikà ràdù ifo òru-akpà ò rò. Kádù odu nógèrè igi, ndàdù àdi dòná. ³ Kìli ndi òvò nàmbili dhu tó awawù bhèyi, kà-rò mùdzarè ràdù òwù tdyé, mbilìkàkù bhèyi. ⁴ Ní ádrùngbà òdò nùsi yà ibhu-ngbò òdò rò rùbhi sàndìrì ò. Abádhí adù 'òpè 'àmbe ìvi dò, ndirò 'adù 'àwà òbvò iwà ùvè ale bhèyi. ⁵ Ní màlàyikà náapè òtè, ndàti vèbhàlé ní: «Ìnzì nyònzì òdò. Ma m̀eni wà dhu nyí nyòmèna ale ràrì Yèsù, yà mùsàlabhà dò ka kútò ale. ⁶ Kà rí mbà ì'ì irò, kìngbè wà ndi yà ndi nduncò dhu bhèyi. Nyiwù nyàndà pé kà-bvò ka kìli ràyi róngà. ⁷ Ní nyòwu nyuncò dhu tsàkàtsàkà kàbhà ábhàlì tò nyàti, ka ringbè wà ndi òvè-bvè rò, ndirò kà ràrì àrà nyòdò kòmbi Gàlìlayà tó pbìrì ò rò. Ànyì nga ràrì ndi nyí nyí ndalà ní. Kòní ma m̀'ì nà fùkù mà ma muncò tí dhu ní wò.» ⁸ Ní abádhí nùivà ì, 'òwù tsàkàtsàkà ibhu-tsùná rò, ùlè tí ì ùlè òdò mà, ábhò dhèdhe màna ní rórò. Ndirò abádhí adù òtse 'òwù màkùrù nà Yèsù bhà ábhàlì tò. ⁹ Ànyirò rò tí, Yèsù ìra, ndirà ndusò abádhí màna, ndàdù abádhí nátsè, ndàti: «Yàmbù.» Abádhí adù indri kà-tì'ò, 'ùlè ì kà-pfò rò, 'adù kífù. ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ìnzì nyònzì òdò. Nyòwu nyuncò dhu adòdu tò, ròwù Gàlìlayà tó pbìrì ò. Ànyì nga ní ndi, abádhí rí malá ní.»

Pbànowí ròwu Yèsù ìngbè ndi dhu nòvò dhu

¹¹ Otu ò kòkò vèbhàlé rí'ì rórò, yà Yèsù adzido-ngbò nódò rò rùbhi pbànowí nzínzi ò ngufe ale náadù ì Yèrùsalemá tó kigò ò. Abádhí náawù kòkò kórò ì nònzì dhu náwe pbàkùhání tó ádròdrò ale tò. ¹² Ní ì pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdí ò pbàkùrù màna núundu ì, 'adù 'ìrì ndíní ì ubhò tí ábhò fàrangà nyú pbànowí tò. ¹³ Abádhí adù dhu ùya ì pbànowí tò

'àti: «Nyí nyowuna dhu òvò rǒ kpangba nyàti, kàbhà ábhàlì rìwǔ kǎ-bvò nówè kúbhingá òdhò nyí nyòdhò ró. ¹⁴ Ndirò līwali nírīna gukyè ndi dhu, ní mǎ mǎni wǎ mǎ mí kǎ-afí nábhǔ rǎkò ndi tí dhu, ndirò mǎdù nyígu ìnzì nyábá tí àpbè!» ¹⁵ Ní kǒkò Sàndìrì náakò fùrangà, 'àdù wò fíyò ka kàyǎ dhu kèlè nónzì. Ní ndi màkǔrù náadù ndùgà Pbayàhúdì nzinzi ǒ, rìrà àhù indo màtí.

Yēsù rǐ ndàvǐ pbìndà ábhàlǐ tò dhu

(Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.5-8)

¹⁶ Yēsù bhà atdí kumì dóná atdí nà ábhàlì náawù Gállīyà yà kītènà fíyò pbìrì dò. ¹⁷ Ní ábhàlì níitdègu Yēsù nálǎ, ní abádhí nífu ka. Pbéù, dhèdhè abádhí nzinzi ǒ ale náa'u nzá dhu Yēsù nyú rǎrǐ ndi. ¹⁸ Ní Yēsù adù indri abádhí-tí'ò, ndàdù àtìnà abádhí ní: «Kàgàwà níubho wǎ kóró ádrùngbǎnga fudú òrù-akpà ò dhu-tsí dǒ, ndirò yà adzi ǒ dhu-tsí dǒ màtí. ¹⁹ Nírò, nyòwu kóró pbìrì ǒ ale-bvù, nyǎdù abádhí nábhù rùgèrè ì, 'òngò pbàkà ábhàlì tí. Ndirò, nyùbho bàtizò abádhí tò, Àba Kàgàwà-òvò rò, ka t'ídhùnà-òvò rò, ndirò Ililǎ-Alafí-òvò rǒ. ²⁰ Ndirò, nyùdhe dhu abádhí tò rífu yà kóró ma muyá fǔkù dhu. Ndirò, nyùni dhu ma rǎrǐ ìnè atdíkpá nyí mǎnà, rǎrà àhù kóró yà adzi ǒ dhu-tsù náaraya ndòdì òná idho ò.»

Mǎrkò andí Yēsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù Yàrí bhùkù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhùkù nandí ní Mǎrkò, yà átò ka kanzínà Yùwanì Mǎrkò tí. Ka ní'ì Mǎriyà t'ídhùnà, ndirò ndi Mǎriyà ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Kànìsà ǒ bhà nzinzi ǒ atdí ale (Kas 12.12, 25). Mǎrkò nyú ndítírò ní'ì nzí uvitatále, pbètù ka ní'ì Péterù t'ódhìnà, yà atdíkpá abádhí arí kasu ònzi mànà (1Pé 5.13). Ndirò, Péterù-tsù ní ndi kírì Yēsù dǒ róte Ídzì Mākūrù. Mǎrkò unda andànà Bàrnabà mà uvitatále Polò mànà fiyó wemberè tó abhi ǒ (Kas 12.25; 13.5). Olùnǎ rò, Bàrnabà nídyi Mǎrkò ndíní ara tí Ídzì Mākūrù núnò tdítǒ Kipurò tó pbìrì ǒ bhà tò (Kas 15.36-39). Olùnǎ rò nyú tdítǒ ní ndi, Mǎrkò mà náadù òwu 'òtù Polò nà yà wemberè tí ka kósò Polò Romà tó kigò ò ònà kàsùmì ǒ (Fil 1.24; Kòl 4.10).

Mǎrkò andí pbìndà bhùkù yà ìnzì ní Pbàyàhúdì tó pbàkrístò tò. Ndi bhùkù ò, kili pbìndà òte-ivé Yēsù-kàsù dǒ, ìnzì ní kàrúdhèna dhu dǒ. Kítè Yēsù «Kàgàwà t'ídhùnà tí» (1.1; 15.39), pbètù Yēsù nyú ndítírò ràdù ndàtì «Ìndrù t'ídhùnà tí» (8.31,38) «Ìndrù t'ídhùnà-tì» ní, Kàgàwà ábhà kóró dhu dǒ ádrùngbànga tó òbi foná ale. Kà rí dhu ìtè átò, Yēsù rí'ì ìndrù obhó nyú.

Yēsù apè pbìndà kasu Gàlìlayà tó pbìrì ò rò (1.1-9.50), ndàdù àrà àhù nà Yùdeyà tó pbìrì ò, ròsè dòtsì ní Yèrùsàlemà tó kigò ǒ (10.1-16.20).

Bhùkù-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bàtizò nubhónà Yùwanì rí Yēsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù núnò ìndrù tò dhu (1.1-13).
- Yēsù rí pbìndà kasu òpè Gàlìlayà tó pbìrì ò rò, ndàdù àrà àhù nà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu (1.14-10.52).
- Yēsù ròvè, kotdù ndi, ndàdù ndìngbè òve-bvù rò dhu (11.1-16.8).
- Yēsù rí ndìtè pbìndà ábhàlì tò tdù ndi ndòdzí òrù-akpà ò rò dhu (16.9-20).

Bàtizò nubhónà Yùwanì rí Kàgàwà bhà

Ídzì Mākūrù núnò ìndrù tò dhu

(Mát 3.1-12; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

¹ Yàrí ní Yēsù Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà dǒ róte Ídzì Mākūrù náapè ndi tí dhu. ² Àdhàdhì nabì Ìsayà náandí dhu pbìndà bhùkù ò dhu bhèyi, ndàtì: «Kàgàwà ràtina: «Ma mí pbàkà mùkèngyè nóvi angyi indù. Kà rí otu nówè indù*.» ³ Ndi mùkèngyè rí dhu òvo òrú tǔna nyú nà rùngù ò, ndàtì: «Nyòbhòlo ngudhà Ádrùngbàle tò, nyùtò kà rùbhi ònà otu*!»»

⁴ Ní Yùwanì níto ndi rùngù ò, ndàmbe bàtizò núbho dǒ ìndrù tò, ndàdù àrà dhu nóvo rò abádhí tò ndàtì: «Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenge, nyàdù bàtizò nálu, ndíní Kàgàwà adù tí fùkú nzérenge núbà fùkù.» ⁵ Yùdeyà tó pbìrì ǒ ábhò ale nyú, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ale mànà níwúnà kóró kà tí'ò. Abádhí núnónà fiyó nzérenge kpangba, Yùwanì ràdù bàtizò núbho fiyó Yòròdanì tó idha-akpà ò. ⁶ Yùwanì náafónà

* 1:2 1.2 Mál 3.1 * 1:3 1.3 Ìsa 40.3

ngàmìyà tí kátina ìzà-ká nǐ ka kóyù mùdzarè, ndàdù mvuna'ò níso asé tó kùkyè nǐ. Kǒngúnà ndì ìndù mà nǐ, ìrì ǒ ìti-dha màná. ⁷ Kǎránà dhu núnò rǒ ìhé-yà tó ndàti: «Olù rìrà dzidu dǒ ale rǐ'ì ádrùngbànga tó òbì nà atdíǒ ròsè dùdunà. Ma màkà nzá mǎkò ma munga kápǒ rǒ kàyitò-mbì* mà. ⁸ Ima, ma marí bàtizò núbhò fùkù idha nǐ. Phétù, àbadhi náaraya bàtizò núbho rǒ fùkù ǪlǪlǎ-Alafí nǐ.»

Yèsù rǐ bàtizò nálǔ dhu

(Màt 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Yùwanì arí bàtizò ùbhò ònà kàsùmì ǒ, Yèsù níra Gálilayà tó p̀bìrì ǒ atdí kigò, Názàretì tí kátina ò rò, ndìrà àhu Yòròdanì tó idha-akpà ò, Yùwanì ràdù bàtizò nábhu fìndà. ¹⁰ Ní idha ò rò Yèsù ráhu rò, kála òrù-akpà-li'ò ndìkpa rí ró, ǪlǪlǎ-Alafí ràdù ifo ònà kà-dǒ àmbò tó ǒfò ǒ. ¹¹ Ndirò, kǐrì atdí ale-tù òrù-akpà ò rò róte ró, ndàti: «Ǫnyi ní Idhùdu, yà atdíǒ ma mózè ale, idhèdu náarí ndìkà okúnù dǒ rò.»

¹² Ní ànyìrǒ rò tí, ǪlǪlǎ-Alafí núutu Yèsù ràrà rùngù ò. ¹³ Ní kǎnzì ifo kumì idho ànyì, Sitanì ràdù àmbe kà-afí númvu dǒ. Kǎdì ìrì ǒ ìzà náaróko ònà ngari ò, màlàyíkà ràdù àmbe dzànàna nǒnzì dǒ.

Yèsù rǐ wemberè tó p̀bìndà ábhàlǐ núnzi dhu

(Màt 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Yùwanì ka kósò imbi ò dhu-dzidǒ, Yèsù náara Gálilayà tó p̀bìrì ò, ndàmbe Kágàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò dǒ ìndrù tó. ¹⁵ Kǎránà àtìna rǒ: «Kàsùmì náká wà. Ǫrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kágàwà bhà Idzi-tsù nìndù wà ndì. Ní, nyùgèrè nyí nyùbhà fùkù nzérenge, ndirò nyà'u Ídzi Màkùrù.»

¹⁶ Gálilayà tó r̀erù-bidǒ ndì ndúbhi rǒrò, Yèsù náala ǒyǒ àwèrù, Simonì† mà adòná Àndèreyà nà, ìbhè nóho rí imbi nǐ r̀erù ò ró. ¹⁷ Ní Yèsù náati abádhí nǐ: «Nyíwù owùdu ò, ma mí nyùgèrè nyóngò ìndrù tó àwèrù‡ tí.» ¹⁸ Ní uró rò tí, abádhí núbhà fíyó ìbhè-mbì, 'àdù òwu kǒwù ǒ.

¹⁹ Tdítdǒ, Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà nála. Abádhí nǐ'ì fíyó ìbhù ò, fíyó ìbhè-mbì nóbholo í'í ró.

²⁰ Ní ànyìrǒ rò tí, Yèsù náanzi abádhí. Ní, abádhí adù àbayà Zèbèdayò núbhà ìbhù ò kasutále màná, 'àdù òwu Yèsù-owù ǒ.

Yèsù rǐ nzére-alafí nà arí'ì atdí ale nígù dhu

(Luk 4.31-37)

²¹ Yèsù mà p̀bìndà ábhàlǐ màná náawù ùvò Kàpèrnàwumù tí kátina kigò ò. Ní, P̀bayàhúdì tó asota-dhò ǒ, Yèsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ànyì-dzà í'ì ale tó. ²² Ní Yèsù r̀unona dhu níri rí ale idho nùuko atdíǒ, kǎrì dhu nùdhè tí dhu dǒ. Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta nǐ'ì mbà Mùsà bhà Ǫyátá tó màlímó tó dhu t'údheta bhèyi. Ndirò, kǎmbéna dhu nùdhe dǒ ádrùngbànga tó òbì nyú nà.

²³ Ní wò kǎrì dhu nùdhè ònà kàsùmì ǒ tí, nzére-alafí nà arí'ì atdí ale náatsù ndì unduta-dzà ò, ndàdù òkù ndàti: ²⁴ «Ádhu nyí nyòzè mà nà Yèsù, Názàretì tó kigò ǒ alé? Nyí nyìrà tí tséka nyí nyotdí tí? Ma mùni wà dhu mbèyi nyú nyí r̀arì ádhi. Nyí ní Kágàwà ívi ǪlǪlǎ ale.» ²⁵ Ní Yèsù náarè

* **1:7** 1.7 Ale-pfò rǒ kàyitò-mbì t'úngata ní'ì ino-kàsù. † **1:16** 1.16 Ndi Simonì-ovò ní Péterè átò (Mrk 3.16). ‡ **1:17** 1.17 Kà-tì ní: Ìndrù-tsù ùndu róngo Kágàwà-owù nungu tí ale.

wò ale ò rí'ì nzéere-alafí dǒ, ndàti: «Ínè, áhù wò ale ò rò!» ²⁶ Ní wò ndi nzéere-alafí níyá wò ale-ònga obi nyú ná, ndàdù àhù kà ò rò ádrùngbà ikú nyú ná. ²⁷ Kóró ale idhò núukò, ràmbe dhu nóngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'ámbe àtìna dǒ: «Íngbà dhu-tidò wò? Màkürù-owútá nyú ní yá ádrùngbànga tó obi nyú ná ka kùnò! Yàri ale rí dhu níyá nzéere-alafí tó màtí, ràdù tsùnà dhu nàrì!» ²⁸ Ní Yèsù rǒnzina dhu-òyí núugà ndi kòmbómbí kóró Gàlìlayà tó pbiri ǒ.

Yèsù rí andi nà ábhǒ ale nígù dhu

(Màt 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Unduta-dzà ò rò ì 'ùvò dhu-dzidǒ, Yèsù mà náadù òwu uró rò tí Simoni mà Àndèreyà mà t'ídza. Abádhí awù atdíkpá Yàkòbhò mà Yùwanì màna ná. ³⁰ Ní ànyì-dzá, Simoni bhà aguna-àyi ní'ì ara dò ndi ndàyi ró, atdídǒ kàzu ùtò ndi òna ná nídhunì. Ní, yá Yèsù ìrà àhù rórò tí, ka kavò iyàdhiyá rándi dhu kà tó. ³¹ Ní Yèsù náandri kà i, ndàlù kòtsú, ndàdù kiva orù. Ní kà-ò ì'ì kàzu náavè, kà ràdù àdi ndámbe ònyù ùbho dǒ abádhí tó. ³² Pbitsòngá, adiyíò nótsù dhu-dzidǒ, ka kowùna ìwu rǒ andi nà arí'ì kóró ale ná Yèsù tí'ò, nzéere-alafí nà arí'ì ale màna. ³³ Ní, kigò ǒ ale núundu ì kóró Yèsù rí'ì òna idza-lí. ³⁴ Ní Yèsù nígù dhèdhèrò andi-tidò ní arándi ábhò ale nyú. Kàránà nzéere-alafí nípfo ró átò ábhǒ ale ò rò. Ndirò, kàránà nzí ì nzéere-alafí nábhà rǒ ròtè, iwà abádhí nùni Yèsù ràrì àdhi dhu nídhunì.

Yèsù rí Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnò Gàlìlayà tó pbiri ǒ dhu

(Luk 4.42-44)

³⁵ Tsútsá nínganí bhòtsungá, inzà inga nápè àwù rórò, Yèsù níivà ndi ndàhù kigò ò rò, ndàrà igi rùngù ò ndàdù ndòpè ndìtsò ndi ànyì. ³⁶ Ní, Simoni mà odhina màna náawù kòmè. ³⁷ Ní Yèsù ì àla rò, abádhí náati kà ní: «Ádrùngbàlé, kóró ale rí nyòmè.» ³⁸ Pbéù Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Kòwu kyèròkyèrò rí'ì ngùkpà pbanga ò. Ànyì, mà màkà munò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù átò, ndi dhu-okú dò rò mà mira nídhunì.» ³⁹ Nírò ní ndi kàdù ùbhi Gàlìlayà ǒ kóró ngari ǒ, ndàrà Ídzi Màkürù núnò rǒ ndi pbiri ǒ unduta-dzà ǒ rò, ndàdù àrà nzéere-alafí nípfo rǒ abádhí rí'ì òyà ale ǒ rò.

Yèsù rí kíkí nà ale nábhù rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu

(Màt 8.1-4; Luk 5.12-16; 17.12-19)

⁴⁰ Atdíku, kíkí nà atdí ale ní'ira Yèsù ì, ndìtsi ndòkò otdayàna dǒ kònzì, ndàdù ndìtsò kàrǒ ndàti: «Nyi nyòzè ka ní, nyi nyínè nyabhù mà milǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.» ⁴¹ Ní Yèsù náabà izu kàdǒ, ndàdù otsúna nágbà, ndàpbalá kàngbò, ndàdù àtìna kà ní: «Íwà mà mòzè. Ílànà!» ⁴² Ní ànyìrò rò tí, kíkí níikú wòri ale rǒ rò, kà ràdù ilǎ. ⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù uyá dhu kà tó obi nyú ná, ndàdù kàvi ràrà, ⁴⁴ ndàti ní: «Àndà nga mbèyi, àpé nyuno wò dhu atdí ale tó màtí. Pbéù àrà nyitè nyi nyògù dhu kùhanì tó, ndirò nyàdù nyabhù yá Músà bhà Úyátá núuyá perè Kàgàwà tó, ndínì nyi nyògù dhu nitè tí kóró ale tó*.» ⁴⁵ Pbéù wòri ale níitdègu àrà, náadù ndòpè ndàrà rónà ndi òndzì dhu náwe ró atdídǒ nyú, ndùgà ndi dhu-òyí kóró ngari ònà. Wò ndi dhu-okú dò rò, Yèsù náadúnà nzí àrà òtsù rǒ kpangba atdí kigò ò

* 1:44 1.44 Law 14.2-31

màti, pbètù kàránà àdi rǒ lèngèlèngè. Ní, indrǔ owúnà ìwu rǒ kà-tí'ò kóró ngari ònǎ rò.

2

Yèsù rǐ ngbǒna éve ale nígbǔ ndàdè p̀bìndà nzérenga núbà dhu

(Màt 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Ngúfe idho dzidǒ, Yèsù níngo tǔtǔdǒ Kàpèrnawumù tó kigò ò, kóró ale ràdù dhu ìrì, inè kà rǎrǐ'ì idzá*. ² Ní ábhǒ alé-yà núundu ì Yèsù rǐ'ì ònà idza ò, ìmbà ale-pfò kafó rónge mà rǐ'ì ndi idza-lí màti. Yèsù náadè àdi ndàmbe Kàgàwà bhà Ǔte núdhe dǒ abádhí tò. ³ Nírò ní ndi ngǔkpà ale níwú ngbǒna éve ale nà Yèsù-tí'ò, ìfo ale nánò ótdù dǒ rórò. ⁴ P̀bètù, abádhí rǐ ndi ale nítsù Yèsù-tí'ò dhu ní'ì ǒbì tí ihé-yà-okú dǒ rò. Ní abádhí núunge idza-dòtsirò yà Yèsù nádi ònà ngari dǒ rò, 'àdè wòrì ale nífo ònà ótdù mànà Yèsù-ònzí. ⁵ Ní kòrì ale tó a'uta ndi ndàla rò, Yèsù ati wò ngbǒna éve ale ní: «Ǔdhí, ma màbà wà pbùkù nzérenga.»

⁶ Ní, yà ànyirò ì òkò ró ì'ì Músà bhà Ʋyátá tó ngúfe màlímó, náambénà inga nǐrè dǒ afíya ò, 'àmbe àtìna dǒ: ⁷ «Ádhu wò ale rǐ dhu ùnò nzére nyú Kàgàwà nǐ nǐ? Ádhi indrǔ bhà nzérenga núbà ràdù, inzà ní Kàgàwà kèlè atdirò núbà ka rò?» ⁸ Ní uró rò tí, Yèsù núuni abádhí rǐrèna afíya ò dhu, ndàdè dhu ìwu abádhí-tsǔ ndàti: «Ádhu nyí nyí'ì wòrì ìrèta-tidò nà nǐ? ⁹ Kati ngbǒna éve ale ní: «Ma màbà wà pbùkù nzérenga», ndirò kati: «Ívǎ nyi, ìtdù indú ótdù, nyadè àrà», ní kòrì ǒyó dhu nzínzi ò isó ró'ò dhu ní àdhu? ¹⁰ Nírò, ma mòzè nyǔni dhu, inè Indrǔ t'ídhùnà rǎrǐ'ì ádrùngbǎnga tó ǒbì nà, ndùbà indrǔ bhà nzérenga yà adzi dǒ.» Nírò ní ndi kǎdè àtìna wò ngbǒna éve ale ní: ¹¹ «Ma màtina inyi ní: Ívǎ nyi, ìtdù indú ótdù, nyadè àrà pbùkù.» ¹² Ní ànyirò rò tí, wòrì ale níwà ndi kóró ale-nyìkpó ò rò, nditdù fíndá ótdù, ndàdè àrà p̀bìndà. Idho nyú núuko uró ì'ì alé-yà kóró atdíǒ, ràdù Kàgàwà nífu 'àti: «Ínzà mà màpè yà dhu bhèyi dhu-tidò nálá!»

Yèsù rǐ Lawì nánzi owùna nungu tí dhu

(Màt 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadè ndi Gálilayà tó rèrè-bidò. Ní, ihé-yà nóowúnà ìwu rǒ kà ì, kà ràdù àmbe dhu ùdhe dǒ fíyò. ¹⁴ Ní ̀eda ndi ndúda rórò, kǎla Lawì†, Àlùfayò t'ídhùnà pàratà t'úfótá-dza ò àdi ró. Ní Yèsù ati kà ní: «Írà owùdu ò.» Ní, Lawì adè ndìvǎ ndàrà kòwù ò.

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà p̀bìndà ábhǎlì mànà náawù dhu nǒnyè ndi Lawì bhà idza. Ní, pàratà tó ìbì p̀bàndómbé mà, nzérenga tó ngǔkpà ale mànà ní'ì atdíkpà abádhí mànà ndi ònyè-tsùnǎ. Obhó tí, ìbì ì dhu bhèyi ale-tidò nóongónà ndi ùbhi kòwù ò. ¹⁶ Ní P̀bàfàrisáyó nzínzi ò Músà bhà Ʋyátá tó màlímó ní'ì inè ànyirò. Ní abádhí nítdègu Yèsù mà rǐ dhu ònyu ì nzérengatále mà, pàratà tó p̀bàndómbé mànà dhu nálǎ, náati Yèsù bhà ábhǎlì ní: «Ádhu kǎrì dhu nǒnyu pàratà tó p̀bàndómbé mà ndirò nzérengatále mànà ní?» ¹⁷ Ní, wò dhu ndi ndìrì rò, Yèsù adè àtìna abádhí ní: «Ímbà rǐ'ì andi nà ale náarí nzǐ màngangà-atdyú nóho,

* **2:1** 2.1 Ndi idza ní'ì ngàtsi ní Simoni mà Àndèrèyà mànà màtò (Mrk 1.29). † **2:14** 2.14 Ngàtsi ndi Lawì ǒvò ní'ì Màtayò (Màt 9.9).

pbètù m̀ngangà-atdyú òho arí ale ní andi nà rí'í kèlě. Inzá ma mira obhónangatále núnzi, pbètù ma mira ùnzìnà ní nzérenгатále.»

Yèsù bhà irèta ònyù t'ònyuta-tsù t'útsita dõ
(Màt 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Bätizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlì mà Pbàfàrisáyó mànà nóongónà ònyù t'ònyuta-tsù nùtsi. Ní atdíku, indrù iwú dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Adhu Yùwanì bhà ábhàlì mà Pbàfàrisáyó tó ábhàlì mànà náarí ònyù t'ònyuta-tsù nùtsi, inzi pbùkù ábhàlì ràdù kàtsi átò ní?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó mbólá ò ndàti: «Nyí nyirè tí nga àdhìngbá ka kùndà ní m̀hendù ò iwú ale r̀ràdù ònyù t'ònyuta-tsù nùtsi, àzembè inè akpa-tsi rí'í nzínziya ò r̀rò? Inzi akekpa màtì! Kóró kàsùmì yà inè ì í'í ònà atdíkpá akpa-tsi mànà ò, abádhí rí nzi àdù ònyù t'ònyuta-tsù nùtsi. ²⁰ Pbètù, atdí idho ní'íya inè, yà akpa-tsi nódyi ka kí ònà abádhí nznzi ò r̀ò. Ndi idho r̀kà nínganí ní ndi, abádhí nùtsiya ònyù t'ònyuta-tsù.

²¹ Ndirò, inzi atdí ale mà ràdù ngoyi-òwútá tó kèlèmù nàpba mberù-ayí ò, akye ndi kèlèmù náaduna ndaduru ndi mberù ka kù'ò r̀ò, ndàdù ndi mberù-ayí nùfà, ndi ufàta-bhu ràdù àhu ìhù nyú tdítđ ò ní. ²² Ndi dhu bhèyi tí, ka kí nzi àdù divayi-òwútá nìsi kàmudzè-ayí ò, akye ndi divayi nìwv̀na kàmudzè-ayí ò, ràdù ndi kàmudzè nùfà, ndi divayi ràdù ndùfù obvò ní. Nírò dhu-òfò nga kisi divayi-òwútá kàmudzè-òwútá ò.»

Yèsù bhà irèta Pbàyàhúdì tó sàbatù-idhò dõ
(Màt 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Atdíku Pbàyàhúdì tó sàbatù-idhò ò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náambénà òwu dõ nghanè tó inga òna nã údà otu ò. Ní, Yèsù bhà ábhàlì náadù 'òpè 'òwu otu-igì dõ rí'í nghanè náfa r̀ò. ²⁴ Ní wò dhu nàla Pbàfàrisáyó náati Yèsù ní: «Àndà pé dhu, ádhu pbùkù ábhàlì rí inzá àlè tó wátá ávi dhu ònzi sàbatù-idhò ò ní*?» ²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Nyí nyàpè tí inzá Dàwudi náanzi dhu nózù*? Atdíku, àbadhi mà r̀oná ale mànà ní'í àwù nà, ìmbá ì ónyuna dhu ràdù ì'í. ²⁶ Ní, kàtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tó m̀gati nídyi ndònyè. Obhó tí, àlè tó Hyátá r̀atìna wò ndi m̀gati nónyè ràdù r̀arì pbàkùhání kèlě víya dõ r̀ò. Pbètù Dàwudi nídyi ka ndònyè, ndàdù kàbhu átò ì ùbhi mànà pbìndà ale tó. Wò ndi dhu náanzi ndi Àbiyàtarì ní'í pbàkùhání tó ádròdrò ale dõ kamà tí nínganí.»

²⁷ Yèsù adù àtìna tdítđ abádhí ní: «Indrù ka kanzi nzá sàbatù-idhò tó, pbètù sàbatù-idhò ka kanzi indrù tó. ²⁸ Ndi dhu-okú dõ r̀ò ní ndi, ima Indrù t'ídhùnà, ima ní ndi Ádrùngbàle sàbatù-idhò dõ màtì.»

3

Yèsù rí ̀otsúna ótsù ale nígù sàbatù-idhò ò dhu
(Màt 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ngàtsi nínganí sàbatù-idhò ò, Yèsù náatsù tdítđ unduta-dzà ò. Ní ̀otsúna ótsù atdí ale ní'í ànyì-dza. ² Ànyìrò ì'í ngùkpá ale náambénà Yèsù nándà dõ atdyúya nyú nà, ndínì 'ala tí, kàrà tí wò ale nígù sàbatù-idhò ò, ndínì 'adù tí kòbhè ndi dhu-okú dõ r̀ò. ³ Ní Yèsù ati wò ndi ̀otsúna ótsù

ale nĩ: «Ívã nyi, nyidè uró kóró ale nzínzi ò.» ⁴ Tdítdò kǎdù dhu nívu yà ányirò ì'ì ale-tsù ndàti: «Àlè tó Hyátá návi tí konzi ídzi dhu indrù tò, ndirò tí konzi nzéere dhu indrù tò sàbatù-idhò ò? Tí kigù indrù bhà ípirõnga, ndirò tí kubhà ndi ale ròvè?» Pbetù abádhí adù inè inè tí. ⁵ Ní, Yèsù náandà abádhí-dò nga kóró akótá nyú nà, izu ràdù ndùka atdidò abádhí tò odú ale-afi-okú dò rò. Ní kǎdù àtìna ndi ale nĩ: «Ígba ɔtsún!» Kà ràdù kígba. Ní kòtsú náadù ògù ányirò rò tí.

⁶ Ní ányirò rò tí, Pbfàrisáyó núuvò unduta-dzà ò rò, 'adù 'undu Hèrɔdè bhà ale mànà, ndíní 'iri tí ì ingbã dhu bhèyi màtí ka kí Yèsù nábhù kohò dhu dõ.

*Ihé-yà rīwu kóró ngari ònã rò Yèsù rī'ì i dhu
(Mát 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)*

⁷ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbinà ábhàlì mànà nùidhà ì Gálilayà tó rèrù-bidò, ábhò ale tó ihé-yà ràdù òwu owùya ò. I alé-yà níwú Gálilayà tó pbirì ò rò, Yùdeyà tó pbirì ò rò, ⁸ Yèrusàlemà tó kigò ò rò, Ídùmeyà tó pbirì ò rò, Yòrdànì tó idha-akpà-adzèná rò arí'ì pbirì ò rò. Ndirò abádhí iwú Tirò mà Sìdonà mànà tó kigò tó mùlengù ònã rò. I ábhò ale tó ihé-yà níwú Yèsù ì, kǎrònzina dhu-òyí ì ìrì dhu-okú dò rò. ⁹ Ní, Yèsù adù pbinà ábhàlì návi rìlì atdí íbhù fìndà, akye ndi ihé-yà níupbóna ndi nĩ. ¹⁰ Obhó tí, íbì ale nígù kǎrì dhu-okú dò rò, kóró ale andi ná rí'ì nóowúnà 'òdzì rò kà rí'ì ì, ndíní 'apbalá tí kàngbò. ¹¹ Ndirò Yèsù ì àla rò, nzéere-alafí nóowúnà yà ì arí'ì òyà ale nábhù rò rùkò ì ɔtɔyùya dõ Yèsù-ònzí, 'adù òwu abádhí ábhù rò rùkù, 'ámbe àtìna dõ: «Ínyi, nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà nyú.» ¹² Pbetù Yèsù adúnà àrà dhu núya rò ì nzéere-alafí tò obi nyú nà, ìnzí àdhi màtí ndi ndí'ì dhu nuno tí.

*Yèsù rī atdí kumì dòná óyò nà ale nóvò ndùlì uvitatále tí dhu
(Mát 10.1-4; Luk 6.12-16)*

¹³ Wò dhu-dzidò, Yèsù núupò atdí pbirì dò, ndàdù ndi ndòzè ndùnzi ale núnzi, ì ale ràdù iwu tina ò. ¹⁴ Kǎdù atdí kumì dòná óyò nà ale nùlì, ndàdù ɔvòya nóvò «uvitatále» tí. Kùlì abádhí ndíní 'ongó tí oko mànà atdikpá. Kùlì abádhí, ndíní ndongó tí ùvinà ròwù Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò indrù tò, ¹⁵ ndirò ndíní ì'ì tí ádrùngbànga tó obi nà 'òwù nzéere-alafí nífo rò nĩ indrù ò rò.

¹⁶ Yàrí ní ndi yà kǎvò atdí-kumì dòná óyò nà Uvitatále-ɔvò: Simoni (Yèsù adù ngàtsi kòvò nóvò Péterù tí), ¹⁷ Yàkòbhò mà adònà Yùwanì nà. Abádhí óyò kóró nĩ'ì Zèbèdayò bhà inzo. Yèsù adù ngàtsi abádhí-ɔvò nóvò Bòwànergè tí, kà-tì ní ɔvo bhà inzo. ¹⁸ Àndèryà, Filipò, Bàrtòlòmàyò, Mátayò, Tùmasì, Yàkòbhò (Àlùfayò t'ídhùnà), Tàyò, Simoni, yà atdidò ndi nuyénà fíyò pbirì dõ ale, ¹⁹ ndirò Yudhà Ískàriyotà, yà Yèsù ífo adù àrà ndàbhù òmvù-fò ale.

*Yèsù àti ka kí dònà inza ndi dhu tí
ndirò nzéere-alafí rī'ì ònã dhu tí dhu*

²⁰ Wò dhu-dzidò, Yèsù náadù ndi idza. Ní, ihé-yà náadù 'àndu tditdò kà-tí, Yèsù mà pbinà ábhàlì mànà rí ònyù nónyu ònã kàsùnì mà ràdù ì'ì mbá. ²¹ Ní wò dhu ì ìrì rò, kà mà t'ídzá-bhà náadù kàtì iwà dònà inza ndi dhu tí. Ní, abádhí adù iwu kòdyì òwúnà.

²² Ndirò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò iwù Yèsù-ti'ò Músà bhà Hyátá tó màlímó náambénà àtìna dō: «Pfòmvo Bèlizebuli rí'ì kà ò.» Ndirò abádhí ambénà àtìna dō: «Wò ndi nzére-alafí ò ádrùngbàle ní ndi arí kàbhù ròdi kòkò ì nzére-alafí.» ²³ Ní Yèsù anzi abádhí, ndàdù dhu ùnò fíyò mbólí ò ndàti: «Nzére-alafí dō ádrùngbàle, Sitani, ràdù ndòdi ìngbá dhu bhéyi ndítírò?» ²⁴ Atdí ádrùngbá kamà bhà pbirì ò ale náapé àmbe 'ùgyè dō nzínziya ò, ní ndi kamà bhà idzi náarí nzí àpere. ²⁵ Ndirò, atdí odhi náapé àmbe anya nónzi dō nzínziya ò, ní ì ale tó odhi-tì náarí nzí ide. ²⁶ Nírò, Sitani náapé àdù ndòpè ndùgyè ndi ndítírò, kàbhà idzi-ònga ràdù ndùtu, ní kàbhà ádrùngbànga rí nzí adù àpere, kàbhà idzi-tsù ràdù ndòdi.

²⁷ Inzi atdí ale mà ràdù òtsù obi ní ìdzidzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu númbà, inzà ndi ndàlù pé ka ndùtsi angyi rórò. Ka ndi ndàlù ndùtsi dhu-lutinà ní ndi, kà ràdù kàbhà idzá dhu númbà. ²⁸ Ma mí obhó dhu núno fùkù, indrù náabáya àbà kóró fíyó nzérenga tó ubàta, ndirò abádhí náabáya àbà Kàgàwà ní ì arí dhu ùno nzére dhu tó ubàta mà. ²⁹ Pbéù, Hìlã-Alafí ní rí dhu ùnò nzére ale náabáya nzí ubàta akekpa màti. Obhó tí, kàbhà nzérenga ní dhòdhóhóngà nà rádi nzérenga.» ³⁰ Yèsù atè wò dhu bhéyi abádhí ní, abádhí àti ndi ràrì'ì nzére-alafí dō ádrùngbàle nà ònà dhu-okú dò rò.

Ádhi mà nyú ndi Yèsù-tsanà, kà t'ádóna, kà t'áwéna mànà?
(Màt 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Tdítdò, Yèsù-tsanà mà kà t'ádóna mànà níwú ùvò Yèsù rí'ì ònà idzálí. Abádhí itsi ìko irinà rò, 'adù atdí ale návi rànzi Yèsù idza rò. ³² Ihé-yà ní'ì kà-tí ì òkò, 'àkpòrò kàngbò ró. Ní ka kadù àtìna kà ní: «Kànì iyànù mà adónù mà awénu mànà rí'ì iri. Abádhí rí nyome.» ³³ Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Ádhi ndi iyàdu, ndirò ádhimà ndi adódu?» ³⁴ Tdítdò kàdù yà tinà ókò 'àkpòrò ngbòna ale dō nga nándà, ndàdù àtìna: «Kànì iyàdu mà adódu mànà. ³⁵ Kàgàwà òzè dhu nónzi rí ale ní ndi, adódu, awèdu, ndirò iyàdu.»

4

Ònyù-tse òre rí ale tó mbólí
(Màt 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù ivà ndi ndàrà Gàllilayà tó rèrù-bidò. Ní ànyì ndi ndàrà àhù rò, kàpè ndàmbe dhu ùdhe dō tdítdò indrù tó. Ní, ádrùngbá ihé-yà nyú núundu ì, 'àkpòrò kàngbò. Ndi dhu-okú dò rò, kàdù ùpo ibhù ò, ndàdi ànyì. Ndi ibhù ní'ì rèrù dō, ihé-yà ràdù òko rèrù-bidò. ² Ní kàmbénà àbhò dhu nyú núdhe dō abádhí tó mbólí ò. Ndi pbìndà dhu t'údheta ò, kàwe dhu abádhí tó ndàti: ³ «Nyìri pé! Atdíku, atdí ale náahù ndàrà ònyù-tse nórè inga ò. ⁴ Ní yà ònyù-tse nóvo kàrì ònà kàsùmì ò, atdídhénà itse náawà ì otu ò. Ní, àrè adù iwu, 'ùbhì ì itse otu ò rò. ⁵ Ngùkpà-tsí náawà ì ìmbà adzi rí'ì dónà abho odu-kengere dō. Kòrì itse náadù inga kòmbómbí, ìmbà adzi rí'ì dòyá abho nídhunì. ⁶ Ní adyifò níitdègu ìka, náadù wò ìngingà ònyù-nzo nóbi, ràdù òtdyù, ìmbà ivéya rí'ì ádzàdzí nídhunì. ⁷ Atdídhénà itse náawà ì okpèna nà itsukpó nzínzi ò, ì okpèna nà itsu náadù àta, 'adù òvi, 'adù wò ìngingà ìdzi ònyù nùtsi, ìnzì ràdù ò'ò. ⁸ Pbéù, ngùkpà itse náawà ì ìdzi adzi ò. Ní ì ònyù níngà, 'òvi, 'adù ò'ò mbéyi nyú. Atdídhénà náadhì itse ìbhù kumì-gùna ròsè, ngùkpà

náadhì azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngùkpàkà-tsí náadù òdhi atdí-miyà-gùna ròsè.» ⁹ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ínga t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale níri ka.»

Yèsù rǐ ònyù-tse òre rí ale tó mbóli-tì nàwě dhu
(Màt 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Yèsù níitdègu ndìndrǐ itse ihé-yà rǒ rò, ní yà kà-tí aróko ale mà, kàbhà atdí-kumì dòná óyǒ nà àbhàlǐ màna náavi ka ràwe kókò mbóli-tì. ¹¹ Ní kádù dhu abádhí tò ndàti: «Fùkù nyú, ka kítè wà òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi-nyù-tsi ndì nórù dhu. Pbétù, ngùkpà ale náarí kóró dhu níri mbóli tó ófò ò,

¹² «ndíni ì owu tí inga àndà rǒ, pbétù inzi 'adù atdí dhu mà nála, ndirò 'adù nga níri, pbétù inzi atdí dhu mà ràdù dòya nálu,

akeyè ì owuna 'ùgèrè fíyò nzérénga ò rò, Kàgàwà ràdù dhu núbà fíyò nǐ*!»

¹³ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Nyí nyèni tí nzá yàri mbóli rǎnna dhu? Olu, nyí nyádù kóró ngùkpà mbóli rǎnna dhu núnì ìngbà dhu bhéyi? ¹⁴ Yàri ní ndi ònyù-tse nóre rí ale tó mbóli-tì: Ònyù-tse òre rí ale nóre dhu ní Kàgàwà bhà Òte. ¹⁵ Ngùkpà ale nùli ì yà Kàgàwà bhà Òte nàwà ì òná otu bhéyi. Abádhí rǐ ndi Kàgàwà bhà Òte níri, ànyirò rò tí Pfòmvo ràdù ìrà, ndàdù ndi òre ka kòrè Òte nípfò abádhí-afí ò rò. ¹⁶ Ngùkpà ale nùli ì odu-kengerè-do yà ìmbà adzi rǐ'ì dòná abho bhéyi. Kàgàwà bhà Òte ì ìrì rò, abádhí ràdù kà'ù dhèdhe nyú nà ànyirò rò tí. ¹⁷ Pbétù, abádhí rǐ nzi àdù kàbhù ivéna ròdì ndi afiya ò, 'adù 'àpba kà-rǒ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní, yà àpbè mà avuta màna nópè ì Kàgàwà bhà Òte abádhí á'ù dhu-okú ò rò rò, abádhí ràdù 'àwà dòtsí fíyò a'uta ò rò. ¹⁸ Ngùkpà ale-tsi nùli ì okpèna nà itsu nzinzi ò itse nàwà ì òná inga bhéyi. Abádhí náarí Kàgàwà bhà Òte níri, ¹⁹ pbétù, yà adzi dǒ ka kóko tí dhu tó irèta mà, ònzi náaríbhona utráta tó dhèdhe mà, ngùkpà dhu-atdyú màna ràdù òtsù abádhí-afí ò. Ní, kóró kòrì dhu ràdù ndi Òte nùtsi, 'adù àbhunà inzi ròdhi itse. ²⁰ Ndirò ngùkpà ale nùli ì idzi adzi ò itse nàwà ì òná inga bhéyi. Í ale náarí Kàgàwà bhà Òte níri, 'adù à'una. Ndirò, ì ale náarádù idzi itse nódhi: atdídhèna ale ròdhi ka ìbhù kumì-gùna ròsè, ngùkpà ròdhi ka azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngùkpà-tsí ràdù kòdhi atdí-miyà-gùna ròsè.»

Tarà tó mbóli mà Kàgàwà bhà Òte rǐ indrǐ-do àlě dhu tó mbóli màna
(Luk 8.16-18)

²¹ Tdítdǒ, Yèsù ivú dhu abádhí-tsi ndàti: «Ka katí tarà òbobi, kadù àtsinà itǎ-tsi? Ndirò, ka katí kòbobi, kadù ìlinà ara-tsi? Ka katí nzi kòbi kili orú, mbéyi kàrì inga nàwù rǒ? ²² Obhó tí, kóró dhu-tsi yà ndi narù náalaya ndi kpangba, ndirò kóró dhu-tsi yà òdhi ò arádi náaviya ndi kpangba awáwè ò. ²³ Ínga t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale náka ndìrì ka!»

²⁴ Yèsù adù àtìna tdítdǒ abádhí nǎ: «Nyàndà nga mbéyi yà nyí nyírìna dhu nà. Ka kudhèya dhu fùkù àdhàdhi yà nyí nyarí dhu nùdhè indrǐ tò òná mǔgèrè ò, kadù àmàna àma tí. ²⁵ Obhó tí, dhu nà arí'ì abho ale tò, ka kabhàya dhu abho nyú ròsè. Pbétù, ìmbà dhu arí'ì abho foná ale-fó rò, ka kakòya yà ake kàrǐ'ì nà dhu mà*.»

* 4:12 4.12 Ísa 6.9-10 * 4:25 4.25 Wò dhu-tì ní, fìndà ka kùdhe dhu arí dònà àlě ale, ní ka kabhàya rànì nga abho. Pbétù, inzi dònà arí fìndà ka kùdhe dhu àlě ale, ní do ò rò ka kipfoya yà kàrǐ'ì nà ákě irètá-ngba mà kóró.

V̄yà dǎ rò ríngà itse tó mbólí

²⁶ Yēsù adù àtìna tǎítǎdǎ: «Yàrí ní ndi òrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndi nà dhu: Atdí ale níwà ndi ndòrè nghanù-tse pbi inga ǎ. ²⁷ Ní yà inga náarátí, ndàdù ùbho dhu bhèyi, kàráyi inga náti rò, ndàdù ndìvà inga núbho rò. Wò ndi kàsùmì ǎ ònyù-tse náaràta, ndàdù inga inzà àbadhi nùni ìngbà dhu bhèyi màtí kà ríngà dhu rórò. ²⁸ Adzi ràdù wòrì nghanù ní'ò nditírò. Wemberè tí kà rí kàbhù ríngà, ɔyɔ rí kisé ní ndàdù kàbhù ròvì, kà ríku dǎ ná rò ní, ndàdù kàbhù ritù ndi, ràdù ò'ò. ²⁹ Wò nghanù nò'ò dhu-dzidǎ ní ndi, wò ale ràdù kasu nópè pbi ndà obhi ní, nghanù t'ótseta tó kàsùmì náká wà nídhuní.»

Hàràdali-kpǎ-tútǎ-ngba tó mbólí (Màt 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Yēsù adù àtìna tǎítǎdǎ: «Ádhu àlě kádù àtìna òrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndi nà dhu tí? Ndirò, ìngbà mbólí ndi kà dǎ àlě kádù àwèna ritè ka? ³¹ Kǎfò ndi hàràdali tó itsukpó-tse nà. Adzi ò ka kí kòzò ònà kàsùmì ǎ, ka ní àkě dhu-tútǎ-ngba nyú ròsè kóró yà adzi ǎ itse dǎnà. ³² Pbéti, yà ní ka kí kòzò adzi ǎ, ní kà ròvì, ndàdù òngo ádrùngbǎ itsukpó tí, ròsè kóró itsukpó-tidò dǎnà. Kǎpbi ràdù òvì ádzàdzí nyú, àrè mà ràdù idzàya nòsì kà-bí tó sísì ǎ*.»

³³ Ndi dhu bhèyi tí, Yēsù núnónà Kàgàwà bhà Ɔte kóró ale tò ábhò yàrí mbólí-tidò ǎ. Kúnónà ka àdhàdhi yà ndi ndúnóna dhu níri rí ale-dò nálù ràdù dhu bhèyi. ³⁴ Kǎtèna nzi abádhí nà inzà ndi ndùnò mbólí ǎ rórò. Pbéti, òyá ì òtù ì pbi ndà ábhàlì mànà ònà kàsùmì ǎ, kǎngónà àdù ì mbólí-tì náwe kóró abádhí tò.

Yēsù rí àpùpú nàbhù ridè dhu (Màt 8.18,23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Ndi nìnganì tí pbi òngà, Yēsù náati pbi ndà ábhàlì ní: «Kàda rèrù-adzè.» ³⁶ Ní, Yēsù bhà ábhàlì núbhà ihé-yà, 'adù òtsu yà Yēsù rí'ì ònà ibhù ǎ, 'adù òwu. Ngùkpà ibhù náadù ì'ì inè ànyìrò. ³⁷ Nírò ní ndi àpùpú náapè ndòpili ɔbi nyú nà, mùkurà ràdù 'òpè 'àwà ì ibhù ǎ, ibhù ràdù àmbe àle dǎ idha ní. ³⁸ Yēsù náadù ì'ì ibhù tó kòbhé ǎ ndi ndàyi ndìpbi dǎna kùsè rǎ, idho ràdù ndòdoyi ró. Ní kàbhà ábhàlì nùnga ka idho ǎ rò, 'adù àtìna kà ní ikú nyú ǎ: «Màlimò, yà àlě kúve dhu nátdù tí obhó afinu akekpá màtí?» ³⁹ Ní idho ǎ rò ndi ndìvà ndi rò, Yēsù náarè awe dǎ, ndàdù àtìna rèrù ní: «Ínè! Ɔtsi tsunu!» Ní awe náadù opilita núbhà, inga ràdù inè bhì. ⁴⁰ Ní Yēsù adù àtìna pbi ndà ábhàlì ní: «Ádhu nyí nyí ɔdò nónzi ní? Nyí nyàpè t'òbhó ì'ì a'uta nà?» ⁴¹ Ní, ádrùngbǎ ɔdò nyú níisí abádhí ǎ, abádhí ràdù 'òpè 'òtè nínziya ǎ 'àmbe àtìna dǎ: «Ádhi pbi ale yà, awe mà, rèrù mànà dhu náarí tsunà dhu níri?»

5

Yēsù rí nzére-alafí nà arí'ì ònà ale nígù dhu (Màt 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Wò dhu-dzidǎ, Yēsù mà pbi ndà ábhàlì mànà náawù ùvò Gàllilayà tò rèrù-adzè, Pbhàgèrasì* tó pbi rò. ² Ní yà Yēsù ifò ibhù ǎ rò rórò tí, atdí ale

* 4:32 4.32 Zèk 17.23; 31.6; Dàn 4.12,21

* 5:1 5.1 Ndi pbi ní'ì inzì ní Pbhàhùdí tó pbi.

náahù indrù ùtdù ka karí òná ngari ò rò, ndirà kà-ti'ò. Ndi ale ní'ì nzére-alafí nà arí'ì òná ale. ³ Kǒngónà òdhò ndi ngari ò, ndirò kà sòwòrò nónzi rí ndùtsi àdrà-mbí ní atdí ale mà ní'ì mbà. ⁴ Obhó tí, bilínganà ka kùtsínà kápfo singà-mbí ní, kadù kǒtsú nùtsi àdrà-mbí ní. Ní kǒngónà àdù ì àdrà-mbí nátdi, ndàdù singà-mbí nátdi átò. Ndirò, kàlù rí ndònzì lèmana ale ní'ì mbà atdí matí. ⁵ Bilínganà, yà inga náaratí, ndàdù ìbho dhu bhéyi, kítúnà ndì ndàmbe ìbhi dǒ indrù nùtdù ka karí inaná, ndirò pbirì dòná, ndàmbe ùkù dǒ, ndàdù àrà ngbóna àzè rǒ kpùwàkpùwà odu nǐ.

⁶ Ní kála Yèsù itse rò, ndàdù òku tina ò. Kǎdù, ndibvu kònzì, ndùko ndì ottyàna dǒ. ⁷ Kǎdù òkù àrì nyú tí ndàti: «Ádhu nyi nyòzè ma nà Yèsù, kórò dhu dǒ arí'ì Kàgàwà t'Ídhunà? Ma mìtdè nyi itdè tí, Kàgàwà-òvò rǒ, ìnzì àvù rùdù.» ⁸ Wò dhu kùno okuna dǒ rò dhu ní, Yèsù aràná àtina rǒ kà nǐ: «Nzére-alafí, áhù wò ale ò rò!» ⁹ Ní Yèsù adúnà àrà dhu ìvu rǒ kà-tsù ndàti: «Òvònu ní àdhi?» Kà ràdù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Òvòdu ní 'Ihé, ìbí rò mà mí'ì nídhunì.» ¹⁰ Ní, kǎdúnà àrà Yèsù nónzi rǒ atdyúna nyú nà, ìnzì ì nzére-alafí nabhù tí ròwù itse ndi pbirì ò rò.

¹¹ Ányirò, àdù tò ádrùngbà màhò-yà ní'ì pbirì-òngò rǒ ì ányu ró. ¹² Ní ì nzére-alafí náadù Yèsù itdè itdè tí, 'àti: «Òvì mà mǒwù ndàkà àdù nzínzì ò, ndínì màdù tí ùtsù abádhí ò.» ¹³ Ní Yèsù adù ndi dhu ná'ù abádhí tò. Nírò ní ndi kǒkò nzére-alafí núuvò wò ale ò rò, 'adù òwu òtsù àdù ò. Ní kórò kǒkò àdù tò màhò-yà, mbèmbè óyǒ lufù, náadrù pbirì-òngò rǒ rò, ì rùpba ì rèrù ò, tséya ròtdì ì. ¹⁴ Kǒkò àdù nùndà rǒ rùbhi ale náatse, 'òwù óyi nà kigò ò, ndirò igigi rí'ì pbanga òna nǎ. Ní indrù náadù ìwu, 'ìwù wò ndì nònzì dhu àndà. ¹⁵ Abádhí níwù ùvò Yèsù tí, 'adù wò ndi ìbí nzére-alafí arùbhi 'ì rǒ òná ale nála. Ndi ale ní'ì obvò ndì ndàdi, ndùfò rónà mùdzarù, pbindà irèta ràdù ndàdu ró. Ní òdo náadù ìsì abádhí ò. ¹⁶ Yà ndì nònzì dhu nàlanà ale náadù wò nzére-alafí nà ale mà àdù màná rǒ ì nònzìnà dhu náwe abádhí tò. ¹⁷ Ní abádhí náadù òpè 'itdè Yèsù ndínì ndì nivà tí, ndàrà fíyò pbirì ò rò.

¹⁸ Ní yà Yèsù rùpo ìbhù ò òná kàsùmì ò, yà nzére-alafí núvòná òná rò ale nùtdè Yèsù ndínì 'owu tí màná atdíkpá. ¹⁹ Ní Yèsù náa'ù nzá ndi dhu kà tò. Pbéttù kǎdù àtina ndi ale nǐ: «Ádù nyi pbèkù, indù ale-ti'ò, nyadù yà indù Ádrùngbàle ònzì kórò dhu náwe abádhí tò, ìzù kabà dèndù dhu màná.» ²⁰ Ní wò ale náadi dònà ndàrà, ndàdù ndòpè ndèndò yà Yèsù nónzi fíndà kórò dhu Dèkàpoli tí kátina pbirì ò. Ní, yà kà rùnona dhu nìrì ale kórò ní idho núuko atdídǒ.

Yàhirò bhà tsibhíngba mà Yèsù rǒ mùdzarù-ngbò naphálá tsibhále màná

(Màt 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Tdítdǒ Yèsù náadà ìbhù ò rèrù-adzè. Ní idha-gì dǒ kídè rórò, ádrùngbà ihé-yà náandu ndi ndàkpòrò kà-ngbò. ²² Ní, unduta-dzà ò ádròdrò ale nzínzì ò atdí ádrùngbàle, Yàhirò tí kátina, níra àhu ányirò. Ní Yèsù ndì ndàla rò, kìbvù ndì obvò kà-pfo rǒ. ²³ Kǎdù kítde atdyúna nyú nà, ndàti: «Ívádù-ngba rí'ì affina rǒ ka kòdona ró. Ní, ìrà òtsúnù nyi nyulì tí kà-dǒ, ndínì kǒgù tí, ndàdù àdi nyìkpóna nà.» ²⁴ Yèsù mà náadù òwu Yàhirò nà, ádrùngbà ihé-yà ràdù ndìdhò owùya ò Yèsù ì ìpbo nzínziya ò rórò.

²⁵ Í ale nzínzì ò ní'ì atdí tsibhále, atdí kumì dòná óyǒ nà ato tí azu nóongónà ìrà róná. ²⁶ Kàbà àpbe abho nyú ìbí pbàngángá-bvùnà, ndàdù

kórò foná ongyéngá-tse nótđì ànyì. Pbéù ndi dhu adúná nzi àrà kà dzùnà nónzi rǒ, kà rǒ andi ràdù àrà òtro rǒ atdídǒ. ²⁷ Ní, Yèsù dǒ ka kúnona dhu ndi ndiri dhu-okú dǒ rǒ, kira ihé-yà nzinzi ò, ndàpbalá kà-rǒ mùdzarèngbò oluná rǒ. ²⁸ Ka ni'ì afina ò rira òte rǒ ndámbe àtina dǒ: «Ma mapé kà-rǒ mùdzarèngbò nàpbalá, ní ma mógu ògu.» ²⁹ Ní Yèsù rǒ mùdzarèngbò kàpbalá rǒrǒ tí, yà kà-rǒ aríra azu náadù ide, kà ràdù ndinè iwà ndi ndògu pbindà andi ò rǒ rǒ. ³⁰ Wò ndi kàsùmì ò tí, Yèsù níinè ndi iwà indrù t'ígutá tó pbindà obi nónzi kasu rǒ. Ní kágéré ndi ihé-yà nzinzi dǒ, ndivù dhu ndati: «Ádhi rùdù mùdzarèngbò nàpbalá?» ³¹ Ní kàbhà ábhàlì adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádrèngbàlé, nyi nyàla wà ihé-yà nákpòrò ngbònu 'ìpbo nyi tí dhu. Ní, nyi tí adù dhu ivu dtítdǒ rari ádhi ngbònu nàpbalá?» ³² Pbéù Yèsù adù ndàgere ndàndà kórò ihé-yà-dò nga, ndiní ndi ndala tí rari ádhi ndi dhu nónzi. ³³ Ní ndi tsibhále adù àdi ndámbe ivi dǒ odo nǐ, iwà ndi ndani róná ndi nónzi dhu nídhuní. Ní kádù irá ndibvù ndi Yèsù-pfò-rǒ, ndàdù kórò obhó dhu núndò findà. ³⁴ Yèsù adù àtina kà nǐ: «Pbà ní tsibhíngbá, pbùkù a'uta nígu wà nyi. Ní, àrà mbéyi, nyadù ògu pbùkù àpbe ò rǒ.»

³⁵ Wò dhu núno Yèsù rǐ rǒrǒ ní ndi, oyi nà ríwu unduta-dzà ò ádrèngbàlé Yàhirò bhà rǒ ale núuto ì, 'adù àtina kà nǐ: «Pbùkù tsibhíngba nóvè wà, ní ádhu nyi nyí Málímò-tsi àvà dtítdǒ nǐ?» ³⁶ Pbéù Yèsù náadù nzá afina mà nfi abádhí rúnona dhu dǒ. Kádù àtina Yàhirò nǐ: «Inzi onzi odo, í'ì a'uta nà tí.» ³⁷ Kádù nzá atdí ale mà nózè rùndà ndi ànyì, pbéù kádù ùnzina rùndà ndi ní Péterù mà, Yàkobhò mà, adónà Yùwanì mà nà kèlé. ³⁸ Ní abádhí awù uvò unduta-dzà ò ádrèngbàlé bhà. Ní ànyì, Yèsù náatù indrù tsiya náva ì, 'ámbe òdzi dǒ, 'adù àmbe ùkù dǒ orú túya nyú nà rǒ. ³⁹ Ní kàtsù idza, ndàdù àtina abádhí nǐ: «Ádhu wò dhu bhéyi tsiku náva ndi nǐ? Ádhu nyí nyódzi nǐ? Yàri ngbángba nóvè nzá, pbéù kòdhò òdhò tí.» ⁴⁰ Pbéù, abádhí náadù Yèsù rúnona dhu-gaya ònzi ònzi tí. Ní Yèsù adù abádhí nípfò idza rǒ kórò, ndàdù ndi ngbángba t'ábaná mà kà-tsánà, ndirò pbindà íbhù ábhàlì mà nà kèlé núnzi, 'òtsù mà nà ndi ngbángba-abvò rǐ'ì ònà kàluga ò. ⁴¹ Ní kálú ndi ngbángba òtsúna rǒ, ndàdù àtina nǐ: «Tàlità kumì.» Kà-tì nǐ: «Tsibhíngbá, ma mátina: 'fva nyi, nyidè!» ⁴² Ní ànyirǒ rǒ tí, wò tsibhíngba níivà ndi ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. Obhó tí, kàbhà ato ni'ì iwà áhu atdí kumì dóná óyǒ nà ato tí. Wò dhu ì àla rǒ, idho núuko ànyirǒ ì'ì kórò ale atdítdǒ nyú. ⁴³ Yèsù adù dhu núya abádhí tò atdítdǒ, inzi ndi dhu nabhù tí atdí ale mà rùni. Tdítđǒ kádù àtina ndi ngbángba t'ále nǐ: «Nyàbhù ònyè ake kà rònyè!»

6

Nàzàretì tó kigò ò bhà ná'ù nzá Yèsù dhu (Màt 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndi ànyirǒ rǒ, ndàrà ndi ndavi ònà kigò ò, pbindà ábhàlì ràdù òwu owùna ò ànyì. ² Ní sàbatà-idhò ò, kádì ndámbe dhu núdhe dǒ indrù tò unduta-dzà ò rǒ. Ní ábhò ale yà kà rúnona dhu ìri rí, ní idho núuko atdítdǒ. Abádhí ambénà àtina dǒ: «Kórò wò òte-tidǒ nà kira àdhà rǒ? Wòrì dhu-ònga t'òvòta-tidǒ mà, ndirò wò wiwì nónzi kàrì nǐ obi mà nà dhu kàbà àdhà? ³ Tí obhó ka ndi sàpàti, Màriyà t'ídhùnà? Ka tí obhó Yàkobhò mà, Yòsè mà, Yudhà mà, Simoni mà nà t'ádónà? Ndirò

kà t'áwéna t'óbhò òko atdíkpá irò àlě mànà?» Ní wò dhu-okú dò rò, ìndrù nòowúnà nzi kà rǎnna dhu ná'ù rǒ. ⁴ Ní Yēsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nabi nífú ka karí kóró ngari ǒ. Pbéù, yà ndì nyú ka kadhi ònà kigò ǒ, ndirò findá ale nzínzi ǒ, ndirò pbi idzá-bhà nzínzi ǒ matí, ka karí nzi kífú.» ⁵ Yēsù náadù nzá atdí wiwí mà nónzi ànyirò, pbéù kádù ǒtsúna náli ngúfe andítale dǒ tí, i ale ràdù ùgu fiyó andi ǒ rò. ⁶ Ní idho náuko Yēsù atdíǒ, ìmbá fiyó kigò ǒ bhà rǐ'ì a'uta nà dhu-okú dò rò.

Yēsù rǐ pbindà atdí kumi dǒnà ǒyǒ nà ábhàlǐ núví dhu

(Mát 9.35; 10.1,5-14; Luk 9.1-6)

Yēsù náaraná ùbhi rǒ kóró kyèròkyèrò rǐ'ì pbanga ònà, ndàmbe dhu ùdhe dǒ ìndrù tò. ⁷ Ní kǎnzi pbindà atdí kumi dǒnà ǒyǒ nà ábhàlǐ, ndàdù ndòpè ndùví abádhí ǒyǒyǒ rò. Kúví abádhí iwà ndì ndàbhù nzére-alafí nódì abádhí ràdù nǐ ádrùngbǎnga tó obi fiyó rǒrǒ. ⁸ Kádù dhu núya abádhí tò ndàti: «Ápé nyidiyi atdí dhu mà abhi tò, pbéù nyùgu mùgò kèlě. Ápé nyùgu mùgati mà, bhòò mà, fùrangà mà ngbòku ǒ. ⁹ Nyàfǒ kàyitò pfòku rǒ, pbéù àpé nyàfǒ mberù ǒyǒyǒ rùkú.» ¹⁰ Ndirò, kádù àtìna abádhí nǐ: «Nyí ka kàkò atdí idza ǒ rò, nyí nyowuna òko rǒ ànyì-dzá, ràrà àhù ànyirò rò nyí nyúvò nyòwù dhu ǒ. ¹¹ Atdí pbanga ǒ ale nòowuna gukyè 'ùvo rò ìnzí 'àko nyí, ndirò ìnzí 'irì nyí nyúnna dhu, ní nyí nyowuna òwu rò ànyirò rò, nyàdù pfòku-tsítsírò àhù n'ò', ndíní abádhí tó afátá nitè tí abádhí tò.»

¹² Ní kǒkò ábhàlǐ náawù Kàgàwà bhà Ídzì Mākǎrù núnò ìndrù tò, 'òwù àtìna rǒ, dhu rākà abádhí rùgèrè ì 'ùbhà fiyó nzérenga. ¹³ Abádhí nòowúnà ábhǒ nzére-alafí nípfo rǒ ìndrù ǒ rò, 'àdù òwu andi nà ábhǒ ale nútí rǒ akye nǐ, i ale ràdù ùgu.

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ǒve

(Mát 14.1-12; Luk 9.7-9,19-20)

¹⁴ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè* nǎri Yēsù dǒ ka kúnna dhu, kǒvò nótò ndì kóró ngari ǒ nídhuní. Atdíthená ale nòowúnà àtìna rǒ: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì nìngbè wà ndì ǒve-bvù rò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, kábà wiwí t'ónzita tó obi.» ¹⁵ Pbéù, ngùkpà ale owúnà àtìna rǒ: «Èliyà ní wò.» Ngùkpà ràdù àtìna tǎtǎdò: «Angyí i'ì pbanábì nzínzi ǒ atdí nabi bhéyi ale ní wò.» ¹⁶ Ní wò dhu ndì ndirò rò, Hèròdè ati: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì ní wò. Ma mábhù kàdò kotdì, ní ka ní wò wà ndì nìngbè.»

¹⁷ Wò ndì Hèròdè nyú nditírò ní ndì ɣyátá nabhù kosò Yùwanì, ndàdù àbhunà kutsì, kadù ìlìnà imbi-dzá ǒ. Hèròdè náanzì ndì dhu, adónà Filipòfó rò ndì ndakò tsibhále nòokú dò rò. Ndi tsibhále-ǒvò ní'ì Hèròdiya. ¹⁸ Kǎnzi ndi dhu, Bàtizò nubhónà Yùwanì nòongónà adù àtìna kà nǐ, ìnzá dhu rākà kà rākò adónà-ve nídhuní. ¹⁹ Hèròdiya náako atdíǒ Yùwanì rǒ, ndàdù kòzè ndàbhù kohò. Pbéù, ndi dhu náadù i'ì odú kà tò. ²⁰ Obhó tí, Hèròdè nòongónà Yùwanì-ǒdò nónzi obhónángatále tí, ndirò Kàgàwà-nyìkpò ǒ flá ale tí ndì ndùni ka dhu-okú dò rò. Ní kǒngónà àdù Yùwanì-ngbò nódò atdíǒ. Yùwanì rǎnna dhu nǎri ndì ndí rò, Hèròdè bhà irèta nòongónà àdù ndànza atdíǒ, pbéù kǒngónà àdù kà rǎnna dhu òzè ndirò atdíǒ.

* 6:14 6.14 Ndi Hèròdè-ǒvò ní'ì Àtipasi. Ka ní'ì Gàllilayà tó pbiri ǒ Ádrùngbǎ kamà.

²¹ Ní atdíku, Hèròdiyà náabà Yùwanì àbhù ndì ndí kohò ònà otu. Ndi dhu ní'í yà Hèròdè rí ndì ka kadhì ònà idhò nírè ònà mùhendù-idhò ò dhu. Ní Hèròdè unzi riwù ndì mùhendù ò ale ní'í: yà ì arí kasu ònzi mànà ádròdrò ale mà, pbindà pbànowí tó ádròdrò ale mà, ndirò Gállilayà tó pbìrì ò pbangá-nzo ònà arí'í ifuta nà atdíðò ale mànà. ²² Ní Hèròdiyà bhà tsibhíngba náatsù mùhendù-dzà ò, ndàdù òbè atdíðò. Ndi obé náafò Hèròdè-nyìkpò atdíðò yà ndì ndùnzìnà ale mànà. Ní ádràngbá kamà Hèròdè adù àtìnà wò tsibhíngba-owù ní: «Ónzi afínù òzè dhu fudú, ní ma mí ndi dhu àbhù àbhù indù.» ²³ Kádù dhu nótsò ndì tsibhíngba-ònzì ndàti: «Ma mòtsò wà dhu ndíní ma mabhù tí nyi nyónzina dhu indù, ìmbà í'ina yà idzi ma mónyè dónà pbìrì tó atdíngà óyò dō mà nábhù ma mí indù dhu màtí.» ²⁴ Ní wò tsibhíngba náahù àwù-dza rò, ndàdù dhu nívu íyanà-tsù ndàti: «Ádhu ndi ma màkà monzi?» Ní kà-tsànà adù dhu àdu ndàti: «Bàtizò nùbhò arí Yùwanì-dò.» ²⁵ Ní tsibhíngba náangbò ndì kòmbómbí ádràngbá kamà-tí'ò, ndàdù dhu ònzi foná ndàti: «Ma mòzè nyibhò Bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dò kòmbí fudú tsàlitsalì dō rò.» ²⁶ Ní izu núuka ádràngbá kamà atdíðò nyú. Pbéttù, kà rí ndùvò Yùwanì-dò rō dhu ní'í obi tí, yà ndì ndùnzìnà ale-ònzì rò ndì ndòtsónà dhu dhu-okú dō rò. ²⁷ Ní ányirò rò tí, kádù ngbóna nódo arí pbànowí nzínzi ò atdí mùnowí nóvì, ndùyá dhu fíndà ndíní ira tí Yùwanì-dò nà foná. Ní wò mùnowí níwà ndì ndàrà imbi-dzà ò, nditsì Yùwanì-dò nókèrè. ²⁸ Wò dhu-dzidò, kádù irà ndi ale-dò nà tsàlitsalì dō rò, ndàdù àbhunà wò tsibhíngba-fò, ndì tsibhíngba ràdù àbhunà íyanà-fò. ²⁹ Ní Yùwanì bhà ábhàlì nùtdègu wò dhu níri, ní abádhí adù iwu, 'adù ká-bvò nídyi 'òwù òtdùnà.

Yèsù rí ìmbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

³⁰ Yèsù bhà uvitatále náandu ì kà-tí, 'adù yà ì ònzi kóró dhu mà, ndirò yà ì ùdhe indrù tó kóró dhu mànà dhu náwe kà tò. ³¹ Wò ndì kàsùmì ò, abádhí-tí'ò ríwu ale mà, abádhí tí ò rò rí 'adù ale mànà ní'í abhò nyú, ònyè nónyè abádhí rí ònà kàsùmì mà ràdù ì'í mbá. Ní Yèsù adù àtìnà pbindà uvitatále ní: «Nyíwù rùngù tí rí'í atdí ngari ò, ndíní nyí nyaso tí nyí ake.» ³² Ní abádhí náadù òwu víyà dō rò ibhù ò rùngù tí rí'í atdí ngari ò. ³³ Pbéttù, ábhò ale nyú náala abádhí rōwu dhu, 'adù abádhí rōwu ì nga núnì. Ní indrù náadù 'íwà kóró kigò ònà rò, 'òwù tsákàtsàkà nyú pfoya dō ányì, 'adù òwu ùvò angyi abádhí rò.

³⁴ Ní Yèsù náhu ibhù ò rò rò, kála wò ádràngbá ihé-yà, abádhí-izè ràdù ndàlù atdíðò, ìmbà ùndana rí ale rí'í tàrà tó màhò bhéyi abádhí nùlì ì nìdahunì. Yèsù adù àdì ndàmbe ábhò dhu nyú nùdhe dō abádhí tò. ³⁵ Inga ràtì dhu nùtdègu ndindù, ní kàbhà ábhàlì nùndiri kà-tí'ò, 'adù àtìnà kà ní: «Író nga rí'í rùngù tí, ndirò inga náti wà.» ³⁶ Ní, áví kòkò ale ròwù inga nóbhì ka karí óyà ngari ò, ndirò kyèròkyèrò rí'í pbanga ò, ndíní ònyè nudzì tí fíyò. ³⁷ Yèsù adù òte nádu abádhí tò ndàti: «Nyàbhù ònyè abádhí tò nyí-tírò!» Ní ábhàlì náadù dhu nívu Yèsù-tsù 'àti: «Nyí nyòzè tí mòwù mùgati nódzi óyò miyà ònari'í rō, ndíní mà mabhù tí abádhí rònyè?» ³⁸ Ní Yèsù adù dhu nívu abádhí-tsù, ndàti: «Ífe mùgati nyí nyí'í nà? Nyàndà pé ka.» Ní kà-bvu ì ùnì rò, abádhí adù dhu nádu kà tò àti: «Má mí'í ìmbò

† 6:37 6.37 Yèsù bhà kàsùmì ò, atdí ònari ní'í atdíku idhò tó kasu tó mùkìmbà.

mùgati nà, ndirò óyò ìbhè nà.» ³⁹ Wò dhu-dzidò, Yèsù avì p̀bìndà ábhàlì ràbhà kóró ale ròkò tsùna rò obvò irí dò. ⁴⁰ Abádhí adù òko tsùna tí: atdídhená ngari ò atdátí míyà ale, ndirò ngùkpà ngari ò imbimbó kumi foné. ⁴¹ Nírò ní ndi Yèsù núugu kòkò imbò mùgati, óyò ìbhè mànà ndùlè foná. Ní, òrù-akpà ò nga àndà ndi ndí rórò, kádù òtsò nábhà Kágawà tò. Kádù mùgati-ònga náko, ndùbho p̀bìndà ábhàlì-fò, ndíní abádhí nùundo tí indrù tò. Kádù kòkò óyò ìbhè nùndò átò abádhí-fò kóró. ⁴² Ányirò ì'ì kóró ale náanyè dhu 'ùlè ní. ⁴³ Yèsù bhà ábhàlì náadù òdì òdì mùgati-go-tsù nùndu, ìbhè-go mànà, 'adù atdí kumi dóná óyò nà sèngè níra ní. ⁴⁴ Ndi mùgati nanyè ale nzínzi ò, kpabhàle ní'ì imbò lufè tí.

Yèsù rùbhi idha dò dhu
(Màt 14.22-33; Yùw 6.16-21)

⁴⁵ Wò dhu-dzidò tí, Yèsù náabhù p̀bìndà ábhàlì rùpò ibhù ò, ndíní ada tí angyi fìndà rèrù-adzè, Bètèsàyidà tò kigò iná rò, yà ndi nyú tíró ndi ndí ihé-yà návi ròwù ibha ònaná. ⁴⁶ Ihé-yà nà ò ùbhà ò dhu-dzidò, kádù àrà p̀biri dò, ndàrà ndìtsò. ⁴⁷ Inga náti rò, ibhù ní'ì rèrù-alikpa ò ábhàlì nà, Yèsù ràdù ndùbhà atdíró olù idha-adzè. ⁴⁸ Ní Yèsù ala òbì tí ibhù t'ótàta rí'ì p̀bìndà ábhàlì tò dhu, tùm̀bà tí awe ròpili abádhí-nyìkpa rò nídhunì. Ní à'ù-akpà-òngò ò, kàrà p̀bìndà ábhàlì-tí'ò, ndàm̀be ùbhi dò idha dò. Kádù dhu ònzì angyi ndùda abádhí tò dhu bhèyi. ⁴⁹ Ní, kà rùbhi idha dò dhu ò àla rò, abádhí náadù kàti mìgìngò tí, 'adù 'òpè 'ùkù, ⁵⁰ ábhò ọ̀dọ nyú nà kàlà rí kóró ale ní'ì nídhunì. P̀bètè urò rò tí, Yèsù adù t̀na àp̀fò abádhí tò ndàti: «Nyòtù afiku, ima ní yà! Inzì nyònzì ọ̀dọ!» ⁵¹ Tdítdò, kádù ùpò ibhù ò abádhí-tí'ò, awe ràdù opilita nùbhà atdídò. Ní idho nùuko abádhí atdídò nyú. ⁵² Obhò tí, Yèsù ònzì wíwì, ndìtrò mùgati dhu náalú nzá abádhí-dò: abádhí tò irèta rí ndi dhu-tì nálù dhu ní'ì odù.

Yèsù rí Gènèzàretì tò p̀biri ò andítàle nígù dhu
(Màt 14.34-36; Yùw 6.22-25)

⁵³ Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì mànà níitdègu rèrù náda, ní abádhí náasò fíyò ibhù kífukù ò, 'adù òtsù Gènèzàretì tò p̀biri ò. ⁵⁴ Ní ibhù ò rò abádhí núvò rórò tí, indrù náadù Yèsù nùni. ⁵⁵ Ní abádhí náadù àngìli kóró ndi p̀biri ònà, 'adù 'òpè 'ùmbà andítàle, 'òwù òwu rò nà ótdù dò, Yèsù-bvù ka kò'ì òyà kóró ngari òna ná. ⁵⁶ Ndirò, kóró ngari ò Yèsù rùbhi inaná, p̀banga ònà, kigò ònà, ndirò inga nòbhi ka karí iná màtí, indrù nóowúnà iwu rò andítàle nà, 'ùli p̀banga-tsidò indrù náarí 'ùndù òyà ngari ò. Abádhí adúnà òwu Yèsù nónzi rò rùbhà ò ale rùp̀bàlà róná mùdzarù-bidò-ngbò kèlè. Ní ingbàtí ìli ndi ale mà yà kàbhà mùdzarù-bidò-ngbò nàp̀bàlà, náaranà ògù rò dòtsí.

7

P̀bàyàhúdì tò màndu
(Màt 15.1-9; Luk 11.37-41)

¹ P̀bàfàrisáyò mà Yèrùsàlemà tò kigò ò rò iwù Mùsà bhà Hyátá tò ngúfe màlímò mànà nùndu ò Yèsù tí. ² Ní, abádhí náala Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ò ngùkpà ale, òtòtì ọ̀tsúya ní rówu dhu nónyù rò, kà-tì ní inzà ò ù'ò ọ̀tsúya yà fíyò sòmà tò màndu nónzi ka dhu bhèyi rórò. ³ P̀bàfàrisáyò mà, kóró ngùkpà P̀bàyàhúdì mànà nífu abhúya tò màndu atdídò. Ní, abádhí nóonyúnà ní ònyè inzà ò ù'ò ọ̀tsúya mbèyi nyú rórò. ⁴ Ndirò kòbì ò rò ò

ingò rò, abádhí nónnyà ná nzi dhu inzá ì ù'ò ì rórò. Abádhí nífu yà í abà ábhò ngàkpà màndu átò. Í màndu ní'ì: kópà nú'ò ka kí mbèyi nyú dhu, ìtá mà, sùma ní ka kóbbhò ìtá mà, dýá ka karóyi dhu màná nú'ò ka kí mbèyi nyú dhu màná. ⁵ Ní, Pbhàfàrisáyó mà Músà bhà Úyátá tó màlímó màná níwú dhu Yèsù-tsù'áti: «Ádhu inzá pbàkù ábhàlì nífu àlè t'ábhúna tó màndu, 'àdù àmbe dhu nónnyè dǒ òtòtì ɔtsúya ní ní?» ⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nabí Ìsayà nùno obhó dhu nyú dákú. Nyí ní ɔyoyò afiya ná ale yà kándí dhu bhèyi tí, ndàti:

«Kàgàwà ràtina: kàrí ale náarí mífù tsúya ǒ tí, afiya ràdù ì itse nyú rùdú rò. ⁷ Abádhí náarí mulè kòkórò.

Abádhí arúdhèna indrù tò dhu ní indrù tó uyátá kèlè*.»

⁸ Yèsù adù àtina tditdǒ: «Nyí nyárí Kàgàwà bhà Úyátá núbha igi, nyàdù nyàpba indrù ɔvò fùkù dhu rǒ tí. ⁹ Nyí nyárí Kàgàwà bhà Úyátá nódho, nyàdù afikù nápba fùkù màndu rǒ tí. ¹⁰ Obhó tí, Músà nùuyá dhu fùkù ndàti: nyí ráká nyífu àbanu mà íyànu màná, ndirò àbanà mà íyàná màná ní dhu nùnò ale ráká kohò òho tí. ¹¹ Pbhétù nyí nyú, nyí nyárí dhu òvo indrù tó nyàti: ndi ale rapé dhu èno kpangba àbanà tò, ndirò íyàná tó màtí ndàti: «Dzànanu nónzi mà màmbènà ní fudú rí'ì dhu ní Kòrbanì, kà-tì ní: Kàgàwà tò ka kùtri perè.» ¹² Ní ndi ale rí mbá àbanà mà, ndirò íyàná mà dzàná nónzi ndi ndí dhu-atdyú ná. Ní nyí nyaràdù ndi dhu kèlè ná'ù ndi ale tò. ¹³ Ní ndi dhu ní, nyí nyárí Kàgàwà bhà ɔte-òvù níto, yà nyí nyarúdhèna fùkù nzínziku ǒ fùkù màndu ní. Ndirò, nyí nyárí ndi dhu bhèyi dhu-tidò nónzi abho nyú.»

Indrù nábhu rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu (Màt 15.10-20)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náanzi ihé-yà tditdǒ, ndàdù àtina ní: «Nyí kóró, nyàri yà mà múnona fùkù dhu, ndirò nyàlù ka duku ò. ¹⁵ Inzi iri rò rótsù indrù ǒ atdí dhu mà, rádù indrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbhétù, indrù-afi ǒ rò àhu dhu ní ndi kàbhu rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ¹⁶ [Inga t'írta tó bina ná rí'ì ale, náká ndirò wò mà màndò dhu*.]

¹⁷ Yèsù níitdègu ihé-yà núbha ndàdù ɔtsù idza, ní kàbha ábhàlì náadù wò ndi mbólì-tì nívu kà-tsù. ¹⁸ Ní Yèsù adù àtina abádhí ní: «Nyí nyú mà, kàlù t'óbhó duku átò? Nyí nyèni t'óbhó dhu, inzi iri rò rótsù indrù ǒ atdí dhu mà ràràdù indrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ? ¹⁹ Obhó tí, ndi dhu nótsù nzá ndi ale-afi ò, pbhétù kòtsù ndi ale-fi-tsù ò, ndàdù àhu kà-ò rò ɔtsò dò ndi ale àrà rò.» Wò ndi ndùnò ɔte ǒ, Yèsù náavò dhu kpangba ònyu ka ràràdù kórò ònyu-tidò nónnyè. ²⁰ Ní kàdù àtina tditdǒ: «Indrù-afi ǒ rò àhu dhu ní ndi rádù indrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ²¹ Obhó tí, indrù-afi ǒ rò arúvò nzére ìrèta náarí ndi indrù nábhu rònzi nzére dhu. Í nzére dhu ní: mànyòni t'ónzita, ogbo t'ónzita, abvo t'óhota, ²² màkuni t'ónzita, ngàtsi ale-fó rí'ì dhu dǒ ka kí ale-afi ìlì dhu, ɔrù ka kórù dhu, indrù t'útrátá, inzi ka kí uyátá-òdò nónzi dhu, adha t'ónzita, indrù ní ka kí dhu èno nzére dhu, ale ɔyò ka kí dhu, àrì bhèyi ka kí ale ònzi dhu. ²³ Kórò kòrí nzére dhu náarúvò indrù-afi ǒ rò, rádù indrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

* 7:7 7.7 Ìsa 29.13 * 7:16 7.16 Wòrí andítá rí'ì mbá ábhò angyè andítá ò.

Inzi ní Mùyàhudi-àyi rí Yèsù ná'u dhu
(Màt 15.21-28)

²⁴ Ɖrò rò, Yèsù iwà ndi ndàrà Tirò tí kátina kigò tó mùlengù ò. Ní kàtsù atdí idza ò, inzi ndàdù atdí ale mà nòzè rùni ànyirò ndi ndí'ì dhu. Pbéù, kà rí ndòru dhu ní'ì odú. ²⁵ Obhó tí, atdí tsibhále yà nzére-alafí náaràvu pbìndà tsibhíngba rò, níri Yèsù dó ka káwèna dhu. Ní ànyirò rò tí, íyàdhiyà náadù ìrà Yèsù-ti'ò, ndàdù ndibvu obvò kàpfò rò. ²⁶ Ndi tsibhále ní'ì inzi ní Mùyàhudi-àyi, pbéù ka ní'ì Sirò-Fòyiniki tó pbiri ò ale. Ní kítsò ndi Yèsù rò, ndíni nzére-alafí nípfo tí pbìndà tsibhíngba ò rò. ²⁷ Pbéù, Yèsù adù àtina kà ní: «Ɖbhà pé nzónzo rònnyè dhu 'ùlè ní angyi. Obhó tí, dhu òfò nzá nga kidyi nzónzo tó ònyè, kadù òbvùnà itsè-nzo tò.» ²⁸ Íyàdhiyà náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Obhó Ádrùngbàle, pbéù mìzà tsinà rí'ì itsè mà náari nzónzo-fó rò ì nàwà ònyè-ú'ù-nzo mà nónnyè.» ²⁹ Nírò ní ndi Yèsù adù àtina kà ní: «Wò nyi nyàdu òte-okú dò rò, ádùnà nyi pbùkù, iwà nzére-alafí náhu pbùkù tsibhíngba ò rò.» ³⁰ Ní kádù ndi pbìndà, ndàdù pbì ingba nótù ara dó àyi ró, iwà nzére-alafí náhu ònà rò ró.

Yèsù rí inzi arí inga ìri ndirò inzi ndàdù òte atdí ale nígù dhu
(Màt 15.29-31)

³¹ Wò dhu-dzidó, Yèsù iwà ndi tdító Tirò tó mùlengù ò rò, ndàdà Sidonà tó kigò ònà, ndàdù ingo Gàllilayà tó rèrù-bidò, Dèkàpoli tó pbiri ònà ndi ndàdà rórò. ³² Ní, ka kiwú inzi bina arí nga ìri, ndirò inzi aróte mbèyi atdí ale nà Yèsù ti 'ò. Ka kadù kítde itde tí, ndíni otsúna nìlì tí ndi ale dó. ³³ Ní Yèsù náadù kidyi atdirò ndàràna lèngèlèngè ihé-yà ò rò. Kádù otsúna-kpò núfò wò ale-bì ò, ndàdù isò níso otsúna-kpò rò, ndàpbalà kídà-dò-ngbò ní. ³⁴ Tdító, Yèsù andà òrù-akpà ò nga, ndàdha ihèna, ndàdù àtina wò ale ní: «Ɖfatà!» Kà-ti ní «Ángbè nyi!» ³⁵ Ní uró rò tí, wòrí ale-bì núngbe ì, idàna ràdù ò'ò isò òte tò, ndàdù ndòpè ndòtè mbèyi. ³⁶ Yèsù adù kóró ale níso inzi ndi dhu nuno tí atdí ale tò màtí, pbéù yà kàrì abádhí nòsò dhu náaràna indrù názi rò àzì tí ràmbe òte dó ndi dhu dó. ³⁷ Ní idho náadù abádhí núko atdíó nyú ròsè, 'ámbe àtina dó: «Kà rónzina dhu ní kóró ídzi dhu nyú. Ndirò, kà ràrà bïya úrì ale-bì mà núngbe rò, ndàdù inzi aróte ale mà nábhù ròtè.»

8

Yèsù rí ifò lufù ale nongù dhu
(Màt 15.32-39; Mrk 6.30-44)

¹ Ndi nínnganí, ádrùngbà ihé-yà náandu ì tdító. Ní ìmbà abádhí rí'ì ònyuna ì í dhu nà nídhunì, Yèsù anzi pbìndà ábhàlì ndàdù àtina abádhí ní: ² «Ma mí'ì izu nà atdíó kàkà ale dó. Mǎ mòkò wà abádhí màna ìbhuku mbàlìmbàlì, ndirò abádhí rí mbà ì'ì ònyuna ì í dhu nà. ³ Ma mapé abádhí àvi ròwù àwù nà firábvù, ní sàzì ràrà abádhí nábhù ràwà ì otu ò. Obhó tí, abádhí nzínzì ò atdídhená ale níwù itse rò nyú.» ⁴ Ní, kàbhà ábhàlì náadù dhu àdu kà tò 'àti: «Ka kówu abádhí nongù ka kí ní ònyè nótù àdha yàri rùngù ò?» ⁵ Ní Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsu ndàti: «Nyí nyí'ì mùgati nà ife?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Mǎ mí'ì mùgati nà àrèbhù.» ⁶ Ní Yèsù avi ihé-yà ròkò obvò. Kádù kòkòrì àrèbhù mùgati nùgù ndùlù foná, ndàdù òtsò nábhù Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidó, kádù ì mùgati-ònga

núko ndùbho p̀bìndà ábhàlì-fó, ndíní abádhí ̀ndò tí ihé-yà tò. Ní i ábhàlì náadù i m̀gati ǹndò i ale tò.

⁷ Abádhí ní'ì ngúfè ìbhè-nzo nà átò. Ní Yèsù adù òtsò nábhu Kàgàwà tò kòkòrì ìbhè d́, ndàdù p̀bìndà ábhàlì návi r̀ndò i ìbhè-nzo átò. ⁸ Kórò ale náanyù dhu 'ùlè nì àkáká dhu bhèyi. Ní ábhàlì náadù òdòdì m̀gati-go-tsù ǹndu, r̀lè àr̀ùbhù s̀ngè ́. ⁹ Ányìr̀ò, ìndr̀ù ní'ì mbèmbè ìfo lufù ráhu dhu bvà. Wò dhu-dzidó, Yèsù adù abádhí àvi r̀owù. ¹⁰ Ányìr̀ò r̀ò tí, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì mànà núupò ìbhù ó, 'àdù òwu Dàlmànutà tí kátina p̀bìrì ó.

Pbàfàrisáyó r̀í Yèsù àvi r̀onzi wiwì dhu
(Màt 16.1-4; 12.38-39)

¹¹ Atdíku, Pbàfàrisáyó níwù ùvò Yèsù-tì'ò, 'àdù 'òpè 'àgò i kà nà káfi i omvù tí. Ní, abádhí náavi ka r̀onzi atdí wiwì, ndíní Kàgàwà bhà r̀ò kàbhà ádr̀ungbànga tò ̀bì nìrà dhu navi tí. ¹² Ní ndì dhu adù ìnzè Yèsù r̀ò atdídó, ndàdù àtìna: «Heè! Ádhu indo arí'ì ale nòzè wiwì kèlè 'àla ní? Ma mí obhò dhu núno f̀kù: ka kí nzì atdí wiwì mà nónzi abádhí tò.» ¹³ Wò dhu-dzidó, Yèsù ìvà ndì abádhí-tì r̀ò, 'àdù ùpo ìbhù ó p̀bìndà ábhàlì mànà, 'àdù àda r̀èr̀ù-adzè.

Pbàfàrisáyó tó afi mà, Hèròdè bhà afi mànà
(Màt 16.5-12)

¹⁴ M̀gati nídyi i i àkáká dhu bvàtì dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlì ònà r̀ò, abádhí ràdù 'òtù atdí m̀gati kèlè nà f̀oyá ìbhù ó. ¹⁵ Ní Yèsù núayá dhu abádhí tò ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, nyòdo nyì Pbàfàrisáyó tó afi* mà, Hèròdè bhà afi mànà dhu r̀ò r̀ò.» ¹⁶ Ní, Yèsù bhà ábhàlì náatè nzínziya ó, 'àmbe àtìna d́ ìmbá i r̀arí'ì m̀gati nà. ¹⁷ Ní Yèsù náasù abádhí r̀únona dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyì nyátina, ìmbá nyì r̀arí'ì m̀gati nà ní? Ndì dhu àpè t'òbhó d̀kù àlù? Nyì nyàpè tí nzá ndì dhu àlù d̀kù ó? F̀ukù ir̀eta dòná dhu òsè t'òse tí? ¹⁸ Nyìkpòku r̀ìnè, ní nyì t'òbhó ìnga nálá? Bìku r̀ìnè, ní nyì t'òbhó ìnga níri*? Nyì nyìr̀è t'òbhó ¹⁹ ìfè s̀ngè ó màtì nyì nyundu òdòdì m̀gati-go-tsù r̀lè dhu, yà ìmbò m̀gati-ònga ma mukò ìmbò lufù ale tò nínganí?» Abádhí adù dhu àdu 'àti: «Atdí-kumì dòná óyó nà s̀ngè ́.» ²⁰ Ndirò Yèsù adù dhu ìvu t̀dítdó ndàti: «Yà àr̀ùbhù m̀gati-ònga ma mukò ìfo lufù ale tò nínganí, nyì nyundu òdòdì m̀gati-go-tsù r̀lè ìfè s̀ngè ́?» Ní abádhí adù dhu àdu, 'àti: «Àr̀ùbhù s̀ngè ́.» ²¹ Nírò ní ndì Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ní ndì dhu àpè tí nzá d̀kù àlù kòmbì màtì?»

Yèsù r̀í atdí ndùmùndùmú nígù dhu
(Yùw 9.1-11)

²² Wò dhu-dzidó, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì mànà náawù ùvò Bètèsàyidà tí kátina p̀banga ó. Ní ànyì, ìndr̀ù níwù atdí ndùmùndùmú nà Yèsù-tì'ò, 'àdù 'ìtsò Yèsù r̀ò ndíní kà-ngbò nàpálá tí. ²³ Ní Yèsù náalú wòrì ndùmùndùmú òtsùna r̀ò, 'ùvò nà p̀banga ó r̀ò. T̀dítdó kádù ìso nìso kànyìkpò r̀ò, ndàdù òtsùna núli kà d́. Ndirò Yèsù adù dhu nívu kà-tsù ndàti: «Nyì tí atdí dhu mà nálá àlù?» ²⁴ Ní wò ndùmùndùmú náangbe

* **8:15** 8.15 Yèsù r̀atina afi tí dhu ní, ìnzì Pbàfàrisáyó mà, Hèròdè bhà ale mànà r̀í dhu à'u dhu.

* **8:18** 8.18 Yèr 5.21; Zèk 12.2

nyìkpóna, ndàdù àtìna: «Ma mí ìndrù nálà itsu bhèyi rólo ró, pbétù abádhí rùbhi ùbhi.» ²⁵ Yèsù adù ọtsúna nùlì tdítdò kànyìkpó dǒ, kà ràdù inga nála kpongba. Ndirò, kádù ògù atdítdò, ndàdù kóró dhu àla mbèyi nyú. ²⁶ Ní Yèsù adù kàvi ràdu ndì p̀bìndà, ndàdù àtìna: «Àpè nyotsú wò pbanga ò.»

*Péterù rí Yèsù náti Krístò tí dhu
(Màt 16.13-20; Luk 9.18-21; Yùw 6.67-71)*

²⁷ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì mànà náawù Kàyìsàriyà-Filipi tó kigò tí rí'ì pbangá-nzo ò. Ní otu ọ, kǐvú dhu abádhí-tsù ndàti: «Ìndrù arátina ma rari àdhi?» ²⁸ Abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Atdídhená ale náarátina nyi rari bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngùkpà ale náaradù àtìna nyi rari Èliyà†. Ndirò, ngùkpà ale-tsí náaradù àtìna nyi rari angyi í'ì ngùkpà p̀banábi nzinzi ọ atdí ale.» ²⁹ Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Olu nyi, nyi nyarátina ma rari àdhi?» Ní Péterù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìnyi, nyi ní Krístò.» ³⁰ Nírò ní ndi Yèsù adù abádhí nísó ìnzí wò dhu nuno tí atdí ale tò màtí.

*Yèsù rí ndi ndóvè kotdù ndi, ndàdù ndingbè dhu nóvo dhu
(Màt 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù náadi ndàmbe dhu núdhe dǒ p̀bìndà ábhàlì tò. Kàti: «Dhu àkà ìndrù t'ídhùnà ràbà àp̀bè atdítdò. Pbangà ọ p̀bàkùrù mà, p̀bàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Hyátá tó màlímó mànà nóodhoya ka. Ndirò, ka kohoya ka, kadù ọtdùnà. P̀bétù ìbhu idho dzidò kádùya ndingbè.» ³² Kǎno wò dhu abádhí tó kpongba nyú. Ní Péterù adù kidyi ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòrù dóná. ³³ Ní Yèsù agéré ndi ndàndà p̀bìndà ábhàlì, ndàdù òrù Péterù dǒ ndàti: «Ìndrì nyi itse tidú rò P̀fòmvo Sitaní! Nyi nyi nzí inga nírè Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhèyi nídhunì, p̀bétù nyi nyi inga nírè ìndrù bhèyi.»

³⁴ Tdítdò, Yèsù náanzi ihé-yà p̀bìndà ábhàlì mànà, ndàdù àtìna abádhí nì: «Ndi ale náapè ndòzè ndùbhi owùdu ọ, ní ndi ale àkà ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndàno p̀bìndà m̀sàlabhà‡, ndàdù ùbhi owùdu ọ. ³⁵ Obhó tì, p̀bìndà ìpìrǒnga nòzè ndòdò fìndà ale níwíya ka. P̀bétù, okúdu dò rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù-okú dò rò rí p̀bìndà ìpìrǒnga níwí ale, nígúya ka. ³⁶ Ndirò, ìndrù rí yà adzi ọ ònzì nábà, ndàdù p̀bìndà ìpìrǒnga níwí dhu tó ìdzìnga ní àdhu? ³⁷ Ìndrù ràdù àbhùnà p̀bìndà ìpìrǒnga nduwè tí nì atdí dhu mà tí'ì inè? ³⁸ Indo arí'ì ale ní nzérénga ònzì arí ale, ndirò ìnzì arí 'òdo Kàgàwà tò ale. Ní ndi ale-nyì náapè ìwu okúdu dò rò, ndirò p̀bàkà ọte-okú dò rò kòrì í ale nzinzi ọ, ní Ìndrù t'ídhùnà-nyì níwíya átò kòkú dò rò ì itsi ìwu ìlìlà màlàyíkà mànà Àbanà bhà ádrèngbànga tó awawù ọ nínganí.»

† 8:28 8.28 Èliyà nù'ì mbèmbè ìmbò miyà atò ọ angyiná rò Yèsù tò. Ndirò, P̀bayàhúdì ongónà inga ìrè kà riraya angyiná rò Màsiyà tò (Màl 3.23). ‡ 8:34 8.34 P̀bìndà m̀sàlabhà nánò ìndrù rí dhu-tì ní, ndi ale rí ndà'ù ndàbà àp̀bè àdhàdhì Yèsù abà àp̀bè dhu bhèyi dhu.

9

1 Yèsù adù àtìna tdítdǒ abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: yà iró ríí ale nzínzi ǒ, ngǎkpà ale núuvèya nzí inzà ì àla òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ríra ádrùngbǎnga tó obi nà dhu rórò.»

Yèsù-wòyǒ rí ndùgèrè dhu

(Màt 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Azà idho dzidǒ, Yèsù náanzi Péterù mà, Yàkobhò mà, Yùwanì màna, 'adù ùpo màna ádzí pbìri-akpà dò. Anyì abádhí náatù ì òyá. Ní Yèsù-wòyǒ núugèrè ndì abádhí-nyìkpó ǒ rò. 3 Kà-rò mùdzarù náapè ndùmbìlì atdíídǒ, ràdù òwà tdyé, ìnzí yàrí adzi dǒ atdí ale mà ràdù dhu òbhòlò ròwù dhu bhèyi. 4 Tdítdǒ, nabiÈliyà mà Músà màna núuto ì abádhí tí, 'adù àmbe òte dǒ Yèsù màna. 5 Nírò ní ndi Péterù náati Yèsù nǐ: «Màlimó, dhu òfò nga àlè ròkò iró. Mǎ mí ìbhù hemé-dzà núpé, atdí indù, atdí Músà tò, ndirò atdí Èliyà tò.» 6 Péterù núuni nzá àdhu mà núno ndì ndí dhu. Obhó tí, àbadhi mà ngǎkpà ábhàlì màna níí'ì odo nà atdíídǒ. 7 Ní ádrùngbǎ àpbù níubvù ndì, ndàtsi abádhí sisina nǐ. Ndirò atdí ale-tù náadù ndìri wò àpbù ò rò, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdíídǒ ma mózè ale. Nyìri kà-tsù dhu.» 8 Anyìrò rò tí, kǒkǒrí ábhàlì náandá tiyá nga, pbétù ìnzí adù atdí ale mà nála. Yèsù kèlè náadù ì atdíró abádhí-tí.

9 Pbiìrì dǒ rò abádhí ráwù ònà kàsùmì ǒ, Yèsù núuyá dhu abádhí tò ndàti: «Àpé nyàwe yà nyí nyàla dhu atdí ale tò màtí, ràrà àhù ima, Ìndrù t'ídhùnà, ma mí mingbè dhu ò.» 10 Ní abádhí náalú wò fiyò ka kùyanà dhu dǒya ò, àzembè ì í dhu òngù tsùyá nzínziya ǒ rórò, 'àmbe àtìna dǒ: «Ìndrù rí ndìngbè òve-bvù rò dhu-tì ní àdhu?» 11 Wò dhu-dzidǒ, abádhí níuvù dhu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu Músà bhà Hyátá tó màlímó náarátina, Èliyà ràkǎ pé ndìrà angyi nǐ*?» 12 Ní Yèsù adù dhu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliyà náká wà ndàdu ndì angyi, ndìrà kóró dhu-nyìtì nóhù*. Pbéù, ádhu Kàgàwà bhà Andítá náarátina átò ìndrù t'ídhùnà rabáya àpbè abho, kadù itsina nónzi nǐ?» 13 Pbéù, ma mí dhu òvo fùkù: Èliyà bhèyi atdí ale níra wà àhù, ìndrù ràdù àvu rònà ì òzè dhu bhèyi*, àdhàdhì Andítá nóvò kà dǒ dhu bhèyi.

Yèsù rí nzére-alafí ipfò ìnzí aróte, ìnzí ndàdù inga ìrì ngbángba ò rò dhu

(Màt 17.14-21; Luk 9.37-43a)

14 Yèsù mà kǒkò ìbhù ábhàlì màna níuwù ùvò ngǎkpà ábhàlì-tí. Ní abádhí náala ádrùngbǎ ihé-yà ì ábhàlì-ngbò nàkpòrò ró. Ndirò Músà bhà Hyátá tó màlímó náadù òko 'àmbe 'àgò dǒ abádhí màna. 15 Ní, ìndrù níitdégù Yèsù nála, ní idho núuko abádhí atdíídǒ, 'adù òtse 'òwù Yèsù nátsè. 16 Yèsù adù dhu ìvu pbìndà ábhàlì-tsù ndàti: «Ádhu abádhí màna nyí nyí nyàgò dóná?» 17 Ní ihé-yà nzínzi ǒ atdí ale náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Màlimó, ma mìrà idhùdu nà fànù ò. Nzére-alafí yà kàbhù arí ìnzí ràmbe òte dǒ ní ríí kà ò. 18 Kóró ngari ǒ, ndì nzére-alafí níva dhu kà rò ró, kǎrí kà-ònga níbvù obvò, isó-yà rùpbò ndì liná, ràdù àmbe kùna nátri dǒ, kàngbò ràdù ndifirì ndidzò. Ní ma màvi pbùkù ábhàlì rìpfo ndi nzére-alafí kà ò rò, pbétù abádhí nádù nzá kà-lèma nónzi.» 19 Ní Yèsù adù dhu núno abádhí

* 9:11 9.11 Mál 3.23 * 9:12 9.12 Mál 3.24 * 9:13 9.13 Mrk 6.14-29; Yùw 1.19-27

tò kpanya ndàti: «Hàkà! Nyí ìmbă a'uta nà alé! Alé kokoya nyí mànà ife kàsùmí tí tǎítǎ? Ma mí fùkú dhu-dzi nòndù rārà àhù ife idho tí? Nyiwú ndi ngbángba nà tidu ò.» ²⁰ Ní ka kadù iwu kà nà Yèsù-tí'ò. Úrò rò tí, wò nzére-alafí nùtdègu Yèsù nálá, ní kiyà ndi ngbángba-ǒnga obi nyú nà, ràdù ìtsì obvò, ràmbe ndùbolo dǎ adzi ǒ, isó-yà ràdù ndùpò liná. ²¹ Yèsù adù dhu ivu kà t'ábanà-tsǎ ndàti: «Wò dhu ǒpè ndi ìngbátíngá kà rǒ?» Kà t'ábanà náadù dhu àdu ndàti: «Ádì kàdi ngbángba nyú tí rǒrǒ. ²² Ndirò ìbì-gàna nyú, nzére-alafí náarí kàbhù ràwà ndi kàzu ò màtí, ndirò idha ò màtí, ndíní ǒvé tí. Ní, ìmbă màtí dhu ì'í, ndi dhu ònzì nyi nyádù nání, àbà izu dóká nyonzi dzùnàka.» ²³ Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyi pbání àtina, ndi dhu ònzì nyi nyádù nání? Kóró dhu ràdù àkà a'uta nà rí'í ale tò.» ²⁴ Ní ànyirò rò tí, wò ngbángba t'ábanà náafà ndi ndàti: «Ìnè ma mí'í a'uta nà! Ní ǒnzi dzùnàdu nyitrò ka!»

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ala ihé-yà tiya ò rítse ró. Ní kǎdù òrù ndi nzére-alafí dǎ, ndàti kà nǎ: «Yà ngbángba nábhù arí ìnzì ràmbe òte dǎ, ndirò ìnzì ràmbe nga ní'í dǎ nzére-alafí, ma mátiina nyi nǎ: «Áhù yà ngbángba ò rò, ndirò àpé nyadù nyi tǎítǎ kà ò.»» ²⁶ Ní wòrì nzére-alafí náaku, ndiyà wò ngbángba-ǒnga obi nyú nà, ndàdù àhù kà ò rò. Wò ngbángba nǎli ndi iwà òvé ale bhéyi, ànyirò ì'í àbhò ale ràdù àmbe àtina dǎ: «fwa òvé.» ²⁷ Pbéù, Yèsù náadù kàlu ǒtsùna rǒ, ndìvà, ridè.

²⁸ Yèsù nùtdègu ndàdù idza, kàbhà ábhàlì ràdù 'òtù òyá kà mànà, ní abádhí adù dhu ivu kà-tsǎ 'àti: «Ádhu inzà má mìpfo wò nzére-alafí ní?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìnzì vurò dhu ràdù wòrì nzére-alafí-tidǎ nípfo. Pbéù kípfo ràdù ní itsòta kèlè.»

Yèsù rí ndi ndòvè kòtdù ndi, ndàdù ndàngbè dhu nòvo tǎítǎ dhu (Màt 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà nǎvà ì ànyirò rò, 'adù ùda Gàlilayà tó pbìrì òna nǎ. Kǎzè nzà kuni ìngbòrò màtí ì ì'í pbìndà ábhàlì mànà dhu. ³¹ Obhó tí, kǎmbénà dhu ùdhe dǎ abádhí tò, ndàmbe àtina dǎ abádhí nǎ: «Ka kí mìpfo, ima ìndrù t'Ídhùnà, kàbhù ma ìndrù-fó. Ní ì ale rí moho, kadù motdù. Ndirò ìbhù idho dzidǒ, ma mádù mingbè ìngbè.» ³² Pbéù, wòrì ǒte náalú inzà kǒkǒ ábhàlì-dǎ, ndirò abádhí adù kà-tsǎ ì ì'í dhu òngù dhu-òdǎ nónzi ònzi tí.

Ábhàlì nzínzi ǒ ádrùngbàle nyú ròsè ní àdhi? (Màt 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò Kàpèrnawumù tí kátina kigò ò. Ní, idzá ì ì'í rǒrǒ, Yèsù níwú dhu pbìndà ábhàlì-tsǎ ndàti: «Ádhu nyí nyúbhi nyǎgò rǒ dóná otu ǒ?» ³⁴ Pbéù abádhí náadù ìnè ìnè tí. Obhó tí, otu ǒ, abádhí ubhína 'àgò rǒ nzínziya ǒ, ndíní ì wni tí ádrùngbàle ròsè nzínziya ǒ rārì àdhi. ³⁵ Ní Yèsù adù obvò, ndàdù atdì kumí dóná óyǒ nà ábhàlì núnzi, ndàdù àtina abádhí nǎ: «Ndi ale náapè ndòzè ndi'í wemberè t'ále tí, ní ndi ale àkà ndi'í kóró ale tò arádi olù ale tí, ndàdù ì'í kóró ale tò arí kasu ònzi ale tí.» ³⁶ Tǎítǎ, kǎdù ákè ngbángba nídyi, ndìli ridè abádhí-ònzì. Kídyi ndi ngbángba ndàtdù, ndàdù àtina pbìndà ábhàlì nǎ: ³⁷ «Yàrí ngbángba bhéyi atdì ngbángba nàkò okúdu dǎ rǒ ale, nádu ì'í iwà ima nàkò ale. Ndirò ima nàkò ale nàkò inzà ima kèlè, pbéù kàkò ima nívi ale àtò.»

Ìmbà rí'ì àlě tó òm̀vù tí ale ní àlě-tí'òná rò rí'ì ale
(Luk 9.49-50)

³⁸ Yùwanì náati Yèsù ní: «Màlimò, mà màla atdí ale nzére-alaí nípfò rí indrù ò rò òvònu rò ró. Ní mà màtsù mǐsò ndi dhu kà tò, ìnzì ndi ale náarúbhì atdíkpá àlě mànà nídhunì.» ³⁹ Pbé̀tù, Yèsù adù dhu àdu ndati: «Ìnzì nyìsò ndi dhu kà tò, ìnzì indrù ràdù wìwì nónzì òvòdu rò, ndàdù òte nzére ima ní kòmbómbì tí nídhunì. ⁴⁰ Ìnzì ndi ale náapè ì'ì àlě tó òm̀vù tí, ní ka ní àlě-tí'òná rò rí'ì ale. ⁴¹ Obhó tí, ma mí obhó dhu núno fùkù: idha mà nábhù rí nyòmvù Krístò bhà ale tí nyí nyí'ì dhu-okú dò rò ale, náadìya nzì inzà ndì ndàbà p̀bìndà perè rórò.»

Nzérenga rórò dhu àkà kòdò ale dhu
(Màt 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² Yèsù adù àtìna tdítdò: «Yà ma ná'ù nzónzo nzinzi ò atdí ngbángba mà nábhù rí ròtsù nzérenga ò ale-tù, dhu òfò nga mbèyi nyú kosò dhu ò'ù ka karí dónà odu-ba, kadù ndi ale nídò ádrùngbá r̀r̀r̀r̀ ò. ⁴³ Dhu apé ì'ì òtsúnù náarí nyabhù nyòtsù nzérenga ò dhu tí, ní òtdì ka. Dhu òfò nga atdídò indù, nyòtsù atdí òtsúnù nà dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà ò, ròsè óyò òtsúnù nà nyí nyàrà ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dónà. ⁴⁴ [Ányì, ale-ngbò nónyù rí r̀p̀bà ndì asa náarí nzi àve, ndirò ànyì kàzù náarí nzì àve akekpá màtì.] ⁴⁵ Dhu apé ì'ì p̀fònu náarí nyabhù nyòtsù nzérenga ò dhu tí, ní òtdì ka. Dhu òfò nga nyòtsù atdí p̀fònu nà dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà ò, ròsè óyò p̀fònu nà ka kí nyòbvù ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dónà. ⁴⁶ [Ányì ale-ngbò nónyù rí r̀p̀bà ndì asa náarí nzi àve, ndirò ànyì kàzù náarí nzi àve akekpá màtì.] ⁴⁷ Ndirò, dhu apé ì'ì atdí nyìkpónù náarí nyabhù nyòtsù nzérenga ò dhu tí, ní ítù ka nyòbvù. Dhu òfò nga nyòtsù òr̀ù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi ò atdí nyìkpónù nà, ròsè óyò nyìkpónù nà ka kí nyòbvù ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dónà. ⁴⁸ Ányì ale-ngbò nónyù arí r̀p̀bà ndì asa náarí nzi àve, ndirò ànyì kàzù náarí nzi àve akekpá màtì*». ⁴⁹ Obhó tí, Kàgàwà nú'oya kórò ale kàzù ní r̀l̀l̀ nyìkpónà ò, àdhàdhì ka karí perè tí ka kùbhòna kà tò dhu nú'ò iko ní r̀l̀l̀ kà-nyìkpò ò dhu bhèyi*.

⁵⁰ Iko ní idzi dhu nyú. Pbé̀tù, iko-òvù náapè iku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu ní tdítdò? Nyàbhù òvùku rí'ì iko ní ka kòsì dhu-òvù náarí'ì dhu bhèyi, nyòkò màr̀ngà ò nzinzikù ò.»

10

Yèsù rí dhu ùdhě kpatsibhále mà rí 'àbhà p̀bìndà tsibhále nà dhu dõ dhu

(Màt 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù níwà ndì Kàpèr̀nawumù rò, ndàrà Yùdeyà tó p̀bìr̀ ò, ndàdù àda Yòr̀òdanì tí kátina idha-akpà-adzè. Ní, ábhò ihé-yà náadù 'ùndu kàtí tdítdò, kà ràdù dhu òpè ndùdhe tdítdò fíyò yà bilìnganà ndì ndarònzina dhu bhèyi.

² Ní ngúfe P̀bàfàrisáyò níiwù kà ì ndínì ì òmvù tí kǎfì. Abádhí níiwù dhu Yèsù-tsù àti: «Mùsà bhà Ʋyátá návi tí wà kpatsibhále ròdhò p̀bìndà tsibhále ndàdù òdinà?» ³ Ní Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsù ndati: «Ádhu

Músà bhà Ʋyátá núuno fùkù ndi dhu dǒ?» ⁴ Abádhí adù àtìna: «Músà náati, kpatsibhále rārādù ubhátá tó bhàruwà náandi, ndàbhù ndi pbìndà tsibhále-fó, ndàdù kòdì*.»

⁵ Ní Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Músà náandí wòrì Ʋyátá fùkù odù afikù náaró'ò dhu-okú dò rò. ⁶ Pbhétù m̀hàngù'ò rò, Kàgàwà náanzì kóró dhu nánganì, kǎnzì kpatsibhále mà tsibhále ná*.⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, kpatsibhále rādù abanà mà íyànà màna nùbhà, 'adù owu 'ùngbò atdíkpá pbìndà tsibhále màna, ⁸ abádhí óyó rò rādù óngò atdí ale tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí ní nzi óyó ale tdítdǒ, pbétù abádhí nóngò iwà atdí ale tí. ⁹ Nírò, dhu àkǎ nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà ùngbò ale-ònga.»

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màna níitdègu 'adù idza, ní kàbhà ábhàlì náadù dhu óngù kà-tsù tdítdǒ ndi dhu dǒ. ¹¹ Ní, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Atdí kpatsibhále náapè pbìndà tsibhále nódho, ndàdù ngátsi tsibhále nídyì, ní ndi kpatsibhále nónzì wà m̀nyòni, ndàdù dhu àfa angyi pbìndà tsibhále-ònzì. ¹² Ndi dhu bhèyi tí, atdí tsibhále náapè pbìndà kpatsibhále nùbha, ndàdù ndòkù ngátsi kpatsibhále tò, ní ndi tsibhále nónzì wà m̀nyòni.»

Yèsù rì nìní nzónzo násò dhu

(Màt 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Atdíku, indrù níiwù nzónzo nà Yèsù-ti'ò, ndínì kǎlì tí otsúna dòyá, ndàdù àsonà. Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù òrù òrù tí i ale dǒ. ¹⁴ Ní, wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù-ònga náadù ndìwà pbìndà ábhàlì rǒ, ndàdù àtìna abádhí ní: «Nyùbhà nzónzo rìwù tidu ò, ìnzì nyàtò abádhí-tsù. Obhó tí, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní abádhí bhèyi ì nùlì ale tó. ¹⁵ Ma mí obhó dhu núno fùkù: ìnzì rì òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nǎkǒ ngbángba náarí dhu àkǒ dhu bhèyi ale, náadùya nzi òtsù ànyì akekpa màtì.» ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù nzónzo númbo, ndèlì otsúna dòyá, ndàdù abádhí násò.

Yèsù mà rǒte atdí ònzitále nà dhu

(Màt 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Yèsù níitdègu ìsì otu ò ndàmbe àrà dǒ, ní atdí ale níku óngu tí kà-ti'ò. Kìtsi ndòkò otdyàna dǒ Yèsù-ònzì, ndàdù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Ídzi Màlimò, ádhu ndi àkǎ m̀onzi ndínì ma mabá tí dhòdhóhónga tò ípirónga?» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìna kà ní: «Ádhu nyi nyi manzi ídzi ale tí ní? Ìmbá ídzi ale rì'ì atdí màtì, pbétù Kàgàwà kèlè atdírdò. ¹⁹ Nyi nyàni wà Kàgàwà bhà Ʋyátá: <dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi m̀nyòni, ndirò dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo. Dhu àkǎ nzá nyadi títò tó ngàm̀bì tí ođhìnu rǒ, ndirò dhu àkǎ nzá nyugu ngùkpá ale tó dhu Ʋrátá ò. Dhu àkǎ nyifu àbǎnu mà íyànù nà.» ²⁰ Wò ale náadù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Màlimò, mà mífu kǒkòrì Ʋyátá kóró r̀pè ndi idù ngbángba ò rò.» ²¹ Ní Yèsù adù kàndà àzè nyú nà, ndàdù àtìna kà ní: «Atdí dhu ní ndi r̀nùg ndi nùbhà: Àrà, nyadù kóró nyi nyarí'ì nà dhu nùdzi, nyadù nyi nyongyè f̀aràngà nùndò nǎkètále tò, ndi dhu bhèyi ní ndi nyi nyabáya ònzì òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidǒ, ádù nyíra, nyadù owùdu nùngu.» ²² Pbhétù

wò ale nítdègu wò ote níri, ní kànyì-ònga náadù ifà ifà tí, ndàdù àrà izu nyú nà, ábhò ònzi nyú nà ndì ndí'í dhu-okú dò rò.

²³ Ní, Yèsù náandà tiná nga, ndàdù àtinà p̀b̀indà ábhàlì n̄: «Ònzitále r̀òtsù Kàgàwà bhà Idzi ò dhu ní odù dhu nyú!» ²⁴ Ní, idhò núuko ábhàlì atdidò nyú wò dhu ì ìrì rò. P̀hétù, Yèsù adù àtinà tdítidò abádhí n̄: «P̀hànzò, òrù-akpà ò Ádr̀ungbã kamà Kàgàwà bhà Idzi ò ka kòtsù dhu ní odù dhu nyú. ²⁵ Ngàmìyà r̀òtsù ndùdà sindanì-bhu ònã dhu r̄'í isò nyú. P̀hétù ònzitále r̀òtsù òrù-akpà ò Ádr̀ungbã kamà Kàgàwà bhà Idzi ò dhu r̄'í odù nyú ròsè.» ²⁶ Idhò náadù ábhàlì núko atdidò nyú ròsè angyi ì'ina dònã, abádhí rádù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzinziya ò, 'ámbe àtinà d̀ò: «Olu, ádhi nyú ndi ògù rádù ògù?» ²⁷ Ní, Yèsù andà p̀b̀indà ábhàlì, ndàdù àtinà abádhí n̄: «Ìndr̀ù tò ndi dhu r̄'í nzi àdù àkã, p̀hétù Kàgàwà tò kà rádù àkã àkã. Obhó tí, Kàgàwà tò kórò dhu náarí àkã àkã.»

²⁸ Nírò ní ndi Péterù apè ote ndàti kà n̄: «f̄ri, mã múbhà kórò dhu, mãdù owùnù nún̄gu.» ²⁹ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ma mí obhó dhu nún̄o f̀ùkù: atdí ale mã náapé p̀b̀indà idza, adóna, awéna, íyànà, àbanà, p̀b̀indà nzónzo mã, p̀b̀indà ònzibvù mãnà núbha okúdu dò rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Mákùrù-okú dò rò, ³⁰ ní yà kòmbí àlè kí'í ònã kàsùmì ò, kábàya idza, adóna, awéna, ayina, inzo, ònzibvù mãnà atdí miyà-gùna ròsè, kadù àvu r̀ónã átò. Ndirò olù rirà kàsùmì ò, kádùya dhòdhòhonga tò ípìr̀õnga nába. ³¹ P̀hétù, ábhò ale yà kòmbí ar̄'í wemberè tí, nóokoya olù ale tí. Ndirò yà olù ale tí ar̄'í kòmbí ale nóokoya wemberè t'ále tí.»

*Ibhù r̄'í kisè n̄, Yèsù r̄'í ndi ndòvè, kòtdù ndi,
ndàdù ndingbè dhu n̄vò dhu*

(Màt 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Ndi kàsùmì ò, Yèsù mã p̀b̀indà ábhàlì mãnà ní'í Yèrùsàlemà ì ùpo ònã otu ò. Ní, Yèsù náadì ndámbe àrà d̀ò angyi abádhí tò. Ní idhò núuko kàbhà ábhàlì atdidò, ndirò kà-dzidò r̄iwu ale náadù ì'í odo nà. Ní Yèsù náanzi atdí-kumì dònã òyò nà ábhàlì tina ò tdítidò, ndàdù ndòpè ndàwè r̀ónã r̄'í ndònzì inzà òtrò kàsùmì ò dhu f̄iyò. ³³ Kàti abádhí n̄: «Nyirì dhu, kànì àlè kúpo Yèrùsàlemà. Ní ànyì, ka kí Ìndr̀ù t'Ídhùnà nábhù p̀b̀akùhání tò ádr̀òdrò ale mã, Músà bhà Úyátá tò màlímó mãnà-fò. Abádhí r̄'í anya òtdì kà-dò ndínì ka koho tí, ndirò abádhí r̄'í kàbhù inzì ní P̀hàyàhúdí-fò. ³⁴ Ì ale r̄'í kà gàyà n̄nzì, ì r̀uso isò kà-dò, 'èvi ka asé n̄, 'adù kòhò, kadù kòtdù. Ndirò, ìbhù idhò dzidò, kádùya ndingbè.»

Yàkòbhò mã Yùwanì nà r̄'í ádr̀ungbãnga n̄nzì Yèsù-fò dhu
(Màt 20.20-28)

³⁵ Wò dhu-dzidò, Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mã Yùwanì nà níwù Yèsù-tì'ò, àdù àtinà kà n̄: «Mã mòzè nyonzi funú mã mónzina dhu f̀àkà.» ³⁶ Ní Yèsù adù àtinà abádhí n̄: «Ádhu nyí nyòzè m̀onzi f̀ùkù?» ³⁷ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò àti: «P̀b̀ùkè Idzi tò ádr̀ungbãnga tò awáwù ò nyi nyòtsù n̄nganì, nyi nyabhèya mã mòkò tinú, atdí ale ràdi indù fangà dònã rò, ngàtsi ale rádù àdi ígù dònã rò.» ³⁸ P̀hétù Yèsù adù àtinà abádhí n̄: «Nyí nyùnì nzá wò nyí nyònzì dhu. Nyí tí àdù yà mã móm̀v̀nà àp̀bè tò kópà-tsù nóm̀v̀ òmv̀? Ndirò nyí tí àdù yà mã màl̀nà àp̀bè tò bàtizò nálù àl̀ù?» ³⁹ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò àti: «Ònzi mã mãdù lèmàna n̄nzì.»

Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Obhó tí, òm̀vè nyí nyòm̀vúya ma móm̀v̀na àp̀bè tó kópà-tsù, nyádù ma málùna àp̀bè tó bàtizò nálu. ⁴⁰ P̀bètù, indrù nílí ka kí ràdì idú fangà ònà rò, ndirò idú igù ònà rò dhu ní nǐ òt̀èdu. I ngari ní Kàgàwà náabhòlò ka fíyò ale tó.»

⁴¹ Wò dhu ì ìrì rò, atdí-kumì ngàkpà ábhàlǐ náadù àkò àkò tí Yàkòbhò mà Yùwanì nà rò. ⁴² Ní Yèsù adù abádhí nánzì kóró, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyúni wà yà indrù ùnda rí dhu tí ka kátina ale náarádù 'à'è yà ì ùndana ale dǒ tí dhu. Ndirò, nyí nyúni wà indrù dǒ ádròdrò ale tí ka kátina ale náarádù òko 'ámbe òbìya kèlè níví dǒ indrù tò dhu. ⁴³ P̀bètù, dhu àkà nzá ndònzì ndì wò ndì bhèyi nzínzìkù ò. Atdí nzínzìkù ò ale náapé ndòzè ndì'ì ádrùngbàle tí, ní kàkà ndì'ì fùkú kasutále tí. ⁴⁴ Ndirò, atdí nzínzìkù ò ale náapé ndòzè ndì'ì wemberè 'ále tí, ní kàkà ndì'ì kóró ale tó ìncó tí. ⁴⁵ Obhó tí, ima Indrù t'ídhùna, ma mira nzá ndíni ma mabhè tí indrù rònzì kasu idú, p̀bètù ma mira indrù-kàsù ma monzi tí, madù pbàkà ìpírònga nábhù kóró ale nùwè tí.»

Yèsù rí B̀aràtimayò tí kátina ndùmùndùmú nígù dhu

(M̀at 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlǐ mànà níiwú ùvò Yèrikò tí kátina kigò ò. Ní ndì kigò ò rò abádhí rùvò p̀bìndà ábhàlǐ mànà, ndirò ádrùngbà ihé-yà mànà ònà kàsùmi ò, atdí ndùmùndùmú B̀aràtimayò tí kátina, Timayò t'ídhùna, náadù otu-igì dǒ ndámbe dhu núnzi dǒ indrù-fó.

⁴⁷ Ní, kít̀dègu dhu nírì Yèsù, Nàzàreti ò ale r̀arì wò r̀arà, ní kàpè ndùkù, ndámbe àtìna dǒ: «Yèsù, D̀awudi t'ídhùna, ábà izu dùdù!» ⁴⁸ Ábhò ale náambéna òrù dǒ kádò ndíni kìnè tí. P̀bètù, kádù àdì ndámbe ùkù dǒ àrì nyú tí t̀dítdǒ, ndámbe àtìna dǒ: «D̀awudi t'ídhùnaèè, ábà izu dùdù!»

⁴⁹ Ní Yèsù adù ide, ndàdù àtìna: «Nyànzi pé ka!» Ní abádhí náadù wò ndùmùndùmú nánzi, 'adù àtìna nǐ: «Òtù afínù! f̀v̀a nyi, kànì kà r̀í nyanzi!»

⁵⁰ Ní kàb̀vù p̀bìndà òrù mùdzarù, ndàdù ndìbè ndidè, ndàdù àrà Yèsù-tì'ò.

⁵¹ Ní Yèsù níiwú dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyi nyòzè monzi indù?» Ní wò ndùmùndùmú náadù òtè kà tò ndàti: «M̀alimò, ma mòzè mala nga t̀dítdǒ.»

⁵² Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Àrà, iwà p̀b̀kù a'uta nígù nyi.» Ní ànyìrò rò tí kádù nga nòpè ndàla, 'adù òwu atdí otu ò Yèsù mànà.

11

Yèsù ròtsù Ádrùngbà kamà bhèyi Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(M̀at 21.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)

¹ Yèsù mà p̀bìndà ábhàlǐ mànà rí Yèrùsàlemà tó kigò níndù ònà kàsùmi ò, abádhí náawù ùvò ìkyèrò Bètèfagè mà Bètànìyà mànà tí kátina p̀bangá nzo tí. I p̀bangá nzo nù'ì Mizèyitunì tó p̀bìrì-òngò rò. Ní Yèsù avì p̀bìndà ábhàlǐ nzínzì ò óyò ale, ² ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu wò angyi r̀í'ì fùkù p̀banga ò. Ní ànyì nyí nyòtsù rórò tí, nyí nyí atdí kayinò-ngba notù òsò ka kòsò rò, yà inzà atdí ale mà nápè ùbhi ònà angyi. Ní nyànga ka, nyádù iwu nà irò. ³ Ndirò, atdí ale mà níiwúna gukyè dhu tsùkù ndàti: «Ádhu nyí nyí wò dhu ònzi okúna dò rò?» Ní nyí nyadùna àtìna ndì ale nǐ: «Ádrùngbàle rí kàtdyú nóho, ndirò kà rí kádù kòmbí tí.» »

⁴ Ní abádhí náadù òwu, adù kayinò-ngba notù irí, tsàtsù tí ka kòsò ngudhà-bidò rò. Ní abádhí adù kùnga. ⁵ Ngúfè ale, wò ànyìrò ì'ì ale nzínzì

ǒ, níwú dhu abádhí-tsù 'àti: «Ádhu wò nyí nyónzina? Ádhu nyí nyí wò kayinǒ-ngba núngǎ nǚ?» ⁶ Ní kǒkò óyǒ ábhàlì náadù yà Yèsù òvǒnà fíyò ǒte kèlě nádu abádhí tò, kadù abádhí núbhà ròwù. ⁷ Abádhí níwú wò kayinǒ-ngba nà Yèsù-tí'ò. Abádhí adù ròyá orú mùdzarù núwà, 'ùhu ndi kayinǒ-ngba dǒ, Yèsù ràdù àdi dǒnà. ⁸ Ibí ale náadù ròyá orú mùdzarù núwà, 'ùhu otu ǒ. Ndirò ngùkpa ale náadù yà inga ǒ ì à'á àwǎ-dòkǎ núhu otu ǒ. ⁹ Ní, yà anga rówu Yèsù-ònzí ale mà, kǒwù ǒ ríwu ale mànà náambénà ùkù dǒ 'àti:

«Hòsanà*!

Ádrùngbàle Kàgàwà nǎkǎ ndàso ǒvǒnà rǒ ríra ale!

¹⁰ Kàgàwà nǎkǎ ndàso yà ríra àlě t'ábanà, ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà Idzi!

Hòsanà òrù-akpa ò arí'ì Kàgàwà tò*!»

¹¹ Ní Yèsù náarà àhu Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàdù òtsù Kàgàwà bhà idza. Ní, tiná rí'ì kóró dhu ndi ndàndà dhu-dzidǒ, abádhí náadù ùvò 'òwù pbìndà atdí-kumì dǒnà óyǒ nà ábhàlì mànà Bètànìyà tí kátina pbanga ò, inga ríra ndínì ndatì tí nídhunì.

Yèsù rí ìnzí aró'ò mùtini tí katina itsu nófù dhu

(Màt 21.18-19)

¹² Tsùtsǎ nínganì, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà rǔvò Bètànìyà rò ònà kàsùmì ǒ, Yèsù ní'ì àwù nà. ¹³ Ní itse rò, kǎla mùtini tí kátina itsu atdíidǒ bǐna núkù ró. Ní kǎdù àrà ndi itsu dǒ nga nándà, ndínì ndotù tí itsu-kpǒ kǎdò. Ní ìkyèrò ndi ndàrà àhu ndi itsu-tí rò, kǎtù kà-bì kèlě, ndi kàsùmì ní'ì ìnzí ndi itsu-tidǒ náaró'ò ònà nídhunì. ¹⁴ Ní Yèsù atè wò itsu ní ndatì: «Dhu àkǎ nzá atdí ale mà ròtò dùnú ró'ò itsu-kpǒ ìngbàngá màtì!» Kàbhà ábhàlì náadù wò kènò dhu níri.

Yèsù rí Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu nùdzí ale nódi dhu

(Màt 21.12-17; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)

¹⁵ Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò tdítdǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kǎtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndòdi ànyì-dzá rò rí dhu nùdzí ale. Kǎrànà fùrangà-ònga núwù ka kí dǒnà rò mìzà nótdì rǒ*, ndàdù àmbò nùdzí rí ale nókò dǒyá kiti náwà. ¹⁶ Ndirò kǎrànà nzí atdí ale mà nábhu rǒ rànò dhu dǒnà, ndùdà nà Kàgàwà bhà idza ònà nǎ. ¹⁷ Ní kǎdù dhu ùdhe abádhí tò ndatì: «Hìlǎ Andítá ò, Kàgàwà ràtina: <Pbàkà idza ka katiya itsòta-dzá tí kóró pbiri ǒ ale tò*.> Pbètù nyí, nyí nyádù kùgèrè róngò ogbotále náarì 'òtù ònà ngari tí*.»

¹⁸ Ní Pbhàkùhání tó ádròdrò ale mà Hýátá tó màlímò mànà níri wò ndi nònzì dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'ònè Yèsù nábhu ì ì kohò ònà otu. Obhó tí, abádhí ambénà kǒdǒ ònzì dǒ, kóró ale núkò rǒ idho rǎrà kà rùdhèna dhu dǒ dhu-okú dǒ rò. ¹⁹ Inga ràtì dhu-tsù dǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náadù ùvò 'òwù Yèrùsàlemà rò.

Yèsù rí dhu ùdhě á'uta mà dhu t'úbàta mànà dǒ dhu

(Màt 21.20-22)

* **11:9** 11.9 Pbhàhùdí t'ávana ǒ, Hòsanà-tì ní: Igù mà kòmbì. * **11:10** 11.10 Zàb 118.25-26

† **11:15** 11.15 Fàrangà-ònga t'úwutátale ní'ì yà Pbhàhùdí tó fàrangà rǒ ràdù Pbhàrómá mà Pbhàgíríkì mànà tó fàrangà núwu ale. † fàrangà dǒ rí'ì ale-nyì-wòyǒ ní'ì afátá Pbhàhùdí tò.

* **11:17** 11.17 Ìsa 56.7 * **11:17** 11.17 Yèr 7.11

²⁰ Tsútsǎ nínɡanǐ kútsínɡánǎ, otu ǒ 'úda rórò, Yèsù mà p̀bìndà ábhǎlǐ mànà náala yà Yèsù ófúnà mùtìnǐ tí kátina itsu iwà òtdyù ivéna mànà ró. ²¹ Ní Péterù adù yà Yèsù únòná ndi itsu ní dhu nírè, ndàdù àtina kǎnǐ: «Màlimò, ándà pé yà nyi nyófúnà mùtìnǐ nótdyù wà atdíđ dhu.» ²² Ní Yèsù adù àtina p̀bìndà ábhǎlǐ nǐ: «Nyà'u Kàgàwà. ²³ Ma mí obhó dhu núno fùkù, atdí ale náapè atina yàri p̀bìrǐ nǐ: <Íngbè nyi urò rò, nyadù àrà itisi ádrùngbǎ rèrù ǒ>. Ní, ìnzǐ kǎfǐ náapè ùguru, p̀bétù kà rádù yà ndi ndùnò dhu rǐ ndònzi dhu ná'ù, ní ndi dhu rádù ndònzi ndi dhu bhèyi tí kà tò. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina nyǐ nǐ, Kàgàwà-fó nyǐ nyónzina itsòta ǒ kóró dhu, náká nyà'ù iwà nyǐ ràbà ndi dhu. Ní kà rádù ndi dhu nábhù fùkù. ²⁵ Ndirò, nyǐ nyikò nyámbe nyítsò dǒ Kàgàwà ró ònà kàsùmǐ ǒ, nyǐ nyapè ì inè dhu nà afiku ǒ òdhiku dǒ, ní dhu àká nyùbà ndi dhu kà tò, ndínǐ òrù-akpà ǒ arǐ ì Àbaku náadù tí fùkú afátá nùbà fùkù. [²⁶ P̀bétù, ìnzǐ nyǐ nyapè dhu nùba ngùkpà ale tò, ní òrù-akpà ǒ arǐ ì Àbaku rǐ nzǐ adù fùkú afátá nùbà fùkù akekpà màtǐ.]»

Yèsù arǐ p̀bìndà kasu ònzi àdhi bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ?

(Màt 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Yèsù mà p̀bìndà ábhǎlǐ mànà náadù ì tdítđ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní Kàgàwà bhà idzá Yèsù rùbhi ònà kàsùmǐ ǒ, p̀bàkùhánǐ tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Úyatá tó màlímó mà, P̀bàyàhúdǐ tó p̀bàkùrù mànà níwù kà ì. ²⁸ Ní abádhǐ níwù dhu kà-tsù 'àti: «Kókòrǐ dhu nónzi nyi nyári àdhi-tù rǒ? Ádhi ádrùngbǎnga tó obi nábhù indù nyongò ì dhu nónzi nǐ?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhǐ tò ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlè níwù tsùkú. Nyǐ nyapè ndi dhu nádù idù, ní ma mádù yà ma marǐ ì dhu nónzi p̀bìndà ádrùngbǎnga tó obi nǐ ale núno fùkù. ³⁰ Ádhi Yùwanǐ níwǐ rǐrà bàtizò núbho indrù tò? Tí Kàgàwà, ndirò tí indrù? Nyadu pé ka idù.» ³¹ P̀bétù abádhǐ náapè 'irè inga nzínziya ǒ, 'ámbe àtina dǒ: «Àlè kapé dhu àdù: <Kàgàwà ní ndi ka níwǐ>, ní kádùna dhu ivu àlè-tsù, ndàti: <Olu, ádhu ìnzǐ nyǐ nyadù Yùwanǐ núno dhu ná'ù nǐ?» ³² Ndirò, àlè kapé àtina: <Indrù ní ndi ka níwǐ...>» Abádhǐ náambénà ihé-yà-òdò nónzi dǒ, kóró ale núni dhu Yùwanǐ rǐrǐ Kàgàwà bhà obhóná nabi nyú nídhunǐ. ³³ Ní abádhǐ adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Inzá má mùni.» Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Nírò, ima mà átò, ma mí nzǐ ì dhu nónzi ma marǐ nǐ obi núno fùkù.»

12

Vĩnyò tó inga ǒ rǐ kasu ònzi òròrù kasutále tó mbólǐ

(Màt 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Tdítđ, Yèsù náapè ndàwe òte mbólǐ ǒ abádhǐ tò ndàti: «Atdí ale náazò vĩnyò tó inga, ndàdù ngbòna nákpòrò kòròwà nǐ. Kádù ndi vĩnyò-kpò náhà ka kóngo ònà ibhu nòbhòlò, ndàdù ini nòsǐ òdótále tò. Wò dhu-dzidò, kádù ndi inga nùbhà kasu ònzi róngo kà ǒ ale-fó, ndàdù àrà abhi ò. ² Ní ndi vĩnyò-kpò nópè ka kí ònà kàsùmǐ náká rò, kǎvi atdí p̀bìndà kasutále rǐrà fíndà ka kútù vĩnyò-kpò-tsǐ náko ndi inga-kàsù nónzi arǐ ale-fó. ³ P̀bétù, abádhǐ náalú wò ka kivinà ale 'òngbù, 'adù àduna róngò òtsùna-kpa nà. ⁴ Ní, inga-àbadhi náavi ngǎtsǐ kasutále rǐrà abádhǐ-tǐ'ò. Ní abádhǐ núuvi ndi ale-dò-tsirò, 'adù dhu ùnò nǐ. ⁵ Inga-àbadhi náavi ngǎtsǐ ale tdítđ anyǐ, abádhǐ rádù ndi-tsǐ nóhò. Ndirò, kùvǐ ibǐ ngùkpà kasutále anyǐ, ní

abádhí náavì atdídhená-tsí, 'àdè ngùkpàkà nókýè. ⁶ Ní, wò inga-àbadhi-fó arà òdì ní atdí kà t'ídhùnà yà atdídò kòzè kèlě. Ní kà ríku dóná rò nǐ, kǎvì ndi idhùnà abádhí ì, ndàdè inga nírè afina ò ndàti: <Ífù abádhí rí idhùdu nífù.> ⁷ Pbéttè, wò vǐnyò tó inga-kàsù nónzi arí ale náadè òte nzínziya ò 'àti: <Kòní inga-àbadhi tí ongoya olù ale ní wò. Kòwu kòho ka, ndíní ndi inga náadìya tí àlě tò.> ⁸ Ní abádhí náalú kà t'ídhùnà 'òhò, 'àdè abvòna nóbvù itse ndi inga ò rò.» ⁹ Ní Yèsù adù dhu ivu ndàti: «Ádhu nyú wò inga-àbadhi rádù ònzínà? Kà rádù ìrà, ndòkyè wò inga-kàsù nónzi arí ale, ndàdè ndi vǐnyò tó inga nábhù ngùkpà ale-fó. ¹⁰ Nyí nyòzù tí nzá yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu:

<Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu* , náadè òngo idza-pbidò nódò arí odu tí.

¹¹ Kòní Ádrùngbàle Kàgàwà náanzì dhu,

ndirò ndi dhu ní idhò rǐ indrù ùkò nǐ atdídò dhu* .>>

¹² Ní Pbhàyhúdí ò kámá náasè dhu ì rǎrǐ ndi Yèsù rǐ ì ùnò mbólí ò. Ní abádhí apè 'òmè Yèsù nálù ì í ònà otu, pbéttè abádhí adù ihè-yà-òdò nónzi. Ní abádhí adù kèbhà, 'àdè òwu fíyó dhu nǐ.

Indrù rǐ dhu òngù Yèsù-t्सु pàratà t'áfótá dǒ dhu

(Màt 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Pbhàyhúdí ò kámá náavì ngúfe Pbhàfàrisáyò mà Hèròdè bhà ale màna Yèsù-tí'ò, ndíní kà-ida-dò nidyi tí otèna ò. ¹⁴ Ní abádhí náawù, 'àdè àtìna kà nǐ: «Màlimò, mà múni wà dhu nyí rǎrǐ obhò dhu núno, ndirò nyí rǎrǐ nzí atdí ale-òdò mà nónzi. Obhó tí, nyí nyarí nzí indrù-nyí-kpa nándà, pbéttè nyí nyarí Kàgàwà bhà otu núdhè indrù tò obhònga dǒ. Ní, àlě tó Úyátá návi tí àvì àlě rùfò Romà tò pbirì ò kámá dǒ ádrùngbǎ kamà bhà pàratà? Ndirò, kǐsò tí ka ìsò? Àlě tí adù kùfò ùfò, ndirò àlě tí nzí adù kùfò?» ¹⁵ Pbéttè, òru tí abádhí òrù yà ì ìrèna afíya ò dhu dhu ndi ndèni rò, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ádhu nyí nyí afidu númvù nǐ? Nyìbho pé atdí fùrangà-kpò fudu ò, ndíní mandá tí.» ¹⁶ Ní abádhí náadè ìwu fùrangà-kpò nà atdí Yèsù-fó ò. Yèsù adù dhu ivu abádhí-t्सु ndàti: «Yà ka kòbhòlò nyìna-wòyò, kadù òvona nándi ale ní adhi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kámá dǒ ádrùngbǎ kamà Kàyìsarà.» ¹⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ndi dhu bhèyi kà rǐ'ì rò, nyùbho kámá dǒ ádrùngbǎ kamà Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà tò, nyàdù Kàgàwà bhà dhu-tsí nùbho Kàgàwà tò.» Wò dhu bhèyi Yèsù àdu dhu náadè abádhí àbhù idhò rùkò atdídò.

Pbàsàdùkáyò rǐ dhu òngù Yèsù-t्सु ùvùvè ale núngbeyà ì dhu dǒ dhu

(Màt 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Wò dhu-dzidò, ngúfe Pbhàsàdùkáyò níwú Yèsù-tí'ò. Abádhí ní ndi arátina ìnzí ùvùvè ale rùngbeyà ì òve-bvè rò. Ní abádhí níwú dhu Yèsù-t्सु 'àti: ¹⁹ «Màlimò, Músà náandí dhu yà dhu bhèyi fǎkà: <Atdí ale t'ádòna náapè òvè, ndàdè tsibhále nùbhà ìmbǎ atdí ngbàngba nà màtì fóná, ní dhu àkà ndi ale rùndu adòna ùbhà abvo-àyi-t्सु, 'àdè nzónzo nódhì nà yà òvòvè adòna-òvò dǒ* .>

* **12:10** 12.10 Odu ritèna ní Màsìyà * **12:11** 12.11 Zàb 118.22-23 * **12:19** 12.19 Tòr 25.5-10

20 Ní, atdí ale ní'ì kpabhínzo nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsibhále, ndàdù òvè ìnzí ndùbhà atdí ngbángba mà. 21 Ní kà lutìná kpatsibhíngba náadù wò abvo-àyi-tsu núndu, ndàdù òvè átò ìnzí ndùbhà atdí ngbángba mà. Ndi dhu náanzí ndi ndi dhu bhèyi tí ìbhù rí kisé kpatsibhíngba rǎ. 22 Ní kóró kǎkò àrùbhù kpabhínzo wò tsibhále númbà ndi fíyò, núuvè kóró ìnzí 'ùbhà atdí ngbángba mà. Abádhí núve kóró dhu-dzidò, wò tsibhále náadù òvè átò. 23 Ní kòmbí, kóró ùvúvè ale rí 'ùngbè òve-bvù rò nínganí, wòrí tsibhále ní'íya àdhi bhà? Obhó tí kóró kórí àrùbhù kpabhínzo núumbá wà ì ndi tsibhále nà.» 24 Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyùwí wà fùkú irèta ò: nyí nyàni nzá Kàgàwà bhà Andítá núnò dhu mà, ndirò nyí nyàni nzá Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi mà. 25 Obhó tí, ùvúvè ale rí 'ùngbè òve-bvù rò nínganí, kpabhále mà vèbhále mà nà núumbáya nzi ì, pbétù abádhí nóokoya Kàgàwà bhà màlàyíkà náaróko òrù-akpá ò dhu bhèyi. 26 Ndirò, yà ùvúvè ale rí 'ùngbè òve-bvù rò dhu dǎ, nyí nyàpè tí nzá atdí ngari nózù Músà bhà Andítá ò, yà kàzu rǎrù rónà ìnzí rógbe rórò kàdzùmbà dǎ? Ányìrǎ nga ní ndi Kàgàwà ati Músà ní: «Ìma, Ìma ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà*.» 27 Yèsù adù àtìna tditǎ: «Kàgàwà ní nzi ùvúvè ale tó Kàgàwà, pbétù ka ní ipìrǎ rò arí'ì ale tó Kàgàwà. Ní nyí, nyí nyùwí atdí dǎ fùkú irèta ò.»

Ádrùngbǎ Hyátá ròsè kóró Hyátá dònǎ

(Màt 22.34-40; Luk 10.25-28)

28 Músà bhà Hyátá tó màlímó nzínzi ò atdí màlímò níri Yèsù mà rí 'àgò Pbàsàdùkáyó mà nà dhu. Kǎla Yèsù nádu dhu mbèyi nyú Pbàsàdùkáyó tó dhu. Ní kǎndri Yèsù ì, ndàdù dhu ìvu tsùnà ndàti: «Íngbà Hyátá ndi kóró Hyátá dònǎ òsè?» 29 Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kǎnì kóró Hyátá dònǎ òsè Hyátá: «Íri dhu Ìsràyelí, àlè tó Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi atdí rǎ Ádrùngbǎle. 30 Dhu àkà nyoze pbàkù Ádrùngbǎle Kàgàwà kóró afina nà, kóró atdyúnù nà, kóró pbàkù irèta nà, ndirò kóró obìnu mà nà*.» 31 Ndirò kǎnì oyo rí kisé Hyátá: «Dhu àkà nyoze odhìna yà nyí nyú nyí nyoze nyí nyí-tírò dhu bhèyi.» Kǎkòrí óyǎ Hyátá dònǎ ròsè ngǎtsi uyátá rí'ì mbǎ*.» 32 Ní Músà bhà Hyátá tó màlímó náadù àtìna Yèsù ní: «Nyí nyòtè mbèyi nyú Màlímò. Nyí nyùnò dhu ní obhó dhu: Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi atdí rǎ Ádrùngbǎle, ndirò ngǎtsi kà bhèyi Kàgàwà rí'ì mbǎ. 33 Ní dhu àkà ìndrù ròzè Kàgàwà kóró afina nyú nà, kóró pbìndà irèta nyú nà, ndirò kóró obìna nyú mà nà. Ndirò dhu àkà kà ròzè odhìna yà ndi nyú ndi ndóze ndi ndítírò dhu bhèyi. Wòrí ní ndi ìdzi dhu nyú ròsè Kàgàwà tò ka kí ìzà tó perè nùbi màzàbahù dǎ, kadù kóró perè-tidò nùbho kà tò dhu dònǎ.»

34 Yèsù náala wò Músà bhà Hyátá tó màlímó nádu dhu fìndà mbèyi nyú ndirò ìdzi irèta nyú nà dhu. Ní kǎdù àtìna kà ní: «Ìmbǎ nyí nyí'ì itse òrù-akpá ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǎ rò.» Wò dhu-dzidò, atdí ale mà náamvù nzá ndivù dhu tditǎ Yèsù-tsù.

Krístò ná tí Dàwudì t'ìdhùnà nyú?

(Màt 22.41-46; Luk 20.41-44)

* 12:26 12.26 Uvt 3.1-6 * 12:30 12.30 Tǎr 6.4-5 * 12:31 12.31 Law 19.18

³⁵ Yèsù rǐ dhu núdhè ìndrù tò Kàgàwà bhà idzá rò ònà kàsùmì ò, kǐvù dhu ndàti: «Mùsà bhà Ɖyátá tó màlímó náarátina ìngbá dhu bhèyi Krístò rārì Dàwudì t'ídhùnà? ³⁶ Hìlǎ-Alafí rǐ ndùnda rò, ádrùngbá kamà Dàwudì nyú ndàtìrò náati:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbǎle nǐ:

ìrà nyadì idú fangà dònǎ rò,

ràrà àhù ma mí pbàkù òmvù nábhù nyòbè dòya dhu ò*»

³⁷ Dàwudì nyú ndàtìrò rǐ kànzi Ádrùngbǎle tí. Ní kà ràdù ì'ì ìngbá dhu bhèyi átò Dàwudì t'ídhùnà tí?»

*Yèsù rǐ ihé-yà návì ròdò ì Mùsà bhà Ɖyátá tó màlímó rǒ rò dhu
(Màt 23.1-36; Luk 20.45-47)*

Ábhò ihé-yà núubhína Yèsù rǎnɔna dhu nǐrǐ rǒ atdyúya nyú nà. ³⁸ Yà ndì ndúdhèna ìndrù tò dhu ò, Yèsù ubhína àtìna rǒ ì ale nǐ: «Nyòdɔ nyǐ Mùsà bhà Ɖyátá tó màlímó rǒ rò. Abádhí arózèna dhu ní 'ùbhi ádzadzǐ kanzù ì ùfǒ rǒrò, 'àdù ìndrù nózè ràtsè ì ifuta nyú nà ìndrù arí 'ùndù òyá ngari ò. ³⁹ Unduta-dzà ò, abádhí arí 'òzè 'òkò ádròdrǒ ale tò ka kòbhòlò ngari ò, ndìrò màhendù ò, 'àdù òzè 'òkò ifuta tó ngari ò. ⁴⁰ Abádhí arí abvo-ayi-idzá ò dhu òvo kóró, àzèmbè ì'ì 'ìtsò ádzadzǐ ndíni ka kati tí ì idzi ale tí rǒrò. Wò dhu-okú dò rò, ka kǐtɔiya anya abádhí dǒ obi nyú nà.»

*Nǎkù tó abvo-ayi rǐ perè nábhù Kàgàwà tò dhu
(Luk 21.1-4)*

⁴¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadi Kàgàwà bhà idzá, Kàgàwà tò ka karí perè núdǒ ònà sàndukù-tí. Ní kǎdì ndámbe ìndrù rǐ fùrangà núdǒ ndi sàndukù ò tí dhu nándà dǒ. Ònzi tò ibí ale núdɔ fùrangà abhàbhǒ. ⁴² Ní nǎkù tó atdí abvo-ayi nǐra, ndàdù ìnzǐ rǐ ábhò kasu mà nónzi óyò fùrangà-kpò-nzo kèlè nídò wò sàndukù ò. ⁴³ Ní Yèsù anzi pbìnda ábhàlǐ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkè: Wòrǐ nǎkù tò abvo-ayi nídò fùrangà sàndukù ò ròsè kóró ale dònǎ. ⁴⁴ Kóró kòkò ngùkpà ale núbho ìmbá rǐ'ì kasu nà fíyò fùrangà kèlè foyá rǐ'ì fùrangà dǒ rò. Pbétù pbìnda nǎkù ò, wò abvo-ayi núbho dzùnàna nónzi àmbènà pbìnda ìpìrɔnga ò fóná rǐ'ì fùrangà kóró.»

13

*Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvo dhu
(Màt 24.1-2; Luk 21.5-6)*

¹ Yèsù rǎhù Kàgàwà bhà idza rò ònà kàsùmì ò, kàbhà ábhàlǐ nzínzi ò atdí ale náati kà nǐ: «Màlímò, àndà pé! Ìngbàtǐ ùya odu kǎkà! Ìngbàtǐ ka kasì osí-tidò yà!» ² Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyí nyàla tí wà kǎkà osí-abábá? Kàrǐ osí-abábá ka kòsǐ nǐ odu nzínzi ò, atdí odu mà rǐ nzi ndùbha ngàtsi odu dǒ. Ka kǐ abádhí núgòlò kóró.»

*Yèsù rǒtɛ yà adzi ò dhu-tsù rǐ ndòdì ònà idho nitèya ize dǒ dhu
(Màt 24.3-14; Luk 21.7-19)*

³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adì Mizèyitunì tó pbìrì dǒ, ndámbe Kàgàwà bhà idza nándà dǒ nyina-kpa tí. Ní óyá ì òtù ì Yèsù mànà rò, Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mà, Àndèreyà mànà níivù dhu Yèsù-tsù 'àti: ⁴ «Ɖno

* 12:36 12.36 Zàb 110.1

pé ingbà kàsùmì ǒ màtí wò nyí nyànò dhu nónziya ndì dhu fàkà? Ndirò, ingbà ize ndi kóró kòkò dhu rí 'ònzì ònà kàsùmì nitèya?»

⁵ Ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, inzì nyàbhu nyí atdí ale mà ràtrá nyí. ⁶ Ábhò ale nóowuya iwu rò òvòdu rò, 'òwù àtìnà rò: «Ima ní Krístò». Ndirò abádhí núútráya ábhò ale nyá. ⁷ Ndirò, nyí nyopéya gukyè nyírì ìlā rí ndónzi dhu mà, ìlā dò ka kúnóna dhu mànà, ní àpé nyónziya òdò. Dhu àkà wà kòkò dhu rònzi ì, pbètù wò dhu ní'ya nzi iwà yàri adzi ǒ dhu-tsù nòdì ndì dhu. ⁸ Atdí pbìrì ǒ ale núugyeya ì ngàtsi pbìrì ǒ ale mànà. Ndirò atdí ádrùngbà kamà bhà pbìrì ǒ ale núugyeya ì ngàtsi ádrùngbà kamà bhà pbìrì ǒ ale mànà. Ndi kàsùmì ǒ, mùtiti náabhùya dhèdhèrò pbìrì rivi, ndirò àgàyì nùtsiya yà adzi ǒ. Ndi dhu ní'ya ádhàdhì ari rí ndòpè ndàkà ndì uguta tò dhu bhèyi.

⁹ Pbhètù nyí, nyàndà nga mbèyi. Ka kowuya nyàbhu rò anya èno arí ale rítìdì ànyàku. Ka kowuya nyàbhu rò kuvi nyí unduta-dzà ǒ rò. Ka kowuya nyàbhu rò nyónzi mùsambà lèwálì-ònzì rò, ndirò ádròdrò kámá-ònzì rò okúdu dò rò, ndínì nyí nyí'ì tí pbàkà ngàmbi tí abádhí-ònzì. ¹⁰ Obhó tí, dhu àkà pé kùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù angyinà rò kóró pbìrì ǒ ale tò. ¹¹ Ndirò, nyí nà abádhí òwù ànyàku ka kitdí tí rò, àpé nyòwuya afíku nítu rò angyangyì nyí nyúnóna dhu nì. Pbhètù, dhu akáya nyówù tsùku dò ìsì òtè kèlè núnò rò ndi kàsùmì ǒ. Obhó tí, ì òtè nóowuya nzi ùvò rò àkà rò, pbètù Hìlā-Alafì náaraya ndi kílì rò tsùku dò. ¹² Indrù náaraya adònà nípfo rò ndàbhu kohò, ndirò ingba t'ábanà náaraya dhu ònzì rò ndi dhu bhèyi tí pbi ingba rò. Nzónzo níwàya dhu ì nòdhì ale rò, 'adù abádhí ábhu kokyè. ¹³ Kóró ale nónòdròya nyí okúdu dò rò. Pbhètù Kàgàwà nígúya ale ní kòkò dhu-dzi nòndù rí kóró ràrà àhu ì dhu ríku dhu ò ale.»

Yèsù ròtè ádrùngbà àpbè dò dhu (Màt 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ Yèsù adù àtìnà tdítìdò: «Nyí nyalaya gukyè «òdòna rò'ò atdídò òndrò ka kóndrò atdídò ale» tí ka kátìna ale, yà inzà ndì ndàkàná ndidè ònà ngari ǒ idè ró (Yàri dhu òzù rí ale nákà ndàlù ka mbèyi dònà ò), ní Yùdeya ǒ ì nòtù ale náakáya 'òtsè pbìrì-akpá dò. ¹⁵ Pbi idza dò ka kòbhòlò okota tò ngari ò ndi nòtù ale, náakáya nzi ndifò, ndirò inzì ndòtsù ndàhu atdí dhu mà nídyi idza rò. ¹⁶ Ndirò, ònzi-bvù ndì nòtù ale náakáya nzi ndòngò ìbha, ndàrà rònà òrú mùdzarè nídyi. ¹⁷ I idho ǒ, òya nà rí'ì vèbhàlé mà, ìba òndo rí nónzó rí'ì foyá vèbhàlé mànà ní'ya àpbè ǒ. ¹⁸ Nyìtsò nyí Kàgàwà rò, inzì kòkò dhu nónziya tí ì ádrùngbà giri tó kàsùmì ǒ. ¹⁹ Obhó tí ì idho ǒ, indrù náabàya àpbè abho, ròsè yà Kàgàwà anzìna yàri adzi rò, rìrà àhu indo ì arí àbàna àpbè dònà. Ndirò ì àpbè-tidò ní'ya ìmbà akèkpá màtì tdítìdò. ²⁰ Inzì Ádrùngbàlé Kàgàwà náadùna gukyè wòrì idho-ònga, ní atdí ale mà náagùnà nzi. Pbhètù kádù ndi idho-ònga ròdì idò, fìndà ndì ndóvò pbìkì ale-okú dò rò. ²¹ Atdí ale mà náatiya gukyè nyí nì: «Nyàndà, kàní Krístò rí'ì irò!» Ndirò ngàtsi nì, «nyàndà, ndánì kà rí'ì ndorò!» Ní àpé nyá'uya ka! ²² Obhó tí, tìtò tó krístò mà, tìtò tó pbànàbí mànà núunyàya ì ùnyà. Abádhí náambèya wìwì mà, idho rí indrù ùkò nì dhu mànà nónzi dò, ndínì 'utrà tí yà Kàgàwà óvò fìndà ale nì, àkà ka rádù àkà fìyò nì. ²³ Ní nyí, nyàndà nga mbèyi! Ma mòvò wà kóró dhu fùkù angyangyì.»

*Indrù t'ídhùnà ríngò dhu**(Mát 24.29-31; Luk 21.25-28)*

²⁴ Kádù àtìná tdtítdò: «Pbétù i idhò ǒ, wò àpbè tó kàsùmì dzidò, adyifò nùutìyà, àbì ràdè inga t'áwùta nùbhà. ²⁵ Alali náawáya i òrù-akpà-nyì rò rò, ndirò ádròdrò obi nà arí'ì òrù-akpà ò dhu níviya* . ²⁶ Nírò ní ndi ka kalaya indrù t'Ídhùnà òrù-akpà ò rò rírà ádrùngbà àpbù ǒ, ádrùngbànga tó obi nà, ndirò ádrùngbànga tó awáwù ǒ ró* . ²⁷ Ní kùviya pbìndà màlàyíkà ifò yà adzi-pbidò ònà, rùndu yà ndi ndavò fìndà pbìndà ale-tsù, ròpè ndi yà adzi-tsù náapè ndi i rò, ràrà àhu kà-tsù arà ndòdì i* .»

*Mùtini tí kátina itsu tó mbólí rìtèna àlè tò dhu**(Mát 24.32-35; Luk 21.29-33)*

²⁸ Tdtítdò kádù àtìná: «Nyirè pé mùtini tí kátina itsu tó mbólí ròvona dhu: kòpbí náapè 'á, kà-bì ràdù ndòpè ndàtá, ní nyì nyùnì wà dhu adyifò tó kàsùmì ràrì'ì íkyèrò. ²⁹ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyì mà átò, nyì nyalaya gukyè kòkòrì dhu rí 'ònzì dhu, ní nyì nyùnìyà dhu kà ríngò dhu ràrì'ì íkyèrò, ndirò kà ràrì'ì tsàtsùnà. ³⁰ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, yà kòmbì rí'ì rùgànda rí nzì ùda inzà kóró kòkò dhu nónzì i rórò. ³¹ Òrù-akpà mà yà adzi màná nùudàya ùdà, pbétù pbàkà ɔte nùudàya nzì akekpá màtí.»

*Kàgàwà kèlè atdíró nùni ndi Yèsù ingyòyà ònà idhò dhu**(Mát 24.36-44)*

³² Kádù àtìná tdtítdò: «Ma míngò ònà idhò mà, ndi kàsùmì màná dhu nàndà dhu nì, atdí ale mà nùni inzà ka, ìmbà rí'ì òrù-akpà ò rí'ì màlàyíkà màtí, ìmbà rí'ì Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbétù ka nùni ní Àba Kàgàwà kèlè atdíró.»

³³ Nyàndà nga mbèyi, nyòko nyìkpókù nà, inzà nyì nyùnì ndi kàsùmì nídhunì. ³⁴ Ndi dhu nùliya ndi àdhàdhì abhi ò rárà ale náarì dhu ònzì dhu bhèyi: kà ráhu pbi idza rò, ndùbhà ndi idza kasutále-fò. Kà rí i ale nzínzì ǒ ngàtsi ale rónzina kasu nítè ndi ale tò, ndàdù dhu nùya idza-lí'ò nòdò rí sàndìrì tò ràdì nyìkpóna nà. ³⁵ Nírò, nyòko nyìkpókù nà, inzà nyì nyùnì idza-àbadhi ríngò ònà kàsùmì nídhunì. Nyì nyùnì nzà dhu kà ràtì ndàdù pbìtsòngànà, ngàtsi nì iku-àlìkpa ǒ, ngàtsi nì à'ù-akpà-òngò ǒ, ndirò ngàtsi nì kùtsingànà. ³⁶ Kìtò ndi inzà nyì nyirè kàsùmì ǒ nì, dhu àkà nzà kà ròtù nyì òdhò nyì nyòdhò ró. ³⁷ Yà fùkù ma mùnò dhu ní ma mùnò wà kóró ale tò. Nyòko nyìkpókù nà!»

14*Pbàyàhúdì ǒ ádròdrò ale rí 'iri Yèsù nálù ka kí, kadù òhònà dhu dǒ dhu**(Mát 26.1-5; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)*

¹ Pbàyàhúdì tó Pásika tó mùhendù mà, ìmbà ònà afi nà mùgatì tó mùhendù màná nù'ì ɔyò idhòya nòdì ró. Ní Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Hyátá tó màlímó màná náapè ònè Yèsù nálù 'í'ì inzà kóró ale ùni rórò ònà otu, ndíní 'adù tí àbhunà kohò. ² Obhó tí, abádhí owúnà àtìná rò nzínziya ǒ: «Dhu àkà nzà àlè rálù ka mùhendù ǒ rò, akye indrù níwàna dhu nì.»

* **13:25** 13.25 Ìsa 13.10; 34.4; Zèk 32.7; Yòw 2.10; 3.4 * **13:26** 13.26 Dàn 7.13 * **13:27** 13.27 Tòr 30.4; Nèh 1.9; Zàk 2.10

Atí tsibhále rí ndrúu róngu akye nódhò Yèsù-dòtsíró dhu
(Mát 26.6-16; Luk 7.36-50; 22.3-6; Yüw 12.1-8)

³ Yèsù ní'ì Bètaniyà tí kátina pbanga ò, Simoni tí kátina ale bhà idzá. Ndi ale ní'ì kíkí nà angyinà rò. Ní ònyù nónyù Yèsù rí òná kàsùmì ò, atdí tsibhále náatsu àlbatrò tí kátina odu ní ka kòbhlòlò tsúpà nà foná. Ndi tsúpà ò i'ì dhu ní orú odzina nà ndrúu róngu akye. Ndirò ndi akye ní'ì nardò tí kátina irí-ví ní ka kòbhlòlò akye. Ní iyàdhiyà núukò ndi tsúpà-tsù, ndàdù ndi akye nódhò Yèsù-dòtsíró. ⁴ Ní ànyirò i'ì ale nzínzi ò, dhèdhè ale náakò, 'adù àmbe òte dō nzínziya ò àti: «Ádhu kàrì wòrì akye nínzà wò dhu bhèyi ní? ⁵ Ka kambènà tí obhó kàbhù kodzi ìbhù miyà dòná róse fùrangà-kpò rō*, kadù ndi fùrangà nùndò nàkùtále tò!» Abádhí náadù àkò atdí ò nyù wòrì tsibhále rō. ⁶ Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Nyàbhà wò tsibhále ràdi. Ádhu nyí nyàva kà-tsi ní? Yà rúdú kònzì dhu ní ídzi dhu nyá. ⁷ Obhó tí, nyí nyóngo òko nàkùtále mànà bílinganà. Ndirò, nyí nyòzè ka òná kóró kàsùmì ò, nyí nyóngo adù abádhí-dzùnà nónzi ònzi. Pbétù ima, àlè kínzi ongo òko nyí mànà bílinganà. ⁸ Iyàdhiyà ònzi dhu ní lèmanà nónzi ndì ndi dhu: kùtri wà ngbòdu, ndòbhlòlò angyangyi òtdé tò. ⁹ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núno ka kí yà adzi ò kóró ngari ò inanà, ka kóngo yà tsibhále nónzi dhu náwe indrú tò átò, kadù òwu kàrè rō rónà.»

Yudhà rí Yèsù ònzi ndipfo, ndàbhù pbàkùhání ò ádròdrò ale-fó dhu
(Mát 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Yèsù bhà idre dòná óyò nà ábhàlì nzínzi ò atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, náara pbàkùhání tò ádròdrò ale-tí'ò, ndíní ndi ndipfo tí Yèsù ndàbhù abádhí-fó. ¹¹ Ní, Yudhà ùnò dhu ì irí rò, abádhí-dhè níka ndi atdí ò. Abádhí adù àtìnà ì ràrì fùrangà nàbhù kà tò. Ní Yudhà náadù ndòpè ndòmè Yèsù ìpfò ndi ndi ndàbhù abádhí-fó òná ídzi kàsùmì.

Yèsù mà rí Pásika tó mùhendù tó ònyè nónyù pbìndà ábhàlì mànà dhu
(Mát 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Yüw 13.21-30)

¹² Ìmbà òná afi nà m̀gati tó m̀hendù tó wemberè tó idho, yà tàrà-akpá-nzo-zà ka kubínà òná ò, Yèsù bhà ábhàlì níwú dhu kà-tsù 'àti: «Ádhànga ndi nyí nyòzè m̀wù Pbàyàhúdí tó Pásika tó ònyè nòbhlòlò òná indù?» ¹³ Ní, Yèsù adù pbìndà ábhàlì nzínzi ò óyò ale nóvì, ndàdù àtìnà abádhí ní: «Nyòwu kigò ò, ní nyí nyí atdí ale notù idha nàndò andu ò ró. Ní nyàdù nyòwu kòwù ò. ¹⁴ Ní kà ràrà òtsù idza ró, nyí nyatina ndi idza-àbadhi ní: «Málimò níwù dhu ndàti: Má mí Pbàyàhúdí tó Pásika tó ònyè nónyù òná rò pbàkà ábhàlì mànà kàluga rí'ì ngborò?» ¹⁵ Ní, kàdùna orànà rò rí'ì ádrùngbà kàluga nítè fùkù, yà angyangyi ka kòbhlòlò kóró dhu òná. Ányì nga ní ndi, nyí nyobhòlona ònyè àlè tò ní.» ¹⁶ Ní, kòkò óyò ábhàlì níwà ì 'òwù kigò ò. Abádhí náadù kóró dhu notù yà Yèsù núnòná ka fíyò dhu bhèyi tí, 'adù Pásika tó ònyè nòbhlòlò.

¹⁷ Pbítìsòngánà, Yèsù mà pbìndà atdí kumì dòná óyò nà ábhàlì mànà náawù ùvò wò ka kòbhlòlò ná ngari ò. ¹⁸ Ní, yà abádhí òkò 'àmbe dhu ònyè dō mizà dō rò òná kàsùmì ò, Yèsù atí: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, nzínzìku ò atdí ale rí ima nípfò ndàbhù mà òmvù-fó. Ndi ale ní yà atdíkpá

* 14:5 14.5 ìbhù miyà fùrangà-kpò ní mbèmbè atdí ato tó kasu tó mùkìmbà.

mă mí dhu ònyu mànà ale.» ¹⁹ Ní, izu núuka kòkò ábhàlì atdíídò nyú, ràdù 'òpè 'òngù dhu atdátídí-rà ǒ kà-tsù, 'òwù àtìna rò: «Tí ima ndi?» ²⁰ Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Ndi ale ní nzínzikù ǒ atdí ale, yà atdí kumì dòná ǒyǒ nà nyí nyí'ì rò, yà atdíkpá mă mí ǒtsúka ùfǒ mànà sǎnì ò ale. ²¹ Ohó tí, indrù t'Ídhùnà rǒvè yà Kàgàwà bhà Andítá núnò dòná dhu bhèyi. Pbéù, indrù t'Ídhùnà nípfǒ rí ndàbhù òmvù-fó ale rí'ì àpè ǒ! Dhu akána nǚ kòdhì ndi ale mà!»

Ádrùngbále Yèsù nábhù rí kirè ònyù

(Mát 26.26-35; Luk 22.7-20; 1Kò 10.16-17; 11.23-26)

²² Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì mànà rí dhu ònyu ònà kàsùmì ǒ, Yèsù nídyi mùgati ndàlù foná. Ní ǒtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kùkò kà-ǒngà, ndàdù ùndòná p̀bìndà ábhàlì-fó, ndàdù àtìna abádhí nǚ: «Nyàkò yà dhu, ngbòdu ní yà.» ²³ Tdíídò Kídyi òvayi rí'ì ònà kópà ndàlù foná. Ní ǒtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kádù kàbhù abádhí tò, abádhí kóró ràdù òmvùnà. ²⁴ Yèsù adù àtìna abádhí nǚ: «Yàrí ní azùdu, yà indrù nùngbò Kàgàwà mànà azu, ndirò yà ábhǒ ale-okú dǒ rò ndì nùfù. ²⁵ Ma mí ohó dhu núnò fùkù, ma mí nǚ òvayi nómuvù tdíídò akekpa màtí, ràrà àhù òvayi-òwútá nómuvù ma maraya òrù-akpá ǒ Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ ònà idhò ò.» ²⁶ Adyi* ì àyù dhu-dzidǒ, abádhí náadù òwu Mizèyituni tò p̀biri dǒ.

Yèsù rí Péterù rí ndòdho dhu nóvo dhu

(Mát 26.31-35; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)

²⁷ Yèsù atí p̀bìndà ábhàlì nǚ: «Nyí kóró, nyí nyí mubha ùbha. Ohó tí, Kàgàwà bhà Andítá ǒ ka kándí dhu kati: «Ma mohoya tàrà t'ùndatátale, tàrà ràdù 'ifàlà kóró ngari ònà.» ²⁸ Pbéù, ma m̀ngbè ma dhu-dzidǒ, ma madùya àrà nyòdò Gálilayá tò p̀biri ò rò.» ²⁹ Pbéù, Péterù adù àtìna kà nǚ: «Ngùkpá ale mà rí mbà nyubha, ní ima, ma mí nǚ nyubha.» ³⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ma mí ohó dhu núnò indù, indo yàrí iku ǒ tí, inzà à'ù-akpá nàpè òngò ǒyò-gùna rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàtì ìbhù-gùna inzà nyi rùni ima ró.» ³¹ Pbéù, Péterù adù àtìna tdíídò ǒbi nyú nà: «Ma matina nǚ akekpa màtí inzà ma rùni nyi, ìmbà dhu i'ina atdíkpá àlè kúve dhu màtí.» Ndirò kóró ngùkpá ábhàlì náadù dhu ùnò ndi dhu bhèyi tí àtò.

Yèsù rí ndìtsò Gètèsèmanì tí kátina inga ò rò dhu

(Mát 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì mànà náawù ùvò atdí ngari Gètèsèmanì tí kátina ò. Ní Yèsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlì nǚ: «Nyòkò iró mitsò ma m̀rà ònaná.» ³³ Nírò ní ndi kádù Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mànà nùgù 'òwù mànà. Ní, kápè ndì'ì ádrùngbá ǒdò nà, ndàdù ì'ì ábhǒ izu nà. ³⁴ Ní kádù àtìna abádhí nǚ: «Afidu rí'ì ábhǒ izu nyú nà, akye ma m̀vè dhu bhèyi. Ní, nyòkò iró, ndirò nyòkò ípirò rò.» ³⁵ Kádù àrà itseta ake, ndàdù ndìbvù obvò. Ní kádù ndìtsò Kàgàwà rǒ, ndíni kàkà nǚ, ndi àpè tò kàsùmì núudá tí dóna nǚ. ³⁶ Ní kàmbénà àtìna dǒ: «Òo Ábá, Ìmànù ònzi rí dhu náarí'ì mbá. Ní indrì wò àpè tò kópà itse rùdù rò. Pbéù ndi dhu àkà nzá ndònzì ndì ma mòzè ka dhu bhèyi, kàkà ndònzì

* 14:26 14.26 Zàb 113-118

ndi nyi nyú nyi nyòzè dhu bhèyi.» ³⁷ Wò dhu-dzidò, kǎdù ndàdu kòkò ìbhù ábhàlì-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró. Ní kǎdù àtìna Péterù nǐ: «Simoni, nyi tí òdhò òdhò tí? Nyi nyàdù tí obhò àdi ipírò rò atdí adyi màtí? ³⁸ Nyòko ipíròrò, ndirò nyàtsò nyí, akye nyí nyotsúna umvútá ò nǐ. Alafí nózè wà konzì idzi dhu, pbétù ale-ngbò rǐ'ì iviví.» ³⁹ Tdítdò, Yèsù indrí ndí abádhí tí rò, ndàdù ndìtsò ndùnò yà angyi ndí ndùnòna òtè kèlè. ⁴⁰ Wò dhu-dzidò, kǎdù ndàdu pbìndà ábhàlì-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró, atdídò idho rǐ'ì nyìkpóya ò nǐdahuní. Ní abádhí náadù nzá kà tò ì ádúna dhu nǎni. ⁴¹ Ìbhù rí kisè nǐ, Yèsù adù ndí pbìndà ábhàlì-tí'ò, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyòko tí òko òdhò nyí nyódhò ró? Nyí tí nyàsò nyí nyi ró? Iwà àkà wò dhu-bvùtí! Kàsùmì náká wà! Nyàndà, kàni ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfo kabhù nzérenгатále-fó. ⁴² Nyìvà nyí, kòwu! Kàni ma nípfo rí ndàbhù ma òmvù-fó ale nìrà wà àhù ìkyèrò!»

Yèsù nòsò ka kí dhu

(Màt 26.47-56; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)

⁴³ Ní ànyìrò rò tí, yà Yèsù rǒtè ònaná, Yudhà, yà idre ònà óyò nà ábhàlì nzínzì ò atdí ale, nǐtò ndí ihé-yà mànà owùna ò. I ale-fó nǐ'ì obhi-akpá, mùgò mànà. Abádhí nivi nǐ'ì pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Ùyátá tó màlímó mà, pbàkùrù mànà. ⁴⁴ Yudhà, yà Yèsù nípfo rí ndàbhù òmvù-fó ale, nǐ'ì iwà ndí ndonzina Yèsù ka kuni tí róná dhu nùnòna ihé-yà tò. Kǎti: «Ma mámbòna ale nǐ'ina ndi yà nyí nyí atdyúna nóho ale. Ní nyí nyalúna ka, nyàdù òwu nà mbèyi nyí nyóðona rórò.» ⁴⁵ Yudhà nǐitdègu ndìtò, ní kǎndrì Yèsù-tí'ò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Màlímó!» Wò dhu-dzidò, kǎdù kámbo. ⁴⁶ Ngùkpá ale náadù Yèsù nǎlu, 'adù òsonà. ⁴⁷ Ní, ànyìrò ì'ì ale nzínzì ò atdí ale nǐidhá pbì obhi-akpá, ndìtsà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà kasutále-bì nǐ. ⁴⁸ Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ìma àlu nyí nyíwu rò, nyí nyàdù tí iwu fukú obhi-akpá nà mùgò mànà, ogbotále nǎlu ríwu ale bhèyi? ⁴⁹ Bìlìnganà ma múbhi àdi rǒ tikú, madù àmbe dhu núdhe dǒ Kágawà bhà idza ò rò, ìnzì nyàdù malù. Pbétù, wò dhu rí ndònzì ndíní Andítá únò dhu nááká tí.» ⁵⁰ Nírò ní ndí ábhàlì núubhà àbadhi, 'adù òtse kóró. ⁵¹ Atdí kpatsìbhíngba náadì ndàmbe àrà dǒ Yèsù-owù ò, atsita tó mberù kèlè ndí ndòbvù róná rórò. Ní ka kadù àbadhi nǎlu. ⁵² Pbétù, kǎdù ndí mberù nángòlò róná rò, ndàdù òku nzínzì rò.

Yèsù rǐ'ì Pbàyàhúdì-bvù ádròdrò anya nítàì arí ale-ònzì dhu

(Màt 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)

⁵³ Yà Yèsù nòsò ale náawù kà nà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà, yà kóró pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, pbàkùrù mà, Músà bhà Ùyátá tó màlímó mànà núnú ì i. ⁵⁴ Péterù adù àdi itseta, ndàmbe àrà dǒ Yèsù-owù ò, ndàrà òtsu pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà idza-ngbò ka kǎkpòrò nǐ kǎlì ò. Ní ànyì, abádhí náadù òko atdíkpá sàndìrì mànà, 'àmbe kàzù nóvò dǒ. ⁵⁵ Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, kóró ngùkpá ale yà Pbàyàhúdì bvù ádròdrò anya nítàì arí mànà, náambénà Yèsù nóbhù ka kí ònà dhu nóne dǒ, ndíní 'adù tí ànyàna nótdì kohò. Pbétù, abádhí náabà nzá atdí dhu mà. ⁵⁶ Obhò tí, ábhò ale nóowùna iwu ró, 'adù Yèsù nóbhà títò dǒ, pbétù abádhí-òtè nóowùna nzi 'àsò ró. ⁵⁷ Ngúfe ale nǎvá ì, 'òbhù ka títò dǒ, 'àti: ⁵⁸ «Mǎ mǐrì kà rǎtina: «Ma mí yà ìndrù asì òtsúya nǐ Kágawà bhà idza nùgòlò, madù ngàtsi-tsí, yà ìnzì ìndrù rǐ kàsùna nónzì òtsúya nǐ nòsì ìbhù idho ò.» ⁵⁹ Ní wò ndí òbhuta dǒ màtí, abádhí-òtè náasò nzá ì. ⁶⁰ Ní

pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà níwà ndì ndidè kóró ale-ònzí, ndàdù dhu ivu Yèsù-tsù ndàti: «Nyí t'óbhó dhu adù kǒkò ale rùnna dèné dhu dǒ?» ⁶¹ Pbéù, Yèsù adúnà àrà inè rò inè tí, ìnzí ndàdu atdí dhu mà. Ní pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà níwú dhu tǎtǎdǒ kà-tsù ndàti: «Nyí tí Krístò, yà mà mári ifàna Kàgàwà t'Ídhùnà?» ⁶² Ní, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Obhó, ima ní ndì. Ndirò nyí kóró, nyí nyalaya Ìndrù t'Ídhùnà ádrùngbànga tó òbi nà arí t'í Kàgàwà bhà fangà dòná rò àdi rò. Ndirò, nyí nyalaya ka átò òrù-akpà-nyí rò àpù ò ríà rò.» ⁶³ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà núfà ròná mberù-ònga nàwí-okú dò rò, ndàdù àtìna: «Ádhu tó ngàmì àlè kí'í atdyúna nà tǎtǎdǒ! ⁶⁴ Nyí nyírì wà kùnò dhu nzére nyú Kàgàwà ní dhu. Ní, ádhu nyí nyírè kà dǒ?» Ní, kóró ale adù anya òtǎ kà-dǒ, 'àti kà rākā kohò. ⁶⁵ Abádhí nzínzì ò atdídhená ale náapè 'ùso iso Yèsù dǒ. Abádhí owúnà kà-nyí nátsí rò, 'adù kùdù ɔtsúya ní. Ndirò abádhí owúnà àtìna rò kà ní: «Nyí nyàni rò, àti pé nyí nòpbi ale fākà.» Ndirò sàndìrì náalú Yèsù, 'adù ùpbinà ɔtsúya ní.

Péterù rǎtina inzà ndì rúnì Yèsù dhu

(Mát 26.69-75; Luk 22.56-62; Yùw 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Péterù àdi pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà idza-lí ònà kàsùmì ò, ndì kamà bhà kasu tó wèbhále nzínzì ò atdí tsìbhále níto ndì. ⁶⁷ Ní, kála Péterù kàzu nóvo rí ró, ndàdù nyíkpona nódí ròná, ndàdù àtìna ní: «Ínyi átò, nyí nyí'í atdíkpá Yèsù yà Nàzàretì ò ale màna.» ⁶⁸ Pbéù, Péterù adù wò kùnò dhu nágò ndàti: «Ínzà ma mùnì, ndirò inzà dùdu àlù wò nyí nyùnò dhu.» Ní, Péterù adù ndìwà ndì idza-lí rò, ndàrà idza-ngbò ka kákporò ní kàlì-lí'ò, [à'ù-akpà ràdù òngò.] ⁶⁹ Pbéù, wò kasu tó tsìbhále náala abadhi, ndàdù ndòpè ndùnò dhu tǎtǎdǒ ànyírò ì'í ale tò ndàti: «Yàri ale ní abádhí nzínzì ò atdí ale!» ⁷⁰ Péterù adù ndì dhu nágò àgò tí tǎtǎdǒ. Ní ákè kàsùmì dzidǒ, ànyírò ì'í ale náati Péterù ní tǎtǎdǒ: «Obhó nyú, nyí ní abádhí nzínzì ò atdí ale, nyí ní Gálilayà tó pbirì ò ale átò nídhunì.» ⁷¹ Ní, Péterù adù ɔte òpè ndàti: «Dhu apé ì tìtò núno ma mí dhu tí, ní Kàgàwà àkà ndòtǎ ànyádu. Ma mòtsò wà dhu nyú, inzà ma mùnì wò nyí nyúnna ale.» ⁷² Wò ndì kàsùmì ò tí, à'ù-akpà náadù òngò ɔyo rí kisè ní. Ní, Péterù adù yà Yèsù ùnòna fíndá dhu níre: «Ínzà à'ù-akpà nàpè òngò ɔyo-gùna rórò, nyí nyí'ina iwà nyí nyàti ìbhù-gùna inzà nyí rúnì ma ró.» Nírò ní ndì Péterù adù ndòpè ndòdǎ.

15

Yèsù rǎì Lìwàlì Pilatò-ònzí dhu

(Mát 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Yùw 18.28-38)

¹ Kútsingá nyú, Pbkùhání tó ádròdrò ale mà núundu ì pbàkùrù mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, kóró ngùkpà ale yà Pbyàhúdì bvù ádròdrò anya nítdì arí màna, ndìní ì iri tí ì Yèsù dǒ. Ní, abádhí adù Yèsù àbhù kutsì, 'adù òwu nà 'òwù àbhùnà Pilatò-fo ò. ² Ní Pilatò ivú dhu Yèsù-tsù ndàti: «Ínyi, nyí tí Pbyàhúdì tó ádrùngbà kamà?» Ní Yèsù adù dhu ádu kà tò ndàti: «Ínyi ní ndì ka nyùnò.» ³ Pbkùhání tó ádròdrò ale nàambénà Yèsù nóbhù dǒ ibí otu ò. ⁴ Ní Pilatò adù dhu nívu kà-tsù tǎtǎdǒ ndàti: «Nyí nyàdu tí nzà atdí dhu mà? Nyí nyírì wà abádhí rǎ nyòbhù dòná kóró dhu!» ⁵ Pbéù, Yèsù adù nzà atdí dhu mà nádu, idhò ràdù Pilatò náko atdí dǒ nyú.

*Yèsù-ànyǎ nótǎi ka kí, ndíní ka koho tí dhu
(Mát 27.15-26; Luk 23.13-25; Yüw 18.39-19.16)*

⁶ Yà Pbhàhúdí tó Pásika tó m̀hèndù-idhò náaríra dhu bhèyi, Pilatò nóongónà atdí ale nk̀lòlò yà imbi ò rí'ì ale nzinzi ǒ rò. Ndi ale nongónà 'ì yà ihé-yà nózè kik̀lòlò fíyò ale. ⁷ Ní, Bàrabà tí kátina atdí ale ní'ì imbi ò ka kósó ró. Ka kusó abádhí atdíkpá yà abvo nóhò ale mànà. I ale náahò ndi abvo yà dhu 'ì iva 'nzí àmbè kamà-tsù dhu ní'í dǒ ònà kasamì ò. ⁸ Ní, ihé-yà níwà 'ì 'òwù Pilatò bhà, 'adù kàvi rik̀lòlò atdí ale fíyò, yà bilí ndì ndarónzina Pásika tó m̀hèndù ǒ dhu bhèyi. ⁹ Pilatò adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyòzè tí mik̀lòlò Pbhàhúdí tó ádr̀ngbǎ kamà f̀k̀k̀?» ¹⁰ Obhó tí, k̀ni dhu mbèyi nyú, p̀bàk̀hání tó ádr̀drò ale riwù Yèsù nà fona ò kǎdhà ònzi 'ì yí dhu-okù dǒ rò. ¹¹ Pbhétù, p̀bàk̀hání tó ádr̀drò ale níitsu dhu ihé-yà-do ò, ndíní Bàrabà kèlè nonzi tí kik̀lòlò fíyò. ¹² Ní, Pilatò níwù dhu tdítǒ ihé-yà-tsù ndàti: «Ádhu nyú nyí nyòzè m̀nzí yà Pbhàhúdí tó ádr̀ngbǎ kamà tí nyí nyarí ànzina ale ní?» ¹³ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò ikù nyú ǒ àti: «'Étǒ ka m̀sàlabhà dǒ!» ¹⁴ Ní, Pilatò adù dhu níwù abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyú ndi k̀nzí nzéere dhu tí?» Ní, abádhí adù idù àrì nyú tí 'àti: «'Étǒ ka m̀sàlabhà dǒ!» ¹⁵ Pilatò náazè nd̀nzí ihé-yà-dhè níká rí dhu. Ní kǎdù Bàrabà ník̀lòlò abádhí tò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù Yèsù nábhu k̀vi asé ní, ndàdù àbhunà kowù ùtonà m̀sàlabhà dǒ.

*Pbhánówí rí Yèsù ikpò dhu
(Mát 27.27-31; Yüw 19.2-3)*

¹⁶ Pbhánówí náawù Yèsù nà líwalí bhà ádr̀ngbǎ idzá-yà-ba-ngbò ka kǎkp̀rò ní kǎlì ò. Abádhí adù kóró p̀bànówí tó pikò núnzi riwù ànyirò. ¹⁷ Ní, abádhí náafò òlòlù orú m̀dzarù Yèsù rǒ, 'adù okpèna nà itsu-d̀kà tó m̀k̀k̀ nákp̀rò, 'áfò kà-do rǒ. ¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, abádhí náapè 'àtsè Yèsù 'òwù àtinà rǒ: «Yǎmbù, Pbhàhúdí tó ádr̀ngbǎ kamà!» ¹⁹ Abádhí nóowúnà kà-d̀tsirò nǒvì rǒ izò ní, 'adù iso núso kà-do. Ndirò, abádhí adúnà òwù 'àko rǒ otidyàya dǒ, 'agù 'ì obvò nyú k̀nzí. ²⁰ Ka 'ì ikpò dhu-lutinà, abádhí níwà òlòlù orú m̀dzarù kǎrò rǒ, 'adù kǎrò m̀dzarù nífò kǎrò tdítǒ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù ùvò kànà iri, 'adù òwù k̀tò m̀sàlabhà dǒ.

*Yèsù nútó ka kí m̀sàlabhà dǒ dhu
(Mát 27.32-44; Luk 23.26-43; Yüw 19.17-27)*

²¹ Kùreni tó kigò ǒ atdí ale, Simoni tí kátina, núubhína ùda rǒ ànyirò inga bvù rò ndi ndíra rǒrò. Ndi ale ní'ì Àlisanderù mà Rufù nà mà t'ábanà. Ní p̀bànówí níutu ka ranò Yèsù bhà m̀sàlabhà. ²² Abádhí náawù Yèsù nà, 'òwù ùvò nà Gòl̀gotà tí kátina ngari ò. Gòl̀gotà-tì ní «ale-do-kpa tó ngari.» ²³ Abádhí náatsù 'àbhu m̀nèmanè tí kátina itsu-dha nà ka k̀ngbò divayi Yèsù tò. Pbhétù, Yèsù adù nzá k̀mvù. ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, abádhí náadù k̀tò m̀sàlabhà dǒ. Abádhí adù kǎrò m̀dzarù ǹndò foyá, ngalà ǒ 'ì òvì rǒrò. Abádhí avi ngalà ndíní 'ì uni tí ngátsi ale rǎrì ngbǎgà-tsí nába. ²⁵ Ka kutò ka m̀sàlabhà dǒ 'ìbhu adiyfò-sisì k̀tsingá nga tó ǒ. ²⁶ Kòho ka kí okúna dǒ rò dhu ka k̀tè ònà andítá náati: «Pbhàhúdí tó ádr̀ngbǎ kamà.» ²⁷ Ndirò, abádhí nútó óyò ogbotále átò m̀sàlabhà dǒ Yèsù tí: atdí ale ka kutò, kodì Yèsù bhà fangà d̀nà rò, kadù ngátsi ale nútó, kodì Yèsù bhà ígù d̀nà rò.

28 [Ndi dhu bhëyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká. Ndi Andítá ràtina: «Ka kazè ka nzérenгатále nzínzi ò*.»]

29 Ní, ànyìrò rúda ale nóowúna dòya nóbhi rò, 'adù dhu ùnò kà nǐ, 'àti: «Òhò! Inyi, yà nyi nyátsù nyugolo Kàgàwà bhà idza, nyadù tí òsinà ìbhu idho ò rò, 30 ígù pé nyi nyi-tírò, nyadù ifo mùsàlabhà dǒ rò!» 31 Ndi dhu bhëyi tí, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Mùsà bhà Úyátá tó màlímó màna núugbó Yèsù, 'adù òwu àtìna rò nzínziya ò: «Kígú ngùkpà ale, pbétù kàrì nzi àdù ndigu ndítirò! 32 Dhu àkà Krístò, Pbàisràyéli tó ádrùngbǎ kamà, rifò kòmbi mùsàlabhà dǒ rò, ndíní mà mala tí, màdù kà 'ù.» Yà Yèsù tí ka kùtónà mùsàlabhà dǒ ale, náambénà dhu ùnò dǒ átò kà nǐ.

Yèsù ròvè dhu

(Màt 27.45-56; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

33 Adyibhengá nga tó azà adyifò-sisi ò, ìnò-yà núibvú ndi kóró ndi pbirì ò, ràrà àhu adyidò nga tó àrùgyètdí adyifò-sisi ò. 34 Ní adyidò nga tó àrùgyètdí adyifò-sisi ò, Yèsù náakù orù túna nyú nà ndàti: «Èloyi, Èloyi, lamà sàbàkàtani.» Kàti ní: «pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwà, ádhu nyi nyàbhà ma ní?» 35 Ànyìrò ì'ì ale nzínzi ò, wò dhu nìrì atdidhená ale náadù àtìna: «Nyìri pé, kà rǐ nabi Èliya nánzi!» 36 Atdí ale abádhí nzínzi ò náakù ndidyì sifongò, ndàfò ògyògyè divayi ò. Kǎdù kǎwà ndòtù ízò-tsù-dǒ, ndàbhu ndíní Yèsù andú tí ònà rǐ'ì divayi ndòtò. Kǎdù àtìna: «Nyitse pé! Kàndà pé Èliya ràtí kifo ifò mùsàlabhà dǒ rò!» 37 Ní Yèsù adù òkù àrì nyú tí, affina ràdù ìtdě.

38 Kàgàwà bhà idza ò ka kúsò ádrùngbǎ mberù-ònga náadù ndifa ònanga rùtù ndi oyo, ròpè ndi orù rò risì obvò. 39 Pbarómá tó pbirì ò atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎ ale nú'ì Yèsù-ònzì ndi ndidè ró. Ní Yèsù òvè tí dhu ndi ndàla rò, kàti: «Yàrí ale ní'ì obhó nyú Kàgàwà t'Ídhùnà!» 40 Ngúfe vèbhále nú'ì átò ànyìrò, 'àmbe dhu àndà dǒ itse rò. Abádhí nzínzi ò ì'ì ní, Màgàdalá tó pbanga ò Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò-ngba mà Yòsè màna-tsánà mà, Sòlomì màna. 41 Abádhí núubhi Yèsù-owù ò, 'adù òwu kà-kàsù ònzì rò Gálilayá tó pbirì ò kǐ'ì rò. Ibi ngùkpà vèbhále yà kà màna upò atdìkpá 'òwù Yèrusàlemà tó kigò ò nú'ì inè átò ànyìrò.

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

42 Inga ràtí dhu-tsù dǒ, yà tsùtsá nìnganí Sàbatù nú'ina rórò ìndrù rǐ ì òbholò ònà idho ò, 43 Yòzefù nǎira àhu. Ka ní'ì Àrimàtayò tí kátina pbanga ò ale. Ndirò, ka ní'ì atdidò ka kífù Pbàyàhúdì-bvù ádròdrò anya nítì arí ale nzínzi ò atdí ale. Ndirò, ka ní'ì átò arí òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǐrà dhu nódo atdyúna nà ale. Ní, kàrà ìmbá ònà òdóna Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi káfò. 44 Pbetù, idho núuko Pilatò atdidò iwà Yèsù òvè dhu ndi ndìrì rò. Ní kǎdù Pbarómá tó pbirì ò atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎle návi kanzi, ndàdù angýí màtí Yèsù nóvènà dhu nívu tsánà. 45 Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle nádu fìndà dhu ndi ndìrì rò, kǎdù Yòzefù návi ridyì Yèsù-abvò. 46 Yòzefù náadù abvo t'òtdùta tó mberù* nódzì. Kǎdù Yèsù-abvò nifo mùsàlabhà dǒ rò, ndàkpòrò ndi mberù ò. Kǎdù àrà ndi abvo nà, ndàrà òtdèna, ndìli bhalabhala ò ka kóbhi ròtsù ìbhu ò.

* 15:28 15.28 Ísa 53.12 * 15:46 15.46 Abvo t'òtdùta tó mberù ní'ì kitaní tí kátina itsukpò-nzo-ìmvò ní ka kódyù mberù.

Wò dhu-dzidò, kǎdù ádrùngbǎ odu-íyà-ba nígèrè, ndàpbi ndi ibhu-li'ò ní.
 47 Mágàdalá tó pbanga ǒ Mǎriyà mà, Mǎriyà Yòsè-tsánà mà, náadù òko
 'àmbe kòtdù ka kí ró nga nándà dò.

16

Yèsù rí ndìngbè ɔve-bvè rò dhu

(Màt 28.1-8; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

1 Sábàtù-idhò nùdà dhu-dzidò, Mágàdalá tó pbanga ǒ Mǎriyà mà, Mǎriyà, Yàkòbhò-tsánà mà, Sòlomì mà, nùudzí ndrùù róngu akye, ndíni 'owu tí Yèsù-abvò-ngbò nùtri ní. 2 Ní kútsingá nyú, Sábàtù dzidò rúbho nga ǒ, adyifò rí ndìto rórò, abádhí náawù Yèsù ka kòtdù i. 3 Ní otu ǒ, abádhí owúnà dhu òngù rǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhi wò odu-íyà-ba nógere rí àlétò ibhu-lí rǒ?» 4 Pbéù, yà ì ùbè nga 'àndà rò, abádhí ala wò odu iwà ka kògèrè igi ró. Obhó tí, ndi odu i'í ádrùngbǎ nyú. 5 Ní abádhí atsù ibhu ò, 'àdù òwòwù kanzù náfò kpatsibhíngba* nála fangà dònǎ rò àdi ànyì ró. Ní ɔdo náadù isì atdí dǒ abádhí ò. 6 Ní, wò kpatsibhíngba adù àtìna abádhí ní: «Ínzì nyónzi ɔdo, nyí nyónena ní Yèsù, Nàzàreti ǒ ale, yà mùsàlabhá dǒ ka kútò. Kìngbè wà ndì, ní kàrì ìmbá iró. Nyàndà, kàni kǎ-bvò ka kilì ràyi ró nga. 7 Nyòwu nyùnɔ dhu Péterù mà tò, ngùkpà ábhàlì mà, nyàti, kà rǎrì àrà nyòdò Gàlilaya tó pbìrì ò rò. Ànyì ní ndi nyí nyí kǎlǎ, yà fùkù kǎno ka dhu bhéyi.» 8 Ní abádhí nùuvò ibhu ò rò, 'àdù òtse itse nyú ndi ibhu tí rò. Obhó tí, abádhí ambénà ivi dǒ, idhò ràdù 'ùko atdí dǒ. Ndirò abádhí nùunɔ nzá atdí dhu mà atdí ale tò màtí, ɔdo nà ì í'ì dhu-okú dǒ rò.

Yèsù rí ndàvì Mágàdalá tó kigò ǒ Mǎriyà tò dhu

(Màt 28.9-10; Yùw 20.11-18)

9 [Yèsù níitdègu ndìngbè, ní sábàtù-idhò dzidò wemberè tó idhò ǒ, kǎvi ndì angyi Mágàdalá tó pbanga ǒ Mǎriyà tò. Ndi Mǎriyà ní ndi àrùbhù nzére-alafí kípfo ònà rò. 10 Íyàdhíyá adù àrà ndi dhu núnò yà Yèsù mà ní'ì mà, ale tò. Í ale ní'ì izu nà, 'àdù àmbe ɔdzi dǒ. 11 Pbéù, abádhí níitdègu Mǎriyà ràtina Yèsù rìngbè wà ndì, ndirò iwà ndi ràla ka dhu níri, ní abádhí náadù nzá kà rùnɔna dhu ná'ù.

Yèsù rí ndàvì pbìndà ábhàlì nzínzi ǒ ɔyǒ ábhàlì tò dhu

(Luk 24.13-35)

12 Wò dhu-dzidò, Yèsù náavi ndi pbìndà ábhàlì nzínzi ǒ ɔyǒ ale tò. Kǎvi ndi abádhí tò inzì abádhí rí ndùnì ònà vurò woyò ǒ. Í ábhàlì núubhínà òwu rǒ atdí pbanga ò. 13 Ní ì ábhàlì náadù 'àdu, 'òwù ndi dhu nóvò ngùkpà ábhàlì tò. Pbéù ì ábhàlì náadù nzá abádhí rùnɔna dhu ná'ù.

Yèsù rí ndàvì pbìndà idre dòná atdí nà ábhàlì tò dhu

(Màt 28.16-20; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.6-8)

14 Kà riku dòná rò ní, Yèsù náavi ndi pbìndà idre dòná atdí nà ábhàlì tò, ònyù nónyu abádhí rí ònà kàsùmì ǒ. Ní Yèsù apè ndòrè abádhí dǒ ndàti: «Nyí nyí'ì mbá a'uta nà, ndirò afiku rí'ì odù nyú, inzà nyí nyà'ù yà mà mìngbè ma dhu nàla ale rùnɔna dhu dhu-okú dǒ rò.» 15 Wò dhu-dzidò, kǎdù àtìna abádhí ní: «Nyòwu yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ, nyàdù Kàgàwà

* 16:5 16.5 Ndi kpatsibhíngba ní'ì Kàgàwà bhà màlàyikà.

bhà Ídzi Màkürè núnò kóró ale tò. ¹⁶ Nyí nyúnona dhu ná'u rí, ndàdù bàtizò nálu ale nóogúya ògù. Pbéttù ìnzí rí nyí nyúnona dhu ná'u ale dǒ ka kotdíya anya. ¹⁷ Kàrí ní i yà nyí nyúnona dhu ná'u ale núní rǒ ka kowuya rǒyá ize: abádhí nóowuya nzéere-alafí nípfó rǒ indrǔ ò rò ovòdu rǒ. Abádhí nóowuya òte rǒ yà ìnzá ì àpè ùnǎna angyangyi alává ǒ. ¹⁸ Abádhí nóowuya mbǎ osu mà núlu rǒ ǒtsúya nǎ, 'àdù indrǔ òho rǎ itsu mà nómvù, ní atdí nzéere dhu mà náaraya nzi ndònzì rǒ abádhí rǒ. Abádhí nóowuya ǒtsúya núli rǒ andítále dǒ, ì ale ràdù ùgù.»

*Yēsù rǎ ndàdǔ Kàgàwà ì òrù-akpà ò dhu
(Luk 24.50-53; Kas 1.9-11)*

¹⁹ Wò dhu bhéyi Ádrùngbǎle Yēsù nóvò dhu pbìndà ábhàlǐ tò dhu-dzidǒ, Kàgàwà náadù kòdyì tina ò òrù-akpà ò, kà ràdù àdi Kàgàwà bhà fangà dǒnǎ rǒ. ²⁰ Ní Yēsù bhà ábhàlǐ adù òwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkürè núnò kóró ngari ònǎ. Ádrùngbǎle Kàgàwà náarànà abádhí-dzànà nónzì rǒ ndi kasu ǒ, ndàdù àrà abádhí rúnona ǒte tó obhóngà nábhù rǒ ràvi ndi wìwì-otù ǒ†.]

† 16:20 16.20 Mrk 16.9-20 rǎ'ì ìmbǎ ìbì ngǎkpà angyè Andítá ò.

Lukà andí Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürù Yàrí bhükù ò ì nòtù ádròdró dhu tí dhu

Yàrí ní Lukà tí kátina ádrùngbà mùngangà (Kòl 4.14) náandí Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürù. Kándí ka Romà tó kigò ò rò, mbèmbè azà kumì ato mà àrèbhù kumì ato màna nzinzi ò Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidò. Ndi Lukà ni'ì nzi Yèsù bhà uvitatále, pbètù kǎtè Yèsù nunda ale màna ndíni ndi nduni tí Yèsù bhà ipiróngà nh'ì yà adzi ò tí dhu. Ndirò, kǎnda Yèsù bhà uvitatále Polò Ídzi Màkürù t'únòta tó atdídhená kǎbhà abhi ò (Kas 16.10-17; 20.5-21.1). Ka ni'ì nzi Mùyàhudi (Kòl 4.10-14).

Lukà andí ndi bhükù Tòfilò tí kátina Mùgirikì tò. Ndi ale i'ì orú ngarì ò. Kòvò-otù ò, Lukà ambénà dhu òvò dò yà inzi ní Pbàyàhúdí-tidò tó pbàkrístò tò. Kǎzè dhu ní abádhí-dò rǎlù dhu Yèsù rira ì nígu átò atdíkpá Pbàyàhúdí màna.

Lukà àndà nga nà atdídò ale ní itsiya ònzi ka karí ale: vèbhále, nzónzo, nzérengatále, nǎkùtále, anditále, nzére-alafí írǎ ale, ndirò inzi ní Pbàyàhúdí. Kǎbhà òte-lùkpò ní: itsòta, Hílǎ-Alafí, hirò ònzi ka kí dhu, nzérenga t'úbàta, ndirò dhu àkǎ kòdò ale ádrùngbǎle Yèsù ríngo dhu tò dhu.

Ungbòta-Ɔwátá ò, kándí ndi «Uvitatále kǎsù tó bhükù.»

Bhükù-nyèti ka kòhù tí dhu

- Bhükù-dòkpa (1.1-4).
- Bǎtizò nubhónà Yùwanì ùgu ka kí dhu mà Yèsù ùgu ka kí dhu màna dhu (1.5-2.52).
- Bǎtizò nubhónà Yùwanì rǎ Ídzi Màkürù ùno dhu (3.1-20).
- Yèsù rǎ bǎtizò àlù dhu mà pǎmvo Sitanì rǎ kǎ-afí ùmvù dhu màna dhu (Luk 3.21-4.13).
- Gàlilayà tó pbiri ò Yèsù anzi kasu (4.14-9.50).
- Yèrùsàlemà tó kigò ò ndi ndàrà òná kǎsumì ò Yèsù anzi kasu (9.51-19.44).
- Yèrùsàlemà ndi ndàrà àhù rò Yèsù anzi dhu mà kǎdà òyá dhu màna (19.45-24.53).

Yàrí bhükù Lukà andí okúna dò rò dhu (Kas 1.1-3)

¹ Ádrùngbǎle Tòfilò, ábhò ale nyú nómvù wà ì rándí dhu yà àlè nzinzi ò ndi nónzi dhu dò. ² Abádhí nándí ì dhu àdhàdhì, yà ì dhu rǎ 'òpè 'ònzi ì dhu nala nyìkpóya nyú nǎ ale náawe àlè tò dhu bhèyi. Í ale ní ì adù 'òpè 'ùnò ndi òte indrù tò. ³ Ní ima mà átò, ma mǎdù kóró ì dhu tó obhóngà nónè muni mbèyi nyú, ròpè ndi yà ì dhu náapè ì rórò. Ní ádrùngbǎle Tòfilò, ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòzè mandí yà ma mónè muni fíndá obhóngà dhu indù, ⁴ ndíni nyi nyuni tí dhu, yà indù ka kúdhe dhu rǎrì obhó dhu nyú.

*Bǎtizò nubhónà Yùwanì nígu ka kí dhu tó màkürù
(Zòz 13.12; 1Sà 1.1)*

⁵ Hèròdè ní'ì Yùdeyà tó p̀bìrì ǒ ádr̀r̀ngb̀h̀ kamà tí ònà kàsùmì ǒ, Zàkàriyà ní'ì kùhanì. Ndi Zàkàriyà ní'ì atdí kùhanì yà Àbìyà bhà p̀b̀àdzukuru tí i'ì p̀b̀akùhàní ǹzínzì ǒ. Kàbhà tsibhàlé-òvò ní'ì Èlìzàbetì, Àr̀òní-dhù bvù tsibhìngba. Ndirò, ndi Àr̀òní ní'ì p̀b̀akùhàní tó ádr̀r̀dr̀ò ale d̀ǒ kamà. ⁶ Ní Zàkàriyà mà Èlìzàbetì mànà ǒyǒ kóró ní'ì obhónángatále Kàgàwà-ònzì, ndirò Ádr̀r̀ngb̀alé Kàgàwà bhà Ƴyátá nífù arí atdí d̀ǒ ale. ⁷ P̀b̀étù abádhi ní'ì ìmbà atdí ngbángba nà màtí, Èlìzàbetì ní'ì ìngò-àyi nídhunì. Ndirò abádhi ǒyǒ kóró ní'ì iwà óngò mùlà tí ale.

⁸ Ní atdiku, yà Zàkàriyà mà náari kasu ònzi mànà atdíkpá p̀b̀akùhàní tó r̀wuwù ǒ, Zàkàriyà adì ndàmbe p̀b̀indà kasu nónzì d̀ǒ Kàgàwà-ònzì. ⁹ Ní, yà p̀b̀akùhàní tó màndu núnò dhu bhèyi, ɔdhína náavò Zàkàriyà ngàlà nì, ndíní ɔtsú tí yà p̀b̀akùhàní kèlè víyà d̀ǒ r̀ò nòotsúna ònà Ádr̀r̀ngb̀alé Kàgàwà bhà idzá káluga ǒ. Kàhù ndrùù ar̀óngu alindra-tidò nòbì perè tí màzàbahù d̀ǒ. ¹⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, kóró ngùkpá ale náadù òko àmbe ʼìtsò d̀ǒ irinà r̀ò. ¹¹ Nírò ní ndi Ádr̀r̀ngb̀alé Kàgàwà bhà màlàyikà níto ndi Zàkàriyà tí, ndàdù ide alindra nùbì kà r̀í d̀ónà r̀ò màzàbahù tó fangà d̀ónà r̀ò. ¹² Ní wò màlàyikà ndi ndàla r̀ò, Zàkàriyà-afí náabè ndi atdí d̀ǒ, ɔdò r̀ádù isí ònà. ¹³ P̀b̀étù màlàyikà adù àtìna kà ní: «Zàkàriyà, nzi onzi ɔdò, Kàgàwà nírì wà p̀b̀ukù ìtsòta nídhunì. P̀b̀ukù tsibhàlé Èlìzàbetì r̀í kpatsibhá ngbángba nùgu indù, nyadù ɔvòna nòvò Yùwanì tí. ¹⁴ Ní kòkú d̀ǒ r̀ò, idhènu níkaya ndi, nyadù àdi ádr̀r̀ngb̀à dhèdhe nyú ǒ. Ndirò, ibí ale nyú nòokoya dhèdhe ǒ, ka kùgù ka dhu-okú d̀ǒ r̀ò.» ¹⁵ Ndi ngbángba ní'ì ya ádr̀r̀ngb̀alé Kàgàwà-nyìkpò ǒ. Kòm̀v̀yà nzi òvayì mà, ndirò kòm̀v̀yà nzi ale òrì r̀ádù atdí iwa-tidò mà. Kàgàwà níráya ka p̀b̀indà Hìl̀à-Alafí nì, àdàdì íyàna-fìtsù ǒ r̀órò. ¹⁶ Ndirò, ka ní ndi P̀b̀àisr̀ayélì ǹzínzì ǒ ibí ale nabhùya ringò fìyò Ádr̀r̀ngb̀alé Kàgàwà-tì'ò. ¹⁷ Kàgàwà-ònzì kùbhìya nà ale-afí-tidò, ndirò ádr̀r̀ngb̀anga tó ɔbì-tidò ní'ì ya yà Kàgàwà bhà nabi Èlìyà ní'ì nà ale-afí mà, ádr̀r̀ngb̀anga tó ɔbì mànà-tidò. Kàbhùya inzo mà r̀ungbò ì abàya mànà, ndàdù ìnzì arí Kàgàwà ǒzè dhu ònzi ale nábhu r̀àgèrè ì, ʼòngò obhónángatále tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kòbhòloya indr̀u angyangyi Ádr̀r̀ngb̀alé Kàgàwà tò.

¹⁸ Zàkàriyà níwù dhu màlàyikà-tsù, ndàtì: «Wò nyi nyùnò dhu tó obhóna núnì ma mí adhu r̀ò? Obhó tí, ima ní mùlà-akpá nyú, ndirò p̀b̀akà tsibhàlé bhà ato mà nàrà wà ádzì nyú átò.» ¹⁹ Ní wò màlàyikà adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ìma ní Gábriyeli, yà bílì ma marì ide Kàgàwà-ònzì, mambe kàbhà kasu ònzì d̀ǒ ale. Ní Kàgàwà ìvì ma tinu ǒ, mirà wòrì idzi màkùrù nòvò indù. ²⁰ P̀b̀étù yà ìnzá nyi nyà'ù yà ma mùnò indù dhu r̀í ʼònzì fìyò kàsùmì ǒ dhu dhu-okú d̀ǒ r̀ò, nyi nyóngo ìwì tí, ìnzì nyongò òte, r̀àrà àhù ì dhu nòowuya ʼònzì ǒyá idhò ǒ.»

²¹ Wò Zàkàriyà mà r̀òte màlàyikà mànà ònà kàsùmì ǒ, ihè-yà náadù òko ʼàmbe Zàkàriyà nódò d̀ǒ irì r̀ò. Ní, ìnzì kà r̀àhu sese Kàgàwà bhà idzá káluga ǒ r̀ò r̀ò, idhò nùuko abádhi atdí d̀ǒ. ²² Ní Zàkàriyà níitdègu arà àhù ànyì r̀ò, ní kàdù nzá òte indr̀u mànà. P̀b̀étù kàdù àdi ndàmbe inga nùdhò d̀ǒ ɔtsúna-kpò nì, ìnzì ndi ndóte r̀órò. Ní indr̀u adù dhu ǒsù, iwà Kàgàwà ràvì ndi Zàkàriyà tó ɔnyu r̀òdzì kà-dò dhu bhèyi dhu tó ǒfò ǒ ndi káluga ǒ.

²³ Zàkàriyà mà tó rùwù níitdègu iku, ní kǎdù ndì ndàrà àhù p̀bìndà.
²⁴ Ní ngúfe idhò dzidò, Èlizàbetì, kàbhà tsibhàle náangò òna tí. Kǎdù ndòrù, ràrà àhù imbò àbì tí. Kǒngónà àtìna afìna ò: ²⁵ «Kànì Ádrùngbǎle Kàgàwà ónzì idù dhu. Àbadhi nífo wà ma yà nyìdu àbhù arí ràmbe iwà dǒ indrù nzínzi ò dhu-íyà ò rò.»

Yèsù núgu ka kí dhu tó màkùrù
(Màt 1.18-23; Ìsa 7.14)

²⁶ Atdíku, azà àbì tó òna nà Èlizàbetì rí'í rórò, Kàgàwà náavi p̀bìndà màlàyikà Gàbriyeli ràrà Gàlìlayà tó p̀bìrì ò, Nàzàretì tí kátìna atdí p̀banga ò. ²⁷ Ànyì kǎrà atdí tsibhíngba, inzà àpè kpatsibhàle núnì tí'ò. Ndi tsibhíngba nà'í iwà Dàwudu-dhù bvé ale, Yòzefù órí. Kǒvò ní'í Màriyà.
²⁸ Màriyà tí ndì ndàrà àhù rò, wò màlàyikà náatse ka, ndàti: «Ìlè nyi Màriyà, iwà nyi nyàbà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ídzinga, ndirò inè Kàgàwà rí'í nyi nà.» ²⁹ Wò òte ndì ndirò rò, Màriyà-afí náabè ndì atdíidò. Kírè nga afìna ò ndàti: «Yàrì mùlèmbè-tì nyú ní àdhu?» ³⁰ Ní màlàyikà adù àtìna kà nì: «Ìnzì onzi odo Màriyà, Kàgàwà bhà ídzinga nyi nyàbà wà nídhunì.
³¹ Kòní nyi nyóngo ùnu tí, ndirò nyi nyuguya kpatsibhá ngbángba, nyadù óvòna nóvò Yèsù tí. ³² Ka ní'íyà ádrùngbǎle, ndirò ka kanziya ka kóró dhu dǒ arí'í Kàgàwà t'ídhùnà tí. Ndirò, Ádrùngbǎle Kàgàwà náadùya kàli ràdi abhunà, kamà Dàwudi bhà tombi dǒ. ³³ Kónyuya idzi Yàkòbhò-dhú dǒ, ndirò kàbhà idzi ní'íyà dhòdhóhóngà tó.» ³⁴ Ní, Màriyà níivú dhu màlàyikà-tsù, ndàti: «Wò dhu rǎkà ìngbà dhu bhéyi idù, yà inzà ma màpè kpatsibhàle núnì rò?» ³⁵ Ní, màlàyikà náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìlìlǎ-Alafí rífo dùnú, ndirò kóró dhu dǒ arí Kàgàwà rí nyatsi p̀bìndà ádrùngbǎnga tó óbì nì sísí bhéyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyi nyáguna ngbángba ní'íyà Kàgàwà ópì fìndà, ndirò ka kanziya ka Kàgàwà t'ídhùnà tí. ³⁶ Kòní, a'ènu Èlizàbetì rí'í azà àbì tó òna nà, àzèmbè iwà ka katì ndì ìngò-àyi tí rórò. Kà rí kpatsibhíngba núgu mùlǎ dǒ rò, ³⁷ ìmbǎ Kàgàwà lèma nónzi rí dhu náarí'í nídhunì.» ³⁸ Nírò ní ndì Màriyà náadù àtìna màlàyikà nì: «Ma ní Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ino-àyi. Ní, ìtsè ndi dhu ronzi ndì yà nyi nyùnò ka dhu bhéyi.» Wò dhu-dzidò, màlàyikà náadù ndìvǎ ndàrà kà-tí rò.

Màriyà rǎrà Èlizàbetì nándà dhu

³⁹ Wò ndi kàsuni ò tí, Màriyà náadù ndìvǎ ndàrà kòmbómbí, yà Yùdhà bhà p̀bìrì ò arí p̀bìrì-akpá nzínzi ò atdí kigò ò. ⁴⁰ Ní ànyì, kǎtsù Zàkàriyà bhà idza, ndàdù kàbhà tsibhàle Èlizàbetì nátsè. ⁴¹ Èlizàbetì níitdègu Màriyà nátsè ndì dhu níri, ní kà-fítsù ò rí'í ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga kà'ò. Ndirò, Kàgàwà náadù Èlizàbetì níra Ìlìlǎ-Afina nì. ⁴² Ní, Èlizàbetì náadù ndòpè ndòtè orú túna nyú nà, ndàti Màriyà nì: «Kàgàwà náso wà nyi atdíidò ròsè kóró vèbhàle dònǎ. Ndirò, kàso wà finu-tsù ò rí'í ngbángba átò. ⁴³ Ìngbà dhu-bvùtí dhu yà, p̀bàkà Ádrùngbǎle Kàgàwà-tsánà nyú náarí'í mandà nì? ⁴⁴ Ándà, nyi nyàtsè ma dhu níitdègu isì bídu ò, ní ànyì'ò rò tí, yà fidu-tsù ò rí'í ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga fidu-tsù ò, ádrùngbǎ dhèdhe-okú dò rò. ⁴⁵ Ìnyì, nyi nyònzi wà hirò, yà

Ádrùngbàlè Kàgàwà nánò indè dhu rí ndónzi ònzi dhu nyí nyà'ù dhu-okú dò rò.»

Màriyà rí Kàgàwà nílè dhu
(1Sà 2.1-10; Zàb 113)

⁴⁶ Nírò ní ndi Màriyà ati: «Ma mí Ádrùngbàlè Kàgàwà nílè atdyúdu nyú ná, ⁴⁷ ndirò afidu rí'í ádrùngbà dhèdhe nyú ò, Kàgàwà pbàkà Ìgùba ò. ⁴⁸ Kàgàwà nírè ma, yà ìnzí indrù ràdù òzùnà dhu tí pbìndà ino-àyi. Obhó tí, ròpè ndi kombí, kóró ale rǽngò matì hirò nónzi tsibhǽngba tí. ⁴⁹ Kóró dhu dǒ arí'í obi ná Kàgàwà nónzi ádròdrò dhu nyú idù. Kǒvò ní ìlǽlǽ ɔvo. ⁵⁰ Ndirò, yà ɔdóna ònzi arí ale dǒ kǎrǐ izu nábà bilínganà. ⁵¹ Kǎvi ɔbìna nyú, ndòpǒlò yà idzítá tó afiya ná arí'í ale-ǽnga. ⁵² Kífo ádròdrò kámá fiyó ádròdrǽngba tó tombi dǒ rò, ndàdù yà ìnzí ka karózùnà dhu tí ale nídzi, ndùli ádròdrò ngari ò. ⁵³ Kǎbhu ìmbá dhu arí'í foyá ale rǽnzí atdídǒ, ndàdù ònzónzi ale nítu, ndòdi ròwù ɔtsúya-kpa ná. ⁵⁴ Kǽnzí pbìndà ino, Pbàisràyéli dzùnà, ndàdù pbìndà izu nírè dǒyá, ⁵⁵ ádhàdhì yà angyangyi ndi ndavò àlè t'ábanà, Àbráhamù mà, pbìndà pbàdzukuru màná ò, bilínganà ndi ndongó tí ònzínà dhu bhèyi.» ⁵⁶ Ní Màriyà mà náadù òko atdíkpá Èlizàbeti màná, ràrà àhu mbèmbè ìbhu àbí tí. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndivà, ndàdu ndi pbìndà.

Bàtizò nubhónà Yùwanì núgù ka kí dhu
(Luk 1.13-17; 3.4-9)

⁵⁷ Èlizàbeti rí ndègù òná kàsùmì níitdègù àkǎ, ní kǎdù kpatsibhá ngbángba núgù. ⁵⁸ Ní, Èlizàbeti mà aróko màná atdíkpá pbanga ò ale mà, kà mà t'ídzá-bhá màná níitdègù Ádrùngbàlè Kàgàwà nábà izu Èlizàbeti dǒ, rùgù ngbángba dhu tó màkǔrù níri, ní abádhí-idhè núka ndi atdíkpá Èlizàbeti màná. ⁵⁹ Ní, wò ngbángba nónzi atdí yengè rò, abádhí iwù, kǎdù kǽnzǽngba nǒbhòlò. Ndirò, abádhí azè kilì àbanà Zàkàriyà-òvò kǎ-dǒ. ⁶⁰ Pbétù, wò ngbángba-tsánà Èlizàbeti náadù àtìna: «Ìnzí ní wò dhu bhèyi. Kǎkǎ kǽvò ɔvòna Yùwanì tí.» ⁶¹ Ní, kǒkò Èlizàbeti mà rí'í màná ale náadù àtìna kà ní: «Ìmbá Yùwanì tí kátina ɔvo náarí i'í pbùkù idzá-bhá nzínzi ò ale dǒ.» ⁶² Ní, abádhí adù dhu ivu kà t'ábanà-tsù ɔtsúya nǐ, ndíní ì uní tí kà ròzè kǽvò pbìndà ingba-òvò àdhi tí. ⁶³ Ní, Zàkàriyà adù dhu àndi karí dónà odu-afá-ngba nónzi ɔtsúna ní kiwù ná, ndàdù yàri dhu àndi dónà: «Kǒvò ní Yùwanì.» Ní idho adù kòrǐ ale núko kóró. ⁶⁴ Ní ànyirò rò tí Zàkàriyà-tsù náadù ndàngbe, Zàkàriyà ràdù ndòpè ndòtè, ndàmbe Kàgàwà nílè dǒ ɔrú tǔna nyú ná. ⁶⁵ Ɔdò níisí kóró ànyirò arí'í kyèròkyèrò pbanga ò ale ò. Ndirò, Yùdèyà tó pbiri ò arí'í pbiri-akpá nzínzi ò pbanga ò, indrù nóowúna wò ndi nónzi kóró dhu tó màkǔrù kèlè náwe rò. ⁶⁶ Ní, kǒkò ì nónzi kóró dhu dǒ ka kúnona dhu níri ale náadù ì dhu afiya ò, 'adù àmbe àtìna dǒ: «Yàri ngbángba ní'íya ìngbà dhu bhèyi ngbángba-tidò?» Obhó tí, Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà ádrùngbǽngba tó ɔbi ní'í ndi ngbángba ná.

Zàkàriyà rí Kàgàwà nílè, Kàgàwà bhà nabi bhèyi dhu

⁶⁷ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà níirá Zàkàriyà, wòrǐ ngbángba t'ábanà, Ìlǽlǽ-Alafí ní. Ní, Zàkàriyà adù ndòpè ndòtè Kàgàwà bhà nabi bhèyi, ndàti:

⁶⁸ «Ìlèta náká kabhu Ádrùngbàlè, Pbàisràyéli tó Kàgàwà tò,

kìrà p̀b̀ìndà ale nándà, ndàdù ùwunà nídhuní.

⁶⁹ Kádù obhónánga tó uwuta níbhò àlě tò, p̀b̀ìndà ino-akpà Dàwudi bhà idzá-bhà tíró.

⁷⁰ Kàgàwà náavò dhu angýí nyú p̀b̀ìndà ìlílà p̀b̀ànábí-otù ǒ, ndàti:

⁷¹ Ndi rigúya àlě àlě tó òmvù-fó rò, ndirò ndi rigúya àlě kóró ale yà àlě nóndrò-fó rò.

⁷² Ndi dhu bhéyi ní ndi kítè p̀b̀ìndà izu àlě t'ábána tò, ndàdù abádhí tò ndi ndanzì p̀b̀ìndà ìlílà ungbòta tó làká nířè.

⁷³ Kánzi ndi dhu àdhàdhì yà àlě t'ábanà Àbráhamù tò ndi ndatsò dhu bhéyi.

⁷⁴ Káti, ndi rigúya àlě àlě tó òmvù-fó rò, ndíní àlě kongó tí kàsùna nónzi ìnzì àlě kí odo ònzi rórò.

⁷⁵ Ndi dhu bhéyi ní ndi, àlě kokoya ìlílà ale tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ndirò obhónángatále tí,

kóró kàsùni yà òko àlě kòko àlě-nyìkpó nà òná ǒ.

⁷⁶ Ndirò ìnyi p̀b̀àníngbá, ìnyi ní'íya kóró dhu dǒ arí'í Kàgàwà bhà nabì.

Obhó tí, nyi nyadiya angýi Ádrùngbàle tò, otu nyi nyobhòlo tí kà tò.

⁷⁷ Ndirò, nyi nyadèya dhu òvò kàbhà ale tò, ndíní abádhí uni tí dhu, kà r̀àrì ìrà ì nígu,

ndàdù f̀iyó nzérenga núbà f̀iyò.

⁷⁸ Obhó tí, àlě tó Kàgàwà ní atdíđǒ arí ìndrù-izù nállà Kàgàwà:

kàbhàya òrù-akpà ǒ awáwù ràwù àlě-dǒnga, àdhàdhì ndìto rí adyifò náari ale-dǒnga náwù dhu bhéyi.

⁷⁹ Kàbhàya yà ìnò ǒ aróko, yà ɔve-sisì níibvù ndi d̀yà ale-nyínga ràwù.

Ndi dhu adèya àlě àbhu àlě r̀ungu màr̀ungà tó otu.»

⁸⁰ Wòrí ngbàngba náambénà òvi dǒ, afína ràdù àmbe ɔbi òtsi dǒ. Kǒngónà àdi r̀ungù ǒ, r̀àrà àhu P̀b̀àisràyéí-ònzì ndi ndaraya ndàvi kpangba òná idho ǒ.

2

Màriyà r̀í Yèsù núgu dhu

(Màt 1.18-25; 5.1-2; Ìsa 9.5)

¹ Ndi idho ǒ, ádròdrò kámá dǒ kamà Kàyisàrà Ògústò náabhù uyátá ndàti, p̀b̀ìndà p̀b̀iri ǒ aróko kóró ale r̀akà kandí f̀isì ǒ. ² Wò ndi wemberè tó andítá náanzì ndi yà Kùrèniyò ní'í l̀ìwalì tí Siriyà tó p̀b̀iri dǒ nínganí.

³ Kóró ale náawù ì àndi, ngátsi ale r̀àrà ndàndi f̀iyó p̀b̀anga nyú ǒ. ⁴ Ní, Yòzefù níwà ndi átò, ndùpò Gàlilayà tó p̀b̀iri ǒ p̀b̀anga, Nàzàreti tí kátina ǒ rò, ndàrà Yùdeyà tó p̀b̀iri ǒ, ndàrà àhu Bètèlèhemù, ádrùngbá kamà Dàwudi ka kùgu òná p̀b̀anga ǒ. Kàrà ànyì Dàwudi-dhù bvù ale tí ndi ndí'í nídhuní.

⁵ Àbadhi mà náawù ànyì yà ndi ndòri p̀b̀ìndà tsibhále Màriyà nà, òna nà r̀í'í rórò, ndíní ka kandí tí ì f̀isì ǒ. ⁶ Ní ànyì ì òwù ùvò rò, Màriyà r̀í ndùgu òná idho náaká.

⁷ Ní, kùgu p̀b̀ìndà sengba tó kpatsibhá ngbàngba, ndàdù ngbòna nákpòrò mberù ní. Kádù ndi ngbàngba níli ràyì izá arí dhu ònyu òná k̀ìwalì ǒ, ìmbà ngari r̀í'í olo-dzà ǒ abádhí tò nídhuní.

Màlàyíkà r̀í 'àvì mùtungà t'úndatatále tò dhu

(Màt 2.1-15; Ìsa 41.27)

⁸ Ndi pbiri ò, mùtungà t'úndatatále ní'í fíyó tàrà tò màhò nòdò ì'í kùbhingá irí ò ró. ⁹ Ní, Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà màlàyikà nítò ndì abádhí tí, Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà ádrùngbànga tò awáwà ràdù ndàtsi abádhí dò. Ní òdò nísi abádhí-afí ò atídí. ¹⁰ Pbéù, màlàyikà náadù àtìna abádhí ní: «Inzi nyónzi òdò, ma mìrà kóró ale-idhè rí ndiká ní idzi màkürù nà fùkù nídhuni. ¹¹ Indo yàrí iku ò, ka kùgù Ògùba fùkù, Dàwudi bhà kigò ò. Ndi Ògùba ní Krístò Ádrùngbàlè. ¹² Ndirò, kàni kàni nyí nyí róná dhu: nyí nyí iré-ngba nótù mberù ò ka kàkpòrò ngbòna, kadù ilinà ràyi ìzà náarí dhu ònyu òná kìwali ò ró.» ¹³ Ányirò rò tí ní ndi, òrù-akpà ò màlàyiká tò ihé-yà náandu ì wòri màlàyiká rò, ì rilè Kàgàwà, àti: ¹⁴ «Ilèta náká kabhu òrù-akpà ò arí'í Kàgàwà tò! Ndirò, màrùngà náká ndí'ì yà adzi dò idzi afíya nà ale tò!»

Mùtungà t'úndatatále rōwu Bètèlèhemù dhu

¹⁵ Màlàyiká níyà ì tiyá rò, 'adu ì òrù-akpà ò rò, mùtungà t'úndatatále náatè nzínziya ò 'àti: «Kòwu Bètèlèhemù, ndíní àlè kala tí anyi ndì nònzì dhu, yà Ádrùngbàlè Kàgàwà núnò àlè tò dhu.» ¹⁶ Ní, abádhí náawù anyi tsakàtsakà, 'adù Màriyà mà nótù Yòzefù màna, ndirò ngbàngba ràdù ì'í ìzà arí dhu ònyu òná kìwali ò ndì ndàyi ró. ¹⁷ Ndi ngbàngba ì àla rò, abádhí náawe yà màlàyiká núnòna fíyò kà-dò dhu. ¹⁸ Ní kóró ale, yà mùtungà t'úndatatále rùnna dhu niri ní idho nùuko wò abádhí rùnna dhu dò. ¹⁹ Pbéù, Màriyà náadò wò dhu kóró afína ò, ndàdù àmbe inga nírè dò dóná atídí. ²⁰ Wò dhu-dzidò, mùtungà t'úndatatále náadù ì Kàgàwà nífù 'í, 'adù àmbe ilèna dò rórò, kóró dhu-tsi yà ì irí, 'adù àlanà nònzì ì yà abádhí tò màlàyiká núnòna dhu bhèyi tí nídhuni.

Yèsù tò ngbàngba-òvò nòvò ka kí dhu

²¹ Atdí yengè nùtdègu àká wò ngbàngba ka kùgù dhu-dzidò, ní ka kadù kònzìnga nòbhòlò. Ka kadù ndi ngbàngba-òvò nòvò Yèsù tí, àdhàdhì yà màlàyiká nùuno inzà kà-tsàna àpè òngò òna tí rórò dhu bhèyi.

Yèsù tò ngbàngba nítè ka kówu Kàgàwà tò Kàgàwà bhà idzá rò dhu (Law 12)

²² Yòzefù mà, Màriyà nà rí 'ù'ò 'ilá Kàgàwà-nyìkpó ò òná idho náakà àdhàdhì Músà bhà Hyátá núnò ka dhu bhèyi. Ní abádhí idyi Yèsù tò ngbàngba 'òwù nà Yèrùsàlemà tò kigò ò, 'òwù itèna Ádrùngbàlè Kàgàwà tò. ²³ Obhó tí, Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà Hyátá ò ka kandí dhu kati, sengba tí ka kùgù kpatsibhíngba nòpí ka rāròngò Ádrùngbàlè Kàgàwà tò. ²⁴ Ní abádhí náadù yà Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà Hyátá núnò perè nùbho átò. I perè ní'í óyò aliri, ngàtsi ní óyò àmbò-nzo. ²⁵ Wò ndi kàsùmí ò, atdí ale, Simiyoni tí kátina ní'í inè Yèrùsàlemà tò kigò ò. Ndi ale ní'í idzi ale nyù. Ka ní'í obhónàngatále, ndirò Kàgàwà nífù arí atídí ale. Ndirò, kóngóna Pbaìsráyélí ndi ndigù tí ríra ale nódò. Ní Kàgàwà nírá ka pbindà Hìlál-Alafí ní, ²⁶ ndi Hìlál-Alafí ràdù dhu òvò angyangyi kà tò ndàti: ìnzì kà rovèya inzà ndi ndàla Ádrùngbàlè Kàgàwà rìvina Krístò rórò. ²⁷ Ní, Hìlál-Alafí rí ndànda rò, kàrà òtsù Kàgàwà bhà idza. Nírò ní ndi Màriyà mà, Yòzefù nà níiwù Yèsù tò ngbàngba nà, ndíní yà Hyátá núnò dhu náaká tí. ²⁸ Ní, Simiyoni náakò ngbàngba ndàtdù, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò, ndàti:

29 «Ádrùngbàlè Kàgàwà, kòmbí nyi nyí mbă pbùkù ino-akpà núbha ròvè, àdhàdhì yà angyangyi nyi nyavò idù dhu bhèyi.

30 Obhò tí, ma màla wà pbùkù rò irà ògù nyìkpòdu nyú nǎ.

31 Ndi ògù ní yà nyi nyú nyi nyabhòlò kóró ale tò.

32 Ka ní yà inzà àpè nyunǎ kóró yà adzi ò ale-nyíngà nàwù rí awáwù.

Ndirò ka ní ádrùngbànga tó awáwù pbùkù ale Pbàìsràyélí tò*.»

Simiyoni rǎ Yèsù onziya dhu nóvo angyangyi, Kàgàwà bhà nabi bhèyi dhu

33 Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà màná idho núuko atdíđ, wò Simiyoni rǎnona Yèsù tó ngbàngba nǎ dhu níri 'í rò. 34 Simiyoni náaso abádhí, ndàdù àtìna kà-tsánà Màriyà nǎ: «Yàri ngbàngba rǎ Pbàìsràyélí nzínzi ò ábhò ale nábhù ràwà ì, ndàdù ábhò ale nídi. Ndirò, ka ní ize yà indrù ábhù rí ràgò ì nzínziya ò, 35 ndíni yà ábhò ale núuru afíya ò irèta núuvi tí ì kpangba. Ndirò inyi Màriyà, pbùkù àpbè rǎ ndilí ila tó obhi-akpà ka kòdù, ròsù afína ale bhà àpbè bhèyi.»

Tsibhá nabi Anà rǎte Yèsù tó ngbàngba dǎ dhu

36 Wò ndi kàsùmì ò tí, Kàgàwà bhà atdí tsibhá nabi, Anà tí kátina, ní'í inè átò. Anà ní'í Àseri-dhù-bvù ale, Fànoli t'ívanà. Ka ní'í mèlà-àyì-ngba nyú. Abádhí náakò yà tsibhíngba tí rò ì umbá ì nà ale nà àrùbhù ato kèlè tí, ndi ale ràdù òvè. 37 Ní, kǎdù àdi abvo-ayi tí, ràrà àhù àrù kumi dóná ifo nà ato nónzi ndi ndí dhu ò. Kǒngónà nzi àhù iri Kàgàwà bhà idzá rò. Pbétù, kǒngónà Kàgàwà bhà idzá kasu kèlè nónzi adyíbhengá màtí ndirò kúbhingá màtí. Kǒngónà àdù ònyè t'ónyata-tsù nútsi, ndàdù àmbe ndítsò dǎ. 38 Ní, ndi tsibhá nabi Anà níto ndi wò Simiyoni rǎte ònà kàsùmì ò, ndàdù ndòpè ndàbhù òtsò Kàgàwà tò. Ndirò, kǎdù ndòpè ndàwe dhu Yèsù tó ngbàngba dǎ, yà Kàgàwà rǎ Yèrùsàlemà núwù dhu nódo arí kóró ale tò.

Yèsù tó ngbàngba nà ka kóngo Nàzàreti dhu

39 Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà màná níitdègu kóró dhu nónzi yà Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà Úyatá núno ka dhu bhèyi, ní abádhí adù 'adu Yèsù tó ngbàngba nà Gàlilayà tó pbìri ò fyi kigò, Nàzàreti tí kátina ò. 40 Ní, Yèsù tó ngbàngba adù àdi ndàmbe ovi dǎ, ndàdù àmbe òbi àbà dǎ. Kàgàwà nírá ka dhu-ònga t'òvòta tó irèta nǎ, kóró kà rǒnzina dhu ràdù Kàgàwà-nyìkpò nófò atdíđ.

Yèsù rǎ'í Kàgàwà bhà idzá, atdí kumi dóná óyò nà ato nà dhu (Luk 2.41; 1Sà 1.3,7,21-28)

41 Yà ato nàarírá dhu bhèyi, Yèsù t'ábanà mà kà-tsánà màná nóongónà òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò, Pàsika tó mùhendù ò. 42 Ní, Yèsù níitdègu atdí kumi dóná óyò nà ato nísè, ní abádhí náawù atdíkpá Yèsù tó ngbàngba màná àdhàdhì yà angyi ì aróonzina dhu bhèyi. 43 Ní, mùhendù iku rò, Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà màná náadù ì, 'òngò ibha. Pbétù, Yèsù tó ngbàngba náadù àdi Yèrùsàlemà tó kigò ò, inzà àbanà mà, íyàna màná nùni rórò.

44 Abádhí adù Yèsù àtì inè rí'ì òdhína màná ì ùbhi atdíkpá ró dhu tí. Nírò ní ndi iwà ì ùbhi, ròpè ndi kútsingáná, ràrà àhù pbítsòngá rórò, abádhí apè 'òmè Yèsù, fiyó ale mà, òdhíya màná nzínzi ò. 45 Pbétù, abádhí náadù nzà kàla. Ní, ndi dhu-okú dò rò, abádhí náadù ì tdíđđ Yèrùsàlemà tó kigò ò,

* 2:32 2.32 Ìsa 42.6; 49.6; 52.10

'òwù kòmè. ⁴⁶ Ní, ìbhù idho dzidǒ ní ndi, abádhí náawù kòtù Kàgàwà bhà idzá àdi Ʋyátá tó málímó nẖínzi ǒ ró. Kámberá Ʋyátá tó málímó rúnona dhu níri dǒ, ndàdù àrà dhu òngù ró abádhí-tsù. ⁴⁷ Kóró ale, yà kà rúnona dhu níri rí nùko rǒ idho aránà atdidǒ, kàbhà inga t'únita mà, kà rǎrà tsùnà ka kivù dhu nádu rǒ tí dhu màná dhu dǒ. ⁴⁸ Ní, kà t'ábanà mà kà-tsánà màná nùtǒdègu kálà, ní idho nùuko atdidǒ. Ní, kà-tsánà adù àtìná kà ní: «Phànngbá, ádhu wò nyi nyònzì ròkà? Ándà pé, ima, àbanu màná, mà mònè nyi ádrèngbá izu nyú ná.» ⁴⁹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ádhu nyi nyúbhi mòmè rǒ fìndà? Nyi nyùni tí nzá dhu ma rǎrǎi Àbadu bhà idzá ma mónzina kasu ná?» ⁵⁰ Pbéttù, wò Yèsù núnò dhu náadù nzá kà t'ábanà mà, kà-tsánà màná-dò nálu. ⁵¹ Ní, Yèsù mà náadù ì àdu abádhí màná 'òwù Nàzàretì. Kóngónà abádhí-tsù dhu níri atdidǒ, ndirò kà-tsánà ongónà adù kòkò dhu nódò kóró afina ǒ tí. ⁵² Ndirò, Yèsù tó ngbàngba náadì ndàmbe òvi dǒ ngbóna ǒ rò, dhu-ònga t'òvòta tó pbìndà irèta rádù àmbe ndise dǒ. Kóngónà adù Kàgàwà-nyìkpó nófò rí dhu nónzi, ndàdù indrù-nyìkpó nófò rí dhu nónzi átò.

3

Bàtizò nubhónà indrù tó Yùwanì núnò Ídzi Mákǔrè (Mát 3.1-12; Mrk 1.1-8; Yùw 1.6-8,19-28)

¹ Tìbèriyò Kàyisara ní ì Pbarómá tó pbìri ǒ kámá dǒ ádrèngbá kamà. Ní, atdí kumì dóná imbò ná ato tí kònyù idzi ró ato náhu rórò, Pòtiyò Pilatò ní ì Yùdeyá tó pbìri ǒ lìwalì. Ndirò, Hèròdè ní ì Gállilayá tó pbìri ǒ ádrèngbá kamà, Hèròdè t'ádónà, Filipò rádù ì Ìtùriyò mà, Tràkònitì màná tó pbìri ǒ ádrèngbá kamà. Ndirò, Lisàniyá ní ì Àbilenì tó pbìri ǒ ádrèngbá kamà. ² Wò ndi kàsùmì ǒ, Anà mà Kàyafá màná ní ì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kámá. Ní, rùngù ǒ Zàkàriyá t'ídhùnà Yùwanì rǎi rórò, Kàgàwà náavò pbìndà ǒte kà tó. ³ Wò dhu-dzidǒ, Yùwanì náadù ndòpè ndùbhi Yòròdanì tó idha-akpà-bidǒ arí ì kóró pbìri òna ná. Kàránà indrù núnzi rǒ bàtizò tò, ndàrà àtìná rǒ: «Nyùgèrè nyi nyùbhà fùkú nzérenga, nyàdù bàtizò nálu. Ní, Kàgàwà rádù fùkú nzérenga nùbà fùkù.» ⁴ Wò dhu bhèyi ní ndi, nabi Ìsayá náandì pbìndà bhùkù ǒ dhu náaká. Kàti:

«Kòní atdí ale-tù rí ndiri rùngù ǒ:

«Nyòbhòlo Ádrèngbále Kàgàwà bhà ngudhà,
nyùtò kà rùbhi òná otu.

⁵ Ìbhù rǎi òyá ngari náká nyùtro adzi òyá rùlè,
nyàdù pbìri-akpá mà pbìri-nzo màná nùgolo,
nyòhù ròngò kyèngyèrù tí.

Ì nùtɔya otu náká nyùtò rikò túrútúrá,
ndirò, kulukulu arí ì òyá ngari náká nyòhù mbèyi.

⁶ Ndirò ní ndi, kóró ale rí Kàgàwà rí indrù nùgù tí dhu nálá.»

⁷ Ní, ihé-yà nóowúnà iwu ró Yùwanì-tí'ò, ndinì Yùwanì nùubhò tí bàtizò fiyò. Ní, Yùwanì aránà àtìná rǒ abádhí ní: «Nyí ní ámvò tó osu-tsè! Ádhi ndi dhu nóvò fùkù ndàti, nyi rǎrǎi ùgu yà rírà Kàgàwà bhà anya t'ítɔta ǒ rò? ⁸ Nyònzì iwà nyi nyùgèrè nyi, nyùbhà fùkù nzére mètso dhu návi rí dhu. Ndirò, àpé nyirè nga afiku ǒ nyàmbe àtìná dǒ: «Àbràhamù ní abhuká.» Ma mí dhu núnò fùkù: Kàgàwà rádù kàrí odu mà nùgèrè ròngò

Àbràhamù t'ídhúna tí. ⁹ Àlò ka kiyà wà kili itsu-pfò rò. Ní kórò itsu, yà ìnzí arí ídzi itsu-kpò ní'ò, nùkèrè ka kí, kadù àwàná kàzù ò.» ¹⁰ Ní ihé-yà níwú dhu Yùwanì-tsù 'àti: «Má mí dhu ònzi ìngbá tí?» ¹¹ Ní, kádù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Oyo rí'ì mùdzarù nà ale, nákà ndàbhù ka atdí yà ìmbà rí'ì kà nà ale tò. Ndirò, ònyù rí'ì foná ale nákà ndùndò ka ìmbà rí'ì kà nà ale tò.» ¹² Pàratà tò pbàndómbè níwú átò, ndíní ì alú tí bàtizò. Ní abádhí níwú dhu Yùwanì-tsù, 'àti: «Màlimò, má mí dhu ònzi ìngbàtí?» ¹³ Ní, kádù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Àpé nyòwu pàratà t'úfótá tò fùrangà-bvu nótdí rò orú nyú, ròsè yà uyátá ò ka kótídí ka tí dhu dòná.» ¹⁴ Ndirò, pbànowí níwú dhu átò Yùwanì-tsù 'àti: «Olu má'í na, má mí dhu ònzi ìngbàtí?» Ní, Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Àpé nyòwu atdí ale-fò fùrangà má nídha rò obi nì. Ndirò, àpé nyòwu indrù nòbhù rò títò dò, nyádù foná fàrangà náko. Pbétù, nyòwu yà àbì dò ka karí nyùbhò nì fàkú màkimbà kélè nóddò rò nyálá.»

¹⁵ Èrò í'ì ale kórò náambénà ndònzí rí dhu nóddò dò atdyúya nyú nà, ndíní ì ala tí. Ndirò abádhí kórò náambénà nga ní'è dò afiya ò ngàtsi nì Yùwanì rarí ndí Krístò. ¹⁶ Ní, Yùwanì adù àtìná kórò ì ale nì: «Íma, má mí bàtizò nùbhò fàkú idha nì. Pbétù, dzidu dò rírà ale rí'ì obi nà ròsè dùdu ná. Má màkà nzá munga kápfo rò kàyitò-mbí má. Ndí ale náaraya bàtizò nùbho rò fàkú Hìlǎ-Alafí nì, ndirò kàzù nì. ¹⁷ Kálǎ ònyù-ònga t'ílèta tò kanyà-tidò foná, ndíní ndipfo tí nganù-kpò nì kéléna ò rò. Ní, kùnduya nganù-kpò-tsù pbìndà óngòlì ò, ndàdù dzéngéléna nùbì ìnzí aráve ádrungbá kàzù ò.»

¹⁸ Wò dhu bhéyi ní ndí, Yùwanì náaràná Ídzi Màkǎrù núnò rò indrù tò. Kàránà indrù àkǎ 'òkò tí dhu nóvò rò indrù tò. ¹⁹ Nírò ní ndí Yùwanì adù l'walì Hèròdè bhà nzérenga nóvò kà tò, adònà-ve Hèròdiya kàko dhu-okú dò rò, ndirò abho kǎfǎ ngǎkpà dhu-okú dò rò. ²⁰ Ní, Hèròdè adù dhu àfa títídò atdídò nyú ròsè, ndàbhù Yùwanì kosò imbi ò.

Yèsù rí bàtizò nálǎ dhu

(Màt 3.13-17; Mrk 1.9-11; Yùw 1.32-34)

²¹ Kórò ale nítdègu bàtizò nálǎ, ní Yèsù adù bàtizò nálǎ átò. Ní, Yèsù rí ndìtsò òná kàsùmì ò, òrù-akpà-tsù náangbe ndí, ²² Hìlǎ-Alafí ràdù ifo orù rò, àmbò tò ófò ò, ndàdì kàdò. Ndirò, ale-tù náadù ndirì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Nyi ní Idhùdu, atdídò ma mózè, nyìkpòdu nòfò dhu ònzi arí ale.»

Yèsù t'ábhúna-òvò

(Opt 5; 11.10-27; Màt 1.1-17)

²³ Yèsù rí pbìndà kasu nópè òná kàsùmì ò, kàbhà ato ní'ì mbèmbè ìbhù kumí tí ndí ndáhu ró. Ní indrù ongonà dhu ìrè Yèsù rarí Yòzefù t'ídhùná. Yòzefù ní'ì Heli t'ídhùná. ²⁴ Heli ní'ì Mátatì t'ídhùná. Mátatì ní'ì Lawí t'ídhùná. Lawí ní'ì Mèleki t'ídhùná. Mèleki ní'ì Yanà t'ídhùná. Yanà ní'ì Yòzefù t'ídhùná. ²⁵ Yòzefù ní'ì Mátàtiyà t'ídhùná. Mátàtiyà ní'ì Àmòsè t'ídhùná. Àmòsè ní'ì Nàhumù t'ídhùná. Nàhumù ní'ì Èsili t'ídhùná. Èsili ní'ì Nàgayì t'ídhùná. ²⁶ Nàgayì ní'ì Matì t'ídhùná. Matì ní'ì Mátàtiyà t'ídhùná. Mátàtiyà ní'ì Simeyi t'ídhùná. Simeyi ní'ì Yòsè t'ídhùná. Yòsè ní'ì Yudhà t'ídhùná. ²⁷ Yudhà ní'ì Yòwanà t'ídhùná. Yòwanà ní'ì Resà t'ídhùná. Resà ní'ì Zèrùbàbeli t'ídhùná. Zèrùbàbeli ní'ì Sàrtiyele t'ídhùná. Sàrtiyele ní'ì Nerì t'ídhùná. ²⁸ Nerì ní'ì Mèleki t'ídhùná. Mèleki ní'ì Adì t'ídhùná. Adì ní'ì Kòsamà t'ídhùná. Kòsamà

ni'ì Èlìmàdamù t'ídhùná. Èlìmàdamù ni'ì Èrì t'ídhùná. ²⁹ Èrì ni'ì Yèsuwà t'ídhùná. Yèsuwà ni'ì Èlìyèzerì t'ídhùná. Èlìyèzerì ni'ì Yòrimù t'ídhùná. Yòrimù ni'ì Mátatà t'ídhùná. Mátatì ni'ì Lawì t'ídhùná. ³⁰ Lawì ni'ì Simiyoni t'ídhùná. Simiyoni ni'ì Yudhà t'ídhùná. Yudhà ni'ì Yòzefù t'ídhùná. Yòzefù ni'ì Yònamà t'ídhùná. Yònamà ni'ì Èlìyàkimù t'ídhùná. ³¹ Èlìyàkimù ni'ì Mèleyà t'ídhùná. Mèleyà ni'ì Ménà t'ídhùná. Ménà ni'ì Mátatà t'ídhùná. Mátatà ni'ì Nàtanà t'ídhùná. Nàtanà ni'ì Dàwudì t'ídhùná. ³² Dàwudì ni'ì Yèsè t'ídhùná. Yèsè ni'ì Ɔbedè t'ídhùná. Ɔbedè ni'ì Bòazà t'ídhùná. Bòazà ni'ì Sàlmònì t'ídhùná. Sàlmònì ni'ì Nàsonì t'ídhùná. ³³ Nàsonì ni'ì Aminàdabhè t'ídhùná. Aminàdabhè ni'ì Adìminì t'ídhùná. Adìminì ni'ì Arni t'ídhùná. Arni ni'ì Hèsromì t'ídhùná. Hèsromì ni'ì Pàrezi t'ídhùná. Pàrezi ni'ì Yudhà t'ídhùná. ³⁴ Yudhà ni'ì Yàkòbhò t'ídhùná. Yàkòbhò ni'ì Isakà t'ídhùná. Isakà ni'ì Àbràhamù t'ídhùná. Àbràhamù ni'ì Terà t'ídhùná. Terà ni'ì Nàhori t'ídhùná. ³⁵ Nàhori ni'ì Serugù t'ídhùná. Serugù ni'ì Rewù t'ídhùná. Rewù ni'ì Pèlegì t'ídhùná. Pèlegì ni'ì Èberì t'ídhùná. Èberì ni'ì Selà t'ídhùná. ³⁶ Selà ni'ì Kàyinanà t'ídhùná. Kàyinanà ni'ì Àrùfàsadi t'ídhùná. Àrùfàsadi ni'ì Semù t'ídhùná. Semù ni'ì Nuwà t'ídhùná. Nuwà ni'ì Làmeki t'ídhùná. ³⁷ Làmeki ni'ì Mètùsilà t'ídhùná. Mètùsilà ni'ì Ènokà t'ídhùná. Ènokà ni'ì Yèredè t'ídhùná. Yèredè ni'ì Mähèlèlì t'ídhùná. Mähèlèlì ni'ì Kàyinanà t'ídhùná. ³⁸ Kàyinanà ni'ì Ènosà t'ídhùná. Ènosà ni'ì Setì t'ídhùná. Setì ni'ì Àdamù t'ídhùná. Àdamù nabhòlò ni'ì Kàgàwà.

4

Pfòmvo rì Yèsù-afì númvù dhu (*Ɔpt 3.1-6; Mát 4.1-11; Mrk 1.12-13*)

¹ Hìlǎ-Alafì nírǎ ndì rórò, Yèsù náadù ndì Yòròdanì tó idha-akpà ò rò, ndì Hìlǎ-Alafì ràdù ndùndà ndàrà rùngù ò. ² Ní ànyì, Pfòmvo núumvù kà-afì ifo kumì idho tí. Kókòrí idhó-yà núudà ìnzì kà rònyù atdí dhu mà, àwù ràdù kàlù atdí. ³ Ní ndì kàsùmì ò, Pfòmvo náati Yèsù ní: «Nyi nyapè ìì Kàgàwà t'ídhùná tí, ní úgèrè pé wòrí odu róngò m̀gati tí.» ⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá rǎtina: <Ìnzì ní m̀gati kèlè ndì ìndrù bhà ípirònga òdò ràdù.>» ⁵ Pfòmvo náadù kàbhù ràrà orú nyé ndì nángbe ngari ò, ndàdù kàbhù rándà yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá tó pbìrì kóró ákè kàsùmì ò tí. ⁶ Kádù àtìná Yèsù ní: «Ma mí nyabhù nyonyù idzi kóró kàkàrí pbìrì dǒ, nyadù àdi i pbìrì tó ádròdrònga mà, òyá ònzi mànà dǒ kóró. Ka kibho wà ka idù, ní ma mádù kàbhù ma mòzè ale tò. ⁷ Nírò, nyi nyapè nyokò onzidù, nyifu ima, ní ma mí kókòrí dhu núbhò kóró indù.» ⁸ Ní Yèsù adù ɔte àdu kà tò, ndàti: «Andítá rǎtina: <Dhu àkà nyifu Ádrùnghǎle, pbùkù Kàgàwà, nyadù kà kèlè núle atdí.>» ⁹ Tdítdǒ, Pfòmvo adù Yèsù àbhù ràrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ràrà àhu Kàgàwà bhà idza tó m̀narà dò. Kádù àtìná Yèsù ní: «Nyi nyapè ìì Kàgàwà t'ídhùná tí, ní òbè nyi iró rò nyisì obvò. ¹⁰ Andítá rǎtina: <Kàgàwà ràdù pbìndà m̀làyikà návi ròdò ngbònu.>

¹¹ Ndirò, ndi Andítá rǎtina tdítdǒ:

<Abádhí rì nyitdù ɔtsúya-tsiró,
akye odu abhùna pfònu ràvo ní*.>»

12 Ní, Yèsù adù dhu àdu Pƒòmvo tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá rätina: <Inzá dhu àkà nyumvù Ádrùngbàle pbùkù Kàgàwà-afí*.>»

13 Ní Pƒòmvo níitdègu Yèsù-afí númvù kóró otu ò, ní kädù àrà itse Yèsù-tí rò, ràrà àhu ngätsi kàsuni náaraya ndibhò dhu ò.

Yèsù rí ndòpè ndudhe dhu indrù tò Gàlilayà tò pbìri ò dhu

(Ìsa 61.1-3; Mät 4.12-17; Mrk 1.1-15)

14 Wò dhu-dzidò, Yèsù náadù ndì Gàlilayà tò pbìri ò, iwà ƒlìl-Àlafí nírà ndì pbìndà ádrùngbànga tò obi ní rórò. Ní kà rónzina dhu-òyí núugà ndì kóró ndì pbìri ò. 15 Kàránà dhu nùdhe rò indrù tò Pbhàyhúdí tò unduta-dzà ò rò, kóró ale ràdù òwu ndì kèlè nifá rò.

Nàzàreti ò bhà rí 'ùvò ìnzí 'a'u tí Yèsù dhu

(Mät 13.53-58; Mrk 6.1-6)

16 Wò dhu-dzidò, Yèsù náarà Nàzàreti tò pbanga yà ndì nyú ndì ndavi òná ò. Ní, sàbatù-idhò ò, kàtsù unduta-dzà ò, yà bilí ndì ndarí ònzina dhu bhèyi. Ní, kìvà ndì ndidè, ndíni ndì ndozé tí Kàgàwà bhà Andítá. 17 Ní, ka kadù nabi Isayà náandi bhùkù nábhù kà-fó. Ní, kàngbe ndì bhùkù, ndàdù isí yà dhu bhèyi ka kándí dhu òná ngari dó:

18 «Ádrùngbàle bhà ƒlìl-Àlafí rí'ì dūdù.

Kūtri ima, ndíni ma muno tí pbìndà Ídzi Màkūrù nākūtále tò.

Kívi ima, ndíni ma movo tí imbi ò ka kúsò ale nùkòlò ka kí dhu i ale tò, madè ndùmùndùmú-nyìkpó rí ì nángbè dhu nóvò ì ndùmùndùmú tò.

Kívi ima, ndíni ma mukolo tí yà ròyá ka karávu ale, ino-kàsù ò rò,

19 madù ndì, Ádrùngbàle Kàgàwà rí pbìndà ídzinga návì indrù tò òná ato nóvò indrù tò*»

20 Wò dhu-dzidò, Yèsù adù wòrí Andítá nàpbi, ndàdù àdunà unduta-dzà ò arí kasu ònzì ale-fò ò, ndàdù àdi obvò. Ní wò unduta-dzà ò ì'ì kóró ale náadù nyìkpóya nùdí Yèsù rò tí. 21 Nírò ní ndì Yèsù adù òtè òpè, ndàti abádhí ní: «Wò nyí nyiri ma mózèna ró Andítá náká wà indo.»

22 Ní kóró ale náa'u wò Yèsù rùnona dhu, idho ràdù ì ùkò kà-li'ò rò ráhu ídzi òtè níri ì'ì rò. Abádhí ambénà àtìná dó: «Tí obhó Yòzefù t'ídhùnà nyú wò?» 23 Ní, Yèsù adù àtìná abádhí ní: «Obhó tí, nyí nyiné ì'ì nyùnò yari mbayi idù, nyāti: <Màngangá, ígù pé nyi nyi-tírò.> Ndirò, nyí nyiné ì'ì nyàti ima ní átò: <Má míri wà Kàpèrnàwumú tò kígò ò nyi nyónzi kóró dhu. Nírò, ónzì pé ì dhu átò yà fùkú kígò ò.>» 24 Wò dhu-dzidò, kädù àtìná: «Ma mí kùnò kpanya fùkù, obhó dhu nyú ní ndì: Kàgàwà bhà atdí nabi mà nákò ka karí nzì mbèyi yà ndì nyú ka kùgù òná pbanga ò. 25 Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Nabi Èliyà bhà ato ò, abvo-ayi ní'ì inè ibí nyú Pbhàsràyélí tò pbìri ò. Ndi ato ò, igye náadè ìnzì ndìkò ìbhù ato dòná azà àbí nà tí, ádrùngbà àgàyì ràdù ìtsì kóró ndì pbìri ò. 26 Ní, Kàgàwà náavi nzà nabi Èliyà ràrà kóró ì abvo-ayi-bvù. Pbhétù, kädù kòvì ràrà pbìndà ní Sidonà tò pbìri ò Sàrèpatà tí kátina kígò ò atdí abvo-ayi kèlè. 27 Ndirò, Kàgàwà bhà nabi Èlisà bhà ato ò, kíkítále ní'ì inè ibí nyú Pbhàsràyélí tò pbìri ò. Ní, abádhí nzínzi ò atdí ale mà rò kíkí náagù nzà. Pbhétù, ròná kíkí náagù ní Sìriyà tò pbìri ò atdí ale, Nàmanì tí kátina kèlè*»

* 4:12 4.12 Tòr 6.16 * 4:19 4.19 Ìsa 61.1-2 * 4:27 4.27 2Ká 5.1-14

²⁸ Ní, wò Yèsù ànò dhu ì ìrì rò, kóró wò Pbhàyahúdí tó unduta-dzà ǒ ì'ì ale náakó atdíǒ. ²⁹ Ní abádhí adù 'ìvà, 'àdhà Yèsù, 'ìpfo kigò ò rò. Ndi dhu-dzidǒ abádhí adù ùpo kà nà ndi kigò ka kósì dóná pbirì dò-tsirò ò, ndíní 'idzi tí ka ròbòlò pbirì-ongò rò, ràrà ìtsì pbirì-pfò ò. ³⁰ Pbhétù, Yèsù adù ndàwìlì abádhí nzínzì ǒ rò, ndàdù àrà fíndá dhu nǐ.

Yèsù rǐ nzére-alafí náarávu róná ale nígǔ dhu

(Màt 4.13-16; 8.14-18; Mrk 1.21-39)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náarà Kàpèrnàwumù tó kigò ò, Gàllilàyà tó pbirì ò. Ní ànyì kádì, ndàmbe dhu núdhe dǒ indrù tò sàbatù-idhò ǒ. ³² Ní kóró ale idho núuko atdíǒ, kà rǐ dhu núdhè ádrùngbàle bhèyi nídhunì. ³³ Ndirò, nzére-alafí náarávu róná atdí ale ní'ì unduta-dzà ǒ. Ní, ndi ale akù àrǐ nyú tí ndàti: ³⁴ «Àà! Ádhu nyi nyòzè mà nà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ alé? Nyi nyàrà tí tsèka nyi nyotdí tí? Ma m̀nì wà dhu mbèyi nyú nyi ràrǐ àdhi. Nyi ní Kàgàwà bhà Ìlìlá ale.» ³⁵ Ní, Yèsù náarù orú tũna nyú nà wò ale ò rǐ'ì nzére-alafí dǒ, ndàti: «Ínè! Áhù wò ale ò rò!» Ní wò nzére-alafí nílvú wò ale-ònga kóró ale-ònzì, ndàdù àhu kà-ò rò inzà ndì ndònzì atdí nzére dhu mà kà-rǒ rórò. ³⁶ Ní, kóró ale idho núuko atdíǒ, 'adù àmbe ǒte dǒ nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Íngbà dhu bhèyi ǒte-tidò wò? Wò ale rǐ dhu núyá nzére-alafí tò ádrùngbàle bhèyi, ndirò ádrùngbànga tó ǒbi nyú nà, ì nzére-alafí ràdù ùvò indrù ò rò!» ³⁷ Ní, Yèsù-òyǐ náadù ndùgà kóró Gàllilàyà tó pbirì ǒ.

Yèsù rǐ àbhǒ ale nígǔ fíyó andì ǒ rò dhu

(Màt 8.14-17; Mrk 1.29-34)

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náahù unduta-dzà ò rò, ndàdù àrà Simonì bhà idza. Ànyì idzá, Simonì bhà aguna-àyi ní'ì atdíǒ kàzu ùtò ndì òna nà ró. Ní, ka kadù Yèsù návi, ndíní ka nígú tí. ³⁹ Ní, ànyì-dza ndì ndòtsù rò, Yèsù náagú ndì aguna-àyi dǒ, ndàdù òrù orú tũna nyú nà kàbhà andì dǒ, ndì andì ràdù ògù. Ní, wò aguna-àyi adù ndìvà ànyìrò rò tí ndòyè ònyù indrù tò. ⁴⁰ Adyifò ròtsù rórò, yà dhèdhèrò andì-tidò nà ale nà rǐ'ì idzàya ònà kóró ale, níwú ì andítàle nà Yèsù-tí'ò. Ní, Yèsù núulì ǒtsúna ì andítàle dǒ, ì ale ràdù ùgu. ⁴¹ Nzére-alafí náadù ùvò átò ibí andítàle ò rò, 'adù owu ùkù rǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà!» Pbhétù, Yèsù náaràná òrù rǒ ì nzére-alafí dǒ, inzì ndàdù abádhí à'ù ròtè, iwà abádhí ǹnì ndì ràrǐ Kristò nídhunì!

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núno Yùdeyà tó pbirì ò dhu

(Màt 4.23; Mrk 1.35-39)

⁴² Ínga níitdègu ubho, ní Yèsù ahù Kàpèrnàwumù tó kigò ò rò, ndàdù àrà atdí ngari lènglèngè rǐ'ì ò. Ní, ihé-yà adù 'òpè òmè ka. Abádhí níitdègu owu kotù, ní abádhí adù 'ùvo kàrǒ inzì ara tí nzínziya ǒ rò. ⁴³ Pbhétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Ma ka kivi, ndíní ma m̀no tí òrù-akpà ǒ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkùrù kóró kigò ònà. Ní ndi dhu-okù dò rò, dhu àkà marà kùnò átò ngùkpà kigò ò.» ⁴⁴ Ní kádù ndòpè ndùnò ka Yùdeyà tó pbirì ǒ unduta-dzà ònà.

5

Yèsù rǐ p̀bìndá àbhàlǐ nópè ndünzi dhu

(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Yüw 1.35-51; 21.1-11)

¹ Atdíku, Yèsù idè Gènzèzàretì tó rèrù-bidõ. Ní, ihé-yà adù 'àndu ìkyèrõ nyú kàtí, ndíní ì iri tí kà rùnona Kàgàwà bhà Òte. ² Ní, Yèsù ala óyõ ibhú rèrù-bidõ. I ibhú ò ì'ì àwèrù náadù ifo, 'àmbe fíyõ ìbhè-mbí nú'o dõ. ³ Ní, Yèsù adù ùpò ì ibhú nzínzì ò atdí ibhú ò. Ndi ibhú ní'ì Simonì bhà ibhú. Ní kàdù Simonì àvi ròtù ibhu rèrù-bidõ rò, rònndrì ake idha ò. Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àdi ibhú ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ihé-yà tò. ⁴ Ní, Yèsù itdègu ndì ndúbhi ùdhenà rõ dhu nító, ní kàdù àtìna Simonì nì: «Òtù ibhú, rònndrì ádzì idha rí'ì ró.» Wò dhu-dzidõ, nyàdù nyùpe fàkú ìbhè-mbí idha ò. ⁵ Ní, Simonì adù àtìna Yèsù nì: «Ádrùngbálé, mà mònzi kasu kura, ìnzì màbà atdí dhu mà. Pbétù, nyi nyàvi ka dhu bhèyi, ma mí kùpè ùpè.» ⁶ Ní, ìbhè-mbí ì ùpè rò, Simonì mà òdhína màna náadù ábhõ ìbhè-íyà nyú nòtsì, abádhí tó ìbhè-mbí ràdù 'òpè 'ùdru ì ìbhè à'è ndì dhu nì. ⁷ Simonì mà adù ngàtsi ibhú ò ì'ì òdhíya nánzi, riwù dzànàya ònzì. Ní, ì abádhí t'òdhíya níiwù, 'adù kòkò óyõ ibhú níra ìbhè nì. I ibhú náadù 'òpè 'àmbe usu dõ idha ò, ìbhè ná'è ì atdídõ òyà nídhunì. ⁸ Simonì Péterù níitdègu wò dhu àlã, ní kàdù ndòkò otdyàna dõ Yèsù-ònzì, ndàdù àtìna kà nì: «Índrì nyi itse tidú rò, Ádrùngbálé, ima ní nzéngatále nídhunì.» ⁹ Obhó tí, òdò núsí atdídõ nyú Simonì mà, yà atdíkpá ì ì'ì màna kórò òdhína màna ò yà abho nyú ì òkyè ìbhè dhu-okú dõ rò. ¹⁰ Simonì t'òdhína: Yàkòbhò mà, Yùwanì màna ò òdò núsí ndi dhu bhèyi tí. I kà t'òdhína ní'ì Zèbèdayò bhà inzo. Pbétù, Yèsù adù àtìna Simonì nì: «Ínzì ònzì òdò, Simonì! Ròpè ndì indo, nyi nyóngo ìndrù tó àwèrù tí.» ¹¹ Nírò ní ndi abádhí náawù fíyõ ibhú nà inga-kpa dò, 'adù kórò foyá ì'ì dhu nábhà ányirõ, ndi dhu-dzidõ 'adù Yèsù-owù nángu.

Yèsù rí kíkí nà atdí ale nígù dhu

(Màt 8.1-4; Mrk 1.40-45; Luk 17.12-19)

¹² Atdíku, Yèsù ní'ì Gàllìlayà tó pbìrì ò atdí kígò ò. Ní, kíkí álù ngbõna kórò atdí ale níitò ndì, ndàdù Yèsù nála. Ní kára, nditsi ndìbvù Yèsù-ònzì, ndàpba nyina adzikpa nyú rò, ndàdù ndìtsò Yèsù rò ndàti: «Ádrùngbálé, nyi nyòzè ka nì, dhu òfò nga nyigù ma.» ¹³ Ní Yèsù agba otsúna, ndàpbalá kàngbò, ndàdù àtìna kà nì: «Íwà ma mòzè ka. Ní ógù nà!» Ní ányirõ rò tí, wòrì ale rò kíkí náadù ndàwu. ¹⁴ Wò dhu-dzidõ Yèsù adù dhu àya wò ale tò, ndàti: «Ápé nyuno wò dhu atdí ale tò màtí. Pbétù, àrà nyitè nyi nyògù dhu kùhanì tò, nyadù yà Músà bhà Úyatá núuno perè nábhu Kàgàwà tò, ndíní iwà nyi nyògù dhu navi tí kórò ale tò.» ¹⁵ Wò Yèsù ònzì dhu-òyí núgà ndì atdídõ. Ní, ihé-yà náadù àndu Yèsù tí, ndíní ì iri tí kà rùnona dhu, ndirò ndíní kígú tí nyuyatsi rí'ì andì. ¹⁶ Pbétù, Yèsù adùna àrà ndìvà rò, ndàrà àdi lèngèlèngè rí'ì ngari ò, ndàdù àmbe ndìtsò dõ ányì.

Yèsù rí ngbõna úve ale nígù dhu

(Zàb 103.3; Màt 9.1-8; Mrk 2.1-12)

¹⁷ Atdíku Yèsù adì ndàmbe dhu núdhe dõ ìndrù tò. Ní, Pbàfàrisáyò mà, Úyatá tó màlímó màna níiwù, 'òkò Yèsù tí. Abádhí níiwù Gàllìlayà mà Yùdeyà màna tò pbìrì ò kórò pbanga ònà rò, ndirò Yèrùsàlemà tò kígò ònà rò màtí. Ndirò, yà Yèsù rí'ì nà Kàgàwà bhà ádrùngbàngà tò óbí nàaranà kàbhu rò rìgù andì nà ale fíyõ andì ò rò. ¹⁸ Nírò ní ndi ìndrù níiwù ngbõna úve atdí ale nà ótdù dõ ì ànò rórò. Abádhí ambénà dhu ònzì dõ idza ì itsu tí ka, 'adù ìlìnà Yèsù-ònzì. ¹⁹ Pbétù, abádhí rí kitsu tí ányì-dza dhu ní'ì

obi tí, ihé-yà-okú dò rò. Ní, abádhí núupò kà nà idza dò, 'àdù idza dò-tsirò nungbe, 'ífo wò ale pbìndà ótdù mànà imbi rǒ òná, 'àdù ìlinà ihé-yà nzínzi ǒ Yèsù-ònzí. ²⁰ Ní, Yèsù itdègu kòrí ale rǐ'í nà a'uta nálá, ní kǎdù àtìnà wò ngbǒna úve ale ní: «Yà alé, pbùkù nzérenge núbà wà ndì.» ²¹ Ní, Ƴyátá tó málímó mà, Pbfàrisáyó mànà náadù òko 'àmbe inga nírè dǒ afíya ò, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádhi pbá ale wò wò dhu bhèyi rí dhu ùno nzérenge nyá Kágawà ní? Ádhi ndi ìndrù tó nzérenge núbà rádù inzá ní Kágawà kèlè atdíró núbà ka rò?» ²² Ní, Yèsù asù abádhí tó irèta, ndàdù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyí'í wòrí irèta-tidò nà afiku ò ní? ²³ Ádhu ndi isó rǒ'ó ùno na ka kí rò? Tí kati: «Pbùkù nzérenge núbà wà ndì», ndirò tí kati: «Ívǎ nyi, nyubhi?» ²⁴ Pbéù ma mòzè nyùni dhu inè Ìndrù t'ídhùnà rǎrǐ'í ádrùngbǎnga tó obi nà yà adzi dǒ, ndùbà ìndrù tó nzérenge.» Nírò ní ndi kǎdù àtìnà wò ngbǒna úve ale ní: «Ma máтина ìnyi ní: «Ívǎ nyi, nyitdù indú ótdù, nyadù àrà pbùkù!»» ²⁵ Ní ànyǎrǒ rò tí, wòrí ale nívǎ ndi ndidè, kórò ale-ònzí, ndàdù yà ndi ka kànòna dóná ótdù nídyi, ndàdù àràna pbìndà Kágawà nílè rǒ ndi ndàrà rǒró. ²⁶ Ní kórò ale idho núuko atdidǒ. Abádhí ambénà Kágawà nílè dǒ atdidǒ, ulè tí ì ulè odo ní rǒró, 'àdù àmbe àtìnà dǒ: «Indo mà màla dhu ní idho rǐ ìndrù ùkò ní dhu!»

*Yèsù rǐ Lawì nánzi dhu
(Mát 9.9-13; Mrk 2.13-22)*

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ahù idza rò, ndàdù pàratà tó atdí ndombè, Lawì tí kátina nála pàratà t'úfótá tó bìrò ǒ àdi rǒ. Ní, Yèsù adù àtìnà kà ní: «Írà owùdu ǒ.» ²⁸ Ní Lawì adù ndìvǎ, ndùbhà kórò foná ì'í dhu-tsi, ndàdù àrà kòwù ǒ.

²⁹ Wò dhu-dzidǒ, Lawì adù ádrùngbǎ mùhendù nónzi Yèsù tó pbìndà dzá. Ànyì-dzá, abádhí ní'í ònyù-tsùná atdíkpá pàratà t'úfótá tó ibi pbàndómbé mànà, ndirò ngùkpá ale mànà. ³⁰ Ní, Pbfàrisáyó mà, fíyó Ƴyátá tó málímó mànà náambénà ònu dǒ nzínziya ǒ. Ní, abádhí ivú dhu Yèsù bhà ábhàlì-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí dhu ònyu, nyǎdù dhu òmvù atdíkpá pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, ndirò nzérenge tǎle mànà ní?» ³¹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Ímbǎ rǐ'í andi nà ale náarí nzi mùngangà-atdyú nóho. Pbéù kǎtdyú òho arí ní andi nà rǐ'í ale kèlè. ³² Ma mírà nzá idzi ale núnzi. Pbéù, ma mírà ùnzìnà ní nzérenge tǎle, ndíní ì nùgèrè tí 'ùbhà fíyó nzérenge.»

*Yèsù bhà irèta ònyù t'ónyuta-tsù t'útsita dǒ
(Mát 9.14-17; Mrk 2.18-22)*

³³ Wò dhu-dzidǒ, Pbfàrisáyó mà, nzínziya ǒ Ƴyátá tó málímó mànà náati Yèsù ní: «Bàtizò nùbhò arí Yùwanì bhà ábhàlì mà, fáká ábhàlì mànà náarí ònyù t'ónyuta-tsù nùtsi, 'àdù àmbe 'ítsò dǒ àpàpì. Pbéù, pbùkù ábhàlì kèlè náaràdù òko 'àmbe dhu ònyù dǒ, 'àdù àmbe dhu òmvù dǒ.» ³⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Nyí nyirè tí dhu nyí rǎràdù àdhìngbǎ ka kùndà ní mùhendù ò iwù ale nágo obi ní ìnzí ònyù nonyu tí, àzèmbè inè ì ní'í atdíkpá akpa-tsi mànà òná kàsùmì ǒ? ³⁵ Pbéù, idho ní'íya inè, yà akpa-tsi nívǎ ka kí abádhí nzínzi ǒ rò òná. I idho ǒ ní ndi, abádhí nùtsiya ònyù t'ónyuta-tsù.»

³⁶ Yèsù adù yàrì mbóli náwe átò abádhí tò. Káti: «Inzi atdí ale mà ràdè kèlèmù tí ndì ndáina dhu nífa mberù-owútá ǒ rò, ndàdù àpbanà mberù-ayí ǒ. Kápe kònzì ndì dhu bhèyi, ní ràdù ndì mberù-owútá nínza ìnzá tí. Ndirò, ndì kèlèmù mà rí nzí àdù ì àkò mberù-ayí nà. ³⁷ Ndirò, ìnzí ka kádù òwáyì-owútá nùdho andu-ayí ò, akye ndì òwáyì nìwuna i andu-ayí ò, ràdù ì andu nótèrè, ndì òwáyì ràdù ndéfù obvò ní. ³⁸ Nírò, dhu òfò nga kudho òwáyì-owútá andu-owútá ò. ³⁹ Ndirò, ìnzí òwáyì-ayí nòmuvè ale ràdù ndòzè ndòmuvè òwáyì-owútá tditdò, kà ràdù àtìna òwáyì-ayí rārì ndì òvòvò nídhuní.»

6

Yèsù bhà irèta sàbatù-idhò dǒ

(Màt 12.1-14; Mrk 2.23-3.6; Luk 13.10-17; 14.1-6)

¹ Atdíku, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náakò 'ámbe owu dǒ nghanù tò inga òna nà údà otu ǒ. Ní kàbhà ábhàlì náadù 'òpè 'òwù otu-igi dǒ rí'ì nghanù náfà rǒ, 'adù owu ìnyìnà rǒ otsúya-tsírò, 'adù kpòna nùka. ² Ní, ngúfe Pbàfàrisáyó náadù dhu ivu Yèsù bhà ábhàlì-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí ìnzá àlè tò Hyátá návi kònzì sàbatù-idhò ǒ dhu nónzì ní?» ³ Ní, Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Dàwudì anzi atdíku, àwù nà ì í'ì róná ale mànà rò dhu nózù? ⁴ Ábadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò m̀gati nùgù ndònyè. Kádù kùbhà átò róná ale tò, àzembè àlè tò Hyátá nóongò àtìna ndì m̀gati ònyè ràdù rārì pbàkùhání kèlè vya dǒ rò?» ⁵ Yèsù adù àtìna tditdò abádhí ní: «Ìndrù t'ídhùnà, ní sàbatù-idhò dǒ ádr̀ngbàlè.»

Yèsù rí otsúna ótsù ale nígù dhu

(Màt 12.9-14; Mrk 3.1-6)

⁶ Ngàtsi nìngani sàbatù-idhò ǒ, Yèsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. Ní, atdí ale, fangà tò otsúna ótsù ní'ì ànyì-dzà. ⁷ Ní Mùsà bhà Hyátá tò màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà náambèna Yèsù nándà dǒ atdyúya nyú nà, ndíní ì ala tí kàrà tí àdù wò ale nígù ìgù sàbatù-idhò ǒ. Obhó tí, abádhí azè 'àbà kòbhù ì àdù dòná dhu. ⁸ Pbétù, Yèsù núuni abádhí rìrèna dhu. Ní, kádù àtìna wò otsúna ótsù ale ní: «Ívà nyi, nyidè ndoró kóró ale-ònzí.» Ní, wò ale adù ndìvà, ndidè wò Yèsù itè ró. ⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ma mí dhu níwù tsùkú: àlè tò Hyátá návi tí àvi kònzì idzì dhu mà, ndirò ngàtsi ní kònzì nzèrè dhu mà ìndrù tò? Ndirò, kávi tí àvi kígù ìndrù bhà ípirònga, ndirò ngàtsi ní, kùbhà ndì ale ròvè?» ¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù andà kóró kòrí ale dǒ nga, ndàdù àtìna wò otsúna ótsù ale ní: «Ígba otsunu!» Wò ale náadù otsúna nígbà: ndì otsúna ràdù ndàto, ndògù. ¹¹ Pbétù, abádhí náakò atdídǒ, 'adù 'òpè 'àgò ì nínziya ǒ, àdhu mà àkà ì rònzì Yèsù-rǒ dhu dǒ.

Yèsù rí pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále nóvò dhu

(Màt 10.1-4; Mrk 3.13-19; Kas 1.13)

¹² Atdíku Yèsù nùpò pbìrì dǒ, ndàrà ndìtsò. Ní, kádù ànyì, ndìtsò ndì kurà Kàgàwà rò. ¹³ Ní inga nùbho rò, Yèsù núunzi pbìndà ábhàlì, ndàdù atdí kumì dòná óyǒ nà ale nóvò nínziya ǒ rò. Kádù abádhí óvò nóvò uvitatále tí. Yàrì ní ndì ì ale-òvò: ¹⁴ Simoni, yà Yèsù adù óvòna nóvò átò Péterù tí mà, adònà Àndèrèyà mànà. Yàkòbhò mà Yùwanì nà. Filipò mà

Bàrtòlòmayò nà. ¹⁵ Mátayò mà, Tùmasì nà. Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Simonì, yà atdíídò ndì ngyénà fíyó p̀bìrì d̀ò ale mànà. ¹⁶ Yudhà, Yàkòbhò t'ídhùnà mà, Yudhà Ìskàriyotà, yà Yèsù nípfo ndàbhù òmvù-fó mànà.

Yèsù rĩ dhu núdhě, ndàdù àrà andi nà ale nígu rǒ dhu

(Màt 4.23-25; 5.2-12; Mrk 3.7-13)

¹⁷ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà, p̀bìndà atdí kumì dòná óyó nà uvitatále mànà náawù p̀bìrì d̀ò rò, 'ìwù ùvò kyèngyèrù d̀ò, yà ábhò ngùkpà p̀bìndà ábhàlì rĩ'ì rò. Ányìrò, ábhò ihé-yà nì'ì átò. I ale níwù Yùdeyà tó p̀bìrì ò rò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, ndirò ádrùngbà rèrù-bidò arí'ì kigò, Tirò mà Sidonà nà tí kátina ò rò. ¹⁸ Abádhí níwù, ndínì ì iri tí Yèsù rùnona dhu, ndirò, ndínì kígú tí nzínziya ó rĩ'ì andi nà ale. Ní Yèsù adù abádhí nzínzi ó nzéε-alafí náaràvu ròyá ale nígu. ¹⁹ Kóró ale, yà andi nà rĩ'ì, nóowúnà 'òzè rǒ 'àp̀bàlà Yèsù-ngbò. Obhó tí, kà-nyutsi rò ráhu ádrùngbànga tó obi náaràna kóró ale nígu rǒ fíyó andi ó rò.

Hirò nɔnzɪya ale mà, àp̀bè ó okoya ale mànà

(Màt 5.1-12)

²⁰ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù p̀bìndà ábhàlì d̀ò nga àndà, ndàdù àtina ì ábhàlì nĩ:

«Nyí nyònzì wà hirò yà nàkù tí nyí nyí'ì rò,
Kàgàwà nòonyaya idzi d̀ùkù nídhunì.

²¹ Nyí nyònzì wà hirò yà àwù nà nyí nyarí'ì kòmbí rò,
nyí nyulèya ònyù nì nídhunì.

Nyí nyònzì wà hirò yà nyí nyarí'ì òdzi kòmbí rò,
nyí nyokoya ugbótá ó nídhunì.

²² Nyí nyònzì wà hirò yà ìndrù nóndrò nyí, 'àdù nyítu nzínziya ó rò, 'àdù òwu dhu ùnò rǒ nyí nĩ, ndirò 'àdù òwu nyòzù rǒ nzéε ale tí Ìndrù t'ídhùnà-okú d̀ò rò rò.

²³ Nyàbhù idhèku rika ndì, ndirò nyòbhè nyí dhèdhe-okú d̀ò rò, fùkù perè nì'ìya ádrùngbà nyú òrù-akpà ò nídhunì. Obhó tí wò dhu bhèyi tí abádhí t'ábàya náavù p̀bànábí rò.

²⁴ P̀bétù, nyí nyí'ì àp̀bè ó, nyí ònzitále tí rò,
nyí nyábà wà nyàbhù rí nyònzì hirò dhu nídhunì.

²⁵ Nyí nyí'ì àp̀bè ó yà kòmbí nyí nyarí'ì ònyù nà abhàbhó rò,
nyí nyokoya àwù nà nídhunì.

Nyí nyí'ì àp̀bè ó, yà kòmbí nyí nyarí'ì òko ugbótá ó rò,
nyí nyokoya izù ó, ndirò nyàdù àmbe òdzi d̀ò nídhunì.

²⁶ Nyí nyí'ì àp̀bè ó yà kóró ale náarí nyílè rò,
ndi dhu bhèyi tí, abádhí t'ábhùya nìlè títò tó p̀bànábí nídhunì*»

Yèsù rĩ dhu núdhě òmvù nózè ka kí dhu d̀ò dhu

(Màt 5.38-48; 7.12a)

²⁷ «P̀bétù, nyí yà nyí nyí ma múnɔna dhu níri rò, ma mátina nyí nĩ: Nyòzè fùkù òmvù. Nyònzì ìdzinga yà nyí nóndrò ale tò. ²⁸ Nyàso nyòfù arí ale. Ndirò, nyítsò nyí nyùdhù arí ale d̀ò. ²⁹ Atdí ale náapè atdídhená binu-bhu nòp̀bì, ní ágèrè ngàtsi kà ròp̀bì átò. Ndirò, atdí ale náapè p̀bùkù orú mùdzarù nídyi, ní àpè nyúvò nyí ìnzì kà rìdyi p̀bùkù sìmisi átò. ³⁰ Dhu

* 6:26 6.26 Ìsa 5.22

nónzi funú ale tò dhu àkǎ nyarà ndi dhu àbhù rǒ. Ndirò, atdí ale náapé indú dhu nídyi, ní dhu àkǎ nzá nyadyǒ ka. ³¹ Ìnzi dhu ngǔkpà ale tò àdhàdhì nyi nyózè abádhí rǒnzi ka indù dhu bhèyi. ³² Nyi nyapé yà nyi nózè ale kèlè nózè, ní nyi nyirè tí nga nyi rǎràdù ídzinga nába àbà? Nzérenatále mà nózè yà ì nózè ale átò! ³³ Ndirò nyi nyapé ídzinga nónzi yà fùkù arí kǒnzi ale tò tí, ní nyi nyirè tí nga nyi rǎràdù ídzinga nába àbà? Nzérenatále mà náarí dhu ònzi átò ndi dhu bhèyi tí! ³⁴ Nyi nyapé dhu ùwǔ yà nyi nyà'ù ndi dhu àdu rádù fùkù ale tò tí, ní nyi nyirè tí nga nyi rǎràdù ídzinga nába àbà? Nzérenatále mà átò náarí dhu ùwǔwǔ yà fiyò rádù kàdu ale tò! ³⁵ Pbéù nyi, nyòzè fùkù òmvǔ, nyàdù ídzinga nónzi fiyò. Ndirò, nyàdù nyàwu dhu indrù tò, inzà nyi nyirè nga abádhí rádùna fùkù dhu dǒ rǒrò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyi nyabáya ádràngbá perè. Ndirò Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ale náanziya nyi pbindà inzo tí. Obhó tí, kǎrí ídzinga nónzi yà ìnzí arí fiyò kǎ kǒnzi dhu tò ídzinga núní ale tò, ndirò nzére dhu ònzi arí ale tò màti átò. ³⁶ Nyàvi fùkù ídzinga indrù tò, àdhàdhì Àbakù Kàgàwà náarí kǎví dhu bhèyi.»

*Yèsù rǐ dhu núdhě indrù-ànyǎ t'ítàta dǒ dhu
(Màt 7.1-5)*

³⁷ «Dhu àkǎ nzá nyǎnò indrù-ànyǎ, akye Kàgàwà náaraya ànyǎku ùnò nǐ. Dhu àkǎ nzá nyítìdì anya indrù dǒ, akye Kàgàwà náaraya anya itdì dǔkù nǐ. Dhu àkǎ nyǔbà dhu indrù tò, ndíní Kàgàwà náadùya tí dhu ùbà fùkù. ³⁸ Dhu àkǎ nyǎbhù fùkù rǐ'ì dhu indrù tò, ndíní Kàgàwà adùya tí dhu àbhù fùkù. Ka kitròya dhu fùkù isòwǔ ò ídzi mǔgèrè ò, rǎlè, ròyi ndi, kadù òsonà, kape, kadù ìranà mbèyi nyú. Obhó tí, ka kudhèya dhu fùkù àdhàdhì yà nyi nyarí dhu núdhě ngǔkpà ale tò ònà mǔgèrè ò.»

³⁹ Yèsù adù yàri mbóli ùnò átò abádhí tò, ndàti: «Atdí ndùmùndùmú t'ádù ngǎtsi ndùmùndùmú núnà ùnda? Ìnzí akekpà màti: abádhí rádù 'àwà óyò kóró ibhu ò. ⁴⁰ Ìnzí atdí ábhàlì bhà ìrèta mà náaróse pbindà màlimò bhà ìrèta dònǎ. Pbéù, mbèyi ka kudhe dhu fǐndà ábhàlì bhà ìrèta rádù àkǎkǎ pbindà màlimò bhà ìrèta nà. ⁴¹ Àdhu nyi nyádù nyozè nyala òdhìnu-nyìkpò ò itsi kǐkò-ngba kèlè, ìnzí nyadù nyìkpónu ò itsi itsukpò-tsùdó-ngba nyú nínè nǐ? ⁴² Nyi nyádù àtànà ìngbà dhu bhèyi òdhìnu nǐ: <Òdhí, itsè midyi nyìkpónu ò rǐ'ì kǐkò,> àzèmbè nyi nyongó ì'ì ìnzí nyi nyi nyìkpónu ò rǐ'ì itsukpò-tsùdó-ngba nyú nínè ró? Ìnyi, oyoyó idàna nà alé, ídyi pé nyìkpónu ò rǐ'ì itsukpò-tsùdó-ngba angyi, ndirò ní ndi nyi nyádù òdhìnu-nyìkpò ò rǐ'ì kǐkò nídyi nyi nyí tí dhu nála mbèyi.»

*Yèsù rǐ dhu núdhě itsu núní ka karí kpǒna rǒ dhu dǒ dhu
(Màt 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtànà: «Ìnzí ídzi itsu-tidò rádù nzére itsu-kpǒ ní'ò. Ndirò, ìnzí nzére itsu-tidò rádù ídzi itsu-kpǒ ní'ò. ⁴⁴ Kóró itsu-tidò núní ka karí kpǒna nyú rǒ. Ìnzí ka kádù mùtìni-kpǒ nópé ilé dǒ, ndirò ìnzí ka kádù vǐnyò-kpǒ nópé okpèna nà itsu dǒ. ⁴⁵ Ídzi afína nà ale náafí ò rǒ aráhu dhu ní ídzi dhu. Ndirò, nzére afína nà ale náafí ò rǒ aráhu dhu ní nzére dhu. Ale-tsù náarí òrìna dhu ní ale-afí rǔbhi ìrèna rǒ atdídǒ dhu.»

*Ìyǒ idza-tidò tó mbóli
(Màt 7.24-27)*

⁴⁶ «Ádhu nyí nyárí mitdè, nyámbe àtìna dǒ: <Ádrùngbàlè! Ádrùngbàlè>, ìnzì nyádù ma múnóna fùkù dhu ònzì ní? ⁴⁷ Ma mí pé tidu ò rírà ale, ndírì ma múnóna dhu, ndádù ndi dhu ònzì, ní rǎdù ndòfò nà ale níte fùkù. ⁴⁸ Ndi ale nílì ndi yà p̀bìndà idza napè ndòsì ale bhèyi. Kǎgyè p̀bìndà idza-bhu mbèyi nyú ndàrà isì bhalabhala dǒ, ndádù idza-pfò nórù ndi bhalabhala dǒ. Ní, igye níkǒ, idha rùtù ní rò, idha náakpà ndi idza-pfò, ìnzì ngbóna mà rǎdù ndàyà, mbèyi nyú ka kasì ndi idza nídhunì. ⁴⁹ P̀bètù, ma múnóna dhu níri rí, ìnzì ndádù ndi dhu nónzì ale, nílì ndi yà adzi-vì ǒ p̀bìndà idza nasì ìnzá ndi ndògyè bhùna rórò ale bhèyi. Igye níkǒ, idha rùtù ní rò, idha náakpà ndi idza-pfò, rǎdù ndùgòlò ányìrò rò tí, rǎdrù ndi atdíǒ.»

7

Yèsù rí p̀bànowí tó ádrùngbàlè bhà kasutále nígù dhu (Mát 8.5-13; Yùw 4.46-54)

¹ Yèsù níitdègu yà ndi ndúbhi ùnónà rǒ ìndrù tò dhu t'únòta níto, ní kǎdù àrà Kǎpèrnawumù tó kigò ò. ² Ányì, P̀bàró má tó p̀bìri ǒ atdí miyà p̀bànowí dǒ ádrùngbàlè bhà kasutále ní'ì afina rǒ ka kòdona rǒ. Ndirò ndi kasutále ní'ì atdíǒ kǒzè. ³ Ní wò ádrùngbàlè níitdègu Yèsù dǒ ka kúnóna dhu níri, ní kǎvi P̀bàyàhúdì nzínzì ǒ ngúfe p̀bàkùrù rǒwù Yèsù nánzì, ndínì ira tí p̀bìndà kasutále nígu. ⁴ Kǒkǒ p̀bàkùrù náawù ùvò Yèsù-tì'ò, 'àdù 'òpè 'ìtsò ì atdíǒ Yèsù rǒ, 'àti: «Yà mà nívi tinu ò ádrùngbàlè náká wà nyonzi dzànána. ⁵ Ábadhi nózè tikàdò atdíǒ. Ndirò, ka ní ndi fákà unduta-dzà nábhù kòsì.» ⁶ Ní, Yèsù mà náadù òwu atdíkpá kǒkǒ p̀bàkùrù màna. Ní, ìkyèrǒ abádhí òkò wò p̀bànowí dǒ ádrùngbàlè bhà idza-lí'ò ì owu tí ùvò rǒrò, ndi ádrùngbàlè náadù òdhína nóvi rǒwù dhu ùnò Yèsù tò, 'àti: «P̀bànowí dǒ ádrùngbàlè rǎtina nyi ní: <Ádrùngbàlè, nzítù affinu! Ìnzá ma màlì ma nyi nyádù òtsù p̀bìndà idza ale bhèyi.» ⁷ Ndi dhu-okú dǒ rò átò ní ndi, mà màdìna ìnzì marà mà-tírò tinu ò. P̀bètù, òri atdí dhu kèlè, ní p̀bàkà kasutále rǎdù ògù ògù. ⁸ Ima nyú, yà mà mí'ì rò, mà mí'ì ìnè dùdu-tsírò ádròdrǒ ale nà. Ndirò, mà mí'ì ìnè mà marúvina p̀bànowí nà. Mà mapé àtina atdí múnòwì ní <Àrà!> Ní kà rǎdù àrà. Ndirò mà mapé àtina ngátsì ní <Ìrà!>, ní ndi tsí rǎdù ìrà. Ndirò, mà mapé àtina p̀bàkà kasutále ní <Ōnzì yà dhu!>, ní kà rǎdù kònzì.» ⁹ Ní Yèsù níitdègu wò p̀bànowí dǒ ádrùngbàlè núnò dhu ìri, ní idhò núukò atdíǒ. Ní, Yèsù adè ndàgere ndàti yà owùna ǒ rúbhi iwu rǒ ihé-yà ní: «Mà mátina nyí ní: ìnzá mà mapé yà dhu bhèyi a'uta-tidò nà ale nálá P̀bàisràyélí tó p̀bìri ǒ mátì.» ¹⁰ Kǒkǒ p̀bànowí dǒ ádrùngbàlè nóvina Yèsù-tì'ò òdhína níitdègu 'àdù, 'iwù ùvò idza, ní abádhí náatù wò andi nà ì'ìna kasutále iwà ògù rǒ.

Yèsù rí atdí abvo-àyi bhà ingba níkyè dhu

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náarà Nàyinà tí kátina p̀banga ò. Kàbhà ábhàlì, ábhǒ ihé-yà màna náadù kàndà ányì. ¹² Ní, p̀banga ò kótsù rǒ kàrà àhù rò ní ndi, ka kùbhína òwu rǒ atdí abvo nà, ndínì ka kowu tí òtdùnà. Ndi abvo ní'ì atdí tí arí'ì atdí abvo-àyi-fó ngbàngba-abvò. Ndi p̀banga ǒ ábhǒ ale nyú ní'ì atdíkpá ì ówu ndi abvo-àyi màna kàbhùlì ò rǒ. ¹³ Ní ka ndi ndàla rò, Ádrùngbàlè Yèsù náabà izu atdíǒ kǎdǒ, ndádù àtìna kà ní: «Nzòdzi iyá!» ¹⁴ Ní kǎdù ìndri ndàlù òtdù-ngbò, ka nàno ale rǎdù ìko. Ní Yèsù adè àtìna: «Mùlè-ngbá, mà mátina nyi ní: ìvà nyi.» ¹⁵ Ní wò òvòvèna ale

nǎvà ndì, ndàdi sùnátù dǒ, ndàdù òtè nópè. Ní Yèsù adù kàdu íyànà-fò ò. ¹⁶ Wò dhu-dzidò, òdò nǎsì kóró ale ò. Ní, abádhí nǎlè Kàgàwà, 'àdù àtìna: «Kàgàwà bhà ádrùngbà Nabì nàhù wà àlè-nzínzi ò, ndirò Kàgàwà nírà iwà pbindà ale-kùmbà nónzi.» ¹⁷ Wò Yèsù ònzi dhu-òyí náadù àkà kóró Yùdeyà tó pbirì ò, tiná arí'ì ngàkpà pbanga mànà.

Bàtizò nubhònà Yùwanì bhà ábhàlì ròwù dhu ivu Yèsù-tsǔ dhu (Màt 11.2-19)

¹⁸ Wò dhu-dzidò, Yùwanì bhà ábhàlì náadù wò Yèsù ònzi dhu náwe kóró fiyó màlímò tò. Ní, Yùwanì náanzi óyò ale abádhí nzínzi ò, ¹⁹ ndàdù òvinà ròwù dhu ivu Ádrùngbàlè Yèsù-tsǔ 'àti: «Nyí tí yà mǎ marì òdona, ndíní ira tí ale? Ndirò mǎ màkà tí mǒdò vurò ale?» ²⁰ Kòkò Yùwanì nivì ale níitdègu iwu ùvò Yèsù-tí'ò, ní abádhí níivù dhu Yèsù-tsǔ 'àti: «Bàtizò nubhò arí Yùwanì nivì mǎ mǐwù dhu ivu tsùnù, nyí rǎtí yà mǎ marì òdona, ndíní ira tí ale, ndirò mǎ rǎkà tí mǒdò vurò ale?» ²¹ Wò ndì kàsùmì ò tí, Yèsù nǎgú ibí ale nyú fiyó andi mà, nzére arí ì ònzi dhu mànà ò rò. Kǎránà nzére-alafí nípfo rǒ indrù ò rò, ndàdù ibí ndùmùndùmú-nyìkpó nàbhù rùngbe ì. ²² Nírò ní ndì kǎdù dhu àdu Yùwanì ivinà ale tò, ndàti: «Nyòwu nyàwe yà nyí nyálǎna dhu mà, yà nyí nyírìna dhu mànà Yùwanì tò. Kà tò nyí nyáwèna dhu ní: ndùmùndùmú-nyìkpó rǎròwu 'èngbe rǒ, 'àdù inga àla. Òtsòtsù ale rǎròwu ègu rǒ, 'àdù ùbhi mbèyi. Kíkí nà ale rǎròwu ègù rǒ, iwí rǎdù òwu inga nírì rǒ. Èvùwe ale rǎròwu ìkye rǒ, ùtdù ka kǎtdù ale rǎdù 'èngbe. Ndirò, nǎkùtále rǎròwu Ídzi Màkùrù nírì rǒ. ²³ Hirò nonziya ale ní yà inzí rí 'àwà okúdu dò rò ale.»

²⁴ Kòkò Yùwanì ivinà ale níitdègu 'ìvà 'òwù, ní Yèsù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dǒ. Kǎpè ndòngù dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhi nyí nyawù àndàna rùngù ò? Tí awe rí ònángà nǔtyá ízò? ²⁵ Ádhi nyú nyí nyawù àndàna? Tí orú odziya nà mùdzarè nǎfò ale? Pbéù, orú odziya nà mùdzarè nǎfò ale, 'àdù òko ònzi ò, nótù nyí nyádù ádròdrò kámá-idzà ò. ²⁶ Ní ádhi nyú nyí nyawù àndàna olu? Tí Kàgàwà bhà nabì? Obhó tí, nyí nyawù Kàgàwà bhà nabì nándà. Pbéù ma mǎtina nyí nǎ, iwà kà ròsè nabì dònǎ màtí. ²⁷ Kòkú dò rò nga ní ndì ka kandí dhu katì:

«Kòní ma mòvì pbàkà mùkèngyè angyi indù, ndíní nyí nyúbhi ònà otu nobhòlo tí*»

²⁸ Ma mǎtina nyí nǎ, yà tsìbhále nyú nǎgu yà adzi dǒ ale nzínzi ò, Yùwanì dònǎ òsè ale rí'ì mbá. Pbéù, yà ákè ale tí ka kálǎna òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò ale, nòsè wà Yùwanì dònǎ.

²⁹ Yùwanì rùnona dhu nírì kóró ale, pàratà tó pbàndómbé mànà, nàa'u Kàgàwà òzè ì rònzi dhu, 'àdù bàtizò àlù Yùwanì-fò. ³⁰ Pbéù, Pbhàfàrisáyò mà, Èyátá tó màlímò mànà náadhò Kàgàwà òzè 'ònzi dhu. Ní ndì dhu-okú dò rò, abádhí náadù nzá 'òzè 'àlù bàtizò Yùwanì-fò.

³¹ Yà indo arí ale nyú núdhe ma mǎdè àdhà bhà rǒ? Abádhí nǎlì ì àdhà bhà bhèyi? ³² Abádhí nǎlì ì yà pbanga-tsìdò ì nùndu nzónzo bhèyi. Atdidhená rǎdù òwu òdhíya núnzi rǒ ikù ò, 'àti: «Mǎ mǎmì mbá òbé tó adyi rùgè ò màtí fùkè, ní nyí nyádù nzá òbè. Ndirò, mǎ màyè mbá lǎngáyí tó adyi mà fùkè, ní nyí nyádù nzá òdzi.» ³³ Obhó tí, bàtizò nubhònà Yùwanì nírà, inzì ndàrà ònyè nónyè rǒ, inzì ndàdù dhu mà nómuvù. Ní,

* 7:27 7.27 Uvt 23.20; Màl 3.1

nyí nyadù àtìna, nzére-alafí rárí'í kà-ò. ³⁴ Ndi dhu bhéyi tí, Ìndrù t'ídhùna nírà, ndàrà dhu ònyù rǒ, ndàdù dhu òmvù. Ní, nyí nyarádù kàtì òna óvò ale, ndírò atdíídǒ arí ndòmvù ale tí. Ndirò, nyí nyarádù kàtì pàratà tó pbàndómbé mà nzérengatále màna ì nózè ale tí. ³⁵ Pbéù, dhu-ònga t'óvòta tó obhóna náarí ndàvì kà-nyutsi rò àhù dhu-otù ò.»

*Yèsù rǐ dhu nùbà nzérenga tó tsibhále tò dhu
(Mát 26.6-13; Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)*

³⁶ Atdí Mùfàrisayò náanzi Yèsù 'òwù dhu ònyù màna pbìnda. Ní, Yèsù arà, ndòtsù kàbhà idza, ndàdù àdi ndàmbe dhu ònyù dǒ. ³⁷ Ní kòmbómbí tí, ndi kigò ò nzérenga tó atdí tsibhále níri Yèsù rǐ dhu ònyù Mùfàrisayò bhà idzá rò dhu. Ní kádù irà àlèbatrò tí kátina odu ní ka kóbhòlò tsúpà nà fónà Yèsù-tí'ò. Ndi tsúpà ò í'í dhu ní ndrùù róngu akye. ³⁸ Ní, kítsi ide Yèsù tí olù nǎ rò, ndàdù ndòpè ndòdzì. Ní òdzi ndi ndódzi rórò, kádù ndàgu ndàmbe Yèsù-pfò-ngbò nímò dǒ nyina-dha ní, ndàdù ùndonà dǒna-ká ní. Tdíídǒ, kádù Yèsù-pfò námbo, ndàdù ndrùù róngu akye nùdho dǒyá. ³⁹ Ní wò Yèsù nànzina ònyù tò Mùfàrisayò nítdègu wò dhu nálá, náadù ndòpè ndàmbe àtina dǒ affina ò: «Yàri ale í'ínà gukyè Kagàwà bhà nabi nyú tí, ní kàmbèna pé wò ngbóna nùlù rǐ tsibhále rárí àdhi dhu núní. Kàmbèna pé dhu núní iyàdhiyà rárí nzérenga tó tsibhále.» ⁴⁰ Ní, Yèsù apè òte ndàti wò Mùfàrisayò ní: «Simoní, ma mòzè múnò atdí dhu indù.» Ní Simoní adù àtina: «Màlimò, úno nà ndi dhu.» ⁴¹ Ní Yèsù adù àtina: «Atdí ale náabhù fùrangà óyǒ ale rəwə fóná: atdí ale tò kàbhù imbò miyà fùrangà-kpǒ, ndirò ngàtsi ale tò kàbhù imbò kumí fùrangà-kpǒ. ⁴² Ní imbà kǒkǒ óyǒ ale rǐ'í kóró, wò ì əwə fùrangà nádù í'í ní fangà nà rò, wò ale náadù dhu ùbà óyǒ kóró abádhí tò, ìnzí rubho fiyó wánzá. Ní, àdhi ndi nyi nyèni rò, kǒkǒ óyǒ ale nzínzi ò atdíídǒ rádù wò fùrangà nəwə fìndà ale nózè?» ⁴³ Simoní adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ma múnì rò, atdíídǒ rádù wò ale òzè ale ní yà àbhò fùrangà tó wánzá ka kùbà fìndà ale.» Ní, Yèsù adù àtina Simoní ní: «Nyi nyùnò wà obhò dhu nyú.» ⁴⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ndàgere, ndàndà wò tsibhále, ndàdù àtina Simoní ní: «Nyi nyàla tí wà wò tsibhále, Simoní? Àndà, ma mitsù pbùkù idza, ní nyi nyìbhò nzá ale-pfò tó idha mà idù. Pbéù, wò tsibhále nú'ò pfòdu nyina-dha nyú ní, ndàdù ngbóna núnò dǒna-ká nyú ní. ⁴⁵ Nyi nyàmbóna nzá ima, nyi nyí makǒ rò. Pbéù, yà pbùkù idza ma mitsùnà rò, iyàdhiyà rǐ'í inè pfòdu námbo rǒ ndi ndàrà ró. ⁴⁶ Nyi nyìtdèna nzá akye mà dùdu-tsí ró. Pbéù, iyàdhiyà nùdho ndrùù róngu akye nyú pfòdu dǒ. ⁴⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí dhu nóvo kpangba indù. Wò tsibhále návi àdrèngbà àzè nyú idù. Ní, ndi dhu-okú dò rò, mà mùbà wà kàbhà nzérenga kóró. Pbéù, akekpá dhu ka kùbà fìndà ale bhà àzè narí àkèlè yà fìndà dhu nùbà ale tò.» ⁴⁸ Yèsù adù àtina wò tsibhále ní: «Ma mùbà wà pbùkù nzérenga.»

⁴⁹ Ní kǒkǒ Yèsù mà rùbhi dhu ònyù rǒ màna ale náadù 'òpè 'àmbe àtina dǒ affiya ò: «Íngbà ale-tidò yà ìndrù bhà nzérenga mà nùbà rádù ìndrù tò?» ⁵⁰ Pbéù, Yèsù adù àtina wò tsibhále ní: «Pbùkù a'uta nígù wà nyi. Ní àrà mbéyi.»

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù núubhì kigò ònǎ, ndirò pbanga ònǎ màtí. Kǎránà Ídzi Màkǎrù núnò rǒ, ndàdù àrà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó màkǎrù nówò rǒ indrù tò. Ní, atdí kumì dóná óyǒ nà kǎbhà ábhàlì mà, ² yà kípfo nzére-alafí òyà rò, ndirò yà kígú fíyó andí ǒ rò ngúfe vèbhále màná, nóowúnà ùbhi rǒ atdíkpá kà màná. Yàrí ní ì vèbhále-òvò: Màgàdalà tó kigò ǒ Màriyà, yà àrùbhù nzére-alafí Yèsù ipfo ònà rò, ³ Zǎní, Kuzà bhà ingba-tsánà. Ndi Kuzà ní'ì Hèròdè bhà malì nòdónà ale. Ndirò ní'ì Sùzanà mà, ibí ngǔkpà vèbhále màná. Ì vèbhále ní yà Yèsù mà pbìndà ábhàlì màná ní dzèná ònzì rǒ owúnà foyá dhu ní vèbhále.

Ọnyù-tse òre rí ale tó mbólí
(Mát 13.1-9; Mrk 4.1-9)

⁴ Atdíku, indrù níwú Yèsù-tí'ò dhèdhèrò pbanga ònǎ rò. Ní, ádrùngbǎ ihé-yà náandu ì'ì Yèsù-tí. Nírò ní ndi kǎdù yàrí mbólí náwe abádhí tò, ndàti: ⁵ «Atdí ale níwà ndì, ndàrà ọnyù-tse nórè pbìndà inga ǒ. Ní yà ọnyù-tse nóre kà rí inga ǒ ònǎ kàsùmì ǒ, atdídhená itse náawà ì ndi inga-gìnà údà otu ǒ, indrù ràdù òyànga nótsi pfóya nǎ. Ndirò, àrè adù iwu, 'ùbhí ì itse otu ǒ rò. ⁶ Ngǔkpà-tsí náawà ì ìmbǎ adzi rí'ì dóná abho odu-kengere dǒ. Ní, ì tsí nǎnga, adyifò ràdù itdyunà, ìmbǎ òdòdù adzi rí'ì abho dòyá dhu-okú dò rò. ⁷ Ndirò, ngǔkpà itse náawà ì okpèya nà itsukpó-vé rí'ì ònǎ adzi ǒ. Ní, ì okpèya nà itsu-kpó náadù àta, 'òvì atdíkpá kò ìngingà ọnyù màná, 'adù ì òvì róví ọnyù nùtsi ìnzì ràdù ǒ'ò. ⁸ Pbéù, ngǔkpà itse náawà ì idzi adzi ǒ. Ní, ì tsí nǎnga, 'òvì, 'adù ǒ'ò, ngǎtsi ràrà atdí miyà itse nódhì rǒ.» Yèsù adù àtìna ihé-yà nǎ tǎdídò: «Inga t'írìta tó biku nà nyí nyapé ì'ì, ní nyìri nga mbéyi!»

Ádhu Yèsù náaránà òte rǒ mbólí ǒ ní?
(Mát 13.10-17; Mrk 4.10-12)

⁹ Ní wòrí mbólí ì ìrì dhu-lutinǎ, Yèsù bhà ábhàlì níwú ndi mbólí-tì kà-tsù. ¹⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyú, nyí nyúni wà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi-nyútsi ndi nórù dhu. Pbéù, ngǔkpà ale tó ka karí kǎwé mbólí tó ǒfò ǒ, ndíni abádhí owu tí inga àndà rǒ, pbéù ìnzì 'adù atdí dhu mà nála, 'adù owu inga níri rǒ, pbéù ìnzì atdí dhu mà ràdù dòya nálu*.»

Yèsù rí ọnyù-tse tó mbólí-tì náwé dhu
(Mát 13.18-23; Mrk 4.13-20)

¹¹ «Yàrí ní ndi wòrí mbólí-tì: Ọnyù-tse ní Kàgàwà bhà Ọte. ¹² Atdídhená ale nùlì ì yà itse náawà ì ònǎ otu bhéyi. Kàgàwà bhà ọte abádhí ìrì rò, Pfmvo ràdù ìrà, ndipfo ndì ọte abádhí-afí ǒ rò, ìnzì abádhí a'ù tí dhu, 'adù ùgu. ¹³ Ngǔkpà ale nùlì ì yà ìmbǎ adzi rí'ì dóná abho odu-kengere-dò bhéyi. Kàgàwà bhà ọte ì ìrì rò, abádhí rí kà'ù dhèdhe nyú nà. Pbéù, abádhí rí 'apbà ákè kàsùmì kèlè tí Kàgàwà bhà ọte rǒ, ìnzì 'adù kǎbhù ivéna ròdì ndi afíya ò. Ní, ale-afí ùmvú rí dhu-tidò nópè ndi rò, abádhí ràdù fíyó a'uta nùbhà atdí. ¹⁴ Okpèna nà itsu-vé nà adzi bhéyi ì nùlì ale ní, yà Kàgàwà bhà ọte níri arí, ìnzì yà ì ìrìnà ọte ràdù itse nódhì. Obhó tí, yà adzi ǒ dhu-tsí tó irèta mà, yà adzi dǒ ònzì mà, ndirò yà adzi dǒ ka kóko dhu tó dhèdhe màná, náarádù abádhí-afí nùtsi. ¹⁵ Ídzi adzi bhéyi ì nùlì

* 8:10 8.10 Ìsa 6.9

ale ní, yà Kàgàwà bhà ɔte nírí arí atdí afíya nyú nà, 'àdù òdòná afíya ò, 'àdù 'àpba róná ale.»

Tarà tó mbóli
(Mrk 4.21-25)

¹⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìná: «Atdí ale mà rí nzi àdù tarà nóbì, ndàdù àtsi nà itá-tsi. Ndirò, kà rí nzi àdù kòbì, ndàdù ìlinà ara-tsi. Pbétù, kà kádù kòbì kili orú, ndíní idza rítsù ale-nyínga nawù tí. ¹⁷ Kóró dhu tsi, yà ùru ì nuru núuvíya ì kpangba. Ndirò, kóró dhu-tsí yà òdhu ò aróko, ní ka kuniya kóró, ràdù 'ùvi kpangba awáwù ò. ¹⁸ Nyàndà nga mběyi yà fùkù ka kúnona dhu nírí nyí nyárí tí dhu nà. Obhó tí, dhu nà arí'ì abho ale náabáya dhu abho nyú ròsè. Ndirò, ìmbà arí'ì kà nà ale-fó rò ka kakòya yà káři ìrèna ndì ndí'ì nà dhu tí dhu mà.»

Yèsù-tsánà mà Yèsù t'ádóna mà
(Màt 12.46-50; Mrk 3.31-35)

¹⁹ Wò dhu-dzidò, Yèsù-tsánà mà, kà t'ádóna mà nùiwú Yèsù rí'ì i. Pbétù, abádhí ròwu ùvò kà-tí dhu nù'ì ɔbì tí ihé-yà-okú dò rò. ²⁰ Ní, ka kadù dhu òvò Yèsù tò, kati: «Íyànu mà adónu mà nà níko irí. Ní, abádhí òzè 'àla ngbónu.» ²¹ Pbétù, Yèsù adù àtìná yà tiná ì'ì kóró ale ní: «Íyàdu mà, adódu mà nà ní yà Kàgàwà bhà ɔte nírí arí, 'àdù kùnò dhu ònzì ale.»

Yèsù rí àpúpú nábhù ridè dhu
(Màt 8.18,23-27; Mrk 4.35-41)

²² Atdíku, Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mà nà nùupò atdí ibhú ò. Ní, kàti abádhí ní: «Kàda rèrè-adzè.» Ní, abádhí adù abhi òpè 'òwù ànyì. ²³ Ní idha dǒ ì ówu rórò, Yèsù náayi, idho ròdoyi ndì. Ní, kòmbómbì tí àpúpú náapè ndòpilli rèrè dǒ, idha ràdù ndòpè ndòtsù ibhú ò. Ní, ibhú ì'ì íkyèrò ndíní ndì ndabi tí abádhí nà idha ò. ²⁴ Nírò ní ndì ábhàlì náandri Yèsù-tí'ò, 'inga ka idho ò rò, 'àdù àtìná: «Ádrùngbálè, Ádrùngbálè, àlè kiku wà!» Ní, Yèsù nùvà ndì, ndisò awe mà, mùkurà mà nà rikò. Ànyìrò rò tí, awe nùubhà opilita, idha ràdù ìnè bhii. ²⁵ Nírò ní ndì kádù àtìná pbìndà ábhàlì ní: «Nyí nyàpè tí obhó ì'ì a'uta nà?» Ní ɔdò nùsì abádhí ò, idho ràdù 'àko. Abádhí ambénà ɔte dǒ nzínziya ò, 'àmbe àtìná dǒ: «Íngbà dhu bhèyi ale-tidò yà? Kàròte awe mà, idha mà nà dhu dǒ, ràdù tsánà dhu irì!»

Yèsù rí nzére-alafí náarí àvu rónà atdí ale nígù dhu
(Màt 8.28-34; Mrk 5.1-20)

²⁶ Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mà nà náawù ùvò Pbàgèrasi tó pbiri ò. Ndi pbiri nù'ì Gàllilayà tó rèrè-adzè nà rò. ²⁷ Ní, ibhú ò rò Yèsù ifò, ndàhu idha-bidò rò, kigò ò atdí ale nùira àhu kònzì. Ndi ale ní'ì ibí nzére-alafí náarí'ì ònà. Ndirò, kǐ'ì mbà mberè nà rónà ábhò idho nyú tí. Kóngónà nzi àdi atdí idza ò màtí. Pbétù, kóngónà àdi kàbhùlì ò. ²⁸ Ní, Yèsù ndì ndàla rò, kákù, ndàdù ìrà ndibvu obvò Yèsù-ònzì. Ndirò, kádù dhu òvò Yèsù tò orù-tùna nyú nà, ndàti: «Hí! Àdhu àlè nzínzi ò rí'ì Yèsù, yà kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà t'Ídhùnà? Ma mìtsò ma ìtsò tí nyú rùnù, nzi àvù rùdú.» ²⁹ Obhó tí, Yèsù adù àdi ndàmbe dhu nùya dǒ wò ale ò rí'ì nzére-alafí tò, ndíní àhu tí kà ò rò. Ndirò, ibí-gùna ndì nzére-alafí ongónà dhu ìvà kà rò. Ní, ka kongónà àdù ndi ale nódò àdrà-mbí ní ka kùtsì rórò, ndirò sngà-mbí ní ka kùtsì pfóna mà rórò. Pbétù, kóngónà kókò ndì ka kùtsì ní imbi nátdì kóró. Ndirò, kà'ò rí'ì nzére-alafí nóongónà àdù kidzì ràrà ìmbà ìndrú arí'ì

ì nanà. ³⁰ Ní, Yèsù níwú dhu wò ale-tsù, ndàti: «Òvònu ní àdhi?» Ní, kádù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Òvòdu ní <Ihé-yà.>» Obhò tí, ibí nzére-alafí nyú náatsù kà ò. ³¹ Ndirò, ì nzére-alafí náatsò ì Yèsù rò, ìnzí dhu nyá tí fiyò 'òwù òyí ò.

³² Wò ndí kàsùmí ò, àdù tó màhò ní'ì inè ànyirò ì ànyu pbirì-ongò rò rò. Ní, kòkò nzére-alafí náadù 'ìtsò Yèsù rò, ndíní rusà nufá tí fiyò, 'òwù òtsù ì àdù ò. Ní, kádù ndí rusà ùfá abádhí tò. ³³ Kòkò nzére-alafí náadù 'ànyà wò ì í'ì ònà ale ò rò, 'àdù òwù òtsù àdù ò. Nírò ní ndí ì àdù tó màhò náadù àdrú pbirì-ongò rò rò, 'òwù 'èpbà ndí pbirì-pfò ò rí'ì rèrè ò, tséya ròtdí ì. ³⁴ Wò ndí nònzi dhu ì àla rò, kòkò àdù nùndà rò rúbhi ale náatsè kóró, 'àdù ndí dhu òyí nùgà kigò ò bhà tò, ndirò pbanga ònà màtí. ³⁵ Ìndrú náawù wò ndí nònzi dhu nándà. Ní abádhí àdù òwù Yèsù-tí'ò, 'àdù wò nzére-alafí núvò ònà rò ale nótú kà-tí nyú àdi róná mberù mànà, ndirò ídzi rò rò nyú ró. Ní, òdo náadù isí atdíð abádhí ò. ³⁶ Wò ì nònzi kóró dhu nàla ale náawe wò nzére-alafí náarí àvu róná ale nógù tí dhu kòkò iwú iwú ale tò. ³⁷ Ní Phàgèrasí tó pbirì ò ale kóró náadù Yèsù nònzi rìvà ndí firábvù rò, atdíð ì'ì òdo nònzi nídhuní. Wò dhu-dzidò, Yèsù àdù ùpo ibhù ò, ndàdù ndàdu abádhí-byè rò. ³⁸ Wò nzére-alafí núvònà ònà rò ale náatsò ndí, ndíní ì owu tí atdíkpá Yèsù mànà. Pbétù, Yèsù àdù nduvo ùvò tí kàrò, ndàti: ³⁹ «Ádú nyi pbùkù nyadù Kàgàwà ònzí rùnù kóró dhu náwe.» Nírò ní ndí wò ale náadù àrà, ndàdù àmbe Yèsù ònzí fíndà dhu náwe ò ìndrú tò kigò ò kóró ngari ò.

*Yèsù rí Yàhirò bhà tsibhíngba mà atdí tsibhále mànà nígù dhu
(Màt 9.18-26; Mrk 5.21-43)*

⁴⁰ Yèsù nítdègu ndàdù, ndàdà rèrù-adzè, ní ànyì ihé-yà nyú náadù kàkò, angyangyì ì ùbhi kòdò rò nídhuní. ⁴¹ Ní kombómbí tí, Yàhirò tí kátina atdí ale níra àhu ànyirò. Ka ní'ì Phàyàhúdí tó unduta-dzà ò ádrùngbàle. Ní, kíbùvù ndí Yèsù-ònzí, ndàdù ndìtsò kàrò, ndíní ara tí pbìndà. ⁴² Kítsò ndí ndí dhu bhèyi, yà atdí tí arí'ì foná tsibhíngba rí'ì affina rò ka kòdona rò dhu-okú dò rò. Wò ndí tsibhíngba ì'ì mbèmbè atdí kumí dònà óyò nà ato nà. Ní, Yàhirò bhà Yèsù ràrà ònà kàsùmí ò, ihé-yà nyú níibòlò ì kà-rò, 'ìpbò ka átsí. ⁴³ Ndirò, atdí tsibhále, yà vèbhàle tó ogóbhà tó azu náarí ìrà róná, ràrà àhu atdí kumí dònà óyò nà ato tí, ní'ì inè abádhí nzinzi ò. Ka ní'ì iwà foná ongyéngá-tse nótú pàngángá dònà ndí ndarí ùbhi rò. Pbétù, atdí màngangá mà náadù nzá kigù. ⁴⁴ Ní, wò tsibhále náawe ndí Yèsù-dzidò nà rò, ndàpbàlà kàrò mùdzarù-bidò-ngbò. Ní ànyirò rò tí wò tsibhále rò arí ìrà azu náadù ide. ⁴⁵ Ní, Yèsù iwú dhu ihé-yà-tsù ndàti: «Ádhi ngbòdu nàpbàlà?» Ní kóró ale adù 'àgò agò tí. Pbétù, Péterù adù dhu òvò Yèsù tò ndàti: «Hòkò Màlimò, ihé-yà nyú ní ndí ngbònu nàkpòrò, 'ìpbò nyi átsí!» ⁴⁶ Ní Yèsù adù àtìnà kà ní: «Íwà atdí ale nàpbàlà ngbòdu! Ma màni wà dhu mbèyi nyú, atdí òbi ràhu wà nyudutsi rò.» ⁴⁷ Ní, wò tsibhále nítdègu iwà Yèsù nòsù wò ndí ndònzí dhu dhu nàlá, ní kádù ìrà ìvì ndí ndíwí rórò, ndìbvù ndí Yèsù-ònzí: Ní, kóró ale-ònzí rò, kádù Yèsù rò mùdzarù-bidò-ngbò ndí ndàpbàlà okúna dò rò dhu mà, ndirò ndí ndògù ànyirò rò tí dhu mànà dhu náwe. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìnà íyàdhíyà ní: «Pbà ní tsibhíngbá, iwà pbùkù a'uta nígù nyi! Ní àrà màràngà ò.»

⁴⁹ Àzèmbè Yèsù ròte ònà kàsùmí ò, atdí ale níra Phàyàhúdí tó unduta-dzà ò atdí ádrùngbàle, Yàhirò tí kátina bhà rò. Ní, kítsi àtìnà ndí Yàhirò ní:

«Ádrùngbǎlé, ivànú-ngba nóvè wà! Ní nzi àvǎ Màlimò-tsi.» ⁵⁰ Phétù, Yèsù níitdègu wò Yàhirò tò ka kùnò dhu níri, ní kǎdù àtìna ndi Yàhirò ní: «Nzi onzi ɔdò! F'ì a'uta nà tí! Ní pbùkù tsibhíngba rǒgù ògù.» ⁵¹ Ní Yàhirò bhà ndi ndàrà àhu rò, Yèsù náa'ú nzá atdí ale mà ròtsù idza owùna ɔ. Phétù, kǎ'ú ní Péterù mà, Yùwanì mà, Yàkòbhò mà, wò ngbángba t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà kèlé. ⁵² Ányirò ì'ì kóró ale náambénà òdzi dǒ, izu ràdù 'ùka atdídǒ wò ngbángba bhà ɔve-okú dò rò. Phétù, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ìnzì nyòdzi, inzà wò ngbángba nóvè! Kòdhò òdhò tí.» ⁵³ Ní indrù adù Yèsù rǎnɔna dhu ùgbò ùgbǒ tí, ì ùni dhu iwà wò tsibhíngba ròvè nídhunì. ⁵⁴ Phétù, Yèsù adù wò tsibhíngba nálù ɔtsúna rǒ, ndàdù dhu òvò fìndà ɔrú tǔna nyú nà, ndàtì: «Pbàníngbá, ìvǎ nyì!» ⁵⁵ Ní, kà-affí náadù ingo, ndàdù ndivà ndi kàsùmì ɔ tí. Ní Yèsù adù ònyù àvi kabhu kà tò. ⁵⁶ Ní wò tsibhíngba t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà nùkò idho adù atdídǒ. Ndirò, Yèsù adù abádhí nísò inzì wò ndi nònzì dhu nɔvò tí atdí ale tò matí.

9

*Yèsù rǐ atdí kumì dòná ɔyǒ nà pbìndà ábhàlǐ núvǐ dhu
(Màt 10.5-15; Mrk 6.7-13)*

¹ Yèsù andu atdí kumì dòná ɔyǒ nà pbìndà ábhàlǐ-tsu, ndàbhù ádrùngbǎnga tò ɔbi fíyò. Ndi ɔbi ní'ì kóró nzéɛ-alafí nípfò abádhí ràdù ní indrù ò rò, 'adù dhèdhèrò andi-tidò nà ale nígu ní ádrùngbǎnga tò ɔbi. ² Ní, kúvǐ abádhí ròwù ɔrù-akpá ɔ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tò màkùrè núnò indrù tò, 'adù andi nà ale nígu. ³ Kúyá dhu abádhí tò ndàtì: «Àpé nyidyi atdí dhu mà abhi tò. Àpé nyùgu mùgò mà, bhòlo mà, mùgati mà, ndirò fàrangà mà nà. Ndirò, àpé nyùgu mberù ɔyǒyǒ. ⁴ Nyǐ ka kàkò ònà idza ɔ, nyǐ nyowuna òko rǒ, rǎrà àhu ányirò rò nyǐ nyǐ nyǐvǎ nyòwù dhu ò. ⁵ Ndirò, inzà ka kàkò nyǐ ònà kígò ɔ rò, nyǐ nyowuna ùvò rǒ, nyǎdù pfǒku-tsísírò àhù n'ó'ò ányirò, ndinì abádhí tò afátá nitè tí abádhí tò.» ⁶ Ní kǒkò ábhàlǐ núvǐ ì 'òwù, ì rùbhi dhèdhèrò pbanga òna nǎ, 'ámbe Ídzi Màkùrè núnò dǒ, 'adù òwu indrù nígu rǒ kóró ngari ònǎ.

*Hèròdè-dò rǐ ndinzǎ Yèsù rǒnzina dhu ìri ndi ndí rò dhu
(Màt 14.1-12; Mrk 6.14-29)*

⁷ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè níri Yèsù rǒnzina dhu-òyǐ. Ní ndi dhu adù kǎdò ábhù rǐnza ndi atdídǒ. Atdídhéná ale nóowúnà àtìna rǒ, bàtizò ùbho rǒ arùbhi Yùwanì rǐngbè wà ndi. ⁸ Ngùkpá ale adúnà òwu àtìna rǒ, Èliyà rǎrǐ wò ndi nitò. Ndirò ngùkpá-tsi náadúnà òwu àtìna rǒ, yà angýí uvè pbànábí nzínzi ɔ atdí ale rǎrǐ wò ndi nìngbè. ⁹ Phétù, Hèròdè adù àtìna: «Ma mávi wà bàtizò ùbho rǒ arùbhi Yùwanì-dò kòkèrè. Nírò, ádhi pbá ale nyú wò ma mǎrà ònzina rǐ dhu-òyǐ níri rǒ?» Nírò ní ndi Hèròdè adù ndòzè ndála Yèsù.

*Yèsù rǐ imbò lufù ale nóngu dhu
(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Yùw 6.1-15)*

¹⁰ Yèsù bhà uvitatále níitdègu 'adù, ní abádhí adù ì ònzi dhu àwɛ Yèsù tò kóró. Ní, Yèsù mà, ì ábhàlǐ mà nà adù ùvò atdíkpá, 'òwù lèngèlèngè rǐ'ì ngari ò, Bètèsàyidá tí kátina kígò-tí'ò. ¹¹ Phétù ihé-yà níitdègu abádhí òwu ndi ngari ò dhu ìri, ní ihé-yà adù òwu ányì átò. Ní, ányì ì òwù ùvò rò, Yèsù adù abádhí àko, ndàdù ɔtɛ òpè ndàwɛ fíyò ɔrù-akpá ɔ Ádrùngbǎ kamà

Kàgàwà bhà Idzi dǒ. Ndirò, kǎdù ì nòzè ndìgù ì ale nígu átò. ¹² Ní inga níitdègu ndòpè ndàti, ní Yèsù bhà ábhàlì náadù iwu kà-tí'ò. Ní abádhí adù dhu òvò kà tò, 'àti: «frò àlè kí'ì rùngù ò. Ní, òvi ihé-yà ròwù kyèròkyèrò rí'ì pbanga mà, inga òbhi ka karí òyá ngari mànà ònǎ. Ányì nga ní ndi abádhí rí ònyù mà, idho tó ngari mànà dhu nába nǎ.» ¹³ Pbéù, Yèsù adù àtinà abádhí nǐ: «Nyàbhù ònyù abádhí tò nyí-tírò!» Ní, ábhàlì adù dhu àdu kà tò 'àti: «Mǎ mí imbò mǔgati mà óyò ìbhè kèlè mànà nà. Ní, nyi nyòzè tí mǒwù ònyù ùdzi mà-tírò kǒkò alé-yà tò kórò!» ¹⁴ Ányìrò kpabhàle ì'ì mbèmbè imbò lufù tí. Ní, Yèsù adù pbindà ábhàlì àvi ràbhù kǒkò ale, ròkò obvò, imbimbó kumi rò tsùna tí. ¹⁵ Ì ábhàlì adù dhu ònzi ndi dhu bhèyi tí, 'àbhù kórò ale ròkò obvò. ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ugu kǒkò imbò mǔgati mà, óyò ìbhè mànà, ndùlù foná. Ní, kǎdù orù-akpà-ònga àndà, ndàdù wòrì ònyù náso. Tdítdǒ, kǎdù mǔgati-ònga núko, ndùbho pbindà ábhàlì-fó, ndíni abádhí núundo tí ihé-yà tò. ¹⁷ Ní, kórò ale náadù dhu ònyù 'ùlè nǎ. Yèsù bhà ábhàlì náadù òdòdi mǔgati-go mà, ìbhè-go mànà-tsù núndu, 'adù atdí kumi dóná óyò nà sèngè níra nǐ.

*Péterù rí Yèsù náti Kàgàwà bhà Krístò tí dhu
(Mát 16.13-19; Mrk 8.27-30; Yùw 6.66-71)*

¹⁸ Atdíku, Yèsù núubhína ndítsò rò atdíró, inè pbindà ábhàlì rí'ì tiná rórò. Ní, kíwù dhu abádhí-tsù, ndàti: «Yà ìndrù rǒte dùdú rò, abádhí náaróngo àtinà ma rǎrì àdhi?» ¹⁹ Ní abádhí náadù ote kà tò 'àti: «Atdídhena ale náarátina nyi rǎrì yà bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngǔkpà ale náarátina nyi rǎrì Èliya. Ndirò, ngǔkpà ale-tsí náaradù àtinà nyi rǎrì angýì wè pbanábì nzínzi ò rò ndi níngbè atdí ale.» ²⁰ Ní, kǎdù dhu iwu abádhí-tsù, ndàti: «Olu, nyi nyú, nyi nyarátina ma rǎrì àdhi?» Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Nyi ní Kàgàwà bhà Krístò.»

*Yèsù rí ndi ndovèya kotdù ndi, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu
(Mát 16.20-28)*

²¹ Yèsù adù abádhí níso òbi nyú nà ìnzì ndi dhu núnò tí atdí ale tò màtí. ²² Kadù àtinà pbindà ábhàlì nǐ tdítdǒ: «Dhu àkǎ Ìndrù t'ídhùnà ràbà àpèbè atdítdǒ. Pbanga ò pbàkùrù mà, pbàkùhání tò ádròdrǒ ale mà, Hyátá tó màlímó mànà dhu nóvdhoya ka. Ka kohoya ka, kadù òtdùnà. Ndirò, ìbhu idho ò, kǎdùya ndìngbè.»

*Yèsù-owù núngù ka kí tí dhu
(Mrk 8.30-9.1)*

²³ Tdítdǒ, Yèsù adù àtinà ànyìrò ì'ì kórò ale nǐ: «Ndi nòzè ndùbhi owùdu ò ale náka ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbindà mùsàlabhà kórò kàsùmi ò, ndàdù owùdu núngu. ²⁴ Pbindà ìpìrǒnga nòzè ndòdò fìndà ale níiwiya ka. Pbéù, okúdu dǒ rò rí pbindà ìpìrǒnga níwí ale, níugúya ka. ²⁵ Ìndrù rí yà adzi ò kórò ònzi nába, pbindà ìpìrǒnga ràdù ndínza, ngàtsi nǐ ndi nyú ndàdù àwí dhu tò ìdzinga ní àdhu? ²⁶ Ìndrù-nyì náapè iwu okúdu dǒ rò, ndirò pbàkà ote-okú dǒ rò màtí, ní Ìndrù t'ídhùnà-nyì níiwaya átò kǒkú dǒ rò ndi ndítsi ìrà pbindà ádrùngbǎnga tó awáwù mà Àbanà bhà awáwù mà ndirò ìlìlǎ màlàyíká tó ádrùngbǎnga tó awáwù mànà ò nínganí. ²⁷ Ma mí obhó dhu núnò fùkè: ngǔkpà ale, yà ìrò rí'ì ale nzínzi ò, núuvèya nzi ìnzà ì àla Kàgàwà rí idzi nónyu Ìndrù dǒ dhu rórò.»

*Yèsù-wòyò rí ndùgèrè dhu**(Màt 17.1-9; Mrk 9.2-10)*

²⁸ Mbèmbè àrù idho dzidò, wò dhu ndì ndótè rórò, Yèsù náanzi Péterè mà, Yùwaní mà, Yàkòbhò màna, 'adù upo na pbìrì dò, ndínì ì itsò tí ì. ²⁹ Ní, Yèsù rí ndìtsò ònà kàsùmì ò, kà-nyì-wòyò núúgèrè ndì, kà-rò mùdzarù ràdù òwu, ndámbe ùmbìlì dò ale-nyìkpó nóho rí dhu bhèyi. ³⁰ Ní ànyìrò, óyò ale núuto ì, 'ámbe òte dò Yèsù màna. I ale ní'ì Músà mà Èliyà nà. ³¹ Ní ádrùngbànga tó awáwù ò ì ùtò ì rò, abádhí náambénà òte dò Yèrùsàlemà Yèsù ràrà pbìndà kasu nùtsà ní abhi dò. ³² Péterù mà, òdhína màna ní'ì iwà idho nùdá nà atdí dò ró. Ní, idho ò rò ì ìvà ì rò, abádhí náala Yèsù bhà ádrùngbànga tó awáwù, kòkò tiná ikò óyò ale màna. ³³ Ní, kòkòrí ale rí Yèsù nùbha ònà kàsùmì ò, Péterù náadù àtìna Yèsù ní: «Màlimò, dhu òfò nga àlè ròkò író. Kùdì ìbhù hemè-dzà, atdí indù, ngàtsi Músà tò, ndìrò ngàtsi Èliyà tò.» (Péterù núuni inzà àdhu mà núno ndì ndí dhu.) ³⁴ Wò dhu nóte kà rí rórò ní ndì, ádrùngbà àpbù niibvù ndì, ndàtsi abádhí sisina ní. Ní òdo nùsì Yèsù bhà ábhàlì ò, wò àpbù rí ndàtsi dòyá dhu ì àla rò. ³⁵ Wò àpbù ò rò, atdí ale-tù nùrì ndì, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, idù ma mópì ale. Ní, nyìrì kà-tsù dhu.» ³⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù náadù ndòtù atdíró tí ànyìrò. Kàbhà ábhàlì náadù wò ì àla dhu nódo affiya ò tí, ìnzì adù atdí dhu mà núno ìndrù tò.

*Yèsù rí nzéere-alafí náaràvu ròná ngbàngba nígù dhu**(Màt 17.14-21; Mrk 9.14-29)*

³⁷ Tsùtsá nìnganí, Yèsù mà, kòkò ìbhù pbìndà ábhàlì màna náawù pbìrì dò rò. Ní, ihé-yà náadù iwu Yèsù tí ò. ³⁸ Ní, ì ihé-yà nzínzi ò atdí ale náavò dhu òrú tùna nyú nà Yèsù tò, ndàti: «Màlimò, ma mìtsò mà ìtsò tí nyú rùnù, àgèrè pé nyi nyàndà idhùdu. Ohó tí àbadhi arí'ì atdíró tí fudù. ³⁹ Nzéere-alafí òtsù kà ò rò, ní ànyìrò rò tí kàrókù, ndì nzéere-alafí ràdù ònànga nìyà òbì nyú nà, isò-yà ràdù ndùpbò liná. Ndi nzéere-alafí náarí àrà kùbhà pbà ngborò rò, iwà ndì ndàbhù ka rìngyè ndì, ndùvè kpàna atdí dò nyú rórò. ⁴⁰ Ní, ma mìtsò ma pbùkù ábhàlì rò, ndínì wò nzéere-alafí nípfo tí kà ò rò. Pbétù, abádhí adù nzà kà-lèma ònzì.» ⁴¹ Ní, Yèsù adù àtìna: «Hàkà! Nyì indo arí'ì ale tí rò, nyì ní ìmbà arí'ì a'uta nà ale! Ndirò, nyì ní nzéere ale! Àlè kokoya atdíkpá nyì màna ife kàsùmì tí? Ndirò, ma mondúya fùkù dhu-dzi ràrà àhu ife idho tí?» Nìrò ní ndì Yèsù adù àtìna wò ngbàngba t'abanà ní: «fàrà ndì idhùnu nà író!» ⁴² Ní, Yèsù-tì'ò ndì ngbàngba ròndrì ònà kàsùmì ò, nzéere-alafí niibvù kà-ònga obvò, ndadù kà-ònga nìyà òbì nyú nà. Pbétù, Yèsù náadù òrù wò nzéere-alafí dò, wò ngbàngba ràdù ògù. Wò dhu-dzidò, kàdù ndì ngbàngba nádu àbanà-fò ò. ⁴³ Ní, idho núuko urò ì'ì kórò ale atdí dò, Kàgawà bhà ádrùngbànga tó òbì ì àla rò.

*Yèsù rí ndì ndòvè, kòtdù ndì, ndadù ndìngbè dhu nóvo táfítdò dhu**(Màt 17.22-23; Mrk 9.30-32)*

Òko ìndrù òko idho rí 'ùkò Yèsù ònzì dhu dò rórò, ní kàdù dhu òvò pbìndà ábhàlì tò. ⁴⁴ Kàtì: «Nyùdì biku nyìrì yà fùkù ma múnona òte mbèyi: Ohó tí, kà kí Ìndrù t'ídhùna nípfo kabhu ìndrù-yà-fò.» ⁴⁵ Pbétù, wò òte náadù nzà abádhí-dò àlè. Ohó tí, ndì òte-tì náarù ndì òru tí abádhí rò ìnzì abádhí unì tí. Ndirò, abádhí adù Yèsù-tsù ì'ì ndì òte-tì nívù dhu-òdo nónzì ònzì tí.

Ádrùngbǎle nyú ròsè ní àdhi
(Màt 18.1-5; Mrk 9.33-37)

46 I ábhàlì náadù 'òpè 'àgò ì nzínziya ð. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzínziya ð, 'ámbe àtìnà dǒ: «Alé nzínzi ð ádrùngbǎle nyú ròsè ní àdhi?» 47 Pbéù, Yèsù núunì abádhí tó irèta angyangyi. Ní, kǎdù ákè ngbángba nídyì ndìlì rìdè tiná nyú, 48 ndàdù dhu òvò p̀bìndà ábhàlì tò, ndàti: «Yàrí ngbángba nàkò ɔ̀vòdu rǒ ale nákò wà ma. Ndirò, ima nàkò ale nákò wà yà ima nívi ale. Obhó tí, nzínzikù ð kóró, ákè ale tí rǐ'ì ale ní ndi ádrùngbǎle.»

Ìnzì ndi ale náapé 'ì'ì àlè tó òmvù tí, ní ndi ale ní àlè nzínzi ò ale
(Mrk 9.38-41)

49 Yùwanì adù dhu òvò Yèsù tò, ndàti: «Màlimò, mǎ màla atdí ale ɔ̀vònu rǒ rǐ nzére-alafí nípfò indrù ò rò ró. Ní mǎ mìsǒ ka ìnzì kǎrì ùbhi atdíkpá mǎ mànà owùnù ð dhu-okú dǒ rò.» 50 Pbéù, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ìnzì nyisǒ ndi dhu kà tò. Obhó tí, ìnzì ndi ale náapé 'ì'ì àlè tó òmvù tí, ní ndi ale ní àlè nzínzi ò ale.»

Sàmàrìyà ð bhà rǐ 'ùvò ìnzì 'àkò Yèsù dhu

51 Yèsù rǒdzì yà adzi ð rò, ndàrà òrù-akpà ò ònà idho ní'ì iwà ndi ndìndù ndi ró. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, kǎká ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. 52 Ní, kǎdù p̀bìndà mùkèngyè nóvi ròwù angyi fìndà. Ní i ale uvò 'òwù, 'òwù òtsù P̀hàsàmàrìyà tó atdí pbanga ò, ndíni ì ɔ̀bhòlò tí kàkò ka kí tí dhu. 53 Pbéù, ndi pbanga ð bhà adù nzá Yèsù àkò firábvǎ, Yèrùsàlemà tó kigò ò kà rǎrà dhu-okú dǒ rò. 54 Ní, Yèsù bhà ábhàlì, Yàkòbhò mà Yùwanì mànà níitdègu wò dhu àlǎ, ní abádhí adù dhu òvò Yèsù tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyòzè tí wà mǒnzì kǎzu rìfò òrù-akpà ò rò, ròtdì kòkò ale-tsè?» 55 Pbéù, Yèsù adù ndàgerè ndàndà abádhí dǒ nga, ndàdù òrù abádhí dǒ. 56 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì mànà náadù ùvò, 'òwù ngǎtsi pbanga ò.

Yèsù-owù nòzè 'ùngu ale
(Màt 8.19-22)

57 Otu ð kòkò ale ròwu rórò, atdí ale náavò dhu Yèsù tò ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mǒngò ùbhi owùnù ð, kóró ngari ð nyi nyúbhi i nanǎ.» 58 Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwè mà náarí'ì inè bhǔya nà. Ndirò, yà ɔ̀rú arángilì àrè mà náarí'ì inè idzàya nà. Pbéù, Ìndrù t'ídihùnà, rǐ ndòkò, ndìlì dǒna obvò rǒnga mà náarí'ì ìmbǎ.» 59 Ndirò, Yèsù adù àtìnà ngǎtsi ale ní: «Írà owùdu ð!» Pbéù, ndi ale adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, úfà rusà idù, marà pé àbadu òtdù angyi.» 60 Ní, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ébhà kòkò abvo rùtdù fíyó abvo. Pbéù, àrà nyuno òrù-akpà ð Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó Màkùrù indrù tò.» 61 Ngǎtsi ale náati tdítdǒ Yèsù ní: «Ádrùngbǎlé, ma mòzè mungu owùnù. Pbéù, úfà pé rusà angyi idù, marà pbàkà idzá-bhà nóvi.» 62 Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Íwà inga nòpè ndòbhi ale náapé olùnga àndà, ní ndi ale àkǎ nzá ndònzì kasu òrù-akpà ð Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ð.»

10

*Yèsù rí p̀bìndà àr̀ùbhù kumì d̀óná òyò ná àbhàlì níví òyòyò rò dhu
(Màt 10.7-16)*

¹ Wò dhu-dzidò, Ádr̀ungbàlè Yèsù náavò àr̀ùbhù kumì d̀óná òyò ná ng̀ùkpà ale. Kàdù ì ale níví òyòyò rò ròwù angyi fìndà, yà ndì nyá ndítírò ndì ndákàná ndàrà òyà kóró kigò mà, kóró ngari màná ò. ² Tdù abádhí òwu rò, kàdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Ònyù t'òguta-kàsù rí'ì abhò nyá, pbètù ndi ònyù ògu rí ale rí'ì ngúfe. Ní nyàtsò nyí inga-àbadhi rò, ndíní ònyù t'òguta-kàsù t'ále-bvù nitrò tí. ³ Nírò, nyòwu: Kòní ma mùví nyí tà mà bhèyi tsamangèrè nzinzi ò. ⁴ Àpé nyùgu ísòwù mà, bhòlò màná. Ndirò, àpé nyùgu kàyitò. Àpé nyòwu iko rò ìko tí otu ò, atdí ale mà nátsè nyí nyí rò. ⁵ Atdí idza ò nyí nyòtsù rò, nyí nyowuna ànyí idzá-bhà àtsè rò angyi nyàti: «Màr̀ungà àkà ndì'ì àzú-dzá.» ⁶ Màr̀ungà nòzè atdí ale mà ní'ì ànyí-dzá rò, ní wò nyí nyòzè rí'ì ànyí-dzá màr̀ungà náarana ì'ì rò ndi ale tò. Pbetù, ìmbà nyákò rí màr̀ungà ò ale ní'ì rò, ndi màr̀ungà arana ndàdu rò fukù ò. ⁷ Nyí ka kàkò òná idza ò, nyí nyowuna òko rò ànyí-dzá tí. Ndirò nyí nyowuna fùkù ka kàbhù dhu kèlè nónyù rò, nyàdù fùkù ka kàbhù dhu kèlè nóm̀vù. Ohó tí kasutále nákà ndàbà p̀bìndà màkimbà. Àpé nyòwu ùda rò atdí idza ò rò ngàtsi idza ò. ⁸ Atdí kigò ò nyí nyòtsù, kadù nyáko rò, nyí nyowuna fùkù ka kàbhù dhu nónyù rò ònyù. ⁹ Nyí nyowuna ndi kigò ò andi ná ale nígu rò, nyàdù àtìná ndi kigò ò bhà ní: «Kàgàwà rí idzi ònyù d̀ùkù òná kàsùmì nínùdù wà ndì.» ¹⁰ Pbetù, atdí kigò ò nyí nyòtsù, ìnzì kadù nyáko rò, nyí nyowuna ùvò rò ndi kigò-tsidò ngudhà ò, nyàdù àtìná ndi kigò ò bhà ní: ¹¹ «Kàní, mà mò'ò wà p̀fòka-tsítsírò ì nùpbà fùkù kigò ò àhù r̀ongò d̀ùkù. Pbetù nyàni dhu, Kàgàwà rí idzi nónyù ìndrù d̀ò òná kàsùmì rìndù wà ndì.» ¹² Ma mí dhu òvò fùkù: Kàgàwà rí ìndrù-ànyà nítìdì nínganí, wòrì kigò d̀ò kòtdíyà anyà, ròsè Sòdomò tò kigò d̀ò ndi ndatdì anyà d̀óná.»

*Òyá ale níví ì ìnzì 'a'u tí Yèsù dhu
(Màt 11.20-24)*

¹³ Tdítidò, Yèsù adù àtìná: «Nyí nyí'ì àp̀bè ò Kòràzinì tò kigò, ndirò nyí nyí'ì àp̀bè ò Bètèsàyidà tò kigò! Ohó tí, yà ùkù ì nònzi wiwì ní'iyana gukyè Tìrò mà, Sidonà màná tò kigò ò ì nònzi dhu tí, ní ì kigò ò ale ní'iyana angyí nyá ì ugèrè ì, 'ùbhà fíyò nzèrè m̀tsò ró. Abádhí ì'iyana iwà ì ufò g̀óniyà mberù tí ròyá, 'adù ohu nùtrò d̀òyà ò ró. ¹⁴ Nírò, Kàgàwà rí ìndrù-ànyà nítìdì nínganí, kítìdìyà dhu d̀ùkù abhàbhò nyá, ròsè Tìrò mà Sidonà màná tò kigò d̀ò ndi ndítidì dhu d̀óná. ¹⁵ Ndirò ìnyí Kàpèrnawumù, nyí nyà'ù tí dhu idzi Kàgàwà r̀aràdù nyidzi òr̀ù-akpà ò? Pbetù kà rí nyifò obvò, ndàdù nyabhù nyarà àhù òvè-bvù.»

¹⁶ Tsùkù dhu ǹrì ale ní'ì wà tsùdù dhu. Ndirò, ìnzà nyí nàko ale nàko nzà ìma átò. Ndirò, ìnzà ìma nàko ale nàko nzà yà ìma níví ale.»

Àr̀ùbhù kumì d̀óná òyò ná àbhàlì rí ì àdù dhu

¹⁷ Kòkò Yèsù ùvinà àr̀ùbhù kumì d̀óná òyò ná p̀bìndà àbhàlì náadù ì atdidò nyá idhèya níka ì r̀órò. Ní, abádhí adù àtìná Yèsù ní: «Ádr̀ungbàlè, nzèrè-alafí mà ní'ì tsùkà dhu, òvònu rò mà mòdì ì rò!» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìná abádhí ní: «Ma màla àlà Sitanì òr̀ù-akpà ò rò r̀ítsì, r̀ambìlì òvò bhèyi rò.»

19 Kòní ma màbhù wà ádrùngbànga tó ɔbi fùkù, ndíní nyí nyòbé tí osu mà áwíya ní arí indrù ùbí àwù-tidò mànà-òngà nǐ. Ndirò ma màbhù wà ɔbi fùkù ndíní nyí nyònzí tí wò òmvù bhà kóró ɔbi lè mà nǐ. Ndirò, nyònzí rí nzéɛ atdí dhu mà rǐ ì ìmbà. 20 Pbéù, dhu àkǎ nzá idhèku rika ndí nzéɛ-alafí rówu tsùkù dhu ìrì rǒ dhu-okú dò rò. Dhu àkǎ kà rika ndí iwà ka kúndí ɔvòku òrù-akpà ò dhu-okú dò rò.»

*Yèsù-idhè rǐ ndìkǎ dhu
(Màt 11.25-27; 13.1-17)*

21 Wò ndí kàsùmì ǒ tí, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí náabhù Yèsù idhèna rika ndí atdíǒ. Ní kǎtí: «Ò ǎba Kàgàwà, òrù-akpà mà yà adzi mànà ǒ Ádrùngbálé, ma mìlè nyí atdíǒ nyú, yà inga núni, 'adù dhu-òngà t'òvòta núni ale rǒ nyí nyarù dhu ní nyí nyábhu ìnzí ka kádù òzàna dhu tí ale nyú rùni dhu-okú dò rò. Obhó tí Ábá, wò dhu bhèyi ní ndí nyí nyazè ndí dhu rònzi ndí. 22 Àbadu níbhò wà kóró dhu fudú, ndirò atdí ale mà núni nzá àdhi mà rǎrǐ Kàgàwà t'ídhùnà, pbétù ka núni ní kà t'Ábanà kèlè. Ndirò, atdí ale mà núni nzá Àba rǎrǐ àdhi mà dhu, pbétù ka núni ní kà t'ídhùnà kèlè, ndirò yà kòzè ndìtè ka fíyò ale mànà.»

23 Wò dhu-dzidò, Yèsù agéré ndí pòndà ábhàlǐ dò, ndàdù dhu òvò fíyò tí òyá, ndàtí: «Hirò nònzi ale ní yà nyí nyálàna dhu àlǎ rí ale. 24 Obhó tí, ma mátina nyí nǐ: ábhò pbanábi nyú, ábhò ádròdrò pbákámá mànà ní'í dhu-atdyú nà 'àla yà nyí nyálàna dhu, pbétù abádhí adù nzá i dhu nála. Ndirò, abádhí i'í dhu-atdyú nà 'ìrì yà nyí nyírìna dhu, pbétù abádhí adù nzá i dhu níri.»

*Ídzi afina nà Mùsàmàriyà tó mbólí
(Màt 22.34-40; Mrk 12.28-34)*

25 Òyátá tó atdí màlímò núvà ndí ndivù dhu Yèsù-tsù kà-afí ndí ndomvù tí nǐ, ndàtí: «Màlímò, ádhu ndí àkǎkǎ mǎnzí, ndíní ma mabá tí dhòdhòdhòngà tó ípiròngà?» 26 Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàtí: «Ádhu àlè tó Òyátá ò ka kándí? Ádhu kà ò nyí nyarí òzàna?» 27 Wò ale náadù dhu àdu ndàtí: «Dhu àkǎ nyozè pbùkù Ádrùngbálé Kàgàwà kóró afínù nyú nà, kóró atdyúnù nà, kóró ɔbìnù nà, ndirò kóró pbùkù irèta mànà. Ndirò, dhu àkǎ nyozè ɔdhìnù yà nyí nyú nyí nyòzè nyí nyí-tírò dhu bhèyi.» 28 Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtí: «Nyí nyòtè mbèyi nyú. Ònzi ka, ní nyí nyádù ípiròngà nábà.» 29 Pbéù, wò Òyátá tó màlímò náazè ndòlè dhu fíndà. Ní kádù dhu ivu Yèsù-tsù, ndàtí: «Òdhìdu ní àdhi?» 30 Nírò ní ndí Yèsù adù yári mbólí náwe. Kǎtí: «Atdí ale núubhína àwù rǒ Yèrusàlemá tò kígò ò rò, ndámbe àrà dǒ Yèrikò tò kígò ò. Ní otu ǒ, ogbotále náakèrè ka, 'adù kòngbù, 'adù kàrǒ mùdzarù nùdha, 'adù òwu fíyò dhu nǐ, 'ùbhà àbadhi iwà ɔve-ngbò nòfò ró. 31 Ní pbá ngbòrò rò, atdí kùhanì núubhína ùda rǒ wò otu ǒ. Ní ndí ale ndí ndàla rò, wò kùhanì núudà otu-igí dò, ndàdù àrà fíndá dhu nǐ. 32 Ndirò, atdí Mùlawì níra àhù ányìrǒ ndí dhu bhèyi tí. Ní, kǎndrì ndàla wòrì ale, ndàdù pòndà otu nága igi, ndàdù àrà. 33 Pbéù, Sàmàriyà tó pòrì ǒ atdí ale, wò ndí otu ǒ rárá, náara àhù wò ngbòna àvo ale tí. Ní ka ndí ndàla rò, àbadhi náadù izu àbà atdíǒ kádù. 34 Ní, kádù òndrì tdítǒ ìkyèrǒ nyú kà-tí'ò, ndí rùdho akýe, òvayì mànà kà-rǒ otú dǒ, ndàdù ndí otú nùtsi. Tdítǒ, kádù kitdù ndìli pòndà kayinò dǒ, ndàdù àràna òlo-dzà ò. Ányì, kádù kàngbò nódò mbèyi nyú. 35 Tsùtsá nínganí,

kǐdyi ɔ́yò fùrangà-kpɔ̀ ndàbhũ olo-dzà-àbadhi-fó, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ɔdo yàrí ale mběyi. Tdítǔ ma mǔda iró rò, ma mítsi kòkú dò rò nyi nyiwi tdítǔ dhu núbho indù ma-tírò.» ³⁶ Wòrí mbóli dzidǔ, Yèsù adù dhu ivu ndàti: «Ádhi ndi kòkò ìbhũ ale nzínzi ǔ ndi nàvi nyìkpónu ǔ wò ogbotále angbù ale t'òdhìna tí?» ³⁷ Ní, Ɔyátá tó màlimò náadù dhu àdu, ndàti: «Yà idzinga nònzi kà tò ale.» Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Nyi nyé mà átò, àrà, nyadù dhu ònzi ndi dhu bhéyi.»

Yèsù rǐ ì Màrità mà, Màriyà màna mà t'ídzá dhu

³⁸ Yèsù mà, p̀bìndà ábhàlì màna rǐ ì abhi ǔ rò, ní abádhí awù òtsù atdí pbanga ò. Ndi pbanga ǔ, Màrità tí kátina atdí tsibhále náakò abádhí p̀bì idzá. ³⁹ Ndi Màrità ní'ì inè Màriyà tí kátina awèna nà. Ní, ndi Màriyà náadì Ádrùngbàle Yèsù tí íkyèrò nyé, ndàmbe kà rùnna dhu níri dǔ. ⁴⁰ P̀bétù, Màrità adù ì'ì atdí dǔ idzá ábhò kasu náva tsina ró. Ní, íyàdhiyà arà Yèsù-tí'ò ndi dhu-okú dò rò. Káti: «Ádrùngbàlé, wò awèdu ùbhà ima, mambe kasu ònzi dǔ atdí rò dhu nònzi tí nzá atdí dhu mà rùnù? Nírò, áví ka rìrà dzùnàdu ònzi.» ⁴¹ Ní, Ádrùngbàle Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Màrità! Màrità! Nyi nyi inga ìrè abho, tsinũ ràdù ndàva ábhò dhu-okú dò rò. ⁴² Atdí dhu kèlè ní ndi àkàkà dhu tí rǐ ì. Màriyà òvò ídzi dhu nyé, yà ìnzì atdí ale mà ràdù àkòna foná rò.»

11

*Yèsù rǐ ale ìtsò ka kádù tí dhu núdhě p̀bìndà ábhàlì tò dhu
(Màt 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Atdíku Yèsù náadì ndàmbe ndìtsò dǔ atdí ngari ǔ rò. Ní kítǔdègu itsòta nító, ní kàbhà ábhàlì nzínzi ǔ atdí ale náati kà nǐ: «Ádrùngbàlé, údhě mà màkà mǔngò mítsò tí dhu fàkà, àdhàdhì Bàtizò nubhónà Yùwanì núudhě ka p̀bìndà ábhàlì tò dhu bhéyi.» ² Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyìtsò nyí nyí rò, nyòngò àtìna:

<Ábakã,

ɔ̀vònu àkã kuni Ìilá Ɔvo tí.

Ábhù dòkà nyi nyí idzi ònyu òná idho ràkã.

³ Óngò mà'ì nà rákã ònyù ìnbhò fàkà bilíngana.

⁴ Ɔbà fàkà nzérenga fàkà,

átò mà marí dhu ùba onzìkà dhu nùfà ale tò nídhuní.

Ndirò, àpé nyabhè mà mòtsù umvútá ò.»

⁵ Tdítǔ, kádù àtìna abádhí nǐ: «Atdí nzínziku ǔ ale rǐ ì ɔ̀dhìna nà, ndàdù ndìva ndàrà iku-alikpa ǔ ndi ɔ̀dhìna bhà, nditsi àtìna kà nǐ: «Ɔdhi, ìbhò pé ìbhũ m̀gati m̀wũ funú, ⁶ atdí ɔ̀dhìdu nírà àhũ p̀bàkà, abhi ònà rò, ní ma mábhũna kà rònnyè dhu rǐ ì ìmbà akekpa màti fudú.» ⁷ Ní, idza nà rò wò ale náapé adù dhu àdu ndàti: «Inzi áv à tsidu. Tsàtsù ka kàpbi wà. Mà mòyi wà p̀bàkà inzo màna. Ní, ma mí nzi mivà marà m̀gati àbhũ indù.»

⁸ Ní ma mí dhu ɔ̀vo kpangba fùkè: wò ale rǐ mbà adù àdì ìnzì ndìva ndì, ndìrà m̀gati àbhũ kà tò ɔ̀dhìna tí kà rǐ dhu-okú dò rò, p̀bétù kà ràdù ndìva, ndàdù kóró dhu yà kà rǐ atdyúna òho nábhũ kà tò dhu ní, ìnzì ndi ndi ndingyè rórò kà rùbhi kònzi rǔ dhu.

⁹ Nírò, ma màtina nyí nǐ: dhu àkã nyònzì dhu, ndirò ní ndi ka kádù kàbhũ fùkè. Dhu àkã nyònè dhu, ní ndi nyí nyadù kàbà. Ndirò dhu àkã

nyitdò tsàtsù, ní ka kádù kàpfò fùkù. ¹⁰ Obhó tí, dhu nònzi ale tò ka kádù dhu àbhù. Dhu nònè ale, rádù dhu àbà. Ndirò, tsàtsù nitdò ale ní tò ka kádù tsàtsù àpfò. ¹¹ Ádhi pbá ale t'ábanà ndi idhùnà nónzi ìbhè foná rò rádù osu nábhu kà tò? ¹² Ndirò ngátsi nì, idhùnà nónzi à'ù-bhì foná rò, kà t'ádù áwina nì arí indrù èbì áwù-tidò nábhu àbhù kà tò? ¹³ Nírò nyí nyú ngà, nzéere ale tírò nyí nyárá idzi dhu núbhò fùkú nzonzo tò rò, òrù-akpà ò arí'í Ábaku rádù àdi ìngbà dhu bhèyi ìnzí ndàbhù Ìlilá-Alafí ka nònzi foná ale tò?»

*Yèsù rí ɔte nádù ndi nòbhù ale tò dhu
(Màt 12.22-30; Mrk 3.22-27)*

¹⁴ Atdiku Yèsù adì ndàmbe atdí ale nábhu ròngò iwí tí nzéere-alafí nípfo dǒ ndi ale ò rò. Ní nzéere-alafí nítdègu àhu, ní ndi ale adù ndòpè ndòtè, idho rádù ihé-yà náko atdíidǒ. ¹⁵ Pbéù, ngúfe ale adù àtìna: «Kàrí nzéere-alafí nódì Bèlìzèbuli tí kátina nzéere-alafí dǒ ádrùngbàle bhà ɔbi nì.» ¹⁶ Ngùkpàkà-tsi náazè 'òmvù Yèsù-aff. Ní, abádhí náavi ka rònzi atdí wíwì, ndíní òrù-akpà ò rò kàbhà ɔbi írà dhu navi tí. ¹⁷ Pbéù Yèsù núuni abádhí rìrèna dhu angyangyi. Ní kádù àtìna abádhí nì: «Atdí ádrùngbá kamà bhà pbiri ɔ ale-ònga náapè adù ndàndò, ní ndi ádrùngbá kamà bhà idzi-tsù rádù ndòdì òdì tí, òná idza rádù 'ùgolo, atdídhéná idza ràdrù ì ngùkpà idza dǒ. ¹⁸ Ní Pfòmvò náapè àmbe ndùgyè dǒ ndítírò, ní kàbhà idzi rádù àdi ìngbà dhu bhèyi ìnzí tsùna ròdì ndì, wò nyí nyátina Bèlìzèbuli bhà ɔbi nì ma rarí nzéere-alafí nódì rò? ¹⁹ Ndirò, dhu apé ì'í Bèlìzèbuli bhà ɔbi nì ma marí nzéere-alafí nódì dhu tí, ní fùkú ale náarádù kòdì ádhi bhà ɔbi nì? Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, ì fùkú ale núunoyá ndi ànyàku. ²⁰ Pbéù, dhu apé ì'í ma marí nzéere-alafí nípfo modi indrù ò rò Kágawà bhà ádrùngbànga tó ɔbi nì dhu tí, ní nyèni dhu Kágawà rí idzi ònyu dàkú òná idho náká wà.

²¹ ɔbi nà atdí ale, ndàdù ì'í kóró fíndá mattsùmù nà, náapè àmbe pbìndá pbanga-ngbò nódò dǒ, ní kàbhà dhu-tsi rádù òko mbèyi, ìnzí kìnza. ²² Pbéù ngátsi ale yà ìdzidzò ròsè kà dòná náapè adù ìrà àhu, ndàdù kà lèma nónzi, ndùdhá yà kàrí ndòyò ròyá kóró kà-fó mattsùmù, ní ndi ale rádù kà-fó rò ndì ndùdhá dhu núndò ɔdhína tò. ²³ Ìmbá rí'í tidu òná rò ale ní pbàkà òmvù, ndirò ìnzí rí dhu-tsù ùndù atdíkpá ima màna ale ní rí dhu ìnda ìnda tí.»

*Nzéere-alafí rádù ndadu ndi ndahù òná rò ale-ò tditdǒ dhu
(Màt 12.43-45)*

²⁴ Yèsù adù àtìna tditdǒ: «Nzéere-alafí náapè àhu atdí ale ò rò, ní ndi nzéere-alafí náarí àrà, ndùbhi rùngù òná mǎtí ndàmbe ndi ndàrà ndàso róngà nómè dǒ. Ní inzà ndi ndàbà ka rò, kà rádù àtìna: «Ma mí madù yà ma mahù òná rò pbà idza ò.» ²⁵ Ányì ndi ndàrà àhu rò, kà rí ànyì-dzá nga nótù iwà ka kàtsù, kadù nyìnati òhù mbèyi nyú ró. ²⁶ Nírò ní ndi kà rádù àrà àrùbhù ngùkpà nzéere-alafí, atdíidǒ fíyó nzéere-à-òbì òsè pbìndá ɔbi dòná nǎ núnzi, 'iwù òko màna atdíkpá ndi ale ò. Ní wò dhu-dzidǒ, ndi ale bhà ófò rádù ì'í nzéere nyú ròsè yà angyi ì'í kàbhà ófò dòná mǎtí.»

Hirò nonziya ale

²⁷ Wò dhu bhèyi Yèsù ròte òná kàsùmì ɔ, atdí tsìbhále náati kà nì ihé-yà nínzi ò rò: «Índú ari ayò finatsù ò, nyadù ìbàna òndò tsìbhále nónzi

wà hirò.» ²⁸ Pbéù, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Hirò nyú nónzì ale ní yà Kàgàwà bhà Òte nírì arí, 'adù ndi Òte rǎnna dhu nónzì ale.»

Yèsù rǒte ihé-yà nózè konzì wiwì fiyò dhu dǎ dhu

(Màt 12.38-42)

²⁹ Ihé-yà niitdègu 'òpè 'àndu ì Yèsù tí, ní Yèsù adù òte òpè ndàti: «Indo arí'ì ale narí'ì nzére ale nyú. Abádhí nózè konzì wiwì kèlè fiyò. Pbéù, ka kí nzí atdí ngátsi wiwì mà nítè abádhí tò, inzà ní Yónà rǒ ndi nanzì dhu kèlè nádi wiwì tí abádhí tò rò. ³⁰ Àdhàdhì yà nabi Yónà rǒ ndi nanzì dhu nǎ'ì wiwì tí Ninawè ò bhà tò dhu bhéyi, Ìndrù t'ídhùnà rǒ rí ndónzi dhu nǎ'ì yia wiwì tí kàkà indo arí'ì ale tò. ³¹ Ndirò ìndrù-ànyà nítdì ka kí nínnganí, Sabà tò pbiirì ò ádrùngbá tsibhá kamà níivàya ndi, ndidè indo arí ale-nyìkpa rǒ, ndàdù abádhí-ànyà nítdì. Obhó tí, kára yà adzi-tsù adì ndi ì rò, ndirà dhu-ònga t'òvòta nuni ádrùngbá kamà Sòlòmònì rǎnna dhu nírì. Ndirò nyèni dhu, yà onzikú idè ale nòsè wà Sòlòmònì dònà matì. ³² Ndirò, ìndrù-ànyà nítdì ka kí nínnganí, Ninawè ò bhà níivàya ì, 'ikò kàkà indo arí ale-nyìkpa rǒ, 'adù abádhí-ànyà nítdì. Obhó tí, Ninawè ò bhà nǎugèrè ì, 'ùbhà fiyò nzére mùtso Yónà rǎnna dhu ì ìrì rò. Ndirò nyèni dhu iró rí'ì ale ràdà wà Yónà dònà matì.»

Ale-nyìkpo ní ale-ngbò rǒ tarà

(Màt 5.15; 6.22-23)

³³ Tdítdǎ Yèsù adù òte ìse ndàti: «Atdí ale mà rí nzí adù tarà nóbì, ndàdù ìlinà ndi nórù ngari ò, ngátsi ní ndàdù àtsinà ità-tsi. Pbéù ka ràdù kòbì, ndàdù àgùrùnà orú, ndínì idza rítsù ale-nyínga nawù tí. ³⁴ Nyìkponu rí'ì àdhàdhì ngbònu nawù rí tarà bhéyi. Nyìkponu náapè ì'ì ídzì rǒ rò, ní kóró ngbònu ràdù ì'ì awàwù ò. Pbéù nyìkponu náapè ì'ì mbá ídzì rǒ rò, ní kóró ngbònu ràdù ì'ì ìnò ò. ³⁵ Ní dhu òfò nga nyòdò affinu ò rí'ì awàwù mbéyi, inzí ongo tí ìnò tí. ³⁶ Ndirò kóró ngbònu náapè àwù, ìmbà rànù atdí ngari mà rí'ì ìnò ò, ní kóró ngbònu ràdù àwù, àdhàdhì yà atdítdǎ ráwù tarà nátayi ngbònu dhu bhéyi.»

Yèsù rǒrù Pbhàfàrisáyò mà, Hyátá tó màlímó mànà dǎ dhu

(Màt 23.1-36; Mrk 12.38-40; Luk 20.45-47)

³⁷ Wò Yèsù rǒte ònà kàsùmì ò ní ndi, atdí Mùfàrisayò náanzi ka ràrà ònyè nónyè pbindà. Ní, Yèsù atsù kàbhà idza, ndàdi ònyè-tsùnà. ³⁸ Ní, idhò nǎukò wò Mùfàrisayò atdítdǎ nyú yà Yèsù rí ònyè nópè ndònyè inzà ndi ndù'ò òtsuna rórò dhu ndi ndàla rò. ³⁹ Pbéù, Ádrùngbàle Yèsù adù àtìna kànì: «Nyì, Pbhàfàrisáyò tírò, Nyì nyári kópà mà sàni mànà ngbò kèlè nú'ò, pbéù afiku ònà rò nyàdù ì'ì ulè tí nyì nyulè ogbo t'ónzita mà, nzérenga t'ónzita mànà-atdyú ní ró. ⁴⁰ Nyì ní ìmbà dòya nà ale. Kàgàwà, yà ale-ngbò nanzì, náanzi tí obhó ale-afí átò? ⁴¹ Ní dhu àkà nyùbho afiku nyú ò rò àhu dhu perè tí Kàgàwà tò. Ndi dhu bhéyi ní ndi nyì nyàdù ìlà Kàgàwà-nyìkpo ò.

⁴² Nyì Pbhàfàrisáyò tírò, nyì nyí'ì àpbè ò! Nyì nyári ònyè nábhù arí rövù irí-bi-tidò mà, kóró itò-tidò mànà tò atdinga idre dǎ nùbhò perè tí Kàgàwà tò, nyàdù àdzo obhónánga ònzi nyì nyí dhu mà, Kàgàwà òzè nyì nyí dhu mànà dhu rǒ rò. Kǒkò ní ì àkàkànà nyònzì dhu, inzà nyì nyàdzo kǒkò angyangyi nyì nyarónzina ngùkpa dhu rǒ rò rórò. ⁴³ Nyì Pbhàfàrisáyò tírò, nyì nyí'ì àpbè ò! Pbhàhùdí tó unduta-dzà ò, nyì nyári nyòzè nyòkò

angyinã rò rí'í tombi dǒ, ndirò ìndrũ arí 'ùndũ òyá ngari ǒ, nyí nyárí nyòzè kowù nyàtsè rǒ ifuta nyú ná! ⁴⁴ Nyí nyí'í àpè è ǒ! Nyí nyúli nyí ìnzí arí 'àlà adzido, yà ìndrũ arúbhi dǒyá ìnzá ì ùni rórò bhèyi.»

⁴⁵ Tdítdǒ, Ùyátá tó atdí málímò náati Yèsù ní: «Málímò, wò nyi nyótèna ote ǒ, nyí nyùnò wà dhu mà ní átò.» ⁴⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tó ndati: «Nyí, Ùyátá tó málímò tírò, nyí nyí'í àpè è ǒ átò! Obhó tí, nyí nyárí odú rǒ'ò ànòna ka kí rò ànò nùgbá ìndrũ dǒ, ìnzí nyàdù nyòzè nyàpbalá ì ànò-ngbò ǒtsùku-dò ní màtí. ⁴⁷ Nyí nyí'í àpè è ǒ! Nyí nyárí Kàgàwà bhà pbanábí-adzido nórù, àzèmbè pbaní abáku kèlè náakyè abádhí rórò! ⁴⁸ Wò dhu bhèyi ní ndi nyí nyitè dhu kpangba iwà nyí rà'ù abáku anzi dhu. Obhó tí, abádhí náakyè Kàgàwà bhà pbanábí, ndirò nyí nyarádù ì pbanábí-adzido nórù. ⁴⁹ Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, Kàgàwà náavò dhu kpangba dhu-ǒnga t'òvòta tó pbindà irèta ní ndati: «Ma mí pbàkò pbanábí mà, pbàkò uvitatále màna núvì abádhí nzínzi ǒ. Ní abádhí nókoyeya kǒkò mà mòvì ale nzínzi ǒ atdíhena ale, 'adù àvu ngùkpà-tsí rǒ.» ⁵⁰ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà nítdi yà yà indo arí'í ale-ànyá, yà yà adzi Kàgàwà anzina rò ndi nufu Kàgàwà bhà pbanábí-azù-okú dǒ rò, ⁵¹ rǒpè ndi Àbèli-azù rǒ rò, ràrà àhu Zàkàriyà-azù ǒ. Ndi Zàkàriyà ka kahò Kàgàwà bhà idzá màzàbahù mà atdidǒ ìlá ngari màna nzínzi ǒ rò. Obhó tí, mà mí kànò kpangba fùkù, Kàgàwà nítdi yà àkye ka kakyè ale-abvò-ànyá yà indo arí'í ale dǒ. ⁵² Nyí, Ùyátá tó málímò tírò, nyí nyí'í àpè è ǒ! Nyí nyíwà inga t'únita tó tsàtsù tó fùngulà, ìnzí nyàdù nyòzè nyòtsù nyí-tírò ndi tsàtsù ǒ, ndirò nyàdù nyúvo ì nòzè 'òtsù kà ǒ ale rǒ ìnzí ròtsù!»

⁵³ Yèsù nítdègu ndivà uró rò, ní Ùyátá tó málímò mà, Pbahàrisáyò màna náakó atdidǒ kà rǒ, 'adù 'òpè 'òngè àbhǒ dhu nyú kà-tsù. ⁵⁴ Abádhí nóowúnà kà-afí nómvù rǒ ote ní ndiní ì idyi tí kà-idà-dò 'adù kòbhù dóná.

12

Yèsù rí pbindà àbhàlì-nyìkpó nítdyù dhu (Màt 10.26-27)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, àbhǒ ihé-yà náandu ì Yèsù tí, 'àkpèrò kà-ngbò, ale-pfò kafó róngà mà ràwí. Nírò ní ndi Yèsù apè ndòtè pbindà àbhàlì tó angyi, ndati: «Nyòdò nyí mbèyi Pbahàrisáyò tó afi rǒ rò. Ndi afi ní abádhí tó ɔyoyò ale-idà. ² Kórò dhu-tsí yà ì nuru nùuniya ì kpangba. Ndirò kórò dhu-tsi yà ǒdhù ǒ aróko nùuniya ì kpangba. ³ Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, yà ìnò ǒ rò nyí nyòtè kùbhingá dhu náaraya ndiri rǒ kpangba awáwà ǒ. Ndirò, yà bhèlè ǒ nyí nyòtè kàluga ǒ rò dhu núku rǒ ka kowuya ikù ǒ idza dǒ rò.»

Ádhi ndi àkǎkǎ kǎnzi ǒdóna? (Màt 10.28-31)

⁴ Yèsù adù àtina tdítdǒ: «Odhídù, mà mí yà dhu núno fùkù: dhu àkǎ nzá nyǒnzi yà ngbòku kèlè nóho rí, ndi dhu-dzidǒ ìmbá 'adù ì'í rùkú ì ǒnzina ngàtsi dhu ná ale-ǒdò. ⁵ Mà mí ǒdóna àkǎ nyǒnzi ale níte fùkù. Nyí nyàkǎ nyǒnzi ǒdóna ale ní Kàgàwà, yà ìndrũ ndi ndòhò rò rádù ì'í ádrùngbànga tó ɔbi ná ndòbvù ndi ale ìnzí aráve dhòdhòdhónganà kàzù ǒ ale. Obhó tí, mà màtina nyí ní: ndi ale ní ndi nyí nyàkǎ nyǒnzi ǒdóna.

⁶ Imbò àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó óyò fàrangà-kpò-nzo rǒ tí? Pbéù, atdí kǒkò àrè-tútù-nzo nzínzi ò mà náarí nǚ àdzo Kàgàwà ònà rò ìnzí kà ròdò ngbóna. ⁷ Ndirò Kàgàwà ùni wà duku-ká-vé-bvu mà kóró. Ní ìnzí nyònzí odo! Obhó tí, fùkú ípìrǒnga nósè wà ábhò àrè-tútù-nzo tó ípìrǒnga dónà màtí.»

Yèsù bhà ale tí ka kóko dhu mà, kòdho ka kí dhu màna
(Mát 10.32-33; 12.32)

⁸ Tdítdǒ kǎdù àtìna: «Ma màtina nyí nǚ: ndi ale náapé dhu ùno kprangba ábhò ale-ònzí ndàti ndí rǎrǐ pbàkà ale, ní Ìndrù t'ídhùnà náadùya àtìna átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ònzí, ndi ale rǎrǐ pbìndà ale. ⁹ Pbéù, modho rí ìndrù-ònzí ale ní ma modhoya átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ònzí. ¹⁰ Ndirò, Ìndrù t'ídhùnà ní rí dhu ùno nzére ale, náabáya àbà pbìndà nzérenga tó ubàta. Pbéù Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí nǚ rí dhu ùno nzére ale, náabáya nǚ ubàta akekpa màtí. ¹¹ Nyí nà ka kówu ànyàku kitdì tí unduta-dzà ò rò màtí, pbàkámá-ònzí rò màtí, ndirò ngàtsi nǚ pbanga ò ádròdrò ale-ònzí rò màtí rò, ní àpé nyòwuya afiku nítu rǒ nyí nyí rùkú dhu nísò tí dhu mà, ndirò nyí nyúnona dhu mà nǚ. ¹² Obhó tí, Hìlǎ-Alafí náaraya ndi nyí nyúnona ndi kàsami ò dhu nùdhe rǒ fùkà.»

Kpóna ò iwí nà ònzítale tó mbóli

¹³ Ihé-yà nzínzi ò rò, atdí ale náati Yèsù nǚ: «Màlimò, áví adòdu rùndò yà àbadu nùubhà òvè ndí ndòvè rò dhu-ònga fòkà.» ¹⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ádhi ndi ima nǚi ndíni mongó tí ànyàku núnò, madù fùkú dhu núnò fùkú?» ¹⁵ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna kóró ale ní: «Nyàndà nga mbèyi! Nyòdo nyí ábhò ongyéngá-atdyú òho nyí nyí nyàbà dhu rǒ rò. Obhó tí, ìnzí ní ábhò ongyéngá ndi ìndrù tò rǎdù ípìrǒnga nábhu.»

¹⁶ Nírò ní ndi Yèsù náadù yàrǐ mbóli náwe ihé-yà tò. Kǎti: «Ònzònzí atdí ale bhà inga ò ònyù náanzi, ndàdù ò'ò mbèyi nyá. ¹⁷ Ní kǎdù ndòpè ndirè nga afina ò, ndàti: «Ádhu ndi àkǎ àkǎ mǒnzí yà ìmbǎ ma mí'í pbàkà ònyà-tsè-tsù núnùdù ma mí ònà ngari nà rò?» ¹⁸ Kǎni ma mǒnzina dhu: ma mí pbàkà óngòlǐ nùgòlò, madù ádròdrò ngùkpa-tsí nùsi. Wò dhu-dzidǒ, ma mí kóró pbàkà ònyà-tsè mà, kóró pbàkà ngùkpa ongyéngá màna núnùdù muli í óngòlǐ ò. ¹⁹ Nírò ní ndi ma mí inga irè afidù ò mati: nyí nyí'í inè nyodo rí íbì ato nyú tí ábhò dhu-tsí-yà nà. Ní ásò nyí, ónyu nyí, ómvè nyí, ndirò ónzí màhendù.» ²⁰ Pbéù, Kàgàwà náadù àtìna kǎni: «fnyí, nyíkpróna ò iwí nà alé, indo yàrǐ iku ò, nyí nyí yàrǐ adzi nùbha! Ní, yà nyí nyúndu nyòdù dhú-yà nùbhà nyí nyí àdhi tò?» ²¹ Wò dhu bhèyi tí ní ndi ndi dhu rǐ'í yà dhu-tsù undù arí fíndà, ìmbǎ ndàdù ì'í ònzítale tí Kàgàwà-nyíkpró ò ale tò.»

Kàgàwà arí pbìndà ale dzàna ònzí tí dhu
(Mát 6.25-34)

²² Tdítdǒ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǚ: «Kòni, wò dhu-okú dò rò ní ndi ma màtina nyí nǚ: dhu rǎkǎ nzá nyítù afiku fùkú ípìrǒnga-okú dò rò, ndirò ngbòku-okú dò rò nyàti, nyí rǎrǐ ádhu nónyu, ndirò nyí rǎrǐ ádhu nùfò rùkú. ²³ Obhó tí, ìndrù bhà ípìrǒnga nósè wà ònyù dónà, ndirò ale-ngbò nósè wà màdzarè dónà. ²⁴ Nyàndà pé àkùrù! Abádhí náarí nǚ dhu òzò, ndirò abádhí náarí nǚ ònyù ògu onzi-bvù rò. Ndirò abádhí-fò, ònyù

òdo ka karí òyà àrò mà, óngòlì mànà náarí'ì mbà. Pbéù Kàgàwà náarí ndi abádhí nóngù! Nírò, fùkú ípírònga nòsè wà atdíð kòkòrí àrè tó ípírònga dòná! ²⁵ Ádhi-pbá ale ndi nzínziku ò, wò afina ndi ditù ndàmbe ìrènà dò dhu bhéyi, rádù idhòna nítrò yà adzi ò atdí idhò ní màtí? ²⁶ Ní, dhu rí'ì inzí nyí nyádù kòkò isò ró'ò dhu bhéyi rólo dhu sòwòrò nónzi dhu tí, ní ádhu nyí nyádù afikù nítu ngùkpà dhu-tsí nì ní? ²⁷ Nyàndà pé kòkò inga ò arí inga dhu-tsí náarípò tí dhu. Abádhí náarí nzi kasu nónzi, ndirò abádhí náarí nzi mberù nòdyù. Pbéù ma mí obhó dhu núno fùkù: ádrùngbá kamà Sòlòmóni nyú mà, kórò pbìndà ònzi-íyà ò, náafó nzá kòrí itsu-opfò nzínzi ò atdí itsu-opfò tó aya dòná màtí fìndá aya rùda màdzarù. ²⁸ Írì-bì ní indo tí rí ndálá inga ò, tsútsá rádù òtdyù, kadù òbvùnà kàzu ò dhu. Pbéù Kàgàwà náarádù abádhí ùfò mbéyi nyú. Ní kà tí nzi àdù nyúfò mbéyi nyú ròsè i írì-bì dòná màtí, nyí ákè a'uta nà alé? ²⁹ Ní nyí, dhu àkà nzá nyítù afiku, nyámbe nyí nyónyuna dhu mà, nyí nyómvuna dhu mànà dhu nòzi dò. ³⁰ Obhó tí, kórò kòkò dhu nóne arí inzí í'ì ingyè rórò ale ní yà adzi ò ale, yà inzá Kàgàwà ná'ù. Pbéù nyí, Àbaku Kàgàwà núni wà dhu nyí rárí'ì i dhu-atdyù nà. ³¹ Nírò, nyòme pé Kàgàwà bhà idzi angyi, ndirò ní ndi kà rádù kòkò nyí nyí atdyúya òho dhu námà àma tí fùkù. ³² Inzi nyònzì odo, wò ákè tàrà tó màhò-ngba bhéyi nyí nyí'ì ngúfe rò! Obhó tí, Àbaku-nyìkpò dhu ófò wà, ndàbhà pbìndà Idzi fùkù.»

*Òrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù núndù dhu
(Màt 6.19-21)*

³³ Kádù àtìna tdítò: «Nyùdzí fukú arí'ì dhu-tsí, nyádù nyí nyòngyè fàrangà núbho perè tí nàkùtálè tò. Nyòbhòlo inzí rádù 'inza isòwù, nyádù fùkù ongyéngá-tsù núndù òrù-akpà ò. Ányì, kà rí nzi àdù ndi inza, ogbotálè mà rí nzi àdù òwu ùvò ányì, ndirò akuku mà rí nzi àdù dhu òbhè ányì. ³⁴ Obhó tí, pbùkù ongyéngá rí'ì i nga ní ndi afínu rádù í'ì ònà átò.»

*Kasu tó Ádrùngbàlè rìngò dhu nàkà kòdò tí dhu
(Màt 24.36-44; 25.1-30; Mrk 13.33-37)*

³⁵ Tdítdò Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Nyòko kengè dò, nyádù mvuku'ò níso kùkyè nì, fùkù tarà rádù òko òrù i òrù rórò. ³⁶ Ndirò, dhu àkà nyúli nyí átò yà fíyò kasu tó ádrùngbàlè nòdo rí rìngò àdhangbá ka kùndà ní mùhendù ò rò kasutálè bhéyi. Ní, kírà àhu, ndítsi tsátsù nítdò rò, abádhí rádù tsátsù nápfò kà tó ányìrò rò tí. ³⁷ Ní, hirò nonziya kasutálè ní yà fíyò ádrùngbàlè rírà àhu dhu nótúya ípírò rò ale. Ma mí obhó dhu núno fùkù, wò kasu tó ádrùngbàlè rírà àhu rò, káfóya kasu tó pbìndà mberù ròná. Wò dhu-dzidò, kádùya pbìndà kasutálè nòhù, ròkò ònyù-tsùnà, ndàdù ònyù nábhu abádhí rònyù. ³⁸ Iku-alikpa ò màtí, ngàtsi nì à'ù-akpà-òngò ò màtí kírà àhu rò, hirò nonziya ní yà ípírò rò kà ròtùna ale.

³⁹ Nyálá yà ma múnoona dhu mbéyi dàku ò. Idza-àbadhi náapè àdù ogbotálè rírà ònà kàsùmì núni, ní rí nzi àdù pbìndà idza-tsù nábhu ogbotálè rùkò. ⁴⁰ Ní, nyí nyú mà átò, nyòko nyìkpòku nà, Ìndrù t'ídhùnà níraya inzá nyí nyìrènà ndi ndádù ìrà ònà dhu tí kàsùmì ò nídhunì.»

*Ndi nífu kasutále tó mbóli
(Màt 24.45-51)*

⁴¹ Péterù adù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Ádrùngbálé, nyi tí wòrí mbóli náwé fākà tí, ndirò nyi tí kàwé kóró ale tò?» ⁴² Ní, Ádrùngbálé adù dhu àdu ndàti: «Ádhi-pbá kasutále nyìkpóna ótdyù, yà fìndà ka kàvinà dhu ònzi arí? Ndi ale ní ndi yà pbìndà kasu tó ádrùngbálé náadùya ìlinà pbìndà ale dō ádrùngbálé tí, ràrà ònyù nándò rō abádhi tò àkākà kàsùmi ò. ⁴³ Ní hirò nònzìya kasutále ní yà pbìndà ádrùngbálé rìngò rò kà rōtùna yà fìndà ka kavi kasu nónzi arí rō ale. ⁴⁴ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, kàbhà kasu tó ádrùngbálé nùliya ka kóró pbìndà dhu-tsí dō ádrùngbálé tí. ⁴⁵ Pbétù, wò kasutále náapé adù inga nírè afina ò ndàti: pbākà kasu tó ádrùngbálé ní dhu úmbè wà, ndàdù ndòpè ndòvì yà ì arí kasu ònzi mànà atdìkpá kpabhále mà, vèbhále mànà, ndàdù àrà ndònyù rō, ndàdù ndòmvà, ndòrì, ⁴⁶ ní kàbhà kasu tó ádrùngbálé rì ndàdù inzà kàrèna idho ò, ndirò inzà kùnina kàsùmi ò rò, ndi ádrùngbálé náabhàya atdidò órù malipò kà tò*, ndàdù kòbvù yà ìnzì arí fìyò ka kavi dhu ònzi ale nzínzi ò. ⁴⁷ Ndi kasutále, yà iwà ndi ndúni pbìndà kasu tó ádrùngbálé-afí nózè dhu rórò rádi ìnzì ndòbhòlò ndi, ìnzì ndàdù pbìndà ádrùngbálé ózè dhu ònzi, náabàya mùgò abho nyá ròsè. ⁴⁸ Pbétù inzà ndi ndúni pbìndà kasu tó ádrùngbálé-afí ózè dhu dhu-okú dō rò rí dhu àfà ale, ndi afátá ràdù kòzè kavi, ní ndi ale náabàya mùgò ngúfe tí. Abho ka kubhò dhu fóná ale-fó ka konziya dhu abho, ndirò abho nyá ròsè ka kubhà dhu fóná ale-fó ka kadùya dhu ònzi abho nyá ròsè.»

*Ìndrù-ònga rì ndùndo Yèsù-okú dò rò dhu
(Màt 10.34-36)*

⁴⁹ «Ma mírà kàzu ma mívò tí yà adzi dō, ní ma mòzè wà ndi kàzu rirè. ⁵⁰ Ma mí atdí bàtizò nà mà málùna. Ní, itù kà rō'ò rùdù dhu bhèyi, kākà wà ndònzì ndi.»

⁵¹ «Nyí nyirè tí nga mà rírà màrùngà nìbhò yà adzi ò? Ìnzì ní ndi dhu bhèyi, akèkpá màtí. Pbétù mà mírà ìndrù-ònga nábhu rùndò ì. ⁵² Obhó tí, ròpè ndi kòmbí, imbo rò aróko atdí idza ò ale-ònga náarana ndùtù rò oyò, ìbhù ale ròndrò óyò ale, ndirò óyò ale ràdù ìbhù ale nòndrò. ⁵³ Àbanà náaraya idhùnà nòndrò rō, idhùnà ràdù àbanà nòndrò. fyanà náaraya ivànà òndrò rō, ivànà ràdù fyanà nòndrò. Aguna-ayi náaraya pbìndà àdhìngbá nòndrò rō, àdhìngbá ràdù pbìndà aguna-ayi nòndrò.»

*Kombí ràdù ndònzì dhu núnì ka kí-dhu
(Màt 16.2-3)*

⁵⁴ Yèsù adù àtìnà àtò ihé-yà ní: «Nyí nyapé àpbù nálà adyifò aròtsù inà rò rírà ró, ní nyí nyarí àdù àtìnà ànyirò rò tí ìkò igye ràrì ìkò, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhèyi tí. ⁵⁵ Ndirò, nyí nyapé awe àlā mùsùngú dònà rò rírà ró, ní nyí nyarí àdù àtìnà ìka adyifò ràrì ìka, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhèyi tí. ⁵⁶ Nyí ní oyò-oyò idàya nà ale. Nyí nyarí yà adzi dō rí 'ònzì dhu mà, òrù-akpà-nyí rō rí 'ònzì dhu mànà dhu núnì mbèyi nyá. Ní, ádhu ìnzì nyí nyarí àdù yà kòmbí rí'ì kàsùmi ò rí 'ònzì dhu rùnona fùkù dhu núnì ní?»

* 12:46 12.46 Kà-tì ní, kàbhà kasu tó ádrùngbálé nù'àya kà-ònga ràhu oyò.

*Ìndrũ mà rĩ 'iri ndi nòbhù ale nà dhu
(Màt 5.25-26)*

⁵⁷ «Ádhu ìnzì nyí nyárí dhu-ǒnga òvò nyí-tírò, ndíní nyí nyuni tí obhónánga tó dhu tí rí'í dhu nǐ? ⁵⁸ Dhùwanì ò nyí nyówu nyi nòbhù ale mànà rò, dhu àkà nyonzi obi nyírì nyí ndi ale nà, nyítò ndi dhu òko nyí nyòko otu ǒ rórò. Ìnzà nyi nyònzì ka ndi dhu bhèyi rò, kà ràdù àrà nyabhù anya t'ítàta t'ále-fò, i ale ràdù nyabhù pùrùsi-fò, ndi pùrùsi ràdù nyosò imbi ò. ⁵⁹ Ma mí obhó dhu náno ìndù: nyi nyí nzi àdù àhù imbi ò rò ìnzá nyi nyùbho dàná ka kòtdi dhu, riku kóró rórò.»

13

Ìndrũ rĩ 'ùgèrè 'ùbhà fiyó nzére mǎtsò dhu

¹ Ndi kàsùmì ǒ, ngúfe ale níuwú Gálilayà tó p̀biri ǒ bhà rǒ ndi nònzi dhu náwe Yèsù tò. Abádhí atí, Pilatò ràbhù i ale kokyè, azuya rùngbò ndi yà abádhí rùbhona perè tí izá-azù mànà. ² Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyírè tí dhu kòkò i Gálilayà ǒ bhà rí'í i nzéreatále ròsè Gálilayà tó p̀biri ǒ kóró ngùkpa ale dòná, wò dhu bhèyi ka kakyè abádhí dhu-okú dò rò? ³ Ma mátina nyí nǐ, ìmbá kà rí'í ndi dhu bhèyi. P̀bétù, ìnzì nyí nyapè nyùgèrè, nyùbhà fùkú nzére mǎtsò, ní nyí nyáve kóró átò! ⁴ Ndirò, atdí kumì dòná àrù nà ale, yà Silòamù tó m̀nara núugòlò ndi dòyá ràve, ní nyí nyírè tí dhu abádhí rí'í nzéreatále ròsè Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kóró ngùkpa ale dòná? ⁵ Ìnzì akekpa màtí. P̀bétù, ìnzì nyí nyapè nyùgèrè, nyùbhà fùkú nzére mǎtsò, ní nyí nyavèya kóró ndi dhu bhèyi.»

Ìnzì arí ò'ò mùtini-kpa tó mbóli

⁶ Tdítdò Yèsù adù yàrí mbóli náwe átò ndàti: «Atdí ale ní'í mùtini-kpa nà p̀bindà vinyò tó ìnga ǒ. Ní kira ndíní ndopé tí itsu-kpò ndi mùtini-kpa dǒ, p̀bétù kǎdù nzá atdí dhu mà nótù kà dǒ. ⁷ Ní kǎdù àtìna ndi vinyò tó ìnga kàsù nònzi arí ale nǐ: «Ándà pé! Kànì ato náhu wà ìbhù nyú yà ma marí ìrà mùtini-kpò ma m̀opé tí yàrí mùtini-kpa dǒ ró, ní ma marí nzi atdí dhu mà nótù kà dǒ. Ní ǒkèrè ka, ìnga-ǒnga níri kǎri kòkórò dhu-okú dò rò.» ⁸ Wòrí kasutále náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Ádrùngbǎlé, ìtsè kà radí pé yàrí ato ǒ tí. Ma mí kà-pfò-rǒnga nòbhi, madù ìkyí-zì nútò ròná. ⁹ Ní ngàtsi nǐ, kǎdùya ò'ò ò'ò tdítdò rírà ato ǒ. Ndirò ìnzá kò'ò rò ní ndi nyi nyadùya kàbhù kòkèrè.»

Yèsù rĩ òtsòtsu tsibhále nígù dhu

¹⁰ Atdíku, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù adì ndàmbe dhu núdhe dǒ unduta-dzà ǒ rò. ¹¹ Ní atdí tsibhále ní'í ìnè ànyí idzá. Ndi tsibhále ní'í yà ònà arí'í nzére-alafí àbhù adzina-kpa ràtdò ndi, ìnzì rǒngò ndàto ake màtí, ràrà àhù atdí kumì dòná àrù nà ato tí. ¹² Ní Yèsù itdègu wò tsibhále àlǎ, ní kǎnzi iyàdhíya, ndàdù àtìna nǐ: «Tsibhálé, nyi nyògù wà p̀bùkù andi ǒ rò.» ¹³ Ní Yèsù adù òtsùna núli wòrí tsibhále dǒ, ànyirò rò tí kǎdzi-kpa ràdù ndàto, iyàdhíya ràdù ndopè ndifu Kàgawà. ¹⁴ Ní unduta-dzà ǒ ádrùngbǎle níitdègu Yèsù ìgù wòrí tsibhále sàbatù-idhò ǒ dhu nǎlǎ, náakò atdítdò. Ní wòrí ádrùngbǎle náati ihé-yà nǐ: «Ìndrũ ràdù kasu nónzi òyá idhò náarí'í aza. Ní nyòngò iwu nyí nà kigù nyí i azà idhò ǒ, ìnzì ní sàbatù-idhò ǒ!» ¹⁵ Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyí ní oyoyò idàya

nà ale! Sàbatù-idhò ǒ tí, nyí kóró, nyí nyatí nǚ fùkú ikyi-akpá mà, fùkú kayinò màná nungǎ kàwali ǒ rò rí dhu ònyà rórò, nyǎdù ùndànà ròwù idha nómuvù? ¹⁶ Ní yàrí tsibhále ní Àbràhamù-dhù-bvǔ tsibhíngba, ndirò Sitanì nùtisi ka ràrà àhù atdí kumì dóná àrù nà ato nyú tí. Ní dhu àmbènà tí obhó àkǎ kikòlò ka Sitanì bhà imbi ǒ rò sàbatù-idhò ǒ? ¹⁷ Wò dhu bhéyi Yèsù ivù dhu rò, yà kà-rǒ òmvù tí rí'ì kóró ale-nyí náadù iwu atdídǒ. Pbéù, ihé-yà-idhè náadù ndìka atdídǒ, yà Yèsù rǎrà ònzìnà rǒ idho rí indrù ùkò nǚ kóró dhu-okú dò rò.

Hàràdali-tsè tó mbóli
(Màt 13.31-32; Mrk 4.30-32)

¹⁸ Yèsù adù àtìna tdítǒ: «Ádhu ndi òrù-akpá ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà? Ma mǎdù kùdhe àdhu rò? ¹⁹ Kìli ndì yà atdí ale nídyi ndòzò pbìndà inga ǒ hàràdali-kpǒ bhéyi. Ndi hàràdali-kpǒ nùnga, ndòvi, ndàdù òngò itsukpó tí, àrè ràdù idzàya nòsì sòbìna nzínzi ǒ.»

Afi tó mbóli
(Màt 13.33)

²⁰ Yèsù adù dhu ivu tdítǒ, ndàti: «Ádhu ndi ma mǎdù Kàgàwà bhà idzi nùdhè róná? ²¹ Yàrí ní ndi kǒfò ndì nà dhu: Kìli ndì yà atdí tsibhále nídyi, ndàngbò mbèmbè óyǒ kumì dóná imbò nà kilo nganù-ra tó ò afi bhéyi, ndi dhu ràdù ndi idyi nábhu rívù kóró.»

Yèsù rǒte ndì nípǒ tsǎtsù dǒ dhu
(Màt 7.13-14,21-23)

²² Yèsù adì ndàmbe àrà dǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kǎránà dhu nùdhe rǒ indrù tò yà ndì ndúda òyaná kigò mà pbanga màná ònǎ. ²³ Ní atdí ale níwù dhu kà-tsǔ ndàti: «Ádrùngbǎlé, tí ngúfe ale kèlè i ùgǔgàya?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: ²⁴ «Nyònzì obi nyòtsù ndì nípǒ tsǎtsù ǒ. Obhó tí, ma mǎtina nyí nǚ: ábhǒ ale nyú nóowuya 'òmvù rǒ 'òtsù, pbéù ndi dhu náaraya nǚ àkǎ rǒ abádhí tò. ²⁵ Atdíku, idza-àbadhi níwàya ndì, ndàdù tsǎtsù nǎpbi idza nǎ rò. Ní iri nyí nyòtǒdì nyí rò, nyí nyokoya gukyè nyǎmbe tsǎtsù òtǒdò dǒ, nyòwù àtìna rǒ: «Ádrùngbǎlé, ápfò tsǎtsù fǎkà,» ní idza-àbadhi náaraya dhu àdu rǒ fùkú ndàti: «Ínzá ma m̀ni nyí nyiwù àdhà rò mǎtí dhu!» ²⁶ Nírò ní ndi nyí nyowuya àtìna rǒ kǎnì: «Mǎ manyà tí obhó dhu, mǎdù dhu òmvù ònzínú rò? Ndirò nyí nyaràna tí obhó dhu nùdhe rǒ fǎkà fǎkà pbanga-tsidǒ ngudhà ǒ rò?» ²⁷ Ní àbadhi adùya àtìna nyí nǚ tdítǒ: «Ínzá ma m̀ni àdhà rò mǎtí nyí nyiwù dhu. Ní nyíndrì nyí itse nyú tidú rò, nyí kóró, yà nzère dhu ònzì nyí nyarí rò!» ²⁸ Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò mà kóró pbànábì màná nyí nyàla òrù-akpá ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ òkò ró, kadù nyòdì iri ànyirò rò ní ndì, nyí nyambèya òdzi dǒ, nyǎdù àmbe kùku nátri dǒ. ²⁹ Ní indrù níwùya ifò yà adzi-pbidò ònǎ rǒ, 'adù dhu ònyà atdikpá ndì òrù-akpá ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ. ³⁰ Ní yà kòmbí arí'ì olù ale tí ale, nóokoya wemberè tí, ndirò yà wemberè tí arí kòmbí ale, nóokoya olù ale tí.»

Yèsù rǐ dhu òzu Yèrùsàlemà tó kigò dò dhu
(Màt 23.37-39)

³¹ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, ngúfe Pbàfàrisáyó níwú dhu òvò Yèsù tò, 'àti: «fva nyi nyarà iró rò, Hèròdè rí dhu ònzi ndíni ndabhè tí nyi kohò nídhuní.»

³² Ní kádù àtìna abádhí ní: «Nyòwu nyàti wò ayiwé ní: Ròpè ndi indo, ràrà àhù tsútsá, ma ràrì nzéfe-alafí nípfò, modì indrù ò rò, ndirò ma ràrì andi nà ale nígù. Ndirò ibho ma radèya pbàkà kasu níto. ³³ Pbétù ròpè ndi indo, tsútsá, ràrà àhù ibho, dhu àkà modì dùdu, mambe àrà dǒ. Obhó tí, dhu àkàna nzá nabi ràrà òvè igi Yèrùsàlemà tó kigò rò rò.»

³⁴ «Yèrùsàlemà, Yèrùsàlemá, nyí nyarí pbànábí nòkye nyàdù Kàgàwà òvì tìnu ò ale núbvu odu nǎ. Abho-gùna nyé ma mómuvù mandu ùnú aróko ale-tsù àdhàdhì à'ù-yà-ba náarí pbìndà inzo-tsù nándù pékéléna-tsi dhu bhèyi! Pbétù nyi nyàdù nzá ndi dhu nózè. ³⁵ Nírò kòni, ka kí pé fùkú idza núbha fùkú. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: nyí nyí nzi ma àlǎ tǎtǎdǒ, ràrà àhù nyí nyowuya àtìna: Kàgàwà rākà ndàso Ádrùngbǎle-òvò rò rìrà ale òná idho ò.»

14

Yèsù rí atdí ale nígù tǎtǎdǒ sàbatù-idhò ǒ dhu

¹ Atdíku sàbatù-idhò ǒ, Yèsù ira dhu ònyè Pbàfàrisáyó nzinzi ǒ atdí ádrùngbǎle bhà idzá. Ní indrù adù nyìkpóya núdi, 'ámbe kàndà dǒ atdyúya nyú nà. ² Ní, òna ádhà ndi atdí ale ní'í Yèsù-ònzí. ³ Ní Yèsù, ivú dhu Hyátá tó màlímò mà Pbàfàrisáyó màna-tsù, ndàti: «Àlè tó Hyátá nà'ú tí wà indrù igu ka kádù sàbatù-idhò ǒ dhu? Ndirò ngàtsi ní, kàti tí inzi ka ràràdù kigu?» ⁴ Pbétù abádhí náadù inè, inzi 'adu ote. Ní Yèsù idyi wòrì ale ndigù, ndàdù àvinà ràrà. ⁵ Tǎtǎdǒ Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ádhi pbá ale nzínziku ǒ, pbìndà ingba mà, ndirò pbìndà ìkyi mà nítisi dzìwò ò rò, inzi ràdù kipfo ànyirò rò tí ndi dzìwò ò rò sàbatù-idhò ǒ?» ⁶ Ní abádhí ràdùna wòrì ote dǒ dhu náadù abádhí-lèma nónzi ònzi tí.

Mùhendù ǒ ka kóko òná ngari dǒ róte mbóli

⁷ Yèsù níitdègu yà ì ka kùnzinà màna ònyè tò ale nóvò angyinǎ rò rí'í tombi, 'adù òko dýá dhu nálá, ní kádù yàri mbóli náwe ì ale tò ndàti: ⁸ «Atdí ale nánzi nyi àdhìngbǎ ka kùndà ní mùhendù tó ònyè tò rò, dhu àkà nzá nyitsi àdi angyinǎ rò rí'í tombi dǒ. Obhó tí, ngàtsi ní wòrì ale nádu ì'í iwà ànzina pbukù ifuta doná pbìndà ifuta óse ngàtsi ale átò. ⁹ Ní wò ngàtsi ale níto ndi rò, wò nyí núnzina óyò kóró ale ràdù àrà àtìna nyi ní: «fva nyi, nyubhà ngari wò ale tò.» Ní nyi nyí nyivà, nyarà àdi olù rí'í tombi dǒ dhu ràdù nyinu nábhù rìwù atdídǒ. ¹⁰ Ní, nyi ka kànzi mùhendù ǒ ònyè tò rò, dhu òfò nga nyitsi àdi olùnà rò rí'í tombi dǒ, ndíni yà nyi nánzina ale nítisù rò, kítisi tí ndi àtìna nyi ní: «Odhí, údà nyadi angyinǎ rò.» Ní, ndi dhu nádu ì'í ádrùngbǎ ifuta nyú tí indù yà atdíkpá nyí nyí dhu ònyè màna kóró ale-ònzí. ¹¹ Obhó tí, ndidzi rí ndítirò orú ale ní ka kifoya. Ndirò, ndifò rí ndítirò ale ní ka kidziya.»

Mùhendù ò rádù àkà kunzi ale-tidǒ

¹² Tǎtǎdǒ Yèsù adù àtìna wò ndi nánzina ònyè tò ale ní: «Kútsingá nga tó ònyè, ndirò ngàtsi ní adyìbhengá nga tó ònyè nyi nyòbhòlò indrù tò rò, dhu àkà nzá nyunzi odhínu mà, adónu mà, fùkú idzá-bhà mà, ndirò ònzónzi odhínu màna. Obhó tí, abádhí ràdù ówu nyanzi átò fíyò mùhendù ò, nyadà yà abádhí tò nyi nyanzi dhu-ari ǒ nábà abádhí-fó. ¹³ Pbétù, ònzi

nyi nyònzì rò, dhu òfò nga nyunzi ale ní: nàkùtále mà, òtsòtsù ale mà, ùkele arúkele ale mà, ndùmùndùmú mà. ¹⁴ Nírò ní ndi nyi nyádù hirò ònzì, ìmbá abádhí rí'í indù ì ádùna dhu nà dhu-okú dò rò. Obhó tí, Kàgàwà náadèya ndi yà nyi nyanzi dhu-ari ò nádu indù, yà Kàgàwà rí obhónángatále nábhà rùngbe ì òve-bvù rò nínganí.»

Ádrùngbá mùhendù tó mbóli
(Mát 22.1-14)

¹⁵ Wò Yèsù ùnò dhu ndi ndirò rò, kà mà rùbhi dhu ònyù rò mà nà atdíkpá ale nzínzi ò atdí ale náati Yèsù ní: «Hirò nɔnziya ale ní, òrù-akpá ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu nɔnyuya ale!»

¹⁶ Ní Yèsù adù dhu ádu kà tò ndàti: «Atdí ale náanzi ádrùngbá òndi ndàdù ábhò ale nyú núnzi ònà. ¹⁷ Ní, ndi òndi tó kàsùmì àkà rò, kàvi pòndà kasutále ràrà dhu ùnò yà ndi ndúnzi ale tò, ndàti: «Kóró dhu-tsí ka kòbhòlò wà, ní nyiwù kòmbí.» ¹⁸ Pbetù, kóró kòrì ale náapè 'òwù ubàta nónzi rò atdátídirà ò. Wemberè t'ále ati wò kasutále ní: «Ma módzi atdí inga, ní dhu àkà marà ndi inga nándà. Ní, ma mìtsò ma rùnù atdídò, úbà dhu idù.» ¹⁹ Ngàtsi ale náati: «Ma módzi inga t'òbhita tò ikyi-akpá idre, ní ma mí abádhí ní ma môngo kasu ònzì tí dhu nómvu. Nírò, ma mìtsò ma atdídò rùnù, úbà dhu idù.» ²⁰ Ndirò, ngàtsi ale adù àtìna kà ní: «Má múmbá má pbàkà tsibhàle nà ró idho nápe nzá òtro. Ní, ma mí nzí àrà àwólò.» ²¹ Ní wò kasutále náadù ndi pòndà ádrùngbàle ì, ndàdù kòkò ale ròwu ádunà rò fíndà dhu náwe kóró ábadhi tò. Ní wòrí idza-àbadhi náakò atdídò, ndàdù àtìna pòndà kasutále ní: «Àrà tsàkàtsàkà kigò ò ngudhà ònà, ndirò otu ònà màtí, nyundu nàkùtále mà, òtsòtsù ale mà, ndùmùndùmú mà, ndirò ùkele arúkele ale mà nà, nyirà nà irò.» ²² Ní, ànyirò ndi ndingò rò, kítsi àtìna: «Ádrùngbàlé, ma mònzi wà yà nyi nyàvi dhu, pbetù ngari nódi òdi tditdò idzá.» ²³ Ní wò kasu tó ádrùngbàle náadù àtìna pòndà kasutále ní: «Áhù, nyàrà igigi pbanga ò rówu otu ònà, inga ngbò ka kùkpòrò ní kòròwà ònà màtí, nyadù indrù nútù ritsù, ndíní idzá nga núuplí tí ndi indrù ní. ²⁴ Obhó tí, ma màtina nyí ní: atdí ale mà yà ka kúnzina ale nzínzi ò níinèya nzí pbàkà òndi ò ònyù-dzi mà.»»

Yèsù bhà ábhàlì tí ndi nòzè ndàti ale nákà ndònzì dhu
(Mát 10.37-38)

²⁵ Wò dhu-dzidò, ábhò ihé-yà núubhina òwu rò atdíkpá Yèsù mà nà. Ní Yèsù agéré ndi abádhí dò, ndàdù àtìna abádhí ní: ²⁶ «Owùdu ò ndi nòzè ndùbhi ale náapè nzí àbanà mà, íyànà mà, pòndà tsibhàle mà, pòndà nzónzo mà, adóna mà, awéna mà, ndirò pòndà ípìrònga nyú mà nòndrò, ní rí nzí àdù àdi pbàkà ábhàlì tí. ²⁷ Ndirò, ìnzí ndi ale náapè pòndà mùsàlabhà nánò, ndàdù ùbhi owùdu ò, ní rí nzí àdù àdi pbàkà ábhàlì tí.

²⁸ Ádhi pbá ale, nzínziku ò, idzá-yà-ba ndi ndòzè ndòsì rò, ìnzí rádù àdi, ndùpí pé ife màtí ndi idza t'òsita kàsù rádù fùrangà nónzi dhu angyi, ndàdù dhu àndà yà foná rí'í fùrangà ràtí ndi kasu nító ito? ²⁹ Pbetù kápé adù ndi idza-pfò kèlè nòsì, ndi idza-kàsù rádù akpa, ní kóró ale wòrí dhu nàla rádù 'òpè 'ùgbò ndi ale, 'òwù àtìna rò: ³⁰ «Yàri ale náapè ndòsì yà idzá-yà-ba, pbetù kà-kàsù nító kà rí dhu nádù wà kà-lèmà nónzi.»

³¹ Ndi dhu bhèyi tí, ádhi pbá ádrùngbá kamà, ìla ùgyè ndi ndàrà ngàtsi ádrùngbá kamà nà rò, ìnzí rádù àdi, ndàndà foná rí'í pbànowí-bvù, ndíní

nduni tí dhu, pbìndà atdí kumì lufù pbànowí ràtí àdù 'ùgye ùgye kòkò pbìndà òmvù rìrà nà óyò kumì lufù pbànowí mànà? ³² Kápé ndi dhu àlà odú fìndà, ní kà ràdù pbìndà mùkèngyè núvi ròwù wòrì ngàtsi kamà bhà, àdì kàdì itse rórò, ròwù màrùngà ò ì óko nì otu nómè.

³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, atdí ale mà nzínziku ò, inzà foná arí'ì kóró dhu nùbhà, ní rí nzi àdù àdi pbàkà ábhàlì tí.»

Ìmbà ònà okyeta nà iko tó mbólí

(Màt 5.13; Mrk 9.50)

³⁴ Kádù àtìnà tdítódó: «Iko ní ídzi dhu nyú, pbétù iko ò okyeta náapé iku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu nì tdítódó? ³⁵ Kà-kàsù rí mbà àdù ì'ì akekpá màtì inga tò màtì, ndirò inga ò ka kátróna ìkyì-zì tò màtì. Ní ka kádù kòyi irí ò. Inga t'írìta tó bina nà rí'ì ale náká ndirì dhu!»

15

Àwáwí ndàdù ndàbà tàrà tó mbólí

(Màt 18.11-14)

¹ Àlìtá bhà fùrangà-tsù núndù arí pbàndómbé mà, nzére fìyó mùtsò nà ale mànà níwú kóró Yèsù tí ò, ndínì ì iri tí kà rànna dhu. ² Ní, Pbàfàrisáyó mà, Úyátá tó màlímó mànà náambénà ònu dō nzínziya ò, 'àmbe àtìnà dō: «Wò ale náarí nzére fìyó mùtsò nà ale nákò, 'àdù àmbe dhu nónyù dō mànà.» ³ Ní, Yèsù adù yàrì mbólí náwe abádhí tò:

⁴ «Atdí ale nzínziku ò náapé àdù ì'ì atdí miyà tàrà nà, atdí ràdù àwí nzínziya ò rò. Ní, ndi ale tí nzi àdù kòkò àrùgyètdí kumì dònà àrùgyètdí nà ngùkpá tàrà nùbhà ànyù rányu ró, ndàdù àrà àwáwìna-tsí nónè, ràrà àhu kàbà ndi ndàrà dhu ò? ⁵ Ndirò ka ndi ndàbà rò, kà ràdù kidyì ndìli una dō, atdí dō idhèna ìka ndi rórò, ⁶ ndàdu ndi nà ìbha. Kà ràdù odhína núnzi, tiná aróko ale mànà, ndàdù àtìnà nì: «Nyàbhù idhèku rika ndi ma mànà atdíkpá, ma màbà wà àwáwìna pbàkà tàrà nídhunì.» ⁷ Ndi dhu bhèyi tí, ma màtina nyì nì: àdrùngbà dhèdhe nyú ràdù ì'ì òrù-akpá ò, atdí nzérenatále nùgèrè ndi ndùbhà pbìndà nzérenga dhu-okú dō rò, ròsè àrùgyètdí kumì dònà àrùgyètdí nà ídzi ale, yà ìmbà rí'ì ì í 'ùgèrè 'ùbhà fìyó nzérenga dhu-atdyú nà dònà.»

Àwáwí ràdù ndàbà fùrangà-kpò tó mbólí

⁸ «Ndirò, ádhi pbá tsìbhále, idre fùrangà-kpò nà ndi ndi'ì, atdí ràdù àwí nzínziya ò rò rò, inzì ràdù tarà nòbì, ndàtsù idzá nga, ndàdù nga nónè mbèyi nyú, ràrà àhu kàbà ndi ndàrà dhu ò? ⁹ Ndirò, ka ndi ndàbà rò, íyàdhíyá ràdù odhína núnzi, tiná aróko ale mànà, ndàdù àtìnà nì: «Nyàbhù idhèku rika ndi ma mànà atdíkpá, ma màbà wà fudú rò àwí idù fùrangà-kpò nídhunì.» ¹⁰ Ndi dhu bhèyi tí, ma mí kùnò fùkè, Kàgàwà bhà màlàyíkà-idhè ràdù ndìka atdí dō, atdí nzérenatále kèlè nùgèrè ndi, ndùbhà pbìndà nzérenga rò.»

Àwáwí ndàdù àrà ingo kpatsìbhíngba tó mbólí

(Màt 7.7-8; 1Yù 3.1)

¹¹ Yèsù adù àtìnà tdítódó: «Atdí ale ní'ì kpabhínzo nà óyo. ¹² Ní olù ingba náati àbanà nì: «Àbà, ìbhò yà pbàkù ongyéngá ò rò áká kibhò dzàkà dhu-tsi fudu ò.» Ní abádhí t'ábanà nùundò pbìndà ongyéngá-ònga pbìndà

inzo-fó. ¹³ Ní, ngúfe idho dzidǒ, olù ingba núudzí fíndà ka kùbho dhu-tsí, ndàdù àrà p̀bìndà f̀uràngà nà itse nyú ngǎtsi p̀bìrì ò. Ányì, kǎtdì foná dhu-tse kóró, yà adzi dǒ dhèdhe-okú dò rò. ¹⁴ Kítdegu foná f̀uràngà nínzá kóró, ní àgáyi núsí wò ndì p̀bìrì ò, àbadhi-ngbò ràdù ndòtdì atdidó. ¹⁵ Ní, àbadhi náará òtsù ndì p̀bìrì ò atdí ale bhà kasu ò. Ndi ale náadù kòvi r̀àrà p̀bìndà àdù nóngù inga ò. ¹⁶ Káraná ndòzè rǒ ndòngù ndì àdù r̀nyuna itsu-kpǒ ní, ndirò kà tò rí atdí dhu mà nábhu ale náaránà ì'ì rǒ mbá. ¹⁷ Ní, kápè ndirè nga affina ò, ndàdù àtìnà: <Ífe kasutále nyú àbadu tò arí kasu nónzi, 'àdù dhu ònyù 'ùlè nǐ gòna mà ròdì, madù àmbe òvè dǒ irò àwù nǐ! ¹⁸ Ma mí mìvà madu ma àbadu bhà. Ní ma mìtsi àtìnà àbadu nǐ: Àbá, ma máfá dhu òrù-akpá-ònzì, madù dhu àfa onzinù. ¹⁹ Ní ma màkà nzá kanzi ma tdítǒ p̀bùkù ingba tí. Ítsè madì p̀bùkù kasutále nzínzi ò atdí ale màtì.> ²⁰ Úrò rò, kádù ndìv̀à, ndàdu ndì àbanà bhà.

Ní àdì kàdì itseta nyú r̀órò, kà t'ábanà náala ka, ndàdù izu nábà atdidó kádó. Ní kà t'ábanà náakù kà i, nditsi ndìbvu kádó, ndàdù kámbo. ²¹ Ní kà t'ìdhnà náadù àtìnà kà nǐ: <Àbá, ma máfá dhu òrù-akpá ònzì, madù dhu àfa onzinù. Ní, ma màkà nzá kanzi ma p̀bùkù ingba tí.> ²² P̀bétù, kà t'ábanà náadù àtìnà p̀bìndà ino nǐ: <Nyònzì dhu tsàkàtsàkà nyídyi atdidó àya kanzù nyǎfó kà-rǒ. Ndirò nyídyi petè nyǎfó kòtsù-kpò rǒ, nyǎdù kàyitò nùfó kà-pfó rǒ. ²³ Nyiwù òyòyò ìkyi-akpá-ngba nà nyòdù, àlè ràdù ádrùngbá mùhendù nónzi. ²⁴ Obhó tí, yàrí p̀bàkà ingba náavè, ní kikyè wà. Ndirò káwí, ní kàrà wà ndàdu.> Ní, ànyìrò rò, abádhí adù ádrùngbá mùhendù nópè ì r̀ònzì.

²⁵ Wò dhu rí ndònzì rò, wò ale bhà ádrùngbá ingba ní'ì inga bvù ndì ndàràrà rǒ. Ní, ànyìrò ndì ndàrà ingo rò, ìkyèrò ndì ndòdì idza-lí'ò ndito tí ndì r̀órò, kǐrì adyi mà, òbé mànà tò wògò. ²⁶ Ní kǎnzì àbanà bhà kasutále atdí, ndivù wò rí ndònzì dhu-tì tsuná. ²⁷ Ní ndì kasutále náadù dhu àdu kà tò ndàtì: <Adònu nírà wà àhu. Ní, idzi rǒ rò kàrà ingo dhu-okú dò rò, àbanu àdù òyòyò ìkyi-akpá-ngba nábhu kodù.> ²⁸ Ní, ádrùngbá ingba náadù àkò, ndàdù ndùvo inzi ndotsú tí idza. Kà t'ábanà náadù àhu idza rò, ndàdù kà-affì nópè ndíni otsú tí idza. ²⁹ Ní, kádù dhu àdu àbanà tò ndàtì: <Yà ato-akpá-tsù náarí ndòvì dhu bhèyi, ma marí kasu ònzì indù ino bhèyi. Ndirò, ma màpè nzá mòbè òtènu dòná atdiku màtì. Ní, nyi nyapèna nzá ìndrì-ngba-tsi dhu mà nìbhò mozè, m̀ònzì mùhendù nǐ òdhídu mànà! ³⁰ P̀bétù, wò p̀bùkù ingba, funù dhu-tse natdì kóró mùnyòni ò nàrà ingo rò ní ndì, nyi nyàdù òyòyò ìkyi-akpá-ngba nábhu kodù kà tò.> ³¹ Kà t'ábanà náadù àtìnà kà nǐ: <P̀banìngbá, àlè karóko nyi nà bilinganà, ndirò yà kóró fudù rí'ì dhu ní p̀bùkù átò. ³² P̀bétù, dhu àkàná àlè r̀ònzì mùhendù, àlè-idhè ràdù ndìka. Obhó tí, yàrí àvávè adònu níkyè wà. Ndirò káwí, ní kàla wà ndì.>>

16

Nyìkpóna ótdyù kasutále tó mbóli
(Mát 6.24; 1Tì 6.17-19; 1Pè 5.2)

¹ Yèsù adù yàrí dhu náwe átò p̀bìndà àbhàlì tò: <Atdí ònzitále ní'ì atdí p̀bìndà kasutále nà. Ndi kasutále kǐlì rí'ì kóró p̀bìndà dhu-tsi dǒ ádrùngbále tí. Ní ka kadù ndì kasutále nóbhù katì, kà rarí p̀bìndà ádrùngbále bhà dhu-tsi nínzá. ² Ní wòrì ádrùngbále nánzi ka, ndàdù

dhu ivu tsunà ndàti: «Ádhu wò ma mǎrà ìrìnà rǒ dùnú ka kúnona rǒ? f̀tè pé pbàkà dhu-tsí nǒdò nyí nyárá tí dhu idù. Rǒpè ndí kòmbí, nyí nzí adi t̀dítdǒ pbàkà dhu-tsí dǒ ádr̀ungbǎle tí.» ³ Ní wòrì ale nírè nga afina ò, ndàti: «Ma mí dhu ònzi ìngbǎ dhu bhèyi yà pbàkà ádr̀ungbǎle rǐ ima nípǒfǒ pb̀indà dhu-tsí t'òdota-kàsù ò rò rò? Tí mongò inga nóbhi? Wòrì tò ma mí'ì ìmbǎ òbi nà. Tí mongò dhu núnzi ìndr̀ù-fǒ? Wòrì nǐ nyidù rǎdè ìwu tí ìwu. ⁴ Ìwà ma m̀ni ma m̀nzina dhu, ndíni ìndr̀ù ongó tí mako mbèyi firábvù nǎ, mipfǒ ka kí kasu ò rò rò.» ⁵ Nírò ní ndí kǎpè nd̀unzi pb̀indà kasu tó ádr̀ungbǎle bhà wǎnzá nà arí'ì ale atdátdirà ò. Angyi ndí nìtò ale-tsù kǐvú dhu, ndàti: «Ífe dhu nyí nyí'ì nà pbàkà ádr̀ungbǎle bhà wǎnzá tí?» Ní wò ale adù dhu àdu kà tò ndàti: ⁶ «Atdí miyà kàtini akye tó.» Ní wòrì kasutále adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kànì bhàruwà. Ádí obvò nyadù ìmbò kumì kàtini akye tó nándi kà dǒ tsakàtsàkà.» ⁷ T̀dítdǒ kǐvú dhu ngàtsi ale-tsù, ndàti: «Olu ìnyi, pb̀ukù ní ife?» Ní wò ale adù dhu àdu ndàti: «Ma mí'ì atdí miyà gòniyà nganù-kpǒ tó nà.» Ní wò kasutále náadè àtìnà kà nǐ: «Kànì pb̀ukù bhàruwà. Ándí àrè kumì.» ⁸ Ní, ádr̀ungbǎle níilè wò ìmbǎ obhónánga nà pb̀indà kasutále atdítdǒ, àbadhi ònzi dhu nyìkpóna ótdyù ale bhèyi dhu-okú dò rò. Obhó tí, yà adzi ò ale-nyìkpó nóttyù atdítdǒ nyú. Abádhí náarí ǹnzziya ò dhu nóbholo mǎgèzi nà, rǒsè yà awáwù ò arùbhi ale dònà.

⁹ Nírò, ma mátina nyí nǐ: nyùfè olo yà ìmbǎ f̀indá obhónánga nà otu ò nyí nyábà ongyéngá nǐ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu itsinà ndòtdì r̀ukú ǹnganì, i olo náadèya tí ndi nyáko yà dhòdhòdhóngà nà nyí nyóngo òko òyà idza ò. ¹⁰ Obhónánga dǒ arí akèkpá dhú-ngba nódò ale, ní ndi rádù ádr̀ungbǎ dhu nódò átò obhónánga dǒ. Ndirò, ìnzì arí ákèkpá dhu nódò obhónánga dǒ ale, ní rǐ nzí àdù ádr̀ungbǎ dhu mà nódò átò obhónánga dǒ. ¹¹ Nírò, ìnzì nyí nyapè àdù yà f̀ukú arí'ì yà adzi dǒ ongyéngá nódò obhóngà dǒ, ní ádhi ndi ídzi ongyéngá-tidò nábhu adùya f̀ukù? ¹² Ndirò ìnzì nyí nyòdò f̀ukú ka kábhu ngàtsi ale bhà dhu mà mbèyi rò, ádhi ndi f̀ukù adùya f̀ukú ongyéngá nyú nábhu?

¹³ Ìnzì atdí kasutále mà rádù óyò ádr̀òdrò ale-kàsù nónzi atdí kàsùmì ò tí. Obhó tí, kà rádù atdí ádr̀ungbǎle nòndrò, ndàdè ngàtsi nòzè. Ndirò ngàtsi nǐ, kà rádù ndàpba atdí rǒ, ndàdè ngàtsi nídzèlè. Ìnzì nyí nyádù Kàgàwà-kàsù nónzi atdíkpá f̀uràngà-kàsù mànà.»

*Yèsù rǐ dhèdhèrò dhu-tidò núdhè dhu
(Màt 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12)*

¹⁴ P̀bàfàrisáyó, abho ò ózè f̀uràngà dhu-okú dò rò, núubhínà Yèsù r̀unona dhu níri rǒ, 'adù òko 'ámbe ndi dhu núgbo dǒ. ¹⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyí, nyí ní obhónángatále tí arí 'àbhè ìndr̀ù r̀òzù ò ale. P̀bétù, Kàgàwà únì wà afiku ò nyí nyírèna dhu. Obhó tí, yà ìndr̀ù r̀òzùna ádr̀ungbǎ dhu tí dhu ní ndi Kàgàwà òndrò atdítdǒ dhu.» ¹⁶ Músà bhà Hyátá mà, p̀banábí mànà tó kàsùmì-tsù náarà iku bàtizò nubhónà Yùwanì rǒ. Ndirò, r̀òpè ndi ndi Yùwanì bhà kàsùmì ò rò, ka kárúnona ní òr̀ù-akpà ò Ádr̀ungbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkùrù. Ní, ngàtsi ale náarí òbi ònzi f̀indà ndíni ndi ndotsú tí ndi idzi ò. ¹⁷ Yà adzi mà, òr̀ù-akpà mànà rádù ùda ùda isó nyú, p̀bétù yàrì Hyátá ò atdí andítá-tútùngba mà náawíya nzí.

18 «Atdí kpatsibhále mà náapè pbìndà tsibhále nódhò, ndàdù ngàtsi tsibhále nókù, ní ndi ale nónzì wà mùnyòni. Ndirò atdí kpatsibhále mà náapè àdù pbìndà kpatsibhále ódhò tsibhále nókù, ní ndi ale ònzì wà mùnyòni.»

*Ònzitále mà Làzarù nà tó mbóli
(Zàb 49.17-21; 73.4-5,19; Luk 6.20-21,24-25)*

19 «Atdí ale ní'ì ònzitále. Ndi ale nóongónà atdídò úya òrú odziya nà mberù núfo. Bilinganà kǒngónà àdi dhèdhe ò tí, ndàdù idzi ònyà-tidò kèlè nónyù dǒ. 20 Ndirò, Làzarù tí kátina ale ní'ì nǎkùtále. Ka ní'ì otú ípba ngbóna kóró ale. Ní, kǒngónà àyi wò ònzitále bhà idza-lí. 21 Kǒngónà àdù ndòzè ndòngù ndi ònzitále rí dhu ònyu dóná rò mizà dǒ rò rí 'àwà obvo ònyu-ú-ú-nzo nǐ. Ndirò itsè nóongónà àdù iwu, 'àmbe kà rǒ otú dǒngà nútta dǒ. 22 Ní atdiku wòrì nǎkùtále náavè, Kàgàwà bhà màlàyíkà ràdù affina nódyi, 'òwù nà òrù-akpà ò, Àbràhamù-ti'ò. Ngàtsi idho ò, wò ònzitále náadù òvè átò, kadú òtdùna. 23 Ní òve-bvù, àzèmbè ndi ndi àpbe nábà abho nyú rórò, wò ònzitále náangbe dóna, ndàndà nga, ndàdù Àbràhamù nála itse rò, Làzarù àdi tiná ró. 24 Ní wò ònzitále náafà ndi ndàti: «Àbadu Àbràhamù, àbà izu dùdú! Áví Làzarù ròdù otsúna-kpò-do idha ò, ndàdù irà nà idàdu-do ma midú tí nǐ. Obhó tí, ma mí'ì ábhò àpbe nyú ò yàri kàzu ò.» 25 Pbéù Àbràhamù adù àtina kà nǐ: «Pbàńngbá, írè pé dhu: nyi nyàbà ábhò idzinga nyú pbùkù ípirǒnga ò, pbéù Làzarù í'ì àpbe ò pbìndà ípirǒnga ò. Ní kòmbí Làzarù rí'ì idzinga ò, ndirò nyi nyí'ì àpbe ò. 26 Ndirò ròsè kóró dhu dóná, àlè-nzínzi ò nyí mànà rí'ì dhu ní ádzí ibhu-akpà. Ní àzú dhená rò indrú ráda tikù ò ní fangà rí'ì imbá, ndirò tikù ònà rò màtí indrú rída tika ò ní fangà rí'ì imbá átò.» 27 Wò ònzitále adù àtina tditdò: «Ma màtè nyi atdídò àbadú. Áví Làzarù ràrà àba bhà pbanga ò. 28 Obhó tí, ma mí'ì inè imbò adódu nà. Ní, dhu àkà Làzarù ràrà dhu òvò abádhí tò ngàmbi bhèyi, akye abádhí nóowuya iwu átò yàri àpbe tò ngari ò nǐ.» 29 Ní Àbràhamù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Músà mà pbàńábí mànà náandí dhu rí'ì inè àwú. Ní i adónu àkà ì rìrì i Andítà rǎnna dhu!» 30 Tditdò wò ònzitále adù àtina: «Ínzá wò dhu àkà wò dhu bhèyi, àbadu Àbràhamù. Òve-bvù rò ndi nǐngbè atdí ale nyú náapè àrà dhu òvò abádhí tò, ní abádhí ràdù 'ùgèrè ùgèrè, 'àbhà fíyò nzére màtsò.» 31 Pbéù Àbràhamù adù àtina àbadhi nǐ: «Ínzí abádhí náapè Músà mà, pbàńábí mànà rǎnna dhu níri, ní abádhí rí nzí ibhu ò rò ndi nǐngbè ale rǎnna dhu mà níri.»

17

*Indrú àbhu rádù ròtsù nzérenga ò dhu
(Màt 18.6-9,21-22; Mrk 9.22-28,42; 1Kò 8.9-13; 10.32)*

1 Yèsù ati pbìndà ábhàlì nǐ: «Indrú rádi imbá ndi'ì ndàbhù rí ndòtsù nzérenga ò dhu nà dhu rí'ì odú nyú. Pbéù òdhìna nàbhù rí ròtsù nzérenga ò ale rí'ì àpbe ò. 2 Dhu òfò nga mbèyi nyú, kosò ádrùngbá odu-ba ndi ale-tú, kadù ndi ale nídò ádrùngbá rèrù ò, kì'ì kàri nzónzo nzínzi ò atdí ngbàngba mà nàbhù rí ròtsù nzérenga ò ale tí rò. 3 Nírò, nyòdo nyí mbèyi nyí-tírò!

*Dhu t'úbàta
(Màt 18.15,21-22)*

Ɖdhiṇu náapɛ dhu àfà ɔnzínú, ní dhu àkǎ nyɔvò kàbhà afátá kà tò. Kǎpɛ ndùgèrè ndùbhà p̀bìndà nzérenga, ní dhu àkǎ nyubà dhu kà tò. ⁴ Ndirò kǎpɛ dhu àfà ɔnzínú àrùbhù-gùna atdí adyì ɔ, ndádù ndàdu àrùbhù-gùna ndìrà àtìna nyì nǎ: «Ma mùgèrè wà ma mubhà pbàkà nzére mùtso.» Ní dhu àkǎ nyarà dhu ùbà rǒ kà tò.»

*Yèsù rǐ dhu núdhě p̀bìndà àbhàlǐ tò a'uta dǒ dhu
(Màt 17.19-20)*

⁵ Wò dhu-dzidǒ, p̀bìndà uvitatále náadù àtìna Ádrùngbǎle Yèsù nǎ: «Ádrùngbǎlé, ítrǒ fàkà a'uta.» ⁶ Ní Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Fùkú a'uta ní'íná gukyè hàràdali tí kátina itsu-kpǒ bvù màtí, ní nyí nyàmbènà àtina yàri itsu nǎ: «fngbè nyi ivènu mànà, nyarà nyòdì ádrùngbǎ rèrè ɔ», ní kàmbènà adù tsùkú dhu níri ìri.»

Yèsù rǐ dhu núdhě yà f̀ndà ka kávi dhu kèlě ònzì kasutále dǒ dhu

⁷ «Ádhi pbá ale nzínziku ɔ ndi, yà inga bvù rò ríngo, ngǎtsi nǎ tàmà ndì ndùndà ì rò ríngo p̀bìndà kasutále ní rádù àtìna: «f̀rà tsàkàtsàkà, ɔnyè nyi nyonyu tí!» ⁸ P̀bétù kà tí nzǐ adù àtìna kà nǎ: «Óyè ɔnyè idù. Ndirò nyádù nyufó nyi mběyi, nyadù ɔnyè níbhò idù. Dhu ma m̀onyè madù dhu ɔmvù dhu-dzidǒ ní ndi, nyi nyadùna dhu ɔnyè, nyadù dhu ɔmvù átò.» ⁹ Wò ádrùngbǎle t'ádù ɔtsò àbhu àbhù ndi p̀bìndà kasutále tò yà kà tò ndì ndàvinà dhu k̀nzì dhu-okú dǒ rò? ¹⁰ Ní ndi dhu bhěyi tí, nyí nyú mà átò, nyí nyapɛ yà f̀kù ka kàvinà dhu ɔnzì kóró, ní nyí nyàkǎ nyàti: «Mǎ ní ìmbǎ t́ya nà kasutále, mǎ m̀nzì yà àkǎ àkǎnà m̀nzì f̀kà kasu kèlě.»»

*Yèsù rǐ idrè kíkítále nígù dhu
(Màt 8.2-4; Luk 5.12-14)*

¹¹ Yèrusàlemà tò kigò ɔ ndi ndàrà rórò, Yèsù núudà Sàmàriyà tò p̀bìri mà Gàllilayà tò p̀bìri mànà nzínzì ɔ ifo ɔna nǎ. ¹² Ní atdí pbanga ɔ kà rǒtsù ró, idrè kíkítále náatù ì kà mànà. Ní, itseta ì ikò rórò, ¹³ abádhí apɛ 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Yèsù, M̀lìmò, àbà izu d̀kà!» ¹⁴ Ní, abádhí ndì ndàla rò, Yèsù atí abádhí nǎ: «Nyòwu nyitè nyí pbàkùhání tò.» Ní ànyì ì owu rórò, abádhí náala ì iwà ì ùgu ró. ¹⁵ Ní abádhí nzínzì ɔ atdí ale níitdègu ndì ndògù dhu nálǎ, náadù ndi owùna-lù, Kàgàwà nífù ndì ndí ɔrú t̀na nyú nà rórò. ¹⁶ Ní, k̀tsi ndìbvu Yèsù-pfò rò, ndàpbǎ nyina adzikpa nyú rǒ, ndádù ɔtsò nábhu Yèsù tò. Wò ndi ale ní'ì Sàmàriyà tò p̀bìri ɔ ale. ¹⁷ Ní, Yèsù ivú dhu ndàti: «Ní'ì tí obhó idrè ale ì ùgù ùgu kóró? Ní àrùgyètdí ngùkpà ale rǐ'ì àdhà?» ¹⁸ Tí yà vurò p̀bìri ɔ atdí ale kèlě ndi ndì nàdu ndìrà Kàgàwà nífù?» ¹⁹ Tdítdǒ kǎdù àtìna wò ndi ale nǎ: «f̀vǎ nyi, nyadù àrà. f̀wǎ pbùkù a'uta nígù nyi.»

*Kàgàwà bhà idzi-dhò ìndù ndì dhu nitè rí dhu
(Màt 24.23-24)*

²⁰ P̀bàfàrisáyó níwù Kàgàwà rǐ idzi nónyu ìndrù dǒ ɔnǎ idhò Yèsù-tsu rò, kǎdù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kàgàwà rǐ idzi nónyu ìndrù dǒ ɔnǎ idhò rǐ nzǐ ìrà ale-nyìkpò ní kádù àlanà ɔfò ɔ. ²¹ Ka kí nzǐ adù àtìna: «Nyàndà, kà rǐ'ì iró!» Ndirò ngǎtsi nǎ: «Kà rǐ'ì ndoró!» Obhó tí, ɔrù-akpà ɔ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ní rǐ'ì inè nzínziku ɔ.»

²² Tdítdǒ Yèsù adù àtìna àbhàlǐ nǎ: «f̀dhò ní'íya inè yà Ìndrù t'ídhùnà bhà idhò nózè nyí nyí nyàla atdí màtí ɔnǎ, p̀bétù nyí nyadùya nzǐ kàla.

²³ Ka kowuya àtànà rǒ nyí nǐ: «Kà rǐ'ì ndálù!» ngàtsi nǐ: «Kà rǐ'ì iró!» Ní, àpé nyǒwuya òwu rǒ ányì, ndirò àpé nyǒwuya òtse rǒ ányì. ²⁴ Obhó tí, àdhàdhì ɔɔ náarámbili òrù-akpà-nyì rǒ, atdidhená adzi-igì ònà rǒ, ndùdà ngàtsi adzi-igì ò dhu bhéyi, Ìndrù t'ídhùnà bhà idho ɔ́ dhu nǐ'íya ndi dhu bhéyi tí. ²⁵ Pbéta, dhu àkà pé kà ràbà àpè abho nyú angyi, ndirò yà indo arí'ì ale ràdù kòdhò. ²⁶ Nwà bhà kàsùmì ɔ́ ndi nanzi dhu-tidò nǒonziya ndi ndi dhu bhéyi tí Ìndrù t'ídhùnà bhà idho ɔ́. ²⁷ Ndi kàsùmì ɔ́, ìndrù nǒongónà 'ònyù, 'adù 'òmvù. Abádhí ongónà 'umba, 'adù fíyó nǒonzo nábhù rùmbà ì, ràrà àhù Nwà ròtsù sàfina ò ònà idho ɔ́. Wò dhu-dzidò ní ndi, ádrùngbà igye nǐkó, idha ràdù yà adzi dǒ kóró dhu-tsi àmbili, ndàdù ìndrù-tse nǒtdì kóró. ²⁸ Ndirò kǒnziya ndi átò, yà Loti bhà kàsùmì ɔ́ ndi nanzi dhu bhéyi. Ndi kàsùmì ɔ́, ìndrù nǒongónà 'ònyù, 'adù 'òmvù. Abádhí ongónà ɔ́dhíya-fó dhu nǔdzi, 'adù òwu foyá dhu nùbho rǒ ɔ́dhíya rùdzí átò. Abádhí ongónà itse nǔzo inga ɔ́, 'adù òwu idza nǔsi rǒ. ²⁹ Pbéta Loti àhù Sòdomò tó kigò ɔ́ rò nǎngani, Kàgàwà náabhù òrù rǒrù odu tó kàzu rǐpà ndi òrù-akpà ò rò, rǒtdì Sòdomò ɔ́ bhà-tse kóró. ³⁰ Ní, dhu nǒonziya ndi ndi dhu bhéyi tí Ìndrù t'ídhùnà rǐ ndàvì ìndrù tò nǎngani.

³¹ Ndi nǎngani, pbindà idza dò ka kóbbhòlò okota tò ngari ò ndi nòtù ale, pbindà dhu-tsi ràdù ì'ì idza, náakáya nǐ ndifò, ndàhù ì dhu-tsi nǔgù. Ndi dhu bhéyi tí, inga bvù ndi nòtù ale náakáya nǐ ndàdu ndi ibha. ³² Nyirè pé Loti-ve rǒ ndi nanzi dhu. ³³ Pbindà ìpìrǒnga nòzè ndigù ale níwiya ka. Pbéta pbindà ìpìrǒnga níwí rí ale náadàya kòdò ɔ́dò. ³⁴ Ma mí kàno fùkà, ndi iku ɔ́, ɔ́yó rò ì nòtù atdí ara dǒ ale nzinzi ɔ́ rò ka kowuya atdí ale nódýi rǒ, kadù ngàtsi ale nùbhà. ³⁵ Jyó rò rí dhu ò'ù atdíkpá odu dǒ ró ì nòtù vèbhàle nzinzi ɔ́ rò, ka kowuya atdí nódýi rǒ, kadù ngàtsi nùbhà. ³⁶ [Jyó rò ì nòtù inga-bvù kpabhàle nzinzi ɔ́ rò, ka kowuya atdí ale nódýi rǒ, kadù ngàtsi ale nùbhà.] ³⁷ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ivu kà-tsù 'àti: «Wòrì dhu onziya ndi àdhà Ádrùngbàlé?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Abvo rǐ'ì rǒnga ní ndi pbàsègè núunduya ì nǐ.»

18

Abvo-ayi mà, anya t'ítàta t'ále màna tò mbóli

¹ Yèsù awe atdí mbóli pbindà ábhàlǐ tò, ndiní itè tí dhu abádhí ràkà 'òngò 'ítsò bilíngana ìnzǐ ì ì ingyè rórò. ² Kǎti: «Atdí kigò ɔ́, anya t'ítàta tò atdí ale nǐ'ì inè. Ndi ale ní'ì ìnzǐ arí Kàgàwà ɔ́dò nǒnzi, ndirò ìnzǐ arí atdí ale mà nífù ale. ³ Ndirò, ndi kigò ɔ́, atdí abvo-ayi nǐ'ì inè átò. Ní ndi abvo-ayi ongónà ìrà anya t'ítàta t'ále-ti'ò, ndàdù ndìtsò kà-rò, ndàti: «Èno ànyàka pbàkà anyatále màna.» ⁴ Ní ábhò idho nyú tí, wò anya t'ítàta t'ále nàazè nzá ndùnò ndi anya. Nírò ní ndi atdíku kǐrè nga, ndàti: «Ma mí mbà ìnzǐ ma marí Kàgàwà ɔ́dò nǒnzi dhu màtí, ndirò ìnzǐ ma marí atdí ale mà nífù dhu màtí, ⁵ ní, bilí kǎrì tsidu àvǎ dhu-okú dò rò, dhu àkà wà munò abádhí-ànyà pbindà anyatále màna, akye kǒngóna ìrà dùdu-ɔ́nga ùkpà nǐ.» ⁶ Ádrùngbàlé Yèsù adù àtànà tǎtǎdò: «Nyirì pé wò ìmbà obhóna nà anya t'ítàta t'ále núuno dhu! ⁷ Ní, Kàgàwà tí nǐ'ì adù yà adyíbhengá nga mà, kùbhingá nga màna ɔ́ arí 'ítsò rónà fǐndà ndi ndavò ale rǒ dhu nǔtsè? Kà tí adù inè inè abádhí rǒ? ⁸ Ma màtina nyí nǐ: kà ràràdù abádhí-rǒ dhu

nútsè tsàkàtsàkà nyá. Pbéù, Ìndrù t'ídhùnà ríngò nínnganí, kótúya tí tdù a'uta ná ale ya adzi dǒ?»

Mùfàrisayò mà pàratà tó ndombè màrà tó mbóli
(Mbà 28.13; 30.12-13; Yàk 4.6,9; 1Pé 5.5-6)

⁹ Tdítdǒ, Yèsù awe yàri mbóli ya obhónángatále tí arí 'òzù, 'adù ngùkpà ale-gàyà nónzi ale tò. ¹⁰ Kǎti: «Óyǒ ale náatsù Kàgàwà bhà idza, ndíní 'ítsò tí ì. Atdí abádhí nínzi ò ale ní'ì Mùfàrisayò, ndirò ngǎtsi ale ní'ì pàratà tó ndombè. ¹¹ Ní, Mùfàrisayò níidè, ndámbe ndàtsò dǒ afina ò, ndàti: «Ó Kàgàwá, mà màbhu òtsò nyá indù, ìmbá mà marí'ì ngùkpà ale-tsí bhèyi nídhuní. I ale ní kǎkà ogbo ònzi arí ale, kǎkà ìnzí ní obhónángatále, ndirò kǎkà mànyòni ònzi arí ale. Ndirò mà ní nzí pàratà tò yàri ndombè bhèyi ale. ¹² Mà marí ònyè t'ònyuta-tsù nátsi oyò-gùna atdí yengè rǒ. Ndirò mà marí pbàkà kóró ongyéngá tó atdíngá idrè dǒ nùbhò perè tí indù.» ¹³ Pbéù, wò pàratà tó ndombè níidè itseta, ìnzí ndòzè ndàngbe dóna, ndàndà orù nga mà. Pbéù, kǎdì ndámbe odrùna-dò nùpbi dǒ izu ná, ndàdù àmbè àtìna dǒ: «Ó Kàgàwá, ábà izu dùdú, ìma nzéréngatále tírò.» ¹⁴ Mà mátina nyí ní: wòrí pàratà tó ndombè náadù ndì pbìndà iwà Kàgàwà nòzù ndì idzi ale tí rǒrò. Obhó tí, ndìdzí rí ndàtírò orú ale ní ka kifoya obvò. Ndirò, ndifó rí obvò ndàtírò ale ní ka kidziya orú.»

Yèsù rí níní nzónzo násò dhu
(Màt 18.1-4; 19.13-15; Mrk 10.13-16)

¹⁵ Ìndrù nóowùnà iwu rǒ iba-tsùnà nzónzo ná Yèsù-tí'ò, ndíní kǎli tí òtsúna dǒyá. Pbéù, wò dhu ì àla rǒ, ábhàlì adù òrù òrù tí ì ale dǒ. ¹⁶ Ní Yèsù adù ì nzónzo nónzi kiwù ná tina ò, ndàdù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Nyùbhà nzónzo riwù tidu ò, ìnzí nyàtò tsùya. Obhó tí, Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhèyi ì nùli ale tó. ¹⁷ Mà mí obhó dhu núnò fǎkù: ìnzí rí Kàgàwà bhà idzi náko àkè ngbángba bhèyi ale, nóotsúya nzí akekpá màtì kà ò.»

Yèsù mà rǒte ònzitále ná dhu
(Màt 19.16-30; Mrk 10.17-31)

¹⁸ Atdí ádrùngbǎle níwù dhu Yèsù-tsù, ndàti: «Ídzì màlimò, ádhu ndì àkǎ àkǎ mǎnzi, ndíní mà mabá tí dhòdhòdhóngà tó ípiróngà?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu iwu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyí mà ànzi ídzi ale tí ní? Ìmbá ídzi ale rí'ì atdí màtì. Kàgàwà kèlè atdí rǒ ní ndì ídzi ale. ²⁰ Nyí nyúni wà Úyátá: «Dhu àkǎ nzá nyonzi mànyòni, dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo, dhu àkǎ nzá nyunò títò òdhinu dǒ. Ndirò, dhu àkǎ nyífa àbanu mà íyànu ná.» ²¹ Ní wò ale náadù dhu ádu Yèsù tò ndàti: «Mà mífu kǎkòrí Úyátá kóró, rǒpè ndì idú ngbángba ò rǒ.» ²² Ní wò dhu ndì ndì rǒ, Yèsù adù àtìna kà ní: «Atdí dhu ní ndì ndì nùbhà tdítdǒ indù: dhu àkǎ nyudzí funú arí'ì dhu kóró, nyadù kà ò rǒ nyí nyóngyè fùrangá núnò nǎkùtále tò, ní nyí nyádù ì'ì ònzi ná òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidǒ, nyádù nyira, nyadù owùdu núngu.» ²³ Ní wò dhu ndì ndì rǒ, izu nùuka ka atdí dǒ, abho ndì ndónzi dhu-okú dǒ rǒ. ²⁴ Yèsù níitdègu dhu nùka ka atdí dǒ dhu nálá, náadù àtìna kà ní: «Ònzi t'ále rǒtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu rí'ì obi nyú tí. ²⁵ Obhó tí, dhu rí'ì isò nyú ngàmiyá rǒtsù ndàdà sindani-bhu ònǎ, rǒsè ònzitále rǒtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu dónǎ.» ²⁶ Ní, wò Yèsù rúnona dhu nìrì ale níwù dhu kà-tsù, 'àti: «Olu, ádhi nyú ndì ògù

rádù ògù?» ²⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìndrù-lèmà nònzì dhu rí nzi àdù Kàgàwà-lèmà nònzì.» ²⁸ Nìrò ní ndi Péterù adù àtìna Yèsù ní: «Kàni, mà múbhà fóká dhu, màdù owùnù nángù.» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núncò fùkù: Ìndrù náapé p̀bìndà idza mà, p̀bìndà ingba-tsàna mà, adóna mà, àbanà mà, íyàna mà, p̀bìndà inzo màna nùbha òrù-akpa ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi-okú dò rò, ³⁰ ní, yà kòmbì rí'ì kàsùmì ò, kà rí dhu nábà abhò nyú ròsè. Ndirò, olù rírá kàsùmì ò, kádùya dhòdhòhóngà tò ipìrònga nábà.»

*Yèsù rí ndì ndòvè kotdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nòvo dhu
(Màt 20.17-19; Mrk 10.32-34; Luk 9.22,44-45)*

³¹ Yèsù núngu p̀bìndà atdí kumi ònà òyò ná àbhàlì tina ò, ndàdù àtìna ní: «Kàni àlè kúpo Yèrùsàlemà. Ní kóró dhu, yà p̀banábí náandí Ìndrù t'ídhùnà dǒ, ní ràkà ànyì. ³² Obhó tí, ka kí àbadhi nípfò, kabhu yà ìnzì ní P̀bayàhúdì-fó. Ndirò ka kí kùgbò kadù àvu rónà, kadù isò núso kà dò. ³³ Ndirò, asé ní ka kùvi ka dhu-dzidǒ, ka kádùya kòhò, kadù òtdùnà. Ní ìbhu idho dzidǒ, kádùya ndìngbè.» ³⁴ P̀bétù wò Yèsù ùnò dhu náadù nzà abádhí-dò nálù akekpa màtí. Ndi òte-tì náarù ndì òru tí abádhí rǒ, ìnzì abádhí rádù àdhu dǒ màtí Yèsù ròte dhu nùni.

*Yèsù rí atdí ndùmùndùmú nígù Yèrikò dhu
(Màt 20.29-34; Mrk 10.46-52)*

³⁵ Yèsù níitdègu Yèrikò tò kigò níndù, ní kàtù atdí ndùmùndùmú otu-igì dǒ àdi, ndàmbe dhu núnzi dǒ ìndrù-fó ró. ³⁶ Ní, wò ndùmùndùmú níri ihé-yà rùda dhu, ndàdù dhu ìvu, àdhu mà rí ndònzì dhu ndì ndùni tí. ³⁷ Ní ka kadù dhu òvò kà tò kati: Yèsù, Nàzàretì ò ale ràrì wò rùda. ³⁸ Ní kàkù, ndàti: «Yèsù, Dàwudì nìngbá, àbà izu dūdú!» ³⁹ Ní yà angyi òkò 'àmbe òwu dǒ ale náarù kà dǒ, àdù kàvi rìnè. P̀bétù kádù òkù tdítdǒ àrì nyú tí, ndàti: «Dàwudì nìngbá, àbà izu dūdú!» ⁴⁰ Ní Yèsù adù ide ndàdù kàvi kiwù ná tina ò. Ní, ìkyèrò kàrà àhu tiná rò, Yèsù ivú dhu kà-tsù ndàti: ⁴¹ «Ádhu nyi nyòzè m̀onzi indù?» Ní kádù dhu àdu ndàti: «Ádrùngbàlé, ma mòzè mala nga.» ⁴² Ní Yèsù adù àtìna kà ní: «Álǎ ná inga! Ìwà p̀bùkù a'uta nígù nyi!» ⁴³ Ní ànyìrò rò tí, wò ndùmùndùmú-nyìkpó náadù ndòpè ndàla nga, àbadhi rádù àrà Yèsù-owù ò, Kàgàwà-òvò nílè ndì ndí rórò. Ndirò kóró ale, wò ndì nònzì dhu nàla, náadù Kàgàwà-òvò nílè átò.

19

*Zàkayò rí Yèsù nòzè ndàla dhu
(Luk 5.32)*

¹ Yèrikò tò kigò ò ndì ndòtsù rò, Yèsù náadi ndàmbe ùda dǒ ndì kigò òna nǎ. ² Ní atdí ale Zàkayò tí kátina ní'ì inè ànyì. Ndi Zàkayò ní'ì p̀aratà tò p̀bandómbé dǒ ádrùngbàlé, ndirò ka ní'ì ònzitále. ³ Ní kàzè ndàla Yèsù ràrì àdhi. P̀bétù, kà rí Yèsù nálá ihé-yà ǹzínzi ò dhu ní'ì odú, idò ndì ndí'ì dhu-okú dò rò. ⁴ Ní kàkù angyi, ndàdù ùpo mùkuyù tí kátina itsu dò, ndíni ndì ndala tí Yèsù, ànyìrò kà rùda dhu-okú dò rò. ⁵ Ní, Yèsù níitdègu ìrà àhu ànyìrò, ní kàndà òrè nga, ndàdù àtìna Zàkayò ní: «Zàkayò, ìfo tsàkàtsàkà. Indo dhu àkà m̀odhò p̀bùkù idzá.» ⁶ Ní Zàkayò adù ìfo tsàkàtsàkà, ndàdù kàkò dhèdhe nyú nà. ⁷ Ní wò dhu nàla kóró ale náanù afíya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Kàrà òdhò nzérengatále bhà nyú!» ⁸ P̀bétù Zàkayò níivà ndì ndidè,

ndàdù àtìna Ádrùngbàlé Yèsù nǎ: «Ádrùngbàlé, kàní ma màbhù pbàkà ongyéngá tó atdíngá óyó dǒ nàkùtále tò. Ndirò dhu í'ina gukye indrù bhà dhu ma makò tìtò dǒ dhu tí, ní ma mí ndi dhu nádù ìfò-rà-dǒ ndi ale tò.»⁹ Ní Yèsù adù àtìna kà nǎ: «Índo ògù nìrà wà àhù àzú-dzá, yàrí ale ní Àbràhamù t'ídhùnà átò nídhuní. ¹⁰ Obhó tí, Índrù t'ídhùnà írà ùwùwí ale nònè, ndíní ndadù tí ìgunà.»

Idrè fùrangà tó mbólí
(Màt 25.14-30)

¹¹ Yà ndi ndúnona dhu ìrì rí ale tò, Yèsù adù yàrí mbólí náwe tídídǒ. Obhó tí, yà ìkyerò Yèsù rí'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò ndi ndotsú tí dhu-okú dǒ rò, indrù náambénà inga nírè dǒ afiyya ò, kòmbí nga ràrí ndi òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgawà bhà idzi rí ndòpè nǎ. ¹² Ní kàti: «Atdí ale ní'ì kamà-tidò. Ní ndi ale níwà ndi fíyó pbìrì ò rò, ndàrà itse nyú vurò pbìrì ò, ndíní ka kudo tí ndi ádrùngbà kamà tí, ndi dhu-dzidǒ, ndàdù ingo fíyó pbìrì ò. ¹³ Ní, kúnzi idrè ale pbìndà kasutále nzinzi ò rò, ndàbhù idrè fùrangà* foyá. Ndirò, kàdù dhu ùya abádhí tò, ndàti: «Nyònzì mùtùruzì wò fùrangà dǒ, ràrà àhù ma míngò dhu ò.» ¹⁴ Pbétù, kà mà tó pbìrì ò ale náandrò ka atdídǒ. Ní abádhí adù indrù òvì ròwù kǒwù ò, ròwù àtìna: «Má mòzè nzá wò ale rònyù idzi dǒkà.» ¹⁵ Ní, ádrùngbà kamà tí ka kudo ndi dhu-dzidǒ, ndi ndingò fíyó pbìrì ò rò, kávi kúnzi kǒkò fùrangà ndi ndundo foyá pbìndà kasutále, ndíní ndi nduni tí ìngbà dhu bhèyi màtí abádhí nónzì kasu ndi fùrangà nǎ dhu. ¹⁶ Ní, wemberè tó ale níra, ndàti kà nǎ: «Ádrùngbàlé, pbùkù fùrangà nísè ndi atdí kumí fùrangà nǎ.» ¹⁷ Ní ádrùngbàlé adù àtìna kà nǎ: «Ídzi dhu ní wò! Nyi ní idzi kasutále. Nyi nyódǒ yà funú ma màbhù àkèkpá dhú-ngba nyú mbèyi. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, ma mí nyílí nyadi ádrùngbàlé tí idrè kigò dǒ.» ¹⁸ Óyó rí kisé kasutále níra ndàdù àtìna: «Ádrùngbàlé, pbùkù fùrangà nísè ndi imbò fùrangà nǎ.» ¹⁹ Ní ádrùngbàlé adù àtìna kà nǎ: «Ínyi nyú mà átò, nyi nyádi imbò kigò dǒ ádrùngbàlé tí.» ²⁰ Ngàtsi kasutále níra, ndàdù àtìna: «Ádrùngbàlé, kàní pbùkù fùrangà. Ma makpòrò ka mberù ò, madù òrunà. ²¹ Obhó tí, ma marúbhi òdònu nónzì rǒ, ìnyi ní atdídǒ aròrè ale nídhuní. Nyi nyárí dhu ìdyi inzà nyi nyílí dhu ró, ndirò nyi nyárí ònyè ògu inzà nyi nyazò dhu ró.» ²² Ní ádrùngbàlé adù àtìna kà nǎ: «Ma mí anya òtdí dùnù tsùnù-bvu rǒ. Ínyi ní nzèrè kasutále. Nyi nyuni wà dhu ma ràrí òrù aròrè ale, ma ràrí dhu ìdyi inzà ma mìli dhu ró, ndirò ma ràrí ònyè ògu inzà ma mazò dhu ró. ²³ Nírò, ádhu inzà nyi nyadù àrà idú fùrangà nǎli bǎkì ò nǎ, ndíní ma mírà àhù nínganí, ma madùya tí àkònà iwà dóná nídò rórò?» ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, kàdù àtìna ányirò ì'ì ale nǎ: «Nyàkò wò kà-fó rí'ì fùrangà, nyàdù àbhunà yà idre rí'ì kà nà ale tò.» ²⁵ Ní ì ale adù àtìna kà nǎ: «Ádrùngbàlé, kà rí'ì ìnè idrè fùrangà nyú nà.» ²⁶ Ma màtina nyí nǎ, ka kabhùya dhu ìnè dhu rí'ì foná ale tò. Pbétù yà ìmbà rí'ì dhu nà ale-fó rò, ka kakòya yà kà-fó rí'ì dhu mà. ²⁷ Ndirò nyiwù pé yà inzà ma nazè monyè idzi dòyá pbàkà òmvù-tsí nà iró, nyàdù àzèrà ònzidú rò.»

Yèsù rǎrà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu
(Zàk 9.9; Màt 21.1-11; Mrk 11.1-11; Yùw 12.12-19)

* **19:13** 19.13 Ndi fùrangà-bvu ní'ì ìkyi-akpà òdzi rádù fùrangà-bvu.

28 Wò dhu bhèyi ndì ndòtè dhu-dzidò, Yèsù adù ùda ndàdi angyi ihé-ya tò, ndàdù ùpo ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. 29 Ní kítdegù Bètèfagè mà Bètànìyà màná tó pbanga nínù, Mizèyituni tó pbiri iná rò, ní kávi óyò ale pbìndà ábhàlì nzínzi ò rò ròwù angyi, 30 ndàdù àtìna nì: «Nyòwu wò angyi rí'ì pbanga ò. Ní, ànyì nyí nyòwu ùvò rò, nyí nyí inzá atdí ale mà nàpè ùbhi dóná angyi kayinò-ngba nótù òsò ka kòsò ró. Ní nyàdù nyúnga ka, nyàdù ìwu nà ìró. 31 Ndirò atdí ale mà níwùna gukyè dhu tsékú ndàti: «Ádhu nyí nyí kùngá nì?» Ní nyí nyadùna dhu àdu kà tò nyàti ádrùngbàle rárí'ì kátdyú nà.» 32 Ní kòkò Yèsù òvì ale náawù, 'adù kóró dhu-tsí nótù yà Yèsù núnòna fíyò dhu bhèyi tí. 33 Ní abádhí rí kayinò-ngba núngá rò ní ndì, ndi kayinò-ngba-abádhí níwù dhu abádhí-tsù, 'àti: «Ádhu nyí nyí kayinò-ngba núngá nì?» 34 Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Ádrùngbàle rí'ì kátdyú nà.» 35 Abádhí náadù òwu wòrì kayinò-ngba nà Yèsù-tí'ò, 'adù ròyá orú mùdzarè náwà, 'ùhu dóná, 'adù Yèsù àbhà rùpò ndàdi ndi kayinò-ngba dó. 36 Ní yà Yèsù ràrà angyi dhu bhèyi, ìndrù nóowùna ròyá mùdzarè níwà ró, 'ùhu otu ò. 37 Ní Yèsù itdegù Yèrùsàlemà tó kigò nínù, yà Mizèyituni tó pbiri dò rò ráwù otu ò, ní kòwu ò ríwu ábhàlì tó ihé-ya náadù 'òpè 'ìlè Kàgàwà orú túya nyú nà, yà Yèsù rónzina kóró wiwì ì àla dhu-okú dò rò. 38 Abádhí ambénà àtìna dó: «Asota náká yà Ádrùngbàle Kàgàwà-òvò ró rírá ádrùngbá kamà nà. Màrùngá àká ndì'ì òrù-akpà ò,

ndirò, ìlèta náká ndì'ì òrù-akpà ò orú ngari ò*.»

39 Ní ihé-ya nzínzi ò ì'ì ngúfe Phàfàrisáyó náati Yèsù nì: «Màlimò, ísò pbùkù ábhàlì rìnè.» 40 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mátina nyí nì: abádhí núnèna gukyè, ní odu rí ndi ùkù.»

Yèsù ròdzi Yèrùsàlemà tó kigò dǎ dhu

41 Yèsù itdegù ìrà àhu íkyèrò Yèrùsàlemà tó kigò tí ndàdù kàla, ní kápè ndòdzì kà dó, 42 ndàmbe àtìna dó: «Yàrí idho ò, nyí nyú mà átò nyí nyúnìyana gukyè màrùngá nábà nyí nyàdù tí dhu! Pbétù kombí ndi dhu òrù wà ndì rùnù. 43 Obhó tí, idho ní'ìya inè, yà pbùkù òmvù rí nyòkèrè, ì ràkpòrò ngbónu òná odu tó kàlì nì, ì rìlì nyí átsí, 'adù 'òpè 'ùgyè nyí kóró ngari òná rò. 44 Abádhí rí nyugòlò, ì ròbè ùnúnga, inyí, kóró ùnú aróko ale màná. Ndirò, abádhí rí nzi inyí ka kasi nì atdí odu mà núbha ràdi ngàtsi odu dó, inzá nyí nyuni òrù-akpà ò rò mùdzùnà ìrá indù òná kàsùmi nídhuni.»

Yèsù rí Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu ùdzí ale nòdì dhu (Màt 21.12-17; Mrk 11.15-17; Yùw 2.13-17)

45 Kàgàwà bhà idza ndì ndòtsù rò, Yèsù adù ndòpè ndòdì ànyì idzá rò rí dhu ùdzí ale. 46 Kàmbénà àtìna dó abádhí nì:

«Andítá àti: «Pbàkà idza ní'ìya itsòta-dzà»,

pbétù nyí, nyí nyàdù kùgèrè róngò ogbotále náarí ì nùru òná ngari tí*.»

47 Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àdi ndàrà dhu ùdhe ró ìndrù tò bìlìnganà Kàgàwà bhà idzá rò. Ní pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Fyátá tó màlímò mà, ndirò Pbàyàhúdì nzínzi ò ádròdrò ale màná náadù 'òpè 'òmè kàbhù ì

* 19:38 19.38 Zàb 118.26; Luk 2.14 * 19:46 19.46 Isa 56.7; Yèr 7.11

ádù kohò òná otu. ⁴⁸ Pbéù abádhí núnú inzá ì adù ònzìnà dhu, kóró ale rówu Yèsù rúnóna dhu níri ró atdyúya nyú ná nídhuní.

20

Yèsù arí p̀bìndà kasu ònzi àdhi bhà ádr̀ungb̀anga tó obi ní?

(Mát 21.23-27; Mrk 11.27-33)

¹ Kòkòrí idhò nzínzi ò, atdíku Yèsù adì ndàmbe dhu ùdhe dõ, ndàdù àmbe Ídzì Mákùrù núnò dõ indrù tò Kàgàwà bhà idzá rò. Ní p̀bàkùhání tò ádr̀òdr̀ò ale mà, Hyátá tò màlímó mà, ndirò P̀bàyàhúdí ò p̀bàkùr̀ù màná náadù 'ùtò ànyìr̀ò. ² Ní abádhí ivú dhu Yèsù-tsù 'àti: «Éno pé àdhi bhà ádr̀ungb̀anga tó obi ní màtí nyi nyáí kòkòrí dhu nónzi dhu fákà. Ndirò, ádhi nyú ndi wò ádr̀ungb̀anga tó obi nábhu indù?» ³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìma nyú mà átò, mà mí atdí dhu níwù tsùkù: Nyàdu pé dhu idù. ⁴ Yùwanì bhà bàtizò ní'ì tí òr̀ù-akpà ò rò irà? Ka ní'ì tí indr̀ù-bvù rò áhu bàtizò?» ⁵ P̀bétù abádhí adù 'òpè 'irè nga nzínziya ò, 'àmbe àtìná dõ: «Àlè kapé dhu àdù òr̀ù-akpà ò rò kà rírá, ní kádùna àtìná: «Olu ádhu inzá nyi nyadù Yùwanì rúnóna dhu ná'ù ní?» ⁶ Ndirò, àlè kapé dhu àdù indr̀ù-bvù rò kà ráhu, ní kóró ale adùna àlè núbvu odu ní, iwà kóró ale ná'ù dhu Yùwanì rí'ì Kàgàwà bhà nabi nídhuní.» ⁷ Ní, abádhí adù dhu àdu, inzá ì rúnì àdhà rò màtí ndi bàtizò irà dhu. ⁸ Ní Yèsù adù àtìná abádhí ní: «Ìma nyú mà átò, mà mí nzì àdhi bhà ádr̀ungb̀anga tó obi ní màtí ma marí i dhu ònzi dhu núnò fùkù.»

V̀inyò tó inga ò arí kasu ònzi òr̀òr̀ù kasutále tó mbóli

(Mát 21.33-46; Mrk 12.1-12)

⁹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù ndòpè ndàwe yàri mbóli ihé-yà tò ndàti: «Atdí ale náazò v̀inyò tó inga, 'adù 'irì ndi inga-kàsù nónzi róngo ale màná. Wò dhu-lutinà, kádù ndivà ndàrà abhi ò ábhõ idhò nyú tí. ¹⁰ Ní v̀inyò-kpò t'òpèta tò kàsùmì nàkà rò, wòrí inga-àbadhi náavì atdí p̀bìndà kasutále ràrà fìndà ka kùtù v̀inyò-kpò náko ndi inga-kàsù nónzi arí ale-fó. P̀bétù ì kasutále náadù kòngb̀è, 'adù kàdu róngò otsùna-kpa nà. ¹¹ Wòrí inga-àbadhi náavì ngàtsi kasutále tdítð ràrà ànyì. P̀bétù v̀inyò tò inga-kàsù nónzi arí ale náangb̀è ndi ale átò, 'ùnò dhu ní, 'adù àdunà róngò otsùna-kpa nà. ¹² Tdítð kávi ìbhù rí kisè kasutále ràrà ànyì. Ní abádhí náavì ndi tsí átò, ngb̀ona r̀ungb̀ili ndi otú tí, 'adù òdinà. ¹³ Ní wò inga-àbadhi náati: «Ma mí dhu ònzi ìngb̀à tí? Òtsò! Ma mí idhùdu nyú, afídu-mbi nóvì ànyì. Ngàtsi ní abádhí rí kífù ìfù.» ¹⁴ P̀bétù, kòkòrí kasutále níitdègu wòrí kà t'ídhùnà nàlã, ní abádhí náadù òte nzínziya ò 'àti: «Kòní inga-àbadhi tí adiya ngàtsi nìnganì ale nyú ní wò. Ní kòho ka, ndínì inga adùya tí àdì àlè tò.» ¹⁵ Ní abádhí adù kòdì inga ò rò, 'adù òhònà. Ní, ádhu nyú ndi wòrí inga-àbadhi rádù ònzìnà kòkòrí kasutále ní? ¹⁶ Kà rádù irà, ndàbhu abádhí kòkyè, ndàdù ndi inga-kàsù nábhu ngùkpà ale-fó.»

Ní indr̀ù níitdègu wò Yèsù ànò dhu ìri, náadù àtìná: «Ínzà wòrí dhu àkà ndònzì ndi wò nyi nyúnóna dhu bhèyi.» ¹⁷ Ní, Yèsù andà abádhí dò nga, ndàdù dhu ivu abádhí-tsù ndàti: «Yà Kàgàwà bhà Andítá núnò dhu-tì ní ádhu? Ndì Andítá àti:

<Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu,

ní ndi adù òngò idza-pbidò nódò rádù àkàkà odu tí* .>

* 20:17 20:17 Zàb 118.22

18 Ndi odu dõ rĩtsi ale nũkòya ndi ikò tí kà dõ. Ndirò kà rĩtsi dòná ale ní ònga kĩnyiriya ìnyiri tí.»

Indrù rĩ dhu òngù Yèsù-tsù pàratà t'áfótá dõ dhu

19 Wò ndi kàsùmì ò tí, Ƴyátá tò málímò mà, pbàkùhání tò ádròdrò ale mànà náatsú 'àlè Yèsù, pbétù abádhi náadù ihé-yà-òdò nónzi. Abádhi ní'ì iwà dhu nòsù ì rārì ndi Yèsù rùbhi òtè rò dòyá mbólí ò. 20 Ní abádhi náapè 'àmbe Yèsù rùnɔna dhu mà kà rónzina dhu mànà nándà dõ kóró, 'adù abhábho nùli ròkò Yèsù tí idzi ale bhèyi. Ƴ abhábho akò kà-tí ndĩnì 'adù tí kàlu nzére ale tí tsùna-bvù rò, 'adù kipfo 'abhù anyà t'ítàtá t'ále mà, liwali mànà-fó. 21 Ní ì abhábho níwú dhu Yèsù-tsù, ì ràti: «Màlimò, mà m̀nì wà dhu nyi nyári ùnɔna dhu mà, nyi nyári ùdhèna indrù tò dhu mànà rārì obhò dhu nyú. Ndirò, nyi nyári inzi indrù-ònga nóvò, pbétù nyi nyári Kàgàwà ózè indrù ròkò tí dhu núdhè obhóna dõ. 22 Nírò, àlè tò Ƴyátá návi tí àvi àlè rùfò Kàyisarà bhà pàratà?» 23 Pbétù, abádhi rĩrèna dòná dhu ndi ndòsù rò, Yèsù adù àtina abádhi ní: «Nyibho pé atdí d̄nari fudu ò. 24 Ádhi yà, nyina-wòyò mà pbìndà andítá mànà rĩ'ì kà dõ?» Ní abádhi adù dhu àdu 'àti: «Kàyisarà ní ndi.» 25 Ní Yèsù adù àtina abádhi ní: «Nyubho Kàyisarà bhà dhu-tsí Kàyisarà tò, nyàdù Kàgàwà bhà-tsí nùbho Kàgàwà tò.» 26 Ní abádhi rĩ kòzù nzére ale tí wò kùnò indrù tò dhu-okú dò rò dhu náadù abádhi lè mà nónzi ònzi tí. Pbétù, idho núkò ì atdífò fiyò kàdu òtè ní rò, abádhi adù inè inè tí.

Pbàsàdùkáyó rĩ dhu òngù ùvùvè ale rĩ ùngbè dhu dõ dhu

(Màt 22.23-33; Mrk 12.18-27; 1Kò 15)

27 Wò dhu-dzidò, Pbàsàdùkáyó n̄zini ò ngúfe ale níwú Yèsù-ti'ò. Abádhi ní'ì inzà á'ù yà ùvùvè kutdù ì ale ràdù 'ùngbe òve-bvù rò dhu ale. Ní abádhi níwú dhu Yèsù-tsù 'àti: 28 «Màlimò, yàri ní Músà náandí fàkà Ƴyátá: Atdí ale náapè òvè, ndùbhà pbìndà tsibhàle ìmbà atdí ngbàngba nà màtí, ní dhu àkà kà t'ádòna rùndu ndi abvo-ayi-tsù, 'adù n̄zòno òdhè mànà yà àvávè adòna-òvò dõ*». 29 Nírò, atdí ale ní'ì àrùbhù kpabhínzo nà. Ní àdrùngbà ingba náakù tsibhàle, ndàdù òvè inzi ndùbhà atdí ngbàngba mà. 30 Ní kà-lutinà kpatsibhàngba mà, 31 ìbhu rí kisè mànà núundu wòrì abvo-ayi-tsù, 'adù ève. Ndi dhu anzi ndi wò dhu bhèyi tí kòkòrì àrùbhù kpabhínzo rò, rùve kóró inzi 'ùbhà atdí ngbàngba mà. 32 Abádhi ève kóró dhu-dzidò, ndi tsibhàle náadù òvè átò. 33 Ní, ùngbeta-idhò ò, wòrì tsibhàle ní'ìya àdhi bhà, yà kóró kòkòrì àrùbhù kpabhínzo tò kí'ì tsibhàle tí rò?» 34 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhi tò ndàti: «Yà kòmbi rĩ'ì adzi ò, kpabhàle mà vèbhàle mànà náarì 'ùmbùmbà. 35 Pbétù yà Kàgàwà ózù àkàkàna 'òkò yà olù rìrà adzi ò dhu tí ale, kà-ti ní yà 'ùngbè rĩ ùvùvè ale n̄zini ò rò vèbhàle mà kpabhàle mànà, nòokoya inzi 'ùmbà ì. 36 Ndirò abádhi n̄vùvèya n̄zì t̄dífò akèkpà màtí, màlàyíkà bhèyi abádhi n̄vùliya ì nídhunì. Ndirò, abádhi ní'ìya Kàgàwà bhà inzo iwà abádhi ùngbe ì nídhunì. 37 Músà avò dhu kpangba ùngbè ùvùvè ale rùngbeya ì. Pbìndà andítá ò, yà kàzù ròrù ròná kidzùmbà dõ ròtè ngari ò, k̄nzi Àdrùngbàle Kàgàwà Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà tí. 38 Nírò, Kàgàwà ní n̄zì ùvùvè ale tò Kàgàwà, pbétù kà ní ìpirò rò arĩ'ì ale tò Kàgàwà. Obhò tí, Kàgàwà tò kóró ale rĩ'ì inè ìpirò rò.» 39 Ní,

* 20:28 20.28 Tòr 25.5

Hyátá tó ngúfe málímó náakò ọte 'àti Yèsù nǎ: «Málímò, nyi nyòtè mbèyi nyú.» ⁴⁰ Abádhí náadè nzá 'òmvù 'ivù atdí dhu mà tdítđ Yèsù-tsu.

Krístò nátí Dàwudì t'ídhùnà?

(Yèr 23.5-6; Mát 22.41-46; Mrk 12.35-37)

⁴¹ Tdítdđ Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsu ndàti: «Ka kádù àtìna ìngbà dhu bhèyi Krístò ràrì Dàwudì t'ídhùnà? ⁴² Dàwudì nyú ndítfrò rätina Zàburì* tó bhùkù ò:

«Ádrùngbàle Kàgàwà rätina pbàkà Ádrùngbàle nǎ:

Ádǐ idú fangà dònà rò,

⁴³ ràrà àhu ma mí pbùkù òmvù nábhù nyòbè dòya dhu ò.»

⁴⁴ Ní, Dàwudì rì'ì Ádrùngbàle tí rí kànzi, ní kà rǎdù ì'ì ìngbà dhu bhèyi Dàwudì t'ídhùnà tí?»

Yèsù rǐ pbìndà ábhàlì nǎví ròdò ì Hyátá tó málímó rǎ rò dhu

(Mát 23.1-36; Mrk 12.37-40)

⁴⁵ Àzèmbè ihé-yà nókò 'àmbe ndì ndúnona dhu ìrì dđ rórò, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì nǎ: ⁴⁶ «Nyòdò nyí Hyátá tó málímó rǎ rò. Abádhí arózèna dhu ní 'ùbhi ádzàdǐ kanzù ì ùfò rórò, 'adù ìndrù nózè ràtsè ì ifuta nyú nà yà ìndrù arí 'undu òyá ngari ò. Abádhí arí 'òzè 'òkò 'ávì rí tombi dđ unduta-dzà ò, 'adù 'òzè 'òkò angyná rò rí'ì ngari ò mùhendù ò.

⁴⁷ Abádhí arí abvo-ayí-fò dhu òvo kóró, 'adù àmbe 'ítsò dđ ádzàdǐ, ndíń ka kati tí ì idzi ale tí. Ní Kàgàwà itdìya anya abádhí dđ obi nyú nà.»

21

Nǎkù tó abvo-ayi rǐ perè nábhù Kàgàwà tó dhu

(Mrk 12.41-44)

¹ Yèsù angbe ndì ndàndà nga, ndàdù ònzitále nála perè tí ì úbhóna Kàgàwà tó fùrangà nùdđ rí sàndukù ò ró. ² Kádù atdí nǎkù tó abvo-ayi nála átò rǐ óyò fùrangà-kpò-nzo nídò ndi sàndukù ò ró. ³ Ní Yèsù adù àtìna ànyì idzá ì'ì ale nǎ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù. Wòrì nǎkù tó abvo-ayi nídò fùrangà abho nyú ròsè kóró ale dònà. ⁴ Obhó tí, kóró kòkòrí ngùkpà ale núbho perè tí fùrangà ní yà ìmbà rǐ'ì kasu nà fíyò kèlè. Pbétù ìyàdhíyà, pbìndà nǎkù ò, nǎdù kóró foná rǐ'ì fùrangà yà dzùnàna ònzi àmbènà nídò perè tí Kàgàwà tó.»

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idza nùgòlò ka kí dhu nóvo dhu

(Mát 24.1-2; Mrk 13.1-2)

⁵ Ngúfe ale náakò 'àmbe ọte dđ Kàgàwà bhà idza dđ. Abádhí ambénà àtìna dđ ka ròsì ka ùyùya odu mà, Kàgàwà tó ka kúbho perè tí dhu màna nǎ. Ní, Yèsù adù àtìna: ⁶ «Ídho ní'íya ìnè, yà ìnzì atdí odu mà núubhàya ndì ngàtsì odu dđ ìnzà ka kùgòlò rórò òyá, kòkò nyí nyálàna dhu nzinzi ò.»

Yèsù rǎte tdǐ ndì ndingo rò ì nǎnziya dhu dđ dhu

(Mát 24.3-14; Mrk 13.3-13)

⁷ Tdítdđ ì ale náadù dhu ivu Yèsù-tsu, 'àti: «Málímò, ìngbà tǐngá nga ndì kòkòrí dhu nónzìya ì nǎ? Ádhu ndì ì dhu rǐ 'ònzì ònà kàsùmì àkà dhu nitèya fàkà?» ⁸ Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, ìnzì

* 20:42 20:42 Zàb 110.1

nyàbhu nyí atdí ale mà rùtrà nyí. Obhó tí, ábhò ale níuwíyá ɔ̀vòdu rò, ngàtsi ale ràrà àtìna rò: «Ìma ní Krístò.» Ndirò: «Yà adzi dǒ dhu-tsù rí ndòdì òná kàsùmì-tsù nìndù wà ndì.» Ní, àpé nyòwu òwu rò ì ale-owù ǒ. ⁹ Nyí nyowuya gukyè ìla-òyí nírì rò, nyàdù ìndrù ìvà dhu ìnzì 'àmbe fíyó kámá-tsù dhu ìrì dǒ dhu-òyí nírì rò, ní àpé nyòwuya ɔ̀dò nábhu rò rìsì ùkù. Obhó tí, dhu akáya kǒkǒrì dhu rǒnzì ì angyi, p̀bétù ì dhu náaviya nzì dhu yà adzi ǒ dhu-tsù ràrì ndòdì kòmbi tí.»

¹⁰ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Atdídhena ale-tidò nóowuya 'ùgyè rò ngùkpà ale-tidò màna, ndirò atdí ádrùngbà kamà bhà p̀bìrì ǒ ale nóowuya 'ùgyè rò ngàtsi ádrùngbà kamà bhà p̀bìrì ǒ ale màna. ¹¹ Ádròdrò mùtiti náabhüya adzi rivi, ndirò ozokpa mà àgàyì màna ràdù ì'ì dhèdherò ngari òná. ɔ̀dò àbhù rì rìsì ìndrù ǒ dhu nǒonziya ì, idho rì ìndrù ùkò ní ádròdrò dhu ràdù 'ònzì òrù-akpà-nyì rò. ¹² P̀bétù, tdù kǒkò dhu nǒonzi ì kórò rò, ka kulúya pé nyí, kadù àvu rùkù. Ka kubhòya nyí unduta-dzà ǒ ádròdrò ale-fó ndíni ka kítì tí ànyàku. Ka kusóya nyí imbi ǒ, ndirò ka kowuya nyí ná ádròdrò kámá mà, lìwálì màna ònzì, ɔ̀vòdu-okú dò rò. ¹³ Ndi kàsùmì-ònga ní ndi nyí nyowuya dùdù nyí nyúni dhu náwe rò abádhí tò ní. ¹⁴ Ní, nyí nyàkà nyúni dhu, ìnzá dhu rākānà nyítù afìku, nyí nyí m̀sambà ònzì tí dhu nì. ¹⁵ Obhó tí, ìma ní ndi ma maraya nyí nyúnona dhu mà, àkà àkà dhu-ònga t'óvòta tò ìrèta màna dhu nábhu fùkù. Ní fùkù òmvù nóowuya nzì iko rò nyíku-kpa rò, 'àgò nyí nyúnona dhu. ¹⁶ Abàku mà, ayíku mà, adóku mà, fùkù idzá-bhà mà, odhíku màna nóowuya nyípfò rò, 'ùbho nyí òmvù-fó, 'àdù ǹzìnzìkù ǒ ábhò ale nyú nùbho kokyè. ¹⁷ Kórò ale nǒondròya nyí okúdu dò rò. ¹⁸ P̀bétù, d̀kù rò atdí àyì-ngba mà náawíya nzì. ¹⁹ Nyí nyí dhu-dzi òndù tí dhu náabhüya ndi nyòdò fùkù ìpìrònga.»

Yèsù rì Yèrùsàlemà tò kigò rì ndùkò dhu nǒvo dhu

(Màt 24.15-21; Mrk 13.14-19)

²⁰ «Nyí nyalaya gukyè Yèrùsàlemà tò kigò iwà òmvù tò p̀bànowí àkpòrò ngbòna rò, ní nyí nyuniya dhu ndi kigò rì ndùkò òná kàsùmì-tsù rìndù wà ndì. ²¹ Ní, Yùdeya tò p̀bìrì ǒ ì nòtù ale, náakáya 'òtsè p̀bìrì-akpà dò. Yèrùsàlemà ì nòtù ale náakáya 'ùvò ànyìrò, àdù òtse. Ndirò ngùkpà p̀banga òná ì nòtù ale náakáya nzì 'òtsù Yèrùsàlemà tò kigò ǒ. ²² Obhó tí, ì idho ní'íya dhu t'útsèta tò idho, ndíni yà Andítà náarúnona kórò dhu náaká tí. ²³ Ndi nínani, òya nà rì 'òtù vèbhále mà, ìba òndo rì ǹzónzo rì 'òtù foyá vèbhále màna, nù'íya àp̀bè ǒ. Obhó tí, P̀hàìsràyélì tò p̀bìrì ǒ bhà náabáya àp̀bè abho nyú, ndirò Kàgàwà bhà nàwí náadüya ndàvi k̀pangba abádhí dǒ. ²⁴ Abádhí ǹzìnzì ǒ atdídhena ale-tsè ka kotdíya obhi ní, kadù ngùkpàkà núso kumbà kórò ngùkpà p̀bìrì òná. Ndirò, ì ngùkpà p̀bìrì ǒ ale nǒobéya Yèrùsàlemà tò kigò-dò, ràrà àhu fíyó p̀bìrì òná ì ì 'àdù òná kàsùmì rākà dhu ǒ.»

Ìndrù t'ídhùnà rìngo dhu

(Màt 24.29-31; Mrk 13.24-27)

²⁵ «Nyí nyalaya ìze adyifò rò, àbì rò, ndirò alali rò màtì. Ndirò, yà adzi dǒ kórò p̀bìrì ǒ ale nù'íya ádrùngbà ìzu ǒ, ádrùngbà r̀rèrè mà, mùkùrà màna r̀nzìna wògò nírì ì ì, ìnzì 'àdù àdhu mà ǹonzi ì ì ì dhu nùni rò. ²⁶ Ìndrù nùwèya wèvè tí ɔ̀dò nì, yà adzi rò rì ndònzì dhu nòdò ì ì rò. Obhó tí, ádròdrònga tò ɔ̀bì nà arí'ì òrù-akpà-nyì rò dhu-tsì níviya kórò. ²⁷ Nírò ní

ndi ka kalaya Ìndrũ t'ídhùnà òrù-akpà ò rò rírà ró. Kíraya ádrùngbã àp̀b̀ù nzínzi ɔ́, ábhɔ́ ádrùngbãnga tó ɔ̀bi nà, ndirò ábhɔ́ ádrùngbãnga tó awáwáwà nà. ²⁸ Ní, kóró kòkòrí dhu nòɔ̀péya gukyè 'ònzì ì, ní nyí nyikòya mbèyi, nyàngbe d̀̀ku, iwà nyùkòl̀ò ka kí àp̀b̀è ɔ́ rò ònà idhò nindù ndì nídhunì.»

*Mùtini tí kátina itsu mà,
kóró ngǔkpà itsu-tidò mànà tó mbólí rávina dhu
(Mát 24.32-35; Mrk 13.28-31)*

²⁹ Yèsù adù yàrí mbólí náwe t̀̀d̀t̀d̀ò abádí t̀ò ndàti: «Nyàndà pé mùtini tí kátina itsu mà, kóró ngǔkpà itsu mànà. ³⁰ Nyí nyapé abádí-bí nálá iwà ì nòpè 'àtà ró, ní ka nyí nyàndà rò, nyí nyarí dhu núńí nyí-tírò tí iwà lábhú tó kàsùmi rindù ndì. ³¹ Ní ndì dhu bhèyi tí, nyí mà átò, nyí nyalaya gukyè kòkòrí dhu rí 'ònzì dhu, ní nyí nyuniya dhu Kàgàwà rí idzi ònyu ìndrũ d̀ò ònà idhò-tsù rindù wà ndì. ³² Ma mí obhó dhu núno f̀̀k̀k̀ù: yà kòmbí rí'ì rùgànda rí nzi ùda inzà kòkòrí dhu nónzi ì rórò. ³³ Ɔ̀r̀ù-akpà mà, yàrí adzi mànà núudàya ùdà, pbétù pbàkà ɔ̀te núudàya nzi akekpà màtí.»

*Yèsù rí ìndrũ náví r̀̀ndà nga mbèyi,
'adù àmbè 'itsò d̀ò bìl̀ngànà dhu*

³⁴ «Nyàndà nga mbèyi, akye ɔ̀nyú mà, iwà t'órita mà, ndirò yà adzi ɔ́ dhu t'írèta mànà náatdúna afíku nì. Ndirò, nyàndà nga mbèyi, akye ndi idhò náaraya isí d̀̀k̀k̀ù inzà nyí nyùni rórò nì. ³⁵ Àdhàdhì àdà náari isí izà d̀ò dhu bhèyi, ndi idhò níisiya ndi dhu bhèyi tí kóró yà adzi ɔ́ ale d̀ò. ³⁶ Nírò, nyòko nyìkpòku nà, nyàdù òwu nyìtsò r̀ò kóró kàsùmi ɔ́. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyadùya yà rírà kóró dhu ɔ́ rò nyí nyúgu nì, ndirò Ìndrũ t'ídhùnà-ònzì nyí nyíko nì ɔ̀bi nábà.»

³⁷ Adyíbhengá, Yèsù aràna dhu núdhe r̀ò ìndrũ t̀ò Kàgàwà bhà idzá rò, ndirò kùbhingá ndàdù àrà àhù r̀ò, ndàrà àyi Mizèyituni tí kátina p̀b̀iri d̀ò. ³⁸ Ndirò bhòtsungánà nyú, kóró ale nóowúnà 'ìv̀à r̀ò, 'òwù Kàgàwà bhà idza, Yèsù-tí'ò, ndíní ì iri tí kà r̀̀dhèna dhu.

22

*Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale rí 'ìri ndíní 'abhù tí Yèsù kohò dhu
(Mát 26.1-5; Mrk 14.1-2; Yùw 11.45-53)*

¹ Yà ìmbá ònà afi nà M̀̀gati tó mùhendù, Pásika tí kátina, nú'ì iwà idhòna nindù ndì ró. ² Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Úyátá tó m̀̀límò mànà náambénà Yèsù nábhu ì adù kohò ònà otu nónè d̀ò, ihé-yà-òdò nónzi ì í nídhunì.

*Yudhà rí Yèsù ipfò ndàbhu Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale-fò dhu
(Mát 26.14-16; Mrk 14.10-11)*

³ Nírò ní ndi Sitanì náatsù Yudhà, Ìskàriyotà tí kátina ale-afí ò. Ndi Yudhà ní'ì atdí kumi d̀̀nà óyò nà Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ɔ́ atdí ale. ⁴ Ní kàrà, òwù 'ìri pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí s̀̀ndiri tó ádròdrò ale mànà, Yèsù nípfò ndì ndi ndàbhu abádí-fò tí dhu d̀ò. ⁵ Ní, abádí-idhè núka ndì atdí d̀ò, 'adù 'ìri f̀̀rangá ì abhù tí Yudhà t̀ò. ⁶ Ní Yudhà náadù ndi dhu ná'ù, ndàdù ndòpè ndònè Yèsù nípfò ndì ndi ndàbhu abádí-fò ònà otu, inzà ihé-yà núni rórò.

Yèsù rí Pásika tó ònyù nàví kòbhòlò dhu

(Màt 26.17-25; Mrk 14.12-21; Yùw 13.21-30)

⁷ Yà ìmbà ònà afi nà Mùgati tó m̀hèndù-idhò náaká. Ndi idho ní'ì yà tàmá-nzo náze ka kí Pásika tó ònyù tí ònà idho. ⁸ Ní, Yèsù avi Péterù mà Yùwani nà ndàti ní: «Nyòwu nyòbholò Pásika tó ònyù ndíní àlè konyu tí.» ⁹ Ní, abádhí ivú dhu kà-tsù 'àti: «Ádhà nga ndi nyi nyòzè m̀wù ndi ònyù òbhòlò ònà?» ¹⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Kigò ò nyí nyòtsù rò, nyí nyí nyàsò idha nàndò andu ò atdí ale nà. Ní, nyòwu kòwù ò tí, nyòwù òtsù kà r̀rà òtsù ònà idza ò. ¹¹ Ní nyí nyad̀na àtina ndi idza-àbadhi ní: «M̀limò níwù dhu tsùnù ndàti: M̀ mí Pásika tó ònyù nónyu ònà rò pbàkà ábhàlì mànà káluga r̀'ì ádhà?» ¹² Ní kád̀na orùnà rò r̀'ì ádr̀ngbà káluga, yà kóró dhu ka kòbhòlò ònà nítè f̀kù. Ányì nga ní ndi nyí nyòbholòna ònyù àlè tó ní.» ¹³ Ní abádhí náawù kigò ò, 'àdù kóró dhu nótù yà Yèsù ùnòna ka f̀yò dhu bhèyi tí, 'àdù Pásika tó m̀hèndù tó ònyù nòbhòlò.

Yèsù nábhù rí kirè ònyù

(Màt 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1Kò 11.23-25)

¹⁴ Ònyù tó kàsuni níitdègu àkà, ní Yèsù mà náakò 'àmbe dhu ònyù d̀ò pb̀ndà uvitatále mànà. ¹⁵ Ní Yèsù ati abádhí ní: «Atdyúdu ì'ina atdíd̀ ò àlè r̀onyù yàrí Pásika tó ònyù atdíkpá nyí mànà tdù ma mabá àpbè rò. ¹⁶ Obhó tí, ma mátina nyí ní, ma r̀rì ní zì konyu tdítđ, r̀rà àhù òr̀-akpá ò Ádr̀ngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò kàraya àkà dhu ò.» ¹⁷ Ní, Yèsù idyi òvayi r̀'ì ònà kópá, ndàd̀ òtsò àbhù Kàgàwà tò, ndàd̀ àtina: «Nyàko yàrí kópá, nyàd̀ nzínziku ò, nyòmvù ònà r̀'ì òvayi. ¹⁸ Obhó tí, ma mátina nyí ní, ma r̀rì ní òvayi òmvù tdítđ, r̀rà àhù Kàgàwà r̀ idzi nónyu indr̀ d̀ò dhu ò.» ¹⁹ Tdítđ kád̀ m̀gati nídyi, ní òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tó dhu-dzid̀, k̀kò ndi m̀gati-ònga, ndàd̀ àbhùnà pb̀ndà uvitatále-f̀ò, ndàd̀ àtina: yàrí ní ngbòdu, okúkù d̀ò rò ma màbhù. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhèyi, nyàmbe mirè d̀ r̀onà. ²⁰ Ònyù dzid̀, kád̀ òvayi r̀'ì ònà kópá nábhù ndi dhu bhèyi tí abádhí tó, ndàd̀ àtina: «Yàrí kópá ní òwútana tí r̀ nyùngbò Kàgàwà nà, yà okúkù d̀ò rò r̀ ndùfu azùdu-otù ò. ²¹ Pbétù, kàni ima nípfò r̀ ndàbhù ma òmvù-f̀ò ale r̀ ìnè atdíkpá ima mànà ònyù-tsùnà. ²² Obhó tí, Indr̀ t'ìdhùnà r̀rà f̀ndá dhu ní yà d̀nà ka kudhè dhu bhèyi. Pbétù ka nípfò ndàbhù òmvù-f̀ò ale r̀'ì àpbè ò.» ²³ Ní, Yèsù bhà uvitatále náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ò 'àmbe àtina d̀ò, r̀rì ádhi pbà ale nzínziya ò, wò dhu bhèyi dhu ònzì rád̀.

Ádr̀ngbàlè nyú ròsè ní àdhi?

(Màt 18.1-4; Mrk 10.35-45; Yùw 13.2-17)

²⁴ Wò dhu-dzid̀, Yèsù bhà ábhàlì náakò 'àmbe 'àgò d̀ò nzínziya ò òbi nyú nà. Abádhí ambènà dhu òngù d̀ò tsùyá, r̀rì ádhi nyú ndi ádr̀ngbàlè nzínziya ò ròsè. ²⁵ Ní Yèsù adù àtina abádhí ní: «Yà adzi ò pb̀rì d̀ò ádr̀dr̀ kámá náarì ì pb̀rì-dò nónyu òbi nyú nà. Ndirò ì pb̀rì d̀ò r̀'ì òbi nà ale náarad̀ 'òzè kanzi ì ìdzinga ònzì arí ale tí. ²⁶ Ní, f̀kù kà r̀'ì mbà ndi dhu bhèyi. Pbétù, ádr̀ngbàlè tí r̀'ì nzínziku ò ale nákà ndi 'ì ákèkpá ale bhèyi, ndirò indr̀ ànda r̀ ale nákà ndi 'ì indr̀-àsù ònzì r̀ ale bhèyi. ²⁷ Níró, ádr̀ngbàlè nyú ní àdhi? Tí yà mizà d̀ò rò r̀ ònyù nónyu ale? Ngàtsi ní, tí yà ònyù nùli mizà d̀ò ale? Tí obhó yà ònyù nónyu r̀ mizà d̀ò rò ale kèlè ndi

ádrùngbàlè? Pbéù ma mí'ì nzínziku ò àdhàdhì yà ònyù nùlì rí mizà dǒ ale bhèyi. ²⁸ Nyí, nyí'ì ní ndi nyí nyádzi nyí, nyòndù àpè-dzi atdíkpá ima mànà ale. ²⁹ Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mútri nyí ádrùngbá òrù-akpá ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi tò, àdhàdhì Ábadu Kàgàwà nùutri ma kà tò dhu bhèyi. ³⁰ Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyonyuya dhu, nyádù dhu òmvù atdíkpá ima mànà pbàkà idzi ò. Ndirò nyí nyadùya òko kamà tò tombi dǒ, nyámbe atdí kumi dóná óyò nà Pbàisràyélí tò rùgànda-tsù-ànyá núnò dǒ.»

*Yèsù rí Péterù rí ndòdho dhu nóvo dhu
(Màt 26.31-35; Mrk 14.27-31; Yüw 13.37-38)*

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna Péterù nì: «Simoni, Simoni, íri pé! Sitanì nónzi nyí, ndíní ndilè tí ùkúnga, àdhàdhì nganù-ònga nílè ka karí dhu bhèyi. ³² Pbéù ma mìtsò ma okunu dò rò inzí pbàkù a'uta nóongo tí olù. Ní, nyi nyapé ingo tidu ò, ní dhu àkà nyabhù obi adónu-afí tò.» ³³ Ní Péterù adù àtìna kà nì: «Ádrùngbálè, ma mà'ù wà dhu kusò àlè atdíkpá imbi ò, ndirò àlè ràdù ùve atdíkpá nyi mànà.» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Péterù, ma máti na nyi nì: indo, à'ù-akpá rí nzi òngò inzà nyi nyòdhò ma íbhù-gùna nyati, inzà nyi rúni ma rórò.»

*Yèsù rí pbìndà uvitatále návì rùgò ísòwǎ mà,
bhòlo mà, ìla tò obhi-akpá mànò dhu*

³⁵ Tdítdǒ, Yèsù ivù dhu pbìndà ábhàlì-tsù ndàti: «Yà ma muví nyí nyòwù ìmbá ísòwǎ mà, ìmbá bhòlo mà, ndirò ìmbá kàyitò na rò, ní atdí dhu mà náawí tí àwí rùkú?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Inzá atdí dhu mà náawí ròkà.» ³⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Pbéù kòmbí, ísòwǎ nà rí'ì ale náká ndidiyí ka, bhòlo nà ale ràdù pbìndà bhòlo nídyi. Ndirò, ìmbá rí'ì ìla tò obhi-akpá nà ale náká ndàbhù rónà mùdzarè kodzi, ndíní ndadù tí ìla tò obhi-akpá nòdzi ndi fùrangà rò. ³⁷ Obhó tí, ma máti na nyi nì: yà Andítá núnò dùdú dhu náká wà rònzi ndi. Ndi Andítá ràtina: «Ka kazù àbadhi nzére ale nzínzi ò.» Ní obhó tí, ima nàndà dhu ní rí ndònzì ònzi.» ³⁸ Ní, abádhí adù àtìna: «Ádrùngbálè, kàní óyò ìla tò obhi-akpá.» Ní kádù àtìna: «Iwà àkà.»

*Yèsù rí ndìtsò Mizèyituni tò pbìri dǒ rò dhu
(Màt 26.36-46; Mrk 14.32-42; Yüw 18.1-2)*

³⁹ Yèsù náahù idza rò, ndàdù àrà Mizèyituni tò pbìri dò, yà bilí ndi ndarí ònzina dhu bhèyi. Kàbhà uvitatále náadù òwu kòwù ò ànyì. ⁴⁰ Ní ànyì ndi ndàrà àhù rò, kàti pbìndà ábhàlì nì: «Nyìtsò nyí, akye nyí nyotsúna umvútá ò nì.» ⁴¹ Tdítdǒ, kíndrí ndi itseta abádhí tí rò, mbèmbè òbvù ka kòbvù odu námbènà itsi róngà adzì tí, ndàdù ndòkò otidyàna dǒ, ndìtsò ndi, ⁴² ndàti: «Ábá, nyi nyòzè ka nì, índrí pé yàri kópà itse rùdú rò. Pbéù, àpé kí'ì ma mòzè dhu rí ndònzì dhu tí, kàkà ndi'ì ndi nyi nyòzè dhu tí.» ⁴³ [Nirò ní ndi màlàyikà náito ndi òrù-akpá ònǎ rò, ndìrà obi nábhù kà tò. ⁴⁴ Ádrùngbá izu núka ndi dhu-okú dò rò, kàránà ndìtsò rò ádrùngbá obi nyú nà tdítdǒ, rónà rò rútdé adyo ràdù ndili azu rútdé òbvò dhu bhèyi.] ⁴⁵ Itsòta dzidǒ, kíva ndi, ndàdù ndàdu pbìndà ábhàlì-tí'ò, ndàdù abádhí òtù iwà ùdho rò, atdídǒ izu núka ì nídhuni. ⁴⁶ Ní kádù àtìna abádhí nì: «Ádhu nyí nyòdhò nì? Nyìvà nyí, ndirò nyìtsò nyí, akye nyí nyotsúna umvútá ò nì.»

Yèsù nòsò ka kí dhu

(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Yùw 18.3-11)

⁴⁷ Àzèmbè Yèsù ròte rórò ní ndi, ihé-yà núunya ì, Yudhà tí kátina ale ràdù àdi fiyó pikò dò-tsírò. Ndi Yudhà ní'ì Yèsù bhà atdí kumi dóná óyò nà ábhàlì nzínzi ò atdí ale. Ní kindri Yèsù-tí'ò, ndíni ndi ndambò tí ka. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna kà ní: «Yudhà, tí ambótá-otù ò nga ndi nyi nyí Ìndrù t'ídhùnà nábhù òmvù-fó nǐ?» ⁴⁹ Kákà Yèsù mànà ì'ìna ale níitdègu wò rí ndàpà ndònzì ndi dhu nálà, níuvú dhu Yèsù-tsù, 'àti: «Ádrùngbálé, dhu àkà tí mǔ'a Ìndrù ìla tó obhi-akpá nǐ?» ⁵⁰ Ní, abádhí nzínzi ò atdí ale núu'a pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà kasutále, ndìtsà fangà dóná bina. ⁵¹ Pbhètù, Yèsù adù àtìna: «Ìnzé, úbhà! Iwà àkà wò dhu bvàtí!» Wò dhu-dzidò, Yèsù adù ndi ale-bì-ngbò nàpbalà, ràdù ògù. ⁵² Ní, Yèsù adù àtìna kòkò róná iwù pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndìrì tó ádròdrò ale mà, pbàkùrù mànà nǐ: «Nyí nyàdù tí iwù fùkú ìla tó obhi-akpá nà, ndirò fùkú mùgò mànà ògbotále nòsò ríwu ale bhèyi?» ⁵³ Àlè kúbhì ì'ì rǒ nyí mànà bìlìnganà Kàgàwà bhà idzá, ìnzì nyàdù malù. Pbhètù kòmbí rí kàsùmì ní fùkú, yà ìnò ò arí kasu ònzì òbi mànà.»

Péterù ràtina ìnzá ndi rùni Yèsù dhu

(Màt 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Yùw 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Yèsù ì àlù dhu-dzidò, abádhí náadù òwu kà nà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà. Péterù adù àdi oluná rò, ndàmbe àrà dǒ abádhí-owù ò. ⁵⁵ Kòkòrì ale núuto kàzu rùwugà dǒ, 'adù òko tsùna nà. Péterù adù ìrà, ndàdi àtò abádhí nzínzi ì. ⁵⁶ Ní, kasu tó atdí tsibhále náala Péterù kàzu-tsùnà àdi ró. Ní kàdì nyìkpóna kà rǒ, ndàdù àtìna: «Yàrì ale mà ní'ìna àtò kà mànà.» ⁵⁷ Pbhètù, Péterù adù kà-tsù dhu nágò, ndàti: «Yà tsibhálé, ìnzá ma mǔni wò ale!» ⁵⁸ Àkè kàsùmì dzidò tí, ngàtsi ale náala ka tdítò, ndàdù àtìna kà ní: «Ìnyì nyú mà àtò, nyi ní atdí abádhí nzínzi ò ale.» Pbhètù Péterù adù àtìna wò ale ní: «Ìnzì ní ma abádhí nzínzi ò ale.» ⁵⁹ Tdítò, mbèmbè iwà atdí adyifò-sisì nyú núdá rórò, ngàtsi ale náavò dhu òbi nyú nà ndàti: «Obhó nyú, yàrì ale mà ní'ì atdíkpá kà mànà, ka ní Gálìlayà tó pbìrì ò ale nídhunì.» ⁶⁰ Ní, Péterù adù dhu àdu kà tó ndàti: «Ìnzá ma mǔni wò nyi nyòzè nyunò dhu.» Wò ndi kàsùmì ò tí, àzèmbè Péterù ròte rórò ní ndi, à'ù-akpà náadù òngò. ⁶¹ Ní, Ádrùngbálé Yèsù náagéré ndi, ndàndà Péterù. Nírò ní ndi Péterù adù yà Ádrùngbálé Yèsù núnòná fìndà dhu nírè. Kàti: «Ìndo, ìnzá à'ù-akpà nápè òngò rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyòdhò ma ìbhù-ràdò ró.» ⁶² Ní Péterù adù àhù ìrì, ndàdù òdzi ádrùngbá izu nyú nà.

Yèsù nǐ ka kí dhu núno, kadù àmbe òvìna dǒ dhu

(Màt 26.57-68; Mrk 14.65; Yùw 18.12-24)

⁶³ Yà Yèsù rǐ'ì foyá ale náambénà kùgbò dǒ, 'adù àmbe kòvì dǒ. ⁶⁴ Abádhí owúnà kà-nyì àtsì rǒ, 'adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Àtì pé nyi nùtì ale fàkà?» ⁶⁵ Ndirò abádhí náadù ábhò ngùkpà nzére dhu nyú núno kà nǐ.

Yèsù nà ka kówu ìvò Pbhàyàhúdì bvù ádròdrò anya nítdì arí ale-ònzì dhu
(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Yùw 18.19-24)

⁶⁶ Ìnga níitdègu ùbho, ní Pbhàyàhúdì tó pbàkùrù mà, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Hyátá tó màlímó mànà, núundu ì, 'adù Yèsù nábhù kowù nà fìràbvù ádròdrò anya nítdì arí ale-ònzì. ⁶⁷ Ní, abádhí níuvú dhu Yèsù-tsù 'àti: «Nyí nyapè ì'ì Krístò tí, ní únò pé ka fàkà.» Ní Yèsù adù dhu

àdu abádhí tò ndàti: «Ma mapé kùnò fùkù, ní nyí nyí nzi kà'u. ⁶⁸ Ndirò, ma mapé dhu ivù tsùkù, ní nyí nyí nzi dhu àdu idù. ⁶⁹ Pbéù ròpè ndi kombí, Ìndrù t'ídhùnà ràrà àdi Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó obi tó fangà dònà rò.» ⁷⁰ Ní, kórò ale adù dhu ivu kà-tsù 'àti: «Olu nyi tí ndi Kàgàwà t'ídhùnà?» Ní kádù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí ní ndi nyí nyàti, ima rārì ndi.» ⁷¹ Ní abádhí adù àtìna: «Àlè tí'ì inè ngàmbi-atdyú nà tdítđó? Àlè kàri wà kùnò dhu àlè-bì nyú nì.»

23

Yèsù rí mèsambà ònzi Pilatò-ònzí dhu

¹ Abádhí níwà ì kórò atdíkpá, 'òwù Yèsù nà, 'òwù ùvò nà Pilatò-ònzí. ² Ní abádhí apè 'òbhù ka, 'àmbe àtìna dō: «Mà mòtù yàri ale àlè tó pbiṛi ò ale-dò idzi rí, ndíní dhu níwà tí ró. Kà ràrà ìndrù-tsù nátò rō ìnzí Kàyisará bhà pàratà nufó tí. Ndirò kà ràrà ndàti rō ndítùrò Krístò, ádrùngbá kamà tí.» ³ Ní Pilatò ivù dhu Yèsù-tsù ndàti: «Ínyi, nyi tí Pbayàhúdí tó ádrùngbá kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ínyi ní ndi ka nyi nyùnò.» ⁴ Ní Pilatò adù àtìna p̀bàkùhání tó ádròdrò ale mà, ihé-yà màna nì: «Ínzá ma màla atdí afátá mà yàri ale dō ka kádù anya òtdì okúna dō rò.» ⁵ Pbéù abádhí náadù dhu nùtu atdíđó, 'adù àtìna: «Kà rùdhèna dhu náarí ìndrù-dò nídzí. Kòpè ka Gàlìlayà tó pbiṛi ò rò, ndùdà nà kórò Yùdeyà tó pbiṛi ònà, ndirà àhù nà irò.»

Yèsù rí'ì ádrùngbá kamà Hèròdè-ònzí dhu

⁶ Pilatò nítdègu wò dhu ìri, náadù dhu ivu wò ndi ale ràtí Gàlìlayà tó pbiṛi ò ale. ⁷ Ní, ádrùngbá kamà Hèròdè bhà pbiṛi ò ale tí kà rí'ì dhu ndi ndìrì rò, Pilatò adù kàbhù kowù nà Hèròdè-fo ò. Wò ndi kàsùmí ò, Hèròdè náadù ndòtù Yèrùsàlemà tó kigò ò ndi ndìrà átò ró. ⁸ Ní Yèsù ndi ndàla rò, Hèròdè-idhè nùka ndi atdíđó. Obhò ka ní'ì angyangyi tí ubhínà ndòzè rō ndàla Yèsù-ngbò, yà kà dō ka kùnòna dhu níri ndi ndarí dhu-okú dō rò. Ndirò, kàzè ndàla kà rōnzina atdí wíwí mà. ⁹ Ní Hèròdè náangù dhu ádzíta nyú Yèsù-tsù, p̀béù kádù nzá atdí dhu mà nádu kà tò. ¹⁰ P̀bàkùhání tó ádròdrò ale mà, H́yátá tó màlímò màna nù'ì ànyìrò. Ní abádhí adù Yèsù òbhù obi nyú nà. ¹¹ Níró ní ndi Hèròdè mà, yà ngbóna òdò rí p̀bànowí màna, náambénà kùnò dō itsi dō. Ní ka ndi ndùgbò, ndàdù àyàya mberù náfo kà-rò dhu-dzidò, kádù Yèsù àdu kowù nà tdítđó Pilatò-fo ò. ¹² Ndi nínnganí tí, Hèròdè mà Pilatò nà, náadù 'òzè òzè tí, àzèmbè òmvù tí ì árùbhi ì'ì rō angyinà rò rórò.

Yèsù-ànyà nòtdì ka kí ndíní ka kohò tí dhu

¹³ Pilatò náandu p̀bàkùhání tó ádròdrò ale mà, P̀bayàhúdí tó ádròdrò ale mà, ngùkpá ale màna. ¹⁴ Ní kádù àtìna abádhí nì: «Nyí nyíwù yàri ale nà fudu ò, nyàdù àtìna kà rarí ìndrù-dò nídzí ndíní dhu níwà tí. Níró, kànì ma mòngù dhu kà-tsù nyìkpòku ò rò. Ní ma màla nzá atdí afátá mà kà-dò ka kí anya nòtdì okúna dō rò. Ndirò, atdí dhu mà rí'ì ìmbà yà nyí nyòbhè ka dònà. ¹⁵ Hèròdè nyú mà nála nzá atdí afátá mà kà dō, kádù kàdu tdítđó àlè-fo ò nídhunì. Ní, yà kónzi dhu ò, atdí dhu mà rí'ì mbà, yà kàbhù rádù kohò. ¹⁶ Ní, ma mí kíkòlo iwà ma màbhù ka kuvi rórò.» ¹⁷ [Yà Pásìka tó màhèndù-idhò náaríra dhu bhéyi, ka kongónà atdí ale níkòlò imbi ò rò abádhí tò.] ¹⁸ Ní, abádhí kórò náapè 'ùkù atdíkpá, 'àmbe àtìna dō: «Ábhù

wò ale kohò, nyadù Bàrabà níkòlò fáka.» ¹⁹ Ndi Bàrabà ka kasò imbi ò, kigò ǝ ndi nónzi wògò-okú dò rò, ndirò indrù kòhò dhu-okú dò rò.

²⁰ Pilatò abhù tūna tđítđò ihé-yà tò, Yèsù ndi ndòzè ndìkòlò nídhuní.

²¹ Pbhétù, abádhí adù idù: «Ʋtò ka mùsàlabhà dǝ! Ʋtò ka mùsàlabhà dǝ!»

²² Ʋbhù rí kisé ní, káti abádhí ní: «Ádhu nyú ndi kǎfá? Inzá ma màla atdí afátá mà, yà kákà kohò okúna dò rò. Ní ma mí kàbhù kǎvi, madù ìkòlòna ràrà.» ²³ Pbhétù, abádhí náadù dhu ùtu, 'àmbe ùkù dǝ àrì nyú tí, ndíní ka kutó tí ka mùsàlabhà dǝ. Ní abádhí tó ìkù-ǝbì òsè òna nǎ rò, ²⁴ Pilatò adù abádhí-afí òzè dhu nónzi. ²⁵ Ní kìkòlò yà imbi ò ka kòsò kigò ǝ ndi nónzi wògò-okú dò rò, ndirò abvo nóhò dhu-okú dò rò ale. Ndi ale ní'ì yà abádhí rùbhi ònzina rǝ kìkòlò ale. Nírò ní ndi kǎdù Yèsù nàbhù abádhí-fó, ndíní abádhí ǝnzi tí afiýa nózè dhu bhéyi.

Yèsù nútó ka kí mùsàlabhà dǝ dhu

²⁶ Yèsù nà ì ówu òná kàsùmì ǝ, abádhí náalù Simonì tí kátina atdí ale inga bvù rò rìrà rórò. Ndi ale ní'ì Kùrenì tò kigò ǝ ale. Ní abádhí náadù mùsàlabhà nágba kà-dò, ndíní kǎnó tí, ndámbe àrà dǝ nà Yèsù-owù ǝ. ²⁷ Ábhò ihé-yà mà, vèbhále màna náambénà òwu dǝ Yèsù owù ǝ. Ʋ vèbhále náambénà odrùya-dò nùpbi dǝ izu-okú dò rò, 'adù àmbe Yèsù òdzì dǝ. ²⁸ Ní Yèsù agéré ndi ndàndà abádhí, ndàdù àtina: «Yèrùsàlemà ǝ vèbhúnzó, ìnzì nyòdzi ma! Pbhétù, nyòdzi nyí nyí-tírò, ndirò nyòdzi fùkú nzónzo. ²⁹ Obhó tí, idho rí'ì inè yà óyá ka kowuya àtina rǝ: «Hirò nònzì ní ìngò-ayí, ndirò hirò nònzì ní ìnzá ì nugu vèbhále, yà ìnzá inzo apèna ìbàya-tsù nìndù vèbhále.» ³⁰ Ndi nínaganí, indrù owuya àtina rǝ pbi-akpá ní: «Nyàgbù nyí dǝká!» Ndirò abádhí owuya àtina rǝ pbi-ì ní: «Nyàtsi nyí dǝká!» ³¹ Obhó tí, yà dhu bhéyi ka kí dhu ònzi kázù itsu rǝ rò, òtdyòtdyù itsu rǝ ka kónzina dhu nóloya ìngbà dhu bhéyi?»

³² Wò ndi kàsùmì ǝ tí, ka kambénà òwu dǝ átò nzére dhu ònzi arí óyò ale nà, ndíní ka kokye tí atdíkpá Yèsù màna. ³³ Ní, «Ale-dò-kpa» tí kátina ngari ò ì òwù ùvò rò, abádhí nútó Yèsù mùsàlabhà dǝ ànyirò, kòkò nzére dhu ònzi arí óyò ale màna. Atdí ale ka kutó Yèsù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngàtsi nútó kàbhà ìgù dònǎ rò. ³⁴ [Ní, Yèsù ambénà àtina dǝ: «Ábá, ǝbà dhu abádhí tò, ìnzá abádhí ùni ì ónzina dhu nídhuní.»] Abádhí náadù Yèsù rǝ mùdzarù nùndò foyá, ngalà ǝ ì òvì rórò. ³⁵ Indrù náadù ìko ànyirò, 'àmbe ndónzi rí dhu nánǎ dǝ. Pbhétù, pbyàhúdí tò ádròdrò ale náadù òko 'àmbe Yèsù nùgbò dǝ, 'àmbe àtina dǝ: «Kìgù ngùkpá ale, ní kìgù pé ndi ndítírò, kǎpé ì'ì Krístò, Kàgàwà ópì fìndà ale tí!» ³⁶ Pbhánówí náambénà kùgbò dǝ átò, 'adù òwu ògyògyè òvayì náva rǝ kà-tsù. ³⁷ Abádhí adúnà òwu àtina rǝ: «Nyí nyapè ì'ì Pbyàhúdí tó ádrùngbà kamà tí, ní ìgù pé nyí nyí-tírò.» ³⁸ Kà-dònǎ ka kadù dhu àndi yà dhu bhéyi: «Yàrì ale ní Pbyàhúdí tó ádrùngbà kamà.»

³⁹ Yà Yèsù tí ka kutó mùsàlabhà dǝ ale nzínzì ǝ atdí ale nùuno dhu kà ní ndàti: «Nyí tí obhó Krístò? Ʋgù pé nyí nyí-tírò, nyadù mà nígu!» ⁴⁰ Pbhétù ngàtsi kà t'òdhànà náadù òrù kà dǝ ndàti: «Nyí tí obhó Kàgàwà-òdò mà nónzi, àzèmbè nyí nyóngò ì'ì ndi àpbe-tidò kèlè nábà nyí nyí? ⁴¹ Àlè kí àpbe nábà obhónánga dǝ, àlè tó afátá-okú dò rò àlè kí kàbà nídhuní. Pbhétù yàrì ale náfá nzá atdí dhu mà.» ⁴² Tđítđò, kǎdù àtina: «Yèsù, ìrè nyírè ma

pbùkà idzi ò nyi nyótsù rò.» ⁴³ Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò indù: àlé kótsù nyi mànà indo tí pàràdisò ò.»

Yēsù rǒvè dhu

⁴⁴ Mbèmbè azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ, ínǒ-yà níubvù ndì kóró ndi pbìrì ǒ, ràrà àhù àrùgyètdí adyifò-sisì adyidǒ nga tó ò. ⁴⁵ Adyifò náavè, Kàgàwà bhà idza ǒ ka kúsò ádrùngbá mberù pàziyà tí kátina-ǒnga ràdè ndifa átsì rò. ⁴⁶ Ní Yēsù akú ǒrú túna nyú nà ndàti: «Àbá, ma màbhù afidu fanú.» Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ ní ndi, kà-afí náadù itdè dòtsì. ⁴⁷ Wò ndì nǒnzì dhu ndì ndàla rò, Pbarómá tó pbìrì ǒ atdí miyà pbánówì dǒ ádrùngbàlé níilè Kàgàwà ndàti: «Obhó nyú, yàri ale ní'ì obhónángatále!» ⁴⁸ Kóró alé-yà, yà ibí rò iwùnà dhu àndà, náala wò ndì nǒnzì dhu. Ní abádhí náadù ì ànyirǒ rò dòya-tsirǒ ùlǔ izu nyú nà rórò. ⁴⁹ Yà Yēsù núnì kóró ale, Gàlilayà tó pbìrì ò rò ka núnà vèbhále mànà, níikò itseta, 'àmbe ùda rúda dhu nándà dǒ.

Yēsù nótù ka kí dhu

⁵⁰ Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǒ anya nítdì arí ale nzínzi ǒ, Yòzefù tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ndi ale ní'ì idzi ale, ndirò ka ní'ì obhónángatále. ⁵¹ Kátsù nzá yà Yēsù dǒ rí 'ìri ale tó ǒte ò matí, ndirò abádhí rǒnzina dhu ò matí. Wò ndi Yòzefù ní'ì Àrimatayò tí kátina Pbàyàhúdì-bvù atdí kigò ǒ ale. Ndirò kǒngónà Kàgàwà rí idzi ǒnyu indrù dǒ ǒnà idhò nódò. ⁵² Ní kàrà Pilatò bhà, ndàrà Yēsù-abvò nǒnzì kà-fó. ⁵³ Kǎdù Yēsù-abvò nífo mùsàlabhà dǒ rò, ndàdù ngbóna nákpòrǒ mberù ò. Kǎdù àrà ndi abvo nótù bhalabhala ò ka kóbhì ibhu ò. Ndi ibhu ní'ì inzà ka kàpè atdí ale mà nótù ǒnà angyi. ⁵⁴ Wò dhu anzì ndì yà indrù rí 'òbhòlo ndíní sàbatà adù tí ndòpè ǒnà idhò ǒ. ⁵⁵ Yà Gàlilayà tó pbìrì ò rò Yēsù núnà vèbhále, náadù òwu atdíkpá Yòzefù mànà. Abádhí náala Yēsù-abvò nótù ka kí ǒnà ibhu, 'àdù Yēsù ka kàlì ibhu ò tí dhu nála. ⁵⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí náadù 'àdu firábvù, 'òwù andròko mà, ndrùù róngu akye mànà nóbhòlò. Sàbatù-idhò ǒ, abádhí náadù 'àso yà Ƴyatá nǒnzì dhu bhèyi.

24

Yēsù rí ndìngbè dhu

(Màt 28.1-10; Mrk 16.1-8; Yùw 20.1-13)

¹ Sàbatù-idhò dzidǒ rúhò nga ǒ, vèbhále náawù kútsingá nyú kàbhùlì ò. Abádhí awù ànyì yà angyangyi ì ǒbhòlò mbèyi róngu akye mànà foyá. ² Ní, abádhí adù odu nótù iwà ka kògèrè ibhu-lí rò ró. ³ Ní abádhí atsu ndi ibhu ò, pbètù abádhí adù nzá Ádrùngbàlé Yēsù-abvò nótù. ⁴ Ní atdíidǒ idhò núnò abádhí ndi dhu dǒ rórò ní ndi, ǒyǒ ale núnò ì abádhí tí, atdíidǒ rúmbìlì mùdzarù nà ròyá. ⁵ Ní atdíidǒ ǒdo níǔ ǒyà dhu-okú dǒ rò, abádhí adù dòya nútdò obvò. Pbètù, kòrí ale adù dhu ìvu abádhí-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí inè rí'ì nyìkpóna nà ale nóme ùvùve ale nzínzi ǒ ní? ⁶ Kà rí'ì mbá iró, kǎngbè wà ndi ǒve-bvè rò. Nyirè pé yà fúkù kǎno àdi ndi ndàdì Nzilayà tó pbìrì ò rórò dhu. ⁷ Káti: «Dhu àkà kípfo Indrù t'ídhùnà kabhu gázerengatále-fó, kadù ǔtonà mùsàlabhà dǒ, ndirò ibhu idhò dzidǒ, kà ràdè ndìngbè.» ⁸ Nírò ní ndi abádhí náadù yà Yēsù unò ǒte níre. ⁹ Ní abádhí adù ì ibhu-tí'ò rò, 'òwù yà ì àla kóró dhu núnò atdí kumì dónà atdí nà ábhàlì tò, kóró ngùkpà ale mànà. ¹⁰ I vèbhále ní'ì Màgàdalà tó kigò ǒ

Màriyà mà, Zànì mà, Yàkòbhò-tsanà, Màriyà mà. Ndirò, yà abádhí ì'ìnà màná ngùkpá vèbhále, náadù dhu àwe ndi dhu bhèyi tí Yèsù bhà uvitatále tò. ¹¹ Pbhétù, kòkò vèbhále ùnò fiyò dhu nàti uvitatále adù zèze tí. Ní abádhí adù nzá ndi dhu ná'ù. ¹² Pbhétù Péterù náadù ndivà, ndòkù kàbhùlì ò. Ní, ndì ndàgù ndì ndàndà ibhu-ònga rò, kàla mberù-mbélémbèlè kèlè ànyì. Wò dhu-dzidò, kàdù ndàdu ndàrà pbìndà atdíđò idhò nùkò ndì wò ndì nònzì dhu dǒ rórò.

*Yèsù rì ndàvì óyǒ ábhàlǐ tò Èmawù rárà otu ò dhu
(Mrk 16.12-13)*

¹³ Ndi nínnganì tí, Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ò óyǒ ale náakò 'àmbe òwu dǒ Èmawù tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì atdí kumì dóná atdí ná kilómètèrè tí Yèrusàlemá tò kigò rò rò. ¹⁴ Abádhí ambénà òte dǒ yà ì nònzì kórò dhu-tsí dǒ. ¹⁵ Ní wò abádhí rǒte, 'adù àmbe 'agò dǒ òná kàsùmì ò, Yèsù nyú nditírò náandri abádhí tí ò, 'adù àmbe òwu dǒ atdíkpá abádhí màná. ¹⁶ Pbhétù, dhu adù abádhí-nyíngà níti inzì rùnì Yèsù. ¹⁷ Ní Yèsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyí nyágò dóná, àzèmbè nyí nyongó òwu?» Ní kòrì ábhàlǐ náadù iko, izu ràdù 'ùka atdíđò. ¹⁸ Atdí abádhí nzínzì ò ale, Kiliyòpá tí kátina, náadù dhu ivu kà-tsù ndàti: «Nyí tí ndì atdíró Yèrusàlemá tò kigò ò bhà nzínzì ò inzà nyi nyùnì kàrì idhò nzínzì ò ndì nònzì dhu?» ¹⁹ Kàdù àtìná abádhí ní: «Ádhu ndi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Yà Yèsù, Nàzàretì tò kigò ò ale rò ndì nònzì dhu. Ndi ale ní'ì ádrùngbá òbi ná nabì. Kàrà ndi pbìndà òbi návi rò kàsùna ò, ndirò òtèna ò màtí, Kàgàwà-ònzì ndirò kórò ale-ònzì màtí. ²⁰ Ní fàkà pbàkùhánì tò ádròdrǒ ale mà, fàkà ádròdrǒ ale màná nípfò ka, 'àbhù kotdì anya dóná ndínì ka koho tí, 'adù kàbhù kutò mùsàlabhà dǒ. ²¹ Mǎ nyú, mǎ múbhì dhu irè rò ka rǎrì ndi Pbhàisràyéli núwù rì inò-kàsù ò rò. Pbhétù ròsè kórò dhu dóná, indo kórò kòrì dhu ònzì ì ró idhò náhu wà ìbhù. ²² Ní obhó tí, nzínzika ò ngúfe vèbhále nábhù idhò rùkò mǎ atdíđò. Abádhí òwùna bhòtsungá kàbhùlì ò. ²³ Ní inzà ì otù Yèsù-abvò rò, abádhí adù ìngò, 'adù àtìná màlàyíkà ràvi ì fiyò. Ní, ì màlàyíkà ràti inè Yèsù rǎrì'ì nyìkpóna ná. ²⁴ Yà mǎ mì'ì màná atdíkpá ale nzínzì ò, ngúfe ale nádù òwu átò kàbhùlì ò, 'adù ndi dhu notù ádhàdhì yà vèbhále náwenà dhu bhèyi tí. Pbhétù abádhí adù nzá ndi Yèsù-ngbò nyú nála.»

²⁵ Ní Yèsù adù àtìná abádhí ní: «Nyí ní ìmbǎ irèta ná ale! Ndirò nyí ní inzì arí pbànábì núnno kórò dhu ná'ù tsàkàtsàkà ale! ²⁶ Dhu aká tí obhó Krístò ràbà àpbè ndi dhu bhèyi tdù ndì ndotsù pbìndà ádrùngbànga tò awáwù ò rò?» ²⁷ Wò dhu-dzidò, kàdù dóná ka kandì Kàgàwà bhà Andítá ò kórò dhu-tì nòpè ndàwe abádhí tò, ròpè ndì Músà bhà Andítá ò rò, ràrà àhù kórò pbànábì náandì dhu ò.

²⁸ Abádhí nútègù yà ì úbhi òwu rò òná pbanga níndù, ní Yèsù adù dhu ònzì itse rárà ale bhèyi. ²⁹ Pbhétù abádhí adù Yèsù ago 'àti: «Ádì atdíkpá mǎ màná. Obhó tí, adyifò àrà wà, ndirò ìngà ràti kòmbì tí.» Ní Yèsù adù òtsù, 'òkò atdíkpá abádhí màná. ³⁰ Ní ònyù-tsùnǎ ì òkò atdíkpá abádhí màná ròrò, Yèsù níidyì mǔgati ndàlù foná, ndàdù òtsò nábhù Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidò, kàdù mǔgati-ònga nùkò ndùndò abádhí-fó. ³¹ Nírò ní ndi abádhí-nyíngà náara ndùtù, 'adù Yèsù núnì. Pbhétù Yèsù náadù àwì dòtsì abádhí-nyìkpò ò rò. ³² Ní abádhí adù 'òpè 'òtè nzínziya ò, 'àmbe àtìná dǒ:

«Àlě-afí nígbèná tí obhó àlě ò, yà otu ọ̀ kà rùbhi Kàgàwà bhà Andítá-tí náwẹ rọ̀ àlě tò rọ̀?»

³³ Abádhí adù 'ìvà ànyírọ̀ rọ̀ tí, 'àdu ì Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní ànyí abádhí atù kòkò atdí kumì dòná atdí nà uvitatále odhíya mànà ì nàndu rọ̀. ³⁴ Ní ì uvitatále náadù àtìnà abádhí nǐ: «Obhó nyú, Ádrùngbǎlẹ̀ Yèsù níngbè wà ndì. Kàvi wà ndì Simoni tò.» ³⁵ Ní kòrí ọ̀yọ̀ ábhàlì náadù rọ̀yá ndì nònzì otu ò dhu mà, íngbà dhu bhěyi màtí ì ọ̀wù Yèsù núnì m̀gati-òngà nukò rí rọ̀ dhu mànà dhu náwẹ abádhí tò.

Yèsù rí ndàvì p̀bìndà atdí kumì dòná atdí nà ábhàlì tò dhu

(Mát 28.16-20; Mrk 16.14-18; Yùw 20.19-23; Kas 1.1-8)

³⁶ Yà Ẹmawù rọ̀ iwù ale rọ̀tẹ ngùkpà ábhàlì mànà ònà kàsùmì ọ̀ tí ní ndì, Yèsù nyú ndítirò náavi ndì abádhí nzínzì ọ̀, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Kàgàwà àkǎ ndàbhù nyí nyòkò m̀arùngà ọ̀.» ³⁷ Ní atdídò ádrùngbǎ ọ̀dọ̀ nísí ọ̀yà dhu-okú dọ̀ rọ̀, abádhí adù dhu àtì ale-mùlì ì àla dhu tí. ³⁸ P̀bètù Yèsù adù dhu nívu abádhí-t̀sù ndàtì: «Ádhu f̀kùkù irèta nìnzà? Ndirò ádhu wòrí irèta-tidò rí'ì afiku ọ̀ nǐ? ³⁹ Nyàndà pé ọ̀tsúdu mà p̀fòdu mànà! Ima nyú ní yà! Nyàp̀balà pé ngbòdu, ndirò nyàndà pé, ale-mùlì náarí'ì ìmbà ìzà nà ròná, ndirò kà-kpa mà náarí'ì ìmbà yà rùdú nyí nyálàna dhu bhěyi.» ⁴⁰ Wò dhu ẹ̀nọ̀ ndì ndí rọ̀, kádù ọ̀tsúna mà, p̀fòna mànà nítẹ abádhí tò. ⁴¹ P̀bètù wò ì í'ì nà ádrùngbǎ dhèdhe ọ̀, abádhí rí nzí ndì ndúnona dhu ná'ú, ndirò atdídò idho adù abádhí nukò dhu-okú dọ̀ rọ̀, Yèsù adù dhu ívu abádhí-t̀sù ndàtì: «Nyí tí'ì inè ọ̀nyùnà ka kádù dhu nà f̀kùkù irọ̀?» ⁴² Ní abádhí adù ikurù ikuru ìbhè-ròrò-ngba nábhù kà tò. ⁴³ Kádù ndì ìbhè náko, ndàdù à'ànà àzèmbè abádhí rálàna rórò. ⁴⁴ Wò dhu-dzidò, kádù àtìnà abádhí nǐ: «Kòní yà f̀kùkù ma mongónà ẹ̀nònà òko ale kòko atdíkpà rórò dhu ní wò. Dhu aká yà kóró ka kandí dudu Músà bhà Ẹyatá ò màtí, Kàgàwà bhà p̀banábí tó Andítá ò màtí, ndirò Zàburi ò màtí dhu rònzì ì kóró.» ⁴⁵ Nírò ní ndì kádù abádhí tó irèta núnge, ndíní abádhí alú tí Kàgàwà bhà Andítá rúnona dhu dọya ò. ⁴⁶ Tdídò kádù àtìnà abádhí nǐ: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu kati: Krístò àkǎ ndàbà àp̀bè, kàkǎ ndòvè, ìbhù rí kisè idho ọ̀ ndàdù ndìngbè. ⁴⁷ Ndirò kòvò rọ̀, dhu àkǎ kùnò ìndrù rí 'ùgèrè, 'ùbhà f̀iyọ̀ nzérenga, Kàgàwà ràdù dhu ẹ̀bà f̀iyọ̀ dhu kóró p̀biri ọ̀ ale tò, rọ̀pè ndì Yèrùsàlemà rọ̀. ⁴⁸ Nyí ní ndì dhu tó ngàmbì. ⁴⁹ Ndirò kòní ma mí yà Ábadu náakò f̀indá làkǎ f̀kùkù dhu nívi f̀kùkù. Ní nyí nyàkǎ nyòkò yàrí kigò ọ̀ tí, ràrà àhu òrù-akpà ò rọ̀ rírà ádrùngbǎnga tó obi nába nyí nyí dhu ò.»

Yèsù rí ndàdù òrù-akpà ò Kàgàwà ì dhu

(Mrk 16.19; Kas 1.9-11)

⁵⁰ Yèsù adù àrà p̀bìndà ábhàlì nà Bètàniyà tí kátina p̀banga-tí'ò. Ní, kǎngbe ọ̀tsúna ndàsò abádhí nǐ. ⁵¹ Ní yà abádhí násò ndì ndí ònà kàsùmì ọ̀, àbadhi mà núubhá ì p̀bìndà ábhàlì mànà, ndàdù ọ̀dzì, ndàrà òrù-akpà ò. ⁵² Ní Yèsù ì ifu dhu-lutinà, abádhí náadù 'àdu ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵³ Abádhí nóongónà 'ùndu bilínganà Kàgàwà bhà idzá, 'àmbe Kàgàwà-ọ̀vò nílẹ̀ dọ̀.

Yüwanì andí Yësù Krístò bhà Ídzì Mäkürù Yàrí bhükù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Ungbòta-Jwútá ò, Yüwanì tí ka kátina ale rǐ'ì ibí nyú. Pbéù, yàrí bhükù nandí tsí tí ka kǐrè ní ZÈbèdayò mà pbìndà tsibhále Sàlomè màná t'ídhùnà, yà Yësù bhà uvitatále tí í'ì. Pbhìndà bhükù ò, kà rǒtè dòná ndàtírò, ndàtì ndì «Yësù ózè ábhàlǐ» tí (21.20-25). Kúndí átò dhu ní'ì Upfòta tó bhükù, 1 Yüwanì, 2 Yüwanì, ndirò 3 Yüwanì tó bhàrəwà.

Yüwanì andí yàrí bhükù mbèmè èrè kumi dòná imbò nà atò mà nzínzi ò àrùgyètdí kumi atò nà Yësù ka kùgù dhu-dzidò. Kándí Yësù Krístò bhà yàrí Ídzì Mäkürù, ndíní ndì ndabhè tí pbàkrístò-afí ròtsì òbì nǐ. Kándí ndì Mäkürù átò yà iri í'ì fíyò pbirì ò rò Pbhàhúdì tò. Abádhí nzínzi ò ábhò ale nyú náa'u nzá dhu Yësù rǎrǐ Másiyà. Yüw 20.31 ò, Yüwanì rátina, ndì randí dhu ndíní indrǔ náa'u tí dhu Yësù rǎrǐ Másiyà, Kàgàwà t'ídhùnà, 'àdè í'ì ípirǒnga nà kǒvò rǒ.

Pbhìndà andítá ò, Yüwanì rǒtè óyò dhu dǒ: «Pbhàhúdì» (2.18-20, ndirò 5.10-16), yà Yësù nuyénà atídí dǒ ale, mà «a'uta» màná. Pbhàhúdì ní Pbhàfàrisáyò mà Pbhàhúdì tó ngǔkpà kámá màná (11.57). A'uta tó atdí òfò rǐ'ì 2.23-24 ò. Ábhò ale nyú náa'u Yësù yà kà rǎrà ònzìnà rǒ wiwì àlǎ ì í dhu-okú dò rò tí. Pbéù, kà tò inga nafò ndíní ka kí'ì tí obhóná a'utatále tí dhu ní'ì yà ndì ndùdhe dhu ífǎ ka kí atdí dǒ dhu (8.31).

Bhükù-nyiti ka kóhù tí dhu

- Yüwanì rǐ Yësù àti Kàgàwà itè rí kpangba Ɔte tí dhu (1.1-18).
- Bàtizò nubhónà Yüwanì rǐ Yësù, Másiyà rǐrǎ dhu òvò dhu (1.19-34).
- Yësù rǐ wemberè tó pbhìndà ábhàlǐ òvò dhu (1.35-51).
- Yësù rǐ àrèbhè ize nítè, ritè ndì rǎrǐ Kàgàwà t'ídhùnà nyé dhu (2.1-12.50).
- Yësù rǐ kà riku dòná rò dhu ùdhè pbhìndà ábhàlǐ tò, ndàdè ndìtsò abádhí dǒ dhu (13.1-17.26).
- Yësù òsò ka kí dhu mà kà rǒvè mùsàlabhà dǒ dhu màná dhu (18.1-20.9).
- Yësù ingbè ndì ɔve-bvè rò, ndàdè nditè pbhìndà ábhàlǐ tó dhu (20.10-21.25).

Kàgàwà t'Ídhùnà Yësù núugèrè ndì ndòngò indrǔ tí dhu (1Yü 1.1-3; 5.20)

¹ Ɔpè tí kóró dhu rǐ ndòpè rò, Ɔte tí ka kátina ale ní'ì inè. Ndi Ɔte tí ka kátina ale mà ní'ì atdíkpà Kàgàwà màná. Ndirò ndi Ɔte ní'ì Kàgàwà. ² Ɔpè tí kóró dhu rǐ ndòpè rò, kí'ì Kàgàwà-tí'ò. ³ Kàgàwà náanzì kóró dhu kòtù ò. Ndirò Kàgàwà náanzì nzá atdí dhu mà inzá ndì ndònzì kòtù ò rǒrò. ⁴ Ndi Ɔte-nyutsi í'ì dhu ní'ì ípirǒnga, ndì ípirǒnga ràdù í'ì awáwè indrǔ tò. ⁵ Ndi awáwè nátdyí nga ínò ò rò, ínò náadù nzá ndi awáwè náko. ⁶ Nírò ní ndi Kàgàwà nívi atdí ale níto ndì. Ndi ale-òvò ní'ì Yüwanì. ⁷ Kira ndíní ndì ndadè tí ngàmbi tí ndi awáwè tò, ndíní kóró ale náadù tí ndi awáwè ná'ù kà rǎnɔna ndi awáwè dǒ dhu-okú dò rò. ⁸ Ndi Yüwanì nyé ndàtírò ní'ì nzǐ awáwè, pbéù kǐra ndíní ndadè tí ngàmbi tí ndi awáwè tò.

⁹ Ndi Ɖte ní'ì obhóná awáwù nyú, yà kóró ale-nyínga náwù ràdù yà adzi ǒ ndì ndìrà àhù rò awáwù. ¹⁰ Kí'ì inè yà adzi ǒ. Ndirò Kàgàwà náanzi yà adzi kòtù ǒ, pbétù yà adzi ǒ ale náadù nzá kùni. ¹¹ Kíra àhù fiyó pbìrì ǒ ale nyú nzinzi ǒ, pbétù i ale nádù nzá kàkò. ¹² Pbétù kóró ale, yà ka nakò 'adù kà'ù tò, kädù ádrùngbànga tó obi nábhu rùgèrè i 'òngò Kàgàwà bhà inzo nyú tí. ¹³ Abádhí nóngò Kàgàwà bhà inzo tí, inzi ní ale-ngbò tó ǒfò ǒ, ndirò inzi ní indrù-afi nózè ka dhu bhéyi ka kugu i dhu-okú dò rò. Pbétù abádhí nóngò kà bhà inzo tí Kàgàwà ózè ka rì'ì ndi dhu bhéyi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ɖte tí ka kátina ale núugèrè ndi, ndòngò indrù tí, ndädù ìrà àdi àlè nzinzi ǒ, àlè tí ndi ndalè ídzinga mà, obhóngà màná nǐ rórò. Àlè kala kàbhà ádrùngbànga tó awáwù. Ndi awáwù ní, yà Àbanà Kàgàwà-fó ndi atdí tí arí'ì kàbhà ingba náabà. ¹⁵ Kà dǒ ndi ndí dhu àwè rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu àrǐ nyú tí, ndàti: «Yàrí ní ndi yà ma mungo ale, mati: <Dzidu dǒ rírà ale rǐrǐ Ádrùngbàle nyú, ròsè dùdunà. Kí'ì inè angyangyi inzà ka kàpè mugu rórò nídhunì.>»

¹⁶ Pbindà ádrùngbà ídzinga-okú dò rò, káso àlè, àlè ràbà ídzinga, ídzinga dò. ¹⁷ Kàgàwà níibho pbindà Ɖyatá àlè tò, Músà-otù ǒ. Pbétù kädù pbindà ídzinga mà, pbindà obhóngà màná nǐbhò àlè tò Yèsù Krístò-otù ǒ. ¹⁸ Atdí ale mà nàpè nzá Kàgàwà àlè akekpá màti. Pbétù ka nábhu àlè rùni ní yà atdí tí arí'ì kà t'Ídhunà. Ndi kà t'Ídhunà ní ndi Àbanà tí arádi, ndirò ka ní Kàgàwà.

*Bàtizò nubhónà Yùwanì náawe ndítírò dòná dhu
(Mát 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 5.33-36)*

¹⁹ Atdíku Yèrùsàlemà rò, Pbhàyahúdí tó ádròdrò ale náavi pbàkùhání mà, pbàláwí màná ròwù dhu ivu Bàtizò nubhónà Yùwanì-tsù ka rǐrǐ àdhi. Ní, yàrí ní ndi Yùwanì adù ádunà dhu. ²⁰ Inzá ndi ndàgò ndi rórò, kävò dhu kpanya ndàti: «Ima, ma ní nzi Krístò.» ²¹ Ní, abádhí adù dhu ivu tdítǒ kà-tsù 'àti: «Olu, inyi ní àdhi? Nyi tí Èliya?» Ní kädù dhu àdu, ndàti: «Inzi ní ma Èliya.» Abádhí níivú dhu tdítǒ: «Nyi tí Kàgàwà bhà nabi yà mà mǎròdona?» Yùwanì náadù dhu àdu: «Inzi ní ma Kàgàwà bhà Nabi.» ²² Ní abádhí adù dhu ivu kà-tsù, 'àti: «Olu, nyi ní àdhi, ndiní mà madè tí òwu nyi nyádùna fàkà dhu òvò yà mà nivinà ale tò? Ádhu nyi nyú nyi nyùnò nyi-tírò dùnú?» ²³ Ní, Yùwanì adù yà Kàgàwà bhà nabi Ìsayà náandí dhu nádu abádhí tò, ndàti: «Ima ní yà rùngù ò rò rúkù, tũna ràmbe ndirò dǒ ale:

<Nyütò Ádrùngbàle bhà otu*.>» ²⁴ Kòkò ka kivinà ale ní'ì Pbhàfàrisáyó. ²⁵ Ní abádhí níivú dhu tdítǒ Yùwanì-tsù, 'àti: «Olu, inzi ní nyi Krístò mà, ndirò Èliya mà, ndirò inzi ní nyi yà mà marí òdona Kàgàwà bhà nabi mà rò, ádhu nyi nyárí bàtizò núbhò indrù tò nǐ?»

²⁶ Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ima, ma marí bàtizò núbhò indrù tò idha ní. Pbétù nzinziku ǒ atdí ale rǐ'ì inè. Ndi ale ní inzà nyí nyúni ale. ²⁷ Kà rǐrà dzidu dǒ, pbétù ma màkà nzá mòkò ma, munga kà-pfò rǒ kàyitò-mbí mà.»

²⁸ Wò dhu náanzi ndi Bètaniya tí kátina pbanga ò, yà Yùwanì ongónà bàtizò núbhò indrù tò ònà rò, Yòròdanì tí kátina idha-akpà-adzèná rò.

* 1:23 1.23 Ìsa 40.3

Yèsù ní Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba dhu

²⁹ Tsùtsǎ nínganí, Yùwanì náala Yèsù tina ò rírà ró, ndàdù àtìna: «Kǎnì Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba, yà adzi ǒ ale tó nzéngà nú'ò rí. ³⁰ Ka ní ndi yà ma m̀nɔ dhu okúna d̀ò r̀ò, mati: <Dzidu d̀ò rírà ale r̀arì Ádr̀ungb̀ale nyú ròsè dùdunǎ, kí'í inè angyangyi, inzà ka k̀apè m̀ug̀u r̀órò nídhunì.> ³¹ Ima nyú mà ma m̀ni nzá ka. P̀bètù, ma mírà bàtizò núbho indr̀ù tò idha n̄, ndínì Ísr̀ayeli ǒ bhà nabhù tí r̀ani ka.»

³² Ní kǎdù dhu òvò tdítǒ, ndàti: «Ma mala Kàgàwà bhà Ɔlǎ-Ɔlafí òr̀-akpà ò rò rífo àmbò tó ǒfò ǒ, ndàdi kà-d̀ò ró. ³³ Ndirò ima nyú mà, ma m̀ni nzá ka. P̀bètù Kàgàwà, yà ima nivi mírà bàtizò núbho indr̀ù tò idha n̄, náati ima n̄: <Nyí nyálàna Ɔlǎ-Ɔlafí r̀ifo, ndàdù àdi d̀óná ale ní ndi Ɔlǎ-Ɔlafí n̄ rí bàtizò núbho indr̀ù tò ale.> ³⁴ Nírò, ma mála wà ndi dhu, ndirò ma mí dhu òvò kpangba, àbadhi r̀arì ndi Kàgàwà t'ídhùnà.»

Yèsù rí wemberè tó p̀bìndà àbhàlì núnzi dhu

(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

³⁵ Tsùtsǎ nínganí tdítǒ, bàtizò nubhóna Yùwanì mà ní'í yà inzi ì ì'íná òná ngari ǒ tí, p̀bìndà ǒyò àbhàlì mànà. ³⁶ Ní, Yèsù ndi ndàla ùda rúda ró rò, kǎti p̀bìndà àbhàlì n̄: «K̀òní Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba.» ³⁷ Ní k̀òkò ǒyò àbhàlì níri wò Yùwanì ùnò dhu, 'àdù 'ìvǎ, 'òwù Yèsù-owù ǒ. ³⁸ Ní, àrà ndi ndàrà r̀órò, Yèsù náagéré ndi ndàndà olunga, ndàdù k̀òkò àbhàlì nála owùna ǒ ríwu ró. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyónena?» Ní abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Rabí, nyí nyaràdi ìngb̀oró?» Rabi-tì ní M̀alimò. ³⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyíwù, ndínì nyí nyala tí ka.» Ní abádhí adù owu, 'adù k̀aràdi ró nga àla. Abádhí adù òko atdíkpá kà mànà ndi nínganí. Ndi dhu ní'í mbèmbè idrè adyifò-sisì adyídò nga tó ǒ dhu. ⁴⁰ K̀òkò Yùwanì r̀unona dhu ǹrìnà, 'adù owu Yèsù-owù ǒ ale nzínzi ǒ atdí ale-ovò ní'í Àndèryà. Ndi Àndèryà ní'í Simoni Péterù t'ádónà. ⁴¹ Ní Yèsù-tí rò ì ìvǎ ì rò, Àndèryà náadù àrà angyi adónà Simoni r̀í'í ì, ndàdù àtìna k̀anì: «Mǎ mála M̀asiyà.» M̀asiyà-tì ní Kristò. ⁴² Kǎdù wò ndi adónà, Simoni, núnndà 'òwù nà Yèsù r̀í'í ì. Ní ànyì abádhí owù ùvò rò, Yèsù udí nyíkpóna ndàndà Simoni, ndàdù àtìna n̄: «Ínyi, nyí ní Simoni, Yùwanì t'ídhùnà. Ní ròpè ndi k̀ombí, ka k̀ongo nyanzi Kefá tí.» Kà-tì ní Péterù.

Yèsù rí Filipò mà Nàtànèlì mànà núnzi owùna nungu tí dhu

⁴³ Tsùtsǎ nínganí, Yèsù azè ndàrà Gállilayà tó p̀birì ǒ. Ní ànyì ndi ndàrà r̀órò, kǎtù Filipò, ndàdù àtìna n̄: «Filipò, írà owùdu ǒ.» ⁴⁴ Wò ndi Filipò ní'í Àndèryà mà Péterù mànà mà tó p̀banga, Bètèsàyidà tí kátina ǒ ale. ⁴⁵ Ní Filipò arà, ndàrà àhù Nàtànèlì-tí, nditsi àtìna k̀anì: «Mǎ mála wà yà p̀bìndà Ɔyátá ǒ Músà avò dhu okúna d̀ò r̀ò, ndirò yà f̀iyò andítá ǒ Kàgàwà bhà p̀bànábí náavò dhu okúna d̀ò r̀ò ale*. Ndi ale ní Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale, Yòzefù t'ídhùnà.» ⁴⁶ Ní, Nàtànèlì adù dhu ìvu Filipò-tsù, ndàti: «Ídzi dhu nyú t'ádù àhù àhù Nàzàretì rò dhèè?» Ní, Filipò adù àtìna kà n̄: «Írà pé ndínì nyí nyala tí ka.»

⁴⁷ Ní, Yèsù itdègu Nàtànèlì àlǎ tina ò rírà ró, ní kǎdù dhu òvò k̀ókú d̀ò r̀ò, ndàti: «Kǎnì P̀bàisr̀ayélì tó p̀birì ǒ ale nyú ní yà, ìmbà utrátá r̀í'í nyunatsì.»

* 1:45 1.45 Tòr 18.18; Ísa 9.5

48 Ní Nàtànèlì adù dhu ìvu Yèsù-t्स, ndàti: «Nyi nyàni ma ìngbã dhu bhëyi?» Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ìnzá Filipò àpè nyanzi rórò, ma màlanà nyi mùtini-kpa-tsinà nyi nyidè ró.» 49 Ní Nàtànèlì adù àtinà Yèsù nì: «Màlimò, ìnyi ní Kàgàwà t'ídhùnà, ndirò nyi ní Pbàisràyélí tó Ádrùngbã Kamà!» 50 Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyi nyà'ù tí dhu, yà ma màti, ma ralanà nyi mùtini-kpa-tsinà nyi nyidè ró dhu-okú dò rò? Pbéti, nyi nyí wò dhu dóná róse ádròdrò dhu nyá nálá!» 51 Yèsù adù àtinà tditò: «Ma mí obhò dhu núncò fùkù. Nyi nyí òrù-akpà-t्स nálá ndi nàngbe, Kàgàwà bhà màlàyíkà ràdù òwu ùpò rò orà, 'adù ifo obvò Ìndrù t'ídhùnà dõ ró*.»

2

Yèsù rí wemberè tó pbìndà wìwì nónzi dhu

1 Ìbhu ráhu idhò ò, ka kanzi ádhìngbã ka kùndà nì màhèndù Kanà tí kátina pbanga ò, Gàlìlayà tó pbìrì ò. Yèsù tsána, Màriyà, ní'ì inè ndi màhèndù ò. 2 Ndirò ka kadù Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mànà núnzi átò riwù ndi màhèndù ò. 3 Ní, yà òmvùna ka kí òvayi níku rò, Yèsù tsána náati Yèsù nì: «Kàrí ale ròmùvùna òvayi rí'ì mbã.» 4 Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Iyá, ádhu ndi nyi nyòzè múnzi? Ìnzá pbàkà kàsùmì nápè àkã.» 5 Ní kà-tsána adù àtinà kasutále nì: «Ònzi nyònzi kà ràvina nyònzi kórò dhu.» 6 Ànyirò, yà odu nì ka kòbhòlò andu-abábá ní'ì inè aza. Ì andu ní'ì yà Pbhàyàhúdí nàarí 'ù'ò 'ìlã Kàgàwà-nyìkpò ò nì idha núdhò ka karí òyà andu. Ndirò, ì andu ní'ì mbèmbe atdí miyà lítrè mà ràdù òtsù atdí ò nì dhu bvèti andu. 7 Ní Yèsù ati kòkò kasutále nì: «Nyùtdyò idha, nyírà kòrì andu ní kórò.» Ní abádhí adù ì andu níra idha nì rùlè liyá.

8 Tditò, Yèsù adù àtinà abádhí nì: «Nyùtdyo pé ka ake, nyòwù nà màhèndù tó ádrùngbãlè rinè.» Ní abádhí adù òwu kà nà ndi ádrùngbãlè rinè. 9 Wò màhèndù tó ádrùngbãlè níinè yà òvayi tí Yèsù ùgèrè róngò idha, ìnzí ndàdù ádhà rò màti ka kiwù ndi òvayi nà dhu núni. Pbéti yà ndi idha nùtdyòná kasutále kèlè ní ì iwà ka nuni. Ní wò màhèndù tó ádrùngbãlè nánzi akpatsi, ndàdù dhu ìvu tsána, ndàti: 10 «Ìgyò! Kórò ale nàarí atdidò òvù òvayi nábhù kòpè òmvù róná rò angyi, kadù yà ìnzá òvù mbèyi-tsi níbhò olù, iwà ìndrù òmvù ì 'òrì rórò. Ní, nyi nyàdù tí atdidò òvù òvayi nyú nódò rìrà àhu kòmbíngà ò màti?» 11 Wòrì ní ndi Yèsù anzi pbìndà wemberè tó wìwì. Kánzi ka Kanà tí kátina Gàlìlayà tó pbìrì ò atdí pbanga ò. Ndi dhu adù kàbhà ádrùngbãngà tó awáwù nítè, kàbhà ábhàlì ràdù kà'ù.

12 Wò dhu-dzidò, Yèsù mà náadù òwu Kàpèrnàwumù tí kátina pbanga ò atdikpá, iyàná mà, adóna mà, ndirò pbìndà ábhàlì mànà. Abádhí náadù òkò ànyì ngúfe idhò kèlè tí.

Yèsù rí Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu ùdzí ale nódi dhu

(Màt 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)

13 Atdiku, Pbhàyàhúdí tó Pásìka tó màhèndù-idhò ní'ì iwà ndi ndindù ndi ró. Ní Yèsù ivà ndi, ndàrà Yèrùsalemà tó kigò ò. 14 Ní ànyì, kàtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ìkyi-akpá mà, tàrà mà, àmbò mànà nábhù rí kudzi ale mà nótù obvò òkò ró. Ndirò ànyì-dza kátù ngùkpá ale ní'ì fùrangà ò nga

* 1:51 1.51 Cpt 28.12

nábhù rí kuwu ale. ¹⁵ Ní, Yèsù akyè imbi asé bhèyi, ndàdù kòrí ale nódì ní kóró, ndípfo Kàgàwà bhà idza rò, fiyó tàrà mà, ndirò fiyó ikyi-akpá màrà. Kádù yà fùrangà-ònga nábhù rò rúbhi kuwu ale tó fùrangà-ònga nàvo obvò, ndàdù abádhí tó mizá nátdi ràwà ì adziya dǒ. ¹⁶ Ndirò, kádù àtìná àmbò nábhù rò rúbhi kudzi ale nǐ: «Nyipfo kǒkò dhu iró rò. Ìnzì nyí nyádù Ábadu bhà idza nùgèrè róngò dhu t'údzítá-idzá tí.» ¹⁷ Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlì náadù yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu nírè. Ndi andítá ràtina: «Pbùkù idza ma mózè ní àzè náarí mòbi àdzò bhèyi*.» ¹⁸ Ní Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náadù dhu ivu Yèsù-tsù, 'àti: «Íngbàgà wíwì nyí nyávina fáka wò nyi nyònzì dhu-okú dò rò?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyùgolo pé wòrí Kàgàwà bhà idza, ní ma mí kòsì ridè ìbhù idho ò.» ²⁰ Ní, kòrí Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náadù àtìná Yèsù nǐ: «Hòkò! Wòrí idza ka kasì ràrà àhù ifo kumi ònà azà nà ato nyú tí, ní nyi tí àdù kòsì òsì ìbhù idho ò?» ²¹ Pbétù, Yèsù ipbé ndàmbe àtìná dǒ idza tí dhu ní'ì ngbòna nyú ndì ndítùrò. ²² Ní, yà ndì ndóvè, kòtdù ndì dhu-dzidǒ, Yèsù níitdègu ndìngbè ìbhù ò rò, nírò ní ndi kàbhà ábhàlì náadù yà kùno dhu nírè. Ní abádhí adù yà Kàgàwà bhà Andítá mà, Yèsù ùno fiyò ote màrà dhu ná'ù.

Yèsù arí ale-afí ò dhu núnì kóró dhu

²³ Pbàyàhúdì tó Pásika tó màhèndù níitdègu Yèsù òtù Yèrùsalemà tó kigò ò, ní ábhò ale nyú náa'u ka yà kà ràrà ònzìnà rò wíwì-okú dò rò. ²⁴ Pbétù, Yèsù nyú ndítùrò náa'u nzá iwà abádhí ná'ù ndi dhu, kùni abádhí kóró nídhùnì. ²⁵ Ndirò, kàràrà mbá ì'ì rò ngàmbi-atdyú nà indrù bhà dhu-okú dò rò, iwà ndì ndèni ndi ale-afí ò dhu kóró angyangyi nídhùnì.

3

Nìkòdemù mà ròte Yèsù nà dhu

(Mát 18.3; Yüw 1.12-13; 2Kò 5.17; Zèk 36.26)

¹ Nìkòdemù tí kátina atdí ale ní'ì Pbàfàrisáyó nzínzi ò. Ndi ale ní'ì Pbàyàhúdì tó atdí ádrùngbàle. ² Ní atdíku, kívà ndì ndìrà àhù kùbhingánà Yèsù-tí'ò, ndàdù àtìná kànì: «Màlimò, mà múni wà dhu nyi ràrì Kàgàwà ìvì rìrà dhu ùdhe fáka ale. Obhó tí, atdí ale mà rí nzì àdù kǒkò nyi nyarònzina wíwì-tidò nǒnzì ìmbá Kàgàwà ì'ì atdíkpá ndì nà rò.» ³ Ní Yèsù adù àtìná kànì: «Ma mí obhó dhu nùno indù. Atdí ale mà rí nzì àdù òtsù òrù-akpá ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi ò inzà ka kùgù ndì òwútána tó uguta nǐ rórò*.» ⁴ Ní, Nìkòdemù adù dhu ivu Yèsù-tsù, ndàti: «Íwà óngò mùlà tí ale nùgù ka kádù ìngbà dhu bhèyi tdítǒ? Ndi ale tí àdù ndàdu tdítǒ íyànà-fitsù ò, kadù ndùgù oyo rí kisé uguta nǐ?» ⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu Nìkòdemù tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu nùno indù: ìnzì ndì ale náapè ndàbhù kùgù ndì idha mà Ìlìl-Àlafí màrà-otù ò, ní ndì ale rí nzì àdù òtsù òrù-akpá ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi ò*.» ⁶ Indrù òdhi arí ngbòna ònà rò ní indrù. Ndirò indrù òdhi arí afina ònà rò ní Kàgàwà bhà Ìlìl-Àlafí. ⁷ Ní, dhu àkà nzá idho rùko nyi yà ma màtina dhu ràkà kùgù nyí òwútána tó uguta nǐ dhu-okú dò rò. ⁸ Awe náarópili, ndàmbe àrà dǒ afina òzè ì, nyadù àmbe túna nírì dǒ. Pbétù, nyi nyí nzì àdù àdhà

* 2:17 2.17 Zàb 69.10 * 3:3 3.3 Kà-tì ní, Kàgàwà rí indrù ùgu afina ònà rò dhu. * 3:5 3.5 Zèk 36.25-27; Yüw 7.37-39

rò màtí ka rìrà dhu, ndirò àdhà màtí kà rǎrà dhu nùni. Ní ndi dhu rí'í ndi dhu bhéyi tí, Kágàwà bhà hlílà-Alafí-otù ǒ ndi nùgù ale tò.»⁹ Ní, Nikòdemù adù dhu ivu Yèsù-tsù, ndàti: «Wòrí dhu ràdù ndònzí ìngbà dhu bhéyi?»¹⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ínyi ní atdíǒ ndi nùni Pbàisràyéí tò pbirì ǒ màlímò nyá, ní nyi nyúni tí inzà wò dhu?»¹¹ Ma mí obhó dhu nùno indù. Mǎ marúnona dhu ní ùní mǎ múni dhu. Ndirò mǎ maróko findá ngàm̀bì tí dhu ní nyìkpóka ní mǎ mála dhu, pbétù nyí nyárí nzi àdù mǎ múnona dhu ná'ù.¹² Yà ìnzí nyí nyárí fùkù ma múnona yà adzi dǒ arí 'ònzí dhu ná'ù rò, ní nyí nyádù fùkù ma múnona òrù-akpà ǒ arí 'ònzí dhu ná'ù ìngbà dhu bhéyi?¹³ Atdí ale mà núpò nzá anyì. Pbetù anyì úpò ní Ìndrù t'ídhùnà kèlè, yà anyìrò ifo ale.¹⁴ Ní àdhàdhì Mùsà nùdì osu-wòyò itsu dǒ rò orú rùngù ǒ dhu bhéyi*, dhu-àkà kidì Ìndrù t'ídhùnà orú,¹⁵ ndíni ka ná'ù ìngbà tí ìli ndi ale mà náadùya tí dhòdhóhóngà tò ípìrǒnga nába.¹⁶ Obhó tí, Kágàwà náazè yà adzi ǒ ale atdíǒ. Ní kìbho yà atdí tí arí'í Idhùnà yà adzi ǒ, ndíni ka ná'ù ìngbà tí ìli ndi ale mà náadùya tí nzi àwí, pbétù ndi ale adùya tí dhòdhóhóngà tò ípìrǒnga nába.¹⁷ Obhó tí, Kágàwà nívi nzá Idhùnà rìrà yà adzi ǒ ale-ànyà nítì, pbétù kivi ka rìrà ndíni yà adzi ǒ ale nùgù tí otùna ǒ.¹⁸ Ndi ale náapè kà'ù, ní ndi ale dǒ Kágàwà adùya nzi anya ǒtì. Pbetù, inzà ka ná'ù ale dǒ kòtì wà anya angyangyi, inzà kǎ'ù Idhùnà dhu-okú dǒ rò.¹⁹ Yàrí ní ndi Kágàwà nítìya anya Ìndrù dǒ okùna dǒ rò dhu. Awáwù níra àhu yà adzi ǒ, pbétù Ìndrù náadù ìn ǒ ì oko dhu nózè atdíǒ, ròsè ndi awáwù dòná, nzére dhu ònzí ì arí dhu-okú dǒ rò.²⁰ Obhó tí, nzérenga ònzí arí ale náarí awáwù òndrò òndrò tí, ìnzí ndàdù ndòzè ndàhu awáwù ǒ, akye ndi ndarónzina nzére dhu náadùna àrà ndàla rò kpangba ní.²¹ Pbetù, obhó dhu ònzí arí ale náarí ndòzè ndùbhi awáwù ǒ, ndíni ndi ndarónzina dhu náala tí ndi Kágàwà ózè dhu bhéyi ndi ndarónzina dhu tí.»

Yèsù ní Àdrùngbàle ròsè Yùwani dòná

(Yùw 1.19-24)

²² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà p̀bìndà àbhàlì mànà náawù Yùdeyà tò pbirì ǒ. Ní anyì, abádhí náakò ngúfe idho tí, 'adù òwu bàtizò nùbho rò Ìndrù tò.²³ Yùwani náaràna bàtizò nùbho rò átò Ìndrù tò Sàlimù tí kátina pbanga tí arí'í ngàtsi pbanga, Àyinonì tí kátina ǒ. Obhó tí, ndi pbanga ǒ idha ní'í abho nyú. Ní Ìndrù nóowúnà ìwu rò Yùwani rí'í i, kà ràdù bàtizò nùbho fíyò.²⁴ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yùwani ní'í inzà ka kàpè òsóna imbi ǒ ró.

²⁵ Nìrò ní ndi Yùwani bhà àbhàlì mà atdí Màyàhudi mànà náakò 'àmbe 'àgò dǒ Ìndrù rí ndù'ò ndílà Kágàwà-nyìkpó ǒ tí dhu dǒ.²⁶ Ní, ì àbhàlì níiwù Yùwani-ti'ò, 'adù àtina kàni: «Màlímò, yà Yòròdanì tò idha-akpà-adzè nyí nyí'í mànà atdíkpà ale, yà nyi nyú tìrò nyi nyóvò dhu dònà fàkà ale, ní rí'í bàtizò ùbhò ndi ndí Ìndrù tò ró. Ndirò kóró ale rǒwu òwu rò kà-ti'ò.»²⁷ Ní Yùwani adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìndrù ràdù àbàna dhu ní òrù-akpà ǒ rò ka kìbhò findà dhu kèlè.²⁸ Nyí nyú nyí-tìrò, nyí ní yà ma muno dhu tò ngàm̀bì. Ma màtì ima rǎrì nzi Krìstò, pbétù ma rǎrì Kágàwà ìvi angyinǎ rò kà tò ale.²⁹ Àdhìngbǎ-òwútá nà rí'í ale ní ndi ndi àdhìngbǎ bhà ale. Pbetù ndi kà bhà ale t'òdhìna, yà kà-tí idè ndàmbe kà rùnona dhu ìrì dǒ, níidhè ràdù ndika atdíǒ kà-tù ìrì ndi ndí rò. Ndi dhu

* 3:14 3.14 ǒzt 21.9

bhèyi ní ndi, ma mí'ì dhèdhe nà, ndirò ndi dhèdhe náká wà atdíđó nyú kòmbí. ³⁰ Ní dhu àká wà Yèsù-òvò ràmbe ndòtò dǒ, òvòdu ràdù àmbe àwí dǒ.»

Yüwanì rǐ Yèsù àti òrù-akpà ò rò ìrà ale tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yüwanì náadù dhu-òvò tdítdǒ, ndàti: «Òrù-akpà ò rò ìrà ale ní ndi rǐ'ì kóró ale dǒ. Pbétù, yà adzi ǒ ka kùgù ale ní yà adzi ǒ ale kèlè, ndirò kà ràdù òte yà adzi ǒ dhu dǒ tí. Òrù-akpà ò rò ìrà ale rǐ'ì kóró ale dǒ. ³² Kàrúnóna dhu ní nyìkpóna nyú ní ndi ndála dhu, ndirò ní bǐna nyú ní ndi ndirì dhu. Pbétù, indrù arí nzǐ àdù kà rúnóna dhu ná'ù. ³³ Kà rúnóna dhu ná'ù ale návi dhu kpangba Kàgàwà rǐrǐ obhò dhu ùnò arí ale. ³⁴ Obhó tí, Kàgàwà ìvi ale náarí Kàgàwà bhà òte núno, atdíđó kǐrà ndi pbìndà Hìlǎ-Alafí ní dhu-okú dò rò. ³⁵ Kàgàwà ózè Idhùnà atdíđó. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù kóró dhu tó ádrùngbǎnga nábhà kà-fó. ³⁶ Kàgàwà t'ídhùnà ná'ù ale, ní ràdù dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nába. Pbétù, ndi nùvǒ ìnzǐ ndirì kà t'ídhùnà-tsǔ dhu ale, náabáya nzǐ dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga, pbétù Kàgàwà bhà nàwí rǒngò àdi dhòdhóhóngànà ndi ale dǒ.»

4

Yèsù mà rǒte Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí tsibhále nà dhu

(Ìsa 55.1; Yüw 7.37-39; Kas 8.25)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yüdeyà tó pbìrì ǒ Pbàfàrisáyó nùiri indrù rúnóna Yèsù dǒ dhu. Abádhí ambénà àtina dǒ, Yèsù rǐrǐ àrà ìbì ale nyú nùgèrè rò rǒngò pbìndà ábhàlǐ tí, ndàdù àrà bàtizò núbho rò ábhǒ ale nyú tò, ròsè yà Yüwanì arí kǒnzi tí dhu dǒnǎ. ² Pbétù, Yèsù nyú nditírò náaràna nzǐ bàtizò núbho rò indrù tò, kùbho rò owùnà ní kàbhà ábhàlǐ. ³ Ní, Yèsù adù ndìvà Yüdeyà tó pbìrì ò rò, ndàdu ndi Gàlìlayà tó pbìrì ò. ⁴ Ní ànyì ndi ndàrà rò, kákà ndùdà Sàmàriyà tó pbìrì òna nǎ. ⁵ Ní kǎrà àhà Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Sikarì tí kátina ò. Ndi pbanga nù'ì kyèròkyèrò yà idhùnà Yòzefù tò Yàkòbhò náabhù adzi tí. ⁶ Ndirò, Yàkòbhò bhà dzìwò nù'ì ànyìrò. Ní, Yèsù itsi àdi wǒrì dzìwò-bidǒ atdíđó ndi ndingyè ndi abhi ní dhu-okú dò rò. Ndi dhu ní'ì mbèmbè azà adyifò-sisi adyibhengá nga tó ǒ dhu. ⁷ Ní, Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí tsibhále nùira idha nítidyò. Ní Yèsù adù àtina kà ní: «Íbho pé idha mòmuvà.» ⁸ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù ì'ì kigò ò ò owù ònyè nùdzi ndínì ònyè tí ró. ⁹ Ní, wò Sàmàriyà tó pbìrì ǒ tsibhále náadù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Hòkò! Ingbà dhu bhèyi dhu, ìnyi Màyàhudi tí rò, nyi nyí idha nónzi fudú ndínì nyi nyòmuvú tí, àzèmbè ima nongó ì'ì Mùsàmàriyà-àyi?» Obhó tí, ìrita nù'ì ìmbà Pbàyàhúdì mà nzínzi ǒ Sàmàriyà ǒ bhà màna. ¹⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò ndàti: «Nyi nyí'ìnà gukyè Kàgàwà aràbhùna indrù tò dhu nùni ale tí, nyadù yà funú rǐ idha nónzi ndòmuvè ale rǐrǐ àdhi dhu nùni, ní nyi nyàmbènà ndi idha nónzi kà-fó, kà ràdù ípìrǒnga àbhù rǐ indrù tò idha nábhà indù.» ¹¹ Ní wò tsibhále adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, idha itdyò nyi nyádù ní ngemekù mà rǐ'ì mbà funú, ndirò yàrì dzìwò rǐ'ì dzǐ nyú. Ní nyi nyí wò ndi ípìrǒnga àbhù rǐ idha nába àdhà? ¹² Abhukà Yàkòbhò ní ndi yàrì dzìwò nùbhà fákà. Ka nyú nditírò, kàbhà inzo mà, kà bhà mùtungà màna, nùumvú kà ǒ idha átò. Ní ìnyi, nyi tí ndi adrùngbǎlé ròsè ndi abhukà Yàkòbhò dǒnǎ?» ¹³ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti:

«ƙngbatí fli ndí ale mà yàrí dzìwò ò idha nòmuvè, nóhò idha-atdyú rádè òhò tdítđ. 14 Pbéù, yà ima nyú ma mábhùna idha nómvè rí ale, nóhò idha-atdyú rí nzi àdù tdítđ òkekpá màtí. Obhó tí, ma mábhùna ndí ale tò idha rádè òngò dhòdhòdhóngà tò ípiròngà nábhù rí indrú tò idha rǒngò itù ònà rò idha-dòtí tí.» 15 Ní wò tsibhále adù àtìna Yèsù ní: «Ádrùngbálé, íbhò wòrì idha idù, ìnzì idha-atdyú nóongó tí mohò, ndirò ìnzì ma mongó tí ìrà idha níttyò iró tdítđ.» 16 Ní Yèsù adù àtìna kà ní: «Àrà nyanzi pbùkù kpatsibhále, nyádù iwu màrà iró.» 17 Ní wò tsibhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàtì: «Ìmbá ma mí'ì kpatsibhále nà.» Ní Yèsù adù àtìna kà ní: «Nyí nyádu dhu mbèyi nyú nyatì, ìmbá nyí ràrì'ì kpatsibhále nà. 18 Obhó tí, nyí nyúmbá nyí ìmbò kpabhále nyú tò. Ní, yà kombí nyí nyí'ì nà kpatsibhále ní nzi pbùkù ale. Ní, wò nyí nyànò dhu ní obhó dhu nyú.» 19 Ní, wò tsibhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàtì: «Ádrùngbálé, iwà ma m̀nì dhu nyí ràrì Kàgàwà bhà nabi nyú. 20 Abhúka nóongónà Kàgàwà núle yàrí p̀biri dǒ rò, pbéù nyí P̀bàyàhúdì-tírò, nyí nyaràdù àtìna, Yèrusalemà tò kigò ràrì ndí Kàgàwà núle ka kádù òwu ònà rò kigò.» 21 Ní, Yèsù adù àtìna kà ní: «Yàrí tsibhálé, á'u yà ma múnna indù dhu. Atdí kàsùmì ní'íya ìnè, yà ìnzì nyí nyaléya àlè t'Ábanà Kàgàwà yàrí p̀biri dǒ rò màtí, ndirò Yèrusalemà tò kigò ò rò màtí ònà. 22 Nyí, Sàmàriyà tò p̀biri ò bhà tírò, nyí nyàrí Kàgàwà núlè ìnzà nyí nyúni mbèyi rórò. Pbéù mà, P̀bàyàhúdì tírò, mà màrí kùlè iwà mà mànì mbèyi nyú rórò. Obhó tí, Kàgàwà rìbhona indrú tò ògù ràhu P̀bàyàhúdì nzínzi-bvǎ rò* . 23 Pbéù, kàsùmì nínđu wà ndí, ndirò ndí kàsùmì náká wà. Wò ndí kàsùmì ní, yà Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhèyi arí Kàgàwà ùlè ale rí 'òpè 'ùlè ka afiýa ò, ndirò obhóngà nyú dǒ ònà kàsùmì. Obhó tí, àlè t'Ábanà Kàgàwà arónena ní ndí dhu bhèyi rí ndùlè ale-tidò. 24 Kàgàwà ní Alafí. Ní dhu àkà kùlè rí ale rùlè ka afiýa ò, ndirò obhóngà nyú dǒ.» 25 Ní wò tsibhále adù àtìna Yèsù ní: «Ma m̀nì wà dhu Màsiyà, Krístò tí kátina ale riraya ìrà. Ní, kà rìrà nínganí, kàweya kóró dhu fákà.» 26 Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Ìma ní ndí Krístò, yà ìnyi nà ma móte.» 27 Wò ndí kàsùmì ò ní ndí, Yèsù bhà ábhàlì náadù 'ùtò ànyirò. Ní idho núuko abádhí atdífò, ì ala Yèsù mà ròte atdí tsibhále nà dhu-okú dò rò. Pbéù, atdí ale mà abádhí nzínzi ò náadù nzà ndòmövù ndivù dhu Yèsù-tsù, ràrì àdhu Yèsù rí'ì atdyúna nà, ndirò ràrì àdhu abádhí ròte dónà wòrì tsibhále màrà. 28 Nírò ní ndí wò tsibhále núubhà fonà idha-andù uró, ndádù òngò ndàrà kigò ò. Kádù àtìna ànyì ndí ndòtù ale ní: 29 «Nyiwù nyàndà pé yà kóró ma marónzina dhu nàwe idù ale! Ngátsi ní, pbá ìnzì Krístò ndí.» 30 Ní kòrì ale náadù 'ìvǎ, 'òwù Yèsù rí'ì i. 31 Wò ndí kàsùmì ò, p̀bìndà ábhàlì núutu Yèsù 'àtì: «M̀límò, ónyu dhu ake.» 32 Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Ma mí'ì ìnè ma m̀nyuna ònyù nà. Ndi ònyù ní ìnzà nyí nyànì ònyù.» 33 Ní ì ábhàlì náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyà nzínziya ò 'ámbe àtìna dǒ: «Atdí ale mà nírǎ tí ìrà ònyù nà kàtò?» 34 Ní Yèsù adù àtìna abádhí ní: «P̀bàkà ònyù ní m̀onzi yà ma nívi ale-afí òzè dhu, madù yà kíbhò ndínì ma m̀onzi tí kasu nónzi mìtò. 35 Tí obhó nyí ndí nyí nyàrí àtìna: «ƙnga ò rǒ'ò ònyù nógu ka kí ònà àbì núbhà ndí ifò àbì tí.» Pbéù ima, ma màtina nyí ní, nyí rànge pé d̀uku nyàndà ìnga. Ònyù nǒ'ò wà ìnga ò, ndirò kàkà wà oguta nà! 36 Ònyù-tsù

* 4:22 4.22 Ìsa 2.3

nùndu inga ǒ rò ale náarí p̄bindà mùkimbà nába. Ndirò kǎrì ònyù-tsu nùndù dhòdhòdhóngà tó ipírǒngà tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà ònyù-tse nazò inga ǒ ale mà, kà-tsu nùndu adù inga ǒ rò ale màna-idhè ràdù ndika atdíkpá. ³⁷ Obhó tí, yàrí mbólí núnò dhu ní obhó dhu nyú: «Atdí ale náarí ònyù-tse nózò inga ǒ, ngǎtsi ale ràdù ndi ònyù nógù inga ǒ rò.» ³⁸ Ní ima, ma móvi nyí nyòwù ònyù ògù inzà nyí nyazò dhu ònà inga ǒ. Ngǎkpà ale náanzì ndi kasu kà ǒ angyinà rò, nyàdù idzinga nába abádhí tó kasu-nyù-tsi.»

³⁹ Ní, wòrí kigò ǒ aróko Sàmàriyà ǒ ábhǒ ale nyú náa'ú Yèsù, wòrí tsibhále náwenà fíyò dhu-okú dò rò. Kǎti: «Kawe ma mónzì dhu kórò idù.» ⁴⁰ Ní, Sàmàriyà ǒ ale nítdègu iwu ùvò Yèsù-ti'ò, ní abádhí adù kónzì ndíní adì tí ì màna fírǎbvù. Ní Yèsù mà náadù òko abádhí màna óyǒ idho tí. ⁴¹ Ní, ábhǒ ngǎkpà ale nyú náadù Yèsù ná'ù, yà kà rǎnǒna ndi nyú tíró òte-okú dò rò. ⁴² Abádhí owúnà àtìna rǒ wò tsibhále ní: «Mǎ mà'ù Yèsù, inzì ní nyí nyànò dhu-okú dò rò tí, phètù mà mà'ù ka yà bika nyú ní mà mìrì kà rǎnǒna dhu dhu-okú dò rò. Ndirò, mǎ màni wà dhu ka nyú ràrì ndi yà adzi ǒ ale tó ǒgùba.»

*Yèsù rǎ Gàlilayà tó p̄biri ǒ atdí ádrùngbǎle bhà ingba nígǔ dhu
(Màt 8.5-13; Luk 7.1-10)*

⁴³ Jyǒ idho ndi ndònzì Sàmàriyà dhu-dzidǒ, Yèsù ivà ndi ndàrà Gàlilayà. ⁴⁴ Obhó tí, ka ní'ì iwà átì ndi nyú tíró, inzì ka rarì nabì nífǔ p̄bindà p̄biri nyú ǒ*. ⁴⁵ Phètù, Gàlilayà tó p̄biri ò Yèsù àrà àhu rò, ányi bhà náakò ka mbèyi nyú, iwà ì awù àtò Yèrùsalemà, Pásìka tó mùhendù-idhò ǒ, 'adù kà rǒnzina kórò dhu àla nídhuni.

⁴⁶ Nírò ní ndi Yèsù adù àrà tdítdǒ Kanà tí kátina atdí pbanga ò, Gàlilayà tó p̄biri ò. Ndi pbanga ní ndi kùgèrè idha rǒngò òvayi tí ònà. Gàlilayà, Kàpèrnàwumù tí kátina pbanga ǒ, àlità bhà kasu tó atdí ádrùngbǎle ní'ì inè. Ndi ale t'ídhùnà ní'ì andi nà. ⁴⁷ Ní, Yèsù irà Yùdeyà rò ndirà àhu Gàlilayà dhu ndi ndirì rò, wò ádrùngbǎle náarà Yèsù-ti'ò. Kǎdù nditsò Yèsù rǒ ndíní awù tí, ndàrà idhùnà nígu Kàpèrnàwumù. Ndi kà t'ídhùnà ní'ì afina rǒ kà kòdona ró. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna kànì: «Nyí nyí nzì dhu à'ù, inzà nyí nyàla wiwì mà, inzà apèna 'ònzì angyi indrù nzínzì ǒ dhu màna dhu rò!» ⁴⁹ Ní wò ádrùngbǎle adù àtìna Yèsù ní: «Ádrùngbǎlé, irà nyawù pbàkà inzà pbàkà ingba-afí nǎpè itdè rórò.» ⁵⁰ Ní Yèsù adù àtìna kà ní: «Árà ibha! Inè idhùnà rǎ'ì nyìkpóna nà.» Ní wò ádrùngbǎle náa'ù Yèsù ùnò fìndà dhu, ndàdù ndìvà, ndàrà. ⁵¹ Ní ibha ndi ndóngo rórò, abádhí núusò ì otu ǒ p̄bindà kasutále màna, ì ale ràdù àtìna iwà kà t'ídhùnà rògù. ⁵² Ní wò ale adù dhu ivu abádhí-tsu, ndàti: «Kògùnà ife adyifò-sisì ǒ?» Ní, abádhí adù dhu àdu kàtò 'àti: «Kògùnà inzì, àrùbhù adyifò-sisì adyibhengá nga tó ǒ.» ⁵³ Ní wò ngbángba t'ábanà adù dhu òsù ányirò rò tí, wò ndi kàsùmì ǒ tí Yèsù rátinà ndi ní: iwà p̄bindà ingba rògù. Ní abadhi mà, kórò p̄bindà idzà-bhà màna náadù Yèsù ná'ù atdítdǒ. ⁵⁴ Wò dhu bhèyi ní ndi, Yèsù anzì oyo rí kisè p̄bindà wiwì, Yùdeyà rò ndi ndirà àhu Gàlilayà rò.

* 4:44 4.44 Màt 13.57

5

Yèsù rí ngbǒna úve atdí ale nígǔ dhu

1 Wò dhu-dzidǒ, yà Pbhàhúdí rí fíyó somà tó atdí m̀hend̀h̀ nónzi òná kàsùmì ò, Yèsù ivà ndì ndàrà Yèrùsalemà tó kigò ò. ² Ndi kigò ò ka kótsù òná atdí tsàtsù-òvò ní'ì «Tàmà tó Tsàtsù.» Ní, úve ka kúyè idha ní'ì ndi tsàtsù tí. Pbhàhúdí t'ávàna ò, ndi idha-òvò ní'ì Bètèsàyidà. Ndirò, kǐgì rǒ ka kasi imbò mbàrazà. ³ Ní, dhèdhèrò andi-tidò nà ale nóongónà òyi i mbàrazà tsinà. I ale ní'ì ndùmùndùmú mà, òtsòtsù ale mà, ndirò ngbǒya úve ale màna. [⁴ Ní, abádhí ongonà òyi ànyìrò, 'àmbe Kàgàwà bhà màlàyikà rí ndi idha-ònga nángbò dhu òdò dǒ. Obhó tí, atdí kàsùmì ò, Kàgàwà bhà màlàyikà nóongónà ifo òrù-akpà ò rò, ndòtsù ndi idha ò, ndàdù ònánga àngbo. Ní, wemberè tí òtsù ndi idha ò ale nóongónà àdù ògù dòtsì pbìndà andi ò rò.] ⁵ Ní, ànyìrò i'ì atdí ale ní'ì iwà andi alú ndi ró ato ará àhù ibhù kumi dónà arù nà ato tí ale. ⁶ Ní, wò ale ndi ndàla àyàyi ró, ndàdù dhu ùni iwà ka rónzi ábhò idho nyú andi nà rò, Yèsù ivú dhu kà-tsǔ, ndàti: «Nyi nyòzè tí iwà nyògù?» ⁷ Ní wò ale adù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Ádr̀ngbǎlé, idha-ònga màlàyikà àngbò rò, ma marí mbǎ adù i'ì mitdu rí, ndáfò ma ndi idha ò ale nà. Ndirò, yà ma mí momvù ndíni ma mofò tí idha ò rò, ngàtsi ale kèlè náaràdù òfo angyi rùdù ndi idha ò.» ⁸ Ní Yèsù adù àtìna wò ale ní: «Ívǎ nyi, nyitdù indú ara, nyadù àrà.» ⁹ Ní ànyìrò rò tí, wò ale náagù, ndàdù pbìndà ara nítdù ndàrà nà.

Wò dhu rí ndònzì òná idho ní'ì sàbatù-idhò. ¹⁰ Ní Pbhàhúdí tó ádr̀òdrò ale náadù àtìna wò ògògù ale ní: «Indo rí'ì ní sàbatù-idhò! Ní dhu àkǎ nzá nyanò pbùkù ara nyambe ùbhi dǒ nà.» ¹¹ Ní, wò ale adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Íma nígù ale ní ndi àti ima ní, ma ritdu pbàkà ara, madù àrà nà.» ¹² Ní kǒkò Pbhàhúdí tó ádr̀òdrò ale adù dhu ivu kà-tsǔ 'àti: «Ádhi pbá ale ndi nyi ní àti, nyi ritdu pbùkù ara, nyadù àrà nà?» ¹³ Pbéttù, wò ka kǐgù ale náadù nzá àdhi mà ùnónà ndi dhu dhu núnì. Obhó tí, wò ndi kàsùmì ò, Yèsù adù i'ì iwà ndi ndàwìlì ndi, ndàrà ànyìrò i'ì ihé-ya nzinzi ò rò ró. ¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àrà wò ale nótù Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àtìna kà ní: «Kòní nyi nyògù wà. Ní àpé nyonzi nzérenga tdítǒ, akye nzére dhu nyú ròsè wòrì dónà náarana nyabà tdítǒ ní.» ¹⁵ Ní wò ale náadù àrà, nditsi àtìna Pbhàhúdí tó ádr̀òdrò ale ní, Yèsù rǎrì ndi ndi nígùna. ¹⁶ Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, i ádr̀òdrò ale náadù 'òpè 'ònè Yèsù, ndíni i abhù tí kohò, sàbatù-idhò ò kà rǎrà indrù ìgu rǒ nídhunì. ¹⁷ Pbéttù, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ábadu Kàgàwà rí'ì inè kòmbí màtí ndi ndi kasu ònzì ró, ní ima mà átò, ma mí'ì kasu ònzì ma mí ró.» ¹⁸ Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, Pbhàhúdí tó ádr̀òdrò ale náadù 'òpè 'ònè Yèsù tdítǒ atdyúya nyú nà, ndíni i abhù tí kohò. Abádhí ambénà kònè dǒ, inzi ní inzá kífù sàbatù-idhò dhu-okú dǒ rò tí, pbéttù kǎràdù Kàgàwà àti àbanà nyú tí, ndi dhu ràdù ndàbhù i'ì àdhàdhì Kàgàwà nà dhu-okú dǒ rò.

Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù bhà ádr̀ngbǎnga

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna Pbhàhúdí tó ádr̀òdrò ale ní: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Kàgàwà t'Ídhùnà rí nzí adù atdí dhu mà nónzi dóna rǒ, pbéttù kà ràdù ònzìna dhu ní yà Àbanà rónzina ró ndi ndálàna dhu kèlè. Obhó tí, Àbanà arónzina dhu nónzi kà t'Ídhùnà ràdù átò. ²⁰ Obhó tí,

Àbanà ózè Idhùnà, ndàdù ndì ndarónzina kóró dhu núvì kà tò. Kàrì yà ndì ndónzì dhu ònǎ róse ádròdrò dhu núvì tǎtǎdǎ ndì Idhùnà tò, ndíni idho adù tí nyùkò ní atǎdǎdǎ. ²¹ Àdhàdhì Àbadu náarí ùvǎve ale nábhù rùngbe ì ɔve-bvǎ rò, ndàdù ípirǒnga ùbho fǐyò dhu bhèyi tí, ní ka t'Ídhùnà ràdù ípirǒnga núbho yà ndì ndòzè ndùbho ka fǐyò ale tò. ²² Ndirò, Àbadu náarí nzi ìndrǔ-ànyǎ nǎtdì, pbétù kǐbhò anya t'ítǎtǎ tò ádrùngbǎnga tò obi kóró Idhùnà-fó, ²³ ndíni kóró ale nífu tí Idhùnà, àdhàdhì ì arí Àbanà nífù dhu bhèyi. Ní, ìnzǎ arí Kàgàwà t'Ídhùnà nífù ale, nífu nzá yà ka nívi Àbanà. ²⁴ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: Yà ma múnɔna dhu níri rí ale, ndàdù yà ima nívi ale ná'ù, nába wà dhòdhódhóngà tò ípirǒnga. Ndirò, ka kotǎiya nzi anya kà dǎ, pbétù kǎdà wà ɔve òna ná, ndàdù òtsù ípirǒnga ò. ²⁵ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: kàsùmi níndù wà ndì, ndirò ndì kàsùmi àkǎ wà. Ndi kàsùmi ní yà ùvǎvè kutǎ ì ale rí Kàgàwà t'Ídhùnà-tù níri ònǎ, ndirò kà-tù ìri rí ale ràdù ípirǒnga nába. ²⁶ Obhó tí, àdhàdhì Àba Kàgàwà náarí'ì ípirǒnga nà nyunatsi dhu bhèyi, ní kǎbhù Idhùnà rí'ì ípirǒnga nà átò nyunatsi. ²⁷ Ndirò, kǎdù ìndrǔ-ànyǎ t'ítǎtǎ tò ádrùngbǎnga tò obi nábhù Idhùnà tò, Ìndrǔ t'Ídhùnà ní ka dhu-okú dò rò. ²⁸ Ní, àpè nyàbhù idho rùkò nyí ndi dhu dǎ. Obhó tí, kàsùmi níndù wà ndì, yà kóró ale kǎkǎ ùvǎvè kutǎ ì rí tǔdu ìri ònǎ, ²⁹ 'adù 'ungbe ɔve-bvǎ rò. Ní yà ìdzi nga ònzi ì arí rórò ɔvè ale núungbeya ì, 'adù dhòdhódhóngà tò ípirǒnga nába. Pbétù, yà nzérénga ònzi ì arí rórò ɔvè ale, núungbeya ì, kadù anya nǎtdì dǎyá* .»

Yèsù rí pbìndà ádrùngbǎnga náví rí ìndrǔ tò dhu nóvo dhu

³⁰ Tǎtǎdǎ Yèsù adù dhu òvò Pbàyàhúdí tò ádròdrò ale tò, ndàti: «Ìma nyú, ma mí nzi adù atǎdǎ dhu mà nónzì dùdu rò, pbétù ma mǎdù ìndrǔ-ànyǎ nótdì Àbadu Kàgàwà nóvò ka idù dhu bhèyi. Ndirò ndì anya nótdì ma mǎdù obhónánga dǎ. Obhó tí, ma marí nzi ma mòzè dhu nónzì, pbétù ma marónzina dhu ní yà ima nívi ale nózè dhu kèlè. ³¹ Ma mapé adù àdi pbàkà ngàmbi tí ma-tírò, ní ma múnɔna dhu ní nzi adù ì'ì obhó dhu. ³² Pbétù, ngǎtsi ale ní ndi pbàkà ngàmbi, ndirò ma mǎni wà dhu, kà rǎnɔna dùdù dhu rǎrì obhó dhu. ³³ Nyí nyóvi ìndrǔ ròwù dhu òngù bàtizò núbhò arí Yùwanì-tǎ, ní kǎdù obhó dhu tí rí'ì dhu núno fǔkù ì ale dǎ. ³⁴ Ìma nyú, ma mózè nzá ìndrǔ ràdì pbàkà ngàmbi tí dhu, pbétù ma mí yàrì dhu núno fǔkù ndíni nyí nyugù tí. ³⁵ Yùwanì í'ì nzínziku ò àdhàdhì òbi ka kòbì rǎmbe inga náwù dǎ tarà bhèyi. Ndirò, nyí nyádù idhèku nábhù rika ndì ákè kàsùmi kèlè tí kà rǎnɔna fǔkù dhu tò awáwù ò. ³⁶ Ní ìma nyú, ma mí'ì ìnè Yùwanì ɔno dhu ònǎ òsè ngǎtsi dhu nà. Obhó tí, ndi dhu ní yà Àbadu Kàgàwà ìbhò ndíni ma múnzi tí rǎkǎ kasu, yà ìnè rí'ì ònzi ma múnzina ró. Ní ì kasu arí ndi dhu àvi, Àbadu Kàgàwà rǎrì ndi ìma nívi. ³⁷ Yà ma nívi Àbadu ní átò pbàkà ngàmbi. Ní, nyí nyàpè nzá kà-tù níri akekpá màtì, ndirò nyí nyàpè nzá kà-nyì-kpa nálá. ³⁸ Ndirò, nyí nyí'ì mbǎ kǎbhà ɔte nà afikù ò, ìnzǎ nyí nyá'ù yà kǐvi ale dhu-okú dò rò. ³⁹ Nyí nyózè nyógyè Kàgàwà bhà Andítá-ònga, nyí nyá'ì inga ìrè kòtù ò nyí rǎràdù dhòdhódhóngà tò ípirǒnga nába dhu-okú dò rò. Ní, ì Andítá ní ì pbàkà ngàmbi. ⁴⁰ Pbétù, nyí nyózè nzá nyíwù tidu ò, ndíni nyí nyabá

* 5:29 5:29 Dàn 12:2

tí obhóná ípírõnga. ⁴¹ Ma mózè nzá indrù rí milè dhu. ⁴² Pbéù, ma múni wà nyí: nyí nyózè nzá Kàgàwà. ⁴³ Ima, ma mírà Àbadu Kàgàwà-òvò rǒ, ní nyí nyádù nzá makò. Pbéù, ngätsi ale náapè adù irà òvòna nyú rǒ, ní nyí nyádù ndi ale àkò akye. ⁴⁴ Nyí nyádù dhu à'ù ìngbà dhu bhèyi, yà nyí nyózè nyífu nyí nyí-tírò nzínziku ò, ìnzí nyádù Kàgàwà atdíró rí nyífu dhu ònè rǒ? ⁴⁵ Àpé nyirè nga ima ràrì ndi ma mí nyòbbhu Àbadu-fó. Pbéù nyòbbhu rí ní Músà, yà atdíðò nyí nyá'ù tsuná dhu ale*. ⁴⁶ Obhó tí, nyí nyá'ùyana gukyè Músà náandí dhu, ní nyí nyádùyana ma múnõna dhu à'ù átò, okúdu dò rǒ kándí i dhu nídhuní. ⁴⁷ Ní yà ìnzá nyí nyá'ù kándí dhu rǒ, nyí nyádù ma múnõna òtè ná'ù ìngbà dhu bhèyi*?»

6

Yèsù rí imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adà Gàlilayà tó rèrù-adzè. Ndi rèrù ka kanzinà átò Tìbèriyà tí. ² Ní àdrùngbà ihé-yà náadù òwu kòwù ò, andi nà ale rǒ ka ràrà ònzinà rǒ wíwí nála rǒ ì òwu nídhuní. ³ Ní Yèsù núupò pbirì dò, 'adù òko obvò ànyì pbindà ábhàlì mànà. ⁴ Wò ndi kàsami ò, Pbhàhúdí tó múhendù, Pásika tí kátina-idhò ní'ì iwà ndindù ndi rǒ. ⁵ Ní Yèsù wè ò nga ndàndà, ndadù ihé-yà nála tina ò ríwu ró. Ní kädù dhu ìvu Filipò-tsù, ndàti: «Àlè kówu m̀gati òdzì àdhà ndínì kākà ale ònyu tí?» ⁶ Kívú wò dhu Filipò-tsù, àbadhi-afí kèlè ndi ndomvú tí ní. Obhó tí, kùni wà ndi ndadù ònzinà dhu. ⁷ Ní Filipò adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Àlè kí mbà m̀gati nódzi óyò miyà fàrangà-kpò rǒ matí, kadù ùndòna nìni matí kòrì ale-fó, ní rí nzí àkà abádhí rǒ.» ⁸ Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ò, Àndèreyà tí kátina atdí ale, Simoni Péterù t'ádòna, náadù àtina Yèsù ní: ⁹ «Atdí kpatsibhngba rí'ì inè irò sayiri tí kátina nganù-ra ní ka kòbhòlò imbò m̀gati nà, dóná óyò ìbhè nà. Pbéù wò ndi dhu mà rǒnzina yà dhu bvà tí ale rǒ dhu ní àdhu?» ¹⁰ Ní Yèsù adù àtina pbindà ábhàlì ní: «Nyàvi indrù ròkò obvò.» Ànyirò irí ní'ì inè abhò. Ní ihé-yà adù òko obvò ndi irí dǒ. I ale-bvu ní'ì mbèmbè imbò lufù kpabhále. ¹¹ Ní Yèsù ugu kòkò imbò m̀gati ndùlù foná. Ní òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, kädù ì m̀gati àbhù kundò uró ì'ì ale tò. Ndirò, kädù ìbhè nàbhù átò kundò abádhí tò, abádhí nà rákà dhu bhèyi. ¹² Ihé-yà níitdègu dhu ònyu 'ulè ní, ní Yèsù adù àtina pbindà ábhàlì ní: «Nyùndu òdòdì m̀gati-go-tsù, akye ndi ninzana kokòrò ní.» ¹³ Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù kòkò ònyu ka kònyè imbò m̀gati ò rò òdì m̀gati-go-tsù núndu, rùlè atdí kumi dóná óyò nà sèngè ò. ¹⁴ Ní wò Yèsù ònzì wíwí ì àla rǒ, ihé-yà adù òtè òpè nzínziya ò, 'àmbe àtina dǒ: «Obhó nyú, yàrì ale ní yà ka kuncò irà iraya yà adzi ò dhu tí Kàgàwà bhà nabi nyú.» ¹⁵ Ní Yèsù itdègu abádhí rí dhu ònzì ndínì ì alú tí ndi, 'ùdò ndi fíyò àdrùngbà kamà tí dhu ùnì, ní kädù ndìdha abádhí nzínzi ò rò, ndadù àrà atdíró pbirì dò.

Yèsù rùbhi rèrù dǒ dhu

(Màt 14.22-33; Mrk 6.45-52)

¹⁶ Inga níitdègu àti, ní Yèsù bhà ábhàlì náawú pbirì dò rò, iwù ùvò rèrù-tsù. ¹⁷ Ní abádhí núupò atdí ìbhú ò, 'adù abhi òpè 'àmbe òwu dǒ

* 5:45 5.45 Tòr 31.26-27 * 5:47 5.47 Tòr 18.15

rèrù-adzè, Kàpèrnàwumù tó pbanga ò. Inga ní'í iwà ndi ndàti ró, Yèsù ràdù ì'í inzà ndi ndàpè ìrà àhù abádhí i ró. ¹⁸ Ndirò idha adù ì'í atdíđó tsina àva ndi awe rópili òbì nyú nà dhu-okú dō rò ró. ¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlì ní'í iwà ì òtù ibhù ràrà mbèmbè imbò kilòmètèrè tí, ndirò ngàtsi ní mbèmbè azà kilòmètèrè tí rèrù-alikpa ò ró. Nírò ní ndi abádhí náala Yèsù idha dō rúbhi p̄f̄ona dō, ndàmbe ìrà dō ibhù i ró. Ní òdò nń́sì atdíđó abádhí ò. ²⁰ Pbé̀tù, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ínzì nyònzì òdò! İma ní yà.» ²¹ Ní abádhí náatsù 'ábhù Yèsù rúpò ibhù ò, ní kòmbómbi tí ibhù náadù àrà àhù adzèná idha-bidò, yà abádhí rúbhi àda rō inà rò.

*İhé-yà rí Yèsù òne ndíni ì ala tí dhu
(Mát 14.34-36; Mrk 6.53-56)*

²² Tsútsá nń́nganí, rèrù-adzè ì núbhàná ihé-yà níurè dhu atdí tí ibhù rí'ina idha-tsúná. Ndirò, abádhí irè dhu Yèsù rúpóná nzá ndi ibhù ò, 'adà atdíkpá pbìndà ábhàlì màná, pbétù ì ábhàlì rówùnà òyá. ²³ Ní, ngùkpá ibhù náadù iwu Tibèriyà tó kigò òná rò, iwù ùvò ìkyèrò yà òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, Yèsù ábhuná m̀gati ihé-yà rònyè ró. ²⁴ Ní ihé-yà níitdègu dhu àlà, imbá Yèsù mà, pbìndà ábhàlì màná rárí'í nń́nzìyà ò, ní abádhí adù ùpò Tibèriyà rò iwù ibhù ò, 'òwù Yèsù ònè Kàpèrnàwumù tó kigò ò.

Yèsù rí ndàti ìpirònga nábhù rádù indrù tò m̀gati tí dhu

²⁵ Kòkò ihé-yà náawù ùvò rèrù-adzè, 'adù Yèsù òtù ànyè. Ní abádhí níivù dhu kà-tsù 'àti: «Màlìmò! Nyi nyìrà àhù ìngbá tí ngá àzù?» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: nyí nyí m̀one dhu ní m̀gati nyí nyónyànà nyùlè ní dhu, ìnzì ní yà ma márònzina wiwì nyí nyála, nyàdù à'ùnà dhu. ²⁷ Ní, dhu àkã nzá nyònzì kasu ndinza rádù ònyè-okú dō rò. Pbé̀tù, dhu àkã nyònzì kasu dhòdhòdhóna tó ìpirònga nábhù rádù fùkù ònyè-okú dō rò. Ndi ònyè àbhù rádù fùkù ní İndrù t'ídhunà. Obhó tí, ka ní ndi Àbaná Kàgàwà níli pbìndà ádrùngbànga tó ize róná ale, ndíni ndi ndívi ndi ka dhu navi tí.» ²⁸ Ní kòkò ihé-yà adù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu ndi àkàkã m̀onzi, ndíni mà m̀onzi tí Kàgàwà bhà kasu?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà bhà kasu ní, nyá'ù yà ndi nyú tíró ndi ndívi ale.» ³⁰ Abádhí adù dhu ìvu tdítđó kà-tsù 'àti: «İngbà wiwì nyi nyónzina màla, ndíni mà madè tí nya'ù? Ádhu ndi nyi nyónzina? ³¹ Abhúka náanyè manà tí kátina m̀gati rùngù ò, àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá rúnona dhu bhèyi. Ndi Andítá ràtina: «Kàgàwà náabhù òrù-akpá ò rò ìrà m̀gati abádhí rònyè*.» ³² Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ìnzì ní Músà ndi òrù-akpá ò rò ìrà m̀gati nabhù fùkù. Pbé̀tù, Àbadu Kàgàwà ní ndi òrù-akpá ò rò ìrà obhóná m̀gati nábhù rí fùkù. ³³ Obhó tí, Kàgàwà bhà m̀gati ní òrù-akpá ò rò ìrà m̀gati. Ndirò, ndi m̀gati ní dhòdhòdhóna tó ìpirònga nábhù rí yà adzi ò ale tò m̀gati.» ³⁴ Ní, ihé-yà adù àtìna Yèsù ní: «Ádrùngbálé, óngò wòrí m̀gati níbhò fàkà bilínganà.» ³⁵ Ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò kpangba, ndàti: «İma ní ndi yà ìpirònga nábhù rádù indrù tò m̀gati. Ndi ale náapè ìrà tidu ò, ní rí nzi àdù àwù níne akekpa màtí. Ndirò, ndi ale náapè ma'ù, ní rí nzi àdù òmvùna ndi ndí dhu-atdyú nóhò akekpa màtí. ³⁶ Kòni ma màndò wà ì dhu fùkù. Nyí nyála wà ma, pbétù nyí nyàpè nzá

* 6:31 6.31 Uvt 16.4,15; Zàb 78.24

ma'u. ³⁷ Àba Kàgàwà níbhò idù ale náká 'iwũ kóró tidu ò. Ndirò, tidu ò ìrà ale nòdì ma mí nzi àdù iri. ³⁸ Obhó tí, ma mírà òrù-akpà ò rò, ndíní ma mɔnzi tí yà ma nívi ale-afí òzè dhu. Pbétù, ma mírà nzá ndíní ma mɔnzi tí afidu òzè dhu. ³⁹ Yàrí ní ndi yà ma nívi Àbadu-afí òzè dhu: <Dhu àkà nzá mabhù yà fudú Kìbhò ale nzínzi ò atdí ale mà ràwí. Pbétù, yà adzi ò dhu-tsù ritsi ndòdì nínganí, dhu akáya mabhù abádhí rùngbe ì.» ⁴⁰ Tdítdò Yèsù adù àtìna: «Yàrí ní ndi Àbadu òzè dhu: kóró ale yà Idhùnà àlà rí, 'àdù à'ùnà, ràdù dhòdhòdhóngà tó ípiróngà nábà. Ndirò, ma madùya abádhí nábhu rùngbe ì yà adzi ò dhu-tsù ritsi ndòdì nínganí.» ⁴¹ Ní wò dhu ì ìrì rò, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náapè 'àmbe ònu dǒ nzínziya ò Yèsù-okú dǒ rò. Abádhí anù wò Yèsù àtì, ndì rǎrǎ òrù-akpà ò rò ìrà mùgati nídhuní. ⁴² Ní, abádhí ambénà àtìna dǒ nzínziya ò: «Tí obhó Yèsù, Yòzefù t'ídhùnà nyú yà? Àlè kúnì wà kà t'ábanà mà, kà-tsànà màna. Ní, kà ràdù àtìna ìngbá dhu bhèyi ndì rírà òrù-akpà ò rò*?» ⁴³ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Ìnzì nyònu nzínziku ò. ⁴⁴ Ìnzì atdí ale mà ràdù ìrà tidu ò, ìnzì ní yà ima nívi Àbadu Kàgàwà kèlè nábhu ndì ndìrà tidu ò rò. Ndi ale ní ndi ma madùya àbhùnà rùngbè ndì, yà adzi ò dhu-tsù ritsi ndòdì nínganí. ⁴⁵ Kàgàwà bhà pbànábì náandí dhu 'àti: <Kàgàwà nyú ndítírò núudhèya dhu kóró ale tò*.> Àbadu Kàgàwà rùnna dhu nìrì, ndàdù à'ùnà ale ní ndi ràdù ìrà tidu ò. ⁴⁶ Atdí ale mà nápe nzá Àbadu àlà. Pbétù, ka nála ní yà Kàgàwà-tí'ò rò ìrà ale kèlè atdíró. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Yèsù nà'ù ale ní rǎrǎ dhòdhòdhóngà tó ípiróngà nà. ⁴⁸ Ima ní ndi dhòdhòdhóngà tó ípiróngà nábhu arí ìndrù tò mùgati. ⁴⁹ Abhúku náanyù manà tí kátina mùgati rùngù ò, ní abádhí adù wà ùve. ⁵⁰ Pbétù, yàrí ní ndi òrù-akpà ò rò ìrà mùgati. Ndi mùgati nònyù ale rǎrǎ nzi àdù òvè. ⁵¹ Ima ní ndi ípiróngà tó ndi mùgati, yà òrù-akpà ò rò ìrà. Ndi ale apé ndi mùgati nónyù, ní ndi ale adùya dhòdhòdhóngà tó ípiróngà nábà. Ma mábhùna ndi ale rònyù mùgati tí dhu ní ngbòdu. Ma mí ndi ngbòdu nábhu, ndíní yà adzi ò ale náabá tí ípiróngà otùna ò.»

⁵² Wò dhu ì ìrì rò, Pbàyàhúdì adù 'òpè 'àgò ì obi nyú nà nzínziya ò. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsuyá, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Yàrí ale ràdù ngbòna níbhò ìngbá dhu bhèyi àlè rònyù?»

⁵³ Ní Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Ìnzì nyí nyapè Ìndrù t'ídhùnà-ngbò nónyù, ìnzì nyàdù kǎzù nómvu, ní nyí nyí nzi àdù dhòdhòdhóngà tó ípiróngà nábà. ⁵⁴ Ndi ale apé ngbòdu nónyù, ndàdù azùdu òmvè, ní ndi ale ràdù dhòdhòdhóngà tó ípiróngà nábà, ndirò ma madùya ndi ale àbhù rùngbè ndì yà adzi ò dhu-tsù ritsi ndòdì nínganí. ⁵⁵ Obhó tí, ngbòdu ní obhóná ònyù, ndirò azùdu ní obhóná òmvù. ⁵⁶ Ní ndi ale apé ngbòdu nónyù, ndàdù azùdu òmvù, ní ma mí'ì inè ndi ale-nyutsi, ndirò ndi ale rǎrǎ inè nyudutsi. ⁵⁷ Ima nívi Àbadu Kàgàwà náarí'ì inè ípiróngà nà, ndirò ma márí'ì inè ípiróngà nà kókú dǒ rò. Ní ndi dhu bhèyi tí, ngbòdu nònyù ale ní ràdù ì'ì ípiróngà nà otùdu ò. ⁵⁸ Yàrí ní ndi òrù-akpà ò rò ìfò mùgati. Ndi mùgati rǎrǎ mbá yà abhúku náanyù mùgati bhèyi. Ndi mùgati ì ònyù dhu-dzidò, abádhí náadù wà ùve. Pbétù, ndi ale náapè yàrí mùgati nónyù, ní rǎrǎ nzi àdù òvè ìngbá tí ngá màtí.»

* 6:42 6.42 Mrk 6.3; Màt 13.55; Luk 4.22 * 6:45 6.45 Ìsa 54.13

59 Wòrí ní ndi Yèsù ɛ̀no dhu, yà Kàpèrnàwumù tò pbanga ɔ unduta-dzà ɔ rò ndi ndi dhu núdhě indrũ tò ɔ̀nà kàsùmì ɔ̀.

Dhòdhòdhóngà tò ípìrɔ̀ngà nábhũ rí indrũ tò ɔ̀te

(Èbr 4.12-13)

60 Wò Yèsù ɛ̀no dhu ì ìrì rò, kàbhà ábhàlì nzinzi ɔ̀ ábhò ale nyú náadù 'òpè 'ámbe àtìna dò: «Yàrí ale rùdhèna indrũ tò dhu nídzo ìdzo tí. Ní ádhi pbá ale ndi kàrì rádù?» 61 Yèsù itdègu kòkò ale rònu nzinziya ɔ̀ yà ndi ndùdhe fìyò dhu-okú dò rò dhu núnì, ní kàdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Wò ma mènò dhu nábhũ tí nyí nyòtsù nzérenga ɔ̀? 62 Olu, nyí nyáláyana gukyè Indrũ t'ídhùnà òrù-akpà ɔ̀ rúpo yà angyi ndi ndi'ì ì ró, ní ádhu nyí nyúnòyana? 63 Hìlǎ-Alafí ní ndi dhòdhòdhóngà tò ípìrɔ̀ngà nábhũ arí indrũ tò ale. Pbétù, indrũ nyú rádù ɔ̀nzìnà dhu rí'ì ìmbá. Yà fùkù ma mènò ɔ̀te ní Hìlǎ-Alafí ìbhò mənò fùkù ɔ̀te. Ndirò, ndi ɔ̀te ní dhòdhòdhóngà tò ípìrɔ̀ngà nábhũ rí indrũ tò ɔ̀te. 64 Pbétù, nzinzikù ɔ̀ ngùkpà ale ná'ù nzá ndi ɔ̀te.» Obhó tí, angyangyi nyú, Yèsù núuni wà abádhí nzinzi ɔ̀ inzà ndi ná'ù ale mà, ndi nipfoya ndàbhũ ndi òmvù-fó ale màna. 65 Ní kàdù àtìna tdítò abádhí ní: «Kòní wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, ma mòvò dhu fùkù mati: ìnzì atdí ale mà ràràdù ìrà tidu ɔ̀, inzà Àba Kàgàwà kèlě nábhũ ndi ndàrà rò.»

66 Ní ròpè ndi ɛ̀ró rò, Yèsù bhà ábhàlì nzinzi ɔ̀ ábhò ale nyú núudhá ì olù, 'àdù 'òpè ìnzì 'òwù ùbhi rò kòwù ɔ̀ tdítò. 67 Ní wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù adù dhu ìvu pbìndà atdí kumi dòná ɔ̀yò nà ábhàlì-tsù, ndàti: «Nyí nyú mà nyí nyòzè tí nyòwù átò?» 68 Ní Simoni Péterè adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbàlè, mà mówu ádhi bhà? Nyi nyarúnona ɔ̀te ní dhòdhòdhóngà tò ípìrɔ̀ngà nábhũ rádù indrũ tò ɔ̀te. 69 Ní kòmbì mà'í na, mà mà'ù wà nyi. Ndirò mà mùni wà dhu nyi ràrì Kàgàwà bhà rò ìrà Hìlǎ ale.» 70 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà atdí kumi dòná ɔ̀yò nà nyí nyí'ì rò, tí obhó ima ndi ma mavò nyí? Pbétù nzinzikù ɔ̀ rí'ì atdí ale ní Pfòmvò nyú!» 71 Yèsù ambénà ɔ̀te dò dòná ní Yudhà, Simoni Ìskàriyotà t'ídhùnà. Obhó tí, ndi Yudhà ní'ì ndi Yèsù ìpfò rí ndàbhũ òmvù-fó ale, àzèmbè ndi ndongó ì'ì kàbhà atdí kumi dòná ɔ̀yò nà ábhàlì nzinzi ɔ̀ atdí ale.

7

Yèsù t'ádóna rí 'ùvò ìnzì à'ù ka dhu

1 Wò dhu-dzidò, Yèsù ubhì Gàlilayà tò pbìrì ɔ̀nà. Obhó tí, kàzè nzá ndùbhi Yùdeyà tò pbìrì ɔ̀nà, Pbàyàhúdì tò ádròdrò ale ròwu ndòné ró, ndíni ì abhè tí ndi kohò ndi dhu-okú dò rò. 2 Wò ndi kàsùmì ɔ̀, Pbàyàhúdì tò hemè-dzà tò m̀hèndù-ìdhò ní'ì iwà ndindù ndi ró. 3 Ní Yèsù t'ádóna náati kà ní: «Ívà nyi iró rò, nyarà Yùdeyà tò pbìrì ɔ̀, ndíni pbàkù ábhàlì náala tí nyi nyaróznina dhu átò. 4 Ìnzì ndi nòzè kuni ndi ale rádù ndi ndaróznina dhu nùrù ùru tí. Ní kòkò nyi nyaróznina dhu àkà nyarà ɔ̀nzìnà rò kórò ale ràdù àlanà.» 5 Obhó tí, ì Yèsù t'ádóna nyú mà ìtìrò náa'ù nzá kàbhà dhu. 6 Ní Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Idù ìdzi kàsùmì nàpè nzá àkà. Pbétù, fùkù kórò kàsùmì ní ìdzi kàsùmì. 7 Yà adzi ɔ̀ ale rí nzì àdù nyòndrò. Pbétù, ima abádhí ɔ̀ndrò atdíò, yà ma m̀ràdù dhu ɛ̀nò kpangba mati: abádhí aróznina dhu ràrì nzére dhu dhu-okú dò rò. 8 Ní nyí, nyòwu m̀hèndù ɔ̀. Imà na, mà mí nzì àrà wò m̀hèndù ɔ̀, inzà ànyì

ma mára nǐ pbàkà kàsùmì àpè àkǎ nǐdahunǐ.» ⁹ Wò dhu ndì ndùnò abádhí tò rò, Yèsù adù àdì Gálìlayà tó pbìrì ò.

*Yèsù rǐ dhu ùdhě hemě-dzà tó mùhendù ǒ dhu
(Law 23.34)*

¹⁰ Yèsù t'ádóna nítidègu òwu mùhendù ò, ní kǎdù ndìvǎ ndàrà átò ànyì. Kǎrà ànyì ìnzǐ ndítè ndì kpangba ìndrù tò. ¹¹ Ní, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náambénà kònè dǒ wò ndì mùhendù ǒ. Abádhí owùnà dhu òngù rǒ 'àmbe àtìnà dǒ: «Ka nyú rǐ'ì ìngboró?»

¹² Wò ndì kàsùmì ǒ, ihé-yà náambénà 'àgò dǒ atdídǒ nyú nzínziya ǒ Yèsù nàndà dhu dǒ. Atdídhénà ale nòowùnà àtìnà rǒ: «Wòrì ale ní ìdzì ale nyú.» Ngùkpà ale ràdù òwu àtìnà rǒ: «Ìnzǐ ní wò dhu bhěyi! Wòrì ale náarì ìndrù nùtrǎ atdídǒ.» ¹³ Pbétù, abádhí nzínzi ǒ atdí ale mà náaranà nzi ndì ndòzè ndùnò Yèsù dǒ dhu nòvò rǒ kpangba, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale-odò nónzi ì'í dhu-okú dǒ rò.

¹⁴ Ní, iwà mùhendù-ònga nǎli ndì rǒrò ní ndì, Yèsù atsù Kàgàwà bhà idza ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. ¹⁵ Ní idhò nùukò Pbàyàhúdì atdídǒ nyú. Abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá, 'àmbe àtìnà dǒ: «Yàrí ale nyú núnì Andítà ìngbǎ dhu bhěyi, àzèmbè ìnzá ndì ndózù dhu rǒrò?» ¹⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Yà ma marúdhéna ìndrù tò dhu ní nzi dùdu ò rò áhù dhu, pbétù ndì dhu aráhu yà mà níví Àbadu Kàgàwà-dò ò rò. ¹⁷ Kàgàwà ózè dhu nòzè ndònzì ale ní ndì ràdù dhu ùni, yà mà marúdhéna dhu ràtí Kàgàwà údhe idù dhu, ndirò ngàtsi nǐ, yà mà marúnona òtè ràtí dùdu ò rò áhù òtè. ¹⁸ Dóna ò rò áhù dhu dǒ tí arí ndòzè ndidè ale ní ndì nòzè kifù ndì ale. Pbétù, yà ndì níví ale nòzè kifù ale ràdù obhó dhu núnò. Ndirò, nzére dhu mà rǐ nzi àdù áhù kà-ò rò. ¹⁹ Músà nùubhà tí nzá Úyátá fùkù? Pbétù, atdí ale mà nzínziku ǒ náarì nzi àdù ndì Úyátá nifu. Ní ádhu nyí nyárí mone ndíní nyí nyabhù tí mà kohò ní?» ²⁰ Ní ihé-yà adù dhu àdu Yèsù tò, 'àtì: «Nyí nyí'ì nzére-alafí nà ùnè! Ádhi ndì nyone rí ndíní ndì ndabhù tí nyí kohò?» ²¹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Ma mónzi atdí dhu kélě sàbatù-idhò ǒ, idhò ràdù nyùkò kórò. ²² Músà nùuyá dhu fùkù nyòngò fùkù kpabhínzo-ònzínga nóbhòlò. (Pbétù ndì dhu nyú napè ní nzi Músà. Ka napè ní abhùkù). Ní, nyí nyaràdù kpabhínzo-ònzínga nóbhòlò sàbatù-idhò ǒ màtí. ²³ Nyí nyárí fùkù kpabhínzo-ònzínga nóbhòlò sàbatù-idhò ǒ màtí, ìnzǐ ndì dhu ràdù nyábhu nyùkò Músà bhà Úyátá. Ní ádhu ìndrù-ngbùlù nyú mà mìgù sàbatù-idhò ǒ rò nyí nyádù àkò rùdú ní? ²⁴ Ìnzǐ nyòngò ìndrù-ànyá nítì yà nyìkpòku ǒ nyí nyálàna dhu-okú dǒ rò tí. Pbétù, nyòngò ìndrù-ànyá nítì obhónanga dǒ.»

*Ìndrù rǐ dhu òngù Yèsù ràtí
yà Kàgàwà unò ìrìraya dhu tí ǒgàba dhu*

²⁵ Wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, Yèrùsalemà tó kigò ǒ atdídhénà ale náapè 'òngù dǒ tsùyá, 'àmbe àtìnà dǒ: «Hòkò! Tí obhó yà ka kùbhi ònèna rǒ ndíní kabhù tí kohò ale nyú wò?» ²⁶ Nyàndà pé kà rǒtè kpangba, ìnzǐ kǎdù atdí dhu mà nónzi róná! Àlě tó ádròdrò ale nyú núnì tí nzá wà dhu, yàrí ale rǎrǐ obhó nyú Krístò? ²⁷ Pbétù, àlě kùnì wà ádhà rò màtí yàrí ale nírá dhu. Krístò rǐrà nínganí, atdí ale mà nùuniya ìnzǐ ádhà rò màtí kàrà dhu.»

²⁸ Nírò ní ndì Kàgàwà bhà idza ǒ rò ndì ndí dhu ùdhě ìndrù tò rǒrò, Yèsù atè orú tǔna nyú nà, ndàtì: «Nyí nyèni wà mà, ndirò nyí nyèni wà

àdhà ale màtí ma mí'ì dhu. Pbéù, ma mírà nzá òvòdu dō ma-tírò. Ima nívi ale ní àkà àkà nyá'ù ale, ndirò ndi ale ní inzá nyí nyúni ale. ²⁹ Pbéù, ma múni wà àbadhi. Obhó tí, ma mírà kà bhà rò, ndirò Ka ní ndi ima nívi ale.» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu ònzì ndíni í alú tí Yésù, pbéù atdí ale mà náadù nzá otsúna níli kà-rò, inzá kà bhà kàsuni nápè àkà nídhuni.

³¹ Pbéù, ihé-yà nzinzi ò àbhò ale nyú náadù Yésù à'ù. I ale nóowúna àtìna rò: «Kístò ríra nínnganí, kónziya tí ònzì idho rí indrù ùkò ní dhu ròsè yàri ale ràrà ònzìna rò dhu dòná?»

³² Pbfàrisáyó níitdègu kòkò ihé-yà rúnona obvò tủyá na Yésù dō dhu níri, ní pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbfàrisáyó màna, náavi Kàgàwà bhà idza-ngbò nódo arí sàndìri, ròwù Yésù nósò. ³³ Ní abádhí níwù ùvò tinà rò Yésù ati: «Àlè kòko òko atdíkpá nyí màna àkè kàsuni tí tditdò. Ndi dhu-dzidò, ma mí madù yà ima nívi ale-tí'ò. ³⁴ Ní, nyí nyowuya ima nomè rò, inzì nyádù mala. Obhó tí, yà ma mára i nga ní inzì nyí nyádù òwu ùvò i nga.»

³⁵ Ní, Pbyàhúdí tó ádròdrò ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ò, 'àmbe àtìna dō: «Hòkò! Kà rí ndìvà ndàrà àdhà, ìnzì àlè kadù tí ndàla? Kà tí àrà yà Pbagìrìkì-bvùnà i nífalà Pbyàhúdí-bvù? Kà tí àrà dhu ùdhe Pbagìrìkì tó? ³⁶ Nyàndà pé kàti, àlè ràri ndòne ìnzì àlè ràdù ndàla, ndirò ndi ndàrà i nga ràri ìnzì àlè ka kádù òwu ùvò òna ngari. Ní wò dhu-tì ní àdhu?»

Yésù ròte dhòdhóhóngà tó ípirònga àbhà rí idha dō dhu

³⁷ Hemě-dzà tò mēhendù rīku òná idho ní'ì ndi ádrùngbǎ idho nyú. Ní, ndi nínnganí, Yésù ivà ndi ndidè ihé-yà-ònzì, ndàdù dhu òvò abádhí tò órú tūna nyú nà, ndàti: «Idha-atdyú nà rí'ì ale náká ndìrà tidu ò, ndíni ndadù tí idha nómvè. ³⁸ Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá rúnona dhu bhèyi tí, ima nà'ù ale-afí ò rò dhòdhóhóngà tó ípirònga nábhà rí indrù tò idha ràdù àhà, rìli ndi yà bhàna ò ròku idha-akpà ò idha bhèyi.» ³⁹ Yésù unò wò dhu, yà Kàgàwà ràdù ndi nà'ù ale ìra ní Hlìlǎ-Alafí-okú dō rò. Wò ndi kàsuni ò, Kàgàwà ní'ì inzà ndi ndàpè pbìndà Hlìlǎ-Alafí nívi rìrà yà adzi dō ró. Obhó tí, Kàgàwà ní'ì inzà ndi ndàpè Yésù idzi, ndìli pbìndà ádrùngbǎnga tò awáwù ò ró.

⁴⁰ Ní wò Yésù unò dhu i rìrì rò, ihé-yà nzinzi ò atdíhena ale náati Yésù ní: «Yàri ale ní obhó nyú Kàgàwà bhà nabi nyú.» ⁴¹ Ngùkpà ale adù àtìna: «Yàri ale ní Kístò.» Ndirò, ngùkpà-tsí náadù àtìna: «Hòyi! Kístò tí adù ìrà ìrà Galilayà tò pbiri ò rò? ⁴² Kàgàwà bhà Andítá nàtí obhó àtina Kístò rahùya Dàwudì-dhú bvè rò? Ndirò, kàtí obhó àtina àbadhi rahùya Bètèlèhemù, yà Dàwudì adì òná pbanga ò rò?» ⁴³ Níró ní ndi ihé-yà-ònga náadù ndàndù Yésù-okú dō rò. ⁴⁴ Ní atdíhena abádhí nzinzi ò ale náatsú 'òsò Yésù, pbéù atdí ale mà náadù nzá otsúna níli kà-rò.

Pbyàhúdí tó ádròdrò ale rí 'ùvò ìnzì 'à'ù Yésù dhu

⁴⁵ Wò dhu-dzidò, yà pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbfàrisáyó màna nóvina ròwù Yésù òsò sàndìri níitdègu 'adù, ní ale nívi dhu i sàndìri-tsù, 'àti: «Ádhu inzà nyí nyiwù Yésù nà ní?» ⁴⁶ Ní kòkò sàndìri náadù dhu àdu 'àti: «Inzá atdí ale mà nápè òte angyi wòrì ale ràrà òte rò dhu bhèyi!» ⁴⁷ Pbfàrisáyó adù dhu ìvu abádhí-tsù 'àti: «Nyí nyú mà, nyí nyùbhà tí nyí kà rùtrá nyí àtò? ⁴⁸ Nyí nyála tí àlǎ àlè tò ádròdrò ale nzinzi ò atdí ale

mà, ndirò Pbàfàrisáyó nzinzi ð atdí ale mà ka ná'ù ró? ⁴⁹ Pbétù, kòkò ka ná'ù ihé-yà ní inzà àlě tó Ùyátá nùni ale. Ndirò, i ale ní òfù tí ka kófù ale.»

⁵⁰ Wò ndi kàsùmi ð, Nìkòdemù, yà kùbhingánà arà àhù Yèsù-tí'ò ale ní'ì inè i Pbàfàrisáyó nzinzi ð. Ní kádù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: ⁵¹ «Àlě tó Ùyátá návi tí àví kòtdì anya ìndrù dō, inzà ka kàrì ndi ale rùnóna dhu mà, ndirò inzà ka kèni ndi ale ònzì dhu mà rórò?» ⁵² Ní abádhí adù dhu àdu Nìkòdemù tò 'àti: «Nyi náti átò Gálilayà tó pbirì ò ale? Jne pé Kàgàwà bhà Andítá ò nga mbèyi! Ní nyi nyí dhu àlà, inzà Kàgàwà bhà nabi rapè àhù atdí màtí Gálilayà tó pbirì ò rò.» [⁵³ Wò dhu-dzidō, ngàtsi ale adù ndìvà ndòdì dóna, ndàrà pbìndà.

8

Mùnyòni tó tsibhále nà ka kíwu ùvò Yèsù-tí'ò dhu (Zàb 50.18)

¹ Wò dhu-dzidō, Yèsù ivà ndì ndàrà mìzèyituni tí kátina itsu náarí'ì dóna pbirì dō. ² Ní, tsùtsánínganì kútsingá nyú, kádù ndì tdítđđ Kàgàwà bhà idza, kórò ale ràdù 'àndu tiná. Ní kádì obvò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. ³ Nírò ní ndi Músà bhà Ùyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà, níwú atdí tsibhále nà Yèsù-tí'ò, 'adù àbhùnà ridè kórò ale-ònzì. Ndi tsibhále ní'ì mùnyòni ònzì rí ró ka kòtdì. ⁴ Ní abádhí ati Yèsù ní: «Màlimò, yàrí tsibhále mà ka kòtdì mùnyòni ònzì rí ró. ⁵ Músà núuyá dhu fàkà ndàti, i dhu bhèyi vèbhále núbvu mà róngò odu nì, ràvè. Ní nyi nyú, nyi nyátina ìngbá dhu bhèyi yàrí tsibhále ní?»

⁶ Abádhí níwú wò dhu Yèsù-tsù, 'òmvù kà-afí nì, ndíní'ì idyi tí kà-dà-dò, 'adù kòbhù okúna dō rò. Pbétù, Yèsù adù ndàgu obvò, ndàdù àdi ndàmbe dhu àndi dō òtsúna-kpò ní adzikpa dō. ⁷ Ní Músà bhà Ùyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà nútù dhu, 'àmbe dhu òngù dō tsuná tí rò, Yèsù angbe ndì, ndàdù àtìnà abádhí ní: «Nzínziku ð, inzà àpè dhu àfà atdiku màtí ale náka ndi ndòpè ndùbvù ka wemberè tí odu nì.»

⁸ Yèsù adù ndàgu tdítđđ, ndàmbe dhu àndi dō adzikpa dō. ⁹ Ní abádhí nítdègu wò kùnò dhu níri, ní abádhí adù 'òpè 'ùwé ì atdátdírà ð ànyirò rò, ròpè ndì kàkà iwà atòya ówù angyi ale ró rò. Yèsù mà náadù 'ùbhà óyò ró tí wò ndi ònzìnà idènà tsibhále mànà. ¹⁰ Nírò ní ndi kàngbe ndì tdítđđ, ndàdù àtìnà wò tsibhále ní: «Hòkò! Kòkò nyòbhù ró rúbhi ale rí'ì ìngbòrò? Atdí ale mà nòtdì tí obhó anya dùnù?» ¹¹ Ní wò tsibhále adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbàlé, inzà atdí ale mà nòtdì anya dūdú.» Ní Yèsù adù àtìnà kà ní: «Ma nyú mà, ma mí nzì anya òtdì dùnù. Ní arà, ndirò àpè nyònzì nzérénga tdítđđ.»]

Yèsù rí ndàti yà adzi ð ale-nyínga àwù rí awáwù tí dhu (Yüw 1.4-5; 12.46)

¹² Wò dhu-dzidō, Yèsù adù dhu òvò tdítđđ ihé-yà tò ndàti: «Ìma ní ndi yà adzi ð ale-nyínga àwù rí awáwù. Ndi ale náapè owùdu nùngù, ní rí nzì adù ùbhi ìnò ð akekpá màtí, pbétù, kà ràdù ì'ì ipírònga nábhù rí awáwù nà.»

¹³ Ní, Pbàfàrisáyó adù àtìnà Yèsù ní: «Nyi nyarádi nyi-tírò nyi nyarònzina dhu tó ngàmbi tí. Ní, nyi nyarúnóna dhu ní nzì obhó dhu.»

¹⁴ Ní, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Ìmbà dhu rí'ì ma marádi pbàkà ngàmbi tí ma-tírò dhu màtí, ní ma marúnóna dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ma múni

wà àdhà rò màtí ma mírà dhu, ndirò ma múni wà àdhà màtí ma mára dhu. Pbéù, nyí nyúni nzá àdhà rò màtí ma mírà dhu, ndirò nyí nyúni nzá àdhà màtí ma mára dhu. ¹⁵ Nyí nyári indrũ-anya nítdi yà adzi ò ale náari indrũ-anya nítdi òná òfò ò. Pbéù, ma marí nzi atdi ale-anya mà nótidi. ¹⁶ Ndirò, ma mapé adè indrũ-anya nótidi, ní ma mádu kòtdi obhonga dó. Obhó tí, ma mí'ì mbá atdirò ndi anya t'ítidi ò, pbéù má mí'ì yà ima nívi Àbadu mànà. ¹⁷ Fùkú Úyátá ò ka kándi dhu kati, óyò ale rapé òko atdi dhu tó ngàmbi tí, ní i ale ùnò dhu ràràdù ì'ì obhó dhu. ¹⁸ Ní ma marádi pbàkà ngàmbi tí ma-tírò, ndirò yà ma nívi Àbadu ní átò pbàkà ngàmbi.» ¹⁹ Ní Pbhàrisáyó adè dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Ndi Àbanu rí'ì àdhà?» Ní Yèsù adè dhu àdu, ndàti: «Nyí nyúni nzá ma, ndirò nyí nyúni nzá Àbadu. Nyí nyúnnyana gukyè ima, ní nyí nyúnnyana ùni Àbadu átò.»

²⁰ Yèsù ambénà wò dhu ùnò dó Kàgàwà bhà idzá ndi ndàdi ndàmbe dhu ùdhe dó indrũ tò rórò. Kàdi yà perè tí ka kùbhona Kàgàwà tò fùrangà nùdó ka kári òná sàndukù tí. Pbéù, atdi ale mà náadè nzá kòsò, inzà kàbhà kàsuni napè àkà nídhuni.

Yèsù ràtina indrũ ràrì nzi adè òwu ndi ndàrà i dhu

²¹ Tdítidó, Yèsù adè àtina Pbhàhúdi ní: «Kàni ma mára wà, ní nyí nyí nyòpè nyónè ma, pbéù, nyí nyúve ùvè tí fùkú nzérenga ò. Ma mára i nyí nyí nzi adè òwu ùvò.» ²² Ní, Pbhàhúdi adè 'òpè 'òngù dhu tsùyà nzínziya ò, 'àmbe àtina dó: «Kà tí ndòho òho tí, wò kà ràtina inzi àlè ràràdù òwu ùvò ndi ndàrà i rò?»

²³ Ní Yèsù adè àtina abádhí ní: «Nyí ní obvò bhà, pbéù ima ní orù ale. Nyí ní yà adzi ò bhà, pbéù ima ní nzi yà adzi ò ale. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma màti, ùvè tí nyí ràràve fùkú nzérenga ò ní. Obhó tí, inzi nyí nyapè dhu à'u ima ràrì ndi yà ì'ì arí'ì ale, ní nyí nyúve ùvè tí fùkú nzérenga ò.»

²⁵ Pbhàhúdi adè dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Nyí nyú, nyí ní àdhi?» Ní Yèsù adè dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìma ní yà mùhàngù ò rò ndi napèna rò ma marúnona fùkù ale. ²⁶ Ma mí'ì ábhò dhu nyú nà okúku dò rò ma múnna. Ndirò, ma mí'ì dükú ma mádu anya itdi okúya dò rò dhu nà abho nyú. Pbéù, yà ima nívi ale náarúnna dhu ní obhó dhu. Ndirò, ma marádu òvónà yà adzi ò ale tò dhu ní kà-tsù ma míri dhu.»

²⁷ Ní Pbhàhúdi náadè nzá dhu ùni Àbanà Kàgàwà-okú dò rò kà ràrùbhi òte rò fíyò. ²⁸ Ní Yèsù adè àtina abádhí ní: «Indrũ t'ídhunà nútò nyí nyí mùsàlabhà dó nínngani ní ndi nyí nyuniya dhu ma ràrì ndi yà ì'ì arí'ì ale. Ndirò, nyí nyadèya dhu ùni, inzi ma rarí atdi dhu mà nónzi ma mòzè ka dhu bhèyi, pbéù, ma marúnna dhu ràrì Àbadu Kàgàwà nùudhè idù dhu kèlè. ²⁹ Yà ima nívi Àbadu náari'ì inè atdikpá ma mànà. Kùbhà nzá ma atdirò, yà ma marónzina bílìngàna dhu ní kà-nyìkpó nófò dhu kèlè nídhuni.» ³⁰ Nírò ní ndi wò dhu bhèyi Yèsù òtè rò, ábhò ale nyú náadè kà'ù.

Àbràhamù bhà pbàdzukuru nyú ní àdhi mà?

(Ròm 6.14; Gàl 3.7,29; 1Yù 3.8-10)

³¹ Wò dhu-dzidó, Yèsù adè àtina yà ndi nà'ù Pbhàhúdi ní: «Nyí nyapè yà ma mùnò fùkù dhu nífù, ní nyí ní'ina obhó nyú pbàkà ábhàlì. ³² Nyí nyí obhóna núnì, ndi obhóna ràdè nyàbhu nyí'ì dükú nyí-tírò.» ³³ Ní kòkò Pbhàhúdi náadè dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Má ní Àbràhamù bhà

pbàdzukuru. Ndirò, mà mapèna nzá òko atdí ale bhà ino mà tí. Ní ádhu nyi nyátina, mà rari mǔgèrè mǐ'ì dòká mà-tírò nǐ?» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Ndi ale náapé àmbe nzérenga nónzi dǒ, ní ndi ale ní nzérenga tó ino. ³⁵ Ino ní inzi rádù àdi idzá ale nyú tí bilíngana ale. Pbéù, ale t'ídhùnà nyú náaradi idzá ale tí bilíngana. ³⁶ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú náapé adù nyífo ino-kàsù ò rò, ní nyi nyádù ì'ì obhó tí dǔkú nyi-tírò. ³⁷ Ma múni wà dhu nyi rari Àbràhamù bhà pbàdzukuru. Pbéù, nyi nyarádù monè, ndíni nyàbhù tí ma kohò, inzi yà ma múnona dhu náarádù ngari àbà afiku ò dhu-okú dǒ rò. ³⁸ Ma marúnona dhu ní Àbadu Kàgàwà bhà ma mála dhu. Pbéù, nyi nyarónzina dhu ní yà àbaku núno fùkù dhu.»

³⁹ Ní Phàyàhúdí adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Àbakà ní'ì Àbràhamù.» Ní kádù àtinà abádhí nǐ: «Nyí nyí'yana gukyè Àbràhamù bhà inzo nyú tí, ní nyi nyóngoyana Àbràhamù anzi kasu nónzi. ⁴⁰ Ma múno yà Kàgàwà nútè idu obhó dhu fùkù. Pbéù, nyi nyarádù monè ndíni nyi nyàbhù tí ma kohò. Àbràhamù náanzi nzá dhu wò nyi nyarónzina dhu bhèyi. ⁴¹ Nyi nyarónzina dhu ní àbaku arónzina dhu.» Ní abádhí adù àtinà Yèsù nǐ: «Má ní nzi mùyòni ò ka kódhì nzónzo. Àbakà rǐ'ì atdí tí. Ndi Àbakà ní Kàgàwà.»

⁴² Ní Yèsù adù àtinà abádhí nǐ: «Kàgàwà í'yana gukyè Àbaku tí, ní nyi nyózèyana ma òzè, Àbadhi-t'ì wò rò ma mírà, ndirò kivi ndi ima nídhuní. Ma mírà nzá ovòdu dǒ ma-tírò, pbéù ima nívi nì Àbadhi ndítirò. ⁴³ Ní ádhu inzi ma múnona dhu náarí dèkù àlǔ nǐ? Obhó tí, kǎrǐ nzi dèkù àlǔ, inzi nyi nyádù fùkù ma múnona dhu ìrì dhu-okú dǒ rò. ⁴⁴ Nyi ní àbaku Pfmvo bhà inzo. Ndirò, nyi nyarózèna nyónzi dhu ní ndi àbaku ózè dhu kèlè. Mùhàngù ò rò, àbadhi ní'ì indrù-tse òtdì arí ale. Kǎpèna nzá obhó dhu núno akekpá mǎti, ìmbà obhóna náarí'ì kà ò nídhuní. Títò ùno ndi ndí rò, kǎrónzina dhu ní pbìndà mǎndu nyú. Obhó tí, àbadhi ní títò ùno arí ale, ndirò ka ní títò t'ábanà. ⁴⁵ Pbéù ima, ma marúnona dhu ní obhó dhu. Ní, ndi dhu-okú dǒ rò nyi nyarí nzi adù ma múnona dhu ná'ù. ⁴⁶ Ádhi pbá ale ndi nzínziku ò rádù pbàkà nzérenga nítè? Ádhu obhó dhu núno ma mí fùkù rò, nyi nyarí nzi adù ma múnona dhu ná'ù nǐ? ⁴⁷ Kàgàwà bhà inzo rádù kàbhà ote ìrì. Pbéù, nyi nyarí nzi kàbhà ote ìrì, nyi ní nzi kàbhà inzo dhu-okú dǒ rò.»

Yèsù rǐ ndàti ádrùngbàle tí Àbràhamù rǒ dhu

⁴⁸ Wò dhu-dzidǒ, Phàyàhúdí náadù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Má múnò obhó dhu nyú, yà mà mǎti nyi rari Sàmariyà tó pbiri ò ale, ndirò nzére-alafí rǐ'ì ùnù rò.» ⁴⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nzére-alafí rǐ'ì mbà ùdù. Ma mǎrǐ Àbadu Kàgàwà nífù, pbéù nyi nyarí nzi adù mífù. ⁵⁰ Ma mǎrǐ nzi indrù rǐ mífù dhu nóne. Pbéù, indrù rǐ mífù dhu nóne arí, ndadù indrù-ànyà ìtdì atdí ale rǐ'ì inè. ⁵¹ Ma mí obhó dhu núno fùkù. Ndi ale náapé ma múnona dhu nífù, ní ndi ale náalaya nzi ove-ngbò akekpá mǎti.»

⁵² Ní Phàyàhúdí adù àtinà Yèsù nǐ: «Òtsò! Kòmbí nga ní ndi mà mà'ù dhu inè nzére-alafí rari'ì ùnù nǐ. Àbràhamù náavè wà, ndirò Kàgàwà bhà pbánábí mà núuvè wà átò. Ní nyi nyádù àtinà ìngbà dhu bhèyi nyi nyúnona dhu nífù rí ale ralaya nzi ove-ngbò akekpá mǎti? ⁵³ Nyi tí

ádrungbãle nyú, ròsè yà àvávè abhukà Àbràhamù dòná? Ndirò, Kàgàwà bhà pbánábí mà núuvè wà átò. Ní nyi nyú, nyi nyózù nyi àdhi tí?»

⁵⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Dhu í'yana gukyè ma-tírò ma mári mifù dhu tí, ní ndi ifuta ní'yana mbã tina nà. Pbétù, mifù arí ní Àbadu Kàgàwà, yà nyí nyarátina fùkú Kàgàwà tí. ⁵⁵ Nyí nyúni nzá Àbadhi, pbétù ma múni wà ka. Ma mapé àdù àtinà inzá ma rúni ka, ní ma nádù ì'ì iwà ma mòngò tìtòtále tí átò nyí bhèyi. Pbétù ma múni wà ka, ndirò ma mári kà bhà òte nífù. ⁵⁶ Abhukù Àbràhamù núuni dhu, àhù ndi raraya àhù ma mírà yà adzi ò òná idho ò. Ní ndi idho ndi ndàla pbìndà a'uta ò rò, kídhè níika ndi atdíð.» ⁵⁷ Ní Pbàyàhúdì adù dhu ìvu Yèsù-tszú 'àti: «Nyi nyú, nyi nyàpè nzá imbò kumi ato mà nísè. Ní, nyi nyala tí àlã Àbràhamù?» ⁵⁸ Ní Yèsù adù àtinà abádhí ní: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Inzá ka kàpè Àbràhamù núgu rórò, ma mí'ì inè.» ⁵⁹ Nírò ní ndi, Pbàyàhúdì náadù 'òpè 'ùwá odu, ndíní ì ubvú tí ka ní. Pbétù, kádù ndòrù dòtsí, ndàdù àhù Kàgàwà bhà idza ò rò.

9

Yèsù rí ndùmùndúmú tíró ka kugu atdí ale nígu sàbatù-idhò ò dhu (Mrk 8.22-25; 10.46-52)

¹ Otu ò ì ówu pbìndà ábhàlì mànà rórò, Yèsù ala ndùmùndúmú tíró ka kugu atdí ale. ² Ní kàbhà ábhàlì náadù dhu ìvu kà-tszú 'àti: «Màlimò, ádhi nzérénga nanzì ndíní wòrí ale nabhè tí kugu ndùmùndúmú tíró? Tí ka nyú ndi ndítírò nzérénga nanzì? Ndirò ngàtsi ní, tí kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà ì nzérénga nanzì?» ³ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Inzí ní àbadhi bhà nzérénga mà ndi, ndirò inzí ní kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà tò nzérénga mà ndi. Pbétù, wòrí dhu anzì ndi kà-rò ndíní Kàgàwà bhà ádrungbãnga tó obi náavi tí ndi kà-nyutsi. ⁴ Ní, dhu àkã àlè rònzi yà ma nívi ale bhà kasu àdì inga àdì adyìbhengá nga tí ró. Kòní inga rìrà ndíní ndatì tí, yà inzí atdí ale mà ràdù kasu ònzì iku ò ní. ⁵ Yà àdì ma màdi yà adzi dõ òná kàsùmì ò, ima ní ndi yà adzi ò awáwù.»

⁶ Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidõ, Yèsù isò isò obvò, ndàdù òtò nòbhòlò ndi isò ní. Tdítdõ, kádù ndi òtò nídyì ndàbòlò, ndàdù àtrinà wò ndùmùndúmú-nyìkpó rò. ⁷ Kádù àtinà kà ní: «Árà nyu'ò nyìkpónu Silòamù tí kátina úye ka kúyè idha ò.» (Silòamù-tì ní: ìvi tí ka kívi ale.) Ní wò ndùmùndúmú arà idha ò, ndàdù nyìkpóna nú'ò. Ní, ányìrò kà rí ndàdù rò, kádù ndòpè ndàla inga mbèyi.

⁸ Ní, yà atdikpá abádhí aròko mànà ale mà, yà kàlã arí dhu ùnzì rí ìndrù-fó ró ale mànà, náapè 'òngù dhu tsùyá, 'ámbe àtinà dõ: «Tí obhó yà obvò arádi, ndámbe dhu ùnzi dõ ìndrù-fó ale yà?» ⁹ Atdídhena ale náambéna àtinà dõ: «Ka nyú ní yà,» ngùkpà ràdù àtinà: «Tìtò! Inzí ní ka wò! Kà mà òfò ì nà ale ní wò.» Pbétù, wò ndùmùndúmú náadù dhu à'ù ndítírò, ndàti: «Ìma nyú ní yà.» ¹⁰ Ní kòrí ale adù dhu ìvu kà-tszú 'àti: «Olu, nyìkpónu nyú núngbe ì ingbã dhu bhèyi?» ¹¹ Ní kádù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yèsù tí kátina ale ní ndi òtò nàbòlò, ndàtri nyìkpódu rò, ndàdù àtinà ma ní, ma ràrà maru'ò nyìkpódu Silòamù ò. Ní ma màrà ányì, mu'ò nyìkpódu, madù mɔpè mala inga dòtsí.» ¹² Kòrí ale adù dhu ìvu tdítdõ kà-tszú 'àti: «Wò ndi ale rí'ì ingbòrò?» Ní kádù dhu àdu, ndàti: «Inzá ma mùni.»

*Pbàfàrisáyó rí dhu òngù**nyìkpóna ùngbe ndì ndùmùndùmú-tsù dhu*

¹³ Wò dhu-dzidò, ka kadù òwu wòrì ale nà, kowù ùvòná Pbàfàrisáyó-ònzí. ¹⁴ Obhó tí, wò Yèsù àbòlò otò, ndùngbe ndùmùndùmú-nyìkpò nǐ òná idhò ní'ì sàbatù-idhò. ¹⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pbàfàrisáyó mà átò níwú dhu wòrì ale-tsù 'àti: «Nyìkpóna nyú ùngbe-ndì ìngbà dhu bhèyi?» Ní kàdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yèsù idyi otò otsúna-kpò rò, ndàtri nyìkpòdu rò, madù àrà nyìkpòdu nú'o idha ò. Ní, kòmbí ma mí inga nálá àlá.» ¹⁶ Ní Pbàfàrisáyó nzínzi ò atdídhéná ale náadù àtìna: «Wòrì dhu nònzì ale nírà nzá Kàgàwà bhà rò, inzà kifù sàbatù-idhò nídhuní.» Pbétù, ngùkpà-tsí náadù àtìna: «Nzéréngatále ràdù wòrì wiwí-tidò nónzi ìngbà dhu bhèyi*?» Wò dhu adù abádhí-òngà nábhu rùndò ndi ùndo tí. ¹⁷ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ivu tdítò wò ìgù Yèsù ìgù ndùmùndùmú-tsù, 'àti: «Olu inyi nyú, nyi nyátina ìngbà tí wò nyìkpóna nábhu rùngbe ì ale ní?» Ní kàdù dhu àdu abádhí tò ndàti. «Wòrì ale ní Kàgàwà bhà nabí.»

¹⁸ Pbétù, ì Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale† núuvò ì dòtsí ìnzí à'ù dhu, wòrì ale rí'ì ndùmùndùmú, ní kà ròpè wà ndàla nga kòmbí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí núunzi kà t'ábanà mà, kàtsánà mà nà riwù. ¹⁹ Ní abádhí iwù ùvò rò, ì ádròdrò ale níwú dhu, 'àti: «Tí yà ndùmùndùmú tírò ka kugu dhu tí nyí nyarátina idhùkù nyú yà? Olu kàdù ndòpè ndàla nga ìngbà dhu bhèyi kòmbí?»

²⁰ Ní wò ndùmùndùmú t'ábanà mà, kàtsánà mà náadù dhu àdu abádhí tò 'àti: «Má nyú, mà m̀ni dhu ní, yàrí ní idhùkà nyú. Ndirò, mà m̀gu ka ndùmùndùmú tírò. ²¹ Pbétù, kàdù ndòpè ndàla nga ìngbà dhu bhèyi màtí kòmbí dhu ní mà m̀ni nzá. Ndirò, àdhi mà nábhu kà-nyìkpò rùngbe ì dhu mà m̀ni nzá. Àbadhi ní iwà óvi ale. Ní nyivù dhu kà-tsù, ndíní kàdù tí ròná dhu àwe ndítìrò.»

²² Kà t'ábanà mà, kàtsánà mà náadù dhu wò dhu bhèyi Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale tò, abádhí-òdò nónzi ì ì dhu-okú dò rò. Obhó tí, ì Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale ní'ì iwà ì níri angyangyi ndíní ì ongó tí Yèsù nàtí Krìstò tí ìngbàtí fli ndì ale mà nípfò, 'òdi unduta-dzà ò rò, ìnzí kàdù òzàná Màyàhudi tí tdítò. ²³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, wò ndùmùndùmú t'ábanà mà, kà-tsánà mà náadù àtìna Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale ní: «Àbadhi ní iwà óvi ale, ní nyivù dhu kà-tsù nyú.»

²⁴ Ní oyo rí kisè nǐ, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náanzi wò ndùmùndùmú tí arúbhi ì'ì rò ale, 'adù dhu òvò fìndà 'àti: «Ótso pé dhu Kàgàwà-ònzí, nyi rari obhò dhu nyú núnò. Mà nyú, mà m̀ni wà dhu wòrì ale rari nzéréngatále.» ²⁵ Ní wòrì ale adù àtìna abádhí ní: «Nzéréngatále mà tí kà rí'ì dhu mà m̀ni nzá. Pbétù, ùnì tí ma m̀ni atdí dhu ní, ima ní'ì ndùmùndùmú, ní kòmbí ma mí inga nálá àlá.»

²⁶ Ní abádhí adù dhu ivu wòrì ale-tsù 'àti: «Ádhu nyú wòrì ale nónzi indù? Kàbhu nyìkpóna rùngbe ndì ìngbà dhu bhèyi?» ²⁷ Ní kàdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma màwe wà wò dhu fùkù, pbétù nyí nyàdù nzá ma

* **9:16** 9.16 Pbàyàhúdì-bvù, ka kozúna otò àbòlò ka kí kàdù indrù ìgu ní dhu iwà ka kònzì kasu dhu tí. Ní ì kasu-tidò ònzì ka kí sàbatù-idhò ò dhu ka kisò isò tí. Ní, wò Yèsù ònzì dhu ní'ì afátá, ràdù kàbhu kozú nzéréngatále tí. † **9:18** 9.18 Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale tí ka kátina irò ale ní Pbàfàrisáyó tí ka kàtì ale kèlè.

máunona dhu ìrì. Ní ádhu nyí nyòzè mawe nyírì títátdǒ? Nyí nyòzè tí nza wà nyǒngò átò kàbhà ábhàlì tí?»

²⁸ Nírò ní ndi Pbhàhúdì tó ádròdrǒ ale núuno dhu wòrí ale ní 'àti: «Inyi nyú, nyi ní ndi kàbhà ábhàlì. Pbhétù mã, mã'i ní Músà bhà ábhàlì. ²⁹ Mã nyú, mã mãni wà dhu Kàgàwà mà ratè Músà nà. Pbhétù, àdhà rò màtí wòrí alé ìrà dhu mà mãni nza.» ³⁰ Ní wò ale adù àtìna kòkò Pbhàhúdì tó ádròdrǒ ale ní: «Hòkò! Kòní idho rí ìndrù ùkò ní dhu nyú ní ndi wò, wò nyí nyátina inzà nyí ràni àdhà rò màtí kírà dhu. Pbhétù nyìkpódù na kèngbe wà! ³¹ Mã mãni iwà dhu, Kàgàwà ràrì nzi àdù nzéngatále tó itsòta nírì. Pbhétù, ka ràdù pbindà itsòta nírì ale ní, pbindà Hyátá nífá arí, ndàdù ndi ndòzè dhu ònzì ale. ³² Yà mùhàngú ò rò ndi napèna rò, ka kapèna nza dhu ìri atdí ale mà rùngbe yà àdhi tí ka kadhì ndùmùndùmú tíró ale-nyìkpò. ³³ Inzi dhu í'íná gukyè Kàgàwà bhà rò wòrí ale ìrà dhu tí, ní kàmbènà nzi atdí dhu mà ònzì.» ³⁴ Nírò ní ndi Pbhàhúdì tó ádròdrǒ ale adù dhu ìvu wòrí ale-tsù, 'àti: «Inyi nyú, inyi ka kadhì òdhi tí ngbùlùnù nyú màna pbhàkè nzéngà ò. Ní nyi tí ndi àdù dhu ùdhe fàkà?» Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù kipfo, ràhà unduta-idzà ò rò.

Inzá Yèsù ná'ù ale ní ndùmùndùmú afina ònǎ rò
(Luk 10.21; 2Kò 4.3-6)

³⁵ Yèsù itdègu Pbhàhúdì tó ádròdrǒ ale nípfò wòrí ale ìri unduta-idzà ò rò dhu nírì, ní kàrà ndi ale-tí'ò, ndàdù ìtsi àtìna kà nǎ: «Inyi nyú, nyi nyá'ù tí wà Ìndrù t'ídihunà?» ³⁶ Ní, kàdù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Màlimò, àdhi pba ale ndi, ndíni ma madù tí à'unà?» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu kàtò, ndàti: «Nyi nyàla wà ka! Ndirò ka ní yà nyí nyóte nà kòmbí ale.» ³⁸ Ní, wò ale adù dhu òvò kpangba Yèsù tó, ndàti: «Ádrùngbàlé, iwà ma mà'ù nyi.» Kàdù ndòkò otdyàna dǒ Yèsù-ònzì, ndífu ka.

³⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Ma mírà yà adzi ò, ndíni ma muno tí yà adzi ò ale-ànyà. Ma mírà, ndíni yà adzi ò ndùmùndùmú nòópé tí 'àla nga, yà inga àlǎ arí ale ràdù 'ùgèrè 'òngò ndùmùndùmú tí.» ⁴⁰ Nírò ní ndi yà Yèsù mà ì'ì màna atdikpá ngúfe Pbhàfàrisáyó[‡] naadù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Mã nyú mà, mã náti ndùmùndùmú átò?» ⁴¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Nyí nyúnnyana gukyè dhu nyí ràrì ndùmùndùmú, ní ka kàmbènà nzi àtina nyí ràrì'ì nzéngà nà. Pbhétù kòmbí nyí nyaràdù àtìna àlǎ nyí rarí inga àlǎ. Ní ka kùni wà dhu, fàkú nzéngà ràrì'ì otùna nyú ò.»

10

Tàmà t'úndatatále tó mbólí
(Zàb 23; Zèk 34.1-4; 1Pè 2.24-25; 5.1-4)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna títátdǒ kòkò Pbhàfàrisáyó nǎ: «Ma mí obhò dhu núno fùkù. Inzi aròtsù kàlì-lí*, tàrà tó kàlì ò ale, pbhétù yà kàlì dònǎ arúpo ndòyò ndi kàlì ò ale ní ogbotále, ndirò ka ní òbi ní arí dhu ùdhà ìndrù-fó rò ale. ² Pbhétù, yà kàlì-lí aròtsù ale ní ndi tàrà ùnda arí ale. ³ Kà tó nga ní ndi kàlì-lí'ò òdò arí ale ràdù kàlì-átù ùngbe kà ròtsù ònà kàlì ò, tàrà ràdù kùni tùna rǒ ní. Ní, kà ràdù pbindà tàrà nyú núnzi òvòya rǒ,

[‡] 9:40 9.40 Jzà 18 otu ò ka kàndì dhu * 10:1 10.1 Pàlèstìnà tó pbiirì ò, ka kitsúnà tàrà kàlì ò kùbhingá, kadù atdí undatatále ìlì ròdò ndi kàlì-lí'ò.

ndàdè ipfonà rùvò kàlì ò rò†. ⁴ Ní kóró ndi ndipfo pbìndà tàrà, rùvò kàlì ò rò dhu-dzidò, kà ràdè àdi ndámbe àrà dǒ angyi abádhí dǒ-tsíró, abádhí ràdè 'òdhò owùna ò, kà-tù ì ùni dhu-okú dǒ rò. ⁵ Tàmà rǐ nzí àdù òwu olo tí rǐ ì ale-owù ò, pbétù abádhí ràdè òtse òtse tí kà-tsù rò, inzà ì ùni kà-tù nídhuní.»

⁶ Yèsù ùno wòrǐ mbóli Pbfàrisáyó tò, pbétù wò kènò abádhí tò dhu náadè nzá abádhí-dò nálu.

Yèsù ní ídzi undataba

⁷ Yèsù adù àtìna tǎítǎ abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fǔkù, ima ní ndi tàrà tó kàlì tó tsátsù. ⁸ Kóró ale yà angyinà rò iwù idù ní'ì ogbotále, ndirò òbi ní arí dhu ùdhà indrù-fó rò ale. Pbétù, tàrà adù nzá abádhí-tù núni. ⁹ Ní, ima ní ndi kàlì tó tsátsù. Ndi ale náapè itsù ùdunà, ní ràdè ògù ògù. Kà ràdè òtsù kàlì ò, ndàdè àhu kàlì ò rò. Ndirò kà ràdè ònyù nábà àbà. ¹⁰ Ogbotále náarírà dhu kèlè ndi nduwé tí. Ndirò kári ìrà, ndíni ndi ndokye tí dhu, ndàdè dhu ìnza. Pbétù ima nyú, ma mírà ndíni indrù abá tí ipírǒnga, ndirò ndíni abádhí abá tí ka abho nyú ròsè.

¹¹ Ima ní ídzi undataba. Ídzi undataba náarí pbìndà ipírǒnga nádzi òve tò pbìndà tàrà-okú dǒ rò. ¹² Tàmà ùnda arí ndíni ka kubhò tí ndi ale ní nzí tàrà-àbadhi. Kǎpè nyámàsò rǐrà dhu nálà, ní kà ràdè òku tí òku, ndàdè tàrà ùbhà víyà dǒ rò. Ní, nyámàsò ràdè atídíhená tàrà númbà ndàrà nà, ndàdè ngǔkpà-ǒnga nífalà. ¹³ Obhó tí, fàrangà-okú dǒ rò rí kasu ònzi ale, náafí àtdu tàrà rǐwe dhu rǐ nzí àdè. ¹⁴ Ima ní ndi ídzi undataba. Ma múni wà pbàkà tàrà, ndirò pbàkà tàrà núni wà ma. ¹⁵ Àdhàdhi Àbadu núni ma, madè Àbadu núni dhu bhèyi, ma mǎdzi wà pbàkà ipírǒnga òve tò pbàkà tàrà-okú dǒ rò. ¹⁶ Ndirò, ma mí'ì inè ngǔkpà pbàkà tàrà nà, kǎkà ìmbá rǐ'ì yàri kàlì ò. Ní, ma mǎkà mará ì tsí nídi átò madu kàlì ò. Abádhí ràdè túdu ìri ìri. Ndi dhu bhèyi ní ndi, tàrà tó màhò ràdè ì'ì atdí tí, ùndana rí ale ràdè ì'ì atdí tí átò.

¹⁷ Àbadu ózè ma, pbàkà ipírǒnga ma mǎdzi òve tò, ndíni madùya tí àbàna tǎítǎ dhu-okú dǒ rò. ¹⁸ Pbàkà ipírǒnga nódyi rí atdí ale mà rǐ'ì mbà, pbétù, ma mí pbàkà ipírǒnga nádzi ma-tírò òve tò. Ma mí'ì inè ádrùngbǎnga tó òbi nà madzi pbàkà ipírǒnga òve tò, ndirò ma mí'ì inè òbi nà mabà ndi ipírǒnga tǎítǎ. Wòrǐ ní ndi Àbadu núyá idù dhu.»

¹⁹ Ní wò Yèsù ùno òte-okú dǒ rò, Pbayàhúdí-ǒnga náadè ndùndò ùndo tí tǎítǎ. ²⁰ Abádhí nzinzi ò, ábhò ale nyú náambénà àtìna dǒ: «Ìnè pǎmvo rǐ'ì yàri ale ò. Àrǐ rǐ'ì kà dǒ. Ní ádhu nyí nyí kà-tsù dhu ìri ní?» ²¹ Pbétù ngǔkpà-tsí ambénà àtìna dǒ: «Ìnzǐ pǎmvo rǐ'ì ònà ale ràdè òte wò dhu bhèyi. Pǎmvo tí adù ndùmùndùmú-nyìkpò ùngbe ùngbè?»

Ìndrù rǐ Yèsù àpà 'ùbvù odu ní dhu

²² Yèrùsalemá tó kíǒ ò, Pbayàhúdí náambénà yà Kàgàwà bhà idza ka kitsu tǎítǎ dhu níre ka kongónà ní mùhendù nónzi dǒ. Ndi kàsùmi ní'ì ádrùngbǎ giri tó kàsùmi. ²³ Ní ndi idhò ò, Yèsù ambénà ùbhi dǒ Kàgàwà bhà idza-lí, «Sòlòmóni bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsìnà. ²⁴ Ní ngúfe Pbayàhúdí andu ì, 'àkpòrò kà-ngbò, 'àdè dhu ivu kà-tsù, 'àti: «Nyí nyú,

† **10:3** 10.3 Pàlèstina tó pbìri ò, tàrà okónà màhò ò. Ndirò kóró ì màhò nóongónà ì'ì fíyò undatátale nyú nà.

nyì nyabhùya afika ràgùrù ndì ràrà àhu ife idho tí? Nyì nyapé ì'ì Krístò nyú tí, ní óvo pé ndì dhu kpangba fǎkà.»

²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma móvò wà wò dhu fǎkà, pbétù nyí nyá'ù nzá ndì dhu. Yà Àba Kàgàwà-òvò rǒ ma mǎrónzina wiwì, náarí ndì àdhi-pbá ale mǎtí ma mí'ì dhu nítè. ²⁶ Pbétù, nyí nyáarí nzí ndì dhu ná'u, ìnzí náarí nyí pbàkà tàrà nzínzi ò tàrà dhu-okú dò rò. ²⁷ Pbàkà tàrà náarí tídu ìrì ìrì. Ma múnì wà abádhí, ndìrò abádhí náarádù owùdu núngu. ²⁸ Ndirò, ma mí dhòdhòdhóngà tò ìpìrǒngà nábhù owùdu núngu ale tò. Ní abádhí núuwíya nzí akekpa mǎtí afíya ònǎ rò. Ndirò, atdí ale mà núudháya nzí abádhí fudú rò. ²⁹ Àba Kàgàwà yà abádhí nibho fudú, ní ádrùngbǎle ròsè kóró ale dònǎ. Ndirò, atdí ale mà rí'ì ìmbà òbi nà ndìdhá atdí dhu mà Àbadu-fó rò. ³⁰ Ìma, Àbadu Kàgàwà mànà, mǎ'ì ní atdí ale nyú.»

³¹ Ní, Pbàyàhúdì náadù odu èwa tdítǎ, ndínì ì ubvù tí Yèsù nǎ. ³² Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Ma mábhu nyí nyǎla ábhò ìdzi dhu nyú yà Àba Kàgàwà ìbhò idù òbi nǎ. Ní, ádhu ndì kǒkò ì dhu nzínzi ò, nyí nyí mapà nyùbvù ma odu nǎ okúna dò rò?» ³³ Ní Pbàyàhúdì adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ìnzí ní ìdzi dhu-okú dò rò nga ndì mǎ mí mǎpà mǎbvù nyì nǎ. Pbétù, mǎ mòzè mǎbvù nyì okúna dò rò dhu ní, nyì nyùnò dhu nzéere nyú Kàgàwà ní dhu. Ìnyì ní ìndrù-tsí dhu, ní nyì nyádù àtìnà ìngbǎ dhu bhèyi, nyì rǎrǎ Kàgàwà!» ³⁴ Yèsù adù dhu àdu tdítǎ abádhí tò, ndàti: «Fùkú Hyátá* ò ka kándí tí nzá dhu, katì: «Ìma Kàgàwà, ma mǎtì nyí nǎ, nyí rǎrǎ mǎngù-nzo?» ³⁵ Àlè kúnì wà dhu atdí ale mà rǎrǎ nzí àdù Kàgàwà bhà Andítá-tì núgere. Kàgàwà àtì pbìndà òte ka kùnò fíyò ale-òvò mǎngù-nzo tí. ³⁶ Ní, Àba Kàgàwà ópì ndì ìma, ndìvì ma yà adzi ò. Ní, yà ma mǎtina, ìma rǎrǎ kà 'tídhùnà rò, nyí nyádù àtìnà ìngbǎ dhu bhèyi ma rùnò dhu nzéere nyú kà nǎ? ³⁷ Dhu apé ì'ì ìnzí ma mǎrì Àbadu bhà kasu ònzi dhu tí, ní dhu àkà nzá nyá'ù ma. ³⁸ Pbétù, dhu apé ì'ì ònzi ma mǎrì kàbhà kasu ònzi dhu tí, ní ìnzá mǎtì nyí nyá'ù ìma nyú rò, dhu àkà nyá'ù yà ma mǎrónzina kasu. Ma múnò wà dhu, ndínì ndì dhu alú tí dèku, nyádù dhu èni mbèyi nyú Àbadu rǎrǎ'ì nyadutsi, ndìrò ma rǎrǎ'ì kà-nyutsi.» ³⁹ Ní, Pbàyàhúdì tò ádròdrò ale náadù dhu ònzi tdítǎ ndínì ì alú tí Yèsù 'òsò. Pbétù, Yèsù adù ndàwìlì abádhí-fó rò, ndàrà.

⁴⁰ Ní Yèsù adù ndàdu, ndàrà tdítǎ Yòròdanì tò idha-akpa-adzè, yà Yüwanì úbhi bàtìzò úbho rǒ angyinǎ rò ìndrù tò ì, ndòngò àdì ànyì. ⁴¹ Ní ànyì, ábhò ale nyú nóowúnà ìwu rǒ kà ì, 'àdù òwu àtìnà rǒ nzínziya ò: «Obhó tí, Yüwanì nónzi nzá atdí wiwì mà. Pbétù, yàrì ale dǒ kǎrà àwenà rǒ kóró dhu ní'ì obhó dhu nyú.» ⁴² Ní ábhò ale nyú náadù Yèsù à'ù ànyì.

11

Làzarù bhà òve (Yüw 5.21; 6.40)

¹ Làzarù tí kátina atdí ale ní'ì andì nà. Ndi ale nóongónà àdì Bètàniya tí kátina pbanga ò. Ndirò, Bètàniya ní'ì Màriya mà, awènà Màrità mànà, mà tò pbanga. ² Ndi Màriya ní ndi, yà Ádrùngbǎle Yèsù-pfò dǒ adù àrà ndrùù rǒngù akye nódhò, ndàdù kà-pfò-ngbò núndo dònà-ká ní. Ndirò, ka

* 10:34 10.34 Zàb 82.6

ni'í ndi wò andi nà i'í Làzarù t'áwèná. ³ Ní, Làzarù t'áwéna náavi indrù rará dhu òvò Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbálé, kàni yà atdíđò nyi nyóze ale, Làzarù rí'í andi nà.» ⁴ Ní wò dhu ndi ndirì rò, Yèsù adù àtìna wò ale ní: «Wò Làzarù rándi ní andi rí nzi kàbhù ròvè dòtsí. Pbéù, ndi andi àlè ka ndíni Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó obi nitè tí, ndàdù kà t'Ídhùnà bhà ádrùngbànga tó obi nitè átò.»

⁵ Yèsù azè Màrità mà, awèná Màriyà mànà, ndàdù Làzarù nóze átò. ⁶ Ní, Làzarù rándi dhu ndi ndirì rò, Yèsù adù óyò idho nyú nónzi, yà ndi andi tó màkùrù òtù ndi ònà ngari ò. ⁷ Wò dhu-dzidò, kàdù àtìna pòndà ábhàlì ní: «Kàdu àlè Yùdeyà tó pòbiri ò.» ⁸ Ní, ábhàlì adù dhu ivu kà-tsù 'àti: «Hòkò Màlimò! Kòmbi tí ní Pbhàhúdì nàpà 'ùbvù nyi odu ní. Ní nyi nyòze tí nyadu nyi ànyì tdíđò?» ⁹ Ní Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Adyíbhengá nga ò, adyífo-sisi náatí obhó ongo i'í atdí kumi dónà óyò nà? Ní indrù apé àmbe ùbhi dò adyíbhengá, ní ndi ale rí nzi adù ndàgìli ndàtsi, yà adzi dò awáwù nàlá ndi ndi dhu-okú dò rò. ¹⁰ Pbéù, kápé àmbe ùbhi dò kùbhingá, ní kà ràdù àrà ndàgìli rò ndàtsi, ìnzì ndi ndi inga nàlá dhu-okú dò rò.» ¹¹ Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna pòndà ábhàlì ní: «Àlè t'òdhìnà Làzarù nódhò òdhò tí. Pbéù, ma mára ndíni ma mitsi tí kùnga idho ò rò.» ¹² Ní, Yèsù bhà ábhàlì adù dhu àdu 'àti: «Ádrùngbálé, kápé i'í òdhò tí òdhò dhu tí, ní kà rǒgù ògù.» ¹³ Obhó tí, Yèsù azè ndùnò dhu ni'í, iwà Làzarù ròvè. Pbéù, kàbhà ábhàlì adù dhu ìrè idho nyú dò kà rǒtè. ¹⁴ Ní, Yèsù adù dhu òvò kpangba abádhí tò, ndàti: «Làzarù òvè wà. ¹⁵ Ndirò, idhèdu níka okúkù dò rò dhu ní, ìmbà ma mi'í ànyì dhu. Ní, wò ndi dhu ònzì ndi, ndíni nyi nyadù tí ma à'ù. Ní, kòwu pé ndi Làzarù òvè i.» ¹⁶ Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ò atdí ale, Tùmasi tí kátina, yà ka kongónà adù ànzìnà átò Didimò* tí, náadù àtìna ngùkpà ábhàlì ní: «Kòwu átò ànyì, ndíni àlè kùvè tí atdíkpà Màlimò mànà.»

*Yèsù ní indrù àbhù rádù ringbè ndi,
ndirò ìpìrǒnga àbhù rádù indrù tò ale dhu*

¹⁷ Yèsù itdègu àrà àhu Bètaniyà, ní kàtù Làzarù iwà ka kótdù ka ró idho àhu ifò ró. ¹⁸ Ndi Bètaniyà tó pbanga ní'í mbèmbè ìbhu kilòmètèrè tí Yèrùsàlemà tó kigò rò rò. ¹⁹ Ní, Pbhàhúdì nzínzi ò ábhò ale nyú níiwú Màrità mà Màriyà mànà-ti'ò, ndíni ì opé tí abádhí-afí adòyà Làzarù bhà òve-okú dò rò. ²⁰ Ní, Màrità níitdègu Yèsù rìrà dhu ìri, ní kàdù ndìvà, ndàrà kàkò otu ò rò. Pbéù, Màriyà adù àdi idza. ²¹ Ní, Màrità itsi àtìna Yèsù ní: «Ádrùngbálé, nyi nyí'iyana gukyè iró, ní adòdu òvèyana nzi. ²² Pbéù, ma m̀ni wà dhu, kòmbi màtí Kàgàwà rǒrì fonà nyi nyónzina kóró dhu nàbhù àbhù indù.» ²³ Ní, Yèsù adù àtìna Màrità ní: «Adònu rí ndìngbè ìngbè ìbhu ò rò.» ²⁴ Ní, Màrità adù àtìna kà ní: «Ma m̀ni wà dhu, yà adzi ò dhu-tsù rí ndòdì nínganí, yà ùvùvè ale kóró rí 'ùngbè rò, àbadhi ringbèyà ndi ìngbè átò.» ²⁵ Ní, Yèsù adù àtìna kà ní: «Ìma ní ndi indrù àbhù rádù ringbè ndi, ndàdù ìpìrǒnga nàbhù indrù tò ale. Ní, òvè tí màtí ìma ná'ù ale náapè òvè, ní ràdù ìpìrǒnga nàbà àbà. ²⁶ Ndirò, ìnè rí'í pòndà ìpìrǒnga nà, ndàdù ma'ù ale, ní rí nzi adù òvè àkekpà màtí. Nyi nyà'ù tí wà yà ma m̀nò dhu?» ²⁷ Ní, Màrità adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ìwà ma mà'ù ndi dhu

* 11:16 11.16 Didimò-tí ní ozo tí ka kùgù ale.

Ádrungbálé. Ma mà'ù wà dhu inyi rari ndi Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà, yà yàri adzi ò rira dhu tí ka kati ale.»

Yèsù rí Làzarù òdzi dhu

²⁸ Wò dhu bhéyi ndi ndàdu dhu Yèsù tò dhu-dzidò, Màrità náadù àrà awènà Màriyà nánzi. Ní, idza ndi ndòtsù Màriyà i rò, Màrità náadù dhu òvò kàtò bhèlù ò, ndàti: «Màlimò irà wà. Ní kà rí nyanzi.» ²⁹ Ní wò Màrità ànò dhu ndi ndirì rò, Màriyà adù àhù àrì nyú tí, ndàrà Yèsù rí'í i.

³⁰ Wò ndi kàsùmì ò, Yèsù i'í inzà ndi ndàpè itsu pbanga ò ró. Pbétù, kàdù i'í àdì ndi ndàdì yà Màrità mànà i òtùnà i ònà ngari ò ró. ³¹ Pbàyàhúdì nń'í atdíkpá Màriyà mànà idzá, 'adù àmbe kà-afi nópè dò. Ní, Màriyà ivà ndi, ndàhù àrì nyú tí dhu i àla rò, abádhí adù 'ivà átò, 'òwù kòwù ò. Abádhí ati ka yà Làzarù ka kótdù i rará, ndàrà òdzi ányìrò dhu tí.

³² Ní, yà Yèsù rí'í ró ndi ndàrà àhù rò, Màriyà níutdègu Yèsù àlà, ní kàdù ndibvu obvò kà-pfò rò, ndàdù àtìnà kà nń: «Ádrungbálé, nyi nyí'yana gukyè irò, ní adòdu óvèyana nń.» ³³ Ní Màriyà mà, yà owùna ò iwù Pbàyàhúdì mànà ròdzì dhu ndi ndàla rò, izu núuka Yèsù atdídò, afina ràmbe inga irè dò. ³⁴ Nírò ní ndi Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyótùdù ka ingbòrò?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádrungbálé, irà ndínì nyi nyala tí ányìrò nga.» ³⁵ Nírò ní ndi Yèsù adù òdzi. ³⁶ Ní, Pbàyàhúdì adù òkò 'àmbe àtìnà dò: «Ìgyò! Nyàndà pé kòzè Làzarù tí dhu!» ³⁷ Pbétù, abádhí nńzì ò atdídhená ale náadù àtìnà: «Hòkò! Wò ale nyú ní ndi ndùmùndùmú-nyìkpò nábhù rùngbe ndi. Ní kàbhàyana tí obhó Làzarù inzi ròvè?»

Yèsù rí Làzarù nábhù rìngbè ndi òve-bvù rò dhu

³⁸ Kòkò Pbàyàhúdì rànna dhu ndi ndirì rò, izu náadù Yèsù ùka atdídò nyú. Ní, abádhí adù òwù Làzarù ka kótdù i. Ka katdù ka ònà ibhu ní'í bhàlabhala ò ka kógyè, kadù lina'ò nàpbi odu-íyà-ba nń ibhu. ³⁹ Ní, ányì i òwù ùvò rò, Yèsù ati yà tiná i'í ale ní: «Nyògere wò odu ibhu-lí rò.» Ní Làzarù-bvù t'áwènà Màrità náadù Yèsù iso, ndàti: «Ìnzè Ádrungbálé! Wò abvo nópè wà ndòngù atdídò. Kònzì wà ifo idho nyú ibhu ò.» ⁴⁰ Pbétù, Yèsù adù dhu àdu Màrità tò, ndàti: «Ma màtinà tí obhó nyi nń, nyi rapé ima ná'u, ní nyi rari àdù Kàgàwà bhà ádrungbànga tò awàwù nála?» ⁴¹ Ní, kà kadù odu nógèrè ibhu-lí rò. Wò dhu-dzidò, Yèsù adù nyìkpóna náva ndàndà orù nga, ndàdù ndàtsò, ndàti: «Àba Kàgàwà, ma màbhù òtsò indù, tsùdù dhu nyi nyìrì nídhuní. ⁴² Obhó tí, ma màni wà dhu iri nyi raróngo tsùdù dhu iri bílìnganà. Pbétù, ma mìtsò ma wò dhu bhéyi dhu ní, ndínì kàkà ngbòdu nàkpòrò irò ale náa'u tí dhu inyi rari ndi nyi nyívi ma.»

⁴³ Wò dhu ndi ndòri dhu-dzidò, Yèsù adù Làzarù nánzi orù tũna nyú nà, ndàti: «Làzarù, áhù wòrì ibhu ò rò.» ⁴⁴ Ní, Làzarù adù àhù ibhu ò rò, òtsùna mà, pfóna mànà ka kùndilí abvo ùtdù ka karí ònà mberù ní, kadù nyina níso mbèrèse nń rórò. Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìnà ihé-yà nń: «Nyànga Làzarù, nyàdù ùbhànà ràrà ibha.»

Yèsù òne ka kí ndínì ka koho tí dhu

(Zàb 71.10; Màt 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Yà Màriyà màràbvù iwùnà, 'adù Yèsù ònzì Làzarù rò dhu àla Pbàyàhúdì nńzì ò, àbhò ale nyú náadù Yèsù à'ù. ⁴⁶ Pbétù, abádhí nńzì

ò atdídhéná ale náadù òwu Pbfàrisáyó-tí'ò, 'àdù yà Yèsù ònzì dhu àwε abádhí tò. ⁴⁷ Ní, ndi dhu ì ìrì rò, pbàkùhání tò ádròdrò ale mà, Pbfàrisáyó màná, náadù yà Pbfàyàhúdì-bvù ádròdrò anya nítì arí ale-tsù núndu. Nírò ní ndi abádhí náadù 'òpè 'òngù dhu tsáyá nzínziya ò, 'àmbe àtìná dō: «Wòrì ale rǎrà ábhò wíwí nyú nónzì rǒ. Ní ádhu ndi àkǎ àkǎ àlè rǒnzì? ⁴⁸ Àlè kapé kùbha ràmbe ndi dhu ònzì dō, ní kóró ale rǐ kǎ'u. Ndirò Pbfàró má tò pbirì ò ádròdrò ale náadùya iwu, 'ùgolo àlè tò Sómǎ-dzá, 'àdù àlè tò pbirì nínza.»

⁴⁹ Kòkò ì Pbfàyàhúdì-bvù ádròdrò anya nítì arí ale nzínzi ò, atdí ale-òvò ní'ì Kàyafà. Ní ndi ato ò, ka ní'ì ndi pbàkùhání tò ádròdrò ale dō kamà. Ní, kǎtì òdhína nǐ: «Nyǐ nyú nyǐ nyùnì nzá atdí dhu mà wò dhu ò. ⁵⁰ Nyǐ nyùnì tí obhó dhu, dhu ràkǎná atdí ale kèlè rǒvè kóró ale tò ngari ò, ìnzì àlè tò pbirì ò kóró ale-tsè náadù tí ndòtì?» ⁵¹ Kùno nzá wòrì dhu òna nyú ò rò àhù rórò. Pbéù, wò ndi ato ò ndi ndi'ì ndi pbàkùhání tò ádròdrò ale dō kamà tí dhu-okú dò rò, kǎvò dhu angyangyi, Kàgàwà bhà Nabì bhéyi, ndàtì: Yèsù ràkǎ ndòvè Pbfàyàhúdì tò ngari ò. ⁵² Ndirò, kǎtì átò kǎ rǎrǐ nzǐ òvè Pbfàyàhúdì tò ngari ò tí, pbétù kǎ ràkǎ ndòvè ndínì ndi ndundu tí yà adzi ò ì nifalà Kàgàwà bhà ìnzo-tsù, ròkò atdíkpá.

⁵³ Ní, ròpè ndi ndi idhò ò rò, Pbfàyàhúdì-bvù ádròdrò ale náapè 'òné Yèsù ndínì ì adù tí àbhùnà kohò. ⁵⁴ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Yèsù adù ndòpè ìnzì ndàrà ùbhi rò kpangba Pbfàyàhúdì nzínzi ò. Pbéù àbadhi mà, pbìndà ábhàlì màná, náadù 'ìvǎ 'òwù yà rǎngù-tí'ò arí'ì màlengù ò atdí pbanga Èfàràyimù tí kátina ò, 'àdù òko ànyì.

⁵⁵ Wò ndi kàsùmì ò, Pbfàyàhúdì tò Pásika tò mùhendù-idhò ní'ì iwà ndi ndindù ndi rò. Ní, ábhò ale nyú níwù fíyó pbanga òná rò, 'iwù ùvò angíná rò Pásika tò Yèrùsàlemà tò kigò ò, ndínì ì u'ò tí ì, 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ò†. ⁵⁶ Ní, Yèrùsàlemà ì òwù ùvò rò, abádhí ambénà Yèsù òné dō. Ní Kàgàwà bhà-dzá ì í'ì rórò, abádhí ambénà dhu òngù dō tsáyá nzínziya ò, 'àmbe àtìná dō: «Ádhu nyǐ nyǐrè kǎ-dō? Tí ìnzì kǎ rǎrǐ ìrà mùhendù ò?» ⁵⁷ Pbfàkùhání tò ádròdrò ale mà, Pbfàrisáyó màná náadù dhu ùya ìndrù tò 'àtì: «Atdí ale mà náapè Yèsù rǐ'ì ró nga núni, náká nditè ka ndínì kadè tò òwu kòsò.»

12

Màriyà rǐ Yèsù-pfò nùtrì ndrùù róngu akye ní dhu (Mát 26.6-13; Mrk 14.3-9; Luk 7.36-50)

¹ Azá idhò tí Pásika tò mùhendù-idhò nùbhà ndi rórò, Yèsù iwà ndi ndàrà Bètànìyà tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì yà kǎbhù rǐngbè ndi òvε-bvù rò Làzarù mà tò pbanga. ² Ní ànyì, ka kǎbhù ònyù kǎ tò. Màrità náambénà ònyù núndò dō abádhí tò, Làzarù ràdù ì'ì átò ndi ònyù ònyù rí atdíkpá Yèsù màná ale nzínzi ò.

³ Nírò ní ndi Màriyà nídyi ndrùù róngu akye tò atdí lítrè-ònga ka kùndò òyò tò atdínga, ndòdhò Yèsù-pfò dō. Ndi akye ní'ì nardò tí kátina ìrì-ví nǐ

† 11:55 11.55 Pbfàyàhúdì tò màndu ní'ì 'ù'ò ì, 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ò Pásika tò mùhendù tò, àdhàdhi yà fíyó somà tò màndu nózè ka dhu bhéyi (2 Ì nanzi 30.17-20).

ka kóbbhòlò, odzina ràdù ì'ì orá nyú akye. Wò dhu-dzidò, Màriyà adù Yèsù-pfò-ngbò núndo dóna-ká nǐ, ndi akye-dzi ràdù nditu, ndaká kóró ányì-dzá. ⁴ Ní wò dhu ndi ndála rò, Yèsù bhà ábhàlǐ nzinzi ó atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, yà Yèsù ipfo arana ndàbhu òmvù-fó ale, níwú dhu, ndàti: ⁵ «Ádhu inzà ka kàbhu wòrí akye kodzi ìbhu miyà òinari* rǒ, kadù ndi fùrangà nándò nàkùtále tò nǐ?» ⁶ Kǎno zà wò dhu nàkùtále-izù ndi ndála dhu-okú dò rò. Pbéù, kǎno ka ogbotále tí ndi ndí'ì dhu-okú dò rò. Obhó tí, kóngónà ndi fùrangà tò isòwù nòdò, ndàdù àrà ndi fùrangà núwe rò afina òzè dhu bhéyi. ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu Yudhà tò, ndàti: «Ébhà Màriyà radí! Ítsè ka ròdò wòrí akye ima ka kotdúya òná idhò tò. ⁸ Nyí nyóngo òko nàkùtále mànà bilinganà, pbéù àlě, àlě kí nǐ ongo òko nyí mànà bilinganà.»

Pbàkùhání tò ádròdrò ale rǐ 'iri, ndíní ì abhù tí Làzarù kohò dhu

⁹ Pbàyàhúdì tò ihé-yà níitdègu Yèsù rǐ'ì Bètaniyà dhu ìri, ní abádhí adù òwu ányì. Abádhí awù nzá ányì Yèsù-okú dò rò tí, pbéù abádhí awù ányì ndíní ì adù tí yà Yèsù ábhu rìngbè ndi òve-bvù rò Làzarù-ngbò mà nála átò. ¹⁰ Nírò ní ndi pbàkùhání tò ádròdrò ale náadù 'ìri ndíní ì abhù tí Làzarù kohò átò. ¹¹ Obhó tí, ábhò Pbàyàhúdì nyú nóowùnà ùvò rǒ abádhí nzinzi ó rò, 'adù Yèsù ná'ù kókú dò rò.

Yèsù ròtsù Yèrùsàlemà tò kigò ò dhu

(Màt 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Tsùtsà nìnganì, yà Pásika tò mùhendù ò íwù Yèrùsàlemà tò kigò ò ihé-yà níri dhu, Yèsù rǐrǐ'ì otu ó ndi ndírá átò Yèrùsàlemà tò kigò ò ró. ¹³ Ní, abádhí adù ngazi-kpa-dòkà nókò, 'ùvò nà, 'òwù Yèsù àko nà otu ò rò. Ní, Yèsù ì ala rò, abádhí apè 'ùkù, 'àmbe àtina dǒ: «Hòsanà*! Ìlèta náka kabhu yà Ádrùngbǎle Kàgàwà-òvò rǒ rírá Pbàisràyéli tò Ádrùngbǎ Kamà tò!»

¹⁴ Nírò ní ndi Yèsù abà kayinò-ngba, ndàdù ùpo, ndàdi dóná, yà Kàgàwà bhà Andítà ò ka kandí dhu bhéyi. † Andítà ràtina:

¹⁵ «Nyí Sàyuni tò kigò‡ ó bhà, ìnzì nyònzì odo.

Kòní fùkú Ádrùngbǎ Kamà rǐrà, kayinò-ngba dǒ ndi ndàdi rórò.»

¹⁶ Wò dhu náalú nzá Yèsù bhà ábhàlǐ-dò. Pbéù, Yèsù ódzi òrù-akpà ò pbìndà Ádrùngbǎnga tò awáwà ó dhu-dzidò ní ndi, abádhí awù dhu ìrè, yà Kàgàwà bhà Andítà ò ka kandí dhu, ka randí Yèsù-okú dò rò. Ndirò, ka rádù ndi dhu ònzi kà-ró ndi dhu bhéyi tí.

¹⁷ Ábhò ale nyú, yà Yèsù rǐ Làzarù ànzi rìngbè ndi òve-bvù rò ró í'ì, náadù òko 'àmbe Yèsù ónzi dhu àwe dǒ ìndrù tò. ¹⁸ Ní, kǎri wíwí ònzi dhu ì ìri dhu-okú dò rò, ihé-yà náadù òwu Yèsù àko otu ò rò. ¹⁹ Nírò ní ndi Pbàfàrisáyó náadù 'òpè 'òtè nzinziya ó, 'àmbe àtina dǒ: «Nyí nyàla tí wà! Nyí nyí nǐ yà dhu lèmanà ònzi. Kóró ale òkò wà 'àmbe òwu dǒ kòwù ó tí.»

Ngúfe Pbàgiríkí rǐ Yèsù òne ndíní ì ala tí dhu

* **12:5** 12.5 Ìbhu miyà òinari ní'ì mbèmbè atdí ato nyú tò kasu tò mùkimbà. † **12:13** 12.13 Pbàyàhúdì t'ávana ó, Hòsanà-tì nyú ní «frà nyonzi dzànàka.» Pbéù, iró kà-tì ní: «Kàgàwà àka ìlèta nà.» ‡ **12:15** 12.15 Sàyuni tò kigò-tì ní Yèrùsàlemà tò kigò.

²⁰ Yà Pásìka tó mùhendù ò íwũ Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'íwũ Kàgàwà àle ale nzinzi ò, ngúfe Pbàgìríkí nǎ'ì inè átò. ²¹ Ní, í Pbàgìríkí níndri Filipò tí kátina ábhàlì-tí'ò. Ndi Filipò ní'ì Gállilayà tó p̀biri ò atdì pbanga, Bètèsàyidà tí kátina ò ale. Ní, abádhí avò dhu Filipò tò, 'àti: «Ádrùngbàlé, mã mòzè mãla Yèsù-ngbò.»

²² Ní Filipò adù àrà wò dhu òvò Àndèreyà tí kátina ngàtsi ábhàlì tò. Wò dhu-dzidò, abádhí adù 'ìvà 'òwù wò dhu òvò atdíkpá Yèsù tò. ²³ Ní, Yèsù adù àtìná eró 'ì ale ní: «Ába Kàgàwà rí Ìndrũ-t'ídhùnà-òvò nábhũ rilè ndì òná kàsùmì nírà wà. ²⁴ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: inzi nghanù-kpò náapè ìtsì adzi ò, ndàdù òmò, ní ndi nghanù-kpò ràdù àdi atdíró tí. Pbétù kápé òmò, ndàdù ìnga, ní ndi ràdù ábhò itse nyú nódhì. ²⁵ P̀bìndà ípirõnga nózè rí ndòdò fìndà ale níwíya ka. Pbétù, p̀bìndà ípirõnga nózè rí ndìwì okúdu dò rò yà adzi ò ale, náadùya kòdò dhòdhòdhõnga tó ípirõnga tò. ²⁶ Ndi ale náapè ndòzè ndònzì kàsùdu, ní ndi ale àkã ndàngu owùdu. Ndirò, ma mí'ì ró, p̀bàkà kasutále ràdù 'ì átò. Ndi ale náapè kàsùdu ònzi, ní Ába Kàgàwà ràdù ndi ale ifu.»

Yèsù rǒte ndì ndòvè dhu dǒ dhu

²⁷ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìná: «Afidu rí ìnga ìrè atdídò kòmbí. Ní, ma mátina ìngbà tí? Ma tí àtina: Ába Kàgàwà, ígũ ma yà yàrí kàsùmì ò rí ndàpà ndònzì ndì rùdú dhu ò rò? Pbétù, ma mírà wò ndi kòmbí rí ndàpà ndònzì ndì dhu-okú dò rò. ²⁸ Ní Ábá, ábhũ òvònu rilè ndì.» Nírò ní ndi atdì ale-tù náadù ndirì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Ma màbhu wà òvòdu rilè ndì, ndirò ma mí kàbhũ ábhũ rilè ndì tdítdò.» ²⁹ Ní, ànyìrò ì ikò ró 'ì ihé-yà níri wò dhu, 'adù àtìná: «Ìgyò! Òvo nyú ní wò àtà!» Ngũkpá ale adù àtìná: «Hòkò! Kàgàwà-bhà màlàyikà ní wò dhu núnò kà tò.» ³⁰ Pbétù, Yèsù adù àtìná abádhí ní: «Wò nyí nyìrì ale-tù núnò nzá dhu idù, p̀bétù kùnò ka fùkù. ³¹ Kòmbí rírà kàsùmì ní yà Kàgàwà rí yà adzi ò ale-ànyá nítdí òná kàsùmì. Ndirò, ndi kàsùmì ní ndi Kàgàwà rí P̀fòmvò, yà adzi ò ádrùngbàle, nípfò òná, ndòdi yà adzi ò rò. ³² Pbétù ima, yà adzi ò rò ka kí modyì marà òrù rò, ma madùya kóró ale-tsù nándu tidu ò.» ³³ Wò ndì ndùnò dhu ò, Yèsù azè nditè dhu ní ìngbà dhu bhéyi òve-tidò ní màtí ndì ndòvè dhu.

³⁴ Ní ihé-yà adù dhu ìvu Yèsù-tsũ, 'àti: «Mã mójù dhu Músà bhà Hyátà ò, Krístò radiya dhòdhòdhõnganà. Ní, ádhu nyi nyádù àtìná Ìndrũ t'ídhùnà rāká pé ndàrà òrù-akpà ò ní? Ndirò, ndi Ìndrũ t'ídhùnà nyú ní ádhì?» ³⁵ Ní, Yèsù adù dhu ádu abádhí tò, ndàti: «Awáwù rí'ì inè nzinzikù ò ákè kàsùmì kèlè tí. Ní, dhu àkã nyùbhi yà inè nyí nyí'ì ndi awáwù nà ró, akye ìndò adùna tsùku ùtò ní. Obhó tí, ìndò ò rúbhi ale rí nzi adù ádhà màtí ndì ndàrà dhu núnì. ³⁶ Ní dhu àkã nyá 'ù ndi awáwù, yà òko nyí nyòko atdíkpá kà màná òná kàsùmì ò, ndíni nyí nyadùya tí òko awáwù ò nzóno tí.» Wò dhu ndì ndùnò dhu-dzidò, Yèsù adù àrà ndòrù itse ihé-yà rò rò.

P̀bàyàhúdì rí 'ùvò ìnzí 'à'ù Yèsù dhu

³⁷ Yèsù anzi mbá ábhò wiwì mà P̀bàyàhúdì-ònzì, ní abádhí adù nzá kà à'ù. ³⁸ Wò ndi dhu anzi ndì ndíni yà Kàgàwà bhà nabi Ìsayà núunò dhu náaká tí. Kàti: «Ádrùngbàle Kàgàwà, ádhi tsùkà dhu na'u?

Ndirò, ádhi ndi Ádrùngbàle Kàgàwà nùtè pbìndà òbi fìndà*?»

³⁹ Ndirò, ndi Ìsayà kèlè núuno inzà Pbhàhúdí náa' u dhu okúna dò rò dhu.

Kàti:

⁴⁰ «Kàgàwà nùiti abádhí-nyínga róngò ndùmùndúmú tí, inzì inga nala tí.

Ndirò, kádù abádhí-afi nábhù rò'ò odú, akye dhu alána dōya, rádù 'ùgèrè 'ùbhà fìyó nzérenga, ndíní ndadù tí abádhí nígu nǎ.»

⁴¹ Nabi Ìsayà núuno wòrì dhu Yèsù bhà ádrùngbǎnga tó awáwà ndi ndala angyangyi, ndàdù òte kà dō dhu-okú dò rò.

⁴² Pbéttù, nabi Ìsayà núuno mbá wò dhu mà, ní Pbhàhúdí tó ádròdrò ale nzínzi ò màtì, ábhò ale nyú náa' u Yèsù. Ní, abádhí adúnà nzì òwu ndi dhu àvi rò kprangba, Pbhàfàrisáyó-òdò nónzi ì ì dhu-okú dò rò, akye ka kadùna òwu 'ipfo, kodì ì unduta-idzà ò rò nádhunì. ⁴³ Abádhí náazè indrù rǎ 'ifù dhu, ròsè Kàgàwà rǎ 'ifù dhu dòná.

Kàgàwà nùtdià indrù-ànyà Yèsù bhà òte-bvu rò dhu

⁴⁴ Wò dhu-dzidò, Yèsù apè òte orú tūna nyú nà, ndàti: «Ndi ale náapè ima ná' u, ní kà' u nzà ima kèlè, pbétù kà' u wà yà ima nivi mirà yà adzi ò ale mà átò. ⁴⁵ Ndirò, ndi ale apè ima àlǎ, nála wà yà ima nivi yà adzi ò ale mà átò. ⁴⁶ Ima, yà adzi ò awáwà tírò, ma mirà ndíní inzì ima ná' u ale náadù tí àdi ínò ò. ⁴⁷ Ndi ale náapè ma múnona dhu ìrì, inzì ndàdù ndi dhu nfi affina ò, ní ndi ale-dò rádù anya òtdì ní nzì ima. Obhó tí, ma mirà nzà ndíní mìtdì tí anya yà adzi ò ale dō, pbétù ma mirà ndíní ma migú tí yà adzi ò ale ìgù tí. ⁴⁸ Ndi ale apè ima nódhò, inzì ndàdù ma múnona dhu ná' u, ní ndi ale nába wà ànyàna òtdì rǎ dhu. Yà ma múnò òte ní ndi kà-ànyà nòtdià yà adzi ò dhu-tsù rǎ ndòdì nínganì. ⁴⁹ Obhó tí, yà ma marúnona dhu núno ma marí nzì ràhù ùdù rò ma-tírò. Pbéttù kǎráhù Àbadu Kàgàwà, yà ima nivi mirà yà adzi ò ale bhà rò. Ka nyú ndìtírò ní ndi dhu nuyà idù ma màkà múnò dhu mà, ma màkà múnò indrù tò dhu màna dhu dō. ⁵⁰ Ndirò, ma muni wà dhu yà kǎyà dhu rǎrǎ ndi dhòdhòdhóngà tó ipìrǎnga níbhò rádù indrù tò dhu. Ní, yà ma múnona dhu núno ma mí àdhàdhì Àbadu Kàgàwà nuyà ka idù dhu bhèyi.»

13

Yèsù rǎ pbìndà ábhàlǐ-pfò nù'ò dhu

¹ Tsútsǎ nínganì Pbhàhúdí tó Pásika tó mǎhendù ní'ina rórò, Yèsù uni dhu, yà adzi ò rò ndi ndi ndìvǎ, ndàrà Àbanà Kàgàwà bhà ònà kàsuni rǎkǎ wà. Ní Yèsù, yà atdíðò yà adzi ò arǐ'ì pbìndà ale nazè, náadù abádhí òzè tdítdò inzì rádù ìku àzè nǎ.

² Ní pbítsòngǎnǎ, Yèsù mà ní'ì ònyà-tsùnǎ pbìndà ábhàlǐ màna. Nírò ní ndi Pfòmvo níitsu dhu Yudhà, Simoni Ìskàriyòtǎ t'ídhùnà-afí ò, ndíní Yèsù nìpfo tí ndàbhù òmvù-fò. ³ Pbéttù, Yèsù nyú núuni dhu, iwà Àbanà Kàgàwà ribho kórò dhu dō ádrùngbǎnga tó òbi foná. Ndirò, kùni wà dhu, ndi nyú ndi rǎrà Àbanà Kàgàwà-tì'ò rò, ní ndi rǎrǎ ndàdù Àbanà-tì'ò. ⁴ Ní, Yèsù ivà ndi ònyà-tsùnǎ rò, ndìwà rónà orú mǎdzarè, ndìli ìgi. Wò dhu-dzidò,

* 12:38 12.38 Ìsa 53.1

kādù bĕrĕsĕ nídyi ndisò mvuna 'ò nĭ. ⁵ Tdítdǒ, kādù idha ìdyi ndòdhò ádrùngbǎ sǎnĭ ǒ, ndàdù ndòpè ndù'ò pbìndà ábhàlĭ-pfò nĭ, ndàdù àrà ùndonà rǒ yà mvuna 'ò ndì ndisònà nĭ bĕrĕsĕ nĭ. ⁶ Ní, Yĕsù níitdĕgu àrà àhù Simoni Péterù tí, ní Péterù adù dhu ivu kà-tsù, ndàti: «Ínyi nyú pbàkà Ádrùngbǎlé tírò, nyi nyòzè tí nyu'ò pfòdu?» ⁷ Ní, Yĕsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Yà ma mǒnzina dhu núnĭ nyi nyi nzi kòmbí, pbétù, nyi nyaraya kùni olù.» ⁸ Ní, Péterù adù àtìnà Yĕsù nĭ: «Nyi nyi nzi pfòdu ù'ò akekpa màti.» ⁹ Ní, Yĕsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ínzi ma mapé pfònu nú'ò, ní àlĕ kí'ì ìmbà ìrita nà ìnyi mànà.» ⁹ Ní, Simoni Péterù adù dhu àdu Yĕsù tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, wò dhu bhĕyi kà rĭ'ì rò, nyi nyi nzi pfòdu kèlĕ nú'ò, pbétù, nyi nyi ɔtsúdu mà, dùdu mànà nú'ò átò!» ¹⁰ Ní, Yĕsù adù àtìnà kànĭ: «Íwà ndì nú'ò ale rĭ'ì mbà ndì ndí ndù'ò tdítǒ dhu-atdyú nà. Pbétù kà rádù àkà ndù'ò pfòna kèlĕ, iwà ndì ndilá kóró otu ǒ nídhuni. Nyi nyú, nyi nyilá wà Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, nyi kóró nyi nyilá nzá kà-nyìkpó ǒ.» ¹¹ Obhó tí, Yĕsù núnĭ ndìpfò rí ndàbhù ndì òmvù-fó ale angyangyi. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi kàti pbìndà ábhàlĭ nĭ: «Nyi kóró, nyi nyilá nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

¹² Pbìndà ábhàlĭ-pfò ndì ndù'ò dhu lutinǎ, Yĕsù adù yà róná rò ndì ndìwànà mǔdzarù nídyi ndáfǒ róná, ndàdù ndàdu ònyù-tsù. Nírò ní ndi kĭvù dhu pbìndà ábhàlĭ-tsù, ndàti: «Nyi nyùnĭ tí ànĭ yà ma mǒnzĭ rùkú dhu-tí? ¹³ Nyi nyárá ima nánzi Mǎlimò tí, ndirò Ádrùngbǎlé tí. Ní ndi dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ima ní ndi Mǎlimò. Ndirò, ima ní ndi Ádrùngbǎlé. ¹⁴ Nírò ima, fùkú Mǎlimò tírò nyú, ndirò fùkú Ádrùngbǎlé tírò nyú, ma mù'ò pfòku rò, dhu àkà nyóngò pfòku ù'ò nzínziku ǒ átò. ¹⁵ Obhó tí, yà fùkú ma mìtè dhu ní ófò, ndinĭ nyi nyóngò tí dhu ònzĭ átò ɔdhiku rǒ yà rùkú ma mǒnzĭ dhu bhĕyi. ¹⁶ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kasatále bhà ádrùngbǎnga nòsè nzá pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhà ádrùngbǎnga dònǎ. Ndirò, òvĭ ka kòvĭ ale bhà ádrùngbǎnga nòsè nzá yà ndì nòvĭ ale bhà ádrùngbǎnga dònǎ*.¹⁷ Kòní, kòmbí nyi nyùnĭ wà kǒkò dhu. Ní, nyi nyádù hirò ònzĭ i dhu nyi nyònzĭ nĭ.»

¹⁸ Tdítdǒ Yĕsù adù àtìnà pbìndà ábhàlĭ nĭ: «Ma mùnò nzá wò dhu okúku dò rò kóró. Ma mùni wà ima nyú ma mǒvò nzínziku ǒ ale. Pbétù, Kàgàwà bhà Andítá arúnɔna dhu náká rònzĭ ndì. Ndi Andítá arátina: «Yà atdíkpá mà marĭ dhu ònyu mànà ale, nóngò wà rùdù òmvù tí.» ¹⁹ Ma mǒvò wò dhu angyangyi fùkù, inzà ndi dhu àpè ndònzĭ rǒrò. Ndi dhu bhĕyi ní ndi, ndi dhu rĭtsi ndònzĭ nánaganĭ, nyi nya'uya dhu, ima rǎrĭ «Í'ì arí'ì ale.» ²⁰ Ma mí obhó dhu núno fùkù: ma mòvĭ ale náko ale, náko wà ima átò. Ndirò, ima náko ale náko wà yà ima nivĭ mirà yà adzi ǒ ale átò.»

Yĕsù rĭ Yudhà rĭ ndìpfò, ndàbhù ndì òmvù-fó dhu nóvo dhu

(Mát 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Wò dhu bhĕyi ndì ndòtè dhu-dzidò, Yĕsù-afí náadù àdi ndàmbe inga nĭrĕ dǒ atdíđò. Ní, kādù dhu òvò kpangba pbìndà ábhàlĭ tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù. Nzínziku ǒ atdí ale rĭ ndi mipfò, ndàbhù ma òmvù-fó.» ²² Ní, Yĕsù bhà ábhàlĭ adù òko, 'ámbe 'àndà dǒ nzínziya ǒ, ìnzĭ 'adù àdhi dǒ màtĭ kà rǒtĕ dhu núnĭ. ²³ Wò ndi kàsùmi ǒ, yà atdíđò

* 13:16 13.16 Yùw 15.20

Yësù ózè p̀b̀indà ábhàlì ǹzínzì ǒ atdí ábhàlì ǹú'ì Yësù-tí ndì ndàdì ònyà-tsùná ró. ²⁴ Ní, Simoni Péterù adù kàvi iwina ǒ rivũ dhu Yësù-tsũ, ràrĩ àdhi ndì kà rùbhi òte ró dóná. ²⁵ Ní, wò ábhàlì adù ndilò Yësù dò, ndàdù dhu ivu kà-tsũ, ndàti: «Ádrungbálé, ádhi ndi?» ²⁶ Ní, Yësù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ndi ale ní yà ma mí m̀g̀gati-afà nídyi modù supù ò, madù àbhàdù f̀ndà ale.» Nírò ní ndi Yësù adù m̀g̀gati-afà nídyi, ndòdù supù ò, ndàdù àbhàdù Yudhà, Simoni Ìskariyotà t'ídhùnà tò. ²⁷ Yudhà nítdègu wò m̀g̀gati-afà àkò, ní Sitanì adù òtsù kà-afì ò. Ní Yësù adù àtina Yudhà nì: «Wò nyi nyòzè nyonzi dhu, náká nyonzi tsàkàtsàkà.» ²⁸ Kòkò urò ì'ì ale ǹzínzì ǒ, atdí ale mà núuni nzá àdhu-okú dò rò màtí Yësù rĩ wò dhu ǹnũnò kà tò dhu. ²⁹ Yà f̀urangà tò isòwũ nòdò Yudhà arí dhu-okú dò rò, abádhí ǹzínzì ǒ atdídená ale náadù dhu àtì, Yësù àvi ka rùdzì m̀hèndù tò àkà kudzi dhu dhu tí. Ndirò ngátsi ní, abádhí adù dhu àtì Yësù àvi ka r̀endò f̀urangà nákùtále tò dhu tí. ³⁰ P̀b̀étù, m̀g̀gati-afà ndì ndàkò Yësù-fò rò, ndàdù ònyùnà dhu-dzidò, Yudhà náadù àhũ dòtsì ndàrà. Wò ndì kàsùmì ǒ, inga náadù ì'ì iwà ndì ndàtì ró.

Fyátá-owátá

³¹ Yudhà àhũ idza rò dhu-dzidò, Yësù adù àtina p̀b̀indà ábhàlì ǹ: «Kòmbí nga ní ndi Ìndrũ t'ídhùnà-òvò ilè ndì nì. Ndirò, kòmbí nga ní ndi Kàgàwà-òvò ilè ndì kà-nyutsi nì. ³² Kàgàwà-òvò náapé ndilè kà-nyutsi, ní Kàgàwà adùya kòvò àbhũ rilè ndì átò nyunatsi, ndirò kàrĩ ndi kòvò àbhũ rilè ndì kòmbí tí. ³³ P̀hànzó, àlè kí'ì atdíkpá nyí mànà àkè kàsùmì kèlè tí. Nyí nyí mone òne. Ní àdhàdhì yà ma m̀nè P̀hàyàhúdì tò dhu bhéyi tí, ma màtina nyí nì átò, yà ma m̀ràrà i nyí ràrĩ nzì adù òwu ùvò. ³⁴ Ní, kàñ f̀kù mà m̀bhà uyátá owátá: nyòzè nyí ǹzínziku ǒ. Àdhàdhì yà ima nyú mà mòzè nyí dhu bhéyi, dhu àkà nyòzè nyí átò ǹzínziku ǒ. ³⁵ Nyí nyapè nyòzè ǹzínziku ǒ, nírò ní ndi kórò ale ràdù dhu ùni, nyí ràrĩ p̀b̀àkà ábhàlì nyí.»

Yësù rĩ Péterù rĩ ndòdho dhu nóvò dhu

(Mát 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Wò dhu-dzidò, Simoni Péterù adù dhu ivu Yësù-tsũ, ndàti: «Ádrungbálé, nyi nyàrà àdhà?» Ní, Yësù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyi nyí nzì irà owùdu ǒ kòmbí, yà ma m̀ràrà i. P̀b̀étù, nyi nyaraya irà owùdu ǒ olù.» ³⁷ Ní Péterù adù dhu ivu t̀dítò kà-tsũ, ndàti: «Ádrungbálé, ádhu inzi ma m̀ràrà kòmbí owùnù ǒ okúna dò rò? Ma mòzè wà miwí p̀b̀àkà ípirònga okúna dò rò.» ³⁸ Ní, Yësù adù dhu ivu kà-tsũ, ndàti: «Inyi nyú nyi nyòzè tí wà nyiwí p̀b̀kù ípirònga okúdu dò rò? Ma mí obhò dhu ǹnũnò indù, inzà à'ũ-akpà nàpè òngò rórò, nyi nyí'ina iwà nyi nyòdho mà àbhũ-gùna, nyàtì inzà nyi r̀nì ma ró.»

14

Yësù ní Kàgàwà-tì'ò rĩ Ìndrũ àbhũ ràrà àhũ otu dhu

¹ Yësù adù àtina t̀dítò p̀b̀indà ábhàlì ǹ: «Inzi nyàbhũ afikù rìrè inga abhò. Nyí nyàkà nyá'ù Àba Kàgàwà, ndirò nyí nyàkà nyá'ù ma átò. ² Àba Kàgàwà bhà idzá, òyá ka kóko ngari rĩ'ì abhò. Ìmbà kà rĩ'ì ndi dhu bhéyi nánì, ma màmbènà nzì àtina ma ràrà wà ngari òbhòlò f̀kù. ³ Ndirò, ma

màrà, madù ngari òbhòlò fùkù rò, ma mí madù àdù mirà nyùgù, ndíni ma màrà àdi ró, nyí nyadùya tí òwu òko átò. ⁴ Ndirò, yà ma màrà ì ràrà otu nyí nyúni wà.»

⁵ Ní, Tùmasi adù àtinà Yèsù ní: «Ádràngbálé, má m̀ni nzá nyi nyàrà ì nga. Olu, má madù ànyì ràrà otu ǹni ìngbà dhu bhèyi?» ⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìma ní ndi otu, obhóngà, ndirò ìpirònga. Atdí ale mà rí nzi àdù àrà àhu Àbadu Kàgàwà ì, inzà ndi ndùdà otùdu ònà rórò. ⁷ Dhu apé ì'ì iwà nyí nyúni ma dhu tí, ní nyí nyúni wà Àbadu átò. Ní, ròpè ndi kòmbi, nyí nyúni wà ka, ndirò nyí nyàla wà ka.»

⁸ Ní, Filipò adù àtinà Yèsù ní: «Ádràngbálé, itè pé ndi Àbanu má r̀la, wòrí kèlè ní ndi àkà àkà fàkà dhu.» ⁹ Ní, Yèsù adù dhu àdu Filipò tò, ndàti: «Hòkò, Filipò! Àlè kòkò wà nyí mànà àbhò idho nyú tí, ní nyi nyàpè tí nzá m̀ni? Ìma nála ale, nála wà Àbadu átò. Ní ìngbà dhu bhèyi dhu nyi nyádù àtinà, ma ritè pé Àbadu nyala ní? ¹⁰ Nyi nyà'ù tí nzá dhu, ma r̀rì'ì Àbadu-nyutsi, ndirò Àbadu r̀rì'ì nyudutsi? Yà ma maráwèna fùkù dhu ní nzi ùdù rò àhu dhu. Pbétù, yà nyudutsi arádi Àbadu ní ndi arí pbìndà kasu ònzi. ¹¹ Nyà'ù ima, yà ma mátina nyí nì, ima r̀rì'ì Àbadu-nyutsi, ndirò Àbadu r̀rì'ì nyudutsi rò. Ìmbà kì'ì ndi dhu bhèyi rò, nyà'ù ima yà nyudutsinà rò rí ndònzì kasu-okú dò rò. ¹² Ma mí obhó dhu núno fùkù: ndi ale apé ima ná'ù, ní yà ma márònzina kasu nònzì ndi ale r̀dù ònzi átò. Ndirò, kà r̀dù kònzì abho nyú ròsè yà ma márònzina-tsi dònà, Àbadu bhà ma màrà nídhunì. ¹³ Òvòdu r̀ nyí nyònzì kórò dhu-tsi, nònzì ma m̀ngo ònzi, ndíni Àbadu-òvò náadù tí ndilè Idhùnà-nyutsi. ¹⁴ Nyí nyapè óngo dhu nònzì fudù òvòdu rò, nònzì ma m̀ngo ònzi fùkù.»

*Yèsù rí Kàgàwà rí Ililá-Alafí níbhò dhu nóvo dhu
(Yüw 16.5-15)*

¹⁵ Tdítdò, Yèsù adù àtinà pbìndà àbhàlì ní: «Nyí nyapè ì'ì ima nyí nyòzè dhu tí, ní nyí nyàkà nyífu pbàkà uyátá. ¹⁶ Ìma, ma mí Àbadu Kàgàwà nònzì ribhò ngàtsi Mùdzùnàba fùkù, ndíni nyí nyongó tí òko mànà dhòdhòdhonganà. ¹⁷ Ka ní obhóngà núdhè arí indrù tò Ililá-Alafí. Obhó tí, yà adzi ò ale rí nzi àdù kàko, inzì ì ì kàlã, ndirò inzà ì ùni ka dhu-okú dò rò. Pbétù nyí, nyí nyúni wà ka, atdikpá nyí nyaróko ka mànà, ndirò afíku ò kàrádi dhu-okú dò rò.

¹⁸ Ma mí nzi nyùbha izè tí, ma míngo ingo tikù ò tdítdò. ¹⁹ Inzá òtrò idho ò, yà adzi ò ale rí nzi malá tdítdò. Pbétù nyí, nyí nyí malá àlã, inè ma mí'ya nyìkpòdu nà, ndirò inè nyí nyí'ya nyìkpòku nà átò dhu-okú dò rò. ²⁰ Ndi idho rákà nínganì ní ndi, nyí nyuniya dhu, ima rarí'ì inè Àbadu-nyutsi, nyí rarí'ì inè nyudutsi, ndirò ma rarí'ì inè nyakutsi.

²¹ Pbàkà uyátá nà'ù, ndàdù ìfunà ale, ní ndi ma nózè ale. Ìma nózè ale, nózè Àbadu r̀dù átò. Ndirò, ma madù kòzè átò, madù mitè fìndà.»

²² Nírò ní ndi Yudhà, inzì ní Yudhà Ìskàriyotà, níuvú dhu Yèsù-tsi, ndàti: «Ádràngbálé, ádhu ndi nyi nyádù nyitè fàkà tí, inzì nyadù nyitè yà adzi ò ngùkpà ale tò ní?» ²³ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ndi ale náapè ima nózè, ní ndi ale r̀dù ma m̀nòna dhu nífu. Àbadu r̀dù ndi ale nózè átò. Ndirò, má madù iwu Àbadu mànà ndi ale bhà, madù má móko r̀nga

nóbhòlò kàbhà. ²⁴ Pbéù, inzì ndi ale náapè mozè, ní rì nzi àdù ma múnona dhu nífu. Yà nyí nyírìna ma múnona ró dhu ní rì nzi àhù údù rò. Pbéù, kà ráhu yà ma nívi Àbadu ò rò.

²⁵ Kòni, ma mènò ndi dhu fùkù, àdi ma màdi nzínzìkù ò rórò. ²⁶ Ní, Àbadu rìvina ovòdu ró Mùdzàbà, Ilàl-Alafí, róngo kóró dhu núdhe fùkù, ndàdù àrà yà fùkù ma múno kóró dhu nábhu ró nyìrè.

²⁷ Ma màbhà màrùngà fùkù, ma màbhu pbàkà màrùngà nyú fùkù. Ndirò, ma màbhu nzá ka fùkù àdhàdhì yà adzi ò ale náarí kàbhù indrú tò òná ófò ò. Ní, afikù àkà nzá ndirè nga abho, ndirò nyí nyàkà nzá nyònzì odo. ²⁸ Nyí nyírì wà yà fùkù ma múno dhu, mati: «Ma màrà wà, ndirò ma mí madù àdù tiku ò.» Ní nyí nyí'íná gukyè ima nyí nyòzè dhu tí, ní idhèkù àmbènà ndiká iká tí Àbadu i ma màrà rò. Obhó tí, ndi Àbadu bhà ádrùngbànga nósè wà pbàkà ádrùngbànga dònà. ²⁹ Kòni, ma mènò wà ka fùkù kòmbi inzà ndi dhu àpè ndònzì rórò, ndíní ndi dhu rì ndònzì nínganí, nyí nyadùya tí dhu à'ù. ³⁰ Ma mí nzi òte abho nyí mànà tdiátdò. Obhó tí, kòni yà adzi ò kamà Pfòmvo rìrà. Pbéù, rudù kà rònzina atdí dhu mà rì'ì mbà. ³¹ Pbéù, kà rìrà, ndíní yà adzi ò ale náuni tí dhu iwà ma róze Àbadu, ndirò ma rarí dhu ònzì kùyà idù dhu bhèyi. Nírò, nyìvà nyí, kòwu iró rò.»

15

Yèsù rì ndàti vīnyò-kpa nyú tí dhu

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna pbindà ábhàlì ní: «Ìma ní ndi vīnyò-kpa nyú*. Ndirò, Àbadu Kàgawà ní ndi vīnyò-kpa-ngbò òbhòlo arí ale. ² Ní kóró opbídu, yà inzì arí itsu-kpò ì'ò, nú'a kà rādù ù'á tí rudù rò. Ndirò, yà mbèyi arí itsu-kpò ì'ò opbídu-ngbò núwa kà rādù, ndíní adù tí itsu-kpò ì'ò abho nyú tdiátdò. ³ Ní nyí, opbídu tíró, nyí nyílá wà Àbadu-nyìkpò ò, yà fùkù ma móvò ote-okú dò rò. ⁴ Nírò, dhu àkà nyòkò nyudutsì, àdhàdhì ma marádi nyukutsì dhu bhèyi. Vīnyò-opbí rì nzi àdù ò'ò, ìmbà ndi ndí'ì ndi vīnyò-kpa ró rórò. Ní, ndi dhu bhèyi tí, nyí nyí nzi àdù atdí dhu mà nònzì inzà nyí nyòkò nyudutsì rò.

⁵ Ìma ní ndi vīnyò-kpa, ndirò nyí ní vīnyò-opbí. Ní, nyudutsì rádi, madù àdi nyunatsì ale, rādù itse nódhì abho nyú. Obhó tí, inzà nyí nyòkò nyudutsì rò, nyí nyí nzi àdù atdí dhu mà nònzì. ⁶ Inzá àdi nyudutsì ale, nòbvù ka kádù igi, àdhàdhì yà inzì arí itsu-kpò ì'ò vīnyò-opbí nú'á ka karí, kadù òbvùnà igi dhu bhèyi. Kà rādù òtdyù, kadù àndunà kawà kázù ò, rādù ògbe. ⁷ Pbéù, nyí nyapè òko nyudutsì, nyádù pbàkà ote nódò afikù ò, ní nyònzì nyí nyòzè kóró dhu Àbadu-fó, ní ka rādù ndi dhu àbhù fùkù. ⁸ Nyí nyapè idzi kasu tó itse nódhì abho, nyádù dhu itè nyí rārì pbàkà ábhàlì nyú, ní Àbadu-ovò rādù ndilè. ⁹ Àdhàdhì Àbadu ózè ma dhu bhèyi, ma mózè nyí átò. Ní dhu àkà nyòkò ndi ma mózè nyí ní àzè ò. ¹⁰ Nyí nyapè pbàkà uyátá nífù, ní nyí nyádù òko nyí ma mózè ní àzè ò, àdhàdhì ma mífu Àbadu bhà uyátá, madù àdi kòzè ma ní àzè ò dhu bhèyi.

¹¹ Ma mènò wò dhu fùkù ndíní nyí nabhù tí nyí'ì pbàkà dhèdhe nà, ndi fùkù dhèdhe rādù àkà. ¹² Yàrí ní ndi pbàkà uyátá fùkù: «Nyòzè nyí

* 15:1 15.1 Ungbòta-Ayí ò, vīnyò-kpa rītèna dhu ní Pbhàsràyélí (Ìsa 5.1-7).

nzínzìkù ǒ, àdhdhì ma mózè nyí dhu bhèyi.› 13 Ìndrù rí ndàdzí ndòvè ɔdhína tó ngari ǒ ní àzè dònǎ róse ngàtsi àzè rí'ì mbǎ. 14 Nyí nyádù òko ɔdhídu tí, yà fùkù ma mùyǎ dhu nyí nyífu rò. 15 Ma mí nzí nyànzi tdítǔdò pbàkà kasutále tí, ìnzí kasutále ràdù pbìndà kasu tó ádrùngbǎle rǒnzina dhu núnì nídhuní. Pbéù, ma mǎrí nyànzi ɔdhídu tí, Àbadu-tsǔ ma miri dhu ní ma móvò wà kóró fùkù nídhuní. 16 Ìnzí ní nyí ndi nyí nyóvò ma, pbéù ima ní ndi ma móvò nyí. Ní, ma mòvi nyí nyòwù, ndíní nyí nyòdhi tí dhòdhòhonganà róngo àdi itse. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Àbadu ràdù foná nyí nyònzì ɔvòdu rò kóró dhu-tsí nábhu fùkù. 17 Nírò, fùkù ma mùyǎ dhu ní, nyí ràkǎ nyòzè nyí nzínzìkù ǒ.»

*Yà adzi ǒ ale rí Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà nóndrò dhu
(Mát 10.22-33; Yùw 16.1-3.33)*

18 Tdítǔdò Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Yà adzi ǒ ale náapè nyòndrò, ní nyùnì dhu abádhí rónrò wà ima átò angyinǎ rò fùkù. 19 Nyí nyí'iyana gukyè yà adzi ǒ ale tí, ní abádhí ádùyana nyòzè òzè tí, fíyò ale ní nyí nídhuní. Pbéù ima, ma móvò nyí abádhí nzínzi ǒ rò, màli nyí igi. Ní nyí ní nzí yà adzi ǒ ale tdítǔdò. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi abádhí óndrò nyí. 20 Nyirè pé yà fùkù ma múnò dhu, mati: Kasutále bhà ádrùngbǎnga róse nzá pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhà ádrùngbǎnga dònǎ. Ní, dhu apé ì'ì abádhí ávu rùdú dhu tí, ní abádhí rávu àvù ràkù átò. Ndirò, dhu apé ì'ì abádhí ifu ma múdhe fíyò dhu dhu tí, ní abádhí rí nyí nyúdhèna fíyò dhu nífù ifù átò. 21 Obhó tí, abádhí róngo kóró kòkò dhu ònzì ràkù okúdu dò rò, ìnzá ì úni ima nívi mirà yà adzi ǒ ale dhu-okú dò rò. 22 Ìnzá ma mirà yà adzi ǒ, madù dhu òvò abádhí tò nání, abádhí úníyana nzí nzérenga nà ì í'ì dhu. Pbéù, kòmbí abádhí dǒ ka kí izu àbà kubà fíyò nzérenga tí dhu rí'ì mbǎ. 23 Ìma nóndrò ale nóndrò wà Àbadu átò. 24 Ìnzá ma múnzi yà ìnzá atdí ale mà nápè ònzina dhu abádhí nzínzi ǒ nání, abádhí úníyana nzí nzérenga nà ì í'ì dhu. Pbéù, kòmbí abádhí àla wà ma múnzi dhu. Ní iwà ì àla ì dhu rórò màtí, abádhí òko òko ima ì óndrò, 'àdù Àbadu nóndrò átò ró. 25 Abádhí ónzì kòrì dhu kóró, ndíní fíyò uyátá ǒ ka kuno dhu náaká tí. Ndi uyátá ǒ ka kati: «Abádhí óndrò ima ìmbǎ tǐnǎ na*.»»

26 Tdítǔdò Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Àbadu Kàgàwà-tí'ò rò, ma mí Mùdzùnàba nívi ìvi fùkù. Ndi Mùdzùnàba ní kà bhà rò ríra obhóna tó Hìlǎ-Alafí. Ní kà ríra àhu rò, ka ní'íya ndi pbàkà ngàmbi. 27 Ndirò, nyí nyú mà átò, nyí ní'íya pbàkà ngàmbi, yà ndi napèna rò, àlè karí'ì ìnè atdíkpá nyí mànà dhu-okú dò rò.»

16

1 Tdítǔdò, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Ma móvò wò dhu angyangyi fùkù, akye nyí nyowuya nyáwà fùkù a'uta ǒ rò ní. 2 Ka kowuya nyípfò rò, kodí nyí unduta-dzà ǒ rò. Ndirò, yà ríra kàsùmì ǒ, nyòkye rí ale nóowuya dhu ùni rò Kàgàwà rǎrì yà ì wǎlèna. 3 Ndirò, abádhí owuya ndi dhu ònzì rò ìnzá ì úni Àbadu Kàgàwà mà, ndirò ìnzá ì úni ima mà dhu-okú dò rò. 4 Nírò, ma móvò wò dhu angyangyi fùkù, ndíní ndi kàsùmì ràkǎ rò, nyí nyirèya tí dhu, iwà ma ravò ka fùkù.»

* 15:25 15.25 Zàb 69.5

Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí-kàsǔ

Yèsù adù àtìná tdítǔdǔ p̄bìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mǒvǒ nzá wò dhu angyangyi fùkù, òko àlě kòko atdíkpá nyí mànà dhu-okú dǒ rò. ⁵ Nírò, kǎnǐ kòmbi ma màdu wà ma yà ma nívi mirà yà adzi ǒ ale-tí'ò. Ndirò, nzínziku ǒ atdí ale mà nívǔ nzá dhu tsùdú, ndàti: <Nyí nyàrà àdhà?> ⁶ Obhó tí, wò dhu bhèyi mà mòvò fùkù dhu nábhu wà nyí izu rùka nyí atdídǒ! ⁷ Nírò, kǎnǐ ma mí obhó dhu nǒvò fùkù kòmbi: idzi dhu tí àkà atdídǒ fùkù dhu ní marà Àbadu Kàgàwà-tí'ò. Obhó tí, inzà ma màrà kà-tí'ò rò, kàbhà rò àmbènà irà Mùdzànàba rǐ nǐ àdù irà tikù ò. Pbéù, ma mapé àrà, ní ma màdù ndi Mùdzànàba nívi ivi rǐrà tikù ò. ⁸ Ní kà rǐrà àhu rò, kà rǒngo yà adzi ǒ ale tó nzérenga nítè abádhí tò, ndàdù abádhí àkànà 'ùbhi òná obhónanga tó otu nítè abádhí tò. Ndirò, kà rǒngo adù Kàgàwà nítìdiya anya indrù-dǒ tí dhu nítè átò abádhí tò. ⁹ Kà rǒngo inzà abádhí ná'ù ima dhu tó nzérenga nítè abádhí tò. ¹⁰ Kà rǒngo obhónanga nítè fùkù, ma mí madù Àbadu-tí'ò, inzǐ nyàdù òwu ma àla rǒ tdítǔdǔ nídhunǐ. ¹¹ Ndirò, kà rǒngo Kàgàwà rǐ anya itdì indrù dǒ tí dhu nítè, iwà kǎtdì anya angyangyi yà adzi ǒ ádrùngbǎle Pfòmvo dǒ dhu-okú dǒ rò.

¹² Ma mí'ì inè fùkù ma múnǒna tdítǔdǔ ábhǒ dhu nyú nà. Pbéù, ì dhu rǐ nǐ àdù dèku àlu kòmbi. ¹³ Ndi Hlǎ-Alafí, yà obhónanga nítè rǐ indrù tò rǐrà àhu rò, kà rǒngo nyùndà kóró obhónanga* tó otu ǒ. Obhó tí, kà rǐ nǐ ongo òná rò nyú àhu dhu núnò indrù tò. Pbéù, kà rǒngo ùnòná fùkù dhu ní ì nǒnziya dhu. ¹⁴ Kàraya ovòdu nábhu rǐ rilè ndi, ma maraya dhu náwe rǒ kà tò, kà ràdù ùdàná fùkù dhu-okú dǒ rò. ¹⁵ Àbadu-fǒ rǐ'ì kóró dhu ní pbàkà dhu. Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi ma màti nyí nǐ, obhónanga tò ndi Hlǎ-Alafí raraya ma màwe fǐndà dhu nùdà rǒ fùkù.»

Yèsù bhà ábhàlǐ tó izu rǐ ndùgèrè ndòngò dhèdhe tí dhu

¹⁶ Tdítǔdǔ, Yèsù adù àtìná p̄bìndà ábhàlǐ nǐ: «Ngúfe idho ǒ, nyí nyí nǐ malá. Ndirò, ngúfe idho dzidǒ, nyí nyí malá àlǎ tdítǔdǔ.»

¹⁷ Ní, kàbhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdídhená ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìná dǒ: «Wò kà rǎwèna àlě tò dhu-tì ní àdhu? Kà rǎtina: <Ngúfe idho dzidǒ, nyí nyí nǐ malá, ndirò ngúfe idho dzidǒ, nyí nyí malá àlǎ tdítǔdǔ.> Ndirò, kà rǎtina átò: <Ma màrà Àbadu Kàgàwà-tí'ò.>» ¹⁸ Abádhí adù òko, 'àmbe dhu òngù dǒ tsùyá tdítǔdǔ, 'àmbe àtìná dǒ: «Wò kà rǎnǒna ngúfe idho-tì nyú ní àdhu?» Ní, abádhí adúnà òwu dhu àdu rò itírò tí, 'àti: «fǐnzà àlě kèni wò kà rǎnǒna dhu-tì.»

¹⁹ Ní, Yèsù unì dhu abádhí rǎrǐ dhu ònzi ndíní ì ivú tí dhu tsùnà. Ní kǎdù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyátí dhu òngù tsùkú nzínziku ǒ, yà ma múnò dhu dǒ? Ma màti, ngúfe idho dzidǒ nyí rǎrǐ nǐ malá, ndirò, ngúfe idho dzidǒ, nyí rǎrǐ malá àlǎ tdítǔdǔ. ²⁰ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Nyí nyodziya, izu ràdù nyùka atdídǒ fùkù àpbè-okú dǒ rò. Pbéù, ndi dhu adùya yà adzi ǒ ale-idhè nábhu rika ndi ikǎ tí. Ndirò, nyí nyokoya izùku ǒ, pbéù fùkù izu náadùya ndùgèrè, ndòngò dhèdhe tí. ²¹ Òna rǐ ndàkà tsibhále, náaróngo ì'ì izu ǒ, ndi ndí ndùgu òná kàsùmì nǐndù wà ndi nídhunǐ. Pbéù ndi ndùgu ndi rò, kà rǐ nǐ àdù yà ndi ndàbàna àpbè nǐrè tdítǔdǔ, ngbàngba ndi ndùgu yà adzi ǒ dhu ìka idhèna dhu-okú dǒ

* 16:13 16.13 14.6

rò. ²² Nírò, nyí nyú mà átò, nyí nyí'í izu nà kòmbí. Pbétù, ma mí nyálá àlá tdítdò. Nírò ní ndi idhèku níikaya ndi, inzi atdí ale mà ràdù ndi fùkù dhèdhe nòtdì. ²³ Ndi idho rìrà nínganí, nyí nyowuya nzi atdí dhu mà nívu rǒ tsàdú. Ma mí obhó dhu núno fùkù: òvòdu rǒ nyí nyònzì kóró dhu, nábhu Àbadu Kàgàwà rǒngò àbhù fùkù. ²⁴ Rìrà àhu kòmbínga ò, nyí nyàpè nzá atdí dhu mà nónzi kà-fó òvòdu rǒ. Nírò, nyòngò dhu ònzi kà-fó, ní kà rǒngò àdù ndi dhu nábhu àbhù fùkù, ndíní idhèku náadè tí ndíka atdítdò.»

Yèsù rǎtina iwà ndi rǒnzì yà adzi lè mà dhu

²⁵ Yèsù adù àtina tdítdò p̀bìndà àbhàlì ní: «Ma m̀nò kǒkò dhu fùkù mbóli ǒ. Pbétù, kàsùmi rìrà ìrà, yà inzi mà m̀ngò dhu òvò ònà fùkù mbóli ǒ. Ndi kàsùmi ǒ, mà m̀ngò Àbadu Kàgàwà dǒ dhu nǒvò k̀pangba fùkù. ²⁶ Ndirò, ndi kàsùmi ǒ, nyí nyóngo dhu ònzi òvòdu rǒ Àbadu-fó. Ma màti nzá nyí ní, mà rǎrì ndi òngò mìtsò Àbadu rǒ okúku dǒ rò. ²⁷ Obhó tí, Àbadu nyú nditírò nòzè wà nyí, nyí nyózè ima, nyàdù dhu à'ù, mà rìrà Kàgàwà-ti'ò rò dhu-okú dǒ rò. ²⁸ Ima nyú, mà m̀rà Àbadu-ti'ò rò, m̀rà àhu yà adzi ǒ. Ní kòmbí, mà mí mivà yà adzi ǒ rò, madu mà kà i.»

²⁹ Ní, Yèsù bhà àbhàlì adù àtina kà ní: «Kònzì, kòmbí nga ní ndi nyi nyòtè k̀pangba fàkà, inzi nyunò atdí dhu mà mbóli ǒ ní. ³⁰ Ndirò kòmbí mà m̀ni wà dhu, nyi r̀ni wà kóró dhu, ndirò nyi r̀rì indrù r̀rèna ndíní ndi ndivú tí dhu núnì angangyi. Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, mà mà'ù wà dhu nyi r̀rà Kàgàwà-ti'ò rò.»

³¹ Ní, Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyà'ù tí wà dhu kòmbí? ³² Kànì kàsùmi rìrà, ndirò, ndi kàsùmi nyú náká wà. Ní, nyí nyí nyìndà rùdú rò, ngàtsi ale ròd̀yì otùna, nyàdù m̀bha atdírdò. Pbétù, mà mí nzi m̀bha atdírdò, inè Àbadu r̀rì atdíkpá ima mànà nídhunì. ³³ Mà m̀vò wò dhu fùkù ndíní nyí nyabá tí màr̀ngà nyudutsi. Obhó tí, yà adzi ǒ nyí nyí àpè nábà àbà. Pbétù, àpè nyònzì odo, mà m̀nzì wà yà adzi-lè mà nídhunì.»

17

Yèsù r̀ ndìtsò Àbanà rǒ p̀bìndà àbhàlì-okú dǒ rò dhu (Ròm 8.34; Èbr 7.24-25)

¹ Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidò, Yèsù agéré ndi, ndàndà òrù-akpà ò nga, ndàdù ndìtsò, ndàti: «Àba Kàgàwà, kàsùmi náká wà. Ní, àbhù Idhùnù-òvò rilè ndi, ndíní Idhùnù adù tí òvònu àbhù rilè ndi átò. ² Nyi nyábhù kà r̀rì àdr̀ngbànga tó ɔbi nà kóró ale dǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rǒngò dhòdhòdhòngà tó ìpìr̀ngà nábhu fónà nyi nyábhù kóró ale tò. ³ Ndi dhòdhòdhòngà tó ìpìr̀ngà ní: abádhí r̀ni inyi kèlè atdírdò r̀rì ndi obhónà Kàgàwà, ndirò abádhí r̀ni Yèsù Krìstò, yà nyi nyìvi r̀rà yà adzi ǒ ale. ⁴ Mà m̀bha wà òvònu rilè ndi yà adzi dǒ, madu yà fudú nyi nyibho ndíní mà monzi tí kasu nónzi mìtò. ⁵ Ní kòmbí, inyi Àbà, àbhù òvòdu rilè ndi tinú ò, àdhàdhì yà inzá nyi nyàpè yà adzi òbhòlò rǒrò, òvòdu níilè ndi tinú ò dhu bhèyi.

⁶ Mà m̀bha wà òvònu, yà adzi ǒ ale nínzi ǒ rò nyi nyóvò, nyibhò fudú ale r̀ni. Abádhí ní'ì p̀bàkù ale, ní nyi nyàdù abádhí níbhò fudú. Ndirò,

abádhí nódò wà pbùkù ote affiya ò. ⁷ Ní kòmbí, abádhí nùni wà dhu, yà fudú nyi nyíbhò kóró dhu ráhu funú rò. ⁸ Obhó nyú, ma mudà wà yà abádhí tò ma mudà tí nyi nyíbhò fudú ote abádhí tò, abádhí ràdù àkónà mbèyi nyú. Abádhí ùni wà dhu, obhó tí ma rírá tinu ò rò, 'àdù dhu à'ù átò nyi rívi ndi ima.

⁹ Abádhí-dò nga ní ndi ma mí mitsò nì. Ma mí nzi mitsò yà adzi ò ngùkpà ale-dò. Pbétù, ma mí mitsò yà fudú nyi nyíbhò ale dò, pbùkù ale tí abádhí rí'í dhu-okú dò rò. ¹⁰ Kóró ale, yà fudú rí'í ní pbùkù ale, ndirò yà funú rí'í kóró ale ní pbàkà ale. Ndirò ovòdu náari ndilè abádhí-nyutsi. ¹¹ Àbá, ma mí nzi àdi tdítò yà adzi ò. Pbétù, abádhí nóko òko yà adzi ò. Ndirò kòmbí ma mára tinu ò. Ní Hlilá Àba Kàgàwá, ódo abádhí yà dùdú nyi nyóvò ovònu-òbì nì. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí ràdù òko atdí ale tí, àdhàdhì àlè ní atdí ale inyi mànà dhu bhèyi. ¹² Yà abádhí mànà mà mí'í atdíkpá ònà kàsùmì ò, ma mòdò abádhí, yà dùdú nyi nyavò ovònu-òbì nì. Ndirò, ma mòdò abádhí mbèyi nyú, inzi atdí ale mà ràwì nzinziya ò rò. Pbétù, abádhí nzinzi ò rò àwí atdí ale ní, yà pbùkù Andítá* ò ka kandí dhu dónà, àwàwíya dhu tí ale kèlè, ndíní ndi Andítá náadù tí àkà. ¹³ Oo! Àba Kàgàwá, kànì kòmbí ma mí madù tinu ò. Ní ma móte wò dhu bhèyi, àdi ma màdì yà adzi ò rórò, ndíní pbàkà dhèdhe nírá tí abádhí. ¹⁴ Ima, ma móvò pbùkù ote abádhí tò, ní yà adzi ò ale nádù abádhí òndrò òndrò tí. I ale òndrò abádhí, abádhí ní nzi yà adzi ò ale, àdhàdhì ima mà átò, ima ní nzi yà adzi ò ale dhu bhèyi dhu-okú dò rò. ¹⁵ Àbá, ma mí nzi mitsò rànù, ndíní nyi nyugu tí abádhí yà adzi ò rò. Pbétù, ma mí mitsò rànù, ndíní nyi nyodo tí abádhí Nzere ale, Pfòmvo rò rò. ¹⁶ Obhó tí Àbá, abádhí ní nzi yà adzi ò ale, àdhàdhì ima mà átò, ima ní nzi yà adzi ò ale dhu bhèyi. ¹⁷ Ní, útrí abádhí ròkò pbùkù ale tí obhóngà-otù ò. Ndi obhóngà ní pbùkù ote. ¹⁸ Nyi nyívi ma mirà yà adzi ò. Ní ndi dhu bhèyi tí, ma mòvi abádhí átò ròwù yà adzi ò ale nzinzi ò. ¹⁹ Abádhí-okú dò rò ní ndi, ma mábhu ma kóró ima nyú tíró indù, ndíní abádhí adù tí 'àbhu átò indù obhóngà-otù ò.

Yèsù rí ndítsò olù ndi na'uya ngùkpà àbhàlì dǎ dhu

²⁰ Àbá, ma mí nzi mitsò yà fudú nyi nyíbhò ale-okú dò rò tí. Pbétù, ma mí mitsò átò yà abádhí ròvona pbùkù obhóngà tó ote níri rí, 'àdù ma'ù ale-okú dò rò màtí. ²¹ Ma mí mitsò átò, ndíní abádhí kóró ní'í tí atdí ale tí, àdhàdhì inyi Àbá, nyi nyarí'í nyudutsi, madù í'í nyunutsi dhu bhèyi. Ma mí mitsò átò ndíní abádhí í'í tí atdí ale tí àlè-nyutsi, ndíní yà adzi ò ale náá'ù tí dhu, nyi rívi ndi ima, mirà yà adzi ò. ²² Ma mábhu wà abádhí-ovò rilè ndi, àdhàdhì nyi nyábhù ovòdu rilè ndi dhu bhèyi, ndíní abádhí í'í tí atdí ale tí, àdhàdhì àlè karí'í atdí ale tí inyi mànà dhu bhèyi. ²³ Ma mí'í abádhí-nyutsi, nyadù í'í nyudutsi, ndíní abádhí oko tí kóró atdí ale nyú tí, yà adzi ò ale ràdù dhu ùni nyi rívi ndi ima yà adzi ò. Ndirò, abádhí ràdù dhu ùni nyi róze ì, àdhàdhì nyi nyóze ima dhu bhèyi.

²⁴ Ndirò Àba Kàgàwá, nyi nyíbhò ndi abádhí fudú. Ní, ma mòze mǎwù òko atdíkpá abádhí mànà yà tinu ma mára àdi ró, ndíní abádhí ala tí pbàkà àdrùngbànga tó awáwù. Ndi àdrùngbànga tó awáwù nyi nyíbhò idù, nyi

* 17:12 17.12 Zàb 41.10; Yùw 13.18

nyazè ma inzà nyi nyàpè yà adzi òbhòlò rórò dhu-okú dò rò. ²⁵ Obhónánga tó Àba Kàgàwá, yà adzi ò ábhò ale mà nókò mbá ìnzí 'ùni nyi, ní ima, mà múni wà nyi. Ndirò, yà fudú nyi nyíbhò ale nùni wà dhu nyi rívi ndi mà, mirà yà adzi ò. ²⁶ Ma mábhù wà ɔvɔnɔ abádhí rùni. Ndirò, mà mí kàbhù àbhù olù ríwu ngùkpà ale mà rùni átò. Mà mí wò dhu ònzi, ndíni yà nyi nyóze mà ní àzè-tidò náadù tí àdi abádhí-afí ò, ndirò madù àdi abádhí-afí ò átò.»

18

Yèsù nálě ka kí kosò dhu

(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Wò dhu bhèyi ndi ndìtsò ndi dhu-dzidò, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì màná núvò, 'adù àda Kidròni tí kátina idhá-ngba-adzè. Ní ànyì, atdí inga ní'ì inè. Ní, abádhí adù òtsù ndi inga ò. ² Yudhà, yà Yèsù ipfò rí ndàbhù òmvù-fò ábhàlì, ní'ì iwà ànyìrò nga nùni átò. Obhò tí, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì màná, nóongónà òwu 'ùndu bilínganà ànyìrò. ³ Ní, Yudhà idè fíndá pikò-dòtsírò ale níiwú ùvò ndi inga ò. Ndi pikò ò ní'ì p̀bànowí mà, yà p̀bàkùhání tó ádròdrò ale mà P̀bàfàrisáyó màná nívi sàndìrì màná. Abádhí-fò ní'ì, òrù rórù tarà mà, màlè rò kàzù mà, màtsùmù màná. ⁴ Ní Yèsù, yà angyangyi rónà rí ndònzì kóró dhu nùni, náandri abádhí tí ò, ndàdè dhu ìvu tsùyá, ndàti: «Ádhi nyí nyónena?» ⁵ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Má mónena ní Yèsù, Nàzàreti tó kigò ò ale.» Ní, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ìma ní ndi.» Ndi kàsùmì ò, Yudhà yà Yèsù ipfò rí ndàbhù òmvù-fò ale, ní'ì inè átò abádhí nzínzi ò. ⁶ Ní, Yèsù itdègu ndìtè abádhí tò, ndàti: «Ìma ní ndi.» Ní abádhí adù 'adu dziyà-dò ní olù, 'adù 'àwà obvò. ⁷ Yèsù ìvù dhu tdítò abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyí nyónena?» Ní, abádhí adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Má mónena ní Yèsù, Nàzàreti tó kigò ò ale.» ⁸ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Mà màndò wà dhu fùkù mati, ima ràrì ndi. Ní, dhu apé ì'ì ima nóne nyí nyí dhu tí, ní nyùbhà kàkà ngùkpà ale ròwù.» ⁹ Yèsù atè wò dhu bhèyi, ndíni yà angyinàrò ndi ndùnòndà dhu náaká tí. Kàti: «Àba Kàgàwá, yà fudú nyi nyíbhò ale nzínzi ò rò, mà mábhù nzá atdí ale mà ràwì*.»

¹⁰ Simoni Péterù ní'ì p̀bìndà obhi-akpà nà. Ní, kídhá ka òdhùna ò rò, ndù'á p̀bàkùhání tó ádròdrò ale dò kamà bhà kasutále ní, ndìtsà fangà dòná bina. Ndi kasutále-ɔvò ní'ì Malkò. ¹¹ P̀bétù, Yèsù adù àtìna Péterù ní: «Péterù, adù p̀bàkù obhi-akpà òdhùna ò! Nyi nyóze tí obhò yà Àba Kàgàwá ìbhò ndíni mà mòmuvé tí àp̀bè tó kòpà-tsù mòmuvé?» ¹² Nírò ní ndi p̀bànowí tó pikò, òyá ádrùngbàle mà, P̀bàyàhúdì tó sàndìrì màná, náalé Yèsù 'òsò, 'adù ɔtsùna nùtsi.

Yèsù nà ka kówu ùvò p̀bàkùhání tó ádròdrò ale dò kamà, Anà-ònzì dhu *(Màt 26.57-58; Mrk 14.53-54; Luk 22.54)*

¹³ Wò dhu-dzidò, kòkò Yèsù nòsò ale náawù kà nà wemberè tí Anà bhà. Ndi Anà ní'ì Kàyafà bhà aguna-akpà. Ndirò, wò dhu rí ndònzì òná atò ò, Kàyafà ní'ì ndi p̀bàkùhání tó ádròdrò ale dò kamà. ¹⁴ Wò ndi Kàyafà ní ndi dhu navò P̀bàyàhúdì tó ádròdrò ale tò, ndàti: «Dhu àkà atdí ale kèlè ròvè àlè tó p̀bìrì ò kóró ale tó ngari ò.»

* 18:9 18.9 17.12

*Péterù rätina inzä ndi rüni Yësù dhu
(Mät 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)*

¹⁵ Yësù nà ka kówu Anà bhà òná kàsùmì ò, Simonì Péterù mà, Yësù bhà ngätsi ábhàlì màná, náambénà òwu dõ átò Yësù-owù ò ányì. Wò ndi ngätsi ábhàlì ní'ì iwà ndi pbàkùhání tó ádròdrò ale dõ kamà ùni angyangyi. Ní, ndi ábhàlì adù òtsù Yësù-owù ò, ndi pbàkùhání tó ádròdrò ale dõ kamà bhà idza-ngbò ka kákporò ní kàlì ò. ¹⁶ Péterù adù ndùbhà irinà rò tsàtsunà. Ní, wò Yësù-owù ò òtsù ngätsi ábhàlì, yà iwà pbàkùhání tó ádròdrò ale dõ kamà ùni angyangyi náahù iri, 'iwù òte yà tsàtsù-ngbò òdo rí tsibhá sàndìrì nà. Ndì sàndìrì adù Péterù àvi ròtsù kàlì ò. ¹⁷ Ní, kàlì ò Péterù òtsù rò, wòrì tsibhá sàndìrì níwù dhu kà-tsù, ndàti: «Nyi nyù, nyi tí nzì átò wò ale bhà ábhàlì nzínzi ò atdí ale?» Ní, Péterù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Hóò! Inzi ní ma kàbhà ábhàlì.» ¹⁸ Wò ndi kàsùmì ò, giri ambénà ò'ò dõ atdídõ. Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale dõ kamà bhà kasutále mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndìrì màná, náadù òko 'ámbe yà ì ùto kàzu òvò dõ. Ní, Péterù adù àdi átò, ndàmbe kàzu òvò dõ atdíkpá abádhí màná.

*Anà rí dhu òngù Yësù-tsù dhu
(Mät 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)*

¹⁹ Wò Péterù mà rí kàzu òvò òná kàsùmì ò, Anà, pbàkùhání dõ ádrùngbá kamà, náadù ndòpè ndòngù dhu Yësù-tsù, kàbhà ábhàlì mà, ndirò yà indrù tó kàrùdhèna dhu màná dhu dõ. ²⁰ Ní, Yësù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma màrà dhu òvò rò kpangba kórò ale tó. Ndirò, ma màrà dhu ùdhe rò billìnganà Pbayàhúdì tó, yà abádhí núndu ì fìyò unduta-dzà ò màtì, ndirò, Kàgàwà bhà idza ò màtì òná kàsùmì ò, inzi madù àrà atdí dhu mà nòrù rò abádhí rò. ²¹ Ní, ádhu nyi nyí dhu òngù tsùdù ní? Nyi nyàkà nyongù yà tsùdù abádhí irì fìyò ma múnona ró dhu abádhí-tsù. Abádhí ùni ndi fìyò ma múnò dhu mbèyi.»

²² Ní, wò dhu ùno Yësù rí òná kàsùmì ò ní ndi, ányirò ì'ì atdí sàndìrì níndrì Yësù-tì'ò, ndòpbi kà-bi-bhù, ndàdù dhu ivu tsunà, ndàti: «Nyi tí adù òte àdu wò dhu bhèyi pbàkùhání tó ádrùngbá kamà tò?» ²³ Ní, Yësù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma mapé ì'ì nzère ma mòtè dhu tí, ní itè pé ndi nzère ma múnò dhu. Ndirò, dhu apé ì'ì mbèyi ma màdu dhu kàtò dhu tí, ní ádhu nyi nyí ima núpbi okúna dõ rò?» ²⁴ Wò dhu-dzidò, Anà náadù Yësù àbhù kowù nà ùtsi ka kùtsi òtsúna rórò pbàkùhání tó ádròdrò ale dõ kamà Kàyafà bhà.

*Péterù rätina tdítð inzä ndi rüni Yësù dhu
(Mät 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)*

²⁵ Wò ndi Yësù nà ka kówu Kàyafà bhà òná kàsùmì ò, Simonì Péterù adì kàzu-tsànà tí, ndàmbe kàzu òvò dõ. Ní, ka kivù dhu kà-tsù, katì: «Nyi tí nzì átò wò ka kówu nà ale bhà ábhàlì nzínzi ò atdí ale?» Ní, Péterù adù ndàgò, ndàti: «Hóò! Inzi ní ma wò ale bhà ábhàlì.» ²⁶ Ní, Anà bhà kasutále nzínzi ò atdí ale náadù dhu ivu Péterù-tsù, ndàti: «Hòkò! Ma màlanà tí obhó nyí atdíkpá wò ale màná inga ò?» Wò ndi ale ní'ì, yà Péterù ù'ànà, ndìtsà bina ale mà t'ídzá ale. ²⁷ Ní, Péterù adù ndàgò àgò tí tdítð, ányirò rò tí, à'ù-akpa ràdù òngò.

*Pbàrómá tó pbìrì ò Lìwalì rí dhu òngù Yësù-tsù dhu
(Mät 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)*

²⁸ Wò dhu-dzidò, ka kuvò Yèsù nà kútsingá nyú Kàyafá bhà rò, kowù nà Lìwalì Pilatò bhà idzá-yà-ba ò. Pbetù, kòkò Yèsù nà òwù ànyì Pbhàyahúdí náadù 'ùvo ùvò tí, inzì 'òtsù Pilatò bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì ò. Abádhí anzì ndì dhu, akye ì owuna òtì Kàgàwà-nyìkpò ò, inzì 'adù Pásìka tó m̀hèndù tó ònyè nónyè nì. ²⁹ Ní, Pilatò náadù àhu ndàrà abádhí-tí'ò, ndàdù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyòbhù yà ale okúna dò rò?» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu àdu Pilatò tò, 'àti: «Ínzì kí'íná gukyè nzere dhu ònzì arí ale tí, ní mǎ mambènà nzì kòsò m̀wù nà fanu ò.» ³¹ Ní, Pilatò adù àtìna abádhí nì: «Nyidyì ka nyòtdì ànyàna nyí nyú tíró yà fùkù uyátá núnò ka dhu bhèyi.» Ní, kòkò Yèsù nà òwù ànyì Pbhàyahúdí náadù àtìna Pilatò nì: «Ímbǎ mǎ mí'ì indrù-ànyǎ nòtdì mǎ mí, ndínì ka koho tí nì rusà nà.» ³² Wò dhu anzì ndì, ndínì yà Yèsù avò angyangyi ìngbà dhu bhèyi òve-tidò ní m̀tí ndì ndovéya dhu náaká tí*.

³³ Wò dhu-dzidò, Pilatò adù ndàdu p̀bìndà idzá-yà-ba ò, ndàdù Yèsù ànzì ndivù dhu tsuná, ndàti: «Nyí nyú, nyí tí Pbhàyahúdí tó ádr̀ngbǎ kamà?» ³⁴ Ní, Yèsù adù dhu ivu kà-tsù, ndàti: «Nyí nyú, nyí tí wò dhu ivù afìnu nyú ò rò àhu rórò? Ndirò ngátsi ní nyí tí kivù ngùkpa ale náwe ndì dhu indù dùdù dhu-okú dò rò?» ³⁵ Pilatò ivù dhu tdítò Yèsù-tsù, ndàti: «Íma tí M̀yàhudi? Fùkù p̀bìrì ò ale nyú mǎ, p̀bàkùhání tó ádr̀drò ale m̀anà nípfo ndì nyí 'ìbhò nyí fudú. Ní ádhu nyú nyí nyáfá?» ³⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «P̀bàkà idzi ní nzi yà adzi ò idzi-tidò. P̀bàkà idzi í'íná gukyè yà adzi ò idzi-tidò tí, ní p̀bàkà ale àmbènà 'ùgye ùgye dùdù inzì ka kipfo tí ima, kabhu ma Pbhàyahúdí tó ádr̀drò ale-fó. Pbetù, kòmbì p̀bàkà idzi ní nzi yà adzi ò idzi-tidò.» ³⁷ Pilatò adù dhu ivu Yèsù-tsù tdítò, ndàti: «Olu inyí, nyí tí ádr̀ngbǎ kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ínyí ní ndì nyí nyátina ima r̀arì ádr̀ngbǎ kamà. Íma ka kùgù yà adzi ò, madù ìrà ndínì ma mongó tí obhóngá nítè indrù tò. Obhóngá nózè 'ùnì ale r̀adù tídu nìrì ìrì.» ³⁸ Ní, Pilatò adù dhu ivu Yèsù-tsù, ndàti: «Obhóngá nyú ní ádhu?»

*Yèsù-ànyǎ nòtdì ka kí ndínì ka koho tí dhu
(M̀at 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)*

Wò dhu bhèyi ndì ndivù dhu Yèsù-tsù dhu-dzidò, Pilatò adù àhu tdítò kàlì ò rò, ndàrà Pbhàyahúdí-tí'ò. Ní kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Ma m̀ala nzá wò ale dò ka kí anya nòtdì okúna dò rò atdì dhu mǎ. ³⁹ Pbetù, yà fùkù m̀andù núnò ka dhu bhèyi, ma marí imbi ò ka kòsò atdì ale níkòlò bílìnganà fùkù yà Pásìka tó m̀hèndù náarí ìrà dhu bhèyi. Ní, nyí nyòzè tí mikòlò Pbhàyahúdí tó ádr̀ngbǎ kamà fùkù?» ⁴⁰ Ní, abádhí adù dhu àdu ikù nyú ò Pilatò tò, 'àti: «Ínzì ní wò ale ndì mǎ mòzè kikòlò! Pbetù, mǎ mòzè kikòlò ale ní Bàrabà!» Wò ndì Bàrabà nì'ì àrì ònzì arí ale*.

19

¹ Wò dhu bhèyi ihé-yà nádu dhu f̀indà dhu-dzidò, lìwalì Pilatò náadù Yèsù àvi kalù, kavi asé nì. ² Nìrò ní ndì p̀bànowí náadù okpèna nà itsu-dòkà tó mùkàkù nákpòrò, 'áfò Yèsù-dò rò, 'adù òlòlù kanzù náfo kà-rò.

* **18:32** 18.32 12.32-33 * **18:40** 18.40 Ndi Bàrabà ka kasò imbi ò, kigò ò ndì nónzì wògò-okú dò rò, ndirò indrù kòhò dhu-okú dò rò.

3 Abádhí nóowúnà iwu rǒ Yēsù-tí'ò, 'àdù kàtsè, 'àti: «Yǎmbù, Pbhàhúdí tó ádrùngbǎ kamà!» Ndirò, abádhí adúnà òwu kà-bi-bhù nǒpbi rǒ átò.

4 Pilatò náahù tǎítǎ kǎli ò rò, ndàrà ihé-yà ì, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Kǒnǐ, ma mí wò ale náví kuvò nà kǎli ò rò, ndíní nyí nyùnì tí dhu inzà ma ràla kà-dǒ ka kí anya òtǎi okúna dò rò atdí dhu mà.» 5 Nírò ní ndi Yēsù adù àhù kǎli ò rò dóna rǒ okpèna nà itsu-dòkǎ tó mùkákú nà, ndirò róná òlòlù kanzú nà. Ní, Pilatò àdù àtìna ihé-yà nǐ: «Kànǐ ndi fùkú ale!»

6 Ní, p̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndírì màná níitdègu Yēsù àlà, ní abádhí náadù 'òpè 'ùkú, 'àmbe àtìna dǒ Pilatò nǐ: «Ábhǔ kutǒ mùsàlabhà dǒ! Ábhǔ kutǒ mùsàlabhà dǒ!» Pilatò adù àtìna abádhí nǐ: «Nyídyi ka nyútò nyí-tírò ndi mùsàlabhà dǒ. Obhò tí, ima nyú, ma màla nzá kà-dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò atdí dhu mà.»

7 Ní, Pbhàhúdí náadù dhu àdu Pilatò tò, 'àti: «Mǎ mí'ì inè atdí uyátá nà. Ndi uyátá ràtina kà rǎkǎ ndòvè, Kàgàwà t'Ídhùnà tí kǎrí ndàti ndítírò dhu-okú dò rò.»

8 Pilatò itdègu wò ɔte ìri, ní ɔdò adù ìsì kà-ò atdí dǒ ròsè yà angyinǎrò kí'ìnà nà dónǎ màtí. 9 Ní, p̀bìndà idzá-yà-ba ò ndi ndàdu ndi tǎítǎ rò, Pilatò àdù dhu ìvu Yēsù-tsù, ndàti: «Nyí ní àdhà ale?» Pbhétù, Yēsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò. 10 Pilatò adù dhu ìvu tǎítǎ kà-tsù, ndàti: «Nyí nyòzè tí obhò nyadu ɔte idù? Nyí nyùnì tí obhò dhu, ma rǎrǐ'ì inè ádrùngbǎnga tó ɔbi nà mìkòlò nyi? Ndirò, nyí nyùnì tí obhò dhu, ma rǎrǐ'ì inè ádrùngbǎnga tó ɔbi nà mabhù nyí kutǒ nyí mùsàlabhà dǒ?» 11 Ní, Yēsù adù dhu àdu Pilatò tò, ndàti: «Hòkò! Ìmbǎ nyí nyí'ì atdí ádrùngbǎnga tó ɔbi nà màtí dùdú, inzà Kàgàwà kèlè nábhu ka indù òrù-akpà ò rò rò. Ndi dhu-okú dò rò, ma màtina nyí nǐ: Yà ma nípfo ndàbhù ma funú ale bhà nzérenga nòsè wà p̀bhùkù nzérenga dónǎ màtí.»

12 Ní, ròpè ndi urò rò, Pilatò adù ndòpè ndòné Yēsù ikòlò ndi ndi ònǎ ɔtu. Pbhétù, Pbhàhúdí tó ihé-yà náadù 'òpè 'ùkú, 'àmbe àtìna dǒ Pilatò nǐ: «Nyí nyú nyí nyapè wòrí ale ikòlò, ní nyí ní'ina inzà nyí nyòzè P̀bàrómǎ tó p̀biri ɔ kámá dǒ ádrùngbǎ kamà ale. Ndi ale apé ndàti ndítírò ádrùngbǎ kamà tí, ní ndi ale ní ndi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà nà arí ndùgye ale.» 13 Ní, kòkò ale ùnò dhu ndi ndirò rò, Pilatò adù Yēsù àvi kuvò nà ìri, ndàdù àdi ɔdu ní ka kòrù, rìvǎ ndi ɔrù ngari ɔ. Pbhàhúdí t'ávàna ɔ, ka kí kǎnzi Gábata tí. 14 Wò dhu rǐ ndònzì ònǎ idhò ní'ì yà Pásika tó mùhendù tó indrù rǐ 'òbhòlò ònǎ idhò. Ndirò, ndi dhu anzi ndi mbèmbè azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ɔ. Ní, Pilatò atì Pbhàhúdí tó ihé-yà nǐ: «Kǒnǐ fùkù ádrùngbǎ kamà!» 15 Pbhétù, kòrí ihé-yà náadù 'òpè 'ùkú, 'àmbe àtìna dǒ Pilatò nǐ: «Kàkǎ ndòvè! Kàkǎ ndòvè! Ábhǔ ka kutǒ mùsàlabhà dǒ!» Pilatò adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyòzè tí mabhù fùkú ádrùngbǎ kamà kutǒ mùsàlabhà dǒ?» Ní, p̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù dhu àdu Pilatò tò, 'àti: «Ìmbǎ mǎ mí'ì ngàtsi ádrùngbǎ kamà nà! Fàkǎ ádrùngbǎ kamà ní kámá dǒ ádrùngbǎ kamà kèlè.» 16 Nírò ní ndi Pilatò adù Yēsù àbhù abádhí-fó, ndíní ka kowu tí ùtonǎ mùsàlabhà dǒ.

Yēsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu

(Mát 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43)

Pilatò àvi ì dhu-okú dò rò, ihé-yà adù Yēsù idyì 'òwùnà kigò ɔ rò, ndíní ì owu tí ùtonǎ mùsàlabhà dǒ. 17 Ní, kigò ò rò ì ùvò rò, Yēsù anò ndètò ka kí dónǎ mùsàlabhà ndítírò, ndàmbe àrà dǒ nà ale-dò-kpa tó ngari tí ka

kátina ngari ò. Pbhàhúdí t'ávàna ǒ, ka kí kànzi Gòlògotá tí. ¹⁸ Ányì ní ndi pbànowí nùutó Yèsù m̀s̀alabhà dǒ. Ka kutó abádhí dhèdherò m̀s̀alabhà dǒ óyó ngùkpa ale mànà. Ka kutó atdí ale, kodì Yèsù bhà fangà dòná rò, kadù ngátsi ale nùtó, kodì Yèsù bhà igù dòná rò. ¹⁹ Pilatò adù dhu àvi kandí, kapbã m̀s̀alabhà dǒ kà-dòná. Ndi andítá ní'ì: «YÀRĪ NĪ YESÙ, NĀZĀRETĪ TŌ KĪGŌ Ǿ ALE, PBĀYĀHŪDĪ TŌ ÁDRŪNGBĀ KAMĀ.» ²⁰ Ní, ábhǒ Pbhàhúdí nyú nóowúna wò dhu ózù rǒ. Obhó tí, yà Yèsù ka kutó m̀s̀alabhà dǒ róngá ní'ì íkyèrǒ kigò tí. Ndirò ndi dhu ka kandí Pbhàhúdí t'ávàna mà, Pbhàrómá t'ávàna mà, ndirò Pbhàgíríkí t'ávàna mànà ǒ. ²¹ Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù owu Pilatò iso, 'ati: «Nzǎndí dhu ka rarí Pbhàhúdí tó ádr̀ngbã kamã. Pbéù, ándí dhu nyati: Ábadhi ráti ndi, ndi rarí Pbhàhúdí tó ádr̀ngbã kamã.» ²² Pbéù, Pilatò adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà ma màndí dhu ní ma màndí wà!»

²³ Yèsù ì ùtò m̀s̀alabhà dǒ dhu-dzidǒ, pbànowí adù kà-rǒ mùdzarù nùgù, 'ùndò oyànga ifo ádhàdhì, 'adù ùndòna foyá, ngátsi ale ridyi atdíngá ifo dǒ fíndà. Úró adù ndùbhà ní kà-rǒ kanzù kèlè. Ndi kanzù ní'ì inzà ka kùpbã ùpbã tí. Pbéù, ka ní'ì atdí-nyàna kèlè tí ka kódyù, ròpè ndi tũna ò rò, rarà àhu pfoña ò. ²⁴ Ní, kókò pbànowí adù òte nzínziya ǒ, 'ati: «Apé kúfa wò kanzù-ǒngá ùfǎ tí, pbéù, kàkã àlè ròvì ngalà ǒ, ndíni àlè kala tí kà rádi fíndà ale.» Wò dhu anzì ndi, ndíni Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá ràtina:

«Abádhí ùndò rudú mùdzarù foyá,

'adù rudú kanzù nóvì ngalà ǒ*.»

Wòrì ní ndi pbànowí anzì Yèsù rǒ dhu.

²⁵ Yà Yèsù ka kutó dòná m̀s̀alabhà tí ikò íkyèrǒ ní: Màriyà, Yèsù-tsánà mà, ndi kà-tsánà t'áwèná nà, ndirò ní Màriyà, Kilyopà bhà ingba-tsánà mà, Màgadalà tó kigò ǒ Màriyà mànà. ²⁶ Ní Yèsù itdègu íyànà nálǎ, ndàdè yà atdí dǒ ndi ndóze pbìndà ábhàlì nála kà-tí idè àtò ró, ní kǎdù àtìna íyànà ní: «Iyá, kòní idhùnu.» ²⁷ Tdítǒ, kǎdù àtìna wò ábhàlì ní: «Pbálé, kòní íyànù.» Ní, ròpè ndi uró rò, wò ábhàlì náadù Yèsù-tsánà nídyi ndàrà nà pbìndà.

Yèsù rǒvè dhu

(Màt 27.45-56; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ùni dhu, yà ndi ndira ònzìnà yà adzi ǒ kasù rǎkǎ wà kóró. Ní, ndíni Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí, kǎdù àtìna: «Ma mí'ì idha-atdyù nà*.» ²⁹ Wò ndi kàsùmì ǒ, òdyògyè d̀vayì rì'ì ònà atdí andu ní'ì inè ányìrǒ. Ní, pbànowí adù sifongò nídyì, 'òdù ndi d̀vayì ò, 'adù ndi sifongò òtù hisopò tí kátina itsukpò-tsù-dǒ, 'áva Yèsù-tsù. ³⁰ Ní, Yèsù itdègu ndi d̀vayì andù ndòtò, ní kǎdù àtìna: «Kóró dhu àkǎ wà.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù d̀na ìyè, afína ràdù itdè d̀tsí.

Atdí mùnowì rì Yèsù-ǒngò-kpa òdù àlì ní dhu

³¹ Wò dhu anzì ndi ònà idhò ní'ì, sàbatù tò indrù rì 'òbhòlò ònà idhò. Obhó tí, ndi sàbatù-idhò ní'ì ádr̀ngbã idhò nyú Pbhàhúdí tò. Ní, Pbhàhúdí tó ádròdrǒ ale náazè nzá abvo ròko m̀s̀alabhà dǒ ndi idhò ǒ dhu. Ní, ndi dhu-okú dǒ rò, abádhí náawù Pilatò bhà, 'òwù ì abvo nónzi, ndíni ka kuko tí agàya-kpa, kadù ifonà m̀s̀alabhà dǒ rò. ³² Ní

* 19:24 19.24 Zàb 22.19 * 19:28 19.28 Zàb 69.22

pbànowí náawù, 'adù it̄si müsàlabhà dǒ ì'ì Yēsù mànà ale-agà-kpa nùko. Abádhí nùuko wemberè t'ále-agà-kpa, 'adù ɔyɔ rí kisè ale-agà-kpa nùko átò. ³³ Pbéù, Yēsù-tí ì iwù ùvò rò, abádhí adù kòtù iwà affina it̄dè ró, inzi 'adù agàna-kpa nùko. ³⁴ Ní, kòkò pbànowí nzinzi ǒ atdí múnowí náadù Yēsù-ongò-kpa àlì nǐ. Ányirǒ rò tí, azu mà idha mànà ràdù 'isòlò ndi kǒngò-kpa ò rò. ³⁵ Wòrí dhu rí ndònzì dhu nala nyikpóna nyú nǐ ale náawe ka kpangba. Ndirò kùni dhu, ndi ràwe obhó dhu nyú, ndíní nyí nyú mà nyí nya'ù tí ka átò. ³⁶ Obhó tí, wò Yēsù-rǒ ndi nanzì dhu náanzì ndi, ndíní yà Kágawà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá ràtina: «Kà-kpa nzinzi ǒ atdí ale-kpa mà ka kùkòya nzi*.» ³⁷ Ndirò, ngàtsi ngari ǒ, ndi Andítá ràtina t̄dítdǒ: «Abádhí agéréya pé ì, 'andà yà ongóna-kpa ì udù àlì nǐ ale*.»

Yēsù nótdù ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yòzefù yà Àrimàtayò tí kátina kigò ǒ ale, náara Pilatò bhà, ndàdù Yēsù-abvò nónzi kà-fó, ndíní ka kifo tí müsàlabhà dǒ rò. Ndi Yòzefù nǐ'ì átò Yēsù bhà ábhàlì. Pbéù, kábhù nzá kuni ndi Yēsù bhà ábhàlì tí, Pbayàhúdì tó ádròdrò ale-òdò nónzi ndi ndarí dhu-okú dǒ rò. Ní, Pilatò níitdègu wò Yòzefù ùnò dhu ná'u, ní kádù àrà, ndàdù Yēsù-abvò nifo müsàlabhà dǒ rò. ³⁹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Nìkòdemù, yà atdíku arà àhu Yēsù-tí kùbhingá ale, náadù irà àhu átò Yòzefù-tí. Kíra yà mbèyi aróngu akye-tidò tó mbèmbè ìbhu kumì kilo nà fóná. Ndi akye nǐ'ì mànèmanè tí kátina itsu-dha mà, kàdzagulé-dha mànà ka kángbò atdíkpá. ⁴⁰ Ní, Yòzefù mà Nìkòdemù nà níitdu Yēsù-abvò, 'àkpòrò ngbóna wò ndi ndrùù róngu akye ì ùdho dóná mberù nǐ. Abádhí anzi ndi dhu ádhàdhì yà fíyó màndu ǒ Pbayàhúdì náarónzina abvo òtdù ì í rò dhu bhèyi. ⁴¹ Wò ndi Yēsù ka kùtónà müsàlabhà dǒ ró, atdí inga nǐ'ì inè. Ndirò, ndi inga ǒ, atdí ìbhu-owátá yà inzá ka kàpè ìndrù òtdù angyi ònà náadù ì'ì inè átò. ⁴² Ní, sàbatà tó Pbayàhúdì rǐ 'òbhòlo dhu-okú dǒ rò, ndirò ìkyerò ndi ìbhu nótu ndi dhu-okú dǒ rò, Yòzefù mà Nìkòdemù nà náadù ùvò Yēsù òtdù ndi ìbhu ò.

20

Yēsù rǐ ndìngbè dhu

(Màt 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Yengè-idhò ǒ bhòtsungá, inzá inga àpè ùbho mbèyi rórò, Mágadalà tó kigò ǒ Màriya níivà ndi, ndàrà Yēsù ka kótdù ì. Ní, kátù ìbhu lí'ò ka kápbi nǐ odu-íya-ba iwà ka kògèrè igi ró. ² Ní, kángbò ndi owùna-lú, ndòkù wò dhu àwe Simonì Péterù mà, ngàtsi ábhàlì yà atdídǒ Yēsù azè mànà tò, ndàti: «Íwà ka kitdù àlè tó Ádrùngbàle-abvò ìbhu ò rò, kowù nà. Ní, àlè kùni nzá ka kòwù kílì ró-nga!» ³ Ní Péterù mà, wò ndi ngàtsi ábhàlì mànà, náadù owu Yēsù ka kótdù ì. ⁴ Abádhí ambénà òtse dǒ ɔyɔ rò atdíkpá. Pbéù, wò ngàtsi ábhàlì náadù òkù, ndàbhà Péterù olù, ndàdù àrà àhu angyi yà Yēsù ka kótdù ì. ⁵ Ní, kítsi ndàgu, ndàndà ìbhu-ònga, ndàdù yà Yēsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nǐ mberù kèlè nála ányì. Pbéù kádù nzá òtsù ányì. ⁶ Tdítǒ, yà olù ndi nùbhànà Simonì Péterù, níira àhu ányirò, ndàdù òtsù ìbhu ò. Ní, kádù yà Yēsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nǐ mberù mà, ⁷ yà

kà-dò ka kátsi ní bĕrĕse mànà kèlĕ nótù ndi ibhu ò. Ndi bĕrĕse mà níí'ì mbà atdíkpá avbo-ngbò ka kákpòrò ní mberù mànà, pbétù kǐ'ì atdíró ka kòkò kili ró. ⁸ Nírò ní ndi yà angyi àràna àhu ábhàlì náadù òtsù ibhu ò átò. Ní kála wò dhu, ndàdù dhu à 'ù iwà Yèsù rìngbè ndi. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kúnò Yèsù dǒ dhu níí'ì inzà ndi ndàpè kàbhà ábhàlì-dò àlǎ ró. Ndi Andítá ràtina: ìngbè kà rìngbèya ndi ɔve-bvù rò*. ¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, kòkò ɔyò ábhàlì náadù 'àdu, 'òwù firábvù.

Yèsù rǐ ndávǐ Mágàdalá tó kigò ǒ Màriyà tò dhu

(Màt 28.9-10; Mrk 16.9-11)

¹¹ Kòkò ábhàlì òwù dhu-dzidǒ, Mágàdalá tó kigò ǒ Màriyà níra àhu átò Yèsù ka kòtdù ró, ndàdù itsi ide ndi ibhu tí ndàmbe òdzi dǒ. Ní, òdzi ndi ndòdzi rórò, kágù ndi, ndàndà ibhu-ònga. ¹² Kàdù Kàgàwà bhà ɔyò màlàyíkà nála ányì òkò ró. Í màlàyíkà núufò òwòwù mberù, 'àdù òko yà Yèsù-avbò ka kili ràyi ró. Atdí màlàyíkà náadi kà-dò ka kili ràyi inǎ rò, ngàtsi ràdù àdi kà-pfò inǎ rò. ¹³ Ní í màlàyíkà níuvú dhu Màriyà-tsǔ, 'àti: «Iyá, ádhu nyi nyòdzi ní?» Ní, Màriyà adù dhu ádu abádhí tò, ndàti: «Ka kitdù wà pbàkà Ádrùngbàle-avbò ibhu ò rò kowù nà. Ní ma m̀ni nzá ádhà màtǐ ka kòwù kili dhu.»

¹⁴ Ní wò dhu ndi ndànò rò, Màriyà agéré ndi, ndàndà olù nga, ndàdù Yèsù nála ididè ró. Pbétù, kǔni nzá dhu Yèsù rǎrǐ ndi. ¹⁵ Ní, Yèsù ivú dhu kà-tsǔ ndàti: «Iyá, ádhu nyi nyòdzi ní? Ádhi nyi nyónena?» Ní wò Yèsù ka kòtdù òná inga-àbadhi tí ndi ndí Yèsù àti rò, Màriyà adù àtina kǎnǐ: «Pbàlé, dhu apé ǐ'ì nyi nyitdù ndi pbàkà Ádrùngbàle-avbò, nyarà nà dhu tí, ní ite nyi nyàrà kili ró nga idù, ndíni ma madù tí àrà kidyi.» ¹⁶ Ní, Yèsù adù kǎnzi ɔvòna rǒ, ndàti: «Màriyà!» Nírò ní ndi Màriyà náagéré ndi, ndàdù àtina kà ní Pbàyàhúdí t'ávàna ɔ: «Ràbuni!» Kà-tǐ ní: «Màlimò.»

¹⁷ Ní, Yèsù adù àtina kà ní: «ǐnzǐ ɔtò tsùdu! Obhó tí ma màpè nzá madù Àbadu-tǐ'ò. Pbétù, àrà nyòvo dhu adódu tò nyati, ma rǎrǐ àrà Àbadu-tǐ'ò. Ndi Àbadu ní Àbaku átò. Ka ní pbàkà Kàgàwà, ndirò ka ní fùkú Kàgàwà átò.» ¹⁸ Ní, Mágàdalá tó kigò ǒ Màriyà náadù àrà dhu ɔvò Yèsù bhà ábhàlì tò, ndàti: «Ma màla Ádrùngbàle!» Kàdù yà Yèsù àvinà ndànò abádhí tò dhu náwe abádhí tò.

Yèsù rǐ ndávǐ pbìndà ábhàlì tò dhu

(Màt 28.16-20; Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Ndi yengè-idhò ǒ tí, pbítsongá, Yèsù bhà ábhàlì náandu ǐ atdí idza ǒ, 'àdù tsátsù ùpbi idzaná rò, Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale-ɔdò nónzi ǐ í dhu-okú dǒ rò. Nírò ní ndi Yèsù ito ndi, ndidè abádhí nzínziya ǒ, ndàdù àtina abádhí ní: «Nyòko màrùngà ǒ!» ²⁰ Wò dhu ndi ndòrì dhu-dzidǒ, Yèsù adù ɔtsùna-tsirò mà, ɔngòna-kpa mànà nitè pbìndà ábhàlì tò. Ní ǐ ábhàlì-idhè náadù ndíka atdíǒ, fiyò Ádrùngbàle ǐ àla nídhunǐ. ²¹ Yèsù adù àtina tdítǒ abádhí ní: «Nyòko màrùngà ǒ. Ádhàdhi yà Àba Kàgàwà nívi ma mirà yà adzi ǒ dhu bhèyi, ma mòvi nyǐ átò.» ²² Wò dhu ndi ndòrì dhu-dzidǒ, kǐvò ihèna abádhí dǒ, ndàdù àtina: «Nyàko Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafi! ²³ Fiyò nzéngà nyǐ nyùbà fiyò ale tò, Kàgàwà rǒngò dhu ùbà átò. Ndirò, inzà nyǐ nyùbà fiyò nzéngà fiyò ale tò, kà rǐ nzǐ ongo adù dhu ùbà átò.»

* 20:9 20.9 Zàh 16.10-11

Yèsù rí ndáví Tùmasi tò dhu

²⁴ Wò Yèsù rí ndáví idzá p̀bìndà ábhàlì tò ònà kàsùmì ǒ, kàbhà atdí kumì dòná ǒyó nà ábhàlì nzínzi ǒ atdí ale, Tùmasi tí kátina ní'ì imbă. Ngàtsi ndi Tùmasi-ovò ní'ì Didimò*. ²⁵ Ní, Tùmasi ìrà àhu nzínziya ǒ rò, kǒkò ábhàlì adù àtìna kà nì: «Mă m̀ala wà àlè tó Ádrùngbàle!» P̀bétù, Tùmasi adù àtìna abádhí nì: «Inzá ma m̀ala kǒtsú-tsíró m̀sùmalì-bhu, madù otsúdu-kpò nótù ndi m̀sùmalì-bhu ǒ, ndirò kóngò-kpa rǒ àlì-bhu ǒ rò, ma mí nzi wò dhu ná'u akekpá màtí!»

²⁶ Ní atdí yengè dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlì náandu tsùya tdítǒ idzá, Tùmasi ràdù ì'ì átò nzínziya ǒ. Ní, àzèmbè inè tsàtsù rí'ì idzană rò ka kàp̀bì ró rórò, abádhí ala Yèsù iwà idè nzínziya ǒ ró. Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Nyòko m̀aràngà ǒ!» ²⁷ Tdítdǒ, kǎdù àtìna Tùmasi nì: «frà otsúnu-kpò nà ìrò, ndirò, ándà pé otsúdu-tsíró nga. Ígba otsúnu, nyadù otsúnu-kpò nótù ongòdu rǒ àlì-bhu ǒ. Nzăbhă afínù rùgùrù, dhu àkă nya'ù dhu à'u tí.» ²⁸ Ní, Tùmasi adù àtìna Yèsù nì: «Ínyi ní p̀bakà Ádrùngbàle, p̀bakà Kàgàwà.» ²⁹ Yèsù adù àtìna kànì: «Nyi nya'ù tí ma nyìkpònu nyú ní nyi nyàla ma dhu-okú dò rò? Hirò nónzi ale ní, yà inzà ì àla dhu rórò arí dhu à'u ale!»

Yüwani andí p̀bìndà bhùkù okúna dò rò dhu

³⁰ Yèsù anzi ábhǒ ngùkpà wíwì nyú p̀bìndà ábhàlì-ònzí. Ní, ì wíwì àndi ka kadù nzá yàrí bhùkù ǒ. ³¹ P̀bétù, yàrí bhùkù ǒ ka kandí wíwì-tsí, ní ka kandí, ndíní ndrù náa'u tí dhu, Yèsù ràrì Kristò, Kàgàwà t'ídhùnà. Ndirò ka kandí ka ndíní ka ná'u ale, náadù tí ípìrǒnga nábà kǒvò rǒ.

21*Yèsù rí ndáví p̀bìndà àrùbhè ábhàlì tò dhu*

(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù avì ndi tdítǒ àrùbhè p̀bìndà ábhàlì tò, Tìbèriyà tí kátina r̀erù-bidǒ*. Yàrí ní ndi, kǎví ndi abádhí tò tí dhu. ² Wò ndi kàsùmì ǒ, Simoni Péterù mà, Tùmasi Didimò tí kátina mà, Nàtaneli, Gàlilayà tó p̀biri ǒ atdí p̀banga, Kanà tí kátina ǒ ale mà, Zèbèdayò bhà inzo mà, ndirò Yèsù bhà ǒyó ngùkpà ábhàlì màna, ní'ì atdíkpá. ³ Ní p̀bítsongă, Simoni Péterù atí ǒdhína nì: «Ma màrà wà ìbhè ùpe.» Ní, ì kà t'ódhína adù àtìna kà nì: «Mă'ì mà átò, mà mówu atdíkpá nyi màna.» Ní ányìrǒ rò tí, abádhí adù ìvà 'òwù, 'adù ùpo ìbhú ǒ. P̀bétù, ndi iku ǒ, abádhí abà nzá atdí dhu mà.

⁴ Nírò ní ndi m̀ambì òzè ndi rò, Yèsù idè r̀erù-bidǒ. Ní, ka ì àla rò, ábhàlì adù nzá dhu ùnì Yèsù ràrì ndi. ⁵ Ní, Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsu, ndàti: «Nzónzò, nyí tí'ì inè ònyè nà ake màtí?» Ní, abádhí adù dhu adu kàtò, 'àti: «Ímbă!» ⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Nyàpe pé imbi fangà dònă rò ìbhú tò, ní nyí nyí dhu nábà àbà.» Ní, abádhí adù imbi nápe yà Yèsù ìtè ró, ndi imbi ìdha abádhí rí dhu ràdù abádhí lèma nónzi ònzi tí, abho ìbhè rí'ì kà ǒ dhu-okú dò rò. ⁷ Ní, wò dhu ndi ndàla rò, yà atdíǒ Yèsù ózè p̀bìndà ábhàlì náadù àtìna Péterù nì: «Hàkà! Ádrùngbàle Yèsù ní wò!» Ní, Péterù itdègu fiyó Ádrùngbàle tí kà rí'ì dhu níri, náadù mberù àfò rónà,

* **20:24** 20.24 Didimò-tì ní ozo tí ka kugu ale.

* **21:1** 21.1 Ngàtsi ndi Tìbèriyà tó r̀erù-ovò ní Gàlilayà tó r̀erè.

ìwa ndì ndìwà ròná rò ró ndì mùdzarù ì'ì nìdhnù. Wò dhu-dzidò, kádù ndìbvù idha ò. ⁸ Ngùkpà ábhàlì náadù òko 'ámbe ìwu dò ìbhù ò, ìbhè-mbì àdha ì í rórò. Ndi imbi ní'ì abho nyú ìbhè nòtsì, ndalè nì. Ndirò, ì ábhàlì nù'ì mbà itseta nyú idha-bidò rò. Abádhí ì'ì mbèmbè atdí miyà mètèrè kèlè tí idha-bidò rò.

⁹ Ní, ìbhù ò rò ì ifò 'ùdà idha-bidò rò, abádhí ala kàzu-li ìbhè ka kùli ràmbe ìbì dò dòná, ndirò mùgati ràdù ì'ì átò tiná ró. ¹⁰ Ní, Yèsù adù àtinà abádhí nì: «Nyìwù pé kòkò nyì nyòkyè ìbhè-rorò nà.» ¹¹ Ní, Simoni Péterù adù ùpo tdítò ìbhù ò, 'adù imbi ipfo ìbhù ò rò áya-bvadò. Ndi imbi nù'ì ìwa ndì ndalè atdí miyà, imbò kumi dòná ìbhù nà ádròdrò ìbhè nì ró. Pbéti, ìmbà dhu ì'ì wò dhu bvùti màti ìbhè àlè kà 'ò dhu tí, ní ndi imbi náadù nzá ndàru. ¹² Ní, ìbhè nìbì dhu-dzidò, Yèsù adù pbìndà ábhàlì nánzi, ndàti: «Nyìwù nyònyu dhu!» Wò ndi kàsùmì ò, ábhàlì nínzi ò atdí ale mà náadù nzá dhu ìwu Yèsù-tsù ndàti, kà ràrì àdhi. Obhó tí, abádhí nùuni wà dhu fiyò Ádrùngbàlè ràrì ndi. ¹³ Ní, Yèsù adù indri abádhí-tí'ò, ndìyì mùgati, ndàdù àndònà abádhí-fò. Kádù ìbhè nùgù átò, ndàndò abádhí-fò. ¹⁴ Wòrì ní'ì ìbhù rí kisè nì Yèsù rì ndàvì pbìndà ábhàlì tò, òvebvà rò ndì ndíngbè ndi dhu-dzidò dhu.

Yèsù rì Péterù ìlì ràdì pbìndà tàrà t'úndatatálè tí dhu

¹⁵ Ònyè pbìndà ábhàlì ònyè dhu-dzidò, Yèsù adù dhu ìwu Simoni Péterù-tsù, ndàti: «Simoni, Yùwanì t'ídhùnà, nyì nyú, nyì nyòzè tí wà ma, ròsè kórò kàkà ngùkpà òdhìnu nózè ima tí dhu dòná?» Ní, Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìwà Ádrùngbàlè! Nyì nyú, nyì nyùni wà dhu ìwà ma rózè atdíò.» Ní, Yèsù adù àtinà kà nì: «Óngù pbàkà tàrà.» ¹⁶ Jyò rí kisè nì, Yèsù ivú dhu Simoni-tsù, ndàti: «Simoni, Yùwanì t'ídhùnà, nyì nyòzè tí wà ma?» Ní, Simoni adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ìwà Ádrùngbàlè! Nyì nyùni wà dhu ìwà ma rózè nyì.» Ní, Yèsù adù àtinà kà nì: «Ádì pbàkà tàrà t'úndatatálè tí.» ¹⁷ Ìbhù rí kisè nì, Yèsù ivú dhu Simoni-tsù, ndàti: «Simoni, Yùwanì t'ídhùnà, ìnyì nyú nyì nyòzè tí wà ma?» Ní, wò dhu ndi ndìrì rò, ìzu náadù Simoni ùka atdíò, ìbhù-gùna Yèsù ivú dhu tsùnà, ndàti: «Nyì nyòzè tí wà ma?» dhu-okú dò rò. Ní, Simoni adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbàlè, ìnyì nyú nyì nyùni wà kórò dhu. Ní, nyì nyùni wà dhu ìwà ma rózè nyì.» Ní, Yèsù adù àtinà kà nì: «Óngù pbàkà tàrà.» ¹⁸ Ma mí obhó dhu núnò indù. Ìndrù-òwú tí nyì nyì'ì òná kàsùmì ò, nyì nyongónà rùnù dhu ìso nyì-tírò, nyadù àrà afìnu òzè ì. Pbéti, mùlè tí nyì nyóngo rò, nyì nyóngo okùnù náyì†, ngàtsi ale ràdù ndi rùnù dhu ìso, ndàdù dùnu òtdì, ndàrà nyì nà inzà afìnu òzè ì.» ¹⁹ Yèsù avò dhu wò dhu bhèyi Péterù tò, ndìní ìngbà dhu bhèyi òve-tidò nì màti Péterù òvéya dhu nitè tí, ndi kàbhà òve ràdù Kàgàwà-òvò àbhù rilè ndi. Wò dhu ndi ndànò dhu-dzidò, Yèsù adù àtinà Péterù nì: «Éngù owùdu.»

Yèsù rì dhu àwè Péterù tò yà atdíò ndi ndòzè pbìndà ábhàlì dò dhu

²⁰ Ní, òwu ì òwu rórò, Péterù agéré ndi, ndàndà olunga, ndàdù yà atdíò Yèsù òzè pbìndà ábhàlì nála owùya ò rìrà ró. Wò ndi ábhàlì ní ndi yà ònyè-tsùnà ì í'ì rórò ndi nilo Yèsù-dò, ndivù dhu kà-tsù, ndàti: ràrì àdhi

† 21:18 21.18 Péterù rì okùna àyì, ngàtsi ale ràdù ròná dhu ìso dhu tí Yèsù ati dhu ní, mùsàlabhá dò ka kutóya Péterù dhu.

ndi kipfö rí ndàbhu òmvü-fó. ²¹ Ní, Péterù itdègu wò ábhàlì àlà, ní kädù dhu ìvu Yësù-tsä, ndàti: «Olu Ádrùngbälé, ádhu ndi wò atdíđö nyi nyóze pbükù ábhàlì rǒ ndì nonziya?» ²² Ní, Yësù àdù dhu àdu Péterù tó, ndàti: «Ma mapé kòzè ràdi, ìnzì rǒvè, ràrà àhu òrù-akpà ò rò ma míngo tdítdö yà adzi ǒ òná idho ò, ní ndi dhu àndà tí inyi? Pbéttù, ma mátina nyi nǐ: «Èngü owùdu!»» ²³ Wò dhu bhëyi Yësù ùnò dhu-òyǐ náadù ndùgà ka ná'ù ale nzínzi ǒ, i ale ràdù àmbe àtìnà dǒ, ìnzì wò atdíđö kòzè ábhàlì rǒvéya. Obhó nyú, Yësù ati nzá ìnzì kà rǒvéya, pbétù, kàti Simoni nǐ: ndì rapé ndi ábhàlì nózè ìnzì rǒvè, ràrà àhu òrù-akpà ò rò ndì ndíngo tdítdö yà adzi ǒ òná idho ò, ní ndi dhu ràndà tí ka.

²⁴ Kòrí dhu nawe, ndàdù àndinà ale ní yà atdíđö Yësù azè ábhàlì. Ndirò, mã mã'ù wà dhu kándí dhu ràrǐ obhó dhu nyú. ²⁵ Yësù anzì ábhǒ ngǔkpà dhu nyú. Ní, ka kandiyana gukyè i dhu atdítdíra ǒ, ní kóró i dhu ka kándí òyà bhükù náakána nzi yà adzi ǒ.

Uvitatále-kàsù tò bhùkù

Yàrí bhùkù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí Uvitatále-kàsù tò bhùkù nandí ní Lukà tí kátina ale. Ka kirè nga kà randí ka azà kumí ato mà azà kumí dòná ifo nà ato mà nà nzínzi ò, Yèsù ka kùgù dhu-dzidò.

Kándí ndi bhùkù Tòfilò tí kátina ale tò. Ka kirè dhu ní ndi Tòfilò rí'ì orú ngari ò arí'ì indrù nzínzi ò atdí Mùgìriki. Kòvò-otù ò, Lukà ambénà dhu òvò dō pbàkrístò tí rí'ì inzi ní Pbàyàhúdí mà Pbàyàhúdí nyú tí rí'ì tsí mà nà tò.

Ndi bhùkù ò kándí dhu ní Yèsù Krístò adzì, ndàrà òrù-akpà ò tí dhu mà (1.9-11), Kàgàwà adù Hlǎ-Alafí ivi tí dhu mà nà (1-2). Ndi Hlǎ-Alafí ní ndi obi nabhù Uvitatále tò, ràbhù Kànisa rùndò ndi rākà kóró ngari ònà, ròpè ndi Yèrùsàlemà tò kigò ò rò, rùdà Yùdeyà tò pbirì ò, Sàmàriyà tò pbirì ò, ndirò ràrà àhù inzi ní Pbàyàhúdí-bvè màtí. Ndi bhùkù ò ka kòtè dòyá abhò nyú ale ní óyò uvitatále: yàrí ní Péterù (1-2), ndirò ní Polò (13-28).

Bhùkù-nyiti ka kòhù tí dhu

- Yèsù ódzì, ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidò, kàbhà ábhàlì rí Hlǎ-Alafí rí 'àrà dhu nódò dhu (1.1-26).
- Yèsù dō Ídzi Màkùrù ùnò ka kí Yèrùsàlemà tò kigò ò, ndirò Yùdeyà mà, Sàmàriyà mà nà tò pbirì ò dhu (2.1-12.25).
- Polò bhà wemberè tò abhi ò kà rí Ídzi Màkùrù núnò Kipurò tò pbirì ò bhà tò, ndirò Gállilayà tò pbirì ò atdí dhená kigò ò bhà tò dhu (13.1-14.28).
- Kànisa ò pbàkùrù tò wemberè tò unduta Yèrùsàlemà tò kigò ò (15.1-35).
- Polò bhà oyo rí kisè abhi ò kà rí Ídzi Màkùrù núnò Pbàgìríki tò pbirì ò bhà tò dhu (15.36-18.22).
- Polò bhà ìbhù rí kisè abhi ò kà rí Ídzi Màkùrù núnò Efesò tò kigò ò bhà tò, Àziyá-Ngba tò pbirì ò dhu (18.23-20.38).
- Polò rí Ídzi Màkùrù ùnò inè ndi ndí'ì imbi ò rórò Yèrùsàlemà mà, Kàyisàriyà mà, Rómà mà nà tò kigò ò dhu (21.1-28.31).

Yèsù rí dhu ùyà pbìndà uvitatále tò tdù ndi ndòdzí òrù-akpà ò rò dhu

¹ Tòfilò pbǎlé, yà angyi ma mándí indù bhùkù ò, ma máwe Yèsù anzi kóró dhu, kùdhè indrù tò dhu mà nà, ròpè ndi dóna-kpa ò rò, ² ràrà àhù kà ródzi òrù-akpà ò ònà idhò ò. Tdù ndi ndòdzí rò, kùyá dhu Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí bhà obi ní, yà fìndà ndi ndòvò uvitatále tò abádhí rǒngò ònzìnà dhu dō. ³ Ndi ndóvè kòtdù ndi, ndàdè ndìngbè oye-bvè rò dhu-dzidò, Yèsù itè ndi ibi otu nyú ò pbìndà uvitatále tò, ifo kumí idhò nzínzi ò. Kànzi wò dhu ndíni inè ndi ndí'ì ipirò rò nyìkpóna nà dhu tò obhónga nitè tí abádhí tò. Kàránà dhu òvò rǒ abádhí tò òrù-akpà ò Ádràngbá kamà Kàgàwà bhà idzi dō.

⁴ Ní atdíku, atdíkpá Yèsù mà rí'ì ònyè-tsùnà pbìndà uvitatále mà nà rórò, kùyá dhu abádhí tò, ndati: «Ápè nyivà nyí Yèrùsàlemà tò kigò ò rò. Pbétù,

nyòdò yà fùkù ma móvò Ìbadu Kàgàwà náakò fùkù làkà. ⁵ Obhò tí, bàtizò nubhónà Yùwanì nùubhónà bàtizò indrù tò idha nì. Pbéù ngúfe idho dzidò, nyí, nyí nyí Hìlǎ-Alafí tó bàtizò nálù.»

Yèsù rǒdzì òrù-akpà ò dhu

(Màt 28.18-20; Mrk 16.15-19; Luk 1.1-4; 24.33-51; Èfe 4.8-10)

⁶ Yèsù-tí ì nùndu kàbhà uvitatále níuvú dhu kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbálé, tí kòmbì nga ndi nyí nyí Pbàisràyéí tó idzi nádu abádhí-fo ò nì?» ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Ìnzí ní òtèkù ndi nyàni ndi idho mà, ndi kàsùmì mà. Ìbadu náatdì ka atdíró pbindà ádrùngbànga tó obi-bvu rǒ. ⁸ Pbéù, nyí nyabáya ádrùngbànga tó obi Hìlǎ-Alafí rífo òkù nínganì. Ní, nyí nyadùya òngò pbàkà ngàmì tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, Yùdeyà tó pbirì ò, ndirò Sàmàriyà tó pbirì ò, ràrà àhu yà adzi-tsù náadì ndi ì.» ⁹ Wò dhu ndi ndòtè dhu-dzidò ní ndi Yèsù náapè ndòdzì òrù-akpà ò, àzèmbè abádhí rándàna rórò, àpbù ràrà ndiwi abádhí-nyìkpó ò rǒ*. ¹⁰ Ní, òko abádhí òko nyìkpóya ì ùdì 'àmbe Yèsù àràna òrù-akpà ò ì nga nándà dǒ rórò ní ndi, òwǒwù mùdzarù nùfǒ ròyá óyǒ ale nùuto ì abádhí-tí, ¹¹ 'adù àtìna abádhí nì: «Gàlilayà ò bhà, ádhu nyí nyòkò urò, nyámbe òrù-akpà òngà nándà dǒ nì? Wò Yèsù, nzinziku ò rǒ ndi nìvà ndòdzì òrù-akpà ò ale, náadùya ndi ànyìrò àdhàdhì wò nyí nyàla kà ràrà ànyì dhu bhèyi tí.»

Màtíyà nóvò ka kí rùwù Yudhà Ìskàriyotà dhu

(Zàb 133; Luk 24.52-53)

¹² Wò dhu-dzidò, Yèsù bhà uvitatále náadù ì pbirì dǒ rǒ, 'òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ndi pbirì-òvò ní'ì Mizèyitunì, ndirò ndi pbirì ì'ì ìkyèrò Yèrùsàlemà tó kigò tǐrò mbèmbè atdí kilòmètèrè tí*. ¹³ Ní, abádhí níitdègu òwu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní abádhí atsù idza, 'adù ùpo orùnà rǒ ka kòbhòlò ànyìdzá kàluga ò. Ndi kàluga ní'ì angyinàrò màtí abádhí arí 'undù ònà bìlìnganà kàluga. Ì uvitatále ní'ì Péterù, Yùwanì, Yàkòbhò, Àndèreyà, Filipò, Tùmasì, Bàrtòlòmàyò, Màtayò, Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà, Sìmonì, yà atdídǒ ndi ngyénà fíyǒ pbirì dǒ ale, ndirò Yudhà, Yàkòbhò t'ídhùnà. ¹⁴ Abádhí andu ì atdíkpá, 'òngò 'ìtsò bìlìnganà atdyúya nyú nà. Ndirò, abádhí nzínzi ò ì'ì átò ní'ì Màriyà, Yèsù tsánà mà, ngùkpà vèbhàlé mà, ndirò Yèsù t'ádóna mà.

¹⁵ Ní atdíku, kòrì ale nùundu ì mbèmbè atdí miyà dónà óyǒ kumì nà ale tí rǒ. Ní ndi nínganì, Péterù ivà ndi ndidè abádhí nzínzi ò, ndàdù àtìna: ¹⁶ «Àbanìnzó, dhu àkà wà yà Hìlǎ-Alafí náavò Hìlǎ Andítà ò dhu rākà. Ádrùngbǎ kamà Dàwudi-otù ò, kǎvò dhu angyangyi Yudhà-okù dǒ rǒ*. Ndi Yudhà ní ndi yà Yèsù òsò rówu ale tó pikò-dòtsíró idè ale. ¹⁷ Ka ní'ì àlè nzínzi ò ale nyú, ndirò kà-kàsù ní'ì inè. ¹⁸ Kǎdzì atdí inga inzá àkà otu ò ndi ndóngyè fàrangà rǒ. Pbéù, ndi inga ò kǐtsi, nyàna-ndri rǒpbi ndi wemberè tí adzi rǒ, òna rìkpà ndi, tsùna mǎrámàrà ràdù ndùvò adzi-bvǎ. ¹⁹ Ní Yèrùsàlemà ò bhà kórò níri kà-rǒ ndi nònzi dhu, 'adù ndi inga-òvò nóvò Àkèldamà tí àvaya ò. Àkèldamà-tì ní: «Azu tó inga.» ²⁰ Zàburì tó bhùkù ò ka kándì dhu, kati:

* **1:9** 1.9 Wò ndi dhu náanzi ndi Bètaniyà tí kátina pbanga-tí arí'ì pbirì dǒ (Luk 24.50). † **1:12** 1.12 Wòrì ní ndi sàbatù-idhò ò ka kavi kongò ùbhi dhu-adzi nga. Pbagiríkí t'ávàna ò ka kí kàti «sàbatù tó otu» tí. * **1:16** 1.16 Zàb 41.10

«Kàbhà pbanga rǒngò rǔngù tí,
 ìnzì atdí ale mà rùbhà ndì òná* .»
 Ndirò kà rätina átò:
 «Kàbhà kasu àbhù ka kí ngätsi ale tò* .»

²¹ Yà Yësù-owù ò àlě kùbhì ùbhi rǒ màná atdíkpá ale rǐ'ì inè, ²² rǒpè ndì ndì Yësù rǐ bàtizò àlě Yùwani-fó dhu ò rò, ràrà àhu kà rǒdzì òrù-akpà ò òná idho ò. Ní, dhu àkà wà àlě rǒvò abádhí nzínzi ò atdí ale, ndínì àlě koko tí màná Yësù íngbè ndì dhu tò ngàmbì tí.»

²³ Ní, abádhí adù óyò ale-ovò nípfo: Yòzefù mà Mätíyà nà. Yòzefù ka kanzinà átò Bàrisabà tí, ndirò itdèta tò kǒvò ní'ì Yèsitò. ²⁴ Wò dhu-dzidò, Péterù mà náadù 'ìtsò ì rätì: «Àdrùngbàlè Kàgawá, nyi nyúni kóró ale-afí ò dhu. Ní, itè pé kākà óyò ale nzínzi ò nyi nyú nyi nyòvò ale, ²⁵ ndínì uvitatále tò kasu nonzi tí yà Yudhà úbhà ngari ò, ndadù àrà yà pbìndà dhu tí ndì ndúnì ngari ò.» ²⁶ Nírò ní ndì Péterù mà ódhína màná náadù ngàlà nóvì. Ndi ngàlà adù Mätíyà àlu, Mätíyà ràdù kǒkò atdí kumì dòná atdí nà ì nùbhà Yësù bhà uvitatále-bvu níse.

2

Kàgawà bhà Hìlā-Alafí rǐfo Pèndèkotè-idhò ò dhu

¹ Pèndèkotè-idhò* níitdègu àkà, ní Yësù ná'ù ale ní'ì atdíkpá ì àndu tsàya atdí ngari ò ró. ² Ní kòmbómbí, awe rǒpili òbi nyú nà dhu bhèyi rǒ'ó dhu tò wògò níri ndì òrù-akpà ò rò rífo ró, ndi dhu ràdù abádhí òkò òná idza níra. ³ Nírò ní ndì abádhí ala kàzu-idà-dò bhèyi rólo dhu-idà-dò ányidzá, ònánga ràdù ndùndò ròkò abádhí-dòtsírò. ⁴ Ní Kàgawà bhà Hìlā-Alafí níra abádhí kóró, abádhí ràdù 'òpè 'òtè dhèdhèrò ale t'ávàna-tidò àdhàdhì Hìlā-Alafí nítè ka fíyò dhu bhèyi.

⁵ Wò dhu rǐ ndònzì òná idho ò, yà adzi ò kóró pbìrì òná rò íwù, Kàgawà rò afíya nápbà Pbàyàhúdì, ní'ì inè átò Yèrùsàlemà tò kigò ò. ⁶ Ní, wòrì wògò ì ìrì rò, ìndrù náandu ì Yësù ná'ù ale rǐ'ì ró, idho ràdù 'ùkò atdídò ngätsi ale rǐ abádhí ìri ávàna nyú nóte rǐ ró dhu-okú dò rò. ⁷ Ní, idho nùuko abádhí atdídò, 'adù àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Kǒkò rǒte ale kóró tí obhó Gálilayà ò bhà nyú? ⁸ Ní, ádhu ngätsi ale rǐ abádhí ìri ávàna nyú nóte rǐ ró ní? ⁹ Kākà àlě nzínzi ò rǐ'ì atdídhená ale níwù Pbàpartè tò pbìrì ò rò, Pbàmedì mà Pbàèlamù màná tò pbìrì ò rò. Ndirò, ngùkpà ale níwù Mèzòpòtamiyà mà, Yùdeyà mà, ndirò Kàpàdòkiyà màná tò pbìrì ò rò. Ngùkpà-tsí níwù Potò mà Àziyà màná tò mùlengù ò rò, ¹⁰ ngùkpà ràdù iwu Fùrúgiyà rò, Pàfùliyà rò, Mísri rò, ndirò kyèròkyèrò Libiyà tò pbìrì ò atdí pbanga Kùrenì tí kätina ò rò. Ndirò, ngùkpà ale íwù Romà tò kigò mà, Krètè tò pbìrì mà, Àràbiyà tò pbìrì màná ò rò. ¹¹ Atdídhèná ale ní Pbàyàhúdì nyú, ndirò ngùkpàkà ní ùgèrè tí ì nùgèrè, 'òngò Pbàyàhúdì tò somà tò Úyatá nífu ale. Pbètù, àlě kí abádhí ìri Kàgawà anzi ádròdrò dhu tò màkùrù àwè rǐ àlě t'ávàna nyú ò ró.»

¹² Ní, idho nùuko kòrì ale, fíyò irèta rìku. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsàyá nzínziyà ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Wò dhu-tì nyú ní àdhu?» ¹³ Pbètù,

* 1:20 1.20 Zàb 69.25 * 1:20 1.20 Zàb 109.8 * 2:1 2.1 Pbàgírìkì t'ávàna ò Pèndèkotè-tì ní ìmbò kumì rǐ idho isè idho. Pbàyàhúdì tò màndu ò ka ní'ì Pásìka tò mùhendù dzidò rǐ ìmbò kumì rǐ idho isè idho ò ka kanzinà mùhendù (Law 23.15-21; Tòr 16.9-11).

ngũkpà ale-tsí náambénà Yèsù ná'ù ale rũnɔna dhu gàyà nónzi dǒ ònzi tí, 'àdù àmbe àtìna dǒ: «Iwà kǒkò ale òrì atdíídǒ.»

Péterù rǐ dhu òvò ihé-yà tò dhu

14 Nírò ní ndi Yèsù bhà uvitatále tíró ì ikò atdíkpá atdí kumì dóná atdí nà ngũkpà òdhína mànà rórò, Péterù apè ndòvò dhu ɔrú tũna nyú nà ihé-yà tò. Káti: «Nyí Pbhàyàhúdì tíró, ndirò nyí kóró Yèrùsàlemà tó kigò ǒ nyí nyí'ì rò, nyíkpèlè bhiku nyíri yà ma múnɔna dhu mběyi. 15 Kòrí ale nóri nzá wò nyí nyírena dhu bhěyi, àlě kòkò òko ìbhū adyifò-sisi kútsingá nga tó ǒ tí nídhunì. 16 Pbhétù, wò rí ndònzì dhu ní yà Kàgàwà bhà nabi Yòwelè náavò ìndrù tò dhu. Káti:

17 «Kàgàwà rātina: yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì nínnganí, ma miráya kóró ale Afidu nǐ.

Ní fùkú kpabhínzo mà vèbhínzo mànà nóongoya pbanábí tí, Fùkú zàdhà náalaya dhu ɔnyu bhěyi ródzì dòyà dhu tó ǒfò ǒ, Fùkú mùlà-akpá tò, madù dhu òvò ònyù ǒ.

18 Obhó tí, ndi nínnganí, ma miráya pbàkà ìno-akpá mà, pbàkà ìno-ayí mànà Afidu nǐ, ràdù òngo pbanábí tí.

19 Ma mɔnziya yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzi ǒ dhu òrù-akpá-nyè rǒ, madù wíwì ònzì yà adzi dǒ. I dhu ní'íya azu mà, kàzà mà, ndirò àpbù bhěyi ùtì iko mànà.

20 Tdù wò ndi Ádrùngbàle Kàgàwà bhà idhò náaká rò, adyifò núugèrèya ndi ndòngò ìnò tí, ndirò àbì núugèrèya ndi ndòlù azu bhěyi. Ndi idhò ní'íya ádrùngbà idhò nyú.

Ndirò, ndi idhò ní'íya Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwù rǐ ndàvì kprangba òná idhò.

21 Nírò ní ndi Kàgàwà araya ɔvòna nànzì ìngbàtí ìlì ndi ale mà nígu rǒ* .>

22 Nyí Pbhàisràyélí tó pbirì ǒ bhà, nyíri yà ma múnɔna fùkù dhu. Kàgàwà nítè wà dhu ndi rópì ndi Yèsù, yà Nàzàretì tó kigò ǒ ale. Obhó tí, kótù ǒ, Kàgàwà ɔnzì wà wíwì mà, yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzi ǒ dhu mànà, ndàdù ize nítè nzínziku ǒ. Ní nyí nyúni i dhu mběyi nyú. 23 Wò ndi ale ka kipfo kabhu fukú, àdhàdhì yà angyangyi Kàgàwà udhé, ndirò angyangyi kúpí dhu bhěyi. Ní, nyí nyípfò ka, nyàbhū ìnzá apè Kàgàwà ùnì ale ròhò, 'ùtò mùsàlabhà dǒ. 24 Ka kótù ka, pbhétù Kàgàwà ádù kabhu rìngbè ndi ɔve-bvù rò, ndi dhu ràdù kabhu ràhū ɔve tó àpbè ǒ rò, ìmbà ɔve ní'ì ɔbì nà kà dǒ nídhunì. 25 Obhó tí, ádrùngbà kamà Dàwudì náavò dhu kòkú dò rò, ndàti:

<Ma mongónà Ádrùngbàle Kàgàwà àla ɔnzidú bìllingànà.

Kà rǐ'ì ìnè idú fangà dóná rò, ní údúnga rǐ nzi ìvì ɔdò nǐ.

26 Kòní wò dhu-okú dò rò ní ndi afidu rǐ'ì dhèdhe nà, dhèdhe tó ɔte ràdù ì'ì idàdu dǒ.

Ndirò ma mùni wà dhu, ɔve-bvù màtí ngbòdu ràdìya ìnga t'òdota nà tí.

27 Obhó tí, nyí nyubhàya nzi afidu ràdì ɔve-bvù.

Ndirò, nyí nyadùya nzi ìma, pbhùkù ìlìlǎ ale-abvò nyú núbhà ròmò ìbhū ò.

28 Nyí nyítè wà ìpìrɔnga tó otu idù,

* 2:21 2:21 Yòw 3:1-5

ndirò, onzinú ma mí motù nínganí,
idhèdu níikaya ndi atdíđó nyú*.»

²⁹ Tdíđó Péterù adù àtìna ihé-yà nǎ: «Odhídú, ma mòzè mǎvò dhu kprangba fùkù àlě t'ábhunà-nzinzi, ádrùngbǎ kamà Dàwudì-okú dō rò: kǎvè, kadù ndòtdù. Ndirò indo mǎtí, kǎ-dzido rǐ'ì inè àlě-rábvù. ³⁰ Pbéùtù ka ní'ì Kàgàwà bhà nabì. Ní, kǎni dhu angyangyi Kàgàwà ratsò dhu ndàti, ndi riliya kàbhà pbàdzukuru nzínzi ǒ atdi ale rǎdi kǎri dō ádrùngbǎ kamà tí. ³¹ Ádrùngbǎ kamà Dàwudì náala ndi nǎziya dhu angyangyi. Ní ndi dhu bhèyi ní ndi kǎvò dhu angyangyi Krístò níngbèya ndi ǎvè-bvù rò dhu dō. Kǎti:

«Kàgàwà núubhàya nzi ka ǎvè-bvù.

Ndirò, kǎ-bvò nǎomóya nzi ibhu ǒ*.» ³² Kàgàwà abhù wà wò ndi Yèsù rìngbè ndi ǎvè-bvù rò. Ní àlě'ì kóró, àlě ní ndi dhu tó ngàmbì. ³³ Nírò, Kàgàwà ábhù wà ka ròdzì òrù-akpà ò, ràdù àdi findá fangà dǎnǎ rò. Ndirò, kǎkò wà yà Àbanà akò findá làkà Hìlǎ-Alafí. Ní, kǎrǎ wà mǎ kǎ nǎ. Wò ndi Hìlǎ-Alafí rǎnzina dhu ní ndi wò nyí nyálǎna nyàdù àmbe ìrìna dō kòmbí. ³⁴ Ádrùngbǎ kamà Dàwudì núupò nzá òrù-akpà ò, pbéùtù kǎti:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbǎle nǎ:

Ádǐ pbàkà fangà dǎnǎ rò,

³⁵ rǎrà àhu ma mí pbàkù òmvù nábhù nyobè dǎya dhu ǒ*.» ³⁶ Nírò, kóró Pbhàisráyélí tó pbìrì ǒ bhà nákǎ ì rùni dhu mbèyi nyú, Yèsù wò nyí nyábhu kutò mùsalabhà dō ale, ní Kàgàwà rábhù wà rǎngò Ádrùngbǎle tí, ndirò Mǎsiyà tí.»

³⁷ Ní, wò Péterù òvò fiyò dhu ì ìrì rò, ndi dhu náasù ihé-yà atdíđó. Ní abádhí adù dhu ìvu Péterù mà ngǎkpà uvitatále mànà-tšù, 'àti: «Àbanǎnzò, mǎ màkǎ mǎnzì dhu ìngbàtì?» ³⁸ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyàgèrè nyí nyùbhà fùkù nzérenga. Ndirò nyàlù bàtizò Yèsù Krístò-òvò rǎ, ndinǎ Kàgàwà ubà tí fùkù nzérenga, nyàdù kàbhà Hìlǎ-Alafí tó perè náko. ³⁹ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà náakò ndi làkà fùkù fùkù nǎnzò mànà. Ndirò kǎkò ka átò yà ndi ndúnzina kóró ale, yà itse arí'ì rùkù rò tò.»

⁴⁰ Péterù unò ábhǒ ngǎkpà dhu nyú tdíđó abádhí tò, ndinǎ abádhí nabhè tí rǎ'ù ndi ndùnò dhu, ndirò ndinǎ abádhí-afí nabhè tí ròtsi obi. Kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Nyàbhù nyí Kàgàwà rìgù nyí, inzi nyí nyabá tí kǎkò nzére ale tó ǒfò.» ⁴¹ Wò Péterù unò dhu ná'ù ale kóró náadù bàtizò à'ù kubho fiyò. Ní ndi nínganí, Yèsù ná'ù ale-bvù níisè ndi mbèmbè ìbhù lufù ale nǎ. ⁴² Ní ì ale náapbá afiya atdíđó, 'òngò Yèsù bhà uvitatále rùdhèna fiyò dhu ìrì. Abádhí andu tsàya, 'òngò òko atdíkpá, 'òngò dhu ònyà atdíkpá, ndirò 'òngò 'ìtsò atdíkpá.

Yèsù ná'ù ale nǎongónà òko tí dhu

⁴³ Dòo ongónà ìsǐ kóró ale ò, yà Yèsù bhà uvitatále rǎnzina yà inzà apèna 'ònzì angyì indrù-nzinzi ǒ dhu mà, abádhí rǎnzina wiwù mànà dhu àlǎ ì ì rò. ⁴⁴ Kóró ale, yà Yèsù ná'ù, nǎongónà òko atdíkpá. Ndirò, abádhí ongónà foyá dhu ùlì atdíkpá kàsùya nǎnzì tí. ⁴⁵ Abádhí ongónà foyá dhu-tsi mà

foya ongyéngá mànà nùdzi, 'adù ì òngyè fùrangà nùndò foyá, ngàtsi ale ràbà ka dzànàna nyú ònzì rádù dhu-bvùtí. ⁴⁶ Abádhí ongónà tsùya àndu kóró idhò ò Kàgàwà bhà idzá. Ndirò, abádhí ongónà idzáya ònà ònyù nónyù atdíkpá dhèdhe nyú nà, ndirò atdí affiya nyú nà. ⁴⁷ Abádhí ongónà Kàgàwà ilè, kóró ale rádù abádhí ifu. Ndirò, yà inga náarúbhò dhu bhèyi, Ádrùngbǎle Kàgàwà nóongónà àrà abádhí-bvu níse rò yà owútána tí ndì nà'ù ale nǎ.

3

Péterù mà Yùwanì nà rǎ atdí òtsòtsù ale nígǔ dhu (Kas 4.9-22; 9.32-35; 14.8-10)

¹ Atdíku, Péterù mà Yùwanì nà náava ì ndíní ì owu tí 'ítsò Kàgàwà bhà idza ò rò, arùgyètdí adyifò-sìsì adyidò nga tó ò. ² Ní, Kàgàwà bhà idza ka kòtsù ònà tsàtsù-tí, abádhí atù òtsòtsù rórò ka kugu atdí ale. Wò ndi tsàtsù-òvò ní'ì «Àyàya Tsàtsù.» Bilinganà ka kongónà ndi ale nítdu, kiwù ìlinà ràdi ndi tsàtsù-tí, ràmbe mùdzùnà núnzi dǒ ànyì dza ròtsù ale-fó. ³ Ní, wò ale itdègu Péterù mà Yùwanì nà nalǎ Kàgàwà bhà idza ròtsù ró, ní kádù ndòpè ndàmbe dhu ùnzi dǒ abádhí-fó. ⁴ Ní, Péterù mà Yùwanì nà nùudí nyìkpóya wò ale rò, Péterù rádù àtina kà ní: «Ándà pé dòkà nga.» ⁵ Ní wò ale adù abádhí dǒ nga nándà atdyúna nyú nà, dhu òdò ndì ndí ndíní ndì ndabá tí abádhí-fó dhu-okú dǒ rò. ⁶ Pbéù, Péterù adù àtina kà ní: «Ma mí'ì ìmbá orò mà, ndirò fùrangà tí kátina suma mà nà màtí. Indù ma mábhùna ní fudù rí'ì dhu kèlè. Ní ma mátina inyì ní: «Nàzàretì ò ale Yèsù Krístò-òvò rò, íva nyì nyidè, nyadù ùbhi.»

⁷ Wò dhu-dzidò, Péterù adù wò ale àlu fangà tó òtsùna rò, ndivà orà. Ní urò rò tí, kà-pfò mà kà-pfò-kilità mànà náadù obi nábà. ⁸ Ní wò ale ibe ndì ndidè pfòna dǒ, ndàdù abhi òpè. Àbadhi mà náadù òtsù atdíkpá Kàgàwà bhà idza, Péterù mà Yùwanì mànà nà. Ní àrà ndì ndàrà rórò, wò ale ambénà ndòbhè dǒ òbhè tí, Kàgàwà nílè ndì ndí rórò. ⁹ Kàgàwà bhà idzá ì'ì kóró ale náala ka ùbhi rùbhi ndàdù àmbe Kàgàwà ilè dǒ rò. ¹⁰ Ní, abádhí itdègu kùnǎ yà Kàgàwà bhà idza tó «Àyàya Tsàtsù» tí kátina tsàtsù-tí arádi ndàmbe mùdzùnà ùnzi dǒ ìndrù-fó ale tí, ní òdò nísì abádhí ò, idhò rádù abádhí ùkò atdidò wò ale rò ndì nònzì dhu-okú dǒ rò.

Péterù rǎ dhu òvò ihé-yà tò dhu (Kas 2.22-36; 4.5-12; 5.30-32)

¹¹ Wò ale náapbà ndì atdidò Péterù mà Yùwanì mànà rò. Ní abádhí adù owu atdíkpá, 'owù òko Kàgàwà bhà idza tó mbàrazà-tsinà. Ndi mbàrazà-òvò ní'ì «Ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì bhà mbàrazà.» Nírò ní ndi ìndrù náadù itse, ì ràndu ì abádhí-tí, idhò ùkò ì atdidò dhu-okú dǒ rò. ¹² Ní, Péterù itdègu wò dhu àlǎ, náadù dhu ivu abádhí-tsù ndàti: «Nyí, Phàisràyéli tó pbiirì ò bhà tírò, ádhu nyí nyàbhù nyí idhò rùkò nyí wò ale ògù dhu-okú dǒ rò ní? Ndirò, ádhu nyí nyùdì nyìkpòku ròkà, nyàmbe màndà dǒ fàkà ádrùngbǎnga tó obi ní mà mábhù ka rògù dhu bhèyi ní? Ndirò ngàtsi ní, Kàgàwà òzè dhu ònzì mà marí dhu-okú dǒ rò mà mábhù ka ròpè ndùbhi dhu bhèyi ní? ¹³ Àlè t'ábhuna Àbràhamù, Ìsakà, Yàkòbhò mà tó Kàgàwà ní ndi pbiindà ìncò-akpà Yèsù Krístò, yà nyí nyípfo nyàbhù òmvù-fó ale nòcòvò nàbhù rilè ndì. Nyí nyuvó nyí lìwalì Pilatò rò ìnzì ka níkòlò tí imbi ò rò, àzèmbè iwà àbadhi òtdì kà-ànyà ndíní ndì ndikòlò tí

rórò. ¹⁴ Nyí nyadhò yà Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ ale nyú, ndirò obhónángatále nyú, nyàdù abvo òkye arí ale nyú nábhù kíkòlò imbi ò rò. ¹⁵ Ní ndi dhu-otù ò, nyí nyábhù kohò ale ní yà ípíròngá nábhù arí indrú tò ale nyú. Pbéù, Kàgàwà ábhù wà ka rìngbè ndi òve-bvù rò. Ní mǎ ní ndi dhu tó ngàmbi. ¹⁶ Wò nyí nyálána ale nyí nyùni wà mbèyi nyú. Ní ka nábhù ràbà òbi dhu ní yà mǎ má'ù Yèsù-òvò bhà ádrùngbǎngá tò òbi. Yèsù ná'ú ka kí dhu nábhù ndi ka rògù atdífò wò nyí nyálána dhu bhèyi.

¹⁷ Ní àbanínzò, kòmbí mǎ m̀ni wà dhu wò nyí nyónzì fùkú ádròdrò ale mànà Yèsù rǒ dhu, ní nyí rónzì inzà nyí nyùni nga dhu-okú dò rò. ¹⁸ Pbéù, wò Kàgàwà ádù ònzìnà kà-rǒ dhu ní yà angyangyi ndi ndavò kóró p̀bindà p̀banábi-otù ò dhu. Káti p̀bindà Másiyà rabáya àp̀bè*. ¹⁹ Nírò, nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenge, nyàdù ingo Kàgàwà-ti'ò, ndiní kádù tí fùkú nzérenge nín-dò. ²⁰ Ndi dhu bhèyi ní ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà rí nyí nyí nyǎsò ònà kàsùmì nábhù rǎkǎ, ndàdù Yèsù, yà angyangyi ndi ndapì Másiyà nívi rìrà fùkú. ²¹ Kòmbí dhu àkǎ kà ràdi òrù-akpà ò, rǎrà àhù Kàgàwà rí kóró dhu-tsí nùgèrè róngò òwútána tí ònà idhò ò. Kàgàwà avò wà ndi dhu angyangyi nyú p̀bindà ìlìlǎ p̀banábi-otù ò*. ²² Obhò tí, Músà ati: «Ádrùngbǎle fùkú Kàgàwà níipfoya ima bhèyi atdí p̀bindà nabi fùkú nzínzìkù ò rò. Ní dhu akáya nyóngò kà r̀nɔna fùkú kóró dhu níri. ²³ Inzì róngo ndi nabi r̀nɔna dhu ìri ale-tse nótù Kàgàwà róngo àdù kóró p̀bindà ale nzínzì ò rò*.»

²⁴ Péterù adù dhu ise átò ihé-yà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà p̀banábi kóró, ròpè ndi Sàmòlè rǒ rò, rǎrà àhù dzina dǒ uvò kóró ngùkpà p̀banábi ò, náavò dhu átò ì idhò ò ì nonziya dhu dǒ. ²⁵ Nyí ní p̀banábi tó inzo. Ní kókò p̀bindà p̀banábi-otù ò Kàgàwà anzi lǎkǎ ní kǎnzi fùkú. Ndirò nyí nyùngbò wà nyí Kàgàwà nà yà abhùkù mànà Kàgàwà mǎ nùungbò ì dhu-otù ò. Obhò tí, Kàgàwà ati Àbràhamù ní: «P̀bàkù p̀bàdzukuru-otù ò, ma masoya yà adzi ò r̀gànda-tsù kóró*.» ²⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà ívi p̀bindà ino-akpà Yèsù Krístò fùkú wemberè tí, ndiní nyí naso tí ndàbhù nyí nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenge.»

4

Péterù mǎ Yùwanì nà nùsò ka kí, kádù dhu òngù tsyà yà dhu

¹ Wò Péterù mǎ Yùwanì nà rí dhu òvo ihé-yà tò ònà kàsùmì ò ní ndi p̀bàkùhání mǎ, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndiri tò ádrùngbǎle ale mǎ, P̀basàdùkáyò mànà nùtò ì ànyirò. ² Ní, abádhí-idhè náika nzà ndi wò Péterù mǎ Yùwanì nà rí dhu ùdhè ihé-yà tò Yèsù ingbè ndi òve-bvù rò dhu dǒ rò. Ndi dhu rítèna dhu ní ìkye ùv̀ve ale rǎdù ìkye dhu, ndirò ùngbè ùv̀ve kutdù ì ale rǎdù ùngbè òve-bvù rò dhu. ³ Ní, abádhí adù Péterù mǎ Yùwanì nà nùso. Ní inga ràti nídhuní, abádhí adù Péterù mǎ Yùwanì nà nùli imbi ò, rǎrà àhù tsùtsǎ nínganí nga ò. ⁴ Pbéù, ihé-yà nzínzì ò ábhò ale nyú, kókò óyò ábhàlì rùdhèna indrú tò dhu níri, náa'ú Yèsù, ndi dhu rǎdù Yèsù ná'ù ale-bvù nábhù risé ndi, r̀hù mbèmbè imbò lufù ale tí.

⁵ Tsùtsǎ nínganí, P̀bàyàhúdí tó ádròdrò ale mǎ, p̀bàkùrù mǎ, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà náandu ì Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁶ Abádhí náandu

* 3:18 3.18 Luk 24.26-27 * 3:21 3.21 Ìsa 34.4; 51.6; 65.17 * 3:23 3.23 Tòr 18.15,18,19 * 3:25 3.25 Òpt 22.18; 26.4

ì atdíkpá pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà Anà mà, Kàyafà mà, Yùwanì mà, Àlisanderù mà, ndirò pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kámá-idzá ǒ bhà màná. ⁷ Ní, kǒkò ì nàndu ale náavi Péterù mà Yùwanì nà kiwù nà nzínziya ǒ, 'àdù dhu ǒpè 'òngù tsùyá. Abádhí ati: «Nyí nyú, nyí nyígù wò òtsòtsù ale àdhi bhà ádrùngbànga tó obi nǎ, ndirò àdhi-òvò rǒ?»

⁸ Ní, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí nírá Péterù, ràdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí ádròdrò ale mà, pbàkùrù màná tírò, ⁹ kòní indo nyí nyí dhu òngù tsùkà wò òtsòtsù ale rǒ mà mǒnzi idzinga mìgù ka dhu-okú dǒ rò. ¹⁰ Nyí nyàkǎ nyùni, nyí kóró Pbàisràyéli tó pbìrì ǒ bhà màná dhu ní, nyí nyábhù Yèsù Krístò, Nàzàretì tó pbànga ǒ ale, kutǒ mùsàlabhà dǒ dhu. Ní, Kàgàwà ádù wà kàbhù rìngbè ndì ǒve-bvù rò. Kǒvò-okú dǒ rò nga ní ndì wò ale idè ǒnzìkú idzi rǒ rò ní. ¹¹ Ndi Yèsù ní ndi Kàgàwà bhà Andítá nówò dhu okúna dǒ rò ndàti:

‘Yà nyí nyabvù igi odu, nyí, idza òru arí ale tírò,

ní ndi òngò idza-pbidò nódò ràdù odu tí*»

¹² ǒgù ràdù ndàbà kǒtù ǒ tí atdírò, ìmbǎ ngǎtsi ale-òvò rǐi yà adzi ǒ atdí màtí, yà Kàgàwà ìbhò ndíní indrù ugù tí otùna ǒ nídhuní.»

¹³ Ní wò dhu bhèyi Péterù mà Yùwanì nà àdu dhu fíyò ìmbǎ ǒyá ǒdò na dhu náadù Pbàyàhúdì-bvù ádròdrò anya ìtdì arí ale àbhù idho ràko atdídǒ. Ndirò, abádhí asù dhu Péterù mà Yùwanì nà rǎrǐ inzà inga nùni ndirò inzà dhu nǒzù ale. Ndirò abádhí asù dhu átò Yèsù màná arùbhi ùbhi rǒ atdíkpá ale rǎrǐ ì. ¹⁴ Pbétù, wò ǒgògù òtsòtsù ale nálà ì ì nzínziya ǒ idè rǒ rò, abádhí rùnǒna dhu náadù àwí àwí tí. ¹⁵ Ní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà návi rùvò dhàwanì-dzá ǒ rò, 'àdù 'òpè 'àgò ì nzínziya ǒ. ¹⁶ Abádhí ambénà àtìna dǒ nzínziya ǒ: «Àlè kí kòrì ale ǒnzi ìngbà dhu bhèyi? Ohó tí, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà kóró nùni wà wò abádhí ǒnzì wiwì mbèyi nyú. Ní, àlè kí nzí àdù ndi dhu àgò. ¹⁷ Pbétù, dhu àkǎ nzá ndi dhu-òyí rùgà ndì kóró ale nzínzi ǒ. Àlè kàkǎ àlè risò abádhí ìnzì Yèsù-òvò nati tí tdítǒ atdí ale-bì ǒ màtí.»

¹⁸ Ní wò dhu-dzidǒ, kǒkò ádròdrò ale adù Péterù mà návi rìtsù tdítǒ tiya ǒ. Abádhí adù dhu ìsò Péterù mà tò ìnzì Yèsù-òvò nati tí akekpá màtí, ndirò ìnzì dhu nudhè tí tdítǒ indrù tò Yèsù-òvò rǒ. ¹⁹ Pbétù, Péterù mà Yùwanì nà náadù dhu àdu abádhí tò, 'àti: «Nyòtdì pé yà anya nyí nyú tírò. Ádhu Kàgàwà-nyìkpó nǒfò: tí kíri tsùkú dhu, ndirò, tí kíri tsùnà dhu? ²⁰ Mǎ'í na ní ndì, ìnzì mà màdù iwà mà màla dhu mà, ndirò iwà mà màrì dhu mà nówò mà mí indrù tò dhu nùbhà.»

²¹ Ní, abádhí dǒ ì òrù tdítǒ dhu-dzidǒ, kǒkò Pbàyàhúdì tó ádròdrò-anya ìtdì arí ale náadù abádhí ùkòlò ròwù. Ì ádròdrò ale ala nzá abádhí dǒ ì ì anya ǒtdì okúna dǒ rò atdí dhu mà. Ohó tí, kóró ale adù òko 'ámbe Kàgàwà ilè dǒ wò ndì nǒnzi dhu-okú dǒ rò. ²² Wò ndi Péterù mà Yùwanì nà náanzì wiwì rǒnà 'igù ale ní'ì iwà pbìndà ato isé ndì ròsè ìfo kumì ato dǒnǎ ale.

Yèsù ná'ù ale rǐ 'ìtsò Kàgàwà rǒ dhu

²³ Ì ka kùkòlò dhu-dzidǒ, Péterù mà Yùwanì nà náadù òwu ǒdhíya rǐi ì, 'àdù yà pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, pbàkùrù màná nówò fíyò dhu náwe abádhí tò. ²⁴ Ní wò dhu ì ìrì rò, kǒkò Yèsù ná'ù ale náadù 'ìtsò Kàgàwà rǒ, 'àti: «Ò Ádrùngbálé, nyi nyanzi ndi òrù-akpà mà, yà adzi mà,

* 4:11 4.11 Zàb 118.22

ádròdrò rèrù-abábá mànà òyá arí'í kóró dhu mànà. ²⁵ Pbhùkù Hlilá-Alafí nǐ nyi nyabhù pbhùkù ino-akpà, abhukà, ádrùngbǎ kamà Dàwudi ròvò dhu indrù tò. Kǎti:

«Ádhu wò dhu bhèyi inzà Kàgàwà núnì ale-tsi àva ndì nǐ?

Ndirò, ádhu indrù òko 'ámbe ìmbǎ tǐya nà dhu ùdhe dǒ ndíní ì onzi tí nǐ?

²⁶ Yà adzi ò ádròdrò ale nóbhòlò wà ì ila t'úgyeta tò. Ndirò, kámá nádù wà 'ìrì atdíkpá, ndíní ì ugye tí ì Ádrùngbǎle Kàgàwà nà, pbìndà Másiyà mànà*.» ²⁷ Obhó tí, ádrùngbǎ kamà Hèròdè mà, lèwalì Pòtiyò Pilatò mà, inzǐ ní Pbàyàhúdì mà, Ìsràyeli tó pbìri ò bhà mànà núndu wà ì yàrí kigò ò. Abádhí ùndu ì, ndíní ì ugye tí Yèsù, pbhùkù Hlilá ino-akpà, yà nyi nyú nyi nyútri ale. ²⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí ònzi pbhùkù ádrùngbǎnga tó obi nǐ yà nyi nyú nyi nyudhè ndirò nyi nyazè rònzì ndi angyangyi dhu. ²⁹ Nírò kòmbí Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, ándà pé kòkò ale rǎpàna 'ònzì ròká dhu. Ábhù pbhùkù ino ròwù pbhùkù ote òvò rǒ indrù tò ìmbǎ òyá odò na. ³⁰ Ígba otsúnù, ndíní indrù nigú tí, ràdù wìwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angyi indrù-nzínzi ò dhu mànà nónzi pbhùkù Hlilá ino-akpà Yèsù-òvò rǒ.»

³¹ Ní Yèsù ná'ù kòkò ale nùtdègu itsòta nító, ní yà abádhí 'ì ì àndu ì ró nga náadù ndòpè ndivi, Kàgàwà ràdù abádhí ìra pbìndà Hlilá-Alafí nǐ. Ní, abádhí adù 'òpè 'ùnò Kàgàwà bhà ote ìmbǎ òyá odò na.

*Yèsù ná'ù ale rǐ foyá dhu nùlǐ atdíkpá ròngò dzànàya ònzì dhu
(Luk 12.33; Kas 2.44-47; 2Kò 8.13-15; 1Yù 3.16-19)*

³² Yèsù ná'ù ale nǐ'í atdí ale bhèyi afiyya mà, atdyúya mànà ò rò. Atdí ale mà abádhí nzínzi ò nóongónà nǐ fóná dhu àtì pbìndà dhu nyú tí. Pbhétù, abádhí ongónà kóró foyá dhu nùlì atdíkpá. ³³ Abádhí ongónà àdù Ádrùngbǎle Yèsù ingbè ndi òve-bvù rò dhu tó màkùrù nóvò indrù tò ádrùngbǎ obi nyú nà. Ndirò Kàgàwà ongónà àdù abádhí àso kóró atdidò.

³⁴ Dhu òtdì ndi róná ale nǐ'ínà mbǎ abádhí nzínzi ò atdí màtí. Obhó tí, inga nà ale mà kóró, idza nà ale mànà kóró, nóongónà ì dhu-tsi nùdzi, 'àdù iwu ì òngyè fùrangà nà, ³⁵ 'ùbho Yèsù bhà uvitatále-fó. Ì uvitatále ongónà àdù ndi fùrangà nùndò kóró ale tò, ngǎtsi ale ràbà ka dzànàna ònzì ràdù dhu-bvùtì.

³⁶ Ndi dhu bhèyi tí, Yòzefù tí kátina atdí Mùlawi nǐ'í inga nà. Ka nǐ'í Kipurò tí kátina pbìri ò ka kugu ale. Yèsù bhà uvitatále ongónà àdù kànzi átò Bàrnabá tí. Bàrnabá-tì ní indrù-afi òpè arí ale. ³⁷ Ní kǎbhù pbìndà inga kodzi, ndàdù ìrà ndi fùrangà nà, ndìrà àbhù nà Yèsù bhà uvitatále-fó.

5

*Ànàniyà mà pbìndà tsibhále Sàfirà nà rǒ ndì nanzi dhu
(Tòr 23.21-23; 2Ká 5.20-27; Kas 4.35-37)*

¹ Pbhétù, Ànàniyà tí kátina ale mà nǐrì ì pbìndà tsibhále Sàfirà nà 'àbhù fiyò inga kodzi. ² Ní, Ànàniyà idyi ndi inga ka kodzi róná fùrangà-ròrò findà, iwà pbìndà tsibhále ùnì átò rǒrò. Wò dhu-dzidò, kǎdù àrà ndi fùrangà-go àbhù Yèsù bhà uvitatále-fó. ³ Ní Péterù ivú dhu Ànàniyà-tsu, ndàti: «Ànàniyǎ, ádhu nyi nyàbhù pfòmvo Sitanì rìrà affinù nǐ? Nyi nyètrǎ

* 4:26 4.26 Zàb 2.1-2

Kàgàwà bhà Hlĩl-Àlafí, nyadù inga nyi nyàbhu kodzi rò nyi nyàbà fùrangà-ròrò nídyi indù. ⁴ Inzá nyi nyàpè ndi inga àbhù kodzi rò, ka nì'ì t'óbhó pbàkù? Ndirò, iwà màtí nyi nyàbhu ka kodzi rò, nyi nyòngyè fùrangà nì'ì t'óbhó pbàkù kèlè? Ní, ádhu nyú nyi nàbhu nyonzi dhu wò dhu bhèyi? Nyi nyànò nzá títò indrù tò, pbétù nyi nyànò ka Kàgàwà tò.»

⁵ Ní wò Péterù ànò dhu ndi ndiri rórò tí, Ànàniyà nùtsi obvò, ndàdù òvè dòtsí. Ní kóró ale, wò Ànàniyà rò ndi nònzi dhu niri ò ọ̀ọ̀ isí atdíđ. ⁶ Wò dhu-dzidò, kpabhínzo adù iwu, 'àkpòrò Ànàniyà-abvò-ngbò mberù* ò, 'adù ọ̀wu ọ̀tdùnà.

⁷ Mbèmbè ìbhu adiyifò-sisi tí Ànàniyà òvènà ró adiyifò-sisi àdà rórò ní ndi, kàbhà tsìbhále, Sàfirà náatsù tdítdò Péterù mà-tí'ò. Kǎni nzá pbìndà ale rò ndi nònzi dhu. ⁸ Ní, Péterù ivú dhu kà-tsù, ndàti: «Éno pé! Tí nyi nyàbhu inga kodzi róná fùrangà-bvu yà?» Ní, Sàfirà adù dhu àdu ndàti: «È! Ka ní wò.»

⁹ Ní Péterù adù àtìnà Sàfirà nì: «Nyí nyadù nyiri ìngbà dhu bhèyi pbàkù ale nà, nyòwù Kàgàwà bhà Hlĩl-Àlafí nyú nátra? Àndà! Kòní pbàkù ale ọ̀tdù ọ̀wu kpabhínzo rìtsù kòkò dǎ. Ní, abádhí rǐ avvònu itdu átò, 'òwu ọ̀tdùnà.» ¹⁰ Éró rò tí, Sàfirà nùtsi gbùù obvò Péterù-ònzǐ, ndàdù òvè dòtsí. Ní, idza ì itsù rò, kpabhínzo adù Sàfirà ọ̀tu iwà òvè ró, 'adù kǎ-bvò itdù, 'òwu ọ̀tdùnà átò yà kàbhà ale ì ọ̀tdùnà ró.

¹¹ Ní, ọ̀ọ̀ nùsǐ atdíđ kànìsà ò, wò Ànàniyà mà Sàfirà nà rò ndi nònzi dhu ì iri rò.

Yèsù bhà uvitatále rǐ andi nà ibi ale nígǔ dhu

¹² Yèsù bhà uvitatále náanzì ábhǒ wiwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angyi indrù-nzínzi ọ̀ ábhǒ dhu mànà indrù nzínzi ọ̀. Ndirò, Yèsù ná'ù ale kóró nóongónà 'àndu bilìnganà. Abádhí ongónà òko atdíkpá «Ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsinǎ. ¹³ Ndirò, yà inzà Yèsù ná'ù ale nzínzi ọ̀, atdí ale mà nóongónà nzí ndòmùvù ndàngbò ndi abádhí nzínzi ò. Pbétù, indrù ongónà àdù àmbè Yèsù ná'ù ale ilè dǎ atdíđ. ¹⁴ Ábhǒ kpabhále mà vèbhále mànà nóowúnà Ádrùngbǎle Yèsù à'ù rǒ, ndi dhu ràdù àrà ka ná'ù ale-bvu àbhu rǒ risè ndi atdíđ.

¹⁵ Ní, indrù nóowúnà andi nà ale nùmbà rǒ 'iwù nà ngudhà ò. Abádhí owúnà ì ale nùli rǒ ròyì fìyó ara mà fìyó ótdù mànà dǎ, ndíní Péterù rǔda ànyirò ònà kàsùmì ọ̀, àbadhi-sisi nyé mà náara tí ndìbvu rǒ atdí ale dǎ màtí. ¹⁶ Ábhǒ ale nyú nóowúnà iwu rǒ andi nà ale nà, nzére-alafí nàaràvu ròyá ale mànà yà kyèròkyèrò rǐ'ì Yèrùsàlemà tó kigò-tí pbanga ònà rò. Ní ì ale owúnà ọ̀gù rǒ kóró.

Yèsù bhà uvitatále nùsǒ ka kí, kadù dhu òngù tsèyá dhu

(Ìsa 65.13; Kas 4.5-12; 12.3-11; 18.20)

¹⁷ Wò dhu-dzidò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǎ kamà, yà ì ì'ì mànà atdíkpá Pbàsàdùkáyó tó mùtè nzínzi ọ̀ ale mànà, náambénà Yèsù bhà uvitatále rǒnzina dhu-adhà ònzì dǎ atdíđ. ¹⁸ Ní abádhí adù Yèsù bhà uvitatále àbhu kusò, kudo kóró ale tó imbi-dzà ò. ¹⁹ Pbétù kùbhingá nà, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà atdí màlàyikà náadù ìrà imbi-dzà-tsù nùpfò,

* 5:6 5.6 Ndi mberù-tidò nì'ì avvo-ngbò t'ákpòròta tó tí ka kapi.

ndàdè Yèsù bhà uvitatále àbhù rùvò iri. Ndirò, ndi màlàyikà adù àtìna abádhí nǎ: ²⁰ «Nyòwu nyíkò Kàgàwà bhà idzá, nyàdù ípirõnga-owútá dǒ róte kóró màkùrù nòvò indrù tò.» ²¹ Ní, Yèsù bhà uvitatále adù 'ìvà bhòtsungá nyú, 'òwù Kàgàwà bhà idza ò, 'adù 'òpè ùdhe dhu indrù tò.

Pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà mà, yà ì ì ì màna atdíkpá ale màna níwù ùvò rò, abádhí adù Pbàyàhúdí-bvù ádròdrò-anya itdi arí pbàkùrù-tsù àndu. Ndirò, abádhí adù sàndìrì àvi ròwù Yèsù bhà uvitatále ùgù, 'ìwù nà imbi ò rò. ²² Ní imbi-dzà ò ì ìwù ùvò rò, kǒkò sàndìrì adù nzá ì uvitatále òtù abádhí ka kúdo ònà káluga ò. Ní abádhí adù 'adu anya t'ítàtì t'ále-tì'ò, 'adù dhu òvò fiyò, 'àti: ²³ «Mǎ mòwù ùvò imbi-dzà-lì'ò, ní mǎ mòtù ndi imbi-dzà-tsù mběyi nyú ka kùpbí ró. Ndirò, sàndìrì ní'ì inè fiyò ngari ò tì ì ikò ró. Pbétù, mǎ mitdègu tsàtsù ùpfo, ní mǎ màdù nzá atdí ale mà nótù káluga ò.»

²⁴ Ní wò Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndìrì tó ádrùngbǎle mà, pbàkùhání tó ádròdrò ale màna níitdègu wò dhu iri, ní abádhí-do ò nga adù ikù tì iku. Ní abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzinziya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhu nyú wò ndi nònzì kǒkò ale-rǒ?» ²⁵ Nírò ní ndi atdí ale ito ndi, nditsi àtìna kǒkò ádròdrò ale nǎ: «Nyàrì dhu! Kǒkò nyí nyábhu kusò, kúdo imbi ò ale rǐ'ì Kàgàwà bhà idzá ì ikò, 'àmbe dhu ùdhe dǒ indrù tò ró.»

²⁶ Ní, sàndìrì tó ádrùngbǎle mà, ròná ngùkpá sàndìrì màna náawù Kàgàwà bhà idza, ndínì ì ugu tì Yèsù bhà uvitatále 'ìwù nà anya t'ítàtì t'ále-ònzì. Pbétù, abádhí nùulú nzá ì uvitatále obi ní ìwù nà, indrù ràdù 'ùbvù odu ní dhu-òdò ònzì ì 'ì dhu-okú dǒ ró.

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, sàndìrì abhù Yèsù bhà uvitatále riwù ùvò ádròdrò anya itdi arí ale-ònzì. Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà náadù ndòpè ndòngù dhu abádhí-tsù, ndàti: ²⁸ «Mǎ mǐsǒ wà nyí inzì nyí nyowu tì dhu ùdhe rǒ wò ale-òvò ró. Ní, nyàndà pé nyí nyónzì dhu: Yèrùsàlemà tó kigò ò bhà nùlè wà ùlè tì fiyò nyí nyúdhèna wò ale dǒ dhu nǎ. Ndirò nyí nyòzè nyífo wò ale-azú dǒkà átò!» ²⁹ Ní Péterù mà ngùkpá uvitatále màna náadù dhu ádu kà tò, 'àti: «Akáká dhu tì kífù Kàgàwà ùnò dhu, ndirò tì kífù indrù ùnò dhu?» ³⁰ Nyí ní ndi nyí nyabhù Yèsù kutò mùsàlabhà dǒ ròvè, kadù òtdànà. Pbétù, abhúka tó Kàgàwà nábhu wà ka rìngbè ndi òve-bvè rò. ³¹ Ndirò, Kàgàwà ábhù wà ka ròdzì òrù-akpà ò, ndàdù àbhùnà ràdi findá fangà dòná rò. Kǎbhù ka ràdi Kamà tì ndirò Ògùba tì, ndínì otu nabhù tì Pbàisràyéli tò rùgèrè ì, 'ùbhà fiyò nzérenga, ràdù ubàta tò otu àbà. ³² Mǎ ní ì ì nónzì dhu tò ngàmbi. Ndirò, Kàgàwà ùnò dhu ifù arí ale nírá kǎrì ní pbìndà Hìlǎ-Alafì ní ì dhu tò ngàmbi átò.»

³³ Ní wòrì ote ì ìrì rò, ádròdrò anya itdi arí ale náakò atdídǒ, 'adù dhu òzè ndínì ì abhù tì Yèsù bhà uvitatále kokyè. ³⁴ Pbétù, abádhí nzinzi ò Gàmàliyeli tì kátìna atdí Mùfàrisayò ní'ì inè. Ndi ale ní'ì Músà bhà Úyátá tò màlímò, ndirò ka ní'ì atdídǒ kóró ale arífùna ale. Ní, kǎvà ndi ndidè òrù ádròdrò anya itdi arí ale nzinzi ò, ndàdù Yèsù bhà uvitatále àvi kipfo iri áké kàsùmì tì. ³⁵ Ní kǒkò uvitatále ùvò iri dhu-dzidǒ, kǎdù dhu òvò ádròdrò anya itdi arí ale tò, ndàti: «Nyí Pbàisràyéli tò pbìrì ò bhà, nyàndà nga mběyi kǒkò ale rǒ nyí nyápàna nyónzì dhu nà. ³⁶ Kòní, tdèkù tì Tèwudhà nívà ndi, ndàrà ndàtì rò ádrùngbǎle tì, mbèmbè ìfo miyà ale ràdù 'òdhò owùna ò. Ní ka kòhò ka, yà kà-tsù dhu ná'ù ale ràdù 'ìfàlà, wò abádhí ítso dhu ràdù inè.

³⁷ Tèwudhà-dzidõ, Gàlilayà tò p̀biri õ atdí ale, Yudhà tí kátina níva ndí ndí dhu bhèyi tí yà indrũ òzù ka kí òná kàsùmí õ, ihé-yà ràdũ 'òdhò owùna õ. P̀bètù, ka kòhò ka rò, yà kà-t̀sũ dhu ná'ù ale nádũ 'ìfalà àtò. ³⁸ Ní kòmbí ma mátna nyí nĩ: «Nyùvò kòkò ale tò dhu ò rò. Nyùbhà abádhí ròwù. Wò abádhí ùdhe ì onzi tí dhu mà, wò abádhí r̀onzina dhu màna ní'ina gukyè indrũ ò rò àhũ dhu tí, ní ì dhu r̀inè ìtirò. ³⁹ P̀bètù, ì dhu apé ì'ì Kàgàwà nyú ùdhè ndí ndonzi tí dhu tí, ní nyí nyí nzi ì dhu àbhũ r̀inè. Nyànda nga mbèyi! Akyè nyí nyowuna nyòtù Kàgàwà nà nyí nyí nyùgye ró.» Ní kòkò ádròdrò anya ìt̀dì arí ale náadũ wò Gàmalìyeli òvò f̀iyò dhu ìrì.

⁴⁰ Abádhí adũ uvitatále àvi ritsù tiya ò. Ní idza abádhí itsù rò, ì ádròdrò ale adũ abádhí àbhũ k̀vì, 'adũ dhu iso f̀iyò ìnzì Yèsù-òvò nati tí t̀ditdò indrũ nzínzi õ. Wò dhu-dzidõ, ì ale adũ abádhí ùkòlo, ròwù. ⁴¹ Ní Yèsù bhà uvitatále uvò k̀rì ale-ònzì rò dhèdhe nyú nà, ì ka kòzù iwà àkà 'abà àphè Yèsù-òvò-okú dò rò ale tí nídhuní. ⁴² Ndirò, Kàgàwà bhà idza õ màtì, idzàya ònà màtì, abádhí ùbhà nzá kóró idhò õ ì 'í dhu ùdhè indrũ tò dhu. Ndirò abádhí ùbhà nzá Yèsù r̀arĩ Masiyà dhu tò Ídzi Màkũrù nóvò ì 'í indrũ tò dhu.

6

Yèsù bhà uvitatále dzànà ònzì r̀óngo àr̀èbhũ ale nóvò ka kí dhu
(Uvt 18.13-26; 1Tì 3.8-13)

¹ Kòkò ì idhò õ, Yèsù bhà àbhàlì-bvũ náadì ndàrà ndise rò. Ní yà P̀bàgìrìkì t'ávana òte arí P̀bàyàhúdí* náadũ 'òpè 'ònu yà ávaya nyú nóte arí P̀bàyàhúdí† nĩ, f̀iyò abvo-ayí ròwù ùdzò tí ùdzo rò bilìnganà ònyù ùndo ka kí indrũ tò òná kàsùmí õ dhu-okú dò rò. ² Ní, atdí kumi òná óyò nà Yèsù bhà uvitatále náandu Yèsù bhà àbhàlì-t̀sũ kóró, 'adũ àtina nĩ: «Ínzà dhu àkà àlè r̀èbhà Kàgàwà bhà òte ùno àlè kí indrũ tò dhu ònyù-okú dò rò. ³ Nírò àbanìnzò, dhu àkà nyòvò àr̀èbhũ ale nzínziku õ, ndínì mà madũ tí ndi kasu àbhũ f̀oyá. † ale àkà ì'ì Ídzi mùtso nà ale tí, Kàgàwà bhà Hìlã-Alafí írà ale tí, ndirò dhu-ònga t'òvòta nani ale tí. ⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi kàsũka nádũ ì'ì indrũ dò mà mí mùtso dhu mà, Kàgàwà bhà Ídzi Màkũrù ùno mà mí indrũ tò dhu màna dhu kèlè.»

⁵ Ní, wò dhu adũ Yèsù bhà àbhàlì-nyìkpò nófò kóró. Ní, abádhí avò Stìfanù ádr̀ungbã a'uta nà ale, ndirò Kàgàwà bhà Hìlã-Alafí írà ale mà, Filipò mà, P̀òròkòrò mà, Nìkànòrà mà, Tìmonì mà, P̀àràminà ò, ndínì mà, Nìkàla màna. Nìkàla ní'ì Àtìyòkiyà tò kígò õ ale‡, yà P̀bàyàhúdí tò somà ò ndi nùgèrè ale. ⁶ Wò dhu-dzidõ, abádhí adũ kòkò ì òvò ale nítè Yèsù bhà uvitatále tò. Nírò ní ndi Yèsù bhà uvitatále adũ 'ìtsò otsúya ì ùlì abádhí d̀ò-t̀sírò r̀òrò.

⁷ Wò ndi kàsùmí õ, Kàgàwà bhà òte adũ ndanga atdíidõ indrũ nzínzi õ. Ndirò, Yèsù bhà àbhàlì-bvũ náadũ àdi ndàrà ndise rò atdíidõ Yèrùsàlemà tò kígò õ, ìbì p̀bàkùhání mà ràdũ Yèsù ná'ù àtò.

Stìfanù òsò ka kí dhu

⁸ Kàgàwà nírá Stìfanù p̀bìndà ìdzìnga mà, p̀bìndà ádr̀ungbãnga tò òbì màna nĩ. Ní, kàránà yà ìnzà apèna 'ònzì angyi indrũ-nzínzi õ dhu mà, wiwì-abábá màna nónzì rò indrũ nzínzi õ. ⁹ Ní ngúfe ale, yà «Íno-kàsũ õ

* 6:1 6.1 † ale ka kanzìna àtò Èlènístè tí. † 6:1 6.1 †-t̀sì ní'ì P̀hàèbrànìyà. ‡ 6:5 6.5 Ka kanzìna ka àtò pròzèlìtè tí.

rò ka kúkolo ale» tí kátina unduta-dzà ò ale nzínzi ò, náadù 'òpè 'àgò ì kà nà. † ale ní'ì Kùrenì tó kigò ò Pbàyàhúdì, Àlisàndùriyà tó kigò ò Pbàyàhúdì, Kilikiyà tó kigò ò Pbàyàhúdì, ndirò Àziyà tó mùlengù ò Pbàyàhúdì. ¹⁰ Pbéù, abádhí anzi nzá Stìfanù lè mà, kí'ì dhu-ònga t'òvòta tó màgèzi nà, ndirò Kàgàwà bhà Ìlìl-Àlafí ambèná kùndà dò kà ròte rò nídhunì. ¹¹ Nírò ní ndi abádhí adù indrù nódzi fèrangà rò ndínì i ale ovo tí dhu 'àti: «Má mírì wò ale nzéere nyú rí dhu èno Músà ní ndirò Kàgàwà ní rò.» ¹² Abádhí adù dhu itsu ihé-yà mà, pbàkùrù mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó màná-dò ò, ndínì dhu nivà tí Stìfanù rò. Nírò ní ndi abádhí alú ka 'òsò, 'adù owu nà, 'owù ùvò nà ádròdrò anya itdì arí ale-ònzì. ¹³ Abádhí adù owu titò dò rí Stìfanù òbhù ale nà átò ànyì, ndínì ka nobhu tí 'àti: «Ìnzì ndi ndi ndingyè ròrò, wò ale náarí dhu èno nzéere nyú àlè tó Kàgàwà bhà Ìlìl idza ní, ndirò Músà bhà Úyátá ní. ¹⁴ Má mírì wà ka ití rátina: Yèsù, Nàzàreti tó kigò ò ale rarí Kàgàwà bhà idza nùgòlò, ndàdù yà Músà ubhà àlè tó àlè tó màndu nùgere.»

¹⁵ Ní, wò anya t'ítàita-idzà ò ì'ì ale kóró núudí Nyìkpóya Stìfanù rò, 'adù kà-nyì àla Kàgàwà bhà màlàyikà-nyì bhèyi rólo rò.

7

Stìfanù rí dhu ovo indrù tó anya t'ítàita-idzà ò rò dhu

¹ Wò dhu-dzidò, pbàkùhánì tó ádròdrò ale dò kamà níwú dhu Stìfanù-tsù, ndàti: «Wò dùnú ka kànò dhu tí obhó dhu?» ² Ní Stìfanù adù ote òpè, ndàti: «Abádhí ndirò adódù, nyìri yà ma múnona fùkù dhu. Ádràngbànga tó awáwù nà arí'ì Kàgàwà náavi ndi àlè t'ábhunà Àbràhamù tó Mèzòpòtamiyà tó pbìrì ò kà rí'ì ròrò, tdù kàra àdi Hàranì tó pbìrì ò rò. ³ Ní, kàti Àbràhamù ní: «Ivà nyì fùkù pbìrì ò rò, ndirò fù-dzà-bhà nzínzi ò rò, nyarà yà indù ma mítèna pbìrì ò.»

⁴ Ní Àbràhamù ivà ndi Kàlìdeyà tí kátina pbìrì ò rò, ndàrà àdi Hàranì. Àbràhamù t'ábanà óvè dhu-dzidò, Kàgàwà adù Àbràhamù àbhù rìvà ndi Hàranì rò, rarà àdi yà kòmbí nyì nyí'ì óná pbìrì ò. ⁵ Ní ndi pbìrì ò, kàbhè nzá atdì adzi mà, ndirò pfóna-owù kílì róngà bvèti ngarì-ngba mà kà tó. Pbéù, kàkò wà làkà Àbràhamù tó ndàti, àbhù ndi rabhèya ndi pbìrì kà tó pbìndà pbàdzukurù màná. Kùno wò dhu ìmbà Àbràhamù arí'ì atdì ngbàngba nà màtí ròrò. ⁶ Kàgàwà ati yà dhu bhèyi: «Pbùkù pbàdzukurù nóowuya òko ngùkpà ale tó pbìrì ò. Ànyì, ka kabhèya abádhí róngò ino tí, kadù àvu ròyá, rarà àhù ifo miyà ato tí.» ⁷ Kàgàwà ati átò: «Ma mítdiya ndi anya nyàbhù óyá ale rí nyóngò ino tí pbìrì ò ale-dò. Ndi dhu-dzidò ní ndi, ma mabhèya abádhí rùvò ndi pbìrì ò rò, rìwù òko, 'òngò ima núle yàri ngarì ò rò.» ⁸ Wò dhu-dzidò, Kàgàwà adù kpabhínzo-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu nídì ize tí ndínì Àbràhamù màná ì ùngbò ì dhu nitè tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Ìsakà ka kùgù rò, Àbràhamù abhù kònzìnga kòbhòlò àrè rí idho isè idho ò. Ìsakà anzi dhu ndi dhu bhèyi tí idhùnà Yàkòbhò-rò, Yàkòbhò ràdù kònzì ndi dhu bhèyi tí atdì kumì dòná óyó nà idhùna, àlè t'ábhùna-nzínzi rò.

⁹ Adòyà Yòzefù-adhà ònzì ì arí dhu-okú dò rò, ì àlè t'ábhùna-nzínzi náabhù ka Mísri tó pbìrì ò bhà ròdzì. Pbéù, Kàgàwà ì'ì inè atdìkpá kà nà.

¹⁰ Ní, kǎdù kǎbhù rǎrà ùdà rǒ ndì ndábàna kóró àpè ònǎ. Ndirò, Kàgàwà abhù ka rǎbà idzinga Mísri tó p̀biri ǒ ádrùngbǎ kamà Fàrawù-ònzì, ndàdù dhu-ònga t'òvòta tó mǎgèzì àbhù kà tò. Ní, Fàrawù adù Yòzefù ìlì Mísri tó p̀biri ǒ ìwǎlì tí. Ndirò, kǎdù k̀lì ádrùngbǎle tí p̀bìndà idzá kóró dhu-dò.

¹¹ Wò dhu-dzidò, àgǎyì nùsì Mísri tó p̀biri ǒ ndirò Kànanà tó p̀biri ǒ màtì. Ndi dhu ní'ì ádrùngbǎ àpè nyú. Ndirò, àlè t'ábhúna rǐ ì ónyuna dhu mà àbà ró nga mà ní'ì ìmbá. ¹² Ní, Yàkòbhò itdègu inè ónyù rǐ'ì Mísri dhu ìri, náadù àlè t'ábhúna* nówì, ròwù wemberè tó abhi ní'ì ànyì*. ¹³ Joyó rí abádhi tó abhi nùsé ànyì abhi ǒ, Yòzefù adù nditè abádhi tó abádhi t'ádòná nyú tí. Nírò ní ndi ádrùngbǎ kamà Fàrawù adù Yòzefù mǎ-dzá-bhà nùni átò. ¹⁴ Wò dhu-dzidò, Yòzefù adù àbanà Yàkòbhò mà, kóró fì-dzá-bhà màná návi riwù òko Mísri tó p̀biri ǒ. F ale-bvù kóró ní'ì àrùbhù kumi dòná ìmbò nà ale. ¹⁵ Ní, Yàkòbhò adù òtse Mísri. Àbadhi mà, p̀bì inzo àlè t'ábhúna màná náawù uvè ànyì. ¹⁶ Ka kadúnà òwu abádhi-abvò nùmbà rǒ, kiwù ǔtdùnà Sikemù tó p̀biri ǒ, yà àlè t'ábhúna Àbràhamù náadzì fàrangà rǒ Hèmcòrà bhà inzo-fò ìbhu ǒ.

¹⁷ Ní, yà Àbràhamù tò Kàgàwà akò lǎkǎ rǎkǎ ònǎ kàsùmì nùtdègu ndindù, ní àlè tó ale-bvù nùsè ndì ndòtrò atdíidò Mísri tó p̀biri ǒ. ¹⁸ Nírò ní ndi yà inzà Yòzefù nùni ádrùngbǎ kamà náanyù idzi Mísri tó p̀biri dǒ. ¹⁹ Ní ndi ádrùngbǎ kamà nùútrá àlè tó ale, ndàdù àvu àlè t'ábhúna rǒ. Kǎdù abádhi ǔtu átò rùbhǎ foyá nzónzo ndínì uvè tí. ²⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ ní ndi, ka kugu Mùsà. Mùsà ní'ì atdíidò áya, ndàdù Kàgàwà-nyìkpò òfò ngbàngba. Ní ka kadò ndi Mùsà tó ngbàngba ìbhu àbì t'ábanà bhà idzá. ²¹ Ìyànà itdègu Mùsà tó ngbàngba ùbha, ní ádrùngbǎ kamà Fàrawù t'ívanà adù kidyì, ndàrà ìvinà p̀bìndà ngbàngba nyú bhèyi. ²² Ní ànyì-dzá, ka kudhè Mísri ǒ bhà tò ka karúdhèna dhu-tsi-tidò kóró Mùsà tò, àbadhi ràdù ì'ì ádrùngbàngba tó ǒbì nyú nà òtèna ǒ, ndirò kàsuna ǒ màtì.

²³ Ní atdiku, ìfo kumi atò nà ndì ndí'ì rǒrò, Mùsà nùudhé dhu ndì rǎkǎ ndàrà adóna P̀bàisràyéllì nándà. ²⁴ Ní, kǎtù abádhi nzínzì ǒ atdí ale ròná Mísri ǒ atdí ale rávu ró. Ní, kǎzè ndisò kà-rǒ dhu. Ní, adònà-rǒ dhu ndì ndutsè tí, kǎdù wò Mísri ǒ ale nóhò òho tí. ²⁵ Kǎtì dhu ùnì adóna P̀bàisràyéllì rǐ dhu ùnì, Kàgàwà rívi ndi ndì, ndínì ndi nduwù tí ì'ì ino-kàsù ǒ rǒ dhu tí. P̀bétù abádhi adù nzà ndi dhu ùnì.

²⁶ Tsùtsǎ nìnganì, Mùsà atù óyò P̀bàisràyéllì 'òngbu rí ró. Ní kǎzè ndùkòlò abádhi-ònga ròkò màrùngà ǒ. Ní, kǎtì abádhi ní: «Àbanìnzò, nyì ní atdí odhi! Ní ádhu nyì nyávu rùkú nyì-tírò ní?» ²⁷ P̀bétù, yà odhìna rǒ rùbhi àvu rǒ ale nùdzì Mùsà, ndàdù àtìna nì: «Ádhi ndi inyì nìlì dòkǎ kamà tí? Ndirò ádhi ndi nyì nìlì ndínì nyì nyongó tí ànyàka ùnò?» ²⁸ Nyì nyòzè tí nyohò ma yà inzi nyì nyòhòná Mísri tó p̀biri ǒ ale dhu bhèyi?» ²⁹ Ní, wò dhu ndì ndirò rò, Mùsà akù dòtsì, ndàrà àdì P̀bàmidiyani tó p̀biri ǒ. Ànyì kǎdhì kpabhá nzónzo joyó.

³⁰ Ffo kumi atò dzidò, Kàgàwà bhà màlàyikǎ náavi ndì kà tò Sìnayi tí kátina p̀biri-akpa tí arí'ì rùngù ǒ, kǎzù rǒrù ròná inzi rógbe rǒrò kídžùmbà ǒ. ³¹ Ní idhò nùuko Mùsà atdíidò wò dhu ndì ndàla rò. P̀bétù, yà ndì ndòndri ndínì ndì ndandá tí dhu mbèyi rò, Mùsà ìri Ádrùngbǎle Kàgàwà-tù wò kǎzù ò rò róte ró. ³² Kǎtì: «Ima ní abhúnù tó Kàgàwà. Ima

* 7:12 7.12 F àlè t'ábhúna ní'ì kǎbhà inzo. * 7:12 7.12 Opt 42-45

ní Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò mà nà tó Kàgàwà.> Ní, ọ̀dọ̀ nǐ ndí ndívi dhu-okú dọ̀ rọ̀, Músà adù nzá ndòm̀vù ndàndà ndi kàzù-dòngà mà tđítđó. ³³ Wọ̀ dhu-dzidó, Ádrùngbàlẹ̀ Kàgàwà adù àtìnà kàń: «Ƴwa p̄f̄on̄u rọ̀ kàyitò, wọ̀ nyi nyidè rọ̀ nga ní ìllà ngari nídhuní. ³⁴ Obhó tí, ma màla wà p̀bàkà ale r̀b̀àna Mísri tó p̀biri ọ̀ bhà fọ̀ àp̀bè! Ndirò, ma mìrì wà abádhi r̄ ùh̄ú tí dhu. Ní, ma mìfọ̀ wà òr̀ù-akpà ọ̀ rọ̀, ndíńí ma mipfo tí abádhi ndi àp̀bè ọ̀ rọ̀. Ní, irà! Kòmbi ma mí nyovi Mísri.»

³⁵ Stìfanù adù dhu òvọ̀ tđítđó, ndàti: «Wọ̀ ndi Músà P̀bàisràyélí adhò angyinà rọ̀. Abádhi ati kàń: «Ádhi ndi inyi n̄li dọ̀kà kamà tí? Ndirò ádhi ndi nyi n̄li ndíńí nyi nyongó tí ànyàka ùnò?» Ndi Músà kèlè ní ndi Kàgàwà adù òvinà r̀ràrà kamà tí, ndirò P̀bàisràyélí ùkòlò rí ino-kàsù ọ̀ rọ̀ ale tí. Kítè ndi kà tó p̀bìndà màlàyikà-otù ọ̀, yà inzi r̀ógbe r̀órò kàzù r̀òr̀ù r̀ònà k̀dzùmbà ọ̀. ³⁶ Ndi Músà ní ndi, P̀bàisràyélí n̄ipfo Mísri rọ̀, yà inzá apèna 'ònzì angyi indr̀ù-nzínzi ọ̀ dhu mà, ize mànà ǹónzi ndi ndí dhu-otù ọ̀. Kànzì i dhu Mísri tó p̀biri ọ̀ «Òlòlù ádr̀ungb̀à r̀èr̀ù» tí kátina ádr̀ungb̀à r̀èr̀ù ọ̀, ndirò r̀ùngù ọ̀ ifo kumì ato ọ̀. ³⁷ Ndi Músà kèlè ní ndi dhu navò P̀bàisràyélí tó ndàti: «Kàgàwà n̄ipfoya ima bhèyi atdí p̀bìndà nabi f̀k̀k̀ù nzínziku ọ̀ rọ̀.» ³⁸ P̀bàisràyélí àndu ts̀yèya r̀ùngù ọ̀ rọ̀, k̀ng̀ónà ndi ìde àlè t'ábhúna mà nzínzi ọ̀ yà Sinayi tó p̀biri dọ̀ rọ̀ rí dhu òvọ̀ f̀indà Kàgàwà bhà màlàyikà mànà. Kàkò ndi ipir̀ngà tó ọ̀tẹ̀, ndàdù ùdàna àlè tó. ³⁹ P̀bétù, àlè t'ábhúna náazè nzá 'ifu Músà r̀ùnona dhu. Abádhi ongónà kà-tsù dhu àsà àsà tí, atdyúya ràdù ì ì ndíńí ì adù tí ì Mísri tó p̀biri ọ̀.

⁴⁰ Ní atdiku, abádhi ati Àr̀òńí n̄: «Mà m̀eni nzá yà Mísri rọ̀ mà nábhu m̀v̀v̀ò Músà rọ̀ ndi n̄pè yà k̀àrà i dhu. Ní, ọ̀bhòlò m̀ng̀ũ-ngo-wòyò* f̀àkà, ndíńi kà kongó tí ànòna kambe ọ̀wu dọ̀ nà angyi f̀àkà.» ⁴¹ Ní abádhi abhòlò ìkyi-ngba-wòyò, 'adù ìzà tó perè ùbì ndi s̀anamù-ngba-ònzì. Ndirò abádhi anzi m̀h̀endù dhèdhe nyú nà ndi ìtírò ì ọ̀bhòlò dhu-okú dọ̀ rọ̀. ⁴² Ní, Kàgàwà ugèrè dzinà-dò abádhi tó, ndùbhà r̀òngò àmbe òr̀ù-akpà-nyi rọ̀ dhu n̄lẹ̀ dọ̀, Kàgàwà bhà p̀bànbí tó bh̀k̀k̀ù ọ̀ ka kandí dhu bhèyi. Ndi andítá átì:

«Ìsr̀ayeli ọ̀ bhà,

yà r̀ùngù ọ̀ nyi nyónzi ifo kumì ato ọ̀, nyi nyúbì tí ùbì ìzà tó perè onzidú? Ndirò, nyi nyúbho tí ùbhò ng̀k̀pà dhu-tsí tó perè idù?

⁴³ Inzá akèkpà màtì! P̀bétù nyi nyúbhì Mòlokì‡ bhà hemè nánò rọ̀, nyàdù ọ̀wu f̀k̀k̀ù m̀ng̀ũ-ngba R̀èfani§ bhà alali-wòyò nánò rọ̀. I dhu-wòyò nyi nyabhòlò ndíńí nyi nyongó tí ùlènà.

Ní, ndi dhu-okú dọ̀ rọ̀ ní ndi ma mí nyàbhù kumbà nyi, karù nyi nà àr̀ù tí

Bàbeli tó p̀biri ònà*.)

⁴⁴ R̀ùngù ọ̀ ì ì ì nínganí, àlè t'ábhúna n̄í'ì inè Kàgàwà r̄'ì nzínziya ọ̀ dhu ìtè rí hemè-dzà nà. Ndi idza ka kupe àdhàdhi yà Kàgàwà nyú n̄ítè kà Músà tó ònà ọ̀fò ọ̀. ⁴⁵ Olunà rọ̀, abáya adù ndi hemè-dzà ùdà àlè t'ábhúna-fò'ò. Ndirò, Yèsuwà arí 'ànda ònà kàsùmì ọ̀, àlè t'ábhúna náadù kidiyi 'iwù nà yà ọ̀yá ale Kàgàwà ábhu 'òdi p̀biri ọ̀. Ndi hemè-dzà náadi abádhi nzínzi ọ̀, r̀àrà àhù ádr̀ungb̀à kamà D̀àwudi bhà kàsùmì ọ̀. ⁴⁶ D̀àwudi tó

† 7:40 7:40 Àr̀òńí ní'ì Músà t'ádòna dr̀ungb̀à. * 7:40 7:40 Uvt 32.1-6 ‡ 7:43 7:43 Mòlokì ní Kànanà ọ̀ bhà tó m̀ng̀ũ-ngba. § 7:43 7:43 R̀èfani ní Mísri ọ̀ bhà ongónà ùlènà alali-òvò. * 7:43 7:43 Àmò 5.25-27

Kàgàwà itè p̀h̀ndà ídzinga atdíđ. Ní Dàwudì adù rusà ònzi ndíní ndì ndobhòlo tí adita tó ngari àlè t'ábhunà Yàkòbhò bhà Kàgàwà tò*. 47 P̀bétù, idza òsì adù Kàgàwà tò ale ní Sòlòmònì†. 48 P̀bétùngatí, yà kóró dhu dǒ aríí Kàgàwà náarí nzi àdi ìndrù-òtsú asi idza ǒ. Wòrì ní ndi Kàgàwà bhà nabi núuno dhu, ndàti:

49 <Orù-akpà ní p̀bàkà tombi,

ndirò yà adzi ní p̀fǒdu ẹ̀lì ma marí dòná dhu.

Ní ینگ̀bà tí ẹ̀lì ndi idza ndi idù nyí nyósina?

Ndirò ینگ̀bà tí ẹ̀lì ndi ngari ndi ma mádù maso òná?

50 Tí obhò òtsúdu ndi i dhu nabhòlò kóró*?»

51 Stìfanù adù àtìna tdítdǒ: «Nyí atdíđ d̀yà ídzo alé, ndirò afiya mà b̀yà màna nùtsì Kàgàwà rǒ alé, bilìnganà nyí nyarí nzi Kàgàwà bhà Hìlál-Alafi rǒvona fùkù dhu ìri. Nyí nyí dhu ònzi abhùku bhèyi! 52 Ádhi p̀bà ale ndi Kàgàwà bhà p̀bànábí nzinzi ǒ inzà abhùku ávu róná? Abádhí akyè yà angyangyi dhu navò Obhónángatále rǐrà dhu dǒ ale. Nyí ní ndi nyí nyípfo ndi Obhónángatále nyábhu òmvù-fó. Ní kòmbí, nyí nyòngò wà ka nahò ale tí. 53 Ndirò, nyí nyábà Kàgàwà bhà Ƴyátá kàbhà màlàyíkà-otù ǒ, p̀bétù, nyí nyádù nzá ndi Ƴyátá nifu.»

Stìfanù ùbvù ka kí odu nǐ r̀v̀nè dhu

54 Anya t'ítàta-idzà ǒ ìí ale nítdègu wò Stìfanù ẹ̀nò dhu ìri, ní abádhí akó atdíđ, 'adù kùya àtri Stìfanù-okú d̀ò r̀ò, nàwí rǐ 'òri nídhuní. 55 P̀bétù, Kàgàwà bhà Hìlál-Alafi ìrà ndi dhu-okú d̀ò r̀ò, Stìfanù adù òrù-akpà ǒ nga àndà. Ní ànyè, kàla Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwù, ndàdù Yèsù àla Kàgàwà bhà fangà dòná r̀ò idè r̀ó. 56 Ní, Stìfanù adù àtìna: «Ma mí òrù-akpà-li'ò àlǎ ndi nàngbe r̀ó. Ndirò, ma mí Ìndrù t'ídhùnà nálá Kàgàwà bhà fangà dòná r̀ò idè r̀ó.»

57 Ní, wò dhu nìrì ale níidù ikù nà kóró, 'adù òtsúya-kpò núfò b̀yà-bhu ǒ akyè ì irina kà r̀nona dhu tdítdǒ nǐ. Abádhí náalà ì atdíkpá kàdò, 'òdì ì kà-dǒ, 58 'adhà ka 'ípfo ìri kigò ǒ r̀ò, 'adù kòpè 'ùbvù odu nǐ ndíní ǒvé tí. Wò dhu tó ngàmbi tí ìí ale, núuwa r̀oyá màdzarù 'ẹ̀lì Sàwùlò tí kátina kpatsibhíngba-pfò tí. 59 Yà odu nǐ ka kí ndùbvù òná kàsùmì ǒ, Stìfanù ambénà ndìtsò dǒ, ndàti yà dhu bhèyi: «Ádrùngbàlè Yèsù, ákǒ afídu!»

60 Wò dhu-dzidǒ, kàdù ndòkò ǒtdyèna dǒ, ndàdù òkù ǒrù t̀na nyú nà ndàti: «Ádrùngbàlè, àpé nyozú wòrì nzérenga abádhí dǒ.»

Wò dhu ndi ndòrì r̀òrò ní ndi, kà-afí náadù ìtdè atdíđ.

8

1 Sàwùlò adù dhu òlè òlè tí kǒkò Stìfanù nòhò ale tò.

Sàwùlò r̀avu Kànìsà r̀ò dhu

(Yùw 6.70; Kas 11.21; Fìl 1.12)

Wò Stìfanù ka kòhò òná idhò ǒ tí, ka kapè kavu atdíđ kànìsà r̀ò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. Ní, Yèsù ná'ù ale uvò Yèrùsàlemà r̀ò, 'ifalà ì Yùdèyà tó p̀biri mà Sàmàriyà màna òná. P̀bétù, Yèsù bhà uvitatále kèlè náadù

* 7:46 7.46 Atdídhena andítá rǐ kàti Yàkòbhò bhà p̀bàdzakuru tò ka kí idza òsì dhu tí. † 7:47

7.47 Ndi Sòlòmònì nǐí ádrùngbà kamà Dàwudì t'ídhùnà. * 7:50 7.50 Ìsa 66.1-2

'àbhà wíya dǒ rò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. ² Kàgàwà bhà Ƴyátá ifú arí ngǔkpá ale náadù Stífanù-abvò idyi 'òwù òtdùnà, 'adù kòdzì atdíǒ.

³ Pbéù, wò ndi kàsùmi ǒ tí, Sàwúlò náazè ndùgolo kànìsà. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, kǎlù idza tsùnà rǒ ndàrà ùtsù rǒ òyà, ndàdù ànyì-dzá ndi ndòtù Yèsù ná'ù kpabhále mà vèbhále màrà nípfo ɔbi nǎ, ndàrà àwàrà imbi-dzá ǒ.

⁴ Kigò ǒ rò ì nífalà ale núubhì dhèdherò ngari ònǎ, 'àmbe Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò dǒ ìndrù tó.

Filipò rǎ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò Sàmàriyà tó pbirì ǒ dhu

⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Filipò* náawú Sàmàriyà tó pbirì ǒ atdí kigò ò, ndàrà dhu òvò ìndrù tó Màsiyà dǒ. ⁶ Ní, ihé-yà náapbá afíya atdíkpá Filipò rǎnɔna dhu rǒ, kà rǎrà ònzìnà rǒ wíwì-òyí ì ìrì, 'adù ì dhu nála nyìkpóya nyú ní dhu-okú dǒ rò. ⁷ Obhó tí, nzére-alafí nóowúnà ùvò rǒ ádrùngbá ikú ná yà ì arávu ròyá ábhǒ ale nyú ǒ rò. Ndirò, ábhǒ ale kǎkà ngbǒya úve, ndirò òtsótsù, nóowúnà ùgu rǒ. ⁸ Ní, ndi dhu abhù ìndrù-idhè rǎka ndi atdíǒ ndi kigò ǒ.

⁹ Wò ndi kigò ǒ, Simoni tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ndi ale ní'ì màzítále. Kǒngónà Sàmàriyà ǒ bhà àbhù idho rǎko atdíǒ. Ndirò, kǒngónà adù ndàtì nditírò ádrùngbǎle tí. ¹⁰ Ní kóró ale, nzónzo mà, ádròdrǒ ale màrà nóongónà afíya àpba atdíǒ kà rǎnɔna dhu rǒ. Abádhí adúnà òwu àtìnà rǒ: «Yàri ale ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi, yà <Ádrùngbá ɔbi> tí ka karátina.» ¹¹ Abádhí apbá afíya kà rǒ dhu ní, angýita tí kǒpè ndi, ndàrà ìndrù àbhù rǒ idho rǎko atdíǒ p̀b̀ndà màzì ǒ ndi ndónzina dhu-okú dǒ rò dhu. ¹² Pbéù, ìndrù nítdegù Filipò rǎnɔna fíyò òrù-akpá ǒ Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkǔrù mà, Yèsù Krístò dǒ Ídzi Màkǔrù màrà ná'ù, ní abádhí adù bàtizò àlu Filipò-fó. I ale ní'ì kpabhále mà vèbhále màrà. ¹³ Ní, Simoni náa'ù dhu átò, ndàdù bàtizò àlu. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàpba atdíǒ Filipò rǒ. Ndirò, wíwì mà, inzà apèna 'ònzì angýi dhu màrà dhu ndi ndàla rǒ, idho adúnà àrà kùko rǒ atdíǒ nyú.

¹⁴ Ní, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ì nòtù Yèsù bhà uvitatále nítdegù iwà Sàmàriyà ǒ bhà nírì Kàgàwà bhà Ƴte 'adù à'ùnà dhu ùnǎ, ní abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà nóvì ròwù ànyì. ¹⁵ Ní, kǒkò óyǒ uvitatále nówù ùvò Sàmàriyà tó pbirì ǒ rò, abádhí itsò ì ndi pbirì ǒ Yèsù ná'ù ale dǒ ndínì Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí nabá tí. ¹⁶ Obhó tí, abádhí ì'ì bàtizò kèlè ì álù Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ, 'adù ì'ì inzà Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí àpè ifo nzínziya ǒ atdí ale dǒ màtí rǒ. ¹⁷ Ní, Péterù mà Yùwanì nà núulì ɔtsúya abádhí dǒ, ràdù Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí àbà.

¹⁸ Ní, Simoni itdegù ìndrù àbà Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí kǒkò óyǒ uvitatále ùlì ɔtsúya dòyá rò dhu nǎlǎ, ní kǎdù fùrangà àbhù Péterù mà Yùwanì màrà tó. ¹⁹ Kǎdù àtìnà abádhí nǎ: «Nyìbho wò nyì nyí'ì nà ádrùngbǎnga tó ɔbi-tidǒ átò idù, ndínì ɔtsúdu mà mìlì dònà ale nóongó tí Hìlǎ-Alafí nabà átò.» ²⁰ Pbéù, Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Nyí nyàkǎ tsèku ròtdì ì kóró wò pbèkù fùrangà màrà, nyì nyàtì dhu fùrangà rǒ ka kǎdù yà tírǒrò Kàgàwà arábhǎna dhu òdzì dhu tí nídhunì. ²¹ Nyì nyí'ì ìmbá nyì nyábàna ndirò nyì nyónzina yà mà mónzina dhu ǒ dhu nà, ìmbá afínù rǎ'ì tùm̀b̀à

* 8:5 8.5 Filipò ní yà Yèsù bhà uvitatále dzùnà ònzì ongó tí ka kavò àrèbhù ale nzínzi ǒ atdí ale (Kas 6.5).

tí Kàgàwà-ònzí nídhuní. ²² Nírò, úgèrè nyi nyubhà wò pbùkù nzére irèta. Ndirò, itsò nyi Ádrùngbàlè Kàgàwà rǒ, ndíní kùbà tí wò afínú ò rǐ'í nzére irèta indù, àkàkà nǐ. ²³ Obhó tí, ma màla wà afínú ògyè tí dhu, ndirò ma màla wà nzérenge ùtsi afínú tí dhu.» ²⁴ Ní, Simoni adù àtìna Péterù mà Yùwanì màna nǐ: «Nyítsò nyí nyí-tírò dùdú Ádrùngbàlè Kàgàwà rǒ, inzi wò nyí nyánona dhu nǒonzi tí ndì rùdú.»

²⁵ Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà Jte tó obhónge ì itè, 'adè òvòna indrù tó dhu-dzidǒ, Péterù mà Yùwanì màna náadù òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò. Abádhí adúna òwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrè núnò rǒ indrù tó yà ì úda òna nǎ Sàmàriyà tó pbiri ò ibi pbanga ònǎ.

Filipò mà rǐ 'òtù Ètìyòpiyà tó pbiri ò atdí ádrùngbàlè nà dhu

²⁶ Wò dhu-dzidǒ, Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà màlàyikà náavò dhu Filipò tò, ndàti: «Ívǎ nyi irò rò, nyarà mùsùngú dò, yà Yèrùsàlemà tó kigò ò rò ráwú ndàrà Gázà tí kátina kigò ò otu ò. Ndi otu ò indrù arí nzi ùbhi gbòkà.»

²⁷ Ní ányirò rò tí, Filipò ivà ndì ndàrà ànyì. Ní otu ò, kǎtù Ètìyòpiyà tó pbiri ò atdí ale. Ndi ale ní'í àmǎ†, ndirò ka ní'í Ètìyòpiyà tó pbiri ò tsìbhà ádrùngbà kamà, Kàndakè‡ tí kátina bhà kórò malì dǒ ádrùngbàlè. Ní, kùbhínà ndàdu rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndàrà Kàgàwà ùle inǎ rò, ²⁸ ndámbe àrà dǒ pbìndà, yà mùhàgù arádhana gèrègèrè-tidò ò. Ndi gèrègèrè ò kǎdì, ndàdù àmbe yà Kàgàwà bhà nabi Ísayà náandí dhu òzù dǒ. ²⁹ Ní wò ndi kàsùmì ò ní ndi, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí ati Filipò nǐ: «Índrì nyi ìkyèrò nyú wò gèrègèrè-tí.» ³⁰ Ní, Filipò adù òku tsàkàtsàkà, ndàrà àhu wò gèrègèrè-tí, ndàdù wò Ètìyòpiyà tó pbiri ò ale ìrì Kàgàwà bhà nabi Ísayà andí dhu òzù rí ró. Ní, Filipò ivú dhu kà-tsǎ, ndàti: «Wò nyi nyòzùna dhu àlǔ tí àlǔ dùnu?» ³¹ Ní, wò ale adù dhu àdu Filipò tò, ndàti: «Ímbǎ ndi dhu-tì àwè rí idù ale ì'í rò, kà rǎdù dùdu àlu ìngbà dhu bhèyi?» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù Filipò àvi rùpò ràdì tinà gèrègèrè ò. ³² Wò ndi kámbe ná òzùna dǒ Andítá ò ngari ní yà dhu bhèyi rátina: «Kǐli ndì yà òzèna ka kowu tí ka kowu nà tàrà bhèyi.

Ádhàdhì ikána àze ka kí tàrà-ngba náariné ìnzì ndàpfò tsùna mà dhu bhèyi,

kǐnè ìnzì ndàpfò tsùna mà.

³³ Ka kazù nzá ka dhu tí, ndirò ka katdì nzá kà-ànyǎ ndi anya nyú àkàna kotdì dhu bhèyi.

Ádhi pbá ale ndi, kàbhà pbàdzukuru dǒ dhu naweya,

ivà ka kadù kàbhà ípirònga níwi yà adzi ò rò nídhuní*?»

³⁴ Ní wò Ètìyòpiyà ò ale adù dhu ivu Filipò-tsǎ, ndàti: «Ma mìtdè nyi itdè tí! Ádhi nyú ndi wò Kàgàwà bhà nabi rǐ dhu àwè ònǎ? Kà t'òte dóná nditirò, ndirò kà t'òte vurò ale dǒ?» ³⁵ Ní Filipò adù òte òpè, ndòvò Yèsù dǒ Ídzi Màkùrè kà tò wò ndi Andítá tó ngari ò rò tí. ³⁶ Ní otu ò ì òwu rórò, abádhí awù ùvò idha rǐ'í ònǎ ngari ò. Ní, wò Ètìyòpiyà ò ale adù

† 8:27 8.27 Angyè Ungbòta ò, Àmà-tì ní pbànowí dǒ ádrùngbàlè. Jyo rí kǐsè nǐ, àmà-tì ní onzinánga òvè ale, ndirò ngàtsi ní òbi ní ka kòhò onzinánga ale (1Ká 22.9; 2Ká 9.32; Est 1.12; Yèr 38.7; Mát 19.12).

‡ 8:27 8.27 Kàndakè ní Ètìyòpiyà ò ádròdrò vèbha kámá-òvò, ádhàdhì Fàrawè ní'í Mísri

ò kámá-òvò dhu bhèyi. * 8:33 8.33 Ísa 53.7-8

dhu ivu Filipò-tsù ndàti: «Kàńí idha rí'í inè iró! Ní ádhu ndi ndùvo rádè rùdù ìnzí ma malú tí bàtizò funú?» ³⁷ [Ní Filipò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyi nyapé Yèsù à'u atdí afinu nyú nà, ní nyi nyádù bàtizò àlu àlù.» Ní wò ale adù àtìna Filipò nì: «Ma mà'ù wà dhu Yèsù Krístò ràrì Kàgàwà t'Ídhunà.»] ³⁸ Wò dhu-dzidò, kàdù gèrègèrè àvi kòdì rí ale rálù ridè. Ní, abádhí adù ófo idha ò óyò rò Filipò mànà, Filipò rádù bàtizò àbhù kà tò. ³⁹ Ní, idha ò rò ì ùvò rò, Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí adù Filipò òdyi ndàrà nà, ìnzí Ètiyòpiyà ò ale rádù àlanà tdítò. Pbéù, wò ndi Ètiyòpiyà ò ale náadù fíndá otu ùngu, ndàmbe àrà dō ádrùngbà dhèdhe nyú nà.

⁴⁰ Wò dhu-dzidò, Filipò adù àrà ndòtù Àzotò tí kátina kígò ò. Kàdù àdi ndàrà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò rō ìndrù tò yà ndi ndúda ònaná kígò ò, ndàrà àhu nà Kàyisàriyà tó kígò ò.

9

Yèsù rí Sàwùlò ànzì owùna nungu tí dhu (Kas 22.6-16; 26.12-18)

¹ Wò ndi kàsùmì ò, Sàwùlò tí kátina ale azè dhu ní ndàvu Ádrùngbàlè Yèsù bhà ábhàlì rō, ndíní wèé tí. Ní kíva ndi, ndàrà pbàkùhání tó ádròdrò ale dō kamà bhà. ² Kàrà bhàruwà àko kà-fó, ndíní ndi ndarana tí itènà rō Dàmàsiki tó kígò ò unduta-dzà ò ádròdrò ale tò. I bhàruwà ní'í rusà nífà rí kà tò rùsò ndi kígò ò kà rótuna Ádrùngbàlè Yèsù bhà otu nungù arí rō kpabhàlè mà vèbhàlè mànà, ndùmbà, ndàrà nà àdrà-mbí dō ka kùsò rórò Yèrùsàlemà tó kígò ò. ³ Ní, otu ò kà rǎrà rórò, ìkyèrò kòdì Dàmàsiki ndi ndotsú tí rórò ní ndi, awáwù nùsì òrù-akpà ò rò, ndàtdyi ka atdíró. ⁴ Ní, Sàwùlò itsi obvò, ndàdù atdí ale-tù ìrì, ràti: «Sàwùlò, Sàwùlò, ádhu nyi nyávu rùdú ní?» ⁵ Ní, Sàwùlò adù dhu ivu kà-tsù, ndàti: «Ádrùngbàlè, ìnyi nyú ní àdhi?» Ní wò ale-tù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìma ní Yèsù, wò nyi nyávu rùdú rò. ⁶ Ní, íva nyi nyotsù kígò ò. Ányì nga ní ndi ka kí nyi nyákà nyonzi dhu nóvò indù ní.» ⁷ Kòkò Sàwùlò mà rùbhi owu rō mànà atdíkpá kà t'òdhína níko, idho rùko ì, ìnzí 'adù tsùya mà náfò. Abádhí ambénà ale-tù kèlè níri dō, pbéù ìnzí 'adù ndi ale mà nála. ⁸ Ní, Sàwùlò ivà ndi obvò rò, ndidè. Kángbe nyìkpóna, ìnzí ndàdù inga àla akekpá màtí. Ní, kà t'òdhína adù kàlu otsúna rō 'owùna, 'owù otsúnà Dàmàsiki tó kígò ò. ⁹ Ányì, kánzi ìbhù idho ìnzí ndi ndí inga àlǎ rórò. Ndirò kányù nzá dhu mà, ìnzí ndàdù dhu mà nómvà.

¹⁰ Wò ndi Dàmàsiki tó kígò ò, Yèsù bhà atdí ábhàlì, Ànàniyà tí kátina ale ní'í inè. Ní, Ádrùngbàlè Yèsù àvi ndi kà tò onyu ródzi kàdò dhu bhèyi dhu tó ófò ò, ndànzi ka ndàti: «Ànàniyà!» Ní Ànàniyà adù dhu àdu ndàti: «Ádrùngbàlè, kàńí ima iró.» ¹¹ Ní, Ádrùngbàlè Yèsù adù àtìna kàńí: «Íva nyi nyarà yà <Túrútúrú ídè ngudhà> tí kátina ngudhà ò, nyadù òtsù Yudhà tí kátina atdí ale bhà idza. Ndirò nyádù nyivù Sàwùlò, Tàrsò tó kígò ò ale ányì-dzá-bhà-tsù. Obhò tí, ndi ale rí'í inè ndìtsò ndi ndí ró. ¹² Ndirò, kà tò ma mòvò wà dhu onyu bhèyi ródzi kàdò ófò ò, mati: Ànàniyà tí kátina ale rāròtsù ányì idza, ndàdù otsúna ùli kà-dō, ndíní kàdù tí ndòpè ndàla nga tdítò.» ¹³ Ànàniyà adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbàlè, ma míri wà ábhò ale nyú wò ale bhà dhu àwé rí ró. Ndirò ma míri wà

Yerusalemà tó kigò ò kǒnzì inyi ná'ù ale rǒ kóró nzére dhu. ¹⁴ Ndirò, irò kìrà nà ádrùngbànga tó obi ní pbàkùhání tó ádròdrò ale àbhù kà tò, ndíní kùsò tí ɔ̀vònu rǒ rí 'ítsò ale.»

¹⁵ Pbé̀tù, Ádrùngbàlè Yèsù adù àtìna Ànàniyà nǐ: «Àrà yà ma mòvì nyi i. Mà mòvò wà wǒrì ale kàsùdu nɔ̀nzi tí: kà rí ɔ̀vòdu àbhù rǒtò ndì kóró inzì ní Pbhàhúdí mà, kórò ádròdrò kámá mà, kórò Pbhàsràyéli màna nzinzi ò. ¹⁶ Ndirò ima nyú, ma mí okúdu dò rǒ kà rǎbàna àpbè nítè kórò kà tò.» ¹⁷ Ní, Ànàniyà adù ndìvà, ndàrà Yudhà bhà idza. Ní ányì, kǎli ɔ̀tsúna Sávùlò dǒ, ndàdù àtìna nǐ: «Àbanngba Sávùlò, Ádrùngbàlè Yèsù àvi ndì indù otu ò àzú nyi nyirà rórò. Ní kivi ma tinu ò ndíní nyi nyala tí inga tdítǒ, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí ràdù nyira.»

¹⁸ Ní uró rǒ tí, ìbhè-kélé bhèyi ì nùli dhu náadù 'ùpbà Sávùlò-nyìkpó ò rǒ, Sávùlò ràdù ndòpè ndàla nga tdítǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àrà bàtizò àlu. ^{19a} Nírò ní ndì kányù dhu, ndàdù obi àbà tdítǒ.

Sávùlò rí Kàgàwà bhà Ídzi Mǎkǎrù núno indrù tò Dàmàsiki tó kigò ò dhu

^{19b} Sávùlò mà náadù òko ngúfe idho tí atdíkpá ábhàlì màna Dàmàsiki tó kigò ò. ²⁰ Ní ányìrǒ rǒ tí, kǎdù ndòpè ndàrà dhu òvò rǒ indrù tò unduta-dza ò rǒ, ndàrà àtìna rǒ, Yèsù rǎrì Kàgàwà t'Ídhùna. ²¹ Ní, wò dhu nìrì ale kórò nùko rǒ idho arána atdíǒ. Abádhí adúnà òwu àtìna rǒ: «Hòkò! Tí obhó yàrì ale nyú yà Yèsù-òvò rǒ ì nitsò ale rǒ arùbhi àvu rǒ Yerusalemà tó kigò ò? Ndirò kìrà àzú okúna dò rǒ dhu tí obhó ndíní ndì ndusó tí ì ale, ndàrà nà pbàkùhání tò ádròdrò ale-fo ò?»

²² Pbé̀tù, Sávùlò adúnà àrà dhu òvò rǒ abádhí tò obi nyú nà. Ní, Dàmàsiki tó kigò ò ì nòtù Pbhàhúdí ràdùna kà tò dhu adúnà àrà àwì rǒ àwì tí yà Sávùlò rí dhu itè kpangba Yèsù rǎrì Màsiyà rǒ.

²³ Ní, ábhò idho nyú dzidǒ, Pbhàhúdí adù 'ìrì ndíní ì oho tí Sávùlò. ²⁴ Pbé̀tù, Sávùlò adù abádhí ìrì ì ònà dhu ùnì angyangyi. I Pbhàhúdí ambénà kigò tó tsàtsù òdò dǒ adyìbhengá nǎ ndirò kùbhingánǎ màtì, ndíní Sávùlò rǎhù rǒ, 'adù tí kòhò. ²⁵ Ní, wò dhu ì ìrì rǒ, Sávùlò bhà ábhàlì adù àbadhi idyi kùbhingá, 'ìpfo ìrì póló ò, imbi rǒ ka kòsò sèngé-yà-ba ò rǒ, ràwù kigò-ngbò ka kákpòrò nǐ kǎlì-kuti rǒ.

Sávùlò rí ndàdù Yerusalemà tó kigò ò dhu

²⁶ Sávùlò itdègu àrà àhù Yerusalemà tó kigò ò, ní kǎmvù ndì ndòtsù Yèsù bhà ábhàlì nzinzi ò. Pbé̀tù, ì ábhàlì adù kòdò ònzi ònzi tí, inzà ì à'ù dhu, iwà kà rùgèrè ndì, ndòngò Yèsù bhà ábhàlì nyú tí dhu-okú dò rǒ. ²⁷ Ní, Bàrnabà tí kátìna atdí ábhàlì náadù Sávùlò idyi, 'òwùnà atdíkpá Yèsù bhà uvitatále-tí'ò. Ní, kǎdù ingbà dhu bhèyi màtì Sávùlò àla Ádrùngbàlè Yèsù, Dàmàsiki rárà otu ò dhu mà, ndirò àdhu mà ndì Ádrùngbàlè Yèsù òvò kà tò dhu màna dhu àwe abádhí tò. Ndirò, Bàrnabà adù ingbà dhu bhèyi màtì Sávùlò ùnò Yèsù-òvò rǒ, ìmbà ònà ɔ̀dó na Dàmàsiki tó kigò ò bhà tò dhu àwe átò kórò abádhí tò. ²⁸ Ányìrǒ rǒ tí ní ndì, Sávùlò mà náadù òko atdíkpá Yèsù bhà uvitatále màna, 'adù òwu ùbhi rǒ kórò ngari ònà Yerusalemà tó kigò ò. Kádúnà àrà dhu òvò rǒ Ádrùngbàlè Yèsù-òvò rǒ ìmbà ònà ɔ̀dó na. ²⁹ Sávùlò mà adúnà òwu 'òtù rǒ átò yà Pbhàgìrìkí t'ávàna òte arí Pbhàhúdí màna, 'adù àmbe 'àgò dǒ abádhí màna. Pbé̀tù, kòkò ì Pbhàhúdí adúnà òwu dhu ònzì rǒ, ndíní ì oho tí ka. ³⁰ Ní, wò dhu

ì iri rò, Yèsù ná'ù ale adù kùndà, ràrà Kàyisàriyà tó kigò ò. Ányìrò rò, abádhí adù kàbhù ràrà Társò tí kátina kigò ò. ³¹ Wò ndi kàsùmì ò, Kànisà ongónà òko màrùngà ò Yùdeyà tó pbiri mà, Gàllilayà tó pbiri mà, Sàmàriyà tó pbiri mà ò. Abádhí adù òko, 'àmbe obi àbà dǒ afiyya ònǎ rò, 'adù àmbe Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Hyátá nífú dǒ mbèyi nyú. Ndirò abádhí-bvù ongónà adù àmbe ndise dǒ, Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí ràrà dzùnàya ònzì rò dhu-okú dǒ rò.

Péterù rí Àyineyà tí kátina ale nígǔ dhu

³² Wò ndi kàsùmì ò, Péterù adì ndàrà ubhi rǒ kóró pbanga ònǎ. Ní atdíku, kàrà ubhi átò Ludà tí kátina pbanga ò arí'ì Yèsù ná'ù ale-bvù. ³³ Ní ànyì, kǎtù Àyineyà tí kátina atdí ale iwà ara dǒ ndi ndaráyì ró ato àrà àhù àrù ato nyú tí ró. ³⁴ Ní kǎtì wò ale ní: «Àyineyǎ, Yèsù Krístò igǔ wà nyi. Ní, ivà nyi ara dǒ rò, nyadù ndi ara núhu nyi-tírò.» Ní ànyìrò rò tí, wǒrì ale ivà ndi ndidè orú. ³⁵ Ní Ludà ò bhà mà Sàronì tó kyèngyèrù ò arí'ì pbanga ò bhà mà nǎala wò dhu, 'adù 'ùgèrè kóró, 'à'ù Ádrùngbǎle Yèsù.

Péterù rí Tàbità ìkyè dhu

³⁶ Yèsù ná'ù atdí tsibhále ní'ì inè Yopà tí kátina kigò ò. Ndi tsibhále-ovò ní'ì Tàbità*. Ndirò, ndi ovò-tì ní «ǐsǎ». Kǒngónà ídzi dhu ònzì abho nyú ìndrù tò, ndàdù àrà nǎkètále dzùnà ònzì rǒ. ³⁷ Ní atdíku, andi alú ka, ràdù òvè dǒtsí. Ní ka kadù kǎ-bvò ù'ò, kufò, kadù ìtdùnà kupò nà, kowù ìlinà ràyi orùnà rò rí'ì káluga ò. ³⁸ Ludà tó pbanga ní'ì ìkyèrò Yopà tó kigò-tì rò. Ní Yopà rí'ì Yèsù bhà ábhàlì nítdègu dhu ìri Péterù rǎrì'ì ndi pbanga ò, ní abádhí adù óyò ale nóvi ròwù Péterù ànzì, 'àti: «Mǎ mìtdè nyi ìtdè tí nyú. Irà kòwu atdíkpá tsàkàtsàkà fàrǎbvù.»

³⁹ Ní ànyìrò rò tí, Péterù mà adù owu atdíkpá abádhí mà nǎ. Ní, Yopà Péterù àrà àhù rò, ka kunda ka rùpò ndàrà àhù yà Tàbità-abvò ka kili ònǎ káluga ò. Kóró abvo-ayí nǎadù 'àndu Péterù-tí, 'àmbe òdzi dǒ. Abádhí adù nǎ owu yà àdì ndi ndàdì nyìkpóna nà rórò Tàbità óbhòlò mberè mà orú mùdzarù mà nǎ nítè rǒ Péterù tó. ⁴⁰ Nírò ní ndi Péterù avì kóró ale rùvò káluga ò rò. Kǎdù ndòkò otdyùna dǒ, ndàmbe nditsò dǒ Kàgàwà rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàgerè abvo dǒ, ndàdù àtànà: «Tàbitǎ, ivà nyi.» Ní, íyàdhíyà nǎadù nyìkpóna àngbe. Ní Péterù ndi ndàla rò, kǎdù ndàngbe, ndàdì sùnátù dǒ. ⁴¹ Péterù adù otsúna nǎgbà, ndalǔ Tàbità ní, ndìvǎ orù. Tdítdǒ, kǎdù Yèsù ná'ù ale mà abvo-ayí mà nǎ núnzi riwù, ndàdù Tàbità nítè fiyò iwà ìkyè rórò. ⁴² Ní Yopà tó kigò ò, kóró ale níri wò dhu-òyí, ábhò ale nyú ràdù Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù. ⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù ábhò idho nyú nónzi Yopà tó kigò ò, yà óròhò nonyínà Simonì tí kátina ale bhà idzá.

10

Kòrnòliyò dǒ dhu rǒdzì onyu tó ófò ò dhu

¹ Kàyisàriyà tó kigò ò, Kòrnòliyò tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ka ní'ì «Ìtaliyà tó pbiri ò pbànówí tó pikò» tí kátina pbànówí* dǒ ádrùngbǎle.

* 9:36 9.36 Pbagiriki t'ávana ò, kǒvò ní Dòriká.

* 10:1 10.1 Ndi pikò ní'ì atdátí miyà pbànówí tó azà mùtù.

² Àbadhi mà pbi idzá-bhà màná kóró nóongónà Kàgàwà ùle, 'àdù Kòddò ònzì. Kòngónà ábhò mùdzùnà nyú nónzì Pbhàyahúdí nzinzi ò nàkùtále tò, ndàdù àrà ndìtsò rò Kàgàwà rò kóró kàsùmì ò.

³ Ní atdiku, àrùgètí adyifò-sisì adyidò nga tò ò, dhu adzi kà dò ònyu tò òfò ò. Ní, kála Kàgàwà bhà màlàyikà pbi idza rìtsù rò, ràdù kànzi, ndàti: «Kòrnòliyò!» ⁴ Ní, Kòrnòliyò adù nyìkpóna òdi wò màlàyikà rò òdo ònzì ndì ndí rórò, ndàdù dhu ivu tsuná, ndàti: «Ádrùngbálé, ádhu nyi nyí ima ànzì ní?» Ní, màlàyikà adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Kàgàwà ìrì wà phekù itsòta. Ndirò, nyi nyarúbhóna nàkùtále tò perè návi wà ndì kpangba Kàgàwà-ònzì. Ní, ndì dhu-okú dò rò, Kàgàwà àdzo nzá rùnù rò. ⁵ Ní kòmbí, òvi ìndrù ròwù Yòpà, ròwù Simoni tí kátina ale ànzì. Ngàtsi ndì Simoni-òvò ní Péterù. ⁶ Ndi ale rí'ì yà òròhò ònyì arí Simoni bhà idzá, ndì idza ràdù ì'ì ádrùngbã rèrù-bidò.»

⁷ Ní, wò Kòrnòliyò mà rùbhi òte rò nà màlàyikà níitdègu àwì kà-nyìkpò ò rò, ní kàdù pbinà kasu tò òyò ale mà, atdí pbinà mùnowi màná núnzi. Ndi mùnowi ní'ì Kàgàwà bhà Úyátá nífù arí ale, ndàdù Kòrnòliyò-tsù dhu ìrì atdíðò. ⁸ Ní, Kòrnòliyò awe wò ndì nònzi dhu kóró abádhí tò, ndàdù abádhí òvi ròwù Yòpà.

Péterù dò dhu ródzi ònyu tò òfò ò dhu

⁹ Tsútsá nínnganí, kòkò Kòrnòliyò óviná ale ní'ì abhi nà tí. Ní, azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tò ò, abádhí ì'ì ìkyèrò ndíni ì otsú tí Yòpà tò kígò ò. Nírò ní ndì Péterù upò ndàrà ndìtsò idza-dòtsirò ò ka kòbhòlò asota tò ngari ò rò* . ¹⁰ Ní àwù alú kà atdíðò, ràdù ndòzè ndònyù dhu. Ní ònyù òyè ka kí kà tò òná kàsùmì ò ní ndì, dhu adzi kà-dò ònyu bhèyi. ¹¹ Ní kála òrù-akpà-lí'ò ndì nàngbe rò, ádrùngbã mberù bhèyi ndì nìli atdí dhu ràdù àmbe ifo dò òrù-akpà ò rò ifo pbinàdo rò ka kùlù ndì rórò, rìrà àhu yà adzi dò. ¹² Wò ndì ádrùngbã mberù ò ì'ì dhu ní: ifo pfoya dò arúbhi ìzã-tidò mà kóró, òya dò arí 'àdha yà adzi dò ìzã-tidò mà, òrú arángilì àrè-tidò màná kóró.

¹³ Ní, Péterù ìrì atdí ale-tù dhu òvò rí fíndà rò, ndàti: «Péterù, ìvã nyi nyazè kòrì ìzã, nyadù à'ànà.» ¹⁴ Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Ìnzì ní wò dhu bhèyi Ádrùngbálé! Ìnzá ma mapèna yà Kàgàwà isò ìnzì ka kongó tí à'ànà ìzã-tidò ná'a. Ndirò, ma mapè nzá Kàgàwà-nyìkpò ò òtì ìzã-tidò ná'a.» ¹⁵ Jyo rí kisé nì, Péterù ìrì wò ale-tù ràti: «Péterù, ìwã Kàgàwà ú'ò rìlã nyìkpóna ò dhu nàkã nzá nyatì òtòtì dhu tí.» ¹⁶ Wò dhu adù ndì ndònzì ndì ìbhù-gùna. Ìbhù ka nìsè dhu-dzidò, ka kadù wòrì ádrùngbã mberù ìdha ànyìrò rò tí ròdzi òrù-akpà ò.

¹⁷ Péterù adì ndàmbe inga ìrè dò wò ndì ndàla dhu dò. Nírò ní ndì kòkò Kòrnòliyò íviná ale níwù, ìtsi ìko Péterù rí'ì òná idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì-lí, iwà ì òngù dhu kóró ngari òná, òròhò ònyì arí Simoni bhà idza ràrì'ì ngborò rórò. ¹⁸ Ní, abádhí anzi dhu, 'àdù dhu ivu ànyì-dzá-bhà-tsù, 'àti: «Simoni Péterù tí kátina ale nàtí àdì àzù-dzá?»

¹⁹ Wò ndì kàsùmì ò, Péterù ní'ì ìnè wò ndì ndàlanà dhu dò tí ndì ndì inga ìrè tídtò rò. Nírò ní ndì Kàgàwà bhà Ìllá-Alafí adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Péterù, kònì ìbhù ale rí nyòmè. ²⁰ Ní ìvã nyi nyawù tsàkàtsàkà, nyàdù òwu abádhí màná atdíkpá ìnzì afínù rùguru rórò, ima nyú ma mìvì

* 10:9 10:9 Mrk 13:15

ndi abádhí nídhuní.» ²¹ Ní Péterù ifò, ndìrà àhù kòrì ale-tí'ò rò, kàti: «Ima ní ndi yà nyí nyómèna ale. Ní, ádhù nyí nyiwú iró okúna dò rò?» ²² Ní, abádhí adù dhu àdu, 'àti: «Má niví ní Kòrnòliyò, pbànowí dǎ ádrùngbàle. Ndi ale ní obhónángatále, ndirò ka ní Kágàwà-òdǎ ònzi arí ale. Ndirò, kóró Pbhàhúdí arí idzi dhu kèlè àwé kà-dǎ. Ní Kágàwà bhà màlàyikà návi ndi kà tò, ndàdù kàvi rànzi inyi pbìndà, ndíní ndiri tí nyí nyáwèna fìndà dhu.» ²³ Nírò ní ndi Péterù adù kòrì ale náko ròtsù idza, ndàdù abádhí àbhù ròyi mbèyi nyú.

Péterù rí'í Kòrnòliyò bhà idzá dhu

Tsútsá nínnganí, Péterù mà kòkò Kòrnòliyò ívi ale mà, Yopà tó kigò ǎ Yèsù ná'ù ale nzínzi ǎ ngúfe ale màná nívà ì Yopà rò, 'òwù Kòrnòliyò bhà Kàyisàriyà tó kigò ǎ. ²⁴ Ní tsútsánnganí tdítǎ, Péterù arà àhù Kàyisàriyà tó kigò ǎ. Ní ànyì, Kòrnòliyò í'í abádhí òdǎ ndi ndí ró, atdìkpá yà ndi ndúnzìná kóró fì-dzá bhà mà, atdídǎ ndi ndòzè odhína màná. ²⁵ Ní, idza Péterù ròtsù òná kàsùmì ǎ, Kòrnòliyò ahù kàkò. Ní kàkò ndi otdyùna dǎ, ndìbvyù ndi kònzì-tù ǎ, ndulè ka. ²⁶ Pbhétù, Péterù adù kàlu ndìvà orù, ndàdù àtànà kà nǎ: «Ívà nyi orù. Ima mà átò ní inyi bhèyi ale kèlè.» ²⁷ Ní, idza ì ótsù àzèmbè ì óte Kòrnòliyò nà rórò rò, Péterù atù ábhǎ ale nyú idzá ì nàndu ró. ²⁸ Ní, kàdù dhu òvò kpanya abádhí tò, ndàti: «Nyí, nyí nyùnì wà dhu mbèyi nyú Úyátá rísó dhu atdídǎ, Mùyàhudi rākà nzá ndí'í inzi ní Mùyàhudi t'ódhìná tí, ndirò kà rākàná nzá ndòtsù inzi ní Mùyàhudi bhà idza. Pbhétù, Kágàwà nyú ndítírò nóvò dhu idù, ndàti: Inzá ma rākà mɔzù atdí ale mà inzá fǎ nyìkpóna ǎ ale tí, ndirò inzá akà kòkò màná atdìkpá ale tí. ²⁹ Nírò, kòní ndi dhu-okú dǎ rò nga ní ndi, yà nyí nyòvi indrù ròwù manzi rò, ma màvà ma mirà àzú inzi pǎòdu rùguru rórò. Ní kòmbí, ma mòzè muni àdhù-okú dò rò màtí nyí nyànzi ma mirà àzú dhu.» ³⁰ Ní Kòrnòliyò adù dhu àdu Péterù tò, ndàti: «Indo idho àhù wà ifò, yà mbèmbè yàrí kàsùmì ǎ tí ma màdi mambe mitsò dǎ òná pbà idzá rò àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǎ nga tó ǎ. Ní ànyìrò rò tí, ma mála atdí ale iwà idè onzidú, ùmbìli rùmbìli mùdzarù ndi ndùfò rónà rórò. ³¹ Ní ndi ale áti ima nǎ: «Kòrnòliyò, Kágàwà írì wà pbàkù itsòta. Ndirò, kàla wà nàkùtále tò nyi nyarùbhòna perè. ³² Nírò, óvi indrù ròwù Yopà, ròwù Simoni tí kátina ale ànzi. Ngàtsi ndi Simoni-òvò ní Péterù. Ndi ale rí'í yà óròhò ònyi arí Simoni bhà idzá, ndi idza ràdù í'í ádrùngbà rèrù-bidǎ.» ³³ Ní ànyìrò rò tí, ma mòvi indrù pbàkù ròwù nyanzi. Ní, nyi nyàdù dhu ònzi mbèyi màtí nyirà. Nírò, kànì àlè kí'í kóró kòmbí Kágàwà-ònzì, ndínì mà miri tí Ádrùngbàle Kágàwà óvò indù ndínì nyi nyawe tí fākà dhu kóró.»

Péterù ròte Kòrnòliyò bhà idzá rò dhu

³⁴ Ní, Péterù apè óte, ndàti: «Kòmbí ma muni wà dhu obhò tí, inzi Kágàwà rarí indrù-ònga òvò. ³⁵ Ndirò kóró pbìri ǎ, Kágàwà ará'una ale ní yà odóna ònzi arí ndàdù obhónànga ònzi ale. ³⁶ Kágàwà íbhò pbìndà óte Pbhàisràyéli tò. Ndi óte ní, màrùngà tó Ídzi Màkürù Yèsù Krístò-otù ǎ. Ndirò, ndi Yèsù Krístò ní ndi kóró ale tó Ádrùngbàle. ³⁷ Nyí, nyí nyùnì wà kóró Yùdeyà tó pbìri ǎ ndi ònzi dhu, ròpè ndi Gàllilayà tó mùlèngù ǎ rò, yà Yùwanì óvò indrù tò bàtizò dzidǎ. ³⁸ Ndirò, nyí nyùnì wà ìngbà dhu bhèyi màtí Kágàwà írǎ Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǎ ale pbìndà fìlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó obi nǎ dhu. Ndi Yèsù úbhi kóró ngari òná, ndàrà

idzi dhu ònzì rǒ indrũ tò, ndàdù àrà Pǎmvo arávu rǒyá kóró ale nígu rǒ, Kàgàwà í'ì ndì mànà nídhuní. ³⁹ Mǎ'ì ní yà Yèsù ònzì Pǎyàhúdì tó pǐrì mà, Yèrùsàlemà tó kígò mànà ò kóró dhu tó ngàmbi. Ka kóhò ndì Yèsù, kutǒ mùsàlabhà dǒ, kadù òtdùnà. ⁴⁰ Pǎtù ihhu rí kisè idhò ò, Kàgàwà adù kàbhù rìngbè ndì ihhu ò rǒ, ndàdù kàbhù rìtè ndì kpangba. ⁴¹ Kìtè nzá ndì kóró ale tò. Pǎtù, kítè ndì fàkà yà Kàgàwà avò mǎ ní'ì pǐndà ngàmbi tí ale tírò. Kàbhà ingbèta dzidǒ, mǎ mǒnyù dhu, mǎdù dhu òmvù atdíkpá kà mànà. ⁴² Ndirò, kǎdù dhu òya fàkà, ndíní mǎ mǒvo tí dhu indrũ tò, mǎdù dhu itè kpangba, ndì rǎrì ndì Kàgàwà avò ndì ndíní ndì nditdiya tí òvùvè ale mà, ípìrǒrǒ rí'ì ale mànà-ànyá. ⁴³ Ndirò, Kàgàwà bhà pǎnábí náavò dhu kókú dǒ rǒ, 'àti: <Yèsù-òvò rǒ, Kàgàwà arí Yèsù ná'ù ingbatí ìli ndì ale mà ní bhà nzérenge nùbà kóró ndì ale tò.>>

Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí rǐfo ònzì ní Pǎyàhúdì dǒ dhu

⁴⁴ Wò Péterù rǒte ònà kàsùmí ò, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí níifo kǒkò Péterù rǎnna fíyò dhu ìrì rǒ rúbhi kóró ale dǒ. ⁴⁵ Ní, kǒkò Péterù mà níwù mànà atdíkpá Yèsù ná'ù Pǎyàhúdì idhò nùuko atdídǒ, ònzì ní Pǎyàhúdì tó Kàgàwà àbhù pǐndà Ìlǎ-Alafí tó perè átò dhu-okú dǒ rǒ. ⁴⁶ Ohó tí, ì Pǎyàhúdì níirì kǒkò ì ale ònzá ì apèna ìrina angýì aláva-tidò òte rí, 'adù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga ìlè dǒ rǒ. Ní, Péterù adù dhu ìvu Pǎyàhúdì-tsù, ndàti: ⁴⁷ «Kòmbí, kǎkà ale nábà wà Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí átò àlè bhèyi. Ní ádhu ndì ndùvo rádù abádhí rǒ ònzì bátizò nalù tí?» ⁴⁸ Nírò ní ndì Péterù adù bátizò àvi kubho kǒkò ònzì ní Pǎyàhúdì tó Yèsù Krístò-òvò rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǒkò bátizò nalù ale náadù Péterù àgo, 'òkò mànà atdíkpá ngúfe idhò tí.

11

Yèrùsàlemà tó kígò ò Péterù rǐ ndì nǒnzì dhu àwè dhu

¹ Yùdeyà tó pǐrì ò ì nòtù uvitatále mà, Yèsù ná'ù ngùkpà ale mànà níirì dhu yà ònzì ní Pǎyàhúdì mà ní rǐrì wà Kàgàwà bhà Òte átò. ² Ní, Péterù itdègu ndàdù Yèrùsàlemà tó kígò ò, ní Yèsù ná'ù ndì kígò ò Pǎyàhúdì náadù 'òpè 'àmbe òrù dǒ kà-dǒ, 'àti: ³ «Nyí nyàrà òtsù ingbà dhu bhèyi ònzì ní Pǎyàhúdì* nznzì ò, nyádù dhu ònyù atdíkpá abádhí mànà?»

⁴ Nírò ní ndì Péterù adù ndì nǒnzì dhu òpè ndàwe tsùnàrǒ abádhí tò. Kǎti: ⁵ «Ma mí'ì Yòpà, ní ma mǎdi mambe mìtsò dǒ adýidǒ, dhu rádù òdzì dùdù ònyù bhèyi. Ní, ma mála ádrùngbǎ mberù bhèyi ndì nìlì atdí dhu òrù-akpà ò rǒ rífo, ndámbe àwù dǒ dùdù ìfo pǐndà rǒ ka kùlù ndì rǒrò. ⁶ Ní, yà ma mùdì nyìkpódu mambe wò dhu àndà dǒ rǒ, ma mála yà adzi dǒ arùbhi ìfo pǐyà dǒ ìzǎ mà, ìrì ò ìzǎ mà, òya dǒ arí 'ádha ìzǎ mà, òrú arángìlì àrè mànà. ⁷ Wò dhu-dzidǒ, ma mírì atdí ale-tù dhu òvo rí idù rǒ, ndàti: <Péterù, ìvà nyí nyazè kòrì ìzǎ, nyadù à'ànà.> ⁸ Ní, ma mǎdù dhu àdu, mati: <Ònzì ní wò dhu bhèyi Ádrùngbǎlé! Ìnzá ma mapèna yà Kàgàwà isò ònzì ka kongó tí à'ànà ìzǎ-tidò à'a. Ndirò ma màpè nzá Kàgàwà-nyìkpò ò òtì ìzǎ-tidò ná'a.> ⁹ Jyò rí kisè ní, ma mírì wò ale-tù òrù-akpà ò rǒ rǒte rǒ, ndàti: <Péterù, ìwà Kàgàwà ú'ò rilá nyìkpóna ò dhu nákà nzá nyatì òtòtè dhu tí.> ¹⁰ Wò dhu nádu ndì ndònzì ndì ìbhù-gùna. Ìbhù ka nisè

* 11:3 Ìnzì ní Pǎyàhúdì tí ka kátina ale náti ka kí átò ònzá ka kóbhòlò ònzíyànga ale tí.

dhu-dzidɔ, ka kádù wòrì ádrùngbǎ mberù idha ányìrò rò tí ròdzì òrù-akpà ò.

¹¹ Wò ndi kàsùmì ɔ́ tí ní ndi, rùdú ka kivi Kàyisàriyà tó kigò ò rò ìbhù ale nádù 'ùtò yà ma mí'ì ònà idza-lí. ¹² Ní, Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí ádù dhu òvò idù ndàti, mà ròwù atdíkpá abádhí mànà ìnzì afídu rùguru rórò. Kákà nyí nyálána irò azà odhídu nádù munda ànyì Kàyisàriyà, màdù itsi òtsù yà ima nánzi Kòrnòliyò bhà idza. ¹³ Nírò ní ndi Kòrnòliyò ádù ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà bhà màlàyikà àvi ndi fíndà p̀bìndà idzá dhu náwe fákà. Màlàyikà áti kà nǎ: «Óvi ìndrù ròwù Yopà, ròwù Simoni tí kátina ale nánzi. Ngàtsi ndi Simoni-òvò ní Péterù. ¹⁴ Ndi ale rǎ ndi inyi mà, kórò p̀bhùkù idzá-bhà mànà rùgu nǎ ɔte nàwě ìndù.» ¹⁵ Ní, ɔte ma mòpè mawe ndi Kòrnòliyò bhà idzá-bhà tò dhu-dzidɔ, Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí nádù ifo abádhí dɔ, àdhàdhì yà wemberè tí ndi ndifo àlě dɔ dhu bhèyi. ¹⁶ Ní, ndi dhu ádù mabhù mirè yà Ádrùngbǎle Yèsù unò àlě tò dhu. Kǎti: «Bàtizò nubhónà Yùwanì núubhò bàtizò ìndrù tò idha nǎ. P̀bétù nyí, nyí nyí Ẹlǎ-Alafí tó bàtizò àlù.» ¹⁷ Kàgàwà úbho yà Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àlě ka'ù nínganí ndi ndubhò àlě tò perè átò abádhí tò. Ní, ima ní'iyana àdhi ndínyí ma muvó tí ma Kàgàwà rǎ ìnzì rònzi p̀bìndà kasu?»

¹⁸ Wò ɔte ì rǎ rò, kókò Péterù mà rùbhi 'àgò rǎ mànà ale náadù afíya òtù, 'àdù 'òpè 'ìlè Kàgàwà, 'àmbe àtànà dɔ: «Hákà! Kàgàwà p̀bání àbhù rádù ìnzì ní P̀bàyàhúdì mà nábhu rùgèrè fíyò mùtso, ràdù obhónà ípìrònga nába átò!»

Kànisa rǎ ndòpè Àtiyòkiyà tó kigò ɔ́ dhu

¹⁹ Stífanù ka kòhò dhu-dzidɔ, ndi nòpè Yèsù ná'ù ale rǎ avuta náabhù ì ale rǎfàlà ì dhèdhèrò kigò ònǎ. Atdídhénà ale náatsè Fòyinikè, ngùkpà ale náatsè Kipurò, ndirò ngùkpà-tsi náadù òtse Àtiyòkiyà. Abádhí owúnà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò rǎ P̀bàyàhúdì tò tí. ²⁰ P̀bétù, yà abádhí nínzì ɔ́ ì nòtù Kùrenì ɔ́ ngúfe ale mà, Kipurò ɔ́ ngúfe ale mànà náawù ùvò Àtiyòkiyà, 'àdù 'òpè 'ùnò Ádrùngbǎle Yèsù dɔ róte Ídzi Màkùrù ìnzì ní P̀bàyàhúdì tò. ²¹ Ádrùngbǎle Kàgàwà náabhù ɔbi atdídɔ abádhí tò, ndi dhu ràdù àrà yà abádhí rǎ dhu òvò fíyò àbhò ale nyú nábhu rǎ rùgèrè ì, 'àdù Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù.

²² Wò abádhí rònzina dhu-òyí níitdègu àrà òtsi Yèrùsàlemà tó kigò ɔ́ kànisa ɔ́ bhà-bì ò, ní ì ale adù Bàrnabà nòvi ràrà Àtiyòkiyà. ²³ Bàrnabà níitdègu àrà àhu ànyì, ndàdù Kàgàwà àso Yèsù ná'ù ale dhu nòtù, ní kǎdhè adù ndìka atdídɔ. Kǎdù ì ale-afí àbhù ròtsi ɔbi ndínyí ì napbà tí atdídɔ Ádrùngbǎle Yèsù rǎ tí. ²⁴ Ndi Bàrnabà ní'ì ídzi ale, atdídɔ Ẹlǎ-Alafí írǎ ale, ndirò ádrùngbǎ a'uta ná ale. Ndi dhu bhèyi ní ndi, àbhò ihé-yà nyú náadù Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù.

²⁵ Wò dhu-dzidɔ, Bàrnabà adù àrà Sávùlò nómè Tàrsò tí kátina kigò ò. ²⁶ Ní ka ndi ndàlò rò, kǎdù kidyí iwù mànà atdíkpá, iwù ùvò nà Àtiyòkiyà. Ndi Àtiyòkiyà tó kigò ɔ́ kànisa ɔ́, abádhí anzi atdí ato nyú. Ndirò ndi kànisa ɔ́, abádhí udhè dhu àbhò ale nyú tò. Wò ndi Àtiyòkiyà tó kigò ɔ́ nga ní ndi wemberè tí ka kapè kunzi Yèsù bhà àbhàlì p̀bàkrístò tí nǎ.

²⁷ Ndi kàsùmì ɔ́, Kàgàwà bhà p̀bànábí núuvò Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, 'òwù Àtiyòkiyà. ²⁸ Abádhí nínzì ɔ́ atdí ale-òvò ní'ì Àgabù. Ní, Kàgàwà

bhà Hìlā-Alafí unda ka ròvò dhu ndàti, ádrùngbǎ àgǎyì rǎrì ìsǐ yà adzi dǒ kórò p̀biri ǒ. Ohó tí, ndi àgǎyì adù ìsǐ yà Klòdiyò ní'í kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tí òná kàsùmì ǒ†. ²⁹ Wò ndi kàsùmì ǒ tí ní ndi, Yèsù bhà ábhàlì adù 'irì, 'ìtsà foyá dhu, ngǎtsi ale rǎrà kibhò rǒ foná ndi nàbà dhu-bvù rǒ, ndínì ì onzi tí ódhíya dzèná nǐ Yùdèyà tó p̀biri ǒ. ³⁰ Perè ì ìtsà dhu-dzidǒ, abádhí adù kàbhù Bǎrnabà mà, Sǎwulè màná ròwù àbhùnà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kànìsà ǒ p̀bàkùrù†-fò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ.

12

Yàkòbhò òho ka kí, kadù Péterù òsò dhu

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, ádrùngbǎ kamà Hèròdè apè ndàvu Kànìsà ǒ bhà nzínzi ǒ atdídhèná ale rǒ. ² Ní, kàbhù Yàkòbhò, Yùwanì t'ádònà kòkèrè dóna ìla tó obhi-akpà nǐ, ròvè. ³ Kítdegù wò ndi ndàbhù konzi dhu àlǎ P̀bàyàhúdì-nyìkpò nòfò rǒ, ní kadù Péterù àvi kosò. Wò ndi dhu anzi ndi yà ìmbà òná afi nà m̀gati tó m̀hèndù tó kàsùmì ǒ. ⁴ Ní, Péterù ka kòsò dhu-dzidǒ, Hèròdè adù kàbhù kidò imbi-dzà ǒ. Kadù ififó p̀bànówí tó ifo m̀tù nùlì, ròdò kà-ngbò ànyì-dzá. Kùdhè dhu ní, Pásìka tó m̀hèndù-idhò r̀da rò ndi ndi kàbhù kotdì ànyàna ibí ale nzínzi ǒ rò dhu. ⁵ Ní, ka kambèná Péterù-ngbò òdò dǒ imbi-dzà ǒ, p̀bètù Kànìsà ǒ bhà adù òko, 'àmbe 'ìtsò dǒ Kàgàwà rǒ kòkú dǒ rò ìnzì ì í òná nga òtdì ròrò.

Kàgàwà bhà màlàyikà rǐ Péterù ìkòlò imbi ǒ rò dhu

⁶ Yà tsùtsá nngánì Hèròdè rǐ dhu ònzi ndi ndàbhù tí Péterù kotdì ànyàna òná idhò tó iku ǒ, Péterù ì'í óyò p̀bànówí nzínzi ǒ ndi ndàyì rǒ, ótsúna ràdù ì'í óyò àdrà-mbì nǐ ka kùtsì rǒ. Ndirò, sàndìrì adù ì'í tsàtsù-ngbò òdò ì í rǒ. ⁷ Ní kòmbómbí tí, inzà kòkò ale ùni kàsùmì ǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà nùtò ndi, awáwù ràdù Péterù mà rǐ'í òná kàlugá-ngba ǒ nga àtdyi, ràwù hwé. Ní, wò màlàyikà náaya Péterù-ngbò òngóna rǒ rò, ndinga idhò ǒ rò, ndàdù àtìná nǐ: «f̀vǎ nyi tsàkàtsàkà.» Ní, Péterù-òtsú rǒ ì'í àdrà-mbì náadù 'ìtdì 'ìtírò, 'àwà ì obvò. ⁸ Wò màlàyikà adù àtìná tdítǒ kà nǐ: «Ísò mvunu ǒ, nyadù p̀fònu rǒ kàyitò-mbì iso mbèyi.» Ní, Péterù adù wò màlàyikà àvi f̀ndà dhu ònzi. Wò dhu-dzidǒ, màlàyikà adù àtìná tdítǒ kà nǐ: «Áfò rùnù orú m̀dzarù, nyadù ìrà owùdu ǒ.» ⁹ Ní, Péterù adù àhù, ndàrà kòwù ǒ. Kùni nzá dhu, wò màlàyikà r̀nzina dhu rǎrì obhò dhu. P̀bètù, kàmbèná dhu àtì dǒ onyu rǐ ndònyu dhu tí. ¹⁰ Ní, abádhí udà wemberè tó sàndìrì tó m̀tù tí. Tdítǒ abádhí udà oyo rǐ kùsè sàndìrì tó m̀tù tí. Wò dhu-dzidǒ ní ndi, abádhí awù ùvò yà dòtsí ka kùvò nǐ kigò ǒ tsumà tó tsàtsù-tí. Ní ndi tsàtsù adù ndàpfo nditírò abádhí tò, abádhí ràdù ùvò ìrì, 'adù òko àmbe owu dǒ ngudhà ǒ. Ní kòmbómbí tí, wò màlàyikà adù àwì Péterù-tí rò.

¹¹ Nírò ní ndi wò r̀óná ndi nònzì dhu arà Péterù-dò àlu. Ní kǎti: «Kòmbí, ma màni wà dhu Ádrùngbǎle Kàgàwà nyú ní yà p̀bìndà màlàyikà nìbhò r̀rà mìkòlò Hèròdè-fò rò, ràdù mabhù m̀gù yà P̀bàyàhúdì r̀bhì àpàna rǒ r̀dùdù ì onzi tí kórò dhu ǒ rò.» ¹² Wò dhu àlǎ dóna rò ní ndi, kadù àrà Màriyà, Yùwanì-tsánà bhà. Ngǎtsi ndi Yùwanì-ovò ní'í Màrkò. Ní ndi Màriyà bhà idzá, ibí ale nyú ní'í ì àndu ì, 'àmbe 'ìtsò dǒ rǒ. ¹³ Ní, Péterù ìtsi

† 11:28 11.28 Kí'í kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tí P̀bàrómá tó p̀biri ǒ.

‡ 11:30 11.30 P̀bàkùrù ní kànìsà ǒ ádròdrò ale.

tsätsù itdo irinã rò, Ròdhà, kasu tó atdí tsibhíngba ràdù òndri íkyèrò tsätsù tí. ¹⁴ Ní, Péterù ndì ndùni túna rò rò, kǎdhè ika ndì atdí. Ní, inzà ndì ndàpfò tsätsù mà kà tò rórò, kǎdù ndàngbo, ndòkù Péterù rí'ì tsätsùná dhu òvò idza rí'ì ale tò. ¹⁵ Ní i ale adù dhu àdu Ròdhà tò, 'àti: «Tí arí dènú rí'ì dhé?» Pbéttù, Ròdhà adù àdi ndàmbe inè Péterù rí'ì obhó tí tsätsùná dhu kèlè nóvò dǎ abádhí tò. Ní abádhí adù àtinà wò tsibhíngba nǎ: «Péterù-mùlì ní wò.» ¹⁶ Pbéttù, Péterù adù àdi, ndàmbe tsätsù kèlè nótdò dǎ. Nírò ní ndì ka kawù tsätsù àpfò, kà ràdù òtsù idza. Ní, ka i àla rò, idho adù idza ì'ì ale èko atdí. ¹⁷ Ní, Péterù adù abádhí nágo òtsùna nǎ inzǎ òte tí. Kǎdù ndòpè ndàwe íngbà dhu bhèyi màtí Ádrùngbǎle Kàgàwà àbhu ndì ndàhu imbí ò rò dhu abádhí tò. Tdítdò, kǎdù àtinà abádhí nǎ: «Nyòwu nyàwe wò rudú ndì nònzì dhu Yàkòbhò mà tò, ngùkpà àlè t'òdhína màna.» Wò dhu-dzidǎ, kǎdù àhu idza rò, ndàdù àrà ngǎtsi ngari ò.

¹⁸ Ní inga ùbho rò, pbànówi-tsi ava ndì atdí, 'àmbe dhu òngù dǎ tsùyá nzínziya ò, 'àti: «Péterù nyú àrà àdhà?» ¹⁹ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè adù kávi komè kórò ngari òná, pbétù ka kadù nzá kàbà. Nírò ní ndì kǎdù dhu àvi kòngù Péterù-ngbò òdò rǎ rúbhi sàndiri-tsù, ndàdù àbhunà kòkyè kórò. Wò dhu-dzidǎ, Hèròdè adù ndìvà Yùdeyà tó pbiri ò rò, ndàrà Kàyisàriyà tó kigò ò, ndàrà àdi ànyì àkè kàsùmì tí.

Ádrùngbǎ kamà Hèròdè rǒvè dhu

²⁰ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè náako atdí Tìrò mà Sìdonà màna tó kigò ò bhà rǎ. Ní, atdíku, abádhí ìri ì ndínì ì oví tí indrù òvòya rǎ Kàyisàriyà tó kigò ò, ròwù òte Hèròdè nà. Ní, ndínì ndì dhu aká tí fíyò, abádhí adù 'ìrì Blástò tí kátina ale nà. Ndi ale ní'ì ádrùngbǎ kamà bhà idho tó káluga ò dhu dǎ ádrùngbǎle. Ní abádhí awù 'ònzì ndínì ì oko tí màràngà ò Hèròdè màna, abádhí tò pbiri ò bhà òngù rí ònyè ongónà ìrà ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà pbiri ò rò nídhunì. ²¹ Ní, yà abádhí ìri ì ndínì ì òte tí ádrùngbǎ kamà màna òná idho ò, ndì kamà núfò ndì pbìndà ádrùngbǎnga tó mùdzarè nǎ, ndàdù àdi pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù òte òpè, ndàmbe dhu òvò dǎ ihé-yà tò. ²² Ní wò kà rǒte òná kàsùmì ò, ihé-yà adù idù 'àti: «Ígyò! Inzǎ ní indrù nyú yà rǒte dhemǎ! Mǔngù-ngba nyú ní yà rǒte!» ²³ Ní ànyìrò rò tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náapbì Hèròdè, inzà kàbhu ifata Kàgàwà tò dhu-okú dò rò, asa ràdù àkanà, rǒvè dòtsí.

²⁴ Pbéttù wò ndì kàsùmì ò, Kàgàwà bhà òte adù àdi ndàmbe ndànga dǎ, ndàdù àmbe ndèndò dǎ kórò ngari òná. ²⁵ Bàrnabà mà Sávùlò màna nítdègu fíyò ka kavì 'òwù ònzìnà Yèrùsàlemà tó kigò ò kasu nító, ní abádhí adù 'ìvà, 'àdu ì Àtìyòkiyà. Ànyì abádhí adù òwu atdíkpá Yùwanì tí kátina atdí ale màna. Ngǎtsi ndì Yùwanì-òvò ní'ì Mǎrkò.

13

Kàgàwà bhà Ìlǎ-Àlafí rí Bàrnabà mà Sávùlò màna
nóvò Kàgàwà bhà kasu tò dhu
(Gál 2.7-9; 2Tì 3.8-9)

¹ Àtìyòkiyà tó kigò ò kànìsà ò ale nzínzi ò, Kàgàwà bhà pbànábì mà, indrù tò arí dhu ùdhè ale màna nú'ì inè. I ale ní'ì Bàrnabà, Nìgerì tí

kátina Simiyoni, Lùkiyò, Kùreni tó kigò ò ale, Mánàyeni, yà atdíkpá avi ádrùngbá kamà Hèròdè mànà ale, ndirò Sáwúlò.

² Ní atdíku, yà abádhí rí Ádrùngbáale Kágàwà àlè, 'àdù ònyà t'ónyuta-tsù nùtsi ònà kàsùmì ò, Kágàwà bhà Hlǎ-Alafí atí abádhí ní: «Nyòpi Bàrnabà mà Sáwúlò nà idù, nyùli igi, ndíní yà ma munzi ì fíyò kasu nonzi tí.»

³ Ní, ònyà t'ónyuta-tsù ì ùtsi, 'àdù àmbe 'ìtsò dǒ átò dhu-dzidǒ, abádhí adè otsúya núli Bàrnabà mà dǒ Sáwúlò nà, 'àdù ùbhànà ròwù.

Bàrnabà mà Sáwúlò nà ròwu Kágàwà bhà Ídzi Màkùrù

ùnò Kipurò tó sòngà ò bhà tò dhu

⁴ Wò Kágàwà bhà Hlǎ-Alafí nóvì ì ì ì ówu rò, Bàrnabà mà Sáwúlò nà náawù ùvò Selèkiyà tó kigò ò. Ní ànyirò rò, abádhí adè òtsù ádrùngbá ibhú ò, 'òwù Kipurò tí kátina sòngà dǒ. ⁵ Ní, Sàlàminò tí kátina kigò ò ì ì ówù ùvò rò, abádhí apè 'ùnò Kágàwà bhà Òte indrù tò Pbàyàhúdí tó unduta-dzà ò rò. Yùwanì ní'ì inè átò atdíkpá abádhí mànà, ndàdù arà abádhí dzùnà ònzi rò. ⁶ Ní iwà ì ùdà Kipurò tó sòngà ònà kórò rórò, abádhí awù ùvò ndi sòngà ò kigò, Pafò tí kátina ò. Ní, ndi kigò ò, abádhí atù Bǎrà-Yèsù tí kátina màzítále. Àbadhi ní'ì átò Pbàyàhúdí nzinzi ò tìtò tó nabi. ⁷ Abádhí ongónà òko atdíkpá Kipurò tó sòngà ò lǐwalì, Sèrgiyò Pòlò tí kátina ale, yà atdidò inga núni mànà. Ní, ndi lǐwalì avi Bàrnabà mà Sáwúlò nà kunzi, rìwù tina ò, Kágàwà bhà Òte ndi ndòzè atdidò ndirì nídhunì. ⁸ Pbétù wò màzítále, Elemà, wòrì ní ndi kǒvò-tì Pbàgìrìkí t'ávàna ò, náadù àdi, ndàmbe ndàgò dǒ abádhí mànà. Kádù dhu ònzi ndíní ndugéré tí lǐwalì-afí, ìnzí dhu na' u tí. ⁹ Nírò ní ndi Kágàwà bhà Hlǎ-Alafí irà ndi rò, Sáwúlò, yà Pòlò tí kátina átò núudí nyìkpóna wò màzítále Elemà rò, ¹⁰ ndàdù àtànà nǐ: «Nyì nyarí'ì nzèrè màgèzi nà abho. Ndirò nyi nyarí indrù ùtrà abho. Inyi ní Pǒmvo t'ìdhùnà nyá, ndirò inyi ní obhónanga rò òmvù. Nyi nyabhàya tí obhò Ádrùngbáale Kágàwà bhà tǔrútúrú idè otu t'údyata» ¹¹ Ní Kòmbí, Ádrùngbáale Kágàwà-òtsú ìsì wà dùnú. Ní nyóngo ndùmùndùmú tí, ìnzí nyala adyifò-nyìkpò atdí kàsùmì ò màtí.» Ní urò rò tí, Elemà-nyínga núutì mbii, ìnǒ-yà ribvù ndi dónà. Ní, kádù ndòpè ndòrì ndi, ndàmbe ndùnda rí ale ònè dǒ. ¹² Ní, lǐwalì itdègu wò ndi nònzì dhu àlǎ, náadù Yèsù à'ù, Ádrùngbáale Yèsù bhà Ídzi Màkùrù ùdhé ka kí dhu òsù ndi atdidò nídhunì.

Pòlò mà Bàrnabà nà ròwu ùvò Àtiyòkiyà tí kátina atdí pbanga ò dhu (Kas 7.1-50; 10.36-43)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò mà òdhína mànà núupò ibhú ò Pafò rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pergà tí kátina Pàfùliyà tó pbirì ò atdí pbanga ò. Ànyirò ní ndi, Yùwanì* náadù abádhí nùbhà, ndàdù ndàdu, ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹⁴ Ní, abádhí adè abhi òpè Pergà rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pisidiyà tó pbirì ò atdí pbanga, Àtiyòkiyà tí kátina ò. Ní sàbatù-idhò ò, Pòlò mà òdhína mànà náatsù unduta-dzà ò, 'àdù òko obvò.

¹⁵ Nírò ní ndi ka kazù Músà bhà Hyátá tó bhùkù ò ka kandí dhu mà, Kágàwà bhà pbànábí náandí dhu mànà. Wò dhu-dzidǒ, unduta-dzà ò ádròdrò ale náadù indrù òvì, ròwù dhu ùnò abádhí tò, 'àti: «Àbanìnzò, nyí nyapè ì'ì indrù tò nyí nyóvona abádhí-afí nyí nyopé tí nǐ òte nà, ní nyòvo ka kòmbí.» ¹⁶ Ní, Pòlò iwà ndi ndidè, ndàdù indrù àpe otsúna nǐ,

* 13:13 13.13 Ngàtsi ndi Yùwanì-òvò ní'ì Màrkò.

rànè. Nírò ní ndi kápè ote ndàti: «Ìsràyeli tó p̀biri ǒ bhà, ndirò nyí yà Kàgàwà-odò ònzi nyí nyarí rò, nyiri yà ma múnona dhu. ¹⁷ Àlè, P̀bàìsràyéí tírò, àlè tó Kàgàwà náavò ndi àlè t'ábhúna. Ní, Mísri tó p̀biri ǒ abádhí aróko ònà kàsúmì ǒ, kádù abádhí àbhù ròtrò, róngò àbhò alé-yà nyú tí. Wò dhu-dzidò, kádù abádhí ipfo, rùvò ànyirò p̀bìndà ǒbi nyú ní. ¹⁸ Kádù abádhí-ngbò nódò rùngù ǒ, ràrà àhù mbèmbè ìfo kumì ato tí. ¹⁹ Ndirò, kádù àrùbhù dhèdhèrò ale-tidò-tsù tó rùgànda-tsè nòtdì Kànanà tó p̀biri ǒ rò, ndàdù ndi p̀biri àbhù àlè t'ábhúna tò. ²⁰ Kóró kòkò dhu anzi ì, ràrà àhù mbèmbè ìfo miyà dòná imbò kumì nà ato tí. Wò dhu-dzidò, Kàgàwà adù àlè t'ábhúna-ànyà nítìdì róngo ale nùli abádhí nzinzi ǒ, ràrà àhù p̀bìndà nabi Sàmolè nídì ndi ndaraya abádhí nzinzi ǒ ònà kàsúmì ǒ. ²¹ Ndirò, ròpè ndi urò rò, àlè t'ábhúna náadù kamà ònzi Kàgàwà-fó. Nírò ní ndi Kàgàwà adù Sàwulò nídì abádhí dǒ kamà tí, rònyà idzi abádhí dǒ, ràrà àhù ìfo kumì ato tí. Ndi Sàwulò ní Kisi t'ídhùna. Ndirò Kisi ní Bènyàminì-dhú-bvù ale. ²² Kàgàwà nítidègu Sàwulò nífò ádràngbá kamà tó tombi dǒ rò, ní kádù Dàwudi nídì t̀dítdǒ abádhí dǒ ádràngbá kamà tí. Kádù dhu òvò átò Dàwudi-okú dǒ rò, ndàti: «Ma màbà wà Dàwudi, Yèsè t'ídhùna, atdidǒ afidu oze ale. Ka ní ndi ma mòzè dhu ònzi róngo kóró ale.» ²³ Dàwudi bhà p̀bàdzukuru nzinzi ǒ rò ní ndi, Kàgàwà ipfo Yèsù, ndidì P̀bàìsràyéí tó ǒgùba tí, àdhàdhì yà angyangyi ndi ndakò fìndá làkà dhu bhèyi. ²⁴ Tdù Yèsù ira rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu Ìsràyeli tó p̀biri ǒ bhà tó kóró, ndinì ì nùgèrè tí, 'ùbhà fiyó nzerenga, 'adù bàtizò àlu. ²⁵ Ní, p̀bìndà kasu-tsù àmbènà àrà ndòdì ònà kàsúmì ǒ ní ndi, Yùwanì ivú dhu P̀bàìsràyéí-tsù, ndàti: «Nyí nyarí inga ìrè ima ràrì àdhi? Ima ní nzi wò nyí nyaròdona ndinì ira tí ale. P̀bétù, kànì dzidu dǒ ríra ale ní inzá ma màkà munga p̀fona rǒ kàyitò-mbí mà ale.» ²⁶ Nírò nyí adódù, yà Àbràhamù bhà p̀bàdzukuru tí nyí nyí rò, ndirò nyí, yà Kàgàwà-odò ònzi nyí nyarí rò, àlè tó nga ní ndi Kàgàwà ìbhò yàrì ògù tó ote ní. ²⁷ Obhó tí, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà mà fiyó ádròdrǒ ale mànà nùuni nzá dhu Yèsù ràrì àdhi. Ndirò, yà bíli ka karòzuna sàbatù-idhò ǒ, yà Kàgàwà bhà p̀bànábí unò dhu mà náadù nzá abádhí-do nálu. P̀bétù, abádhí adù ì dhu àbhù rākā, yà Yèsù-dǒ ì abhù kotdì anya ndinì ka koho tí dhu-otù ǒ. ²⁸ Ní, inzá ì àbà atdì dhu mà, yà Yèsù-ànyà ǒtdì ka kádù okúna dǒ rò ròrò, abádhí anzi ka Pilatò-fó, ndinì ka nabhù tí kohò. ²⁹ Ní kòkú dǒ rò ka kandì kóró dhu ì àbhù rònzi ì dhu-dzidò, abádhí náabhù kǎ-bvò kifo mùsàlabhà dǒ rò, 'adù ǒtdùna. ³⁰ P̀bétù, Kàgàwà adù àbadhì àbhù rìngbè ndi ove-bvè rò. ³¹ Wò dhu-dzidò, kádù ndàvi ibi idhò nyú ǒ yà Gállilayà rò ì iwú mànà atdìkpá, 'iwú ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ale tò. Kòmbì ì ale ní ì kàbhà ngàmì P̀bàìsràyéí-ònzì. ³² Mǎ nyú mà, mǎ móvona dhu ní ndi Ídzi Màkùrù, yà àlè t'ábhúna tó Kàgàwà náakò fìndá làkà. ³³ Ní, Kàgàwà náabhù wà ndi làkà rākā àlè tó, abádhí tó p̀bàdzukuru tírò. Kàbhù Yèsù rìngbè ndi ove-bvè rò, àdhàdhì yà Zàburi tó bhùkù* ǒ ka kandì oyo rí kisè kà tó ngari ǒ dhu bhèyi. Ndi andítà ràtina:

«Inyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndi nòpè rò, ima ní Àbanu.» ³⁴ Ndirò, Yèsù nábhù ndi ndi rìngbè ndi ove-bvè rò ìnzì abvona ròmò dhu kǎvò angyangyi. Kàti:

* 13:33 13:33 Zàb 2:7

«Ma mí nyasö nĩ asota ní ìlilá, ndirò kóró ale rá'una, yà angyangyi ma makò fíndá làkà Dàwudi tò asota*» 35 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi kà rätina átò Zàburì* tò ngätsi ngari ð: «Nyì nyabhàya nzi p̀b̀k̀k̀ Hìlã-Ale-abvò ròmò ibhu ð.» 36 Obhó tí, p̀b̀indã idzi ð, ádr̀ngbã kamã Dàwudi náanzì Kàgàwà ózè dhu. Ní, kãvè, kadù ndòtdù abhúna ka kutdú ró, abvóna ràdù òmò. 37 P̀b̀étù, yà Kàgàwà àbhù rìngbè ndi ibhu ð rò Yèsù-abvò nómò nzã.

38 Nírò adódù, nyèni dhu kòtù ð nga rarì ndi indrù tò nzérenga rĩ ndùba dhu rĩ ndòvò fùkù nĩ. Ndirò, Músã bhã Hyátã mà náabhù nzã nyĩ kozù nyĩ obhónangatále tí. 39 Yèsù-otù ð nga ní ndi ìngbãtì ìlì ndi ale mà yà ka ná'ù, nózù ka kádù obhónangatále tí nĩ. 40 Nírò, nyàndã nga mbèyi adódù, akye yà Kàgàwà bhã p̀b̀anábì unò dhu nòonzina ndi rùkù nĩ. Abádhí ati: 41 «Nyàndã dhu, nyĩ, indrù-tsi ònzi nyĩ nyarì rò.

Nyàbhù nyĩ idhò rùkò nyĩ, ndirò nyàbhù nyĩ tsèku ròtdi ndi.

Obhó tí, mà mí atdí dhu ònzi, yà ìnè nyĩ nyĩ'ì nyìkpòkù nã ònã kàsuni ð.

Ndi dhu ní ìnzì nyĩ nyádù à'ùnã ngätsi ale náwe fùkù rò dhu*.»

42 Wò dhu-dzidò, Polò mà Bàrnabà mànã níitdègu ùvò unduta-dzã ð rò, ní iyé-yã náadù abádhí ònzi ndínì iwúya tí tdítđò rí'ì sàbatù-idhò ð, 'iwù wò òte kèlè nádu 'àwe tdítđò fíyò. 43 Wò unduta-dzidò, àbhò P̀b̀yàhúdí mà àbhò ngàkpã ale yà P̀b̀yàhúdí tò ònzi ð ì nùgèrè 'òngò Kàgàwà èle mànã, náadù ùvò, 'òwù Polò mà Bàrnabà mànã-òwù ð. Nírò ní ndi kòkò óyò ale adù dhu òvò abádhí tò 'òpè abádhí-afí nĩ, ndínì ì napbã tí 'òngò òko pòtsò Kàgàwà bhã idzinga tò otu ð tí.

P̀b̀yàhúdí rĩ Polò mà Bàrnabà mànã r̀v̀v̀na fíyò òte nòdho dhu

44 Tdítđò ì'ì sàbatù-idhò ð, mbèmbè Àtiyòkiyã tò pbanga ð kóró ale núundu ì ndínì ì irì tí Ádr̀ngbãle Kàgàwà bhã òte. 45 Ní P̀b̀yàhúdí níitdègu wò ihé-yã àlà, ní adha tò ale-afí mà agòta mànã náadù abádhí ìra, ràdù 'òpè 'àgò Polò r̀v̀v̀na fíyò dhu, ndirò 'àmbe dhu ùnò dõ nzére kã nĩ. 46 Ní Polò mà Bàrnabà mànã náadù dhu òvò abádhí tò ìmbã óyã ódó na, 'ati: «Fùkù nga ní ndi Kàgàwà bhã yarì òte náká kunò wemberè tí nĩ. P̀b̀étù, nyĩ nyòdhò ka, nyádù nyòzù nyĩ-tírò inzã àkã 'àbã dhòdhóhonga tò ìpìr̀ngã ale tí dhu-okú dò rò, mà mí m̀g̀g̀rè kòmbì m̀ẁẁ kànò r̀ ìnzì ní P̀b̀yàhúdí tò. 47 Obhó tí, Ádr̀ngbãle Kàgàwà uyã wã ka ndi dhu bhèyi tí fãkã. Kãti:

«Mà mí nyĩ kóró p̀b̀irì ð ale tò awáwù tí,

ndínì nyĩ nyĩ'ì tí ògù tò Ídzi Màkùrù òvò rí kóró ale tò ale tí, rarà àhu yã adzi-tsù náadi ndi ì.»

48 Ní, ìnzì ní P̀b̀yàhúdí níitdègu wò òte ìrì, ní abádhí-idhè náadù ndika atdíđò, 'adù 'òpè 'ìlè Ádr̀ngbãle Kàgàwà bhã òte. Ndirò kóró ale, yà Kàgàwà apì dhòdhóhonga tò ìpìr̀ngã nabáya tí, náadù Kàgàwà à'ù.

49 Ádr̀ngbãle Kàgàwà bhã òte adù ndùndò kóró ndi Pìsidiyã tò p̀b̀irì ð. 50 P̀b̀étù, P̀b̀yàhúdí adù dhu ìtsu Kàgàwà èlè arì ì návi vèbhãle mà, kigò ð ádr̀dr̀ò ale mànã ðò ð, ndínì dhu nivã tí Polò mà Bàrnabà mànã rò. Ní, abádhí adù 'òpè 'àvu Polò mà Bàrnabà mànã rò, 'adù ipfonã 'òdì fíyò

pbiri ɔ rò. ⁵¹ Pbé̀tù, kòkò ɔyɔ ábhàlǐ náadù p̄f̄ɔya-tsítsírò àhù n'ó'ò abádhí-okú dɔ rò. Wò dhu-dzidɔ, abádhí adù 'ìvà, 'òwù Ìkòniyò tó kigò ò. ⁵² Ndirò Yèsù-owù nungu ale-idhè náadù ndika atdíɔ, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí ràdù 'ira.

14

*Polò mà Bàrnabà nà rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù
núno Ìkòniyò tó kigò ò dhu*

¹ Ìkòniyò tó kigò ò ì òwù ùvò rò, Polò mà Bàrnabà nà náatsù átò P̄bàyahúdí tó unduta-dzà ò. Ní ányìdzá, abádhí unò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù, ndi dhu ràdù P̄bàyahúdí mà P̄bàgiríkí mànà tó ábhò ihé-yà nyú nábhù rà'ù Yèsù. ² Pbé̀tù, yà ì núvò inzí 'à'ù Yèsù P̄bàyahúdí náadù dhu itsu inzí ní P̄bàyahúdí-dò ò, 'àbhù afiya rinza ì ndíní dhu nivà tí kòkò Yèsù ná'ù adóya rò. ³ Ní, àzèmbè wò dhu rǐ ndònzí rórò tí, Polò mà Bàrnabà nà náadù òko ábhò idhò nyú tí Ìkòniyò tó kigò ɔ. Abádhí adúnà òwu Ádrungbàle Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núno rò k̄pangba, ìmbà ɔyá ɔdò na, kà-rò ì ìpbi ì nídhuní. Ndirò, Ádrungbàle Kàgàwà adúnà àrà yà abádhí r̄n̄ona p̄bindà idzinga dɔ dhu tó obhón̄ga nábhù rò ràvi ndi k̄pangba, yà abádhí r̄nzina wíwí mà yà inzà apèna 'ònzí angyi indrù-nzínzi ɔ dhu mànà dhu-otù ɔ. ⁴ Ní wòrì kigò ɔ ale-ɔnga núundò ndi ɔyò, atdídhena ale ròlè ì P̄bàyahúdí-tí'óná rò, ngùkpà ale ràdù 'òlè Yèsù bhà uvitatále-tí'óná rò. ⁵ Wò dhu-dzidɔ, P̄bàyahúdí mà inzí ní P̄bàyahúdí mànà, ɔyá ádròdrò ale mànà náadù 'iri ndíní ì opé tí 'àvu Polò mà Bàrnabà mànà rò, 'adù abádhí àbhù kubvù odu ní r̄ave. ⁶ Ní, Polò mà Bàrnabà mànà níitdègu wò dhu ɔsù, ní abádhí uvò Ìkòniyò ɔ rò, 'òtsè Likàòniyá tó pbiri ɔ pbanga, Lístrà mà Dèrbè mànà, tiyá arí'ì kyèròkyèrò pbiri mànà ò. ⁷ Anyì abádhí adù òko 'òwù Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núno rò indrù tò.

Polò mà Bàrnabà nà rǐ ì Lístrà tó kigò ɔ dhu

⁸ Lístrà tó kigò ɔ, inzí aríde p̄f̄ona dɔ atdí ale ní'ì inè. Ndi ale ní'ì òdhi tí ka kadhì ɔtsòtsù rórò ale. Ndirò ka ní'ì inzà apèna ùbhi yà ka kadhina ndi rò ale. ⁹ Ní, atdíku kádì ndàmbe Polò r̄n̄ona dhu ìrì dɔ. Ní Polò udí nyìkpóna kà-rò, kà'ù dhu ògù ndi r̄ambènà ògù dhu ndi ndàla rò. ¹⁰ Ní, Polò adù dhu òvò kà tó orú t̄na nyú nà, ndàti: «Ívà nyi, nyidè t̄urút̄urú p̄f̄on̄a dɔ.» Ní wò ale níibe ndi ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. ¹¹ Ní wò Polò ònzì dhu ì àla rò, ihé-yà náapè 'òtè orú t̄uya nyú nà Likàòniyá ɔ bhà t'ávana ɔ, 'àmbe àtinà dɔ: «M̄ngü-nzo ugèrè wà ì 'òngò indrù tí, 'itsù àlè nzínzi ò.» ¹² Abádhí adù Bàrnabà nàtì Zèwù tí, 'adù Polò nàtì Hérmè tí. Obhó tí, Polò ní ndi arànà ɔtè ùdà rò indrù tò. Ndirò, yà Lístrà tó kigò ò ka kòtsù rò ní'ì ndi Zèwù tí kátina P̄bàgiríkí tó m̄ngü-ngba bhà somà-dzà. ¹³ Ní wò ndi kàsùmì ɔ, Zèwù bhà atdí kùhanì náadù ìrà ìkyi-akpá nà, iwà ndi ndùkpòrò itsu-opfò tó m̄kàkú ndèf̄ò dɔya rò rórò, ndirà àhù nà kigò ò ka kòtsù ɔyá tsàtsù tí. Abádhí ní'ì iwà ì n̄rì ihé-yà mànà ndíní ì ubhò tí ì ìkyi-akpá perè tí kòkò ɔyɔ uvitatále tò. ¹⁴ Ní, Polò mà Bàrnabà nà níitdègu kòkò ale r̄apàna ndíní ì ɔnzí tí dhu ìrì, núufa ròyá orú mùdzarù-ɔnga, 'adù ɔtse ihé-yà nzínzi ò, 'àmbe ùkù dɔ, 'àti: ¹⁵ «Hòkò! Ádhu wò nyì nyàpàna nyònzì dhemá? Mǎ'ì nyú, mǎ ní indrù àdhàdhì nyì ní indrù dhu

bhèyi. Ndirò, yà fùkù mà m̀òvò dhu ní Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù, ndíni nyí nyubhà tí nyí nyarónzina ìmbà tíya nà dhu, nyàdù nyùgèrè nyóngò yà ìnzí aròvè Kàgàwà bhà ale tí. Ndi Kàgàwà ní ndi yà adzi mà òrù-akpà mà ndirò rèrù-ababá mà, òyá arí'í kóró dhu mànà nanzi ale. ¹⁶ Angyíta nyú Kàgàwà ubhà pé kóró p̀biri ò ale r̀ngò ùbhi afiya ozè otu ò. ¹⁷ P̀bètù, kùbhà nzá ndi ndìtè abádhí tò yà ndi ndónzina ídzinga-otù ò dhu. Obhò ò, kárfi igye àbhù r̀kò òrù-akpà ò rò fùkù, ndàdù inga ò dhu àbhà rò'ò f̀yó kàsùmì ò. Ndirò indo màtí, kàràdù nyóngù, ndàdù afiku níra p̀bìndà ídzinga tó dhèdhe nì.» ¹⁸ Polò mà Bàrnabà nà náatè mbá wò dhu bhèyi màtí, ní abádhí r̀i ihé-yà nísò ìnzí ìzà tó perè nubhò tí f̀yó dhu ní'í obi tí.

¹⁹ Wò dhu-dzidò, P̀bàyàhúdì níiwú Àtiyòkiyá* tí kátina kigò ò rò, ndirò Ìkòniyò tí kátina kigò ò rò màtí, 'iwù ùvò Lístrà. Ní abádhí níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ròpè 'ùbvù Polò mà odu nì, ndíni uvè tí. Wò dhu-dzidò, abádhí adù Polò àdhà 'ìpfo iri kigò ò rò, iwà òvè dhu tí ì í kàtì nídhunì. ²⁰ P̀bètù Yèsù ná'ù ale níitdègu 'àndù 'àkpòrò Polò-ngbò, ní àbadhi adù ndìvà, ndidè, ndàdù ndàdu ndi kigò ò. Ní tsùtsá nínganí, abádhí adù òwu Bàrnabà nà Dèrbè tí kátina kigò ò.

Polò mà Bàrnabà nà r̀'adù Àtiyòkiyá tó kigò ò dhu

²¹ Dèrbè tó kigò ò ì òwù ùvò rò, Polò mà Bàrnabà nà náapè 'ùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ìndrù tò. Ní, àbhò ale nyú nyùgèrè ì, 'à'ù Yèsù. Wò dhu-dzidò, abádhí náadù 'adu Dèrbè rò, 'òwù Lístrà. Lístrà rò, abádhí adù 'ìvà, 'òwù Ìkòniyò ndirò Àtiyòkiyá, Pisidiyá tó p̀biri ò. ²² Kóró kòkò kigò ònà, abádhí owúnà Yèsù ná'ù ale-afí nópè rò, 'adù òwu ì ale àvi rò r̀kò pòtsó f̀yó a'uta ò. Abádhí adúnà òwu dhu òvò rò ì ale tò, 'àti: «Dhu àkà àlè r̀dà àdr̀ngbà àp̀bè nyú òna nà, ndíni àlè kòtsù tí òrù-akpà ò Ádr̀ngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò.» ²³ Kóró kànísá òna nà, Polò mà Bàrnabà nà náadúnà òwu ìndrù òvò rò, 'ùli ndi kànísá ò p̀bàkùrù tí. Ònyà t'ònyutatsù ì ùtsi, 'adù àmbe 'ìtsò dò dhu-dzidò, abádhí adúnà òwu yà ì òvò ale ùli rò yà ì á'ù Ádr̀ngbàlè Yèsù-fó.

²⁴ Wò dhu-dzidò, abádhí núudà Pisidiyá tó p̀biri ònà, 'adù òwu ùvò Pàfùliyá tó p̀biri ò. ²⁵ Ní, Pergà tí kátina ndi p̀biri ò kigò ò bhà tò ì ùnò Kàgàwà bhà Òte dhu-dzidò, abádhí adù 'àsòlò, 'òwù Atàliyá tí kátina kigò ò. ²⁶ Ndi kigò ò rò, abádhí adù 'ìvà 'òwù ìbhù ò, 'òwù ùvò Àtiyòkiyá, Siriyá tó p̀biri ò, yà abhi ì apè ònà rò kigò ò. Wò ndi kigò ò rò nga ní ndi, ka kabhu abádhí Kàgàwà r̀aso wò abádhí òwù ùtsàna p̀bìndà kasù-òkú dò rò.

²⁷ Ní, Àtiyòkiyá ì òwù ùvò rò, abádhí andu Yèsù ná'ù ale-tsù, 'adù Kàgàwà àbhù ì 'ònzí kóró dhu náwe f̀yò. Ndirò, abádhí adù ìngbà dhu bhèyi màtí ì àp̀fò a'uta tó tsàtsù ìnzí ní P̀bàyàhúdì tò dhu náwe átò abádhí tò. ²⁸ Wò dhu-dzidò, Polò mà Bàrnabà nà náadù òko àbhò idhò nyú tí Yèsù ná'ù ale mànà Àtiyòkiyá tó kigò ò.

15

Yèsù ná'ù ale tó unduta Yèrùsàlemà tó kigò ò (Opt 2.1-9)

* 14:19 14.19 Ndi Àtiyòkiyá ní'í Pisidiyá tí kátina atdì p̀biri ò kigò.

1 Yùdeyà tó p̀biri ò rò iwù Àtiyòkiyà tó kigò ò ngúfe ale, náapè 'ùdhe dhu Yèsù ná'ù ale tò, 'òwù àtìnà rǒ ití: «Inzi nyí nyapé nyábhù kòbhòlò onzikúnga yà Músà bhà Hyátá nónzi ka dhu bhèyi, ní Kàgàwà rǐ nzi nyigù fùkú nzérenga ò rò.»² Ní Pòlò mà Bàrnabà nà náadù ndi dhu òdhdò atídí, ádrùngbǎ agòta nyú ràdù it̀si nzínziyà ò i ale màna wò dhu-okú dò rò. Nírò ní ndi abádhí adù dhu ùtsi atdíkpá, ndíní Pòlò mà Bàrnabà nà ndirò Àtiyòkiyà ò ngúfe ngùkpá ale màna nóowu tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù òte ndi dhu dò Yèsù bhà uvitatále mà, pbàkùrù màna-ònzí rò.³ Ní, Àtiyòkiyà ò kànisa náadù abádhí dzàna nónzi àkàkà dhu bhèyi ndi abhi tò. Ní Fòyinikè mà Sàmariyà màna tò p̀biri ònǎ ì úda i naná, abádhí owúnà ìngbà dhu bhèyi màtí ìnzi ní Pbàyàhúdí nùgèrè ì Kàgàwà tò dhu nóvò rǒ indrù tò, ndi dhu ràdù àrà Yèsù ná'ù ale àbhù rǒ idhèya rika ndi atídí.⁴ Ní, kòkò ale niitdègu owu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ndi kigò ò kànisa mà Yèsù bhà uvitatále mà ndi kànisa ò pbàkùrù màna, náakò abádhí mbèyi nyá. Abádhí náadù Kàgàwà àbhù 'ònzí dhu náwe kóró kòkò ì nàko ale tò.⁵ P̀bétù, atdídhená ale, Yèsù ná'ù Pbàfàrisáyó tó màtè nzínzi ò, náadù 'ìvǎ 'àti: «Dhu àkà kòbhòlò Yèsù ná'ù ìnzi ní Pbàyàhúdí-ònzínga, kadù dhu ùya fíyò ròngò Músà bhà Hyátá nifu.»⁶ Nírò ní ndi Yèsù bhà uvitatále mà, Kànisa ò pbàkùrù màna, náandu ì ndíní ì andá tí kòkò ale ùnò dhu-ònga.⁷ Ní, atdídó ì àgò ì dhu-dzidó, Péterè ìvǎ ndi ndidè, ndàdù àtìna: «Àbaninzó, nyí nyùni wà dhu Kàgàwà rǒvò wà mà angyita tí nzínziku ò rò, ndíní ma mongó tí p̀bindà Ídzi Màkùrù núnò ìnzi ní Pbàyàhúdí tò, ndíní abádhí níri tí 'adù dhu à'ù.»⁸ Ndirò Kàgàwà, yà indrù-afí ò dhu mà núní arí ale, nitè wà dhu iwà ndi ráko abádhí, yà abádhí ndi ndirǎ p̀bindà Hílǎ-Alafí ní, àdhàdhì yà ndi ndirǎ àlè dhu bhèyi dhu-otù ò.⁹ Kùndò nzá àlè-ònga abádhí màna akekpá màtí, kù'o abádhí-afí rìlǎ nyìkpóna ò, a'uta-otù ò nídhuní.¹⁰ Nírò, ádhu kòmbí nyí nyí Kàgàwà-afí nùmvù wò dhu bhèyi, nyámbe ndi nà'è ànò nùgba dǒ Yèsù bhà àbhàlǐ dǒ ní? Nyí nyí ndi ànò nùgbà abádhí dǒ àzèmbè ìnzá àlè t'ábhúna nyú mà, ndirò àlè nyú mà àlè kanzi kànò àlè kí dhu-lèmà rǒrò!¹¹ Ndirò, àlè kà'ù wà dhu àlè rùgu wà àlè tó nzérenga ò rò, Ádrùngbǎle Yèsù bhà ídzinga-okú dò rò, àdhàdhì abádhí nùgu dhu bhèyi.»¹² Ní, Pòlò mà Bàrnabà nà rǐ Kàgàwà àbhù 'ònzí ìnzi ní Pbàyàhúdí nzínzi ò wíwí mà, yà ìnzá apèna 'ònzí angyi indrù-nzínzi ò dhu màna dhu náwè rò, kòkò ì nàndunà ale náadù ìnè bhii, 'ámbe abádhí rǎwèna dhu níri dǒ.¹³ Ní Pòlò mà Bàrnabà nà niitdègu ìnè, ní Yàkòbhò apè ote ndàti: «Àbaninzó, nyiri yà ma múnona fùkù dhu.»¹⁴ Simiyoní náwe wà ìngbà dhu bhèyi màtí, màhàngú ò rò, Kàgàwà arí p̀bindà ale nópí ìnzi ní Pbàyàhúdí nzínzi ò rò tí dhu àlè tò.¹⁵ Wò ndi dhu náko wà ndi Kàgàwà bhà p̀banábí náandí dhu nà. Ndi andítá ràtina:

¹⁶ «Ádrùngbǎle Kàgàwà ràtina: wò dhu-dzidó, ma mí madù

mira wò ndi nadrù ádrùngbǎ kamà Dàwudi bhà idza nòsi dtídó.

Ní ma mí ndi idza-dúdù nángbè,

madù idìna ridè p̀fǒna dǒ.

¹⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà ì nabhà ale-go rǐ 'òpè 'òmè Ádrùngbǎle, ì ale ní kàkà ovòdu ka kánzi dǒyá ale.

Obhó nyú, kóró inzí ní Pbhàhúdí, yà pbàkà ale nyú tí oko tí ma múnzi ale rí 'òpè 'òmè ma.

Wòrí ní ndi yà ndi dhu ònzi rí Ádrùngbàlè núuno dhu*.

18 Ndi Ádrùngbàlè ní ndi i dhu nábhù indrù rànì yà màhàngú ò rò ndi napèna rò ale.»

19 Tdítdǒ, Yàkòbhò adù àtìna: «Ima, ma màla dhu ní, dhu ràkǎ nzá kòbhìlì kòkò ì nùgèrè Kàgàwà tò inzí ní Pbhàhúdí-tsù. 20 Pbhétù, abádhi tò dhu ràkǎ kandí dhu, kati: «Nyí nyákǎ nzá nyóngò sànamù tò ka kùbho perè tí izǎ ná'á*. Ndirò, nyí nyákǎ nyóngò nyòdò múnnyòni rò rò, inzí nyàdù dàna-tsi ka kípòbò òbí nǐ ròvè izǎ mà, ànzùbhà màna ná'á.» 21 Obhó tí, angýí ndi napèna rò, indrù náarí'ì inè Músà bhà Ùyátá nóvò ì arí indrù tò kóró kigò ònǎ ró. Kóró sàbatù-idhò ò, abádhi náarí ì Ùyátá nóvò indrù tò unduta-dzà ò rò.»

Yèrùsàlemà ì nùndu ale rí bhàrùwà àbhù Àtiyòkiyà ò Kànìsà tò dhu

22 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà uvitatále mà, Kànìsà ò pbàkùrù mà, Yèrùsàlemà ò kóró Kànìsà màna náatè nzínziya ò. Abádhi níri ì ndínì ì ovó tí nzínziya ò ale, 'adù òvinà ròwù atdíkpá Pòlò mà Bàrnabà màna nà Àtiyòkiyà, Siriyà tò pbirì ò. Ní, abádhi avò Yudhà mà Silà nà. Ngàtsi ndi Yudhà-ovò ní'ì Bàrisabà. 23 Jdhíya pbàkrístò nzínzi ò, abádhi óyó kóró ní'ì atdítdǒ ka kífù ale. 23 Ní, abádhi adù kòrì ale nóvì ròwù bhàrùwà nà. Ndi bhàrùwà ka kandí yà dhu bhéyi: «Mǎ'ì odhíku, Yèsù bhà uvitatále mà, Kànìsà ò pbàkùrù màna, mà mòvì nyí atdítdǒ odhíká, inzí ní Pbhàhúdí tírò nyí nyí'ì Àtiyòkiyà mà, Siriyà mà, Kilikiyà màna tò pbirì ò rò. 24 Mǎ mírì dhu, nzínzika ò rò, atdídhená ale rówù inzà mà mǎfà rusà fíyò rórò, 'òwù dǎku inza àwú òtèya nǐ, ndi dhu ràdù izu nábhù afíku ò. 25 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mírì mà mòvò indrù, màdù òvinà ròwù tiku ò. Abádhi ròwù atdíkpá yà atdítdǒ mà mòzè odhíka, Pòlò mà Bàrnabà màna nà. 26 Ndi Pòlò mà nádzi wà fíyò ípirònga òvè tò àlè tò Ádrùngbàlè Yèsù Krístò bhà kasu-okú dò rò. 27 Nírò, kòni mà mòvì Yudhà mà Silà nà, ndínì yà bhàrùwà ò mà màndì òvè tòvò tí tsùya ò fùkù. 28 Obhó tí, Kàgàwà bhà Hílà-Alafí mà, mà nyú màna, mà màla dhu ní, dhu ràkǎ nzá mǎgbǎ ndi nà'è vurò ànò tdítdǒ dǎku, ròsè yarí ùyátá dònǎ. 29 Ndi ùyátá ràtina: «Nyí nyákǎ nzá nyóngò sànamù tò ka kùbho perè tí izǎ mà, ànzùbhà mà, dàna-tsi ka kípòbò òbí nǐ ròvè izǎ màna ná'á. Ndirò nyí nyákǎ nyóngò nyòdò múnnyòni rò rò. Kòkò dhu nyí nyífu dhu ní ndi adù 'ì'ì iwà nyí nyònzì ídzi dhu dhu. Mbéyi nyòko.» 30 Nírò ní ndi kòkò òvì ka kòvì ale níivà ì 'òwù wò bhàrùwà nà Àtiyòkiyà. Ní ànyì ì 'òwù ùvò rò, abádhi andu Yèsù ná'ù ale-tsù, 'adù ndi bhàrùwà àbhù abádhi ròzù. 31 Ní wò bhàrùwà ì 'òzù rò, kòrì ale-idhè níika ndi atdítdǒ ndi bhàrùwà ò ka kòpè afíya tí dhu-okú dò rò. 32 Kàgàwà bhà pbánábì tí ì adù 'òtù dhu-okú dò rò, Yudhà mà Silà nà náadù òtè ádzíta nyú kòkò Yèsù ná'ù ale màna, ì ròpè abádhi-afí, 'adù abádhi àbhù ròtsì òbí fíyó a'uta ò. 33 Ngúfè idhò ì ònzì Àtiyòkiyà dhu-dzidǒ, kòkò abádhi t'ódhíya náadù abádhi àbhà ràdu ì, 'òwù yà ì níví ale-tí'ò. 34 [Pbhétù Silà adù ndòzè ndàdi Àtiyòkiyà. Ní Yudà adù àrà atdírdò Yèrùsàlemà.] 35 Pòlò

* 15:17 15.17 Àmò 9.11-12 * 15:20 15.20 Ndi izǎ nóti wà Kàgàwà-nyìkpò ò.

mà Bàrnabà nà adù òko Àtìyòkiyà. Ibí ngùkpà ale mànà, abádhí owúnà dhu ùdhe rǒ, 'àdù Kàgàwà bhà Ɖte tó Ídzi Màkùrù núnò átò indrù tò.

*Polò mà Bàrnabà nà ɔnga rǐ ndèndò dhu
(Màt 13.23; 18.20; Yùw 6.44-45)*

³⁶ Ngúfe idho-dzidò, Polò ati Bàrnabà nǐ: «Ɖdhí, kàdu pé àlě, àlě ròwù àlě t'òdhína nándà yà angyi àlě kúnò Ádrùngbàle Kàgàwà bhà Ɖte òyá kigò òna nǎ kóró, ndíní àlě kala tí ìngbà dhu bhěyi màtí abádhí aróko dhu.»
³⁷ Ní, Bàrnabà azé ndidyi Yùwanì Mǎrkò, ndíní ì owu tí mànà atdíkpá.
³⁸ Pbhétù, Polò adù nzá ndi dhu òzè, Páfùliyà tó pbiri ò rò Yùwanì Mǎrkò adù ndi owùya ǒ rò, ìnzí ndònzì kasu atdíkpá ì mà nà dhu-okú dò rò.
³⁹ Ní wò dhu-okú dò rò, Polò mà Bàrnabà nà náagò ì atdidò, ndi dhu ràdè 'àbhu 'ùndò ì. Nírò ní ndi Bàrnabà adù Mǎrkò nídyi, 'òwù nà atdíkpá ibhú ǒ Kipurò tó pbiri ò. ⁴⁰ Ndirò, Polò adù Sílà òvò. Ní, Yèsù ná'ù ale ìtsò ì dòyá, ndíní Ádrùngbàle Kàgàwà aso tí ì dhu-dzidò, abádhí adù 'ìvà, 'òwù ànyìrò rò. ⁴¹ Ní, kùdà Sírìyà tó pbiri mà, Kilikiyà tó pbiri mànà òna nǎ, ndàrà kànísá-afí òpè rǒ, ndíní ɔbì notsi tí fíyó a'uta ǒ.

16

*Timòtewù rǐ ndàpǎ Polò mà Bàrnabà mànà owù ǒ dhu
(Ròm 16.21; Gàl 4.13-15; Fìl 2.19-22)*

¹ Wò dhu-dzidò, Polò arà àhu Dèrbè. Ányìrò, kǎdù ùda Lístrà tí kátina kigò ò. Ní ànyì, kǎtù Timòtewù tí kátina atdí ale. Ndi ale ní'ì iwà Yèsù ná'ù ale. Kà-tsàná ní'ì iwà Yèsù ná'ù Màyàhudi-àyi, ndirò kà t'ábanà ní'ì Mùgirikì. ² Ní, Lístrà mà Ìkòniyò mànà tó kigò ǒ, Yèsù ná'ù ale owúnà ídzi dhu nyú náwe rǒ Timòtewù dǒ. ³ Ní, Polò-afí adù ndòtdì, ndíní ì ongó tí ùbhi atdíkpá kà mànà. Ní, Polò adù kònzìnga àbhu kòbhòlò, wò ndi màlengù ǒ arí ì'ì Pbhàyhúdí-okú dò rò, ì ale ní'ì kóró iwà dhu núnì Timòtewù t'ábanà rì'ì Mùgirikì nídhunì. ⁴ Kóró kigò, yà ì ùbhi òná ǒ, Polò mà Sílà nà nóowúnà Yèsù bhà uvitatále mà, Kànísà ǒ pbàkùrù mànà nùtsì Yèrusàlemà tó kigò ò ì ùndu ì rò àyátá òvò rǒ Yèsù ná'ù ale tò, 'àdù owu abádhí àvi rǒ rífù ndi dhu. ⁵ Nírò ní ndi kànísà apè 'àmbe ìdzo dǒ fíyó a'uta ǒ, bvàya ràdè àmbe ndise dǒ bilìnganà.

Ɖnyu rǐ Polò ɔnyu Màkèdòniyà rò ka kí ndànzi dhu-rǒ dhu

⁶ Wò dhu-dzidò, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí náagò Polò mà Sílà nà, ìnzí owu tí Kàgàwà bhà Ɖte ùnò Àziyà tó pbiri ò. Ní, abádhí udà Fùrùgiyà mà Gàlātìyà mànà tó pbiri ònǎ. ⁷ Ní, Mìsiyà tó pbiri ò ì ótsù ní ifo ǒ ì òwù ùvò rò, abádhí azé 'òwù Bitiniyà tó pbiri ò. Pbhétù, Yèsù bhà Hìlǎ-Alafí adù abádhí àgo ìnzí owu tí ànyì. ⁸ Ní, abádhí udà Mìsiyà tó pbiri ònǎ, 'àdù 'àsòlò, 'òwù ùvò Tròwà tó kigò ò. ⁹ Ní atdiku kùbhìngá, dhu adzi Polò dǒ ɔnyu bhěyi. Ndi ɔnyu-bvù, Màkèdòniyà tó pbiri ǒ atdí ale nídè kònzì, ndàmbe ndìtsò dǒ kà-rǒ, ndàti: «Áda Màkèdòniyà tó pbiri ò nyarà dzùnáka ònzì.» ¹⁰ Ní, wò dhu Polò àla dhu-dzidò, mà madù mǒpè mǒbhòlò mà ànyìrò rò tí, ndíní mà mowu tí Màkèdòniyà. Obhó tí, mà muni dhu Kàgàwà rànzi wà mà ndíní mà mowu tí pbìndà Ídzi Màkùrù núnò ndi pbiri ǒ bhà tò.

*Lùdiyà rĭ Ádrùngbàle Yèsù à'u Filipi tó kigò ǒ dhu
(Màt 13.23; 18.20; Yùw 6.44-45)*

11 Ní mǎ muvò Tròwà rò, mǔpò ibhú ǒ, mǔwù tǔrùtǔrù Sàmòtiraki tí kátina sòngà dò. Òbhò nínganí, mǎ madù ùvò ányirò rò, mǔwù ùvò Nèyàpòlì tó kifukù ò. 12 Ányirò rò, mǎ madù òwu Filipi. Ndi Filipi ní'ì Mákèdòniyà tó p̀bìrì ǒ kigò nzínzì ǒ ádrùngbǎ kigò nyú, ndirò ka ní'ì P̀bàrómá ǒnyè idzi dòná kigò. Ní, mǎ manzi ngúfe idho ányì. 13 Sábata-idhò ǒ, mǎ muvò kigò ò rò, mǔwù atdí idha-akpà-bidò. Mǎ mirè nga ányirò nga r̀arì ndi itsòta tó ngari. Ní ányì mǎ mǔwù ùvò rò, mǎ makò obvò, mǎdù àmbe òte dǒ ányirò ì nàndu vèbhále mànà. 14 Abádhí nzínzì ǒ, Lùdiyà tí kátina tsibhále ní'ì inè. Ka ní'ì Tùwàterà tó kigò ǒ tsibhíngba. Ní, kóngónà ùbhi òlòlù mùdzarù nà ndàmbe ùdzinà dǒ, ndirò kóngónà Kágàwà ǒdò ònzì. Ní, kǎdì ndàmbe mǎ múnona dhu ìrì dǒ, Ádrùngbàle Kágàwà ràdù afina àngbe, ndíní kǎdù tí ndàpba Pòlò mà r̀ǹona dhu r̀ò. 15 Wò dhu-dzidò, ìyádhíyà mà, p̀b̀indà idzá-bhà mànà níitdègu bàtizò àlè, ní kǎdù mǎnzi, ndàdù àtìnà: «Nyì nyapè dhu ùnì iwà ma rà'ù Ádrùngbàle Yèsù, ní nyiwù nyóngò òko p̀bakà idzá.» Obhó tí, kǎdù m̀t̀t̀t̀ mǔwù p̀b̀indà.

*Pòlò mà Sílà nà núsò ka kí dhu
(Kas 19.23-24; Fil 1.12; 1Tè 2.2; 1Pé 4.12-13)*

16 Atdíku, mǎ makò mǎmbe òwu dǒ itsòta-bhùdò. Ní kasu tó atdí tsibhíngba níira, mǎdù mǎsò ndi mànà otu ǒ. Ndi tsibhíngba ò ì'ì nzérelafí ní'ì ndònzì araya dhu itè arí angyangyi indrù tó alafí. Ní, kà r̀onzina dhu-otù ǒ, kàbhà kasu tó ádròdrò ale ongónà dhu òngyè abho nyú. 17 Ní, kǎdì ndàmbe ìrà dǒ owùka ǒ Pòlò nà, ndàdù àmbe ùkù dǒ, ndàrà àtìnà r̀ò: «Kǎkà ale ní yà kórò dhu dǒ arí'ì ǒrù Kágàwà bhà ino-akpá. Ndirò, abádhí rĭ nyì nyúgu ǒnà otu òvò f̀akù.» 18 Kǎnzi wò dhu ibí idho nyú tí. Nírò ní ndi atdíku, wò dhu àrà ndìngyè rò, Pòlò agéré ndi, ndàti wò tsibhíngba ò rĭ'ì nzérelafí ní: «Ma mí dhu ùyá indù Yèsù Krístò-òvò r̀ò, áhù wò tsibhíngba ò rò.» 19 Ní kàbhà kasu tó ádròdrò ale níitdègu f̀iyò ongyéngá-otù rĭ ndòtdì dhu òsù, ní abádhí adù Pòlò mà Sílà nà nùlu, 'adù òwu nà p̀banga-tsidò r̀èwugà dò, P̀bàrómá tó p̀b̀irì ǒ anya t'ít̀dita tó ádròdrò ale-ònzì. Ní kòkò anya t'ít̀dita tó kòngò-ònzì ì òwù ùvò rò, 20 abádhí itè Pòlò mà Bàrnabà nà ì ale tò, 'adù àtìnà: «Kàrí ale nífì wògò àlè tó p̀banga ǒ. Abádhí ní P̀bayàhúdì, 21 ní abádhí arí yà àlè tó ka kísò inzi àlè ka'ù tí, ndirò inzi àlè kóngò tì ònzinà m̀andù nùdhè àlè tó P̀bàrómá tírò.» 22 Ní, ányirò ì'ì ihè-yà nàadù dhu ìvà átò Pòlò mà r̀ò Sílà nà. Ní kòkò anya t'ít̀dita t'ále adù Pòlò mà Sílà nà r̀ò mberù àbhù kuwà, 'adù àvinà kuvi bhélèbhélè asé ní. 23 Abádhí ì àbhù kuvi atdidò asé ní dhu-dzidò, kòkò anya t'ít̀dita t'ále nàadù abádhí àbhù kusò imbi ò. Ányì abádhí adù dhu ùya Sàndirì tó, ndíní Pòlò mà Sílà nà-ngbò nòdò tí mbèyi nyú. 24 Ní wò uyátá ndi ndirò rò, Sàndirì níitsi Pòlò mà Sílà nà átsì rĭ'ì káluga nyú ò, ndàdù p̀f̀oyà nùbe kòmdò ò. 25 Ní mbèmbe iku-alikpa ǒ, Pòlò mà Sílà nà náakò 'àmbe 'itsò dǒ, 'adù àmbe adyi nùyù dǒ, 'ìfu Kágàwà ǒnà. Wò ndi kàsùmì ǒ, ùsò ka kùsò ngùkpà ale adù òko 'àmbe abádhí r̀onzina dhu kèlè níri dǒ. 26 Nírò ní ndi ádrùngbǎ mùtiti ǹisì, imbi-dzà-pfò ròpè ndivi. Wò ndi kàsùmì ǒ tí tsàtsù nùupfo ì kórò, ùsò ka kùsò ale-pfò rò àdrà-mbì ràdù 'ít̀dì kórò.

27 Nírò ní ndi wò Sàndìrì atdà idhò ò rò, ndàdù imbi-dzà-tsù nótù iwà ì nùpfò ró. Ní kǐdhá p̀b̀indà ìla tó obhi-akpà, ndàdù dhu ònzì ndíni ndi ndodú tí ndi ndítírò nǐ, ndòvè, iwà òtsè dhu tí ndi ndí ùsò ka kúsò ale náti rò. 28 P̀b̀étù, Pòlò adù òkù òrú t̀na nyú ná, ndàti: «P̀òrà, nzònzì nzére dhu rùnù nyi-tírò. Ìnè mǎ mí'ì kóró irò.» 29 Ní wò Sàndìrì anzi awáwè kitsè ná findà. Nírò ní ndi kǎllì ndi idza ìvì tí ndi ndívi òdò nǐ rórò, nditsì ndibvu Pòlò mà Sílà ná-ònzì. 30 Wò dhu-dzidò kǎdù Pòlò mà Sílà ná návi rùvò ìri. Kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «P̀b̀aká ádròdrò alé, ma mí dhu ònzì ìngbà dhu bhèyi ndíni ma m̀g̀g̀ú tí?» 31 Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Dhu àkǎ nya'ù Ádrùngbǎlé Yèsù, ndíni nyí nyadù tí ùgù kóró p̀b̀aké idzá-bhà mànà.» 32 Wò dhu-dzidò, Pòlò mà Sílà ná náadù Ádrùngbǎlé Yèsù bhà ǒtè nòvò kà tò, kóró kǎbhà idzá ì'ì ale mànà. 33 Wò ndi kàsùmì ò tí kùbhingánǎ, Sàndìrì adù Pòlò mà Sílà ná ùgù, ndù'ò ròyá otù. Kòkò ale-rò otù ndi ndù'ò rórò tí, àbadhi mà kóró p̀b̀indà idzá-bhà mànà náadù bàtizò àlù. 34 Nírò ní ndi kǎdù Pòlò mà Sílà ná ùgù ndàrà ná p̀b̀indà idza, ndàdù ònyà àbhù f̀ỳỳò. Ní wò ale mà, kóró p̀b̀indà idzá-bhà mànà-idhè náadù ndìka atdídò Kǎgàwà ì à'ù dhu-okù dò rò.

35 Ìnga nùitdègu ùbho, ní anya t'ítidita t'ále avi ìndrù ròwù dhu òvò Sàndìrì tò, 'àti: «Èkòlò kòkò ale ròwù.» 36 Ní Sàndìrì adù wò makùrè òvò Pòlò tò, ndàti: «Ádròdrò ale avi wà ima, ndíni ma mukòlò tí nyí. Nírò, kòmbí dhu àkǎ nyúvò, nyàdù òwu màrùngà ò.» 37 P̀b̀étù Pòlò adù dhu àdu kòkò ka kivi ale tò, ndàti: «Kòkò anya t'ítidita t'ále àbhù kèvi mǎ asé nǐ ìbì ale nzinzi ò rò, ìnzá ì ùnò ànyàka mà rórò, 'adù m̀s̀ò imbi ò àzèmbè mǎ mongó ì'ì P̀b̀arómá tó p̀b̀iri ò ale nyú. Ní kòmbí abádhí òzè tí 'ùkòlò mǎ ìnzá kóró ale ùni rórò? Ìnzì rákǎ akèkpá màtì! Abádhí àkǎ 'iwù mukòlò ì nyú tírò.» 38 Ní kòkò ìvì ka kivinà ale náadù 'adu 'òwù wò Pòlò ùnò dhu náwe anya t'ítidita t'ále tò. Ní ndi dhu ì ìri rò, òdò nùsì abádhí ò atdídò, Pòlò mà Sílà ná ní P̀b̀arómá tó p̀b̀iri ò ale nyú dhu ì ìri dhu-okù dò rò. 39 Ní kòkò ádròdrò ale adù iwu, 'adù ùbàta ònzì Pòlò mà Sílà ná-fó. Wò dhu-dzidò, kòkò ádròdrò ale náadù abádhí ùkòlò imbi ò rò, 'adù àvinà rùvò 'òwù kigò ò rò. 40 Ní Pòlò mà Sílà ná nùitdègu ùvò imbi ò rò, ní abádhí adù òwu Lùdiyà bhà. Ànyì abádhí ala ì Yèsù ná'ù ale mànà. I ale-afí ì òpè dhu-dzidò, abádhí adù 'ìvǎ, 'òwù ànyìrò rò.

17

Pòlò mà Sílà ná ròwù ùvò Tèsàlònikà tó kigò ò dhu (Yùw 15.19-21,25; 16.2-3; Fìl 4.16; 1Tè 1.4-7; 2.11-16; 5.21)

1 Wò dhu-dzidò, Pòlò mà Sílà ná nùudà Àmùfipòlì mà Àpòlòniyà ná tó kigò òna nǎ, 'òwù ùvò Tèsàlònikà tó kigò ò. Ndi kigò ò, P̀b̀yàhùdí tó atdì unduta-dzà nǐ'ì ìnè. 2 Ní yà bilí ndi ndaróonzina dhu bhèyi, Pòlò atsù ndi unduta-dzà ò. Ní, ìbhù-gùna mbàlìmbàlì sàbatà-idhò ò, abádhí owúnà 'àgò rò Kǎgàwà bhà Andítá dò unduta-dzà ò rò anyi-idzá rí'ì ale mànà. 3 Ndi agòta ò, kǎránà dhu àwè rò ìndrù tò, ndàdù àrà dhu ìtè rò Krístò rákǎ wà ndàbà àp̀b̀è, ndirò kà rákǎ wà ndìngbè ndi òvè-bvù rò. Ndirò, kǎránà àtìnà rò: «Yà f̀ùkù ma mí dhu òvò okùna dò rò Yèsù ní ndi Krístò.» 4 Ní abádhí nzinzi ò ngúfe ale náa'ù Pòlò mà Sílà ná rùnona dhu, 'adù 'àp̀ba abádhí-rò. Ndirò, Kǎgàwà òdò ònzì arí àbhò P̀b̀agìríkì mà, atdídò t̀ỳỳa arí 'ìri vèbhále mànà náadù dhu ònzì átò ndi dhu bhèyi tí. 5 P̀b̀étù,

Pbàyàhúdí náadù ndi dhu-adhà nónzì ònzi tí. Ní abádhí andu ngudhà ò arí ùbhi ìmbà dōya nà àkyàkyè ale-tsu, 'adù àbhunà rìvà dhu ihé-yà nzínzi ò, ndi dhu ràdù wògò nífi kigò ò. Wò dhu-dzidò, abádhí awù Polò mà Sílà nà òmè Yàsonà bhà, ndínì ì ulú tí 'iwù nà ihé-yà-ònzì. ⁶ Pbhétù ànyì ì òwù ùvò rò, abádhí atù nzá kòkò ale. Ní abádhí adù Yàsonà mà kèlé nùlu Yèsù ná'ù ngúfe ale màrà, 'iwù nà kigò ò anya t'ítàtì t'ále-ònzì. Abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dō: «Yàri adzi dō kórò pbìrì-tsi náva ale níwù wà 'ùnya átò iró kòmbì. ⁷ Ní Yàsonà ákò abádhí pbì idzá. Ndirò ì ale kórò nífà nzá kámá dō ádrùngbà kamà bhà uyátá, pbétù abádhí arádù àtìna ìnè Yèsù tí kátìna ngàtsi ádrùngbà kamà ràrì'ì.» ⁸ Ní kòkò ale ùvò dhu ì ìrì rò, ihé-yà mà anya t'ítàtì t'ále màrà-dò núnza ndi atdídò. ⁹ Nírò ní ndi anya t'ítàtì t'ále adù fàrangà itdì Yàsonà mà òdhìna màrà dō abádhí rùbho, 'adù abádhí ùkòlo ròwù.

Polò mà Sílà nà ròwu Bèròyà tó kigò ò dhu

¹⁰ Inga nítdègu àti, ní Yèsù ná'ù ale náavi Polò mà Sílà nà ròwù Bèròyà. Ní ànyì ì òwù ùvò rò, abádhí atù Pbàyàhúdí tó unduta-dzà ò. ¹¹ Ndi kigò ò bhà ní'ì idzi affya nà ale ròsè Tèsàlònikà ò bhà dònà. Abádhí a'u Kàgàwà bhà Òte kòmbómbì nyú. Ndirò abádhí ongónà Kàgàwà bhà Andítá òzù bìllìnganà, ndínì ì ala tí yà Polò mà náarúnona fìyò dhu ràtí obhó dhu. ¹² Ní abádhí nzínzi ò ábhò ale nyú náa'u Kàgàwà bhà Òte. Ndirò Pbàgìrìkí nzínzi ò, atdídò ka kári ifùna vèbhále mà ábhò kpabhále màrà náa'u Kàgàwà átò. ¹³ Pbhétù, Tèsàlònikà ò Pbàyàhúdí nítdègu Polò rì Kàgàwà bhà Òte nòvo átò Bèròyà ò bhà tó dhu ìrì, ní abádhí adù 'ìvà 'òwù ànyì. Ní ànyì ì òwù ùvò rò, abádhí itsu dhu ihé-yà-dò ò, ràdù dhu ìvà Polò mà rò. ¹⁴ Ní ànyìrò rò tí, Yèsù ná'ù ale adù Polò àvi ràrà ádrùngbà rèrè-bidò. Pbhétù, Sílà mà Timòtewù nà náadù òkò Bèròyà. ¹⁵ Kòkò Polò nùndà ale náawù kà nà, 'òwù ùvò nà Àtenè tó kigò ò. Wò dhu-dzidò, abádhí adù 'adu Bèròyà iwà Polò ùyà dhu fìyò ndínì Sílà mà Timòtewù nà navì tí rìwù ndòtù tsàkàtsàkà nyú rórò.

Polò rì dhu ùdhè Àtenè tó kigò ò dhu

(Zàb 69.10; Kas 14.14-17; 26.17-20; 1Kò 1.18-25)

¹⁶ Àtenè tó kigò ò rò ndi ndí Sílà mà Timòtewù màrà òdò ònà kàsùmì ò, idho nùuko Polò atdídò àlè tí ndi kigò-ònga nálè sànamù-nzo ní dhu-okú dò rò. ¹⁷ Ní kàràna dhu òvò rò unduta-dzà ò rò Pbàyàhúdí mà, Kàgàwà èlè arí ìnzì ní Pbàyàhúdí màrà tò. Ndirò bìllìnganà, àbádhì mà náadúnà òwu 'àgò rò pbanga-tsidò rèwugà dō rò tìnà ròwu 'ùtò rò ale màrà. ¹⁸ Ndirò, yà abho inga nùni ale-akpá, Èpikurò mà Sitòyikò màrà tó ìrèta rò ì nípbì ale nzínzi ò ngúfe ale mà, nòowúnà ìwu rò 'àmbe òte dō kà màrà. Atdìdhená ale abádhí nzínzi ò nòowúnà dhu òngù rò, 'àmbe àtìna dō: «Ádhu nyú wò tsùna arópe atdídò ale òzè ndùnò ìndrù tó?» Ndirò ngùkpàkà adúnà òwu àtìna rò: «Kà rò'ò vurò pbìrì ò mungù-nzo dō róte dhu bhèyi.» Obhó tí, abádhí owúnà òte rò wò dhu bhèyi yà Polò rì dhu ùdhè Yèsù dō dhu mà, ùvùvè ale nùungbeya ì òve-bvà rò dhu màrà dhu dō dhu ì ìrì rò. ¹⁹ Ní, abádhí adù Polò idyi 'òwù nà, 'òwù ùvò nà Àrèòpagò tí kátìna unduta-bhùdò. Abádhí adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Nyì nyàmbènà tí tdù wò òwútána tí nyì nyúdhèna ìndrù tó dhu-tì àwè fàkà? ²⁰ Obhó tí, wò nyì nyáwèna dhu rì'ì olo nyú tí fàkà. Ní, mà mòzè nyawe ì dhu-tì fàkà.» ²¹ Wò ndi kàsùmì

ǒ, Àtenè tó kigò ǒ kóró ale mà, kà-ǒ aróko iwù tí íwù ale màna, nóowúnà fíyó àbhǒ kàsùmí nyú núdà rǒ òte ì óte ró, ndirò àwèna ka kí màkürè owútá níri ì í ró. ²² Nírò ní ndi Polò ivà ndi ndidè Àrèòpagò-ònzí, ndàdù òte nópè, ndàti: «Àtenè ǒ bhǎ, ma màndà nyí, madù nyótù kóró dhu-tsí-tidò ǒ atdidò fíyó somà nífu ale tí. ²³ Obhó tí, kóró ngari ǒ ma mùbhi fùkú kigò ǒ inaná rò, ma mára fùkú mǎngǔ-nzo-wòyǒ nála rǒ. Ndirò, ma mìtdé atdí fùkú màzàbahù dǒ, yà ka kándí dhu róná, kati: «Inzá ka kùni mǎngǔ tǒ.» Ní Kàgàwà, yà nyí nyarúlèna inzà nyí nyùni rǒrò, ní ndi yà ma mírà òvónà fùkú. ²⁴ Kàgàwà, yà adzi nanzí òná arí'í kóró dhu-tsí màna ale, ní ndi yà adzi mà òrù-akpà màna dǒ Ádrùngbǎle. Kǎrí ní àdi indrù-òtsú náasi somá-dzà ǒ. ²⁵ Ndirò, kǎrí'í mbǎ indrù rǎdù dzùnàna ònzí ní òtsúya ní ì ònzí dhu-atdyú nà. Obhó tí, Ka ní ndi kóró dhu àbhǔ arí indrù tǒ ale: ípirònga mà, ale-ihè mà, ndirò kóró dhu-tsí màna. ²⁶ Ndirò, kǎnzí kóró ale-tidò tó mùlòngò rùvò atdí ale-nyutsi rò, ndíní okoya tí yà adzi dǒ. Kǎpí abádhí tó kàsùmí-bvù, ndàdù abádhí rǒngo òko òyá pbìri-ìfò náfa. ²⁷ Kǎnzí ì dhu, ndíní indrù ongó tí ndòmè onzi òbè ì rò, ndíní abádhí adè tí ndùmvu ùmvù tí màtí 'òwù ndàbà, tàmanya pbání inè ndi ndí'ì ìkyèrò kóró ale nzínzi ǒ rǒrò. ²⁸ Obhó tí, kà-nyutsi ní ndi àlè kábà ípirònga, àlè kárùbhi, ndirò àlè kǎrí'í. Ndirò, fùkú anditátále nzínzi ǒ, ngúfe ale ɛno dhu ndi dhu bhèyi tí átò, 'àti:

«Àlè'í átò, àlè ní kàbhà rùgànda.» ²⁹ Ní àzèmbè àlè'í ní Kàgàwà bhà rùgànda rò, dhu àkǎ nzá àlè rìrè nga Kàgàwà bhà ófò ríli ndi ɔrò mà, ndirò ngǎtsi ní fùrangà tó suma-tidò mà ní ka kóbhòlò mǎngǔ-ngba bhèyi. Ndirò ngǎtsi ní, dhu àkǎ nzá àlè rìrè nga kà ríli ndi odu ní màtí indrù óbhòlò òtsúya ní yà fíyó irèta nálù ka òná ófò ǒ dhu bhèyi. ³⁰ Inzá indrù àpè inga ɛni òná kàsùmí ǒ, Kàgàwà andà nzá nga indrù arónzina nzérenga nà. Pbétù, kòzè kòmbí dhu ní kóró ale, kóró ngari òná, rǎkǎ 'ùgèrè ì 'ùbhà fíyó nzérenga. ³¹ Obhó tí, kǎli wà atdí idho indrù-ànyà ndi nditdiya tí òná obhónána dǒ, yà ndi ndópi ndi anya nitdiya tí ale-otu ǒ. Ndi otu ǒ nga ní ndi kité pbìndà obhónána kóró ale tò. Kǎbhù ka rìngbè ndi ɔve-bvù rò.»

³² Pbétù, kòrí ale níitdègu Polò rǒte indrù rí 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu dǒ dhu ìri, ní atdídhená ale náadù ndi dhu gàyà nónzì ònzì tí. Ndirò, ngùkpákà-tsí náadù àtina, tdù ì rǎrí Polò rùnona dhu ìri tdítidò ngǎtsi idho ǒ. ³³ Nírò ní ndi Polò adù ndivà ndàhù, ndàrà abádhí nzínzi ǒ rò. ³⁴ Pbétù, ngúfe ale adù 'àpba Polò-rò, 'adù Yèsù ná'ù. Í ale nzínzi ǒ ní'ì Dènesi, Àrèòpagò* tí kátina unduta ǒ atdí ale mà, Dàmàriyá tí kátina atdí tsibhále mà, ngùkpà ale màna.

18

Polò rǎrà Kòritò tó kigò ǒ dhu
(1Kò 1.1-9; 2.1-5; 2Kò 11.5-12; 12.12-13)

¹ Wò dhu-dzidò, Polò ivà ndi Àtenè tó kigò ǒ rò, ndàrà Kòritò tó kigò ǒ. ² Ní ànyì ndi ndàrà àhù rò, abádhí atù ì Àkilá tí kátina atdí Mùyàhudì

* **17:34** 17.34 Àrèòpagò ní Àtenè tó kigò ǒ ka kundúnà ale anya t'ítidà tò òná pbìri-òvò.

nà. Ndi Àkilà ní'ì Pọtò tí kátina p̀bìrì ǒ ale. Ndirò, abádhí ní'ì kòmbí tí íwù Ìtáliyà tó p̀bìrì ò rò p̀bìndà tsibhále Pèrèsilà mànà, 'iwù ùvò Kòritò tó kigò ǒ. Obhó tí, wò ndi kàsùmì ǒ, kámá dǒ ádrùngbà kamà, Klòdiyò ní'ì iwà dhu nuyá, ndàti: Kóró P̀b̀yàhúdí r̀akà 'ùvò Ròmà tó kigò ǒ rò. Ní Pòlò arà Àkilà mà, Pèrèsilà nà-tí'ò, ³ 'adù 'ìrì 'òngò òko atdíkpá, 'adù òwu kasu ònzì rǒ atdíkpá abádhí mànà. Obhó tí, abádhí ní'ì atdí kasu-tidò kèlè nónzi arí ale. Ndi abádhí-kàsù ní'ì hemè t'ódyùta. ⁴ Ní, yà sàbatù-idhò nàarà dhu bhèyi, Pòlò ongónà arà unduta-dzà ò, ndàrà dhu òvò rò P̀b̀yàhúdí mà P̀b̀gìrìkí mànà tó, ndíni ì nùgèrè tí 'à'ù ndi ndúnona fìyò dhu. ⁵ P̀b̀étù, Silà mà Timòtewù mànà nùtdègu iwu Màkèdòniyà rò, 'iwù ùvò Kòritò, ní Pòlò adù ndàpba Kàgàwà bhà Ɔte t'únòta rǒ tí. Kàràna dhu òvò rǒ k̀pangba P̀b̀yàhúdí tó, ndàti, Yèsù r̀arí ndi Krìstò. ⁶ Nírò ní ndi yà atdí dǒ P̀b̀yàhúdí rí 'agò ndi nà, 'adù àmbe dhu ùnò dǒ nzére nyú ndi nǐ rò, Pòlò a'ò rònà mùdzarù-ònga ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Azùku àkà ndòdzì d̀uku-tsírò nyú. Ma mùtsù wà ma f̀ukù dhu ò rò. Ròpè ndi kòmbí, ma mí nùgèrè mongò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò inzì ní P̀b̀yàhúdí tó.» ⁷ Wò dhu-dzidò, Pòlò adù ndìv̀a ndàrà Titò Yèsitò tí kátina ale bhà. Ndi ale ní'ì atdí dǒ arí Kàgàwà odò ònzì ale. Ndirò ndi ale bhà idza náadù ì'ì íkyèrò unduta-dzà tí. ⁸ Ní Pòlò r̀unona Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ì ìrì rò, Krisipò mà kóró p̀b̀indà idzá-bhà mànà náadù Yèsù ná'ù. Ndi Krisipò ní'ì unduta-dzà ǒ ádrùngbàle. Ndirò, Kòritò tó kigò ǒ ábhò ale nyú náadù Yèsù à'ù átò, 'adù bàtizò àlù. ⁹ Nírò ní ndi atdíku kùbhingá, Ádrùngbàle Kàgàwà náavi ndi Pòlò tó ɔnyu bhèyi ródzi kà-dò dhu tó ófò ǒ, ndàdù àtìna kànǐ: «Ápè nyonzi odò Pòlò. Dhu àkà nyambe dhu kèlè òvò dǒ indrù tó inzì nyi nyinè rórò. ¹⁰ Obhó tí, ma mí'ì inè atdíkpá nyi mànà. Ndirò, atdí ale mà rí nzi ɔtsúna ìlè r̀unú, ndònzì nyi nǐ nzére. Ndirò, dhu àkà nyuni dhu átò inè p̀b̀akà ale r̀arí'ì ibí nyú yàrì kigò ǒ.» ¹¹ Ní Pòlò adù àdi ndi kigò ǒ atdí atò nyú tí dónà azà àbì nà, ndòngò Kàgàwà bhà Ɔte núnò indrù tó. ¹² Gálìyò nùtdègu òngo Àkayà tó p̀bìrì ǒ ìwalì tí, ní kóró P̀b̀yàhúdí ìrì ì Pòlò dǒ, 'adù kòsò 'òwù nà dhùwanì ò ìwalì Gálìyò-ònzì. Ní abádhí ati kànǐ: ¹³ «Yàrì ale arí indrù-afí ùlè r̀ambe Kàgàwà ifu dǒ, inzì ní yà àlè tó uyátá nónzi ka dhu bhèyi.» ¹⁴ Ní yà Pòlò àmbènà ɔte òpè ònà kàsùmì ǒ ní ndi ìwalì Gálìyò adù ndi ɔte òtdì òtdì tí, ndàti P̀b̀yàhúdí nǐ: «Dhu f̀inà gukyè abvo mà kòhò dhu tí, ndirò atdí dǒ kǎfà dhu mà dhu tí, ní ma màmbènà madzì àdzì mìrì nyí nyáwèna kà-dǒ dhu tina dǒ. ¹⁵ P̀b̀étù, wò nyí nyí nyágò okúna dò rò dhu ní f̀ukù sòmà tó màndu mà, ɔvo mà, ndirò f̀ukù uyátá mànà. Ní ndi dhu àndà nyí. Inzá ma mòzè munò kòkò dhu bhèyi dhu-tsí-ànyà nzínziku ǒ.» ¹⁶ Wò dhu-dzidò, kǎdù abádhí ùnyà ìrì dhùwanì-dzà ò rò. ¹⁷ Nírò ní ndi kóró kòrì ale nàalù unduta-dzà ǒ ádrùngbàle, Sòsitèni tí kátina, 'adù òpènà 'òvì dhùwanì-ònzì rò. P̀b̀étù, ìwalì Gálìyò náadù nzá afina mà nàtdu abádhí tó dhu nǐ.

Pòlò rí ndàdù Àtìyòkiyà dhu

(Kas 20.16; 21.23-26)

¹⁸ Wò dhu-dzidò, Pòlò mà náadù pé òko ibí idho nyú tí atdíkpá Kòritò tó kigò ǒ Yèsù ná'ù ale mànà. Nírò ní ndi abádhí adù 'ìv̀a 'òwù ibhù ǒ atdíkpá Pèrèsilà mà Àkilà mànà nà Siriyà tó p̀bìrì ò. Ní ànyì ì òwu rórò, abádhí itdègu òwu ùvò Kèkùreyà tí kátina kifukù ǒ, ní tdù ì ɔpè abhi ànyirò rò rò,

kädù dóna-ká àbhù kàkpà, angyangyi ndi ndatsò dhu Kàgàwà-ònzí dhu dhu-okú dò rò. ¹⁹ Ní Èfèsò tí kátina kígbò ǒ ì òwù ùvò rò, Pòlò adù Pèrèsilá mà Àkilá nà núbhà òyá ànyírò, ndàdù ndìvā ndòtsù unduta-dzà ò. Ní ànyì-dzà abádhí adù 'òpè 'àgò ì Pbhàhúdí màná. ²⁰ Ì Pbhàhúdí adù kátdyú òhò ndínlí ì oko tí màná íbí idhò tí. Pbhétù, Pòlò adù nzá ndi dhu ná'ù abádhí tò. ²¹ Abhi òpè ndi ndí rórò, kädù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà òzè ka ní, ma mí madù àdù tdítò mirà nyàndà.» Wò dhu-dzidò, Pòlò adù òtsù íbhú ǒ Èfèsò rò, ndàrà Kàyisàriyà. ²² Ní Kàyisàriyà ndi ndàrà àhù rò, kädù pé àrà Yèrùsàlemà tó kígbò ò, ndàrà kànìsà àtsè angyi. Wò dhu-dzidò, kädù dóna òdì ndàrà Àtiyòkiyà, Siriyà tó pbirì ò. ²³ Kítdegu ngúfe idhò òdhò Àtiyòkiyà tó kígbò ǒ, ní kädù ndìvā ndi kígbò ǒ rò, ndàdù ndòpè ndùbhi dhèdherò kígbò òna ná, Gálàtiyà mà Fùrùgiyà màná tó pbirì ǒ, ndùbhi Yèsù ná'ù ale-afí òpè rò.

*Àpòlò rārà àhù Èfèsò mà Kòritò màná tó kígbò ò dhu
(Kas 15.41; 16.4-6; 1Kò 3.4-8)*

²⁴ Wò ndi kàsùmì ǒ, Àpòlò tí kátina atdí Màyàhudi nìra àhù Èfèsò tó kígbò ò. Kà ní'ì Àlèsàndùriyà tó kígbò ǒ ale. Ndirò, ka ní'ì atdidò òte nótsi, ndàdù Kàgàwà bhà Andítá arúnóna dhu ùni mbèyi nyú ale. ²⁵ Ndirò, ka ní'ì iwà ka kúdhe dhu fíndà atdidò Ádrùngbàle Yèsù bhà otu dò ale. Ní, kóngónà àdù Yèsù dǒ róte Ídzi Màkùrù nówò indrù tò fíndà obhónanga nyú dǒ atdyúna nyú ná. Pbhétù, kùni dhu ní yà bàtizò nubhónà Yùwanì bhà bàtizò kèlè. ²⁶ Ní. Èfèsò ǒ unduta-dzà ò ndi ndòtsù rò, kápè ndòtè ìmbà òná òdò na. Ní, Pèrèsilá mà Àkilá nà nùitdegu kà rāwèna dhu ìri, ní abádhí adù kidyì 'òwù màná atdíkpá, 'adù Kàgàwà bhà otu tò obhónanga nítè fíndà. ²⁷ Wò dhu-dzidò, Àpòlò náazè ndàrà Kòritò tó kígbò ò, Àkayà tó pbirì ò. Ní, kà t'ódhína náadù ndi dhu ná'ù à'u tí kà tò, 'adù dhu àndi ndi pbirì ǒ Yèsù ná'ù ale tò, ndínlí adù tí kàkò mbèyi nyú. Ní, Kòritò ndi ndàrà àhù rò, kánzì yà pbindà ídzinga-okú dò rò Kàgàwà úbà dhu fíyò rà'ù Yèsù ale ní dzàná atdidò. ²⁸ Obhó tí, yà Pbhàhúdí màná ì í 'àgò kórò ale-ònzì rò rò, kädúnà àrà abádhí-lè mà nónzì rǒ ònzì tí. Andítá-otu ǒ, kàránà dhu ìtè rǒ kpangba Yèsù rārì ndi Kristò.

19

*Pòlò rí kànìsà idì Èfèsò tó kígbò ǒ dhu
(Kas 5.15-16; 8.14-17; Ròm 15.25-27)*

¹ Àdì Àpòlò àdì Kòritò tó kígbò ò rórò, Pòlò núubhi ndùdà Fùrùgiyà tó pbirì ǒ pbirì-akpá òná, ndàrà àhù Èfèsò tó kígbò ò. Ní, ànyì ndi ndàrà àhù rò, kátù atdídhena àbhàlì, ² ndàdù dhu ìvu tsùyá ndàti: «Yà Yèsù nyí nyá'ù nínganí, Kàgàwà írà tí írà nyí pbindà Hílá-Alafí ní?» Ní kòrí ale adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ínzà mà màpè Kàgàwà òpè ndìrà indrù pbindà Hílá-Alafí ní dhu ìri.» ³ Pòlò adù dhu ìvu tdítò abádhí-tsù ndàti: «Olu, wò nyí nyálù bàtizò ní'ì ìngbà bàtizò-tidò?» Abádhí adù dhu àdu Pòlò tò, 'àti: «Má málù bàtizò ní Yùwanì bhà bàtizò.» ⁴ Ní, Pòlò adù àtina abádhí ní: «Yùwanì úbhì úbhona rǒ bàtizò ní'ì yà indrù ùgèrè ndi, ndùbhà pbindà nzérenga dhu ìtè rí bàtizò. Ndirò kùbhi dhu òvò rǒ indrù tò, ndínlí yà olù rírá fíndà ale ná'u tí. Ndi ale ní Yèsù.» ⁵ Ní, wò Pòlò ùnò dhu ì ìrì rò,

kòkò ábhàlì adù bàtizò àlù Ádrùngbàlè Yèsù-òvò rò. ⁶ Polò adù otsúna ùlì abádí dǒ, Kàgàwà ràdù abádí íra p̀b̀ìndà Ẹlìlǎ-Alafí nǐ. Ní ànyìrò rò tí, kòrí ale náadù 'òpè 'òtè yà inzà ì àpè ùnina angyi aláwà-tidò, 'adù òwu dhu òvò rò indrù tò, àdhàdhì Kàgàwà bhà p̀b̀anábí arí dhu òvo indrù tò dhu bhèyi. ⁷ I ale nǐ'ì mbèm̀bè atdí kumì dòná óyò nà ale.

⁸ Wò dhu-dzidò, Polò anzi ìbhù àbì nyú, ndòngò àrà unduta-dzà ò. Ní ànyì-dzá, kádúnà àrà Ídzi M̀àkùrù nóvò rò atdyúna nyú nà indrù tò, 'adù àm̀bè 'àgò dǒ ì ale mànà. Ndirò, kádúnà àrà ndòzè rò, ndùgèrè indrù-afí rà 'ù òrù-akpà ò Ádrùngbǎ Kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ ndì ndúnona dhu.

⁹ P̀b̀étù atdídhená ale abádí ǹz̀ìnzì ò nǐ'ì odù affya nà ale. Ní, ì ale-tsí náadúnà òwu 'ùvo rò inzì ì a'ù tí Polò r̀òvona f̀iyò Ádrùngbǎ Kamà Yèsù bhà otu dǒ dhu. Abádí adúnà òwu dhu ùnò rò nzére nyú ndì otu nungu ale nǐ. Ní, Polò adù abádí ùbhà, ndàdù ábhàlì kèlè nóvò, 'òwù mànà. Ní, bilinganà kádù àdì ndòngò dhu ùdhe ì ábhàlì tò, Tiranò tí kátina atdí ale bhà d̀arasá-dzà ò rò. ¹⁰ Wò dhu anzi ndì ràrà àhù mbèm̀bè óyò ato nyú tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Áziyà tó p̀b̀ìrì ò ale, P̀b̀àyàhúdì mà, inzì ní P̀b̀àyàhúdì mànà níri Ádrùngbàlè Yèsù dǒ ote.

Sikewà bhà inzo rǐ nzére-alafí nómvù 'òdì dhu

¹¹ Èfesò tó kigò ò Polò rǐ'ì ònà kàsùmì ò, Kàgàwà anzi idho rǐ indrù ùkò nǐ ábhò wìwì nyú kòtù ò. ¹² Ní indrù owúnà Polò-ngbò ǹp̀b̀hàlè lesò mà mberè mànà nùgù rò, 'òwù andi nà ale-ngbò ǹp̀b̀bala nǐ, ì ale ràdù òwu ùgù rò, ndirò nzére-alafí nà ale ò rò, ì nzére-alafí ràdù òwu ùvò rò.

¹³ Wò ndì kàsùmì ò, atdídhená P̀b̀àyàhúdì níutù ì 'òwù ùbhi rò kóró ngari ònǎ, ndínì ì owu tí nzére-alafí nípfo rò, 'òdì indrù ò rò Ádrùngbàlè Yèsù-òvò rò. Abádí owúnà àtìnà rò ì nzére-alafí nǐ: «Yà Polò arùbhi p̀b̀ìndà Ídzi M̀àkùrù ùnò rò Yèsù-òvò rò, nyùvò wò ale ò rò!» ¹⁴ Wò ndì dhu nanzì ale nǐ'ì Sikewà tí kátina atdí ale bhà àrùbhù kpabhínzo. Ndi Sikewà nǐ'ì P̀b̀àyàhúdì tó p̀b̀akùhání tó àdròdrò ale dǒ atdí kamà. ¹⁵ Nìrò ní ndì atdiku, yà abádí òtè nǐ nzére-alafí náadù ote abádí tò, ndàtì: «Yèsù ma múni wà, ndirò ma múni wà dhu Polò ràrì àdhi p̀b̀á ale. Ní nyí nyú, nyí ní àdhi mà?» ¹⁶ Ní, wò nzére-alafí rǐ'ì ònà ale náalà ndì kòrí ale dǒ, ndòpè ndòngbù, ndònzì lè màya kóró. Ní kòrí ale nùnyà ì idza rò nzìnzì rò, ùlè tí ngbòya ùlè otù nǐ ròrò, 'òtse. ¹⁷ Ní, wò dhu-òyì níutdègu ndùgà Èfesò tó kigò ò, kóró P̀b̀àyàhúdì mà, inzì ní P̀b̀àyàhúdì mànà dhu r̀ìrì, ní odo adù isì atdídò abádí ò. Ndi dhu adù abádí nábhu r̀ìfu Ádrùngbàlè Yèsù-òvò atdídò.

¹⁸ Wò dhu-dzidò, Yèsù ná'ù ábhò ale nyú nóowúnà ì arónzina nzérenga nóvò rò kpangba. ¹⁹ Ndirò, abádí ǹz̀ìnzì ò, yà òndrù òndrù rò arùbhi ábhò ale nyú náadù iwu ndì òndrù òndrù ì arí nǐ bhùkù nà, 'ùbì kóró ale-ònzì rò. Ní, kòkò ùbì ka k̀b̀ì bhùkù-odzi ka k̀p̀ì, náahù mbèm̀bè imbò kumì lufù f̀aràngà tí*. ²⁰ Wò dhu bhèyi ní ndi, Ádrùngbàlè Kàgàwà bhà òbì náabhù k̀bhà ote r̀g̀à ndì kóró ngari ò, ràdù ì'ì òbì nà atdídò.

Polò r̀r̀èna ndínì ndì ndonzi tí dhu (Ovt 9.17; 1Kò 15.32; 16.8-9; 2Kò 1.8-10)

* **19:19** 19.19 Ndi dhu nǐ'ì atdí miyà dòná imbò kumì nà ato ò ka k̀nzì kasu tó mùkimbà-bvu.

²¹ Kòkò dhu ónzì ì dhu-dzidò, Pòlò irè dhu affina ò, ndì rākānà ndàhù Èfesò rò, ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní, ànyì ndì ndara tí, dhu rākā ndàdà Màkèdòniyà mà Àkayà mànà tó pbirì ònà. Ndirò, kādù àtìna: Yèrùsàlemà ndì ndàrà àhù rò, ndì rārādù ùda átò, ndàrà àhù Rómà tó kigò ò. ²² Nírò ní ndì kādù yà dzùnàna ònzì arí óyò ale, Tímòtewù mà Ràstò nà nóvi, ròwù angyi fìndà Màkèdòniyà tó pbirì ò, ndì nyú, ndàdù ndàbhà ngúfe idhò tí tídídò Àziyà tó pbirì ò.

Dèmètriyò rí Èfesò tó kigò ò bhà àbhù rìvà dhu Pòlò rǒ dhu

²³ Wò ndì kàsùmi ò, ádrùngbǎ wògò náata ìndrù nzínzi ò Èfesò tó kigò ò, Ádrùngbǎle Yèsù bhà otu ùngǔ ka kí dhu-okú dò rò. ²⁴ Obhò tí, ndì kigò ò, Dèmètriyò tí kátina atdí àlì-ba nǔ'ì inè. Ndi ale ongónà suma nódu, ndàdù ùyùya dhú-nzo-wòyò nóbhòlò ní. Ní, àbadhi mà, ì arí kasu ònzì atdíkpá mànà ale mànà nóongónà Àrìtemù tí kátina tsibhá mǔngǔ bhà somǎ-dzà-wòyò tó sànamù nóbhòlò ndì suma nǔ, ndì dhu ràdù àrà 'àbhù rǒ, 'òngyè fùrangà abhò nyú. ²⁵ Ní atdíku, kǎndu òdhìna-tsù yà ndì kasu-tidò ònzì arí ngǔkpá ale mànà. Kādù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Àbanǎzó, nyí nyùnì wà dhu, yà àlè karábana ongyéngá raràhù yà àlè káróznina àlè tó kasu ò rò. ²⁶ Ní, nyí nyàla wà, ndirò nyí nyàrì wà Pòlò tí kátina ale rǎrà àbhò ale nyú-afí nùle rǒ, rùgèrè ì àlè tó mǔngǔ-nzo rǒ rò dhu. Kà rǎrà àtìna rǒ, ale-òtsú ní ka kóbhòlò mǔngǔ-nzo rǎrì nǔ mǔngǔ. Wò ndì dhu kǒnzì nzá Èfesò tó kigò ò tí, pbètù, kǒnzì ndì dhu mbèmbè kóró Àziyà tó pbirì ò. ²⁷ Ní, wò dhu rǐ'ì inè ndibhò àpbè àlè tó kasu tò. Ndirò, kà rǐ'ì inè átò ndàbhù Àrìtemù, àlè tó ádrùngbǎ tsibhá-mǔngǔ nùlè ka karí ònà rò somǎ-dzà ìnzì kòzù dhu tí. Ndirò, kà rǐ yà ndì kóró Àziyà tó pbirì ò bhà mà, kóró yà adzi ò ale mànà dhu náarùlèna mǔngǔ, Àrìtemù bhà ádrùngbǎnga nábhù rǐtsì.»

²⁸ Ní, wòrì òtè ì ìrì rò, kòkò Dèmètriyò àndunà-tsùya ale náakó atdidò, 'àdù àmbe ùkú dǒ, 'àti: «Èfesò ò bhà tírò, àlè tó mǔngǔ Àrìtemù ní ádrùngbǎ tsibhá-mǔngǔ nyú!» ²⁹ Wòrì dhu tó wògò náanga ndì, ndàkà kóró ndì kigò ò. Nírò ní ndì ìndrù nùulú Màkèdòniyà tó pbirì ò óyò ale, Gǎyò mà Àstarikò nà, ì ròmè ì nà yà ádròdrò ikpa ikpa ka karí ònà rò idza ò. I Gǎyò mà Àstarikò nà ní'ì Pòlò mà náarùbhi mànà atdíkpá ale. ³⁰ Ní, Pòlò azè ndì, ndòtsù átò ihé-yà rǐ'ì ì, pbètù Yèsù ná'ù ale náadù nzá ndì dhu ná'ù kà tò. ³¹ Ndirò, Àziyà tó pbirì ò àlità tó atdídhená ale ní'ì kà mànà ì nózè. Ní, ì ale adù ìndrù àvi átò ròwù kàso ìnzì òtsú tí ikpa-dzà ò.

³² Ndi kàsùmi ò, ànyì-dzá ì nàndu ale-do núnza ndì atdidò. Abádhí ambénà ùkú dǒ, atdídhená ale ràmbe ìnzá ndì nòfò ngǔkpá ale rùnona dhu nà dhu ùnò dǒ. Ndirò, àbhò ale nyú abádhí nzínzi ò, núnzi nzá àdhu-okú dò rò màtì ìndrù àndu tsùya ànyì-dzá dhu. ³³ Nírò ní ndì Pbhàhúdí abhè Àlìsanderù tí kátina atdí ale ràdà angyinǎ rò ihé-yà tò, ihé-yà nzínzi ò rò atdídhená ale ràdù wòrì ndònzì dhu-tì náwe fìndà. Ní, kǎgò ìndrù òtsúna nǔ, ndínì ndì ndòvo tí dhu fǐyò. ³⁴ Ní, ihé-yà itdègu dhu òsù Àlìsanderù rǎrì Mùyàhudi, ní abádhí adù òko 'àmbe ùkú dǒ atdíkpá, rǎrà àhù mbèmbè óyò adyifò-sisì nyú tí. Abádhí ambénà àtìna dǒ: «Èfesò ò bhà tírò, àlè tó mǔngǔ Àrìtemù ní ádrùngbǎ tsibhá-mǔngǔ nyú!»

³⁵ Ní, wò kigò ǒ atdí ndombè náara indrù àbhù rìnè. Kǎdù ɔtɛ ɔpɛ, ndàti: «Èfesò ǒ bhǎ, ádhí pbá ale ndi nzínziku ǒ inzá àpè dhu ùnǐ, Èfesò tó kigò rǎrǐ ndi ádrùngbǎ mǔngù Àritemù ùlǎ ka karí òná rò idza-ngbò òdò arí, yà òrù-akpà ǒ rò ísǐ wòyóna tó sánamù mànà? ³⁶ Wò dhu àgò rí ale rǐ'í mbá. Ní, dhu àkà pé nyínè, nyádù inga ìrè tǔù nyí nyonzi atdí dhu rò. ³⁷ Kǒkò nyí nyìwù ná ìrò ale ní inzá atdí dhu mà nǎfǎ àlǎ tó somǎ-dzà nǐ, ndirò abádhí ùnò nzá dhu nzére àlǎ tó tsibhá-mǔngù nǐ mǎtí. ³⁸ Ní, Dèmetrìyò mà yà ì arí kasu ònzi mànà ale mànà náapè ì'í ì òzè 'òbhù ale ná, ní anya t'únòta-idhò arí inè òngo ì'í, ndirò ádròdrò ale arí'í inè. Ní, abádhí àkà 'òwù dhu òbhù ányì. ³⁹ Ndirò, nyí nyapè ì'í nyí nyòzè kòbhòlò ngǔkpà dhu-tsí ná, ní i-tsí òbhòlò ka kádù yà kóró ale ùnǐ unduta-dhò ǒ. ⁴⁰ Àlǎ kí'í inè kòbhù àlǎ yà indo ndi nònzǐ dhu-okú dò rò. Obhó tí, àlǎ kí'í mbá atdí dhu ná mǎtí, yà ìrò àlǎ kùndu àlǎ okúna dò rò dhu tí àlǎ kádù àtina.» ⁴¹ Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidò ní ndi, kádù kǒkò ì nàndunà ale návi rǎndò ì urò rò.

20

Polò rǎrà tǎtǎdǎ Mǎkèdòniyà mà Pbàgìríkí mànà tó pbìrì ǒ
Yèsù ná'ù ale-afí àbhù ròtsi ɔbì dhu
(Ròm 15.25-27; 1Kò 16.1-7; 2Kò 7.5)

¹ Wò wògò-iyà àrà inè dhu-dzidò, Polò andu Yèsù ná'ù ale-tsù. Ní, abádhí-afí ndi ndàbhù ròtsi ɔbì dhu-dzidò, kádù abádhí nóvi, ndàdù ndiàv ndàrà Mǎkèdòniyà tó pbìrì ǒ. ² Ndi pbìrì òná ndi ndúdra rò, kàràna Yèsù ná'ù ale-afí àbhù rò ròtsi ɔbì yà abhò-gùna ndi ndúnóna Kàgàwà bhà ɔtɛ ní. Nírò ní ndi kádù àrà Pbàgìríkí tó pbìrì ǒ, ³ ndàdù ìbhù àbǐ nódhò ányì. Ní Siriyà tó pbìrì ǒ ndi ndara tí ibhú ǒ ndi ndí dhu ònzi rórò, kǐrǐ dhu iwà Pbàyàhúdì rǐrǐ ì dóná. Ní, kádù ndàdu tǎtǎdǎ Mǎkèdòniyà, ndàrà àhù ndi pbìrì ǒ kigò Filipì tí kátina ǒ. ⁴ Ndi abhi ǒ, ka nunda ale ní'í Sòpàterè, Bèroyà tó kigò ǒ ale Pirò t'ídhùna. Ngǔkpà ale ní'í Tèsàlònìkà tó kigò ǒ ale, Àsitàrikò mà Sèkundò ná. Ngǔkpà ale ní'í Gáyò, Dèrbè tó kigò ǒ ale mà, Tìmòtewù ná. Ndirò ní'í Àziyà tó pbìrì ǒ ale Dòkìkò mà Tròfìmò ná. ⁵ Ní Filipì rò, kòrǐ ale adù ùda angyi fǎkà*, 'òwù mòdò Tròwà tó kigò ǒ rò. ⁶ Pbétù mǎ'í na, yà ìmbá òná afí ná mǔgati tó mùhendù dzidò, mà madù mǐvǎ Filipì tó kigò ǒ rò, mǔpè abhi ibhú ǒ. Ní ìmbò idhò-dzidò, mà madù òwu abádhí òtù Tròwà tó kigò ǒ. Ndi kigò ǒ ní ndi mǎ madù atdí yengè nyé nónzǐ.

Polò rǐ Ètikò tí kátina kpatsibhíngba ìkyè dhu
(1Ká 17.17-24; 2Ká 4.32-37; Kas 9.36-42)

⁷ Sàbatù-idhò ǒ pbítsòngǎ†, mǎ mundu mǎ ndínǐ mǎ mǔkò tí Yèsù bhà ɔtɛ ìrè mǎ mí nǐ mǔgati-ònga, mǎdù ònyànà. Ní, Polò adù àdi ndàmbe dhu òvò dǎ indrù tò. Kádù ndi ɔtɛ àdhà ádzí nyú, rǎrà àhù azà adyifò-sìsì kúbhíngá nga tó ǒ, tsútsǎ nínganí ndi ndarana nídhuní. ⁸ Yà ndi mǎ mùndu mǎ òná ɔrùnǎ kàluga ǒ, inga àwè rí tarà ní'í abhò nyú. ⁹ Ní, Ètikò

* **20:5** 20.5 Yàrǐ bhùkù nandí ale, Lukà mà náawù 'òtù Polò ná Filipì tó kigò ǒ (Kas 16.12). † **20:7** 20.7 Pbàyàhúdì-bvǎ, idhò-ɔwétá nóongónà ndòpè adyifò ròtsù ró rò. Ní Sàbatù-idhò ǒ pbítsòngǎnga ní'í abádhí tó yengè tó wemberè tó idhò rǐ ndòpè dhu. Yèsù ná'ù ale tò ka ní yengè tó idhò.

tí kátina atdí kpatsibhíngba adì ndi kàluga tó atdí póló-bidő, ndàmbe ọte ìrì dő. Ní, ádzíta nyú ọte rārà dhu-okú dō rō, Ètikò-nyìkpó adì ndàmbe òrì dő. Ní idhò ò rō kítsi obvò, wò ìbhù ka kágbà dòyá idza tó ọrùnà idza tó póló ọ rō. Ka kadù kìvà iwà ọvè rórò. ¹⁰ Ní, ọrù rō ndì ndàwù rō, Pólò itsi ndàgu kà dő, ndàdù kìvà ndàmbò foná, ndàdù àtìnà: «Ìnzì nyítù afíkù. Ìnè kà rí'ì ípíròngà nà.» ¹¹ Wò dhu-dzidő, Pólò adù ọpo tdítđ wò ọrù kàluga ò, ndàdù m̀egati-òngà ọkò, ndàdù ọnyùnà. Nírò ní ndi kádù ọte tdítđ rārà àhù inga rùbhò dhu ò. Wò dhu-dzidő, kádù ndìvà ndàrà fìndá dhu ní. ¹² Ní, ka kadù wò kpatsibhíngba ọndà fìràbvù ípíròrò, ndi dhu ràdù indrù àbhù ròtù afiýa atdíđ.

Pólò rí ndìvà Tròwà rò, ndàrà Miletò Yèrùsàlemà ndúda rórò dhu (Mát 7.15-20; 1TÈ 2.1-12; Tít 1.9-14; 1PÉ 5.1-4; 2PÉ 2.1-3)

¹³ Wò ndi kàsùmì ọ tí, mǎ muvò, m̀òdì dòka m̀òwù angyi Àsosi ibhù ọ, Pólò ràdù ìrà pfóna dő olù. Ní, mǎ mudhè dhu m̀idyì Pólò ibhù ọ Àsosi rō. ¹⁴ Ní, kítđègu ìrà m̀òtù Àsosi, kùpò ibhù ò, mǎdù ọwu atdíkpá m̀òwù ọvò Mítìlènì. ¹⁵ Tsùtsǎ nìnganí, mǎ madù m̀ivà ànyìrò rō, m̀òwù ọvò Kiyò tí kátina sòngà-tì'ò. Ndirò ní ndi mǎ madù ọwu ọvò Sàmòsì tí kátina sòngà dō. Tsùtsǎ nìnganí tdítđ, mǎ madù ọwu ọvò Miletò tí kátina kigò ò. ¹⁶ Pólò azè ndì ndùbhi ibhù ọ tí, ìnzì ndòtsù Èfesò tó kigò ò, akýe ndì ndadùna fìndá kàsùmì iwì Àziyà tó pbìrì ò nìdhunì. Obhó tí, ka ní'ì iwà dhu nùdhè affina ò, ndì ràmbènà àrà àhù Yèrùsàlemà tó kigò ò angyinǎ rō Pèndèkòtè-idhò tò, ndi dhu ràdù àkà fìndà nánì.

Pólò rí dhu ọvò Èfesò tó kigò ọ kànìsà ọ pbàkùrù tó dhu

¹⁷ Miletò rō, Pólò avì indrù ròwù Èfesò tó kigò ọ kànìsà ọ pbàkùrù ọvò. ¹⁸ Ní, ì pbàkùrù itđègu iwu ọvò kà-tì, ní kǎvò dhu abádhì tò, ndàtì: «Nyì nyùnì wà ìngbà dhu bhèyi m̀atí ma m̀adí nzìnzìkù ọ dhu, ròpè ndì yà Àziyà tó fùkù pbìrì ọ ma m̀ira àhù ọnà idhò ò rō. ¹⁹ Ma m̀ónzì Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu yorowà nyú nà, nyidu-dha ọ, ndirò yà Pbàyàhúdì rìrèna ì onzi tí rùdù nzére dhu tó àp̀bè ọ. ²⁰ Nyì nyùnì wà dhu àtò inzà ma rórù atdí dhu mǎ, yà dzùnàkù ọnzì ràdù dhu nzìnzì ọ. Ma m̀àrà kóró dhu ọvò rǎ fùkù, madù ọdhenà fùkù ràwugà dő rō m̀atí, ndirò fùkù idzá rō m̀atí. ²¹ Ma m̀àrà dhu ọvò rǎ kpangba Pbàyàhúdì tò, ndirò ìnzì ní Pbàyàhúdì tò, ndìní ì nùgèrè tí Kàgàwà tò, 'adù àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krìstò ná'ù.

²² Nírò, kànì ma m̀àrà kòmbì Yèrùsàlemà tó kigò ò, àdhàdhì yà Hìlǎ-Alafì nùtù ima ndìní ma m̀onzi tí ka dhu bhèyi. Ma m̀ùnì nzà àdhu mǎ rí mabà ànyì dhu. ²³ Pbétù Hìlǎ-Alafì àbhù m̀unì yà ma m̀úbhi ọyanǎ kóró kigò ọ dhu ní, ima ọdò rí dhu rārì usótá mǎ àp̀bè m̀ànà. ²⁴ Ma m̀òzè nzà pbàkà ípíròngà rì'ì ádrùngbǎ dhu tí idù. Atdí ma m̀òzè dhu ní, m̀onzi pbàkà kasu yà Ádrùngbǎle Yèsù ibhò fudù, marà ọtsànà. Ndi kasu ní m̀unò Kàgàwà bhà izzu tó Ídzì M̀àkùrù indrù tò.

²⁵ Kòmbì, ma m̀ùnì wà dhu nyì rārì nzì nyidu-kpa àlǎ tdítđ, nyì yà ma m̀úbhi nzìnzìkù ọ, màmbe ọrù-akpà ọ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó M̀àkùrù núnò dő fùkù rō. ²⁶ Ndi dhu-okú dō rō ní ndi indo ma m̀atìna nyì nì, nzìnzìkù ọ rí ndàbhù ndàwì ale-azù ní'iyà ndi ale-dò-tsírò nyú. ²⁷ Obhó tí, ma m̀úbhà nzà atdí dhu mǎ inzà ma m̀òvò fùkù rórò, yà Kàgàwà ọzè konzì dhu nzìnzì ọ. ²⁸ Nírò, nyòngò nyòdò mbèyi nyì-tírò,

nyädù Hlǎ-Alafí úli nyí nyǒngò ùndàna Kàgàwà bhà Kànisa ùndà mbèyi. Ndi Kànisa ní yà Idhùna-azù nyú rǒ Kàgàwà adzi fìndà Kànisa. ²⁹ Ma mùni wà dhu yà nzínziku ǒ rò ma mí mivà marà dhu-dzidǒ, tsamangèrè bhèyi órú atdíǒ ale rǎrǎ itsù nzínziku ǒ, ìnzǐ 'adù òwu Kàgàwà bhà tamà-izù ònzǐ rǒ. ³⁰ Ndirò, nzínziku ǒ rò màtǐ, atdíǎhená ale rǔvò ùvò, 'àmbe títò ùndò dǒ ìndrù tò, ndi títò ràdù àrà ìndrù àbhu rǒ rùgèrè ì, 'òngò fiyó àbhàlǐ tǐ. ³¹ Nírò, nyàndà nga mbèyi, nyädù àmbe yà ìbhu ato ǒ ma mùdhe nyidu-dha nyú nà nzínziku ǒ kóró ale tò, adyíbhengá nga mà kùbhingá nga màna ǒ dhu ìrè dǒ.

³² Ní, kòmbí ma mùbhà nyí Kàgàwà-fó. Ndirò, ma mùbhà nyí yà Kàgàwà ózè àlè dhu dǒ rǒte òte ongó tǐ nyǒdò. Ndi òte rǐ nyǒsǐ, ndàdù nyàbhu nyàbà yà pòndà dhu tǐ rǐ'ì ale kóró tò Kàgàwà akò fìndà làká asota. ³³ Yà àlè kí'ì atdíkpá nyí màna òná kàsuni ǒ, ma mòhò nzá atdí ale bhà fùrangá-atdyú mà, ǒrò-atdyú mà, ndirò mberù-atdyú mà. ³⁴ Nyí nyú mà, nyí nyúni wà dhu yà dzènadu nónzǐ dhu mà, mà marí òko màna atdíkpá ale dzùnà nónzǐ dhu màna ma rónzǐ kǎkà ǒtsúdu nyú ní. ³⁵ Ma marí dhu itè bilínganà fùkù, dhu rǎkànà nyǒnzǐ kasu ndi dhu bhèyi, ndíni nyí nyadù tǐ òwu ìmbá rǐ'ì ǒbǐ nà ale dzùnà ònzǐ rǒ ní. Dhu àkǎ nyǐrè yà Ádrùngbǎle Yèsù ùno dhu, ndàtǐ: dhu nàbhu ìndrù tò ale rónzǐ wà hirò, ròsè yà ndi dhu ndi ndàbhu fìndà ale dǒnǎ#.»

³⁶ Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidǒ, Pòlò mà pbàkùrù màna núuko ì ǒtdyùya dǒ, Pòlò ràdù ndítsò. ³⁷ Nírò ní ndi kóró ale adù 'òpè 'àmbe òdzi dǒ, 'adù Pòlò àmbo, ì ròvi ka ní. ³⁸ Abádhí nabhù izu rùka atdíǒ dhu ní'ì Pòlò àtina abádhí rǎrǎ nzi nyina-kpa àlǎ tǎfídǒ dhu. Wò dhu-dzidǒ ní ndi pbàkùrù adù Pòlò ùndà, rǎrà òtsù bàtó ò.

21

Pòlò rǔda Tirò mà Kàyisàriyà màna tó kigò òná
Yèrùsàlemà ndi ndàrà rǒrò dhu
(Kas 8.5,40; 20.22-24,36-38)

¹ Èfesò Kànisa ǒ pbàkùrù màna mà mùbhà mà rò, mà mawù túrútúrù ìbhú ǒ, mòwù ùvò Kòsi tǐ kátina sòngà dò. Tsútsǎ nínganí, mà madù òwu, mòwù ùvò Ròdò tó sòngà dò. Ànyǐrǒ rò, mà madù òwu Pàtarà tǐ kátina kigò ò. ² Ní ànyì mà mòwù ùvò rò, mà matù atdí ádrùngbǎ ìbhú abhi ndi ndópé tǐ, ndàrà Fòyinikè tó pbiri ò rí dhu ònzǐ rò. Ní, mà madù ùpo ndi ìbhú ò, mòwù Fòyinikè. ³ Mà mitdègu òwu Kipurò tǐ kátina sòngà níndù, màmbè àlanà dǒ ìbhú ǒ rò, ní mà madù kànyi, mùbhà ìgù dǒnǎ rò, màdù òwu Siriyà tó pbiri ò. Ní ànyì mà mòwu rò, mà mawù ùvò Tirò tǐ kátina kigò ò. Ànyì nga ní ndi ka kùbhínà ìbhú ò ànò ifo rǒ ní. ⁴ Ndi kigò ǒ, mà matù Yèsù ná'ù ale. Ní ndi dhu adù màbhu mǒnzǐ atdí yengè nyú ànyǐrǒ. Ní Hlǎ-Alafí òvò dhu fiyó dhu-okú dò rò, ì ale adù Pòlò ìso ìnzǐ ara tǐ Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵ Pbetù wò atdí yengè itdègu iku, ní mà madù ùvò Tirò, mòwù. Ní, Yèsù ná'ù ale mà, fiyó vèbhále mà, fiyó nzónzo màna kóró núunda mà múvò kigò ò rò, mòwù ádrùngbǎ rèrù-tsù. Ní ànyì mà mòwù ùvò rò, mà mukò mà ǒtdyùka dǒ atdíkpá, màdù mìtsò. ⁶ Wò dhu-dzidǒ, mà madù mòvi abádhí màna, màdù ùpo ìbhú ò, mòwù. Pbetù kǒkò mà nùndà ale adù 'adu 'òngò bvèya naná.

7 Tirò rò mà mùvò rò, mà mawù ibhú ǒ, mǒwù ùvò Tòlèmayì tí kátina kigò ò, màtsà idha-adzí-kpa dǒ abhi. Ndi kigò ǒ, mà matse mà Yèsù ná'ù ale mànà, màdù atdí idho ònzì atdikpá abádhí mànà. ⁸ Tsùtsà nínganí mà nìvà mà rò, mà mawù ùvò Kàyisàriyà tí kátina kigò ò. Ndi kigò ǒ, mà matsù mǒngò òdhò Filipò tí kátina ale bhà-dzá. Ndi Filipò ní'ì Kàgàwà bhà Ídzi Màkūrù t'únòta t'ále. Ndirò ka ní'ì yà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ka kavò indrù dzàna t'ònzita tò àrùbhù ale nzínzi ǒ atdí ale. ⁹ Ndirò, ndi ale í'ì inzà àpè kpabhàle ùnì vèbhínzo ná ifo. Í vèbhínzo ní'ì Kàgàwà bhà pbanábi. ¹⁰ Ní, mà mitdègu ibí idho ònzì Kàyisàriyà tó kigò ǒ, ní Kàgàwà bhà nabì Àgabù ira Yùdeyà tó pbiri ò rò, ndirà àhu ndi kigò ò. ¹¹ Ní tiká ndi ndirà àhu rò, kídyi Pòlò bhà kùkyé, ndùtsì pfòna mà otsúna mànà ní. Kádù dhu òvò kpangba fàkà ndàti: «Kànì Hìlā-Alafí òvò idù dhu. Kàti: <Yèrùsàlemà ò yà kùkyé àbadhi rǎrà àhu rò, Pbyàhúdí rǐ kùtsi yà dhu bhèyi, 'adù abhuna inzì ní Pbyàhúdí-fó.» ¹² Ní wò dhu mà mìrì rò, mà Kàyisàriyà ǒ bhà mànà, mà madù Pòlò iso inzì ara tí Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹³ Pbéù, Pòlò adù dhu àdu fàkà, ndàti: «Ádhu wò nyìku-dha nyù ná nyì nyápàna nyònzì? Nyì nyòzè tí nyùkò afidu? Nyì nyáká nyùni dhu ní ima, mà mà'ù wà inzì ní mutsi ka kí dhu kèlè, pbétù mà mà'ù wà mohò ka kí mǒvè Ádrùngbàle Yèsù-òvò-okú dǒ rò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ dhu mà átò.» ¹⁴ Ní, inzì kà rǐ mà múnona dhu à'ù rò, mà madù inè tí inè, màdù àtinà: «Ádrùngbàle Yèsù òzè dhu kèlè àkà ndi ndònzì ndi.»

¹⁵ Ní ngúfe idho mà mǒnzì Kàyisàriyà tó kigò ǒ dhu-dzidǒ, mà madù mǒbhòlò abhi tò, màdù màva, mǒwù Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹⁶ Kàyisàriyà tó kigò ǒ, Yèsù ná'ù ngúfe ale adù ùvò átò 'òwù atdikpá mà mànà. Ní ànyì mà mǒwù ùvò rò, abádhí adù màndà, mǒwù Mùnàsonì tí kátina atdí ale yà mà mowuna òdhò rò pbi-dzá bhà. Ndi Mùnàsonì ní'ì Kìpurò tó sòngà ǒ ale. Ndirò, ka ní'ì angýita tí Yèsù ná'ù ale.

Pòlò mà rǐ 'òtù Kànisa ǒ pbàkàrù mànà Yèrùsàlemà ndi ndàrà àhu rò dhu

(1Kò 9.19-23)

¹⁷ Mà mitdègu òwu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ànyì, Yèsù ná'ù ale akò mà dhèdhe nyé ná. ¹⁸ Tsùtsà nínganí, mà madù òwu Pòlò mànà Yàkòbhò* bhà, ndirò kórò pbàkàrù adù ìwu átò ànyìrò. ¹⁹ Ní abádhí mànà ì àtsè ì dhu-dzidǒ, Pòlò adù ndòpè ndàwe yà inzì ní Pbyàhúdí nzínzi ǒ Kàgàwà abhù ndònzì kórò pbindà kasu tí dhu atdatdí-rà ǒ abádhí tò. ²⁰ Wò Pòlò àwe dhu ì ìrì rò, abádhí ifu Kàgàwà atdidǒ. Nírò ní ndi abádhí adù àtinà Pòlò ní: «Àbanngbá, nyì nyàla tí wà ábhǒ Pbyàhúdí nyù nùgèrè ì à'ù Yèsù dhu? Ndirò, nyì nyàla tí wà abádhí kórò rǐ'ì inè affiya ì àpǎ atdidǒ, 'ámbe Músà bhà Úyátá ifu dǒ ró tí dhu? ²¹ Ka kàwe wà dhu abádhí tò okúnà dǒ rò kati, nyì rarì dhu ùdhè kàkà inzì ní Pbyàhúdí nzínzi ǒ aróko Pbyàhúdí tò inzì Músà bhà Úyátá nifu tí. Ka kàwe wà dhu átò, nyì rarì dhu ùdhè abádhí tò inzì fiyò kpabhà nzónzo-ònzìnga nabhù tí kòbhòlò, ndirò inzì àlè tò ngùkpa màndu Pbyàhúdí tírò nifu tí. ²² Nírò, ka kí dhu ònzì ìngbà dhu bhèyi? Obhó tí, abádhí rǐ iwà nyì nyàrà àhu ìró dhu ìrì ìrì. ²³ Ní, dhu àkà nyònzì yà mà múnona indù dhu: Kànì ifo ale rǐ'ì inè ìró. Í ale

* **21:18** 21.18 Ndi Yàkòbhò ní'ì Yèsù t'ádòna, ndirò ka ní'ì ndi Yèrùsàlemà ǒ Kànisa dǒ ádrùngbàle (Kas 12.17; 15.13).

ní iwà dhu nótò Kàgàwà-ònzí ale* . 24 Ní, úgu abádhí nyòwù nyú'ò màna atdíkpá, nyíà Kàgàwà-nyìkpó ò. Ndirò, ádù nyubhò yà abádhí àmbèna ùbhòna ndíní ka kákpá tí dòya-ká dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi kóró ale ràdù dhu ùni yà dànù ka kàwe dhu rari nzi obhó dhu, pbétù nyi rari Músà bhà Ƴyátá ifù ifù átò. 25 Pbétù, Yèsù ná'ù ìnzí ní Pbhàhúdí tò mà míri wà mà mándí dhu màti, abádhí rāká nzá 'òngò sànamè tò ka kùbhò perè tí izá mà, ànzàbhà mà, dàna-tsi ka kípò òbi ní ròvè izá màna ná'á. Ndirò, mà mándí dhu átò màti abádhí rāká 'òngò 'òdò mànyòni rò rò.»

26 Ní tsútsà nínganí, Pòlò adù kòkò ale nùgù, 'òwù 'òpè 'ù'ò ì màna atdíkpá yà fiyó somà tò màndù nózè dhu bhèyi. Wò dhu-dzidò, Pòlò adù àrà, ndòtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù dhu òvò ànyi idzá ndàti ka rari perè ùbhò ɔvòya dò kóró, yà Kàgàwà-nyìkpó ò ka kí ale ù'ò kilá òná dhu tí ka kòpì àrùbhà idhò rāká nínganí.

Pbàró má tò pbànowí rí Pòlò igù Pbhàhúdí-fò rò dhu

(Kas 20.23; 24.5-19; Ròm 15.30-31; 1Tì 2.15)

27 Wò ale ù'ò ka kí kilá Kàgàwà-nyìkpó ò ní àrùbhà idhò-tsù nítdègu ndindù ndíní ndikù tí, ní Àziyà tò pbiri ò rò iwù ngúfe Pbhàhúdí ala Pòlò Kàgàwà bhà idza ò. Ní, abádhí adù dhu itsu ihé-yà-dò ò, ndíní dhu níva tí Pòlò-rò. Ní, ihé-yà adù Pòlò àlù. 28 Abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtina dò: «Pbhàsráyélí tò pbiri ò bhà, nyimò mà! Kànì yà kóró ngari ò arí nzére dhu ùdhè kóró ale tò àlè tò pbiri ò bhà dò, Músà bhà Ƴyátá dò màti, ndirò Kàgàwà bhà idza dò màti ale ní yà. Ròsè kóró dhu dònà, kàbhù ìnzí ní Pbhàhúdí mà ròtsù Kàgàwà bhà idza, ndi dhu ràdù wò Ƴilá Kàgàwà-nyìkpó ò ngari nàbhù ròti.» 29 Obhó tí, abádhí ní iwà Pòlò mà nàlanà kigò ò atdíkpá rúbhi Tròfímò tí kátina ale màna ró. Ndi Tròfímò ní'ì Efesò tò kigò ò ale. Ní, abádhí adù dhu àtì iwà Pòlò itsu Tròfímò átò Kàgàwà bhà idza dhu tí.

30 Ní, Yèrùsàlemà tò kigò-ònga-tsi náava ndi, ihé-yà ràdù itse ndi kigò ò kóró ngari ònà rò, 'iwù ùvò Pòlò mà rí'ì ró. Ní, abádhí alù Pòlò, 'idhà ràhù iri Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní kàlì ò rò, 'adù ndi kàlì-lì'ò nùpbi ànyirò rò tí. 31 Ní, yà abádhí rí dhu ònzì ndíní ì oho tí Pòlò rò, Yèrùsàlemà tò kigò-ònga-tsi náava ndi kóró dhu-òyi náara àhù Pbàró má tò pbiri ò atdí lufù pbànowí dò ádrùngbàle dò. 32 Ní, ndi dhu ndi ndiri rórò tí, wò ádrùngbàle ugu pbànowí mà fiyó ádròdrò ale màna, 'òtsè màna kòkò Pòlò nàlù ale rí'ì ì. Ní, ihé-yà nítdègu wò ádrùngbàle àlà owùna ò pbànowí màna ríwu ró, ní abádhí adù Pòlò t'òvita ùbhà. 33 Nírò ní ndi wò ádrùngbàle andri Pòlò-ti'ò, ndàlù ka, ndàdù àvina kùtsi óyò àdrà-mbí ní. Wò dhu-dzidò, kàdù dhu ivu ihé-yà-tsù, ndàti: «Yàri ale nyú ì ádhi? Ádhu kònzì?» 34 Pbétù, ihé-yà nzi ò atdídhénà ale ràduna ikù ò dhu adúnà nzi àrà ndòfò rò ngùkpà ale rùnona dhu nà. Ní, wò dhu bhèyi ihé-yà rùkù dhu adù wò ádrùngbàle àbhù ìnzì ùnona ka kí fìndà dhu ràlù dònà. Nírò ní ndi kàdù pbìndà pbànowí návi rùndà Pòlò, 'òwù nà yà ì arí òko òná ádrùngbà kàlì ò. 35 Pòlò itdègu àrà àhù ndi kàlì ò ka kùpo kòtsù ró, ní pbànowí adù kitdù itdu tí ɔróú, ihé-yà rí kàpà ndíní ì onzi tí nzére dhu-okú dò rò. 36 Obhó tí, ihé-yà ambèna òwu dò ikù nà Pòlò-owù ò, 'àmbe àtina dò: «Wò ale àkà ndòvè!»

* 21:23 21.23 Ƴzt 6.1-21

Polò rĩ tĩna àwě adóna Pbhàyahúdí tò dhu

³⁷ Yà pbanówí rĩ ndónzi 'itsu ndi fiyó ádrùngbǎ kàlì ò òná kàsúmì ǒ ní ndi, Polò ivú dhu i pbanówí tò ádrùngbǎle-tsǔ, ndàti: «Ma màmbènà tí atdí dhu òvo òvo indù?» Ní, wò ádrùngbǎle adù dhu ivu kà-tsǔ, ndàti: «Nyí nyúni tí wà Pbhàgiríkí t'ávàna! ³⁸ Nyí tí nzi Mísri tò pbirì ǒ ale, yà tdèkuta tí ifo lufù ale yà nzére dhu ònzi arí-dò nídzǎ, ndàdù dɔya òdì ndàrà nà rùngù ǒ?» ³⁹ Ní, Polò adù ote òpè, ndàti: «Ima nyú, ima ní Màyàhudi, Tàrsò tò kigò ǒ ale, Kilikiyà tò pbirì ǒ. Ndi Tàrsò ní yà atdíđ òvòna ǒtò ndi kigò. Ní ádrùngbǎle, ma mìtdè nyi itdè tí, itsè movo dhu yàri ihé-yà tò.» ⁴⁰ Ní, wò ádrùngbǎle náfà rusà fíndà rò, Polò idè ndi kàlì ò ka kúpo, kotsù dóná màngazì dǒ, ndàdù indrù àgo otsúna ní rànè. Ní inga imbè bhii rò ní ndi, kápè ote Pbhàyahúdí t'ávàna ǒ, ndàti:

22

¹ «Abádù ndirò àbanǎnzó, nyiri yà ma móvona kòmbí, mawe tídu òná fùkù dhu.» ² Ní, Pbhàyahúdí t'ávàna nyú ǒ Polò rǒte dhu i ìrì rò, ihé-yà náadù inè atdíđ nyú ròsè, inga ràdù imbè bhii. ³ Nírò ní ndi kàti: «Ima ní Màyàhudi. Ima ka kugu Tàrsò tò kigò ǒ, Kilikiyà tò pbirì ǒ. Ndirò, ma móvi òvi tí yàri Yèrùsàlemà tò kigò ǒ. Ma mába inga t'únita màlimò Gàmàliyeli-fó. Kùdhe ndi kóró dhu idù àlè t'ábhuna tò Ƴyátá ifù ka kí atdíđ dhu dǒ. Ima ní'ì atdíđ Kàgàwà nózè ndifù ale, yà kóró nyí nyónzina kòmbí dhu bhèyi tí. ⁴ Ndirò, ma mávu indrù rǒ atdíđ Ádrùngbǎle Yèsù bhà otu ùngù abádhí rĩ dhu-okú dò rò, atdídhená ale rùve ùvè màtí. Ma maránà kpabhále mà vèbhále màná nábhu rǒ kusó, kudo imbi-dzà ò. ⁵ Pbhàkùhání tò ádròdrǒ ale dǒ kamà mà, yà ádròdrǒ anya itdì arí pbhàkùrǔ tò mùtè màná kóró ní yà ma múnona dhu tò ngàmbi. Abádhí ní'ì ndi bhàrùwà ribho fudù, ndíni ma mara tí dóná Dàmàsiki tò kigò ò. Ní, ma mubhína àrà rò ànyí, ndíni ma musó tí Yèsù ná'ù ale, madù irà nà imbi dǒ rò Yèrùsàlemà tò kigò ò, ndíni ka kadè tí àbhuna ràbà àpbè.»

Polò rĩ ndi ndugèrè ndi, ndà'ù Yèsù tí dhu àwě dhu
(Kas 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Tdíđđ, Polò awe dhu ndàti: «Ma mì'ì Dàmàsiki tò kigò ò ma mára ró. Ní ìkyèrò ma mòdì ndíni ma motsú tí ndi kigò ò rórò ní ndi, azà adiyifò-sisi adiybhengá nga tò ǒ, ádrùngbǎ awáwù níisi òrù-akpa ò rò, ndàtdyi ma. ⁷ Ní, ma mìsi obvò, madù atdí ale-tù ìrì manzi rĩ ró. Ndi ale-tù atí: «Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyi nyávu rùdú ní?» ⁸ Ní, ma madù dhu ivu kà-tsǔ, mati: «Ádrùngbǎle, nyi nyú ní àdhi?» Ní, wò ale-tù adù dhu àdu idù, ndàti: «Ima ní Yèsù, Nàzàretì tò kigò ǒ ale, wò nyi nyávu rùdú rò.» ⁹ Kàkà atdíkpá mà mì'ì màná ale náala ndi awáwù átò, pbètù abádhí adù nzà wò idù rĩ dhu òvo ale-tù ìrì. Ní, ma madù dhu ivu tdíđđ kà-tsǔ, mati: ¹⁰ «Ádrùngbǎle, ádhu ndi ma màkà mɔnzì?» Ní Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu idù, ndàti: «Íva nyi nyarà Dàmàsiki tò kigò ò. Ányí nga ní ndi ka kí Kàgàwà àvi ndíni nyi nyonzi tí dhu òvo kóró indù ní.» ¹¹ Ma mubhína nzi atdí dhu mà nála rò, wò ádrùngbǎ awáwù nóhò nyìkpódù, nyidù nga rùtì dhu-okú dò rò. Ní kǒkò mà mì'ì màná ale náadù mà àlu otsúdu-rò, 'òwù ma nà, marà àhu Dàmàsiki tò kigò ò.

12 Ányì, ma matù Ànànyà tí kátina atdí ale. Ndi ale ní'ì atdíḍ arí Kàgàwà-òḍò ònzi, ndàdù àlě tó Ʋyátá ifu ale. Ndirò ndi kigò ǒ, kóró P̀b̀ỳàh̀údí ongonà idzi dhu kèlè náwe kókú dò rò. 13 Ní, ndi ale ira àhù tidú, ndàdù àtìnà ima ní: «Àbaningba Sáwúlò, nyinúnga àkà ndùtù ndì.» Ní ànyìrò rò tí, nyidúnga núutù ndì, madù kàla. 14 Kàdù àtìnà tdítḍ ima ní: «Àlě t'ábhúna tó Kàgàwà nóvò wà nyi, ndíní nyi nyuni tí ndì ndóze kònzì dhu. Kòvò wà nyi ndíní nyi nyala tí yà obhónángatále Yèsù, nyadù lina'ò ɔte nyú níri. 15 Obhó tí, nyi nyi ndi àdi wò nyi nyàla dhu mà, wò nyi nyìrì dhu màna tó ngàmbi tí kóró ale-ònzì. 16 Nírò kòmbí, ádhu nyi nyódona? Ívà nyi nyalù bàtizò, Yèsù ràdù pb̀k̀k̀ nzerenga ù'ò ɔv̀ona-rò nyi nyi nyitsò rórò.»»

Polò rí Yèsù àvi ndi ndàrà ìnzì ní P̀b̀ỳàh̀údí-bv̀ù dhu àwě dhu

17 Wò dhu-dzidḍ, Polò adù dhu àwe, ndàti: «Ma mitdègu madù Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ní atdíku Kàgàwà bhà-dzá rò ma mí m̀ts̀ò ònà kàsùmì ǒ, dhu adzì dùdù onyà rí m̀onyà dhu bhèyi. 18 Ní ndi onyà-bv̀ù, ma mala Ádrùngbàle Yèsù. Ní kàdù àtìnà ima ní: «Ɖnzi dhu tsàkàtsàkà nyahu Yèrùsàlemà rò. Obhó tí, ndi kigò ǒ bhà nóowuna nzì nyi nyáwěna okúdu dò rò dhu ná'ù rǒ.» 19 Ní ma madù dhu àdu kà tò, matí: «Hòkò Ádrùngbàlé, abádhí únì wà dhu ima ràrì ndi yà unduta-dzà òna nà ma múbhi ùbhi rǒ mambe ìnyì ná'ù ale ùso dǒ, madù àrà àbhunà rǒ kàvi asé nì, kadù ùdona imbi-dzà ǒ ale. 20 Ndirò yà pb̀k̀k̀ ngàmbi Stifanù-azù ka kufu nìnganì, ima nyú ma mí'ì inè átò ànyìrò. Ma ma'u kòho ka kí dhu átò. Ndirò, ma madù àdi mambe kòho rí ale ùwà ròyá rò ɔrú mùdzarù-ngbò nòdò dǒ*.» 21 Ní Yèsù adù àtìnà ima ní: «Ívà nyi nyarà, ma mòzè nyi nyarà itse nyú ìnzì ní P̀b̀ỳàh̀údí màna-bv̀ù nídhunì.»

Polò rí ndìtè P̀b̀arómá tó pb̀irì ǒ ale nyú tí dhu

(Kas 16.22-23; 25.16)

22 Ihé-yà iri Polò ràwěna dhu, ràrà àhù kà rí àtina: «Ma mí nyovi nyarà itse nyú, ìnzì ní P̀b̀ỳàh̀údí-bv̀ù» dhu ǒ. Nírò ní ndi abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìnà dǒ: «Nyòho wò ale! Ìnzá wò dhu bhèyi ale-tidḍ àkà kubhà ràdi nyìkpóna nà yà adzi dǒ.» 23 Abádhí ambénà ùkù dǒ, 'adù àmbe ròyá ɔrú mùdzarù òbhè dǒ, ndirò 'adù àmbe adzi-ra mà ɔv̀ò dǒ ɔrù. 24 Ní wò dhu ndi ndàla rò, P̀b̀arómá-bv̀ù atdí lufù pb̀anówí dǒ ádrùngbàle adù Polò àvi kùtsu kàlì ǒ. Nírò ní ndi kàdù àtìnà pb̀anówí rākà 'òngù dhu kà-tsù, àzembè ì í kòvì asé ní rórò, ndíní ndi nduni tí wò dhu bhèyi ihé-yà rùkù kà-dǒ okúna dò rò dhu. 25 Ní yà ndi ka kùtsi ndíní ka kòpé tí kòvì ndi asé ní rò ní ndi Polò ivú dhu wò tìná idè pb̀anówí tó atdí ádrùngbàle-tsù, ndàti: «Ka kàvi tí wà nyi nyòngò P̀b̀arómá tó pb̀irì ǒ ale nyú ɔv̀ì asé nì, ìnzá ka kòtdì ànyàna rórò?» 26 Ní wò dhu ndi ndirò rò, pb̀anówí tó ádrùngbàle arà yà dóna-tsírò rí'ì ádrùngbàle-tí'ò, ndàdù dhu ɔv̀ò f̀ndà, ndàti: «Nyi nyàmbènà dhu ònzi ìngbàtí? Wò ale pb̀aní P̀b̀arómá tó pb̀irì ǒ ale!» 27 Ní wò pb̀anówí dǒ ádrùngbàle andri Polò-tí'ò, ndàdù dhu ivu-tsuná, ndàti: «Ádù pé dhu idù! Ìnyi nyú, nyi tí P̀b̀arómá tó pb̀irì ǒ ale?» Ní Polò adù dhu à'ù, ndàti: «Ɖò! Ìma ní P̀b̀arómá tó pb̀irì ǒ ale nyú.» 28 Wò ádrùngbàle

* **22:20** 22.20 Polò ambénà ìrènà dǒ dhu ní, P̀b̀ỳàh̀údí rapé ndi nyú ndi ndùgèrè ndi tí dhu àlè, núkò idho ràrì atdíḍ, ràdù Yèsù ná'ù.

adù àtìná tǎítǎdǎ: «Íma nyú, ma madzi Pǎàró má tó pǎìrì ǎ ale tí ma mí mǔgèrè mongò dhu àbhǎ mali nyú rǎ.» Ní Pǎlò adù àtìná kàní: «Olu, ímá na ní òdhi tí ka kadhì ma ndi pǎìrì ǎ ale nyú tí ale.» ²⁹ Ní ànyìrǎ rǎ tí, kǒkǒ Pǎlò-tsǔ àmbènà dhu òngù pǎnówí ubhà Pǎlò uró. Ndirǎ, ǎǎ náadù ìsì wǎ pǎnówí dǎ àdrùngbǎle ò, iwà ndi ndàbhunà Pǎlò kutsì rǎrǎ ndi ndàrà dhu ùni Pǎàró má tó pǎìrì ǎ ale nyú rǎrǎ ka dhu-okú dǎ rǎ.

Pǎlò rǎrǎ àdrǎdrǎ anya ìtǎì arí ale-ònzǎ dhu

³⁰ Tsútsǎ nínganí, wǎ pǎnówí dǎ àdrùngbǎle azè ndi ndùni Pǎyàhúdí òbhù Pǎlò dǎnà dhu tǎ obhónɡa nyú. Ní, kǎbhù Pǎlò rǎ imbi kungá. Wǎ dhu-dzidǎ, kǎdù pǎkùhání tǎ àdrǎdrǎ ale mà, Pǎyàhúdí-bvǎ àdrǎdrǎ anya ìtǎì arí ngǎkpá ale màná àvi rǎndu ì. Ndi dhu-dzidǎ ní ndi, kǎdù Pǎlò àvi kiwǎ ná, kiwǎ ùvò ná kǒkǒ ale-ònzǎ.

23

¹ Kǒkǒ àdrǎdrǎ ale-ònzǎ ka kiwǎ ùvò ndi ná rǎ, Pǎlò udí nyìkpóna abádhí rǎ ndàndà abádhí, ndàdù àtìná: «Àbanǎnzó, rǎrà àhù indo nga ò, ma marúhí Kǎgàwà bhà otu ǎ ìdǎì afidu nyú ná, imbǎ nzère dhu tí ka kǒzàna atdí dhu mà rǎ ì nyudutsi.» ² Ní, wǎ dhu Pǎlò ùnò rǎ, pǎkùhání tǎ àdrǎdrǎ ale dǎ kamà, Ànànyà, náavi Pǎlò-tí ikò ale rǎpǎi Pǎlò-tsù. ³ Nírò ní ndi Pǎlò adù àtìná: «Kǎgàwà rǎ ndi nyǎpǎi, wǎ mǔkǔngbà ní ka kùtri idza-kuti bhèyi nyi nyòwù rǎ! Nyi nyàdi uró nyambe indrǎ-ànyǎ ùnò dǎ àdhàdhì Músà bhà Úyátá òzè ka dhu bhèyi, pǎtù inyi kèlé nyadù ndi Úyátá nǎkò íma nyi nyàvi kǎpǎi rǎ.» ⁴ Ní, Pǎlò-tí ì ì ale náadù kǎsǎ, 'àti: «Ìnzé! Nzǎnǎ dhu wǎ dhu bhèyi Kǎgàwà bhà pǎkùhání tǎ àdrǎdrǎ ale dǎ kamà ní!» ⁵ Ní, Pǎlò adù àtìná abádhí ní: «Àbanǎnzó, inzà ní ma mǔni pǎkùhání tǎ àdrǎdrǎ ale dǎ kamà tí kà rǎrǎ dhu. Obhó tí, Kǎgàwà bhà Andítá rǎtina inzà nyi rǎkǎ nyunò dhu pǎkù pǎìrì ǎ àdrùngbǎle ní*.»

⁶ Pǎlò uni wà dhu, kǒkǒ ànyàna ǎnǎ rí ale nzínzi ǎ, atdídhená ale rǎrǎ Pǎsàdùkáyó, ndirǎ ngǎkpá rǎrǎ Pǎfàrisáyó. Ndi dhu-okú dǎ rǎ, Pǎlò angbe tǎna kǎrǎ ale nzínzi ǎ, ndàti: «Àbanǎnzó, íma nyú ní Mǔfàrisáyó, Pǎfàrisáyó tǎ ingba. Ní, yà ànyǎdu ùnǎ ka kí okúna dǎ rǎ dhu ní, ma má'ù dhu ǎbi nyú ná ùngbǎ ùvǔvǔ kutdǎ ì ale rungbeyá ì ǎve-bvǎ rǎ dhu.» ⁷ Wǎ dhu bhèyi Pǎlò òrǎ dhu adù Pǎfàrisáyó mà, Pǎsàdùkáyó màná àbhù rǎmbe 'àgò dǎ atdí, ndi dhu rǎdù ihé-yà-ǎnga àbhù rǎndò ndi. ⁸ Obhó tí, Pǎsàdùkáyó ongónà àtìná ìnzǎ ùvǔvǔ kutdǎ ì ale rungbeyá ì ǎve-bvǎ rǎ. Ndirǎ abádhí a'ú nzá dhu ìnè màlàyíkà mà, ndirǎ nzère-alafí mà rǎrǎrǎ. Pǎtù, Pǎfàrisáyó ní ì kǎrǎ kǒkǒ dhu ná'ù ale. ⁹ Ní, àdrùngbǎ wǎgò nyú níifí ndi kǎrǎ ale nzínzi ǎ. Nírò ní ndi Pǎfàrisáyó nzínzi ǎ Músà bhà Úyátá tǎ ngúfe màlímó náapè 'àgò ì ǎbi nyú ná, 'àmbe àtìná dǎ: «Mǎ mabà nzá atdí afátá mà yǎrǎ ale dǎ. Atdí alafí mà, ndirǎ ngǎtsi ní màlàyíkà mà pǎvǎ tí nzá wà dhu kà tǎ!» ¹⁰ Wǎ dhu bhèyi Músà bhà Úyátá tǎ màlímó ùnò dhu náabhù Pǎsàdùkáyó mà, Pǎfàrisáyó màná rǎgò ì abhǎ nyú tǎítǎdǎ. Nírò ní ndi Pǎlò àpà ka kí ndíní ka kudru tí òná nga dhu ǎǎ ònzǎ ndi ndí rǎ, pǎnówí dǎ àdrùngbǎle avi pǎndà pǎnówí riwǎ Pǎlò òdyi ihé-yà nzínzi ǎ rǎ, 'òwù òrùnà fíyǎ lubhà ò.

* 23:5 23.5 Uvt 22.28

11 Ndi iku ɔ́ tí, Ádrùngbǎle Yèsù adù ndàvi Pòlò tò, ndàti: «Ótù afínù! Ádhàdhì wò nyi nyidè p̀bàkà ngàm̀bi tí Yèrùsàlemà tó kigò ɔ́ dhu bhèyi, dhu àkǎ nyonzi dhu ndi dhu bhèyi tí Romà tó kigò ɔ́ nyi nyàrà àhu rò.»

*P̀bàyàhúdì rí 'ìrì ndínì ì oho tí Pòlò dhu
(Zàb 3.1-7; Kas 9.22-25; 2Kò 11.23,26)*

12 Tsùtsǎ nìnganì kùtsingá, ngúfe P̀bàyàhúdì ìrì ì 'òtsò dhu nyú 'àti, ìnzì ní Pòlò kèlè ì òhò ròvè nǐ, ì rǎrǐ nzi atdí dhu mà ònyu, ìnzì 'adù atdí dhu mà òmvù. 13 Wò dhu natsò ale ní ì mbèmbè ìfo kumì dònǎ bv̀yaya ròse ale. 14 Ní, abádhí awù p̀bàkùhání tó ádròdrò ale mà, p̀bàkùrù màna-ti'ò, 'adù ìtsi dhu ɔ́vò fiyò, 'àti: «Mǎ mòtsò wà dhu atdíðò nyú màti mà rǎrǐ nzi atdí dhu mà áfò lika ɔ́, ìnzá ní Pòlò kèlè mǎ mòhò ròvè nǐ. 15 Ní kòmbí, dhu àkǎ nyi mà, yà ádròdrò anya èno arí ngùkpà ale màna, nyòwù P̀bàrómá tó p̀biri ɔ́ atdí lufù p̀bànowí dǔ ádrùngbǎle-ti'ò. Nyí nyòwu Pòlò ètsi kà rǎrà nà p̀bìndà dhu-ònga àndà nyí nyí mbèyi dhu-abhè ɔ́. P̀bétù wò ndi kàsùmì ɔ́, mǎ madùna obi ɔ́nzì mòhò ka ìnzá àpè àrà àhu ɔ́nzikú rórò.»

16 Ní Pòlò t'áwènà bh'ingba ní'ì inè wò dhu ɔ́te ka kí ró. Ní kòkò ale yí Pòlò tí dhu ndi ndirì rò, ábadhi arà lubhà ɔ́ Pòlò rí'ì ì, ndàdù kóró dhu àwe kà tò. 17 Ní wò dhu ndi ndirì rò, Pòlò adù p̀bànowí tó atdí ádrùngbǎle nánzi. Kǎdù dhu ɔ́vò kà tò, ndàti: «Énda yàrí kpatsibhíngba, nyàrà nà dèkú ádrùngbǎle rí'ì ì, kà rí'ì ábadhi tò ndi ndòvona atdí dhu nà nìdhunì.» 18 Ní wò ádrùngbǎle idyi wò kpatsibhíngba ndàndà, ndàrà àhu nà wò ndi fiyò ádrùngbǎle-ti'ò. Kǎdù ìtsi àtìna ndi ádrùngbǎle nǐ: «Wò imbi ɔ́ ka kòsò atdí ale, Pòlò tí kátina nánzi ìma, ndàdù mivi munda yàrí kpatsibhíngba tinu ɔ́. Ní kà rí'ì indù ndi ndòvona atdí dhu nà.» 19 Ní wò p̀bànowí dǔ ádrùngbǎle alú wò kpatsibhíngba ɔ́tsuna rò, ndindrì ndi nà ìgi, ndàdù dhu ivu tsuná, ndàti: «Ádhu nyú nyi nyòzè nyunò idù?» 20 Ní wò kpatsibhíngba adù dhu àwe kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, P̀bàyàhúdì ìrì wà ì ndínì tsùtsǎ ì iwúna tí Pòlò ètsi, nyirà nà ádròdrò anya ìtdì arí ale-ònzì, p̀bìndà dhu-ònga àndà ka kí mbèyi dhu àbhè ɔ́. 21 Ní, àpè nya'ù abádhí rùnona indù dhu. Wò abádhí ùpe Pòlò rò dhu ní àdà. Obhó tí, mbèmbè ìfo kumì dònǎ bv̀yaya ròse ale ní'ì wà ì, 'òtsò dhu nyú, ì rǎrǐ nzi dhu ɔ́nyu, ndirò ì rǎrǐ nzi dhu ɔ́mvù ìnzá ì òhò Pòlò ròvè rórò. Ní kòmbí, abádhí ùdhe wà ì 'ámbe nyi nyú nyi nyúnona fiyò dhu kèlè ɔ́dò dǔ.» 22 Ní wò ádrùngbǎle adù àtìna wò kpatsibhíngba nǐ: «Àpè nyunò dhu atdí ale tò màti, nyatì iwà nyi rǎwe ndi dhu dzàkà.» Wò dhu-dzidò, kǎdù wò kpatsibhíngba návi rǎrà fìndá dhu nǐ.

P̀bànowí dǔ ádrùngbǎle rí Pòlò bhà anya nábhè rǎrà lìwalì Fèlìsì dò dhu

23 Wò kpatsibhíngba àrà dhu-dzidò, p̀bànowí dǔ ádrùngbǎle nánzi atdátí miyà p̀bànowí dǔ ádròdrò ale ɔ́yò riwù tina ɔ́. Kǎdù dhu ɔ́vò abádhí tò, ndàti: «Nyàndà ɔ́yò miyà p̀bànowí mà, àrèbhè kumì p̀bànowí, yà m̀hàgù dǔ arùbhi mà, ndirò foyá àlì nà ɔ́yò miyà p̀bànowí màna, ndínì nyí nyòpé tí abhi màna ìbhu adyifò-sìsì kùbhíngá nga tó ɔ́, nyòwù nà Kàyisàriyá tó kigò ɔ́. 24 Ndirò, nyàdù nyí randá m̀hàgù átò Pòlò tò, ndínì ka nunda tí ìnzì ngbòna rǎvo akekpá màti, rǎrà àhu lìwalì Fèlìsì-ònzì.» 25 Wò dhu ndi ndùnò rò ní ndi, kǎdù bhàrèwà àndi yà dhu bhèyi, ndàti: 26 «futa nà àkǎ atdíðò lìwalì Fèlìsì, ìma Klòdiyò Lìsiyá, ma mòvi nyi

mbèyi nyú atdíđ. ²⁷ Yàrí ale, yà ma mòvi kowù nà tinu ò, ní Pbhàhúdí àlě, 'adù ònzìnà ndínì ì oho tí. Ní, ma mìtdègu dhu ùnì Pbàrómá tó pbirì ò ale nyú ràrí ndì, ní ma múgù pbànowí, mowù kídha mànà abádhí-fó rò. ²⁸ Wò dhu-dzidó, ma mósè munì Pbhàhúdí òbhù ka okúna dò rò dhu-tì. Ní, ma madù kàbhù kowù ùvò nà yà abádhí-bvù ádròdrò anya itdì arí ale-ònzì. ²⁹ Ní, kàbhà dhu-ònga kókò ale àndà rò, ma mótu dhu ní Pbhàhúdí ròbhù ka inzà kífù fiyó Úyátá dhu-okú dò rò. Pbéù, ima nyú ma mála nzá atdí afátá mà, yà kàbhù rádù kotdì ànyàna kohò, ndirò ngàtsi ní kàbhù rádù kosò. ³⁰ Ndirò kàní, ka kòvò wà dhu idù iwà Pbhàhúdí rìrì ì ndínì ì oho tí ka ròvè. Nírò ní ndì ma madù kòvi ànyirò rò tí kowù nà dùnù, madù dhu ùnò kókò kòbhù arí ale tò, ndínì adù tí owu kòbhù funú.»

³¹ Wò dhu-dzidó, kókò pbànowí anzì fiyó ádrùngbàle àvi dhu. Ní abádhí idyi Pòlò, 'adù àndànà kùbhingá tí, 'owù ùvònà Àtipatrì tí kátina kigò ò. ³² Tsútsá nínganí, kókò pífya dó ùbhi pbànowí adù 'adu fiyó lubhà ò Yerusàlemà tó kigò ò, 'adù mùhàgù dó rúbhi-tsi kèlè ùbhà ràndà Pòlò, 'owù ùvò nà Kàyisàriyà tó kigò ò. ³³ Ní ànyì ì owù ùvò rò, kókò pbànowí abhù yà fiyó ádrùngbàle àndìnà bhàrùwà liwali-fó, 'adù Pòlò itè kà tò. ³⁴ Ní, wò bhàrùwà ndì ndòzè dhu-dzidó, liwali Fèlisi ivú dhu Pòlò-tsù, ndàti: «Inyi ní ìngbà pbirì ò ale?» Ní Kilikiyà tó pbirì ò ale tí Pòlò rí'ì dhu ndì ndùnì rò, kádù àtinà Pòlò ní: ³⁵ «Tdù ma mí pbùkù dhu-ònga nándà inyi nóbhù ale ríwu ùvò rò.» Wò dhu-dzidó, kádù Pòlò àbhù kowù nà, kowù òdònà ádrùngbà kamà Hèròdè bhà idzá-yà-ba ò.

24

Pbhàhúdí tó ádròdrò ale rí Pòlò òbhù liwali Fèlisi-fó dhu (Mát 5.11-12; Kas 6.11-12; 21.27-36)

¹ Imbò idhò-dzidó, pbàkùhání tó ádròdrò ale dó kamà, Anàniyà tí kátina, níra Yerusàlemà rò, ndìrà àhù Kàyisàriyà tó kigò ò. Abádhí iwú atdíkpá ngúfe pbàkùrù mà, ndirò Tèrtulò tí kátina atdí ale mànà, ndínì ì òbhù tí Pòlò liwali Fèlisi-fó. Ndi Tèrtulò ní'ì àvùkà. ² Nírò ní ndì liwali avì Pòlò kanzi. Ní Pòlò irà àhù tiyá rò, Tèrtulò adù kòbhù liwali-fó, ndàti: «Ifuta nà àkà ádrùngbàle Fèlisi, mà maróko màràngà ò okúnù dò rò. Ndirò pbùkù idzi àndata-okú dò rò, nyi nyàbhù wà ábhò dhu nyú rùwu ì, rì'ì mbèyi yàrí Pbhàhúdí tó pbirì ò. ³ Ní mà mí wò nyi nyónzina ì dhu nákò ádrùngbà òtsò nyú nà kóró kàsùmì ò, ndirò kóró ngari ònà. ⁴ Pbéù, akye ma miwína pbùkù kàsùmì abhò nì, ma mìtdè nyi itdè tí pbùkù idzinga ò, ndínì nyi nyirì tí indù ma mawèna idò kàsùmì ò tí dhu. ⁵ Obhó tí, yàrí ale ní nzére ale nyú ròsè. Ndirò, àbadhi ní yà ròkà rò ì nútù Nàzàretì ò bhà tó ádrùngbàle. Kárí kóró Pbhàhúdí-dò idzì ádròdrò ale ró kóró ngari ònà yà adzi ò. ⁶ Ndirò, kòmù wà ndì nditi Kàgàwà bhà idza mà Kàgàwà-nyìkpó ò átò. Ní, mà madù kàlu mósò. [Mà mátsù múnò kà-ànyà ádhàdhì yà àlè tó Úyátá nózè ka dhu bhèyi. ⁷ Pbéù, Pbàrómá tó pbànowí dó ádrùngbàle, Lisiyà tí kátina, nádù irà òbi nyú nà, ndìdhà ka fóká rò. ⁸ Wò dhu-dzidó, ndì ádrùngbàle adù ka nòbhù ale àvi riwù kòbhù funú.] Nírò nyi nyi ndì dhu òngù kà-tsù nyi-tírò, ndínì nyi nyuni tí mà mòbhù ka okúna dò rò dhu.» ⁹ Pbhàhúdí adù wò Tèrtulò àwe dhu kèlè ná'ù 'àti, obhó dhu ràrí ndì.

Polò rĩ Pbhàyahúdí òbhù ndi okúna dò rò dhu àwě lĩwali Fèlisi-ònzĩ dhu (Luk 21.12-15; 1Pé 3.15-16)

¹⁰ Wò dhu-dzidò, lĩwali Fèlisi nũufà rusà Polò tò, ndĩnĩ ọte tí. Nírò ní ndi Polò apẹ ọte, ndàti: «Ádrùngbàlé, ma m̀ni wà dhu nyi nyópẹ nyunò yàrĩ p̀biri ọ ale-ànyà ró ato ráhu wà abho nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí rùdù dhu àwě ọnzinú, madù dhu à'ù ìri nyi r̀rĩ k̀ri mbeyi nyú.

¹¹ Nyi nyí'ì inè nyonè yà ma m̀nɔna dhu tó obhóna nyuni. Idho apè nza òse atdí kumì dóná ọyò nà idho dóná màtí, yà ma m̀rà Yèrùsàlemà tó kigò ò, marà Kàgàwà ̀le ró. ¹² Ní ànyì, k̀kà m̀obhu rĩ ale mà nótù nza ima Kàgàwà bhà idzá màtí, unduta-dzà ọ màtí, ndirò ngàtsi ngari ọ kigò ọ màtí mà mí màgò indrũ nà ró, ndirò ngàtsi ní mà mí ihé-yà-dò mà nidzĩ ró. ¹³ Ndirò k̀kò ì ale mà rĩ ì òbhù ma k̀mbí okúna dò rò dhu tó obhóna itè tí dhu mà rĩ'ì ìmbã.

¹⁴ Pbhétù, ̀ni tí ma m̀ni ọnzinú rò dhu ní, ma marí ùbhi òná otu ní Ádrùngbàlé Kàgàwà bhà otu. Ní, abádhí arádù ndi otu àtì nzére otu tí. Pbhétù, ma marí ̀lèna ale ní abhúka tó Kàgàwà. Ndirò, ma má'ù wà Músà bhà ̀yátá mà, yà Kàgàwà bhà p̀bànábí andí dhu mànà kóró. ¹⁵ Ndirò, ma má'ù wà dhu Kàgàwà r̀rĩ atdí dhu ònzi ònzi. Ndirò, abádhí mà ná'ù wà ndi dhu átò. Ndi dhu ní, atdíku Kàgàwà rĩ yà ídzinga ònzi ì arí ró rò ̀vè ale mà, nzérengà ònzi ì arí rórò ̀vè ale mànà nábhu r̀ngbe ì ọve-bvè rò dhu. ¹⁶ Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi ima nyú ma-tírò, ma marí ̀bi ònzi átò kóró k̀sumì ọ, ìmbã nzére dhu tí ka k̀zàna atdí dhu mà rĩ'ì nyudutsi Kàgàwà-ònzĩ, ndirò indrũ-ònzĩ.»

¹⁷ Tdítdò Polò adù àtànà: «Ábhò ato nyú dzidò, ma mádu ma marà Yèrùsàlemà tó kigò ò, marà f̀kà p̀biri ọ bhà dzunà ònzi fudú malí ní, madù perè ùbho átò Kàgàwà tò. ¹⁸ Nírò ní ndi abádhí otù ma Kàgàwà bhà idzá. Wò ndi k̀sumì ọ, mà mí'ì iwà mà mù'ò mà mìlã Kàgàwà-nyìkpó ọ ró. Ndirò tidú tsàya nàndu ale mà, ndirò tsiya àva ndi ale mà ní'ì ìmbã. ¹⁹ Pbhétù ngúfe Pbhàyahúdí, yà Áziyà tó p̀biri ò rò iwù, ní'ì inè ànyìrò. Ní k̀kò ì tsi ní ì àmbènà àkà 'iwù m̀obhù funú, mà m̀nzi nzére dhu tí dhu nà ì'ì nánì. ²⁰ Ndirò, k̀kà iró rĩ'ì ale nyú itirò náká ndi 'ùnò yà ádròdrò anya itdi arí ale-ònzĩ mà mí'ì nínганí ì ala dùdú afátá. ²¹ Ngàtsi ní, p̀bã nzi yà abádhí nzinzi ọ rò mà makù àrĩ nyú tí ọrú mà midè rórò dhu ndi. Ma makù, matì: «Indo nyi nyi ànyàdu ùnò okúna dò rò dhu ní mà má'ù dhu ùngbè ̀vavè ale r̀ngbeya ì ọve-bvè rò dhu!»

²² Wò ndi lĩwali Fèlisi ní'ì iwà dhu ǹni angangyi Yèsù bhà otu dõ ale. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, k̀dù anya t'únɔta-tsù ǹtsi, ndòdi olùnga tò. Kàti: «Ma mí f̀kú dhu-ònga àndà P̀bàró má tó p̀biri ọ atdí lufù p̀bànówí dõ ádrùngbàlé, Lìsiyà r̀rà àhu iró nínганí.» ²³ Wò dhu-dzidò, lĩwali adù tiná ì'ì p̀bànówí dõ atdí ádrùngbàlé àvi r̀rà Polò òdò imbi-dzà ò. K̀dù dhu ̀ya ndi ádrùngbàlé tò, r̀bhà h̀gùrà Polò tò, ìnzĩ ndùtsi, ndirò ìnzĩ ndàdù àrà kà dzunà ònzi rĩ kà t'ódhína-tsù ̀tò rò.

Polò mà r̀te lĩwali Fèlisi mà, p̀bindà tsìbhále D̀r̀sìlã mànà dhu (Zàb 95.8; Ìsa 55.6-7; Kas 17.30-32)

²⁴ Ngúfe idho-dzidò, lĩwali Fèlisi mà níwù p̀bindà tsìbhále D̀r̀sìlã mànà. Ìyàdhíyà ní'ì M̀yàhudi-àyi. Ní lĩwali adù Polò àvi kanzi imbi-dzà ò rò. Ní Polò ìrà àhu rò, wò lĩwali adù àdi, ndàmbe kà r̀wèna Yèsù Krístò ná'ù ka kí dhu dõ dhu ìrì dõ. ²⁵ Pbhétù yà Polò rĩ dhu àwě Kàgàwà

òzè ìndrù ràdi tí dhu dǒ dhu mà, ìndrù àkǎ ndòdò ndì nditírò dhu dǒ dhu mà, ndirò Kàgàwà itdìya ìndrù-ànyá dhu dǒ dhu màná náadù ɔdɔ àbhù rìsì Fèlìsì-afí ɔ. Ní Fèlìsì adù àtìná Pòlò ní: «Kòmbí, nyí nyákǎ wà nyarà. Kàsùmì àbà ma mí rò ní ndì ma mí ìndrù àvì rànzi nyí.»²⁶ Fèlìsì irè nga átò àbhù Pòlò ràmbèná fùrangà àbhù fìndá. Ní ndì dhu-okú dò rò, kàráná ìndrù àvì rò lòkòlòkò rànzi Pòlò ì ròtè nà.

²⁷ Jyɔ atɔ-dzidɔ, Pòrkiyò Féstò náadù lùwalì Fèlìsì ùwu. Ní, ngari ùbha ndì ndí rò, Fèlìsì adù Pòlò ùbhà imbi-dzà ɔ, ndínì Pòlò-àbà-ìdhe nika tí.

25

*Pòlò rǐ p̀b̀ndà anya ɔnzi lùwalì Féstò-fó
ràrà kámá dǒ ádr̀ngbǎ kamà dò dhu
(Zàb 27.12; 82.5; Kas 23.12-15,30)*

¹ Lùwalì Féstò irà àhu Kàyisàriyà tí kátina Yùdeyà tó p̀b̀iri ɔ kigò ɔ rò, kǎv̀à ndì ndì kigò ɔ rò ìbhu idhò-dzidɔ, ndàrà Yèrùsàlemá. ² Ní ànyì p̀b̀akùhání tó ádr̀drò ale mà, Pòlò-àbà-ìdhe ɔ p̀b̀akùrù màná níwù Pòlò òbhù kà-fó. Ní abádhí akò 'àmbe 'ìtsò dǒ Féstò rǐ, ³ ndínì Pòlò navì tí kiwù nà Yèrùsàlemá yà ì nyú ì ɔzè ka dhu bhèyi. Obhò tí, abádhí núuyí Pòlò ndínì ì adù tí òhòná òhò tí otu ɔ rò. ⁴ P̀b̀étù, Féstò adù àtìná kòkò ale ní: «Pòlò rǐ ì inè imbi-dzà ɔ ka kí ngbòna ɔdɔ Kàyisàriyà tó kigò ɔ rò. Ndirò ima nyú ma-tírò, ma mí madù kòmbí tí ànyì.» ⁵ Tdítdò kádù dhu ɔvò kòkò Pòlò-àbà-ìdhe tó, ndàti: «Nzínziku ɔ ádr̀drò ale àkǎ 'iwù owùdu ɔ. Ndirò dhu apé ì ì ndì Pòlò rǐ ì afátá nà dhu tí, ní ì ale àkǎ ìtsì kòbhù dòtsì.»

⁶ Féstò anzi nzá àrù idhò mà, ndirò ngàtsì ní idre dòná ɔyɔ nà idhò mà Pòlò-àbà-ìdhe nínzi ɔ Yèrùsàlemá tó kigò ɔ, ndàdù ndàdu Kàyisàriyà. Ní ànyì ndì ndàrà àhu rò, tsùtsá nìnganì kǎdì anya t'únòta tó p̀b̀ndà tombi dǒ, ndàdù Pòlò àvì kiwù nà ɔnzíná. ⁷ Pòlò irà àhu rò, kòkò Yèrùsàlemá rò iwù Pòlò-àbà-ìdhe adù Pòlò-àbà-ìdhe nàkpòrò, 'ìlì átsì. Abádhí adù Pòlò òbhù, 'àwe itù rǐ ɔ àbhò afátá nyú dòná. Ndirò, abádhí rǐ kòkò ì afátá tó obhóngà itè kpangba dhu ní ì odú nyú. ⁸ Ní, Pòlò adù mùsambà ɔnzi, ndàti: «Ma màfá nzá atdí dhu mà Pòlò-àbà-ìdhe tó Úyátá ní màtí, Kàgàwà bhà idza ní màtí, ndirò Pòlò-àbà-ìdhe tó kamà dǒ ádr̀ngbǎ kamà ní màtí.»

⁹ Lùwalì Féstò azè ndònzì Pòlò-àbà-ìdhe ìkǎ rǐ dhu. Ní kádù dhu ìvu Pòlò-tsù, ndàti: «Nyí nyòzè tí wà nyarà Yèrùsàlemá tó kigò ɔ, ndínì ka kuncò tí ànyànu ɔnzidú nyú rò, wò ìnyi ka kòbhù dǒyá dhu-okú dò rò?»

¹⁰ Ní Pòlò adù dhu àdu Féstò tò, ndàti: «Yà ma nyú ma midè ɔnzíná ní, kámá dǒ ádr̀ngbǎ kamà bhà ngari ɔ rǐ ì ale bhà anya t'ítidita tó tombi. Ní dhu àkǎ kuncò ànyádu ànyìrò rò. Pòlò-àbà-ìdhe ní ma màfá nzá atdí dhu mà, yà nyí nyàni ka mbèyi nyú átò dhu bhèyi. ¹¹ Dhu apé ì ì ma màfá dhu dhu tí, ndirò ma màfá dhu apé ì ì ɔve nà àkǎ dhu tí, ní ma mòdhò nzá ima nóho ka kí dhu. P̀b̀étù, ìmbà obhóngà náapé ì ì kòkò ale òbhù mà dǒyá dhu ɔ, ní atdí ale mà rǐ mbà ndipfo ma, ndàbhu ma abádhí-fó. Ma m̀nzì kámá dǒ ádr̀ngbǎ kamà kèlè r̀ndò ànyádu.» ¹² Anya ùncò ì arí màná atdíkpá ale nà ì ɔtè dhu-dzidɔ, Féstò adù dhu ɔvò Pòlò tò, ndàti: «Nyí nyònzì kámá dǒ ádr̀ngbǎ kamà r̀ndò ànyànu. Ní ma mí nyovi nyarà kà-tí'ò.»

*Lùwalì Féstò rǐ Pòlò bhà dhu ɔvò
Pòlò-àbà-ìdhe tó ádr̀ngbǎ kamà Agìripá tò dhu
(Kas 9.15)*

¹³ Ngúfe idho-dzidɔ, ádrùngbǎ kamà Àgìripà mà awènà Bèrènikè màna níwú Kàyisàriyà tó kigò ò, iwù liwali Féstò àtsè. ¹⁴ Ní ányirò abádhí rǐ ábhò idho nyú nónzi rò, ní ndi Féstò awe Polò bhà dhu ndi ádrùngbǎ kamà tò. Kǎti: «Ádrùngbǎ kamá, àrà ndàrà rò, liwali Fèlisi úbhà atdí ale imbi-dzà ɔ iró. ¹⁵ Ní Yèrùsàlemà ma mí'ì nínganí, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbhàhúdí ɔ pbàkùrù màna nòbhù ka fudú, 'àdù ma nónzi, ndíni ma mɔtdí tí anya kà-dǔ.» ¹⁶ Ní ma mǎdù dhu àdu abádhí tò, matí: «Pbàrómá tó màndù ná'ù nzá kotdè indrù-ànyà, ndíni ka koho tí inzà ka kàsò dɔya ndi nòbhù ale màna rórò, ndirò inzà mùsambà nònzi rórò.» ¹⁷ Ní mǎ mǎdù iwu atdíkpá i ale màna, míwù ùvò iró. Ní inzà kàsùmi mà núdà rórò ní ndi tsútsǎ nínganí ma mádi anya t'únòta tó pbàkà tombi dǔ, mǎdù ndi ale Polò tí kátina ònzi kiwù nà. ¹⁸ Ní yà ka nòbhù ale iwù ùvò rò, i ale ádù nzá yà ma múbhi irènà rǔ kǎfǎ dhu tí ádrùngbǎ afátá mà náwe. ¹⁹ Pbhétù, abádhí ádù òko 'àmbe 'àgò dǔ kà màna dòná dhu ní fíyó somà Pbhàhúdí tírò tó dhu kèlè. Ndirò, abádhí ádù òko àmbe 'àgò dǔ dòná ngǎtsi dhu ní, Yèsù tí kátina atdí ale, yà iwà avè kotdù ndi rórò ndi Polò arí ádù àtìna inè rǐ'ì nyìkpóna nà dhu tí. ²⁰ Ní ma múni nzá wò dhu bhèyi agòta dǔ ma mǎdù ònzìnà dhu. Ní ma mǎdù dhu ivu Polò-tsù, matí kà ràmbènà tí nzi ndòzè, ndàrà Yèrùsàlemà rò ka kadù tí ànyàna ùnò. ²¹ Pbhétù, kádù ndònzì kotdò ndi imbi-dzà ɔ tí, ràrà àhu kámá dǔ ádrùngbǎ kamà araya ànyàna ùnò dhu ò. Nírò ní ndi ma mǎdù kǎvi kongò òdòná imbi-dzà ɔ, ràrà àhu ma maraya kòvi, kowù nà kámá dǔ ádrùngbǎ kamà-fò ò ònà idho ò. ²² Àgìripà adù àtìna: «Ma mòzè mirì wò ale rǎnɔna dhu ima nyú tírò.» Ní Féstò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Tsútsǎ tí nyi nyi kà rǎnɔna dhu iri.»

²³ Ní tsútsǎ nínganí, ádrùngbǎ kamà Àgìripà mà awènà Bèrènikè màna níwú ùvò indrù àkǔ ka karí ònà rò ádrùngbǎ káluga-lí, atdíɔ nyú ì ùfǔ ì rórò. Ní, abádhí atsù ànyì-dza, owùya ɔ Pbhàrómá tó pbìrì ɔ ádròdrò ale mà, Kàyisàriyà tó kigò ɔ ádròdrò ale màna. Kǔkǔ ale òtsù idza dhu-dzidɔ, liwali Féstò adù Polò àvi kiwù nà. ²⁴ Ní Polò irà àhu rò, Féstò apè ote, ndàti: «Ádrùngbǎ kamà Àgìripà, ndirò nyí kóró àzú-dzà àlè kí'ì nyí màna rò, nyí nyàla tí wà yà ale? Ábadhi ní ndi yà Yèrùsàlemà tó kigò ɔ ma mí'ì rò, ndirò yàrí kigò ɔ màtí Pbhàhúdí tó ihé-yà iwù tidu ò okúna dǔ rò, 'àmbe ùkú dǔ, 'àti kà rǎkǎ nzá kùbhà ràdi nyìkpóna nà. ²⁵ Ní pbàkà ɔ, ma mála dhu ní inzà kà ràfǎ atdí dhu mà, yà kàkǎ kohò okúna dǔ rò. Pbhétù, yà angyangyi kǔnzi ndi ndítírò ndíni kámá dǔ ádrùngbǎ kamà ɔtdí tí ànyàna dhu-okú dǔ rò, ma mǎdù kǎvi ndíni ka kowu tí nà ndi kámá dǔ ádrùngbǎ kamà-fò ò. ²⁶ Pbhétù, ma mí'ì imbǎ kàbhà afátá nyú tí ma màndina mabhu kámá dǔ ádrùngbǎ kamà tò atdí dhu nà màtí. Ndi dhu-okú dǔ rò ní ndi, ma mibhò ka kiwù nà ɔnziku ɔ, ròsè dòtsí ɔnzinu ɔ nyú ádrùngbǎ kamà Àgìripà. Ní, ɔngù dhu kà-tsù, ndíni ma mabá tí kà-dǔ ma mǎdù àndina dhu. ²⁷ Obhó tí, òsò ka kòsò ale òvi ka kí kámá dǔ ádrùngbǎ kamà-fò ò, inzì kadù pbìnda afátá itè dhu-tì rǐ'ì mbá!»

26

*Polò rǐ Pbhàhúdí arí ndòbhù okúna dǔ rò dhu-tì àwě
ádrùngbǎ kamà Àgìripà tò dhu
(Mát 10.18-20; Kas 9.1-30; 22.1-21; 1Pé 2.12)*

1 Wò dhu-dzidò, ádrùngbǎ kamà Àgìripà ati Pòlò nǎ: «Nyi nyàkǎ wà nyawe pbàkù dhu kòmbí nyi-tírò.» Nírò ní ndi Pòlò ava otsúna, ndifù ádrùngbǎ kamà ní, ndàdù òtè òpè, ndàti: 2 «Ádrùngbǎ kamà Àgìripǎ, idhèdu nika ndi atdídò indo ma màbà kàsùmi ndíní ma mawe tí yà Pbàyàhúdí arí mǎbhù okúna dò rò dhu-tì onzinú nídhuní. 3 Obhó tí, nyi nyúni wà àlè tó màndu kóró àlè'í Pbàyàhúdí tíró, ndirò nyi nyúni àlè kárí àlè àgò tí dhu màna dhu mbèyi nyú. Ní ma mítdè nyi itdè tí nyirì yà ma màwèna indù dhu.

4 Kóró Pbàyàhúdí nùni wà idú nghángba ò rò ndi nòpè rò ma mǎvì tí dhu. Ndirò, abádhí úni wà nzínziya ò ma mí'í nà Yèrùsàlemà tó kígò nyú ò kóró pbàkà mùtsò, ròpè ndi dóna-kpa ò rò. 5 Abádhí úni wà ima angýlta tí. Ní'í òzè ka rò, abádhí rí'í inè 'itè dhu ima rí'í Mùfàrisayò, yà òbi nyú nà arí Músà bhà Úyatá ma, somà tó ngǎkpa màndu màna nífù fàkà somà ò ale-tidò. 6 Ní kòmbí, ka kidì ma iró onzinú ànyàdu ka kuno tí, yà àlè t'ábhúna tó Kágàwà akò làkà ma má'ù dhu-okú dò rò. 7 Àlè tó atdí kumi dóná òyó nà rùgànda-tsù ná'ù wà ònzi ndi dhu onziya ndi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí arí Kágàwà wèlè adyíbhengá màtí, ndirò kùbhingá màtí, ìnzì ì 'í ìngyè rórò. Ní ádrùngbǎ kamà Àgìripǎ, kòní Pbàyàhúdí òbhù ma okúna dò rò dhu ní wò. 8 Ní ádhu nyí Pbàyàhúdí tíró, nyi nyózù Kágàwà rí àwǎwè ale àbhù rùngbe ì òve-bvù rò dhu ìnzì rádù ndà'ù dhu tí ní?

9 Ima nyú, yà nyí nyi màndà rò, pbàkà irèta ní'í mongò magò òbi nyú nà Yèsù Nàzàretì tó kígò ò ale-òvò nàtì ìngbàtì ìli ndi ale mà nà. 10 Wòrì ní ndi ma mǎnzì Yèrùsàlemà tó kígò ò dhu: pbàkùhání tó ádròdrò ale ròwu movì rò dhu-okú dò rò, ima nyú ma màrà Yèsù ná'ù àbhò ale nyú àbhù rò kusò, kudo imbi-dzà ò. Ndirò, ì ale ka kòzè kòkyè rò, ma madúnà àrà ndi dhu à'ù rǎ à'ù tí. 11 Ndirò, ibí-gùna nyú, ma madúnà àrà wèda rǎ unduta-dzà òna nǎ, mambe àvu dǎ Yèsù ná'ù ale-rǎ. Ma madúnà àrà abádhí ùtu rǎ rànò dhu nzère nyú Yèsù nǎ. Ma mí'í nàwí nà atdídò abádhí rǎ. Ní ndi nàwí adù mabhù, màrà àvu rǎ abádhí rǎ ìnzì ní Pbàyàhúdí tó kígò ònǎ màtí.

12 Wò dhu bhèyi ní ndi, atdiku ma madì mambe àrà dǎ Dàmàsiki tó kígò ò. Wò ndi abhi tó rusà nufà idù, 'àdù Yèsù ná'ù ale núsò ma mí ní ádrùngbǎnga tó òbi níbhò idù ní'í pbàkùhání tó ádròdrò ale. 13 Ní ádrùngbǎlé, azà adyifò-sisi adyíbhengá nga tó ò, otu ò mǎ mǎwu rórò, ma mala òrù-akpa ò rò rírá awáwè, ràtdye tiká nga, yà munda rí ale màna. Ndi awáwè bhà inga t'áwùta asè adyifò arí inga awù tí dhu dóná màtí. 14 Ní ndi dhu mǎ màla rò, má mawà mǎ kóró obvò. Ndirò, ma madù atdí ale-tù ìrì Pbàyàhúdí t'ávàna ò rí dhu òvò idù ró. Ndi ale-tù ati: «Sáwùlò, Sáwùlò, ádhu nyi nyávu rùdú ní? Nyi nyí tsùdu òbhi, nyambe àpè àbhù dǎ indù nyi-tírò, àdhàdhì ìkyì arí ndòvì rí mùgò ní ale-tsù òbhi dhu bhèyi.» 15 Ní ma madù dhu nívu kà-tsù, matì: «Ádrùngbǎlé, nyi nyú ní àdhi?» Ní kǎdù dhu àdu idù, ndàti: «Ima ní Yèsù, wò nyi nyávu rùdú rò. 16 Pbétù, ìvǎ nyi nyidè pǎonù dǎ. Yàrì ní ndi ma màvi ma indù okúna dò rò dhu: Ma mòzè nyi nyadi pbàkà kasutále tí. Ndirò, ma mòzè nyi nyi'í yà nyi nyàla ima dhu tó ngàmbì tí, ndirò nyi'í olù ma mítèna indù dhu tó ngàmbì tí. 17 Ma mí ngbǎnù òdò òdò fàkù pbìrì ò bhà mà, ìnzì ní Pbàyàhúdí màna rǎ rò. Ní, ma mòvì nyi abádhí nzínzi ò, 18 ndíní nyi nyungbe tí abádhí-nyìkpó rùvò ìndò ò rò, ràdà awáwè ò. Ndirò ma mòvì nyi ndíní abádhí uvò tí pǎmvo

Sitanì bhà ádrùngbǎnga tó obi-tsi rò, 'àdà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi-tsi. Ndirò, ma mòvì nyi ànyì, ndíní ima abádhí à'ù rò, Kàgàwà adù tí abádhí tó nzérénga núbà abádhí tò, ràdù ngari àbà p̀bìndà ale mànà.»

¹⁹ Ádrùngbǎ kamà Àgìripǎ, wò dhu bhèyi ní ndi ma muvó nzá ma ìnzì mifu yà Ádrùngbǎle Yèsù òvò idù òrù-akpà ò rò dhu. ²⁰ Ní ma mapè munò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù wemberè tí Dàmàsiki tó kigò ò rò. Wò dhu-dzidò, ma madù ùda kà nà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndirò Yùdeyà tó p̀bìrì ò kóró ngari ònǎ. Ndirò, ma madù kòvò átò ìnzì ní Phàyàhúdì tò. Ìndrù tò, ma maránà òvò nà rǒ dhu ní, abádhí ràkǎ 'ùbhà fìyó nzérénga, 'adù 'ùgèrè Kàgàwà tò, ndirò abádhí tó mùtsò ràkǎ nditè dhu iwà abádhí rùgèrè ì, 'ùbhà fìyó nzérénga. ²¹ Kòní wò dhu-okú dò rò nga ní ndi Phàyàhúdì állù ma Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní lubhà ò rò, 'adù dhu ònzì ndíní ì oho tí ma. ²² P̀bétù, Kàgàwà ódò ndi ngbòdu dhu-okú dò rò ní ndi ma mí'ì nyìkpòdu nà rìrǎ àhu indo nga ò, madù àmbe kàbhà Ídzi Màkùrù òvò dǒ kpangba kóró ale, nzónzo mà, ádròdrò ale mànà tò. Mùsà mà, Kàgàwà bhà ngùkpà p̀banábì mànà núuno ì nonziya dhu. Ní wò dhu dǒ ma marí isèna atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ. ²³ Ì dhu ní: Krístò rabáya àp̀bè rǎrà àhu p̀bìndà òve ò, ka ringbèya ndi ndi wemberè tí ùvèvè ale nzínzì ò rò, ì dhu ràdù awáwù àbhù Phàyàhúdì mà, ìnzì ní Phàyàhúdì mànà tò.»

Polò rǐ ádrùngbǎ kamà Àgìripà àvì rà'ù Yèsù dhu

²⁴ Wò dhu bhèyi Polò àwe Phàyàhúdì arí ndòbhù okúna dò rò dhu dhu-dzidò ní ndi lìwali Féstò akù orú-tùna nyú nà, ndàti: «Polò, tí arí d̀nù rǐ'ì? Wò abho nyú nyi nyózù dhu nídò wà àrǐ d̀nù!» ²⁵ Ní Polò adù dhu àdu, ndàti: «Futa nà àkǎ ádrùngbǎlé, ìmbǎ àrǐ rǐ'ì d̀dùdù. P̀bétù yà ma múnona dhu ní obhó dhu nyú, ndirò ndi dhu ní tǐna nà dhu nyú. ²⁶ Ádrùngbǎ kamà Àgìripà nyú núni wà ndi dhu. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí dhu àwé kònzì, ìmbǎ údù odó na. Ma mà'ù dhu iwà kà r̀nì ì dhu kóró. Obhó tí, ì dhu ónzì nzá ì òdhù ò. ²⁷ Ní inyì Ádrùngbǎ kamǎ, nyi nyá'ù tí wà Kàgàwà bhà p̀banábì unò dhu? Ma mùni dhu iwà nyi rà'ù ka.» ²⁸ Ní ádrùngbǎ kamà Àgìripà adù dhu ìvu Polò-tsù, ndàti: «Nyi nyòzè tí mugèrè ma, mongò mùkrístò tí yà ákè kàsùmì ò tí?» ²⁹ Ní Polò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìmbǎ àmbènà ì'ì ákè kàsùmì mǎtí, ndirò àbhò kàsùmì mǎtí, ní ma mí mìtsò Kàgàwà rǒ, ìnzì ní okúnù dò rò tí. P̀bétù, ma mí mìtsò d̀kù kóró, yà ma múnona dhu ìrì nyi nyi indo rò, ndíní nyi nyugèrè tí nyi nyóngò ima bhèyi, ìnzì ní kùtsi nyi àdrà-mbì ní yà ima ka kùtsi dhu bhèyi.»

³⁰ Nírò ní ndi ádrùngbǎ kamà Àgìripà mà, lìwali Féstò mà, Bèrènikè mà, ndirò kǒkò ànyì-dzá ì'ìnà ngùkpà ale mànà adù ìvǎ 'ìkò orú. ³¹ Ní ìrì ì ùvò rò, abádhí adù òko 'àmbe òte dǒ nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrǐ ale ónzì nzá atdí dhu mà yà kàkǎ kosò, ndirò ngǎtsì ní kàkǎ kohò okúna dò rò.» ³² Ní, ádrùngbǎ kamà Àgìripà adù àtìna lìwali Féstò ní: «Ìkòlò ka kàmbènà yàrǐ ale ìkòlò ìnzá kònzì ndi angyangyi ndíní kámá dǒ ádrùngbǎ kamà unò tí ndi ànyàna nánì.»

27

*Polò nà ka kówu Romà tó kigò ò dhu
(Zàb 107.23-31; Ìsa 43.1-2; 2Kò 11.25-26)*

¹ Lìwali Féstò nítidègu dhu ùdhè mǎ* rākǎ mǒwù bàtò ǒ Itàliyà tó p̀bìrì ò, ní ka kadù Pòlò mà, ùsò ka kúsò ngǔkpà ale mànà núbho Zùllyò tí kátina atdí ale-fò. Ndi Zùllyò ní'ì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tò arí kasu ònzi p̀bànówí dǒ atdí ádrùngbǎle. ² Ní mǎ mupò Àdràmìtì tó kigò ǒ atdí bàtò ò, mǒwù atdíkpá Àstarìkò tí kátina atdí ale mànà. Ndi ale ní'ì Mǎkèdòniyà tó p̀bìrì ǒ atdí kigò, Tèsàlòbnìkà tí kátina ǒ ale. Ndi bàtò ní'ì Àziyà tó p̀bìrì ǒ ibí kifukù ònǎ rǎda. ³ Ní tsútsǎ nínganí, mǎ mawù ùvò Sìdonà tó kifukù ò. Ní ányì, Zùllyò anzi ídzi dhu nyú Pòlò tò, ndùbhà ka ràrà òdhína àndà, ndíní i kà t'òdhína náadù tí kà dzùnà nónzi kà rí'ì atdyúya nà dhu-tsí ní. ⁴ Sìdonà rò mǎ mùvò rò, mǎ marì Kipurò tó sòngà-ìgì dònǎ, awe rǒpili tùm̀bà tí nyíka-kpa rǒ, ràdù àm̀be bàtò-tsù àtò dǒ nídhuní. ⁵ Ní mǎ mawù ádrùngbǎ r̀r̀r̀r̀ dǒ Kilikiyà tó p̀bìrì mà, Pàfuliyà mànà ìgì dònǎ, mǒwù ùvò Mirà tí kátina kifukù ò, Likiyà tó p̀bìrì ò. ⁶ Ndi kigò ǒ ní ndi, yà Pòlò mà ka kùbhonà fóná Zùllyò, p̀bànówí tó ádrùngbǎle, náatù Itàliyà tó p̀bìrì ò ràrà Alèsàndùriyà tó kigò ǒ atdí bàtò. Ní wò ádrùngbǎle adù mǎvi m̀p̀p̀ò kà ò.

⁷ Ní mǎ mawù r̀r̀r̀r̀ dǒ, m̀b̀b̀hì ibí idhò nyú tí, ìnzì mǎ m̀ndri r̀r̀r̀r̀. Nírò ní ndi iwà mǎ màbà ábhò àp̀b̀e nyú r̀r̀r̀r̀, mǎ mawù m̀t̀t̀ò Kìnidò tó kigò-nyíkpa rǒ. Ní, ìnzì awe rí m̀b̀b̀h̀h̀ m̀m̀m̀be òndri dǒ ányìnǎ rò dhu-okú dǒ rò, mǎ madù m̀m̀nyì mǒwù Krètè tó sòngà tó mùsùngú dònǎ rò, yà ìnzì awe rǒpili òbì nà i nǎ rò, m̀d̀d̀à ndi sòngà tó adzi-r̀r̀r̀r̀, Sàlmònà tí kátina tí. ⁸ Ní mǎ marì òbì nyú tí ndi p̀bìrì-kuti rǒ, mǎdù òwu ùvò Ídzi kifukù tí kátina atdí kifukù ò. Wò ndi kifukù i'ì kyèròkyèrò Lásèyà tí kátina kigò-tí. ⁹ Mǎ miwí ábhò kàsùmì nyú, mǎ m̀ẁẁu abhi nà tí dhu ràdù i'ì odù nyú. Ròsè dòtsí, ònyè t'ònyuta-tsù nǎtsi ka kí ònǎ kàsùmì náadù i'ì iwà ndi ndùdà rǒ, ndi dhu ràdù dhu ìtè awe arǒpili atdí dǒ ònǎ kàsùmì rākǎ wà. Ní Pòlò avò dhu òdhína tò, ndàti: ¹⁰ «Àbanǎnzò, yàrí àlè tó abhi ǒ àlè kí àp̀b̀e àbà àbà abhò nyú. Ndirò, àlè kíwina dhu ní nzì ní yàrí bàtò kèlè ònǎ anò mànà, àlè kí àlè tó ípìr̀ngà nyú mà nǎpà àlè ríwí átò.» ¹¹ P̀b̀ètù, p̀bànówí tó ádrùngbǎle adù wò bàtò òdì rí ale mà, ndi bàtò tó ádrùngbǎle mànà-tsù dhu kèlè níri, Pòlò ùvò dhu ìri ndi ndàm̀b̀ènà rò. ¹² Kifukù ǒ ka kóko ádrùngbǎ giri tó kàsùmì ǒ dhu ní'ì m̀b̀a m̀b̀èyì. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, ábhò ale nyú adù dhu à'ù indrù r̀p̀e abhi 'òwù ànyìr̀ rò. Abádhí azè dhu ní, àkǎkǎ fíyò nǎ, 'òwù ùvò Fòyinikè tó kifukù ò, 'adù ádrùngbǎ giri tó kàsùmì ùdà ànyìr̀. Wò ndi Fòyinikè ní'ì Krètè tó sòngà ǒ atdí kifukù, yà ìnzì mùsùngú mà, ngòmà nà ndirò m̀l̀ayì mà ngòmà nà tí kátina awe nóongónà òpili tùm̀bà tí nyína-kpa rǒ†.

Àp̀p̀ùp̀ rí Pòlò nà ka kówu ònǎ Ròmà tó kigò ò bàtò-ǒngà nùtdyá dhu

¹³ Wò dhu-dzidò, isò tí r'ò'ò awe náapè ndivò nga mùsùngú dònǎ rò. Ní, bàtò ǒ i'ì ale náadù dhu àtì àkǎ fíyò abhi àmb̀ènà àkǎ dhu tí. Nírò ní ndi abádhí iwà nàngà, bàtò ràdù abhi òpè ndàm̀be òrì dǒ Krètè tó sòngà-bidò. ¹⁴ P̀b̀ètù kòmbòmbí tí, Hèràkulò tí ka kí òvòna ànzi àp̀p̀ùp̀ náapè ndòpili òbì nyú nà Krètè tó sòngà dònǎ rò. ¹⁵ Ní ndi àp̀p̀ùp̀ náapè bàtò, ndàm̀be àrà dǒ nà, ndi bàtò ùlè ka kí ràrà otùna ǒ dhu ràdù i'ì odù nyú. Nírò ní ndi

* 27:1 27.1 Mǎ-tí ní Lukà, yàrí bhùkù nandí ale, nírá ndùngbò Pòlò mà nzínzi ò dhu (Kas 21.18).

† 27:12 27.12 Ngǔkpà ale rí kàti: mùsùngú mà ngòmà nà ndirò m̀l̀ayì mà ngòmà nà dǒ nga nándà kifukù tí.

mã madù bàtò ùbhà ùbhà tí ndi awe ràmbe àrà dǒ nà. ¹⁶ Kàwudà tí kátina sǒngà-ngba-tí mã mùdà rò, mã mabà obi ádrùngbá àpè dzidǒ, mãlù yà olùnà rò ka kòsò bàtò rǒ indrù t'ígútá tò ibhú, midzi bàtò ò. ¹⁷ Ní ka mã midzi bàtò ò dhu-dzidǒ, bàtò ò arí kasu ònzi ale náadù dhu dzèná ònzi ràdù imbi nidyì, 'adù ùkpòrónà bàtò rǒ, 'isò ndi bàtò ní ridzò. Abádhí anzi Líbiyà tó pbirì ònà rò bàtò rátsi Sirti tí kátina ɔsɔkpò-gùgù dǒ dhu-òdò átò. Ní abádhí adù itsu tó nàngà nídò idha dǒ, ndíní bàtò nabhù tí ràmbe àrà dǒ awe rǎrà dhu bhéyi. Wò dhu bhéyi ní ndi abádhí ùbhà bàtò awe ràmbe àrà dǒ nà iyò. ¹⁸ Tsútsá nìnganì, awe ambénà òká nga nùtdya dǒ atdí. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, bàtò ò arí kasu ònzi ale náadù ànò òpè 'àwà idha ò. ¹⁹ Ní ibhu ráhu idho ò, kòrì ale náapè 'àwà ì arí kasu ònzi ní dhu ì nyé tíró idha ò. ²⁰ Ibi idho nyé nùadà inzi mã rála adyifò-nyìkpò-mbi mã, ndirò alali nyú mã. Ndi àpùpù adì ndámbe òpili dǒ atdí dǒ nyú. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, mã ma' u nzá dhu ùgù mã rǎrà àdù ùgu.

²¹ Mã ní'ì inzà mã màpè atdí dhu mã náfǒ lika ò, rǎrà àhu ábhǒ idho nyé tí ró. Nírò ní ndi Pòlò ivà ndì ndidè nzinzika ò, ndàti: «Abanǎnzó, nyí nyíriyana gukyè ma múnona fùkù dhu inzi ale rivà àlè Krètè tó sǒngà ò rò, ní kǒkò ì nìnzà dhu námbènà nzì 'inzà. Ndirò kǒkò àlè kìwì dhu-tí námbènà nzì ùwì. ²² Pbéù, ma mátina nyí nǎ, nyí ròtù afíkù. Obhó tí, atdí ale mã nzinziku ò ní rǎ nzì pòndà ípirǒnga níwì. Àlè kí bàtò kèlè níwì. ²³ Obhó tí, indo kùbhingá, yà pòndà ale tí ma marí'ì, ndirò yà ma marúèna Kàgàwà bhà màlàyikà nírà àhu tidú. ²⁴ Ní kàti ma nǎ: «Pòlò, nzǒnzi ɔdò! Dhu àkà wà nyarà àhu Rómà tó kigò ò, ndíní ka kuno tí ànyànu kámá dǒ ádrùngbá kamà-ònzì rò. Ndirò, kòní pòndà ídzìnga ò Kàgàwà ùbhà wà wò nyí nyúbhi mànà ale kórò, ròkò nyìkpóya nà.» ²⁵ Ní ma mátina nyí nǎ, nyí ròtù afíkù! Obhó tí, ma mà'ù wà dhu Kàgàwà rǎrà yà idù ndì ndòvò dhu nónzi ònzi. ²⁶ Ndirò, idha rǎrà àlè ìvìvò atdí sǒngà-igì dǒ.»

²⁷ Atdí kumi dòná ifo nà rí iku níse iku ò, àpùpù í'ì inè òká nga ùtdya ndì ndí Àdiriyà tí kátina ádrùngbá rèrè dǒ ró. Ní mbèmbè ndi iku-alikpa ò, wò bàtò ò arí kasu ònzi ale náadù dhu àti iwà mã mindù idha-igì-dò dhu tí. ²⁸ Ní abádhí udhè idha tó ádzìnga, 'adù kòtù ibhu kumi dòná àrùbhù nà mètèrè tí. Bàtò itdègu òndri tditdǒ itseta, ní abádhí udhè ka tditdǒ, ràdù àhu óyǒ kumi dòná àrù nà mètèrè tí. ²⁹ Wò dhu ì àla rò, abádhí adù bàtò rǎrà ndòpbi bhalabhala rǒ dhu-òdò ònzi. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, abádhí adù ifo nàngà nùdò idha ò olùnà rò bàtò tò, 'adù àmbe inga rùbho dhu òdò dǒ atdyúya nyú nà. ³⁰ Wò dhu-dzidǒ, bàtò ò arí kasu ònzi ale náanzì dhu ndíní ì uwe tí ì, 'òtsè. Ní abádhí ifo igútá tó ibhú bàtò ò rò rèrè ò, 'adù àtànà: «Mã mówu nàngà ùdò idha ò angyinǎ rò bàtò tò.» ³¹ Pbéù, Pòlò adù dhu òvò pbanówì tó ádrùngbále mã, pòndà pbanówì mànà tò, ndàti: «Inzi kǒkò ale apé òko bàtò ò, ní nyí nyí nzì ùgu.» ³² Ní ì pbanówì adù igútá tó ibhú-mbì itdì, ràdù ndùbhà rèrè dǒ.

³³ Inga òdò ì ì rùbho dhu ònaná, Pòlò avì kǒkò ì í'ì mànà ale kórò rònyà dhu. Kǎwò dhu abádhí tò, ndàti: «Indo, idho àhu wà atdí kumi dòná ifo nà idho tí, yà nyí nyúbhi òko rò inzi nyáfǒ atdí dhu mã liku ò ní. ³⁴ Nírò, ma mìtdè nyí itdè tí mati, nyí rònyu dhu. Obhó tí, ònyù àkànà wà nyǒnyù, ndíní nyí nyotsi tí obi nǎ, nyùgu. Ndirò nzinziku ò, atdí ale mã rǎ nzì dònà rò atdí àyí-vé-ngba mã níwì.» ³⁵ Wò dhu ndì ndòvò dhu-dzidǒ, Pòlò

ndàdè màbhu mǒnzi ìbhu idho pbi idzá odhína nyú bhèyi. ⁸ Ndi Pùbliyo t'ábanà ní'ì andi àlè ndi, ndàdè àmbe àyi dǒ ara-dǒ ró. Kǎmbénà àndi dǒ, kǎzà rùtò ndi atdíidǒ òna ná, ndirò ndàdè àmbe afali òpi dǒ. Ní Polò atsù ndàhu kàndà. Kǎdù ndìtsò kà-dǒ otsúna ndi ndùli kà-dǒ rórò, wò dhu ràdù kǎbhu rògù dǒtsí. ⁹ Mèlità tó sǒngà ǒ andi nà ngǔkpà ale níúwú àtò Polò-tí'ò, àbádhí ràdù ì nígu. ¹⁰ Ní indrú ifu mà ábhò otu nyú ǒ. Ndirò abhi òpè mà mí rò, abádhí adù abhi tò mà mí atdyúya òho kóró dhu núbho fǎkà.

Polò mà rǒwu ùvò Romà tó kigò ǒ dhu
(Kas 23.11; Rom 1.9-15; 15.29)

¹¹ Ìbhu àbí mà mǒnzi Mèlità dhu-dzidǒ, mà madù òwu Àlèsàndùriyà tí kátina kigò ǒ bàtò ǒ. Ndi bàtò-òvò ní': «Ozo tí ka kódhì mǔngǔ-nzo». Ní ka kalú ka ridè Mèlità ádrùngbǎ giri tó kàsùmì ǒ. ¹² Mèlità rò mà mùvò bàtò ǒ rò, mà mawù ùvò Sirákusè tí kátina kigò ǒ kifukù ǒ, màdù ìbhu idho nǒnzi ànyirò. ¹³ Ndi kifukù ǒ rò mà mùvò rò, mà mawù idha-igi dǒnǎ, mǒwù ùvò Règiyò tí kátina kigò ǒ kifukù ǒ. Ní tsútsǎ nínganí mà mǒpè abhi rò, mùsùngú dǒnǎ rò rírà awe náapè ndòpili. Ní óyò idho ǒ, mà madù òwu ùvò Pùtèoli tí kátina kigò ǒ kifukù ǒ. ¹⁴ Ndi kigò ǒ, mà matù iwà Yèsù ná'ù ale. Ní abádhí adù mǒnzi ndíni mà mǒnzi tí atdí yengè ì mànà. Nírò ní ndi mà madù òwu Romà tó kigò ǒ. ¹⁵ Ndi kigò ǒ Yèsù ná'ù ale níitdègu mà miwù dhu ìri, ní abádhí adù iwu mǒdǒ Àpiyò tí kátina kòbì ǒ rò. Ndirò ngǔkpà ale-tí náadù iwu mǒdǒ Olo tò Ìbhu Idza-tí rò. Ní Polò níitdègu abádhí àlǎ, ní kǎdù ǒtsò àbhu Kàgàwà tò, afina ràdù ǒbi òtsì. ¹⁶ Ní Romà tó kigò ǒ mà mòwù ùvò rò, ka kǎdù Polò àvi rǎrà òdhò ró atdíró yà ndi ndùbho dǒna idza ǒ, atdí mùnowi kèlè ràdù àmbe ngbǒna òdò dǒ.

Polò rǐ Kàgàwà bhà Idzi dǒ màkǎrù nǎno
Romà tó kigò ǒ Pbayàhúdì tò dhu

(Isa 49.5-6; Rom 11.1-11; Èfe 6.19-20; Kòl 1.24-29)

¹⁷ Ìbhu idho ndi ndǒnzi Romà tó kigò ǒ dhu-dzidǒ, Polò unzi Pbayàhúdì tò ádròdrǒ ale riwù tina ǒ. Ní abádhí àndu ì rò, Polò adù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Àbanǎzó, mà mǒnzi nzá atdí nzére dhu mà àlè t'ále rǒ, ndirò àlè t'ábhúna tò màndu rǒ. Pbéttù ka kalú ma Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, kǎdù mabhu Pbàrómá-fó, ràdù mosò. ¹⁸ Ní tsùdù ì òngù dhu dhu-dzidǒ, abádhí ózè 'ìkòlò ma inzà ì àla yà ima nóhò ka kǎdù dǒnǎ atdí afátá mà nídhunǎ. ¹⁹ Pbéttù, Pbayàhúdì adù nzá kǒkò ale ùnò dhu ná'ù. Ní mà màdù dhu àla dhu rǎkǎ monzi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà, ndíni ànyǎdu nǎno tí. Ndirò, pbákà irèta ní'ì ní mobhù pbákà pbirì ǒ bhà. ²⁰ Kòni wò dhu-okù dǒ rò nga ní ndi, mà mòzè mala nyí, madù dhu òvò fǎkè nǎ. Obhó tí, mà mí'ì yári imbi ǒ yà Pbàisràyélí arí atdyúna òho 'àla ale-okù dǒ rò.»

²¹ Ní, kǒkò Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale adù dhu òvò Polò tò 'àti: «Yùdeya tó pbirì ǒ rò mà máko nzá pbùkù dhu dǒ róte atdí bhàrùwà mà. Ndirò, àlè t'ádóna nzinzi ǒ rò, atdí ale mà nírà nzá atdí nzére dhu mà náwe dǎnú fǎkà. ²² Pbéttù, mà mòzè míri nyi nyú nyi nyáwèna pbùkù irèta. Obhó tí, mà mǎni dhu ní kóró ngari ònǎ indrú rǐ nzére dhu àwè nyi nyarí'ì ònǎ somà dǒ dhu.»

²³ Wò dhu-dzidǒ, kǒkò ádròdrǒ ale adù idho òkò, ndíni ì otù tí ì ònǎ Polò nà kǎròdhò ró. Ní ndi idho àkǎ rò, ábhò ale nyú náadù iwu, 'iwù

Polò otù ànyìrò. Ní Polò apè ote i ale tò, ròpè ndì kútsingá nga ò rò, ràrà àhu pbítsònga nga ò. Àbadhi ambénà dhu àwe dǒ abádhí tò òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi dǒ. Ndirò kǎnè dhu ndíní kǒkò ale náa'ú tí Yèsù, yà abádhí tò ndì ndáwèna Músà bhà Úyátá ò ka kándí ote mà, Kàgàwà bhà pbànábí tó bhùkù ò ka kándí ote màná-otù ǒ. ²⁴ Abádhí nzínzi ǒ atdídhená ale náa'ú Polò rǎnɔna dhu, pbétù ngǔkpà-tsí náadè nzá kà'ù. ²⁵ Wò dhu bhèyi ní ndì abádhí ìri nzá ì nzínziya ǒ. Ní abádhí rǐ dhu ònzi ì adù tí ì rò, Polò adù dhu òvò tǎítǎ abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí núnɔ obhó dhu nyú yà abhúku tò kǎvò dhu Kàgàwà bhà nabi Ìsayà-otù ǒ rò! ²⁶ Kǎti Ìsayà ní kà ràrà kǒkò ale-tí'ò, ndàdè dhu òvò fíyò, ndàti: Kàgàwà rǎtina:
 <Nyí nyí inga níri ìri mbèyi nyú, pbétù ìnzí yà nyí nyìrì dhu ràdè dǔku àlu akekpá màtí.

Nyí nyí inga nándà àndà mbèyi nyú, pbetù ìnzí nyǎdè atdí dhu mà nála. ²⁷ Obhó tí, atdí dhu mà náarí nzí kǎrí ale-afí-ngbò núbèlè.

Abádhí nǎrí bǐya,
 ndirò abádhí núpbi nyǎkpóya,
 akye ì alana nga nǎ,
 akye ì irina nga nǎ,
 ndirò akye dhu alána dǔya,
 'adù 'ùgèrè 'ùbhà fíyó nzérénga,
 madù ì nígu nǎ.»

²⁸ Polò adù ote ùtsà, ndàti: «Dhu àkǎ nyǎni dhu ní, Kàgàwà rívi wò ògè tó ote ìnzí ní Pbàyahúdí tò. Ní ì ìnzí ní Pbàyahúdí rǐ ndì ote níri ìri.» [²⁹ Polò itdègu wò dhu ùnɔ, ní Pbàyahúdí adù 'ìvǎ 'òwù atdídǒ ì 'í 'àgò nzínziya ǒ rórò.]

³⁰ Polò anzi óyó ato nyú wò dǔna ndì ndubhò ndòngò òdhò òná idza ǒ. Ndirò, kǒngónà yà ndàndà iwù kóró ale àko ànyìdzá rò. ³¹ Ndirò, àbadhi aránà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó màkǔrù núnò rǒ ìndrù tò, ndàdè dhu núdhe abádhí tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò dǒ, ìmbǎ òná odó na, ndirò ìmbǎ tsùna nútò rí dhu rǐ'ì rórò.

Pbàromà tò Polò andí bhàruwà

Yàri bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàri bhàruwà nandí ní Polò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka Kòritò tó kigò ò ndí ndí'ì, Àkayà tó pbìrì ò rórò, mbèmbè imbò kumí dòná àrùbhà nà ato údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidò rórò. Romà tó kigò ní'ì inzà kàpè àrà àhu ònà angyi kigò (15.22-24).

Ndi kigò ò pbàkrístò nóongónà 'ùndu dhèdherò idza ò (16.5,10-11,14-15). Ní Polò andí yàri bhàruwà kóró ì pbàkrístò tò. Ka kìrè nga Pèndèkotè-idhò ò ì nugèrè 'à'ù Yèsù Pbàyàhúdì rungbe ndi kànísá Romà, ndirò ngàtsi ní yà Polò ùtì ɔvòya Pbàromà 16 ò ale nzínzi ò atdídhená ale rungbe ndi ka.

Wemberè tí Yèsù na'ù Romà tó kigò ò ale nzínzi ò, ábhò ale ní'ì Pbàyàhúdì. Pbéttù, Polò rí pbìndà bhàruwà àndí rò, ndi Yèsù ná'ù ìnzì ní pbàyàhúdì-bvù náase ndi atdídò Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì-bvù dòná.

Kándí yàri bhàruwà ìbhu dhu-okú dò rò: (1) Kàgàwà arí kóró ale yà Yèsù Krístò ná'ù nígù ní kàbhà ádrùngbànga tó ɔbi tò Ídzi Màkürù núdhè ndi ndí dhu (1.16-17), (2) Romà tó kigò ò ndi ndàrà ní pbìndà abhi nóvo ndi ndí ndi kigò ò bhà tò dhu (15.22-29), (3) ndirò, Spàniyà tó pbìrì ò ndi ndàrà ní pbìndà abhi tò kà rí mùdzàná ònzi abádhí-fò dhu (15.24).

Bhàruwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-17).
- Kàgàwà arí indrù ɔùè obhónángatále tí a'uta-otù ò dhu (1.18-4.25).
- Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí núwù wà mùkrístò pbìndà ípìrònga-ayí, yà nzèrenga í'ì ɔbi nà kà-dò ní ófò ò rò. Ndirò, mùkrístò mà ràdù òko màràngà ò Kàgàwà mànà Yèsù Krístò ndi ndá'ù dhu-otù-ò, kà ràdù í'ì ípìrònga-ɔwútá nà (5-8).
- Kàgàwà udhé ndi ndɔnzi tí pbìndà ale Pbàisràyéli tò, ndirò ìnzì ní Pbàyàhúdì tò dhu (9-11).
- Kàgàwà bhà ale àkàná 'ònzì ìnzì ì í ìngyè ró rò dhu (12-15).
- Bhàruwà riku dòná rò ovita (16).

*Polò rí Romà tó kigò ò pbàkrístò nóvi dhu
(Tít 1.1-4)*

¹ Ìma Polò, Yèsù Krístò bhà ìno-akpà ní ndi yàri bhàruwà ma màndí. Kàgàwà ànzi ma mí'ì Yèsù bhà uvitatále tí, ndàdù mɔpè ndíni ma muno tí pbìndà Ídzi Màkürù indrù tò.

² Ndi Ídzi Màkürù tò làká kàkò angyangyi pbìndà pbànábi-otù ò Hlǎ-Andítá ò*. ³ Ndi Màkürù ròte dòná ale ní kà t'Ídhùnà, yà ádrùngbà kamà Dàwudì-dhù nzínzi ò ka kugu indrù tó ófò ò ale. ⁴ Ndirò, Hlǎ-Alafí nítè ka ádrùngbànga tó ɔbi nyú nà Kàgàwà t'Ídhùnà tí, yà kíngbè ndi ɔve-bvù rò dhu-otù ò. Ndi kà t'Ídhùnà ní àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò. ⁵ Ndi Krístò-otù ò, mà mábà Kàgàwà bhà ìdzinga mí'ì uvitatále tí, ndíni mà mabhè tí kòvò kilè, yà mà mí kóró pbìrì ò ale ùnda rà'ù ka, ràdù kífu dhu-otù ò.

* 1:2 1.2 Ìsa 52.7; 61.1-3

⁶ Nyí mà átò, nyí ní i ale nzínzi ò ale, yà Kàgàwà únzi nyí ndíní nyí nyí'í tí Yèsù Krístò bhà ale tí rò.

⁷ Ma màndí dhu fùkù kóró yà atdíð Kàgàwà ózè nyí, nyàdù ì'í Rómà tò kigò ò rò. Kánzi nyí nyí'í p̀bìndà ale tí. Ní ndi àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tò Ádrùngbàlè Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò màrùngà ò.

Pòlò òzè ndàrà Rómà ò p̀bàkrístò-ngbò àla dhu

(Ròm 15.23-32; 1Tè 1.1-3; 3.7-13)

⁸ Wemberè tí, ma màbhù òtsò p̀bàkà Kàgàwà tò okúku dò rò kóró, Yèsù Krístò-òvò rò, fùkù a'uta tò màkùrù nùndò ndi yà adzi ò kóró ngari ònà nídhuní. ⁹ Ndi Kàgàwà, yà ma marí kàsùna ònzi kóró affidu nà kà t'Ídhùnà bhà Ídzi Màkùrù t'únòta-otù ò ale, ní ndi yàrí dhu tò ngàm̀bì: ma marí nyirè bìlìnganà, ¹⁰ kóró kàsùmì ò ma mí mìtsò rò. Ma mí mìtsò, Kàgàwà òzè nì, kà r̀àngbe otu idù marà àhù bvùkù inzà òtrò idhò ò. ¹¹ Obhó tí, atdyúdu rí'í atdíð mala ngbòku, ndíní ma màbhù tí Ìlìl-Àlafí bhà rò rírà perè fùkù, nyàdù obi òtsi fùkù a'uta ò. ¹² Kà-tì ní, bvùkù ma m̀ará àhù rò, ma mí afìkù àbhù ròtsi obi p̀bàkà a'uta nì, ndíní nyí nyàdù tí affidu àbhù ròtsi obi átò fùkù a'uta nì.

Ídzi Màkùrù ní Kàgàwà arí ìndrù ìgù nì obi dhu

¹³ Ábanínzò, ma mòzè nyùni dhu: ibí-gùna nyú ma rùbhì dhu ùdhe rò marà fùràbvù, ndíní p̀bàkà kasu nòodhi tí itse abhò nzínzikù ò, àdhàdhì kòdhì kà ngùkpà ìnzì ní P̀bàyàhùdí nzínzi ò dhu bhèyi. P̀bétù rìrà àhù kòmbí nga ò, ma m̀ádù tsùdu ùtò rí dhu nábà. ¹⁴ Obhó tí, dhu àkà marà kóró ale-tidò-bvù: ma màká marà yà inga nùni ale-bvù ndirò inzà inga nùni ale-bvù, dhu nòzù ale-bvù ndirò inzà dhu nòzù ale-bvù. ¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, atdyúdu rí'í atdíð munò Ídzi Màkùrù átò fùkù Rómà tò kigò ò nyí nyí'í rò. ¹⁶ Obhó tí, nyídu rí nzi ìwu Ídzi Màkùrù-okú dò rò. Ka ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbànga tò obi, yà Kàgàwà arí kóró ale Yèsù Krístò ná'ù nígù nì, ròpè ndi P̀bàyàhùdí rò rò, r̀ará àhù ìnzì ní P̀bàyàhùdí ò. ¹⁷ Obhó tí, wò ndi Ídzi Màkùrù ní ndi arí Kàgàwà rí ìndrù òzè obhónángatále tí nyìkpóna ò ònà otu ìtè. Ndi obhónanga nábà ka karí a'uta-otù ò tí. Ndirò, ka kádù kàbà ònà ngàtsi otu rí'í mbá. Àdhàdhì yà Andítá náarúnona dhu bhèyi: «Obhónángatále tí Kàgàwà òzù p̀bìndà a'uta-otù ò ale r̀ádù ìpìr̀ngà nábà*.»

Ìndrù ní nzéreatále dhu

(Zàb 81.12-13; Ìsa 44.9-20; Èfè 4.17-19; 1Pé 4.3-5)

¹⁸ Òrù-akpà ò rò Kàgàwà rí dhu ìtè ndi rarí'í nàwí nà ndi nódhò ale, yà nzérenga ònzi arí rò. I ale ní yà obhónga tò otu-tsù ùtò arí fíyó nzérenga nì ale. ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà dõ ka kádù ùnìna dhu rí'í kpangba abádhí tò, Kàgàwà nyú nditirò nítè ka kpangba abádhí tò dhu-okú dò rò. ²⁰ Obhó tí, ìmbà dhu rí'í ìnzì ka karí Kàgàwà-wòyò àlã yà adzi kánzina rò dhu màtì, ní kàbhà dhòdhòdhónga tò ádrùngbànga tò obi mà, Kàgàwà tí kárfí'í dhu ìtè rí dhu mànà, náarí 'àlã kpangba yà kánzi dhu-otù ò. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí r̀ádù 'ùgyè okúna dò rò dhu rí'í ìmbà inzà ò ìfu ka rò. ²¹ Obhó tí, iwà

* 1:17 1.17 Háb 2.4

ì ùni Kàgàwà rórò, abádhí arí nzi kífú Kàgàwà ìfú ka kàm̀bènà dhu bhèyi, ndirò abádhí arí nzi òtsò nábhù kà tò òtsò àkàna kabhu Kàgàwà tò dhu bhèyi. Pbé̀tù, abádhí àdù òngo àkyàkyè ale tí fiyò irèta ò, ndirò abádhí-afí yà inzi rí dhu àlù nádù àdi inò ò. ²² Yà ì í 'òzè dhu-ònga t'òvòtatále tí rò, abádhí àdù òngo ìmbà t̃iya nà ale tí. ²³ Ádrùngbànga tò awáwè nà arí'ì Kàgàwà, yà dhòdhòdhónganà arádi ale nùlè ì àmbènà rò, abádhí arí yà òvè rádù òvè ale tò ófò ò ka kòbhòlò dhu mà, àrè mà, ififò p̃f̃oya nà ìzà mà, òya dō arí 'adhà ìzà màna-wòyò nùlè.

²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí ràm̀be affiya ózè nzére dhu ònzi dō, ndi dhu rádù àm̀be ngbòya ìti dō ale-nyì r̃iwu ñí ófò ò.

²⁵ Abádhí arí Kàgàwà bhà obhóngà nùwù t̃itò ñí, 'adù àm̀be Kàgàwà anzi dhu ùlè dō 'adù kasu ònzi fiyò, ì dhu nanzi Kàgàwà ùlè ì àmbènà rò. Ilèta àkà kabhu ndi Kàgàwà tò tí dhòdhòdhónganà! Àminà.

²⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí rònzi yà abádhí-afí ózè 'ònzi ale-nyì r̃iwu ñí dhu. Abádhí tò vèbhàle mà nùgèrè fiyò kpabhàle màna ì àmbènà ònzina dhu, 'èwu inzi arí 'ònzi dhu-tidò ñí, 'àm̀be òdhò dō ì nà nzínziya ò vèbhàle t̃irò. ²⁷ Ndi dhu bhèyi tí, kpabhàle mà nùgèrè kpatsibhàle mà tsibhàle màna arónzina nzínziya ò dhu, 'adù àm̀be atdyúya òhò dō nzínziya ò kpabhàle t̃irò. Abádhí arí ale-nyì r̃iwu ñí dhu ònzi nzínziya ò, ndi dhu rádù abádhí àbhà raba fiyò uwitá nà àkà mùkàm̀ba nyuyatsi.

²⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, wò abádhí úvò ì inzi ì ifu tí Kàgàwà dhu-otù ò, Kàgàwà úbhà abádhí ròngò ìmbà t̃iya nà fiyò irèta-owù ùngu, ndiní abádhí onzi tí inzi àkàna ì rònzi dhu. ²⁹ Abádhí ùlè ùlè tí kórò nzérengatidò mà, nzére dhu-tidò mà, òdhíya-fò rí'ì dhu dō ì í affiya ùlè dhu mà, òrè mà, adha mà, abvo t'ókyeta mà, anya t'ónzita mà, utrátá mà, akye ì í dhu ònzi dhu mà, ùdhútá màna ñí. ³⁰ Abádhí ní t̃itò ùno arí indrù dō ale, Kàgàwà rō òmvù, inzi arí indrù ìfú ale, 'idzi arí it̃irò ale, ndirò 'òyò arí ale. Abádhí ní nyìkpóya úbho nzére dhu t'ónzita rō ale, ndirò inzi arí ì nòdhi ale-tsù dhu ìri ale. ³¹ Abádhí rì mbà inga t'irèta tò ale-afí nà, abádhí r̃í'ì mbà yà ì òkò findá làkà dhu t'ónzita tò ale-afí nà, abádhí r̃í mbà àzè tò ale-afí nà, ndirò abádhí r̃í mbà izu àbà ka kí indrù dō ñí ale-afí nà. ³² Iwà màtí ì ùni dhu, Kàgàwà bhà obhónànga tò uyátá rarátina, kòkò dhu-tidò ònzi arí ale rākà 'ùve ùvè tí rórò, abádhí arí ì dhu-tidò ònzi, 'adù ì dhu-tidò ònzi rí ale rónzina dhu à'ù à'ù tí.

2

*Kàgàwà arí indrù-ànyà ùno obhónànga dō dhu
(Ovt 12.13-14; Mát 7.1-5; Kas 10.34-35; Ròm 14.10-12)*

¹ Ní inyi, yà nyi nyili nyi nyongò kòkò nzére dhu-tidò nònzi ngùkpà ale-ànyà ùno rò, nyi nyi mbà nyi nyádù nyugyè okúna dò rò dhu nà, ìmbà nyi nyi àdhi pbà ale màtí. Obhó tí, nyi nyarí ngùkpà ale-ànyà ùno, pbé̀tù nyadù ì ale ònzi dhu-tidò kèlè nónzi. Ní ngàtsi ale-ànyà ùno nyi nyi rò, nyi nyòtdì wà ànyàn nyitirò. ² Àlè kàni wà dhu Kàgàwà rarí anya itdì kòkò dhu-tidò nònzi ale-dò obhóngà dō. ³ Ní inyi, wò ngùkpà ale-dò nyi nyarí anya itdì yà átò nyi nyarónzina dhu-tidò dō rò, nyi nyirè tí nga obhó nyú ùwa nyi rarí nyewa Kàgàwà r̃í anya òtdì dùnú dhu ò rò? ⁴ Nyi nyala tí Kàgàwà bhà idzinga tò àbhóngà mà, kàrì dhu-dzi òndù dhu mà, ádzí affina nà kàrì'ì

dhu màna dhu ìmbă tŷya nà dhu tí? Nyi nyàni tí nzá dhu kàbhà ídzinga rărŷ ìnè ndàbhu nyi nyugèrè nyi, nyubhà pbùkù nzérenga? ⁵ Pbéù, ìnyi ní afina aró'ò odú ale, ndirò ìnzí arí afina ná'u ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyi nyidhà wà Kàgàwà bhà ábhò nàwí dèùù, kà rŷ ndi pbìndà nàwí mà pbìndà obhónánnga tó anya t'únòta màna itè òná idho tò. ⁶ Ndi nínganí, kùbhòya ìngbàtí ìi ndi ale mà ndi ale bhà kasu-bvu nyú rŷ. ⁷ Kàgàwà abhàya dhòdhòdhónnga tó ípirónnga yà ídzinga t'ónzita tò ì ádzi ì dhu-otù ò arí ilèta mà, ifuta mà, dhòdhòdhónnga tó ípirónnga màna òne ale tò. ⁸ Pbéù, kŷtèya inzà idhèna ìka ndi dhu mà pbìndà ádrùngbă nàwí màna kàkà afiyya òzè dhu kèlè ònzi arí ale tò kóró. Í ale ní kàkà kàbhà obhónnga àgò arí 'adù 'ubhà nzérenga-òbì ròsè dŷya nă ale. ⁹ Í ale kóró yà nzére dhu ònzi arí, náabáya àpbè mà ádrùngbă izu màna: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdí, ndi dhu-dzidò adàya kàbà ní ìnzí ní Pbàyàhúdí. ¹⁰ Pbéù, ídzi dhu ònzi arí ale kóró náabáya ilèta mà, ifuta mà màrùngà màna: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdí, ndi dhu-dzidò adàya kàbà ní ìnzí ní Pbàyàhúdí. ¹¹ Obhó tí, Kàgàwà arí nzŷ ìndrŷ-ónnga òvò.

¹² Kóró ìnzí ní Pbàyàhúdí, kàkà inzà ì ùni Músà bhà ŷyátá rórò arí nzérenga ònzi ale, núuvèya inzà Kàgàwà itdi ànyàya ndi ŷyátá ní rórò. Pbéù, kóró Pbàyàhúdí, kàkà iwà ì ùni ka rórò arí nzérenga ònzi ale, nányà Kàgàwà itdiyya òbì nyú nà ndi ŷyátá ní. ¹³ Obhó tí, ìnzí ní Músà bhà ŷyátá ìrŷ arí ìrŷ tí ale ì obhónángatále tí Kàgàwà aròzùna nyìkpóna ò, pbéù ndi ŷyátá ùnò dhu nífŷ arí ale ní ì obhónángatále tí kăròzùna. ¹⁴ Dhu apé ì ì ìnzí ní Pbàyàhúdí, kàkà inzà Músà bhà ŷyátá nùni ale, náarí ndi ŷyátá àvi dhu ònzi ràhu òyà rò ìtŷrò rò, inzà màtí ì ùni ndi ŷyátá rórò dhu tí, ní dhu ròlo ìnè abádhí rŷ ì ndi ŷyátá nà nyuyatsi dhu bhèyi. ¹⁵ Ndi otu ò, abádhí itè dhu, ŷyátá àvi konzi dhu rùndí wà ì afiyya ò. Abádhí-afí ní ndi dhu tó ngàmì. Ndirò abádhí tó irèta ìtŷrò rŷ abádhí òbhu, ndirò ngàtsi ní kà rŷ ndùgye abádhí dŷ. ¹⁶ Kòrŷ ní ndi ì nonziya yà Kàgàwà rŷ ìndrŷ arí ùruna òdhŷ ò dhu-ànyà ùnò òná idho ò dhu. Kónziya ndi dhu Yèsù Krístò-otù ò, àdhàdhì yà ma maròvona ìndrŷ tò Ídzi Màkùrù náarúnona dhu bhèyi.

Inzá Pbàyàhúdí nífŷ ŷyátá dhu

¹⁷ Ìnyi Mùyàhudí tŷrò, nyi nyípbì nyi ŷyátá rŷ nyadù àmbe nyoyò dŷ pbùkù Kàgàwà-okú dò rò. ¹⁸ Nyi nyàni wà kŷzè konzi dhu, ndirò nyi nyí'ì ìnè nyovò ídzi dhu tí rŷ'ì dhu, iwà ŷyátá ábhu ka nyàni dhu-okú dò rò. ¹⁹ Nyi nyá'ù nyi nyi rărŷ ndùmùndùmú ùnda arí ale nyú, ndirò nyi rărŷ'ì àdhàdhì awáwù bhèyi kàkà ìnd ò rŷ'ì ale tò. ²⁰ Nyi nyá'ù nyi nyi rărŷ inzà nga nùni ale nùdhò arí rùni nga ale nyú, ndirò nzónzo tò arí dhu ùdhè màlimò, ŷyátá ábhu nyi nyàni nga mbèyi nyú, nyadù obhó dhu tí rŷ'ì dhu ùni dhu-okú dŷ rò. ²¹ Nŷrò ìnyi, yà ngùkpà ale tò nyi nyarí dhu ùdhè rò, ádhu ìnzí nyi nyádù dhu ùdhe ìndù nyitŷrò ní? Ìnyi, yà nyi nyarí dhu ùdhè ìnzà dhu rākă konzi ogbo rò, ní ádhu nyi nyarí ogbo ònzi ní? ²² Ìnyi, yà nyi nyarí àtina inzà dhu rākă konzi mànyòni rò, ní ádhu nyi nyarí mànyòni ònzi ní? Ìnyi, yà nyi nyóndrò sànamù rò, ní ádhu nyi nyarí abádhí nùlè ka karí òyà rò somă-dzà ò dhu núwè ní*? ²³ Nyi nyarí nyidzŷ, nyambe àtina dŷ iwà nyi rùni ŷyátá, pbéù nyadù Kàgàwà-nyì ábhu rŷwù ìnzí nyi

* 2:22 2.22 Tòr 7.25

nyí ndi Ƴyatá ùnò dhu ifũ rò! ²⁴ Obhó tí, àdhàdhì Ƴlǎ Andítá ò ka kándì Pbàyàhúdì dǒ dhu bhèyi: «Okúku dǒ rò, ìnzì ní Pbàyàhúdì rǐ dhu ùno nzére nyú Kàgàwà nǐ*.»

²⁵ Obhó tí, onzinúnga òbhòlo ka kí dhu rǐ'í idzi dhu tí indù Mùyàhudi tíró*, Ƴyatá ùnò dhu ifũ nyi nyapé rò. Pbétù, ìnzì nyi nyapé Ƴyatá ifũ, ní nyi nyí mbá iwà ka kóbbhòlò onzinúnga dhu màtì, ní ka kòzù wà nyi ìnzì ní Mùyàhudi, yà inzà ka kóbbhòlò onzinánga ale tí. ²⁶ Ndirò inzà ka kóbbhòlò onzinánga ale náapé Ƴyatá núnò dhu ifũ, ní Kàgàwà tí nzì adù kòzù pbìndà ale nyú, yà iwà ka kóbbhòlò onzinánga ale tí? ²⁷ Ndi ale, yà Ƴyatá ùnò dhu nifu ní rǐ ndi ànyànu òtdì, inyi Mùyàhudi yà inzà nyi nyífu Ƴyatá rò. Ndi ale òtdíya ànyànu iwà màtì nyi nyúni Ƴyatá ò ka kándì dhu, ndirò iwà ka kóbbhòlò onzinúnga rórò tí. ²⁸ Obhó tí, obhó Mùyàhudi ní nzì yà ngbóna ònà rò tí ka kálàna Mùyàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzínga òbhòlo dhu ní nzì yà ale-ngbò rǒ ka kònzì rala ndi kprangba dhu. ²⁹ Pbétù, obhó Mùyàhudi nyú ní nyunatsinà rò rǐ'í Mùyàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzínga òbhòlo dhu ní yà indrù-afí ònà rò ka kí ale òbhòlo Kàgàwà-ònzì dhu. Kònzì arí ní Ƴlǎ-Alafí, ìnzì ní yà Ƴyatá ò ka kándì dhu ifũ ka kí dhu. Obhó Mùyàhudi rádù pbìndà ifuta àbà Kàgàwà-tí'ònà rò, ìnzì ní indrù-tí'ònà rò.

3

¹ Nírò, Mùyàhudi tí ka kí'í dhu núdà ìnzì ní Mùyàhudi tí ka kí'í dhu àdhu nǐ? Ndirò, ale-ònzínga òbhòlo ka kí dhu tó idzinga t'ínè ì'í? ² Ìnè Mùyàhudi tí ka kí'í dhu rǐ'í ádràngbá idzinga nyú nà kóró ófò ò. Pbàyàhúdì-fó nga ní ndi Kàgàwà abhù àndì ka kándì pbìndà Ƴte angyi nǐ. ³ Nírò, àlè kí àdhu ùno? Dhu apé ì'í atdídhená ale abádhí nzínzì ò níífu nzá yà Kàgàwà mànà ì ungbò ì rò ì akò làkà dhu tí, ní ndi dhu itè tí dhu Kàgàwà rarì ndi ndùnò dhu òbha ìnzì ndífu? ⁴ Ìnzì akekpa màtì! Ìmbá dhu rǐ'í kóró ale narí títótálè dhu màtì, ní wò dhu rǐ nzì ndùvò Kàgàwà rǒ ìnzì rǐ'í obhó dhu ùno arí ale tí, àdhàdhì Ƴlǎ Andítá ò ka kándì kà-dǒ dhu bhèyi. Ƴ Andítá ràtina:

«Kóró ale rǐ nyunǐ Obhónángatálè tí òtènu ò.

Ndirò nyi ka kòbhù rò, nyi nyí dhu lè mà ònzi ònzi*.»

⁵ Pbétù, dhu apé ì'í inzà àlè kífú yà àlè kakò làkà dhu-otù ò Kàgàwà àla ndi rǐ'í Obhónángatálè tí dhu dhu tí, nírò àlè tí àtina Kàgàwà rarì ìmbá obhónánga nà, àlè ndi ndàbhù àlè ràbà àpbè pbìndà nàwí-lú rò? (Ma móte indrù tó ófò ò.) ⁶ Ìnzì akekpa màtì! Obhó tí, ìmbá Kàgàwà ì'í obhónánga nà rò, kàm̀bènà yà adzi ò ale-ànyà itdì ingbà dhu bhèyi?

⁷ Pbétù, dhu apé ì'í pbàkà títò, ima Mùyàhudi tíró-otù ò*, Kàgàwà bhà Obhónánga àla ndi, kadù Àbadhi ilè atdídǒ ròsè dhu tí, nírò ádhu tditdǒ ka kádù anya òtdì dùdú nzérenгатálè bhèyi nǐ? ⁸ Kápé ì'í ndi dhu bhèyi, nírò dhu àkà tí àlè ràtì: dhu àkà àlè rǒnzì nzére dhu, ndínì idzinga ahù tí nyunatsi rò? Obhó tí, atdídhená ale rǐ'í ìnè múdhù arí 'ámbe àtina dǒ, mà raróte ndi dhu bhèyi. Ƴ ale àkà Kàgàwà rǐtìdì anya dòyá.

* **2:24** 2.24 Ƴsa 52.5 * **2:25** 2.25 Pbàyàhúdì tò, ale-ònzínga òbhòlo ka kí dhu ní'í Kàgàwà bhà ale nyú tí rǐ indrù itè ize. * **3:4** 3.4 Zàb 51.6 * **3:7** 3.7 Títò tí ka kátina iró dhu ní ìmbá ka kí'í obhónánga nà dhu. Ndirò Obhónánga tí ka kátina dhu ní obhónánga (Ròm 3.5).

Ìmbà obhónángatále rí'ì Kàgàwà-ònzí dhu

⁹ Nírò, ádhu àlě kàkà àlě rùnò? Àlě Pbàyàhúdí tírò, àlě kùdà ìnzí ní Pbàyàhúdí ádhu ní? Àlě kùdà nzá abádhí atdí dhu ní mǎtí! Obhó tí, ma mìtè wà dhu, Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí mànà kóró rǎrǎ'ì nzérenga bhà obi-tsinǎ. ¹⁰ Ádhàdhì yà Hìlǎ Andítá ò ka kandí dhu bhèyi:

«Ìmbǎ atdí ale mà rí'ì obhónángatále tí!

¹¹ Ìmbǎ pbìndà irèta rí dhu àlǔ atdí ale mà rí'ì.

Ìmbǎ Kàgàwà ònè rí atdí ale mà rí'ì.

¹² Kóró ale úbhà wà Kàgàwà bhà otu, kóró ale úwí wà.

Ìmbǎ ídzi dhu ònzi arí ale rí'ì.

Ìmbǎ rí'ì atdí mǎtí.

¹³ Abádhí-li'ò rò ráhu ote ní òngu róngu, ádhàdhì lina'ò ka kàngbe abvo ka kótdù ònà ibhu ò rò ráhu abvo-dzi bhèyi.

Abádhí-idà-dò ní tìtò t'únòta tó.

Abádhí-li'ò rò ráhu ote ní atdíò rí'ì obi nà ádhàdhì osu-dyádyà bhèyi.

¹⁴ Abádhí-li'ò nálé àlě tí ofúngá mà ògyògyè ote mànà nǎ.

¹⁵ Abádhí-pfò rí'ì isó nyú òtsè azu ùfù.

¹⁶ Abádhí rí dhu ìnzá, 'àdù ìndrù ùbhà àpbe ò ì ùdà ònà kóró ngari ònà.

¹⁷ Abádhí úni nzá mǎràngà ibhò rádù otu.

¹⁸ Ndirò, abádhí arí nzi Kàgàwà-òdò ònzi akekpá mǎtí†.»

¹⁹ Nírò, mà múni wà dhu Úyátá ùnò dhu kóró ní kà rùnò ndi Úyátá-tsinǎ arí'ì ale tò, ndíní ìngbàtí ìli ndì ale mà-tsu nutsí tí, ndirò ndíní ka kuni tí yà adzi ò ale kóró afátátále tí Kàgàwà-ònzí. ²⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, obhónángatále tí Kàgàwà rǒzùna Úyátá nifù dhu-okú dò rò ale rí'ì mbǎ. Obhó tí, Úyátá arí ìndrù dzànà ònzi rǎni iwà ndi ndònzí nzérenga dhu kèlè.

Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí ònà ófò

²¹ Pbétù kòmbí, Kàgàwà itè wà ndi ndádù ìndrù òzù obhónángatále tí ìnzá ka kípbi ale Úyátá rǒ rórò ònà otu. Úyátá mà pbànábí tó andítá mànà nítè wà ndi dhu. ²² Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí Yèsù Krístò ka kà'ù dhu-otù ò. Ndi otu Kàgàwà ángbe kóró ale yà Yèsù ná'ù tò. Obhó tí, abádhí ùdà ì nínzìyà ò ní dhu rí'ì mbǎ. ²³ Obhó tí, kóró ale ónzí nzérenga, 'àdù Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga tó awáwù ò ì òtsù dhu-fàngá níwi. ²⁴ Pbétù, pbìndà ídzinga ò, Kàgàwà ózù àlě obhónángatále tí tíròrò, yà àlě núwu nzérenga ò rò Yèsù Krístò-otù ò. ²⁵ Krístò ní ndi Kàgàwà ípfo rí'ì nzérenga t'úbàta tó perè tí azùna-otù ò, kà'u rí ale tò. Kàgàwà ónzí dhu ndi dhu bhèyi ndíní obhónángatále tí ndi ndí'ì dhu nitè tí. Angyinǎ rò Krístò tò, Kàgàwà ùbhà ìndrù tò nzérenga-ànyà ìnzí ndòngò ìtdìnà. ²⁶ Kí'ì dhu-dzi t'òndùta tó affina nà. Ní Krístò bhà oye-otù ò, Kàgàwà rí dhu itè kòmbí rí'ì kàsùmì ò átò, ndi rǎrǎ obhónángatále, ndàdù Yèsù ná'ù ale òzù obhónángatále tí.

²⁷ Nírò, ale òyò ka kí okúna dò rò dhu t'í'ì inè? Ìmbǎ rí'ì atdí mǎtí! Ádhu-okú dò rò? Àkàkà dhu ní nzi Úyátá ifù ka kí dhu, pbétù Yèsù à'u ka kí dhu dhu-okú dò rò. ²⁸ Obhó tí, àlě kàla wà dhu, Kàgàwà rǎrǎ ìndrù òzù obhónángatále tí a'uta-otù ò, ìnzí ní Úyátá ifù ka kí dhu-otù ò. ²⁹ Kàgàwà tí Pbàyàhúdí tó Kàgàwà kèlè? Ndirò Ka tí ìnzí ní Pbàyàhúdí tó Kàgàwà átò?

† 3:18 3.18 Zàb 5.10; 10.7; 14.1-3; 36.2; 53.2-4; 140.4; Ìsa 59.7-8

Obhó nyú, Ka ní ìnzí ní Pbàyàhúdí tó Kàgàwà átò, ³⁰ atdí tí Kàgàwà arí'ì dhu-okú dò rò. Ndirò Ka ní ndi Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí mà nà nozúya obhónángatále tí a'uta-otù ò ale. ³¹ Nírò, wò dhu-tí tí àlě ròbvu wà Ùyátá a'uta-okú dò rò? Ìnzí ní ndi dhu bhéyi! Pbéù, ìdì tí nga ní ndi àlě kàdì Ùyátá nǎ.

4

Àbràhamù ní Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí mà nà t'ábanà dhu
(Uvt 15.5-6; Zàb 32.5-7; Gàl 3.6-9,29)

¹ Nírò, ádhu ndi àlě kàkǎ àlě rùnò Àbràhamù, ale-ngbò ònǎ rò àlě t'ábhunà rǒ ndi nanzì dhu dǒ? ² Dhu i'ina gukyè Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna nǒfò dhu ònzì kà rí dhu-okú dò rò dhu tí, ní kí'ina inè ndidzì ndi. Pbéù, Kàgàwà-ònzí kà rí'ì mbǎ ndi dhu bhéyi. ³ Obhó tí, Hìlǎ Andítá rǎtina: «Àbràhamù náa'u Kàgàwà ùnò fìndà dhu. Ní Kàgàwà adù kòzù obhónángatále tí ndi a'uta-okú dò rò*.» ⁴ Àlě kèni wà dhu, kasu nònzì ale tò ka rǎrì nǎ adù mùkambà òzù tíròrò ka kàbhù kà tò dhu tí, pbéù ka ní àkákánà kà rǎbà kàsùna-okú dò rò dhu. ⁵ Kìrè pé atdí ale, yà inzà atdí dhu mà nónzì ndiní Kàgàwà níúgù tí ndi, pbéù ndàdù Àbadhi kèlě ná'ù. Ní Kàgàwà, yà nzéngatále nózù arí obhónángatále tí ale, rǎdù ndi ale bhà a'uta òzù dhu tí, ndàdù ndi ale nózù obhónángatále tí. ⁶ Ndi dhu bhéyi ní ndi ádrùngbǎ kamà Dàwudi rí dhu òvo yà Kàgàwà òzù obhónángatále tí, inzà ndi ndàndà nga kàsùna nà rórò ale ònzì hirò dhu dǒ.

⁷ «Hirò nònzì ale ní fíyó afátá Kàgàwà úbà ale, yà fíyó nzéngà kìndò ale.

⁸ Hirò nònzì ale ní yà inzà Ádrùngbǎle Kàgàwà òzù pbìndà nzéngà ale*.»

⁹ Ndi hirò ònzì rí ale tí Pbàyàhúdí, yà onziyànga ka kóbhòlò ale kèlě? Ndirò tí ìnzí ní Pbàyàhúdí, yà inzà ka kóbhòlò onziyànga ale átò? Obhó tí, mà mǒvò wà dhu màtí, Kàgàwà razù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna ò pbìndà a'uta-otù ò. ¹⁰ Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ìngbà kàsùmì ò? Tí iwà ka kóbhòlò kònzìnga rórò, ndirò tí inzà ka kàpè kònzìnga òbhòlò rórò? Ndi dhu anzì ndi inzà ka kàpè kònzìnga òbhòlò rórò, ìnzí ní iwà ka kóbhòlò ka rórò! ¹¹ Inzà ka kàpè Àbràhamù-ònzìnga òbhòlò rórò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ndi àbadhi a'ù nídhuni. Ndi dhu-dzidǒ nga kèlě ní ndi Kàgàwà adù kàvi rǎbhù onzìnánga kóbhòlò ní. Ndi kònzìnga òbhòlò ka kí dhu ní'ì Kàgàwà òzù ka obhónángatále tí dhu itè rí ize. Ndi dhu bhéyi ní ndi, Àbràhamù náangò kórò ìnzí ní Pbàyàhúdí yà Kàgàwà ná'ù t'ábanà tí, inzà màtí ka kàpè onziyànga òbhòlò rórò. Ní Kàgàwà arí inzà ka kàpè onziyànga òbhòlò rórò ndi ná'ù ale mà nózù átò obhónángatále tí. ¹² Àbadhi ní átò yà onziyànga ka kóbhòlò ngbǒya ònǎ rò rórò adù àlě t'ábanà Àbràhamù ní'ì nà a'uta-tidò-owù níngù átò Pbàyàhúdí t'ábanà. Kí'ì ndi a'uta nà inzà ka kàpè onzìnánga òbhòlò rórò.

A'uta-otù ò ka karí Kàgàwà òkò fìndà làkà dhu àbà dhu
(Gàl 3.8-18,26-28; Èbr 11.8-19)

† 3:31 3.31 Ìdì tí ka kí Ùyátá ìdì dhu-tí ní, Yèsù ka kà'ù dhu rǎdù ìndrù àbhù ròhò Ùyátá ifù ndi ndi dhu-atdyú atdídò dhu. * 4:3 4.3 Òpt 15.6 * 4:8 4.8 Zàb 32.1-2

13 Kàgàwà akò làkà Àbràhamù mà p̀b̀ndà p̀b̀àdzukuru mànà tò ndàtì, ndi r̀r̀r̀ yà adzi àbhù kóró abádhí tò. Ndi làkà k̀k̀k̀ nzá uyátá Àbràhamù ifu dhu-okú d̀ò r̀ò, p̀b̀étù K̀k̀k̀ ndi làkà Àbràhamù ndi ndazù obhónángatále tí k̀b̀bhà a'uta-otù ò dhu-okú d̀ò r̀ò. 14 Obhó tí, dhu i'ina gukyè uyátá ka kífú dhu ràdù indrù àbhù r̀i'ì yà f̀ndá làkà Kàgàwà òkò dhu-kàmá tí dhu tí, ní Kàgàwà à'u ka kí dhu ní'ina k̀k̀k̀r̀ò dhu. Ndirò Kàgàwà òkò làkà ní'ina mbá t̀na nà. 15 Obhó tí, uyátá arí Kàgàwà bhà nàwí àngbè, inzà ka kífú ka dhu-okú d̀ò r̀ò. P̀b̀étù ìmbá uyátá r̀i'ì r̀ò, ùk̀nà ka kádù uyátá tí dhu r̀i'ì mbá*. 16 Nírò, Kàgàwà òkò f̀ndá làkà dhu nábà ka karí a'uta-otù ò. Ndirò ndi dhu ní t̀r̀òr̀ngà tó dhu nyú. Nírò Kàgàwà bhà làkà r̀i'ì t̀na nà f̀yò ní yà Àbràhamù ò r̀ò úvò p̀b̀àdzukuru kóró. Kà r̀i'ì mbá t̀na nà P̀b̀àyàhúdì yà uyátá núnì ale tò tí, p̀b̀étù kà r̀i'ì t̀na nà átò kóró ale yà Àbràhamù bhèyi Kàgàwà ná'ù tò. 17 Obhó tí, Hìlã Andítá r̀i'ì ndi dhu òvò ndàtì: «Ma mábhù nyi nyi'ì àbhò p̀b̀iri ò ale t'ábhunà tí*.» Àbràhamù ní àlè t'ábanà kóró yà ndi nda'u Kàgàwà-ònzì. Ndi Kàgàwà ní ndi ùv̀v̀v̀ ale tò arí íp̀ìr̀ngà àbhù, ndirò yà ìmbá arí'ì dhu àbhù arí r̀i'ì ale. 18 Ìmbá matí ndi ndí'ì Kàgàwà akò f̀ndá làkà f̀ndá dhu nábà ndi ndí ònà otu ná r̀òr̀ò, Àbràhamù náa'u Kàgàwà, ndàdù àmbe ndi k̀k̀k̀ f̀ndá làkà dhu òdò d̀ò. Ní ndi dhu bhèyi ní ndi k̀ngò «àbhò p̀b̀iri ò ale t'ábhunà*» tí, àdhàdhì Kàgàwà únò Hìlã Andítá ò dhu bhèyi: «Wò dhu bhèyi ní ndi p̀b̀ùk̀ p̀b̀àdzukuru ní'ìya abhò nyú*.» 19 Àbadhi ní'ì ato nà mbèmbè atdí miyá tí, p̀b̀étù k̀b̀bhà a'uta náadù nzá ndi olù yà iwà ingyè ndi nghòna ndi ndirè r̀ò, ndirò yà ìngò-àyi tí r̀i'ì p̀b̀ndà tsibhále, Sàrà ndi ndirè r̀ò. 20 Kà-afí núuguru nzá, ìmbá ndi ndí'ì a'uta nà dhu bhèyi, Kàgàwà òkò f̀ndá làkà d̀ò. P̀b̀étù k̀b̀bhà a'uta náabhù òbì kà tò, kà ràdù àmbe Kàgàwà ilè d̀ò. 21 Kùni dhu mbèyi nyú Kàgàwà r̀r̀r̀ ìnè òbì nà ndàbhù yà ndi ndòkò f̀ndá làkà dhu r̀aká. 22 Wò dhu-okú d̀ò r̀ò nga ní ndi Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí ní. 23 Andítá átì: «Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí.» Ndi dhu ka kandí nzá k̀k̀k̀ d̀ò r̀ò tí atdirò, 24 p̀b̀étù ka kandí ka àlè-okú d̀ò r̀ò átò, yà Kàgàwà àkà ndòzù àlè obhónángatále tí a'uta-otù ò r̀ò. Obhó tí, àlè ká'ù Kàgàwà, yà àlè tó Ádr̀ngbàlè Yèsù nabhù r̀ìngbè ndi òvè-bvù r̀ò ale. 25 Kàgàwà ipfo ndi Yèsù r̀òvè àlè tó nzérenga-okú d̀ò r̀ò, ndàdù k̀b̀bhù r̀ìngbè ndi, ndí'ì ndòzú tí àlè obhónángatále tí.

5

Kàgàwà núngbò àlè ndi mànà Krístò bhà òvè-otù ò dhu (Ròm 8.32; 1Pé 1.3-9; 1Yù 4.9-10)

1 Iwà Kàgàwà ózù àlè obhónángatále tí yà àlè ká'ù ndi dhu-okú d̀ò r̀ò r̀ò, ní àlè kí'ì màr̀ngà nà àlè nzínzì ò kà mànà àlè tó Ádr̀ngbàlè Yèsù Krístò-otù ò. 2 Ndi Yèsù Krístò ní ndi otu nápfo àlè tò, Kàgàwà ràdù ídzinga ònzì àlè tò yà àlè ká'ù ndi dhu-okú d̀ò r̀ò. Ndi ídzinga ò àlè kíkò wà p̀ótsó. Ndirò àlè-idhè arí ndiká okúna d̀ò r̀ò dhu ní, Kàgàwà bhà Ádr̀ngbànga tó awáwù ò àlè kí ngari òdò àlè r̀abà dhu. 3 Ròsè wò dhu d̀nà, àlè-idhè

* 4:15 4.15 Àkáká kuni dhu ní ìmbá uyátá r̀i'ì r̀ò, Kàgàwà òkò làkà r̀r̀r̀r̀ ìnè. * 4:17 4.17 Òpt

arí ndikà átò àp̀bè àbà àlè kí ònà kàsùmì ǒ màtí. Obhó tí, àlè k̀nì wà dhu àp̀bè rarí dhu-dzi àbhù àlè r̀ondù. ⁴ Ndirò, dhu-dzi òndù àlè kí dhu náarí àlè àbhù àlè rikò p̀òtsó àlè tó a'uta ǒ, a'uta ǒ àlè kikò dhu ràdù àlè àbhù àlè r̀òdò Kàgàwà r̀onzina àlè tò ídzinga. ⁵ Ndi Kàgàwà r̀onzina ídzinga òdò àlè kí àlè ràbà dhu náarí nzi àlè ùbha àlè-òtsù-kpa nà, Kàgàwà ǹírà wà àlè-afí p̀bìndà àzè nì, yà àlè tò ndi ndibho p̀bìndà Hìlǎ-Alaffi-otù ǒ nìdhunì.

⁶ Obhó tí, Kàgàwà níudhé kàsùmì ǒ, Kristò náavè nzéngà ònzi arí ale tó ngari ǒ. Ndi kàsùmì ǒ, àlè kí'ì mbá àlè kádù àlè ìgù nì atdí obi nà màtí. ⁷ Indrù rí ndà'u ndòvè obhónángatále tó ngari ǒ dhu rí'ì inè obi tí. Ngátsi nì, indrù rí'ì inè ndàbhù ndi ndòvè ídzi dhu nyú ònzi rí ale tó ngari ǒ. ⁸ P̀bétù, k̀nì Kàgàwà itè p̀bìndà àzè àlè tó tí dhu: òko àlè k̀oko nzéngatále tí r̀òrò, Kristò náavè àlè tó ngari ǒ. ⁹ Ní k̀ombí, Kàgàwà ózù wà àlè obhónángatále tí nyikpóna ǒ kázù wfu ndi dhu-otù ǒ. Ní ndi dhu itè dhu atdíǒ, ìgù Kristò r̀arí àlè ìgù Kàgàwà bhà nàwí ǒ r̀*. ¹⁰ Obhó tí, yà Kàgàwà-r̀ òmvù tí àlè kí'ì r̀ò, àbadhi ungbò àlè ndi mànà Idhùnà bhà òve-otù ǒ. Ní ndi dhu bhéyi k̀ungbò àlè ndi mànà r̀ò, àlè k̀gù ùgù kà t'ídhùnà rí'ì ipirò r̀ò k̀ombí dhu-otù ǒ. ¹¹ Ròsè wò dhu d̀oná, àlè rí'ì dhèdhe nà Kàgàwà-okú d̀ò r̀ò, yà àlè ǹungbò k̀ombí ndi mànà àlè tó Ádr̀ungbàlè Yèsù Kristò-otù ǒ.

*Kristò bhà òve-nyutsi r̀ò ahù dhu nòsè wà
Adamù bhà nzéngà-nyutsi r̀ò ahù dhu d̀oná dhu
(Ròm 6.23; 1Kò 15.12-22,41-49,56-57)*

¹² Nzéngà níutsu yà adzi ǒ atdí ale, Àdamù-otù ǒ, ndi nzéngà ràdù òve ibhò. Ndi dhu bhéyi ní ndi òve ibho ndi k̀órò ale tò, k̀órò ale anzi nzéngà Àdamù-nyutsi dhu-okú d̀ò r̀ò. ¹³ Nzéngà í'ì inè yà adzi ǒ inzà Kàgàwà àp̀è Hyátá àbhù Músà-fó r̀ò. Ndirò ìmbá Hyátá rí'ì r̀ò ka kí nzi àdù nzéngà ózù indrù d̀ò. ¹⁴ P̀bétù, inè màtí ndi dhu rí'ì ndi dhu bhéyi r̀òrò, r̀òpè ndi wò ndi Àdamù bhà kàsùmì ò r̀ò r̀rà àhu Músà bhà kàsùmì ǒ, òve náanyù idzi k̀órò ale d̀ò, ìmbá rí'ì yà inzà fíyò nzéngà nófò ì Àdamù bhà nzéngà nà ale màtí.

Ndi Àdamù ní'ì yà ka kongónà òd̀onà ndínì iraya tí ale, Kristò, bhà ófò ǒ ale†. ¹⁵ P̀bétù, kàbhà nzéngà ò r̀ò ahù dhu mà, Kàgàwà bhà tír̀òr̀ngà tó perè, Yèsù Kristò bhà òve ò r̀ò ahù dhu mànà rí'ì dhèdherò nyú. Obhó tí, wò ndi atdí ale, Àdamù, bhà nzéngà-okú d̀ò r̀ò, k̀órò ale náarúve. P̀bétù, Kàgàwà bhà ídzinga nòsè wà. Ndirò, wò ndi atdí ale, Yèsù Kristò-otù ǒ, k̀undò p̀bìndà ídzinga abhàbhò nyú ábhò ale nyú tò. ¹⁶ Ndirò, ndi perè-nyutsi r̀ò aráhu dhu nófò nzà ndi Àdamù bhà nzéngà-nyutsi r̀ò aráhu dhu nà. Obhó tí, ndi kàbhà nzéngà níibho dhu ní Kàgàwà rí anya itdi indrù d̀ò dhu. P̀bétù, yà Kàgàwà níibho ndi p̀bìndà ídzinga tó perè, náabhù ábhò ale nyú yà nzéngà nanzì kà r̀òzù obhónángatále tí. ¹⁷ Obhó tí, wò ndi atdí ale k̀èlè, Àdamù bhà nzéngà-okú d̀ò r̀ò, òve náanyù idzi indrù d̀ò, r̀rà àhu indonga ò. P̀bétù, atdí ale k̀èlè, Yèsù Kristò-otù ǒ, Kàgàwà abhù ábhò p̀bìndà ídzinga fíyò, ndàdù òzùnà obhónángatále tí

* **5:9** 5.9 Ndi nàwí í'íya Kàgàwà rí indrù-anya itdi nínganì. † **5:14** 5.14 Àdamù anzi dhu mà Kristò anzi dhu mànà ò r̀ò ùvò dhu ǹupbá k̀órò ale-ngbò yà adzi ǒ, r̀rà àhu indonga ò màtí.

ale, ní'íya dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà nà, 'àdù idzi ònyù atdíkpá Yèsù Krístò mànà.

¹⁸ Nírò, àdhàdhì atdí ale kèlě, Àdamù bhà nzérenḡa náabhù Kàgàwà rìtdì anya àlě-dǒ dhu bhěyi tí, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò bhà obhónánḡa tó kasu, kà-tì ní kàbhà ɔve, rǐ'ì inè ndàbhù Kàgàwà rǒzù kóró ale obhónánḡatále tí, ndàdù dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà àbhù fiyò. ¹⁹ Atdí ale kèlě, Àdamù, nífu nzá Kàgàwà ɛno fìndà dhu dhu-okú dǒ rò, kóró ale náangò nzérenḡatále tí. Ní ndi dhu bhěyi tí, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò, nífu ka dhu-okú dǒ rò, Kàgàwà adù àbhǒ ale nyù nǒzù obhónánḡatále tí.

²⁰ Úyátá náahù ndínì dhu nitè tí yà Àdamù anzi nzérenḡa rángà ndi kóró ale nzínzi ǒ. Pbétù, ìmbà dhu i'ì ndi nzérenḡa náanga ndi dhu màtì, ní Kàgàwà bhà ídzinga náadù ndise atdidǒ nyù ròsè. ²¹ Àdhàdhì nzérenḡa náanyù idzi àlě dǒ, ndàdù ɔve ìbhò àlě tǒ dhu bhěyi, ní kòmbì, Kàgàwà bhà ídzinga nǒnyù wà idzi àlě dǒ. Ndirò, Yèsù Krístò ónzì àlě tǒ dhu-okú dǒ rò, Kàgàwà rǐ'ì inè ndǒzù àlě obhónánḡatále tí, ndàdù dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà níbhò àlě tǒ.

6

*Kàgàwà bhà ídzinga arí indrǔ àwù
nzérenḡa tó obi-tsìnà ka kí'ì dhu ǒ rò dhu
(Kòl 2.11-13; 3.1-10; Gàl 2.19-20; 1Pé 4.1-2)*

¹ Nírò, ádhu ndi àlě kàkà àlě rùnò ndi Kàgàwà bhà ídzinga dǒ? Àlě kàkà tí àlě ràmbe nzérenḡa kèlě ònzì dǒ ndínì ndi ídzinga náambè tí ndise dǒ àlě tǒ? ² Inzi akekpa màtì! Àlě kúdà wà ɔve ònà, ndirò ndi ɔve nìndà wà àlě yà angyi àlě kí'ì nà àlě-nyutsi nzérenḡa tó ófò rǒ rò. Ní, àlě kádù òko tditǒ ìngbà dhu bhěyi àlě ràmbe nzérenḡa ònzì dǒ? ³ Nyí nyùni wà dhu mběyi nyù, àlě kóró yà bàtizò àlě kalú Yèsù Krístò-nyutsi rò, àlě ravè wà atdíkpá kà mànà. ⁴ Obhó tí, ndi bàtizò-otù ǒ, yà angyi àlě kí'ì nà nzérenḡa tó ófò náavè, kadù òtdùnà kà mànà. Ní Àba Kàgàwà bhà ádrèngbànga tó awáwù tó obi náabhù Krístò rìngbè ndi ɔve-bvù rò, ndínì àlě mà átò àlě kubhì tí ípìrǒngà-ɔwútá nónzi ka dhu bhěyi. ⁵ Obhó tí, àdhàdhì àlě kùngbò àlě Krístò nà kà mànà àlě kúve atdíkpá dhu-otù ǒ dhu bhěyi, ní Kàgàwà abhùya àbhù àlě rùngbe àlě ɔve-bvù rò átò, àdhàdhì ndi ndabhù ka rìngbè ndi ɔve-bvù rò dhu bhěyi. ⁶ Àlě kàkà àlě rùnì dhu, angyè àlě tó ófò ravè wà yà Krístò ka kutó mùsàlabhà dǒ rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nzérenḡa rǐ'ì mbà obi nà àlě dǒ, ndirò àlě ní nzi kàbhà ìno. ⁷ Obhó tí, atdí ale mà náapè ùve atdíkpá Krístò mànà, ní ndi ale àhù wà nzérenḡa tó kòmò ǒ rò, ndi'ì dónà nditírò. ⁸ Àlě kapé i'ì Krístò mànà àlě kúve atdíkpá dhu tí, ní àlě kà'ù wà dhu àlě rǐ'íya ípìrǒngà nà atdíkpá Àbadhi mànà átò. ⁹ Obhó tí, àlě kùnì wà dhu Krístò rìngbè wà ndi ɔve-bvù rò, ní kà rǐ'ì nzi òvè tditǒ. ɔve rǐ'ì mbà obi nà kà-dǒ akekpa màtì. ¹⁰ ɔvè ndi ndóvè rò, kǎvè atdí-gùna tí ndàdù nzérenḡa-òbì nítò. Pbétù kòmbì kà rǐ'ì ípìrǒngà nà, ndirò ndi kàbhà ípìrǒngà rǐ'ì ndínì Kàgàwà-òvò nabhù tí rilè ndi. ¹¹ Ndi dhu bhěyi tí, kòmbì nyí nyàkà nyǒzù nyí iwà údà ɔve ònà ale tí, ndirò iwà ndi ɔve ìndà nzérenḡa rǒ rò ale tí. Ndirò Yèsù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí nyàkà nyǒzù nyí kòmbì ípìrǒngà nà rǐ'ì ndínì Kàgàwà-òvò nabhù tí rilè ndi ale tí.

12 Nírò, àpé nyàbhà nzérennga rì'ì obi nà wò ɔve tó ngbòku dǒ, nyàmbe ndi ngbòku rì atdyúya òho nzére dhu ònzi dǒ. 13 Àpé nyipfo ngbòku tdítǒ ràmbe nzérennga ònzi dǒ, àdhàdhì ìnzì ní obhónánga tó dhu t'ónzita tò ka kúli wítù bhéyi. Pbéù, nyí nyàkà nyàbhu nyí nyí-tírò Kàgàwà tò àdhàdhì ɔve-bvù rò ì nángbe ale bhéyi. Ndirò, nyí nyàkà nyàbhu ngbòku rì'ì àdhàdhì obhónánga tó kasu ònzi nyí nyí nì dhu bhéyi. 14 Obhó tí, nzérennga rì nzi idzi ònya tdítǒ dákú. Nyí nyí'ì mbá Hyátá bhà ádrùngbànga tó obi-tsiná, pbétù nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ídzinga tó obi-tsiná.

15 Nírò, ádhu ndi ì'ì rì'ì? Dhu òfò tí nga àlè ràmbe nzérennga ònzi dǒ ìmbá àlè kí'ì Hyátá tó obi-tsiná, pbétù àlè kí'ì Kàgàwà bhà ídzinga tó obi-tsiná dhu-okú dǒ rò? Ìnzì akekpá màtí! 16 Nyí nyàni tí obhó dhu, nyí rapé nyàbhù nyí-tírò nyí'ì atdí ale tò arí kasu ònzi ale tí, nyádù ndi ale ifu, ní nyí ràrì wò ndi nyí nyí'ì fùna ale bhà incó? Dhu apé ì'ì nzérennga tó incó tí nyí nyí'ì dhu tí, ní nzérennga rádù nyàndà ònà dhu ní ɔve. Pbéù, nyí nyapé ì'ì Kàgàwà ifù ka kí dhu tó incó tí, ní ndi ifata rádù nyàbhu nyòkò obhónánga ǒ. 17 Ɔtsò nyú Kàgàwà tò! Angyi nyí nì'ì nzérennga tó incó. Pbéù kòmbí, nyí nyí'ì yà fùkù ka kúdhe dhu, nyádù àkòná atdí afíku nyú nà. 18 Nyí, yà Kàgàwà úkolo nyí nzérennga ǒ rò rò, nyí nyúgèrè wà nyí nyóngò obhónánga tó incó tí. 19 Ma móte indrù tó ǒfò ǒ, yà ìnzì dhu arí dùku àlù ní sese fùkù ivívinga-okú dǒ rò. Angyi nyí nyadzi nyí atdíǒ, nyúli ngbòku róngò nzérennga mà inzà nga nǒfò dhu màná ònzi, ndi dhu rádù nyàbhu ìnzì nyí'ì Kàgàwà. Ní kòmbí, nyí nyàkà nyúli ngbòku róngò obhónánga tò dhu ònzi, ndíni nyí nyoko tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ ilá ale tí.

20 Yà nzérennga tó incó tí nyí nyí'ì rò, ní obhónánga ònzi nyí nyí dhu nì'ì mbá obi nà dákú. 21 Ní, ádhu ídzinga tí nyí nyabà yà angyi nyí nyanzi dhu ǒ rò? Indo, i dhu rì nyíku àbhù riwà, abádhí-nyutsi rò ráhu dhu ní ɔve nídhunì. 22 Pbéù, kòmbí Kàgàwà ipfo wà nyí nzérennga ǒ rò, ndàdù nyúgèrè nyóngò pbìndà kasutále tí. Ndi dhu-okú dǒ rò, nyí nyarí Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu ònzi, ndi dhu rádù nyàbhu nyàbà dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga. 23 Obhó tí, nzérennga arí àbhùna mùkimbà tí pbìndà incó tò dhu ní ɔve, pbétù Kàgàwà arí àbhùna pbìndà incó tò tírǒrǒnga tó perè ní dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò màná abádhí ùngbò ì dhu-otù ǒ.

7

Jwútána tó ǒfò ǒ ka kí Kàgàwà-kàsù ònzi dhu (Gàl 2.19-20)

1 Àbanǎzó, nyí nyàni wà yà fùkù ma múnɔna dhu, iwà nyí nyéni Hyátá dhu-okú dǒ rò. Hyátá arí'ì obi nà indrù dǒ yà àdì ndi ale àdì nyìkpóna nà òná kàsùmì ǒ tí. 2 Atdí ndi dhu tó ǒfò ní, iwà àrà aamba-bvù tsìbhále ní umbátá tó Hyátá nùtsi wà pbìndà ípìrǒnga ǒ pbìndà kpatsìbhále nà yà àdì ndi kpatsìbhále àdì nyìkpóna nà òná kàsùmì ǒ. Pbéù, ndi kàbhà kpatsìbhále náapè ɔvè, ní íyàdhíyà rì'ì mbá tdítǒ wò ndi nùtsi ndi kpatsìbhále nà Hyátá-tsiná. 3 Nírò, kápé arí aamba-bvù ngàtsi ale bhà, àdì pbìndà kpatsìbhále àdì nyìkpóna nà òná kàsùmì ǒ, ní ka kí kòzù rì'ì múnýòni nònzì ale tí. Pbéù, kàbhà kpatsìbhále apé ɔvè, ní íyàdhíyà rì'ì mbá tdítǒ wò ndi nùtsi Hyátá-tsiná. Ndirò kà rì mbá àrà aamba-bvù

ngàtsi kpatsibhále bhà, nózù ka kí nzi mànyòni nònzì dhu tí. ⁴ Ní nyí mà àbaninzó, ndi dhu rí'ì ndi dhu bhéyi tí tikù ònà rò. Úyátá nàndà dhu ní, nyí nyúdà wà òve ònà atdíkpá Krístò mànà, ndi òve ràdù nyíndà Úyátá bhà ádràngbànga tó obi rò rò. Ndirò kòmbí, nyí ní ngàtsi ale bhà ale. Ndi ale ní Krístò, yà ndi ningbè òve-bvù rò ale. Àlè ní Krístò bhà ale nídhuní, àlè kádù Kàgàwà bhà kasu ònzì ribhò itse. ⁵ Obhó tí, angyè ófò ò àlè kí'ì ònà kàsuni ò, Úyátá rózuna nzéere dhu tí dhu ònzì ka kí dhu-atdyú náanzì kasu àlè-nyutsi ndàbhu àlè àlè rònzi i nzéere dhu, yà àlè ùndà ràdù òve ò àlè-afí ònà rò dhu. ⁶ Angyi àlè kí'ì Úyátá bhà ìno tí. Pbétù, àlè kúdà wà òve ònà Krístò mànà, ndi dhu ràdù àlè núwu Úyátá bhà ìno-kàsù ò rò. Ní kòmbí, àlè kí'ì inè àlè rònzi kasu Kàgàwà tó owátána tó ófò ò, kàbhà Hlǎ-Alafí bhà undata-tsinà, inzì ní angyè ófò yà ùtù tí Úyátá arí indrù ùtù ní ò.

Nzérenga rí ndàni Úyátá-otù ò dhu

(Ròm 3.19-20; 5.20; Gàl 3.21-22)

⁷ Nírò àlè kí àdhu ùno? Úyátá tí nzérenga? Inzì akekpá màtí! Pbétù, nzérenga tí rí'ì dhu nábhu muni ní Úyátá. Obhó tí, inzà Úyátá áti dhu ràkà nzà ngàtsi ale-fó rí'ì dhu ràtdù afinu nání, ma múniyana nzi ngàtsi ale-fó rí'ì dhu rí ale-afí àtdù dhu ràrì nzérenga ònzì ka kí dhu dhu. ⁸ Nzérenga abà otu ndi úyátá-otù ò, ndàbhu ma mongò kórò nzéere dhu-tidò-atdyú òhò. Obhó tí, ìmbà Úyátá na, nzérenga rí'ì àdhàdhì iwà òvè dhu bhéyi nyudutsi. ⁹ Angyi, inzà ma màpè Úyátá rúnona dhu-ti ùni mbéyi rò, ma mongónà àdi akye. Pbétù, ma mitdègu kà-ti ùni, ní nzérenga adù ide pfo na dō nyudutsi, ¹⁰ ndàdù òngo ànyadu nòtdi òve tò dhu tí. Ndi dhu bhéyi ní ndi, Úyátá, yà indrù àbhù àmbènà ràbà ípirònga dhu, náadù ibhòna idù dhu ní afidu ònà rò ma mové dhu. ¹¹ Obhó tí, nzérenga náabà otu Úyátá-otù ò ndètrà ma, ndi dhu ràdù mabhu mové afidu ònà rò. ¹² Kùtsa ma mí dónà rò ní, ma mátina: Úyátá ní ìlǎ dhu, ndirò kà rávina àlè rònzi dhu ní ìlǎ dhu, obhónánga tó dhu, ndirò ídzi dhu. ¹³ Nírò, wò dhu t'átina wò ndi ídzi dhu, Úyátá, rahò ndi ma? Inzì ní ndi dhu bhéyi! Pbétù, ima nahò ní nzérenga, ndidyì wò ndi ídzi dhu ndòhò ma ní. Ní ndi Úyátá-otù ò nga ní ndi nzérenga níitè ndi nzérenga nyú tí ní.

Nzéere dhu mà ídzi dhu mànà rí anya ònzì ale-nyutsi dhu

¹⁴ Obhó tí, àlè kàni wà dhu Úyátá nàndà dhu ní, Hlǎ-Alafí ribhò ndi ka àlè tò. Pbétù ima na, ma ní indrù, yà iwà ka kàbhù kodzi rí'ì nzérenga tò ìno tí ale. ¹⁵ Obhó tí, yà ma mónzina dhu náari nzi dùdu àlù: yà ma mòzè monzì dhu nónzi ma marí nzi àdù, pbétù yà ma mòndrò dhu ní ndi ma marádù ònzìnà. ¹⁶ Ma muni wà dhu yà ma mónzina dhu ràrì nzéere dhu. Ní ndi dhu itè dhu iwà ma rà'ù Úyátá ùnò dhu ídzi dhu tí. ¹⁷ Nírò kòmbí, inzì ní ima ndi ma mí ndi dhu ònzì, pbétù kònzì rí ní yà nyudutsi rí'ì nzérenga. ¹⁸ Obhó tí, ma muni wà dhu ídzi dhu ràrì'ì mbà nyudutsi. Kà-ti ní, indrù tó pbàkà ófò ò, atdyúdu rí'ì inè monzì ídzi dhu, pbétù ndi dhu ònzì ma mí ní obi rí'ì mbà. ¹⁹ Obhó tí, ma marí nzi yà ma mòzè monzì ídzi dhu ònzì, pbétù ma marádù ònzìnà ní nzéere dhu yà inzà ma mòzè monzì. ²⁰ Nírò, dhu apé ì'ì ma marí yà inzà ma mòzè monzì dhu ònzì dhu tí, ní inzì ní ima ndi ndi dhu ònzì ma marí, pbétù kònzì arí ní yà nyudutsi rí'ì nzérenga.

²¹ Nírò, ma mòsù wà nyudutsi arí ndònzì dhu. Ndi dhu ní: yà ma mòzè mɔnzì ídzi dhu òná kàsùmì ǒ, ma marádù ònzìnà ní nzére dhu. ²² Afídu òná rò, ídhèdu níka ní Kàgàwà bhà Ʋyátá, ²³ pbétù nyudutsi, ma minè nzérenga rìbhòna ngàtsi obi ndùgye rí ndi afídu ò rí'í ídzi irèta tó obi ná ró. Ndi dhu ònzì ma mí'í yà nyudutsinà rò rí kasu ònzì ndi nzérenga bhà obi tó imbitále tí. ²⁴ Ma mí'í àpè ǒ! Ní ádhi pbá ale ndi migù rí yà ɔve ò rí munda ale-ngbò-fó rò? ²⁵ Ilèta àkà mabhu Kàgàwà tò! Ka ní ndi migù rí àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò-otù ǒ!

Nírò, pbàkà irèta òná rò, ima ní Kàgàwà bhà Ʋyátá tó ino, pbétù indrù tó pbàkà ófò ǒ, ima ní nzérenga bhà obi tó ino.

8

Kàgàwà bhà Ʋilǎ-Alafí-otù ǒ tí ka kádù kà-nyìkpó nòfò dhu ònzì dhu

¹ Nírò kòmbí, yà Yèsù Krístò nà ì nùngbò ale dǒ Kàgàwà rí nzí anya òtdì akekpa màtí. ² Obhó tí, Yèsù Krístò nà àlè kùngbò ale rò, àlè kí'í Kàgàwà bhà Ʋilǎ-Alafí bhà ɔbi-tsiná. Ndi Ʋilǎ-Alafí ní ndi àlè nùkolo nzérenga mà ɔve màná tó ɔbi ǒ rò, ndàdù ípírɔnga-ɔwútá níbhò àlè tò. ³ Músà bhà Ʋyátá tò ndi dhu akána nzí, àlè tó ale-ngbò tó ófò tó ivívinga núutò kà-tsù ìnzì rònzì ndi dhu dhu-okú dò rò*. Pbétù, Kàgàwà ní ndi adù kònzì. Kívi Idhùnà àlè tó ale-ngbò tó ófò ǒ, ndíní àlè'í nùkolo tí nzérenga ǒ rò. Ndi Idhùnà bhà ɔve-otù ǒ ní ndi kàtdì nzérenga-ànyá. ⁴ Kǎnzì dhu ndi dhu bhèyi, ndíní ndabhù tí Ʋyátá ònzì obhónánga rākà àlè-nyutsi. Àlè'í ní nzí yà ì òzè dhu bhèyi arí 'ùnda ìtírò ale, pbétù àlè'í ní Ʋilǎ-Alafí arí ùndana ale. ⁵ Obhó tí, wò ì òzè dhu bhèyi arí 'ùnda ìtírò ale náarí afiya itù ì í atdyúya òho dhu ní. Pbétù, Ʋilǎ-Alafí náarúndana ale, náarí afiya itù ndi Ʋilǎ-Alafí òzè 'ònzì dhu ní. ⁶ Ale-ngbò rí atdyúya òho dhu ní ka kí ale-afí itù dhu náarí indrù ùnda ɔve ò. Pbétù, Ʋilǎ-Alafí òzè dhu ní ka kí ale-afí itù dhu náarí indrù ùnda ípírɔnga mà mārùngà màná ò. ⁷ Obhó tí, ale-ngbò rí atdyúya òho dhu átdù afiya ale ní Kàgàwà-rǒ òmvù. Obhó tí, abádhi nífu nzá kàbhà Ʋyátá, ndírò abádhi rí kifù dhu rí'í odú nyú. ⁸ Ì òzè dhu bhèyi arí 'ùnda ìtírò ale rí Kàgàwà-idhè níká dhu rí'í odú nyú.

⁹ Nyí'í na, nyí ní nzí ngbóya arúndana ale, pbétù nyùnda arí ní Kàgàwà bhà Ʋilǎ-Alafí, dhu apé ì'í ndi Ʋilǎ-Alafí rí'í nyukutsi dhu tí. Ndirò, ìmbá Krístò bhà ndi Ʋilǎ-Alafí náapé ì'í nyukutsi, ní nyí ní nzí kàbhà ale. ¹⁰ Pbétù, dhu apé ì'í Krístò rí'í nyukutsi dhu tí, ní ngbòku mà rí mbá òvè nzérenga-okú dò rò, ní nyí nyí ípírɔnga àbà àbà Ʋilǎ-Alafí-otù ǒ, iwà Kàgàwà ózù nyí obhónángatále tí nyìkpóna ǒ dhu-okú dò rò. ¹¹ Yà Yèsù Krístò nabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò Kàgàwà ní bhà Ʋilǎ-Alafí náapé ì'í nyukutsi, ní ndi Kàgàwà rí ípírɔnga àbhù átò wò ɔve tó ngbòku tò, yà nyukutsi rí'í pbìndà Ʋilǎ-Alafí-otù ǒ.

¹² Nírò àbanǎzó, àlè kí'í wánzá nà. Pbétù ndi wánzá ní nzí ale-ngbò nàndà dhu tó, yà kòzè dhu bhèyi àlè kádù òko ní wánzá. ¹³ Obhó tí, nyí nyapé òko nyònzì ale-ngbò òzè dhu, ní nyí nyádù ùve ùvè. Pbétù, nyí nyapé nyukutsi nzére mùtsò nókýe Ʋilǎ Alafí bhà ɔbi ní, ní nyí nyádù dhòdhóhónga tó ípírɔnga nàbà àbà. ¹⁴ Obhó tí, kórò ale yà Kàgàwà bhà

* **8:3** 8.3 Ngàtsi ófò ǒ ka kàmbènà kùnò yà dhu bhèyi: ... àlè tó ale-ngbò tó ófò tó ivívinga núutò àlè-tsù ìnzì àlè rífu ndi Ʋyátá àkàkà dhu bhèyi dhu-okú dò rò.

Alafí náarí ùndana ní Kàgàwà bhà inzo. ¹⁵ Yà nyí nyabà Hlílà-Alafí ní nzí ino tí rí nyàbhù nyòkò, ndirò ọdọ nà rí nyàbhù nyí'ì tđítđó Alafí. Pbéù, nyí nyabà Hlílà-Alafí ní Kàgàwà bhà inzo nyú tí rí nyùgèrè nyòngò Alafí. Ndi Alafí ní ndi rí àlè àbhù àlè ràfà àlè, àlè ràti: «Àba, Àbadu!» ¹⁶ Ndi Alafí nditírò ní ndi rí dhu itè k pangba àlè-afí ò àlè rarí Kàgàwà bhà inzo. ¹⁷ Ndirò àlè kapé ì'ì Kàgàwà bhà inzo tí, ní àlè ní'ya kàbhà dhu-kàmá. Àlè ní'ya Kàgàwà bhà dhu kàmá atdíkpa Krístò mànà. Obhó tí, dhu apé ì'ì atdíkpa àlè kí àpè àbà Krístò mànà dhu tí, ní àlè kí'ya ngari nà átò kàbhà ádrùngbànga tó awáwù ò.

Kàgàwà náabhùya pbindà inzo

ròtsù pbindà ádrùngbànga tó awáwù ò dhu

¹⁸ Ndirò ma màla dhu, yà kòmbí àlè kábàna àpè ní rākà nzá kudhe yà Kàgàwà udhé àlè tó ádrùngbànga tó awáwù nà. ¹⁹ Obhó tí, yà Kàgàwà anzí kóró dhu-tsí rōdona atdyúya nyú nà dhu ní Kàgàwà rí pbindà inzo tí rí'ì ale itè ònà kàsùmì. ²⁰ Ròpè ndi m̀hàngú ò rò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí-ànyà kátdì wà imbá rí'ì yà ì akána ì'ì nà ọbì nà, 'ònzì ì akàná 'ònzì dhu*. Inzì ní ì dhu-tsí ì ndi dhu nazè, pbéù Kàgàwà ní ndi ka nazè rí'ì ndi dhu bhèyi. Pbéù ì dhu-tsí rōdona rōnzì ndi dhu rí'ì inè. ²¹ Obhó tí, Kàgàwà udhé wà yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí àbhù ndi ndí rùvò yà abádhí arí'ì tsinaná ádrùngbànga tó ọbì yà dhu ìnzá arí'ì ò rō ònà kàsùmì. Ndi dhu bhèyi ní ndi ì dhu-tsí ǹugèrèya ì, 'òngò ọwútána tí, 'adù ì'ì ngari nà Kàgàwà bhà inzo tó ádrùngbànga tó awáwù ò. ²² Obhó tí, àlè kùni wà dhu ì dhu-tsí rarí tagà ònzì kòmbí, 'adù àmbe àpè àbà dō ádhàdhì nd̀gu rí tsibhále náarí àpè àbà dhu bhèyi. ²³ Pbéù, ìnzì ní Kàgàwà abhòlò kòkò dhu-tsí kèlè ì ndi tagà ònzì arí. Àlè mà àlè karí tagà ònzì átò àlè-nyutsi, àzèmbè àlè kí dhu òdò Kàgàwà ritè àlè pbindà inzo nyú tí, ndàdù àlè-ngbò ùgèrè rōngò ọwútána tó ale-ngbò, yà ìnzì rádù òvè tí rórò. Ì dhu òdò àlè kí ònaná, àlè kábà wà Kàgàwà bhà Hlílà-Alafí rí'ì yà kākò findá làkà àlè tó perè nzinzi ò wemberè tó perè tí. ²⁴ Obhó tí, Kàgàwà ìgù wà àlè, ndirò àlè ká'ù wà dhu ìbho kà rarí kóró dhu yà ndi ndakò findá làkà àlè tó ìbho àlè tó. Àlè kapé yà àlè tó kākò findá làkà dhu àlè, ní àlè kódonà àlè ràbà tđítđó dhu rí'ì mbá. Àzèmbè àlè ka kálàna ale-nyikpó ní dhu nóđò ka tí àdù òdò ndiní ka kabá tí? ²⁵ Pbéù, àlè kapé ìnzá àlè kàpè àlèna dhu òdò àlè ràbà, ní àlè kádù ndi dhu òdò àlè ràbà àlè-afí àlè kòtù rò.

²⁶ Ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà bhà Hlílà-Alafí rí àlè dzànà ònzì àlè tó ivívinga ò, ìnzá àlè kùni itsòta àkākà dhu bhèyi nídhuní. Pbéù, ndi Hlílà-Alafí nditírò rí nditsò òhùnà Kàgàwà-rò àlè-okú dō rò, yà ìnzì ka kádù àwenà ale-tsù ò ọfò ò. ²⁷ Ndirò Kàgàwà yà àlè-afí ò dhu àlè arí ale, núnì wà pbindà Hlílà-Alafí òzè ndònzì fónà dhu. Obhó tí, ndi Alafí arí nditsò Kàgàwà bhà ale dō Kàgàwà nyú nózè ka dhu bhèyi. ²⁸ Ndirò, àlè kùni wà dhu, Kàgàwà rarí kóró dhu-tsí àbhù ribhò ìdzìngà ndi nózè ale tó. Ì ale ní yà kúnzi yà ndi nyú ndi nudhè ka dhu bhèyi ale. ²⁹ Obhó tí, Kàgàwà avò ì ale angyangyi, ndàdù dhu ùdhe átò ndiní ndi ndabhùya tí abádhí ròfò ì Idhùnà nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà náadùya ì'ì sengba tí kóró adóna tó. ³⁰ Ndirò, ì ale yà Kàgàwà avò angyangyi, ní kúnzi átò. Kòkò kúnzi ale kázù átò obhónángatále tí. Ndirò, kòkò ì obhónángatále tí kázù

* 8:20 8.20 Ọpt 3.17-19

ale tò kǎkò wà làkà, ndì rabhèya abádhí ròtsù átò pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò.

Kàgàwà ózè àlě nǐ àzè rǒ rò rí àlě ìndà atdí dhu mà rǐì mbǎ dhu

³¹ Nírò, ádhu ndi àlě kǎkǎ àlě rùnò wò dhu-dzidò? Kàgàwà apé ìì àlě-tí'ónǎ rò, ní ádhi ndi àlě rǒ òmvù tí rádù ì'ì? ³² Ábadhi níwá nzá Idhùnà nyú mà, pbétù kípfo ka rírà òvè àlě-okú dò rò kórò. Ní kà rádù àdi ìngbà dhu bhèyi ìnzì ndìbhò kórò dhu àlě tò ndi Idhùnà mànà? ³³ Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà òvò fìndà ale nóbhù rádù? Ìmbǎ rǐì atdí màtí! Obhó tí, Kàgàwà nyú ndítírò nózù wà abádhí obhónángatále tí. ³⁴ Ádhi pbá ale ndi anya òtdì rádù abádhí dò? Ìmbǎ rǐì atdí màtí! Obhó tí, Yèsù Krístò náavè abádhí-okú dò rò, ndirò ròsè ndi dhu dònǎ, kǎdù ndìngbè òve-bvù rò. Ka ní ndi àdi kòmbí Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò, ndámbe ndítsò dǒ àlě-dǒ. ³⁵ Ádhu ndi àlě ìndà rádù Krístò ózè àlě nǐ àzè rǒ rò? Tí àpbè, tí izu, tí avuta, tí àwù, tí ìmbǎ àfóna ka kí mberè rǐì dhu, tí arita, ndirò tí òve? ³⁶ Ádhàdhi Ìlilá Andítá rǒvona dhu bhèyi:

«Okúnú dò rò, ka karí màpà kòkyè mà bìlìnganà Kàgàwà.

Ka karí mǒzù àzèna ka kówu tàrà bhèyi*.» ³⁷ Pbéù kórò kǎkò dhu ò, àlě kábà màlèrà atdí dǒ wò ndi àlě nózè Krístò-otù ò. ³⁸ Obhó tí, mà mà'ù wà dhu, ìnzì atdí dhu mà rǎràdù àlě ìndà Kàgàwà ózè àlě nǐ àzè rǒ rò: ìmbǎ rǐì òve màtí, ìmbǎ rǐì ìpìrǒnga màtí, ìmbǎ rǐì màlàyíkà màtí, ìmbǎ rǐì nzére-alafí màtí, ìmbǎ rǐì yà kòmbí rǐì dhu màtí, ìmbǎ rǐì ìrà rírà dhu màtí, ndirò ìmbǎ rǐì ádrùngbǎnga tó òbi nà arí'ì ale màtí. ³⁹ Ndi dhu bhèyi tí, ìmbǎ rǐì òrè-akpà ò òbi nà dhu màtí, ìmbǎ rǐì yà adzi ò òbi nà dhu màtí, ìmbǎ rǐì Kàgàwà abhòlò kórò ngǔkpà dhu màtí, ní rǐ nzi àdù àlě ìndà yà Kàgàwà itè àlě tò Yèsù Krístò, àlě tò Ádrùngbǎle-otù ò àzè rǒ rò.

9

*Pòlò rǐì izu nà àbhǒ Pbàìsràyélí nyú
nǎ'ù nzá Yèsù Krístò dhu-okú dò rò dhu*

¹ Krístò nà mà mùngbò mà dhu-okú dò rò, mà mí obhó dhu ùnò, mà mí nzi títò ùnò. Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí rǐ munda nídhuní, afidu rǐ ndi dhu itè kpangba idù. ² Mà mòzè múnò dhu ní, afidu rǎrǐì ádrùngbǎ izu nà ndirò ìnzì riku àpbè nà. ³ Mà màmbènà òzèna dhu ní mí'ì Kàgàwà ófú ale tí ndirò Krístò-rò rò ndi nìndà ale tí, àbanínzo, kǎkǎ atdí rùgànda tí mà mí'ì mànà tó ngari ò, ndi dhu bhèyi mà mònzi dhu dhu rádù abádhí ìgǔ nání. ⁴ Ì àbanínzo ní Pbàìsràyélí, yà Kàgàwà náavò rǐì pbìndà inzo tí. Kìtè pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù abádhí tò, kǎnzi ungbòta tó làkà abádhí t'ábhúna mànà, kǎbhè Úyátá abádhí tò Músà-otù ò, kìtè ndùle abádhí rádù tí dhu abádhí tò, ndirò kǎkò àbhǒ dhu tó làkà abádhí tò. ⁵ Abádhí ní àlě t'ábhúna-nzìnzì tó pbàdzukuru, ndirò Krístò ka kugu ale-ngbò tò ófò ò abádhí-dhú nzìnzì ò. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà yà kórò dhu dǒ arí'ì ale. Kǎkǎ kilè dhòdhòdhonganà! Àminà.

⁶ Mà màtì nzá Kàgàwà akò làkà rǎkǎ nzá. Obhó tí, ìnzì ní kórò ale yà Pbàìsràyélí ò rò úvò ndi obhóná Pbàìsràyélí, ⁷ ndirò ìnzì ní Àbràhamù-dhú ò rò úvò ale kórò ò obhóná Àbràhamù bhà inzo. Obhó tí, Kàgàwà akò

* 8:36 8.36 Zàb 44.23

làkà Àbràhamù tò, ndàti: «Ìsakà-otù ǒ nga ní ndi nyi nyabáya pbùkù dhu tí ka kózùna pbàdzukuru ní*.» ⁸ Kà-tì ní, ìnzì ní kókò ka kugu àdhàdhì ìndrù ùgu ka karí dhu bhèyi nzónzo i ka kózùna rí'ì Kàgàwà bhà inzo tí, pbétù kókò ka kugu Kàgàwà akò làkà-otù ǒ nzónzo ní i ka kòzù rí'ì kàbhà obhóná pbàdzukuru tí. ⁹ Yàrí ní ndi Kàgàwà akò làkà, ndàti: «Yà dhu bhèyi kàsùmì ǒ, ma mírà tdítǒ, ní Sàrà rí kpatsibhá ngbàngba núgu*.»

¹⁰ Ndirò, ì'ì rí'ì ní nzì wò dhu kèlè. Rùbhekà rí'ì inè átò. ìyàdhiyá núgu óyǒ ozó-nzo Èsawù mà Yàkòbhò nà, atdí àba, àlè t'ábhunà Ìsakà tò. ¹¹ Pbéù, ìnzà ka kàpè i nzónzo mà núgu rórò, ndirò ìnzà i nzónzo àpè atdí ìdzi dhu mà ndirò atdí nzére dhu mà nónzi rórò, ndínì Kàgàwà udhé dhu náaká tí, àdhàdhì kàrí dhu òvò ònà ófò ǒ, ¹² ndi ófò ní ìnzà nga nàndà ìndrù-kàsù nà, pbétù kàndà nga yà ìndrù nunzi Kàgàwà-afí òzè dhu kèlè nà. Ní Kàgàwà avò dhu Rùbhekà tò ndàti: «Ádrùngbã-ìngba nónziya kasu olù-ìngba tò*.» ¹³ Ìlilá Andítá rí dhu òvo, ndàti: «Ma mòzè Yàkòbhò, madè Èsawù nóndrò*.»

Kàgàwà arí dhu ònzi ndì ndòzè dhu bhèyi pbìndà ale ní dhu

¹⁴ Nírò, ádhu àlè kàkà àlè rùnò? Tí ìnzì Kàgàwà rarí obhónánga ònzi? Ìnzì akekpa màtí! ¹⁵ Obhò tí, kávò dhu Músà tò, ndàti: «Ma mí izu àbà dòná ní ma mòzè mabà izu dòná ale, ndirò ma mí ìdzìnga ònzi fìndà ní ma mòzè mònzi ìdzìnga fìndà ale*.» ¹⁶ Nírò, Kàgàwà bhà ìdzìnga nàndà ngà nga ìndrù òzè dhu nà ndirò ndi ale rónzina dhu nà, pbétù kàndà ngà kà rí izu àbà ìndrù dò dhu nà. ¹⁷ Ìlilá Andítá ò, Kàgàwà rí dhu òvo Mísri tò pbirì ǒ ádrùngbã kamà tò, ndàti: «Ma mídi nyi nyi'ì ádrùngbã kamà tí, ndínì ma mìtè tí pbàkà ádrùngbãnga tò obi otùnù ǒ, ndirò ndínì ìndrù ìgá tí òvòdu yà adzi ǒ kórò ngari ònà*.» ¹⁸ Nírò, Kàgàwà arí izu àbà ndì ndòzè ndàbà izu dòná ale-dò, ndirò kàrí ndì ndòzè afina rò'ò odú ale-afí àbhù rò'ò odú.

¹⁹ Wò dhu bhèyi Kàgàwà arí dhu ònzi rò, nyi nyínè nyati ima ní: «Ádhu Kàgàwà rórù ní ìndrù dò tdítǒ okúna dò rò? Atdí ale mà tí'ì inè ndùwù kà-afí òzè ndònzì dhu?» ²⁰ Ní kòmbí, ìnyi ní àdhi ndínì nyi nyagò tí nyi Kàgàwà nà? Adzi ní ka kòbhòlò wìtù tí àdè àtìna àti ndì nòbhòlò ale ní: «Ádhu nyi nyòbhòlò ima wò dhu bhèyi ní?» ²¹ Itá òru arí ale tí nzì àdè ndì ndòzè ndònzì dhu ònzi pbìndà anzi ní? Ndi atdí anzi-adì ní tí, kà tí nzì àdè ifuta nà àkà wìtù òbhòlò, ndàdè yà bìlìnganà ka karí ngbòya òko wìtù òbhòlò átò?

²² Ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà rí'ì inè ndònzì dhu ndì ndòzè dhu bhèyi pbìndà ale ní. Kàzè nditè pbìndà nàwí yà àkàkàna nditè ànyàya ale tò, ndínì pbìndà ádrùngbãnga tò obi nitè tí. Pbéù kàdè i ale tò dhu-dzi òndù atdí. ²³ Kàzè átò nditè pbìndà ádrùngbãnga tò awáwù tò ábhõnga yà izu ndì ndàbà dòyá ale tò. I ale kàbhòlò angyangyi ndínì otsúya tí ndì pbìndà ádrùngbãnga tò awáwù ò. ²⁴ I ale ní àlè'ì. Kúnzi nzà àlè Pàyàhúdì nzínzi ǒ rò tí, pbétù kúnzi àlè ìnzì ní Pàyàhúdì nzínzi ǒ rò átò. ²⁵ Ndi dhu rí'ì àdhàdhì yà nabi Òseyà bhà bhùkù ò Kàgàwà avò dhu bhèyi. Kàti:

«Ìmbá ì'ì pbàkà ale tí ale

* 9:7 9.7 Opt 21.12 * 9:9 9.9 Opt 18.10-14 * 9:12 9.12 Opt 25.23 * 9:13 9.13 Mál 1.2-3
 * 9:15 9.15 Uvt 33.19 * 9:17 9.17 Uvt 9.16

ní ma manziya <Pbàkà Ale> tí.

Yà inzà ma mati atdíḍḍ ma mózè dhu tí ale,

ní ma manziya <Atdíḍḍ ma mózè Ale> tí*.

²⁶ Ndirò abádhí tò ka kavò dhu ònà rò ngari, kati: <Nyí ní nzi pbàkà ale,> ní ò rò ka kanziya abádhí Kàgàwà, yà Ípirònga nà arí'í ale bhà Inzo tí*.

²⁷ Nabi Ísayà na náavò dhu kṗangba Pbàìsràyélí-okú dò rò, ndàti: «Ìmbà Pbàìsràyélí àmbènà ì'ì abho àdhàdhì ádrùngbã rèrù-bidò ɔsokpó bhèyi màtí, ní ngúfe ale kèlè abádhí nzínzi ò rí ndi ùgu. ²⁸ Obhó tí, Ádrùngbãle Kàgàwà rí yà adzi ò ale-ànyà ìtdì àkàkà dhu bhèyi, yà ndi nyá ndi nduño ka dhu bhèyi, ndirò kà rí ndi dhu ònzi inzà ndi ndòdò nga ádzí róró*.»

²⁹ Ndirò ndi nabi Ísayà náavò dhu angyinà rò átò ndàti:

«Ìnzí Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'í obi nà ale nígũyana gukyè àlè-dhú nzínzi ò atdíḍḍenà ale àlè tò, ní àlè kúliyana àlè Sòdomò mà Gòmòrà nà tó kigò ò bhà, yà kàtdì tsèya bhèyi*.»

Krístò ní yà ìndrũ-pfò ùbè arí bhalabhala tó odu dhu

³⁰ Nírò, ádhu ndi àlè kàkà àlè rùnò? Ìnzí ní Pbàìsràyélí yà inzà dhu nanè Kàgàwà ròzù ì obhónángatále tí ale, ní kòzù wà obhónángatále tí a'uta-otù ò. ³¹ Pbétù Pbàìsràyélí, yà Ùyátá t'ífuta-otù ò Kàgàwà rí 'òzù obhónángatále tí dhu ònè rò ubhínà ale, náawù nzá ùvò ndi bhèyi ka rí 'òzù dhu ò. ³² Ádhu-okú dò rò? Abádhí anè nzá ndi obhónánga a'uta-otù ò, pbétù abádhí anè ka yà ì ónzina kasu-otù ò dhu-okú dò rò. Abádhí-pfò onzi abè wò ìndrũ-pfò àbhũ arí onzi ròbè odu rǒ, ³³ àdhàdhì Kàgàwà rùnona Ìlìlá Andítá ò dhu bhèyi. Kà ràtina:

«Kànì ma màlì ìndrũ-pfò ùbè rí odu Sàyuni tó pbìrì dǒ.

Ka ní ìndrũ àbhũ rí ràwà ì bhalabhala tó odu.

Pbétù, kà'ù rí ale-nyí rí nzi iwũ*.»

10

Pbàìsràyélí núvò ì ìnzí 'ùngu ìdzi otu dhu

¹ Àbanínzó, ma mí atdyúna òho dhu, ndirò ma mí mìtsò Kàgàwà-rǒ Pbàìsràyélí-okú dò rò ní dhu ní Kàgàwà ràkà ndìgũ abádhí. ² Obhó tí, ìma ní yà ma múnona dhu tó ngàmbi: abádhí ní atdíḍḍ Kàgàwà nózè 'ífù ale, pbétù ndi ìfuta náhu nzá obhóná inga t'únita ò rò. ³ Abádhí-dò àlè nzá ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà arí ìndrũ òzù obhónángatále tí dhu, 'àdè dhu ònè ìdì fiyó obhónánga ìtírò. Abádhí ùvò ì ìnzí 'ùngu obhónángatále tí Kàgàwà rí 'òzù ònà otu. ⁴ Obhó tí, Krístò-otù ò, Ùyátá nàrà àhu ndi ndàkànà ndàrà àhu ró, ndínì Krístò nà'ù ìngbàtí ìlì ndi ale mà nózù Kàgàwà adè tí obhónángatále tí.

Ɔgù rí'í yà Ádrùngbãle Yèsù ná'ù ale tò kóró dhu

⁵ Yàrí ní Músà andí Ùyátá ìfũ ka kí dhu-otù ò Kàgàwà rí ìndrũ òzù obhónángatále tí dhu dǒ dhu. Kàti: «Ùyátá únò dhu ìfũ rí ale, ní ràdù ìpirònga àbà ndi Ùyátá-otù ò*.» ⁶ Pbétù, Kàgàwà rí ìndrũ òzù

* 9:25 9.25 Ɔse 2.25 * 9:26 9.26 Ɔse 2.1 * 9:28 9.28 Ìsa 10.22-23 * 9:29 9.29 Ɔpt 19.23-28;

Ìsa 1.9 * 9:33 9.33 Ìsa 8.14; 28.16 * 10:5 10.5 Law 18.5

obhónángatále tí a’uta-otù ǒ dhu rĩ mbă ì’i obi tí ìndrù tò. Hlĭlă Andítá ǒ ka kándĩ dhu ndi dhu dǒ kati, nyi rākă nzá nyati afinu ǒ: «Ádhi ndi ǒrù-akpà ǒ rúpo?» Ndi dhu nádù ì’i àdhàdhì Krístò àbhù nyi nyí rifò ányìrò dhu bhèyi dhu. ⁷ Ndirò, nyi nyākă nzá nyati: «Ádhi ndi ǒve-bvù rófo?» Ndi dhu nádù ì’i àdhàdhì Krístò àbhù nyi nyí rúpò ányì rò dhu bhèyi dhu. ⁸ Pbétù, yàrì ní ndi Hlĭlă Andítá únò Kàgàwà rĩ ìndrù ǒzè obhónángatále tí a’uta-otù ǒ dhu dǒ dhu: «Kàgàwà bhà ǒte rĩ’i ìkyèrò tinú, kà rĩ’i linú ndirò kà rĩ’i afinu ǒ*.» Ndi ǒte ní Krístò à’u ka kí dhu dǒ mà maróvona ìndrù tò ǒte. ⁹ Nyi nyapé dhu ùnò kpangba tsùnu nyú ní nyati Yèsù ràrì Ádrùngbăle, nyadù dhu à’ù atdí afinu nyú nà iwà Kàgàwà rabhù ka ringbè ndi ǒve-bvù rò, ní nyi nyádù ògù ògù. ¹⁰ Obhó tí, ìndrù apé Yèsù Krístò ná’u afina nyú ǒ rò, nǒzù Kàgàwà rǎdù obhónángatále tí. Ndirò, kápé ka ndi ndà’ù dhu ùnò kpangba tsùna nyú ní, ní Kàgàwà rǎdù kigù ìgù. ¹¹ Obhó tí, Hlĭlă Andítá rătina: «ĭngbătí ĭli ndi ale mà náapé kà’u, ní ndi ale rĩ nzĩ àdù dhu ǒzù ndàti, kòkórò ndi ra’u ka*.» ¹² Nírò Kàgàwà-ònzĩ, Pbàyàhúdĩ mà ìnzĩ ní Pbàyàhúdĩ mànà nùdà ì ní dhu rĩ ìmbă ì’i atdí màtí. Obhó tí, kóró ale rĩ’i nà Ádrùngbăle tí ale ní atdí ale kèlè, ndirò kǎrĩ ìdzìnga ònzì kóró ale yà foná dhu nònzi tò. ¹³ Hlĭlă Andítá rĩ dhu ǒvo, ndàti: «Ndi Ádrùngbăle-rǒ ndi nàtsò ìngbătí ĭli ndi ale mà ní rǎdù ògù ògù*.»

¹⁴ Nírò, ìndrù rǎdù ‘ìtsò ìngbà dhu bhèyi yà inzà ì á’ù Krístò-rǒ? Ndirò, abádhi rǎdù kà’ù ìngbà dhu bhèyi inzà ì apé kàbhà màkùrù ìrì rórò? Ndirò abádhi rǎdù kàbhà màkùrù ìrì ìngbà dhu bhèyi ìmbă ndi dhu ùnò rí abádhi tò ale rĩ’i rò? ¹⁵ Ndirò, ka kádù dhu ùnò abádhi tò ìngbà dhu bhèyi dhu apé ì’i inzà ka kòvi ìndrù abádhi-ti’ò dhu tí? Hlĭlă Andítá rĩ dhu ǒvo mbèyi nyú ndàti: «Ídzi Màkùrù nà ríwu ale ríwu dhu àlă ka kí dhu ní ìdzi dhu*.» ¹⁶ Pbétù, kóró ale náa’u nzá ndi Ídzi Màkùrù. Obhó tí, nabì Ìsayà náavò dhu ndàti: «ǒò Ádrùngbălé, ádhi ndi mà múnɔna Ídzi Màkùrù ná’ù?» ¹⁷ Ní ndi dhu bhèyi tí, ìndrù arí dhu à’u Ídzi Màkùrù ì ìrì rò, ndirò ndi Ídzi Màkùrù ní Krístò dǒ róte ǒte.

¹⁸ Nírò ma mí dhu ìvù, matì: Pbàyàhúdĩ níri tí inzà ndi màkùrù? Abádhi ìrì wà ka! Obhó tí, Hlĭlă Andítá rătina: «Màkùrù nà ríwu ale-tù níri ndi kóró yà adzi ǒ, abádhi-òtè àrà àhu yà adzi ǒ kóró ngari ònă*.»

¹⁹ Ma mí dhu ìvù tdítǒ, matì: Ndi dhu alú tí obhó Pbàìsràyélí-dò? Kălù wà abádhi-dò. Obhó tí, Músà ní’i ndi wemberè t’ále, yà Kàgàwà avò dhu otùna ǒ, ndàti: «Ma mí nyăbhă nyĩ’i adha tó ale-afí nà yà ìmbă arí’i pbàkà ale tí ale dǒ. Ma mí nyăbhă nyăkò yà inzà nga núni dhu tí nyí nyarózùna ale rǒ*.»

²⁰ Nabì Ìsayà náavò Kàgàwà ùnò fĩndà ìnzĩ ní Pbàyàhúdĩ dǒ dhu átò obi nyú nà, ndàti: «Ma màbà ma fíyò ale ní kākà ìnzĩ úbhi mɔnè rǒ ale, ma mítè ma fíyò ale ní kākà ìnzĩ úbhi dhu ònzì rǒ fudú ale*..»

* **10:8** 10.8 Tòr 30.12-14 * **10:11** 10.11 Ìsa 28.16 * **10:13** 10.13 Yòw 3.5 * **10:15** 10.15 Ìsa 52.7 * **10:16** 10.16 Ìsa 53.1 * **10:18** 10.18 Zàb 19.5 * **10:19** 10.19 Tòr 32.21 * **10:20** 10.20 Ìsa 65.1

²¹ Pbétù, Pbàìsràyélí-okú dò rò Kàgàwà ràtina yà dhu bhèyi: «Bilínganà ma mára otsúdu iyi ró mambe inzi arí inga iri, ndirò dòya ídzò ale únzi dǒ ní ndíní ingo tí tidu ǒ*.»

11

Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale Pbàìsràyélí dòtsí dhu

¹ Nírò, ma mí dhu ivù mati: Kàgàwà náadhò tí òdho pbìndà ale? Inzá akekpá màtí! Obhó tí, imá na, ima ní Mùìsràyèlì, Àbràhamù bhà mùdzukuru, Bènyàminì bhà rùgànda. ² Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale kàkà angyiná rò ndì ndapì fìndà. Nyí nyùnì tí nzá yà Hìlǎ Andítá náarúnona nabi Èliyá dǒ dhu? Pbàìsràyélí òbhù ndì ndí Kàgàwà-ònzí rò, kǎno dhu ndàti: ³ «Ádrùngbǎlé, abádhí ókyè pbùkù pbánábí, 'àdù pbùkù màzàbáhé nùgolo. Ní ima, ma mòdì atdí rò, ndirò abádhí rí mone ndíní ì oho tí ma*.» ⁴ Ní, ádhu Kàgàwà adù àdunà kà tò? Kádù dhu kà tò, ndàti: «Ma mòdò wà àrùbhù lufù ale idù. I ale ní kàkà ì núvò inzi 'òkò otidyàya-dò Bǎlì tí kátina mǔngǎ-ngba-ònzí ale*.» ⁵ Ndi dhu bhèyi tí, indo màtí, ì nùbhà ale-go rí ì inè. I ale ní, yà Kàgàwà ópì fìndà pbìndà ídzinga ǒ àdhàdhì afina nyú nózè ka dhu bhèyi ale. ⁶ Ní, dhu apé ì'ì Kàgàwà ópì abádhí pbìndà ídzinga-otù ǒ dhu tí, ní kǒpì nzá abádhí ónzí dhu-okú dò rò. Ndi dhu bhèyi kǎ'ì rò, kàbhà ídzinga ní nzi àdù ì'ì ídzinga.

⁷ Ní, ádhu olu? Pbàìsràyélí náabà tí nzá yà ì arónena Kàgàwà bhà ídzinga? Ngúfe ale kèlě yà Kàgàwà ópì fìndà ní ì ka nabà. Pbétù ngǎkpá, kàkà òdòdì, nábhù kádù róngò dòya ídzò ale tí. ⁸ Obhó tí, Hìlǎ Andítá ǒ ka kandí dhu kati: «Kàgàwà abhù abádhí-afí róngò odù, inzi abádhí-nyìkpó ala tí nga, inzi abádhí-bì ràdù inga iri. Ní abádhí náarí ì inè ndi dhu bhèyi tí indo màtí.» ⁹ Ádrùngbǎ kamà Dàwudì ràtina átò:

«Abádhí tó mǎhendù àkǎ ndùgèrè ndì abádhí rò, ndòngò abádhí òtsi rí àdà tí, ndíní abádhí awá tí ì, 'àdù fíyó nzérenga tó perè nába.

¹⁰ Abádhí-nyínga àkǎ ndùtì, inzi rala nga, ndirò abádhí-adzíkpa àkǎ ràtdò ì bilínganà*.»

Pbàìsràyélí náadhò Krístò dhu náabhù ídzinga yà adzi ǒ ngǎkpá ale tò dhu

¹¹ Nírò, ma mí dhu ivù mati: Pbàìsràyélí-pfò dhu ubé tí, ràrà àhù abádhí rí 'àwà dòtsí dhu ǒ? Inzá akekpá màtí! Pbétù, Pbàìsràyélí ódhò Krístò dhu-okú dò rò, inzi ní Pbàìsràyélí náabà ì úgu òná otu, ndíní ì Pbàìsràyélí ambè tí adhàya ònzì dǒ. ¹² Ní, dhu apé ì'ì Pbàìsràyélí tó afátá mà abádhí tó ivívinga mànà náabhù ídzinga yà adzi ǒ ngǎkpá ale tò dhu tí, ní yà Kàgàwà únzi Pbàìsràyélí rí ògù tó otu nùngǎ atdidò rò, ndi ídzinga náadèya tí mbá ì'ì abho nyú ròsè?

¹³ Kòmbí ma mí dhu èno fùkù inzi ní Pbàìsràyélí tíró. Ima nyú, ima ní inzi ní Pbàìsràyélí tó uvitatále. Ní ma mí milè ndi pbàkà kasu-okú dò rò.

¹⁴ Nírò, ma mí ì inè mabhù fáká pbìrì ǒ bhà nyú rónzì ngǎkpá pbìrì ǒ ale-adhà, ingò ma maraya tí abádhí nzínzi ǒ atdídhená ale mà nígu. ¹⁵ Obhó

tí, dhu apé ì'ì Kàgàwà ódhò Pbàìsràyéí dhu níbhò ungbòta Kàgàwà mà nzínzì ǒ yà adzi ǒ ngùkpa ale mànà dhu tí, ní Kàgàwà à'ù Pbàìsràyéí tǔtǔdǔ dhu tí mbá adù ì'ì àdhàdhì abádhí, kákà iwà wé ale bhèyi ì'ì ale, nába ìpirǒnga tǔtǔdǔ dhu bhèyi?

Pòlò rí ǒyǒ ǒfò íbho Pbàìsràyéí mà abhúya-nzínzì mànà dǔ dhu

¹⁶ Ǫbhòlo ka kòbhlòlò mǔgati-dòkpa* nábhù ka kapé perè tí Kàgàwà tò, ní ndi nùbhà gòna nàdù ì'ì kàbhà átò. Ndirò, Pbàìsràyéí rí'ì àdhàdhì ǒzò tí Kàgàwà azò mìzèyituni-kpa bhèyi. Ní, ndi mìzèyituni-kpa-vé náapé ì'ì kàbhà dhu tí, ní ndi mìzèyituni-kpa-ǒpbí nàdù ì'ì kàbhà átò. ¹⁷ Ní, Kàgàwà ú'a ndi mìzèyituni-kpa-ǒpbí-rǒrò, ndàdù nyí, ìnzì ní Pbàìsràyéí, yà ìrì ǒ arí ìnga mìzèyituni-kpa-ǒpbí nùpba ndùtsì kòkò ù'á ndi ndú'a mìzèyituni-kpa-ǒpbí tó ngari ǒ. Ní kòmbí nyí, ìnzì ní Pbàìsràyéí tírò, nyí nyarí Pbàìsràyéí náaba ìdzinga àbà átò, àdhàdhì ìrì ǒ mìzèyituni-ǒpbí náarí yà ǒzò tí Kàgàwà azò mìzèyituni-kpa-vé ò rò ráhu idha nómwè átò dhu bhèyi. ¹⁸ Nírò, nyí nyáká nzá nyǒnzì kákà ù'á Kàgàwà ú'a mìzèyituni-ǒpbí gàyà. Nyí nyí mbá nyí nyí nyoyò okúna dǔ rò dhu nà. Obhó tí, ìnzì ní nyí ndi nyí nyarí ǒbì àbhù ndi mìzèyituni-vé* tò, pbétù kǎ-vé náarí ndi ǒbì àbhù fùkù.

¹⁹ Nyí nyí'ì inè nyàti ma ní: kòrì mìzèyituni-kpa-ǒpbí ka ku'a, ndíni má, má mabá tí ngari aríya dǔ. ²⁰ Ní, nyí nyànò obhó dhu. Ka ku'a abádhí, abádhí uvó ì ìnzì ì a'u tí dhu dhu-okú dǔ rò. Ndirò nyí, nyí nyí'ì inè pòtsò nyí nyùpba nyí ndi itsu rǒ rǒ, a'uta nà nyí nyí'ì dhu-okú dǔ rò. Ní kòmbí, nyí nyáká nzá nyǒyò nyí, pbétù nyí nyáká nyàndà nga mbèyi! ²¹ Obhó tí, dhu apé ì'ì ìnzá Kàgàwà wùbhà kòrì itsu-ǒpbí-ayí, rǒngò àmbe ò'ò dǔ dhu tí, ní kádùya nyùbhà ìngbà dhu bhèyi? ²² Nírò, nyirè pé nga Kàgàwà bhà ìdzinga dǔ, ndirò nyirè pé nga kàbhà nàwí dǔ átò. Abadhi ní pbìndà nàwí ìtè arí kákà ì núvò ìnzì 'à'ù ndi ale-okú dǔ rò ale. Pbétù, ka nàdù ì'ì ìdzi ale fùkù, kàbhà ìdzinga ǒ nyí nyòkò rò. Ìmbá kì'ì ndi dhu bhèyi rò, ní nyí nyú mà kù'aya nyí átò. ²³ Ndirò, Pbàìsràyéí na náapé 'ùgèrè, 'à'ù Kàgàwà tǔtǔdǔ, ní kà rí inè ndùpba abádhí tǔtǔdǔ, ndùtsì yà abádhí ì'ì ǒyá fíyó ngari ǒ. Obhó tí, Kàgàwà rí'ì inè ndùpba abádhí, ndùtsì tǔtǔdǔ. ²⁴ Nyí, ìnzì ní Pbàìsràyéí tírò, nyí nyí'ì àdhàdhì ìrì ǒ mìzèyituni-ǒpbí, yà Kàgàwà ú'á ndàdù àpbanà, ndùtsì yà ǒzò tí ndi ndazò mìzèyituni-kpa rǒ bhèyi, ìnzì ní yà mùhàngú ò rò ka karí kòzò ònà ǒfò ǒ. Pbétù, Pbàìsràyéí rí'ì àdhàdhì wò ndi ǒzò tí Kàgàwà azò mìzèyituni-kpa bhèyi. Ní dhu rí ìmbá ì'ì odú Kàgàwà tò, ndùpba yà ù'á ndi ndú'a ndi mìzèyituni rǒ rò ǒpbina, ndàdù ùtsinà kà-rǒ tǔtǔdǔ.

Kàgàwà rí'ì izu tó afina nà

Pbàìsràyéí mà ìnzì ní Pbàìsràyéí mànà dǔ dhu

²⁵ Àbanǐnzò, ma mòzè nzá nyòkò ìnzì nyùni yà órú ò ongónà àdi dhu, akye nyí nyozúna nyí atdídǔ ìnga nàni ale tí ní. Ndi dhu yà órú ò ongónà àdi ní yàri: atdídhená Pbàìsràyéí nóokoya afíya rǒngò ǒ'ò odú, ràrà àhu yà Kàgàwà ùnzì ìnzì ní Pbàìsràyéí rí ǒgà-otù ùngá atdídǔ dhu ò. ²⁶ Nírò ní ndi Ìsràyeli tó pbiri ǒ ábhò ale nùgùya àdhàdhì yà ìlilá Anditá ò Kàgàwà rǒvona dhu bhèyi, ndàti:

* **11:16** 11.16 Ǫzt 15.19-21

* **11:18** 11.18 Mìzèyituni-kpa-vé tí ka kátina ìrò ní Pbàìsràyéí

t'ábhúna-nzínzì.

«Ʋwutaba rĩ ndìtò Sàyuni tó pbirì dǒ.

Kàrĩ nzéere dhu itò Yàkòbhò bhà pbàdzakuru nzínzi ǒ rò.

²⁷ Wòrí ní ndi yà abádhí mànà mà mungbòya mà nĩ ungbòta, abádhí tó nzérenga núba ma mí abádhí tó òná kàsuni ǒ*.»

²⁸ Ídzi Màkùrù Pbàisràyéli ǒdhò dhu ka kàndà rò, abádhí ní Kàgàwà rò òmvù, ndi dhu ràdù ì'ì m̀gàsù tí fùkù. Pbéù, Kàgàwà avò abádhí fìndà dhu ka kàndà rò, abádhí ní atdíǒ Kàgàwà ózè abhúya-okú dò rò ale. ²⁹ Obhó tí, Kàgàwà náarí nzi ìndrù tó ndi ndàbhu perè àkǒ ndi ale-fó rò. Ndirò, kàrì nzi fìndà ndi ndóvò ale òdhò. ³⁰ Angyi nyí, inzi ní Pbàisràyéli tírò, nyí nyuvó nyí inzi nyí Kàgàwà-tsù dhu, pbéù kòmbí, kùbà dhu fùkù Pbàisràyéli úvò ì inzi 'ìrì kà-tsù dhu dhu-okú dò rò. ³¹ Àdhàdhì abádhí úvò ì kòmbí inzi 'ìrì Kàgàwà-tsù dhu dhu nábhù Kàgàwà rì'ì izu tó ale-afí nà òkù dhu bhéyi, ní kí'ya inè izu tó afina nà átò abádhí dǒ, abádhí rĩ 'ùgèrè 'ingò tina ò rò. ³² Obhó tí, Kàgàwà ábhù Pbàisràyéli mà inzi ní Pbàisràyéli mànà rì'ì inzi rì tsuná dhu ìrì ale tí, ndíní ndi ndi'ì tí izu tó afina nà abádhí dǒ kǒró.

³³ Àndà pé Kàgàwà bhà ídzinga náarí'ì ádrùngbá tí dhu! Kàrì dhu-ǒnga òvò tí dhu mà, kàbhà inga t'únita mànà rì'ì abhàbhò nyé ròsè! Ádhi pbá ale ndi kàbhà irèta àwe rádù? Ádhi pbá ale ndi kùdhè ndi ndonzi tí dhu rádù òna àlu? ³⁴ Àdhàdhì yà Ìlǎ Andítá rǒvona dhu bhéyi:

«Ádhi pbá ale ndi Ádrùngbàle Kàgàwà bhà irèta nùní?

Ádhi pbá ale ndi kà tó rádù sedzà àbhù*?»

³⁵ «Ádhi pbá ale ndi dhu nábhù angyi Kàgàwà tó,

ndíní kǎdù tí ndi dhu-ari ǒ dhu àdù fìndà*?» ³⁶ Obhó tí, kóró dhu náaráhù kà-fó rò, kóró dhu kàbhòlò ndi, ndirò kóró dhu rì'ì kà tó. Ní, kàkà ìlèta nà dhòdhòdhonga nà! Àmìnà.

12

Kàgàwà bhà kasu ònzi ka kí atdí ale-afí nyú na dhu

¹ Nírò àbanǎnzó, àdhàdhì Kàgàwà nùtè p̀bìndà izu tó ale-afí àlè tó dhu bhéyi, ma mìtè nyí itdè tí, nyùbho ngbòku kà tó, rì'ì àdhàdhì Kàgàwà tó ka kùbho ípiròrò rì'ì izà tó perè bhéyi, kà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò kà-nyìkpó nǒfò perè bhéyi. Wòrí ní ndi àdù ì'ì obhónánga tó ǒfò, yà Àbadihì ùlè nyí nyádù nǐ. ² Nyí nyàkà nzá nyǒnzì nyí àdhàdhì yà kòmbí arí'ì adzi ǒ ale náarí 'ònzi òná ǒfò ǒ. Pbéù, nyí nyàkà nyàbhù Kàgàwà rùgèrè nyí, ndàbhu fùkù irèta r̀ngò ǒwátána tí, ndíní nyí nyuni tí Kàgàwà ózè nyǒnzì dhu. Í dhu ní: ídzi dhu tí rì'ì dhu mà, Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu mà, ndirò obhónánga tó dhu nyú tí rì'ì dhu mànà.

³ Àdhàdhì yà Kàgàwà ǒnzínà idù ídzinga mi'ì uvitatále tí dhu-bvu rò, ma mátina nyí nǐ kóró: atdí ale mà nzínziku ǒ nákà nzá ndòzù ndi ǒrú nyú, ròsè yà ndi ndi'ì òná ǒfò ònà. Pbéù, nyí nyàkà nyòzù nyí yà nyí nyú nyí nyí'ì òná ǒfò ǒ, inzi nyí nyí nyídzí r̀rò, àdhàdhì yà Kàgàwà úndò fùkù fùkù a'uta-otù ǒ perè-bvu rò. ⁴ Atdí ale-ngbò rò, ale-ngbò-r̀ngá-nzo náarí'ì ibí, ndirò ì ale-ngbò-r̀ngá-nzo rĩ mbá ì'ì kóró atdí kasu nà tí. ⁵ Ní ndi dhu bhéyi tí, àlè kí mbá ì'ì ibí rò màtí, ní àlè ní atdí ale-ngbò kèlè

* 11:27 11.27 Ìsa 59.20-21 * 11:34 11.34 Ìsa 40.13-14 * 11:35 11.35 Yòb 41.3

Krístò mànà àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ. Ndirò àlě'í kóró, àlě kúngbò àlě àlě rí'í atdí ale-ngbò tí, ìngbàtí ìli ndì ale mà rí'í p̀bìndà ngari ǒ àdhàdhì atdí ale-ngbò-r̀ngà bhèyi. ⁶ P̀bìndà ìdzinga-bvu r̀ó, Kàgàwà ìbhò dhèdhèrò perè-tìdò àlě t̀ò. Ní, kàbhà nabi bhèyi ka kí dhu òvò ìndrù t̀ò dhu t̀ò perè nábà ale, náká ndàrà dhu òvò r̀ó ìndrù t̀ò yà kóró àlě ká'ù obhónánga t̀ò ɔte-bvu r̀ó. ⁷ Ngùkpà ale dzùna t̀'ónzita t̀ò perè nábà ale, náká ndònzì ka mbèyi. Ìndrù t̀ò ka kí dhu ùdhè dhu t̀ò perè nábà ale, náká ndùdhe dhu mbèyi ìndrù t̀ò. ⁸ Ngùkpà ale t̀ò ka kí sedzà àbhù dhu t̀ò perè nábà ale, náká ndàbhù sedzà mbèyi abádhí t̀ò. Ìndrù t̀ò ka kí perè ùbhò dhu t̀ò perè nábà ale, náká ndùbho ka ìnzì ndì ndòzùna r̀órò. Ìndrù òdò arí ale, náká ndòdò abádhí mbèyi. Izu t̀ò ale-afí nà ka kí'í ngùkpà ale d̀ó dhu t̀ò perè nábà ale, náká ndònzì ka dhèdhe nà.

Yèsù ná'ù ale àkà 'òkò tí nzínziya ǒ dhu

⁹ Fùkú àzè náká ndì'í ìmbà òná ɔtrátá na. Nyí nyàká nyòndrò kóró dhu-tsí kàkà nzére dhu tí rí'í, nyàdù nyàpba ìdzi dhu tí rí'í dhu r̀ó. ¹⁰ Nyí nyàká nyòzè nyí nzínziku ǒ àdhàdhì atdí àba bhà ale náarí 'òzè nzínziya ǒ dhu bhèyi. Nyí nyàká nyí'í wemberè t̀'ále tí nzínziku ǒ nyí nyí nyí'í dhu ǒ. ¹¹ Nyí nyàká nyònzì Ádrùngbàlè Yèsù bhà kasu atdyúku nyú nà, ìmbà itsí na, ndirò nyí nyàká nyònzì ka afíku nyú nà. ¹² Nyí nyàká nyòkò dhèdhe ǒ, yà àlě t̀ò Kàgàwà ǒkò fìndá l̀áká dhòdhòdhóngà t̀ò ìpìr̀ngà òdò nyí nyí nyí nyabá tí r̀ó. Nyí nyàká nyòndù dhu-dzi àp̀bè ǒ, nyàdù ìko p̀ótsò itsòta ǒ. ¹³ Nyí nyàká nyònzì Kàgàwà bhà ale dzùna fìyò màhetù ǒ, nyàdù òwu olo tí rí'í ale àkò r̀ó.

Àzè àkà kítè kóró ale t̀ò, ìmbà rí'í òmvù t̀ò m̀atí dhu

¹⁴ Nyí nyàká nyàso r̀ukú rávu ale. Nyí nyàká nyàso abádhí, ìnzì ní nyòfù abádhí òfù tí. ¹⁵ Nyí nyàká nyònzì dhèdhe atdíkpá kàkà dhèdhe ǒ rí'í ale mànà, nyàdù òdzi atdíkpá kàkà òdzi r̀ódzi ale mànà. ¹⁶ Nyí nyàká nyòkò ìrita nà nzínziku ǒ. Nyí nyàká nzá nyàbhà ale ìdzi ka kí dhu ràtdù afíku, p̀bètù nyí nyàká nyàbhà nyí yorowà ǒ ka kóko dhu ràtdù ndì afíku. Nyí nyàká nzá nyòzù nyí nyí-tírò dhu-ònga t̀'òvòta nùni ale tí.

¹⁷ Nyí nyàká nzá nyàdu nzére dhu ìndrù t̀ò nzére dhu nì. Nyí nyàká nyí'í ìdzinga ònzì ka kí kóró ale t̀ò nì ale-afí nà. ¹⁸ Àkàkà nì, tíku ònà r̀ó, nyí nyàká nyònzì obi nyòkò màràngà ǒ kóró ale mànà. ¹⁹ Ɔdhídù, yà atdídò ma mòzè nyí r̀ó, nyí nyàká nzá nyútsè r̀ukú dhu nyí-tírò, p̀bètù nyí nyàká nyàbhà ngari Kàgàwà bhà nàwí t̀ò r̀ònzì ndì kasu. Obhó tí, ka kándí dhu Ìlìl̀á Andítá ǒ, kati: «Ìndrù r̀ó dhu ɔtse ka kí dhu ní kàsùdu. Ima, Ádrùngbàlè Kàgàwà ní ndì ma m̀utsèya r̀ukú dhu*.» ²⁰ P̀bètù, àdhàdhì yà Ìlìl̀á Andítá náarúnona dhu bhèyi: «R̀ùnù arí'í òmvù tí ale náapè ì'í àwù nà, ní nyí nyàká nyabhu ònyù kà t̀ò. Kàpè ì'í ìdha-atdyú nà, ní nyí nyàká nyabhu ìdha kà r̀òmvù. Obhó tí, wò dhu bhèyi nyí nyònzì dhu ràdè ì'í àdhàdhì kàzù-li nyí nyàtrò kà-dò-tsírò dhu bhèyi*.» ²¹ Nyí nyàká nzá nyabhu nzére dhu r̀ònzì l̀èmanù, p̀bètù nyí nyàká nyònzì nzére dhu l̀èmanù ìdzinga t̀'ónzita nì.

* **12:19** 12.19 Tòr 32.35 * **12:20** 12.20 Mbà 25.21-22. Kà-tì ní, ngàtsi nì, wò dhu bhèyi nyí nyònzì dhu dhu ràdè ndì ale àbhù nyina riwà, ràdè ndùgèrè ndùbhà p̀bìndà nzérenga.

13

Àlità bhà ádròdrò ale àkǎ kifù dhu

¹ Ingbàtí ìlì ndì ale mà náká ndífù idzi nónyù indrù dǒ ádròdrò ale. Obhó tí, inzà áhù Kàgàwà bhà rò ádrùngbǎnga náarí mbǎ ì'í. Ndirò, kǎkǎ idzi nónyù indrù dǒ ádròdrò ale núlì ní Kàgàwà. ² Nírò, ádrùngbǎnga tó òbí nà arí'í ale nà rí ndàgò ale ní Kàgàwà ùyǎ dhu nà rí ndàgò ale. Ndirò, ndi dhu bhèyi arí dhu ònzi ale ní iwà Kàgàwà rí anya itdì dǒyá dhu nìdhà dǒyá ì tírò ale. ³ Obhó tí, idzi dhu ònzi arí ale náarí nǚ ádròdrò ale-òdò ònzi, pbétù abádhí-òdò ònzi arí ní nzére dhu ònzi arí ale. Nyí nyóze tí wà nyongò àdi ìnzí nyí nyí ádrùngbǎle-òdò ònzi rórò? Nírò, nyí nyákǎ nyonzì idzi dhu, ní kǎ rǎdù nyifu. ⁴ Obhó tí, ádròdrò ale rǒnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndíní nyí nabhù tí nyonzì idzi dhu. Pbétù, dhu apé ì'í nzére dhu ònzi nyí nyarí dhu tí, ní nyí nyákǎ nyonzì abádhí-òdò. Obhó tí, ìnzí ní kǒkórò nga ndi abádhí rí'í indrù tǒ ì í mǎlipò ábhù ní ádrùngbǎnga tó òbí nà nǚ. Mǎlipò ábhù abádhí rí nzére dhu nǒnzì ale tò rò, abádhí rǒnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndíní kǎbhà nàwí nitè tí í ale tò. ⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, inga nǒfó dhu nyú ní kifù ádròdrò ale, ìnzí ní Kàgàwà bhà nàwí-òdò ònzi ka kí dhu-okú dò rò tí, pbétù, ale-afí rí dhu itè átò idzi dhu rǎrì ndi dhu-okú dò rò.

⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyarí pǎratà ùfò átò. Obhó tí, àlità bhà kasu ònzi arí ádròdrò ale náarǒnzina ní Kàgàwà bhà kasu. ⁷ Ní, nyí nyákǎ nyábhù ingbàtí ìlì ndi ádrùngbǎle bhà obhónánga mà ndi ádrùngbǎle tò. Nyí nyákǎ nyúfó pǎratà yà pǎratà ábhù arí kufó ndombè-fó, ndirò nyí nyákǎ nyátsà tákísí yà tákísí átsà arí ale-fó. Nyí nyákǎ nyifu ifuta nà àkǎ ádrùngbǎle, nyádù ilèta nà àkǎ-tsí nìlè.

Indrù rí 'òzè nzínziya ò dhu ní Kàgàwà bhà Úyátá ifù ka kí dhu

⁸ Nyí nyákǎ nzá nyí'í atdí ale bhà wǎnzá nà màtí. Wǎnzá tí nyí nyákǎ nyí'í nà ní atdí dhu kèlè. Ndi dhu ní, nyóze nyí nyí nzínziku ò dhu. Obhó tí, òdhìna nòzè ale nífu wà Úyátá atdí. ⁹ Kàgàwà bhà Úyátá rí dhu òvo, ndàti: «Dhu àkǎ nzá nyonzì mǎnyòndì, dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzì ogbo, ndirò dhu àkǎ nzá nyili afínu ngǎtsi ale-fó rí'í dhu dǒ*.» Kǒkò ì Úyátá mà, kóró ngǔkpà-tsí màna, ní ka kútsi yàrì atdí Úyátá ò: «Nyí nyákǎ nyóze òdhìna ádhàdhì yà inyí nyú nyí nyóze nyí nyí-tírò dhu bhèyi*.» ¹⁰ Òdhìna nòzè ale rí nǚ ádù nzére dhu ònzi kà-rò. Nírò, ale t'ódhìna òzè ka kí dhu ní Úyátá ifù ka kí àkǎkǎ dhu bhèyi dhu.

Krístò ríngò òná idho àkǎ kòdò tí dhu

¹¹ Nyí nyákǎ nyóze nyí nzínziku ò, nyí nyùnì wà yà àlè kí'í òná kòmbí kàsùmì nìdhunì. Obhó tí, Yèsù Krístò àlè ka'u òná kàsùmì ò, àlè kúgù dǒtsí òná kàsùmì ní'í àdì ndi ndàdì itse ró. Ní kòmbí, kìndù wà ndi ìkyèrò nyú àlè tí. Nírò, kǎnì idho ò rò nyí nyí nyíwà òná fùkú kàsùmì náká wà! ¹² Iku-ònga àlì wà ndi, ndirò inga rùbho dhu níndù wà ndi. Àlè kǎkǎ àlè rǎwà ìndò tó mǎtsò igi, àlè rǎdù ìla ùgye àlè kí nǚ awáwù ò mǎtsùmù nùgù. ¹³ Àlè kǎkǎ àlè rí'í àdyìbhengà nga nà àkǎ idzi mǎtsò nà, àlè rǎdù àlè òdò kǎkǎ dhu-tsí rórò. Í dhu ní: pǎrà bhèyi ka kí dhu ònyà dhu, iwa t'órita, kóró

* 13:9 13.9 Uvt 20.13-15,17; Tòr 5.17-19,21 * 13:9 13.9 Law 19.18

mànyòni-tidò t'ónzita, anya t'ónzita, ndirò adha tó ale-affi nà ka kí'ì dhu. ¹⁴ Nyí nyàkà nyǎfò yà Yèsù íbhò àlě tò mǎtsùmù. Ndirò, nyí nyàkà nzá nyùbhà yà ngbòku rí atdyúya òho dhu ròvò nyí, nyámbe kòzè dhu ònzì dǒ.

14

Inzá indrú àkà ndòtdì òdhìna-ànyà ònyù-okú dò rò dhu

¹ Nyí nyàkà nyàko yà ivívì a'uta nà arí'ì ale inzá nyí nyàgò nyí nà pbìndà irèta dǒ rórò. ² Atdí òfò ní, atdí ale rí'ì inè ndònyù kóró ònyù-tidò pbìndà òbi nà a'uta-okú dò rò, pbétù ngǎtsi ale ràdù ndà'ù ndònyù itò-bí* kèlě pbìndà ivívì a'uta-okú dò rò. ³ Ní, wò ndi kóró ònyù-tidò ònyù arí ale nákà nzá ndònzì yà ìnzì arí izá ná'a ale-itsì. Ndi dhu bhèyi tí, yà ìnzì arí izá ná'a ale, nákà nzá ndòtdì yà kóró ònyù-tidò ònyù arí ale-ànyà, Kàgàwà náko wà kònyu arí ale átò nídhuní. ⁴ Inyi, inyi ní àdhi wò ngǎtsi ale bhà kasatále dǒ nyi nyarí anya itdi rò? Kàrì kóró dhu ònyù dhu mà, ndirò ìnzì kà rí kóró dhu ònyù dhu mà ní kàbhà kasu tó ádrùngbǎle-òtè. Ndirò, kàbhà Ádrùngbǎle Yèsù rí'ì inè òbi nà ndìdì ka pòtsó pbìndà a'uta ò.

⁵ Atdídhená ale náarí atdídhena idho òzè atdí dǒ rí'ì tǐya nà ròsè ngǎkpá idho dòná dhu tí. Pbétù, ngǎkpá ale arádù kóró idho òzè rí'ì àdhàdhì. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ngǎtsi ale náarí dhu à'ù àdhàdhì ndi nyú ndi ndírèna ndítirò dhu bhèyi. ⁶ Afina nitù atdí idho-okú dò rò ale, ní rí dhu ònzì ndi dhu bhèyi ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbǎle Yèsù. Kóró ònyù-tidò ònyù arí ale ní rí dhu ònzì ndi dhu bhèyi, ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbǎle Yèsù átò. Obhó tí, kà rí òtsò àbhù Kàgàwà tó pbìndà ònyù-okú dò rò. Ndirò, ìnzì arí kóró ònyù-tidò ònyù ale ní rí dhu ònzì ndi dhu bhèyi átò, ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbǎle Yèsù, ndàdù òtsò àbhù Kàgàwà tó. ⁷ Obhó tí, àlě karí mbá ípirònga nà àlě kòzè àlě rí'ì kà nà dhu-okú dò rò. Ndirò, àlě karí nzì àve àlě kòzè àlě rǎve dhu-okú dò rò. ⁸ Kà-tì ní, àlě kapé ì'ì ípirònga nà, ní àlě kí'ì kà nà Ádrùngbǎle Yèsù òzè ka dhu-okú dò rò. Ndirò àlě kapé àve, ní àlě kúve Ádrùngbǎle Yèsù òzè ka dhu-okú dò rò. Ndirò, dhu apé ì'ì àlě kí'ì ípirònga nà dhu tí, ndirò ngǎtsi ní dhu apé ì'ì àlě kúve dhu tí, ní àlě'ì ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà ongyéngá. ⁹ Obhó tí, Kristò avè ndàdù ndingbè, ndíní ndi ndadì tí Ádrùngbǎle tí kàkà iwà àve ale mà, ípirònga nà rí'ì ale mànà tó. ¹⁰ Pbétù inyi, ádhu nyi nyarí anya òtdì òdhìnu dǒ okúna dò rò? Ndirò ádhu inyi, nyi nyarí òdhìnu-itsì ònzì okúna dò rò? Obhó tí, àlě'ì kóró àlě kikòya Kàgàwà bhà anya t'únòta tó tombi-ònzì. ¹¹ Obhó tí, ka kándì dhu Hìlǎ Anditá ò kati: «Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina: <Ìma, ma mí'ì inè nyìkpòdu nà. Ní, kóró ale nuukoya otdyàya-dò onzidú, ndirò kóró ale nóovoya dhu kpangba 'àti: ma rǎrì Kàgàwà*...» ¹² Ní ndi dhu bhèyi tí, ìngbàtì fì ndi ale mà àlě nzínzì ò náaweya ndi ndanzì dhu ndítirò Kàgàwà-ònzì.

¹³ Ndirò, àlě kàkà nzá àlě ritdì àlě-ànyà àlétirò àlě nzínzì ò. Pbétù, kàní nyí nyàkà nyònzì dhu: nyí nyàkà nzá nyùlì òdhìku-tsù ùtò ràdù ìnzì rǎngu

* 14:2 14.2 Romà tó kígò ò Kanisà ò, ivívì a'uta nà ale náazè 'ònyù itò-bí kèlě, akye ì owuna yà iwà Músà bhà Hyátá isò ìnzì kongò à'ànà izá mà mǎngù-nzo tó ka kàbhà perè tí izá mànà ná'a ní.

* 14:11 14.11 Ìsa 45.23

Kàgàwà bhà otu dhu abádhí-ònzí, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyònzí abádhí àbhù rǎdù ròtsù nzérenɡa ò dhu. ¹⁴ Ma mùni wà dhu madù dhu à'ù, Ádrùngbǎle Yèsù-otù ǒ: Kàgàwà-nyìkpó ǒ ǒtí atdí ònyù-tidò mà rǎrǎ'í mbǎ. Pbéù, ndi ale apé atdí ònyù-tidò mà òzù Kàgàwà-nyìkpó ǒ ǒtí dhu tí, ní ndi ale tò ndi ònyù òtí wà. ¹⁵ Dhu apé ì'í yà nyi nyónyuna ònyù-okú dò rò nyi nyàbhù òdhìnu-afí rǎ'í izu nà dhu tí, ní nyi nyí'í ìmbǎ àzè tó ale-afí nà. Pbékù ònyù-okú dò rò nyi nyàkǎ nzá nyàbhù wò Krístò náavè okúna dò rò ale nyí rǎtsi p̀bìndà a'uta ǒ. ¹⁶ Nírò, idzi dhu tí nyí nyòzù dhu ònzi nyí nyí dhu nǎkǎ nzá ndí'í nzére dhu ùnò yà inzǎ Yèsù ná'ù ale rǎdù nyí nǐ okúna dò rò dhu tí. ¹⁷ Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní nzí ònyù, ndirò ka ní nzí òmvú. Pbéù ka ní yà Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí arónzina àlè-nyutsi dhu. I dhu ní: kǎrí àlè àbhù àlè rònzi obhónánɡa tó dhu, àlè ròkò màrùngà ǒ àlè nzínzi ǒ, ndirò àlè ròkò dhèdhe ǒ. ¹⁸ Ní wòrì ǒfò ǒ àlè kí Krístò bhà kasu ònzi dhu rǎ ndi àlè àbhù àlè ròfò Kàgàwà-nyìkpó, ndirò indrù-nyìkpó.

¹⁹ Ní ndi dhu-okú dò rò, àlè kǎkǎ àlè rònè màrùngà ìbhò rǎdù àlè nzínzi ǒ dhu. Ndirò, àlè kǎkǎ àlè rònzi ngǔkpà ale òsì rǎdù fíyó a'uta ǒ dhu. ²⁰ Nyi nyàkǎ nzá nyinza Kàgàwà rónzina àlè-nyutsi kasu ònyù-okú dò rò. Obhó tí, kórò ònyù-tidò rǎ'í ìnè konyà, pbéù òdhìnu àbhù rǎdù ìnzí rùngù Kàgàwà bhà otu ònyù-tidò ònyu nyi nyí dhu ní nzére dhu. ²¹ Dhu rǎdù àkǎ mbèyi nyú nyàbhà izǎ ìnzí nya'á, nyàbhà òdivayi ìnzí nyòm̀vè, nyadù àdi ìnzí nyonzi kórò dhu-tsí yà òdhìnu-tsu ùtò rǎdù ìnzí rùngù Kàgàwà bhà otu. ²² Inyi, nyi nyàkǎ nyodò yà pbéù a'uta àbhù nyozù idzi dhu tí Kàgàwà-ònzí dhu affnu ò. Hirò nónzi ale ní yà ìnzí arí ànyàna òtdi ndítirò yà affina ùdhè dhu ndi ndònzí rò. ²³ Pbéù, yà affina rǔguru ndi ndónyuna ònyù-okú dò rò ale, nányǎ Kàgàwà ǒtdi wà. Obhó tí, kà rǎ nzí ndi dhu ònzi a'uta nónzi ka ònǎ ǒfò ǒ. Ndirò, ònzina ka kí kórò dhu-tsí, yà inzǎ ndi nǎkò a'uta nà ní nzérenɡa.

15

Inzá dhu àkǎ indrù rònzi nyìkpóna nǒfò ndítirò dhu kèlè dhu

¹ Àlè'í yà obi nà àlè kí'í àlè tó a'uta ǒ rò, àlè kǎkǎ àlè rònzi kǎkǎ ìmbǎ rǎ'í obi nà fíyó a'uta ǒ ale dzànà fíyó ivívinga ǒ, ìnzí àlè rònzi àlè-nyìkpó kèlè ǒfò rí àlétirò dhu. ² Ìngbàtí ìli ndi ale mà àlè nzínzi ǒ nǎkǎ ndònzí òdhìna-nyìkpó ǒfò rí dhu kà tò ndi ndí idzinga ònzi dhu-otù ǒ, ndíní ndi dhu adù tí ndi ale òsì p̀bìndà a'uta ǒ. ³ Obhó tí, Krístò nyú mà náanzi nzá nyìkpóna ǒfò rí ndítirò dhu, àdhàdhì yà Hìlǎ Anditá ò ka kandí Mǎsiyà dǒ dhu bhèyi: «Yà abádhí arúnona inyi, Kàgàwà, nǐ nzére dhu tó itútánɡa náarà ndá'è dùdú*.» ⁴ Ndirò kórò dhu yà angyí ka kandí Hìlǎ Anditá ò, ní ka kandí ndíní dhu nudhè tí àlè tò. I Anditá náarí àlè àbhù àlè ròndù dhu-dzi, ndàdù àlè-afí àbhù ròtsi obi, ndíní àlè kabá tí yà Kàgàwà akò f̀ndá làkǎ àlè tò dhu. ⁵ Nírò, Kàgàwà, yà dhu-dzi t'òndùta tó obi àbhù arí indrù tò ndàdù ale-afí òpè ale, nǎkǎ ndàbhù nyí nyí'í irita nà nzínziku ǒ, Krístò Yèsù bhà ǒfò nódýi nyí nyí dhu-otù ǒ. ⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù Kàgàwà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'ábanà, nílè atdí afíkú nà ndirò atdí tǔkú nà.

* 15:3 15.3 Zàb 69.10

Krístò ira Pbàyàhúdí mà ìnzí ní Pbàyàhúdí mànà tò dhu

⁷ Nírò, nyí nyàkà nyǒngò nyǎkò nzínziku ò àdhàdhì Krístò náakò nyí dhu bhèyi, ndíní Kàgàwà-òvò ilè tí ndì. ⁸ Obhó tí, ma mátina kpangba nyí nǎ, Krístò ira Pbàyàhúdí tó kasutále bhèyi, ndíní ndì ndabhù tí yà abádhí t'ábhúna tò Kàgàwà akò làkà rāká, ndì dhu ràdù dhu itè Kàgàwà rārì yà ènò ndì ndùnò dhu ifù arí ale. ⁹ Kíra átò ndíní ìnzí ní Pbàyàhúdí nùlè tí Kàgàwà átò pbìndà izu tò ale-afí-okú dò rò, àdhàdhì yà Ìlílá Andítá ò ka kándí ka dhu bhèyi. † Andítá rātina:

«Wò dhu-okú dò rò, ma mǒngò nyilè ìnzí ní Pbàyàhúdí nzínzi ò, ndirò ma mǒngò adyi àyè mifù nyí nǎ*.»

¹⁰ Ndirò, Andítá rātina tdítǎ:

«Nyí, ìnzí ní Pbàyàhúdí tírò, nyǒnzi dhèdhe atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà*!»

¹¹ Ndirò kà rātina tdítǎ yà dhu bhèyi:

«Nyí ìnzí ní Pbàyàhúdí, nyilè Ádrùngbǎle.

Nyí kóró alé, nyilè ka*!»

¹² Ndirò, nabi Ìsayà rātina:

«Yèsè bhà mùdzukuru* nǎtɔya ndì.

Ní, kǒnyaya idzi ìnzí ní Pbàyàhúdí dǎ,

ndirò ì ale adùya nyìkpóya ìli kà-rǎ, ndíní ì nigú tí*.»

¹³ Nírò Kàgàwà, yà àlè àbhù arí àlè rùlì àlè-nyìkpò ndì ndónzina dhu rǎ ale, náká ndírà nyí àkáká dhèdhe nǎ, ndàdù nyàbhu nyòkò màràngà ò, ka nyí nyá'ù nìdhuñí. Ndi dhu bhèyi ní ndì, nyí nyádù nyìkpókù ùlì atdídǎ kà rǒnzina fùkù dhu rǎ Ìlílá-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nǎ.

Pòlò rǒtè ìnzí ní Pbàyàhúdí nzínzi ò ndì ndónzina kasu dǎ dhu

¹⁴ Àbanǎzò, nyí nyú nàndà dhu nǎ, ma mǎni wà dhu mbèyi nyú, nyí rùlè ùlè tí ídzinga t'ónzita nǎ, ndirò nyí rúni wà obhó dhu tí rí'í dhu mbèyi nyú, ndì dhu ràdù nyàbhu nyámbe sedzà àbhù dǎ fùkù nzínziku ò. ¹⁵ Yàrí bhàrəwà ò ngǎkpá ngari ò, ma mǎndí dhu fùkù obi nyú nà, ndíní nyí nabhù tí nyírè yà angyi ka kúdhe fùkù dhu. Ma mǎrà kǒnzi rǎ ndì dhu bhèyi, ma mábàná Kàgàwà bhà ídzinga, ¹⁶ mí'ì Yèsù Krístò bhà kasutále tí ìnzí ní Pbàyàhúdí tò dhu-okú dò rò. Ma marí kùhaní tó kasu ónzi, mǎnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù, ndíní ma mìtè tí ìnzí ní Pbàyàhúdí Kàgàwà tò perè tí. Kàgàwà ràdù ndì perè àkò iwà Ìlílá-Alafí ú'ò ka rilá nyìkpóna ò dhu-okú dò rò. ¹⁷ Yà Yèsù Krístò mànà mǎ múngbò mǎ nìdhuñí, ma mí'ì inè milè ma Kàgàwà tò ma mǒnzina kasu-okú dò rò. ¹⁸ Obhó tí, ma mí nǎ momvù misé vurò dhu, ìnzá ní yà Krístò ónzi otùdu ò dhu kèlè ma mǒvò rò. Kǒnzi ndì dhu, ndíní ìnzí ní Pbàyàhúdí nùgèrè tí ì ifu Kàgàwà. Ndirò kǒnzi ka yà ndì ndábhù mǎnò dhu mà, ndì ndábhù mǒnzi dhu mànà-otù ò. ¹⁹ Kǒnzi ka átò yà ndì ndábhù mǒnzi Kàgàwà bhà Ìlílá-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nǎ ìze mà yà ìnzá apèna 'ónzi angyi ìndrù-nzínzi ò dhu mànà tó ádrùngbǎnga tó obi-otù ò. Ndi dhu bhèyi ní ndì, ma mǎnò Krístò bhà Ídzi Màkürù kóró ngari ònǎ, ròpè ndì Yèrùsàlemà tó kigò ò rò,

* **15:9** 15.9 2Sà 22.50; Zàb 18.50 * **15:10** 15.10 Tòr 32.43 * **15:11** 15.11 Zàb 117.1 * **15:12** 15.12 Yèsè bhà mùdzukuru tí ka kánzina iró ale ní Krístò. * **15:12** 15.12 Ìsa 11.10

ràrà àhu Ìlirikò* tó mùlengù ò. ²⁰ Ndirò, atdí ma mí'ì nà irèta ní'ì múnò Krístò bhà Ídzi Màkürù yà inzà ndi màkürù apèna ndiri òyá kóró ngari òná. Ma mazè múnzi ka ndi dhu bhèyi, ìnzì ma múnò tí Ídzi Màkürù yà iwà ngátsi ale náapè ndùnò ka òyá ngari ó, ²¹ àdhàdhì yà Ìlilá Andítá ò ka kándí ka dhu bhèyi. Í Andítá rí dhu òvò Másiyà-okú dò rò 'àti: «Kàkà inzà ka kapèna kàbhà màkürù òvò fíyò ale, náalaya ka. Kàkà inzà ka kapèna kàwě fíyò ale ní i kädàya dòya àlu*.»

Polò rôte Yèrusàlemà mà, Ròmà mà, Spàniyà mànà ò ndi ndàrà ní abhi dō dhu

²² Ídzi Màkürù ùnò ma mí yà inzà apèna kàri ale tò dhu ní ndi tsèdu nútò ibí-gùna nyú ìnzì marà àhu àwú fùràbvù. ²³ Obhó tí ibí atò nyú ó, ma mí'ì dhu-atdyú nà atdídò marà nyànda. Ní kòmbí, ma mí mbá ma múnzina tdítò yàri mùlengù ó kasu nà. ²⁴ Ní Spàniyà tò pbiiri ò ma mára rò ma múda fùràbvùnà òná kàsùmì ó, ma múnì wà dhu ma ràrì nghòku àla àlà. Ndirò, iwà idhèdu ìka ndi yà atdíkpá àlè kòkò nyí mànà idò kàsùmì tí dhu-dzidò rórò, ma mòzè nyónzi dzànàdu ànyì ma mára ní pbàkà abhi ó. ²⁵ Pbéttù kòmbí, ma mí pé àrà mùdzànà nà angyi Yèrusàlemà tó kigò ò rí'ì Kàgàwà bhà ale tò. ²⁶ Obhó tí, dhu ófò Màkèdòniyà mà Àkayà* mànà tò pbiiri ó Kàgàwà bhà ale-nyìkpó, rùndu malì-tsù, ndínì ì onzi tí Yèrusàlemà tó kigò ò rí'ì ale nzínzi ó rí'ì nàkùtále dzànà ní. ²⁷ Obhó tí, abádhí ònzi ndi dhu ì nyú ì òzè ka dhu bhèyi. Pbéttù dhu àkànà wà atdídò abádhí rònzi ì nàkù tó Pbayàhúdì dzànà. Obhó tí, dhu apé ì'ì ì ìnzì ní Pbayàhúdì nábà yà Pbayàhúdì tò Kàgàwà udhé ale-afí tó asota átò dhu tí, ní dhu àkànà wà ì ìnzì ní Pbayàhúdì ròwù Pbayàhúdì dzànà ònzi rò átò foyá rí'ì dhu-tsí ní. ²⁸ Ní, ndi kasu ìto ma mí, madù wò ndi tsùnà ka kùndu malì àbhù abádhí-fó kóró ale-ònzì rò rò, ma múda fùràbvùnà yà Spàniyà tò pbiiri ò ma mára ní pbàkà abhi ó. ²⁹ Ima nyú ma múnì wà dhu, fùràbvù ma mára àhu òná kàsùmì ó, ma ràràrà àbhó asota nyú nà fùkù Krístò iná rò.

³⁰ Abanínzó, ma mìtdè nyí ìtdè tí àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò-okú dò rò, ndirò yà Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí náarìbhona àlè ròzè àlè ní àzè-okú dò rò, kùngbò àlè atdíkpá ìtsòta ó, àlè rìtsò àlè atdídò Kàgàwà rò dùdú. ³¹ Nyìtsò nyí dùdú, ndínì ìnzì nzére dhu náabá tí ima kàkà Yùdeyà tò pbiiri ó arí'ì inzà Yèsù ná'ù ale iná rò. Ndirò nyìtsò nyí dùdú, ndínì Kàgàwà bhà ale náakò tí yà ma mára nà Yèrusàlemà tó kigò ò mùdzànà mbèyi. ³² Ndirò ndi dhu bhèyi Kàgàwà òzè ka rí'ì ní, ma mára àhu àhù bvèkù dhèdhe ó, madù maso ake nzínziku ó. ³³ Nírò Kàgàwà, yà màrùngà ìbho arí àlè tò ale, náká ndi'ì atdíkpá nyí mànà kóró. Àmìnà!

16

Polò rí Ròmà tó kigò ó arí'ì Kàgàwà bhà ale nóvi dhu

¹ Ma mòzè mìtè a'uta ó àlè t'áwènà, Fòyibè fùkù. Íyàdhíyà arí kasu dzànà ònzi Kèkùreyà tó kigò ó kànisa ó. ² Ní fùràbvù kà ràrà àhu rò, nyí nyàkà nyàkò íyàdhíyà àlè tó Ádrùngbàle-òvò rò, àdhàdhì Kàgàwà bhà ale

* 15:19 15.19 Ìlirikò ní'ì Màkèdòniyà tò pbiiri tí ì'ì kyèròkyèrò atdí mùlengù. * 15:21 15.21 Ìsa 52.15 † 15:26 15.26 Pbàròmà tò ndi ndi bhàrèwà àndi òná kàsùmì ó, Polò ì'ì Kòritò tò kigò ó Àkayà tò pbiiri ò.

àkàná ì rònzì ka dhu bhěyi. Nyí nyàkă nyõnzì kà dzùnà kà rí atdyúna òho fukú kóró dhu nĩ. Obhó tí, íyàdhiyà ónzì ábhò ale nyú dzùnà. Ndirò kõnzì dzùnàdu nyú mà átò.

³ Òvi nyòvi Perèsilá mà pbìndà kpatsibhále Ákilá nà*. Abádhí ní yà atdíkpá mà marí Yèsù Krístò bhà kasu ònzì màná ale. ⁴ Abádhí átsù mbèmbè 'ùve pbàkà ípìrõnga àpà ì í 'ìgù rò. Ní ma màdu òtsò abádhí tò. Ndirò, ìnzì ní ima kèlè ndi atdirò ma màdu òtsò abádhí tò, pbétù ìnzì ní Pbàyàhúdí tò pbìrì ò kóró kànísá nádu òtsò átò abádhí tò. ⁵ Òvi nyòvi yà abádhí mà t'ídzá arí 'ùndù kànísá átò. Òvi nyòvi yà atdidò ma mòzè Pàyinatò. Abadhi ní ndi wemberè tí Krístò na' u Àziyà tò pbiri ò bhà nzinzi ò ale. ⁶ Òvi nyòvi Màriyà yà atdidò aránà affina itu rò fukú dhu nĩ ale. ⁷ Òvi nyòvi Àndèrènikò mà Yùniyà nà. Abádhí ní fàkà pbìrì ò bhà, yà atdíkpá ka kusó mà màná imbi ò. Abádhí ní uvitatále yà atdidò ka kárá ìfùna, ndirò abádhí ní angiyà rò Krístò ná' u rùdú ale.

⁸ Òvi nyòvi Àpùliyatò, yà atdidò ma mòzè Ádrùngbàle-nyutsi ale. ⁹ Òvi nyòvi Rùbanù, Krístò bhà kasu ònzì mà marí nà odhìkà. Ndirò, òvi nyòvi Sitaki, yà atdidò ma mòzè ale. ¹⁰ Òvi nyòvi Àpelè, yà Krístò-nyutsi pbìndà a'uta tò obhõnga nitè kpangba ale. Òvi nyòvi Àristòbulò bhà idzá aróko ale. ¹¹ Òvi nyòvi Yèrèdiyò, fàkà pbìrì ò ale. Òvi nyòvi Ádrùngbàle Yèsù ná' u ale, kàkà Nàrkisò bhà idzá aróko. ¹² Òvi nyòvi Tirifena mà Tirifosà màná, yà atdidò Ádrùngbàle bhà dhu arí affiya àtdù vèbhále. Òvi nyòvi yà atdidò ma mòzè Persi átò, yà atdidò Ádrùngbàle bhà dhu arí affina àtdù tsibhále. ¹³ Òvi nyòvi Rufù, yà Ádrùngbàle ópì fìndà ale. Ndirò òvi nyòvi kà-tsánà yà ma maròzùna átò íyàdu bhěyi ale. ¹⁴ Òvi nyòvi Àsikritò mà, Fùlegò mà, Hérmè mà, Patròbà mà, Èrmà mà, yà atdíkpá abádhí arí'ì màná odhíyà màná. ¹⁵ Òvi nyòvi Filòlogò mà Yùliyà nà, nyàdù Nèrewù mà òvi awèná màná. Ndirò òvi nyòvi Òlipà mà yà ì arí'ì màná atdíkpá Kàgàwà bhà kóró ale màná. ¹⁶ Òvi nyòvi nyí mběyi nzínzikù ò, nyàtsè nyí àdhàdhì odhì arónzina dhu bhěyi. Krístò bhà kànísá kóró nóvi nyí.

Kà riku dòná rò nĩ, Pòlò rí sedzà àbhù Romà ò pbàkrístò tò dhu

¹⁷ Àbanĩnzò, ma mìtdè nyí itdè tí, nyàndà nga mběyi kàkà ìndrù-õnga àpà arí 'ùndò ale nà. I ale ní kàkà ngùkpá ale àbhù rádù rùvò idzi otu ò rò, 'adù àmbe yà fukú ka kúdhe dhu àgò dõ ale. Ní nyí nyàkă nyùtù nyí, nyòkò itse abádhí rò rò. ¹⁸ Obhó tí, ì dhu bhěyi ale-tidò náarí kàsùna ònzì ní nzi àlè tò Ádrùngbàle Krístò, pbétù abádhí arí kàsùna ònzì dhu ní òya kèlè. Ndirò, abádhí arádù kàkà isísó affiya nà ale nátra òvòvù ndirò utrátà tò òtèya nĩ. ¹⁹ Nyí nàndà dhu nĩ, kóró ale ùni wà ìngbà dhu bhěyi màtì nyí nyarí Ádrùngbàle ìfù dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, idhèdu ìka ndi atdidò okúku dò rò. Pbétù, ma mòzè nyí'ì dhu-õnga t'òvòvòtálè tí idzinga t'ònzita-otù ò. Ndirò nyí nyàkă nyòkò ìlilá ale tí, nyíndà nyí nzère dhu rò rò. ²⁰ Ndi dhu bhěyi nyí nyònzì dhu rò, Kàgàwà, yà màràngà ìbho arí ale, rí p̄fõmvo Sitani-òbì ito, ndàbhù nyòbè dònà p̄fõku-tsítsirò ìnzà òtrò idho ò.

Àlè tò Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà idzinga nákă ndi'ì atdíkpá nyí màná!

* 16:3 16.3 Kas 18.1-3

²¹ Timòtewà, kasu tó odhìdu nóvì nyí'í. Ndirò fàká pbìrì ǒ bhà: Lùkiyò, Yàsónà, Sòsipátrò mànà nóvì nyí átò.

²² Yàrí bhàrwà Pòlò áví rándí fùkù ní ima, Tèrtiyò. Ní ma mòvì nyí yà àlě núngbò Ádrùngbǎle-ovò rǒ.

²³ Gǎyò, yà ima, Pòlò nakò pbi idzá ndirò yà kànisa ǒ kóró ale nákö arí ròngò 'ùndu pbi idzá ale, nóvì nyí'í. Àlě t'adònà Kwartò mà, Rǎstò yà kigò ǒ mali òdo arí ale mànà nóvì nyí.

[²⁴ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga náká ndì'ì nyí nà kóró. Àmìnà.]

Atdíró tí Kàgàwà àkǎ ilèta nà dhu

²⁵ Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Àbadhi rí'ì inè obi nà ndàbhu nyí nyìkò pòtsó a'uta ǒ yà ma maróvona indrù tò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürù-otù ǒ. Ndi Màkürù-otù ǒ, Kàgàwà ábhu kuni yà mùhàngú ò rò okónà órù ò dhu.

²⁶ Ní kòmbí, àdhàdhì Àbadhi, yà dhòdhódhóngà nà arádi ale núyá dhu bhèyi, mà móvò yà pbànábí andí Krístò-okú dò rò dhu, ndí'í kóró pbìrì ǒ ale náa'u tí ka, 'àdù kífù.

²⁷ Nírò Kàgàwà, yà atdíró tí arí'ì dhu-ǒnga t'óvòtatále tí ale, náká ilèta nà dhòdhódhóngà Yèsù Krístò-otù ǒ kǎnzì dhu-okú dò rò! Àmìnà.

Kòritò

Ǿ Kànìsà tò Pòlò andí wemberè tí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǾ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù bhà uvitatále. Kängbe ndi Kòritò tò kigò Ǿ Kànìsà wemberè tí, mbèmbè iwà imbò kumì ato nùdà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǾ rórò (Kas 18.1-3). Kándi bhàruwà ndi Kànìsà tò mbèmbè iwà imbò ato nùdà rórò. Ndi kàsùmì Ǿ kätù ndi Èfesò tò kigò Ǿ.

Kòritò ni'ì Àkayà tò pbirì Ǿ ádrùngbǎ kigò (Kòmbi ka kárí ndi pbirì ànzi Pbagiríki tò pbirì tí). Ndi kigò Ǿ i'ì ale-tidò ni'ì dhèdhèrò pbirì Ǿ bhà: Pbagiríki mà, Pbarómá mà, Pbayàhúdì mà. Tdǎ ì a'ù Yèsù rò, ì ale nzinzi Ǿ ábhò ale nyú nóongónà sànamǔ-nzo-owù nungu, 'àdù dhèdhèrò irèta-tidò-owù nungu átò.

Pòlò náaba màkùrù dhèdhèrò ale-ti'ónǎ rò Kòritò tò kigò Ǿ Kànìsà Ǿ arí ndónzi dhu dǾ (1Kò 1.11; 5.1). Ndi kigò Ǿ pbàkrístò náazè dhu ní Pòlò ritè ìngbà dhu bhèyi màti ì ádù òko inzà Yèsù ná'ù ale nzinzi Ǿ dhu fíyò. Ní wemberè tò pbìndà bhàruwà Ǿ, Pòlò rǐ dhu àndí yà ndi ndábà màkùrù dǾ, ndàdù dhu àdu yà tsùnà ka kóngù dhu dǾ.

Bhàruwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-9).
- Ìndrǔ-ǒnga rǐ ndùndò Kànìsà Ǿ dhu (1.10-4.21).
- Ìnzà ìndrǔ àkǎ 'ònzì mànyòni dhu mà, ì nùmbǎ ale àkǎnà 'òkò tí fǐ-dzà dhu mànà dhu (5.1-7.40).
- Pbakrístò rǐ'ì dǒyà ìtirò Kàgàwà-nyìkpó Ǿ dhu (8.1-11.1).
- Sòmǎ-dzà Ǿ vèbhále mà kpabhále mànà àkǎ 'ì'ì nà ófò mà, Ádrùngbǎle Yèsù àbhǎ rí kìrè ònyù dǾ dhu mànà (11.2-34).
- Ìlǐlǎ-Alafí arúbhòna dhèdhèrò perè-tidò, kà ní ka kádù kasu ònzì tí Kànìsà Ǿ dhu mànà (12.1-14.40).
- Krístò ìngbè ndi òve-bvù rò dhu dǾ Yèsù ná'ù ale nùngbeya ì dhu níde dhu (15.1-58).
- Bhàruwà rǐku dónà rò dhu (16.1-24).

Pòlò rǐ Kòritò tò kigò Ǿ pbàkrístò nóvi dhu

(1Kò 1.1-7; Kas 18.1-11; Fìl 1.3-6; Kòl 1.3-6)

¹ Yàrí bhàruwà nandí ní ìma, Pòlò, yà Kàgàwà ànzi ndi nyú ndi ndozé ka dhu bhèyi rǐ'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Mǎ mí'ì atdíkpá àlè t'ádónà Sòsitèni* mànà. ² Ma màndí dhu fǔkù, Kòritò tò kigò Ǿ rǐ'ì Kàgàwà bhà kànìsà tírò. Nyí ní yà nyí nyú'ò nyí nyílǎ Kàgàwà-nyìkpó Ǿ Yèsù Krístò nyí nyá'ù dhu-otù Ǿ ale. Kàgàwà ùnzì nyí ndíní nyí nyoko tí pbìndà ale tí, kórò ngǔkpà ale kǎkǎ àlè tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-òvò ìfǔ arí kórò ngari Ǿ mànà. Ndi Yèsù Krístò ní abádhí tò Ádrùngbǎle, ndirò ka ní àlè tò Ádrùngbǎle átò. ³ Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, ndi àlè tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhu nyòkò màrùngǎ Ǿ.

Yèsù Krístò-otù Ǿ àlè karàbàna asota

* 1:1 1.1 Kas 18.17

⁴ Ma marí òtso àbhù bilínganà p̀bàkà Kàgàwà tò okúku d̀ò rò, yà Kàgàwà àbhù nyàbà Yèsù Krístò-otù ǒ ídzinga-okú d̀ò rò. ⁵ Obhó tí, Krístò mànà fùkú ungbòta-otù ǒ, Kàgàwà írà nyí kóró dhu ní, ròsè d̀òtsí ní yà ale-d̀ò àlù rí ɔte ùno nyí nyári dhu mà, inga nyí nyúni dhu mànà dhu ní. ⁶ Krístò d̀ǒ ka káwe dhu nábà ngari obi nyú nà afiku ǒ. ⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà àlè tó Ádr̀ungbàlè Yèsù Krístò rí nditè k̀pangba ònà idho ǒdo nyí nyí ònanà, r̀ukú ndi ǹòtd̀i Hìl̀á-Alafí aríbhona indr̀ù tò perè rí mbá ìì atd̀í matí. ⁸ Ka ní ndi nyí nabhùya nyikò p̀òtsò, r̀àrà àhu yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòd̀i dhu ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyòbbhu rí atd̀í afátá d̀ǒ matí atd̀í ale mà nù'íya ìmbá, wò ndi àlè tó Ádr̀ungbàlè Yèsù Krístò r̀ingo ònà idho ǒ. ⁹ Kàgàwà ní ndi nd̀ùnò dhu ìfù arí ale. Àbadhi ní ndi nyí nunzi nyũngbò nyí Idhùnà Yèsù Krístò, àlè tó Ádr̀ungbàlè mànà.

Indr̀ù-ǒnga rí nd̀undo Kànisa ǒ dhu

¹⁰ Àbanĩnzò, ma matdè nyí itdè tí àlè tó Ádr̀ungbàlè Yèsù Krístò-ɔ̀vò r̀ǒ, ndĩnĩ nyí kóró nyí nyowu tí ɔte r̀ǒ atd̀í dhu d̀ǒ, ìmbá indr̀ù-ǒnga rí nd̀undo dhu ràd̀ù ìì nzínziku ǒ. Nyí nyàkà nyòkò atd̀íngá ǒ, nyí'ì atd̀í inga t'únita nà, nyàd̀ù ìì atd̀í irèta nà. ¹¹ Obhó tí, àbanĩnzò, Klòè bhà-dzà-bhà-tsù, ma miri dhu atsu rarí'ì nzínziku ǒ. ¹² Ma matina yà dhu bhèyi: ingbatí ìi ndi ale mà nzínziku ǒ náarí vurò dhu ùno ngàtsi ale r̀unona dhu nà. Atd̀í ale náaratina: «Íma, ma ní Polò bhà ale,» ngàtsi ale ràd̀ù àtina: «Íma, ma ní Apolò bhà ale.» Ndirò ngàtsi ale arátina: «Íma, ma ní Kefá* bhà ale,» ngàtsi-tsi ràd̀ù àtina: «Íma, ma ní Krístò bhà ale.» ¹³ Ní, Krístò-ǒnga nùndò tí ùndo ndi? Tí ima Polò ndi ka kutó ma müsàlabhà d̀ǒ okúku d̀ò rò? Nyí nyalú tí bàtizò, ima, Polò nòvòvò r̀ǒ? ¹⁴ Ma marí òtso àbhù Kàgàwà tò, inzà ma mábhù bàtizò nzínziku ǒ atd̀í ale tò matí dhu-okú d̀ò rò, pbètù, ma múbho ka fíyò ní Krisipò* mà kèlè Gàyò* nà, ¹⁵ akye atd̀í ale mà náarana àtina, nyí rálù bàtizò ɔ̀vòdu r̀ǒ nĩ. ¹⁶ Mbèmbè àdzo dhu ní, ma múbho bàtizò átò Stifanù bhà-dzà-bhà tò dhu*. Ròsè kòrì ale d̀ónà, ma m̀eni nzà iwà ma mábhù bàtizò ngàtsi ale tò matí dhu.

Yèsù Krístò ní Kàgàwà bhà ádr̀ungbànga tó obi mà, kàbhà dhu-ǒnga t'òvòta tó ǒfò mànà

¹⁷ Krístò nívi nzà ma mirà bàtizò ùbho indr̀ù tò, pbètù kivi ma ndĩnĩ ma m̀ovo tí ídzi Màkùrù indr̀ù tò. Kivi ma ndĩnĩ ma mara tí kòvò r̀ǒ inzà ma mitsu indr̀ù arí'ì nà dhu-ǒnga t'òvòta tò irèta ɔ̀tèdu ǒ r̀órò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò avè müsàlabhà d̀ǒ dhu níwí nzà ndi ndí'ì nà ádr̀ungbànga tó obi. ¹⁸ Obhó tí, Krístò avè müsàlabhà d̀ǒ dhu tó màkùrù ɔ̀vo ka kí indr̀ù tò dhu, nòzù kàkà dhòdhòdhonganà ì uwiya tí arówu ale náarad̀ù ìmbá tina nà dhu tí. Pbètù àlè tò, yà àlè igù kà rí rò, ndi màkùrù rítèna ní Kàgàwà bhà ádr̀ungbànga tó obi. ¹⁹ Obhó tí, Hìl̀á Andítá ǒ Kàgàwà rátina: «Ma minzaya dhu-ǒnga t'òvòta nùni ale tó dhu-ǒnga t'òvòta. Ma mabhùya yà inga t'únita nà arí'ì ale tó inga t'únita ruwí*.»

²⁰ Nírò, ádhi pbá ale ndi dhu-ǒnga t'òvòta tò irèta nà arí'ì? Ádhi pbá ale ndi dhu-ǒnga t'òvòta tò irèta nà arí'ì? Ádhi pbá ale ndi yà kòmbí arí'ì adzi ǒ ka kádù

* **1:12** 1.12 Kefá ní Péterù Phàgíríkí t'ávana ǒ. * **1:14** 1.14 Kas 18.8 * **1:14** 1.14 Kas 19.29

* **1:16** 1.16 1Kò 16.15-17 * **1:19** 1.19 Ìsa 29.14

òzùna òte tó kòngò tí? Kàgàwà nábhu tí nzá yà adzi ò dhu-ònga t'òvòta rì'ì ìmbà tina nà dhu tí?

²¹ Obhó tí, ìnzì ní ìndrù arí dhu-ònga òvò ní irèta-otù ò nga ndi ìndrù ràdù Kàgàwà ùni Kàgàwà bhà dhu-ònga t'òvòta tó ófò ò ní. Pbéù, yà àlè karòvona ìndrù tò Ídzi Màkürù-otù ò nga ní ndi, Kàgàwà núudhé ndìgù ndi ná'ù ale ní, ìmbà atdídená ale mà ràmbe ndi Màkürù òzù dō ìmbà tina nà dhu tí. ²² Tdù ì a'u Ídzi Màkürù rò, Pbayàhúdí nàaròzèna dhu ní, 'àla pé idho rì 'ùkò ní ize angyi, ndirò ìnzì ní Pbayàhúdí nàarónena dhu ní, 'irì pé dhu-ònga t'òvòta tó irèta tó òte. ²³ Pbéù má'ì, má mári pbindà Ídzi Màkürù ùno ale ní Krístò, yà müsàlabhà dō ka kutò ale. Ní, ndi Ídzi Màkürù ùno ka kí ìndrù tò dhu nàaràdù Pbayàhúdí-ònga ìwà ìwà tí, ìnzì ní Pbayàhúdí ràdù kòzù ìmbà tina nà dhu tí. ²⁴ Pbéù, kàkà Kàgàwà núunzi rì'ì pbindà ale tí ale tò, ìmbà rì'ì Pbayàhúdí màtí, ndirò ngàtsi ní ìnzì ní Pbayàhúdí màtí, Krístò rìtèna dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó obi mà, kàbhà dhu-ònga t'òvòta tó ófò mànà. ²⁵ Obhó tí, yà ìndrù ròzùna rì'ì ìmbà tina nà dhu tí Kàgàwà bhà Màkürù nùdà wà ìndrù tò dhu-ònga t'òvòta tó irèta. Ndirò yà abádhí ròzùna rì'ì ìvíví dhu tí Kàgàwà bhà Màkürù rì'ì obi nà ròsè ìndrù rì'ì nà obi dònà.

²⁶ Nírò àbanínzò, nyirè pé nyí nyí'ì òná ófò, yà Kàgàwà únzi nyí nyí'ì pbindà ale tí rò: ìnzì ní ábhò ale ì nzínziku ò rì'ì dhu-ònga t'òvòta tó irèta nà ádhàdhì yà ìndrù rìrèna dhu bhèyi. Ìnzì ní ábhò ale mà ì nzínziku ò rì'ì ádrùngbànga tó obi nà, ndirò ìnzì ní ábhò ale ì nzínziku ò ka kádù òzùna kámá-tidò tí. ²⁷ Pbéù, Kàgàwà òvò yà adzi ò ale ràdù òzùna ìmbà tìya nà dhu tí ale, ndíní dhu-ònga t'òvòta tó irèta nà ale-nyí niwu tí. Ndirò kòvò ìvíví dhu tí yà adzi ò ale ràdù òzùna ale, ndíní obi nà ale-nyí niwu tí. ²⁸ Kávò yà adzi ò ale ràdù òzùna àkyàkyè dhu tí dhu, ndirò gàyàna ònzi abádhí rì dhu, yà ìmbà tìya nà dhu tí rì'ì ìndrù-nyìkpò ò dhu, ndíní yà àkàkà dhu tí ìndrù ròzùna dhu nugolo tí. ²⁹ Kánzi ka ndi dhu bhèyi, akye atdí ale mà nàarana ndídzi ndítirò ónzínà ní. ³⁰ Kàgàwà ní ndi nyí nùngbò Yèsù Krístò mànà. Kàbhà Krístò rì'ì àlè tò yà ndi ndarí dhu-ònga òvò ní irèta tí. Kà-tì ní, Krístò-otù ò kòzù àlè obhónángatále tí, kù'ò àlè àlè rìlè nyìkpóna ò, ndirò kùwu àlè àlè tó nzérenga ò rò. ³¹ Ádhàdhì yà Ìlilá Andítá nàarúnona dhu bhèyi: «Ndì nòzè ndídzi ndi ale, náká ndídzi ndi Ádrùngbàle Kàgàwà-okú dò rò tí*.»

2

Krístò yà müsàlabhà dō ka kutò dō màkürù

(2Kò 4.5-7; Èfe 3.2-11; 1Yù 2.20,27)

¹ Àbanínzò, ima nyú mà, yà fùràbvù mà mára àhu, madù àrà órù ò aróko dhu yà Kàgàwà itè àlè tò nóvò rò fùkù òná kàsùmì ò, mà mára nzá ì dhu òvò rò fùkù ìdzidzò òte-tidò ò, ndirò mà mára nzá kòvò rò yà adzi ò dhu-ònga t'òvòta tó irèta-tidò ò. ² Obhó tí, yà atdíkpá àlè kí'ì nyí mànà òná kàsùmì ò, mà mudhé ndíní mà mara tí òte rò dònà ní atdí dhu kèlè. Ndi dhu ní Yèsù Krístò, yà müsàlabhà dō kutò dō màkürù. ³ Ndirò, fùràbvù mà mí'ì nínnganí, mà mí'ì ìvívínga nà, mà mí'ì odo nà, madù àmbe ìvì dō*. ⁴ Mà mára dhu ùdhe rò, madù dhu òvò fùkù rò, mà mónzì nzá ì dhu ndíní

ma midha tí afíku nyá'ù dhu yà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta náaríbhona indrù tò òvòvù ote nǎ. Pbéù ma mónzì i dhu Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó obi nǎ, ⁵ inzi fùkú a'uta níidè tí indrù arí dhu-ǒnga òvò nǎ irèta dǒ, pbétù ndíní kídè tí Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó obi dǒ.

Hlǎ-Alafí rǎ Kàgàwà arí dhu-ǒnga òvò tí dhu itè àlě tò dhu

⁶ Inè màtí kà rǎ'í ndi dhu bhèyi rò, mã marí dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta tó dhu nóvo kàkà iwà ó'ò affiya ònǎ rò ale tò. I dhu ní nzi yà adzi ó dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta-tidò, ndirò ka ní nzi yà adzi dǒ idzi nónyè, yà nzi fiyó idzi rádù àpere ale tò irèta-tidò. ⁷ Mã maròvona ní Kàgàwà bhà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta yà òrù ò okónà. Inzá ndi ndapè yà adzi òbhòlò rórò, kàvò wò ndi dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta ndíní àlě kotsúya tí pòndà ádrùngbànga tó awáwù ò otùna ó. ⁸ Yà adzi dǒ idzi nónyè ale nzínzi ó, wò ndi dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta dǒ dhu núni atdí ale mã ní'í mbá. Dhu i'ina gukyè abádhí uní ka dhu tí, ní abádhí utóna nzi wò ádrùngbànga tó awáwù nà Ádrùngbàle mùsalabhà dǒ. ⁹ Kàgàwà anzì dhu rǎ'í àdhàdhì yà Hlǎ Andítá náarúnvona dhu bhèyi:

«Yà inzá atdí ale mã náapèna àlǎna, ndirò inzá atdí ale mã náapèna ìrina dhu,

yà inzá apèna ìse atdí ale-afí ò màtí dhu,

ní ndi, Kàgàwà abhòlò angyangyi kàkà ndi nózè ale tò*.»

¹⁰ Àlě tò ní ndi Kàgàwà itè yà òrù ò ndi ndili pòndà dhu pòndà Hlǎ-Alafí-otù ó. Obhó tí, Hlǎ-Alafí arí kóró dhu àndà, ìmbá rǎ'í Kàgàwà údhè ndi ndonzi tí dhu, yà atdí dǒ kádù òrùnà màtí. ¹¹ Ádhi pbá ale ndi indrù nzínzi ó, ngátsi ale-afí rǎrèna dhu ùni rádù, inzá ní ndi ale-afí yà kà'ò rǎ'í kèlě núni ka rò? Ndirò, Kàgàwà bhà irèta núni rádù atdí ale mã rǎ'í ìmbá, inzá ní kàbhà Hlǎ-Alafí kèlě núni ka rò. ¹² Ndirò àlě, àlě kí'í nà ní nzi yà adzi ó ale arí'í nà ale-afí-tidò, pbétù àlě kí'í nà ní Hlǎ-Alafí yà Kàgàwà bhà rò irà, ndíní àlě kuni tí àlě tò Kàgàwà íbhò kóró dhu. ¹³ Ndirò, yà mã mí Kàgàwà bhà màkàrù òvo indrù tò rò, mã marí nzi kòvo indrù tò dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta ò rò àhu ote-tidò ó, pbétù mã marí kòvo Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí ìbhò fàkà obhóná ote-tidò ó. Ndi dhu bhèyi ní ndi, mã marí Hlǎ-Alafí nàndà dhu àwè indrù tò ndi Hlǎ-Alafí íbhò fàkà ote-tidò ó.

¹⁴ Pbéù, yà adzi dǒ pòndà ófò ó tí arúbhi ale, ní rǎ nzi àdù ndi Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí ò rò ráhu ote à'ù. Obhó tí kà rádù kàla rǎ'í ìmbá tǎna nà dhu tí findà, inzi ndi dhu rádù òna àlu, ndirò Hlǎ-Alafí-otù ó tí ndi dhu rádù ale-dò àlu nídhuní. ¹⁵ Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí nà rǎ'í ale rǎ'í inè indrù-nyutsi rǎ'í kóró dhu rálù òna, pbétù ìmbá rǎ'í Hlǎ-Alafí nà ale-dò nálù ndi Alafí nà rǎ'í ale-nyutsi rǎ'í dhu rǎ nzi.

¹⁶ Hlǎ Andítá rǎtina:

«Ádhi pbá ale ndi Ádrùngbàle bhà irèta núni?

Ádhi pbá ale ndi kà tò rádù sedzà àbhù?»

Pbéù àlě'í, yà Hlǎ-Alafí nà àlě kí'í rò, àlě kí'í nà irèta ní Kristò bhà rò irà irèta.

* 2:9 2.9 Ìsa 64.3; 52.15

3

Kàgàwà bhà kasutále
(1Kò 4.1-6; Èbr 5.11-14)

¹ Pbakà ò àbaninzò, nzinziku ò ma mí'ì nínaganí, ma mábà nzá fangà mótè nyí mànà àdhàdhì Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí nà rí'ì ale bhèyi. Pbéù ma mótè nyí mànà àdhàdhì yà adzi ò dhu átdù afiýa ale bhèyi, ndirò òko òko ire tí fiyó a'uta ò Krístò-nyutsi ale bhèyi. ² Ma mábhù nyí nyòmùvù dhu ní'ì màkyí*. Ma mábhù nzá odù ró'ó ònyù nyòmù, ìnzí nyí nyádù kà-lèmà ònzì ale tí nyí nyí'ì dhu-okú dò rò. Ndirò kòmbí màtí nyí nyí nzi àdù kà-lèmà ònzì, ³ òko nyí nyòko yà adzi ò dhu átdù afiku ró nídhuní. Obhó tí, yà òko adha mà anya mànà nóko nzinziku ò dhu, nítè tí nzá dhu, yà adzi ò dhu rátdù afiku, ndirò nyí raróko yà ìnzá Kàgàwà núnì ale náaróko òná ófò ò? ⁴ Wò nzinziku ò atdí ale rátina: Ìma, ìma ní Polò bhà ale, ngàtsi ale ràdù àtìnà: Ìma, ìma ní Apolò bhà ale rò, ní wò nyí nyóonzina dhu tí nzi ìnzá Kàgàwà núnì ale tò ófò ò dhu?

⁵ Nírò, Apolò ní àdhi? Ndirò, Polò ní àdhi? Mǎ'ì ní Kàgàwà bhà kasutále, yà nyí nyá'ù Krístò otùya ò ale. Mǎ mónzì ndi kasu, ngàtsi ale rònzì ka yà Ádrungbǎle abhù fìndà perè-bvu rǒ. ⁶ Mǎ mí'ì àdhàdhì yà inga ò kasu nanzì ale bhèyi: Ìma, ma mazò itse, ndirò Apolò adù idha ùdho kà dǒ. Pbéù, Kàgàwà ní ndi adù kàbhù ròvì. ⁷ Ní, wò ndi itse nòzò ale mà, kà-dǒ idha nùdho ale mànà, kóró ní nzi dhu. Kàgàwà ní ndi rí'ì ngari nà, kàbhù ndi ndi itse ròvì dhu-okú dò rò. ⁸ Itse nòzò ale mà, kà-dǒ idha nùdho ale mànà kóró rí'ì àdhàdhì: ndirò, Kàgàwà núubhòya ìngbátí ìli ndi ale bhà mùkimbà mà, àdhàdhì ndi ale anzi kasu-bvu rǒ. ⁹ Obhó tí, mà, mǎ'ì ní atdíkpá arí Kàgàwà bhà kasu ònzì ale. Nyí, nyí ní Kàgàwà bhà ònzìbvu.

Kàgàwà udhèya pbìndà kasutále-kàsù kàzu nǐ dhu

Nyí ní átò Kàgàwà rǒsìna idza. ¹⁰ Ní, yà idù Kàgàwà ìbhò ìdzinga-bvu rǒ, ndirò àdhàdhì yà idza òsì arí nyìkpóna ótdyù ale bhèyi, ma mópè ndi mǒrù idza-pfò [Ídzi Màkürù t'únòta-otù ò.] Ndirò kòmbí, ngàtsi ale nádù ndi ndi idza òsì kà-dǒ. Pbéù dhu àkǎ ìngbátí ìli ndi ale mà ràndà nga mbèyi, ìngbà dhu bhèyi màtí ndi ndòsì kà-dǒ dhu nà. ¹¹ Obhó tí, ìmbà ngàtsi idza-pfò òpè ràdù ndòrù, yà iwà ka kórù-tsí tò ngari ò ale rí'ì. Ndi idza-pfò ní Yèsù Krístò. ¹² Ìndrù rí'ì ìnè ndòsì wò ndi òru ka kórù idza-pfò dǒ abho ràdù òdhò dhu-tidò ní: orò, tsumà, ndirò orù odzina nà odu-tidò mà. Ngàtsi ale rí'ì ìnè ndòsì kà-dǒ ìnzí ràdù òdhò abho dhu-tidò ní: itsu, tsìtsò, ayi mà. ¹³ Kàgàwà rí ìndrù-ànyà ìtdì nínaganí rí ndònzì dhu nítèya ìngbà tí ìli ndi ale bhà kasu tò ófò kpangba. Obhó tí ndi nínaganí, Kàgàwà núudhèya ìngbátí ìli ndi ale bhà kasu mà kàzu nǐ, kàzu ràdù ndi ndi ale bhà kasu tò ófò nítè. ¹⁴ Ní, dhu í'íya gukyè ìnzá yà ndi ale asì wò ndi idza-pfò dǒ dhu nógbè kàzu ò dhu tí, ní ndi ale náabáya mùkimbà. ¹⁵ Pbéù yà ndi ale asì dhu nógbèya gukyè, ní ndi ale náabáya nzi mùkimbà. Àbadhi nyú nditírò nógúya ògù, pbéù ndi dhu ní'íya àdhàdhì kàzu òná ndi nòtò ndàdù ògù ale bhèyi.

¹⁶ Nyí nyúni tí obhó dhu nyí rǎrǎ Kàgàwà bhà idza, ndirò kàbhà Hlǎ-Alafí rarádi nyukutsi? ¹⁷ Obhó tí Kàgàwà bhà idza ní Hlǎ idza, ní nyí

* 3:2 3.2 Màkyí tí Polò rátina dhu ní yà ndi nudhè kàkà ìnzá àpè ò'ò fiyó a'uta ò ale tò isísó ró'ó dhu.

ní ndi kàbhà idza. Nírò, ndi ale apé Kàgàwà bhà idza ùgòlò, ní Kàgàwà adàya ndi ale ùgolo átò.

Kàgàwà íbhò kóró dhu fùkù fùkú idzinga-okú dò rò

¹⁸ Atdí ale mà àkǎ nzá ndùtrá ndi ndítírò. Nzínziku ǒ atdí ale mà náapè ndòzù iwà ndi ndúni dhu-ǒnga t'óvòta yà adzi ǒ ale tó ǒfò ǒ dhu tí, ní ndi ale àkǎ ndùbhà ndi dhu-ǒnga t'óvòta-tidò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà ràdù ì'ì obhóná dhu-ǒnga t'óvòta nùni ale tí. ¹⁹ Obhó tí, yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta-tidò ní ìmbǎ tǐna nà irèta Kàgàwà-ònzí. Hlǐlá Andítá náarátina: «Kàgàwà arí dhu-ǒnga t'óvòta ì ùni dhu tí arí 'àti ale nòtsi yà itírò abádhí ùpe fíyó adà ǒ*.» ²⁰ Ndirò Andítá rátina átò: «Ádrùngbǎle Kàgàwà nùni wà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà ale tí rí 'òzù ale tó irèta. Kùni wà dhu, ndi irèta rǎrǐ mbǎ tǐna nà dhu*.»

²¹ Nírò, atdí ale mà àkǎ nzá ndòyò ndi ngǎtsi ale-okú dò rò. Obhó tí, kóró dhu rǐ'ì fùkú idzinga tò. ²² Ima Polò, Apolò, Péterù, Kàgàwà íbhò mà fùkù fùkú idzinga tò. Ndirò yà adzi, ípirǒnga, ǒve, yà kòmbí rí'ì dhu, olù ríwu dhu màná kóró Kàgàwà íbhò fùkù fùkú idzinga tò. ²³ Ndirò nyí'ina, nyí ní Krístò bhà ale, ndirò Krístò ní Kàgàwà bhà ale.

4

Inzá dhu àkǎ kǒnzi Krístò bhà kasutále gàyà dhu
(Rom 14.10-12; 1Kò 3.5-9)

¹ Nírò, dhu àkǎ ìndrù ròzù mà'ì Krístò bhà kasutále tí, ndirò Kàgàwà bhà obhónga ùdhé arí ìndrù tò ale tí. Rìrà àhù kòmbí nga ò, ì obhónga náaróko órù ò. ² Nyí nyùnì wà dhu, wò ndi ádrùngbǎnga-tidò ka kábhù foná ale rǎràdù àkǎ ndí'ì yà fìndà ka kàvi dhu ònzí arí ale tí. ³ Pbàkà ǒ, ìnzí ní àpbè ndi akekpá màtí nyǎnò ànyádu, ndirò ngǎtsi nǐ, ìndrù-bvǎ dhèwani rùnò ndi ànyádu. Ndirò ima nyé matirò ma mí nzí adù ànyádu ùnò. ⁴ Obhó tí, pbàkà irèta nyú mà nòbhù nzá mà atdí dhu-okú dò rò màtí, pbètù ndi dhu rǐ nzí àtina, ima rǎrǐ obhónángatále. Ádrùngbǎle ní ndi ànyádu ùnò rádù. ⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nzá nyùnò ìndrù-ànyá angyinǎ rò, ìnzá àkò ka kakò kàsùmì àpè àkǎ rórò. Nyí nyàkǎ nyòdò nga, rǎrà àhù Ádrùngbǎle rǐngò dhu ò. Ka ní ndi kóró dhu yà ùru ka kuru ìnò ò nitèya kpangba awáwù ò, ndàdù yà ìndrù aròdona afiya ò dhu núpfo kpangba. Ní Kàgàwà nífuya ìngbatí ìli ndi ale mà ndi ale bhà kasu-bvu rò.

⁶ Àbanǐnzó, mà mùnò wò dhu fùkù, midyi Apolò bhà ǒfò mà pbàkà ǒfò nyú màná okúku dò rò. Mà midyi ì ǒfò, ndíní ròkǎ nyí nyùnì tí dhu, nyí rǎkǎ nzá nyòwù igi Andítá rǒ rò, ndirò nzínziku ǒ atdí ale mà rǎkǎ nzá ndidzǐ ndi, ndòlè ndi atdí ale ìnǎ rò, ndàdù ngǎtsi ale nídzèlè. ⁷ Ádhi pbá ale ndi nyí nǐli nyí'ì ádrùngbǎle tí ròsè ngǎkpa ale dònǎ? Tí obhó Kàgàwà ndi yà nyí nyarí'ì nà kóró dhu nubhò ìndù? Kǎpé ì'ì wò dhu bhèyi, ní ádhu-okú dò rò nga ndi nyí nyádù àmbe nyoyò dǒ, ìnzá nyí nyabà ì dhu Kàgàwà-fó dhu bhèyi ní?

⁸ Nyí pbání iwà nyí nyábà yà nyí nyí atdyúya òho kóró dhu! Nyí pbání iwà nyí nyóngò ònzítále tí! Nyí pbání iwà nyí nyóngò ádròdrò kámá tí!

Pbètù mǎ'í na, mǎ ní nzí ádròdrò kámá. Nyí nyí'íná gukyè obhóngàtí ádròdrò kámá tí, ní mǎ mǎmbènà ì'í átò ádròdrò kámá tí atdíkpá nyí mànà. ⁹ Obhó tí, ima ní dhu ròlo Kágàwà úlí mǎ'í, mǎ uvitatále tírò, mí'í olù ale tí kóró ale rǒ dhu bhèyi. Mǎ mí'í àdhàdhì ànyàya ka kítì ndíní ka kokyè tí ale bhèyi. Obhó tí, mǎ mí'í àdhàdhì kóró yà adzi ǒ ale mà, màlàyíká mànà dhu rǐ rǒyá rí ndònzí dhu àndà ale bhèyi*. ¹⁰ Mǎ pbání ndi àkyàkyè ale Krístò-okú dǒ rò, nyǎdù ì'í dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà ale Krístò-nyutsi. Mǎ pbání ndi ivívi ale, nyǎdù ì'í obi nà ale. Ìndrú arí itsika ònzí, pbètù, abádhí arádù nyífu! ¹¹ Rírà àhù kòmbí nga ò, mǎ mí'í àwù nà, mǎ mí'í òmvùna mǎ mí dhu-atdyú nà, mǎ mí'í ìmbǎ mùdzarù nà ròká. Ka karávu ròká, màdù àmbe ùbhi dǒ, ìmbǎ mǎ móko ró nga rǐ'í rórò. ¹² Mǎ mǎrì adyo ìvò, màmbe kasu ònzí dǒ ǒtsúka nyú ní ònyè mǎ mabá tí. Mǎ'í ní ka kí dhu ùnò rò, mǎ mǎrì í ale àsò àsò tí. Ìndrú rǐ màbhù màbà àpè rò, mǎ mǎrì dhu-dzi òndù òndù tí. ¹³ Mǎ'í ka kùdhù rò, mǎ mǎrì ǒte àdù ìyònga ǒ. Kòmbí màtí ka kí mǒzù àdhàdhì yà adzi ǒ tsítsò bhèyi, ndirò kóró ale mà náarí mǒzù mí'í yà adzi ǒ andrita bhèyi.

Pòlò bhà irèta yà atdíǒ ndi ndòzè pbìndà nzónzo-okú dǒ rò

¹⁴ Ma màndí nzá yà dhu fùkù ndíní nyíku nabhù tí rìwù, pbètù ma màndí ka ndíní nyíkpóku nabhù tí ròtdyù àdhàdhì pbàkà nzónzo yà atdíǒ ma mòzè bhèyi. ¹⁵ Obhó tí, atdí kumí lufù ale mà rǐ mbá dhu ùdhè fùkù Krístò-nyutsi ka kóko tí dhu dǒ, ní abákù rǐ mbá ì'í ibí. Obhó tí, ima ní ndi ma módhì nyí Ídzi Màkürù ma múnò fùkù dhu-otù ǒ, ndíní nyí nyoko tí Yèsù Krístò-nyutsi. ¹⁶ Nírò, ma màtdè nyí itdè tí, nyí nyàkà nyódyi pbàkà ǒfò. ¹⁷ Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, ma mòvì Tímòtewù tiku ò. Ka ní pbàńgba yà atdíǒ ma mòzè, ndirò mbèyi arí foná ka kàbhù Ádrùngbàle Yèsù bhà kasu ònzí. Kǎrì ndi Krístò-nyutsi ma marádi tí dhu tó gílímá àbhù nyirè. Ndi gílímá ní ndi ma marúdhena kóró ngari ònǎ kóró kánísá ǒ.

¹⁸ Nzínziku ǒ atdídhéná ale nǒpè 'ámbe inga irè dǒ ìnzí ma rǎrǎrà nyǎndà, ndi dhu ràdù 'àbhù 'ámbe 'idzi dǒ. ¹⁹ Pbètù, ma mǎrà àhù fǎrǎbvù ìnzá òtrò idho ǒ, Ádrùngbàle òzè ka ní. Ní ànyirò ní ndi, ma mí nzí kǒkò ò 'idzi arí itírò ale arúnona dhu kèlè núní, pbètù ma mí abádhí ràdù ònzínà dhu nálá átò! ²⁰ Obhó tí, òrù-akpá ǒ Ádrùngbá kamà Kágàwà bhà Idzi náarí nzí nditè yà ale-tsù ǒ ka kúnona dhu-otù ǒ tí, pbètù kǎrì nditè ádrùngbǎnga tó obi-otù ǒ. ²¹ Nírò, nyí nyòzè ní àdhu? Tí marà àhù fǎrǎbvù fudù mùgò nà, ndirò ngǎtsi ní, tí marà àhù àzè mà ìyònga mànà ní àlè afídu nà?

5

Mùnyòní ònzí rí ale àkǎ kodí Kànísá ǒ rò dhu

(Gál 5.9; 1Tì 1.19-20; Èbr 10.22)

¹ Dhu arí ndírì kóró ngari ònǎ kambe àtìna dǒ, nzínziku ǒ atdídhéná ale rarí mùnyòní ònzí. Ndi mùnyòní-tidò ní yà ìnzí arí ndònzí kǎkǎ ìnzá Kágàwà ná'ù ale nzínzì ǒ màtí: ka karátina nzínziku ǒ atdí ale ródyi olù-íyànà* ràdi pbìndà tsìbhále tí! ² Ní àzèmbè izu àmbènà nyùkǎ, nyǎdù

* **4:9** 4.9 Ànyàya ka kítì ndíní ka kokyè tí ale ka kabhùna rùvò rùwugà dǒ, ndíní ì nyuge tí òrù tó ìzà nà, ìndrú ràdù 'àndu 'ámbe ò ale rǒ rí ndònzí dhu àndà dǒ. * **5:1** 5.1 Law 18.8; Tòr 23.1

ndi dhu nònzi ale ipfo, nyödi nzínziku ð rò rò, nyí nyarádù òko nyámbe nyöyò dõ òyò tí! ³ Ima, ma mí'í itse rùkú rò ale-ngbò ònã rò, pbétù ma mí'í inè atdíkpá nyí mànà ale-afí ònã rò. Ní, ma mòtdì wà ndi dhu nònzi ale-ànyã, àdhàdhì inè àlè kí'í atdíkpá nyí mànà dhu bhèyi. ⁴ Ma mòtdì ndi ale-ànyã àlè tó Ádrungbãle Yèsù-òvò rò. Ndirò, nyündü nyí nyí rò, ma mí'íya inè átò atdíkpá nyí mànà ale-afí ònã rò, ndirò Ádrungbãle Yèsù bhà ádrungbãnga tó obi ní'íya inè nzínziku ð. ⁵ Nyí nyákã nyípfò wò ndi ale, nyãbhu p̄fomvo Sitanì tó*, ndínì kà-nyutsì rí'í nzérenga nabhù tí riku yà kà rãbana àpbè-otù ð. Ndi dhu bhèyi ní ndi kà rãdù ògù Ádrungbãle Yèsù ríngò ònã idho ð.

⁶ Nyí nyí nyöyò nzérenga-okú dò rò dhu ní nzi ídzi dhu! Nyí nyúni tí obhó dhu, ákè afi-ngba rarí ábhõ idyi nyú nábhù rãmò? ⁷ Nírò, nyí nyákã nyípfò wòrì nzérenga tó afi-ayí nyukutsi rò, ndínì nyí nyilá tí Kágawà-nyìkpó ð. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù ì'í àdhàdhì idyi-òwátá, yà inzã ka kàngbó afi ònã bhèyi, yà kòmbí nyí nyí'í ònã òfò bhèyi. Obhó tí, Kágawà ú'ò wà nyí nyílã nyìkpóna ð. Kãbhù wà Krístò perè tí àlè-okú dò rò àdhàdhì Pásika tó mùhendù tò Pbayàhúdì arózèna 'à'à tàrà-ngba bhèyi*. ⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, àlè kákã àlè rònzi àlè tó Pásika tó mùhendù ìnzì ní afi-ayí rí'í ònã mùgati nì. Kà-tì ní, nzérenga mà nzére dhu mànà tó afi-ayí nì. Pbéù, àlè kákã àlè rònzi ka ìmbã ònã afi nà mùgati nì. Kà-tì ní, àlè kákã àlè ròkò ìlã àlè kílã Kágawà-nyìkpó ð rórò, ndirò obhóná dhu ònzi àlè kí rórò.

⁹ Yà olù ma mándì fùkù bhàrwà ð, ma mándì dhu mati, nyí rãkã nzá nyöwù òko rò atdíkpá mùnyònitãle mànà. ¹⁰ Ndi bhàrwà ð ma mòtè nzá yà adzi ð mùnyònitãle dõ, òdhíya-fó rí'í dhu dõ arí afíya ùlì ale dõ, ìndrù-fó dhu ùdhã arí obi nì ale dõ, ndirò sãnamù ùlè arí ale dõ. Obhó tí, ndínì nyí nyindã tí nyí abádhí rò rò, dhu àkànã nyüvò yà adzi ð rò! ¹¹ Pbéù ma mándì dhu fùkù okúya dò rò ní kákã pbàkrístò tí arí 'àti ale. Ndi ale apé àtina ndi rarì mùkrístò, pbétù ndàdù ì'í mùnyòni ònzi arí ale tí, ndirò òdhína-fó rí'í dhu dõ arí affina ìlì ale tí, kapé ì'í sãnamù ùlè arí ale tí, ndàdù ì'í dhu ùno arí ìndrù nì ale tí, kapé ì'í iwa òri arí ale tí, ndirò obi nì arí dhu ùdhã ìndrù-fó rò ale tí, ní wò dhu bhèyi ale-tidò nà nyí nyákã nzá nyönyù ònyè mà atdíkpá! ¹² Inzá Yèsù ná'ù ale-ànyã t'únòta tí òtèdu? Tí obhó pbàkrístò nyú ì nyí nyádù ànyãya núnò? ¹³ Inzá Yèsù ná'ù ale-ànyã núnò rãdù ní Kágawà. Obhó tí, Ìlilã Andítá ràtina: «Nyí nyákã nyípfò nzére ale nyödi nzínziku ð rò*.»

6

MùKrístò àkã nzá ndòbhù òdhìnà mùkrístò inzã Yèsù ná'ù anya t'ítàta t'ále-fó dhu

(Mbà 20.3; Mát 5.23-24; Ròm 12.17-18; Èfè 5.3-8; Yàk 4.1)

¹ Nzínziku ð atdí ale mà náapé ì'í anya nà iwà Yèsù ná'ù òdhìnà nà, ní dhu òfò tí nga kà ràrà ndi òdhìnà òbhù inzã Yèsù ná'ù anya t'ítàta t'ále-fó? Inga nòfò dhu ní kà ràrà kòbhù Kágawà bhà ale-fó. ² Nyí nyúni tí nzá dhu, Kágawà bhà ale rarì ndi yà adzi ð ale-ànyã nitdìya? Nírò, yà adzi ð ale-ànyã nyí nyitdìya dhu bhèyi, ádhu ìnzì nyí nyádù kòkò dhu bhèyi

* 5:5 5.5 Mát 18.15-20 * 5:7 5.7 Uvt 13.7; 12.21 * 5:13 5.13 Tòr 17.7

àkyàkyè dhu nùfà ale-ànyà nítà nǐ? ³ Nyǐ nyùni tí nzá dhu àlě ritdìya málàyíkà mà-ànyà? Ní ndi dhu bhèyi kà rí'ì rò, àlě ní ùno àlě kádù yà adzi ò ì nǒnzì dhu-ànyà ùnò olu! ⁴ Ní dhu apé ì'ì nyǐ nyǐ'ì anya nà nzínziku ò dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi nyǐ nyádù òwu ì anya nà kòkò ìnzǐ arí òte pbàkrístò nzínzi ò dhu ò ale-ònzǐ nǐ? ⁵ Ma mènò dhu wò dhu bhèyi ndíní nyìku nabhù tì rìwà. Obhó tí, nzínziku ò yà Yèsù ná'ù òdhína nzínzi ò dhu-ànyà ùnò rádù dhu-ònga t'òvòta núnì atdí ale mà t'í'ì mbá? ⁶ Pbéù, ùkú nyǐ nyàmbènà nzínziku ò dhu-ònga àndà rò, nyǐ nyarádù òwu nyòbhù ìnzá Yèsù ná'ù ale-fó dhu-tì ní ádhu?

⁷ Obhó tí, anya nà nyǐ nyǐ'ì nzínziku ò dhu nítè wà dhu kpangba, iwà dhu rónzì lèmakù atídò. Ní ádhu ìnzǐ nyǐ nyádù nzére dhu-dzi òndù nǐ? Ádhu ìnzǐ nyǐ nyádù nyùbhà kudhà fukú ongyéngá mà nǐ? ⁸ Pbéù nyǐ, nyǐ ní ndi nyǐ nyarí nzére dhu ònzi, nyòwù Yèsù ná'ù òdhíku òbhù iri ale-fó! Ndirò nyǐ ní ndi nyǐ nyarí ì ale tó obhónánga ùdhà òbi nǐ! ⁹ Nyǐ nyùni wà dhu mbèyi nyá, nzére dhu ònzi arí ale ní rabáya nǐ ngari òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà Idzi ò. Ìnzǐ nyàbhù kutrà nyǐ: m̀nyòni ònzi arí ale mà, sànamù ùlě arí ale mà, kàkà ìnzá ì ùmbá ì nà ale nà arí m̀nyòni ònzi ale mà, ndirò m̀nyòni ònzi arí nzínziya ò kpabhále-tírò, ndirò vèbhále-tírò ale mà, náabáya nǐ ngari Kàgàwà bhà Idzi ò. ¹⁰ Ndirò, ogbo ònzi arí ale mà, òdhíya-fó rí'ì dhu dǒ arí afíya ùlì ale mà, iwà òri arí ale mà, dhu ùnò arí ìndrù nǐ ale mà, kàkà ìndrù-fó dhu ùdhà arí òbi nǐ ale mà, ní kòri ale kóró, náabáya nǐ ngari òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà Idzi ò átò. ¹¹ Angyi, nzínziku ò atdìhená ale nòongónà dhu ònzi ndi dhu bhèyi tí. Pbéù kòmbí, àlě tó Kàgàwà nú'ò wà nyǐ, nyǐlã fukú nzérenga ò rò. Kàbhù nyǐ nyòngò pbìndà ale tí, ndàdù nyòzù obhónángatále tí. Kònzì kóró ì dhu àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò nyǐ nyá'ù dhu-okú dò rò, ndirò Hìlã-Alafí-otù ò.

Yèsù ná'ù ale ní Krístò-ngbò-rònga dhu

(1TÈ 4.1-17; 1PÈ 1.14-19)

¹² Nyǐ nyarátina: «Kóró dhu t'ònzita tó rusà ka kúfà wà fàkà pbàkrístò tírò.» Ndi dhu ní obhó dhu, pbéù kóró dhu ní nǐ àkàkà kònzì dhu. Ima mà átò mà mínè mati: «Kóró dhu t'ònzita tó rusà ka kúfà wà idù,» pbéù mà mí nǐ àdù dhu à'ù mí'ì atdí dhu mà tó ìno tí. ¹³ Ndirò nyǐ nyarátina átò: «Kàgàwà anzi ònyù ale-ò tò, ndirò kànzì ale-ò ònyù tò.» Pbéù, mà mátina kà ritdìya kòkò òyó dhu kóró. Ale-ngbò Kàgàwà anzi nzá m̀nyòni t'ònzita tò, pbéù kànzì ka Ádrùngbàle Yèsù bhà kasù t'ònzita tò. Ndirò ndi Ádrùngbàle rí'ì ale-ngbò t'ùndata tò. ¹⁴ Ndirò ròsè dòtsí, Kàgàwà yà Ádrùngbàle Yèsù nabhù rìngbè ndi òve-bvè rò pbìndà ádrùngbànga tó òbi nǐ, náabhùya àlě-ngbò rùngbe ì átò.

¹⁵ Nyǐ nyùni tí nzá dhu, ngbòku rari Krístò-ngbò-rònga? Nírò mà tí àdù Krístò-ngbò-rònga nyá idyi idyi, mugèrè ròngò m̀nyòni tó tsìbhále-ngbò-rònga tí? Ìnzǐ akekpà màtí! ¹⁶ Ndirò, nyǐ nyùni tí nzá dhu ndi ale mà rapé 'ùngbò m̀nyòni tó tsìbhále nà, ní róngò wà atdí ale-ngbò tí kà mànà? Obhó tí, Hìlã Andítà náarátina: «Abádhí òyò rò rádù 'ùgèrè 'òngò atdí ale-ngbò tí*.» ¹⁷ Pbéù, Ádrùngbàle mànà ì nùngbò ale, ní rádù ndùgèrè 'òngò atdí ale tí kà mànà, ale-afí ònà rò.

* 6:16 6.16 Opt 2.24

18 Nyĩ nyàkǎ, nyòtsè m̀nỳòni-tsù rò! Yà indrũ r̀nzina kóró ngũkpà nzérenga rĩ'ì igi ndi ale-ngbò rǒ rò. Pbé̀tù m̀nỳòni ǹnzì ale ǹnzì wà nzérenga ngb̀ona nyú rǒ ndítírò* . 19 Nyĩ nyúni tí nzá dhu ngb̀oku rari yà nyakutsi arádi Ililá-Alafí bhà idza? Ndi Ililá-Alafí nábhũ fũkũ ní Kágawà. Ndirò nyĩ ní nzí kámáku nyĩ-tírò. 20 Obhó tí, Kágawà náadzì nyĩ orú odzi nyú ò. Ní nyĩ nyàkǎ nyilè ka ngb̀oku nĩ.

7

*Pòlò rĩ Phàkòritò arĩ'ì nà ùmbátá dǒ nzére irèta òbhòlo dhu
(Opt 2.18-25; Mát 19.3-12; Ròm 6.18-22)*

1 Kòmbí, ma mí dhu òvo fũkũ yà idù nyĩ nyándĩ dhu dǒ. Nyĩ nyáti: «Ɔnga nǒfò dhu ní kpatsibhále àkǎ nzá ndòdhò p̀bìndà tsibhále nà.» 2 Pbé̀tù, ndíni indrũ oko tí ìmbǎ m̀nỳòni rĩ'ì nzínziya ò, ma mátina dhu rǎkǎ ìngbatí ìli ndi kpatsibhále mà rĩ'ì p̀bìndà tsibhále nyú nà, ndirò ìngbatí ìli ndi tsibhále mà rĩ'ì p̀bìndà kpatsibhále nyú nà. 3 Kpatsibhále náká ndònzì p̀bìndà tsibhále rĩ atdyúna òho dhu, ndirò tsibhále mà náká ndònzì p̀bìndà kpatsibhále rĩ atdyúna òho dhu átò. 4 Tsibhále-ngbò ní nzí ndi tsibhále bhà, pbé̀tù ka ní kàbhà kpatsibhále bhà. Ndirò kpatsibhále-ngbò ní nzí ndi kpatsibhále bhà, pbé̀tù ka ní kàbhà tsibhále bhà. 5 Ní, nyĩ nyàkǎ nzá nyúlè nyĩ, inzà ní itsòta tó kàsuni ò tí nyĩ nyiri nyĩ nyũbhà ka ákè kàsuni tí rò. Ndi itsòta tó kàsuni dzidǒ, nyĩ nyádù ìngo nyòkò atdíkpá tdítǒ, akye p̀fomvo Sitanì náarana nyũtra fũkũ ivívinga ò nĩ. 6 Wò ma m̀nò fũkũ dhu ní nzí uyátá, pbé̀tù ndi dhu bhèyi nyĩ nyònzì dhu dhu ní nzí nzére dhu.

7 Obhó tí, ma màmbènà òzèna dhu ní kóró ale ròkò ima bhèyi, ìmbǎ vèbhálé na. Pbé̀tù ìngbatí ìli ndi ale mà nábà p̀bìndà perè nyú atdirò Kágawà-fó: atdí ale rǎbà tsibhále nà ndi ndádi dhu tó perè-tidò, ngàtsi ale rádù ìmbǎ tsibhálé na ndi ndádi dhu tó perè nábà.

8 Ndirò kǎkǎ ìmbǎ rĩ'ì vèbhále nà ale mà, abvo-ayí mànà tò, ma mí dhu òvo matí, dhu rǎmbènà àkǎ mbèyi nyú abádhi tò abádhi r̀ngò òko yà ma marádi dhu bhèyi, ìnzí 'òhò ùmbátá-atdyú. 9 Pbé̀tù dhu apé ì'ì ìnzí abádhi rádù afíya òtò ìtírò dhu tí, ní abádhi rádù àkǎ 'ùmbǎ ì. Obhó tí, dhu rádù àkǎ mbèyi nyú, ndi ale rĩ'ì p̀bìndà tsibhále nyú nà, ròsè ndi ndarana àdi ndámbe tsibhále-atdyú òhò dǒ dhu dònǎ.

10 Kǎkǎ iwà ì nùmbǎ ale tò, ma mábhũna ní yari uyátá, yà inzà àhu fudú rò, pbé̀tù kirà Ádrùngbǎle Kágawà bhà rò: tsibhále àkǎ nzá ndùbhà p̀bìndà kpatsibhále. 11 Pbé̀tù, tsibhále náapé p̀bìndà kpatsibhále ùbha, ní ndi tsibhále àkǎ nzá ndàrà amba-bvù tdítǒ. Ìmbǎ kĩ'ì ndi dhu bhèyi rò, dhu àkǎ abádhi r̀ngbò ì tdítǒ p̀bìndà kpatsibhále nà. Ndirò, kpatsibhále àkǎ nzá ndùbhà p̀bìndà tsibhále.

Pòlò rĩ sedzà àbhũ inzà Yèsù ná'ù ale mànà ì nùmbǎ Yèsù ná'ù ale tò dhu

12 Ndirò ngũkpà ale tò, ima, ma mí yà dhu òvo, ndi dhu àhu nzá Ádrùngbǎle Yèsù ò rò, pbé̀tù kàhu ùdù rò. Ní ma mátina: iwà Yèsù ná'ù

* 6:18 6.18 Ka kí'ì inè kugèrè ka átò yà dhu bhèyi: «Nyĩ nyarátina: «Yà indrũ r̀nzina kóró nzérenga rĩ'ì igi ndi ale-ngbò rǒ rò.» Pbé̀tù ma mátina: m̀nỳòni ǹnzì ale r̀nzì wà nzérenga ngb̀ona nyú rǒ ndítírò.»

kpatsibhále náapè ì'ì inzà Yèsù ná'ù tsibhále nà, ndi tsibhále ràdù ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní ndi kpatsibhále àkà nzà ndùbhà ndi tsibhále. ¹³ Ndi dhu bhèyi tí, Yèsù ná'ù tsibhále náapè ì'ì inzà Yèsù ná'ù kpatsibhále nà, ndi kpatsibhále ràdù ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní kàkà nzà ndùbhà p̀bìndà kpatsibhále. ¹⁴ Obhó tí, inzà Yèsù ná'ù kpatsibhále r̀'ì inè àbhò onzi nà ndùgèrè ndi ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù p̀bìndà tsibhále-otù ǝ. Ndi dhu bhèyi tí, inzà Yèsù ná'ù tsibhále r̀'ì inè àbhò onzi nà ndùgèrè ndi ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù p̀bìndà kpatsibhále-otù ǝ. Ìmbà kà r̀'ì ndi dhu bhèyi nàní, abádhí tó nzónzo nózù ka kádù Kàgàwà-nyìkpó ǝ òtì ale tí. P̀bétù obhónánga nyú ǝ, ì nzónzo ní Kàgàwà-nyìkpó ǝ ìlè ale. ¹⁵ P̀bétù dhu apè ì'ì inzà Yèsù ná'ù ale nózè ndùbhà yà ì ùmbà ì nà Yèsù ná'ù ale dhu tí, ní ndi ale àkà wà ndùbhà ì ùmbà ì nà ale. Kòrí dhu-tidò nàndà dhu ní, Yèsù ná'ù ale nùtsi ì ùmbà ì mànà inzà Yèsù ná'ù ale nà dhu r̀'ì mbà. P̀bétù dhu òfò nga nyòkò atdíkpá, Kàgàwà núunzi nyì ndíni nyì nyoko tí m̀arungà ǝ ngùkpà ale mànà dhu-okú dò rò. ¹⁶ Ìnyi Yèsù ná'ù tsibhálé, nyì nyàni tí obhó ìgù nyì nyádù p̀bùkà kpatsibhále nígu dhu? Ndirò ngàtsi ní, ìnyi Yèsù ná'ù kpatsibhálé, nyì nyàni tí obhó ìgù nyì nyádù p̀bùkà tsibhále nígu dhu?

P̀lò r̀'ì dhu àndì inzà dhu àkà kokò ìndrù tó uyátá tó ìncó tí dhu dǝ dhu

¹⁷ Ròsè yà angyi ma m̀enò dhu dònà, ìngbàtì ìli ndi ale mà nàkà ndòngò àdi àdhàdhi yà Ádrùngbàle Yèsù abhù f̀indà ǝfò ǝ: ndi ǝfò ní, yà Kàgàwà r̀'ì ndànzi rò k̀'ì ònà ǝfò*. Wòrí ní ndi àkàkàna kifù dhu tí ma marúdhèna kórò kànísá ǝ dhu. ¹⁸ Kàgàwà r̀'ì nyanzi ònà kàsùmì ǝ, nyì nyì'ì tí iwà ka kòbhòlò onzinúnga ró? Ní nyì nyàkà nyadi ndi ǝfò ǝ. Kàgàwà r̀'ì nyanzi ònà kàsùmì ǝ, nyì nyì'ì tí inzà ka kòbhòlò onzinúnga ró? Ní nyì nyàkà nzà nyabhù ka kòbhòlò. ¹⁹ Ale-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu nónzì nzà atdí dhu mà. Ndirò, ìnzì ka kí kòbhòlo dhu nónzì nzà atdí dhu mà átò. Àkàkà dhu ní kifù Kàgàwà àvi konzì dhu. ²⁰ Dhu àkà ìngbàtì ìli ndi ale mà ràdi yà Kàgàwà r̀'ì ndànzi rò ndi ndi'ì ònà ǝfò ǝ. ²¹ Dhu apè ì'ì nyì nyì'ì ìncó tí Kàgàwà r̀'ì nyanzi rò dhu tí, ní nyì nyàkà nzà nyitù afínu. P̀bétù dhu apè ì'ì inè nyì nyì nyadi d̀enú nyì-tírò dhu tí, ní nyì nyàkà nzà nyiwì ndi onzi. ²² Obhó tí, ìncó tí arí'ì ale, yà Kàgàwà ànzi r̀ungbò ì Ádrùngbàle Yèsù nà, ní nzi ìncó Yèsù-nyìkpó ǝ. Ndi dhu bhèyi tí, dònà arí'ì nditírò ale, yà Kàgàwà ànzi, ní Krístò bhà ìncó. ²³ Kàgàwà nàadzi nyì orú odzi nyú ǝ. Nírò, nyì nyàkà nzà nyì'ì tdítǝ ìndrù tó uyátá tó ìncó tí. ²⁴ Àbanǝnzò, ìngbàtì ìli ndi ale mà nàkà ndàdi Kàgàwà-ònzì yà kà r̀'ì ndànzi rò ndi ndi'ì ònà ǝfò ǝ.

Ìnzà apè 'ùmbà ale àkà 'òkò ònà ǝfò

(Èbr 13.4; 1Pé 4.7)

²⁵ Kàkà inzà apè vèbhále ùnì kpabhínzo mà, inzà apè kpabhále ùnì vèbhínzo mànà tò, ma múyàna Ádrùngbàle Yèsù òvò idù dhu tí dhu nà ma mí'ì ìmbà. P̀bétù, tidu ònà rò, ma mábhèna abádhí tó dhu ní p̀bàkà irèta. Ndi irèta ní, yà Ádrùngbàle Yèsù ónzi ìdzinga f̀indà r̀'ì tsunà dhu ìrì

* ^{7:17} Kàgàwà r̀'ì nyanzi rò nyì nyì'ì ònà ǝfò tí ka kátina dhu-tì ní: Ale-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu mà, ìnzì ka kí kòbhòlo dhu mà, ndirò ìncó tí ka k̀'ì dhu mà, ìmbà ka k̀'ì ìncó tí dhu mànà. Kùtò nzà Kàgàwà àvi dhu ònzi ka kí dhu-tsù. Wòrí ní nzi ìtì ka kátina, Kàgàwà r̀'ì ndànzi dhu atù nzérenga ǝ ale r̀akàna ndòngò àdi ndi nzérenga ǝ tí.

ka kádù dhu tí ale bhà. ²⁶ Obhò tí, yà kòmbí rí'ì àp̀bè-okú dò rò, ma mìrè nga idzi dhu ràrì ìndrù ròkò yà ì rí'ì òná ófò ò. ²⁷ Dhu apé ì'ì inè nyi nyarí'ì tsibhále nà dhu tí, ní nyi nyáká nzá nyonè ndi tsibhále ùbha nyi nyi dhu. Dhu apé ì'ì ìmbá nyi nyarí'ì tsibhále nà dhu tí, ní nyi nyáká nzá nyonè tsibhále. ²⁸ Pbéù, dhu apé ì'ì nyũmbá nyi nyi dhu-atdyú nà nyi nyí'ì dhu tí, ní nyi nyònzì nzá nzénga. Ndirò, inzá àp̀e kpatsibhále ùni tsibhíngba náapè àrà amba-bvù, ní iyádhíyà nónzi nzá nzénga átò. Pbéù káká iwà ì nũmbá ale ní róngo ì'ì inè àp̀bè nà fíyó ípiróngo ò. Ní ima, ma mòzè modò nyi ì àp̀bè ró rò.

Inzá yà adzi ò dhu àkã ndàtdù ìndrù-afí dhu

²⁹ Àbanínzó, ma mòzè mati yà dhu bhèyi: kàsùmì ùbhà ndi idò. Ní ròpè ndi kòmbí, tsibhále nà arí'ì kpatsibhále, náká ndàdi ìmbá arí'ì tsibhále nà ale bhèyi. ³⁰ Ɔdzi ródzi ale náká 'òkò ìnzì ródzi ale bhèyi. Dhèdhe nà rí'ì ale náká 'òkò ìmbá rí'ì dhèdhe nà ale bhèyi. Dhu òdzi rí ale náká 'òkò ìmbá rí'ì dhu nà ale bhèyi. ³¹ Yà adzi ò malì ní arí kasu ònzi ale, náká 'òkò ìnzì arí kasu ònzi kà ní ale bhèyi. Obhò tí, yà ndi ndí'ì òná ófò ò, yà adzi ràrà tsùna rí ndòdi dhu ò.

³² Ma mòzè dhu ní, nyòkò ìmbá afiku itù rí dhu rí'ì rórò. Ìmbá arí'ì tsibhále nà ale náarí afina itù ní ní Ádrùngbàle Yèsù bhà dhu kèlè, ndàdù ndòzè ndòné kà-nyìkpó nòfò dhu ònzi ndi ndí dhu kèlè. ³³ Pbéù tsibhále nà ale náarí afina àtdù ní ní yà adzi ò dhu, ndàdù ndòzè ndòné p̀bindà tsibhále-nyìkpó nòfò dhu ònzi ndi ndí dhu, ³⁴ p̀bindà irèta ràdù ndùndò ùndo tí. Ndi dhu bhèyi tí, ìmbá arí'ì kpatsibhále nà tsibhále mà, inzá àp̀e kpatsibhále ùni tsibhíngba mànà náarí afíya itù ní ní Ádrùngbàle Yèsù bhà dhu kèlè. Abádhí òzè dhu ní 'àbhu afíya mà ngbõya mànà Ádrùngbàle Yèsù tò. Pbéù kpatsibhále nà tsibhále náarí afina itù ní ní yà adzi ò dhu, ndàdù ndòzè ndòné p̀bindà ale-nyìkpó nòfò dhu ònzi ndi ndí dhu. ³⁵ Wò ma mànò fùkù dhu ní ma mànò ndíní ì'ì tí m̀gàsù tí fùkù, ìnzì ní ndíní ì'ì tí àdà ma mùpe rùkù dhu tí. Ma mòzè mìtè ìngbà dhu bhèyi màtí nyi nyádù òko inga nòfò dhu bhèyi dhu fùkù, nyádù nyàpba Ádrùngbàle Yèsù ró tí ìmbá fùkù irèta-ònga ùndo rí atdí dhu mà rí'ì rórò.

Órì nàndà dhu

³⁶ Ndi ale apé dhu àlã, inzá ndi rónzi yà ndi ndòrì tsibhíngba-nyìkpó nòfò dhu, yà inzá ì ùmbá ì kà nà dhu-otù ò, iyádhíyà mànà ì ì 'ùmbá dhu-atdyú ràdù ndàlù tdítò, ní abádhí àkã 'ùmbá ì, yà ndi kpatsibhíngba òzè ka dhu bhèyi. Àbadhi ònzì nzá nzénga. ³⁷ Pbéù, ndi kpatsibhíngba apé dhu ùdhè afina nyú ò inzá ka kàtù ndi ùtù tí rórò, ndà'ù dhu ìnzì ì ràrì 'ùmbá, ndirò ìnzì ì ràrì ngbõya ùp̀bà yà ndi ndòrì tsibhíngba nà, ndàdù ndi dhu ònzì yà ndi nyú ndi ndòzè ka dhu bhèyi, ní ndi ale ònzì dhu mbèyi. ³⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà ndi ndòrì tsibhíngba nà ì nũmbá ale nónzi dhu mbèyi, ndirò wò ndi tsibhíngba nòdhò ìnzì 'ùmbá ì nà ale, nónzi dhu mbèyi nyú ròsè.

Abvo-ayí nàndà dhu

³⁹ Iwà àrà amba-bvù tsibhále náaradi Hyátà-tsinà yà inè p̀bindà ale rí'ì nyìkpóna nà òná kàsùmì ò. Pbéù kàbhà kpatsibhále náapè òvè, ní iyádhíyà rí'ì dónà ndàtíró 'ùmbá ì ndi ndòzè ale nà. Pbéù, ndi kpatsibhále

àkà ndí'ì mùkrístò tí. ⁴⁰ Pbétù pbàkà ǒ, kà ràdù hirò ònzì, yà ndì ndí'ì ònà ǒfò ǒ tí ndì ndàdì rò. Wòrì ní ndì pbàkà irèta, ndirò ima nyú ma mà'ù wà dhu átò, ma ràrì'ì inè Kàgàwà bhà Ililá-Alafí nà.

8

*Perè tí ka kùbho sànamù tò izǎ nàndà dhu
(Ròm 14.13-23; 1Kò 10.19-33)*

¹ Sànamù tò ka kùbho perè tí izǎ nàndà dhu nǎ, nyí nyándí dhu, nyáti: «Mǎ'ì kóró, mǎ múnì wà dhu ndi dhu dǒ.» Pbétù ma mátina: inga ùnì ka kí dhu náarí ale àbhù kambe ale idzi dǒ ale-tírò, pbétù ale òzè ka kí dhu náarí ale òsì òsì tí. ² Ndi ale apé ndòzù ndítírò inga ndì ndúnì dhu tí, ní ndi ale ní inzǎ inga núni obhóná nyú yà ndì nyú ndì ndàkànà ndùni ka dhu bhèyi ale. ³ Pbétù ndi ale apé Kàgàwà òzè, ní Kàgàwà ùnì wà ndi ale.

⁴ Nírò, ka tí àdù sànamù tò ka kùbho perè tí izǎ ná'á à'a? Àlè'ì nyú, àlè kúni wà dhu sànamù rarí'ì mbǎ yà adzi ǒ, ndirò àlè kúni wà dhu Kàgàwà rarí'ì atdí tí. ⁵ Pbétù, ngùkpà ale arátina mǎngù-nzo rarí'ì inè òrù-akpà ò ndirò yà adzi ǒ. Ní obhó tí, abádhí tò mǎngù-nzo rǐ'ì ibí, ádròdrò ale ràdù ì'ì ibí. ⁶ Pbétù àlè tò, Kàgàwà rǐ'ì atdí tí. Ka ní àlè t'Ábaná yà kóró dhu nanzì, ndirò àlè karóko kà tò. Ndi dhu bhèyi tí, Ádrùngbǎle rǐ'ì atdí tí. Ndi Ádrùngbǎle ní Yèsù Krístò, yà kóró dhu anzì ndì otùna ǒ. Ndirò ka ní ndi ípirònga ibho arí àlè tò.

⁷ Pbétù ìnzì ní kóró ale ì ndi dhu núni. Rìrà àhù kòmbí nga ò, nzínziku ǒ atdidhená ale kǎkǎ iwà avù 'òngò sànamù tò ka kùbho perè tí izǎ ná'á, náarí'ì inè sànamù ì á'ù obhó dhu tí ró. Abádhí arí ndi izǎ ná'á, 'àdù àmbe dhu irè dǒ ndi izǎ ka ràbhù perè tí yà inè rǐ'ì ádrùngbǎnga tó òbi nà dǒyá sànamù tò. Ní olùnà rò, ndi dhu arádù abádhí àbhù ròzù ì iwà ndi izǎ àbhù ì 'òtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu tí. Wò dhu itè dhu abádhí tó irèta ràrì'ì ivívi. ⁸ Obhó tí, ìnzì ní ònyù ndi àlè ìndri ràdù àlè rǐ'ì íkyèrò Kàgàwà tí. Àlè kapé ònyù ùbha ìnzì àlè rònyù, ní àlè rò ndi nòtdì dhu rǐ'ì ìmbǎ. Ndirò àlè kapé ndi ònyù ònyù, ní àlè kábàna atdí dhu mà rǐ'ì ìmbǎ. ⁹ Pbétù, nyàndà nga mbèyi, akye yà nyí nyí'ì dùkù nyí-tírò, nyádù àmbe nyí nyòzè dhu ònzì dǒ dhu náarana kǎkǎ ivívi fíyó a'uta nà ale àbhù ràwà ì nzérénga ò nǎ. ¹⁰ Obhó tí, ivívi pbìndà a'uta nà ale náapè inyì, inga núni ale nyú nálá sànamù tò ka kùbho perè tí izǎ ná'á nyí nyí sànamù ùlè ka karí ònà rò somǎ-dzà ǒ rò ró, ní kàbhà irèta tí nzì àdù kùtu rònyù sànamù tò ka kùbho perè tí ònyù? ¹¹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, pbùkù inga t'únita-okú dò rò, wò ndi ivívi a'uta nà ale, ndirò yà Krístò nyú náavè okúna dò rò, ní ràdù àwí atdidò. ¹² Wò dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí dhu ùfǎ adókù mà awéku màndà ònzì, nyádù afiya ìnza dhu, ràdù ì'ì àdhàdhì iwà nyí nyáfá dhu Krístò-ònzì nyú dhu bhèyi. ¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò, ònyù náapè Yèsù ná'ù adòdu mà ndirò ngátsi ní awèdu mà nábhù rìtsì nzérénga ò, ní ma màdù àdì ìnzì mongò izǎ à'á kóró idhò ǒ, akye ndi dhu arana abádhí àbhù rùwí nǎ.

9

*Uvitatále àkǎ àbà fíyó ípirònga òdò rí dhu yà ì arónzina kasu-nyutsi dhu
(Luk 10.7; Kas 20.34-35; 2Kò 11.7-12; Gàl 6.6; 1Tì 5.17-18)*

1 Ima tí obhó uvitatále ngùkpà uvitatále bhèyi? Ma mátí obhó ì'ì dùdú matírò? Ima mála tí nzá Yèsù, àlě tó Ádrùngbàlè? Nyí nyú, nyí tí obhó yà Ádrùngbàlè Yèsù tò ma mónzì kasu-nyutsi rò úvò ale? 2 Ngùkpà ale tò ma mapé ì'ì ìnzì ní uvitatále tí, ní fùkù ìma ní uvitatále nyú. Obhó tí, nyí ní yà ma mónzì uvitatále tó kasu ìtè rí ale Ádrùngbàlè-nyutsi.

3 Yàrí ní ndi indrú rí mòbhu rò, ma marí mugye dùdú tí dhu: 4 má'ì uvitatále tíró, má tí nzí àdù àkà mǒnyù dhu, mǎdù dhu òmvù fàkà kasu-otù ǒ? 5 Tsibhàlè nà ma mì'ì rò, ma màkànà tí nzá ndi tsibhàlè rùndà ma abhi ò ma mǎrà rò, àdhàdhì ngùkpà uvitatále mà, Ádrùngbàlè Yèsù t'ádóna mà Péterù mà nà náaróznina dhu bhèyi? 6 Tí má'ì kèlě ndi Bàrnabà nà má mǎdù àkà mǒnzì kasu otsúka nyú ní ndíní má mabá tí ònyù? 7 Ádhi pbá mùnowì ndi kàsùna ùbhò arí ndítírò? Ádhi pbá ale ndi vinyò-kpa òzò arí ìnzì ndi ndi vinyò-kpò òtò rórò? Ndirò ádhi pbá ale ndi ìkyì ùnda arí ìnzì ndi ndi fíndá màkyí òmvù rórò?

8 Yà ma màndò dhu tí obhó indrú aróznina dhu? Músà bhà Ʋyátá náatí nzí àdhàdhì dhu kèlě núno átò? 9 Obhó tí, ndi Ʋyátá ò ka kándí dhu kati: «Nyí nyàkà nzá nyutsi nganù-ǒnga òtsi rí, ndíní kpòna uvò tí kéléna ò rò ìkyì-akpà-tsù ìnzì ndi nganù nonyu tí*.» Kàgàwà náatí afína itù ìkyì-akpá tó dhu ní? 10 Ròsè dòtsí, kùno tí ìnzá wò dhu àlě-okú dò rò? Obhó tí, wò dhu ka kándí àlě-okú dò rò. Inga òbhi rí ale nàkà ndòbhi inga ndàdù dhu à'ù àbà ndi rǎrì ndi inga ǒ rǒ'ò dhu-rǒrò nábà fíndá átò. Ndirò inga ǒ rò rí dhu ògu ale nàkà ndà'ù dhu, àbà ndi rǎrì ndi inga ǒ ka kògù dhu-rǒrò nábà. 11 Dhu apé ì'ì ale-afi tó itse má mózò afikù ò dhu tí, ní má mí ale-ngbò dzùna ònzi rí dhu nábà fukú dhu tí nzéere dhu? 12 Dhu apé ì'ì ngùkpà uvitatále náarí ì dhu àbà fukú dhu tí, ní ròsè dòtsí, má nyú, má màkà tí nzá màbà ka átò? Pbétù má mónzì nzá nyí nyònzì dzùnàka atdí dhu ní màtí. Má mǒndù kóró dhu-dzi akye má mowuna Kristò bhà Ídzi Màkùrù-tsù ùtò ní. 13 Nyí nyùnì tí obhó dhu Kàgàwà bhà-dzá arí kasu ònzi ale rǎrì fíyò ònyù nábà ànyì-dzá ì ónzina kasu ò rò? Ndirò, nyí nyùnì tí obhó dhu màzàbahù dǒ arí kasu ònzi ale rǎrì fíyò ònyù àbà ndi màzàbahù dǒ ì úbina perè tí ìzà ò rò? 14 Ní ndi dhu bhèyi tí, Ádrùngbàlè Yèsù núuyá dhu kàkà Ídzi Màkùrù ùno arí indrú tò ale tò ndàtì, abádhí rǎràdù fíyò ìpirǒnga òdo rí dhu-tsí àbà ndi Ídzi Màkùrù-otù ǒ.

15 Pbétù ìma, ma mónzì nzá atdí dhu mà kónzì dzùnàdu ní. Ní ma mí mìlè ndi dhu-okú dò rò. Ndirò yà ma màndì dhu, ní ma màndì nzá, ndíní nyí nyibho tí dhu idù. Inga nòfò idù dhu nyú ní mòvè òvè tí, dhu ùnzi dǒ ma màmbèna indrú-fó rò. Atdí ale mà rí nzí wò ma mí mìlè okúna dò rò dhu àkǒ fudú rò. 16 Ídzi Màkùrù ùno ma mí indrú tò dhu ní nzí màbhù rí midzì ma dhu. Ndi dhu ní iwà àkànà atdí dǒ nyú màndò indrú tò dhu. Ìnzì ma mí Ídzi Màkùrù núno indrú tò dhu, ní rádù ì'ì àpbé nyú tí idù. 17 Dhu í'yàna gukye ma nyú tíró ma móvò yàrí kasu mongò ònzina dhu tí, ní ma màkànà màbà pbàkà mùkimbà. Pbétù, ma mí kónzì Kàgàwà ìbho ndi ndi kasu mongò ònzina dhu-okú dò rò. 18 Nírò, pbàkà mùkimbà nyú ní ádhu? Pbàkà mùkimbà ní mòvò Ídzi Màkùrù indrú tò ìnzì ka kí mùbhò rórò. Kà-tì ní mòvò Ídzi Màkùrù indrú tò ìnzì ma mí kótù ǒ àkànà màbà dhu ònzi rórò.

* 9:9 9.9 Tòr 25.4

¹⁹ Ma mí'ì dùdú matírò kóró ale-ònzì. Pbéù, ma mónzì ma matírò mí'ì kóró ale tó ìno tí, ndíní ma mabá tí ábhò ale Yèsù Krístò tò. ²⁰ Pbhàyahúdí nzínzì ò, ma marádi Mùyàhudi bhèyi, ndíní ma mabá tí Pbhàyahúdí. Músà bhà Hyátá ifù abádhí rí rò, mà maróko abádhí mànà ndi Hyátá ifù ma mí dhu bhèyi, pbéù ima nyú, ìmbá ma mí'ì ndi Hyátá-tsiná rórò. Ma marí kònzì ndi dhu bhèyi, ndíní ma mabá tí ndi Hyátá ifù arí ale. ²¹ Ndirò ìnzì arí Músà bhà Hyátá ifù ale nzínzì ò, ma marádi ìnzì arí ndi Hyátá ifù ale bhèyi, ndíní ma mabá tí abádhí Ádrùngbàle Yèsù tò. Wò dhu rí nzì atina ìnzà ma rífu Kàgàwà bhà Hyátá. Ma marí kifù ifù, Krístò bhà Hyátá ifù ma marí dhu-okú dò rò. ²² Ndirò kàkà ivívi fíyò a'uta arí'ì ale nzínzì ò, ma marí mónzì matírò ivívi a'uta nà ale bhèyi, ndíní ma mabá tí i ivívi a'uta nà ale Ádrùngbàle Yèsù tò. Ní, kóró ale tò, ma marà mónzì rò abádhí rí'ì ònà kóró òfò ò, ndíní ma mara tí abádhí nzínzì ò atídíhená ale ìgu rò dhèdhèrò otu ò. ²³ Ma marí kóró dhu ònzì Ídzi Màkürù-okú dò rò, ndíní ma mabá tí kà-nyutsì rí'ì ìdzinga átò.

²⁴ Nyí nyùni tí obhó dhu ikpa tó odhó dò, kóró ale rarí ongu tó kàsùsù ònzì, pbéù atdí ale kèlè rarí ndi àrà mùlèrà tó perè àbà? Nírò, nyí nyàkà nyámbe òtse dò, ndíní nyí nyabá tí mùlèrà tó perè. ²⁵ Kàsùsù tó ikpa nòzè 'ìkpa ale kóró náarí kóró ngùkpa dhu àbha, 'àdù afiya àpba ongu t'údheta rò. Abádhí arí dhu ònzì ndi dhu bhèyi, ndíní ì abá tí mùkàkú, àzèmbè pbání ndínza rádù mùkàkú kèlè. Pbéù àlè'ì, àlè ká rí kàsùsù ònzì ndi dhu bhèyi, ndíní àlè kabá tí yà ìnzì rádù ndínza mùkàkú. ²⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ima, ma marí nzì àngìli, mambe mubi dò akye. Ma mí'ì àdhàdhì òtsúna ndi ndàngürù rórò rí anya ònzì, ìnzì ndòpbi mbàratànga ale bhèyi. ²⁷ Pbéù, ma marávu ngbòdu rò ma-tírò ìdzídzò ikpa-tidò ní, madù lèmana ònzì, akye Kàgàwà araya modhò ìnzì mabá perè ní, ima yà ngùkpa ale tò ma marí Ídzi Màkürù núno rò.

10

Sànamù àkà nzá kulè dhu

(Zàb 78.13-33; 106.9-22; Èbr 3.7-19)

¹ Àbanínzò, ma mòzè nzá nyàdzo yà Músà-owù nungu àlè t'ábhúna rò ndi nanzi dhu rò rò. Abádhí kóró núubhi yà 'ùnda rí àpbi tó sísi tsinà*, ndirò abádhí kóró núudà pfoya dò ádrùngbà rèrè ònà ònànga ùtù ndi oyo rórò*. ² Àpbi-tsiná abádhí ubhi dhu mà ádrùngbà rèrè ònà abádhí udà dhu mànà, ní'ì àdhàdhì iwà Kàgàwà ùbho bàtizò abádhí tò kóró ndíní Músà-owù nungu tí dhu bhèyi. ³ Abádhí kóró náanyè Kàgàwà àbhu fíyò atdí ònyè-tidò*. ⁴ Abádhí kóró náamvè Kàgàwà àbhu ràhu bhalabhala tó odu ò rò fíyò idha. Wò ndi bhalabhala tó odu ní'ì Krístò yà abádhí nunda*. ⁵ Pbéù, ábhò ale nyú abádhí nzínzì ò náafò nzá Kàgàwà-nyìkpó. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí náuvè, àbvòya ròyi rùngù ò.

⁶ Kòkò dhu náanzì ì ndíní i'ì tí ìdzi òfò tí àlè tò, ìnzì àlè kadù tí nzére dhu ònzì àlè kí dhu-atdyú nóhò, àdhàdhì abádhí náahò kàtdyú dhu bhèyi*. ⁷ Nírò nyí nyàkà nzá nyí'ì sànamù àlè arí ale tí, àdhàdhì

* **10:1** 10.1 Uvt 13.21-22 * **10:1** 10.1 Uvt 14.21-22 * **10:3** 10.3 Uvt 16.4-35 * **10:4** 10.4 Uvt 17.5,6; Òzt 20.7-11 * **10:6** 10.6 Òzt 11.4,34

abádhí nzinzi ǒ atdídhená ale núuléná sànamù dhu bhèyi* . Àdhàdhì Hìlā Andítá náarúnona dhu bhèyi: «Ìndrù náakò obvò ònyù t'ónyuta tò ndirò dhu t'ómvùta tò. Wò dhu-dzidò, abádhí adù 'ìvā orú, 'òbè sànamù-ònzì* .»

⁸ Àlè kàkà nzá àlè rònzi m̀nyònì, àdhàdhì atdídhená ale abádhí nzinzi ǒ náanzi dhu bhèyi. Ní abádhí nzinzi ǒ, ǒyò kumì dòná ìbhū nà lufà ale núuvè atdí idho ǒ tì* . ⁹ Àlè kàkà nzá àlè rùmvù Krístò-afí àdhàdhì abádhí nzinzi ǒ atdídhená ale náanzi dhu bhèyi. Ní, osu núubhí abádhí, r̀vè* . ¹⁰ Nyí nyàkà nzá nyònu, àdhàdhì atdídhená ale abádhí nzinzi ǒ náanu dhu bhèyi. Ní ìndrù-tse ǒtdì arí mal̀yìkà náatdi abádhí-tse kórò* .

¹¹ Kòkò dhu náanzi ì abádhí r̀ò, ndínì ì'ì tì atdí ǒfò tì ìndrù tò. Ndirò ka kandí ka ndínì àlè-nyìkpò nitdyu tì, yà ìpiròrò àlè kí'ì yà adzi ǒ dhu-tsu r̀rà ndínì ndì ndara tì ndòdì ònà kàsùmì ǒ r̀ò. ¹² Ní ndi dhu-okú dò r̀ò, ndì ǹrè ìwà ndì ndidè pbìndà a'uta ǒ dhu tì ale, nákà ndòdò ndì ìnzì ndìtsì pbìndà a'uta ǒ r̀ò. ¹³ Wò pfòmvo Sitanì náarí afiku ùmvù nì umvùtá ní yà kórò ngùkpà ale-afí ùmvù kárí nì. Kàgàwà ní yà ndì ndùnò dhu ìfù arí ale, ní kà r̀ì nzì adù nyàbhū pfòmvo r̀umvù afiku ròsè òbhū dòná. Pfòmvo náapè afiku ùmvù, ní Kàgàwà r̀adù òbì àbhū fùkà nyòndù ndi dhu-dzi, nyàdù lèmana ònzì. ¹⁴ Ní ndi dhu-okú dò r̀ò, yà atdídò ma m̀òzè nyí r̀ò, nyí nyàkà nyìndà nyí itse sànamù t'úlétá r̀ò r̀ò.

Inzá dhu àkà kungbò ale pfòmvo nà dhu

¹⁵ Ma mí dhu òvo fùkà àdhàdhì dhu-ǒnga t'òvòta ǹnì ale bhèyi. Ní nyìrè pé yà ma m̀òvona fùkà dhu-ǒnga nyí-tírò. ¹⁶ Yà Kàgàwà tò àlè kí ǒtsò àbhū nì kópà-tsu àlè kòmvè r̀ò, ndi kópà-otù ǒ àlè kungbò tì nzá àlè Krístò-azù mànà? Ndirò, yà àlè kí m̀gati-ǒnga àkò àlè r̀adù ònyùnà r̀ò, ndi m̀gati-otù ǒ àlè kungbò tì nzá àlè Krístò-ngbò nà? ¹⁷ Obhó tì, m̀gati r̀í'ì atdí tì. Ndirò, abho r̀ò màtì àlè kí mbà ì'ì, ní àlè'ì kórò ní atdí ale-ngbò, àlè'ì kórò àlè kí ndi atdí m̀gati kèlè nónyu dhu-okú dò r̀ò.

¹⁸ Nyàndà pé Pbàìsr̀ayélì tò ǒfò átò: perè tì ka kùbho màzàbahù dò Kàgàwà tò ìzà ná'a abádhí arí ndínì ì ungbò tì ì otùna ǒ Kàgàwà nà.

¹⁹ Nírò, ádhu ndi ma m̀òzè munò wò ma munò dhu ǒ? Tì ìnè sànamù tò ka kùbho perè tì ìzà r̀arí'ì m̀gàsù nà? Ndirò tì ìnè sànamù r̀arí'ì m̀gàsù nà? ²⁰ Ìnzì akekpá màtì! Pbétù, ma màtina yà màzàbahù dò ìnzà Yèsù ná'ù ale arí ùbhona perè tì dhu nùbhò abádhí rarí pfòmvo tò, ìnzì ní Kàgàwà tò. Ní, ìma nyú ma m̀òzè nzá nyùngbò nyí pfòmvo nà. ²¹ Nyí nyí nzì adù Ádr̀ungbàle Yèsù Krístò bhà kópà-tsu òmvù, nyàdù pfòmvo bhà kópà-tsu nóm̀vù átò. Ndi dhu bhèyi tì, nyí nyí nzì adù Ádr̀ungbàle bhà ònyù nónyu, nyàdù pfòmvo bhà-tsí nónyu átò. ²² Ndirò àlè kòzè tì àlè r̀angbe Ádr̀ungbàle bhà nàwí? Àlè tì'ì òbì nà ròsè kà dòná?

Dhu àkà konzì kórò dhu Kàgàwà-òvò nilè tì dhu

²³ Atdídhená ale arátina: «Kórò dhu tó rusà ka kùfà wà.» Ndi dhu ní obhó dhu nyú, pbétù kórò dhu ní nzì dhu-dzùnà ònzì r̀adù dhu. «Kórò dhu tó rusà ka kùfà wà», pbétù kórò dhu ní nzì ìndrù òsì r̀adù dhu. ²⁴ Atdí ale mà nákà nzá ndònè f̀indà tì r̀í ìdzinga àbhū dhu, pbétù kàkà ndònè ngùkpà ale tò r̀í ìdzinga àbhū dhu.

* **10:7** 10.7 Ùvt 32.1-5 * **10:7** 10.7 Ùvt 32.6 * **10:8** 10.8 ǒzt 14.37; 25.1-9 * **10:9** 10.9 ǒzt 21.5-6 * **10:10** 10.10 ǒzt 17.6-14

²⁵ Nyí nyí'ì inè nyònyù ìngbàtí ìlì ndì dhu mà yà kòbì ò ka kòdzì, inzà nyí nyòngù dhu dónà afiku ò rí'ì irèta-okú dò rò rórò. ²⁶ Obhó tí, yà adzi ònà rí'ì kóró dhu mà nà ní Ádrùngbàle bhà malì*.

²⁷ Dhu apé ì'ì inzà Kàgàwà ná'ù ale nzinzi ò atdí ale nánzi nyí ònyà tò dhu tí, nyàdù nyà'ù nyòwù ànyì, ní nyí nyàkà nyònyù kóró dhu yà àbadhi àbhù fùkù inzà nyí nyòngù tina yà afiku ò rí'ì irèta-okú dò rò rórò. ²⁸ Pbétù, ndi ale apé dhu òvo fùkù, ndàti: «Yàri izà ní perè tí ka kàbhù sànamè tò,» ní nyí nyàkà nzà nyà'à ndi izà, wò ndi dhu nòvò fùkù ale-okú dò rò, ndirò yà ale-afí ò rí'ì irèta-okú dò rò. ²⁹ Ma mòtè nzà afiku ò rí'ì irèta dò, pbétù ma mòtè yà ndi dhu nòvò nà fùkù ale-afí ò rí'ì irèta dò.

Tí idzi dhu ndi, inyi màkristò tíró, nyi nyíde ìngbàtí ìlì ndì dhu mà ònyà nyi nyí dhu tò irèta dò tí, àzèmbè odhìnu rí kòzù nzéngà tí rórò? ³⁰ Tí idzi dhu ndi átò nyi nyíde pbàkù irèta dò tí, nyònyù yà iwà nyi nyàbhù òtsò Kàgàwà tò okúna dò rò dhu, àzèmbè odhìnu rórù dùnú ndi dhu-okú dò rò rórò?

³¹ Nírò, dhu apé ì'ì nyí nyí dhu ònyà dhu tí, nyí nyí dhu òmvù dhu tí, ndirò nyí nyí kóró dhu-tsi ònzi dhu tí, ní nyí nyàkà nyònzì kóró ì dhu Kàgàwà-òvò nilè tí. ³² Nyí nyàkà nzà nyàbhù Pbàyàhúdì mà, ìnzì ní Pbàyàhúdì mà, ndirò Kàgàwà bhà Kànisa mà ròtsù nzéngà ò nyí nyònzina dhu-otù ò. ³³ Nyí nyàkà nyònzì dhu yà ima nyú ma marí dhu ònzi dhu bhèyi: ma marí obi ònzi atdidò, ndíni ma mónzina kóró dhu nòfó tí kóró ale-nyìkpó. Obhó tí, ma marí nzi idù rí ídzinga ìbho atdirò dhu òne, pbétù ma marí àbhò ale tò rí ídzinga àbhù dhu òne, ndíni Kàgàwà igú tí abádhí.

11

¹ Nyí nyàkà nyòdyi pbàkà ófò, àdhàdhì ima nyú ma mídyi Krístò bhà ófò dhu bhèyi.

Vèbhále mà kpabhále mà nàkànà 'ì'ì nà sòmá-dzà ò ófò
(1Kò 14.40; Èfè 5.22-24; 1Tì 2.8-14)

² Ma mìfu nyí ìfù tí nyí nyári mirè kóró dhu ò, nyàdù yà fùkù ma múdhe dhu òdò àdhàdhì yà ma nyú ma múdhe ka fùkù dhu bhèyi dhu-okú dò rò.

³ Pbétù ma mòzè nyùni yàri dhu: Krístò ní ndi ìngbàtí ìlì ndi kpatsibhále-dò, kpatsibhále ní pbìndà tsibhále-dò, ndirò Kàgàwà ní Krístò-dò. ⁴ Nírò, ìngbàtí ìlì ndi kpatsibhále mà náapè dóna àtsi Kàgàwà rò ndi ndí ndìtsò ònà kàsùmi ò, ndirò ngàtsi ní nabi bhèyi ndi ndi dhu òvo ìndrù tò ònà kàsùmi ò, ní ndi ale ní Krístò yà dóna tí rí'ì gàyà nònzì ale. ⁵ Pbétù ìngbàtí ìlì ndi tsibhále mà náapè nzi dóna àtsi Kàgàwà rò ndi ndí ndìtsò ònà kàsùmi ò, ndirò ngàtsi ní ìndrù tò ndi ndí dhu òvo nabi bhèyi ònà kàsùmi ò, ní ndi tsibhále ní pbìndà kpatsibhále yà dóna tí rí'ì gàyà nònzì*. Wò dhu rádù ndàla àdhàdhì kà-dòkà ka kàkpà dhu bhèyi†. ⁶ Dhu apé ì'ì inzà tsibhále àtsi dóna dhu tí, ní kàkànà ndàbhù dóna-kà kazè! Pbétù, tsibhále-dòkà ka kazè dhu, ndirò ngàtsi ní kà-dòkà ka kàkpà dhu rí ale-nyí àbhù riwù dhu-okú dò rò, dhu àkà ka ràtsi dóna.

* **10:26** 10.26 Zàb 24.1 * **11:5** 11.5 Polò bhà kàsùmi ò, tsibhále rí dóna àtsi dhu ní'ì ifuta itè íyàdhíyà rí ní ìndrù nzinzi ò, ndirò pbìndà kpatsibhále-ònzi ní ize. † **11:5** 11.5 Pbàgìríkí-bvù ka kàkpà nà dóna-kà tsibhále ní mànyòni ònzi rí ró ka kòtdì. Ka kàkpà nà, ndíni kà-nyí nabhè tí riwù.

⁷ Kpatsibhálé na náká nzá ndàtsi dóna. Ka ní Kàgàwà-wòyò, ndirò ka ní Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwù. Ndirò tsibhálé ní p̀bìndà kpatsibhálé bhà ádrùngbànga tó awáwù. ⁸ Obhó tí, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsibhálé ràhu tsibhálé-ongò-kpa ò rò, pbètù tsibhálé ní ndi kábhòlò ràhu kpatsibhálé-ongò-kpa ò rò. ⁹ Ndirò, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsibhálé tsibhálé-okú dò rò, pbètù tsibhálé ní ndi kábhòlò kpatsibhálé-okú dò rò. ¹⁰ Ní, tsibhálé rí'ì p̀bìndà kpatsibhálé bhà ádrùngbànga tó awáwù tí dhu-okú dò rò, dhu àkà kà ràtsi dóna rí'ì p̀bìndà kpatsibhálé bhà ádrùngbànga-tsiná ndi ndarí'ì dhu itè rí dhu tí, màlàyíkà-okú dò rò*. ¹¹ Ádrùngbàlé Kàgàwà udhé dhu-bvù rò, tsibhálé rí nzi àdù àtìná ìmbá ndi rari'ì kpatsibhálé-atdyú nà, ndirò kpatsibhálé rí nzi àdù àtìná ìmbá ndi rari'ì tsibhálé-atdyú nà. ¹² Obhó tí, ádhàdhì tsibhálé Kàgàwà náabhòlò ràhu kpatsibhálé-ongò-kpa ò rò dhu bhéyi tí, kpatsibhálé aráhu tsibhálé-nyutsi rò uguta-otù ò. Ndirò Kàgàwà ní ndi abádhí nanzí óyò rò kóró.

¹³ Nyòtdì pé yà anya nyí nyú tíró: tsibhálé rí nditsò Kàgàwà rò inzà ndi ndàtsi dóna rórò dhu tí ídzi dhu? ¹⁴ Yà Kàgàwà abhòlò ale-dòkà òná òfò nítè tí nzá dhu, kpatsibhálé rí dóna-ká ivi ádzàdzí dhu rari'ì kà-nyí àbhù rí rìwù dhu? ¹⁵ P̀bètù tsibhálé tò, dóna-ká ròvi ádzàdzí dhu ní ifata. Obhó tí, ádzàdzí aróvi àyi Kàgàwà abhù tsibhálé tò, rí'ì dóna àtsi kà ràdù ní mberù bhéyi. ¹⁶ Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndàgò ndi wòrí ote dó, náká ndùni dhu àlè'ì mà, àlè rari'ì mbá ngàtsi ndi màndu nà, ndirò Kàgàwà bhà kànísá nyú mà rari'ì mbá kà nà.

Ònzitále rí izu àbhù nàkùtále-afí ò àzè nítè rí ònyù-otù ò dhu

¹⁷ Yà kòmbí ma móvona fùkù ote ò, ma mí nzi nyífù ifù tí. Obhó tí, yà nyí nyundu nyí ní fùkù unduta náarìbhona fùkù ní nzi ídzi dhu, pbètù kàríbhona ní nzére dhu. ¹⁸ Angyiná rò ma mírì wà dhu yà nyí nyundu nyí òná kàsùmì ò, ùkúnga rari'ì ndùndò ùndò tí. Ní ma mà'ù wà ndi dhu góna tí. ¹⁹ Obhó tí, dhu àkànà wà ùkúnga rùndò ndi, ndíni ka kuni tí atdí affiya nyú nà arí Yèsù-owù ùngù ale. ²⁰ Yà nyí nyundu nyí rò, nyí nyárónyuna ní nzi Ádrùngbàlé Yèsù bhà ònyù. ²¹ Obhó tí, ònyù ònyu nyí nyí rò, ngàtsi ale arí ndàpà ndònyù p̀bìndà ònyù nyú nditíró angyi. Ní ndi dhu bhéyi, nzínziku ò atdídená ale náaràdù òko àwù nà, ngùkpà ale ràdù dhu òmvù 'òri ní. ²² Níró, nyí nyátí mbá ì'ì idza nà, yà nyí nyádù dhu ònyù, nyádù dhu òmvù óyá rò? Ndirò, nyí nyòzù tí Kàgàwà bhà Kànísá àkyàkyè dhu tí? Nyí nyòzè tí nyíwà kàkà ìmbá dhu arí'ì foyá ale-nyí? Ádhu nyú ndi nyí nyòzè munò fùkù? Dhu àkà tí mífu nyí ifù tí? Ma mí nzi nyífù akekpa màtí wò dhu-okú dò rò!

Ádrùngbàlé Yèsù nábhù rí kirè ònyù

(Màt 26.26-29; Mrk 14.22-25; Luk 22.15-20)

²³ Obhó tí, yàrí ní ndi Ádrùngbàlé Yèsù udhé idù dhu, yà ma madù àbhunà nyùni átò. Yà ndi ka kipfona kabhu ndi òmvù-fó òná iku ò, Ádrùngbàlé Yèsù idyi m̀gati ndàlù foná. ²⁴ Ní, òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, kùko kà-ònga, ndàdù àtìná: «Yàrí ní ngbòdu, yà fùkù ma

* **11:10** 11.10 Ìsa 6.2; Mát 18.10; Èfe 3.9-10 † **11:21** 11.21 Fiyó unduta ò, Yèsù ná'ù ale nóogóná iwu ònyù nà foyá, 'àndu tsàna, 'àdù ònyùnà atdíkpá, tdù ì onyu Ádrùngbàlé Yèsù irè ka kí ní ònyù rò.

màbhù. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhěyi, nyàmbe mirè dǒ róná.» ²⁵ Ndi dhu bhěyi tí, ònyù ì ònyù dhu-dzidǒ, kǐdyi ònyù rǐ'ì òná kópà ndálù fóná, ndàdù àtìna: «Yàrí kópà rǐtèna ní yà Kàgàwà mànà indrù ùngbò ì ní ùngbòta-òwátá, yà azùdu-otù ǒ ndi nàvi kpangba. Bilinganà kòmvù nyí nyí rò, nyòngò kònzì wò dhu bhěyi, ima nyí nyirè tí róná. ²⁶ Obhó tí, yà nyí nyí yàrí m̀gati ònyù nyàdù yàrí ònyù òmvù òná kóró kàsùmì ǒ, nyí nyí Àdrùngbàlè Yèsù bhà ɔve-òyí nígǎ, ràrà àhù kàraya ingo òná idho ǒ.»

²⁷ Nírò, ìngbàtí ìli ndi ale mà yà Àdrùngbàlè Yèsù bhà m̀gati ònyù rǐ, ndirò kàbhà kópà-tsù òmvù rǐ inzà ndi ndàkàna ndònyù ka ndirò inzà ndi ndàkàna ndòmvù ka rórò, ní ndi ale àfǎ wà dhu inzà ndi ndífù kà-ngbò mà kǎ-zù mànà dhu-otù ǒ. ²⁸ Ní ìngbàtí ìli ndi ale mà nàkàna ndàndà pé nyunatsi nga ndàtírò angyi, tdǔ ndi ndònyù yàrí m̀gati ndàdù yàrí kópà-tsù nóm̀vù rò. ²⁹ Obhó tí, ndi ale apé m̀gati ònyù ndàdù kópà-tsù òmvù inzà ndi ndùni Àdrùngbàlè-ngbò-tì rórò, ní kòtdi wà anya ndàtírò dòná wò m̀gati ndi ndònyù, ndàdù ndi kópà-tsù òmvù dhu-otù ǒ. ³⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àbhò ale nzínziku ǒ náarí'ì andi nà 'àdù ì'ì iviví. Ndirò, àbhò ale nyú núve wà. ³¹ Àlě kándàna gukyè àlě-nyatsi nga àlětírò angyanyi, ní Kàgàwà ìtdiyana nzí anya àlě-dǒ. ³² Pbé̀tù Àdrùngbàlè Kàgàwà arí anya nítǒ àlě-dǒ, ndíní ndutó tí àlě, akye ndi ndadùya àrà anya ìtdi àlě-dǒ atdìkpá yà adzi ǒ ale mànà nǐ.

³³ Ní ndi dhu-okú dò rò, àbanǐnzó, yà nyí nyùndu nyí ònyù nyí nyònyù tí atdìkpá òná kóró kàsùmì ǒ, dhu àkǎ wà nyòdò nyí nzínziku ǒ. ³⁴ Dhu apé ì'ì ndi ale rǐ'ì àwù nà dhu tí, ní ndi ale àkàna ndònyù pé dhu angyi pbì idzá, akye nyí nyowuna nyùndu Kàgàwà ràdù anya ìtdi d̀kù nǐ.

Nírò ng̀kpa dhu yà òdòdì, nóbhòlò ma mítsi f̀r̀árvù ma m̀ará àhù rò.

12

Hìlǎ-Alafí r̀undana ale ùni ka kádù róná dhu (Èfè 4.6; Fil 2.1-4; 1Pé 4.10-11)

¹ Àbanǐnzó, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí arábhùna indrù tò perè nàndà dhu nǐ, ma mòzè nzà nyòkò ìnzì nyùni dhu ì perè dǒ. ² Nyí nyùni wà dhu yà inzà nyí nyàpè Yèsù Krístò ná'ù òná kàsùmì ǒ, nyí rubhà nyí dhu r̀umbe nyìku nyòwù kǎkǎ ìnzì t̀yà arí 'ìri sànamù ì. ³ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòzè nyùni dhu: Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí nyú r̀undana ale r̀arí nzí àdù àtìna: «Yèsù àkǎ ofúngá nà!» Ndirò inzà Hìlǎ-Alafí kèlě nùndà ndi rò, atdì ale mà rǐ nzí àdù àtìna: «Yèsù ní Àdrùngbàlè!»

Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí arábhùna indrù tò perè

⁴ Hìlǎ-Alafí arábhùna indrù tò perè-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù kùndò arí ní atdì Hìlǎ-Alafí kèlě. ⁵ Kànisa ǒ ka kádù ònzìna kasu-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù ì kasu ònzì ka kǐ f̀indà ní atdì Àdrùngbàlè Yèsù kèlě. ⁶ Kànisa ǒ kasu ònzì ka kǐ tí dhu rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù ì kasu àbhǔ arí r̀onzi ì kóró, ní atdì Kàgàwà kèlě. ⁷ Ìngbàtí ìli ndi ale mà náarí Hìlǎ-Alafí bhà àdrùngbànga tò ɔbi ìtè rǐ perè nábà, ndíní ndi perè ì'ì tí m̀gàsù tí kóró ale tò. ⁸ Nírò, atdì ale tò Hìlǎ-Alafí àbhù ní dhu-ònga t'òvòta tò ɔte tò perè, ndirò ng̀atsi ale tò wò ndi atdì Hìlǎ-Alafí kèlě àbhù ní, inga t'ùnita tò ɔte tò perè. ⁹ Ng̀atsi ale àbà wò ndi Hìlǎ-Alafí-fó tí ní ɔbi nà a'uta tò perè, ndirò ng̀atsi ale-tsi nábà

ní andi nà ale t'ígútá tó perè. ¹⁰ Ngàtsi ale ábà ní wiwí t'ónzita tó perè, ngàtsi ale ràdù nabi bhèyi ka kí dhu òvo indrù tò ní perè nábà. Ndirò, ngàtsi ale ábà ní tìtò tó ale-afí mà ònga nábhù rí kundò mbèyi obhónka tó Alafí mànà perè. Ngàtsi ale ábà ní inzà ka kúni aláva-tidò ò ka kóte dhu tó perè, ndirò ngàtsi ale tsí adù àbàna ní í aláva-tì nàwě ka kí dhu tó perè. ¹¹ Wò ndi atdí Hìlǎ-Alafí kèlě ní ndi kóró kòkò dhu ònzi arí, ndàndò ìngbàtí ìli ndi ale mà dhèdhèrò perè-tidò ní àdhàdhì ndi ndòzè ka dhu bhèyi.

Yèsù ná'ù ale kóró rí'ì àdhàdhì atdí ale-ngbò-rǒngá-nzo bhèyi dhu

¹² Obhó tí, àlě kùni wà dhu ale-ngbò rarí'ì atdí tí, róná-ngá-nzo ràdù ì'ì ibí nyú. Ìmbà dhu rí'ì ibí ndi ale-ngbò-rǒngá-nzo rí'ì dhu màtí, ní ka ní atdí ale-ngbò kèlě. Ní ndi dhu bhèyi tí, Kristò mà yà ndi ná'ù ale mànà ní atdí ale-ngbò átò. ¹³ Àlě'ì kóró, ìmbà rí'ì Pbàyàhúdì màtí, ìnzì ní Pbàyàhúdì màtí, ìno tí arí'ì ale màtí, ndirò dòyá arí'ì ìtírò ale màtí, àlě kalú bàtizò wò ndi atdí Hìlǎ-Alafí-nyutsi tí, ndíní àlě kí'ì tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò àlě-nyutsi rí'ì ní wò ndi atdí Hìlǎ-Alafí kèlě.

¹⁴ Ale-ngbò rǒngá rí'ì mbà atdí tí, pbétù kà rí'ì ibí nyú. ¹⁵ Ale-pfò náapé adù àtìna: «Ìnzì ní ma ale-otsú dhu-okú dò rò, ima ní nzì ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rí'ì nzì adù kàbhà ràdi ìnzì ní ale-ngbò-rǒngá tí. ¹⁶ Ndirò, ale-bì apé adù àtìna: «Ìnzì ní ima ale-nyìkpó dhu-okú dò rò, ima ní nzì ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rí'ì nzì adù kàbhà ràdi ìnzì ní ale-ngbò-rǒngá tí. ¹⁷ Dhu apé ì'ì ale-ngbò kóró rí'ì ale-nyìkpó tí dhu tí, ní ndi ale ràdù ìnga ìrì ìngbà dhu bhèyi? Ndirò dhu apé ì'ì ale-ngbò kóró rí'ì ale-bì tí dhu tí, ní ndi ale ràdù dhu àni ìngbà dhu bhèyi? ¹⁸ Obhó tí, Kàgàwà núuli ìngbàtí ìli ndi ale-ngbò-rǒngá-nzo àdhàdhì ndi nyú ndi ndazè ka dhu bhèyi. ¹⁹ Ale-ngbò kóró náapé adù ì'ì atdí ale-ngbò-rǒngá-ngba kèlě tí, ní ale-ngbò ràdù ì'ì ìmbà! ²⁰ Nírò, ale-ngbò-rǒngá-nzo rí'ì ibí, pbétù ale-ngbò nyú rí'ì atdí tí.

²¹ Ale-nyìkpó rí'ì nzì adù àtìna ale-otsú ní: «Ma mí'ì ìmbà atdyúnu nà!» Ndirò ale-dò rí'ì nzì adù àtìna ale-pfò ní: «Ma mí'ì ìmbà atdyúku nà!» ²² Pbétù, kàkà ìvìvì dhu nyú tí ka karòzùna ale-ngbò-rǒngá-nzo mà ní ì atdí dídò ka karí'ì atdyúya nà. ²³ Ndirò, kàkà inzà àkà ifuta nà dhu tí àlě karòzùna ale-ngbò-rǒngá-nzo ní ì atdí dídò àlě karàdù òbhòlòna. Ndirò kàkà ìnzì ka kádù òvòya ùtì dhu tí àlě karòzùna ale-ngbò-rǒngá-nzo, ní ì yà atdí dídò àlě karàdù àndàna. ²⁴ Kàkà akye ka karí'ì òvòya ùtì ale-ngbò-rǒngá-nzo, rí'ì mbà ngbòya òbhòlò ka kí atdí dídò dhu-atdyú nà. Kàgàwà nánanzì ale-ngbò, ndíní àlě kongó tí yà ìmbà rí'ì ifuta nà ale-ngbò-rǒngá-nzo nándà atdí dídò. ²⁵ Kánzì ka ndi dhu bhèyi, ìnzì ale-ngbò-ònga núundo tí ndi, pbétù ndíní kà-rǒngá-nzo kóró nóowu tí dzùnàya ònzì rò àdhàdhì nzínziya ò. ²⁶ Ale-ngbò-rò atdí ngari-ngba mà náapé ì'ì àpbè ò, ní ale-ngbò rò ngùkpà ngari kóró ràdù ì'ì àpbè ò. Ale-ngbò rò atdí ngari-ngba náapé ifuta nábà, ní ale-ngbò-rò kóró ngùkpà ngari ràdù ì'ì dhèdhe ò átò.

²⁷ Ní nyí, nyí ní Kristò-ngbò, ndirò ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínzìku ò ní ndi Kristò-ngbò-rǒngá-ngba. ²⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi wemberè tí, Kàgàwà núuli uvitatáleKànisa ò. Jyo rí kisè ní, kùli ní pbanáyi. Ndirò ìbhù rí kisè ní kádù ùlìna ní màlímó. Kòrì ale-dzidò rí'ì ní wiwí t'ónzita tó perè nà arí'ì ale mà, andi t'ígútá tó perè nà arí'ì ale mànà. I dzidò rí'ì ní ngùkpà ale dzùnà t'ónzita tó perè nà arí'ì ale mà, ngùkpà ale t'úndata tó perè nà arí'ì ale mànà. Kà riku dòná rò ní, kùli dhèdhèrò aláva-tidò t'óteta tó perè

nà arí'í ale. ²⁹ Abádhí kóró tí uvitatále? Abádhí kóró tí pbànábí? Abádhí kóró tí málímó? Ndirò abádhí kóró tí wiwì t'ónzita tó ádrùngbànga tó obi ná ale? ³⁰ Abádhí kóró tí andí t'ígúta tó perè ná ale? Ndirò abádhí kóró tí dhèdhèrò aláva-tidò t'óteta tó perè ná ale? Abádhí kóró tí dhèdhèrò aláva-tidò t'úgèrétá tó perè ná ale? Ìnzì ní ndi dhu bhèyi akekpá màtí. ³¹ Nírò, nyí nyàkà nyòhò atdyúya atdíðò perè ní, kàkà idzi dhu nyú tí rí'í ròsè.

Pbétù kòmbí, ma mí kóró ngàkpà otu ònà òsè otu nítè fàkù.

13

*Ale òzè ka kí dhu nòsè kóró dhu ònà dhu
(Mát 22.36-40; Ròm 13.8-10; 1Yù 3.16-19; 4.7-21)*

¹ Ma mí mbà àdù ì'í indrù arótena kóró aláva-tidò t'óteta tó perè ná ma marí'í dhu tí, ngàtsi ní málàyíká t'ávàna t'óteta tó perè ná ma marí'í dhu tí, pbétù ìnzì madù odhídu nózè, ní òtèdu rí'í kòkórò dhu tí àdhàdhì òngò róngò ndàrì ale-bì kòkórò idzi-tù mà, ngèlèngelè-tù màna bhèyi. ² Ma mí'í inè mí'í nabi bhèyi ma mí dhu òvo indrù tò ní perè ná. Ma mí'í inè muni kóró dhu-tsí mà. Ma mí'í inè muni Kàgàwà udhé kóró dhu-tsí yà órù ò ongoná òko. Ndirò ma mí'í inè mí'í ádrùngbà a'uta, yà pbiri àbhù rádù rìngbè ndì findá ngari ò rò, ràrà ndòdì vurò ngari ò ná màtí. Pbétù ìnzì ma mapé odhídu nózè, ní ima ní kòkórò dhu nyú. ³ Ma mí mbà àdù kóró pbàkà ongyéngá nándò nàkùtále tò, madù ngbòdu nádzi ndíni ogbeya tí kàzu ò*, pbétù ìnzì madù odhídu nózè, ní ma mábàna mägàsù tí dhu rí'í mbà.

⁴ Àzè arí affina òtù, ndirò àzè arí indrù dzùnà ònzi. Àzè arí nzì adha ònzi, àzè arí nzì ndòyò, ndirò àzè arí nzì ndidzì. ⁵ Àzè arí nzì ale-nyí ríwù ní dhu ònzi, ndirò kàrì nzì gàsàna ònzi rí atdíro dhu òne. Àzè arí nzì àkò akeye, ndirò kàrì nzì indrù ònzi róná nzère dhu òdo afina ò. ⁶ Àzè idhè arí nzì ndiká nzère dhu-okú dò rò, pbétù ká-dhè náarí ndiká obhònga-okú dò rò. ⁷ Àzè arí kóró dhu ùba, ndirò kàrì a'uta òdo kóró kàsùmì ò. Àzè arí òdona ka kí kabà kóró dhu à'u, ndàdù kóró dhu-dzi òndù.

⁸ Àzè arí nzì iku akekpá màtí. Pbétù, indrù tò ka kí dhu òvo nabi bhèyi dhu rádù ùda ùda. Dhèdhèrò aláva-tidò ò ka kóte dhu tó perè rádù iku ikù, ndirò inga t'únita rádù iku ikù. ⁹ Obhó tí, àlè karí dhu ùní gòna kèlè tí, ndirò àlè karí dhu òvo indrù tò nabi bhèyi gòna kèlè tí. ¹⁰ Pbétù, Kàgàwà rí kóró dhu òbhòlo rí'í mbèyi nyú rò, yà gòya kèlè tí arí'í dhu-tsí niikúya ikù.

¹¹ Ngbàngba tí ma mí'í ònà kàsùmì ò, ma mongónà òte ngbàngba bhèyi, ma mongónà inga ìrè ngbàngba bhèyi, ndirò ma mongónà dhu-ònga òvo ngbàngba bhèyi. Pbétù ma mitdègu òngo ádrùngbàle tí, ní ma mubhà wà ngbàngba tó òfò ò ma mí dhu ònzi dhu. ¹² Obhó tí, yà kòmbí rí'í kàsùmì ò, àlè tò kà rí'í ndi dhu bhèyi tí. Àlè kí nzì dhu àlè mbèyi, pbétù àlè kí dhu àndà ìnzì rí dhu-wòyò nyú nítè kiyó ò. Olù rírá kàsùmì ò, àlè kalaya dhu kpangba. Kòmbí ma muni Kàgàwà gòna kèlè tí, pbétù olù rírá kàsùmì ò, ma muniya ka àkàkà dhu bhèyi, àdhàdhì kùni ma dhu bhèyi.

* **13:3** 13.3 Ngàtsi òfò ò, ka kàmbènà «ndíni ogbeya tí kàzu ò» nùgèrè kati: «ndíni ma mambè tí milè dó okúna dò rò.»

¹³ Nírò kòmbí màtí, kàkà ìbhù dhu rí'ì inè atdíkpá tí. I dhu ní: a'uta, òdona ka kí ndíní ka kabá tí dhu, àzè mànà. Pbéù ádrùngbá dhu nyú ròsè kòkò ìbhù dhu nzínzì ò ní àzè.

14

Nabi bhèyi ka kí dhu òvo ìndrú tò dhu tò perè mà inzá ka kúni aláwà ò ka kóte dhu tò perè mànà

(Rom 14.19; 1Kò 12.4-7,27-31; 1Pé 4.10-11)

¹ Nyí nyàkà nyòñè òdhùkù òzè nyí nyí dhu. Ndirò nyí nyàkà nyòhò Hlìl-Àlafí bhà perè àbà nyí nyí dhu-atdyú atdidò, ròsè dòtsí ní nyí'ì yà ìndrú tò ka kí dhu òvo nabi bhèyi ní perè nà. ² Ohó tí, ndi ale apé àmbe òte dò Hlìl-Àlafí ìbhò fíndá inzá ka kúni aláwà-tidò ò, ní ndi ale rí nzi òte ìndrú tò, pbéù kà ròte Kàgàwà tò. Kà rùnona Hlìl-Àlafí bhà ádrùngbànga tò òbi ní, yà Kàgàwà uli òrú ò dhu rí òna àlù ale rí'ì ìmbá. ³ Pbéù, nabi bhèyi rí dhu òvo ìndrú tò ale rùnona ìndrú tò dhu ní, abádhí òsì rí fíyó a'uta ò dhu, abádhí-afí òpè rí dhu, ndirò abádhí-afí rí òbi òtsi ní dhu. ⁴ Yà Hlìl-Àlafí ìbhò inzá ka kúni aláwà-tidò ò ròte ale, ní rí ndòsì ndítírò. Pbéù, nabi bhèyi rí dhu òvo ìndrú tò ale ròsina ní Kànisa ò kóró ale nyú. ⁵ Ma mòzè nyí kóró nyòngò òte Hlìl-Àlafí ìbhò inzá ka kúni aláwà-tidò ò, pbéù ròsè dòtsí ma mòzè ní, nyòngò dhu òvo ìndrú tò pbanábi bhèyi. Ohó tí, nabi bhèyi rí dhu òvo ìndrú tò ale nùdà wà yà Hlìl-Àlafí ìbhò inzá ka kúni aláwà-tidò òte rí ale, ìmbá dhu apé ì'ì ka kádù wò kùnò dhu-tì àwe ndíní Kànisa ò kóró ale nòsì tí dhu tí.

⁶ Nírò àbanánzò, dhu apé ì'ì ma mára àhu fùràbvù, madù òte nyí mànà Hlìl-Àlafí ìbhò yà inzá nyí nyúni aláwà-tidò ò dhu tí, ní ma madù dzùnàku ònzì ìngbà dhu bhèyi? Ma mí nzi àdù dzùnàku ònzì, inzá ní Kàgàwà itè idù dhu ma mòvò fùkù rò, inzá ní ma múni dhu ma mòvò fùkù rò, inzá ní nabi bhèyi ma mòvò dhu fùkù rò, ndirò inzá ní dhu kélè mà mùdhe fùkù rò.

⁷ Kàndà pé adyi àyu ka karí òyá dhu tò òfò, àdhàdhì rùgè mà ndirò ngàtsi ní dùmù mà bhèyi. Inzi kòkò dhu tò òngò apé àdù ì'ì dhèdhèrò òfò ò, ní ka kádù rùgè tí dhu rí'ì dhu mà ndirò ngàtsi ní dùmù tí dhu rí'ì dhu mà múni ìngbà dhu bhèyi? ⁸ Inzi ka kapé leku òmi ìla tò dhu bhèyi, ní àdhi pbá ale ndi ndòbhòlò rádù ìla t'úgyeta tò? ⁹ Ní, ndi dhu rí'ì ndi dhu bhèyi tí fùkù átò. Dhu apé ì'ì wò nyí nyáwèna Hlìl-Àlafí ìbhò fùkù inzá ka kúni aláwà-tidò ò dhu-tì rí'ì ìmbá kpangba dhu tí, ní nyí nyúnona dhu rádù ale-dò àlù ìngbà dhu bhèyi? Ohó tí, nyí nyádù ì'ì àdhàdhì awe ò ròte inzi òtèna rí ndiri rórò ale bhèyi. ¹⁰ Yà adzi ò, aláwà-tidò rí'ì ibi nyú. Pbéù yà ìmbá tina rádù ì'ì atdí aláwà-tidò mà rí'ì mbá. ¹¹ Nírò dhu apé ì'ì inzá ma múni aláwà-tidò òte rí ale nà mà móte dhu tí, ní ma madù ì'ì ìle tí ndi ale tò, ndi ale rádù ì'ì átò ìle tí idù. ¹² Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí nyú mà átò, yà nyí nyí Hlìl-Àlafí bhà perè-atdyú òho atdidò nyàbà dhu bhèyi, nyí nyàkà nyònzì òbi nyàbà dòtsí perè ní kàkà Kànisa àbhù rádù rò'ò a'uta ò.

¹³ Ní ndi dhu-okú dè rò, dhu àkà wò ndi Hlìl-Àlafí ìbhò inzá ka kúni aláwà-tidò ò ròte ale rònzi Kàgàwà ràbhù kà-tì t'áweta tò perè fíndá. ¹⁴ Ohó tí, dhu apé ì'ì ma mí mitsò Hlìl-Àlafí ìbhò idù inzá ka kúni aláwà-tidò ò dhu tí, ní ma mí mitsò afidu ò, pbéù inzi pbàkà irèta rádù kasu ònzì. ¹⁵ Nírò, ádhu ndi ma màkà mɔnzì? Ma màkà mitsò ma yà Hlìl-Àlafí àbhù mitsò ma ònà inzá ma múni aláwà-tidò ò, madù mitsò átò yà ùni ma

múni aláwà-tidò ǒ. Ma màkǎ mùyà adyi yà Hlǎ-Alafí àbhù mùyà adyi òná inzà ma múni aláwà-tidò ǒ, madù kùyù átò yà ùnǎ ma múni aláwà-tidò ǒ. ¹⁶ Obhó tí, dhu apé ì'ì nyi nyí nyitsò nyambe òtsò àbhù dǒ Kàgàwà tò yà Hlǎ-Alafí àbhù indù inzà ka kúni aláwà-tidò ǒ dhu tí, ní inzà ndi aláwà nùni ale, yà tinú ndi nòtù unduta ǒ, ràdù dhu à'ù ingbà dhu bhèyi ndàti «Àmìnà» ndi òtsò nyi nyàbhù dhu dǒ? Kà rǐ nzi àdù kà'ù ndi dhu bhèyi, inzà ndi ndiri nyi nyúnona dhu dhu-okú dǒ rǒ. ¹⁷ Obhó tí inyì, nyi nyí òtsò àdù Kàgàwà tò dhu rǐ'ì inè mbèyi, pbétù kà rǐ nzi ngàtsi ale nǒsì. ¹⁸ Ma màbhù òtsò Kàgàwà tò, ma mǎrǐ Hlǎ-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláwà-tidò òtè ròsè dükunǎ kóró nídhunǎ. ¹⁹ Pbetù, unduta ǒ ma mózè dhu ní, mori ndiri rǐ òtè ake tí, ndinǎ ma mudhè tí dhu òná ngùkpà ale tò, ròsè Hlǎ-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláwà ǒ ma màmbènà òtè abhò nyú dhu dǒnǎ.

²⁰ Abanǎzó, nyí nyàkǎ nzá nyirè nga nzónzo bhèyi, pbétù nyí nyàkǎ nyirè nga iwà ó'ò ale bhèyi. Nzére dhu t'ónzita ǒ, nyí nyàkǎ obhó tí nyí'ì iré-nzo bhèyi, yà inzà nzére dhu t'ónzita nùni ale. ²¹ Hlǎ Andítá ò ka kándi dhu kati:

«Ádrùngbàle rǎtina:

«Ma mǒngo òtè kǎrǐ ale, Pbaìsráyélí tò
vurò aláwà òtè arí ale-otù ǒ,
yà olo tí rǐ'ì ale-otù ǒ.

Ní, ndi dhu bhèyi màtǐ, abádhí rǒngo 'ùvo inzà 'irì ma múnǒna dhu*.»

²² Nírò, yà Hlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidò òtè ka kí dhu tó perè ní Kàgàwà itdiya indrù-ànyà dhu itè rǐ ize kǎkǎ 'ùvǒ arí inzà a'ù tí Kàgàwà ale tò, pbétù inzà ní kǎkǎ iwà ka ná'ù ale tò. Ndirò yà indrù tò ka kí dhu òvo nabi bhèyi ní perè ní Kàgàwà bhà ídzinga itè rǐ ize kǎkǎ iwà Kàgàwà ná'ù ale tò, pbétù inzà ní kǎkǎ ì núvǒ inzà 'à'ù ka ale tò. ²³ Dhu apé ì'ì kànisa ǒ nyí nyàndu nyí kóró dhu tí, nyàdù nyǒpè nyǒtè kóró Hlǎ-Alafí ìbhò fùkù inzà ka kúni aláwà-tidò ǒ, ndi kàsùmǐ ǒ, inzà ì aláwà nùni ale, ndirò ngàtsi ní inzà Yèsù ná'ù ale ràdù itsù fùkù unduta ò, ní ì ale tí nzi àdù àtina nyí rarǐ àritále? ²⁴ Pbetù dhu apé ì'ì kóró ale rǐ dhu òvo indrù tò nabi bhèyi dhu tí, atdí ale yà inzà Kàgàwà ná'ù ndirò ngàtsi ní, itsù tí itsù atdí ale ràdù ndòtù ndi unduta ǒ, ní ndi dhu ndi ndiri dhu ràdù kàbhù rùni pbindà nzérenga, kà ràdù ndinè kóró ale òtdi ànyàna yà ì ótena dhu-otù ǒ ale tí. ²⁵ Kà-nyatsi ì nuru kóró dhu ràdù 'itè kpanya kà tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà ràdù ndàgu ndàpǎ nyina adzi nyú rǒ, ndàdù Kàgàwà ifu, ndàti: «Obhó tí, Kàgàwà rǐ'ì inè nzinziku ǒ!»

Kàgàwà bhà idza ǒ indrù àkǎ 'ì'ì nà mùtsò

²⁶ Abanǎzó, ádhu ndi àkǎkǎ nyǒnzì? Yà nyí nyùndu nyí sòmà tò òná kàsùmǐ ǒ, atdí ale ràdù ì'ì inè ndùyè adyi, ngàtsi ale ràdù dhu ùdhe indrù tò. Ngàtsi ale rǐ'ì inè ndòvǒ Kàgàwà itè fǐndà dhu indrù tò nabi bhèyi, ngàtsi ale ràdù òtè Hlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidò ǒ, vurò ale ràdù ndi òtè ùgere. Nírò kòrǐ dhu kóró àkǎ rǒnzì ì ndinǎ Kànisa ǒ kóró ale nǒsì tí. ²⁷ Dhu apé ì'ì Hlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidò òtè rǐ ale rǐ'ì dhu tí, ní dhu àkǎ óyǒ ale kèlè, ndirò òsosè ní, ìbhù ale ròtè. Abádhí àkǎ 'òtè, atdátírá ǒ, ndirò dhu àkǎ wǒ ka kúnǒna òtè ùgèrè rǐ atdí ale ràdù ì'ì. ²⁸ Dhu apé ì'ì imbǎ ndi òtè ùgèrè rǐ ale rǐ'ì unduta ǒ dhu tí, ní ingbatǐ ìli ndi

*

ale mà abádhí nzínzi ò náká ndìnè ìnè tí, ndámbe òte dǒ affina ò tí pbìndà Kàgàwà nà. ²⁹ Ndirò, nabi bhèyi rí dhu òvo indrù tò ale ì'í rò, dhu àkǎ óyó ale ndirò ngátsi ní ìbhu ale kèlè rǒtè, ngúkpa ale ràdù wò abádhí ùnò dhu-ǒnga nóvò. ³⁰ Pbéù atdí ale apé ì'í òte ndì ndóte ró, kà-tí àdi ngátsi ale ràdù ì'í Kàgàwà ìtè fíndà, ndínì ndì ndòvo tí indrù tò dhu nà, ní dhu àkǎ wò ndì òte rúbhi òte rò ale rìnè. ³¹ Nyí nyí'í inè kóró nyòvò dhu indrù tò pbánábi bhèyi. Ní dhu ràdù àkǎ, atdí ale ròvò ka ngátsi ale dzidò, ndínì kóró ale ùni tí fíyò ka kúdhe dhu, affya ràdù obi òtsì. ³² Nabi bhèyi ka kí dhu òvo indrù tò ní perè nà arí'í ale rí'í inè ndòdò ndì ndàmbènà òvona indrù tò dhu affina ò, ìnzì ndòvò. ³³ Obhó tí, Kàgàwà ní nzí pbàdzangà tí arí dhu ònzi ale. Pbéù, Àbadhi ní màrùngà t'ále.

Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà ale tó kóró Kànísá ò arí ndònzì dhu bhèyi tí, ³⁴ vèbhále àkǎ 'inè ìnè tí Kànísá tó unduta ò*. Abádhí tò ka kúfá nzá rusà rǒngò òte Kànísá ò, pbéù abádhí àkǎ 'ifu ì, àdhàdhì Ùyatá núnò ka dhu bhèyi. ³⁵ Dhu apé ì'í abádhí rí'í ì'í ìvùna dhu nà dhu tí, ní abádhí àkǎ 'òngù ì dhu fíyò kpabhále-tsù fí-dzá rò. Tsibhále rǒte indrù undu ì Kànísá ò ró dhu ní inzá nga nǒfò dhu.

³⁶ Nyí nyirè tí dhu Kàgàwà bhà òte ráhu fúràbvù rò? Ndirò nyí nyirè tí dhu kà rírà àhu fùkù víkù dǒ rò tí? ³⁷ Ndi ale apé dhu ìrè ndì rǎrì nabi, ndirò ngátsi ní, Hlǎ-Alafí rǎrì ndùnda, ní ndi ale àkǎ ndànì dhu, yà ma mǎndí fùkù dhu rǎrì Ádrùngbále Yèsù bhà Ùyatá. ³⁸ Pbéù ìnzì kǎpé ndi dhu ùnì, ní Kàgàwà rí nzí àdù ndì ale ùni. ³⁹ Nírò àbanìnzó, nyí nyáká nyòhò nabi tí nyí nyí'í dhu-atdyú, ndirò nyí nyáká nzá nyùtò indrù-tsù, ìnzì rǒtè Hlǎ-Alafí ìbhò fíyò inzá ka kúni aláva-tidò. ⁴⁰ Pbéù kóró dhu náká ndònzì ndì yà ndi dhu nyú àkànà ndònzì ndì dhu bhèyi, ndirò nyinatì ròhù ndì mbèyi.

15

Krístò ingbè ndì òve-bvù rò dhu tó Ídzi Màkürù

¹ Àbanìnzó, ma mòzè misè yà fùkù ma móvò Ídzi Màkürù, yà nyí nyáko, nyàdù afikù àpba róná. ² Kótù-ǒnga ní ndi Kàgàwà rí nyigù ní, yà fùkù ma móvò ka dhu bhèyi nyí nyòdò ka rò. Ìmbá kí'í ndi dhu bhèyi nánì, fùkù a'uta nàmbènà ì'í kòkórò dhu.

³ Ádrùngbá dhu nyú tí ma múdà fùkù dhu ní yà idù ka kúdhe átò dhu. Ndi dhu ní: Krístò avè àlè tó nzérenga-okú dò rò, àdhàdhì yà Hlǎ Andítá núnò ka dhu bhèyi*. ⁴ Ka katdù ka, ràdù ndingbè òve-bvù rò ìbhu ráhu idho ò, àdhàdhì yà Hlǎ Andítá núnò ka dhu bhèyi*. ⁵ Kìtè ndì Péterù tò, ndi dhu-dzidò ndàdù nditè atdí kumi dòná óyó nà pbìndà uvitatále tò. ⁶ Tdítdò, kǎdà nditè ìmbò miyà dòná róse ndì ná'ù ale tò atdíkpá. Ábhò ale nyú ì ale nzínzi ò, rí'í inè nyíkpoýa nà kòmbí matí, ndirò atdídhéná ale náve wà. ⁷ Wò dhu-dzidò, kítè ndì Yàkòbhò tò*, ndàdù nditè kóró uvitatále tò.

* **14:34** 14.34 «Vèbhále àkǎ 'inè ìnè tí Kànísá tó unduta ò» rí'í inè átò kugèrè kati: «Vèbhále àkǎ nzá 'àbèlè nabi bhèyi ka kòvona Kànísá tó unduta ò dhu-ǒnga» * **15:3** 15.3 Ìsa 52.13-53.12.

* **15:4** 15.4 Zàb 16.9-11; Òse 6.2 * **15:7** 15.7 Kas 12.17

⁸ Kàtsa ndì ndí dóná rò nǎ, kǎdù àrà ndìtè idù átò, ima kàtorogò-ngba tíró†. ⁹ Ohó tí, ima ní ìmbǎ tǐna nà ale nyú ròsè kóró uvitatále nzínzi ǒ. Ndirò, ma màkànà nzá kanzi ma uvitatále mà tí, Kàgàwà bhà Kànìsà rò ma mavù dhu-okú dò rò. ¹⁰ Pbhétù, Kàgàwà bhà ídzìnga-okú dò rò nga ní ndi ma mí'ì yà nyí nyí malá kòmbí ònǎ ófò ǒ. Ndirò kàbhà ídzìnga idù ní'ì nzi kòkórò nga tó. Ma mónzi kasu ròsè kóró ngùkpà uvitatále dóná. Ohó tí, ìnzí ní ima ndi ma mónzi ndi kasu, pbhétù ka nónzi ní yà nyadutsi rí kasu ònzi Kàgàwà bhà ídzìnga. ¹¹ Nírò, dhu rǐ mbǎ ì'ì ima màtí, ngàtsi nǎ abádhí màtí, ní kònnǎ má'ì kóró mà marúnona Ídzi Màkürù, ndirò kònnǎ ndi Ídzi Màkürù ní ndi nyí nyá'ù.

Kàgàwà náabhùya ùvǎve ale rùngbè ì ɔve-bvù rò dhu

¹² Dhu apé ì'ì àlè karí dhu òvo ìndrù tò àlè ràtì Krístò rìngbè wà ndi dhu tí, ní ìngbà dhu bhèyi dhu nzínziku ǒ ngùkpà ale náaradù àtìna ìnzí ùvǎvè ale rùngbeya ì ɔve-bvù rò ní? ¹³ Ní, dhu apé ì'ì ohó tí ìnzí ùvǎvè ale ràdù 'ùngbè dhu tí, ní Krístò nǎngbè nzá ndi átò ɔve-bvù rò. ¹⁴ Ndirò dhu apé ì'ì ìnzá Krístò ìngbè ndi dhu tí, ní yà mà marúnona ìndrù tò Ídzi Màkürù ní kòkórò dhu, ndirò fùkú a'uta ní kòkórò dhu átò. ¹⁵ Ndirò ròsè dòtsi, ka kòzè wà mà Kàgàwà-òvò rò arí títò ùno ale tí, yà mà mǎvò dhu ìndrù tò mà ràtì kà rábhù Krístò rìngbè ndi ɔve-bvù rò dhu-okú dò rò. Ní dhu apé ì'ì ìnzí ùvǎvè ale ràdù 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu tí, ní ndi dhu rǐtèna dhu ní Kàgàwà rabhù nzá Krístò rìngbè ndi ɔve-bvù rò. ¹⁶ Ma mí dhu òvo tditdó matí: dhu apé ì'ì ìnzí ùvǎvè ale ràdù 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu tí, ní Krístò ndìtírò nǎngbè nzá ndi. ¹⁷ Ndirò, dhu apé ì'ì ìnzá Krístò ìngbè ndi dhu tí, ní fùkú a'uta ní kòkórò dhu, ndirò nyí nyòko òko fùkú nzérénga ǒ. ¹⁸ Ndirò ròsè wòrì dóná, káká ùvǎvè Krístò ì á'ù rórò ale núwí wà atdíǒ. ¹⁹ Dhu apé ì'ì àlè kùlì àlè tò a'uta Krístò ò yà àlè kí'ì nà yà adzi dǒ ípirònga-okú dò rò tí dhu tí, ní àlè'ì ní ndi izu ràdù ùkanà ròsè kóró ale dóná ale.

²⁰ Pbhétù ohó nyú, Krístò nǎngbè wà ndi ɔve-bvù rò, ndi'ì ùvǎvè ale tó ngàngayi‡ tí. ²¹ Ohó tí, àdhàdhì ìndrù rǎve dhu níibho ndi atdí ale-otù ǒ dhu bhèyi, ní ndi dhu bhèyi tí ùvǎvè ale rǐ 'ùngbè dhu níbhò ndi atdí ale-otù ǒ. ²² Àdhàdhì kóró ale náarúve Àdamù mànà ì ungbò ì dhu-okú dò rò dhu bhèyi tí, kóró ale náabáya ípirònga Krístò mànà ì ungbò ì dhu-okú dò rò. ²³ Pbhétù, ìngbàtí ìlì ndi ale mà nǎngbèya ndi fìndà ka kudhé kàsùmì ǒ: Krístò nǎngbè wà ndi ndi'ì ngàngayi tí. Ndirò kà rìngo nǎnganí, kàbhà ale tí ì nòtù ale nǎngbeya ì átò. ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Krístò nítòya yà ìndrù dǒ arí ì àdrùngbànga tó ɔbì nà kóró nzére-alafí mà ɔyá àdròdrò ale mànà. ²⁵ Ohó tí, Krístò náká wà ndònyà idzi, ràrà àhù Kàgàwà rǐ kóró pbìndà òmvù àbhù ndòbè dòya dhu* ǒ. Nírò ní ndi yà adzi dǒ kóró dhu-tsè náadàya ndòdì, Krístò ràdù Idzi àdu Àbanà Kàgàwà-fò ǒ. ²⁶ Kà rǐku dóná rò òmvù, yà Kàgàwà itòya ní ɔve. ²⁷ Ohó tí, Hìlǎ Andítá ràtina: «Kàgàwà ábhù wà kóró dhu kà ròbè dòya*.» Pbhétù, Krístò ràtina: «Íwà ma mòbè kóró dhu dǒ» rò, ní ní'ìya ka kátina: Kà ròbè kóró dhu-dǒ, Kàgàwà yà kóró dhu nábhù kà ròbè dòya kèlè ròdì. ²⁸ Ndirò, Kàgàwà rǐ kóró dhu nábhù

† 15:8 15.8 Kàtorogò ní ìnzá fìndà àbì iku rórò ka kùgù ngbàngba. Pòlò ǒzù ndi kàtorogò tí uvitatále nzínzi ǒ, iwà Yèsù ǒvè ndàdù ndìngbè dhu-dzidǒ ndi ndarà uvitatále-kàsù ǒpè dhu-okú dò rò. ‡ 15:20 15.20 Ngàngayi ní wemberè tí ǒ'ò inga ǒ ònyà-dòkpa. Yèsù ní ndi wemberè tí ndi

ningbè ɔve-bvù rò. * 15:25 15.25 Zàb 110.1 * 15:27 15.27 Zàb 8.7

kà ròbè dòya rò ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà nyú nditírò, yà Kàgàwà ábhù ròbè kóró dhu dò, náadùya àdi Kàgàwà bhà ádrùngbànga-tsinà, ndíni Kàgàwà nònyu tí idzi dòtsí kóró dhu dò.

²⁹ Dhu apé ì'ì inzi indrù ràdù 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu tí, ní nzínziku ɔ ale kàkà bàtizò àlù arí ùvùvè ale-okú dò rò náarónzina dhu-tí nádù ì'ì ádhu^S? Dhu apé ì'ì inzi ùvùve ale náarí 'ùngbè dòtsí dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi indrù arádù bàtizò àlù abádhí-okú dò rò ní? ³⁰ Ndirò ádhu-okú dò rò nga ndi àlè'ì nyú àlè kádù àlè tó ípírɔnga ìli àpè ɔ kóró kàsùmì ɔ ní? ³¹ Àbanɔnzó, bílɔnganà ma mári motù ɔve-ɔnzí. Ndi dhu ní obhó dhu. Ndirò, obhó dhu tí rí'ì ngátsi dhu ní, ma mári moyò okúku dò rò àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò mànà àlè kúngbò àlè nídhuní. ³² Ma mábà àpè abho nyú yàrí Efesò tó kigò ɔ, tsùdú dhu àgò rí írì ɔ izá bhèyi ɔrù ale-okú dò rò. Ní ádhu-okú dò rò nga ndi ma mádù àpè àbà ndi dhu bhèyi, inzà ka kà'ù dhu ùngbè ùvùvè ale rùngbeya ì ɔve-bvù rò ní? Dhu apé ì'ì inzi ùvùve ale náarí 'ùngbè dhu tí, níró: kònyu àlè wúgúwúgú, ndirò kòmvù àlè bhélèbhélè tsútsá tí àlè kúve nídhuní*. ³³ Inzi nyàbhù nyí kútrá nyí wò dhu nàndà dhu ní: nzére ale t'ódhína náarí indrù tó idzi mùtsò nínzá. ³⁴ Ní, nyí nyáká nyùgèrè fùkú irèta, nyádu nyí idzi ɔfò ɔ, nyádù nzérenga t'ónzita ùbhà. Obhó tí, atídhená ale nzínziku ɔ nùni nzá Kàgàwà. Ma mí kùno ndíni nyíku nabhù tí rìwù.

ɔve-bvù rò rí 'ùngbè ale ní'íya nà ale-ngbò-tidò

³⁵ Pbéù, atdí ale rí'ì inè ndivù dhu ndàti: «Ùvùve ale núngbeya ì ingbà dhu bhèyi? Ndirò, abádhí ní'íya ingbà dhu bhèyi ale-ngbò-tidò nà ì í 'ùngbè rò?» ³⁶ Ní ndi dhu nivù ale ní mùdhomà nyú! Itse nyi nyòzò rò, ndi itse rí nzi àdù inga inzà ndi ndòvè pé angyi rórò. ³⁷ Wò nyi nyòzòna dhu ní nzi inga rádù inga itsu nyú, pbéù nyi nyòzòna ní áké itsé-ngba kèlè. Kà rádù ì'ì nganù tó itse mâtí, ngátsi ní vurò itse-tidò mâtí. ³⁸ Tdítdò, Kàgàwà ràdù àbhunà ndi itse ɔ rò ráhu itsu tó ngbòna ní yà ndi ndòzè. Ìngbàtí ìli ndi itse ɔ rò rádù àhu itsu-ngbò ní ndi itse nà àkà tinàdo kèlè.

³⁹ Kàgàwà anzi dhu-tsí náarí'ì ìmbá kóró ádhàdhí ale-ngbò tó ɔfò nà: indrù-ngbò tó ɔfò rí'ì atdíró, izá-ngbò rí'ì atdíró, àrè-ngbò rí'ì atdíró, ndirò ìbhè-ngbò rí'ì atdíró.

⁴⁰ ɔrù-akpà ɔ ale-ngbò mà, yà adzi ɔ ale-ngbò mànà rí'ì inè átò. ɔrù-akpà ɔ ale-ngbò tó aya mà rí'ì dhèdhèrò yà adzi ɔ ale-ngbò tó aya nà. ⁴¹ Adyifò bhà inga t'áwàta rí'ì atdíró, àbí bhà tsí rí'ì atdíró, ndirò alali tó rí'ì òyá tí. Í alali nzínzi ɔ mâtí, inga t'áwàta nùdá wà ì.

⁴² Ní, dhu í'íya yà dhu bhèyi yà ùvùvè ale rí 'ùngbè rò: yà adzi ɔ àlè kí'ì nà ale-ngbò ní ndínzá arí ale-ngbò. Pbéù, àlè ùngbè àlè kí ɔve-bvù rò rò, àlè kí'íya nà ale-ngbò ní inzi rádù ndínza ale-ngbò. ⁴³ Ka kí kòtdù itsina ɔnzi ka kí ɔnà ɔfò ɔ kà rí'ì rórò, kà rádù ndìngbè ádrùngbànga tó awáwà ɔ. Ka kí kòtdù ivívinga ɔ kà rí'ì rórò, kà rádù ndìngbè ádrùngbànga tó obi nà. ⁴⁴ Ka kí kòtdù rò, kà rí'ì nà ní yà adzi ɔ ale-ngbò. Pbéù kà rí ndìngbè rò, kà rádù ì'ì nà ní ɔrù-akpà ɔ ale-ngbò. Dhu apé ì'ì inè yà adzi ɔ ale-ngbò náarí'ì dhu tí, ní ɔrù-akpà ɔ ale-ngbò rí'ì inè átò. ⁴⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndi

^S 15:29 15.29 Kòkò ì ùvùvè ale tí kátina író ale ní ngátsi ní atdíhená ale yà Yèsù ná'ù, 'àdù ùve inzà ì àpè bàtizò àlù rórò, ndirò ní kàkà inzà ì á'ù Yèsù rórò ùvè atdíhená ale. * 15:32 15.32 Ìsa 22.13

Andítá rǎtina: «Wemberè t'ále, Àdamù, ni'ì àbà tí ípìrǒnga nába ale*.» Pbéttù, olunǎ rò i'ì Àdamù, Krístò, ni'ì ípìrǒnga àbhù rí indrù tò Hlǎ-Alaffì-otù ò ale. ⁴⁶ Wemberè tí àlè kabà ale-ngbò ní yà adzi ò ale-ngbò ìnzì ní òrù-akpà ò ale-ngbò. Ndi-tsí rìrà olunǎ rò. ⁴⁷ Wemberè t'ále, Àdamù, ni'ì yà adzi ò ale. Kàgàwà náabhòlò ka adzi ní. Pbéttù, oyo rí kisè Àdamù níra òrù-akpà ò rò. ⁴⁸ Yà adzi ò ale nǒfò ì yà adzi ní Kàgàwà abhòlò Àdamù nà. Ndirò òrù-akpà ò owuya ì nùngbe ale, nǒfóya ì wò òrù-akpà ò rò ira ale nà. ⁴⁹ Àdhàdhì àlè kófò àlè wò adzi ní Kàgàwà abhòlò ale nà dhu bhèyi, ní àlè kófóya àlè átò wò òrù-akpà ò rò ira ale nà.

⁵⁰ Àbanǎzó, kǎní ma móvona fùkù dhu: Ízǎ mà azu màna nà rí'ì ale-ngbò rí mbá àdù ì'ì ngari nà òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà Idzi ò. Ndirò òmò rádù òmò dhu mà ní rí nzi àdù òko atdíkpá ìnzì rádù òmò dhu màna.

⁵¹ Kǎní ma mí òdhù ò okónà dhu òvo fùkù: àlè'ì kórò àlè kǎvèya nzi, pbéttù àlè'ì kórò àlè kuwàya àlè. ⁵² Ndi dhu onziya ndi ákè kàsúmì-ngba ò, àdhàdhì yà indrù rí nyìkpóna àpbi, ndàdù àngbenà dhu bhèyi, yà adzi ò kórò dhu-tsù rí ndòdì ní wànda rǒngò nǎngani. Obhó tí, ndi wànda rǒngò rò, àvǎvè ale nùngbeya ì yà ìnzì rádù òmò ale-ngbò tó ófò nà. Ndirò àlè'ì, yà àlè-nyìkpò nà àlè kòtù àlè rò, àlè kadùya àlè núwu átò. ⁵³ Obhó tí, dhu àkǎ òmò rádù òmò ale-ngbò rǎfò yà ìnzì rádù òmò ale-ngbò. Wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò náká wà ndáfò yà ìnzì rádù òvè ale-ngbò. ⁵⁴ Yà ndinza rádù ale-ngbò nááfóya gukyè yà ìnzì rádù ndinza ale-ngbò, wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò rádù ìnzì rádù òvè ale-ngbò náfo, ní rò ní ndi yà Hlǎ Andítá ò ka kandí òte náakáya. Ndi òte rǎtina: «Ove dhu òtò wà. Ove lèma dhu ònzi wà dòtsi*».

⁵⁵ Inyi òvé, pbèkù mùlèma rí'ì ngboró?

Inyi òvé, okpènu rí'ì ngboró*?»

⁵⁶ Ove-okpè ní nzérénga, ndirò nzérénga bhà ádrùngbǎnga tó obi ní Úyátá*.

⁵⁷ Ilèta àkǎ àlè ràbhù Kàgàwà tò. Ka ní ndi àlè àbhù arí àlè rǒnzì ove lèma àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ò!

⁵⁸ Nírò àbanǎzó, yà atdídò ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nyìkò pòtsó wò fùkù ma mòvò obhóna ò, ìnzì nyàbhù nyí kumbe nyìku akye. Nyí nyàkǎ nyàmbe òwu dǒ angyi tí àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu t'ónzita nà, nyàdù dhu àni wò kà-nyutsi nyí nyí'ì dhu-okú dò rò nyí nyónzina kasu rǎrì nzi àwí kòkórò.

16

Pbàkrístò rí fùrangà àtsà Yèrùsàlemà tó kigò ò Kànísà dzàna ì onzi tí ní dhu

¹ Yèrùsàlemà tó kigò ò rí'ì Kàgàwà bhà ale dzàna nonzi tí ka kátsàna fùrangà nànda dhu ní, nyí nyàkǎ nyónzì dhu átò àdhàdhì Gálàtiya tó pbi rí ò kànísà tó ma múyá dhu dhu bhèyi*. ² Yà yengè idhò náaríku dhu bhèyi, ìngbátí ìlì ndi ale mà nzinziku ò náká ndàrà yà ndi ndòngyè fùrangà-go nfi rǒ ndòdò pbìnda, tsángbátí nyí nyowuna bvèkù ma mǎrà àhà dhu

* 15:45 15.45 Opt 2.7 * 15:54 15.54 Iša 25.8 * 15:55 15.55 Iša 25.8; Ose 13.14 * 15:56 15.56 Nzérénga bhà ádrùngbǎnga tó obi ní Úyátá dhu-tì ní, Úyátá arí ndi nzérénga tí rí'ì dhu itè indrù tò. * 16:1 16.1 Gál 2.10

òdò ndíní nyí nyatsá tí fùràngà nǎ. ³ Ní bvùkù ma mára àhu rò, ma mí nyí nyóvóna ale òvi bhàrùwà nà, ròwù fùkú perè nà Yerusàlemà tó kigò ò. ⁴ Dhu apé ì'ì iwà ma màkà marà átò ànyì dhu tí, ní mà màkà mowù atdíkpá abádhí mànà.

Polò rí abhi ò ndi ndàrà dhu ùdhě angyangyi dhu

⁵ Ma mára àhu bvùkù iwà ma mùda Màkèdònyà tó pbìrì ònà rórò. Obhó tí, ma mùda ùda ànyì naná. ⁶ Ngàtsi nǎ ma mádi àdì fùrúbvù ákě kàsùmì tí. Ndirò ngàtsi nǎ, ma mádi àdì átò ádrùngbǎ giri tó kàsùmì ò bvùkù, ndíní nyí nyibho tí dzùndu ònzi rí pbàkà abhi ò dhu-tsí idù. ⁷ Obhó tí, ma mòzè nzá àlě ràla àlě nyí mànà ùda ma mùda ònà kàsùmì ò tí. Ma mòzè dhu ní àlě ròkò pé atdíkpá nyí mànà ngúfe idhò tí, Ádrùngbǎle òzè ka nǎ.

⁸ Pbétù, ma mòzè madi iró Efesò tó kigò ò ràrà àhu Pèndèkòtè-idhò ò. ⁹ Obhó tí, ádrùngbǎ kasu ònzi ma mí iró nǎ dhu tó tsàtsù àpfo wà ndi idù, ndirò ima nà rí 'ùgye ale rǎ'ì inè abho nyú.

¹⁰ Timòtewù apé irà àhu, ní nyí nyàkà nyòdò ka mběyi nzínziku ò inzi rònzi òdò. Obhó tí, àbadhi arí Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu ònzi àdhàdhì ma marì kònzì dhu bhěyi. ¹¹ Nírò, atdí ale mà àkà nzá ndònzì kà gàyà. Pbétù nyí nyàkà nyònzì kà dzùndu ràdu ndi tidu ò màrùngà ò afina rǎ'ì rórò. Obhó tí, ma mí àbadhi mà nòdò riwù atdíkpá Yèsù ná'ù adódu mànà.

¹² Àlě t'ádónà Apolò nàndà dhu nǎ, ma mìtdě ka atdidò ndíní owu tí fùrúbvù atdíkpá ngùkpá àlě t'ádóna mànà, pbétù kàdù nzá ndòzè ndàrà kòmbi ànyì. Ní kà rǎrà ànyì kàsùmì àbà ndi ndi rò.

Kà riku dónà rò sedzà mà, ovita mànà

¹³ Nyí nyàkà nyòkò ípirò rò nyàkpòku nà, nyàdù iko pòtsó fùkú a'uta ò. Nyí nyàkà nyí'ì mànzi tó ale-afí nà, nyàdù ì'ì obi nà ale tí. ¹⁴ Nyí nyàkà nyònzì kórò dhu àzè ò.

¹⁵ Abaninzó, nyí nyúnì wà Stifanà mà pbì idzá-bhà mànà kórò. Abádhí ní'ì ndi wemberè tí Yèsù ná'ù fùkú pbìrì Àkayà ò ale nzínzi ò. Ndirò abádhí adzi ì Kàgàwà bhà ale-kàsù t'ónzita tò. Ní ma mìtdě nyí ìtdě tí, ¹⁶ nyí nyàkà nyírì kòkò dhu bhěyi ale-tidò-tsù dhu. Ndirò, nyí nyàkà nyírì kǎkà atdyúya nyú nà arí kasu ònzi, 'ìvò adyò nyú atdíkpá abádhí mànà ale-tsù dhu átò.

¹⁷ Idhèdu ìka wà ndi Stifanà mà, Fòrtùnato mà Àkàyikò mànà níwù ùvò tidú dhu dǎ. Abádhí iwù oko fùkú ngari ò tidú. ¹⁸ Ndirò abádhí nábhu afidù ràyi àdhàdhì abádhí àbhu afiku ràyi dhu bhěyi. Nírò, dhu àkàna wà kuni kòkò dhu bhěyi ale tó ídzinga.

¹⁹ Aziyà tó mùlengù ò Kánisà nóvi nyí. Ndirò Àkilà mà Pèrèsilà nà, atdíkpá kǎkà fí-dzá arí 'ùndù kànisa mànà, nóvi nyí atdidò Ádrùngbǎle Yèsù-nyutsi. ²⁰ Kǎkà iró rǎ'ì àlě t'ádóna kórò nóvi nyí. Ndirò nyí mà átò nyí nyàkà nyòvi nyí nzínziku ò mběyi nyú.

²¹ Ima Polò, yàrì ní ndi òtsúdu nyú ní ma màndì fùkù dhu, movi nyí ònà.

²² Ndi ale apé nzi Ádrùngbǎle Yèsù nòzè, ní ndi ale àkà ofúngà nà.

Màranatà! Kà-tì ní: Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù àkà ndirà!

²³ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù nǎkà ndàsò nyí!

²⁴ Ma mòzè nyí kórò Yèsù Krìstò-nyutsi.

Kòritò

ǒ Kànìsà tò Pòlò andí ɔyɔ rí kīsě nǐ bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka imbò kumì ato mà azà kumì ato mà nà nzinzi ǒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidò. Timòtewù tí ka kátina ka t'òdhìna ì ì kòmbíta tí àrà Kòritò tò kigò ǒ pباكْرِستò àndà rò (1.1).

Pòlò andí ndi bhàruwà Mákèdòniyà tò p̀biri ò ndi ndí'ì ròrò.

Kándí ka Kòritò tò kigò ǒ Kànìsà tò. Ndi Kòritò ní'ì Àkayà tò p̀biri ǒ ádrùngbǎ kigò. Kòmbí ka kárí ndi p̀biri ànzi P̀bàgìríkí tò p̀biri tí. Pòlò rí ndi bhàruwà àndí ònà kàsùmì ǒ, tìtò tò màlímó nǐ'ì vurò dhu ùdhě ì ì p̀باكْرِستò tò yà Pòlò udhé abádhí tò dhu ròrò rò (11.3-4). Ní, àbhò p̀باكْرِستò nǐ'ì iwà kòkò tìtò tò màlímó rùdhěna dhu nátdù afíya ró, 'adù yà Pòlò rùdhěna fíyò dhu násà àsa tí. Ní Pòlò adù abádhí-nyìkpò nítdu y ìtò tò màlímó rò rò.

Bhàruwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Pòlò ròtè fíyò irita dǒ Kòritò tò kigò ǒ Kànìsà màna dhu. Kà rí Yèsù Krístò bhà uvitatále rí'ì nà kasu tò ádrùngbǎnga ise. Kà rí yà atdidò ndi ndòrù ònà bhàruwà nà ndi ndávi Tìtò ràrà okúna dǒ rò dhu-tì àwě. Ndirò, kà rí atdidò idhèna ìka ndi yà p̀باكْرِستò úgèrè fíyò irèta mběyi tina ònà rò dhu òvò (1-7).
- Pòlò rí dhu ɔyɔ yà Yèrùsàlemà tò kigò ǒ Kànìsà tò ka kí dhu àtsà tí dhu dǒ dhu (8-9).
- Pòlò rí ndùgye p̀bindà uvitatále tò kasu tò ádrùngbǎnga dǒ dhu. Kà rítina Yèsù Krístò bhà obhónà uvitatále ràkǎ ndòzù ndi ndí'ì àkě ale tí. Kàkǎ ndà'ù kozù ndi ivívi ale tí, Kàgàwà ràdù obi àbhù findà dhu-okú dǒ rò. Kàkǎ nzá ndònzì atdí dhu mà findà ndítírò (10-13).

*Pòlò rí Kòritò tò kigò ǒ Kànìsà nóvi dhu
(Gál 1.1-5; Kòl 1.1-8)*

¹ Yàrí bhàruwà nandí fùkù ní ima Pòlò, yà Kàgàwà ànzi rí'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí, ndi ndòzè ka dhu bhěyi ale. Mà mí'ì atdíkpá àlě t'ádòna Timòtewù màna. Ní ma màndí ka fùkù Kòritò tò kigò ǒ rí'ì Kàgàwà bhà kànìsà tìrò, ndirò fùkù p̀biri Àkayà ǒ rí'ì Kàgàwà bhà kórò ngùkpà ale tò.

² Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò màna nákǎ 'àso nyí, 'adù nyàbhù nyòkò màrùngà ǒ.

Kàgàwà arí p̀bindà ale-afí òpè fíyò àp̀bè ǒ dhu

³ Ilèta àkǎ kabhù Kàgàwà, àlě tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà tò. Ka ní ndi àlě t'Ábanà yà izu tò ale-afí nà arí'ì ndirò kórò dhu-tsí ǒ arí ale-afí òpè ale! ⁴ Kǎrì àlě-afí òpè àlě tò kórò àp̀bè-tidò ǒ, ndíní àlě kowu tí kórò àp̀bè-tidò ǒ rí'ì ale-afí òpè rò, yà Kàgàwà òpè àlě-afí ní ale-afí t'òpèta-tidò nǐ. ⁵ Obhò tí, àdhàdhì àlě kí Krístò abà àbhò àp̀bè-tidò abà dhu bhěyi tí, Krístò rí àlě-afí òpè átò abhò. ⁶ Dhu apé ì'ì mà mí àp̀bè abà mà múnzina kasu ǒ dhu tí, ní mà mí kàbà ndíní ndi dhu-otù ǒ Kàgàwà opé tí afíku, ndàdù nyígu. Kǎpé afíka nyú nòpè, ní ndi dhu rí afíku òpè átò, nyàdù obi

àbà rònzì dzùnakù, nyòndù má mábà àpè-tidò-dzi. ⁷ Ndirò, má mí'ì a'uta nà atdíđò nyukutsì. Obhó tí, má m̀̀ni wà dhu àdhàdhì nyí nyungbò nyí atdíkpá má mànà fàkà àpè ò dhu bhèyi, nyí rùngbò wà nyí átò má mànà Krístò opè afika dhu-nyutsì.

⁸ Àbanĩzò, má mòzè nzá nyádzo Àziyà tó pbiri ò má mabà àpè ròrò. Ndi àpè-òbì asè dòkaná atdíđò. Má ma'ù nzá dhu òko má ràròko nyìkpòka nà. ⁹ Obhó tí, má mambénà inga ìrè dò, ka ròtdì wà anyà dòkà ndíni ka kòkye tí má'ì. Ndi dhu anzi ndi dhu bhèyi, ìnzì má mìli tí nyìkpòka òbika rò tí, pbètù ndíni má mìli tí nyìkpòka yà ùv̀v̀è ale ùngbè arí òvè-bv̀ẁ rò Kàgàwà-rò tí. ¹⁰ Àbadhi, yà má nukòlo müv̀ẁ wòrì òvè-tidò ò rò ale, rì mükòlò ùkòlò tdíđò kà-ò rò. Obhó tí, má ma'ù wà dhu atdíđò, kà rukòloya má ùkòlò. ¹¹ Nyí má átò, nyí nyí dzùnakà ònzi dòkà nyí nyí nyìtsò rò. Ní, àbhò ale tó itsòta-bv̀ẁ rò, Kàgàwà rì ídzinga àbhè mábà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, àbhò ale ràdù òtsò nádu Kàgàwà ònzi ròkà dhu-okú dò rò.

Polò rĩ ndũgye fiyó kasu dō ndi nà rí 'àgò ale-ònzì dhu

¹² Idhèka ìka ndi okúna dò rò dhu ní yàri: má m̀̀ni dhu afika ò má ròkò yà adzi ò, ndirò ròsè dòtsì, má ròkò nzínzika ò obhóngà tó afika nà, ndirò ìlã má mùlã Kàgàwà-nyìkpò ò ròrò. Má'ì nùndà ní nzì yà adzi ò ale tó dhu-ònga t'òvòta tó ìrèta, pbètù má'ì nùndà ní Kàgàwà bhà ídzinga. ¹³ Obhó tí, fàkà bhàruwà ò má m̀̀ndì nzá vurò dhu fùkù, pbètù má m̀̀ndì dhu ní yà nyí nyádù òzànà ràdù dũkù àlu dhu kèlè. Ndirò, ma ma'ù wà dhu ndi dhu r̀̀rì dũkù àlũ àlũ àkàkà dhu bhèyi, ¹⁴ ìmbã dhu r̀̀rì kà r̀̀rì dũkù àlũ gòna kèlè tí kòmbì dhu matí. Yàri ní ndi wò ma mòtè dònà dhu: àlè tó Àdrùngbàlè Yèsù r̀̀ngò ònà idhò ò, idhèkù níkaya ndi okúka dò rò àdhàdhì idhèka níkaya ndi okúka dò rò dhu bhèyi.

¹⁵ Ndi a'uta-bv̀ẁ rò, ma mazè marà bv̀ẁkù wemberè tí, ndíni nyí nyabà tí ídzinga nyàla ngbòdu òyò-g̀̀na. ¹⁶ Obhó tí, ma mùdhe dhu, mudà f̀̀r̀àbv̀nà M̀̀kèdòniyà tó pbiri ò ma m̀̀rà rò, ndi dhu-dzidò, madù madu M̀̀kèdòniyà rò, mirà àhu f̀̀r̀àbv̀ẁ tdíđò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyónziyana dzùnadu fukù dhu-tsi ní, Yùdèyà tó pbiri ò ma m̀̀rà ní pbàkà abhi ò. ¹⁷ Ní, wò dhu bhèyi ma mùdhè dhu ma r̀̀rì dhu ònzi rò, ma m̀̀ngò tí nzá ìmbã tina nà dhu ònzi rì ale tí? Ndirò ngàtsi ní, ma mí ma m̀̀nzina atdí dhu ùdhè rò, ma matí kònzi yà adzi ò ale arí dhu ònzi dhu bhèyi, matí atdí nyinã tí: «Obhó» ndirò «Ìnzì» atdí dhu dō tí? ¹⁸ Kàgàwà ní yà ma m̀̀nona dhu tó ngàm̀̀bi: yà fùkù má m̀̀nò dhu ní'ì nzì atdí nyinã tí má matina: «Obhó» ndirò «Ìnzì». ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà t'Ìdhùnà, Yèsù Krístò, yà ima Polò, Silìvanù*, Timòtewè mànà má mòvò findá dhu fùkù, ní'ì nzì pbìndà ìrèta ùẁẁ arí ale, ndàti atdí nyinã tí: «Obhó» ndirò «Ìnzì». Pbètù, kà-nyutsì r̀̀rì dhu ní «Obhó» dhu kèlè. ²⁰ Obhó tí, ka ní ndi yà nyunatsi Kàgàwà ati «Obhó», yà ndi ndakò findá làkà kórò dhu tò. Ndi dhu bhèyi tí átò, Yèsù Krístò-otù ò nga ní ndi àlè kátina «Àminà», àlè rilè Kàgàwà ní. ²¹ Kàgàwà nyú ndit̀̀rò ní ndi mábhù rì má ròtsi òbì atdíkpá nyí mànà Krístò mànà àlè kùngbò àlè dhu-nyutsì, ndirò ka ní ndi ndit̀̀rò àlè nùtri

* 1:19 1.19 Silìvanù ní yà Silà tí ka kátina Uvitatále-kàsù tó bhùkù ò ale (Kas 15.22-40; 16.19-29).

pbìndà kasu tò. ²² Kìlì pbìndà ale tí rí àlě ìtè ize àlě rǒ, ndàdù pbìndà Hìlǎ-Alafí ìlì àlě-afí ò, rí'ì àlě tò ndì ndàlì kóró dhu tó tsenzerù tí.

²³ Kàgàwà ní yà ma múnóna dhu tó ngàm̀bì. Ma mà'ù wà m̀ovè, t̀tò tí ma múnóna dhu apé ì'ì rò. Ma múdhě dhu ìnzì madu ma tdítđđ Kòritò tó kigò ò, akye ma mabhùna izu afiku ò òtėdu ǒ ní. ²⁴ Mǎ mòzè nzá akekpá matí m̀kútu nyí ùtù tí fùkù a'uta nàndà dhu ní. Mǎ m̀ni wà dhu nyí ríkò wà pòtsó fùkù a'uta ǒ. Pbétù, àlě kí kasu ònzi atđkpá nyí mànà, ndíńì idhėku adè tí ndika.

2

¹ Nírò, ma múdhě dhu ìnzì madu ma tdítđđ bvùkù, akye ma mabhùna izu rùka nyí tdítđđ ní. ² Obhó tí, ma mapé nyǎbhù izu rùka nyí, ní ádhi ndi idhėdu àbhù rádù rika ndì tdítđđ? Tí nzì yà ma mábhù izu rùka ale kèlě? ³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǎndí dhu fùkù wò ma m̀nzi ka dhu bhėyi: bvùkù ma mǎrà àhù rò, ma mózè nzá yà idhėdu àbhù àmbènà rika ndi ale rí izu àbhù rùka ma dhu. Obhó tí, ma m̀ni wà dhu, idhėdu ìka ndì rò, nyí kóró idhėku rǎràdù ndika átò. ⁴ Ma mǎndí dhu fùkù atđídđ ma mí'ì izu nà ndirò atđídđ afidu rí inga ìrè rórò. Ma mǎndí ka ábhò nyidu-dha nyú nà, ìnzì ní izu nabhù tí fùkù, pbétù ndíńì nyí nyuni tí ma mózè nyí atđídđ tí dhu.

*Dhu àkǎ k̀bà dhu Pòlò ní dhu nǎfǎ ale tò dhu
(Luk 17.3; 2Kò 7.5-16)*

⁵ Atđí ale apé ì'ì ìndrù nábhu izu rùka dhu tí, ní kǎbhù nzá ka rùka ima kèlě, pbétù ròsè d̀dunǎ, kǎbhù izu rùka nyí mbèm̀bè kóró. Pbétù, dhu àkǎ nzá kizì ndi dhu izi tí. ⁶ Ndi dhu bhėyi dhu ǹnzi ale tò, nzínziku ǒ ábhò ale àbhù m̀lipò dhu nákǎ wà. ⁷ Nírò kòmbí, dhu ǒfò nga nyèbà dhu kà tò, nyǎdù kà-afí àbhù ròtsi obi, akye ádr̀ngbǎ izu ukana ka afina rádù ndòbè ní. ⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, ma m̀tdè nyí ìtdè tí nyítè fùkù àzè tó obhónanga ndi ale tò. ⁹ Obhó tí, ma mǎndí ngǎtsi bhàr̀wà fùkù okúna dò rò dhu ní, ma mózè mudhe nyí, ndíńì ma m̀ni tí dhu, nyí ràtí'ì ìnè nyí'ì tsədù dhu kóró dhu ǒ. ¹⁰ Nyí nyèbà dhu fìndà ale tò, ma mǎdù dhu ùbà átò. Obhó tí, ma m̀bà wà dhu ndi ale tò, yà ní ndi ale tò ma m̀bana dhu ì'ì ní. Ndi dhu ma m̀nzi okúku dò rò Krístò-ònzì. ¹¹ Ndi dhu bhėyi ní ndi, pf̀mvo Sitanì rí nzì àdù àlě lèma ònzi ndi ndí ònà otu nábà. Obhó tí, àlě kàdzo nzá kǎbhà nzére ìrèta rǒ rò.

Pòlò rí Titò r̀rà nà Kòritò rò m̀k̀r̀ù òdò izu nyú nà Tròwà rò dhu

¹² Ma m̀vǎ ma marà Tròwà tó kigò ò Yèsù Krístò bhà Ídzi M̀k̀r̀ù ma m̀no tí. Ní ànyì ma m̀rà àhù rò, ma m̀tù dhu ní Ádr̀ngbǎlè Yèsù ròbhòlò wà otu idù ka ma m̀no tí. ¹³ Ìnè matí kà rí'ì ndi dhu bhėyi rórò, afidu ìrè nga atđídđ ìnzá ma m̀tù adòdu Titò ànyì dhu-okú dò rò. Ní ma mǎdù ndi kigò ǒ ale òvì, madù àrà M̀k̀d̀nìyà tó pbìrì ò.

¹⁴ Kàgàwà àkǎ kabhu ǒtsò fìndà! Krístò-otù ǒ, kǎr̀ubhi mǎ mànà ndi Krístò ònzi dhu lèma ní gǎràsisi tó ǒbè ǒ. Kǎrì kasu ònzi nyakatsi, ndàbhù Krístò kuni kóró ngarì ònà àdhàdhì kóró ngarì ònà dzina ǒtò ndi ndr̀ù r̀ngù akye bhėyi. ¹⁵ Obhó tí, mǎ mí'ì àdhàdhì Kàgàwà tò Krístò àbhù ndr̀ù dzina r̀ngù akye bhėyi. Ndi akye-dzi rǎrà ǒtsi yà Kàgàwà òzè ndigù ale-òndì ò, ndirò ùwí rúwí itse Kàgàwà rǒ rò ale-òndì ò átò. ¹⁶ Ùwí rúwí ale tò, ka ní ǒve-dzi, yà ǒve ìbhò rádù ìndr̀ù tò. Ndirò yà Kàgàwà

òzè ndigũ ale tò, ka ní ípirõnga-dzi, yà ípirõnga ìbhò rádù indrũ tò. Ní, ádhì pbá ale ndi òbi nà rí'ì ndõnzì wò dhu bhèyi kasu-tidò rākā? ¹⁷ Nírò, mǎ mí'ì mbá àdhàdhì ábhò ngũkpà ale, yà Kàgàwà bhà Ɔte ùnò arí ndíní ì onzí tí otùna ǒ bhèyi. Pbéù Kàgàwà ìvi ndi mǎ dhu-okú dò rò, mǎ marí obhò dhu ùnò Kàgàwà-ònzì Krístò-nyutsi.

3

Pòlò mà ní Ungbòta-òwútá tó kasutále dhu

(1Kò 9.1-3; 2Kò 5.18-21)

¹ Wò dhu bhèyi ma màndì dhu àti tí iwá mǎ'ì ròpè mǎmbe mìtè dǒ mǎ-tírò? Atdídhena màlímò arí 'itè rí bhàruwà-atdyú òho 'itè fǎkù, ndirò ngátsi nǎ, 'ònzì ndi bhàruwà fukú. Ní, mǎ'ì tí ì bhàruwà-atdyú òho átò?

² Nyí nyú kèlè ní ndi fáká bhàruwà, yà Krístò ándí afika ò. Ndi bhàruwà rí'ì inè kórò ale rùni 'adù òzùnà. ³ Dhu àla ndi kpangba Krístò rándí ndi ndi bhàruwà, ndirò kà ríbhò ka fóká mǒwù nà. Ndi bhàruwà kǎndí nzá wìnò nǎ, pbéù kǎndí ka yà Ípiròrò arí'ì Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí nǎ. Ndi bhàruwà kǎndí nzá odu-afá-nzo dǒ, pbéù kǎndí ka afikú ò.

⁴ Wòrì ní ndi Krístò-otù ǒ mǎ mí'ì nà Kàgàwà-ònzì a'uta. ⁵ Mǎ mènì wà dhu mbèyi nyú, mǎ'ì rākā nzá mǎ-tírò mǒnzì wò kasu òbika nyú nǎ. Kàgàwà ní ndi òbi ìbho arí fáká mǒnzì ka nǎ. ⁶ Ka ní ndi òbi ìbho fáká mǎ'ì pbìndà kasutále tí, ndíní mǎ mènò tí ndi ndónzì ungbòta-òwútá tó màkùrù indrũ tò. Ndi ungbòta-òwútá rí'ì mbá àdhàdhì yà angyi Músà andí Ɔyátá bhèyi, pbéù kídè dònà ní Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí rónzina kasu. Yà angyi Músà andí Ɔyátá arí indrũ ùnda Ɔve ò, pbéù Kàgàwà bhà Ìlilá-Alafí arí obhónà ípirõnga ìbho indrũ tò.

⁷ Músà andí wò ndi indrũ àbhù rí ròvè Ɔyátá odu-afá-nzo dǒ. Ndirò, ndi dhu ònzì kà rí rò, Kàgàwà adù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù àbhù rǎmbe ùmbìlì dǒ. Ndi kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù àbhù Músà-nyì rǎmbe ùmbìlì dǒ átò. Ní atdíðò kà rǎmbìlì nídhuní, Pbhàisràyélí nóowúnà nzí 'òmvù rǒ 'àndà Músà-nyì-kpa tǎmbà tí. Pbéù, ndi umbilita ní'ì nzí ní ádzì kàsùmì mà tí rádù àdi. Ní dhu rí'ì wò dhu bhèyi indrũ ùnda rí Ɔve ò Ɔyátá níitè wà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù indrũ tò dhu tí, ⁸ ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rádù nditè ìngbà dhu bvè tí ròsè àlè tó kàbhà Ìlilá-Alafí nyú rí kasu ònzì rò? ⁹ Ma mátina tǎtǎdǒ, yà indrũ-dǒ rí anya àbhù Kàgàwà ròtǎ Ɔve tó Ɔyátá kàsù ònzì ka kí dhu ní'ì ádrùngbǎnga tó awáwù nà. Ní Kàgàwà àbhù rí ròzù indrũ obhónángatále tí Ɔnzìná ungbòta-òwútá tí nzí adù Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù itè àlè tó abho nyú ròsè? ¹⁰ Àlè kí'ì inè àlè ràti, yà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù níitè ongónà indrũ tò Músà bhà Ɔyátá rarí nzí kítè kòmbí, yà atdíðò pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù nósè ungbòta-òwútá níitè ndi dhu-okú dò rò. ¹¹ Dhu apé ì'ì yà ídǒ kàsùmì kèlè tí adí tí Kàgàwà ìbho ungbòta-ayí ní'ì ádrùngbǎnga tó awáwù nà dhu tí, ní yà dhòdhódhóna nà rádi ungbòta-òwútá tó ádrùngbǎnga tó awáwù ní'ìya abho nyú ròsè. ¹² Ní wò dhu bhèyi àlè kí dhu òdò àlè ràbà rò, àlè kí'ì mbá Ɔdò nà indrũ tò àlè kí dhu òvò kpangba rò. ¹³ Àlè kí nzí dhu ònzì àdhàdhì Músà aránà dhu ònzì rò dhu bhèyi. Kàránà nyìna àtsi rò bérése nǎ, ìnzì Pbhàisràyélí nabhù tí ràla yà ídǒ kàsùmì kèlè tí rádi ádrùngbǎnga tó awáwù ríku nyìna-ndri rò

rò tí dhu. ¹⁴ I Pbàìsràyélí tó irèta ní'ì itù dhu t'únita tò. Obhó tí, rìrà àhù indo màtí, ndi dhu rí'ì ndi bhèyi tí abádhí tò. Abádhí apé Ungbòta-Ayí tó bhùkù òzù, ní abádhí-dò arí nzí ì òzù dhu àlù, àdhàdhì Músà atsi nyina ní bĕrĕse ní ì àtsi fiyó irèta dhu bhèyi. Ndi bĕrĕse arí àhù ale tó irèta ò rò Yĕsù Krístò nà ka kùngbò ale rò tí. ¹⁵ Obhó tí, rìrà àhù indo nga ò màtí, Músà andí bhùkù òzù abádhí rí rò, abádhí rí'ì àdhàdhì bĕrĕse ní fiyó irèta nàtsi ale bhèyi. ¹⁶ Pbétù, ndi ale apé ndùgèrè Ádrùngbàle tò, ní ndi bĕrĕse arí àhù tí àhù. ¹⁷ Ádrùngbàle tí kátina iró ní Hlìl-Àlafí. Hlìl-Àlafí rí'ì nyuyatsi ale rí'ì mbá Músà bhà Úyatá-tsiná. ¹⁸ Àlĕ'ì kóró, àlĕ kùtsi nzá àlĕ-nyì bĕrĕse ní. Ní àlĕ-nyì rùmbìli, ndàmbe Ádrùngbàle Yĕsù bhà ádrùngbànga tó awáwù itè dō àdhàdhì kiyó arí awáwù itè dhu bhèyi. Ndi Ádrùngbàle ní Hlìl-Àlafí. Ní kà ràmbe àlĕ ùwu dō, ndàbhù àlĕ rùli àlĕ ndi bhèyi, ndíní p̀b̀ìndà ádrùngbànga tó awáwù ambè tí nditè dō d̀ǹaràd̀ò àlĕ-nyatsi.

4

*Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó awáwù
nàarí nditè kàbhà kasútale tó ivíngà ò dhu
(2Kò 2.14-17; 1Tĕ 2.1-6)*

¹ P̀b̀ìndà àbhò idzinga-okú dò rò, Kàgàwà íbhò wò Ungbòta-òwútá tó màkùrù òvo mà mí indrù tò dhu tó kasu fóká. Ní afika rí nzí ndingyĕ ndi kasu t'ónzita rò rò. ² Mà màsà wà òdhù ò ka kónzina ale-nyì ríwu ní dhu. Mà mí'ì mbá útrátá tó mùtsò nà, ndirò mà mùgèrĕ nzá Kàgàwà bhà Òte-ngbò. Pbétù, mà mí obhó dhu òvo kpangba indrù tò. Ní ndi dhu bhèyi, mà mòze kóró ale rùni dhu mà ràrì obhóngatàle Kàgàwà-ònzí. ³ Pbétù, dhu apé ì'ì ngùkpà ale arátina, yà mà múnc̀ona Ídzi Màkùrù-d̀ng̀a rófù ndi ìnzí ràmbe d̀ỳa àlu dō dhu tí, ní kòfù ndi fiyó ale ní uwítá tó otu nungu Kàgàwà rò rò ale kèlĕ. ⁴ I ale ná'ù nzá Ídzi Màkùrù, P̀f̀òm̀vo, yà adzi ò m̀ng̀ù, nùtsi fiyó irèta dhu-okú dò rò. Kiti abádhí-nyíngà ìnzí ala tí d̀ỳa nga àtdyí rí Ídzi Màkùrù rìbhona Krístò bhà ádrùngbànga tó awáwù. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà-wòyò nyú. ⁵ Ídzi Màkùrù òvo mà mí rò, mà marí nzí òte d̀k̀á mà-tírò, p̀b̀étù mà marí òte d̀ǹá ní Ádrùngbàle Yĕsù Krístò. Mà'í na, mà'í ní f̀ùk̀ù ìnc̀o Yĕsù Krístò-okú dò rò. ⁶ Yà adzi òbhòlo ndi ndí rò, Kàgàwà náavò dhu ndàti: «Awáwù àkà ndàtdyi nga ìnd ò*.» Ní, àbadhi ní ndi afika ò nga natdyi, ndàdè màbhù m̀ni yà Krístò-nyì rō rùmbìli p̀b̀ìndà ádrùngbànga tó awáwù.

⁷ Pbétù mà'í, yà ndi awáwù tó ongyéngá nà mà mí'ì nyukatsi rò, mà'í ní ivívi ale àdhàdhì yà anzi ní ka kòbhòlò wítù bhèyi. Kàgàwà ónzí dhu ndi dhu bhèyi, ndíní indrù ala tí dhu ádrùngbànga tó obi yà kóró obi d̀ǹá òsè ríra p̀b̀ìndà rò, ìnzí ní bvèkà rò. ⁸ Indrù áva tsika kóró ngari ònà rò, p̀b̀étù abádhí ónzí nzá lèmakà. Abádhí arí afika àbhù ràmbe òri dō akye, p̀b̀étù ìnzí afika ràdù ndingye. ⁹ Indrù arávu ròkà, p̀b̀étù ìnzí Kàgàwà ràdù mùbhà. Abádhí arí òkànga òvì obvò, p̀b̀étù ìnzí màdù ùve. ¹⁰ Kóró kàsùmi ò, ka kárí m̀ne ka kòkye tí mà àdhàdhì ka kanè Yĕsù ndíní ka koho tí dhu bhèyi, ndíní Yĕsù bhà ìp̀ìr̀ng̀a ala tí ndi átò nyukatsi. ¹¹ Obhó tí,

* 4:6 4.6 Òpt 1.3

fàkà ípírõnga ò kóró, mã marí'ì òve tó àpèè ò Yèsù-okú dò rò, ndíní kàbhà ípírõnga itè tí ndí átò ngbõka ò. ¹² Ní ndi dhu bhèyi tí, mã marí mótù òve-ònzí kàsùka ò, pbètù ndi dhu ràdù nyàbhu nyàbà dhòdhòdhõnga tó ípírõnga.

¹³ Kàgàwà bhà Bhùkù ò ka kándí dhu kati: «Ma má'ù wà Kàgàwà, ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mótè*.» Ní, wò Kàgàwà ná'ù ale bhèyi tí, mã mà átò, mã má'ù wà Kàgàwà. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mã mà átò mã móte. ¹⁴ Mã mùni wà dhu, Kàgàwà, yà Ádrùngbàle Yèsù nabhù rìngbè ndi òve-bvù rò, ràrì àlè àbhù àbhù àlè rùngbè àlè átò, Yèsù mànà àlè kùngbò àlè dhu-okú dò rò, ndàdù màbhu mǒwù ùvò atdíkpá nyí mànà Yèsù-ònzí. ¹⁵ Obhó tí, yà ròkà rí ndònzí kóró dhu rí ndònzí okúku dò rò, ndíní Kàgàwà bhà ídzìnga nísé tí ndi atdídǒ àbhò ale tó. Ndi dhu bhèyi ní ndi, òtsò àbhù rí Kàgàwà tò kàbhà ádrùngbànga tó awáwù-okú dò rò ale-bvu ràdù ndise.

¹⁶ Wò dhu-okú dò rò, afika rí nzí ndìngyè akekpá màtí. Ndirò àzèmbè irinà ngbõka ràrà ndàmbe ndìngyè dǒ rórò, Kàgàwà arí òbi íbho bìlìnganà fàkà afika ònà rò. ¹⁷ Obhó tí, yà mã màbàna kòmbí àpèè rí'ì isó tí, ndirò ka rí'ì ngúfe ídho kèlè tí. Pbéttù ndi àpèè rìbhona màbà ní itù ró'ò, ndirò dhòdhòdhõnga nà rádi ádrùngbànga tó awáwù. ¹⁸ Mã míli nyìkpóka ròyá dhu ní yà ìnzí arí 'àlà dhu, pbètù mã míli nzá ka yà 'àlà arí dhu ró. Obhó tí, yà kpangba rí 'àlà dhu nàaróko ngúfe ídho kèlè tí, pbètù ìnzí rí 'àlà dhu nàaróko dhòdhòdhõnganà.

5

Yà adzi ò ale-ngbò mà òrù-akpà ò ale-ngbò mànà

¹ Obhó tí, àlè-ngbò, yà adzi ò àlè karóko ònà hemé-dzà náapé ndùgòlò, ní àlè kùni wà dhu, àlè ràrì'ì inè Kàgàwà ósì àlè tò idza nà òrù-akpà ò. Ndi idza ní dhòdhòdhõnga nà rádi idza, yà ìnzí ní indrù-òtsú ósì. ² Kòmbí àlè karí àlè ùhù ndi hemé-dzà tó ale-ngbò ò, Kàgàwà rìbhona ndi òrù-akpà ò ale-ngbò òdò àlè kí àlè-atdyú nyú nà àlè rùfò àlè ró dhu-okú dò rò. ³ Ndi ale-ngbò àlè kùfò rò, Kàgàwà adèya nzí àlè òtù nzìnzí rò, ìmbà àlè-ngbò na. ⁴ Obhó tí, yà òko àlè kòko yà adzi ò ale-ngbò tò hemé-dzà ò ònà kàsùmì ò, àlè kí àlè ùhù tǔ ró'ò ànò nàndò ale bhèyi. Ndi dhu ní nzí àlè kòzè àlè rùvò yà adzi ò àlè-ngbò ò rò dhu, pbètù ka ní àlè kòzè àlè rùfò òrù-akpà ò ale-ngbò dhu, ndíní dhòdhòdhõnga tó ípírõnga tó ale-ngbò nócto tí yà òvè ràdù òvè ale-ngbò. ⁵ Kàgàwà nyú nditírò ní ndi àlè núli ndi ípírõnga tò. Kàdù Hìlà-Alafí ìli àlè-nyutsi rí'ì àlè tò ndi nduli àlè kabàya tí kóró dhu tó tsenzèrè tí.

⁶ Nírò, àlè kí'ì inè a'uta nà atdídǒ kóró kàsùmì ò, iwà màtí àlè kùni dhu, yà òko àlè kòko ale-ngbò ò tí ònà kàsùmì ò, àlè ròko òko itse Ádrùngbàle Yèsù ró rò rórò. ⁷ Àlè ùnda arí dhu ní a'uta, ìnzí ní yà ale-nyìkpó ò ka kálàna dhu. ⁸ Obhó tí, àlè kí'ì inè a'uta nà tí atdídǒ, ndirò àlè kòzè àlè rùvò yà ale-ngbò ò rò, àlè ràdù òwu òko Ádrùngbàle Yèsù-tí'ò. ⁹ Nírò, ale-ngbò tó òfò ò àlè kòko dhu màtí dhu ì'ì ní, ndirò ngàtsi ní ndi ale-ngbò tó òfò ò rò àlè kùvò dhu màtí dhu ì'ì ní, atdídǒ àlè kòzè dhu ní àlè rònzì Ádrùngbàle-nyìkpó òfò rí dhu. ¹⁰ Obhó tí, àlè'ì kóró àlè kikòya Krístò bhà anya t'úncta tó tombi-ònzí. Anyìrò rò, kóró ale abàya perè àdhàdhì yà òko

* 4:13 4.13 Zàb 116.10

ì òko yà adzi ò ngbõya ò rórò ì anzi ídizi dhu mà ndirò nzére dhu mà-bvù rõ.

*Kàgàwà ózè ndùngbò kóró ale ndi mànà Krístò-nyutsi dhu
(Ròm 5.1-11; 6.2-13; Èfè 4.20-24)*

¹¹ Ádrungbãle Kàgàwà-òdò àkã konzi dhu mà múni dhu-okú dò rò, mà mári dhu òne indrù rà'ù yà mà múnona dhu ràrì obhó dhu. Kàgàwà úni wà mà mbèyi nyú, ndirò ma mà'ù dhu nyí nyú mà nyí rani wà mà'í átò mbèyi nyú afiku ò. ¹² Mà'í nyú, mà mòzè nzá màmbè mìtè dõ mà-tírò onzikú, pbétù mà mòzè màbhu fàkù dhu ní ngùkpá ale-ònzí nyí nyí nyílè okúka dò rò ònà otu. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí yà ngbòka ùno arí ale tò nyí nyádúna dhu nábà. I ale náarí 'òyò yà fiyó màndu arábhúna 'ònzí kpangba rí 'àlà dhu-okú dò rò, inzi ní affiya nyú ò rí'í dhu-okú dò rò*. ¹³ Dhu apé ì'í atdídhéná ale ála mà ìmbá irèta nà ale tí dhu tí, ní kà rí'í ndi dhu bhèyi Kàgàwà bhà kasu ònzi mà mári dhu-okú dò rò. Pbétù mà mapé ì'í inè ídizi irèta nà, ní kà rí'í ndi dhu bhèyi nízinku ò mà mári Kàgàwà bhà kasu ònzi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Obhó tí, Krístò ózè àlè ní àzè rí mìtè m'ònzí kasu, yà mà mà'ù dhu atdídõ, atdí ale kèlè, Krístò, ràrì ndi kóró ale tó ngari ò avè rò. Nírò, kóró ale núve wà atdíkpá kà mànà†. ¹⁵ Ábadhi avè kóró ale tó ngari ò, ndíni ípirõnga-owúta nábà ale nóoko tí inzi nyìkpóya nõfò itirò dhu bhèyi, pbétù ndíni abádhí oko tí yà fiyó ngari ò avè, ndádù ndingbè ove-bvù rò ale-nyìkpó nõfò dhu bhèyi.

¹⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, yà obhóngá mà múniná rò, mà mári nzi atdí ale mà nõzù yà adzi ò ndi ale rí'í nà nyunatsi ófò ò. Dhu rí mbá ì'í angyi mà mazù Krístò yà adzi ò kí'í nà ófò ò dhu màtí, ní kòmbí mà mòzè nzá ka ndi ófò ò. ¹⁷ Nírò, ìngbatí ìli ndi ale mà náape ndùngbò Yèsù Krístò nà, ní ndi ale ongò wà indrù-owúta tí. Angyi kí'í nà nyunatsi ófò nédá wà, pbétù kòmbí kà rí'í nà nyunatsi ófò ní owúta nà tó. ¹⁸ Kòkò dhu kóró nanzí ní Kàgàwà. Kùngbò àlè ndi mànà Krístò-otù ò, ndádù ngùkpá ale àbhù àlè kí rùngbò ì ndi mànà dhu tó kasu ìbhò fóká. ¹⁹ Kàgàwà níivi Krístò yà adzi ò ndíni kóró ale nabhù tí rùngbò ì ndi mànà. Krístò-okú dò rò, kári nzi ì ale tó afátá nõzù. Ndirò, kíbhò ndi òte t'òvota tó kasu fóká.

²⁰ Nírò, mà'í ní Krístò ívi ovòna rõ ongó tí òte ale. Ndi dhu rí'í àdhàdhì Kàgàwà nyú nditirò rí indrù ùnzi otúka ò dhu bhèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, mà mí indrù itdè itdè tí Krístò-ovò rò, rùngbò ì Kàgàwà nà. ²¹ Krístò nyú nditirò ní'í mbá nzérenga nà. Pbétù, Kàgàwà abhù ka rànò àlè tó nzérenga tó tútanga, ndíni kà-nyutsi Kàgàwà ózù tí àlè obhónángatále tí.

6

*Polò mà rābāna àpbè rí abádhí itè
Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí dhu*

¹ Nírò, mà'í, yà atdíkpá mà mári kasu ònzi Kàgàwà mànà rò, mà mìtè nyí itdè tí, màtí: apé nyí rābhū Kàgàwà áso nyí ní asota rí'í kòkòrõnga tó asota tí. ² Obhó tí, Kàgàwà rí dhu òvo yà dhu bhèyi Hìlā Andítá ò, ndàti:

* **5:12** 5.12 I màndu ní'í: Pbaìsràyelí nyú tí ka kí ale òzù dhu mà, ale-ònzinga òbhòlo ka kí dhu mà, somá tó màndu ifù ka kí dhu mànà. † **5:14** 5.14 Kóró ale núve wà atdíkpá Krístò mànà dhu-ti ní: Kābhā ove-nyutsi, kóró ale rí'í àdhàdhì iwā úve ale bhèyi Kàgàwà-nyìkpó ò.

«Ídzinga àkǎ mǎnzì indrù tò òná kàsùmì àkǎ rò, ma mìrì tsùnù dhu.

Abádhí àkǎ migù òná idho àkǎ rò, ma manzì dzènanu*.»

Nírò àbanǎnzò, kǎnì kòmbì rí'ì kàsùmì ní ndi Kàgàwà òzè ndònzì idzinga indrù tò òná. Ndirò kǎnì indo rí'ì idho ní ndi kǎ rí'ì ale igù òná idho. ³ Mǎ mǎrì nzì atdí dhu mà ònzi, yà indrù-tsù ùtò rádù ìnzì rùngu Kàgàwà bhà otu, ìnzì atdí ale mà náadù tí òte nzére kàsùka nǎ. ⁴ Pbéù, mǎ mǎrì mìtè kórò kàsùka ò mǎ rǎrì Kàgàwà bhà obhóná kasutále. Ní, mǎ mǎrì kórò dhu-dzi òndù atdíò: mǎndù àpè-dzi mà, ìmbǎ mǎ mí'ì dhu nà fóká dhu-dzi mà, ndirò òdò àbhù rí risì indrù ò dhu-dzi mà. ⁵ Ka kóvì mǎ, kúsò mǎ ìmbì ò, kadù màbhù indrù rivà dhu ròkǎ. Mǎ mǎnzì màbhù rí mǎngyè mǎ atdíò kasu, idho mà rádù mìpe, ndirò màdù òko átò ìnzì mǎnyù ònyù mà. ⁶ Mǎ mìtè mǎ Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí, Kàgàwà-nyìkpò ò ìlǎ òfò ò mǎ móko dhu-otù ò, Kàgàwà dǒ mǎ múnì dhu dhu-otù ò, dhu-dzi t'òndùta-otù ò, idzinga ònzi mà mí dhu-otù ò, Hìlǎ-Alafì írǎ mǎ dhu-otù ò, ngùkpà ale mǎ mózè obhóná àzè nǎ dhu-otù ò, ⁷ obhóná òte òvo mǎ mí indrù tò dhu-otù ò, ndirò Kàgàwà ìbhò pbindà ádrùngbànga tó òbì fáká dhu-otù ò. Mǎ mìdyì obhónànga t'ònzita rí'ì àdhàdhì fàngà dònǎ òtsùka nǎ mǎ mí ròkǎ òmvù ùgye nǎ màtsùmù bhèyi, ndirò ígù dònǎ òtsùka nǎ mǎ mí ròkǎ òmvù-tsù ùtò nǎ màtsùmù bhèyi. ⁸ Atdídhéná ale náarì mìfù, ngùkpà ale rádù ìdizì dhu àwe dòkǎ. Ka karì mòzù títòtále tí, àzèmbè mà mí obhò dhu ùno rórò. ⁹ Atdídhéná ale únì nzá mǎ marì'ì nà ádròdrònga, àzèmbè iwà ngùkpà ale núnì ka mbèyi nyú rórò. Mǎ mǎrì mòtù bìlìnganà òve-kù-bhu ò, pbéù màdù ì'ì nyìkpòka nà tí. Ka karávu ròkǎ, pbéù ìnzì kadù mòkyè. ¹⁰ Ka karì izu àbhù rùka mǎ, pbéù màdù ì'ì atdíò idhèka ìka ndì ró. Ka karì mòzù nǎkètále tí, pbéù mǎ marì ábhò ale ìnzì Kàgàwà bhà otu ò. Ka karì mòzù ìmbǎ mǎ mí'ì dhu-tsì nà ale tí, pbéù mǎ mí'ì kórò dhu-tsì nà.

¹¹ Nyì Kòritò tó kigò ò bhǎ, mǎ mòvò dhu kpangba fùkù, ndirò mǎ mǎpfò afìka rí'ì kpangba fùkù. ¹² Mǎ'ì, mǎ mǎtsì nzá afìka ìnzì mózè nyì, pbéù nyì ní ndi nyì nyútsì afìka ròkǎ ìnzì nyòzè mǎ. ¹³ Kòmbì ma mí dhu òvo fùkù àdhàdhì pbàkà ìnzo bhèyi: nyì nyàkǎ nyònzì dhu mǎ bhèyi, nyǎpfò afìka nyòzè mǎ àdhàdhì mǎ mózè nyì dhu bhèyi.

Nzére dhu rò rò dhu àkǎ kindà ale dhu

¹⁴ Nyì nyàkǎ nzá nyusò idàku atdíkpá ìnzá Yèsù ná'ù ale mà. Obhò tí, ìngbà ìrita ndi rádù ì'ì obhónànga mà nzínzì ò nzérenga mà. Ìngbà ìrita ndi rádù ì'ì awáwù mà nzínzì ò ìno mà. ¹⁵ Ìngbà ìrita ndi rádù ì'ì Krístò mà nzínzì ò Bèlìyalì† mà. Ndirò, ìngbà ìrita Yèsù ná'ù ale mà nzínzì ò rádù ì'ì ìnzá Yèsù ná'ù ale mà. ¹⁶ Ìngbà ìrita ndi rádù ì'ì Kàgàwà bhà idza‡ mà nzínzì ò sànamù mà. Obhò tí, àlè nyú, àlè ní yà Ípìròrò arì'ì Kàgàwà bhà idza, àdhàdhì àbadhi nyú nditìrò náavò dhu dhu bhèyi. Kǎti: «Ma madìya abádhì nzínzì ò, màdù ùbhi atdíkpá abádhì mà.»

Ìma ní'ìya abádhì tó Kàgàwà, abádhì rádù ì'ì pbàkà ale*.»

* **6:2** 6.2 Yàrì Anditá rǒte dònǎ ní Kàgàwà bhà Kasutále (Ìsa 49.8). Ní irò, Polò ìlì ndi ndi kasutále bhà ngari ò. † **6:15** 6.15 Pbagìrìkí t'ávàna ò ka kí pǒmvo Sitanì àti Bèlìyalì tí. ‡ **6:16** 6.16 Kàgàwà bhà idza tí ka kátina irò ní, ndi idza ò atdíò ìlǎ Kàgàwà-nyìkpò ò kàluga. * **6:16** 6.16 Law 26.11-12; Zèk 37.27

17 Ndi dhu-okú dò rò, Ádrèngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvo p̀bìndà ale tò, ndàti: «Nyùvò inzà dhu ná'ù ale nzínzi ò rò, nyìndà nyí abádhí rǒ rò.

Àpé nyùpbalá yà òtòtì dhu tí rǐ'ì nyìkpódu ò dhu-ngbò*, nírò ní ndi ma mádè nyǎko*.»

18 Ndirò, wò kóró dhu dǒ arí'ì ádrèngbǎnga tó obi nà Ádrèngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvo t̀dítdǒ ndàti:

«Ma mádi Abaku tí, nyǎdè òko idhúdu mà ivádu màrà tí*.»

7

1 Ní yà atdidǒ ma mózè nyí rò, nyùni dhu, Kàgàwà rókò kóró kǒkò dhu tó làká àlè tò. Dhu àká àlè rù'ò àlè, àlè rǐlǎ yà àlè-ngbò mà àlè-afí màrà nábhu ròtì kà-nyìkpó ò kóró dhu ò rò. Ndirò dhu àká àlè rònzi obi, àlè rǐ'ì kà-nyìkpó ò flá atdidǒ ale tí, kǒdò ònzi àlè kí rórò.

Polò mà Kòritò tó kigò ò bhà màrà rǐ 'ungò dhu (Mbà 25.25; 1Tè 3.6-9; Èbr 13.17)

2 Nyàbhà mà màbà ngari afíku ò, nyòzè mà! Mà máfǎ nzá dhu atdí ale ní màtí, mà mábhù nzá atdí ale mà ràwí p̀bìndà a'uta ò, ndirò mà mútrǎ nzá atdí ale mà fóna ongyéngá mà mabá tí. 3 Ma mànò nzá wò dhu ànyǎku ma mǒtí tí. Obhó tí, àdhàdhì yà ma múnò fùkù dhu bhèyi tí, nyí ní atdidǒ mà mózè nyí ale, ìmbá rǐ'ì ìpirǒnga ò màtí ndirò ove ò màtí. 4 Ma mí'ì a'uta nà atdidǒ nyukutsi, idhèdu ràdè ndìka atdidǒ okúku dò rò. Kóró fàkà àp̀bè ò, ma marádi iwà afídu òpè ndì rórò, ndirò iwà idhèdu ìka ndì atdidǒ rórò.

5 Màkèd̀niyà mà mìtdègu òwu ùvò, ní mà máso nzá ngbòka akekpa màtí. Mà màbà àp̀bè kóró ngari ònǎ rò, ìndrù úgyè ì mà màrà, ndirò mà mí'ì odo nà afíka ò. 6 Ní, Kàgàwà yà afíya ìngyè ì ale-afí òpè arí, nópè ndi afíka Titò irà àhù tika ò dhu-otù ò. 7 Kòpè nzá afíka ndi dhu-otù ò tí, p̀bétù kòpè ka Titò irà òvònà fàkà dhu-otù ò. Titò áwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyòpè afína dhu fàkà. Ndirò kǎwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyí'ì dhu-atdyú nà atdidǒ nyàla ngbòdu dhu. Kǎwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyí'ì izu nà ndi nónzi dhu-okú dò rò dhu*, ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyádzi nyí okúdu dò rò dhu. Ní ndi dhu ádù idhèdu àbhù ríka ndi atdidǒ.

8 Ma m̀nì wà dhu yà angyi ma mándí fùkù bhàruwà ràbhù wà izu rùka nyí, p̀bétù ma mòzù nzá ndi dhu. Ma mózùyana dhu izu ma màbhù rùka nyí àkè kàsùmí tí rò. 9 Ní kòmbí idhèdu ìka wà ndi. Kìka ndi ìnzí ní yà fùkù ma mándí bhàruwà àbhù izu rùka nyí dhu-okú dò rò, p̀bétù ndi izu àbhù nyí nyùgèrè nyí, nyùbhà fùkù nzérenga dhu-okú dò rò. Obhó tí, izu úka nyí àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhèyi. Nírò, mà m̀nzi nzá atdí nzére dhu mà rùkú wò fùkù ma mándí bhàruwà ní. 10 Obhó tí, Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhèyi rǐ ìndrù ùkà izu, ràdè ìndrù àbhù rùgèrè ndi ndùbhà p̀bìndà nzérenga, ndi dhu ràdè Kàgàwà àbhù rìgù ndi ale. Ní ndi dhu rǐ nzí àdè ìndrù àbhù ròzù dhu. P̀bétù, yà adzi àbhù rùka ìndrù izu náarí ìndrù ùnda ove ò Kàgàwà-nyìkpó ò. 11 Nyàndà pé, yà nyí nùka izu-otù ò Kàgàwà ònzí ìdzìnga: kòmbí, kǎbhù nyí nyòzè atdidǒ ìnzà nyí nyàfà dhu yà ndi nónzi dhu ò dhu ìtè rǐ ale tí. Kǎbhù nyí nyí'ì nzére ka kónzi dhu-okú dò

* 6:17 6.17 Ìsa 52.11 * 6:17 6.17 Zèk 20.34,41 * 6:18 6.18 2Sà 7.8,14 * 7:7 7.7 2Kò 2.5-11

rò òyángà rí ìwa ale tí, ndirò ndi dhu-okú dò rò rádù ndipè dhu odò ònzi rí ale tí. Kàbhù nyí nyí'ì abhò atdyúya rí'ì 'àla ngbòdu ale tí, ma màbhù fìyò sedzà nífù ale tí, ndirò nzére ka kónzì dhu nísò màlípò ní ale tí. Nyí nyí'è dhu kóró otu ò nyí ràrì mbá afátá nà nzére ka kónzì dhu ò.

¹² Nírò, ma mándí nzá dhu fùkù ndi dhu náfá ale-okú dò rò, ndirò má mándí nzá ka ndi dhu ka káfá ní ale-okú dò rò. Pbhétù, ma mándí ka ndíní ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyózé mà'ì atdíðò dhu nitè tí k pangba Kàgàwà-ònzì. ¹³ Wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, afika ótsi obi ní.

Afika ótsi obi dhu-ògù dò, idhèka íka ndi atdíðò Titò í'ina dhèdhe-okú dò rò. Obhó tí, nyí kóró, nyí nyábhù kà-afí ròtsi obi. ¹⁴ Angyina rò ma móvò dhu kà tò matì, ma ràrì dhèdhe nà okúku dò rò. Ní ma móyò nzá ma kòkórò. Mǎ múnò kóró dhu ní'ì obhó dhu. Ndirò, nyí'ì mǎ milé ní Titò-ònzì ilèta ní'ì obhó ilèta átò. Ndi dhu ónzì ndi yà mǎ múnò ka dhu bhèyi. ¹⁵ Kàbhà àzè arí ndisè atdíðò okúku dò rò, nyí nyífu ndi kóró kàsuni ò tí dhu mà, nyí nyáko ndi ifuta nyú nà ìvì ngbòku rivi rórò tí dhu mànà dhu ndi ndirè rò. ¹⁶ Ma mí'ì dhèdhe nà a'uta nà ma mí'ì ùkù kóró dhu-tsí ò dhu-okú dò rò.

8

Pbhàkrístò àkà ì'ì indrù dzèná t'ónzita tò ale-afí nà dhu (Mrk 12.41-44)

¹ Àbaninzò, mǎ mòzè nyèni Mǎkèdònyà tò pbiirì ò kànísá tò* Kàgàwà ónzì ídzinga. ² Abádhí ábà àpbè abhò, pbhétù 'àdù òko dhèdhe ò tí atdíðò. Ìnè màtí ì'ì'ì nǎkù nyú tí atdíðò rórò, abádhí rí'ì nà indrù dzèná t'ónzita tò ale-afí náadù òse tí òse. ³ Abádhí úbho perè yà ì nyú ì'ì'ì nà dhu-bvu rò, ndirò ròsè òse tí màtí yà ì nyú ì àmbènà ònzina dhu dòná. Ìma ní ndi dhu tò ngàmì. Abádhí ónzì ka inzà atdí ale mà àvi 'ònzì rórò. ⁴ Abádhí itdè mǎ mǎ'ù dhu fìyò 'ùngbò ì ngùkpà ale mànà 'ònzì Yèrùsàlemà tò kigò ò rí'ì Kàgàwà bhà ale dzèná. ⁵ Abádhí ónzì dhu òsè òse tí yà foyá mǎ múbhi òdònà rò mǎ mabá tí dhu dòná. Wemberè tí, abádhí ádzi ì'ì nyú tírò Ádrùngbǎle Yèsù tò, ndi dhu-dzidò, 'àdù 'àdzi ì nyú tírò fákà átò àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhèyi. ⁶ Nyí nàndà dhu ní, Titò ópè wà ndòtè indrù nà ndíní mùdzèná ònzì ka kí nì dhu nitsà tí. Ní ndi dhu-okú dò rò, mǎ mǐtdè ka itdè tí átò ràdu ndi bvùkù, ndíní wò ùkù rí'ì indrù dzèná t'ónzita tò ale-afí tò kasu nunda tí ndàrà ùtsànà mbèyi. ⁷ Obhó tí, nyí nyí'ì kóró dhu-tsí nà abhàbhò. I dhu ní: Yèsù Krístò nyí nyá'ù obi nyú nà dhu, ale-dò àlù rí'ì òtè ùno nyí nyá'ì rí, Kàgàwà ábhù inga nyèni dhu, nyí nyábhù òbhù kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tò dhu, ndirò àzè mǎ mángbe atdíðò nyakutsi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyákà nyí'ì indrù dzèná ònzì nyí nyí dhu tò ale-afí nà atdíðò nyú átò.

⁸ Ma mànò nzá wò dhu fùkù uyátá tí. Pbhétù ma màwè fùkù dhu ní, ngùkpà ale ábhù òbìya kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tò dhu kèlè, ndíní fùkù àzè tò obhóngà nitè tí. ⁹ Nyí nyèni wà àlè tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzinga. Àbadhi ní'ì ònzitále, pbhétù kǎdù ndònzì ndi'ì nǎkùtále tí okúku dò rò, ndíní nyí nyadù tí'ì ònzitále tí pbiindà nǎkù-otù ò.

* **8:1** 8.1 Mǎkèdònyà tò pbiirì ò kànísá ní'ì: Filipi mà, Tèsàlònìkà mà, Bèroyà mà ngùkpà kigò mànà ò kànísá .

10 Wò nyí nyítsàna dhu nàndà dhu nǎ, yà ma móvona fùkù dhu ní pbàkà irèta. Ndi irèta ní àkàkà fùkù irèta. Yà inzi í'íná atò ǒ, nyí ní'íná ndi wemberè t'ále yà ndi dhu nòzè 'ítsà, ndirò nyí ní'íná ndi wemberè t'ále átò yà ndi dhu nópèná 'ítsà. 11 Ní kòmbí, nyí nyàkǎ nyòwù kà nà nyòwù ùtsàna. Àdhàdhì nyí nyí'í idzi afiku nà nyúdhe ka nyònzì dhu bhèyi, nyí nyàkǎ nyí'í idzi afiku nà, nyònzì ka àdhàdhì yà nyí nyí'í nà ongyéngá-bvù rǒ. 12 Obhó tí, indrù apé ì'í idzi afina nà Kàgàwà tò ndi ndi dhu àbhǎ rǒ, ní Kàgàwà rǐ kàbhù dhu à'ù àdhàdhì yà kà rǐ'í nà dhu-bvù rǒ, inzi ní yà ìmbǎ kà rǐ'í nà dhu-bvù rǒ. 13 Wò dhu rǐ nzí àtina nyí rǎkǎ nyòkò àpè è ǒ ngǔkpà ale dzùná t'ónzita-okú dò rǒ, pbétù dhu àkǎ kóró ale rǐ'í dhu-tsí nà àdhàdhì. 14 Ndirò kòmbí, yà nyí nyí'í nà abhò ròsè dhu-tsí ní, nyí nyí'í nyònzì ìmbǎ rǐ'í dhu nà ale dzùná. Ndirò atdiku, yà abádhí rǐ'í dhu-tsí nà abhò ròsè òná kàsùmì ǒ, abádhí í'íya inè 'ònzì dzùnáku átò rùkú dhu òtdì ndi rǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró ale rǎdù ì'í àdhàdhì. 15 Àdhàdhì yà Hlǎlǎ Andítà rǎnna dhu bhèyi:

«Abhò dhu nǎwǎ ale nǎ'í mbǎ dhu nà abhò nyú ròsè, ndirò ake ka nǎwǎ ale ní rǒ dhu atdì nzá ndì*».

Titò mà rǒwu mùdzùná ònè Kòritò tó kigò ò Yèrùsàlemà ì owu tí nà dhu (1Kò 16.1-4; 2Kò 9.1-5)

16 Titò ózè ndònzì dzùnáku abhò, àdhàdhì mà mózè mǒnzì dzùnáku átò dhu bhèyi. Kàgàwà ní ndi kà-afí nábhu rǐ'í ndi dhu bhèyi. Ní mà mí òtsò àbhǎ Kàgàwà tò ndi dhu-okú dò rǒ. 17 Kǎ'ù mà mànzì ndi ndí'í ndara tí fǎrábvù Kòritò tó kigò ò dhu. Ndirò ròsè dòtsí, kí'í iwà ndi ndùdhe dhu ndítírò affina ò fǎrábvù ndi ndara tí rǒ. 18 Mà mòvì atdìkpá kà màná ní, yà atdídǒ kóró kànísá arífùna Ídzi Màkǔrù dzùná t'ónzita ǒ àlè t'ádòná. 19 Wò dhu-ògǔ dǒ, kànísá óvò ka, ndí'í mà nunda tí mòwù yà ùbhò ka kùbho mùdzùná ùndò màná. Wò ndi idzi kasu rǐ Ádràngbǎle-ovò ilè, ndàdù ngǔkpà ale dzùná mà mózè mǒnzì dhu itè átò.

20 Mà mózè mǒdǒ mà rǒná rǒ dhu ní, indrù rǐ ngbòka ùnò wò ndi ábhǒ fàrangà-tsàkǎ òdò mà mí tí dhu-okú dò rǒ dhu. 21 Obhó tí, mà mòzè mǒnzì idzi dhu, inzi ní rǒfò Ádràngbǎle-nyìkpó kèlè, pbétù rǒfò indrù-nyìkpó átò.

22 Mà mòvì ngǎtsi àlè t'ádòná atdìkpá abádhí màná. Mà múdhe wà kà kàsù ibí-gùna nyú, màdù kòtù ngǔkpà ale dzùná nózè ndònzì kóró kàsùmì ǒ ale tí. Ní, kòmbí kàbhù ndi atdídǒ ndi kasu tò, ndàdù ì'í a'uta nà atdídǒ nyukutsi átò. 23 Titò nàndà dhu nǎ, ma mátina kà rǎrǐ òdhidu, ndirò mà marí kasu ònzì atdìkpá kà màná fùkú ídzinga tò. Ndirò kǒkò àbadhi nàndà ngǔkpà àlè t'ádòná ní kànísá úvì ale. Abádhí rǒnzina kasu arí Krístò-ovò àbhǎ indrù rilè. 24 Nírò, nyí nyàkǎ nyítè dhu, iwà nyí ròzè abádhí obhó tí, ndí'í yà abádhí núvì kànísá a'ù tí dhu, 'adù dhu ùnì yà okùkù dò rǒ mà mí idzi dhu àwè rǒ, mà rǎwe wà obhó dhu.

9

Dhèdhe nà rí dhu àbhǎ indrù tò ale Kàgàwà ózè dhu (Mbà 19.17; 1Tì 6.17-19; 1Yù 3.16-18)

1 Ma mùnì wà dhu, Yèrùsàlemà tó kigò ò rǐ'í Kàgàwà bhà ale tò ka kí tsùya ùndù mùdzùná-okú dò rǒ ma mí dhu àndí fùkù dhu rǎrǐ kòkórò

* 8:15 8.15 Uvt 16.18

dhu. ² Obhó tí, ma m̀eni wà nyí nyí'í ídzi afíku nà abádhí dz̀nà nyí nyonzi tí dhu. Ní ma milè ma ilè tí okúku d̀ò r̀ò Màkèd̀oniya* t̀ò p̀biri ̀ò bhà ònzí, mati: nyí, Àkaya t̀ò p̀biri ̀ò rí'í p̀bhàkristò tír̀ò, nyí r̀òbhòlò wà nyí Kàgàwà bhà ale dz̀nà nyí nyonzi tí Yèrùsàlemà t̀ò kígò ̀ò, r̀òpè ndí inzi údàná atò ̀ò r̀ò. Ní nyí nyí'í nà dhu dz̀nà t̀'ónzita t̀ò afíku t̀ò dhu ì ìr̀i dhu, nàdù abádhí ǹnzì ̀ò àbhò ale-atdyú nángbe r̀onzi dhu dz̀nà átò. ³ Ní, yà angyi ma m̀enò f̀ukù dhu bhèyi tí, ma mòvi kàri ìbhù àlè t̀'ádona* ròwù bvèkù, ndíni nyí nyundu tí mùdz̀nà ònzi ka kí nì dhu-tsù angyangyi, yà ma m̀enò nyí nyónzina dhu tí dhu bhèyi. Ní okúku d̀ò r̀ò ma milè ma nì ilèta nì'ina nzi kòkòr̀ò dhu. ⁴ Obhó tí, yà mà mówu mànà atdìkpá Màkèd̀oniya ̀ò bhà náape nyòtù inzà nyí nyundu ì dhu-tsù angyangyi ró, ní nyíka iwuna atdídò abádhí-ònzí, mà móvò wà dhu abádhí t̀ò nyí r̀arí kònzonzi angyangyi nídhuní. Ndirò, ma m̀eni dhu nyíku raduna iwu átò abádhí-ònzí. ⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mála àkàkà dhu tí dhu ní, movi kòkò ìbhù àlè t̀'ádona ròwù angyi idù, 'òwù ùvò f̀aràbvù, ndíni undu tí wò nyí nyókò f̀indá làkà nyí nyúbhòna dhu tí dhu-tsi-tsù angyangyi. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma márá àhù r̀ò, ma mí kòtù iwà nyí nyundu tsùya ró, ndi dhu ràdù dhu itè, nyí r̀ubho ka ídzi afíku nà, inzí ní ùtù tí ka kùtu nyí dhu-okú d̀ò r̀ò.

⁶ Nyirè pé yàri ̀otè: ake itse nòzò ale, náarí dhu ògu ake tí, ndirò abho itse nòzò ale náarí dhu ògu abho tí átò. ⁷ Dhu àkà dhu àbhù rí ale r̀abhù ka àdhàdhí ndi nyú ndi ndùdhènà ka afína ̀ò dhu bhèyi. Kàkà nzá ndàbhù ka afína r̀uguru r̀órò, ndirò ùtù tí ka kùtu ndi r̀órò. Obhó tí, Kàgàwà òzè ale ní dhèdhe nà rí dhu àbhù ale. ⁸ Ndirò, Kàgàwà rí'í inè obi nà ndònzí kórò ídzinga-tidò abho nyú f̀ukù, ndíni nyí nyongó tí nyí nyí atdyúna òho kórò dhu àbà kórò kàsùmi ̀ò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù ì'í dhu-tsi nà abho nyú ròsè, nyádù àmbe kórò ídzi kasu ònzi d̀ò nì. ⁹ Ídzi ale-okú d̀ò r̀ò, Hìlã Andítá ràtina:

«Kàri dhu àbhù ídzi afína na nàkùtále t̀ò, kàbhà ídzinga náaradi dhòdhòdhóngà nà* .»

¹⁰ Kàgàwà ní ndi itse òzò arí ale t̀ò arí itse àbhù, ndirò ònyù àbhù arí indrù t̀ò. Ní kà rí itse àbhù f̀ukù átò, ndàdù kàbhù ròtrò atdídò, ndíni f̀ukù ídzinga ̀odhi tí itse abho. ¹¹ Kà rí nyàbhù nyóngò ònzitále tí kórò dhu ̀ò, ndíni nyí nyongó tí dhu àbhù ngùkpá ale t̀ò ídzi afíku nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi àbhò ale r̀ongo àdù òtsò àbhù Kàgàwà t̀ò f̀aràbvù r̀ò mà mòwùnà f̀iyò mùdz̀nà-okú d̀ò r̀ò. ¹² Obhó tí, wò nyí nyónzina dhu t̀'átsàta t̀ò kasu rí nzi Kàgàwà bhà ale rí atdyúna òho dhu dz̀nà kèlè ònzi, p̀bétù kà rí àbhò ale àbhù ràdu òtsò átò Kàgàwà t̀ò. ¹³ Nyí nyí Kristò bhà Ídzi Màkùrù nyí nyífu dhu itè yà indrù dz̀nà t̀'ónzita t̀ò ídzi afíku nyú nà nyí nyúbhò f̀ukù dhu-tsi Yèrùsàlemà t̀ò kígò ̀ò p̀bhàkristò mà, kórò ngùkpá ̀odhíku p̀bhàkristò mànà t̀ò dhu-otù ̀ò. Ní ndi dhu-okú d̀ò r̀ò, ì ale rí ndi kasu t̀ò ídzinga ùnì, 'adù Kàgàwà-òvò ilè. ¹⁴ Abádhí rí 'ìtsò d̀ukù, ritè f̀iyò àzè f̀ukù, yà Kàgàwà ònzí f̀ukù atdídò bvuna ósè p̀bìndà ídzinga-okú d̀ò r̀ò. ¹⁵ Ní, Kàgàwà àkà àlè r̀abhù òtsò f̀indá, yà àlè t̀ò kìbhò perè tí Idhùnà, yà inzí p̀bìndà dhu rí ndàwè kórò okú d̀ò r̀ò!

* 9:2 9.2 Màkèd̀oniya t̀ò p̀biri ̀ò bhà ní'í: Filipi mà, Tèsalònìkà mà, Bèròyà mànà ̀ò bhà. * 9:3 9.3 2Kò 8.17,18,22 * 9:9 9.9 Zàb 112.9

10

Polò rĩ ndùgye uvitatále tó pbindà kasu dō dhu
(Ròm 15.17-19; 1Kò 2.1-5; 2Kò 6.4-7; 13.2-4,10)

¹ Ima Polò, ma mí atdí dhu ònzi ima nyú tíró fuká. Ìndrũ arátina ma rarí àdi iyò nzinziku ò ma mí'í rò, pbétù itse ma mí'í rùkú rò rò, ma raràdù ngbòdu idzidzo tí! Ní, Kristò bhà iyònga mà kàbhà idzinga màna-otù ò, ² ma màtèdè nyí itèdè tí mati: nyí rākā nzá nyútu ma midzò ngbòdu idzo tí bvùkù ma màrà àhu rò. Obhó tí, ma mùdhe dhu mǎnzi dhu ndi dhu bhéyi yà inga ìrè arí 'àti, mà rarí dhu ònzi ale-ngbò tó ófò ò atdidhená ale tò. ³ Mǎ'í ní yà adzi ò ale, pbétù mà mí nzi ìla ùgye yà adzi ò ale tó ófò ò. ⁴ Mǎ mí ìla ùgye ní màtsùmù ní nzi yà adzi ò ale náarí ìla ùgye ní màtsùmù-tidò, pbétù Kágawà arí ndi obi àbhù i màtsùmù tò rùgolo róná òmvù arí 'uru òyà ngari. Ndirò, i màtsùmù ní mà mí'í inè mǔgolo abádhí rúdhèna títò tó dhu, ⁵ ndirò mǔgolo abádhí rĩ'í nà idzítá tó irèta, yà ìndrũ-tsù ùtò arí ìnzi rànì Kágawà. Mǎ mòzè mǔgèrè kóró ale tó irèta, ndíní Kristò-tsù dhu nifá tí. ⁶ Àkākā dhu bhéyi nyí nyí kifù dhu mà màla rò, mà mùdhe wà dhu mà raràdù màlípò àbhù ìnzi rí kifù ale tò.

⁷ Nyí nyarí atdí dhu àndà yà ndi dhu rĩ ndalá ònà ófò ò! Ìndrũ apé dhu à'u ndi rarí Kristò bhà ale, ní ndi ale àkà ndùni dhu, mà mà átò, mà rarí Kristò bhà ale ndi bhéyi. ⁸ Àdrùngbàle Yèsù Kristò ìbhò àdrùngbànga tó obi fākà, ndíní mà midì tí nyí nì, ìnzi ní ndíní mà minza tí nyí ìnzá tí nì. Ní, nyí nyí mbá mǎzè atdidò ma midzi ma ndi àdrùngbànga tó obi-okú dò rò dhu tí, ní nyidu rĩ nzi iwà ndi kà nì ma mí kasu ònzi rò. ⁹ Ma mòzè nzá nyirè dhu ma ròzè midò odo ùkù ma mǔndina bhàrùwà nì. ¹⁰ Obhó tí, atdidhená ale arátina: ima Polò, ma mǔndì itse rò bhàrùwà rarórù, 'àdè ì'í obi nà. Pbétù, nzínziya ò ma mí'í rò, ngbòdu rarí'í iviví, ndirò òtèdu ò rò kadù gàyàdu ònzi ònzi tí. ¹¹ Wò dhu bhéyi ròte ale àkà 'ùnì dhu: yà itse rò mà mǔndì bhàrùwà fùkù ònà ófò mà rí'ya àdhàdhì nzinziku ò mà mǔwù ùvò rò mà mí dhu ònzi ònà ófò màna.

¹² Obhó tí, i ale arí 'itè àdròdrò ale tí itirò. Ní mà mí nzi mǔmvù màkà àdhàdhì abádhí nà, ndirò mà mí nzi mùdhè abádhí rò. Abádhí arí 'òzè itirò 'ùdhe ì àdè itirò nì udheta tó dhu tí. Ndirò abádhí arí 'ùdhè nà ní ì kèlè. Ní, abádhí ní pbhàdhómá. ¹³ Mǎ'í na, mà mí nzi midzi ròsè atdidò. Pbétù mà mí midzi okúna dò rò ní yà Kágawà ìbhò fóká kasu kèlè. Yà Kágawà àbhù mà mǔwù ùvò wemberè tí fùràbvù rò, kili wà kàsuka nùtsá mà mǔwù ròyá ifo. Ní, i ifo ní i mà mífuna. ¹⁴ Mǎ màdà nzá i ifo, mà nyé ní ndi wemberè tí mà mǔwù ùvò Yèsù Kristò bhà 'Idzi Màkùrù nà fùràbvù nìdhunì. ¹⁵ Nírò, mà mí nzi midzi ròsè atdidò ngùkpà ale ònzi kasu-okú dò rò. Pbétù, mà mí mǔdò findà dhu ní, fùkú a'uta rĩ ndisè rò, nzinziku ò mà mǔnzina kasu-bvu rarí ndisè isè, rarà àhu yà fākà Kágawà itè ifo ò. ¹⁶ Wò dhu-dzidò, mà mí'ya inè mǔwù 'Idzi Màkùrù ùnò fùkú mǔlengù-dòtsírò rí'í mǔlengù ò. Mà mòzè nzá mǔnzi kasu yà iwà ngùkpà ale ònzi kasu òyá mǔlengù ò, màdù midzi abádhí ònzi angyangyi kasu-okú dò rò.

¹⁷ Hìlè Andítá ràtina: «Ndi nòzè ndidzi ndi nditirò ale nàkà ndidzi ndi Àdrùngbàle Kágawà-okú dò rò tí*» ¹⁸ Obhó tí, Àdrùngbàle Kágawà ràdù à'unà àkākā ale tí ale ní nzi yà nditirò rí nditè ale, pbétù yà nditirò Àdrùngbàle Kágawà itè ale.

* 10:17 10.17 Yèr 9.23

11

Pòlò rí Kòritò tó kigò ǒ Kànísà-nyìkpó itdyù títò tó uvitatále rǒ rò dhu (Màt 7.15-20; Ròm 16.17-18; 2Kò 12.11-15; Gàl 1.6-9)

¹ Kòmbí ma mòzè motè àritále bhèyi! Ní ma mònzi nyí nyá'ù ma motè! Dhu àkà nyá'ù ma motè! ² Ma mòzè nyí ní àzè ní yà Kàgàwà òzè nyí ní àzè-tidò. Ma mórí nyí atdí kpatsibhále tò tí. Ndi kpatsibhále ní Yèsù Krístò. Ní ma mòzè nzá ngàtsi kpatsibhále ròzè nyí. Ma mòzè mitè nyí Yèsù Krístò tò àdhàdhì yà inzà àpè kpatsibhále ùnì tsibhíngba bhèyi. ³ Àdhàdhì osu ẹ̀rà Èvà p̀bìndà màgèzi ní dhu bhèyi, ma mí ọ̀dóna ọ̀nzi dhu ní fùkù irẹ̀ta rí ndìnzà, nyàdù nyíndà Krístò-owù ẹ̀ngù nyí nyí kà tò nyí nyí nyòdò rǒ rò dhu, ndirò ilà nyí nyílà Kàgàwà-nyìkpó ǒ rǒrò dhu. ⁴ Ìndrù apé iwu vurò Yèsù bhà màkùrù ẹ̀nò fùkù, yà fùkù mà múnò p̀bìndà màkùrù Yèsù rǒ rò, ní nyí nyarádù ì ale ná'ù isó tí rǒtè. Abádhí arí ọ̀tè dóná fùkù ale-afí ní nzí yà angyi nyí nyábà Ilílà-Alafí. Ndirò abádhí arúnona màkùrù ní nzí yà fùkù mà múnò Ídzi Màkùrù.

⁵ Ma mà'ù dhu ì ale, kǒkò ádròdrǒ uvitatále tí nyí nyarí àtina, rúdà nzá ma atdí dhu ní matí. ⁶ Dhu rí'ì inè mí'ì inzà ọ̀tè nòtsi abádhí bhèyi ale tí, p̀bétù inga t'únita ǒ kà rí'ì mbá ndi dhu bhèyi akekpá matí. Mǎ mitè ndi dhu kpangba fùkù kóró kàsùmì ǒ, ndirò kóró ọ̀fò ǒ.

⁷ Ma múnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù fùkù inzí monzi màkìmbà. Ma mífo ma mí'ì aké ale tí ndíní nyí nyí'ì tí ádròdrǒ ale tí. Nírò, wò dhu bhèyi ma mífo ma dhu ní'ì tí nzérenge ma mònzi dhu? ⁸ Ma máko ngǔkpà kànísà-fǒ dhu rǒnzi dzùnàdu màkìmbà tí yà fùkù ma múbhì kasu ọ̀nzi rǒ rò. ⁹ Fùràbvà ma mí'ì ọ̀nà kàsùmì ǒ, dhu ọ̀tdì ndì rùdú rò, ma máko nzá dhu nzínzìkù ǒ atdí ale-fǒ matí. Obhó tí, Màkèdònìyà tó p̀bìrì ǒ rò iwù àlè t'ádóna níbhò ndi ma mí atdyúya ọ̀ho kóró dhu-tsí idù. Ma módò ma mbèyi kóró dhu-tsí ǒ, inzí mí'ì ànò tí dákù, ndirò ma mǒngò mǒdò ndi dhu bhèyi tí. ¹⁰ Yà nyadutsì rí'ì Krístò bhà obhónge-otù ǒ, ma mí dhu ọ̀tso kpangba mati: ìmbá tsùdu ẹ̀tò rádù inzí ma midzì tí ma wò ma múnò dhu-okú dǒ rò atdí ale mà rí'ì Àkayà tó fùkù p̀bìrì ǒ kóró màlengù ǒ. ¹¹ Ádhu ma múnò wò dhu okúna dǒ rò? Tí inzà ma mòzè nyí dhu? Ìnzí akekpá matí. Kàgàwà nyú núnì wà ma mòzè nyí dhu!

¹² Ní ma mǒngò dhu ọ̀nzi yà kòmbí ma mǒnzina dhu bhèyi tí, ndíní ma mutsi tí kóró otu kǒkò 'apà rí 'ámbe 'oyò dǒ 'àti, ì rǎrǎ kasu ọ̀nzi má'ì bhèyi ale rǒ. ¹³ Ì ale ní títò tò uvitatále. Abádhí arí ìndrù ẹ̀rà kàsùya ní, 'àdù àmbe 'ọ̀nzi dǒ Krístò bhà obhóná uvitatále bhèyi. ¹⁴ Ndi dhu àkà nzá idho rùkò nyí ní. Obhó tí, p̀fòmvo Sitanì ndítirò náarí ndònzì awáwù tó màlàyikà bhèyi. ¹⁵ Nírò, idho àkà nzá ndùkò nyí kǒkò kàbhà kasutále rí 'ọ̀nzi 'ùlì ì Kàgàwà bhà obhónánge tó kasutále bhèyi rò. Yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì rò, abádhí tó ípìrǒngà níkùya àdhàdhì abádhí-kàsù-bvu rǒ.

Pòlò rí ndìdzí ndì ndónù àp̀bè-dzi dhu-okú dǒ rò dhu (Kas 20.18-27; 2Kò 4.9-13; 6.3-10)

¹⁶ Ma mí dhu àdù mǒvò tdítǒ fùkù, mati: atdí ale mà rǎkà nzá ndirè nga ma rǎrǎ àritále. Ìmbá kì'ì ndi dhu bhèyi rò, nyí nyákà nyá'ù dhu ma rǎrǎ àritále, ndíní ma midzì tí ma ake átò kǒkò títò tó kasutále bhèyi. ¹⁷ Yà ma múnona kòmbí dhu núnò ma mí nzí Ádrùngbàle Kàgàwà òzè ka dhu bhèyi, p̀bétù ma mí kùnò àdhàdhì àritále bhèyi. Obhó tí, ma mà'ù dhu inè

ma rārī ma mí midzī okúna dò rò dhu nà. ¹⁸ Ábhò ale arí 'idzī ale-ngbò tó ófò ǒ. Ní ma mí midzī átò. ¹⁹ Nyí, yà dhu-ǒnga t'òvòtatále tí nyí nyí'í rò, nyí nyarí kòkò i àrítále rànona dhu à'u à'u tí! ²⁰ Nyí nyarí abádhí à'u ràvu rùkú ino bhèyi, ràbhū nyí nyǒnzí kòkórònga tó kasu, rùdhá fukú dhu mà, ròzù nyí àkyàkyè ale tí, ràdù nyíkpòku-mbi mà ùwa. ²¹ Nyídu rǐwu tí iwu yà dhu ùno ma mí rò: Nyí pbàla tí nzá wà mà ivívi ale tí inzà mà mǒnzí dhu wò dhu bhèyi dhu okú dò rò! Ní nyàbà dhu fàkà!

Kòkò rùkú arávu ale apé 'òmvù 'idzī i ìngbàtí ìli ndì dhu-okú dò rò màtí, ní ima mà átò ma mí midzī idzī. Kòmbí ma móte àrítále bhèyi. ²² Kòkò i ale tí Pbàèbràníyá? Ní ima mà átò, ima ní Mùèbràniyà. Abádhí tí Pbàisràyéli? Ní ima mà átò, ima ní Mùisràyeli. Abádhí tí Àbràhamù bhà pbàdzukuru? Ima mà átò, ma ní Àbràhamù bhà mùdzukuru. ²³ Abádhí arátina i rārī Krístò bhà kasutále. Ní, kòmbí ma móte àdhàdhí àrítále bhèyi: ima ní Krístò bhà kasutále ròsè atdídò abádhí dǒnà. Ma mǒnzí kasu abho nyú ròsè abádhí dǒnà. Ka kúsò ma ibí-gùna imbi ò ròsè abádhí dǒnà. Ka kóví ma asé ní ròsè abádhí dǒnà, ndirò ma máhu ibí-gùna nyú òve-ku-bhu ǒ rò. ²⁴ Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale úvi ma imbò-gùna, 'òwù mutì rǒ ìbhū kumì dǒnà àrùgyètí nà asé ní*. ²⁵ Pbàrómá tó ádròdrò ale úvi ma mùgò ní ìbhū-gùna, ndirò abádhí úbvù ma atdí-gùna odu ní ndíní ma mòvé tí. Ìbhū-gùna, ma múbhi ònà bàtò nábi idha ò ndinza ndì, ndirò atdí-gùna ma múdà atdí iku mà atdí adyifò mànà ádrùngbá rèrè ǒ. ²⁶ Pǒdu dǒ ma múbhi ní àbhò pbàkà abhi ǒ, ma mábà ibí-gùna nyú àpbè ní idha-akpá rǔtù ní rùdú. Ma mábà àpbè ní obi ní arí dhu èdhá indrù-fó rò ale rìbhona idù àpbè. Ma mábà àpbè ní adódu Pbàyàhúdí nyú rìbhona idù, ndirò ní inzí ní Pbàyàhúdí mà rìbhona idù àpbè. Ma mí'í àpbè ǒ kigò ǒ màtí, rùngù ǒ màtí, ádrùngbá rèrè ǒ màtí, ndirò tìtò tó pbàkrístò nzinzi ǒ màtí. ²⁷ Ma mǒnzí ale ìngyè rí ododu kasu, ndirò ma mǎrà àdi rǒ idho rògù ma ibí-gùna nyú. Ibi-gùna àwù ma, idha-atdyú mànà nóhò ma. Ibi-gùna ma mǎrà àdi rǒ inzí mǒnyù dhu, ìmbá ma mǒnyùna dhu rí'í dhu-okú dò rò. Giri òhò ma, ìmbá ma mǎfǒna rùdú mberù ràdù í'í. ²⁸ Ndirò inzà ma mòvò kórò ngùkpà dhu rórò, ma marí ìrèna atdídò bìllinganà ní kórò kànísá. ²⁹ Atdí ale náapè í'í ivívinga nà Kàgàwà bhà otu t'únguta ǒ, ní ma marí'í ivívinga nà átò. Atdí ale náapè ìtsi nzérénga ò, ní afidu arándi atdídò ndì dhu-okú dò rò.

³⁰ Dhu apé í'í ale idzī ka kí dhu tí, ní dhu àkà midzī ma pbàkà ivívinga-okú dò rò. ³¹ Kàgàwà, Ádrùngbàlè Yèsù t'Àbanà, núni wà dhu inzà ma rùnò tìtò. Ní, Àbadhi àkà ilèta nà dhòdhóhóngna nà. ³² Dàmàsiki tó kigò ò ma mí'í ònà kàsùmì ǒ, ádrùngbá kamà Àretà bhà lǐwalì núuli sàndìri ndì kigò ò ka kótsù òyá tsàtsù-lí ndíní ima nalú tí. ³³ Pbétù, ka kipfo ma póló ǒ, kadù mifo imbi rǒ ka kòsò sèngè-yà-ba ǒ irinà, mawù ndì kigò-ngbò ka kákpòrò ní kàlì-kutì rǒ, madù otu àbà mawí kà-rǒ rò*.

12

*Krístò arí pbìndà obi àbhù ivívinga nà rí'í ale tó dhu
(1Kò 2.3-5; 2Kò 4.7-10)*

* 11:24 11.24 Tòr 25.3 * 11:33 11.33 Kas 9.25

1 Dhu òfò tí nga midzi ma? Ndi dhu ribhona idzinga ri'i mbã. Inè matí kà ri'i ndi dhu bhëyi rò, kòmbí ma móte yà Ádrungbãle arábhuna mala onya bhëyi ródzi dudu dhu tó ófò ò dhu-tsí mà, kàritèna idù órù ò aróko dhu màná dhu-tsí dõ. 2 Ma muni wà Yèsù Kristò nà ì nungbò atdí ale. Kàgàwà ábhù ndi ale ròdzì orù, ràrà àhù ìbhù rí kisè òrù-akpà ò*. Ndi dhu ónzì ndi ró ato náhù wà atdí kumì doná ifo nà ato tí. Ndi ale ódzi tí ale-ngbò tó ófò ò? Ndirò ngàtsi nã, kòdzì tí ìnzì ní ale-ngbò tó ófò ò? Ma muni nzá ka, pbétù ka nuni ní Kàgàwà. 3 Ma muni dhu Kàgàwà rábhù ndi ale ròdzì ndàrà àhù pàràdisò † ò. Ndi dhu pbi'í tí ale-ngbò tó ófò ò dhu, ndirò ngàtsi nã kà pbi'í tí ìnzì ní ale-ngbò tó ófò ò dhu. Ma muni nzá ka, pbétù ka nuni ní Kàgàwà. 4 Anyì ndi ndàrà àhù rò, ndi ale ìrì ìnzì rí ndawé ale-tsù ò dhu, ndirò ìnzá àkànà ìndrù ràwe akye dhu. 5 Ní ma mí midzi idzi wò ndi ale rò ndi nónzi dhu-okú dò rò. Pbetù ima nyú nàndà dhu-tsí nã, ma mí midzi yà mìtè rí ivíngà ale tí dhu-okú dò rò tí. 6 Ma mózèyana gukyè midzi ma, ní ma ní'yana nzi àritále. Ma múnòyana dhu ní'yana obhó dhu kèlè. Pbetù, ma mòdhò wà midzi ma mí dhu. Ma mòzè nzá ìndrù rí mozè ádrungbãle tí, midzi ma mí okúya dò rò dhu-okú dò rò dhu. Ma mòzè abádhí rifu ma ma múnona ró ì ìrì dhu mà, ma mónzina ró ì ála dhu màná okú dò rò.

7 Kàgàwà aritèna idù órù ò aróko dhu-tsí ní idho rí ìndrù èkò nã dhu. Pbetù, kádù dhu-okpè bhëyi rí matù dhu ùfo zàdu ò, ìnzì ma midzi tí ma ròsè atdí dõ. Kónzì ndi dhu pfmvo Sitani bhà màlàyikà otù ò, ndàbhù ròpbi ma ndi dhu bhëyi ìnzì ma midzi tí ma. 8 Wò dhu-okú dò rò, ma mítso ma ìbhù-gùna Ádrungbãle Kàgàwà rò, ndiní ndi dhu nipfo tí zàdu ò rò. 9 Ní, kádù dhu àdu idù, ndati: «Pbhàkà idzinga náká wà ìndù. Pbhàkà ádrungbànga tó obi arí kasu ònzì atdí dõ ivíngà ò ìndrù rí'ì rò.» Nírò, ma mà'ù wà midzi ma atdí dõ pbhàkà ivíngà ò, ndiní Kristò bhà ádrungbànga tó obi nónzi tí kasu atdí dõ nyudutsi. 10 Ní idhèdu ìka wà ndi pbhàkà ivíngà ò, ima ní ka kí dhu ènò dhu ò, dhu-òbi ròsè dùduná dhu ò, rùdú ka kávu dhu ò, ndirò odú ró'ò rùdú dhu ò. Ma mí kórò kórí dhu-dzi òndù Kristò-okú dò rò. Obhó tí, ivíngà nà ma mí'ì rò nga ní ndi, kàrí pbindà obi ìbho idù nã.

Pòlò-afi rí inga ìrè atdí dõ Kòritò ò pbhàkristò-okú dò rò dhu

11 Ma mòtè àritále bhëyi, pbétù nyí nyàtu ndi ma mónzì dhu ndi dhu bhëyi. Nyí ní ndi nyí nyákàna nyídzì ma ngùkpà odhiku-ònzì, ìnzì ní ima ma-tírò. Obhó tí, ìmbá ma mí'ì àkyàkyè ale matí, ní kòkò fùkù ádròdrò uvitatále tí nyí nyózèna ale nùdà nzá ma atdí dhu ní matí. 12 Obhó tí, fùràbvè ma mí'ì òná kàsümü ò, ma mónzì kasu dhu-dzi t'ònduta nyú nã. Ndirò Kàgàwà itè ábhò ize mà, wíwí mà, ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ò dhu màná otùdu ò. Ní, ì dhu ní ì rí dhu itè ma ràrì uvitatále nyú. 13 Ádhu nyú ndi ma mónzì ngùkpà kánísá tò, yà ìnzá ma mádù ònzìna fùkù? Ìnzá ma mónzì fùkù ní atdí dhu kèlè: ma mónzì nzá nyí nyùbho kàsùdu. Ní, nyèbà ndi afátá idù!

* 12:2 12.2 ìbhù rí kisè òrù-akpà tí Bibiliyà ràtina dhu-tí ní: wemberè tí rí'í ní yà àppù rí'ì òná òrù-akpà. Jyo rí kisè òrù-akpà ní yà àbí mà, adyifò mà, alali màná rí'ì òná òrù-akpà. Ndirò ìbhù rí kisè ní ndi Kàgàwà nyú arádi òná òrù-akpà. † 12:3 12.3 Pàràdisò tí kátina ní Kàgàwà nózè ale nàarówu òko kà màná oye dzidò òná ngari. Ka kí kàti átò ìbhù rí kisè òrù-akpà tí.

14 Yàrí ní ìbhù rí pbàkà abhi isě abhi yà ma mí móbhòlò nǐ ndíní ma mara tí àhù fùràbvuè†. Ndirò ndi abhi ǒ màtí, ma mòzè nzá nyùbho kàsùdu. Obhó tí, ma mí nzí fùkú ongyéngá-atdyú òho, pbétù ma mí atdyúya òho ní nyí nyú. Inzǐ ní nzónzo-kàsù ndi, 'ùli dhu ì nódhì ale nòdò tí. Pbétù, inzo nódhì ale ní ndi arí dhu ùlì fíyó inzo nòdò tí. 15 Imá na ní ndi, inè ma mí'í mubho ma mí'í nà kóró dhu fùkù, madù pbàkà ípírònga nyú nádzi okùkà dò rò. Ní dhu apé ì'í ma mòzè nyí wò dhu bhéyi dhu tí, ní fùkú àzè àkànà tí ndungù ungu tí tidu-òná rò?

16 Ma mìrè dhu, à'u nyí ràm̀bènà dhu à'u, ìmbǎ ma rí'í ànò tí dùkú. Pbétù, ngùkpà ale rí dhu ìrè ma rǎrì indrù ùtrǎ arí ale, nírò ma ròtsì wà nyí pbàkà màgèzi ní. 17 Ní, ma mákò tí àkò fukú dhu títò dǒ yà fùràbvuè ma múvì ale nzínzi ǒ atdí ale-otù ǒ? 18 Ma mátdè Títò ìtdè tí, moví ròwù fùràbvuè atdíkpá ngàtsi àlè t'ádòná mànà. Ní, ndi Títò ákò tí ndi fukú dhu títò dǒ? Nírò, má'í atdíkpá àbadhi mànà, má mí'í tí obhó atdí ìrèta nà tí mà mónzina dhu ǒ? Ndirò mà mángu tí obhó atdí owu kèlè?

19 Ròpè ndi angyíta tí, nyí nyarí inga ìrè mà rǎrì mǔgye mà-tírò dòkà onzikú. Ní kà rí'í mbǎ ndi dhu bhéyi. Kàgàwà-ònzí nga ní ndi mà móte Krístò-nyutsinǎ rò ní. Odhídù, yà atdí dǒ ma mòzè nyí rò, mà mí kóró kòkò dhu ùnò ndíní nyí nòsì tí a'uta ǒ. 20 Obhó tí, ma mí odòna ònzi dhu ní, fùràbvuè ma mǎrà àhù rò, ma mí nzí nyòtù àdhàdhì yà ma nyé ma mòzènà nyí'í òná ófò ǒ dhu, ndirò nyí nzi motù àdhàdhì yà nyí nyé nyí nyòzènà mí'í òná ófò ǒ dhu. Ma mí odòna ònzi dhu ní, ma mí nyòtù ìnzǐ nyí nyarí nyírì nzínziku ǒ ró, adha ònzi nyí nyarí nzínziku ǒ ró, nàwí nà nyí nyaróko nzínziku ǒ ró, anya ònzi nyí nyarí nzínziku ǒ ró, indrù-ngbò ùnò nyí nyarí ró, títò ùnò nyí nyarí dùkú ró, nyidzì nyí nyarí nyí-tírò ró, ndirò akye nyí nyarí dhu ònzi ró dhu. 21 Obhó tí, ma mí odòna ònzi wò ndi ngàtsi pbàkà abhi ǒ dhu ní, pbàkà Kàgàwà rí nyidu àbhù rìwù onzikú dhu. Ndi dhu ràdù mabhù mɔdzì yà òko òko nzérenga ònzi ì arí yà angyi ì onzínà dhu bhéyi ró nzínziku ǒ àbhò ale-okú dò rò. † ale ní kàkà inzǎ apè 'ùgèrè 'ùbhà m̀nyònì mà, kóró ngùkpà nzére dhu-tidò mànà ale.

13

Polò rí Kòritò ǒ pbàkrístò ònzi rànà nyuyatsi nga ìtírò dhu (2Kò 10.1-11; 12.19-21)

1 Yàrí ní ìbhù rí pbàkà abhi isě fùràbvuè abhi yà*. Hìlǎ Andítá rí dhu òvo ndàti: «ìngbàtì ìli ndi ɔte mà náká óyǒ ale, ndirò ngàtsi nǐ ìbhù ale mà rì'í fíndá ngàm̀bì tí†.» 2 Yà ɔyo pbàkà abhi nísě bvèkù abhi ǒ, ma m̀vò dhu kàkà angyinǎ rò nzérenga nònzì ale tò kóró ngùkpà ale mànà. Ní kòmbí yà itse ma mí'í rǎkù rò òná kàsùmì ǒ, ma mí dhu òvo tdítdǒ fùkù matì: fùràbvuè ma mǎrà àhù tdítdǒ rò, ma rǎrì nzí atdí ale mà nùbha ì nzérenga nònzì ale nzínzi ǒ ìnzǐ kòtdì anya dòná. 3 Ma mí dhu ònzi ndi dhu bhéyi, nyí nyòzè nyèni dhu obhóná nyú Krístò rǎròte nyudutsinǎ rò dhu-okú dò rò. Nzínziku ǒ ndi ndí kasu ònzi otùdu ǒ rò, ka ní'ina nzí iviví ale, pbétù

† 12:14 12.14 Polò bhà wemberè tò abhi Kòritò tò kigò ò ní'í Kànìsà òpè kǎrà ní abhi (Kas 18). Jyo rí kisě abhi ní'í ndi Kànìsà ǒ bhà àndà kǎrà ní abhi. * 13:1 13.1 Àndà 2Kò 12.14 ò ka kàndí dhu.

† 13:1 13.1 Polò òzè ndòvò dhu, indrù-ànyà òtdì ndi ndí rò, ndi rǎràdù kòtdì àdhàdhì Hìlǎ Andítá núnò dhu-bvuè ró (Tòr 19.15).

kà rí p̀b̀indà ádr̀ungb̀anga tó ɔ̀bi ìtè nzínzìkù ɔ̀. ⁴ Obhó tí, Krístò ka kutò mùsàlabhà d̀ò r̀ò, kí'ì ale-ngb̀ò tó ivívíngà nà. P̀b̀étù kòmbí kà rí'ì íp̀ir̀õngà nà Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀anga tó ɔ̀bi nì. Mǎ nàndà dhu nì, mǎ m̀ungb̀ò wà mǎ kà mànà. Ní, atdídhénà r̀ò, mǎ mí'ì ivívíngà nà átò, p̀b̀étù mǎ mí'ìya íp̀ir̀õngà nà kà mànà Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀anga tó ɔ̀bi nì. Ndirò ndi ɔ̀bi nì ní ndi, mǎ mí kasu ònzi f̀uráb̀v̀ù.

⁵ Nyàndà pé nyukutsi nga nyi-tírò, ndíní nyi nyuni tí iwà nyi nyá'ù Yèsù dhu. Nyùdhe pé nyi nyi-tírò. Nyi nyuni tí obhó dhu Yèsù Krístò r̀arí'ì inè nyukutsi, ìnzí dhu í'ina gukyè nyukutsi nga nyi nyàndà r̀ò, nyi nyòtù nyi ìmbà nyi nyi'ì a'uta ɔ̀ dhu tí r̀ò! ⁶ P̀b̀étù, ma mà'ù dhu nyi r̀arí dhu ùnùni, mǎ'ì na, mǎ r̀arí'ì inè obhóná nyú a'uta ɔ̀. ⁷ Mǎ mí m̀itsò Kàgàwà r̀ò, ndíní nyi nabhù tí ìnzí nyònzì ìngbàtí ìli ndi nzère dhu mà akekpá màtí. Mǎ mí nzi m̀itsò ndi dhu bhèyi, mǎ mòzè m̀itè dhu, mǎ rónzì uvitatále tó f̀aká kasu mbèyi nyú nzínzìkù ɔ̀ dhu-okú d̀ò r̀ò. P̀b̀étù, mǎ mòzè dhu ní nyònzì idzi dhu, ìmbà dhu rí ndalà ìndrù tò ìnzà mǎ rónzì ndi kasu mbèyi dhu màtí. ⁸ Obhó tí, mǎ mí nzi àdè obhó dhu nà rí ndugye ìngbàtí ìli ndi dhu mà nònzì. Mǎ màdù ònzìnà dhu ní obhó dhu kèlè. ⁹ Mǎ mí'ì dhèdhe nà ivívíngà nà mǎ mí'ì nyàdù ì'ì ɔ̀bi nà Kàgàwà bhà otu ɔ̀ r̀ò. Ní, mǎ mí m̀itsò Kàgàwà r̀ò, ndíní nyi nabhù tí nyi'ì àkàkà atdídò ale tí nyi kpóna ɔ̀. ¹⁰ Ndi dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi, ma màndí yàrí bhàr̀awà f̀ùkù àdì ma màdì itse r̀órò, ndíní bv̀akè ma màrà àhu r̀ò, ìnzí ma mórù tí òr̀è tí d̀ùkù. Obhó tí, Ádr̀ungb̀alè Kàgàwà ìbhò wà d̀ùkù ma mórù nì dhu tó ádr̀ungb̀anga tó ɔ̀bi idù. Ndi ádr̀ungb̀anga kíbhò nzá tsèku ma motdí tí nì, p̀b̀étù kíbhò ka ndíní nyi nidi tí Kàgàwà bhà otu ɔ̀.

P̀olò rí Kòritò ɔ̀ p̀bhàkrístò nóvi dhu

¹¹ Kà ríku d̀ónà r̀ò nì, àbanínzó, nyòko dhèdhe ɔ̀. Nyi nyàkà nyònzì ɔ̀bi nyi'ì àkàkà atdídò ale tí Kàgàwà-nyikpó ɔ̀. Nyòwu affiku àbhu r̀ò r̀òtsi ɔ̀bi nzínzìkù ɔ̀ nyàdù ì'ì atdí irèta nà. Nyi nyàkà nyòkò màr̀ungà ɔ̀. Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà, yà ìndrù nózè, ndirò màr̀ungà ɔ̀ arí ìndrù àbhù ròkò ale, ràdù ì'ì atdíkpá nyi mànà.

¹² Òvi nyòvi nyi nzínzìkù ɔ̀ p̀bhàkrístò bhèyi. Kàgàwà bhà ale kóró nóvi nyi.

¹³ Ádr̀ungb̀alè Yèsù Krístò bhà ìdzinga mà, Kàgàwà bhà àzè mà, àlè ǹungb̀ò Hìl̀á-Alafí mànà náká ì'ì nyi mànà kóró.

Gàlàtiyà

ǒ pbàkrístò tò Polò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Polò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka ifo kumí dóná àrù nà ato mà imbò kumí dóná àrùbhè nà ato mà nà nzínzi ǒ, ndí Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ.

Kǎndí ka Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ pbàkrístò tò, kà-tì ní kà randí ka Àtìyòkiyà mà, Dèrbè mà, Ìkòniyò mà, Lístrà mà nà tó kigò ǒ pbàkrístò tò (Kas 13.13-14.26).

Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ Kànísá ǒ, atdí dhená Pbayàhúdì nòowúnà dhu òvò rǒ 'àti, dhu rākǎ kifu Músà bhà Ʋyátá, ròsè dòtsí ní, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu, ndíní Kágawà a'ú tí indrú pbìndà ale nyú tí. Ní, Polò andí yàrí bhàruwà, ndòvò dhu ònà indrú tò ndàti ìnzǐ rǎrì Músà bhà Ʋyátá mà, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu mà nà dhu ndí indrú àbhè rádù Kágawà rà'ù pbìndà ale nyú tí, pbétù Kágawà bhà ale tí ka kóko dhu nídè dóná atdí dhu rǎrì Yèsù Krístò ná'ú ka kí dhu kèlè.

Bhàruwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Polò rǐ Gàlàtiyà ǒ pbàkrístò nóvi dhu (1.1-5).
- Krístò bhà Ídzì Mākūrù arí'ì atdí tí dhu (1.6-10).
- Polò bhà ádrùngbǎnga uvitatále tǐrò (1.11-2.21).
- Dhu àkǎ tí kifu Ʋyátá, ndirò tí kí'ì a'uta nà dhu (3.1-4.31).
- Mùkrístò rǐ'ì dóná ndítírò dhu (5.1-26).
- Indrú àkǎ 'ònzǐ dzùnàya nzínziya ǒ dhu (6.1-10).
- Bhàruwà rǐku dóná rò dhu t'òvota mà, ovita mà nà (6.11-18).

Polò rǐ Gàlàtiyà ǒ pbàkrístò nóvi dhu (Ròm 1.1-2)

¹ Yàrí bhàruwà nàndí ale ní ima Polò, Yèsù bhà uvitatále. Ìnzǐ ní indrú ndí ma nóvò mí'ì uvitatále tí, ndirò ìnzǐ ní atdí ale-otù ǒ nga mà ndí ka kóvò ma nǐ. Pbetù, ima nóvò ní Yèsù Krístò mà Àba Kágawà yà ka nabhè rìngbè ndí ɔve-bvù rò mà nà. ² Ndirò, yà atdikpá mà mí'ì mà nà kóró àlè t'ádóna mà nà, mà màndí ndí bhàruwà fùkù Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ kànísá tǐrò. ³ Àlè t'Ábanà Kágawà mà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mà nà náká 'àso nyí, 'adù nyàbhè nyòkò màrùngà ǒ afiku ò. ⁴ Ndi Ádrùngbǎle Yèsù Krístò níipfo ndí ndítírò àlè tó nzérenga-okú dò rò, ndíní ndí nduwù tí àlè yà kòmbí arí'ì nzére adzi tó obi ǒ rò, yà àlè t'Ábanà Kágawà nyú náazè ka dhu bhèyi. ⁵ Ilèta àkǎ àlè ràbhè Kágawà tò dhòdhòdhóngà nà! Àmìnà.

Krístò bhà Ídzì Mākūrù arí'ì atdí tí dhu (Gàl 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶ Ídho èko ma atdíǒ, nyí nyùgèrè nyí kòmbómbí tí nyùbhà yà nyí nanzi Krístò bhà ídzìnga-otù ǒ Kágawà, nyàdù Ídzì Mākūrù tí nyí nyátina vurò ɔte-owù nungu dhu-okú dò rò. ⁷ Obhó tí, vurò Ídzì Mākūrù rǐ mbá, pbétù dùku nínza atdí dhená ale rǐ'ì inè. I ale ní yà ì nòzè 'ùgèrè Krístò bhà Ídzì Mākūrù ale. ⁸ Pbetù, dhu apé ì'ì mà'ì mà, ndirò òrù-akpá ǒ màlàyikà mà

rënona fùkù Ídzi Màkùrù rí'í inzà ndí nòfò yà fùkù mà múnò Ídzi Màkùrù nà dhu tí, ní ndí màkùrù nùnò fùkù ale ní iwà ndí nòfù ale! ⁹ Mǎ mǎvò wà wò dhu fùkù angyi, ní ima, ma mí kádù mǎvò tǎítǎ fùkù, matí: ndí ale rapé inzà ndí nòfò yà tsùkà nyí nyírì Ídzi Màkùrù nà ɔte núnò fùkù, ní ndí ale ní iwà ndí nòfù ale!

¹⁰ Nírò kòmbí, wò dhu bhèyi ma mǎvò dhu ndí nítè tí dhu ma mǎnena dhu rarì indrù ròzè ma àkákà ale tí, ndirò ngàtsi ní, Kàgàwà ròzè ndí ma àkákà ale tí dhu? Ndirò ngàtsi ní, ma mǎnena dhu tí indrù-idhè àbhù ma mí rìka ndí dhu? Ma mí'íná gukyè àdì ma màdì indrù-idhè àbhù ma mí rìka ndí dhu òne ma mí ró dhu tí, ní ma màmbènà mbǎ í'í Krístò bhà ino-akpà tí.

Pòlò rí Kàgàwà avò ndí tí ndí'í uvitatále tí dhu àwě dhu

¹¹ Àbanínzò, ma mòzè nyàni dhu ní, yà ma mǎvò fùkù Ídzi Màkùrù rí'í nzí indrù ítso màkùrù. ¹² Ma mírì nzà ka indrù-tsù, ndirò ka núdhe idù ní nzí indrù, pbétù Yèsù Krístò ní ndí ka navò idù.

¹³ Obhó tí, nyí nyírì wà angyiná rò yà Pbàyàhúdì tó òndí ò ma mí'í ònà kàsuni ò, pbàkà mǎtsò í'í tí dhu. Nyí nyàni wà Kàgàwà bhà Kànisa rò ma mavù atdíðó tí dhu, ndirò ma manzì obi atdíðó ndíní ma mugolo tí ka dhu. ¹⁴ Ima nyá, ma màmbènà àrà dǎ angyi tí mbèyi màtí atdíðó Pbàyàhúdì tó òndí ò, ròsè kórò àbhò ngùkpà ale yà tikàdò nzínzì ò rí'í mǎvòdu tí òndá. Ma madzì ma atdíðó mongò abhúdu tó màndu ífu.

¹⁵ Pbétù, pbìndà ídzìngà ò, Kàgàwà náapì ma fìndà inzà ka kàpè mugò ròrò, ndàdè manzì kàsuna tó. ¹⁶ Ndirò, kítè Idhùnà idù, ndíní ma mǎvò tí òndá màkùrù inzì ní Pbàyàhúdì tó. Ní ma manzì nzà sedzà tí rí'í dhu atdí ale-fó màtí. ¹⁷ Ndirò, ma marà nzà Yèrùsàlemà ndíní mà mala tí mà uvitatále tí í'í angyiná rò idù ale nà màtí, pbétù ma madù àrà Pbàarabhù tó pbìrì ò. Wò dhu-dzidò ma madù madu tǎítǎ Dàmàsiki tó kigò ò.

¹⁸ Bhu atò nítidègu èda wò dhu-dzidò, ní ma madù àrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndíní mà muni tí mà Péterù nà. Ní ima, ma madù àdì kà-tí atdí kumi òndá imbò nà idho tí. ¹⁹ Ma mala nzà vurò ale mà uvitatále nzínzì ò, pbétù ma mala ní Yàkòbhò, Àdrèngbàle Yèsù t'ádòndà kèlè. ²⁰ Kàgàwà-ònzì ma màtina, wò fùkù ma màndí dhu ò, ma múnò nzà títò.

²¹ Wò dhu-dzidò, ma madù àrà Siriyà mà Kilikiyà màndà tó pbìrì tó mùlengù ò. ²² Í idho ò, Yùdeyà tó pbìrì ò Krístò bhà kànisa ní'í inzà ì 'àpè ima mà núní ró, ²³ pbétù abádhí í'í yàri ɔyi kèlè níri ì í ró: «Yà angyi ùbhi àvu rò àlè-rò ale, rí'í yà ndí ndùbhi ùgolonà rò a'uta tó màkùrù èno ndí ndí kòmbí ró.» ²⁴ Ní abádhí adù òko 'àmbe Kàgàwà ilè dǎ okúdu dǎ rò.

2

Pòlò rí ngùkpà uvitatále màndà ì iri ì tí dhu àwě dhu
(Kas 15.1-29)

¹ Wò dhu-dzidò, atdí kumi òndá ífo nà atò nítidègu èda, ní mà madù màdu tǎítǎ Yèrùsàlemà tó kigò ò atdíkpá Bàrnabà màndà. Mà madù Titò nídyi átò mǎwù màndà atdíkpá. ² Ma marà ànyì yà Kàgàwà návi ka monzì dhu bhèyi. Ní, ma mawè yà inzì ní Pbàyàhúdì tó ma múnò Ídzi Màkùrù pbàkrístò tó. Ndirò, Kànisa ènda arí àdròdrò ale màndà mà màndu mà òkà rò, ma madù kàwè átò abádhí tó, akye yà angyi ma mǎnzì pbàkà kasu mà,

yà kòmbí ma mónzina mànà ní'ina kòkórò dhu tí nǎ. ³ Ndirò, yà atdíkpá mà mòwù mànà Titò ka kutu nzá ràbhu onzina nga kòbhòlò, àzèmbè inè kà rǎí Mùgírìkí tí rórò. ⁴ Pbéù, títò tó atdíghená odhíka náazè 'òbhòlò kònzínga. I ale ní'ì òdhdù ò ì núngbò mà mànà ale. Abádhí níitsu abhábho bhèyi nízínzika ò, ndíní ì uní tí mà maróko tí, mí'ì dòkà mà-tírò Yèsù Krístò-nyutsi dhu. Abádhí azè 'ùli mà Músà bhà Úyátá tó ino tí. ⁵ Pbéù, mà ma'ù nzá mífà abádhí rúnona dhu akekpá màtí, ndíní Ídzi Màkürù tó obhónga náadi tí fùkù.

⁶ Pbéù, Kànisa ùnda arí ale tí ka kózùna ale ní'ì inè átò. Abádhí í'ì nà ádrùngbànga náandà nzá nga ma nà, Kàgàwà arí nzi ìndrù-ònga òvò nídhuní. Kòkò i ale nùutu nzá ma monzì dhu-owátá. ⁷ Pbéù, abádhí náala dhu, Kàgàwà ríbhò wà ìnzí ní Pbhàhúdí tó mà mí Ídzi Màkürù núnò dhu tó kasu fudù, ádhàdhì yà ndì ndabhù Pbhàhúdí tó ka kí ndì Ídzi Màkürù núnò dhu-kàsù Péterù-fó dhu bhèyi. ⁸ Obhó tí, Péterù-nyutsi nǎ rò kasu nanzì rǎí ùvitatále tí Pbhàhúdí tó Kàgàwà ní ndì nyadutsi nǎ rò kasu nanzì átò, mí'ì ùvitatále tí ìnzí ní Pbhàhúdí tó. ⁹ Nírò ní ndì Yàkòbhò, Péterù ndirò Yùwaní, yà kànisa ò ingu tí ka kazù mà, náala Kàgàwà nítè pòndà ídzinga idù dhu, 'adù otsúka núlu Bàrnabà mànà, ì mànà mà mungbò mà dhu nitè tí, ndíní mà mowu tí Ídzi Màkürù ùnò ìnzí ní Pbhàhúdí tó, abádhí ràdù òwu kùnò Pbhàhúdí tó. ¹⁰ Pbéù, abádhí adù ònzina fóká atdí dhu ní, Yèrùsàlemà tó kígbò ò arí'ì pòkristò nízini ò nàkùtále irè mà mí dhu kèlè. Ní ma madè ndi dhu ònzì atdí afídu nyú nà.

Pòlò rǎ Péterù dǎ ndì ndórù tí Àtìyòkiyà tó kígbò ò dhu náwè dhu

(Kas 9.1-20,23-30; 22.3-16; 26.9-20)

¹¹ Péterù idègu àrà àhu Àtìyòkiyà tó kígbò ò, ní ma marè àbadhi-dò ábhò ale-ònzí rò, kǎnzì dhu ní'ì nzi ídzi dhu dhu-okù dò rò. ¹² Obhó tí, Péterù mà náavù 'òngò dhu ònyè atdíkpá ìnzí ní Pbhàhúdí mànà. Ní Yàkòbhò avì atdíghená ale ròwù ùvò Àtìyòkiyà. Pbéù, i ale níitdègu òwu ùvò ányì, ní Péterù adù ndíndà, ndàdù atdíkpá ì óngo ònyè ònyè ìnzí ní Pbhàhúdí mànà dhu ùbhà, ale-ònzínga òbhòlò ka kí dhu ùtù arí ale-òdò ònzì ndì ndì dhu-okù dò rò. ¹³ Ndirò, Yèsù ná'ù ngùkpá Pbhàhúdí náapè 'ònzì dhu oyoyò idàya nà Péterù bhèyi. Ndirò, Bàrnabà mà náangbò ndì abádhí mànà ndì abádhí tó oyoyò ale-idà tó ófò ò. ¹⁴ Pbéù, mà mala dhu abádhí rǎrǎ nzi ùbhi yà Ídzi Màkürù tó obhónga ózè kubhi dhu bhèyi. Ní ma madè dhu òvò Péterù tó kórò ale-ònzí rò, mati: «Dhu apé í'ì inyi Mùyàhudi tíró, nyi nyarí nyonzi ìnzí ní Mùyàhudi bhèyi, ìnzí nyifu Pbhàhúdí tó màndu dhu tí, ní íngbà dhu bhèyi dhu nyi nyádù ìnzí ní Pbhàhúdí ùtu, rífu Pbhàhúdí tó màndu ní?»

Ìnzí ní Pbhàhúdí rǎgu Yèsù ì à'ù dhu-otù ò dhu

¹⁵ Mà, mà'ì ní ùgu tí ka kùgù mà'ì Pbhàhúdí tí ale. Mà'ì ní nzi ìnzí ní Pbhàhúdí, kòkò ìnzá Kàgàwà bhà Úyátá núnì nzérenatále. ¹⁶ Pbéù mà mènì dhu ní, ìndrù òzè ka kí nzi adù obhónángatále tí Kàgàwà-ònzí Úyátá t'ífuta-otù ò, pbéù Yèsù Krístò ka kà'ù dhu-otù ò tí. Mà'ì átò mà mà'ù Yèsù Krístò, ndíní ka kozù tí mà obhónángatále tí Àbadhi mà mà'ù dhu-otù ò, ìnzí ní Úyátá t'ífuta-otù ò. Obhó tí, obhónángatále tí ka kózùna Úyátá t'ífuta-otù ò atdí ale ma rǎí mbà. ¹⁷ Pbéù, àlè kí dhu òne ndíní ka kozù tí àlè obhónángatále tí Krístò-nyutsi. Ní dhu apé í'ì ka kàla àlè'ì

nzérenгатále tí dhu tí, ní wò dhu ìtè tí dhu Krístò ràrì àlě núnđa nzérenга t'ónzita ò? Inzi, akekpa màtì! ¹⁸ Obhó tí, dhu apé ì'ì ma mósina tdítđ dhu rí'ì yà iwà ma múgolo dhu tí, ní ma mòngò wà ma-tírò Ùyátá nùkò ale tí. ¹⁹ Obhó tí, Ùyátá nàndà dhu nǎ, ima, ma mòvè nǎ òve ní ndi Ùyátá kèlě ibhò idù, ndínǎ ma mí'ì tí ípírònga nà Kàgàwà tò. Mǎ ka kutó wà mùsàlabhà dđ atdíkpá Krístò mànà. ²⁰ Ndirò kòmbí, ma mí'ì ípírònga nà, pbétù inzi ní ima ndi ípírònga nà ma mí'ì, Krístò ní ndi nyudutsi rí'ì ípírònga nà. Obhó tí, yà kòmbí ma mí'ì nà ale-ngbò tó ípírònga nà ma mí'ì Kàgàwà t'Ídhnùna ma má'ù dhu-otù ǎ. Kǎzè ma, ndàdù pbìndà ípírònga àdzi okúdu dò rò. ²¹ Ima, ma màsà wà Kàgàwà bhà ídzinga òdho ma mí dhu. Pbétù, dhu apé ì'ì inè abádhí rí'ì kòzù ì obhónangatále tí Kàgàwà-ònzì Ùyátá t'ífuta-otù ò dhu tí, nírò Krístò avè kokórò nga dđ.

3

Dhu àkǎ tí kifù Ùyátá, ndirò tí kí'ì a'uta nà
(Èfè 1.9-10; Kòl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)

¹ Òo nyí Gálàtìyà tò pbiri ǎ bhǎ, nyí ní mbǎ dòya-ònga nà ale! Ádhi pbá ale ndi nyí nówè, ndàbhù nyí nyúwí, àzèmbè iwà ka kitè Yèsù Krístò ka kàtò mùsàlabhà dđ dhu kpangba fùkù rórò? ² Ní, ma mòzè nyádu atdí dhu kèlě idù: Nyí nyáko tí Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí, Ùyátá nyí nyífu dhu-okú dò rò, ndirò ngǎtsi nǎ, nyí nyáko tí ka Ídzi Màkürù nyí nyírì, nyádù à'ùnà dhu-okú dò rò? ³ Ingbà dhu bhèyi dhu, nyí nyí'ì mbǎ dòya-ònga nà ale tí wò dhu bhèyi nǎ? Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí tó òbi nǎ nyí nyópè dhu, ní nyí nyòzè tí nyábhù rǎkǎ kòmbí òbiku nǎ? ⁴ Nyí nyúdá òyá dhu kóró ní'ì tí kokórò nga tó? Obhó nyú, ka ní'ì nzi kokórò nga tó dhu. ⁵ Kàgàwà nírǎ tí nyí pbìndà Hìlǎ-Alafí nǎ, ndàdù wíwí ònzì nzínziku ǎ Ùyátá nyí nyífu dhu-okú dò rò, ndirò ngǎtsi nǎ, kǎrǎ tí nyí Ídzi Màkürù nyí nyírì, nyádù à'ùnà dhu-okú dò rò?

⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, Àbràhamù náa'ù Kàgàwà, ndi dhu ràdù ndàbhù Kàgàwà ròzù ndi, obhónangatále tí*. ⁷ Nírò, nyí nyákǎ nyǎni dhu ní: obhó nyú, Àbràhamù bhà pbàdzukuru tí rí'ì ale ràrì Kàgàwà nà'ù ale. ⁸ Hìlǎ Andítá náavò wà dhu angyangyi, ndàti: Kàgàwà rozúya inzi ní Pbàyahúdí obhónangatále tí, fíyò a'uta-okú dò rò. Obhó tí, Kàgàwà náavò yàrí Ídzi Màkürù wemberè tí Àbràhamù tò, ndàti: «Nyunutsi nǎ rò Kàgàwà náasoya kóró pbiri ǎ ale*.» ⁹ Ní, Kàgàwà náasoya ndi nà'ù ale kóró àdhàdhì ndi ndaso Àbràhamù, a'utatále dhu bhèyi.

¹⁰ Pbétù, kǎkò ì nípbì Ùyátá t'ífuta rǎ ale, nófù wà ì kóró. Obhó tí, Hìlǎ Andítá ràtina: «Inzi rí yàrí Ùyátá tó bhùkù ò ka kándì kóró dhu ifù ale nófù wà ndi*.» ¹¹ Ndirò, kpangba rí'ì dhu ní, Ùyátá-otù ǎ, ka kòzùna obhónangatále tí Kàgàwà-ònzì atdí ale mà rí'ì mbǎ. Obhó tí, obhónangatále náabáya ípírònga pbìndà a'uta-otù ǎ*. ¹² Ndirò, Ùyátá náhu nzá a'uta-nyutsi rò, pbétù Ùyátá ifù rí ale bhà ípírònga nú'íya ndi Ùyátá-otù ǎ*.

* **3:6** 3.6 Òpt 15.6 * **3:8** 3.8 Òpt 12.3 * **3:10** 3.10 Tòr 27.26 * **3:11** 3.11 Hàb 2.4 * **3:12** 3.12 Law 18.5

¹³ Yà ndì ndùgèrè ndì, ndòngò ofúngá tí àlě tó ngari ǒ dhu-otù ǒ, Krístò núuwù àlě'ì Ʋyátá bhà ofúngá ǒ rò. Obhó tí, Ʋlǎ Andítá rätina: indrù òho ka kapé, kadù abvona ùto mùsàlabhà dǒ, ní ndì ale rǐ'ì Kàgàwà bhà ofúngá ǒ*. ¹⁴ Ndi dhu anzì ndì wò dhu bhèyi, ndínì yà Kàgàwà akò findá làká Àbràhamù tò asota nabhù tí ràrà àhu ìnzì ní Pbhàhúdì dǒ Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndirò, ndi dhu anzì ndì, ndínì àlě'ì kóró àlě kabá tí yà Kàgàwà akò findá làká Ʋlǎ-Alafí a'uta-otù ǒ.

Ʋyátá rǐ nzì àdù Kàgàwà òkò làká núkò dhu

(Mík 7.20; Ròm 4.13-17; 10.4-13; Èfè 3.6)

¹⁵ Àbanǎzó, ma mí yà dhu-tì àwě fùkù indrù tó ǒfò ǒ: indrù apé afína ò dhu àndí angyangyi yà ka nyá àkà ndì'ì dhu bhèyi, ní ndi andítá ùkò rǐ ale rǐ'ì mbá, ndirò kà dǒ rǐ ngàtsi dhu isě ale rǐ'ì mbá. ¹⁶ Nírò, Kàgàwà náakò làká Àbràhamù mà p̀b̀indà mùdzukuru mànà tò. Ʋlǎ-Andítá àti nzá: «p̀b̀indà p̀b̀ádzukuru tò», àdhàdhì ábhò ale tó Kà rǐ k̀onzi dhu bhèyi. Pbhétù, kàti: «p̀b̀ukù mùdzukuru tò». Kà-tì ní: atdí ale tó tí, ndi ale ní Krístò. ¹⁷ Yàrí ní ndi ma mòzè munò dhu: Kàgàwà núunò wà afína ò dhu angyangyi Àbràhamù tò, yà ndi dhu àkàrà ndì'ì dhu bhèyi, Músà bhà Ʋyátá ràdù ndìtò ifo miyà dóná ìbhù kumi nà ato-dzidǒ olù nǎ rò. Ní ndi Ʋyátá rǐ nzì àdù Kàgàwà unò dhu ùkò, ndirò kà rǐ nzì àdù Kàgàwà bhà làká núkò. ¹⁸ Obhó tí, dhu apé ì'ì Kàgàwà bhà dhu-tsi-kàmá tí ka kóko dhu ràhu Músà bhà Ʋyátá-nyutsinà rò dhu tí, ní kà rǐ nzì àdù àhu tdítǒ làká-nyutsinà rò. Pbhétù, làká-otù ǒ, Kàgàwà itè wà p̀b̀indà ídzinga Àbràhamù tò.

¹⁹ Nírò, Ʋyátá-kàsù ní'ì àdhu? Ka kisé ka olù nǎ rò ndínì indrù tó afátá nitè tí, ràrà àhu yà Kàgàwà akò findá làká Àbràhamù bhà mùdzukuru rǐrà àhu dhu ò. Málàyíká náavò ndi Ʋyátá indrù tò, yà indrù nzínzi ǒ idè ì mànà Músà-otù ǒ. ²⁰ Indrù nzínzi ǒ ríde ale-atdyú nà ka ka rǐ'ì ǒyǒ rò rǐ'ì ale tó. Pbhétù, Àbràhamù tò ndì ndí làká òkò rò, Kàgàwà ì'ì atdíró tí.

Ʋyátá-kàsù tí ì'ì dhu

²¹ Nírò, wò dhu tí àtina, Músà bhà Ʋyátá ràkò nzá ndì Kàgàwà bhà làká nà? Ìnzì, akekpá màtí! Ípìr̀ngà ìbho rǐ indrù tó Ʋyátá ka kíbhòyana gukyè, ní indrù ka kòzùyana òzù obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì Ʋyátá-otù ǒ. ²² Pbhétù, Ʋlǎ Andítá rätina, kóró ale rǐrǐ'ì nzérenga bhà òbi-tsi nǎ, ndínì yà Kàgàwà akò làká náaká tí p̀b̀àkrístò tò, Yèsù Krístò ì ale ná'ù dhu-okú dǒ rò.

²³ Ìnzá Yèsù à'ù ka kí dhu tó kàsùmì nápè àkà rò, mà'ì ní'ì Ʋyátá útsì ale, màmbè inga òdò dǒ, ràrà àhu Kàgàwà rǐ ndi a'uta àbhù mà r̀unì dhu ò. ²⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Ʋyátá ì'ì àdhàdhì d̀òkà-nga àndà rǐ ale bhèyi, ràrà àhu Krístò rǐrà àhu dhu ò, ndínì Kàgàwà ǒzú tí mà obhónángatále tí a'uta-otù ǒ. ²⁵ Pbhétù, ròpè ndì a'uta írà àhu dhu ò rò, mà mí'ì mbá tdítǒ wò ndi àlě-d̀ngà àndà rǐ ale bhà òbi-tsi nǎ.

²⁶ Obhó tí, nyí kóró nyí ní Kàgàwà bhà inzo, Yèsù Krístò nyí nyà'ù dhu-otù ǒ. ²⁷ Nyí kóró, yà nyí nyúngbò nyí Yèsù Krístò mànà, bàtizò nyí nyálù dhu-otù ǒ rò, nyí nyófò wà nyí Krístò nà. ²⁸ Dhèdhèrò nga rǐ mbá ì'ì tdítǒ Pbhàhúdì mà nzínzi ǒ ìnzì ní Pbhàhúdì mànà, ino mà nzínzi ǒ d̀yá

arí'ì ìtírò ale mànà, kpabhále mà nzínzi ò vèbhále mànà. Obhó tí nyí kóró, nyí ní atdí ale Yèsù Krístò-nyútsi. ²⁹ Nyí nyapé ì'ì Krístò bhà ale tí, ní nyí ní Àbràhamù bhà pbàdzakuru, ndirò nyí ní yà Kàgàwà akò findá làkà Àbràhamù tò ndì ndábhùna dhu tí kóró dhu-tsí-kàmă.

4

Kàgàwà bhà inzo ní nzi Hyátá tó ino (Ròm 8.14-17)

¹ Nírò, ma máina yà dhu bhèyi: ingba, yà àbanà bhà dhu-tsí-kàmă tí àkàná ndàdì, náapè ì'ì àdì ndì ndàdì ngbàngba tí ró, ní bhà ófò mà núdá nzá ì ino bhà ófò nà, àzèmbè inè ndì ndí'ì dhu-kàmă tí rórò. ² Ndi kàsùmì ò, àbadhi rí'ì yà kivi arí ndàdù kàbhà dhu-tsí òdò ale bhà ádrùngbànga-tsină, rərə àhù kà t'ábanà udhè kàsùmì araya àkà dhu ò. ³ Ní àlè'ì nyú mà átò, àlè kí'ì nzónzo bhèyi angyi, àlè ní'ì yà adzi dǒ obi nà dhu-tsí tó ino. ⁴ Pbétù, Kàgàwà udhè kàsùmì níitdègu àkă, ní Kivi Idhùnà: tsibhále wga ka, ràdù àdì ndòngò òvi Músà bhà Hyátá-tsină, ⁵ ndíni ndì nduwè tí ndì Hyátá-tsină aróko ale, ndirò ndíni mà mí'ì tí Kàgàwà bhà inzo nyú tí.

⁶ Nyí ní Kàgàwà bhà inzo nyú. Ndi dhu itè rí dhu ní, Kivi Idhùnà bhà Alafi rìrà àdì àlè-afi ò. Ndi Alafi ní ndì rí àlè àbhù àlè ràti: Àba! Àbadu! ⁷ Nírò, ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínziku ò ní nzi ino tdítǒ, pbétù ka ní Kàgàwà bhà ingba, ndirò Kàbhà ingba tí nyi nyí'ì dhu bhèyi, Kàbhüya pbìndà inzo tò ndì ndaródonà dhu-tsí átò indè.

Pòlò bhà irèta Galàtiyà ò Kànísá ò bhà dǒ (Gàl 3.1-4; 5.1-12)

⁸ Angyina rò nyí nyuni nzá Kàgàwà, ní nyí ní'ì títò tó mǔngǔ-nzo tó ino. ⁹ Pbétù, kòmbi nyí nyuni wà Kàgàwà, ndirò ngàtsi ní, Kàgàwà ùni wà nyí. Nírò, ìngbà dhu bhèyi dhu, nyí nyádù nyádu tdítǒ, kókò ìmbà arí'ì obi nà, ndirò àkyàkyè dhu-tsí-tí'ò ní? Nyí nyòzè tí nyòkò ì dhu-tsí tó ino tí tdítǒ? ¹⁰ Nyí nyòzè nyàbhù ifuta atdíǒ atdídhéná idho mà, àbì mà, kàsùmì mà ato mànà tò. ¹¹ Obhó tí, ma mí ɔɔo ònzi, akye dhu arana ì'ì kókòrò ma mí kasu ònzi okúku dǒ rò dhu tí ní!

¹² Àbanínzó, ma mítdè nyí itdè tí, dhu àkă nyóngò dhu ònzi yà ma marí dhu ònzi dhu bhèyi, àdhàdhì ma marí dhu ònzi wò nyí nyarí dhu ònzi dhu bhèyi òná ófò ò. Nyí, nyí nyónzi nzá atdí nkèrè dhu-tidò mà rùdú. ¹³ Nyí nyèni wà yà wemberè tí ma muno Ídzi Màkùrù fùkù òná kàsùmì ò, ma mí'ì andi nà dhu. ¹⁴ Nyí nyí'iyana inè nyónzi itsidu, ngàtsi ní minze rùkú, yà ma mí'ì nà andi-okú dǒ rò. Pbétù, nyí nyónzi nzá itsidu, ndirò ma minze nzá rùkú rò. Pbétù, nyí nyádù makò àdhàdhì nyí nyàmbènà Kàgàwà bhà màlàyikà mà nàkò, ndirò ngàtsi ní, nyí nyàmbènà Yèsù Krístò nyú ndítírò nàkò dhu bhèyi! ¹⁵ Nírò, angyè fùkú dhèdhe nyú nàrà àdhà? Obhó tí, ma mà'ù wà dhu: nyí rózèyana gukyè nyàwà nyìkpòku mà, nyádù ùbhonà perè tí idù, ní nyí nyúwàyana èwa! ¹⁶ Ní kòmbi ma mǔgèrè tí ima, mongò fùkú òmvù tí, yà obhó dhu mà mǔwò fùkú dhu-okú dǒ rò?

¹⁷ Kòrì ale àpba afiyya rùkú, pbétù abádhí tó irèta rí'ì mbà mbèyi. Abádhí ózè dhu ní, 'ìndà nyí rùdú rò, ndíni nyí nyongó tí àdù afiku àpba ròyá tí. ¹⁸ Ídzi dhu tí rádù ì'ì dhu ní, ale-afi àpba ka kí idzi dhu t'ónzita rò bìlìnganà dhu, ìnzì ní yà atdikpá àlè kí'ì nyí mànà òná kàsùmì ò tí. ¹⁹ Pbanínzó, ma

mí àp̀bè àbà okúku d̀ò r̀ò t̀dítd̀d̀, àdhàdh̀i nd̀ùgu r̀í tsibhàlè náarí àp̀bè àbà dhu bhèyi, r̀àrà àhu Krístò r̀àrà ngari àbà afíku ò dhu ò. ²⁰ Ma màmbènà òzèna dhu ní, mí'ì atdíkpá nyí mànà kòmbí, madù òte nyí mànà vurò t̀d̀d̀ú na. Obhó tí, ma m̀nì ǹzà àdhu mà ònzì ma màdù okúku d̀ò r̀ò dhu.

Hàgarì mà Sàrà nà r̀itèna óyò ungbòta-tidò

(Ópt 21.1-12; Èbr 12.18-24)

²¹ Nyànò pé dhu idù, nyí yà Músà bhà Úyátá-tsinà nyí nyòzè nyòkò r̀ò, nyí nyí'ì tí inzà ndi Úyátá arúnona dhu? ²² Ka kándí dhu, kati: Àbràhamè í'ì kpabhínzo nà óyo. Atdí ingba nugu kà tò ní'ì kàbhà ino-ayi, Hàgarì, ndirò ngàtsi ingba nugu kà tò ní'ì Sàrà, yà inzi ní ino-ayi. ²³ Wò ndi ino-ayi bhà ingba ka kugu àdhàdh̀i kóró ngùkpà ale nugu ka karí dhu bhèyi, pbètù wò inzi ní ino-ayi bhà-tsi ka kugu àdhàdh̀i yà Kàgàwà anzi làkà-otù ò. ²⁴ Wòrì dhu-tì r̀í'ì inè: kòkò óyò vèbhàlè nàtè dhu ní óyò ungbòta-tidò. Wemberè tó ungbòta, yà Sinayi tó pbirì d̀ò r̀ò ndi nanzì, nítè ní Hàgarì. Ndi ungbòta-nyutsi r̀ò arùvò nzónzo ní ino. ²⁵ Ndirò Hàgarì ní Sinayi tí kátina Pbaàrabhù-bvù pbirì. Ndirò, kòfò ndi yà kòmbí arí'ì Yèrusalèma tó kigò, yà ino tí arí'ì pbìndà inzo mànà nà. ²⁶ Pbètù, yà òrù-akpà ò arí'ì Yèrusalèma tó kigò r̀í'ì dònà ndit̀r̀ò, ndirò ka ní ndi àlè tsànà. ²⁷ Obhó tí, Hìlã Andítá ràtina:

«Àbhù idhènu rika ndi, inyi ingò-ayí, inzi nyi nyarí nyuga r̀ò, óvì dhèdhe tó ikù, inyi, inzà nyi nyapèna uguta tó àp̀bè inè r̀ò. Obhó tí, yà kpatsibhàlè ubhà tsibhàlè,

nú'íya inzo nà abho nyú, ròsè yà kpatsibhàlè nà arí'ì tsibhàlè dònà*!»

²⁸ Nyí mà àbaninzò, nyí ní yà Kàgàwà bhà làkà-otù ò ka kugu inzo, àdhàdh̀i Isakà ka kugu dhu bhèyi. ²⁹ Pbètù angyi, yà kóró ngùkpà ale nugu ka karí dhu bhèyi ka kugu ngbàngba náavù yà Kàgàwà bhà Hìlã-Alafí bhà obi ní ka kugu ngbàngba-rò. Ndirò ndi dhu r̀í'ì inè ndi ndi ndònzì ndi dhu bhèyi tí kòmbí màtì r̀ò. ³⁰ Ní, Hìlã Andítá r̀í àdhu ùno? Kà ràtina: «Ódì wò ino-ayi mà idhùnà mànà. Obhó tí, ino-ayi t'ìdhùnà mà r̀í nzi àdù òko àbaya bhà dhu-tsi-kamã tí atdíkpá, yà inzi ní ino-ayi t'ìdhùnà mànà*.»

³¹ Ní ndi dhu bhèyi tí àbaninzò, àlè ní nzi ino-ayi bhà inzo, pbètù àlè ní yà inzi ní ino-ayi bhà inzo.

5

Krístò-nyutsi indrù r̀í'ì dònà ndit̀r̀ò dhu

(Gàl 2.3-5; 3.1-7,12)

¹ Krístò nùuwù àlè ino-kàsù ò r̀ò, ndiní àlè kí'ì tí àlè d̀ò àlè'tirò dòtsí. Nírò, nyikò dòtsí. Àpé nyàbhu nyí kitsu nyí t̀dítd̀d̀ ino-kàsù tó kòmà ò.

² Nyí'ì dhu! Ìma Pòlò ma mòzè m̀nò dhu fùkù matì, nyí nyapè nyòzè kòbhòlò onzikù nga, ndiní Kàgàwà a'u tí nyí, ní Krístò anzi fùkù dhu r̀í'ì mbà atdí m̀gàsù nà màtì. ³ Ìma, ma mí dhu ùno t̀dítd̀d̀ kpangba: ìngbàtì ìli ndi ale mà náapè ndòzè ndàbhu onzinà nga kòbhòlò, nàkã ndifu Úyátá kóró. ⁴ Nyí nyapè nyòzè kozù nyí obhónángatàlè tí Kàgàwà-ònzì Úyátá t'ìfuta-otù ò, ní nyí nyindà wà nyí itse Krístò r̀ò r̀ò, nyàdù Kàgàwà àmbènà ònzina fùkù idzinga ìwi. ⁵ Pbètù mà'í na, mà m̀d̀ona atdyúka nyú nà

* 4:27 4.27 Ìsa 54.1 * 4:30 4.30 Ópt 21.10

dhu ní, Kàgàwà nòozúya mã obhónángatále tí a'uta-otù ǝ dhu. Ndi dhu ní ndi mã módona Ìlílà-Alafí bhà ádrùngbànga tó obi ní. ⁶ Obhó tí, Yèsù Krístò mànà ì nùngbò ale tò, ale-ònzínga òbhòlo ka kí dhu mã, ndirò ìnzí ka kí kòbhòlo dhu mànà nónzì nzá atdí dhu mã. Àkàkà dhu ní, ka'ù Yèsù Krístò, kadè ndi a'uta nítè ale òzè ka kí dhu-otù ǝ.

⁷ Nyí, nyí nyí'ì mbèyi nyú nyówu angyi fùkù a'uta ǝ ró! Ní, ádhi ndi tsùku nútò ìnzí nyífu obhó dhu? ⁸ Wò tsùku àtò rí dhu nírà nzá yà nyúnzi rí Kàgàwà bhà rò. ⁹ Àkè afi-ngba náarí ndi ábhǝ idyi nyú nábhǝ ràmmò.

¹⁰ Pbétù, Ádrùngbàlè Yèsù àbhù ma mi'ì a'uta nà àkù: nyí nyí nzí vurò dhu ìrè yà ma mírèna dhu rǝ rò. Pbétù, wò nzínziku ònga òngbò arí ale dǝ Kàgàwà rí pé anya òtdì, ìmbà i'ina ádhi pbá ale matí.

¹¹ Pbàkà ǝ àbanínzò, dhu apé i'ì ìnè ma marí'ì dhu òvo ma marí indrǝ tò, ale-ònzínga òbhòlo ka kí dhu dǝ dhu tí, ní ádhu-okú dǝ rò nga ndi ka kádù òko kambe àvu dǝ rùdú ní? Ndi dhu bhèyi kí'ì rò, atdí ale mã rí'ì mbá i'ì, yà Yèsù Krístò ka kutó mùsàlabhà dǝ dhu ràdù àbhunà ròtsù nzérenga ǝ.

¹² I kǝkò nzínziku ònga òngbò arí ale, nàkàná 'ìtò kpabhále-obi* ròyá rǝ.

¹³ Obhó tí àbanínzò, Kàgàwà núunzi nyí, ndíní nyí nyoko tí dükú nyí-tírò. Nírò, nyí nyàkà nzá nyídyi wò dükú nyí nyarí'ì nyí-tírò dhu, rí'ì rusà ùfa rí fùkù, nyónzi yà ngbòku rí atdyúya òho dhu dhu tí. Pbétù nyí nyàkà nyówù dzànàku ònzi rò nzínziku ǝ àzè ǝ. ¹⁴ Obhó tí, Músà bhà kóró Ùyátá ka kándu yàrì atdí Ùyátá ǝ. Ndi Ùyátá ràtina: «Nyí nyàkà nyoze odhinu yà nyí nyú nyí nyóze nyí nyí-tírò dhu bhèyi.» ¹⁵ Pbétù, dhu apé i'ì nyí nyarí nyàkà, nyàdù àmbe nyá'a dǝ ìrì ǝ ìzà bhèyi dhu tí, ní nyàndà nga mbèyi, ìnzí nyòtdí tí tséku nzínziku ǝ.

Ìlílà-Alafí nàkà ndi ndàndà indrǝ dhu

¹⁶ Nírò, ma mí dhu ùno fùkù, matí: nyí nyàkà nyùbhà Kàgàwà bhà Ìlílà-Alafí rùndà nyí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí nzí àdù yà ngbòku rí atdyúya òho dhu àbhù rùndà nyí. ¹⁷ Obhó tí, ale-ngbò rí atdyúya òho dhu mã náarí 'àgò Ìlílà-Alafí rí atdyúya òho dhu nà. Ndirò, Ìlílà-Alafí rí atdyúya òho dhu mã náarí 'àgò ale-ngbò rí atdyúya òho dhu nà. Kǝkòrì óyó dhu náarí 'àgò, ndi dhu ràdù nyàbhù ìnzí nyónzi yà nyí nyòze nyónzi dhu. ¹⁸ Pbétù, dhu apé i'ì Ìlílà-Alafí arí nyànda dhu tí, ní nyí nyí nzí àdù òko tdítǝ Ùyátá-tsinà.

¹⁹ Ale-ngbò arábhàna konzi dhu núni wà ì kpangba. I dhu ní: mènynòni, Kàgàwà-nyíkpò ǝ ka kótí dhu, ale-ngbò rí atdyúya òho dhu rí ale ùnda dhu, ²⁰ sanamù-ònzí ka kí ale ùkò dhu, ádhi òwè ka kí dhu, òmvù tí ka kóko dhu, anya t'ónzita, adha tó ale-afi, akótá, agòta, indrǝ-ònga rí ndùndo dhu, ale-tì t'áfata, ²¹ ngàtsi ale-fó rí'ì dhu-atdyú t'òhota, iwa òri ka kí dhu, ònyà ònyà ka kí obina ròsè dhu, ndirò ngùkpà dhu-tsí kòrì dhu nà ì nǝfò mànà. Ní, ma mí dhu òvo fùkù tdítǝ àdhàdhì yà angyi ma móvò ka dhu bhèyi matí, kòrì dhu ònzi arí ale, náabàya nzí ngarì òrù-akpà ǝ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ǝ.

²² Pbétù, Ìlílà-Alafí arí i'òna itse ní: àzè, dhèdhe, màràngà, dhu-dzi t'òndùta, ìdzinga, indrǝ dzànà t'ónzita, indrǝ rí'ì a'uta nà ale ǝ dhu, ²³ ìyònga, ìnzí ka kí ale ìtsù akye atdí dhu ǝ dhu. Músà bhà Ùyátá násá

* 5:12 5.12 Kpabhále-obi ìto ka kí dhu-tì ní: ale-omù-kpò nútá ka kí dhu.

nzá kǎkǎ dhu! ²⁴ Ní, Krístò Yèsù bhà ale nútò wà fíyò ale-ngbò tó ófò mà, yà ì nùtsi kóró nzére dhu-atdyú t'óhota tó imbi màná mùsàlabhà dǒ. ²⁵ Ní, dhu apé ì'ì Hìlǎ-Alafí bhà òbi ní àlě karóko dhu tí, ní àlě kàkǎ àlě rùbhi átò Hìlǎ-Alafí rí àlě ùnda òná otu ǒ. ²⁶ Àlě kàkǎ nzá àlě ròyò àlě, àlě kàkǎ nzá àlě rònzi àlě rùsà, ndirò àlě kàkǎ nzá àlě rònzi àlě-adhà.

6

Ìndrǔ àkǎ 'ònzì dzùnàya nzinziya ǒ dhu
(Ròm 12.1-11; 2Kò 9.6; Èbr 6.10-12)

¹ Àbanǎnzò, dhu apé ì'ì atdí ale nábà ndì atdí afatá nà dhu tí, ní nyí, yà Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí arí nyùnda rò, nyí nyàkǎ nyádu ndì ale ídzi otu ǒ yorowà tó afiku nà. Ndirò, nyí nyàkǎ nyòdò nyí nyí-tírò, akye nyí nyadùna òtsù átò pǎmvo rí afiku ùmvù dhu ò ní. ² Nyòngò dzùnakù ònzì nzinziku ǒ, nyànò fùkù ànò. Ndì dhu bhèyi ní ndì, nyí nyádù Krístò bhà Úyátá nífù. ³ Atdí ale mà náapé ndòzè ndítírò dhu tí, àzembè mbǎ ndì ndí'ì dhu tí rórò, ní ndì ale ní ndítírò rí ndùtrǎ ale. ⁴ Ìngbàtí ìlì ndì ale mà nàkǎ ndàndà kàsùna ndítírò. Ndirò, kápé ì'ì idhèna rí ndìkǎ okùna dò rò dhu nà, ní kǎ-dhè àkǎ ndìka ndì kàsùna-bvu nyú rǒ, ìnzì ní ndùdhe ndì ngàtsi ale rǒ. ⁵ Obhó tí, ìngbàtí ìlì ndì ale mà nánóya pòindà ànò ndítírò.

⁶ Ídzi Màkùrù ka kùdhe fìndà ale nàkǎ ndàrà ndì ndòngyè kóró pòindà ongyéngá-ònga ùndò rǒ yà ndì dhu nùdhe fìndà ale màná.

⁷ Ìnzì nyùtrǎ nyí nyí-tírò: Ìnzì Kàgàwà arí ndùbha kikipá ndì nà! Yà ndì ndòzòna dhu-tidò ní ndì ndì ale adùya ògùnà inga ǒ rò. ⁸ Ngbòna ózè dhu tó ófò ǒ rí dhu òzò ale nóoguya ní ndì ale-ngbò tó ófò ǒ ndì ndí'ǒ itse: ndì itse ní oye. Pbéù, Hìlǎ-Alafí ózè ka dhu bhèyi rí dhu òzò ale nóoguya ní ndì Hìlǎ-Alafí rí'òna itse: ndì itse ní dhòdhódhóngà tó ípiróngà. ⁹ Apé kàngyè àlě ídzìngà t'ònzìta nǎ. Obhó tí, kàsùmì rǎkǎ nínganí, àlě koguya àlě tó itse ìnzá àlǎfí ìngyè ndì kasu rǒrò ní. ¹⁰ Nírò, òko àlě kòko kàsùmì nà ró, dhu àkǎ àlě rònzi ídzìngà kóró ale tò. Ròsè dòtsí, àlě kàkǎ àlě rònzi ka a'uta ǒ arí'ì àlě t'ádóna tò.

Bhàrùwà rǐku dóná rò dhu t'òvota mà, ovita màná
(Fìl 3.2-11)

¹¹ Nyàndà pé ìngbà dhu bhèyi màtí ma màndí bhàrùwà òtsúdu nyú nǎ fùkù, àdròdrò nyìkpóya nà andítá nyú ní dhu! ¹² Kóró kòrì ale, kǎkǎ nyùtù arí kòbhòlò onzìkù nga ale, ní ì ì nózè 'ìtè ì ale-ngbò tó ófò ǒ rí ndònzì dhu ǒ ale. Pbéù, abádhí arí dhu ònzì ndì dhu bhèyi tí, ndíní ìnzì ka kavù tí ròyá Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò. ¹³ Ì ale, kǎkǎ onzìyá nga ka kòbhòlò ale, náarí nzì Mùsà bhà Úyátá nífù ì nyú tírò. Pbéù abádhí ózè dhu ní, kòbhòlò onzìkù nga, ndíní ì ambè tí 'òyò dǒ, ì ràrì ndì ì útù nyí nyí'ì wò ndì ize nà rùkù. ¹⁴ Ní, imá nà ní ndì, ma mòzè nzá mìdzí ma, ìnzá ní àlě tó Àdrùngbàle Yèsù Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò tí ma mìdzí ma rò. Obhó tí, wò ndì mùsàlabhà-otù ǒ ní ndì, ma mòzè yà adzi àdhàdhì iwà òvè dhu tí, ndirò yà adzi ràdù mòzè átò iwà mà mòvè dhu tí. ¹⁵ Ìndrǔ-ònzìngà òbhòlò ka kí dhu mà, ìnzì ka kí kòbhòlò dhu màná, nónzì nzá atdí dhu mà. Àkǎkǎ atdí'ǒ dhu ní Kàgàwà ribhò ípiróngà-òwútá àlě tò. ¹⁶ Ndirò kóró ale, yà ma múdhèna dhu ìfù arí fíyò ípiróngà ǒ, ndirò Pbàisràyéìlì

Kàgàwà bhà ale mànà tò ma mátina, Kàgàwà bhà màràngà mà, Kàbhà ídzìngà mànà ràkǎ ì'ì abádí dǎ kóró.

¹⁷ Nírò kòmbí, atdí ale mà náká nzá ndàva tsidu tǎítǎ. Obhó tí, yà ma mí'ì nà rùdú otú-bhu ní, Yèsù-okú dǎ rò ma mábà.

¹⁸ Àbanǎnzó, àlě tó Ádràngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìngà àkǎ ndì'ì nyǎ nà. Àmìnà.

Ɛfesò ò pbàkrístò tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròndrò dhu tí dhu

Kas 19.1-41; 20.17-38 ò ka kózùna dhu ní Pòlò adí Àziyá-Ngba tó pbìrì ò ádrùngbà kigò Ɛfesò ò ìbhhu ato tí dhu. Kòmbi ka karí ndí pbìrì àti Tùrùkiyà tí. Kàdì ndi kigò ò ndíni ndi nduno tí Ídzi Màkùrù. Ní olù nyú, mbèmbè iwà azà kumì ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò, kándí yàrí bhàruwà imbi ò ndi ndí'ì Ròmà tó kigò ò rórò (Ɛfe 3.1; 4.1; 6.20) Ɛfesò ò rí'ì kànìsà mà, ká-gì rò rí'ì kórò kànìsà mànà tò (Upf 1.11). I kànìsà ò ábhò pbàkrístò ní'ì ìnzì ní Pbyàhúdí.

Pòlò azè ndìtè Ɛfesò ò pbàkrístò tò dhu ní iwà Kàgàwà údhè ndi ndónzina dhu tí dhu. Wemberè tí ní, Kàgàwà ózè ndìli yà ndi ndanzì kórò dhu-tsí yà adzì ò arí'ì mà, òrù-akpà ò arí'ì mànà atdí ale kèlè, Krístò, rònnyà idzi dòyá.

Jyò rí kisè ní, Pòlò azè pbàkrístò ròkò atdínga ò, àdhàdhì yà fiyó ípìrònga-owútá Yèsù Krístò bhà ale tírò nónzi ka dhu bhèyi.

Pòlò níidyì kàrì ìbhhu ófò, ndíni Yèsù ná'ù ale nùgèrè ì 'òngò atdí ale nyú tí Kàgàwà tò dhu nitè tí: yà ní, Kànìsà arí'ì àdhàdhì ale-ngbò bhèyi, Krístò ràdù ì'ì ndi ale-dò dhu, Kànìsà arí'ì àdhàdhì idza bhèyi, Krístò ràdù ì'ì ndi idza-pbidò òdò arí odu dhu, ndirò ní Kànìsà ní Krístò bhà tsibhàle bhèyi dhu.

Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu àkàna pbàkrístò rùngbò ì, 'òkò atdíkpá fiyó Ádrùngbàle Krístò mànà.

Bhàruwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Pòlò rí Ɛfesò tó kigò ò pbàkrístò nóvi dhu (1.1-2).
- Krístò-otù ò Kàgàwà rónzina pbindà ale tò idzinga (1.3-3.21).
- Kàgàwà únzi ale ní anzita nà àkà ófò ò dhu àkà kokò dhu (4.1-6.20).
- Pòlò rí pbàkrístò òvi bhàruwà ríku dóná rò ovità ní dhu (6.21-24).

Pòlò rí Ɛfesò tó kigò ò pbàkrístò nóvi dhu (Kas 18.19-21; 19.1-7; 20.17)

¹ Yàrí bhàruwà nàndí ní ima Pòlò, yà Kàgàwà nyú azè rì'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Ma màndí dhu yà Ɛfesò tó kigò ò aróko Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Krístò mànà ì ùngbò ì ní fiyó ungbòta ò ikò pòtsó ale tò. ² Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyí, 'adù nyàbhhu nyòkò màrùngà ò affku ò.

Krístò-otù ò Kàgàwà rónzina pbindà ale tò idzinga (Ròm 8.15-17,28-30; 2Tè 2.13-14; 2Tì 1.9-10)

³ Dhu àkà àlè rilè Kàgàwà, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò t'Ábanà! Ka ní ndi àlè'ì náso òrù-akpà ò rò ìrà ale-afí tó kórò asota-tidò ní, Krístò mànà àlè kùngbò àlè dhu-otù ò. ⁴ Ínzà ndi ndàpè yà adzi ònzi rórò, Kàgàwà náavò àlè, àlè rì'ì pbindà ale tí Krístò-nyutsi. Kánzi ndi dhu ndíni àlè koko tí ìlilá ale tí onzíná, ndirò ìmbà nzère dhu tí ka kózùna onzíná dhu rí'ì nyuyatsi ale tí, ndi ndózè àlè dhu-okú dò rò. ⁵ Kàgàwà náapì àlè mùhàngú ò rò, àlè rì'ì pbindà inzo tí Yèsù Krístò-otù ò. Kánzi dhu ndi dhu bhèyi àdhàdhì

ndi nyú ndi ndózè ka dhu bhèyi. ⁶ Nírò, àlě kàkà àlě rilè Kàgàwà yà àlě tò kibho p̀b̀indà ídzinga tó ádr̀ungb̀anga-okú d̀ò r̀ò. Kibho ka tír̀òr̀ò, yà atdíđ ndi ndazè Idhùnà-otù ǒ.

⁷ Krístò-azù-otù ǒ, Kàgàwà nuukolo àlě'í nzére dhu ǒ r̀ò, ndàdù àlě tó nzérenga nùbà àlě tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà níitè p̀b̀indà ídzinga tò ábh̀onga àlě tò, ⁸ ndibhò dhu-ɔnga t'óvòta mà, àkàkà inga t'únita màna àlě tò. ⁹ Kàbhù àlě r̀unì ǒdhu ǒ ndi ndudhé dhu. Ndi dhu kúdhé angangyi p̀b̀indà ídzinga ǒ ndi ndɔnziya tí Krístò-otù ǒ. ¹⁰ Ndi Kàgàwà udhé dhu ní, yà ndi ndakò kàsùmì ǒ, ndi r̀ar̀í yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí, kàkà òr̀u-akpà ǒ ar̀í'í mà, yà adzi ǒ ar̀í'í màna-tsù nùndù, Krístò r̀ònyà idzi d̀òyà.

¹¹ Ndirò Krístò-nyutsi, Kàgàwà níibho wà yà ndi ndudhé mà moko tí kàmàna tí dhu fàkà, ndòvò mà angangyi yà ndi nyú ndi ndudhé ka dhu bhèyi. Kànzi kóró í dhu, àdhàdhi ndi ndudhé ka ndirò ndi ndazè ka dhu bhèyi. ¹² Nírò, yà wemberè t'ále tí mà mí'í Krístò d̀ǒ atdyúya níli ale tí r̀ò, mà màkà mìlè Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀anga tó awáwù.

¹³ Nyí mà átò, nyí nyitdègu obhóna tó màkùr̀ù ìri, ní nyí nyadù Krístò ná'ù. Ndi màkùr̀ù ní Kàgàwà bhà ídzi Màkùr̀ù yà ògù nibho fùkà. Ndirò, Kàgàwà adù Hìl̀à-Alafí yà ndi ndakò findá làkà níbhò fùkà, r̀í'í p̀b̀indà ale tí nyí nyí'í d̀òtsí dhu itè r̀í p̀b̀indà ize tí. ¹⁴ Wò ndi Hìl̀à-Alafí ní ndi r̀í dhu itè àlě rabáya ongyéngá*, yà p̀b̀indà ale tò Kàgàwà akò findá làkà ongyéngá nzínzi ǒ. Àlě kabáya ka Kàgàwà r̀í àlě'í núwù d̀òtsí nzérenga ǒ r̀ò nínganí. Nírò, àlě kàkà àlě rilè Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀anga tó awáwù.

*Pòlò r̀í ndìtsò Efesò tó kígò ǒ p̀b̀àkrístò d̀ǒ dhu
(Fìl 2.9-11; Kòl 1.3-6,9-13,18-19; 1Pé 1.3-4)*

¹⁵ Kàgàwà ónzì dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi, yà ma m̀ír̀inà nyí nyá'ù Ádr̀ungb̀àlè Yèsù tí dhu mà, nyí nyózè Kàgàwà bhà ale kóró tí dhu màna r̀ò, ¹⁶ ma m̀arí nyirè p̀b̀akà itsòta ǒ, ndirò ma m̀arí nzí mingyè ǒtsò àbhù mà mí Kàgàwà tò okúku d̀ò r̀ò r̀ò. ¹⁷ Ma mí mìtsò yà ádr̀ungb̀anga tó awáwù nà ar̀í'í àlě t'Ábanà, àlě tó Ádr̀ungb̀àlè Yèsù Krístò bhà Kàgàwà r̀ò, ndíní dhu-ɔnga t'óvòta tò p̀b̀indà Alafí nabhù tí fùkà. Ndi Alafí r̀í Kàgàwà itè fùkà, ndàdù àbhunà nyùni mbèyi nyú. ¹⁸ Ma mí mìtsò Kàgàwà r̀ò, ndíní fùkú ir̀eta-nyìkpó nangbe tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi kúnzi nyí ndíní nyí nyuni tí yà nyí nyúli atdyúku d̀òyà dhu, nyàdù yà p̀b̀indà ale tò kili dhu-tsí tò ùyàya ongyéngá núní. ¹⁹ Ndirò, nyí nyí ingbà dhu bhèyi màtí kàbhà ádr̀ungb̀anga tò ɔbi náarí'í ádr̀ungb̀a nyú àlě tò dhu núní, yà ka àlě ká'ù r̀ò. Ndi p̀b̀indà ádr̀ungb̀anga tò ɔbi Kàgàwà itè ɔbi nyú nà, ²⁰ yà Krístò ndi ndabhù r̀ingbè ndi ɔve-bvù r̀ò, ndàdù àbhunà ràdì p̀b̀indà fangà d̀onà r̀ò òr̀u-akpà ǒ ònà kàsùmì ǒ. ²¹ Anyè nga ní ndi, Kàgàwà ìli Krístò kóró màlàyíkà mà fìyó kámá màna d̀ǒ, yà ádr̀ungb̀anga tò ɔbi nà ar̀í'í kóró ale d̀ǒ, ndirò kóró ádr̀òd̀r̀ò p̀b̀akámá d̀ǒ. Ndirò Kàgàwà ìli ka kóró ɔvo, yà ɔvo ka kádù òv̀onà kòmbí màtí, ndirò olù màtí ka kovoya d̀ǒ. ²² Kàgàwà ábhù wà Krístò r̀òbè kóró dhu-tsí-dò, ndàdù kili r̀í'í Kànisa-d̀òtsirò tí. ²³ Kànisa ní Krístò-ngbò. Krístò arádi ngbùluna nyú nà Kà-nyutsi, Kàgàwà ràdù àdi ngbùluna nyú nà Krístò-nyutsi.

* 1:14 1.14 Ndi ongyéngá ní ògù mà, dhòdhòdhóna tò ípìr̀ɔnga mà, ngùkpà dhu-tsí màna.

2

*Kàgàwà bhà ídzinga-okú dò rò àlě kugù dhu**(Kòl 2.12-13; 3.1-3; Tit 3.3-8)*

¹ Angyi, nyí ni'í iwà úve ale Kàgàwà-nyìkpò ò, fùkú afátá mà fùkú nzérenga mànà-okú dò rò. ² Nyí nyongónà òko ònà ófò náafò ndí yà adzi ò ale náaróko ònà ófò nà. Nyí nyífu awe ò aróko nzére-alafí ò ádrùngbàle, yà kòmbí idzi nónyù kàkà ìnzí arí Kàgàwà-tsù dhu ìrì ale dǒ. ³ Angyi, àlě'í kóró, àlě kí'í átò abádhí bhěyi. Àlě kongónà òko ádhàdhì yà àlě kí'í nà ìndrù tó ófò rí atdyúya òho dhu bhěyi, àlě ràdù àmbe dhu ònzí dǒ ádhàdhì àlě-afí mà àlě-ngbò mànà òzè ka dhu bhěyi. Ndi ófò ò àlě karóko dhu-okú dò rò, àlě'í ni'í iwà dhu ípfo ngùkpà ale bhěyi tí, ndíní Kàgàwà itdì tí àlě-ànyà p̀bìndà nàwí ò ale.

⁴ P̀bétù, Kàgàwà bhà izu náarí'í ádrùngbá nyú ìndrù tò. Kòzè àlě atdídǒ. ⁵ Yà àlě kí'í iwà àlě kúve Kàgàwà-nyìkpò ò àlě tó afátá-okú dò rò ale rǒrò, kàbhù àlě, àlě rí'í ípìrònga nà atdìkpá Krístò mànà. Ní Kàgàwà nígú nyí p̀bìndà ídzinga ò. ⁶ Yèsù Krístò mànà àlě kùngbò àlě dhu-otù ò, Kàgàwà ábhù àlě rùngbe àlě òve-bvè rò atdìkpá Krístò mànà, ndíní àlě konyaya tí idzi atdìkpá kà mànà òrù-akpà ò. ⁷ Ndi àlě tó ndí ndanzi Yèsù Krístò-nyutsì ídzinga-otù ò, kàzè ndìtè idho rí ìndrù àkò nǐ p̀bìndà ídzinga tó ádrùngbànga olunà rò rírá kóró ato ò. ⁸ Obhó tí, nyí nyúgu Kàgàwà bhà ídzinga-okú dò rò a'uta-otù ò. Wò ndi ògù náhu nzá nyí nyónzi dhu-okú dò rò, p̀bétù ka ní Kàgàwà bhà perè. ⁹ Ìnzí ní kàsùku-okú dò rò dhu ndi, akye atdì ale mà náarana àdì ndámbe ndòyò dǒ nǐ. ¹⁰ Obhó tí, àlě'í ní Kàgàwà-otsú-tsírò kasù, ndirò Yèsù Krístò mànà àlě kùngbò àlě dhu-otù ò, Kàgàwà anzí àlě ndíní àlě kongó tí ídzi dhu ònzí. I idzi dhu ní yà angyangyi Kàhù nyià-tì, ndíní àlě kongó tí ònzìnà dhu.

*Krístò-nyutsì ìndrù rí'í atdì ale tí dhu**(Kòl 1.20-22; Èbr 10.19-22; 1Pé 2.4-7)*

¹¹ Nírò, nyirè pé ingbà dhu bhěyi ale-tidò màtí nyí nyí'í angyi dhu. Ònzìyànga ka kòb̀hòlò dhu-okú dò rò, P̀bàyàhúdì arí nyàtì ìnzá ka kòb̀hòlò ònzìyànga ale tí. P̀bétù, abádhí aróte yà ìrinà rò ìndrù arónzina ròyá ize dǒ tí. ¹² Wò ndi kàsùmí ò, nyí nyuni nzá Krístò. Nyí nyí'í olo tí Kàgàwà bhà ale, P̀bàìsráyélí nzínzi ò. Kàgàwà mà núungbò ì p̀bìndà ale mànà, ndàdè ndi ndonziya dhu tò láká nókò abádhí tò ndi ungbòta-nyutsì. P̀bétù nyí nyí'í olo tí ndi ungbòta ò. Nyí nyí'í mbá yà adzi ò nyí nyádù òdòndà nyí nyabá tí dhu nà, ndirò nyí nyuni nzá Kàgàwà. ¹³ P̀bétù kòmbí, yà Yèsù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ò, nyí, yà itse nyí nyí'í angyi Kàgàwà rǒ rò rò, nyí nyí'í íkyèrò Kàgàwà-tí, yà ndi nufu okúku dò rò Krístò-azù-otù ò. ¹⁴ Obhó tí, Krístò nyú ndítírò ní ndi màrùngà nìbho àlě tò. Kàbhù P̀bàyàhúdì mà ìnzí ní P̀bàyàhúdì mànà ròngò atdì p̀bìrì ò ale tí. Yà ndi ndabhù ndi ndítírò òve tò dhu-otù ò, kùgolo wà abádhí nzínzi-ònga nutu, ndàbhù rí'í òmvù tí imvù. ¹⁵ Àbadhi núugolo Músà bhà Úyátá mà, i Úyátá arávína ka konzi tí dhu mà, kàròzèna kifù dhu mànà, ndíní ndi ndabhù tí kòkò P̀bàyàhúdì mà ìnzí ní P̀bàyàhúdì mànà ròngò atdì p̀bìrì ò ale-òwátá tí, ndi mànà abádhí ungbò ì dhu-otù ò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kìbho màrùngà abádhí nzínzi ò. ¹⁶ Mùsàlabhà dǒ ndi ndòvè dhu-otù ò, Krístò náandu abádhí-tsù ròngò atdì ale-ngbò tí, ndàdè abádhí ungbò

Kàgàwà nà. Ndi mùsàlabhà-otù ǒ, Kìtò abádhí nzínzi ǒ í'ì òmvù. ¹⁷ Krístò ira màrùngà tó Ídzi Màkùrù núnò, nyí ìnzí ní Pbhàhùdí, yà itse nyí nyí'ì Kàgàwà rǒ rǒ tò, ndirò Pbhàhùdí, yà íkyèrǒ í'ì Kà-tí tò. ¹⁸ Obhó tí, Krístò-otù ǒ nga ní ndi, àlě'ì Pbhàhùdí mà ìnzí ní Pbhàhùdí mànà, àlě kádù òwu ùvò àlě t'Ábanà-ònzí yà atdí tí arí'ì Hìlǎ-Alafí-otù ǒ.

¹⁹ Nírò kòmbí, nyí, ìnzí ní Pbhàhùdí tírò, nyí ní nzí olo tditdǒ ndirò nyí ní nzí iwù tí iwù vurò ngari ǒ rǒ ale. Pbhétù kòmbí, nyí nyóngò wà pbirì ǒ ale nyú tí, atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà, ndirò nyí nyóngò wà atdí idza ǒ bhà tí Kàgàwà bhà ale mànà. ²⁰ Àdhàdhì odu ní ka kósi idza bhèyi, nyí mà átò, nyí ní idza ka kórù ní odu. Uvitatále mà pbanábi mànà ní ndi idza-pfò ka kórù ní odu, ndirò Yèsù Krístò nyú ndítírò ní ndi ndi idza-pbidò òdò rí ádrùngbǎ odu. ²¹ Ndi Krístò ní ndi, idza ka kósi ní odu nábhù arí rùpǎ ì atdíkpá, ndi idza ràdù òtro, rǎrà àhu Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ Kàbhà idza, yà Kǎràdi ònà tí. ²² Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí, nyí nyúngbò wà nyí átò atdíkpá kóró ngùkpá ale mànà, nyí'ì Kàgàwà arádi ònà ngari tí, Kàbhà Hìlǎ-Alafí-otù ǒ.

3

Polò anzi ìnzí ní Pbhàhùdí nzínzi ǒ kasu (Èfe 1.9-10; Kòl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)

¹ Wò dhu-okú dǒ rǒ ní ndi, ima Polò, ma mǎrí mitsò Kàgàwà rǒ dǎkú. Ma mǎrí'ì imbi ǒ Yèsù Krístò tǒ ma mǎrí kasu ònzí, mambe Ídzi Màkùrù núnò dǒ fùkù nyí ìnzí ní Pbhàhùdí tǒ dhu-okú dǒ rǒ. ² Obhó tí, nyí nyí'ì wà dhu mbèyi nyú, pbinà ìdzinga ǒ, Kàgàwà ríbhò wà fùkù ma mǎdù ònzínà kasu fudú. ³ Kàgàwà ìtè ndi idù, ndíní ma muni tí yà òdhù ǒ arádi ndi ndudhé ndíní ndi ndonziya tí dhu. Ní ma mǎndí wà dhu ake tí fùkù ndi dhu dǒ. ⁴ Nyí nyapé ì andítá nózù, ní nyí nyádù ìngbà dhu bhèyi màtí ma múni Krístò dǒ dhu yà òdhù ǒ arádi núní ùní. ⁵ Angyí, Kàgàwà níitè nzá wò ndi òdhù ǒ arádi dhu indrù tǒ. Pbhétù kòmbí, kítè ka pbinà ìlǎ uvitatále mà, pbinà ìlǎ pbanábi mànà tǒ, pbinà Hìlǎ-Alafí-otù ǒ. ⁶ Ndirò, wò ndi òdhù ǒ arádi dhu-tì ní: Ídzi Màkùrù-otù ǒ, ìnzí ní Pbhàhùdí mà rabáya Kàgàwà apì pbinà ale tǒ asota atdíkpá Pbhàhùdí mànà. Abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò-rǒnga tí, ndirò abádhí nábà wà yà Kàgàwà akò findá làkà Yèsù Krístò-otù ǒ dhu-tsí átò.

⁷ Kàgàwà ìli ma mí'ì Ídzi Màkùrù-kàsù t'ále tí, yà pbinà ádrùngbǎnga tǒ obi ní ndi ndìbhò idù pbinà ìdzinga tǒ perè-otù ǒ. ⁸ Ima ní ìmbá tina nà ale nyú Kàgàwà bhà ale nzínzi ǒ kóró. Pbhétù, Kàgàwà bhà ìdzinga ní ndi ma nábhù mongò Krístò bhà asota nǒvò ìnzí ní Pbhàhùdí tǒ. Ndi asota ní yà ìnzí findá ádrùngbǎnga rí ndùní. ⁹ Kìbhò ma mí ndi ndarí òdhù ǒ arádi dhu àbhù rǎkǎ tí dhu òvò ma mí awáwù ǒ kóró ale tǒ ní ìdzinga átò idù. Ndi Kàgàwà, yà kóró dhu nanzi ale, nǎarù wò ndi ndi ndudhé dhu rǒngò àdi òdhù ǒ nyunatsi dhòdhòdhónganà, ¹⁰ ndíní kòmbí Kànìsà-otù ǒ, kóró màlàyíká mà fiyó kámà mànà núní tí dhu Kàgàwà rarí dhu-ǒnga òvò dhèdhèrò ófò ǒ. ¹¹ Kàgàwà ábhù ndi dhu rǎkǎ àlě tǒ Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ, yà rǒpè ndi mǎhàngú ǒ rǒ ndi ndudhé ka dhu bhèyi. ¹² Yà Yèsù Krístò mànà àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ, ndirò ka àlě ká'ù dhu-otù ǒ, àlě kábà wà ìmbá àlě-tsù ùtò rí dhu rí'ì rórò àlě kádù òwu

ùvò Kàgàwà-ònzí a'uta nyú nà òná otu. ¹³ Nírò, ma mìtè nyí ìtè tí, àpè nyàbhù afikù rìngyè ndì, yà okùkù dò rò ma mábàna àpè nì, ndì àpè nì ndì ádrùngbànga tó awáwù nábhù rí fùkù nídhuní.

Polò rí ndìtsò Efesò tó kigò ò phàkrìstò dǒ dhu

¹⁴ Wò dhu-okú dò rò ní ndì, ma mòkò ma otidyàdu dǒ Àba Kàgàwà-ònzí. ¹⁵ Àbadhi ní ndì kórò rùgànda-tsù yà òrù-akpà ò arí'ì mà, yà adzi dǒ arí'ì mà nà t'Àbanà, yà abádhí dǒ arí'ì òvò ùvò ale. ¹⁶ Ma mí mìtsò Kàgàwà rǒ, ndíní nyí nírà tí nyakutsi nà rò pbindà Hìlǎ-Alafí tó ádrùngbànga tó obi nì, pbindà ádrùngbànga tó awáwù tó ábhǒnga-bvù rǒ. ¹⁷ Ma mí mìtsò, ndíní Krìstò ongó tí àdi afikù ò a'uta-otù ò. Ma mí mìtsò átò, ndíní nyí nyí'ì tí ivéya ódì ì, 'àdù ìko àzè dǒ ale tí. ¹⁸ Ndi dhu bhéyi ní ndì, nyí, yà atdíkpá nyí nyí'ì mà nà Kàgàwà bhà ngùkpà ale mà nà, nyí nyàdù Krìstò bhà àzè tó ihùnga mà, kà tó ádzìnga mà, kà tó ádzìnga ràrà orù mà, kà tó ádzìnga rǒfò obvò mà núnì. ¹⁹ Ma mí mìtsò, ndíní nyùnì tí Krìstò bhà àzè, yà kórò ale tó inga t'ùnita dònǎ òsè àzè. Ndirò ma mí mìtsò ndíní Kàgàwà bhà dhu tí arí'ì kórò dhu ní'ì tí fùkù dhu tí átò. ²⁰ Kàgàwà arí kasu ònzì àlè-nyutsì pbindà ádrùngbànga tó obi nì. Ndirò Kà-fó àlè kònzì dhu rò, Kà rí'ì inè ndònzì ka abhò nyú ròsè. Obhó tí, Kàbhà ádrùngbànga tó obi ròsè mà àlè kádù ìrenà kórò dhu dònǎ. ²¹ Dhu àkǎ àlè rìlè Kàgàwà Kànìsà ò, ndirò Yèsù Krìstò-nyutsì, kórò rùgànda ò, ndirò dhòdhóhonganà. Àmìnà.

4

Atdí ale-ngbò tí ka kí'ì Krìstò-nyutsì dhu

(Ròm 12.4-8; 1Kò 12.4-31; Kòl 3.12-14)

¹ Nírò ima, yà imbitále tí ma mí'ì, Ádrùngbàlè-kàsù ònzì ma mǎrí dhu-okú dò rò rò, ma mìtè nyí ìtè tí, nyí, yà Kàgàwà únzì nyí rò, nyí nyàkǎ nyòkò ndì anzita nà àkǎ ófò ò. ² Nyí nyàkǎ nyí'ì yorowà t'ále tí atdídò, ìyò aróko ale tí, ndirò dhu-dzi òndù arí ale tí. Nyí nyàkǎ nyòndù dzìku nzínzìku ò àzè ò. ³ Nyí nyàkǎ nyònzì obi atdídò, nyòdò yà Hìlǎ-Alafí ábhù fùkù màrùnga-otù ò atdínga. ⁴ Obhó tí, ale-ngbò rí'ì atdí tí, ndirò Hìlǎ-Alafí rí'ì atdí tí. Ndi dhu bhéyi tí, Kàgàwà únzì nyí fìndà ndíní nyí nyabá tí dhu rí'ì atdí tí. ⁵ Ádrùngbàlè rí'ì atdí tí, a'uta rí'ì atdí tí, bàtizò rí'ì atdí tí, ⁶ Kàgàwà rí'ì atdí tí. Ka ní kórò ale t'Àbanà. Kònyù idzi kórò ale dǒ, Kǎrí kasu ònzì kórò ale-otù ò, ndirò Kǎrádi kórò ale-nyutsì.

⁷ Pbhétù ìngbàtí ìlì ndì ale mà àlè nzínzì ò náabà àkǎkǎ perè, àdhàdhì yà Krìstò náabhù ka fìndà òná mùgèrè ò. ⁸ Hìlǎ Atdíatá ràtina: «Kítègù ùpo orù, ní kùgu imbi ò ka kúsò ale ndàrà nà foná, ndirò kùbhò perè ìndrù tò*»

⁹ Nírò, yàrí òtè: «kùpò orù-tì» ní àdhu? Kà-tì ní, kà rifo pé angyi yà adzi dǒ, ndàdù òtsù kà-tsi nyú. ¹⁰ Wò ndì ìfiffo ale ní ndì wò ùpùpò orù nyú, ròsè òrù-akpà dònǎ, ndíní ndì ndonyu tí idzi yà adzi mà òrù-akpà mà nà dǒ. ¹¹ Àbadhi ní ndì àkǎkǎ perè nubhò ìndrù tò. Atdídhená ale tò kàbhù ní uvitatále tí i ale rí'ì nì perè, ngùkpà ale tò kàbhù ní pbanábí tí i ale

* 4:8 4.8 Zàb 68.19

rǐ'ì nǐ perè. Ngǔkpà ale-tsí tò kǎbhù ní Ídzì Mǎkǔrù t'únotatále tí í ale rǐ'ì nǐ perè, ndirò ngǔkpà ale tò kǎbhù ní Kǎgàwà bhà ale t'úndatatalé mà màlímó mànà tí abádíhí rǐ'ì nǐ perè. ¹² Ábadhi náanzì dhu ndi dhu bhèyi, ndíní Kǎgàwà bhà ale-nyiti nohú tí angyangyi Kǎgàwà bhà kasu tò. Kǎnzì ndi dhu, ndíní Krístò-ngbò nosí tí. ¹³ Ndi dhu bhèyi ní ndi, àlè'í kóró àlè kádù àlè òtù atdínga ò àlè tò a'uta-otù ò, àlè ràdù Kǎgàwà t'Ídhùnà ùni atdíò. Ndirò, àlè kádù ò'ò a'uta ò, àlè ròwù ùvò Krístò bhà àkáká òfò tò mùgèrè nyú ò. ¹⁴ Ní, àlè kí nzi òko tdítdò nzónzo tò òfò ò, yà indrù ùtrá rí fíyò ùtrátá tò màgèzi nǐ rùwí atdídhená ale rǔdhèna dhu ràmbe àlè ùmbà dǒ akye. ¹⁵ Pbéù, àlè kapé àmbe obhó dhu núnò dǒ indrù tò àzè ò, ní àlè kádù ò'ò kóró dhu ò, ràrà àhu yà àlè-do tí arí'í Krístò bhà òfò ò àlè kówu ùvò dhu ò. ¹⁶ Kòtù ò nga ní ndi, ale-ngbò-rǒngá-nzo kóró nǔpbá ì 'òkò atdíkpá 'idzò, yà ì únzì ì dhu bhèyi. Ní, ìngbàtí ìlì ndi ale-ngbò-rǒngá-ngba mà náapè kàsuna ònzi àkáká dhu bhèyi, ní ale-ngbò kóró ràdù òvi, ndàdù àmbe ndòsi dǒ ndàtírò àzè ò.

Ípírǒnga-òwútá nà pbákrístò rǐ'ì Krístò-nyutsi dhu
(Gál 5.16-25; Kòl 3.1-13; 1Yú 3.16-18; 4.7-11)

¹⁷ Nírò, mà mí dhu òvò fùkù atdyúdu nyú nà àlè tò Ádrùngbǎle-òvò rǒ: nyí nyáká nzá nyòkò tdítdǒ inzà Kǎgàwà núnì ale bhèyi. Í ale ní káká kòkórònga tò fíyò irèta dǒ tí ariko ale, ¹⁸ ndirò, abádíhí tò irèta náarí nzi dhu àlù. Í ale rǐ'ì mbá yà Kǎgàwà aríbhona ípírǒnga nà nyayatsi, abádíhí ùni nzá atdí dhu mà, ndirò abádíhí ní dǒya ídzò ale dhu-okú dǒ rò. ¹⁹ Abádíhí-nyí náarí nzi ìwu akekpa màtí, ndirò abádíhí ádzi wà ì 'àmbe nzére dhu ònzì dǒ, 'adù àmbe Kǎgàwà-nyìkpó ò òtí dhu ònzì dǒ, ìmbá tsàya ùtò rí atdí dhu mà rǐ'ì rórò.

²⁰ Pbéù, ìnzì ní wò dhu bhèyi nga ndi ka kúdhe dhu fùkù Krístò-okú dǒ rò ní! ²¹ Obhó tí, nyí nyírì wà kà dǒ màkǔrù. Ní ka kúdhe wà Yèsù-nyutsi arí'í obhónga fùkù. ²² Nírò, nyí nyáká nyáwà wò angyi nyí nyí'í nà fùkú òfò itse nyú, wò angyi nyí nyí'í nà òfò-ayí, wò nyànda arí nyòwù igi, ndàdù nyítsu indrù àbhà rí rìnza ì ùtrátá tò dhu-atdyú ò. ²³ Dhu àkà nyùgèrè nyí dǒtsí, nyòngò indrù-òwútá tí afíku ònǎ rò, ndirò fùkú irèta ònǎ rò. ²⁴ Nyí nyáká nyí'í òwútána tò òfò nà. Ndi òfò ní yà Kǎgàwà bhà woyò rǒ ka kanzì òfò. Obhónga ní ndi òfò-òwútá ùnda rí, rìtè obhónanga tò ípírǒnga, ndirò Kǎgàwà-nyìkpó ò ìlì ípírǒnga.

²⁵ Ní ndi dhu-okú dǒ rò, nyàbhà tìtò t'únota! ìngbàtí ìlì ndi ale mà náká ndànò obhó dhu òdhìnà tò, àlè'í kóró, àlè ní atdí ale-ngbò-rǒnga dhu-okú dǒ rò. ²⁶ Dhu apé ì'ì nyí nyákò dhu tí, ní nyí nyáká nzá nyòtsù nzérenga ò. Adyifò àkànà nzá ndàrà òtsù ngòmà ò, inzà afíku ò nàwí nǎpè ìku rórò. ²⁷ Nyí nyáká nzá nyàbhà ngari Pfòmvo Sitanì tò. ²⁸ Ogbo ònzì rǒ ùbhi ale, náká nzá ndònzì ogbo tdítdǒ, pbéù, káká ndònzì kasu òtsùna nyú ní, ndíní ndi ndabá tí dhu òtdì ndi ròyá ale-dzùnà ònzì ndi ndádù ní dhu. ²⁹ Nzére òtè àkà nzá ndàhu liku ò rò, pbéù, nyí nyáká nyòwù ùnòna rǒ ní ídzì òtè kèlè, yà indrù-dzùnà ònzì ràdù ndòsi ngǔkpà ale, ndàdù ídzinga ìbhò yà ndi òtè ìrì rí ale tò. ³⁰ Nyí nyáká nzá nyàbhu ìzu rùka Kǎgàwà bhà Hìlǎ-Alafí. Obhó tí, Hìlǎ-Alafí ní ize, yà nyukutsi Kǎgàwà ìlì, ndíní ongó tí dhu ìtè kpangba nyí rǎrì pbìndà ale, ràrà àhu Kǎgàwà rí nyùwù dǒtsí nzére dhu ò rò ònǎ idho ò. ³¹ Nyí nyáká nzá nyódò rùkú ka kònzì

nzére dhu afiku ò. Nyí nyàkà nzá ùkú nga rìwà ndì, ndirò nyí nyàkà nzá nyõnzì nàwí. Nyí nyàkà nzá nyàngburu nzínziku ò, nyí nyàkà nzá nyüñò dhu indrù nì, ndirò nyí nyàkà nyóddò nyí kóró nzére dhu-tidò ró rò. ³² Nyí nyàkà nyõnzì idzinga fùkù, nyádù ì'ì àzè nà nzínziku ò. Nyí nyàkà nyübà dhu fùkù, àdhàdhì Kàgàwà núbà dhu fùkù Krístò-nyutsi dhu bhèyi.

5

Awáwù ò ka kóko dhu

¹ Nyí ní Kàgàwà bhà nzónzo, yà atdidò kòzè ale. Ní, nyí nyàkà nyòkò kàbhà òfò ò. ² Nyí nyàkà nyòzè nyí nzínziku ò, àdhàdhì Krístò náazè àlè dhu bhèyi: Kázè àlè, ndádù pbìndà ípirõnga àdzi òve tò àlè-okú dò rò, rì'ì perè tí ndirò rì'ì kàzu ò ka kòbì izá tò perè yà mbèyi róngu ndrùù, rádù Kàgàwà-nyìkpò òfò tí.

³ Nyí ní Kàgàwà bhà ale. Ní mùyònnì t'ónzita mà, Kàgàwà-nyìkpò ò ótì kóró dhu mà, ngàtsi ale-fó rì'ì dhu-atdyú òho ka kí dhu mà nà nákà nzá ndirò ndì nzínziku ò. ⁴ Ndirò, nzére òte nóte ka kí indrù nì dhu mà, ìmbà tìya nà òte nóte ka kí dhu mà, ndirò nzére zèze mà, nákà nzá ndirò ndì nzínziku ò. Pbéttù àkàkà dhu ní kadu òtsò Kàgàwà tò. ⁵ Obhó tí, nyí nyàkà nyüni dhu ní: mùyònnì ònzi arí ale mà, Kàgàwà-nyìkpò ò rí indrù àbhù ròtì ngùkpà dhu ònzi arí ale mà, ndirò kóró dhu-atdyú òho arí rì'ì fìndà tí ale mà ní rokoya nzi atdi dhu-kàmà màtí Kàgàwà bhà, ndirò Krístò bhà Idzi ò. Obhó tí, kóró dhu-atdyú òho arí rì'ì fìndà tí ale rì'ì àdhàdhì sanamù-ònzì arí ndùkò ale bhèyi.

⁶ Atdí ale mà nákà nzá ndùtrá nyí ìmbà tìya nà òte nì. Kòrí nzérengatidò-okú dò rò ní ndì, Kàgàwà arí kàkà ìnzì arí tsuná dhu ìri ale-ànyà nítì pbìndà nàwí-lú nì. ⁷ Nírò, nyí nyàkà nzá nyòwù nyìrì ró kòrí dhu bhèyi ale mà nà. ⁸ Angyi, nyí nyongónà òko ìndò ò, pbétù kòmbí, yà Ádrùngbàle mà nà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ò, nyí nyárokò awáwù ò. Ní nyí nyàkà nyòkò àdhàdhì awáwù ò nzónzo bhèyi. ⁹ Obhó tí, awáwù aròdhina itse ní dhèdhèrò idzinga-tidò mà, obhónánga mà, obhóngà mà nà. ¹⁰ Nyí nyàkà nyòwù obi ònzì ró nyüni Ádrùngbàle-nyìkpò nófò rádù dhu. ¹¹ Nyí nyàkà nzá nyítsu nyí yà ìnzà nga nõfò ìndò tò mùtsò ò, pbétù nyí nyàkà nyüpfò kà-dõnga kpangba. ¹² Obhó tí, wò òdhù ò indrù rõnzina dhu dó ka kòte dhu náarí ale-nyí àbhù rìwù. ¹³ Pbéttù, dýyá nga ka kùpfò kpangba kóró dhu rádù 'àla yà ì dhu nyú rì'ì dhu bhèyi. ¹⁴ Obhó tí, kóró dhu, yà awáwù ò rì'ì ní rádù òngo awáwù tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, ka kátina yà dhu bhèyi:

«Ívà nyi idho ò rò, wò òdhò nyi nyódhò rò!
fngbè nyi, nyahu òve-bvù rò,
ní, Krístò rádù nyinù nga àwù.»

¹⁵ Nyí nyàkà nyándà fùkù mùtsò mbèyi. Nyí nyàkà nzá nyòkò pbàdhómá bhèyi, pbétù nyí nyàkà nyòkò àdhàdhì dhu-õnga t'òvòta nùni ale bhèyi. ¹⁶ Nyí nyàkà nyõnzì kasu mbèyi yà nyí nyí'ì nà kòmbí kàsamì ò, kàrí idho ní nzére idho nìdhunì. ¹⁷ Ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkà nzá nyí'ì pbàdhómá tí, pbétù nyí nyàkà nyüni Ádrùngbàle-afí òzè nyõnzì dhu. ¹⁸ Nyí nyàkà nzá nyòri iwa nì, iwa òmvù ka kí korì nì dhu náarí indrù bhà ípirõnga ìnzà nìdhunì. Pbéttù, nyí nyàkà nyábhù Ìlilá-Alafí rirá nyí. ¹⁹ Nzínziku

ò nyí nyóte rò, nyí nyàkǎ nyǎnò dhu ní Zàburi ò rò ráhu dhu, ndirò nyí nyàkǎ nyǎyù yà Ìlilǎ-Alafí àbhù nyámbe ùyùnà dǒ adyi. Nyí nyàkǎ nyǎyù adyi mà Zàburi mànà nyámbe Ádrùngbǎle nílè dǒ ní atdí afíkù nà. ²⁰ Nyí nyàkǎ nyǎngò òtsò àbhù bilínganà Àba Kàgàwà tò kóró dhu-tsí dǒ, àlè tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-òvò rò.

Vèbhále mà fíyó kpabhále mànà àkǎ 'òkò nzínziya ò tí dhu
(*Opt 2.21-24; Kòl 3.18-19; 1Pé 3.1-7*)

²¹ Nyí nyàkǎ nyǎngò tsùkú dhu ìrì nzínziku ò, Krístò nyí nyífu dhu-okú dǒ rò.

²² Nyí vèbhálé, nyí nyàkǎ nyíri fùkú kpabhále-tsù dhu, Ádrùngbǎle Yèsù ózè dhu nyí nyónzi dhu tí. ²³ Obhó tí, kpatsibhále ní pòndà tsibhále-dò, àdhàdhì Krístò narí Kànisa-dò dhu bhèyi. Ndirò Krístò nyú ndítirò ní Kànisa tò Jùba, ndi Kànisa ràdù ì'ì kà-ngbò. ²⁴ Vèbhále àkǎ 'ìrì fíyó kpabhále-tsù dhu kóró dhu ò màtí, àdhàdhì Kànisa náarí Krístò-tsù dhu ìrì dhu bhèyi.

²⁵ Ndirò nyí kpabhálé, nyí nyàkǎ nyózè fùkú vèbhále àdhàdhì Krístò ózè Kànisa, ndàdù pòndà ípìrònga nyú àbhù ndítirò kà tò dhu bhèyi, ²⁶ ndíni ndi ndu'ò tí ka idha* ní ndirò òtèna ní rilá Kàgàwà tò. ²⁷ Kǎzè ka ndíni Kànisa náara tí àhu Yèsù nyú ndítirò-ònzí ádrùngbǎnga tò awáwù ò, ìmbá atdí andrita nà màtí, ìmbá nyina rò mùsìngírí nà màtí, ndirò ìmbá atdí otsu nà màtí. Kǎzè ka rí'ì Kàgàwà-nyìkpó ò ìlá, ndirò ìmbá nzèrè dhu tí ka kózuna dhu rí'ì nyunatsi dhu tí. ²⁸ Ndi dhu bhèyi tí, kpabhále àkǎ 'òzè fíyó vèbhále àdhàdhì ì ózè ngbòya nyú ìtirò dhu bhèyi. Pòndà tsibhále nòzè ale nòzè wà ndi ndi nyú tírò. ²⁹ Obhó tí, ngbòna nyú òndrò rí ndítirò atdí ale mà rí'ì mbá. Pbéù kà rí kòngù, ndàdù òdòna mbèyi, àdhàdhì Krístò náarónzina ngbòna, Kànisa rò dhu bhèyi, ³⁰ àlè'ì ní kà-ngbò-ròngá-nzo nídhuní. ³¹ Ìlilǎ Andítá† ò ka kándí dhu kati: «Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, kpatsibhále ròngo àbanà mà íyànà mànà núbhà, 'àdù 'ùngbò pòndà tsibhále nà, abádhí óyò rò kóró ràdù òngo atdí ale-ngbò tí*.» ³² Wò ndi Andítá-nyatsi ndi nóru obhó dhu ní ádrùngbá dhu nyú. Pbéù mà mòtè dòná dhu ní Krístò mà Kànisa nà nàndà dhu. ³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, tíkù ònǎ rò átò, ìngbàtí ìli ndi kpatsibhále mà nákǎ ndòzè pòndà tsibhále àdhàdhì yà ndi nyú ndi ndòzè ndi ndítirò dhu bhèyi. Ndirò, ìngbàtí ìli ndi tsibhále mà, nákǎ ndífu pòndà kpatsibhále.

6

Nzónzo mà ì nódhì ale mànà nákǎ 'ì'ì nà nzínziya ò ìrita
(*Uvt 27.16; Mbà 6.20; Kòl 3.20-21*)

¹ Nyí nzónzò, nyí nyàkǎ nyíri nyí nódhì ale-tsù dhu Ádrùngbǎle Yèsù nòzè ka dhu bhèyi. Obhó tí, wòrì ní ndi inga nòfò dhu. ² «Dhu àkǎ nyífu àbanu mà íyànù mànà.» Wòrì ní ndi idrè Úyátá nzínzi ò wemberè tò úyátá, yà Kàgàwà ísè yàrì lákǎ dòná, ndàti: ³ «ndíni nyi nyónziya tí hirò, nyadù ábhò idho nyú nódhò yà adzi dǒ*.»

* **5:26** 5.26 idha rítèna dhu ní mbèmbe bàtizò àlè ka kí dhu. † **5:31** 5.31 Ìlilǎ Andítá tí kátina ní Ungbòta-ayí. * **5:31** 5.31 Opt 2.24 * **6:3** 6.3 Uvt 20.12; Tòr 5.16

⁴ Ndirò nyí nzonzo t'ábáná, nyí nyáká nzá nyòwù fùkú nzonzo àbhu rǒ rākò. Pbé̀tù, nyí nyáká nyívi abádhí, nyámbe nzéere dhu òsò dǒ fíyò, nyádu òwu Ádrùngbále Yèsù òzè dhu nòvò rǒ fíyò.

Ino tí arí'ì ale mà fíyò ádròdrǒ ale màna náká ì'ì nà nzínziya ǒ íríta

⁵ Nyí ino tí arí'ì alé, nyí nyáká nyírì yà adzi ò fùkú ádròdrǒ ale-tsù dhu ádrùngbá ifata nyú nà, obhónga tó afíku nà, àdhàdhì Krístò tò nyí nyí ndi kasu ònzi dhu bhèyi. ⁶ Nyí nyáká nzá nyámbe kasu ònzi dǒ yà dùkú nga àndà fùkú ádròdrǒ ale rí òná kàsùmì ǒ tí, ndínì abádhí-nyìkpò kèlè nǒfó tí. Àdhàdhì nyí ní Krístò bhà ino dhu bhèyi, nyí nyáká nyònzì Kàgàwà-afí òzè dhu atdí afíku nyú nà. ⁷ Nyí nyáká nyònzì fùkú ino-kàsù idzi afíku nà, àdhàdhì Ádrùngbále Yèsù tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhèyi, ìnzì ní ìndrù tò nyí nyí kònzì dhu bhèyi. ⁸ Nyí nyáká nyàni dhu ní, Ádrùngbále rubhòya perè ìngbàtí ìli ndì ale mà tò, àdhàdhì ndi ale bhà idzi kasu-bvu rǒ, ìmbà rí'ì dóná arí'ì ndítírò ale màtí, ndirò ngàtsi ní ino tí arí'ì ale màtí.

⁹ Ndirò nyí ino nà arí'ì ádròdrǒ alé, nyí nyáká nyònzì dhu ndi dhu bhèyi tí fùkú ino rǒ. Nyí nyáká nzá nyámbe àvu dǒ abádhí-rǒ. Ndirò nyí nyáká nyàni dhu, nyí nyú mà fùkú ino màna, nyí rarí'ì ìnè fùkú Ádrùngbále nà atdí tí òrù-akpà ò. Ndi Ádrùngbále ní ìnzì arí ìndrù-ònga òvò ale.

Kàgàwà bhà màtsùmù

(Ròm 13.12; 1Tè 5.8; 1Pé 5.8-9)

¹⁰ Kà ríku dóná rò ní, nyí nyáká nyàbà fùkú obi Ádrùngbále Yèsù màna nyí nyúngbò nyí dhu-nyutsì. Nyí nyáká nyí'ì obi nà kàbhà ádrùngbànga tó obi-nyutsì. ¹¹ Nyí nyáká nyéǒfò yà Kàgàwà úbho fùkú màtsùmù kóró rùkú, ndínì nyí nyòdí tí pǒku Pǒmvo bhà nzéere màgèzi-ònzì. ¹² Obhó tí, àlè kárá nzi ìla úgye yà adzi ǒ ale màna. Pbé̀tù, àlè kárá kùgye nà ní òrù-akpà-nyí rǒ aróko nzéere-alafí mà, nzéere-alafí tó ádròdrǒ ale mà, abádhí nzínzi ǒ ádròdrònga tó obi nà arí'ì nzéere-alafí mà, ndirò yà ìnò tó adzi ǒ arí'ì ádròdrǒ ale tí nzéere-alafí màna. ¹³ Ní ndi dhu-okú dǒ rò kòmbí, nyí nyáká nyùgù Kàgàwà bhà kóró màtsùmù. Ndi otu ǒ ní ndi, nyí nyí pǒku òdì fùkú òmvù-ònzì yà ríra nzéere idho ǒ, nyádu ìko pòtsó, ìla nyí nyùgye nyòwù ùtsàna dhu-dzidǒ.

¹⁴ Nírò, nyìkò dòtsi nyòdí pǒku: nyisò mvaku'ò obhónga ní kùkyè tí, nyádu obhónanga ùfò odrùka dǒ látú tí. ¹⁵ Ndirò, nyí nyáká nyúǒfò màrùngà tó Ídzi Màkürù t'únòta tó obi, kàyitò tí pǒku rǒ. ¹⁶ Ndirò kóró kàsùmì ǒ, nyí nyáká nyòdò fùkú a'uta, rí'ì àdhàdhì ìva nyí nyalè fùkú dhu bhèyi, ndínì nyí nyivé tí wò pǒmvo bhà kàzu tó mbàra ní kóró. ¹⁷ Nyí nyáká nyáko fùkú ǒgù rí'ì àdhàdhì tsumà tó kòpìlò nyí nyúǒfò dùku rǒ dhu bhèyi. Ndirò nyí nyáká nyáko Kàgàwà bhà ǒte rí'ì àdhàdhì yà Ìlìl-Àlafí àbhu fùkú pangà bhèyi. ¹⁸ Nyí nyáká nyítsò nyí Kàgàwà rǒ kóró kàsùmì ǒ, Ìlìl-Àlafí rí nyànda rǒrò. Nyí nyáká nyítsò nyí Kà-rǒ, nyádu kítde kóró ǒfò ǒ. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, nyí nyáká nyábhù nyìkpòku ròtdyù, nyádu àmbe nyítsò dǒ Kàgàwà bhà ale dǒ kóró. ¹⁹ Nyí nyáká nyítsò nyí dùdú àtò, ndínì Kàgàwà ìli tí ùno àkà munò ǒte lidú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma màdè àrà Ídzi Màkürù-nyutsi ndi narù dhu nòvò rǒ ìndrù tò ìmbà ùdú òdó na. ²⁰ Ìma ní Yèsù Krístò ìvi òvòna rǒ ale, ìmbà dhu rí'ì ìmbi-dzà ò mà mí'ì

kòmbí dhu màtí. Nírò, nyàtsò nyí dùdú, ndíní ma mabá tí obi, motè ìmbà ùdú ódó na, àdhàdhì ma màkàná motè dhu bhèyi.

Bhàruwà ríku ònà rò ovita
(Kòl 4.7-9)

²¹ Dòkíkò, yà atdíđò ma mózè adòdu, àkàkà dhu bhèyi arí àlě tó Ádrùngbàlè Yèsù bhà kasu ònzi kóró kàsùmì ǒ kasutále, ní rí ndi pbàkà màkùrù òvò fùkù, ndíní nyí nyuni tí ìngbà ófò ǒ màtí ma mí'ì dhu mà, ìngbà dhu bhèyi màtí ma mí dhu ònzi dhu màná. ²² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòvì ka tikù ò, ndíní mà múda ònà dhu òvò tí fùkù, ndàdù afíkù àbhù ròtsì obi.

²³ Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà àlě tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò màná náká 'àbhù nyí, kóró adódu tírò, nyòkò màrùngà ǒ, àzè ǒ, ndirò a'uta màná dhu ǒ. ²⁴ Kàgàwà bhà ídzinga náká ndi'ì yà àlě tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò nózè ìnzì rádù iku àzè nì ale nà kóró.

Filipi

ò pbàkrístò tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yèsù bhà uvitatále Pòlò mà odhìna Sílà màna náapè ndi ùnò Ídzi Màkürè wemberè tí Filipì tó kigò ò bhà tò, abádhí ràdù kànisa àngebe ì ale tò (Kas 16.12-40). Ndi kigò ì'ì Màkèdòniyà tó pbìrì ò, ndi Màkèdòniyà ràdù ì'ì Pbagìrìkí tó pbìrì-ròrò. Filipì tó kigò ò kànisa ni'ì ndi wemberè tí ka kangbe Ùlayà tó pbìrì ò kànisa.

Pòlò andí yàrí bhàruwà imbi ò ndi ndi'ì rórò, mbèmbè azà kumi dóná atdí nà ato úda ndi Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Ka kirè nga ndi imbi ri'ì Romà tó kigò ò. Filipì tó kigò ò ábhǒ pbàkrístò ni'ì inzi ní Pbayàhúdì. Ní Pòlò andí bhàruwà abádhí tò, ndíní ndi ndabhè tí abádhí-afí ròtsi obi nǐ, ndirò ndíní ndi ndonzi tí abádhí rikò pòtsó fíyó a'uta ò, ndirò ròkò dhèdhe ò (Fil 1.25). Ròsè dòtsí, kǎdù òtsò ábhù abádhí tò, yà fínda abádhí úbho perè-okú dò rò (1.5; 4.10-20).

Bhàruwà-nyàti ka kòhù tí dhu

- Pòlò rǐ òtsò ádù Kàgàwà tò Filipì tó kigò ò pbàkrístò-okú dò rò, ndàdù abádhí ndi ndòzè tí dhu òvò abádhí tò dhu (1.1-11).
- Pòlò rǐ'ì imbi ò Ídzi Màkürè ùno ndi ndarí dhu-okú dò rò, pbétù, inè kà rǐ'ì imbi ò rórò, ndi Ídzi Màkürè ràdù àmbe àrà dǒ angyi tí dhu (1.12-26).
- Pòlò rǐ Filipì ò pbàkrístò ònzi ròkò atdínga ò, ndirò ròkò yorowà ò Yèsù bhà ófò ò dhu (1.27-2.18).
- Pòlò rǐ odhìna Timòtewù mà Èpàfròditò màna ònzi ndòvi Filipì, ndíní ànyì pbàkrístò-afí nabhè tí ròtsi obi dhu (2.19-30).
- Pòlò rǐ pbàkrístò ònzi ròdò ì tìtò tò màlímò rǒ rò dhu mà, kà rǐ abádhí ònzi rikò pòtsó fíyó a'uta ò dhu màna dhu (3.1-4.9).
- Pòlò rǐ òtsò ábhù Filipì ò pbàkrístò tò abádhí íbhò fínda perè-okú dò rò dhu (4.10-20).
- Bhàruwà rikù dóná rò ovita nǐ Pòlò rǐ pbàkrístò òvi dhu (4.21-23).

Pòlò rǐ Filipì ò pbàkrístò nóvi dhu

¹ Ìma Pòlò, Timòtewù màna, mà'ì ní Yèsù Krístò bhà ino. Ma màndí yàrí bhàruwà fùkù, nyí kóró, yà Filipì tó kigò ò nyí nyáròko, ndirò yà Yèsù Krístò-nyutsi nyí nyarí'ì Kàgàwà bhà ale tí rò. Ndirò, ma màndí ka átò fùkù ádròdrǒ ale mà diyakónó màna tò. ² Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tò Ádrungbǎle Yèsù Krístò màna nǎkǎ 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò màrùngà ò.

Pòlò rǐ ndìtsò Filipì tó kigò ò pbàkrístò dǒ dhu

(Kòl 1.3-11)

³ Ma marí òtsò ábhù bìllìnganà pbàkà Kàgàwà tò nyí ma mìrè rò. ⁴ Kóró kàsùmì ò ma mí mìtsò dükù kóró rò, ma marí mìtsò dhèdhe nà. ⁵ Obhó tí, ròpè ndi yà nyí nyakò Ídzi Màkürè ònà idho ò rò, rìrà àhù kòmbí nga ò, àlè kùngbò àlè nyí màna ndi Ídzi Màkürè t'únòta-kàsù ò. ⁶ Obhó dhu tí ma mà'ù dhu ní: Kàgàwà, a'uta tò yàrí ídzi kasu nǒpè nyakutsi ale, rǎrì kònzì

ònzì, ndàrà ìtònà Yèsù Krístò ríngò ònà idhò ò. ⁷ Dhu àkà obhónánga dǒ mí'ì wǒrì irèta nà okúku dǒ rò nyí kóró, ma marí nyírè afidu ò bilínganà dhu-okú dǒ rò. Obhó tí, nyí nyúngbò nyí atdíkpá ima mànà yà Kàgàwà íbhò idù ídzinga ò, yà inè ma mí'ì kòmbí imbi-dzà ò ònà kàsùmì ò màtí, yà ma múbhi mugyè rǒ Ídzi Màkürù-okú dǒ rò, mambe kùnò dǒ indrù tò obì nyú nà ònà kàsùmì ò màtí. ⁸ Obhó tí, Kàgàwà nyú mà nùni wà dhu ma ròzè nyí atdídǒ, nyí kóró yà Yèsù Krístò òzè nyí nǐ àdrùngbà àzè-tidò nǐ.

⁹ Ndirò yàrí ní ndi Kàgàwà-fó ma mónzina pbàkà itsòta ò dhu: kà ràkà ndàbhù fùkú àzè risè ndi atdídǒ nzínziku ò, inga t'únita ò ndirò dhu-ònga t'òvòta ò, ¹⁰ ndínì nyí nyadù tí idzi dhu tí nyí nyàkà nyònzì dhu nóvò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò ríngò yà adzi ò nínganí, nyí nyiláya kà-nyìkpò ò, nyí'ì mbà nzére dhu tí ka kózùna dhu nà nyukutsi. ¹¹ Fùkú ípirònga ò, nyí nyadù ì'ì obhónánga tó mùtsò nà abhàbhó nyú, Yèsù Krístò rǐ kasu ònzì nyukutsi nídhunì. Ndirò ndi dhu ì àla rò, indrù rádù Kàgàwà ilè, 'àdù ífanà.

*Ídzi Màkürù rǎrà angyi tí àzèmbè Pòlò rǐ'ì imbi ò rórò dhu
(Mrk 9.38-40; Ròm 14.7-8; 2Kò 5.1-9)*

¹² Àba Kàgàwà-nǎnzó, ma mòzè nyùni dhu ní, yà rùdú ndi nónzì dhu rónzì Ídzi Màkürù dzùnà obhó nyú ràrà angyi. ¹³ Obhó tí, liwali bhà idzá ale kóró, kóró ngùkpà ale mànà, nùni wà dhu ma rǎrǐ'ì imbi-dzà ò Krístò tò ma mǎrì kasu ònzì dhu-okú dǒ rò. ¹⁴ Ima ka kósò dhu-okú dǒ rò, ábhò pbàkrístò nyú nǎpbà afiyya Ádrùngbàle Yèsù rǒ, 'àdù ì'ì obì nà atdídǒ, 'àndò Kàgàwà bhà Òte ìmbà òyá odóna. ¹⁵ Obhó tí, abádhí nzínzì ò atdídhená ale rǐ Krístò dǒ Ídzi Màkürù ùno adha tó afiyya nà, ndirò agòta tó afiyya nà. Pbétù, ngùkpà ale rǐ kùnò idzi afiyya nà. ¹⁶ I ale rǐ kùnò ò òzè ma nǐ àzè-okú dǒ rò, abádhí nùni wà dhu, ma rǎrǐ'ì imbi ò ndínì ma mugye tí ima Ídzi Màkürù dǒ dhu-okú dǒ rò. ¹⁷ Pbétù, kòkò ngùkpà ale rǐ Krístò dǒ Ídzi Màkürù ùno agòta tó afiyya nà, ndirò abádhí tó irèta rǐ'ì nzére. Abádhí rǐ inga irè ì rǎrǐ àpbè ìtrǒ dùdù imbi-dzà ò. ¹⁸ Nírò, ndi dhu mà rónzina dhu rǐ'ì mbá! Dhu apé ì'ì abádhí tó irèta rǐ'ì nzére dhu tí, ndirò ngàtsi nǐ obhó dhu tí, ní Krístò dǒ màkürù ka kòvò wà. Ní ndi dhu-okú dǒ rò idhèdu ìka wà ndi. Ndirò idhèdu rǎmbe ndika dǒ ìkà tí tí.

*Pòlò òzè ndilè Krístò nyìkpóna nà ndi ndí'ì rò,
ndirò ove màtí dhu rǐ'ì rò dhu*

¹⁹ Obhó tí, ma mùnì wà dhu fùkú itsòta-okú dǒ rò, ndirò Yèsù Krístò bhà Alafí tó màdzànà-okú dǒ rò, ma rǎrǐ ògù ògù. ²⁰ Yà ma mí dhu òdò, ndirò yà ma mí dhu-atdyú òho atdídǒ dhu bhèyi tí, nyèdu àbhà rǐ rìwà atdí dhu mà rǐ'ì mbà. Pbétù yà kóró idhò ò ma marí Krístò ilè dhu bhèyi tí, ma móngo kilè kóró pbàkà obì nà, dhu apé ì'ì ma mǎdi nyìkpòdu nà ndirò ngàtsi nǐ ma mǒvè dhu màtí. ²¹ Obhó tí, idù, pbàkà ípirònga ní Krístò, ndirò òvè ma mǒvè dhu ní idzi dhu nyú ròsè. ²² Pbétù dhu apé ì'ì ípirònga nà ma mí'ì dhu rǐ'ì atdídǒ àkà pbàkà kasu-okú dǒ rò dhu tí, ní ma mùnì nzá ma mǎdù òvòna dhu. ²³ Obhó tí ma mí'ì óyò dhu nzínzì ò: ma mí atdyúna òho dhu ní mahù yàrí ípirònga ò rò, mǒwù òko atdíkpá Krístò mànà. Ndi nàmbènà ndi ì'ì idzi dhu nyú ròsè atdídǒ. ²⁴ Pbétù àkàkà dhu nyú ròsè atdídǒ ní, mǎdi ípiròrò okúku dǒ rò. ²⁵ Nírò inè ma mí'ì a'uta nà

wò dhu dǒ nǐdhuñí, ma m̀̀ni dhu àdǐ ma r̀̀r̀ì àdì. Mǎ móko atdíkpá nyí mànà dz̀̀nàku t'̀̀ónzita tò, ndíní nyí nyabá tí otu nyòwù angyi, nyàdù ì'̀̀ì dhèdhe nà f̀̀ùkú a'̀̀uta ǒ. ²⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi, idhèku r̀̀ì ndìkà atdídǒ Yèsù Krístò-nyutsi, nyí nyí kàdu ma tdítǒ tikù ǒ dhu àlà rò.

Pótsó ka k̀̀ko a'̀̀uta ǒ dhu

²⁷ Nyí nyáká nyí'̀̀ì Krístò bhà Ídzi M̀̀k̀̀r̀̀r̀̀ r̀̀̀dhèna dhu nà ndi nàko m̀̀tsò nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ìmbá ma m̀̀rà nyàndà ndirò ng̀̀tsi nǐ, ìmbá ma mádi ìnzì m̀̀rà nyàndà, ní ma mòzè d̀̀tsí mirì dhu ní, nyí r̀̀kò wà pótsó f̀̀kú atdí irèta ǒ, ndirò nyí kóró atdíkpá, nyí r̀̀r̀ì ìla ùgye atdyúku nyú nà, yà àlè ká'̀̀ù Ídzi M̀̀k̀̀r̀̀r̀̀-okú d̀̀ rò. ²⁸ Àpé nyàbhu f̀̀kú òmvù-òdò risì ùkù akèkpá m̀̀tí. Ní f̀̀kú m̀̀nzì ràdù dhu itè abádhí tò iwà abádhí r̀̀wí, pbètù f̀̀kù kà r̀̀tèna dhu ní iwà nyí r̀̀gu. Ndirò ndi dhu náhu Kàgàwà bhà rò. ²⁹ Obhó tí, Krístò nàndà dhu nǐ Kàgàwà ábhu ídzinga f̀̀kù. Ndi ídzinga ní nzí ká'̀̀u nyí nyí dhu kèlè, pbètù kòkú d̀̀ rò nyí nyí àpbè àbà dhu mà átò. ³⁰ Kòmbí nyí nyungbò wà nyí atdíkpá ima mànà ìla t'̀̀úgyeta-otù ǒ. Ndi ìla ní yà iwà nyí nyála ma múgyena ró, ndirò yà ìnè ma m̀̀'̀ì ma múgyena ró kòmbí m̀̀tí ìla.

2

Krístò bhà yorowà mà, kàbhà ádr̀̀ngbànga mànà (Ròm 15.1-7; 2Kò 8.9; Kòl 1.15-20; Èbr 1.1-4)

¹ Àbanǐnzó, nyí nyapè ì'̀̀ì Krístò-nyutsi nyí nyóko dhu nábhu nyí nyòtsi obi dhu tí, nyí nyapè ì'̀̀ì kàbhà àzè nábhu afìku ròtsi obi dhu tí, nyí nyapè ì'̀̀ì Hìlǎ-Alafí mànà nyí nyungbò nyí dhu tí, nyí nyapè ì'̀̀ì izu àbà ka kí ìndr̀̀ d̀̀ dhu tó ale-afí nà nyí nyí'̀̀ì dhu tí, ² nírò, nyàbhu idhèdu r̀̀ka ndi atdídǒ, atdí irèta ǒ nyí nyóko dhu-otù ǒ. Nyòzè nyí nzínziku ǒ Krístò náazè nyí dhu bhèyi, atdyúku ràdù ì'̀̀ì atdí dhu d̀̀ tí. ³ Àpé nyòngò atdí dhu mà nónzì agòta tó ale-afí nà, ndirò ìmbá t̀̀na nà ivita tó ale-afí nà. Nyòngò òko yorowà nà nzínziku ǒ, ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínziku ǒ ròzù òdhinà ádr̀̀ngbàle tí ròsè d̀̀na nà ndítirò. ⁴ Ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínziku ǒ náká nzà ndòné ídzinga f̀̀ndà tí ndítirò, pbètù kàkà ndòné ka ng̀̀kpà ale tò átò.

⁵ Nyí nyáká nyí'̀̀ì nà nzínziku ǒ ófò ní, Yèsù Krístò ì'̀̀ì nà nyunatsi ófò.

⁶ Ròpè ndi d̀̀na-kpa ǒ rò, Àbadhi ní'̀̀ì Kàgàwà nyú bhèyi, pbètù kázù nzà Kàgàwà bhèyi ndi ndí'̀̀ì dhu, r̀̀'̀̀ì ndi ndi ndádù ndìpbì r̀̀nà dhu tí.

⁷ Kùbhà pbìndà ádr̀̀ngbànga kóró, kugù ndi ìndr̀̀ bhèyi, ndádù ndùgèrè ndòngò ìno tí.

⁸ Kífo ndi obvò ndítirò ndífù Kàgàwà, r̀̀rà àhu ndi ndóvè dhu ǒ. Ndi kàbhà òve ní'̀̀ì mùsàlabhà d̀̀ òve*.

⁹ Ní ndi dhu-okú d̀̀ rò, Kàgàwà nyú ndítirò nídzí ka orú nyú atdídǒ, ndàbhu kóró ovo d̀̀nǎ òsè ovo kà tò.

¹⁰ Kàgàwà avò ndi ovo kà-d̀̀, ndíní ndi ovo r̀̀, yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsi: yà orù-akpà ǒ arí'̀̀ì ìpìr̀̀ngà nà ale mà, yà adzi d̀̀ arí'̀̀ì ale mà, kà-tsi arí'̀̀ì ale mànà kóró nùuko tí otdyàya-do kònzí.†

* 2:8 2.8 M̀̀sàlabhà d̀̀ P̀̀b̀̀r̀̀m̀̀ à ǹ̀éutónà ale ní, ádr̀̀ngbà afátá-okú d̀̀ rò ka kòtdì ànyàna ndíní ka koho tí ale. † 2:10 2.10 Ísa 45.23-24. Adzi-tsi nga tí ka kátina ní ùv̀̀ve ale náarowu ì nga.

11 Ndirò kǎnzì ka, ndíní kóró ale nóovo tí dhu, 'àti: Yèsù Krístò ràrì ndi Ádrùngbǎle. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró ale rádù Kàgàwà Àba nílè.

Krístò bhà yorowà tó ǒfò idyi ka kí dhu

12 Nírò òdhídù, yà atdidò ma mòzè nyí rò, nyí nyí'ì ifuta nà yà tikú ma mí'ì ònà kóró kàsùmì ǒ. Ní, nyí nyàkǎ nyǒnzì ka atdidò ròsè kòmbí, yà ìmbǎ ma mí'ì atdíkpá nyí mànà rò. Nyí nyàkǎ nyǒngò iwà nyí nyábà ògù dhu itè kàsùku tó idzi itse-otù ǒ. Nyí nyàkǎ nyǒnzì kasu fùkú a'uta ní kóró ifuta nà Kàgàwà-ònzì. 13 Obhó tí, Kàgàwà ní ndi rí kasu ònzì nyukutsi, ndàbhù nyí nyòzè dhu nyǎdù dhu ònzì àdhàdhì ndi nyú ndi ndùdhe ka dhu bhèyi.

14 Nyí nyàkǎ nyǒnzì ingbàtí ìli ndi dhu mà ìmbǎ onungonungǎ na, ndirò ìmbǎ agótá na. 15 Ndi dhu bhèyi ní ndi nyí nyádù ì'ì ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyuyatsi ale tí, ndirò Kàgàwà-nyíkpò ǒ ìlá ale tí. Nyí nyádù ì'ì Kàgàwà bhà nzónzo nyú, yà ìmbǎ arí'ì otsu nà yà adzi ǒ nzérenгатále, ndirò iwà úwí Kàgàwà rò rò ale nzínzì ǒ ale tí. I ale nzínzì ǒ, nyí nyí'ì àdhàdhì awáwù bhèyi yà adzi ǒ, 16 nyámbe ípirǒnga àbhù rí Ǔte nóvò dǒ abádhi tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò ríngo nínganí, ma madèya mìlè okúku dǒ rò, inzà nzínziku ǒ ma mǒnzì kasu mà, obidu mànà núwí kokórò nídhuni. 17 Ka kí mbǎ ìma mà òho, ní azùdu ní'ìna àdhàdhì yà perè tí ka kúbina Kàgàwà tò izǎ dǒ ka karúdhóna òvayi bhèyi. Ndi perè ní yà Kàgàwà nyí nyá'ù ní fùkú a'uta mà, Kà tò nyí nyarónzina kasu mànà. Ní idhèdu níka wà ndi, ndirò àlè-idhè níka wà ndi atdíkpá nyí mànà kóró. 18 Nyí mà átò idhèku náká ndika ndi, ndirò ndi idhèku àká ndika ndi atdíkpá ima mànà.

*Polò rí Timòtewù mà Epàfròditò mànà-kàsù ifù dhu
(1Tè 3.1-11; 1Kò 16.15-18)*

19 Ádrùngbǎle Yèsù òzè ní, ma mòhò dhu-atdyú movi Timòtewù ngúfe idho dzidǒ tikú ǒ, ndíní afidu abá tí obi dèkú ma mábàna màkùrù nǎ. 20 Obhó tí, ma mí mbǎ ì'ì ngàtsi ale yà fàkǎ ìrèta rádù ndàko mànà nà, ndirò yà nyí nàndà dhu dǒ rádù atdyúna ìli obhó nyú ale. 21 Ngùkpá ale kóró náarónena dhu ní gàsàya ònzì rádù itírò dhu, pbétù abádhi arí nzi inga ìrè Yèsù Krístò bhà dhu dǒ. 22 Nyí nyú, nyí nyùnì wà ingbà dhu bhèyi matí Timòtewù nyú nditírò nítè ndi, iwà àká ale tí dhu. Obhó tí, kǒnzì Ídzi Màkùrù t'únòta tó kasu atdíkpá ma mànà, àdhàdhì ngbángba arí kasu ònzì àbanà mànà dhu bhèyi. 23 Nírò, ma mòzè dhu ní, movi ka tikú ǒ, rùdú rí ndònzì yà ima ka kósò rò dhu dǒ ma mí awáwù àbà rórò tí. 24 Ima, ma mà'ù wà dhu atdidò, Ádrùngbǎle Yèsù òzè ní, ima nyú ma-tírò ma ràrì àrà àrà nyàndà átò ngúfe idho dzidǒ.

25 Pbétù, ma mála àkǎká dhu tí dhu ní'ì madu àlè t'ádòna Epàfròditò tó tikú ǒ. Ka ní ndi kasu tó òdhèdu, yà atdíkpá mà marí Ídzi Màkùrù tó ìla ùgye mànà ale. Ka ní ndi nyí nyí'ì kàsùdu nonzi tí mùdzùna-atdyú nà ma mí'ì rò ale. 26 Kí'ì dhu-atdyú nà atdidò ndàla nyí kóró tǎtǎdǒ, ndirò kà-afí úbhi inga ìrè rǒ atdidò iwà nyí nyírì ndi ndí'ì andi nà dhu dhu-okú dǒ rò. 27 Obhó tí, kí'ì andi nà mbèmbè ndòvè, pbétù Kàgàwà nábà izu kà-dǒ,

‡ 2:25 2.25 Epàfròditò ní ndi Filipi tó kigò ǒ pbàkrístò náavi ràrà fíyò perè nà Polò tò imbi ǒ. Ní ka ní ndi ubhína ndàdu rǒ Polò àndi bhàruwà nà.

ndirò inzì ní kà-dǒ tí atdirò, pbétù, dùdú màtì átò, ndínì ìmbà ma mí'ì tí izu nà ngàtsi izu dò. ²⁸ Nírò ma móvì ka tiku ò tsàkàtsàkà, ndínì idhèku ika tí ndì kálà nyí nyí tdítdǒ rò, ndirò ndínì pbàkà izu adù tí òngo ake olù. ²⁹ Nírò, dhu àkà nyàkò àbadhi ádrùngbǎ dhèdhe nà atdidǒ Ádrùngbǎle Yèsù-nyutsì. Nyí nyàkà wà nyàbhù ifuta wò dhu bhèyi ale-tidǒ tò. ³⁰ Obhó tí, Krístò bhà kasu-okú dò rò nga ní ndì kàtsù ndòvè ní. Kàtsù ndiwí pbìndà ípirònga yà inzì nyí nyàm̀bènà iwu nà nyí-tírò idù mùdzàna tó dhu nà ndì ndàrà irà rǒ idù rò.

3

Kàgàwà arí indrù òzè obhónángatále tí nǐ idzi ófò

¹ Ní kòmbì abanǎnzó, idhèku àkà ndìka ndì Ádrùngbǎle Yèsù-nyutsì. Mabhù rí inzì mandì dhu fùkù tdítdǒ, yà iwà ma mandì angyi fùkù dhu dǒ dhu rí'ì mbà. Ndirò fùkù, ndi dhu ní nyòdò rádù dhu. ² Nyàndà nga mbèyi nzére dhu ònzi arí ale nà, kǒkò itsè, yà ale-ònzìnga òbholo ka kí dhu tò màndu dǒ tí ikò ale. ³ Àlè ní ndì obhónà ale-ònzìnga t'òbholo ta nǐ ka kóbhòlò onziyànga ale. Obhó tí, àlè kárí Kàgàwà ùlè kàbhà Alafì bhà undata nǐ, ndirò àlè-idhè náarí ndìkà Yèsù Krístò-nyutsì. Àlè nyú, àlè kílì nzá àlè-atdyú ale-ngbò tó dhu dǒ tí ndínì àlè kabá tí ògù otùna ò. ⁴ Pbétù ima mà átò, ma mí'ì ìnè mìli atdyúdu ale-ngbò tó dhu dǒ. Ní ngàtsi ale mà náapé atdyúna ìlì ale-ngbò tó dhu dǒ, ní atdyúdu nóse wà kàbhà-tsí dònà. ⁵ Ònzidú nga ka kàbhòlò àrù rí idhòdu isé idho ò. Ima ní Mùsrayeli, Bènyàminì-dhù bvù ale. Ndirò ima ní Mùèbràniyà nyú, Pbàèbràniyá tó mùdzukuru. Ndirò Pbàyàhúdì tó Úyátá nàndà dhu ò, ima ní'ì Mùfàrisayò. ⁶ Fàkà Úyátá Pbàyàhúdì tírò ma mífù atdidǒ dhu-okú dò rò, ma mí'ì nà òbi ní Kànìsà rǒ ma màvu atdidǒ nǐ. Ndì Úyátá àvi kongò ifunà obhónánga tó dhu nàndà dhu nǐ, nzére dhu tí ka kádù òzèna dhu ní'ì ìmbà nyudutsì.

⁷ Pbétù kóró kòrí dhu ní'ì idzi dhu idù. Ní kòmbì, Krístò-okú dò rò ma mòzè i dhu rí'ì ìmbà tǐya nà dhu tí. ⁸ Obhó tí, inzì afidu rùguru rǒrò, ma mòzè kóró dhu rí'ì ìmbà tǐya nà dhu tí, yà Yèsù Krístò pbàkà Ádrùngbǎle ma m̀ni dhu tò ádrùngbǎnga-okú dò rò. Kókú dò rò, ma ma'ù wà midzò mà kóró dhu rǒ rò, madù òzèna rí'ì àdhàdhì izi bhèyi, ndínì ma màbá tí Krístò, ⁹ madù motù nyanatsi. Kàgàwà arí mòzè obhónángatále tí, inzì ní Úyátá ifù ma marí dhu-okú dò rò. Pbétù kárí mòzè obhónángatále tí Krístò-okú dò rò. Kàgàwà ní ndì obhónánga tó perè ùndo arí indrù tò ale. Ndirò, Kárí kùndo fiyò ale ní Krístò ná'ù ale. ¹⁰ Ma mòzè dhu ní, m̀ni Krístò, Kà rádù kasu ònzi nyudutsì ádrùngbǎnga tó òbi nà àdhàdhì Kàgàwà anzi kasu ádrùngbǎnga tó òbi nà, ndàbhù Krístò ringbè ndì òve-bvù rò dhu bhèyi. Ngàtsi dhu ma mòzè ní, màbà àpbè Krístò-okú dò rò àdhàdhì Kàbà àpbè okúdu dò rò dhu bhèyi, madù ma'ù mòvè Kókú dò rò àdhàdhì Kávè okúdu dò rò dhu bhèyi. ¹¹ Ndì dhu bhèyi ní ndì, ma mí'ì a'uta nà ìngbè ma ringbèya ma átò òve-bvù rò.

Dhu àkà kadzi ale ongu nà tí, ràrà àhù kùtsà ka kówu dhu ò

¹² Ma mòzè nzá màtì iwà ma ràrà àhù Krístò ùnì ma mí àkà àkà dhu bhèyi dhu ò, ndirò ngàtsi nǐ, iwà ma r̀ngò àkàkà ale tí. Pbétù ma màdzi wà ma ongu nà tí, ndínì ma mìli tí ma Krístò bhèyi. Obhó tí, Yèsù Krístò nòpì wà ma mí'ì pbìndà ale tí. ¹³ Abanǎnzó, ma mòzè nzá ma ma-tírò iwà

ma màrà àhu ndi ófò ọ́ dhu tí, pbétù ma m̀onzi atdí dhu k̀èlè: ma màdzo dzidu d̀ò ma m̀bhà dhu r̀ò r̀ò, madù àm̀be obi ọ́nzi d̀ò ndíni ma m̀bá tí yà angyinà r̀ò r̀í'í idù dhu. ¹⁴ Ní, ma màdzi wà ma ongu nà tí, ndíni ma m̀bá tí idù perè ndi ongu ẹ̀tsà ma m̀ràrà i. Kàgàwà r̀í àlè ụ̀nzi ọ̀r̀-akpà ọ́ r̀ò ndíni àlè kabá tí ndi perè Yèsù Krístò-otù ọ́. ¹⁵ Nírò àlè'í k̀óró, yà iwà àlè k̀ó'ò àlè-afí ọ́nà r̀ò r̀ò, àlè k̀àkà àlè r̀í'í wò atdí irèta nà tí. Ndirò dhu apé'í inè nyí nyí'í vurò irèta nà dhu tí, ní Kàgàwà r̀í awàwà itè itè f̀ùkù ndi dhu d̀ò. ¹⁶ Inè màtí i dhu r̀í'í r̀ò, dhu àkà àlè r̀am̀be ọ̀tse d̀ò angyi tí yà iwà àlè k̀ópè ongu nà.

¹⁷ Abanínzó, nỳngu pbàkà ọ́fò. Ndirò, nỳd̀í nỳkpókù yà m̀á mítè f̀ùkù ọ́fò ọ́ arúbhi ale-r̀ò. ¹⁸ Obhó tí, àbhó ale nỳú r̀í inè yà Krístò bhà m̀sàlabhà d̀ò r̀óte Ídzi M̀àkùr̀ù nàsà. Ní, ma m̀óvò wà dhu f̀ùkù ibí-g̀una, ndirò k̀àní ma mí k̀òvò k̀ombí f̀ùkù tdítđ nỳidu-dha nỳú nà, ¹⁹ abádhí r̀í f̀iyọ́ ipír̀ngà iwí yà inzi aráve dhòdhóhóngà nà k̀azu ọ́. Abádhí tó m̀ng̀ù ní ọ̀ya. Abádhí r̀í 'ilè ní ilèta ní nỳiya àbhù r̀í r̀iwù. Ndirò, abádhí tó irèta r̀í'í yà adzi ọ́ dhu d̀ò tí. ²⁰ Àlè'í na, àlè ní ọ̀r̀-akpà ọ́ bhà. Ndirò, yà àlè karódonà àlè tó Ọ̀gùba, Ádr̀ngbàlè Yèsù Krístò níiraya ányirò. ²¹ K̀ẁẁya yà iwíngà tó àlè-nghò, ndùgèrè r̀òfò ndi ádr̀ngbà awàwà tó nghòna nà. K̀onziya ndi dhu ní obi ní yà k̀óró dhu d̀ò ndi ndarí'í ádr̀ngbàngà nà ní obi.

4

Pòlò r̀í sedzà àbhù Filipi ọ́ bhà tó dhu

(Fil 2.1-3; K̀òl 4.2; 1Tè 5.16; Yàk 3.17-18; 1Pé 5.7)

¹ Ní wò dhu-okú d̀ò r̀ò, yà atdíđ ma m̀ozè nỳí r̀ò àbanínzó, ma m̀onzi nỳí nỳkò p̀ótsò Ádr̀ngbàlè Yèsù-nyutsi. Nỳí ní ndi nỳí nỳí'í pbàkà dhèdhe tí, ndirò ma m̀báya m̀lèmə̀tá tó perè tí. ² Ma mítdè nyi Èòdiyà, ndirò ma mítdè nyi Sènetùkà, nỳí nỳakà nỳòkò irita ọ́ Ádr̀ngbàlè-nyutsi. ³ Ndirò inyi átò, yà atdíđ ndi nífu kasu tó odhídu, ma m̀onzi nyi nyonzi k̀òkò vèbhàlè dzànà, r̀ungbò ì f̀iyọ́ irèta ọ́. Obhó tí, abádhí ádzi ì atdíđ atdíkpa ima mànà Ídzi M̀àkùr̀ù t'únòta tò. Abádhí nzinzi ọ́ r̀í'í átò ní K̀èlèmeti mà, kasu tó ngùkpà odhídu mànà. Abádhí k̀óró ǹóvò r̀í'í inè ipír̀ngà tó bhùkù* ọ́.

⁴ Idhèku àkà r̀ika ndi k̀óró idho ọ́ Ádr̀ngbàlè Yèsù-nyutsi. Tdítđ ma màtina: Idhèku r̀akà r̀ika ndi!

⁵ F̀ùkù iỳngà nàkà k̀óró ale r̀ani. Ádr̀ngbàlè r̀ingo dhu r̀í'í f̀yèr̀ò.

⁶ Nỳí nỳakà nzá nỳitù afiku atdí dhu ní màtí. Pbétù k̀óró dhu ọ́, nỳí nỳakà nỳonzi nỳí nỳí atdyúna oho dhu Kàgàwà-fó itsòta ọ́ ndirò k̀itdè nỳí nỳí r̀ò r̀ò, nỳádù ọ̀wu ọ̀tsò àbhà r̀ò kà tò. ⁷ Nírò ní ndi Kàgàwà bhà m̀aràngà, yà k̀óró ale tó irèta dònà ọ̀sè, ní r̀àdù afiku mà f̀ùkù irèta mànà ǹódò Yèsù Krístò-nyutsi.

⁸ Kà r̀iku dònà r̀ò ní àbanínzó, nỳongò f̀ùkù irèta ẹ̀li obhóná dhu tí r̀í'í k̀óró dhu d̀ò, ifuta tó k̀óró dhu d̀ò, obhónànga tó k̀óró dhu d̀ò, Kàgàwà-nỳkpò ọ́ ilà k̀óró dhu d̀ò, ale-nỳkpò ǹòfò k̀óró dhu d̀ò, àkàkà k̀unò idzi k̀óró dhu d̀ò, ndirò k̀óró dhu ilèta nà àkà mà, m̀tsemèrè nà àkà mànà d̀ò. ⁹ Ní, nỳí nỳakà nỳongò ọ́nzinà dhu ní yà f̀ùkù ma m̀úche dhu, yà fidu

* 4:3 4.3 Upf 3.5

rò nyí nyáko dhu, yà nyí nyírì tsùdú dhu, ndirò ma mónzina ró nyí nyála dhu. Ní mārùngà ìbho arí Kàgàwà ràdù ì'ì atdíkpá nyí mànà.

*Pòlò rí òtsò àbhù Filipi ò bhà tò dhu
(2Kò 9.6-15; Fil 1.7; Èbr 13.5,16)*

¹⁰ Ma mábà dhèdhe abho Ádrùngbàle Yèsù-nyutsi, ma màla nyí nyírè ma, nyónzi dzùnadu tditdò rò. Obhó tí, ma mòzè nzá mati, nyí rádzo rùdú rò, pbétù nyí nyábà nzá ndi fangà, nyitè inè nyí nyí'ì mirè nyí nyí ró dhu idù. ¹¹ Ndirò, ma mènò nzá dhu wò dhu bhèyi, dhu òtdì ndì rùdú dhu-okú dò rò. Obhó tí, ma múni wà ma ìnzí yà ma mí'ì òná ófò rí mɔnzi nzère dhu nà. ¹² Ma múni wà ma ìmbà dhu rí'ì fudù rórò ma mádi dhu nà, ndirò ma múni wà ma ònzi ò ma mádi dhu nà. Kóró ngari ò, ndirò kóró ófò ò, ngbòdu ófò wà ndi àle ma mále, ndirò àwù nà ma mádi dhu nà, ònzi ò ma mádi, ndirò ngátsi ní dhu òtdì ndì rùdú dhu nà. ¹³ Ádrùngbàle arí ndi òbi ìbho idù mɔnzi kóró kòkò dhu ní. ¹⁴ Pbéù, nyí nyónzi dhu mbèyi nyápbò nyí atdíkpá ima mànà pbàkà àpbè ò.

¹⁵ Nyí, Filipi ò bhà, nyí nyùnì wà yà dhu mbèyi nyé: ma ráhu fùkú pbirì Màkèdòniyà ò rò yà ma mópè múnò Ídzi Màkùrè fùkú dhu-dzidò. Ndi kàsuni ò rò ndi nòpè rò, nyí'ì kèlè ní ndi kóró kànísá nzínzi ò nyí nyónzi dzùnadu nyí nyíbhona ndirò ma mábàna fùkú rò dhu-otù ò. ¹⁶ Tèsàlònikà tó kigò ò ma mí'ì rò màtí, nyí nyívi mùdzùná idù ibí-gùna nyé, ma mí atdyúna òho dhu-okú dò rò. ¹⁷ Ma mòzè nzá mati, ma mónena dhu rari mako perè kèlè, pbétù ma mòzè dhu ní Kàgàwà ràso nyí atdídò yà idù nyí nyónzi ìdzinga-okú dò rò. ¹⁸ Obhó tí, ma mí'ì inè kóró dhu nà, ndirò ma mí'ì kà nà atdídò ròsè. Kòmbí, iwà Èpàfròditò níbhò fùkú perè kóró idù dhu-okú dò rò, ma màkà wà ma mí atdyúna òho dhu ní. I perè rí'ì àdhadhì yà mbèyi róngu akye bhèyi, ndirò yà iwà Kàgàwà à'ù, ràdù nyìkpóna òfò kàzu ò ka kùbì ìzà tó perè bhèyi. ¹⁹ Ní, pbàkà Kàgàwà rí nyí nyí atdyúna òho kóró dhu nítrò fùkú, Yèsù Krístò-otù ò, pbìndà ònzi tó ádrùngbànga tó awàwà ka kàndà rò. ²⁰ Kàgàwà, àlè t'Ábanà náká ilèta nà dhòdhòhóngà nà. Àminà.

Bhàrùwà ríku dòná rò ovita

²¹ Ovi nyòvi Kàgàwà bhà ale kóró, Yèsù Krístò-òvò rò. Mǎ mí'ì mànà atdíkpá adódu nóvi nyí. ²² Ndirò, Kàgàwà bhà ale kóró, ròsè dòtsi ní kòkò kámá dò ádrùngbà kamà, Kàyisara bhà idzá rí'ì ale nóvi nyí átò.

²³ Ádrùngbàle Yèsù Krístò àkà ndàso nyí.

Kòlòsayi

ò pbàkrístò tò Pòlò andí bhàrùwà

Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàrùwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándi ka mbèmbè azà kumi ato ùdà ndi Yèsù ka kúgù dhu-dzidǒ rórò. Ka kàrè nga kà randí bhàrùwà Rómà tò kigò ò ndi ndí'ì imbi ò rórò (4.3,10,18). Ányì kǐ'ì dóna ùbhǒ ka karí atdí idza ǒ (Kas 28.14-31). Ka ní'ì inzà àpè àrà Kòlòsayi tò kigò ò atdiku màtí ndítírò ale. Pbéù, kasu tò atdí kà t'ódhìnà, Èpafrà tí kátina ale (Kòl 1.7), nùira ndi ndi kigò ǒ kànisa ǒ bhà tò màkùrù òvò kà tò (Flm 23; Kòl 1.7-8).

Pòlò andí yàrí bhàrùwà Àziyà-Ngba tí kátina pbi'ì ǒ, Kòlòsayi tò kigò ǒ pbàkrístò tò (Kòmbí ka karí ndi pbi'ì ànzi Tùrùkiyà tí). Ndi kigò ǒ ábhǒ pbàkrístò ní'ì ìnzí ní Pbhàyahúdí (Kòl 1.27). Èpafrà mà Filèmonà màna ùno ndi Ìdzì Màkùrù abádhí tò (1.7; Flm 19). Kòlòsayi tò kigò ǒ pbàkrístò nóongónà 'ùndu Filèmonà bh'ìdzá (Flm 2).

Pòlò andí yàrí pbindà bhàrùwà okúna dò rò dhu rǐ'ì Kòl 2.1-3 ò. I dhu ní: Atdídhena ale náapè 'ùtrǎ Kòlòsayi tò kigò ǒ pbàkrístò 'àtì, dhu ràkǎ abádhí rǐfù Pbhàyahúdí tò màndu, ndíní ì uni tí Kàgàwà mbèyi nyú (2.16-23). Ndirò, abádhí ràkǎ nzá 'ùlè Krístò kèlè atdíró, pbéù abádhí ràkǎ 'ùlè màlàyíkà mà átò (1.16; 2.10,15). Ní Pòlò rǐ dhu àndí abádhí tò ndàtì, Krístò rǎrǐ mbǎ atdí àlìkyè dǒ kǒkǒ òbi nà ngǎkpà dhu-tsí màna, pbéù kàbhà òbi ròsè kórò dhu-tsí-òbì dónà. Ndirò, Kàgàwà nyú ndítírò rǎrǐ'ì kà-nyutsi (Kòl 2.9). Ní Krístò nǎkǎ wà atdíró indrǔ t'ígútá tò.

Bhàrùwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ Kòlòsayi tò kigò ǒ pbàkrístò nóvi dhu (1.1-2).
- Pòlò rǐ òtsò àbhǎ Kàgàwà tò Ìdzì Màkùrù rǐ abádhí ùwǔ dhu-okú dò rò dhu (1.3-14).
- Pòlò rǐ Krístò-òvò ilè ka kí yà adzi mà kànisa màna tò Ádrùngbǎle tí ònà atdí adyi nándí Kòlòsayi tò kigò ǒ pbàkrístò tò dhu (1.15-20).
- Pòlò rǐ pbàkrístò-okú dò rò ndi ndí ndùgye dhu ise dhu (1.21-2.5).
- Pòlò rǐ Kòlòsayi tò kigò ǒ Kànisa isǒ ìnzí rǐrǐ títò tò dhu ùdhè rǐ fíyò ale-tsù dhu, ndàdù àvinà átò ròdò ì Krístò tò tí dhu (2.6-23).
- Pbhàkrístò àkǎ 'òkò tí ípìrǒnga-òwútá ǒ Kànisa ǒ, fǐ-dzá, ndirò inzà àpè Yèsù à'u ale nzínzi ǒ dhu (3.1-4.6).
- Pòlò rǐ pbindà bhàrùwà ùtsa indrǔ t'òvita ròrò dhu (4.7-18).

Pòlò rǐ Kòlòsayi tò kigò ǒ pbàkrístò nóvi dhu

1 Yàrí bhàrùwà nandí ní ima Pòlò, yà Kàgàwà náanzi ma ndi nyú ndi ndózè ka dhu bhèyi mí'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí rò. Mǎ mí'ì atdìkpá àlè t'ádònà Timòtewù màna. 2 Ní, ma màndí dhu fǔkù Kàgàwà bhà ale tíró yà Kòlòsayi tò kigò ǒ nyí nyaróko rò. Nyí ní àbanǎnzo, yà Krístò màna ì núngbò 'àdù kǒwù ùngu atdí afiya nyú nà ale. Àlè t'Ábanà Kàgàwà àkǎ ndàso nyí, ndàdù nyǎbhù nyókò màràngà ǒ.

Polò rí òtsò àdú Kàgàwà tò Kòlòsayi tò kigò ọ̀ p̀bàkrístò-okú d̀ò r̀ò dhu (Èfè 1.15-19; Fil 1.3-6; 1Tè 1.2-4; 3.5-11)

³ Mǎ mǎrì òtsò àdú bìlìnganà Kàgàwà àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà tò d̀ùkú mǎ mí m̀tsò r̀ò. ⁴ Mǎ mǎrì òtsò àdú kà tò, mǎ mǎrì ìngbà dhu bhèyi m̀tí nyí nyá'ù Yèsù Krístò, ndirò ìngbà dhu bhèyi m̀tí nyí nyóze Kàgàwà bhà ale kóró dhu dhu-okú d̀ò r̀ò. ⁵ Nyí nábhu nyá'ù ndi Yèsù Krístò, nyàdù Kàgàwà bhà ale òze wò dhu bhèyi dhu ní, nyí nyíli atdyúku Kàgàwà ìli fùkù òrù-akpà ò dhu d̀ò dhu. Ndi atdyúku rí'ì ònà dhu ka kóvò fùkù yà obhóna tó Ọte, Kàgàwà bhà Ídzi M̀kùrù-otù ọ̀. ⁶ Ndi Ídzi M̀kùrù ọ̀dhì itse, ndàdù àkà yà adzi ọ̀ kóró ngari ọ̀. Fùràbvù ndi dhu ónzì ndi dhu bhèyi tí, ròpè ndi yà nyí nyírì Kàgàwà bhà ídzinga d̀ò ka káwèna dhu, nyàdù fíndá obhóna núnì ònà idho ò r̀ò. ⁷ Èpafrà, kasu tó ọ̀dhìkà, yà atdíđ ọ̀ mǎ móze ale, ní ndi wò ndi m̀kùrù núdhe fùkù. Àbadhi ní Krístò bhà kasutále, atdíđ ndi nífu, yà fàkà ngari ọ̀ arí kasu ónzì nyí m̀nà ale. ⁸ Àbadhi ní ndi yà Ìlilá-Alafí írǎ nyí ní fùkù àze tó m̀kùrù òvò fàkà.

⁹ Wò dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi, yà fùkù m̀kùrù mǎ m̀rìná r̀ò, mǎ mǎ átò mǎ mǎrì nzi m̀ngyè m̀tsò mǎ mí d̀ùkú r̀ò. Ní mǎ mí m̀tsò Kàgàwà r̀ò, ndínyí nyí nabhù tí nyúnì ndi nyú ndi ndóze kónzì dhu, ndàdù nyíra dhu-ònga t'óvòta mà, inga t'únita m̀nà nǎ, p̀bìndà Ìlilá-Alafí-otù ọ̀. ¹⁰ Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyàdù òko àdhàdhì Ádrùngbǎle óze ka dhu bhèyi, nyàdù kóró dhu ónzì kà-nyíkpo nòfò dhu bhèyi. Wòrì otu ọ̀ ní ndi, nyí nyàdù kóró ídzi dhu-tídò nónzì, nyàdù àmbe Kàgàwà ùnì d̀ò mbèyi nyú. ¹¹ Kàgàwà ràdù ọ̀bi àbhu fùkù p̀bìndà ádrùngbànga tó awàwù tó ọ̀bi ní, ndínyí nyí nyongó tí kóró dhu-dzi òndù, ìnzì nyí nyí nyíngyè r̀órò. Nírò dhèdhe ọ̀, ¹² nyí nyàkǎ nyàbhu òtsò Àba Kàgàwà tò. Àbadhi ní ndi nyí nábhu nyí'ì iwà nyí nyàkǎ nyàbà yà p̀bìndà ale tò kùlì p̀bìndà awàwù tó idzi ọ̀ ongyéngá ale tí. ¹³ Obhó tí kùkòlò àlè, àlè r̀uvò p̀fómvo Sitanì arí'ì ádrùngbànga tó ọ̀bi nà ònà ìnò ọ̀ r̀ò, ndàdù àlè ìtsu Idhùnà, yà atdíđ ndi ndazè ale bhà idzi ò. ¹⁴ Ndi Idhùnà bhà ọ̀ve-nyutsinǎ nga ní ndi, kùkòlò àlè'ì, ndàdù àlè tó nzéngà nùbà àlè tò ní.

Krístò ní kóró dhu-tsí d̀ò Ádrùngbǎle dhu

¹⁵ Krístò ní Kàgàwà, yà ìnzì arí ndàlǎ ale bhà ọ̀fò nyú. Àbadhi ní ndi yà Kàgàwà anzi kóró dhu-tsí tò sengba*. ¹⁶ Obhó tí, kòtù ọ̀, Kàgàwà anzi òrù-akpà ò ndirò yà adzi ọ̀ arí'ì kóró dhu, yà ìlǎ rí dhu mà, ìnzì arí ì àlǎ dhu m̀nà: ìmbǎ rí'ì ádròdrò kámá tò Tombi m̀tí, Ádròdrònga m̀tí, ndirò ìmbǎ rí'ì kóró m̀làyíkà mà òyá kámá m̀nà m̀tí. Kàgàwà anzi kóró dhu kòtù ọ̀, ndirò kòkú d̀ò r̀ò. ¹⁷ Krístò ní'ì ìnè angyi ìnzá kóró dhu àpè ì'ì r̀órò, ndirò yà ì'ì arí'ì kóró dhu-tsí náarí'ì kòtù ọ̀. ¹⁸ Ka ní Kànìsà-dò, ndi Kànìsà ràdù ì'ì kà-ngbò. Ndirò ka ní ndi wò ndi ngbòna tò ípìrònga nabhù. Ndirò ka ní ndi wemberè tí ndi ìngbè ọ̀ve-bvù r̀ò, ndínyí ndi ndi'ì tí kóró dhu-tsí d̀ò-tsirò wemberè t'ále tí. ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà nyú nditírò náaze kóró p̀bìndà ọ̀fò rí'ì ndi Idhùnà-nyutsì. ²⁰ Idhùnà-otù ọ̀, Kàgàwà

* **1:15** 1.15 Sengba-tì ní kóró dhu tò ì'ì angyinǎ r̀ò ale, ndirò kóró dhu d̀ò arí'ì òsòse ádrùngbànga nà ale (Zàb 89.28).

azè ndùngbò kóró dhu-tsí ndì mànà. Ndi Idhùnà azù yà mùsàlabhà dō ndì nufu-otù ǒ, Kàgàwà níibho màràngà yà adzi ǒ ndirò òrù-akpà ò.

²¹ Ndirò nyí mà átò, angyi nyí nyí'ì itse Kàgàwà rǒ rò, ndirò nyí ní'ì kàbhà òmvù, fùkù nzére irèta yà nyàbhù rí nyàmbe nzére dhu ònzì dō nókú dō rò. ²² Pbhétù kòmbí, Kàgàwà nùngbò wà nyí ndì mànà, Idhùnà bhà ɔve-otù ǒ, ndíní nyí nabhù tí nyòtù nyí kònzì ìlìlā ale tí, ìmbā nzére dhu tí ka kòzàna dhu rí'ì nyuyatsi, ndirò ìmbā rí'ì atdí afatá na màtí ale tí. ²³ Pbhétù, nyí nyàkà nyòdì pfòku, nyàdù iko pòtsó fùkù a'uta ǒ. Ndirò, nyí nyàkà nzá nyíndà nyí ndi Ídzi Màkürù rǒ rò. Ka ní ndi àlè tó a'uta idè dòná dhu. Ndi Ídzi Màkürù ka kuno yà òrù-akpà-tsinā arí'ì kóró ale tò. Ní ima Polò, Kàgàwà ìli ma mí'ì kuno rí indrù tò ale tí.

Polò rí kasu ònzì, ndàmbe ndügyè dō Kànisa tó idzinga-okú dō rò dhu (1Kò 2.7-13; Èfè 3.1-13)

²⁴ Kòmbí idhèdu ìka wà ndì yà fùkù ma mí Ídzi Màkürù ùno dhu ràbhùna mabà àpbè-okú dō rò. Ndi ngbòdu ònā rò ma mábàna àpbè-otù ǒ, ma mí Kristò abà àpbè-tsù indrì. Ma mí ndi àpbè abà kà-ngbò tò idzinga nabhù tí. Ndi kà-ngbò ní Kànisa. ²⁵ Ima, ma mòngò wà Kànisa-kàsù t'ónzitatále tí, àdhàdhì yà Kàgàwà udhè ka mɔnzì ndíní idzinga nabhù tí fùkù dhu bhèyi. Kìdì ma ndíní ma muno tí pbindà Ɔte kóró fùkù. ²⁶ Ndi Ɔte ní ndi yà rǒpè ndi angyi mùhàngù ò rò kàrù ràdi órù ò kóró ale tò rùgànda rǒ ɔte. Pbhétù kòmbí, kítè wà ka kpangba pbindà ale tò. ²⁷ Obhó tí, Kàgàwà náaze nditè yà ndi ndudhé òdhù ò ndíní ndi ndonzi tí dhu tò àbhǒnga mà, kà tó aya mànà ìnzì ní Pbhàyahúdí tò. Yàrí ní ndi ndi òdhù ò kàrù dhu: Kristò rí'ì afiku ò, ndirò ndi dhu àbhù nyí nyá'ù dhu inè nyí rárí'ì ngari nà Kàgàwà bhà Àdrùngbànga tó awáwà ò. ²⁸ Ndi dhu-okú dō rò ní ndi mà mǎrì Kristò dō Ɔte òvo kóró ale tò. Mà mǎrì dhu òvo ìngbatí ìli ndi ale mà tò mǐtdu nyìkpóna, màdù dhu ùdhe fíndà dhu-ǒnga t'óvòta tó kóró ófò ǒ, ndíní mà mɔnzì tí kóró ale dzèna, rǒ'ò Kristò-nyutsi. ²⁹ Ndi dhu-okú dō rò ní ndi mà mǎrì kasu ònzì, màdù àmbè mugyè dō Kristò íbhò idù ɔbi, yà nyadutsi rí kasu ònzì àdrùngbànga tó ɔbi nyú nà ní.

2

¹ Ma mòzè nyùni dhu ma rarí kasu ònzì ɔbi nyú nà okúkù dō rò, nyí Kòlòsayi ǒ pbàkrístò mà, Làwòdikiyà ǒ Yèsù ná'ù ale mà, ndirò kóró ngùkpà ale kàkà ìnzà apèna nyidu-kpa mà nálā mànà. ² Ma mòzè dhu ní afikù rǒtsi ɔbi, ndirò nyí rùngbò nyí atdí dō àzè ǒ. Ma mòzè dhu ní nyùlè Kàgàwà bhà Ɔte t'únita ní abho nyú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyàdù Kàgàwà ùdhe ndònzì dhu yà órù ò ongónà àdi núnì*. Ndi órù ò ongónà àdi dhu ní Kristò nyú nditírò. ³ Kà-nyutsi tí ní ndi, àlè kádù àbàna dhu-ǒnga t'óvòta mà, ìnga t'únita mànà tó kóró ongyéngá nùrù ì. ⁴ Ma mí ndi dhu òvo fùkù, ìnzì atdí ale mà nùutrá tí nyí pbindà òvòvù ɔte ní. ⁵ Ìmbā dhu rí'ì itse ma mí'ì rùkù rò ale-ngbò ònā rò dhu màtí, ní ma mí'ì inè atdíkpá nyí mànà ale-afí ònā rò. Ndirò idhèdu ìka ndi atdí dō, nyí nyáróko mbèyi àkàkà ófò ǒ, nyàdù iko pòtsó Kristò nyí nyá'ù ní a'uta ǒ dhu ma màla rò.

* 2:2 2.2 Kòl 1.26

Krístò dǎ tí dhu àkǎ kǎsì ale bhà ìpìrǒnga dhu

⁶ Nírò, yà nyí nyá'ù Yèsù Krístò rì'ì fùkú Ádrùngbàle tí dhu bhèyi, nyí nyàkǎ nyǒngò òko àbadhi ózè nyǒngò òko dhu bhèyi. ⁷ Nyí nyàkǎ nyǒdè ivéku kǎ-nyutsi, nyádù fùkú ìpìrǒnga òsì kà dǎ. Nyí nyàkǎ nyíkò pòtsó a'uta ǎ, yà fùkú ka kúdhe ka dhu bhèyi. Ndirò nyí nyàkǎ nyí'ì òtsò àdù arí atdidò Kàgàwà tò ale tí.

⁸ Nyí nyàkǎ nyàndà nga mbèyi, akye atdi ale mà núutrána nyí yà indrǔ arí'ì nà ìmbǎ tina nà dhu-ǒnga t'òvòta-tidò nǐ nǐ. Ndi dhu-ǒnga t'òvòta-tidò ní yà indrǔ tó màndu mà, yà adzi dǎ obi nà dhu-tsi mànà rǎ ndì nǐbì, pbétù ìnzì ndàdù ndìpbi Krístò rǎ. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà ǒfò rí'ì kóró nyá Krístò-nyutsi, kà-tí ní, kà-ngbò ǎ. ¹⁰ Ka ní ndì òrù-akpà ǎ arí'ì kóró màlàyíká mà, òyá kámá mànà dǎ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà. Ndirò, kà mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǎ, ka kózù wà nyí àkǎkǎ obhó nyá ale tí.

¹¹ Krístò mànà nyí nyúngbò dhu-otù ǎ, Kàgàwà ìli wà pbìndà ale tí rí nyitè indrǔ tò ize afiku ǎ. Angyí kítè Pbàyàhúdì tò ize tí dhu ní'ì onzìyánga òbhòlò abádhí rǒngo dhu. Pbétù, rùkú kǐli ize ní nzì indrǔ-otsú ìli, ka nǐli ní Krístò. Ní ndì dhu-otù ǎ, kípfo wà yà angyi nyí nyí'ì nà nzére ǒfò nyukutsi rǎ. ¹² Obhó tí, bàtizò nyí nyálù dhu-otù ǎ, nyí nyáve, kadù nyútdu atdíkpá Krístò mànà. Ndirò nyí nyádù nyúngbe átò atdíkpá kà mànà, yà ka nabhè rǐngbè ndì ǎve-bvù rò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nyí nyá'ù dhu-okú dǎ rò. ¹³ Angyi nyí, ìnzì ní Pbàyàhúdì tírò, nyí ní'ì iwà nyí nyáve fùkú afátá-okú dǎ rò, ndirò ìmbǎ nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ale tò ize nà rùkú dhu-okú dǎ rò ale. Pbétù kòmbí, Kàgàwà nábhu wà ìpìrǒnga fùkú atdíkpá Krístò mànà, ndàdù fùkú nzérenga mà fáká nzérenga mànà núbà kóró. ¹⁴ Àlè ní'ì afátá nà ale, ìnzá àlè kífú kàbhà Úyátá dhu-okú dǎ rò. Pbétù, kǎkyè yà àlè òbhù ka karí okúya dǎ rò ì afátá ka kundí ònà bhàrùwà. Kǎkyè ka dòtsí, Krístò ndì ndàbhù kutò mùsàlabhà dǎ dhu-otù ǎ. ¹⁵ Ndi dhu-otù ǎ, Kàgàwà núudhá òrù-akpà ǎ màlàyíká mà òyá kámá mànà tò obi, ndàdù abádhí nùte kpangba kóró ale-ònzì, àdrà-mbì-akpà dǎ ka kùsò rórò, ndínì Idhùnà ònzì dhu-lemà dhu nitè tí.

Inzá dhu àkǎ kifù indrǔ rǔdhèna tìtò tó dhu dhu

¹⁶ Nírò, dhu àkǎ nzá atdi ale mà ròtdì-ànyàku nyí nyónyuna dhu-okú dǎ rò, ndirò nyí nyómùna dhu-okú dǎ rò. Ndirò, atdi ale mà àkǎ nzá ndòtdì ànyàku ìnzá nyí nyífu Pbàyàhúdì tó atdi mùhèndù-idhò mà, àbì-kudò tó mùhèndù mà, ndirò sàbatù-idhò mà dhu-okú dǎ rò. ¹⁷ Kòrì dhu kóró ní'ì ìrà rìrà dhu-sisì kèlè. Pbétù, kóró ì dhu-tsi tó obhǒnga ní Krístò ndì nyá tírò. ¹⁸ Àpé nyàbhù nyí ìngbàtì ìli ndì ale mà, yà ìrinà rò rí nditè yorowà t'ále tí ràmbe ànyàku ìtdì dǎ. Ndirò, àpé nyàbhù nyí màlàyíká ùlè arí ale mà ràmbe ànyàku ìtdì dǎ. Wò dhu bhèyi ale-tidò ní, yà ndì ndálàna onyù òdzì dònà dhu bhèyi dhu rò tí arí afína àpbǎ ale, ndàdù àmbe ndòyò dǎ kòkòrò pbìndà indrǔ tò ǒfò ǎ ndì ndí'ì nà ìrèta-okú dǎ rò. ¹⁹ Ì ale nùpbá nzá ì Krístò rò. Krístò ní ndì Kànìsà-dò, ndirò kànìsà ní kà-ngbò. Ka ní ndì arí pbìndà ale nóngù, ndàdù abádhì-tsù àndu ròkò atdíkpá, àdhàdhì ale-ngbò-rǒngá-nzo náarí 'unzì ngìngò ǎ rò, ndì ale-ngbò ràdù àmbe òvi dǎ Kàgàwà-afí ózè dhu bhèyi.

²⁰ Nyí, nyí nyavè wà atdíkpá Krístò mànà, nyàdù ùvò yà adzi dǒ obi nà dhu-tsí tó ádrùngbǎnga tó obi ǒ rò. Ní ádhu nyí nyarádù nyǒnzì yà adzi ǒ ale bhèyi fùkú okota ǒ, nyàdù nyǒzè nyífu kákà dhu bhèyi uyátá-tidǒ ní? ²¹ I uyátá ràtina: «Àpé nyonyu yà dhu! Àpé nyiné yà dhu! Àpé nyalú yà dhu-ngbò!» ²² Kòrí dhu kóró nípbì ì ròyá dhu ní 'ínza rádù atdí-gùna tí ka kònzì kasu ì ní rò dhu. Ndirò ì dhu kóró ní indrù tó uyátá mà, indrù rùdhèna dhu mànà kèlè. ²³ Obhó tí, kǒkò ì uyátá rí 'àlà dhu-ǒnga t'òvòta tó ǒfò bhèyi. I uyátá rí indrù àvì rùlè ndì ndòzè dhu-tsí kèlè, ràdì yòròwà tó ǒfò bhèyi rí ndàlà ǒfò ǒ, ndirò ràbhù ngbòna ràbà àpèkè Kàgàwà-okú dǒ rò. Pbéù, kǒkò ì uyátá rí'ì mbá t̃ya nà, abádhí ràbhùna indrù rònzì ní ì ì atdyúya òho dhu-tsí kèlè nídhuní.

3

Krístò, òrù-akpà ò arí'ì ale, náafi nózè dhu ònzi ka kí dhu

¹ Nyí nyapé ì'ì iwà nyí nyungbe nyí atdíkpá Krístò mànà dhu tí, ní nyí nyàkà nyòmè òrù-akpà ò arí'ì dhu, yà Krístò arádi Kàgàwà bhà fangà dǒnà rò ì. ² Nyí nyàkà nyíli afiku atdíǒ òrù-akpà ò dhu dǒ, ìnzì ní nyíli afikù yà adzi ǒ dhu dǒ. ³ Obhó tí, nyí nyáve wà, Kàgàwà ràdù nyábhù nyungbe nyí ɔve-bvè rò. Ní kòmbí, nyí nyórù wà fùkú ípìrǒnga atdíkpá Krístò mànà Kàgàwà-nyutsi. ⁴ Krístò ní ndi fùkú obhóná ípìrǒnga. Ndirò kà rí ndàvì kpanjanga tǒtǒ nínganí, nyí mà átò nyí nyaviya nyí atdíkpá kà mànà, kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwà ǒ.

⁵ Nírò, nyí nyàkà nyǒkyè yà adzi ǒ kóró dhu-tsí kákà nyukutsi arí'ì: mùnyòní t'ònzita mà, Kàgàwà-nyíkpó ǒ ka kótì dhu mà, ale-nyí ríwù ní nzére dhu-atdyú t'òhota mà, ndirò ongyéngá-atdyú t'òhota mànà. Ndi ongyéngá-atdyú t'òhota rí'ì àdhàdhì yà sànamù ùlè ka kí dhu bhèyi.

⁶ Kǒkò nzérengà-okú dǒ rò ní ndi Kàgàwà bhà nàwí náisiya yà ìnzì arí tsuná dhu ìri ale dǒ. ⁷ Angyi, nyí nyongónà dhu ònzi ndi dhu bhèyi, yà ì nzérengà-obi náasè dükuná nínganí.

⁸ Pbéù kòmbí, nyí nyàkà nyípfo kákà dhu-tsí kóró nyukutsi rò. I dhu ní: nàwí ònzi nyí nyí dhu, ùkúnga rí ndiwa dhu, nzére dhu ònzi nyí nyí dhu, indrù ùdhù nyí nyí dhu, ndirò indrù ní nyí nyí dhu ùnò ní ɔte-tidǒ ràhu liku ò rò dhu. ⁹ Nyí nyàkà nzá nyùndò títò fùkú nzínzika ǒ. Obhó tí, nyí nyípfo wà yà angyi nyí nyí'ì nà fùkú indrù-ayí tó ǒfò nyukutsi rò, p̃bindà mùtsò mànà, ¹⁰ nyàdù indrù-òwátá tó ǒfò náfo rùkú. Obhó tí, nyí ní indrù-òwátá. Kàgàwà, yà àlè nabhòlò ale, náarí nyábhù nyóngò indrù-òwátá tí billinganà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyàdù àmbe nyáli dǒ kà bhèyi atdíǒ, nyàdù kàni mbèyi nyú. ¹¹ Ní wò dhu-okú dǒ rò, ìnzì ní Pbayàhúdì mà, Pbayàhúdì mànà ǒnga ùndò ka kí dhu-tí rí'ì ìmbá. Kà rí'ì ndi dhu bhèyi tí ɔnzíyánga ka kóbhòlò ale mà nzínzì ǒ, ìnzá ka kóbhòlò ɔnzíyánga ale mànà, iwà inga núni ake ale mà nzínzì ǒ, ìnzá inga núni akekpá màtí ale mànà, ndirò ìnò tí arí'ì ale mà nzínzì ǒ, ìt̃rò arí'ì dǒyá ale mànà. Obhó tí, Krístò ní ndi kóró dhu dǒ idzi nónyà ale, ndirò kà rí'ì ìngbatí ìli ndi ale mà yà ndi ná'ù nyutsi.

Kànisa ǒ pbàkrístò àkà 'òkò tí nzínziya ǒ dhu

¹² Nírò nyí yà Kàgàwà óvò fíndà ale tí rò, nyí ní kàbhà ale, yà atdíǒ kòzè ale. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, nyí nyàkà nyí'ì nà ní izu àbà nyí nyí indrù

dò nǐ afiku, ídzinga ònzi nyí nyí indrù tò nǐ afiku, yorowà nà nyí nyóko nǐ afiku, iyònga ǒ nyí nyóko nǐ afiku, ndirò dhu-dzi òndù nyí nyí nǐ afiku. ¹³ Nyí nyàkà nyóndù dzìkù nzínzìkù ǒ. Ndirò odhìkù òbhù nyí nyí okúna dò rò dhu nà nyí nyí'ì rò, nyí nyàkà nyòwù dhu ùbà rǒ fùkù nzínzìkù ǒ, àdhàdhì Ádrùngbàlè Yèsù nùubà dhu fùkù dhu bhèyi. ¹⁴ Ròsè kóró kòrì dhu dònǎ, nyí nyàkà nyí'ì àzè nà. Obhó tí, àzè náarí ndi kóró ale ùngbò rǐ'ì atdí ale nyú tí. ¹⁵ Nyí nyàkà nyí'ì Krístò bhà màrùngà nà afiku ǒ. Obhó tí, Kàgàwà únzi nyí nyí'ì ndi màrùngà nà, ndíni nyí nyí'ì tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò, nyí nyàkà nyí'ì òtsò àdù arí Kàgàwà tò ale tí. ¹⁶ Krístò bhà Ɔte àkà ndàdi abhò nyú nzínzìkù ǒ. Nyí nyàkà nyòwù dhu ùdhe rǒ fùkù, nyàdù sedzà ùbho fùkù nzínzìkù ǒ dhu-ònga t'òvòta tó irèta nyú nà. Nyí nyàkà nyòwù adyi ùyù rǒ Kàgàwà tò atdí afiku nyú nà, nyàdù òwu òtsò àdu rǒ kà tò Zàburì mà, ilèta tó adyi mà, Hìlǎ Alafí rǐ nyàbhù nyùyù ngùkpà adyi màna ǒ. ¹⁷ Ìngbàtí ìli ndi dhu mà nyí nyóonzina, òtè-ku ǒ màtí, ndirò mùtsòku ǒ màtí, náka nyònzì kóró Ádrùngbàlè Yèsù-òvò rǒ, nyàdù òwu òtsò àdu rǒ Àba Kàgàwà tò kòtù ǒ.

Fǐ-dzá pbàkrístò àkà 'òkò tí dhu

(Èfè 5.22-33; 6.1-9; 1Tì 6.1-2; Tít 2.9-10; 1Pé 2.18-25; 3.1-7)

¹⁸ Nyí vèbhálé, nyí nyàkà nyírì fùkù kpabhále-tsù dhu àkàkà dhu bhèyi, Ádrùngbàlè Yèsù-ònzì.

¹⁹ Nyí kpabhálé, nyí nyàkà nyòzè fùkù vèbhálé, ìnzì nyàdù òwu òko rǒ abádhí màna ìdzo tí nyí nyàdzo ngbòku rórò.

²⁰ Nyí nzónzò, nyí nyàkà nyífu nyí nódhì ale kóró dhu ǒ. Obhó tí, wòrì ní ndi Ádrùngbàlè-nyìkpó nófò dhu.

²¹ Nyí nzónzo t'ábánǎ, nyí nyàkà nzá nyòwù fùkù nzónzo àbhù rǒ ràkò, akye nyí nyabhùna abádhí-afí rìngyè ì ní.

²² Nyí ìno tí arí'ì alé, nyí nyàkà nyífu yà adzi ǒ fùkù ádròdrò ale kóró dhu ǒ. Nyí nyàkà nzá nyífu abádhí yà abádhí rǐ nyǎlǎ nyìkpóya ǒ ònǎ kàsùnì ǒ tí, àdhàdhì abádhí-nyìkpó ǒ tí nyí nyí nyífu dhu bhèyi. Pbétù nyí nyàkà nyífu abádhí ìdzi afiku nyú nà, Ádrùngbàlè ìfù nyí nyarí dhu-okú dò rò.

²³ Ndirò nyí nyóonzina ìngbàtí ìli ndi dhu mà, náka nyònzì atdí afiku nyú nà, àdhàdhì Ádrùngbàlè tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhèyi, ìnzì ní indrù tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhèyi. ²⁴ Nyí nyàkà nyírè dhu ní, Ádrùngbàlè rubhòya yà pbìndà ale tò ndi ndulì perè tí dhu fùkù. Obhó tí Krístò, yà nyí nyarí kàsùna ònzi ale ní ndi obhónánga tó Ádrùngbàlè. ²⁵ Pbétù, nzére dhu ònzi arí ale bhà perè Kàgàwà ubhòya àdhàdhì yà kǎnzì nzére dhu-bvù rǒ, kǎrì nzì dhu òlè indrù tò nídhunì.

4

¹ Nyí ádròdrò alé, nyí nyàkà nyònzì dhu fùkù ìno tò obhónánga dò, ndirò àkàkà mùgèrè ǒ, nyàdù dhu ùni nyí mà átò nyí rǎrǐ'ì ìnè dùkù Ádrùngbàlè nà òrù-akpà ò.

Pbàkrístò àkà 'òkò ìnzà àpè Yèsù à'u ale nzínzì ǒ tí dhu
(Èfè 5.14-17; 6.18-20)

² Nyí nyàkà nyòkò pòtsó itsòta ǒ. Ndirò nyítsò nyí nyí rò, nyí nyàkà nyòdò Kàgàwà rádùna fùkù dhu òtsò àdù nyí nyí kà tò rórò. ³ Nyí nyàkà

nyìtsò nyí dòkà átò, ndíní Kàgàwà angbe tí p̀b̀indà Ɔte òvɔ mǎ mí indrù tò ní otu fàkà. Ndi Ɔte ní Krístò nàndà Ɔte, yà òdhù ò ongónà àdi. Wò ndi Ɔte-okú d̀ò r̀ò ní ndi ma mí'ì kòmbí imbi ò. ⁴ Nírò, nyìtsò nyí dùdú, ndíní ma mara tí kòvò r̀ò kpangba, àdhàdhì kàkàna movò dhu bhèyi.

⁵ Nyí nyàkǎ nyí'ì dhu-ònga t'òvòta tó m̀tsɔ nà inzà àpè Yèsù à'ù ale-ònzí, nyòwù idzinga ònzí r̀ò abádhí tò nyí nyàbà kóró kàsúmì ò. ⁶ Ɔtèku àkàna ndi'ì inga nòfò ɔte tí bilínganà, ndàdù òvù iko ní ka kòsì dhu bhèyi. Nyí nyàkǎ nyòwù ɔte àdu r̀ò ingbàtí fli ndi ale mà tò àkàkǎ dhu bhèyi.

Bhàr̀awà r̀iku d̀óná r̀ò ovita
(Èfè 6.21-22)

⁷ Ima nàndà kóró dhu nóvɔ rí fùkù ní àlè t'ádònà Dòkìkò. Àbadhi ní atdídò ma mózè ale, atdídò p̀b̀indà kasu nífu kasutále, ndirò atdíkpa mǎ mǎrí Ádr̀ungbǎle Yèsù bhà kasu ònzí màna ale. ⁸ Ndi dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi ma movi ka tiku ò, ndíní mǎ múda ònà dhu nóvɔ tí fùkù, ndàdù afiku àbhu ròtsi obi. ⁹ Ma movi abádhí atdíkpa atdídò ma mózè, ndirò atdídò ndi nífu àlè t'ádònà Ɔnèsimò màna. Ndi Ɔnèsimò ní àwù fùr̀abvù ale. Abádhí ní i rí irò ì nónzì kóró dhu àwè fùkù.

¹⁰ Ɔdhidu Asitarikò, yà atdíkpa ka kúsò mǎ màna ale, nóvi nyí. Ndirò Mǎrkò, Bàrnabà t'ádònà nóvi nyí átò. Nyí nyàbà wà Mǎrkò-okú d̀ò r̀ò ma múnò fùkù dhu. Ní fùr̀abvù kà r̀àrà àhu r̀ò, nyàko ka mbèyi. ¹¹ Ndirò Yèsù, yà Yèsitò tí kátina ale, nóvi nyí átò. Kàkà Yèsù ná'ù P̀b̀yàhúdí nzínzì ò, kòkò ìbhu ale kèlè ní i atdíkpa arí kasu ònzí ima màna òr̀ù-akpa ò Ádr̀ungbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-okú d̀ò r̀ò. Ndirò abádhí ní i afidu nópè.

¹² Fùr̀abvù ale Èpafrà nóvi nyí átò. Ka ní Yèsù Krístò bhà kasutále. Kǎrì nzí ndingyè ndìtsò ndi ndi d̀ukù bilínganà r̀ò, ndíní nyí nyikò tí pòtsò fùkù a'uta ò, ndíní nyí nyo'ó tí afiku ònà r̀ò, nyàdù àmbe Kàgàwà-afi òzè kóró dhu ònzí d̀ò. ¹³ Ma mí dhu òvɔ kpangba kòkù d̀ò r̀ò matì, kà rarí ndùgye atdídò okùku d̀ò r̀ò. Ndirò kǎrì ndùgye Làwòdikiyà mà Hiyèr̀apoli màna tó kigò ò arí'ì p̀b̀akrístò-okú d̀ò r̀ò. ¹⁴ Lukà, yà atdídò àlè kòzè àlè tò m̀ngangà mà, Dè mà màna nóvi nyí.

¹⁵ Ovi nyòvi Làwòdikiyà tó kigò ò rí'ì àlè t'ádóna p̀b̀akrístò, atdíkpa Nifà mà, yà p̀b̀ì idzá arí 'undù p̀b̀akrístò màna. ¹⁶ Yàrí bhàr̀awà ka kozúna gukyè nzínziku ò, ní nyònzì kóró obi, kòzù ka átò Làwòdikiyà ò kànìsà ò. Ndirò nyí, tiku ònà r̀ò, nyí nyàkǎ nyòzè wò ndi kànìsà ò bhà tò ma màndì bhàr̀awà átò. ¹⁷ Ɔvɔ nyòvɔ dhu Àrkipò tò nyàti: kà r̀akǎ ndàndà nga mbèyi yà fonà Ádr̀ungbǎle Yèsù àbhu kasu nà, ndíní ndàdù tí kònzì mbèyi.

¹⁸ Ima Pòlò, ma màndì dhu ɔtsúdu nyé ní, movi nyí ní. Àpè nyàdzo àdi ma màdì imbi ò dhu r̀ò r̀ò. Kàgàwà àkà ndàso nyí!

Tèsàlònìkà

ǒ Kànìsà tò Pòlò andí wemberè tí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Pòlò andí Tèsàlònìkà tó kigò ǒ p̀bàkrístò tò bhàruwà. Kǎndí ka mbèmbè imbò kumi dóná atdí nà ato ẹ̀dà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Obhó tí, Pòlò mà, Silà nà náawù ọ̀vò ndi kigò ò, Pòlò ràdù Yèsù Krístò bhà Ídzi M̀k̀k̀r̀ẹ̀ núnò abádhí tò (Kas 17.1-10). Tèsàlònìkà tó kigò ǒ kànìsà ǒ, inzi ní P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí núní'ì abho nyú, p̀b̀é̀t̀ù P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí nyú ràdù ì'ì ngúfe. Ngúfe idho dzidǒ, P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí núnzi ǒ atdídhéná ale náadù dhu ẹ̀ya indrù tò, inzi Pòlò mà, Silà nà r̀ǹǹona dhu niri tí.

Jyó ato dzidǒ, Pòlò avi Timòtewù r̀à̀rà Tèsàlònìkà arí Yèsù ná'ù ale arí òko tí dhu andà. Ní ànyì Timòtewù àrà àhù, ndàdù ndàdu rò, k̀tsi àtànà Pòlò ní inè abádhí r̀à̀r̀í'ì f̀ỳó a'uta nòdo ì arí ró. K̀ti átò abádhí núnzi ǒ atdídhéná ale tó ir̀è̀ta núnza dhu r̀à̀r̀i abáya mà, ayíya mà, ndirò odhíya mànà nève inzà Yèsù àpè ingo rórò dhu. Ní abádhí r̀à̀r̀owu dhu òngù r̀ò tsùya k̀k̀k̀ ẹ̀v̀ẹ̀v̀e ale ralaya tí tdù Yèsù-ngbò. Ndi dhu-okù dò rò ní ndi, Pòlò náandí bhàruwà abádhí tò, ndíní abádhí-afí otsi tí obi ní, abádhí uní tí Yèsù Krístò ringo dhu ní'íya tí dhu, ndirò ndi ná'ù ale k̀ǹziya tí dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí r̀i dhu à'ù inè ì r̀i'íya atdíkpá ndi Ádr̀ng̀b̀à̀l̀e mànà dhòdhòdhonganà.

Bhàruwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Pòlò mà r̀i Tèsàlònìkà ǒ Kànìsà nóvi dhu mà abádhí r̀i òtsò àbhù Kàgàwà tò abádhí-okù dò rò dhu mànà dhu (1.1-10).
- Pòlò mà anzi kasu tí Tèsàlònìkà ǒ kànìsà ǒ dhu (2.1-16).
- Pòlò r̀i Tèsàlònìkà ǒ bhà nózè ndàla dhu mà k̀v̀i Timòtewù r̀à̀rà abádhí-afí ọ̀pè dhu mànà dhu (2.17-3.13).
- Pòlò r̀i Yèsù ná'ù ale ònzi ròkò Kàgàwà-nyikpó nòfò dhu bhèyi dhu (4.1-12).
- Yèsù ì a'ù rórò ẹ̀v̀e ale nùungbeya ì dhu (4.13-18).
- Ádr̀ng̀b̀à̀l̀e Yèsù ná'ù ale àkà 'òkò tí kà ringo ònà idho òdo ì í ònaná dhu (5.1-22).
- Pòlò r̀i p̀b̀à̀k̀r̀ìstò òvi dhu (5.23-28).

Pòlò mà r̀i Tèsàlònìkà ǒ Kànìsà nóvi dhu

¹ Ima Pòlò, Silivanù, Timòtewù mànà, mà màndí yàrí bhàruwà f̀k̀k̀, Tèsàlònìkà tó kigò ǒ kànìsà tìrò. Nyí ní Àba Kàgàwà bhà ale, ndirò nyí ní Ádr̀ng̀b̀à̀l̀e Yèsù Krístò bhà ale. Ní, Kàgàwà àkà ndàsò nyí, ndàdù nyàbhù nyòkò màr̀ng̀à ǒ.

² M̀á m̀àr̀i òtsò nábhù bìllinganà Kàgàwà tò okùkù dò rò, màdù àmbe nyirè dǒ f̀àkà itsòta ǒ. ³ Ndirò, m̀tsò mà mí àlè t'Àbanà Kàgàwà-ònzí rò, mà m̀àr̀óngo ir̀ènà inzi mà m̀úbhana rórò dhu ní, f̀ùk̀ú a'uta-kàsù mà, f̀ùk̀ú àzè arí nyàbhù nyònzì kasu tí dhu mà, ndirò ní, nyí nyá'ù dhu obi nyú nà ingo àlè tó Ádr̀ng̀b̀à̀l̀e Yèsù Krístò ringoya dhu. ⁴ Adódù, yà atdídhò ma mózè nyí rò, mà màni dhu Kàgàwà rózè wà nyí, ndirò kà róvò wà nyí, nyí'ì p̀b̀ìndà ale tí. ⁵ Obhó tí, yà f̀k̀k̀ mà m̀óvò f̀àkà Ídzi M̀k̀k̀r̀ẹ̀ ní mà m̀óvò nzá ọ̀tẹ ǒ tí. P̀b̀é̀t̀ù, mà m̀óvò ka Ẹ̀l̀l̀-Àlafi bhà ádr̀ng̀b̀à̀ngà tó obi

mà, kàbhà m̀dz̀nà mànà n̄, m̀d̀d̀ dhu à'ù wò m̀ m̀v̀ò f̀k̀k̀ dhu r̀r̀ì obhó dhu nyú. Ndirò, nyí nỳni wà ìngbà dhu bhèyi m̀t̀ì n̄z̀ìnzìk̀ ò m̀ m̀k̀ò dhu ǹb̀hu ìdz̀ìngà f̀k̀k̀ dhu. ⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi, f̀k̀k̀ okota ǹf̀ò ndi f̀k̀k̀ okota nà, ndàd̀ ndòf̀ò Àdr̀ngb̀lè Yèsù bhà adita nà. Ndirò, àbhò àp̀b̀è nyú ò r̀ò, nyí nỳd̀d̀ Kàg̀wà bhà òtè ǹk̀ò, Hìl̀à-Alafì n̄r̀à nyí n̄ dhèd̀hè nyú nà. ⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà nyí nỳònzina dhu ǹd̀ì wà ìd̀zì òf̀ò tí M̀k̀èd̀d̀niyà mà Àk̀yà mànà t̀ò p̀b̀ìrì ò Yèsù ná'ù ale t̀ò. ⁸ Obhó tí, f̀r̀àrv̀v̀ r̀ò nga ní ndi, Àdr̀ngb̀lè Yèsù d̀ò r̀òtè Ìd̀zì M̀k̀r̀v̀ ǹnd̀ò ndi ní. K̀nd̀ò ǹz̀à ndi M̀k̀èd̀d̀niyà mà Àk̀yà mànà ò tí, p̀b̀èt̀v̀, nyí nỳ'ù Kàg̀wà tí dhu-òyì ǹk̀k̀ àbhò ngari nyú ò. Ní, wò dhu d̀ò m̀ m̀v̀òna t̀d̀t̀d̀ò dhu r̀ì'ì m̀b̀. ⁹ Ndirò, ìndr̀v̀ r̀òwù àwènà r̀ò dhu ní, f̀r̀àrv̀v̀ m̀ m̀ẁẁ ùv̀ò tí dhu. Ndirò, ab̀d̀hì r̀òwù àwènà r̀ò dhu ní, nyí nỳg̀èr̀è nyí nỳ'ù Kàg̀wà, nỳd̀d̀ s̀anam̀v̀ ǹb̀hà dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nỳr̀ì ìp̀ìr̀ngà mà obhóngà mànà t̀ò Kàg̀wà-k̀s̀v̀ ǹonzì. ¹⁰ Ndirò, nyí nỳr̀ì Kàg̀wà t̀'Ìdh̀unà, Yèsù r̀ìngò òr̀v̀-akp̀à ò r̀ò dhu ǹd̀ò. Ndi Yèsù ní ndi Kàg̀wà àb̀hu r̀ìngb̀è ndi ìbhu ò r̀ò, nd̀ìn̄ì àlè ǹẁẁv̀ tí yà r̀ìr̀à ìndr̀v̀-ànỳà t̀'ìt̀d̀ta t̀ò p̀b̀ìndà ǹẁv̀ ò r̀ò.

2

Pòlò r̄ Kàg̀wà bhà Ìd̀zì M̀k̀r̀v̀ ǹǹv̀ Tèsàlònikà ò dhu

¹ Adòd̀v̀, nyí nỳ'ù mà nyí nỳni wà dhu ìnzà m̀ r̀òwù ùv̀ò k̀k̀òr̀ò f̀r̀àrv̀v̀. ² Nyí nỳni wà dhu át̀ò, t̀d̀v̀ m̀ m̀ẁwù ùv̀ò f̀r̀àrv̀v̀ r̀ò, m̀ r̀àb̀à àp̀b̀è, kad̀v̀ dhu ùnò m̀ n̄ Filipì t̀ò k̀g̀ò ò. P̀b̀èt̀v̀, àbhò àp̀b̀è n̄z̀ìnzì ò r̀ò tí, Kàg̀wà àb̀hu afika r̀òtsì òbì, m̀ǹò p̀b̀ìndà Ìd̀zì M̀k̀r̀v̀ f̀k̀k̀. ³ Obhó tí, yà f̀k̀k̀ m̀ m̀ỳỳ dhu ní'ì n̄z̀ì afátà, ka ní'ì n̄z̀ì n̄z̀èrè ìr̀èta mà, ndirò ka ní'ì n̄z̀ì ùtrátà mà. ⁴ P̀b̀èt̀v̀, Kàg̀wà òz̀v̀ ndi m̀ iwà m̀ m̀k̀k̀ m̀ǹò p̀b̀ìndà Ìd̀zì M̀k̀r̀v̀ ìndr̀v̀ t̀ò ale tí. Ní m̀ m̀ n̄z̀ì àd̀v̀ k̀nd̀ò ìndr̀v̀-nỳìkp̀ò ǹf̀ò tí, p̀b̀èt̀v̀ m̀ m̀d̀d̀v̀ k̀nd̀ò Kàg̀wà-nỳìkp̀ò ǹf̀ò tí. Ka ní ndi ale-afì-tsi dhu mà ǹn̄ì arì ale. ⁵ Obhó tí, nyí nỳni wà dhu ìnzà m̀ r̀áhà ìndr̀v̀ akèkp̀à m̀t̀ì òt̀èka ò. Ndirò òt̀èka ò, m̀ m̀v̀ǹè ǹz̀à ìndr̀v̀-òf̀ò m̀ m̀ dhu òngyè dhu. Kàg̀wà nyú ndit̀v̀ò ní ndi yà m̀ m̀v̀òna dhu t̀ò ngàm̀bì. ⁶ Ndirò m̀ manè ǹz̀à ìndr̀v̀ r̀ì m̀f̀v̀v̀ dhu, ìmb̀à r̀ì'ì nyí nỳ'ù m̀t̀ì, ìmb̀à r̀ì'ì ng̀k̀p̀à ale m̀t̀ì. M̀ m̀'ìyana ìnè m̀'è m̀ d̀k̀k̀v̀ àzèmbè Kristò bhà uvitatàle nyú ní m̀ r̀ò. ⁷ P̀b̀èt̀v̀ m̀ m̀d̀d̀v̀ òkò n̄z̀ìnzìk̀ ò ỳòr̀wà nyú nà. Àdh̀d̀hì ndi ndaròng̀v̀na ìnzò ǹòzè ìngb̀a-t̀s̀àna bhèyi, ⁸ m̀ m̀v̀zè nyí at̀ìd̀ò. Ní, m̀ m̀zè ǹz̀à m̀ǹò Kàg̀wà bhà Ìd̀zì M̀k̀r̀v̀ k̀èlè f̀k̀k̀, p̀b̀èt̀v̀ atdyúka nad̀v̀ ì'ì át̀ò m̀d̀zì f̀k̀k̀ ìp̀ìr̀ngà nyú okùku d̀ò r̀ò, f̀k̀k̀ àzè n̄r̀v̀ò ndi abho nyú f̀k̀k̀ n̄d̀hunì. ⁹ Adòd̀v̀, nyí nỳr̀è wà m̀ m̀v̀nzì kasu tí dhu mà, yà m̀ m̀b̀à àp̀b̀è mànà. M̀ m̀ẁwù Kàg̀wà bhà Ìd̀zì M̀k̀r̀v̀ ǹǹv̀ r̀ò f̀k̀k̀ àzèmbè m̀ m̀ kasu ònzì adỳìbhengà, ndirò k̀ub̀hìngà m̀t̀ì r̀òr̀ò, akye m̀ m̀ẁv̀na ì'ì ànò tí n̄z̀ìnzìk̀ ò at̀d̀ì ale d̀ò m̀t̀ì n̄.

¹⁰ Nyí, Yèsù ná'ù ale t̀v̀ò, m̀ m̀k̀ò n̄z̀ìnzìk̀ ò ìl̀l̀ òf̀ò ò, àk̀k̀k̀ òf̀ò ò ndirò ìmb̀à n̄z̀èrè dhu tí ka k̀òz̀àna dhu r̀ì'ì ònà òf̀ò ò. Nyí ní ndi dhu t̀ò ngàm̀bì, ndirò Kàg̀wà ní át̀ò ndi dhu t̀ò ngàm̀bì. ¹¹ Nyí nỳni wà dhu át̀ò m̀ r̀òk̀ò k̀òr̀ò n̄z̀ìnzìk̀ ò ale mànà àdh̀d̀hì ìnzò t̀'ábanà mà ǹaròkò p̀b̀ì ìnzò mànà dhu bhèyi. ¹² M̀ m̀ẁwù dhu ùỳà r̀ò f̀k̀k̀, m̀d̀d̀v̀ òwù afìk̀v̀ òp̀è r̀ò. Ndirò, m̀ m̀ẁwù nỳònzì r̀ò òbì nyú nà, nd̀ìn̄ì nyí nỳubhì tí Kàg̀wà

òzè dhu bhèyi. Ndi Kàgàwà ní ndi nyí núnzi ndíní nyí nyotsú tí p̀bìndà ádr̀ungb̀anga tó idzi ò, nyàd̀ù p̀bìndà ádr̀ungb̀anga tó awáwù nála.

¹³ Ndirò, yàrì ní ndi yà ìnzì mǎ mí m̀ngyè r̀órò mǎ mǎrì òtsò nábhù nǎ Kàgàwà tó okúna d̀ò r̀ò dhu: Nyí nyírì yà f̀ùkù mǎ múnò Kàgàwà bhà Ídzi Mákùrù. Ní, nyí nyàd̀ù kàkò ìnzì ní indr̀ù-li'ò r̀ò àhu òte bhèyi, p̀bètù nyí nyáko ka Kàgàwà-li'ò r̀ò àhu òte bhèyi. Ní, ndi òte ní Kàgàwà bhà Òte. Ndi òte ní ndi nyakutsi rí kasu ònzi nyí Yèsù ná'ù ale tírò. ¹⁴ Adódu, ndi dhu nitè dhu ní, yà Yùdèyà tó p̀birì ò, Kàgàwà bhà kànisa ò Yèsù Krístò ná'ù ale r̀ò ndi nanzì dhu, nónzi wà ndi átò r̀àkù dhu. Nyí nyábà àp̀bè f̀ùkù p̀birì ò bhà nyú f̀ó, àdhàdhì abádhì náabà àp̀bè ìnzà Yèsù ná'ù P̀bàyàhúdì-f̀ó dhu bhèyi tí. ¹⁵ I P̀bàyàhúdì ní ndi Ádr̀ungb̀ale Yèsù nabhù kohò, ì ràd̀ù p̀bànábì nábhu kokyè. Abádhì ní ndi r̀òkà ávu. Abádhì r̀onzina dhu arí nzi Kàgàwà-nyìpkó nófò, ndirò abádhì nóngò kórò ale tó òmvù tí. ¹⁶ Abádhì arí tsùka àp̀à 'ùtò ìnzì mǎ m̀ovò tí ògù tó òte ìnzì ní p̀bàyàhúdì tò, akye abádhì ad̀una ùgu nǎ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhì nísè yà angyangyi ì arónzina f̀iyò nzérenga-bvù. P̀bètù, Kàgàwà bhà nàwí r̀isì isì abádhì d̀ò.

Polò rí Tèsàlònikà ò bhà nózè ndala dhu

¹⁷ Adódu, ka k̀utu mǎ m̀bhà mǎ nyí mànà ale-ngbò ò r̀ò idò kàsùmì kèlè tí. P̀bètù ale-afí ònǎ r̀ò, àlè kí'ì ìnè atdíkpá. Atdyúka nyú ní'ì àlè ràla àlè nyí mànà. Ní mǎ m̀onzi kórò obi ndíní ndi dhu náaká tí f̀àkà. ¹⁸ Ndi dhu itè rí dhu ní, mǎ m̀omvù mǎ m̀owù f̀urábvù. Ndirò ima nyú Polò, ma m̀omvù wà dhu ibí-g̀una nyú, ndíní ma mara tí f̀urábvù. Ní, p̀f̀omvò Sitanì ad̀ù ndi otu nútò r̀òkà. ¹⁹ Nírò, ádhi mǎ nyú ndi f̀àkà a'uta rí'ì d̀oyá? Ádhi mǎ nyú ndi idhèka rí ndìka okúya d̀ò r̀ò? Ndirò, f̀àkà m̀lèma tó m̀kimbà ní ádhi mǎ? Ní'ìya tí obhó nyí ndi, yà àlè tó Ádr̀ungb̀ale Yèsù r̀ingo nínganì? ²⁰ Obhó nyú, okúku d̀ò r̀ò nga ní ndi mǎ mǎrì m̀lè, idhèka ràd̀ù ndìka nǎ.

3

Polò rí Timòtewù òvì ràrà Tèsàlònikà ò bhà-afí nópè dhu

¹ Ádzi mǎ mí ìnga òdò dhu níngyè mǎ r̀ò, mǎ mála dhu mǎ r̀àkà mòkò víka d̀ò r̀ò Àtenè tó kigò ò. ² Ní, mǎ mádù adòkà Timòtewù nóvì ràrà f̀urábvù. Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ìno, yà atdíkpá mǎ mǎrì Krístò d̀ò r̀ò r̀òtè Ídzi Mákùrù núnò mànà indr̀ù tó ale. Ní mǎ m̀ovì ka f̀urábvù, ndíní afíku nabhù tí r̀òtsì obi ndàd̀ù nyidì f̀ùkù a'uta ò, ³ ndirò, ìnzì yà kòmbì nyí nyábàna àp̀bè ad̀ù tí atdí ale mǎ nábhu r̀ubhà p̀bìndà a'uta. Obhó tí, nyí nyànì wà dhu, àlè r̀arí ndi àp̀bè-tidò nábà àbà. ⁴ Ndirò, f̀urábvù mǎ mí'ì ònà kàsùmì ò, mǎ m̀ovò wà dhu f̀ùkù m̀ati: àlè r̀arí àp̀bè nábà. Ní, nyí nyànì wà dhu ì dhu r̀arí kòkò rí 'ònzi. ⁵ Wò dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi, ima nyú mǎ átò ma m̀itdègu m̀ngyè ìnga t'òdota nǎ, ní ma m̀ovì Timòtewù ràrà f̀urábvù. Ma m̀ovì ka ndínì ad̀ù tí ingo nyí nyáròko tí f̀ùkù a'uta ò dhu tó m̀akùrù ná ìdù. Obhó tí, ma m̀onzi òdona dhu ní, akye utrátàba Sitanì ràd̀ù àrà nyètra, òbìka ràd̀ù àwí kòkórò dhu.

Timòtewù ádu ndi nà m̀akùrù rí Polò-idhè nábhù rìka ndi dhu

⁶ P̀bètù, kòmbì Timòtewù níra wà àhu f̀urábvù r̀ò. Ní, kàwè wà idzi dhu nyú f̀ùkù a'uta mǎ, f̀ùkù àzè mànà d̀ò. Kàti, atdídò nyí rarì m̀irè bìlìnganà, ndirò atdyúku nyú rí'ì nyàla mǎ tdítò, àdhàdhì mǎ mòzè mǎ ràla nyí átò

tdítǎ dhu bhèyi tí. ⁷ Ní ndi dhu bhèyi tí adóǎ, yà má mí'ì òná àpè mà, avuta mànà nzínzi ò, fùkù a'uta ò nyí nyíkò tí dhu níbhò ndi obi afika tò. ⁸ Kòmbí, má mí mìnè mbèyi nyú, nyí nyíkò pòtó Ádrùngbàle Yèsù ò nídhuní. ⁹ Ìngbà òtsò-tidò ndi má máǎdù àdunà Kàgàwà tò okúkù dò rò, yà nyí nyú nyí nyàbhu idhèka rìka ndi tí Kàgàwà-ònzí okúkù dò rò dhu dǎ? ¹⁰ Kùbhingánà ndirò adyìbhengá màtí, má márí mǎtsò atdyúka nyú ná Kàgàwà rò, ndíní má nabhù tí mála ngbòku tdítǎ, máǎdù fùkù a'uta dǎ òǎ dhu níse fùkù.

¹¹ Kàgàwà àlè t'Ábanà nyú ndítírò, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù mànà, náká ì rànge otu fákà ndíní má mowu tí ùvò fàràbvù. ¹² Ádrùngbàle Yèsù àká ndítírò nyí nyóze nyí ní nzínzìkù ò àzè, ndàdù kórò ngùkpà ale nyí nyóze ní àzè nítrò àtò, àdhàdhì má móze nyí dhu bhèyi. ¹³ Kàká ndàbhu afìkù ròtsi obi, ndíní adùya tí ì'ì ìlìlá ró, ndirò ìmbà afátá na àlè t'Ábanà Kàgàwà-ònzí, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù rìngò, ì rìwù atdìkpà ròná ale mànà nínganí.

4

Pòlò rí Yèsù ná'ù ale ònzì ròkò Kàgàwà-nyìkpò nǎfò dhu bhèyi dhu

¹ Adóǎ, ngàtsi dhu ní, má móvò wà nyí nyàkàná nyùbhi Kàgàwà-nyìkpò nǎfò rádù dhu bhèyi dhu fùkù. Obhó tí, nyí nyàrí ndi dhu ònzì ònzì. Ní, kòmbí má mǎnzì fùkù, máǎdù àyanà fùkù Ádrùngbàle Yèsù-òvò rò dhu ní yàrí: Nyí nyàká nyònzì ka mbèyi nyú ròsè. ² Obhó tí, nyí nyùni wà yà fùkù má múyá ìngbà dhu bhèyi dhu-tidò má rírá Ádrùngbàle Yèsù bhà rò. ³ Kàgàwà òze dhu ní, nyílá nyìkpóna ò, ndirò ní nyòdò nyí mǎnyòni rò rò. ⁴ Ndirò kòze dhu ní, ngàtsi ale ròdò ngbòna ìlátá ò Kàgàwà-nyìkpò ò, ndirò ifuta mànà dhu ò, ⁵ ìnzí ndàbhu ndi mǎnyòni ràtdù afina yà ìnzá Kàgàwà núní ale náarónzina dhu bhèyi. ⁶ Wò ndi mǎtsò-tidò ò, dhu àká nzá atdí ale mà rònzì nzérénga òdhìná rò, ndùpò pòbìndà ara dò. Obhó tí, Ádrùngbàle Yèsù nǎitdiya kórò ì dhu bhèyi dhu-ànyá yà angyiná rò má múnò fùkù, máǎdù àyanà mbèyi nyú fùkù dhu bhèyi. ⁷ Obhó tí, Kàgàwà núnzi nzá àlè mǎnyòni t'ònzita tò. Pbéù, kúnzi àlè ndíní àlè koko tí ìlìlá ale tí nyìkpóna ò. ⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yàrí uyátá nòdhò ale, nòdhò nzá ìndrù-tsù dhu, pbéù kòdhò dhu ní Kàgàwà bhà uyátá. Ka ní ndi pòbìndà ìlìlá-Alafí níbho arí fùkù.

⁹ Yèsù ná'ù ale rí 'òzè nzínziya ò dhu dǎ, nyí nyí'ì mbà fùkù ka kí dhu àndí dhu-atdyú ná. Obhó tí, nyí nyú nyí-tírò, nyí nyùni wà nyí nyádù nyòze nzínzìkù ò tí dhu Kàgàwà-rò. ¹⁰ Kòní ndi dhu kèlè ní ndi nyí nyarónzina Mákèdóniyá tó pìrì ò arí'ì Yèsù ná'ù ale-rò kórò. Ní, má mǎnzì nyí nyóngò kònzì mbèyi nyú tdítǎ. ¹¹ Nyònzì obi nyòkò mǎrùngà ò: nyàndà nyí nyóko tí dhu nyí-tírò, nyádù kasu ònzì òtsúkù nyú ní dzànakù nonzi tí yà ma múyá fùkù dhu bhèyi. ¹² Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyònzina dhu rádù nyàbhu ìrì ale rífà nyí, ìmbà nyádù ì'ì ìndrù rí dzànakù ònzì dhu-atdyú ná.

Pòlò rí dhu àndí Yèsù ì a'ù rórò uvè ale náungbeya ì dhu dǎ dhu

¹³ Adóǎ, má móze nzá nyòkò ìnzì nyùni iwà ì a'ù Yèsù rórò uvè ale dǎ dhu, akye nyí nyowuya òko ìzù ò, yà ìmbà arí'ì a'uta ná ngùkpà ale bhèyi ní. ¹⁴ Obhó tí, àlè ká'ù wà dhu Yèsù ravè ndàdù ndàngbè. Ní ndi dhu bhèyi

tí, Kàgàwà abhùya kàkà iwà ì a'u Yèsù rórò wè ale, rùngbè ì átò, 'àdù 'ùngbò Yèsù mànà.

¹⁵ Kàní Ádrùngbàlè Yèsù wò dhu-bvù rǒ mǎ mǒvona fùkù dhu. Yèsù ríngò dhu rǒtùna nyìkpóya nà àlè nzínzi ǒ ale tírò, àlè kokoya nzí angyi wùwè ale tò òrù-akpà-otù ǒ. ¹⁶ Obhó tí, màlàyíkà dǒ atdí ádrùngbàlè-tù mà, Kàgàwà bhà wàndà-tù mànà rí 'ìrì rò, Ádrùngbàlè Yèsù nyú ndítírò níifoya òrù-akpà ò rò. Ndirò kǎkà Yèsù Krístò ì a'u rórò wè ale náadùya 'ùngbè angyi. ¹⁷ Ndi dhu-dzidǒ ní ndi, yà àlè-nyìkpó nà àlè kòtù àlè ndi kàsùmì ǒ rò, àlè kadùya ǒdì atdíkpá abádhí mànà àp̀bù ǒ, àlè ràdù àlè òtù Ádrùngbàlè Yèsù mànà awe ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, àlè kóró àlè kadùya òko bìlìnganà Ádrùngbàlè mànà òrù-akpà ò. ¹⁸ Ní, nyòngò afìkù nópè nzínzìkù ǒ wòrì ote nǎ.

5

Ádrùngbàlè Yèsù ríngò ònà idhò

¹ Adódù, Ádrùngbàlè Yèsù níngoya ònà idhò mà, ndi kàsùmì mànà dǒ, nyí nyí ìmbá dhu-atdyú nà màndí dhu fùkù. ² Obhó tí, nyí nyú, nyí nyùnì wà dhu mbèyi nyú, Ádrùngbàlè Yèsù ríngò ònà idhò risíya inzà ka kùnì angyangyi rórò, ogbotálè náaròtsù idza kùbhìngánà dhu bhèyi. ³ Yà indrù ràtina màrùngà rǎrǎ'ì kòmbí, ndirò ǒdòna ònzi ka kí dhu rǎrǎ'ì ìmbá rò ní ndi, dhu inzà rí dhu adùya isí abádhí dǒ. Abádhí rǎbàna àp̀bè náapíríya ndi ndisí àdhàdhí arí nà tsìbhálè-ò náarí ndàpírí uguta tò dhu bhèyi. Ní, atdí ale mà nógúya nzí abádhí nzínzi ǒ. ⁴ Pbéù nyí adódù, nyí nyí'ì ìmbá ìnò ǒ, ndíní wòrì idhò adùya tí nyòtdì ogbotálè bhèyi. ⁵ Obhó tí, nyí kóró nyí ní awáwù ǒ ale, adyìbhengá nga ǒ ale. Àlè ní nzí kùbhìngá nga ǒ ale, ìnò ǒ ale. ⁶ Ní, dhu àkǎ nzá àlè ròdhò ngùkpá ale-tsi bhèyi. Pbéù dhu àkǎ àlè ròkò àlè-nyìkpó nà, àlè ràdù àmbè àlè ǒdò dǒ mbèyi. ⁷ Obhó tí, ǒdhò aródhò ale náaródhò kùbhìngá, ndirò, òrì arórí ale náarórí kùbhìngá. ⁸ Pbéù àlè, adyìbhengá nga ǒ ale tírò, dhu àkǎ àlè ròdò àlè mbèyi. Dhu àkǎ àlè rǎfǒ a'uta mà àzè mànà làtú tí àlè-odrù dǒ, àlè ràdù ògù àlè ká'ù dhu náfo sàbù tí àlè-dò rǒ. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà núutri nzá àlè ndíní indrù-ànyà nítìdì ndi ndí nǎ p̀bìndà nàwí nǎsíya tí àlè-dǒ. Pbéù, kùtri àlè ndíní àlè kabáya tí ògù àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò-otù ǒ. ¹⁰ Yèsù avè àlè-okú dò rò ndíní ndi ndíngò dhu nótù àlè àlè-nyìkpó nà màtí rò, ndirò kòtù àlè iwà àlè kàwè ró màtí rò, àlè kadùya tí òko ípírònga ǒ atdíkpá ndi mànà. ¹¹ Nírò, dhu àkǎ nyòwù afìkù òpè rǒ nzínzìkù ǒ, nyàdù òwu nyìdì rǒ átò a'uta ǒ nzínzìkù ǒ yà nyí nyárí kònzì dhu bhèyi tí.

Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu

¹² Adódù, mǎ m̀nzi fukú ngàtsi dhu ní, nyòngò kǒkò nzínzìkù ǒ arí kasu ònzi ale nífu. I ale ní kǒkò nyùnda arí Ádrùngbàlè Yèsù-òvò rǒ, 'àdù àmbè nyìkpókù itdyu dǒ nzérenga rǒ rò ale. ¹³ Nyí nyàkǎ nyífu abádhí atdídǒ ròsè, nyàdù abádhí nòzè yà abádhí arónzina kasu-okú dò rò. Nyí nyàkǎ nyòkò màrùngà ǒ nzínzìkù ǒ.

¹⁴ Ndirò adódù, mǎ m̀nzi nyí nyòvò dhu inzà inga nòfò dhu bhèyi aróko ale tò, nyàdù afíya níngyè ì ale-afí nópè. Mǎ m̀nzi nyí nyònzì ivivì ngbòya nà ale dzànà, nyàdù kóró ale-dzi nòndù. ¹⁵ Mǎ m̀nzi nyí átò nyòdò nyí,

ìnzí atdí ale mà ràdu nzérénga nzérénga nǎ. Phétù dhu àkǎ nyǒnè ídzinga ònzi nyí nyí bilínganà nzínziku ǒ màtí ndirò kóró ale nínzi ǒ màtí dhu kèlè.

¹⁶ Nyòngò òko bilínganà dhèdhe ǒ tí. ¹⁷ Nyòngò nyítsò ìnzí nyí nyúbhana rórò. ¹⁸ Rùkú ndí nònzí kóró dhu ǒ, nyòngò òtsò kèlè nádu Kàgàwà tò. Obhó tí, kǒkòrí ní ndí Kàgàwà ózè nyǒnzí Yèsù Krístò-òvò rǒ dhu.

¹⁹ Hìlǎ-Alafí rǒnzina kasu àkǎ nzá nyǔtò tsùna.

²⁰ Kàgàwà bhà pbànábí númò dhu àkǎ nzá nyǒnzí gàyàna.

²¹ Phétù, kóró dhu-ǒnga àkǎ nyǒvò, nyǎdù ídzi dhu tí rí'ì dhu ònzi.

²² Ndirò, nyòdo nyí kóró nzére dhu-tidò rǒ rò.

Pólò rǎ Kàgàwà ònzi ràso Tèsàlònikà ǒ Kànìsà dhu

²³ Màrùngà íbho arí ìndrù tò Kàgàwà nyú ndítírò nákǎ ndàbhu nyí nyòkò pbìndà ale nyú tí. Kàkǎ ndòdò fùkú ípirǒnga, afíkù, atdyúku, ndirò nghòku màná, ròkò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózàna dhu rí'ì òyà, àlè tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò rǐngo òná idho tò. ²⁴ Nyí nunzi Kàgàwà ní ìnzí arí pbìndà irèta núwǎ ale. Ní ka ní ndí rí i dhu nónzi.

²⁵ Adódù, nyòngò nyítsò dòkǎ átò.

²⁶ Nyòvì Yèsù ná'ù ale kóró atdyúku nyú nà.

²⁷ Ma mìtdè nyí ìtdè tí Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ ndíní nyí nyozú tí yàrí bhàrùwà Yèsù ná'ù ale tò kóró.

²⁸ Àlè tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àkǎ ndàsò nyí.

Tèsàlònìkà

ǒ Kànìsà tò Pòlò andí ɔyɔ rí kìsě nǐ bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádrùngbǎle dhu tí dhu

Uvitatále Pòlò náandí ndi Tèsàlònìkà tó kigò ǒ kànìsà tò ka kandí ɔyɔ bhàrùwà. Kángbe ndi kànìsà ɔyɔ rí Ídzi Màkürè t'únɔta tó p̀bìndà abhi isě abhi ǒ (Kas 17.1-9).

Tèsàlònìkà tó kigò ǒ kànìsà ǒ i'ì ní Phàyàhúdì mà ábhǒ ìnzì ní Phàyàhúdì màná. Pòlò andí dhu abádhi tò mbèmbe imbo kumi ato údà Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidò rórò.

Yàrí ɔyɔ rí kìsě bhàrùwà ò Pòlò àdu ndandí dhu ní iwà ndi ndóvò wemberè tó p̀bìndà bhàrùwà ò dhu. Kàsùmì àdi ndámbe ùda tí ùda dǒ rò, p̀bàkrístò-tsi náava ndi atdíđǒ ìnzì Ádrùngbǎle Yèsù ríngò dhu nǐ. Tèsàlònìkà ǒ atdíđhená ale nóowúnà àtìná rǒ ndi Ádrùngbǎle bhà idho rákà iwà (2.2). Ngákpa ale nóowúnà dhu ìrè rǒ 'àti ìnzá dhu rákà kǒnzì kasu ìnzá òtrò idho ǒ kà ríngò nídhunǐ (3.6-12). Nírò, Pòlò rǐ ndi ndúdhèna dhu àngǎ atdíđǒ. Kà rǐ dhu ɔvɔ Kàgàwà rǒ òmvù, Nzére ale nyú tí ka kátina ale nàndà dhu dǒ. Ndi ale rǐ ndìto angyiná rò Krístò ríngò dhu tò (2.3-4). Ndirò, Pòlò rǐ p̀bàkrístò-afí àbhǔ ròtsì obi ndàti Ádrùngbǎle rǎrǐ ìnzì arí ùnɔ ndi ndùnò dhu nùbha ìnzá ndi ndònzì rórò ale. Ní kà rǎrǐ abádhi àbhǔ ròtsì obi, ndàdù abádhi òdò p̀fɔmvɔ Sitanì rǒ rò (3.3).

Bhàrùwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ Tèsàlònìkà tó kigò ǒ p̀bàkrístò nóvi dhu (1.1-2).
- Ndi ndíngò rò Ádrùngbǎle Yèsù nóotdiya ìngbatí fli ndi ale-ànyǎ obhónánga dǒ dhu (1.3-12).
- Ìnzá Ádrùngbǎle Yèsù àpè ndàdù dhu mà, Kà ríngò iwà Nzére ale nyú tí ka kátina ale íto ndi dhu-dzidò dhu màná (2.1-12).
- P̀bàkrístò àkǎ ìkò p̀ótsò fíyò a'uta ǒ dhu (2.13-17).
- P̀bàkrístò àkǎ 'àbhǔ ì atdíđǒ itsòta tò dhu mà, abádhi àkǎ 'ònzì kasu fíyò ípírɔnga nòdò tí dhu màná dhu (3.1-15).
- Pòlò rǐ ndìtsò Tèsàlònìkà ǒ p̀bàkrístò dǒ ndàdù abádhi nóvi dhu (3.16-18).

Pòlò rǐ Tèsàlònìkà tó kigò ǒ Kànìsà nóvi dhu

¹ Ìma Pòlò, atdíkpá Silivanù mà Timòtewù màná, mà màndí yàrí bhàrùwà fùkù Tèsàlònìkà tó kigò ǒ Kànìsà tírò. Nyí ní àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò màná bhà ale. ² Ndi àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò màná náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhǔ nyòkò màrùngà ǒ.

Pòlò rǐ Tèsàlònìkà ǒ kànìsà nílè fíyò a'uta-okú dò rò dhu (Màt 13.40-43; 25.31-45; Fil 1.3-6,27-30; 1Tè 1.3-7)

³ Adódù, mà màkǎ mǒngò òtsò àdu bìlìnganà Kàgàwà tò okúku dò rò. Ní, dhu àkǎ àlě rònzì ka ndi dhu bhěyi tí, fùkú a'uta rǐ ndisě, nyí nyózé nyí nǐ nzínziku ǒ àzè ràdù àmbe ndise dǒ nídhunǐ. ⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi mà màrí mìlè okúku dò rò Kàgàwà bhà kànìsà ǒ. Mà màrí mìlè

átò, nyí nyíkò pòtsó, nyámbe fùkú a'uta nódò dǒ, àpè mà avuta mànà-dzi t'óndùta ǒ nídhuní.

⁵ Wò dhu bhèyi nyí nyónzina dhu ní ndi rí dhu àvì, Kàgàwà ritdiya kóró ale-ànyà obhónánga dǒ, ndàdù nyòzù iwà nyí nyàkànà nyòtsù yà nyí nyárí àpè àbà okúna dǒ rò pòndà ádrùngbǎnga tó idzi ò ale tí. ⁶ Obhó tí, Kàgàwà ní obhónánga dǒ arí indrù-ànyà nítì ale. Ní, kǎvùya átò yà rùkú arávu ale-rǒ. ⁷ Ndirò nyí, yà rùkú ka karávu rò, àlè kadùya àbàna nyí mànà atdíkpá ní àpè ò rò àlè kí àlè àsò dhu, yà Ádrùngbǎle Yèsù rí nditè òrù-akpá ò rò ì íwu pòndà ádrùngbǎnga tó obi tó maláyíkà mànà nínganí. ⁸ Kíraya ádrùngbǎ kàzu ǒ, ndàdù yà inzà Kàgàwà núnì ale-ànyà nítì. Ndirò kítìdiya yà inzà Ádrùngbǎle Yèsù bhà Ídzi Màkùrù nífu ale-ànyà átò. ⁹ Fiyó nzérenga tó perè tí, abádhí núuwiya dhòdhódhónganà, ì ròkò itse nyú Ádrùngbǎle Yèsù rǒ rò, ndirò kǎbhà obi tó ádrùngbǎnga tó awáwù rǒ rò mǎtí. ¹⁰ Ndi dhu onziya ndi Yésù ríngò ndínì pòndà ale-tsí nílè tí ndi, ndi ná'ù ale kóró ràdù ndífu nínganí. Nyí nyí'íya ì ale nzínzi ǒ átò, iwà nyí nya'u fùkú mǎ muno ote nídhuní.

¹¹ Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, mǎ mǎrí mǐtsò bíllínganà okúku dǒ rò, ndínì àlè tó Kàgàwà nòozú tí nyí pòndà anzita nà àkà ale tí. Ndirò mǎ mǎrí mǐtsò ndínì pòndà ádrùngbǎnga tó obi ní kǎbhà tí nyí nyárí atdyúna òho kóró ídzinga mà, fùkú a'uta-kàsù mànà rǎkǎ. ¹² Ndi dhu bhèyi ní ndi, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù-ovò rí ndilè okúku dǒ rò, ovòku ràdù ndilè átò kókú dǒ rò. Ndi dhu ràdù ndónzi àlè tó Kàgàwà bhà ídzinga mà, Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzinga mànà nóokú dǒ rò.

2

Pfòmvo ivi nzére ale nòonziya tǎ Ádrùngbǎle Yèsù ingo rò dhu (Mát 24.23-44; 1Yù 2.18; 4.1-3)

¹ Adódù, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ríngò, ndàdù àlè-tsù nándu tina ò òná idho dǒ, mǎ mǐtdè nyí ìtdè tí: ² àpè nyàbhu dùku rínza ndi isó tí nyámbe odo ònzi dǒ yà indrù ràtina iwà Ádrùngbǎle Yèsù ríngò òná idho rǎkǎ rò. Àpè nya'u ka, ìmbà ka kátina pòbàbí núnò dhu ràrì ndi, ndirò mǎ múnò dhu ràrì ndi, ndirò ngǎtsi nǐ, mǎ mǎndí bhàruwà ràrì ndi ka núnò rò. ³ Àpè nyàbhu atdí ale mà rùràrì nyí ingbǎ ofò ǒ mǎtí. Obhó tí, dhu àkǎ pé indrù rìvà dhu ì ròdhò Kàgàwà angyinà rò tǎndi ndi idho náaká rò, pfòmvo ivi nzére ale nyú ràdù nditè. Ndi ale ní iwà Kàgàwà utri angyangyi dhòdhódhóngà tó ove tò ale. ⁴ Ka ní òmvù, yà Kàgàwà tí ka karózuna, kadù èlènà kóró dhu-tsí dǒ arí ndidzì orú ale. Káraya àhu ndi ndádi Kàgàwà bhà idza nyú ǒ, ndàdù ndàtì nditirò Kàgàwà nyú tí dhu ò.

⁵ Nyí nyirè tí obhó yà fùkú ma mongónà òvòná àdì ma mǎndì nzínziku ǒ rórò dhu? ⁶ Ndirò kòmbí nyí nyùnì wà kà-tsù nútò arí ìnzì rònzi ndi dhu. Ní káraya nditè pòndà kàsuni rǎkǎ rò tí. ⁷ Obhó tí, nzére ale bhà obi rǐ'ì ìnè kasu ònzi ndi ndi inzà ka kùnì rórò rò. Pbhètù dhu àkǎ yà kà-tsù nútò rí kòmbí ale rindrì pé ndi ànyirò rò. ⁸ Nírò ní ndi ndi nzére ale nútèya ndi kpangba. Ndirò, Ádrùngbǎle Yèsù náadùya kòhò ihèna nǐ, nditò kàsuna pòndà ingota tó awáwù nǐ. ⁹ Wò ndi nzére ale níraya pfòmvo Sitanì bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ. Kòonziya kóró wiwì-tidò, dhu ìtè rí ize mà, inzà

apèna 'ònzì angyi indrũ-nzínzì ǒ dhu-tidò mànà, ndùtrá indrũ nĩ. ¹⁰ Ndirò kónziya kórò nzérenga-tidò, ndùtrá ùwí rúwí ale nĩ. I ale núuwíya inzà ì azè 'àkò, ndirò inzà ì òzè yà 'ìgù rádù obhóngà dhu-okú dò rò. ¹¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà arí abádhí rúwí nĩ ádrùngbǎnga tó ǒbi níwí, ndíní abádhí náa'ù tí tìtò. ¹² Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà adùya anya nítídì yà inzà obhóngà ná'ù, pbétù 'adù nzérenga kèlè nózè ale dǒ.

Polò rĩ Kànìsà nónzi rìkò fìyó a'uta ǒ dhu
(1PÉ 1.3-9; 5.10-11)

¹³ Pbétù má'í na adódù, má màkǎ mǒngò òtsò nádu bìlìnganà Kàgàwà tò okúku dò rò, yà atdíǒ Ádrùngbǎle Yèsù ózè nyí rò. Obhó tí, mùhàngú ǒ rò Kàgàwà náapí wà nyí ògù tò, yà nyú'ò rí nyílǎ nyìkpóna ǒ pbìndà Hìlǎ-Alafí-otù ǒ. Ndirò kápi nyí ògù tò obhóngà nyí nyá'ù dhu-otù ǒ. ¹⁴ Kòní ì dhu tò nga ní ndi Kàgàwà ùnzì nyí yà fùkù má múndò Ídzi Màkùrù-otù ǒ nĩ, ndíní nyí nyí'íya tí ngari ná àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ. ¹⁵ Nírò adódù, nyìkò pòtsó fùkú a'uta ǒ. Ndirò nyálù yà fùkù má múyǎ tsùka ǒ màtí, ndirò andítá ǒ màtí dhu mbèyi dàku ǒ.

¹⁶ Àlè t'Ábanà Kàgàwà náazè àlè atdíǒ. Ndirò pbìndà ìdzìnga-otù ǒ, kùbhò dhòdhóhóngà tó ale-afí 'ópèta mà, ìdzi a'uta mànà àlè tò. Ní, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò nyú ndítìrò, àlè t'Ábanà Kàgàwà mànà, ¹⁷ náká ì ròpè afìkù, 'adù nyíǎ kórò kàsùku mà ìdzi òtèku mànà ǒ.

3

Polò rĩ itsòta nónzi Kànìsà-fó dhu
(Ròm 15.30-32; 1Tì 2.9-10; 4.11-12)

¹ Kùbha má mí òdná rò ní adódù, nyòngò nyítsò dòká, ndíní Ádrùngbǎle Yèsù bhà ote núundo tí ndì tsàkàtsàkà, kadù ifunà kórò ngari ǒ yà fùrǎbvù kǎrì ndònzì dhu bhèyi. ² Ndirò dhu àkǎ nyítsò nyí dòká, ndíní Kàgàwà ìgù tí má'í òròrò ndirò nzére-ale-fó rò. Obhó tí, ìnzì ní kórò ale ndi Yèsù ná'ù. ³ Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù ní ìnzì arí ùnò ndì ndànò dhu nùbha inzà ndì ndònzì rórò ale. Ní kà rĩ nyíǎ, ndàdù nyòdò Nzére ale ró rò. ⁴ Ádrùngbǎle Yèsù-okú dò rò, má mà'ù dhu nyí rarí fùkù má múyǎ dhu ònzì ònzì, ndirò nyí raròngo kònzì ònzì. ⁵ Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ ndàbhù nyí nyùni ìngbǎ dhu bvù màtí Kàgàwà ózè nyí dhu, ndàdù nyàbhù nyòndù àpbè-dzi àdhàdhì ndì ndandù ka dhu bhèyi.

Polò rĩ dhu ùyǎ Tèsàlònìkà ǒ Kànìsà tò kasu dǒ dhu

⁶ Adódù, má mí dhu ùyǎ fùkù àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-òvò rò: nyìndà nyí yà ngbòya úyí, ìnzì 'adù yà fùkù má múyǎ dhu nífu kórò òdhìku ró rò. ⁷ Nyí nyùni wà dhu, nyí rǎkànà nyòkò má márí òko dhu bhèyi. Obhó tí, nzínzìku ǒ má mí'í rò, má mòkò nzá itsi ná. ⁸ Má mónnyá nzá atdí ale bhà ònyù mà tíròrò. Pbétù, má mónzì kasu ǒbi nyú ná ndirò ìngyétá mànà, kùbhìngá màtí, ndirò adyíbhengá màtí, akye má mowuna ì'ì ànò tí nzínzìku ǒ atdí ale dǒ màtí nĩ. ⁹ Má mónzì wòrí dhu àzèmbè iwà nyí nyàkànà nyònzì dzùnàka rórò tí. Pbétù, má mazè dhu ní mítè nyí nyàkà nyòngò ònzìnà dhu yà má mónzìna dhu-nyutsi. ¹⁰ Obhó tí, fùrǎbvù má

mi'ì òná kàsùmì ǒ, mà mụyá dhu fùkù màti: «Inzi arí kasu ònzi ale ní ràkànà nzá ndònyù dhu.»

¹¹ Mǎ mírì dhu, nzínzikù ǒ atdídhéná ale-ngbò rúyí, ìnzí 'àmbe kasu ònzi dǒ. Ndirò kasu ònzi ì àmbènà rò, abádhí rarádù 'ìtsu ngùkpà ale rǒnzina kóró dhu ò. ¹² Ní, mà mònzi ì ale-tsí, màdù dhu ùya fíyò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-òvò rǒ, ròwù kasu ònzi rǒ ìyònga ǒ, 'àdù fíyò ònyù nyú nónyù.

¹³ Pbéù, nyí adódù, nyí nyàkǎ nzá nyíngyè nyí ídzinga t'ónzita ní. ¹⁴ Inzi rí yà mà múnò yàrí bhàrùwà ǒ dhu nífù ale, nákǎ nyűwě dónánga, ìnzí nyádù nyíri mànà, ndíní nyìna adù tí ìwù. ¹⁵ Àpé nyádù nyòzù ka òmvù tí. Pbéù, nyí nyádù dhu òvò kà tò òdhùkù bhèyi tí.

Pòlò rí ndítsò Tèsàlònikà ǒ bhà dǒ ndàdù abádhí nóvi dhu

¹⁶ Màrùngà ìbho arí ìndrù tò Ádrùngbǎle Yèsù nákǎ ndàbhu màrùngà ndítírò fùkù kóró kàsùmì ǒ ndirò kóró ófò ǒ. Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ ndì'ì nyí mànà kóró.

¹⁷ Ìma Pòlò, yàrí ní ndi òtsúdu nyú ní ma mándìna fùkù dhu, movi nyí òná. Ma marí òtsúdu ìlì ndi dhu bhèyi kóró bhàrùwà ò. Kànì òtsúdu-do nyú.

¹⁸ Àlě tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àkǎ ndàsò nyí kóró.

Timòtewù tò Polò andí wemberè tí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Polò andí Timòtewù tí kátina kpatsibhíngba tò bhàruwà. Ndi Timòtewù ní Ì Àziyá-Ngba tó p̀biri ò, Lístrà tí kátina kígò ò ale. Kòmbí ka karí ndi p̀biri ànzi Tùrùkiyà tí. Kà t'ábanà ní Ì Mùgíríki, kà-tsánà Èwúníkè ràdù ì Ì Mùyàhudi-àyi (Kas 16.1). Iyàdhiyà mà íyànà mànà ní Ì p̀bàkrístò (2Tì 1.5).

Polò arà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò Lístrà. Ní Timòtewù iri kà r̀awèna Yèsù d̀ò dhu, ndàdù ndi Yèsù à'ù (Kas 16.10). Ndi dhu-dzidò, Polò adù kòvò 'òngò kasu ònzi mànà atdíkpá.

Timòtewù unda Polò ibi-g̀una nyú p̀bindà abhi ò (Kas 16.1-5). Ndirò, Yèsù ná'ù ale tó a'uta nádù ndi olù, ng̀atsi n̄ vurò dhu ùdhè ka kí indr̀ù tò Yèsù bhà Ídzi Màkùrù r̀ò r̀ò òná atdí kígò mà ndi ndir̀ò r̀ò, Polò ongónà ndi Timòtewù òvì r̀àrà indr̀ù-afí nópè ànyì. Ndi dhu bhèyi ní ndi k̀avi ka atdíku ràdi Èfèsò tó kígò ò, p̀bàkrístò-afí nópè tí (1Tì 1.3). Ní yàrí bhàruwà náatù ka ànyì. Ka kirè nga Polò randi ka azà kumì dònà ìbhù ná ato mà azà kumì dònà imbò ná ato mànà nzínzi ò Yèsù ka k̀ugù dhu-dzidò. Ndi k̀asumì ò Polò ì Ì iwà ndi ndóngò màlà tí r̀ó, Timòtewù ràdù ì Ì mbèmbè ìbhù kumì dònà imbò ná ato ná.

Bhàruwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).
- Polò r̀í Timòtewù àvì r̀òsò títò tó màlímó dhu (1.3-11).
- Polò r̀í òtsò àbhù Ádr̀ungbàlè Kàgàwà tò kàbhà ídzinga-okú d̀ò r̀ò dhu (1.12-20).
- P̀bàkrístò r̀ongò 'ìtsò kóró ale d̀ò dhu (2.1-15).
- Kànìsà ò ádròdrò ale àkà kòvò tí dhu (3.1-16).
- Timòtewù àkà ndòngò dhu ùdhe p̀bàkrístò tò òná òfò (4.1-16).
- Timòtewù àkà ndònzì kasu kànìsà ò kóró ale-tidò mànà tí dhu (5.1-6.2).
- Polò r̀í Timòtewù-nyìkpò nítidyù títò tó màlímó r̀ò r̀ò dhu mà kàkà ndàbhù sedzà ònzitále tò ìnzì r̀ùlì f̀iyó a'uta f̀iyó ònzi ò dhu mànà dhu (6.3-21).

Polò r̀í Timòtewù nóvì dhu

¹ Ima Polò, ima ní Yèsù Krístò bhà uvitatále. Ima nóvò ní Kàgàwà àlè tó Ògùba mà, Yèsù Krístò, yà àlè k̀lìlì àlè-nyìkpò r̀ónà ale mànà. ² Timòtewù, mà mí yàrí bhàruwà àndí indù. Inyi ní idhùdu nyú a'uta-otù ò. Kàgàwà àlè t'Ábanà mà, Yèsù Krístò àlè tó Ádr̀ungbàlè mànà nákà ìtè f̀iyó ídzinga indù, àbà izu dùnú, adù nyabhù nyadi màr̀ungà ò.

Polò r̀í Timòtewù àvì r̀òsò títò tó màlímó dhu

³ Yà Màkèdòniyà tó p̀biri ò mà màrà r̀órò mà mávì nyònzì dhu bhèyi tí, mà mòzè nyadi Èfèsò tó kígò ò, ndínì nyi nyòsò tí atdídhená ale, ìnzì r̀àmbe títò tó dhu nùdhe d̀ò indr̀ù tó. ⁴ Nyi nyàkà nyòsò abádhí átò ìnzì r̀ùmbe ì títò tó imbe t'áweta mà, f̀iyó r̀ugànda-tsù náalè ndi tí dhu mànà dhu nàwè ì Ì ìnzì r̀íku r̀órò dhu r̀ò. I dhu àwè ka kí dhu náarí agòta ìbho indr̀ù nzínzi ò, àzèmbè a'uta-otù ò ka k̀ùni Kàgàwà ózè dhu nónzì ka kàmbènà

rò. ⁵ Ma mí wò dhu òyá okúna dò rò dhu ní, ndínì ìndrù nóozé tí ì nzínziya ɔ. Ndi àzè rāhu ìlilā ale-afí mà, ídzi irèta mà, obhónánga tó a'uta màna ò rò. ⁶ Atdídená ale nínà ì kòkò ì dhu rɔ rò, ndi dhu ràdù 'àbhu 'àmbe ìmbá tya na dhu núnò dɔ ìndrù tò. ⁷ Abádhí ɔzè ì ì Kàgàwà bhà ʒyátá tó málímó tí. Pbétù, abádhí ʒni nzá wò ì ʒnɔna dhu-tì mà, ndirò abádhí ʒni nzá wò ì údhéna obi nyú ná dhu mà.

⁸ Àlè kúni wà dhu ʒyátá rarì ídzi dhu, Kàgàwà ɔzè dhu bhèyi ka kùdhe ka ìndrù tò rò. ⁹ Àlè kàkà àlè rani dhu átò, Kàgàwà ranzi nzá pbìndà ʒyátá obhónánga ɔnzi arí ale tò. Pbétù kánzi ka fíyò ale ní ìnzi arí ʒyátá nífú ale, ìnzi arí Kàgàwà ʒnò dhu ifú ale, ìnzi arí Kàgàwà ná'u ale, ndirò nzérenatáale. Kánzi ka átò ìnzi arí Kàgàwà ifú ale tò, yà adzi ɔ dhu nátdù afíya ale tò, abáya mà ayíya màna nókye arí ale mà ngùkpà ale ɔkye arí ale màna tò. ¹⁰ Kàgàwà anzi ʒyátá átò okúya dò rò ale ní múnynítáale mà, kpabhále tíró arí múnynòni ɔnzi nzínziya ɔ ale mà, ndirò vèbhále tíró arí múnynòni ɔnzi nzínziya ɔ ale màna. Kánzi ka átò ìndrù údzi arí ìno tí ale mà, títò ʒno arí ale mà, títò dɔ arí dhu núsɔ ale mà, ndirò Kàgàwà bhà obhónánga tó ɔte nà rí 'àgò ngùkpà dhu-tsi nónzi arí ale màna-okú dò rò. ¹¹ Ndi obhónánga tó ɔte náko ndi yà hirò nónzi Kàgàwà íbhò fudú, ndínì ma mongó tí ʒnòna ìndrù tò pbìndà ádrùngbānga tó awáwù tó Ídzi Màkùrù nà.

Pólò rí ɔtsò àbhě Yēsù Krístò tò, kàbhà ídzìnga-okú dò rò dhu

¹² Ma màbhu ɔtsò yà ɔbi níbhò idù àlè tó Ádrùngbāle Yēsù Krístò tò, kòzè mà àkàkà ale tí, ndìdì mà pbìndà kasu ɔ dhu-okú dò rò. ¹³ Angyi ima ní ì Yēsù ní arí dhu ʒno ale, Yēsù ná'ù ale rɔ arávu ale, ndirò arí dò arí dhu ɔnzi ale. Pbétù Kàgàwà ábà izu dùdú, ìnzá mà má'ù Yēsù dhu nábhu mà mongò ìnzá mà muni dhu ɔnzi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ndi àlè tó Ádrùngbāle Kàgàwà nítè pbìndà ídzìnga abho nyú idù. Ní, kádù dzùnàdu ɔnzi mà'ù ndi, madù ngùkpà ale nózè, Yēsù Krístò màna mà múngbò mà dhu-okú dò rò.

¹⁵ Yàri ní ndi àkàkà ka'ù, ndirò kóró ale àkà ì ràko ɔte. Ndi ɔte ní: Yēsù Krístò írà yà adzi ì ndínì ndi ndigú tí nzérenatáale, yà ima nyú mà mí'ì nzére ale nyú tí rosé nzínziya ɔ ale. ¹⁶ Pbétù, ndi dhu-okú dò rò ní ndi Kàgàwà ábà izu dùdú. Kónzi ka ndi dhu bhèyi, ndínì otùdu ɔ, ima, nzére ale nyú nzérenatáale nzínzi ɔ tíró, Yēsù Krístò nítè tí kóró pbìndà dhu-dzi t'òndùta. Kónzi dhu ndi dhu bhèyi, ndínì ndi nditè tí dhu ngùkpà ale tò abádhí rarì ì inè 'à'ù ndi, 'àdù dhòdhòdhónga tó ipirónga nábà. ¹⁷ Kàgàwà dhòdhòdhónga tó Ádrùngbā Kamà, yà ìnzi aróvè, yà ìnzi atdì ale mà arálāna, ndirò yà atdirò tí arí ì Kàgàwà náká ifuta nà ìlèta màna dhòdhòdhónga nà. Àminà!

¹⁸ Timòtewù pbànngbá, mà mí yàri dhu àví nyonzi, àdhàdhì yà angyangyi pbànábì avò okúna dò rò dhu bhèyi, ndínì ndi ɔte-otù ɔ nyi nyugye tí ale-afí tó ídzi ìla. ¹⁹ Nyi nyàkà nyòdò pbùkù a'uta mà pbùkù ídzi irèta màna mbèyi. Atdídená ale nódhò fíyó ídzi irèta, ndi dhu ràdù 'àbhu 'ùwí fíyó a'uta ɔ rò. ²⁰ Kò ì ùwùwí ale nzínzi ɔ ní, Himèneyò mà Àlisandurù màna. Mà mípfo wà abádhí màbhu p̄fomvo Sitanì tò, ndínì fíyó mùtsò nùgèrè tí, ndirò ìnzi 'ongó tí dhu ʒnò Kàgàwà ní tdtíðò.

2

Yèsù ná'ù ale àkǎ òngò ìtsò kóró ale dǎ dhu

¹ Nírò, angyinǎ rò nyú ma mònzi fuká dhu ní, nyòngò nyítsò kóró ale dǎ. Nyítsò nyí nyí rò, nyòngò dhu ònzi Kágawà-fó, nyàdù nyítsò Kágawà rǎ abádhí-okú dǎ rò. Nyòngò Kágawà ònzi rǎnzi kóró ale rǎ mǎhetù dzùna, nyàdù òtsò àdu Kágawà tò abádhí-okú dǎ rò. ² Nyòngò nyítsò ndi dhu bhèyi átò ádròdrǎ kámá mà, ìndrǔ ùnda arí kóró ngǔkpà ale màna dǎ, ndíní àlě nabhù tí àlě ròkò ìyònga ǎ, ndirò màràngà ǎ, àzèmbè àlě kí Kágawà ózè dhu ònzi, àlě ràdù ìfuna ka kí dhu ònzi ngǔkpà ale-rǎ rò. ³ Wò dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí àyàya dhu, ndirò Kágawà àlě tó ǒgùba-nyìkpó nǎfò dhu nónzi. ⁴ Kòzè dhu ní kóró ale ràbà ǒgù, 'àdù obhónga ùni. ⁵ Obhó tí, Kágawà arí'ì atdí tí, ndirò kà màna rí ìndrǔ ùngbò ale rí'ì atdí tí. Ndi ale ní ìndrǔ, Yèsù Kristò. ⁶ Kǎbhà pbindà ìpirònga nditirò ǎve tò, kóró ale ndi nduwà tí ní. Wòrí ní ndi, Kágawà apí kàsuni àkǎ rò, Yèsù itè yà adzi ǎ ale tò dhu. ⁷ Ndi dhu-okú dǎ rò ní ndi, Kágawà ìli ma uvitatále tí, ndirò ndi Ídzi Màkùrù t'únótatále tí. Kìli ma átò ndíní ma mudhè tí dhu ìnzí ní Pbhàhúdí tò, rà'ù Kágawà, 'àdù obhónga ùni. Yà ma múnona dhu ní obhó dhu nyú, ìnzí ní títò.

Kpabhále mà vèbhále màna àkǎ ì'ì nà Kànisa ǎ ǒfò

⁸ Nírò, ma mòzè kóró ngari ǎ kpabhále rǎngò ìtsò Kágawà-nyìkpó ǎ ìlǎ afiyya nà, ǎtsúya ì ùva ǎrè rǎrò, ìmbǎ nàwí na, ndirò ìmbǎ agótá na.

⁹ Ndi dhu bhèyi tí, ma mòzè vèbhále rǎngò 'ùfò inga nǎfò dhu bhèyi, ndirò isisó ǒfò ǎ. Abádhí àkǎ nzá 'ìdha ìndrǔ-afí dǎyà, dǎyà-ká t'ókyèta mà, ǎrò ní ka kǒbhòlò dhu t'úfótá mà, ǎrú odziya nà yǎkpó mà, ǎrú odziya nà mberè màna t'úfótá-otù ǎ. ¹⁰ Pbéù, abádhí àkǎ 'itè fíyò aya ídzi kasu ònzi ì í dhu-otù ǎ, àdhàdhì Kágawà-odò ònzi ì arí dhu tí arí 'àti vèbhále nàarónzina dhu bhèyi.

¹¹ Vèbhále àkǎ ìnè ìnè tí kpabhále rí dhu ùdhè fíyò rò, 'àdù fíyò rí dhu ùdhè ale rǎnona dhu nífu. ¹² Ma màvi nzá vèbhále rùdhe dhu kpabhále tò, ndirò ngǎtsi ní rí'ì ádròdrǎ ale tí kpabhále dǎ. Pbéù abádhí àkǎ 'ìnè ìnè tí. ¹³ Obhó tí, Àdamù ní ndi wemberè tí Kágawà abhòlò, ndàdù Èvǎ òbhòlò dzina dǎ. ¹⁴ Ndirò, ìnzí ní Àdamù ndi pǎmvo Sitanì utrá, pbéù tsìbhále ní ndi kùtrá, ndirò tsìbhále ní ndi ndi ka kùtrá dhu abhè rǎkò Kágawà bhà Èyátá. ¹⁵ Pbéù Kágawà igúya vèbhále uguta-otù ǎ, fíyò a'uta mà àzè màna abádhí ǎdò, 'àdù ùbhi Kágawà-nyìkpó ǎ ìlǎ, ndirò inga nǎfò dhu bhèyi rò.

3

Kànisa ǎ ádròdrǎ ale àkǎ ì'ì nà ǒfò

¹ Kànì obhó dhu ùnò rí ǎte: Kànisa dǎnga àndà arí ádrùngbǎle tí ndi nòzè ndòngò ale nòzè ní ídzi kasu nyú. ² Ndi ádrùngbǎle nǎkǎ ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyunatsì. Kǎkǎ ndi'ì atdí tsìbhále kèlě nà ale tí. Kǎkǎ ndi'ì afina ǎtò rí ale tí, ìnzí arí dhu òmò òmò tí ale tí, ndirò ifuta nà àkǎ ale tí. Kǎkǎ ndi'ì mbèyi arí olo àkò ale tí, ndirò mbèyi arí Kágawà bhà ǎte ùdhè ìndrǔ tò ale tí. ³ Kǎkǎ nzá ndi'ì iwa óvò ale tí, ndirò ngǎtsi ní anya ònzi arí ìndrǔ nà ale tí. Pbéù, kǎkǎ ndi'ì ìyò arádi ale tí, màràngà nòzè ale tí, ndirò ìnzá fàrangà átdù afina ale tí. ⁴ Kǎkǎ ndi'ì mbèyi arí pbi idzá-bhà

òdo, ndàdù pbi inzo àbhù riri tsuná dhu ifuta nyú ná ale tí. ⁵ Obhó tí, inzi arí pbi idzá-bhá nyú nódo mběyi ale rǎdù Kàgàwà bhà kànisa nódo ingbà dhu bhěyi? ⁶ Kànisa dǒ ádrùngbǎle àkǎ nzá ndi'ì owútana tí Yèsù ná'ù ale tí, akye kǎrana ndidzi, Kàgàwà rǎdù anya òtdì dóná yà Pfòmvo dǒ ndi ndatdì anya dhu bhěyi nǐ. ⁷ Kǎkǎ ndi'ì inzá Yèsù ná'ù ale mà rǎdù idzi dhu ùnò dóná átò ale tí, akye i ale owuna òko inzi ifu ka nǐ, ndirò akye kǎrana àtsi Pfòmvo bhà adà ò nǐ.

Diyàkónó àkǎ ì'ì ná òfò

⁸ Ndi dhu bhěyi tí, diyàkónó àkǎ ì'ì ifuta ná àkǎ ale tí, ndirò inzi ní oyoyo idàya ná ale tí. Abádhí àkǎ nzá ì'ì iwa óvò ale tí, ndirò tìtò tó otu ò ka kóngyèna malí átdù afiyya ale tí. ⁹ Abádhí àkǎ 'òdò yà Kàgàwà itè àlè tó a'uta tó obhónánga ililǎ afiyya nyú ná. ¹⁰ Abádhí àkǎ pé kandà mùtsóya angyi, ndi dhu-dzidò, inzá ka kàbà nzére dhu abádhí-nyutsi rò, kadù ndi kasu àbhù abádhí rònzi.

¹¹ Ndi dhu bhěyi tí, abádhí tó vèbhále* nákǎ ì'ì ifuta ná àkǎ ale tí, ndirò inzi arí indrù-ngbò ùno ale tí. Abádhí àkǎ ì'ì afiyya òto rí ale tí, ndirò fiyò ka kàvi kóró kasu ònzi arí mběyi ale tí.

¹² Diyàkónó àkǎ ì'ì atdátdí tí arí'ì vèbhále ná ale tí, ndirò mběyi arí fiyò inzo mà, fi-dzá arí'ì ngùkpá ale màná dhu òdo ale tí. ¹³ Mběyi arí fiyò kasu ònzi diyàkónó, nífù kóró ale arí. Abádhí rǎdù òwu dhu àwe rǒ indrù tó imbǎ òyá odóná, Yèsù Krístò ì a'ù dhu dǒ.

Àlè tó a'uta idè dóná ádrùngbǎ òte

¹⁴ Ma màndí yàri bhàrùwà indù iwà ma mà'ù dhu òto ma rǎrǐ mǎto tinu ò inzá òtrò idho ò rórò. ¹⁵ Pbétù, inzá ma màrà àhù sese rò, yàri bhàrùwà rǐ ndi ingbà dhu bhěyi màtí dhu àkǎ kokò Kàgàwà bhà ale nzinzi ò dhu nitè indù. I ale ní Kàgàwà, yà ípiróngà ná arí'ì dhòdhóhóngà ná ale bhà Kànisa, yà obhónánga idè dóná àtsùta. ¹⁶ Obhó dhu nyú ní yà. Kàgàwà itè àlè tó ní ádrùngbǎ òte nyú. Àlè tó a'uta idè ndi òte dǒ:

Yèsù Krístò itè ndi indrù tó òfò ò,
ndirò ka ní ndi ililǎ-Alafí itè Kàgàwà ózù imbǎ afatá ná nyunatsi ale tí.

Kǎvi ndi màlàyiká-ònzǐ,

ndirò kàbhà Ídzi Màkùrù ní ndi ka kuno inzi ní Pbàyàhúdí nzinzi ò.

Ka ní ndi yà adzi ò ale a'ù,

ndirò Kàgàwà adù àbhunà ròdzì òrù-akpá ò, ádrùngbǎnga tó awáwà ò.

4

Tìtò tó dhu ùdhě rí ale rǒ rò ka kí ale òdo dhu

¹ Ililǎ-Alafí rí dhu òvo kpangba ndàti, yà adzi ò dhu-tsù rí ndòdì òná kàsuni ò, atdidhená ale rùbhàya fiyò a'uta. Abádhí apbàya ì indrù ùtrǎ rí ale-afi mà, pfòmvo údhe dhu fiyò ale rùdhèna dhu màná rǒ. ² I ale nùubhàya fiyò idzi otu, 'adù tìtò tó ndirò oyoyo idàya ná màlímó-owù núngu. I tìtò tó màlímó ní iwà fiyò irèta nínza ndi àdhàdhì kàzu ò ka kòbì rilù suma ní ka kòbì dhu bhěyi. ³ Abádhí núsóya indrù inzi ongó tí 'ùmba, ndirò inzi ongó tí atdidhená ònyù-tidò nónyù. Pbétù Kàgàwà ònzi kóró ònyù-tidò. Ní a'uta ná ale, ndirò obhónánga nùni ale rǎdù kònyù òtsò ná.

* **3:11** 3.11 Pbàgíríkí t'ávàna ò, vèbhále tí ka kátina dhu rǎdù ì'ì diyàkónó tó vèbhále tí, ngàtsi ní diyàkónisi tí.

⁴ Kóró dhu-tsi yà Kàgàwà ónzì ní ídzi dhu. Ní i dhu nzínzi ò, òdhona ka kí dhu rí'ì ìmbá atdí mǎtí, Kàgàwà tò ka kí ótsò àbhù rórò ka kónzi ka rò. ⁵ Obhó tí Kàgàwà bhà Ɔte mà, itsòta màná nú'ò wà yà kónzi kóró dhu-tsi rìlǎ kà-nyìkpó ò.

Mbèyi arí kasu ònzi Yèsù Krístò tò ale

⁶ Timòtewù, nyi nyapé wò ma màndò indù dhu núdhè Yèsù ná'ù ale tò, ní nyi ní'ina mbèyi arí kasu ònzi Yèsù Krístò tò ale. Ndi dhu itèna dhu, iwà nyi ró'ò a'uta tò Ɔte ò, ndirò iwà nyi rífu indù ka kúdhe obhónánga. ⁷ Nyi nyàkǎ nzá nyirì ìmbá t̄iya nà imbe, yà ìnzì rí 'àkò a'uta nà imbe. Pbéù, nyi nyàkǎ nyonzi obi nyifu Kàgàwà ózè dhu. ⁸ Ale-ngbò àbhù rí rídzò dhu ònzi ka kí dhu ní ídzi dhu ngúfe otu ò, pbétù Kàgàwà ózè dhu ònzi ka kí dhu ní ídzi dhu nyá ròsè kóró otu ò. Obhó tí, ndi dhu ònzi rí ale tò Kàgàwà ókò wà ípirǒnga tò làkǎ yà kòmbí rí'ì kàsùmì ò, ndirò olù iraya kàsùmì ò. ⁹ Yà ma mǎvò indù Ɔte ní obhó Ɔte nyá, ndirò kóró ale àkǎ 'à'ù Ɔte. ¹⁰ Àlè káridyò ìvò, ndirò àlè káridyò àlè ùgye Kàgàwà, yà ípirǒnga nà arí'ì dhòdhóhónnga nà ale ò àlè káridyò àlè tò a'uta dhu-okú dò rò. Ndi Kàgàwà ní kóró ale tò Ɔgùba, ròsè ní Yèsù ná'ù ale tò Ɔgùba. ¹¹ Kòkò dhu àkǎ nyuyá, nyadù ùdhenà indrù tò.

¹² Atdí ale mà nǎkǎ nzá ndònzì gàyànù zàdhà tí nyi nyí'ì dhu-okú dò rò. Pbéù, nyi nyàkǎ nyí'ì ídzi ófò tí Yèsù ná'ù ale tò, òtènu ò, mùtsònu ò, pbùkù àzè ò, Kàgàwà nyi nyá'ù ní pbùkù a'uta ò, ndirò kà-nyìkpó ò pbùkù ípirǒnga ìlǎ tí dhu ò. ¹³ Nyi nyàkǎ nyadzi nyi nyongò Andítá òzà indrù tò, nyongò abádhí-afí àbhù ròtsi obi, ndirò nyongò dhu ùdhe abádhí tò, ràrà àhu ma mǎrà àhu dhu ò. ¹⁴ Apé nyubhà nyunutsi rí'ì Ìlǎ-Àlafí àbhù indù perè ìnzì nyonzi kasu ní. Ndi perè nyi nyábà yà pbánábí avò dhu okúnù dò rò, Kánisà ò pbàkàrù tò mùtù ràdù Ɔtsúya ùlì dùnú rò. ¹⁵ Nyi nyàkǎ nyapbá afinu kòkò dhu rò, nyadù nyadzi atdí ò kasu tò, ndiní kóró ale ala tí angyi tí kàsùnù ràrà mbèyi dhu. ¹⁶ Nyi nyàkǎ nyodò nyi mbèyi nyi-tírò, nyandà inga mbèyi nyi nyúdhèna indrù tò dhu nà, nyadù nyapba atdí ò i dhu t'ónzita rò. Wò dhu bhèyi nyi nyònzì dhu rò nyi nyí nyigù nyi-tírò, nyadù nyi nyúnona dhu ìri rí ale ìgu átò.

5

Yèsù ná'ù ale àkǎ ndí'ì nà mùtsò

¹ Mùlǎ-akpà tò nyi nyí dhu òvò rò, nyi nyàkǎ nzá nyorù òrù tí kà dǒ, pbétù nyi nyàkǎ nyovò dhu kà tò àbanu bhèyi. Ndirò indrù-owá tò nyi nyàkǎ nyarà dhu òvò rò adónu bhèyi. ² Kákà iwà atòya ówù angyi vèbhále tò, nyi nyàkǎ nyarà dhu òvò rò ayínu bhèyi, vèbhále-owá tò nyadù dhu òvò awénu bhèyi Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ ófò ò.

³ Nyi nyàkǎ nyandà kákà ìmbá arí'ì dzùnàya ònzì ràdù ale nà abvo-ayi mbèyi. ⁴ Atdí abvo-ayi apé ì'ì inè inzo nà, ndàdù ì'ì pbi inzo tò inzo nà, ní i inzo àkǎ 'ònzì yà Kàgàwà ózè kónzi ídzinga angyi fí-dzá-bhà nyá rò. Abádhí àkǎ 'òdò fíyó ale mbèyi, yà ròyá i fíyó ale anzi ka dhu bhèyi. Obhó tí, wòrì ní ndi Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu. ⁵ Abvo-ayi nyá tí rí'ì ale ní, yà atdí rò tí arí'ì, yà Kàgàwà ò arí pbinà a'uta ìlǎ ale. Ndirò, ndi ale ní Kàgàwà-fó tí arí ndí atdyúna òho dhu ònzi, ndàdù àrà nditsò rò adyibhengá nga mà kùbhingá nga màná ò Kàgàwà rò. ⁶ Pbéù, ndàbhù

rí yà adzi ð dhèdhe ràtdù affina abvo-ayi ní iwà óvè angyangyi àdi ndàdi nyìkpóna nà rórò abvo-ayi. ⁷ Kòní nyi nyàkà nyuyà abvo-ayi tò dhu ní wò, ìnzì kambè tí nzére dhu àwe dō dōyá. ⁸ Ìnzì ndi ale apé findá ale òdo mbèyi, ròsè ìnzì ndòdò pbi idzá-bhà nyú mbèyi, ní ndi ale ùbhà wà pbindà a'uta, ndàdù ì'ì nzére ale nyú tí ròsè ìnzá àpè Yèsù à'ù ale dònà màtí.

⁹ Ndiní ka kandí tí atdí abvo-ayi-ovò Kànisa arí dzùnàya ònzi abvo-ayi nzínzi ò, kàkà ndì'ì iwà pbindà ato isè azà kumi ato abvo-ayi tí. Kàkà ndì'ì átò atdí tí ì'ì kpatsibhàle nà abvo-ayi tí. ¹⁰ Kàkà ndì'ì iwà ka kùni mbèyi arí dhu ònzi ale tí: ndòdò pbi inzo mbèyi, ndàdù pbi idzá iwù olo àkò mbèyi. Kàkà ndì'ì átò idha isì arí ndù'ò Yèsù ná'ù ale-pfò* ní ale tí, àphè ò rí'ì ale dzùnà ònzi arí ale tí, ndirò kóró ngùkpà idzi dhu-tidò ònzi arí ale tí.

¹¹ Pbéù, abvo-ayi-owú nàkà nzá nyanfí ovòya Kànisa arí dzùnàya ònzi abvo-ayi nzínzi ò. Obhó tí amba-bvù ì ówu dhu-atdyú àlù ì tdítò rò, abádhí ràdù ówu Yèsù bhà kasu ìvò foyá rò. ¹² Wò dhu bhèyi ì ònzi dhu rí abádhí àbhù Kàgàwà ròtdí anya dōyá, ìnzá abádhí ifu Yèsù tò ì ókò wemberè tí lākà dhu-okú dō rò. ¹³ Ndirò ngátsi dhu ní, Kànisa náapè àmbe abádhí dzùnà nónzi dō, ní ìnzì ì'ì kasu ònzi rórò ì óko dhu rí abádhí àbhù ràmbe ùbhi dō idza-tsù rò. Ndirò, ròsè wò dhu dònà, abádhí ràmbe ìndrù-ngbò ùnò dō ìnzì ì'ì tsùya òdo rórò, 'àdù àmbe ìnzá àkànà kànò dhu mà núnò dō. ¹⁴ Nírò, ma mòzè abvo-ayi-owú ròwù amba-bvù tdítò. Dhu àkà abádhí ràbà nzonzo, 'àdù fiyó idza òdò mbèyi, ìnzì 'ùbhà tí otu àlè tò òmvù tò rànò nzére dhu àlè dō. ¹⁵ Obhó tí, atdídhená abvo-ayi ùbhà wà idzi otu, 'àdù pfoṃvo Sitanì-owù nungu. ¹⁶ Yèsù ná'ù atdí tsibhàle náapè ì'ì abvo-ayi nà fí-dzá-bhà nzínzi ò, nàkà ndònzì ì abvo-ayi dzùnà. Kàkà nzá ndùbhà abádhí kànisa-fó, ndiní kànisa ara tí kàkà ìmbá rí'ì dzùnàya ònzi rí ale nà abvo-ayi-tsi kèlè nándà rò.

¹⁷ Mbèyi arí kànisa òdo pbàkùrù nàkà kabhu ifuta fiyò oyo-rà dō†. Ròsè dòtsi ní, kàkà ì nàdzi 'òngò Kàgàwà bhà Ɔte núnò, 'àdù ndi Ɔte núdhe ìndrù tò pbàkùrù. ¹⁸ Obhó tí, Andítá átí: «Nyi nyàkà nzá nyutsi dzùnàya ònzi rí ndòtsi nganù-ònga kpóna rùvò kéléna ò rò ìkyi-akpà-tsù. Nyi nyàkà nyubhà ka rònnyè nganù.» Ndirò kàti: «Kasu ònzi arí ale nàkà kubho pbindà mùkimbà.»

¹⁹ Nyi nyàkà nzá nya'ù Kànisa ò mùkùrù nòbhù ale-tsù dhu, ìnzá óyò ale, ngátsi ní ìbhà ale mà ní'ì ndi dhu tò ngàmbi tí rò. ²⁰ Dhu nàfà ale dō, nyi nyàkà nyorè kórò ale-ònzì rò, ndiní ngùkpà ale adù tí nzérenga-òdò nónzi átò. ²¹ Ma mí dhu ùyà ìndù Kàgàwà-ònzì rò, Yèsù Krístò-ònzì rò, ndirò Kàgàwà avò málàyiká-ònzì rò, nyi nyàkà nyifu kàkàri uyátà ìmbà angyinà vurò ìrètá na, ndirò ìnzì nyi nyi dhu òlè atdí ale tò màtí rórò. ²² Nyi nyàkà nzá nyili otsunù kòmbómbí ìndrù dō kasu ònzi tí Kànisa ò. Nyi nyàkà nzá nyotsù akye ngátsi ale bhà afátá ò. Ndirò, nyi nyàkà nyòdò nyi nyi-tirò nyilá Kàgàwà-nyìkpò ò.

* **5:10** 5.10 Pòlò bhà kàsuni ò, ìno nóongónà idha nìsi ndù'ò olo tí iwù idzá ale-pfò ní. Pbindà àbhàlì-pfò ndi ndù'ò dhu-otù ò, Yèsù itè dhu ní ìndrù rí ndifò, ndàdù pbindà àzè nítè òdhàna tò dhu. † **5:17** 5.17 Ifuta àkà kabhu oyo-rà dō pbàkùrù tò dhu-tí ní: abádhí tò ka kábhùna ifuta nàkà ndì'ì oyo-gùna òsè ngùkpà ale tò ka kábhùna ifuta dònà dhu tí. Ndirò perè tí dhu ì'ì rò, dhu àkà kabhu perè abádhí tò oyo-gùna ròsè ngùkpà ale tò ka kábhùna perè dònà.

²³ Nyi nyàkǎ nzá nyarà idha-ví kèlě nómuvè rǒ, pbètù nyi nyàkǎ nyarà ònyaví òmvù rǒ ake, yà kòmbómbí ivívinga aróngo àrà ingo rǒ nyunutsi nǐ finu-tsù dzùná nǎnzí tí.

²⁴ Atdídhená ale tó nzérenga náarí ndálǎ kpangba inzá ka kàpè anya mà ìtdì dòyá rǒrò. Pbéù, ngǔkpá ale-tsí tó nzérenga náaràrà ndàvi ànyáya ka kùnò dhu-dzidǒ tí. ²⁵ Ndi dhu bhèyi tí, ídzi kasu náarí 'itè kpangba kóró ale tò, ndirò káká inzí rí 'àví kóró ale tò tsí, ní rí nzi àdù òko òdhù ò bilingana.

6

Ino àkǎ ifu fiyó ádròdrǒ ale

¹ Ino tí rí'í kóró ale, yà Yèsù ná'ù, nákǎ ifu fiyó ádròdrǒ ale atdídǒ, inzí indrù adù tí dhu ùnò nzére Kàgàwà nǐ, ndirò yà àlě karúdhèna indrù tò dhu nǐ. ² Ndirò, káká Yèsù ná'ù ale rí'í fiyó ádròdrǒ ale tí ino, nákǎ nzá 'ònzì abádhí gàyà, adóya tí abádhí rí'í a'uta-otù ò dhu-okú dò rò. Pbéù, abádhí àkǎ 'ònzì fiyó ádròdrǒ ale-kàsù mbèyi nyá ròsè, abádhí tó ídzi kasu tó ídzinga àbà rí ní iwà Yèsù ná'ù ale, ndirò atdídǒ Kàgàwà ózè ale dhu-okú dò rò.

Tìtò tò màlímó náarúdhèna dhu dǒ dhu mà ònzì dǒ dhu màná dhu

Wòrí ní ndi nyi nyàkǎ nyudhe nyadù àyanà indrù tò dhu. ³ Atdí ale náapè vurò dhu ùdhè indrù tò, inzí ndàdù ndòzè ndùbhi yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà obhónánga tó òte nózè dhu bhèyi, ndirò inzí ndàdù ndòzè ndùbhi Kàgàwà ózè àlě rònzi dhu nà rí ndákò dhu t'údheta bhèyi, ⁴ ní, ndi ale ní ndídzi rí ndítirò, ndirò inzá atdí dhu mà nàni. Ndirò kà rí'í agòta mà, òte-tì dǒ ka kónzina anya màná tó andi nà. Ndi dhu arìbhona dhu ní ale-afí ìlì ka kí atdí dhu dǒ dhu mà, agòta mà, indrù nǐ ka kí dhu ùno dhu mà, nzére dhu ìrè ka kí indrù dǒ dhu màná. ⁵ Ndirò, kà ò rò aráhu àtò dhu ní, yà fiyó irèta ínza ì, ndirò iwà ádzo obhóna rǒ rò ale rí 'àgò inzí riku rǒrò dhu. I ale ózù Kàgàwà ózè dhu ònzì ka kí dhu ònzì àbà ka kí ònà dhu tí.

⁶ Obhó tí, Kàgàwà ózè dhu ònzì ka kí dhu ní ádrùngbǎ ongyéngá nyú, ale-fó rí'í dhu ní tí ale-idhè ìka ndì rò. ⁷ Obhó tí, àlě kíwù nzá atdí dhu nà màtí yà adzi ò, ndirò àlě kàve rò, àlě kádù òwunà kà ò rò atdí dhu mà rí'í ìmbǎ. ⁸ Nírò, àlě kapé 'í'í àlě kónyana dhu mà, àlě rǒ àlě kúfóna dhu màná, ní ì dhu àkǎ wà àlě tò. ⁹ Pbéù, ì nózè 'ònzì ale nùtrá pǒmvo arí, ràdù àtsi ibí ìmbǎ tǎya nà dhu mà, ndirò nzére dhu màná-atdyú tò àdà ò. I dhu-atdyú arí àpbè ibho indrù tò, ndirò kǎrì indrù àbhǎ rùve. ¹⁰ Obhó tí, fàrangá nózè ka kí dhu ní ndi kóró nzére dhu náaràhu ònà rò. Kà tò ì nábhng atdídhená ale nùbhà fiyó a'uta itse nyú, 'àdù àbhǒ àpbè àbhǎ fiyò.

Kàgàwà bhà ale àkǎ ndònzì dhu

¹¹ Pbéù inyi Timòtewù, Kàgàwà bhà ale tírò, nyi nyàkǎ nyindrì nyi itse kòrì nzére dhu rǒ rò. Nyi nyàkǎ nyonè obhónánga ònzì nyi dhu, nyonzi Kàgàwà ózè dhu, ndirò pbùkù a'uta ò nyi nyádi dhu. Nyi nyàkǎ nyonè indrù ózè nyi nyi dhu, dhu-dzi òndù nyi nyi dhu, ndirò iyònga ò nyi nyádi dhu. ¹² Nyi nyàkǎ nyugyè a'uta tó ídzi ìla. Nyi nyàkǎ nyodò dhòdhòdhóna tó ípìrònga yà Kàgàwà anzi nyi fìndà, ndirò yà nyi nyitè pbùkù ídzi a'uta kpangba ibí ngàmbi-ònzì okúna dò rò.

¹³ Ma mí yàrí dhu àyá indù yà kóró dhu tò arí ípírõnga àbhù Kàgàwà-ònzí rò, ndirò yà Pòtiyò Pilatò-ònzí p̀b̀indà a'uta nitè mbèyi k̀pangba Yèsù Krístò-ònzí rò: ¹⁴ nyi nyàkà nyifu Kàgàwà bhà Úyátá ìnzí ròtí, ndirò ìnzí kala nzéɛ dhu nyunutsi, ràrà àhu àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò ríngo dhu ò. ¹⁵ Kàgàwà abhùya ka ritè ndi yà ndi ndakò kà tò kàsùmí ǒ. Ka ní kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà, yà atdíð hìrò nónzì, ndirò atdíró tí arí'ì ale. Ka ní kámá dǒ Ádrùngbà Kamà, ndirò kóró ádròdrǒ ale dǒ Ádrùngbàlè. ¹⁶ Ka ní atdíró tí ìnzí ɔvèya ale, ndirò yà ìnzí atdí ale mà ráðù àrà àhu ònà awáwù ǒ arádi ale. Ka ní ìnzá atdí ale mà àpè àlána ale, ndirò yà ìnzí atdí ale mà ráðù àlána ale. Kàkà ifuta nà, ndirò dhòdhóhóngà tó ádrùngbànga tó ɔbi nà! Àmìnà!

Ònzítále àkà ì'ì nà ǒfò

¹⁷ Nyi nyàkà nyuyá dhu yà indo arí'ì adzi ǒ ònzítále tò, ìnzá abádhí ràkà àmbe 'ídzi dǒ ì tírò, ndirò ìnzá abádhí ràkà 'ìli fiyó a'uta ònzí ò, ikú ndi ònzí ráðù iku dhu-okú dò rò. P̀b̀étù abádhí àkà ìli fiyó a'uta Kàgàwà ò. Kárí ndi kóró dhu ìbho abho nyú àlè tò, ndíni àlè-idhè ika tí ndi ní. ¹⁸ Abádhí àkà 'ònzí ídzi dhu, 'àdù ì'ì ònzítále tí ídzi kasu ònzí ì'ì dhu ǒ. Abádhí àkà 'ònzí mùhetù ǒ rí'ì ale dzùnà, 'àdù òwu ì'ì rǒ isó 'ùndò foyá ndi nòtù dhu ngàkpà ale tò. ¹⁹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí ráðù ídzi, ndirò yà ìnzí ríku ongyéngá-tsù núndu fiyó olù iraya idho tò, ndíni 'abáya tí obhóngà tó ípírõnga.

²⁰ Ǔ Timòtewá, nyi nyàkà nyodò yà funú Kàgàwà ábhu dhu mbèyi afinu ò. Nyi nyàkà nyindrí nyi itse yà ìmbá t́ya nà ndirò ìnzí rí Kàgàwà-òvò ifú agòta rǒ rò. Nyi nyàkà nyindrí nyi itse títò tó ìnga t'únitátale rí 'agò dhu rǒ rò. ²¹ Atdíðhená ale, yà ì dhu bhèyi ìnga t'únita-tidò tò ì nádzi, nùbhà wà fiyó a'uta itse nyú.

Kàgàwà àkà nditè p̀b̀indà ídzìnga fùkù.

Timòtewù tò Polò andí oyo rí kisè nǎ bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní oyo rí kisè nǎ Polò andí Timòtewù tò bhàruwà. Kándí ka imbi ò ndí ndí'í Romà tó kígbò ò rórò (1.16-17), ìkyèrò kàbhà oye-dhò ùbhà ndí rórò. Kùni dhu ní inzà òtrò idho ò pìrì ò ádròdrò ale ràrì ndàbhù àbhù kohò ndí Krístò ndí ndá'ù dhu-okú dò rò (4.6-7). Obhó tí, kóró kà t'ódhína náatsè, 'ùbhà ka atdíró. Phétù Lukà, ádrùngbà mùngangà kèlè atdíró ní ndí inzà ka nùbhà. Ní Polò ala dhu yà adzi ò ndí ndònzina idho riku wà, ní ndí nùbhà dhu ràrì ndí ndòvè dhu kèlè. Ndi dhu-okú dò rò ní ndí kàzè ndàndí bhàruwà tdítò Timòtewù tò kà-afí ndí ndopé tí nǎ, idhùnà nyá tí kàzè ka nídhuní. Yàrí bhàruwà-dzidò, Polò adù nzá ngàtsi dhu àndi tdítò.

Ndi bhàruwà ò, Polò azè atdíò dhu ní'í Timòtewù ràkà ndìrà tina ò, kà ràkà ndidè pòtsó pòndà a'uta ò, yà ndí nyá ndí ndidè dhu bhèyi. Kávò dhu átò kà ràkà ndámbe àrà dò angyi tí Yèsù bhà Ídzi Màkürù t'únòta nà, ìmbà kavu rónà. Ndirò kàti kà ràkà ndàndà nga mbèyi yà inzí rí ndàkò Ídzi Màkürù nà dhu nà. Polò isé átò dhu ní ndàti ndí rúgyè ila, ndirò ì ràrì 'òtù Ádrùngbàle Yèsù nà inzà òtrò idho ò. Ní, Yèsù ná'ù ale ràkà ndònzí dhu ndí bhèyi.

Bhàruwà-nyàti ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).
- Polò rí Timòtewù àví inzí nyàna rìwù Ídzi Màkürù t'únòta-okú dò rò dhu (1.3-18).
- Polò rí Timòtewù àví ràdì Yèsù Krístò bhà múnòwi kèlè tí dhu (2.1-13).
- Polò rí Timòtewù àví rí'í Kàgàwà bhà obhónà ote únò rí otùna ò ìndrù tò ale tí dhu (2.14-26).
- Polò rí Timòtewù àví ròdò ndí mbèyi yà adzi ò dhu-tsù rí ndindù ndíni ndòdì tí ndí ònà idho ò atdídhená ale í'íya nà nzére mètso ró rò dhu (3.1-9).
- Polò rí Timòtewù àví rùngu pòndà ófò-owù dhu ndirò ràpba afina findà ndí ndúdhe Hílà Andítá mànà ró dhu (3.10-4.8).
- Polò rí àkàkà Timòtewù rònzi dhu riku dònà rò dhu òvo kà tò dhu (4.9-18).
- Polò rí ìndrù òvì bhàruwà riku dònà rò ovita nǎ dhu (4.19-22).

Polò rí Timòtewù nóvì dhu

¹ Ima Polò, ima ní Yèsù Krístò bhà uvitatále, Kàgàwà óvò ima ndi kasu tò nídhuní. Kívi ima ndíni ma movo tí Yèsù Krístò ka kà'ù rò ka kábàna ìpìrònga tó làkà ìndrù tò.

² Timòtewù, ma mí yàrí bhàruwà àndí indù. Inyi ní idhùdu a'uta-otù ò, atdíò ma mózè ale. Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò mànà náká 'ìtè fíyó ídzinga indù, 'àbà izu dùnú, 'adù nyabhu nyadi màrùngà ò.

*Polò rí Timòtewù-afí àbhù ròtsi obi Kàgàwà bhà kasu tò dhu
(Kas 16.1-3; Èfè 1.3-7; 2Tè 2.13-15; 2Tì 2.1-12)*

³ Ma màbhù òtsò Kàgàwà tò okúnù dò rò. Ma marí kà-kàsù ònzi ìlílà afídu nà, abhúdu náanzí ka dhu bhěyi. Bìlínngà, adyíbhengá màtí ndirò kùbhngá màtí ma mí mitsò rò, ma marí nzi àdi inzà ma màtí ɔvònu rórò. ⁴ Àlě kí àlě ùbhà rò nyi nyadzì tí dhu ma mìrè rò, atdyúdu rí'ì atdíđ, àlě ràla àlě-ngbò tdítđ, ndíní idhèdu ika tí ndì atdíđ. ⁵ Ma mìrè kóró afínù nyú nà nyi nyá'ù Ádrùngbàlè Kàgàwà tí dhu. Ndi a'uta ní yà angyinà rò íyànù-tsànà Lòyisi mà, íyànù Èwùnikè mànà nfi'ì nà a'uta-tídò. Ní, ma mà'ù dhu nyi nyú mà, nyi ràrì'ì inè ndi a'uta nà átò.

Ídzi Màkürù-okú dò rò ka kí àpè àbà dhu

⁶ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mònzì nyi nyigbè nyunutsi arí'ì Kàgàwà bhà perè-ngbò. Ndi perè nyi nyabà yà ɔtsúdu ma muli dènú nínganí. Nyi nyàkà nyigbè kà-ngbò dhu ní, ⁷ Kàgàwà íbhò àlě tò Hlílà-Alafí ní nzi indrù àbhà rí rònzi ɔɔ Alafí. Pbéù kìbhò ní ádrùngbànga tó ɔbi tó, àzè tó, ndirò inga nòfò dhu bhěyi àlě kóko nì Alafí.

⁸ Nírò, nyi nyàkà nzá nyínù rìwà àlě tó Ádrùngbàlè Yèsù dǒ nyi nyí dhu àwè indrù tò rò, ndirò nyínù àkà nzá ndìwù okúdu dò rò, yà kókú dò rò ka kósò ma rò. Pbéù, nyi nyàkà nyabà àpè Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürù-okú dò rò, àdhàdhì ma mí kàbà dhu bhěyi. Nyi nyí i àpè-dzi òndù Kàgàwà ràbhùna indù ádrùngbànga tó ɔbi nì. ⁹ Ka ní ndi àlě nígù, ndàdù àlě únzi ndíní àlě koko tí pèndà ìlílà ale tí. Kònzì ndi dhu, ìnzì ní ídzi dhu àlě kónzì dhu-okú dò rò. Pbéù kònzì ka angyangyi ndì nudhé ka, ndirò yà inzà ndì ndàpè yà adzi ònzi rórò ndì ndazè nditè pèndà ídzinga àlě tò Yèsù Krístò-otù ɔ dhu-okú dò rò. ¹⁰ Ndi ídzinga Kàgàwà nítè wà àlě tò kòmbì, yà àlě tó ɔgùba Yèsù Krístò nírà àhu yà adzi ɔ rò. Kítò ɔve-ɔbì, ndàdù dhòdhòdhóngà tó ípìrònga tó otu nítè indrù tò, Ídzi Màkürù-otù ɔ.

¹¹ Ní, Kàgàwà ìli ima ndi Ídzi Màkürù t'únɔtatále tí, uvitatále tí, ndirò màlimò tí. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kàkàrí àpè nábà. Pbéù nyidu rí nzi iwù ndi dhu-okú dò rò, iwà ma m̀ni ma má'ù ale nídhuní. Ndirò, ma mà'ù wà dhu kà ràrì'ì inè ɔbi nà ndòdò yà fudú ndi ndíbhò Ídzi Màkürù tó kasu, ràrà àhu yà adzi ɔ ale-ànyà ndi nditdiya ònà idho ɔ.

¹³ Nyi nyàkà nyalè yà indù ma múdhe obhónanga tó ɔte, ndíní i'ì tí ídzi ɔfò tí indù. Nyi nyàkà nyòdò ndi ɔte, yà Yèsù Krístò-nyatsi àlě kí'ì nà a'uta nà, ndirò àzè nà. ¹⁴ Nyi nyàkà nyòdò yà indù ka kúdhe ídzi dhu, yà àlě-afí ɔ rí'ì Hlílà-Alafí bhà ɔbi nì.

¹⁵ Nyi nyànì wà dhu, Áziyà tó p̀biri ɔ Yèsù ná'ù ale rúbhà wà ma kóró. I ale nínzi ɔ ale ní Figelò mà Hèrmògenè mànà. ¹⁶ Ádrùngbàlè Yèsù àkà nditè pèndà ídzinga ɔnèsfòrò bhà idzá-bhà tò, kàrà ndi afídu òpè rǒ, ndirò kà-nyí àrà nzi iwù rǒ imbi ɔ ndì ndí malá rò nídhuní. ¹⁷ Pbéù, Rómà tó kígò ɔ ndì ndìrà àhu rò, kómè ima atdyúna nyú nà, ndàdù ma nála. ¹⁸ Ní, Ádrùngbàlè Yèsù àkà ndàbhù àbadhi ràbà Kàgàwà bhà ídzinga, yà adzi ɔ ale-ànyà itdi ndi ndí ònà idho ɔ. Ndirò inyí Timòtewà, nyi nyànì Èfesò tó kígò ɔ kònzì idù kóró dhu mběyi nyú.

2

*Yèsù Krístò bhà ídzi mùnowi bhà ɔfò
(Màt 10.32-33; 1Kò 9.24-25)*

¹ Nírò inyi, idhùdu Timòtewă, nyi nyàkă nyi'ì obi nà afínu ò, yà Yèsù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí rò Kàgàwà arítèna indù idzinga-otù ǒ. ² Ndirò, nyi nyírì wà ibí ngambi-ònzí rò ma múdhe dhu. Ní nyi nyàkă nyudhe ka átò kóró yà nyi nyà'ù kifù rí dhu tí, 'àdù inè 'údhe ka átò ngùkpà ale tò dhu tí ale tò.

³ Yèsù Krístò bhà ídzi múnòwi bhéyi, nyi nyàkă nyondù àpbè-dzi átò, yà ma mí kòndù dhu bhéyi. ⁴ Múnòwi-kàsù ònzí rí ale nákă nzá ndàbhu yà ìnzí rí múnòwi-kàsù ònzí ale tò dhu ràtdù afina, ndi ndòzè kàsùna ríka pbìndà ádrùngbàlè-idhè rò. ⁵ Ndi dhu bhéyi tí, m̀lè̀m̀à tò ikpa ikpa rí ale tò ka kí nzí àdù dhu lè̀m̀à kònzí ní perè nábhu, inzá kifù ndi ikpa-tidò tò uyátá rò. ⁶ Ndirò, inga òbhi ndi ndí rò àpbè nàbà ale, nákă ndi ndàbà ndi inga ǒ 'ò'ò dhu angyi. ⁷ Timòtewă, nyi nyàkă nyirè nga mbéyi wò indù ma m̀ǹò dhu dǒ, Ádrùngbàlè Kàgàwà rí nyabhù nyuni i dhu kóró nídhuní.

⁸ Nyi nyàkă nyirè yà ndi nìngbè ibhu ò rò Yèsù Krístò, Dàwudi-dhú bvù ale, àdhàdhí yà ma marúnona indrù tò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù aróvona dhu bhéyi. ⁹ Ndi Ídzi Màkürù-okú dò rò ní ndi ma mí àpbè àbà, ràrà àhu ka kí mosò nzére dhu ònzí arí ale bhéyi dhu ò. Pbétù, ka kí nzí àdù Kàgàwà bhà ǒte nòsò. ¹⁰ Wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kóró dhu-dzi òndù, Kàgàwà óvò fíndà ale-okú dò rò. Ndi dhu bhéyi ní ndi abádhí átò rádù ògù nábà Yèsù Krístò-otù ǒ, 'àdù kàbhà dhòdhóhóngà tò ádrùngbànga tò awáwù nábà. ¹¹ Yàrí ní ndi àkàkă ka'ù ǒte:

Àlè kapé ì'ì atdíkpá àlè kúve kà mànà dhu tí, ní àlè kokoya átò atdíkpá ìpírònga ǒ kà mànà.

¹² Àlè kapé àpbè-dzi òndù atdíkpá kà mànà, ní àlè konyuya idzi átò atdíkpá kà mànà.

Àlè kapé àtina inzá àlè rúni ka, ní kádùya àtina átò, inzá ndi rúni àlè.

¹³ Ìnzí àlè kapé Kàgàwà ùnò àlè tò dhu ònzí, ní àbadhi ní yà ndi ndànò dhu ìfù arí ale. Obhó tí, àbadhi ní ìnzí rádù vurò dhu ònzí ndi ndànò dhu rò rò ale.

*Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu ònzí arí kasutále
(1Tí 1.3-7, 18-20; Yàk 5.19-20)*

¹⁴ Nyi nyàkă nyisè kǒkò indù ma m̀ǹò dhu indrù tò. Nyi nyàkă nyovò dhu abádhí tò Kàgàwà-ònzí rò nyati, abádhí rákă nzá 'ònzí anya ǒte-tì t'óngùta dǒ. Obhó tí, i agòta ò ka kábàna idzinga rí'ì ìmbà. Pbétù, kàrí i dhu níri rí ale tò a'uta àbhù rùgolo ndi. ¹⁵ Nyi nyàkă nyònzí obi nyitè nyi Kàgàwà-ònzí iwà kùdhe, ndàdù à'ùnà àkàkă dhu tí ale tí, ndirò ìnzí nyina ríwù kàbhà kasu-okú dò rò ale tí. Nyi nyàkă nyitè nyi átò Kàgàwà bhà obhónà ǒte ùnò rí otùna ǒ indrù tò ale tí. ¹⁶ Nyi nyàkă nyindrì nyi itse nyú ìmbà tíya nà, ndirò ìnzí rí Kàgàwà-ovò ìfù agòta ró rò. Obhó tí, i dhu ònzí arí ale rǒngò òwu angyi tí inzá Kàgàwà ózè dhu t'ónzita ǒ. ¹⁷ Abádhí-òtè rǒngò indrù ìnzà, àdhàdhí ìtritrè otù náarí ale-ngbò ìnzá dhu bhéyi. I ale nzínzì ǒ ale ní Himèneyò mà Filetò nà. ¹⁸ Abádhí indrì wà ì itse obhóngà ró rò, 'àmbe àtina dǒ iwà Kàgàwà rúngbe àlè ibhu ò rò. Ndi dhu bhéyi ní ndi abádhí arí atdídhénà ale tò a'uta ìnzá. ¹⁹ Pbétù, Kàgàwà ódì tsùkpòna idza náaríde pòtsò pfòna dǒ. Ndirò, yàrí ní ndi kà-rǒ ka kándì ize tí dhu: «Ádrùngbàlè Kàgàwà úni wà pbìndà ale tí arí'ì ale.» Ndirò ngàtsi andítá ní: «Ádrùngbàlè Kàgàwà-ovò ilè rí ale, nákă ndindà ndi nzérenga ró rò.»

²⁰ Ádrùngbǎ idza ǒ ka kí nzi àdù ǒrò mà, ǒrù odziya nà ngǔkpà sumatidò mà nà ní ka kóbbhòlò wùtù kèlè nótù. Pbéù, ka kádù òtùnà átò ní, itsu ní màtí, ndirò anzi ní màtí ka kóbbhòlò dhu. Angyinǎ rò rí'í tsi ní ka karí kasu ònzi ifuta nà àkǎ idho ǒ, ndirò olunǎ rò rí'í tsi ní, ka karí kasu ònzi kóró ngǔkpà idho ǒ.

²¹ Nirò, ndi ale apé ndù'ò ndilǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ kóró kòkò ma mǎnò dhu ǒ rò, ní rǎdù ndilì ifuta nà àkǎ idho ǒ ka karí kasu ònzi ní wùtù bhèyi. Ndi wùtù ní yà idza-àbadhi ópí fìndà ndilì igi, kà dzà nà ònzi rǎdù, ndirò kà rǎdù idyinà ndò nzi kóró idzi kasu ní wùtù.

²² Nyi nyàkǎ nyokù yà zàdhà-atdyú arí'í dòyà nzére dhu-tsù rò, nyadù obhónanga ònzi nyi nyí dhu nónè. Nyi nyàkǎ nyí'í a'uta nà, àzè nà, nyadù àdi màràngà ǒ kǎkǎ ìlǎ afiia nà arí 'ítsò Ádrùngbǎle Kàgàwà rò ale mà nà. ²³ Nyi nyàkǎ nyodhò ìmbǎ tǐya nà ndirò ìmbǎ idzi dhu mà arí'í òyà agòta. Nyi nyèni wà dhu, kà rarí anya ibho. ²⁴ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ìno rí nzi àdù anya ònzi. Pbéù kàkǎ ndì'í iyò arádi kóró ale mà nà ale tí, ndirò dhu ùdhe rǎdù indrù tò, ndàdù indrù tò dhu-dzi òndù ale tí. ²⁵ Kà rǎdù àrà dhu òvò rò iyònga ǒ ndì ndúnona dhu agò rí ale tò. Obhó tí, ngǎtsi ní Kàgàwà rǎdù abádhí àbhù rùgèrè ì 'ùbhà fiyó nzérenga, ndínì abádhí ùni tí obhóna. ²⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí rǐ 'àdù fiyó idzi irèta ò, 'àdù ùvò yà ì átsi ònà Pfòmvo bhà àdà ò rò. Kòtsi abádhí ndínì ongó tí ndi ndòzè dhu ònzi.

3

Indrù rǎbàna tdǔ Yèsù ingo rò àpè
(Tít 1.10-16; 2Pé 2.1-22; Yud 1-3)

¹ Timòtewá, nyi nyàkǎ nyani dhu, tdǔ Yèsù ingo yà adzi ǒ rò, indrù rǎda òyà idho* rǎrì àpè tò. ² Obhó tí, ndi kàsùmì ǒ, indrù rǎngò a'ítale tí, ndirò fùrangà nòzè ale tí. Abádhí rǎngò ì tìrò arí 'ífù ale tí, ndirò 'idzi arí ale tí. Abádhí rǎngò átò Kàgàwà ní arí dhu ùno ale tí, ndirò ìnzì arí ì nódhì ale-tsù dhu ìri ale tí. Abádhí rǎngò ìnzì arí òtsò àbhù ale tí, ndirò ìnzì arí Kàgàwà ìfù ale tí. ³ Abádhí rǎngò ìmbǎ arí'í àzè nà atdí ale nà màtí ale tí, ndirò ìnzì arí dhu ùba indrù tò ale tí. Abádhí rǎngò indrù ùdhu arí, ndirò ìmbǎ itsína arí nzére dhu ònzi ale tí. Abádhí rǎngò òròrè ale, ndirò idzi dhu nónrò ale tí. ⁴ Abádhí rǎngò òdhíya ipfò arí 'àbhù òmvù tò ale tí, ndirò ìnzà 'irè nga rórò arí dhu ònzi ale tí. Abádhí rǎngò 'idzi arí ale tí, ndirò yà adzi ǒ arí indrù-idhè ìkǎ nzére dhu-tidò nòzè Kàgàwà òzè 'àmbènà rò ale tí. ⁵ Abádhí rǐ 'ùlì Kàgàwà òzè dhu ònzi arí ale bhèyi, pbéù ìnzì 'àdù Kàgàwà òzè dhu tò ádrùngbǎnga tò òbì ná'ù. Ní nyi nyàkǎ nyindà nyi ì ale rò rò.

⁶ Obhó tí, abádhí nzinzi ǒ atdí dhená ale ròwu ùtsù rò indrù-idzà ò, 'àdù ivívi fiyó irèta nà vèbhále nòtsi fiyó àdà ò. Ì vèbhále ní kǎkǎ atdí dǐ fiyó nzérenga-òbì òsè, ndirò yà adzi dǐ kóró dhu-tidò-atdyú òho arí. ⁷ Abádhí òzè kudhe dhu fiyò bìlìnganà, pbéù ìnzì 'àdù òwu ùvò obhóna núnì ì 'í akekpà màtí dhu ò. ⁸ Kòkò indrù-dzà ò ròwu ùtsù rò màlímó ròwu 'àgò rò obhóna nà àdhàdhì Yǎnì mà Yàmbarè mà nà náagò ì Músà nà dhu

* **3:1** 3.1 Tdǔ Yèsù ingo yà adzi ǒ rò, indrù rǎda òyà idho tí Pòlò rǎtina ní yà Yèsù irà wamberè tí yà adzi ò dhu-dzidò rò ndi nópè idho, rǎrà àhu kà rǎngò ònà idho ò.

bhëyi. Abádhí ní iwà fiyó irèta ínza ì, ndirò iwà fiyó a'uta óngò ivívi ale. ⁹ Pbéù abádhí rí nzi òndri angyi tdítđ, kóró ale rí abádhí rónzina àrì núnì, àdhàdhì ka kuni Yàni mà Yàmburè† mànà rónzina àrì dhu bhëyi nídhunì.

Pòlò rí Timòtewù àvì ràpba afina fìndà ka kúdhe dhu rò dhu

¹⁰ Pbéù inyi Timòtewù, nyi nyirì wà indrù tò ma múdhèna dhu, ndirò nyi nyála wà ma mí'ì nà mètso. Nyi nyúni wà ma múdhe ndínì ma mɔnzi tí dhu, nyadù pbàkà a'uta àla. Nyi nyála wà ma mónđu dhu-dzi tí dhu, ma mí'ì àzè nà tí dhu, ndirò ma mápba afidu pbàkà kasu t'ónzita rò tí dhu. ¹¹ Nyi nyúni wà rùdú ka kávu tí, ndirò ma mábà àpbe tí Àtiyòkiyà mà, Ìkòniyò mà, Lístrà mànà tò kigò ò dhu. Ma mábà ì àpbe, pbéù Àdrùngbàle Yèsù ràdù mìgu òyá rò kóró. ¹² Obhó tí, yà Kàgàwà ózè dhu bhëyi ì nózè 'òkò Yèsù Krístò nà ì úngbò ì dhu-otù ò kóró ale-rò ka kávu àvù. ¹³ Pbéù, nzére dhu ònzi arí ale mà, indrù ùtrà arí ale mànà róko 'àmbe òwu dō angyi tí ì nzére dhu t'ónzita ò. Abádhí rí indrù ùtrà, indrù ràdù 'ùtra àtò.

¹⁴ Pbéù inyi, nyi nyàkà nyapba nyi yà indù ka kúdhe, ndirò yà nyi nyá'ù obhó dhu tí dhu rò. Obhó tí, nyi nyàni wà ì dhu nùdhe indù ale. ¹⁵ Ndirò, ròpè ndì indù ngbàngba rò rò, nyi nyúni wà Kàgàwà bhà Hìlā Andítá. Ì Andítá rí nyabhà nyuni dhu-ònga t'òvota, ndínì nyadù tí ògù Yèsù Krístò nyi nyá'ù dhu-otù ò. ¹⁶ Kàgàwà unda ndi kóró pbìndà Andítá nandí ale. Ndirò, ndi Andítá tò ídzinga ní: ndùdhe obhó dhu indrù tò, ndàdù indrù bhà afátá nítè ndi ale tò. Kà rí nzére dhu òsò indrù tò, ndàdù Kàgàwà ózè dhu bhëyi ka kóko dhu ùdhe indrù tò átò. ¹⁷ Ndi dhu bhëyi ní ndi, Kàgàwà rí pbìndà dhu tí rí'ì ale ònzi, rí'ì dòtsí ndi nóbhòlò kóró idzi kasu t'ónzita tò ale tí.

4

Kàgàwà bhà Ɔte t'únɔta dō hyátá

¹ Ma mí dhu òyá indù Kàgàwà-ònzí rò, ndirò Yèsù Krístò-ònzí rò. Ndi Yèsù Krístò ní ndi ípirò rò rí 'òtù ale mà, ùvùvè ale mànà ànyà nítđiya, yà adzi ò ndi ndíra, ndàdù pbìndà Àdrùngbànga tò idzi idì rò. ² Ma múyàna dhu ní: Nyi ràkà nyongò Kàgàwà bhà Ɔte ùnò indrù tò. Nyi nyàkà nyongò kùnò bìllìnganà, àkàkà kàsuni ò, ndirò inzà àkà kàsuni ò màtí. Indrù tò nyi nyí dhu ùdhè rò, nyi nyàkà nyongò indrù bhà afátá nítè ndi ale tò, nyadù òrù nzére dhu nònzì ale dō. Nyi nyàkà nyongò dhu òvò indrù tò rónzì idzi dhu. Ndirò, nyi nyàkà nyongò ì dhu ònzi indrù tò dhu-dzi òndù nyi nyí rórò. ³ Obhó tí, kàsuni ì'íya ìnè yà indrù rí 'ùvò ìnzì 'ìrì fiyó ka kúdhèna obhónànga tò ɔte òná. Pbéù abádhí owuya ì 'í atdyúna òho dhu ònzi rò, 'àdù bìya nòfò dhu ùdhè rí fiyó màlímó-tsù nándu. ⁴ Abádhí owuya 'ùvo rò ìnzì ìrì obhónaga tò ɔte, 'àdù 'òzè 'ìrì títò tò imbe kèlè. ⁵ Pbéù inyi, nyi nyàkà nyotò afinù kóró dhu ò, nyadù àpbe-dzi nòndù. Nyi nyàkà nyunò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù, nyadù funù Kàgàwà ábhù ngùkpa kasu ònzi mbëyi kóró.

Pòlò rí ndì ndóvè dhu nóvò dhu

† 3:9 3.9 Yàni mà, Yàmburè mànà ní Mísri tò pbiri ò ì'ì màzì tò óyò ale-òvò. Abádhí anzi títò tò wíwì Músà mà, Fàrawà mànà ònzì. Ndi Fàrawà ní'ì Mísri tò pbiri ò àdrùngbà kamà (Uvt 7.11-22; 8.7-19).

⁶ İma nàndà dhu nĩ, ma mà'ù wà mabhū pbàkà ìpìrõnga Kàgàwà tó kà-nyìkpó nòfò perè tí. Ndirò, ma móvè òná kàsùmì nìndù wà ndì. ⁷ Ma mùgyè ìdzi ìla. Ma màtsà wà pbàkà ongu. Ma módò pbàkà a'uta. ⁸ Ròpè ndì kòmbí, ka kìli wà màlèmà tó màkàkú idù. Ndi màkàkú ní obhónánga ònzi arí ale tó, yà obhónánga dǒ arí ìndrù-ànyà ìtdì Ádrùngbàlè núbhoya idù, yà adzi ǒ ale-ànyà ìtdì ndì ndí nínnganí. Ndirò, kùbhoya nzi ka idù tí, pbétù kùbhòya ka átò kóró ale tó. İ ale ní kàkà kà rìngò dhu nòzè 'àla ale.

Pòlò òzè Timòtewà rìrà tina ò dhu

⁹ Timòtewà, ónzi obi nyirà tsàkàtsàkà tidu ò. ¹⁰ Obhó tí, Dèma núbhà wà ima atdirò, yà kòmbí arí adzi ǒ dhu ndì ndózè dhu-okú dò rò. Ní, kàrà wà Tèsàlònikà tó kigò ò. Ndirò, Krèskè àrà wà Galàtiyà tó pbìrì ò, Titò ràdù àrà Dalmàtiyà tó pbìrì ò. ¹¹ Ní, Lukà rí'ì atdirò tí tidú. Nírò, ìdyi Màrkò nyiwú mànà àzú, kà rí dzàndàdu ònzi ònzi abhò Kàgàwà bhà kasu ǒ nídhuní. ¹² Ma móvi Dòkìkò ràrà Èfesò tó kigò ò. ¹³ Ní, àzú nyi nyirà rò, ìdyi nyídyi yà Kàrpò bhà ma màbhà Tròwà tó kigò ò rùdú orú mùdzarà nyirà nà. İrà nyirà pbàkà bhùkù nà átò, ròsè dòtsí ní yà ìzà-ndì nĩ ka kòbhòlò, kadù èkpòròná bhùkù.

¹⁴ Àlìsandurù, kyèkyè-àba, nónzì nzèrè dhu abhò nyá rùdú. Ní Ádrùngbàlè Yèsù rí ndi àbadhi ùbhò rùdú kónzì dhu-bvu rò. ¹⁵ Nyi nyàkà nyòdò nyi kà rǒrò átò, kǎgò àlè kúdhe dhu obi nyá nà nídhuní.

¹⁶ Wemberè tí ma mára anya ènò nínnganí, atdí ale mà nídè nzá dzidu dǒ. Pbétù, kóró ale ùbhà ma. Ní, Kàgàwà àkà nzá ndòzù ndi dhu afátá tí abádhí dǒ. ¹⁷ Pbétù, Ádrùngbàlè Yèsù ónzi ndi dzàndàdu ndìbhò obi idù, ndíní ma muno tí pbìndà Ìdzi Màkùrù marà ùtsàná, kóró ìnzí ní Pbàyàhúdì mà ràdù ìrìnà. Ndirò, kípfo ima àrì-li'ò rò. ¹⁸ Ádrùngbàlè Yèsù rí mipfò kóró nzèrè dhu ǒ rò, ndàdù mìgu ndàbhū ma motsù pbìndà Ádrùngbànga tó idzi ò òrù-akpa ò. Kàkà ìlèta nà dhòdhòdhóngà nà! Àmìnà.

Bhàrwà riku ònà rò ovita

¹⁹ Ovì nyóvi Pèrèsilà mà Akilà nà, ndirò Ònèsfòrò bhà idzá-bhà mànà. ²⁰ Rǎstò òdì wà Kòritò tó kigò ò. Ndirò, ma màbhà Tròfímò Miletò tó kigò ò, andi nà kà rí'ì dhu-okú dò rò. ²¹ Nyi nyàkà nyonzi obi, nyirà àhū àzú angyinà rò ádrùngbà giri tó kàsùmì tó.

Èyùbulò mà, Pudè mà, Linò mà, Klòdiyà mà, Yèsù ná'ù àlè t'ádóna mànà kóró, nóvi nyi atdídǒ.

²² Ádrùngbàlè àkà ndì'ì nyi nà! Kàkà nditè pbìndà ìdzinga fùkù!

Titò tò Polò andí bhàrùwà

Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní Polò andí Titò tò bhàrùwà, azà kumì dóná ìbhù nà ato mà azà kumì dóná ìmbò nà ato mà nà nzinzi ò Yèsù ka kúgù dhu-dzidò. Ndi Titò ní'ì inzi ní Mùyàhudi, pbétù ká'ù Yèsù. Ndirò, kóngónà Polò ùndà ìbì-gàna nyú pbìndà abhi ò.

Ní yàrí bhàrùwà Polò andí Titò tò Krètè tò sòngà dò kà rí'ì rórò. Polò ubhà ka ànyì, ndíní pbàkùrù novó tí Yèsù ná'ù ale nzinzi ò, ndèli ànyì kànísà dò.

Bhàrùwà-nyèti ka kóhù tí dhu:

- Bhàrùwà-dòkpa (1.1-4).
- Kànísà ò àkà ndí'ì mùkùrù tí ale-tidò (1.5-9).
- Polò rí Titò-nyìkpó itdyú tìtò tò dhu ùdhè arí màlímò rò rò dhu (1.10-16).
- Polò rí dhu òvò Titò tò kàkà ndòngò dhu ùdhe kànísà ò dhèdhèrò ale-tidò mà nà tò tí dhu dò dhu (2.1-15).
- Yèsù ná'ù ale àkà 'òkò tí dhu (3.1-11).
- Bhàrùwà ríku dóná rò uyátá mà, ovita mà nà (3.12-15).

Polò rí Titò nóvi dhu

¹ Ima Polò, Kàgàwà bhà ìno, ndirò Yèsù Krístò bhà uvitatále, ma màndí ndi yàrí bhàrùwà. Kàgàwà ìvi ma ndíní ma mɔnzi tí yà ndi ndòvò fìndà ale dzà nà r'ù ndi, madù abádhí ìbhù rùni Kàgàwà-nyìkpó nòfò okota-tidò dò obhóngà. ² Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí rí dhu à'ù àbà ì ràrì dhòdhòhóngà tò ípirònga àbà, àdhàdhì yà inzi arí tìtò ùno Kàgàwà náakò ndi ípirònga tò làkà àlè tò m̀hàngú ò rò dhu bhèyi. ³ Ndi ndàla àkàkà dhu tí kàsùmì ò, Kàgàwà àbhù ìndrù rùni pbìndà òte yà ma m̀nɔna ìndrù tò pbìndà màkùrù-òtù ò. Ndi kasu ní yà Kàgàwà àlè tò ɔgùba níbhò fudú ndíní ma mongò tí ònzina.

⁴ Ní ma màndí yàrí bhàrùwà ìndù Titò. Nyi ní idhùdu nyú, óyò rò kórò àlè ká'ù Yèsù Krístò dhu-okú dò rò. Àlè t'Ábanà Kàgàwà, àlè tò ɔgùba Yèsù Krístò mà nà nákà 'àso nyi, 'adù nyabhu nyadi màràngà ò.

Kànísà ò àkà ndí'ì mùkùrù tí ale-tidò

(Tit 3.7; 1Pé 5.1-5)

⁵ Ma múbhà nyi Krètè tò sòngà dò, ndíní nyi nyohú tí ànyì Kànísà ònà ì nùbhà dhu-nyiti, ndirò ndíní nyi nyovó tí pbàkùrù nyuli Kànísà ò kórò kígò ònà, àdhàdhì yà ima nyú ma móvò ìndù dhu bhèyi. ⁶ Mùkùrù tí nyi nyóvòna ale àkà ndí'ì ìmbà nzéere dhu tí ka kózàna dhu rí'ì nyunatsi ale tí. Kàkà ndí'ì atdí tí arí'ì tsibhàle nà ale tí. Kàbhà inzo àkà ì'ì Yèsù ná'ù ale tí, inzi ì'ì nzéere mùtso dò, ndirò ngàtsi ní m̀gàyì dò ka karòbhuna ale tí. ⁷ Kànísà dɔnga àndà arí ádrùngbàle nákà nzá nzéere dhu tí ka kózàna dhu rí'ì nyunatsi, ka ní Kàgàwà nyú fli pbìndà kasu dò ádrùngbàle nídhuní. Kàkà nzá ndí'ì òtèna kèlè nózé kíri ale tí, ndirò kàkà nzá ndí'ì akeye arákò ale tí. Kàkà nzá ndí'ì iwa óvò ale tí, ndirò kàkà nzá ndí'ì arí dò arí dhu ònzi ale tí. Kàkà nzá ndí'ì inzá àkà otu ò ka kóngyèna malì átdù affina ale

tí. ⁸ Pbéù kàkã ndi'ì olo àkõ arí mbèyi ale tí, ndirò idzinga nózè ndònzì indrù tò ale tí. Kàkã ndi'ì mbèyi arí inga ìrè ale tí, ndirò obhónánga dõ arí dhu ònzì ale tí. Kàkã ndi'ì Kàgàwà-nyìkpó ò ìlã ale tí, ndirò affina òtò rádù ale tí. ⁹ Kànìsà ùnda arí ádrùngbãle nákã ndà'ù obhónánga tó òte atdyúna nyú ná yà fíndà ka kúdhe ka dhu bhèyi. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rádù indrù dzùna ònzì mbèyi nyú, rífu obhónánga tó òte, ndàdù 'àgò rí ndi ná ale nábhà rùni ì ka kútrá ró nga.

Pólò rí dhu ùdhè títò tó màlímò dõ dhu

¹⁰ Obhó tí, Yèsù ná'ù Pbhàhúdí nzínzì ò, ìnzì arí Kànìsà tó ádròdrò ale rùdhèna dhu ìfù ale rí'ì inè ibi nyú. Abádhí rí ìnzà àkã dhu ùdhè indrù tò, 'adè indrù àbhà rà'ù títò tó òte. ¹¹ Ní, dhu àkã nyabhà abádhí rìnè, abádhí ròwu idzá ale núgere rò kóró ìnzà àkã kudhe indrù tò dhu-otù ò, ndíní 'ongyé tí malí ìnzà àkã otu ò nídhunì. ¹² Abádhí nzínzì ò atdí ale, abádhí tó atdí nabì nyú nóvò dhu ndàti: «Krètè ò bhà narí títò ùno arí ale. Abádhí arí 'ònzì òròrù ìzà bhèyi. Abádhí òzè nzá 'ònzì atdí kasu mà, pbéù abádhí òzè ní ònyù ònyu ì'í dhu kèlè.» ¹³ Ní wò ale ùnò dhu ní obhó dhu nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, dhu àkã nyorù obi nyú ná ì ale dõ, ndíní fíyó a'uta ì'ì tí otùna ò, ¹⁴ ìnzì ì nùmbè tí Pbhàhúdí aráwèna angyinã rò údá dhu t'írìta rò, ndirò ìnzì 'adè tí obhónánga ròrò úwí ale tó uyátá nífu. ¹⁵ Kàgàwà-nyìkpó ò ìlã ale tò, kóró dhu ìlã wà. Pbéù Kàgàwà-nyìkpó ò òtì ale mà, yà ìnzà ka ná'ù ale màna tò, kóró dhu rí'ì indrù ìtí rí dhu tí, abádhí tó inga t'únita mà, abádhí tó inga t'írèta màna nóti wà Kàgàwà-nyìkpó ò nídhunì. ¹⁶ Abádhí arí 'àtì iwà ì úni Kàgàwà dhu tí, pbéù abádhí-kàsù nítè wà dhu kpangba ìnzì abádhí rùni Kàgàwà. Abádhí ní kóró ale òndrò ale. Abádhí arí nzi Kàgàwà ìfù, ndirò abádhí rònzina atdí idzi dhu mà rí mbà.

2

Yèsù ná'ù ale àkã 'òkò tí dhu

(Èfè 6.5-8; 1Tì 2.9-15; 1Pé 2.18-20; 3.1-6)

¹ Pbéù ìnyi Titò, nyi nyàkã nyudhe obhónánga tó òte indrù tò. ² Mùlà-akpá tò nyi nyúdhèna dhu ní, abádhí ràkã ì'ì affíya otù rádù ale tí, ifuta ná àkã ale tí, ndirò idzi ìrèta ná ale tí. Abádhí ràkã ì'ì iwà ó'ò a'uta ò, àzè ò, ndirò dhu-dzi t'òndùta ò ale tí. ³ Iwà atòya ówù angyi vèbháale tò nyi nyúdhèna dhu ní, abádhí ràkã átò ì'ì Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhèyi aróko ale tí. Abádhí ràkã nzá ì'ì ale-ngbò t'únótatáale tí, abádhí ràkã nzá ì'ì iwà òmvue arí 'òrì ní ale tí, pbéù abádhí ràkã ì'ì ale-afí rí obi òtsi ní idzi òte òvo rí indrù tò ale tí. ⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí rí dhu ùdhè vèbháale-òwú tò, ròzè fíyó kpabháale mà fíyó nzónzo màna. ⁵ Abádhí rí dhu ùdhè vèbháale-òwú tò rí'ì idzi ìrèta ná, ròdò ì fíyó kpabháale tò tí, ròdò fíyó idza mbèyi, rí'ì idzi màtso ná, ngàtsi ale rífu pbindà kpatsibháale. Wò dhu ní ndi rí dhu àbhù ìnzì kùnò nzèrè dhu Kàgàwà bhà òte ní.

⁶ Ndi dhu bhèyi tí, indrù-òwú tò àkã nyudhe dhu ní: abádhí ràkã ì'ì idzi ìrèta ná ⁷ kóró dhu-tsí ò. Ndirò nyi nyú nyi-tírò, nyi nyàkã nyi'ì idzi ófò tí, ngùkpá ale tò ka kí idzinga ònzì dhu ò. Ndirò abádhí tò nyi nyúdhèna dhu àkã rí'ì obhó dhu nyú tí, ndirò inga nòfò dhu tí. ⁸ Ndirò, nyi nyúnona dhu àkàna rí'ì obhó dhu nyú, yà ìnzì ka kí ale àgò dóná tí, ndíní 'àgò rí ìnyi ná ale-nyi níwu tí, ìmbà adù ì'ì nzèrè dhu tí ì únona àlè dõ dhu ná.

⁹ Dhu àkã ino rifu fiyó ádròdrò ale kóró dhu ò, 'àdù abádhí-nyìkpó òfò rí dhu nónzì. Abádhí àkã nzá 'àgò ì fiyó ádròdrò ale nà. ¹⁰ Ndirò dhu àkã nzá abádhí rùwè fiyó ádròdrò ale tó dhu. Pbéù kóró kàsùmì ò, dhu àkã abádhí ritè ì ídzi ale tí, 'àdù fiyó ádròdrò ale ànò fiyó kóró dhu nónzì, ndíní kóró dhu ò abádhí rónzina dhu abhù tí kirì yà mã marúdhèna Kàgàwà àlè tò Ògùba dõ dhu.

Kàgàwà arí indrù ìgù nzérenga ò rò dhu

¹¹ Obhó tí, Kàgàwà itè yà kóró ale ìgù rádù pbìndà ídzinga. ¹² Ndi ídzinga rí àlè àbhù, àlè rùbhà nzérenge mètso mã, ale-afí atdu rádù yà adzi ò dhu mànà, ndíní àlè kadù tí òko dhu-ònga t'òvòta nà, obhónanga ò, ndirò Kàgàwà t'ífuta ò, yà kòmbí rí'ì adzi ò. ¹³ Ndi dhu bhèyi ní ndi, àlè kadù àmbe yà àlè ká'ù idho, yà àlè tó Ádrùngbã Kàgàwà, Ògùba Yèsù Krístò bhà ádrùngbãnga tó awáwè ríra ònà nódò dõ. ¹⁴ Ndi Yèsù Krístò ní ndi ndi nabhù ndíturò nyú, ndòvè àlè-okú dò rò, ndíní nduwè tí àlè kóró nzérenga ò rò, ndàdù àlè ùgèrè àlè róngò pbìndà ale nyú tí, yà ndi ndú'ò rílã nyìkpóna ò, ndirò ídzi kasu ònzi rí obi nyú nà ale tí.

¹⁵ Wò dhu bhèyi ní ndi nyi nyàkã nyudhe yà indù ma mávi dhu Yèsù ná'ù ale tò. Nyáyá dhu abádhí tò, nyadè dhu òsò obi nyú nà abádhí tò. Atdí ale mã nákã nzá ìnzì ndifu nyi.

3

Yèsù ná'ù ale àkã 'òkò tí dhu

(Ròm 16.17-18; Èfè 2.1-10; 1Pé 2.13-16)

¹ Titò, nyi nyàkã nyarà dhu isè ró bilínganà Yèsù ná'ù ale tò, abádhí rākã ìfu pbìrì ò ádròdrò ale mã, pbanga ò ádròdrò ale mànà. Abádhí àkã 'ìfu ádròdrò ale rüyána fiyó dhu, 'àdù 'òzè 'ònzì ídzinga ngùkpà ale tò. ² Abádhí àkã nzá 'ùnò dhu atdí ale ní mãtí. Abádhí àkã 'òkò māràngà ò ódhíya mànà, 'àdù ídzinga ònzì. Abádhí àkã 'òkò yorowà ò kóró ale mànà. ³ Obhó tí, angiyinã rò àlè nyú mã átò, àlè ní'ì ìmbã dòya nà ale, inzà Kàgàwà nifu ale, ndirò nzérenge otu ò arúbhi ale. Àlè ní'ì dhèdhèrò nzérenge dhu-atdyú mã, ale-dhè ìkã arí dhu-atdyú mànà dhu tó ino. Àlè kongónà òko nzérenge ófò ò, àlè ràmbe ngùkpà ale-adhà ònzì dõ. Àlè ongónà òko tí dhu náabhù ngùkpà ale ròndrò àlè, àlè rádù àlè òndrò àlè nzínzi ò mãtí. ⁴ Pbéù Kàgàwà, àlè tó Ògùba, níitdègu pbìndà ídzinga mã, pbìndà àzè mànà nítè indrù tò, ⁵ ní kígú àlè, ìnzì ní ídzinga àlè kónzì dhu-okú dò rò, pbéù izu ndi ndábà àlè dõ dhu-okú dò rò. Kígú àlè, ndìbhò Hìlã-Alafí rù'ò àlè tó nzérenge, ndàdù ípìrònga-owútá mã, owútána tó okota mànà nìbhò àlè tò. ⁶ Kàgàwà írá àlè atdidò nyú ndi Hìlã-Alafí ní, àlè tó Ògùba Yèsù Krístò-otù ò. ⁷ Kónzì ndi dhu ndíní pbìndà izu-okú dò rò ndi ndòzè àlè ìmbã nzérenge dhu tí ka kózàna dhu rí'ì nyayatsi ale tí rò, àlè kadù tí yà àlè karódonà àlè ràbà dhòdhòdhóngà tó ípìrònga nábà.

⁸ Wòrì ní ndi obhónanga tó òte nyú. Ndirò, ma mòzè nyarà kòvò rò obi nyú nà indrù tò, ndíní Kàgàwà ná'ù ale náapbá tí ì ídzi kasu t'ónzita rò. Kòrì ní ì àkākã kudhe indrù tò dhu, ndirò kóró ale dzàna ònzì rádù dhu. ⁹ Pbéù, nyi nyàkã nzá nyitsu nyi ìmbã tina nà agòta ò, rùgànda-tsù dõ agòta ò, anya ò, ndirò Músà bhà Úyatá dõ ka kí ale agò dhu ò. Obhó tí ì dhu ní ìnzì ka kí ídzinga àbà òyà dhu, ndirò ìmbã tìya nà dhu. ¹⁰ Nyi

nyàkǎ nyisǒ dhu atdí-gùna indrǔ-ǒnga àpà rí ndùndò ale tò. Ndirò ɔyɔ-gùna nyi nyisǒ ka ìnzǐ kà ràdù nyirì rò, nyadù kipfo nyodi Yèsù ná'ù ale nzínzi ǒ rò. ¹¹ Nyi nyàni wà dhu, wò dhu bhèyi rí ndònzì ale rùbhà wà idzi otu. Ndirò wò kàrúfàna dhu-okú dò rò, kà rótdì wà ànyàna ndítírò.

*Bhàrɔwà rǐku dóná rò ɛyátá mà ovíta mànà
(1Kò 16.20-24)*

¹² Ma mí Àrtémà ndirò ngǎtsi nǐ Dòkíkò nóvi tinu ò. Ní tinú kà rǎrà àhu rò, nyi nyàkǎ nyonzi kóró ɔbi, nyirà motù Nikòpoli tí kátina kigò ò, ànyì ma mòzè mudà ádrùngbǎ giri tó kàsùmì nídhunǐ. ¹³ ɛyátá tó atdí màlimò Zénà tí kátina mà, Apòlò mànà rǐ abhi òpè Krètè rò rò, nyi nyàkǎ nyonzi abádhí dzùnà fiyó abhi tò abádhí rǐ'ì atdyúna nà dhu nǐ, akye atdí dhu mà arana ndòtdì abádhí rǒ nǐ. ¹⁴ Àlě tó ale nyú átò nákǎ 'ùni idzi kasu t'ónzita atdídǒ, ndínǐ 'adù tí òwu dhu òtdì ì ròyá ale dzùnà nónzi rǒ nǐ, akye ì okona ìnzǐ 'ònzì indrǔ dzùnà, ìmbá itsu-kpǒ nà dòyá itsu bhèyi nǐ.

¹⁵ Kǎkà atdíkpá mà mí'ì mànà Yèsù ná'ù ale kóró nóvi nyi. Òvi nyóvi mà nózè a'uta ǒ arí'ì ale. Kàgàwà àkǎ ndàso nyǐ kóró.

Filimoni tò Polò andí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádrùndrò dhu tí dhu

Filimoni, Kòlòsayi tó kigò ǒ ale ní'í Polò t'ódhìná. Ní Polò unò Ádrùngbàlè Yèsù dǒ róte Ídzi Màkùrù kà tò, kà ràdù ndi Ádrùngbàlè à'ù. Ndi Filimoni í'í Ònèsimò tí kátina atdí pòndà ino ná. Ní ndi Ònèsimò náakù pòndà ádrùngbàlè bhà idzá rò, ndàrà àhù Romà tó kigò ò. Ní ànyì, abádhí àdù òwù 'òtù Polò ná imbi ǒ, kàrádi ró. Ní, ndi ndúnò Ídzi Màkùrù Ònèsimò tò, rà'ù Yèsù dhu-dzidǒ, Polò adù kòzè ndàdu pòndà ádrùngbàlè Filimoni-f'ò. Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Polò andí yàrí bhàrùwà Filimoni tò, mbèmbè azà kumi dòná atdí ná ató údá Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Kándi ka ndítde ka itde tí òná, ndíní dhu nubá tí Ònèsimò tò, ndàdù kàko mbèyi, inzi ní pòndà ino-akpà kèlè bhèyi, pbétù odhìná nyú bhèyi, ndirò adòná bhèyi Krístò-nyutsi.

Bhàrùwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Polò mà Tímòtewù màná rí Filimoni òvì dhu (1-3).
- Polò rí òtsò àbhù Kàgàwà tò Filimoni bhà àzè mà, kàbhà a'uta màná-okú dò rò dhu (4-7).
- Polò rí ndìtsò Filimoni rǒ ndíní Ònèsimò nakò tí dhu (8-22).
- Bhàrùwà ríku dòná rò ovita (23-25).

Polò mà rí Filimoni mà òvì dhu (2Tì 1.3-5; 3Yù 2,6)

¹ Yàrí bhàrùwà nándí ní ima Polò, yà òsò ka kósò ma Yèsù Krístò-okú dò rò ale, ndirò ní àlè t'ádòná Tímòtewù. Mà màndí ka indù adòkà Filimoni, yà atdidǒ mà mózè mà, ndirò kasu tó odhìkà tírò. ² Ndirò mà màndí ka àlè tó dadánà Àpiyà yà, Àrkipò, yà ila ùgye arí atdíkpá àlè màná ale mà, ndirò kǒkò pbùkù idzá ì nùndu kànìsà ǒ bhà màná tò. ³ Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò màná náká 'àso nyí, 'adù nyàbhù nyòkò màrùngà ǒ.

Polò rí òtsò àbhù Kàgàwà tò Filimoni bhà àzè mà, kàbhà a'uta màná-okú dò rò dhu

⁴ Adò Filimoni, ma marí òtsò àbhù bilínganà pbàkà Kàgàwà tò, pbàkà itsòta ǒ ma mí nyirè rò. ⁵ Obhó tí, ma màrì wà indrù rí dhu àwé Ádrùngbàlè Yèsù nyi nyá'ù ní a'uta dǒ dhu, ndirò nyi nyózè Kàgàwà bhà ale kóró dhu dǒ dhu. ⁶ Ní, ma mí mìtsò Kàgàwà rò, ndíní yà atdíkpá àlè kí'í ná a'uta nù'í tí àkàkà itse òdhì ràdù a'uta tí, nyadù kóró ídzinga, yà àlè karí'í ná, Krístò màná àlè tó ungbòta-otù ǒ nùni. ⁷ Adòdù, pbùkù àzè níka idhèdu atdidǒ, ndàdù afídu òpè, nyi nyàbhù Kàgàwà bhà ale-afí ròtsi obi nídhuní.

Polò rí ndìtsò Filimoni rǒ ndíní Ònèsimò nakò tí dhu (1Kò 13.4-7; Kòl 4.7-9)

⁸ Nírò, Yèsù Krístò-nyutsi, ma mí'í imbá tsùdu ùtò ràdù inzi muyá dhu indù nyi nyàkàná nyonzi dhu dǒ atdí dhu ná màtí. ⁹ Pbétù, ma mòzè monzi atdí dhu funú àlè tó àzè-okú dò rò. Ima nyú Polò, ima ní mùlà-akpà, ndirò, kòmbí ma mí'í Yèsù Krístò-okú dò rò ka kósò ma ró. ¹⁰ Ní, ma màtdè nyi

itdè tí p̀b̀aǹng̀ba ̀̀Oǹes̀im̀o-okú d̀ò r̀ò, yà Ỳes̀ù Kr̀ist̀ò nd̀i ndá'ù fudú dhu-otù ǒ óngò idhùdu tí, inè ma mí'ì imbi-dzà ǒ rórò. ¹¹ Angyi, àbadhi nyú ní'ì mbá indù ndi ndónzina atdí dhu nà màtí, pbétù kòmbí kà rí dhu ònzi ònzi indù, ndirò idù màtí átò.

¹² Kòmbí, ma màdu wà ka tinu ò, ndirò àbadhi ní afidu-mbi nyú. ¹³ Ma màmbènà òzèna dhu ní ̀̀Oǹes̀im̀ò ràdi tidú, ndíni ara tí dzàndu ònzi rǒ indú ngari ǒ, yà àdì ma màdì imbi-dzà ò Ídzì Mákùrù-okú d̀ò r̀ò ònà kàsùmì ǒ. ¹⁴ P̀b̀étù, ma mòzènà nzá m̀onzi atdí dhu mà, inzà nyi nyà'ù rórò, akye dhu arana ì'ì ètù tí ma mí nyutù nyonzi ídzinga idù dhu tí nì. Ma màmbènà òzèna dhu ní, nyonzi ka afinu nyú ò rò àhù rórò.

¹⁵ Ngãtsi nì, p̀b̀aǹi nzi ndi dhu-okú d̀ò r̀ò nga ndi, ̀̀Oǹes̀im̀ò mà úbhà ì inyi màna àkè kàsùmì tí nì, ndíni nyi nyongó tí òko t̀d̀ítd̀ò atdíkpá ndi màna bìllinganà. ¹⁶ Obhó tí, kòmbí ka ní nzi ino kèlè, pbétù ròsè ino dònà, kòngò wà yà atdíǒ àlè kòzè àlè t'ádònà tí. Ima, ma mózè ka atdíǒ. Ní inyi, nyi nyi kòzè atdíǒ ròsè, ka ní inrù nyú, ndirò ka ní Ádr̀ung̀b̀alè Ỳes̀ù bhà ale átò àlè'ì bhèyi nídhuni.

¹⁷ Nírò, àdhàdhì nyi nyari m̀ozu odhinu tí dhu bhèyi, nyi nyàkà nyako ka átò, àdhàdhì nyi nyàm̀b̀ènà makǒ, ima nyú tírò dhu bhèyi. ¹⁸ Dhu apé ì'ì káfà dhu onzinú dhu tí, ndirò ngãtsi nì, dhu apé ì'ì kàrí'ì p̀b̀ukù wànzá nà màtí dhu tí, ní àndí ndi p̀b̀ukù wànzá dùdú. ¹⁹ Ima Pòlò, ma màndí yàri dhu otsúdu nyú nì: ma mí ndi kùbhò indù. Ma mòzè nzá misè dhu dùnú matì, nyi r̀ar̀í'ì átò p̀b̀akà wànzá nà. Ndi wànzá ní p̀b̀ukù ípir̀ng̀a. ²⁰ Obhó tí, adòdú, ónzi dzàndu wòrí otu ǒ Ádr̀ung̀b̀alè-okú d̀ò r̀ò, nyabhu affidu ròtsi obi.

²¹ Indù ma mí dhu àndí rò, ma mà'ù wà dhu, ìri nyi r̀ar̀í ma m̀uǹona dhu ìri, ndirò nyi r̀ar̀í ndi dhu ònzonzi ròsè wò ma m̀uǹò dhu dònà màtí.

²² Ndirò, atdíkpá wòrí dhu màna, òbhòlo nyòbhòlo idho tó ngari idù. Obhó tí, ma mà'ù wà dhu, ka r̀ar̀í madù àdù t̀d̀ítd̀ò f̀ur̀abvù, f̀ukù itsòta-okú d̀ò r̀ò.

Bhàrwà riku dònà rò ovita

²³ Èpafra nóvi nyi. Ka ní odhídu yà atdíkpá ka kúsò mà màna, Ỳes̀ù Kr̀ist̀ò-okú d̀ò r̀ò. ²⁴ Ndirò odhídu, yà atdíkpá mà marí kasu ònzi màna M̀arkò mà, Àsitarikò mà, Dè mà mà, Lukà màna, nóvi nyi.

²⁵ Àlè tó Ádr̀ung̀b̀alè Ỳes̀ù Kr̀ist̀ò àkà ndaso nyi.

Pbàèbràniyà tò ka kandí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí andítá àti ka kari bhàruwà tí atdíḍḍ. Pbé̀tù, ndi bhàruwà-dòkpa nítè nzá ka nandí ale mà, ndirò ka kandí ka fíyò ale mà. Kàrí ndalà Kàgàwà bhà Ɔte núnɔ ka kí indrù tò dhu bhèyi.

Dhu arí ndalà ndi bhàruwà nandí ale rari Màyàhudi tó atdí màkrìstò, kà rí dhu àti «àlě t'ábhúna» tí nídhuní (1.1). Kùni Ungbòta-Ayí tó Andítá mbèyi nyú, pbétù kùni nzá Yèsù ndi nyú tírò. Ídzi Màkàrù navò kà tò ní kàkà wemberè tí í'í ndi Yèsù Krìstò bhà dhu tó ngàm̀bì tí ale (2.3).

Yàrí bhàruwà ò kóró ngari ɔ rí ndalà ní ka nandí ale runi wà ndi ndandí dhu fíyò ale mbèyi nyú dhu. Ndi bhàruwà-ɔvò ní «Pbàèbràniyà», yà angyí nyú ka kongónà Pbàyàhúdí ànzi róná ɔvò (Uvt 2.11). Kà rí ndalà mbèmbè Yèsù ná'ù Pbàyàhúdí tó atdí màtù tò ka kandi dhu bhèyi. I pbàkrìstò rǒ ka kavù atdíḍḍ, ràdè àmbe dhu ònzì dǒ ndíní ì adù tí ì fíyò somà tó angyè màndù ò.

Bìbiliyà dǒ dhu nózù ábhǒ ale nyú ná'ù dhu yàrí bhàruwà nandí ale randí ka angyinà rò àrùbhè kumì ato tò Yèsù Krìstò ka kùgù dhu-dzidǒ.

Bhàruwà nandí ale azè ndòvò ní ɔyǒ ɔte-lùkpǒ. Kázè nditè dhu, Kàgàwà rivi Idhùnà Yèsù Krìstò yà adzi ɔ rí'í àkàkà Ádrùngbǎ Kùhanì tí, ndirò rí'í àlě tó nzérenga àba Kàgàwà rí ní àkàkà perè tí. Yèsù-otù ɔ, Kàgàwà anzi Ungbòta-Ɔwútá àlě'í mànà. Ndi Ungbòta-Ɔwútá nòsè wà yà ayína tó tsí dǒnà, ndirò kèwù wà wò ndi ayína tó tsí. Ndirò kázè dhu ní ndàbhu ndi bhàruwà òzù rí ale-afi ròtsi obi, ndíní ikò tí pòtsò fíyò a'uta ɔ, ndirò ndíní oko tí atdí irita ɔ tí nzínziya ɔ.

Bhàruwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Yèsù Krìstò-otù ɔ, yà adzi ɔ ale ràdè 'ùngbò Kàgàwà mànà dhu (1.1-2.18).
- Krìstò-otù ɔ, Yèsù ná'ù ale rìnè 'indri Kàgàwà-tí'ò a'uta nà dhu (3.1-5.10).
- Yèsù ní àlě tó obhóná Ádrùngbǎ Kùhanì Ungbòta-Ɔwútá ɔ dhu (5.11-10.39).
- Yèsù ní Ádrùngbǎ Kùhanì dhòdhóhóngà nà dhu (14.17-20).
- Yèsù ná'ù ale àkà 'òko tí Kàgàwà mànà, ngǔkpà ale mànà, angyibhà tó ɔfò ɔ dhu (11.1-14).

Kàgàwà avò dhu indrù tò Idhùnà-otù ɔ dhu

(Yùw 1.1-14; Fil 2.6-11; Kòl 1.15-17; Èbr 10.12-14)

¹ Angyí, Kàgàwà nóongónà dhu òvò àlě t'ábhúna tò pbànábi-otù ɔ. Kǒngónà ì dhu òvò ibí-gùna ndirò ibí ɔfò ɔ. ² Kòmbí, yà yà adzi ɔ dhu-tsù rí ndòdì ònà idho ɔ, kǎvò dhu àlě tò Idhùnà-otù ɔ. Ndi Idhùnà-otù ɔ ní ndi kǎbhòlò yà adzi, ndirò ka ní ndi kǎdù ìdinà rǒnyù idzi kórò dhu dǒ.

³ Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awàwù arí nditè kpangba nyunatsì ale. Ndirò, àbadhi ní ndi Kàgàwà nyú arí'í tí dhu nètè. Kàrí yà adzi ɔ kóró dhu ɔdò Ɔtèna, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'í ní. Ndirò, àbadhi níitdègu indrù nú'ò rilá Kàgàwà-nyìkpò ɔ fíyò nzérenga ɔ rò, ní kǎdè

òdzì òrù-akpà ò, ndàdù àdi Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga nà ale bhà fangà dònǎ rò. ⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà t'ídhùná náangò Ádrùngbǎle tí ròsè màlàyíkà dònǎ. Obhó tí, Kàgàwà abhù kà tò ɔvo ní abádhí-ɔvò dònǎ findá ádrùngbǎnga ròse ɔvo.

*Kàgàwà t'ídhùná ní Ádrùngbǎle ròsè màlàyíkà dònǎ dhu
(Zàb 2.6-12; Ìsa 9.5)*

⁵ Obhó tí, Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíkà nzínzi ǒ atdí màlàyíkà tò, ndàtì:

«Ìnyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndì nòpè rò, ima ní Ábanu*.»

Ndirò kǎvò nzá dhu atdí màlàyíkà mà nàndà dhu nǎ, ndàtì:

«Ìma, ima ní'íya kà t'Ábanà,

ndirò àbadhi ní'íya Idhùdu*.»

⁶ Ndirò, yà ndì ndivi Idhùná pbìndà sengba yà adzi dǒ òná kàsùmì ǒ, kǎvò dhu tdítǒ ka nàndà dhu nǎ, ndàtì:

«Pbàkà màlàyíkà kóró náká wà 'ùlě ka*.»

⁷ Màlàyíkà nàndà dhu nǎ, kǎvò dhu ndàtì:

«Ma mónzi i pbàkà màlàyíkà, pbàkà kasutále, rì'ì awe bhěyi ndirò, rì'ì ùla rúla kàzu-idà-dò bhěyi*.»

⁸ Pbétù, Idhùná tò Kàgàwà náavò dhu ndàtì:

«Ɔo inyi Kàgàwǎ, Ádrùngbǎ kamà tó pbùkù tombi rǒngo àdi dhòdhóhónganà.

Nyi nyarí pbùkù Ádrùngbǎ kamà tó idzi ùnda obhónánga tó mùgǒ nǎ.

⁹ Nyi nyózè obhónánga tó dhu, nyadù nzère dhu nóndrò.

Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ɔo Kàgàwǎ, ima pbùkù Kàgàwà,

ma mútri nyi nyi'ì ádrùngbǎ kamà tí, mǎdhò dhèdhe àbhǎ rí indù akye dènu-tsiró,

madù nyidzi ɔrú, nyosè kóró ɔdhínu dònǎ*.»

¹⁰ Kàgàwà náavò dhu átò, ndàtì:

«Ìnyi Ádrùngbǎlé, òpè tí kóró dhu rǎ 'òpè rò nyi nyabhòlò ndi yà adzi, ndirò nyi nyabhòlò ndi òrù-akpà ɔtsúnu nǎ.

¹¹ Kóró kǒkò dhu rǐku ikǔ, pbétù inyi, nyi nyádi sékú.

Ndirò abádhí rǎ 'ingyě ingyě àdhàdhì ale-rǒ mùdzarù arí 'ingyě dhu bhěyi.

¹² Nyi nyí abádhí-ǒnga nákpɔɔ àdhàdhì ka karí òbvùna ka kí ndì nàngyě mùdzarù àkpɔɔ dhu bhěyi.

Nyi nyí abádhí ùwǔ àdhàdhì ka karí ale-rǒ mùdzarù ùwǔ dhu bhěyi.

Pbétù inyi, nyi nyádi inyi kèlě tí, ndirò pbùkù ípirǒnga rǎ nzí iku*.»

¹³ Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíkà nzínzi ǒ atdí màlàyíkà tò, ndàtì:

«Ádǐ idú fangà dònǎ rò,

ràrà àhu ma mí pbùkù òmvù nábhǔ nyòbè dòya dhu ò*.»

* 1:5 1.5 Zàb 2.7 * 1:5 1.5 2Sà 7.14; 1 Ɔ nanzi 17.13 * 1:6 1.6 Tòr 32.43 * 1:7 1.7 Zàb 104.4 * 1:9 1.9 Zàb 45.7-8 * 1:12 1.12 Zàb 102.26-28 * 1:13 1.13 Zàb 110.1

14 Nírò, màlàyíkà ní àdhi mà? Abádhí kóró ní Kàgàwà bhà màkèngyè kèlè, kàkà ìnzí ka karí àlàna ale-nyìkpó nǐ ale. Kǎrí abádhí ùvì ròwù ndì ndàkǎ ndìgù ale dzùnà nónzì.

2

Inzá dhu àkǎ konzì Ádrùngbǎle Yèsù ìbhò Ɔgù tó Ɔte gàyà dhu (Èbr 4.1; 12.25)

1 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi*, àlè kàkǎ àlè ràpǎ àlè-afí atdídǒ yà àlè kíri màkùrù rò, akye àlè kuwina ní. 2 Yà Kàgàwà avò àlè t'ábhúna tò màlàyíkà-otù ǒ Ɔte náavi ndi àkǎkǎ kifú Ɔte tí†. Ní, inzà ka niri, ìnzí 'àdù kùnò dhu ìfú ale tò Kàgàwà abhù màlipò àkǎkǎnà abádhí ràbà dhu bhèyi. 3 Nírò àlè nyú, àlè kugùya ìngbà dhu bhèyi ndi màlipò ǒ rò, wò dhu bhèyi ádrùngbǎ ògù nyú gàyà àlè kónzì rò? Ádrùngbǎle Yèsù nyú ndítírò ní ndi wemberè tí ndi ògù tó màkùrù napè ndòvò ìndrù tò. Ndirò kǎvò dhu niri ale náavò dhu kpangba àlè tò 'àti, ndi Ɔte rǎrì àkǎkǎ kifú Ɔte. 4 Kàgàwà nyú ndítírò nítè dhu kpangba átò abádhí ùnò dhu rǎrì obhó dhu. Ndi dhu kítè ize-otù ǒ, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu-otù ǒ, ndirò dhèdhèrò wìwì-tidò-otù ǒ. Kítè ka átò yà ndi ndòzè dhu bhèyi ndi ndi ìlǎ-Àlafi bhà perè ùndò ìndrù tò dhu-otù ǒ.

Yèsù avè yà adzi ǒ ale ndi ndìgù tí dhu (Gàl 4.4-5; Fil 2.6-11; Èbr 4.15-16; 5.7-10)

5 Obhó tí, ìnzí ní màlàyíkà í Kàgàwà uli ndínì okoya tí kámá tí yà àlè kóte dònà ìrìraya dhu tí adzi ǒ. 6 Ìlǎ Andítá ò, atdí ale nóvò wà dhu kpangba atdí ngari ǒ, ndàti:

«Kàgàwǎ, ìndrù ní àdhu ndínì nyi nyirè tí? Yà adzi ǒ ale ní àdhu ndínì p̀bìndà dhu ava tí tsinù?»

7 Nyi nyábhù ka rì'ì obvòbvonǎ rò ake màlàyíkà tò ákè kàsùmí tí, ndirò, nyi nyábhù ka rì'ì ádrùngbǎnga mà ìfuta mànà nà.

8 Nyi nyíli ka rònnyè idzi yà nyi nyabhòlò kóró dhu-tsí dǒ*.»

Ní, Kàgàwà abhù ka rònnyè idzi yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí dǒ dhu rǎtina, ìmbǎ ìnzà kǎbhù kà rònnyè idzi dònà atdí dhu mà rǎrì'ì. P̀bètù, kòmbí màtí àlè kàla nzá dhu iwà Kàgàwà rábhù kóró dhu kà rònnyè idzi dòyá. 9 Àlè kàla dhu ní, Kàgàwà rabhù wà Yèsù rì'ì obvòbvonǎ rò ake màlàyíkà tò ákè kàsùmí tí, ndínì p̀bìndà ìdzinga-otù ǒ, ndi ndabhù tí ka rinè ɔve-dzi kóró ale-okú dò rò. Wò ndi kǎbhà ɔve-otù ǒ, kǎbhù wà ka rì'ì ádrùngbǎnga mà ìfuta mànà nà.

10 Kàgàwà abhòlò ndi kóró dhu-tsí, ndirò í kóró dhu-tsí náarí'í kà tò tí. Ní, dhu afò nga kà rábhù Yèsù rì'ì àkǎkǎ ale tí yà ndi Yèsù abà àp̀bè-otù ǒ, ndínì ábhǒ ale nabhù tí rì'ì p̀bìndà ìnzo tí, ràdù òtsù p̀bìndà ádrùngbǎnga tò awawù ò. Obhó tí, Yèsù ní ndi ìndrù ùnda arí ndínì Kàgàwà ìgù tí ale.

11 Kǎrí ìndrù ù'ò rilá Kàgàwà-nyìkpó ǒ fìyó nzérenga ǒ rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Yèsù, ìndrù nù'ò ale mà, kàkǎ ù'ò ndi ndù'ò rilá ale mànà kóró ní atdí Àba bhà ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, Yèsù-nyì rì nzi ìwù abádhí ànzi ndi ndi àbanà bhà ìnzo tí rò. 12 Obhó tí, kà rǎtina:

* 2:1 2.1 «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi» rí'í ìnè kozè átò «Yèsù Krístò ní ádrùngbǎle ròsè màlàyíkà dònà dhu-okú dò rò.» † 2:2 2.2 Ɔte tí ka kátina ìrò ní Kàgàwà bhà Ɔyátá (Tòr 33.2). * 2:8 2.8 Zàb 8.5-7

«Ôo Àba Kàgàwǎ, ma mí ɔvɔnu nígǎ adódu nzínzi ǒ.

Ma mí nyi nífũ pbùkù ale nzínzi ǒ*.»

¹³ Tdítdǒ Yēsù rǎtina:

«Ìma, ma mí atdyúdu ìlì dòná ní Kàgàwǎ.»

Ndirò kà rǎtina:

«Mǎ mí'ì irò atdíkpá yà idù Kàgàwǎ ìbhò nzónzo mànà*.»

¹⁴ I nzónzo ní indrũ nyú kǎkǎ inè rí'ì ngbùlũya nà ndirò azu mànà nyuyatsi ale. Ní Yēsù idyi ndi indrũ tó ǒfò átò. Kǎnzì dhu ndi dhu bhèyi ndínì pbìndà ɔve-otù ǒ, ndì nditò tí yà ɔve t'ìbhòta tó ɔbì nà i'ì Pfòmvo-ɔbì atdidǒ, ¹⁵ ndirò ndínì ndi ndukòlo tí yà ɔve-ɔdǒ ònzi ì ì dhu náabhù ròngò òko ino bhèyi kóró fiyó ipirǒnga ǒ ale. ¹⁶ Obhó tí, dòtsì nyú kǎra nzá màlàyíká-dzùnà ndi ndɔnzi tí, pbétù kǎra yà adzi ǒ ale, Àbràhamù bhà pbàdzukurù dzùnà ndi ndɔnzi tí*. ¹⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu aká àbadhi mà rǒfò ì àbanà bhà inzo mànà kóró dhu ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kádùna òngo Kàgàwǎ tó arí kasu ònzi pbàkùhání tó àdròdrò ale dǒ Kamà tí, ndínì ndi ndu'ò tì indrũ tó nzérenge. Ndi àdràngbǎ kùhanì ní yà pbìndà kasu ìfũ arí, ndàdù ì'ì indrũ dǒ ka kí izu àbà nì ale-afí nà ale. ¹⁸ Ndirò, àpbè kǎbà ndàdù ùda umvútá ònǎ dhu-okú dò rò, kà rí'ì inè ndɔnzi umvútá ǒ ì nòtù ale dzùnà.

3

Yēsù ní àbanà Kàgàwǎ bhà idza-kámǎ, ndirò ndi idza ní àlè'ì dhu (Ozt 12.7; Mát 21.33-38)

¹ Àbanǎnzó, nyí ní yà nyí nunzi ɔrù-akpà ò rò Kàgàwǎ bhà ale. Ní, nyí nyàkǎ nyíli fùkú irèta Yēsù dǒ tí. Kà ní ndi Kàgàwǎ bhà uvitatále, ndirò yà àlè karóvona indrũ tó a'uta tó pbàkùhání tó àdròdrò ale dǒ kamà. ² Ka nidì ndi kasu t'ònzita tó ní Kàgàwǎ. Ní kifù ndi kasu ònzi ndi ndí ònǎ ǒfò, àdhàdhì Músà nífũ kóró ale tó ndi ndónzina Kàgàwǎ bhà idzá kasu dhu bhèyi*. ³ Ní, Yēsù àkǎ kifù atdidǒ ròsè Músà dònǎ. Obhó tí, ka karí idza nǒsì ale nífũ atdidǒ ròsè ndi idza nyú dònǎ. ⁴ Ingbàtí ìli ndi idza mà nǒsì arí ní indrũ, pbétù kóró dhu nanzì ale ní Kàgàwǎ. ⁵ Músà nífũ Kàgàwǎ bhà idzá ndi ndónzina kóró ale tó kasu, ndínì ndi kàsùna ní'iya tí Kàgàwǎ rǎnɔna indrũ tó olunǎ rò dhu tó ngambi tí. Ka ní'ì kasutále kèlè. ⁶ Pbétù, Krístò ìfũ ndi ndónzina kasu àdhàdhì àbanà Kàgàwǎ bhà idza-kámǎ tí rí'ì ingba tírò. Ndirò àlè'ì ní ndi ndi idza, àlè kapé iko pòtsó mànzi tó ale-afí nà, àlè ràdù àmbe yà àlè kódɔna ndínì àlè kabá tí dhu òdò dǒ dhèdhe nyú nà rò.

Inzá dhu àkǎ kabhu ale-afí rò'ò odù, inzì kifù Kàgàwǎ ùnò dhu dhu (1Kò 10.1-12)

⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àdhàdhì Ìlìlǎ-Alafí náavò angyí dhu bhèyi: «Indo nyí nyapè Kàgàwǎ-tù ìri,

⁸ ní nyí nyàkǎ nzá nyǎbhù afikù rò'ò odù, àdhàdhì abhúku náamvù Kàgàwǎ-afí rùngù ǒ dhu bhèyi.

Abádhí náanzì kùnò dhu gàyà inzì 'ìfũ.»

⁹ Ndirò kǎvò dhu ndàti: «Rùngù ǒ abhúku náamvù afidù, àzèmbè iwǎ ì ala ìfò kumì ato ǒ ma manzi fiyò dhu ròrò tí.

* 2:12 2.12 Zàb 22.23 * 2:13 2.13 Ìsa 8.17-18 * 2:16 2.16 Ìsa 41.8-9 * 3:2 3.2 Ozt 12.7

10 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí'ì nàwí nà abádhí rǒ, mati: <Kàrí ale-afí arúwí bilínganà.

Ndirò abádhí arí nzí pbàkà otu ùngǔ.>

11 Ndirò, ma matsò dhu nàwí-okú dò rò, mati: abádhí rotsúya nzí fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò*!»

12 Nírò àbaníno, nyànda nga mběyi! Nzínziku ò atdí ale mà náká nzá ndí'ì nzére afina nà, yà ndàbhù rǎdù ndùbhà pbìnda a'uta, ndàdù ndìnda itse Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì dhòdhòdhónganà ale rǒ rò. 13 Pbéù, nyí nyàká nyǒngò afíku àbhù ròtsì obi bilínganà nzínziku ò, yà àdì «indonga» tí Hlǎ Andítá rǎtina idhò àdì àlě tò màtí átò rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí nzí àdù nyùbhà nzérenga rùtrá nyí, ndàbhù afíku rò'ò odú, ìnzí nyírì Kàgàwà-tsǔ dhu. 14 Obhó tí, dhu apé í'ì inè àlě karí'ì yà dóna-kpa ò rò àlě kí'ì nà a'uta òdò àlě karí pòtsó, rǎrà àhù àlě tó ípìrǒnga-tsù rí ndòdì dhu ò dhu tí, ní àlě kádù òko atdíkpá arí'ì Kristò mànà ale tí.

15 Hlǎ Andítá rí dhu òvo ndàti:

«Indo nyí nyapé Kàgàwà-tù ìri,

ní nyí nyàká nzá nyàbhù afíku rò'ò odú, àdhàdhì abhùkà náanzì kànò dhu gàyà ìnzí 'ífu dhu bhěyi. 16 Ádhi mà ì Kàgàwà ùnò dhu nírì 'àdù gàyàna ònzì ìnzí ífu? Tí nzí yà Músà ùnda rùvò Mísri tó pbìrì ò rò ale kóró? 17 Ndirò, ádhi mà ì Kàgàwà nabhù rǎkò ìfo kumì ato ò? Tí nzí yà nzérenga nanzì, ndi dhu rǎdù 'àbhù 'ùve rǎngù ò ale kóró? 18 Ádhi mà ì Kàgàwà atso dhu okúya dò rò ndàti, ìnzí abádhí rotsúya yà fíyò ndì ndabhòlò asota tò ngari ò? Tí nzí yà ì nuvo ìnzí 'írì kà-tsǔ dhu ale*?» 19 Nírò àbaníno, mà màla dhu ní, abádhí ratsù nzá ndi asota tó ngari ò ìnzá ì à'ù Kàgàwà dhu-okú dòrò.

4

Kàgàwà òbhòlò asota tò ngari pbìnda ale tò dhu

1 Kàgàwà akò wà ndi asota tó ngari ò àlě kótsù nǐ dhu tó làká àlě tò. Ní dhu àká nyànda nga mběyi, ndí'ì ìmbǎ ìnzí ròtsù ànyì atdí ale mà ní'ì tí nzínziku ò. 2 Obhó tí, ka kúnò Kàgàwà bhà òte àlě tò àdhàdhì àlě t'ábhúna tò ka kuno ka dhu bhěyi. Abádhí ìri ndi òte, pbétù ìnzí rǎdù atdí dhu mà nónzì fíyò. Obhó tí, ka ì ìrì rò, abádhí adù nzá kà'ù. 3 Pbéù kòmbí àlě, yà àlě kà'ù ka rò, àlě kótsù òtsù ndi asota tó ngari ò. Ndi asota tó ngari nànda dhu nǐ, Kàgàwà avò dhu àlě t'ábhúna tò, ndàti: ndì ròtsò wà dhu nàwí-okú dò rò, ìnzí abádhí rotsúya akekpá màtí yà fíyò ndì ndabhòlò asota tò ngari ò*.

Kávò dhu ndi dhu bhěyi, àzèmbè iwà ndì nditò yà adzi ndì ndabhòlò nǐ pbìnda kasu rǒrò. 4 Obhó tí, Hlǎ Andítá rí dhu òvo atdí ngari ò àrùbhè rí idhò isè idhò nànda dhu nǐ, ndàti: «Àrùbhè rí idhò isè idhò ò, Kàgàwà náaso ndì, iwà ndì nditò pbìnda kasu kóró rǒrò*.» 5 Ndirò, Kàgàwà rǎtina átò ndi Andítá ò: «Abádhí rí nzí òtsù akekpá màtí fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò.» 6 Angyinǎ rò ka kuno Kàgàwà bhà òte fíyò ale náatsù nzá ndi asota tó ngari ò, abádhí uvò ì ìnzí 'írì Kàgàwà-tsǔ dhu dhu-okú dò rò. Ìnè màtí kà rí'ì ndi dhu bhěyi rǒrò, ngǔkpá ale rí'ì inè 'òtsù ndi asota tó ngari

* 3:11 3.11 Zàb 9.7-11 * 3:18 3.18 Òzt 14.1-35; Zàb 95.11 * 4:3 4.3 Zàb 95.11 * 4:4 4.4 Òpt 2.2

ò. ⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ìlì «Indonga» tí kátina ngàtsi idho tdítđ. Àbadhi náavò dhu ndi idho nàndà dhu ní angyinà rò, ádrùngbà kamà Dàwudi-otù ǒ, yà iwà ka kòvò angyinà rò dhu bhéyi. Kàti: Indo nyí nyapé Kàgàwà-tù ìri, ní nyí nyàkà nzá nyàbhù afikù rò'ò odú.

⁸ Obhó tí, dhu í'iyana gukyé iwà Yèsuwà arà àhù indrù nà asota tó ngari ò dhu tí, ní Kàgàwà óvòyana nzi dhu tdítđ ndi dhu-dzidǒ asota tó ngàtsi idho dǒ*. ⁹ Nírò, Kàgàwà aródona pbìndà ale tò sàbatù nyú rí'ì inè. Ndi idho rí'ì àdhàdhì yà káso ndi òná àrùbhù rí idho isè idho bhéyi. ¹⁰ Obhó tí, wò Kàgàwà óbhòlò asota tó ngari ò òtsù ale, náso wà ndi pbìndà kasu ǒ rò, àdhàdhì Kàgàwà náaso ndi pbìndà kasu ndi ndìtò dhu-dzidǒ dhu bhéyi. ¹¹ Nírò, dhu àkà àlè rònzi obi, àlè ròtsù ndi asota tó ngari ò, inzi àlè nzínzi ǒ atdí ale mà rònzi dhu àlè t'ábhùna náanzì dhu bhéyi.

¹² Obhó tí, Kàgàwà bhà Ɔte ní ípirǒnga íbho arí indrù tò Ɔte. Ndirò kà rí'ì obi nà, ndàdù ndàkà ròsè yà Ɔyoyò kunàdo ní rí dhu Ƴ'á ila tó obhi-akpà dónà. Kàrótsù bhélébhélé ale-nyutsi, ndàrà òtsi ale-afí nyú rǒ. Ndirò, kàrí ale-kpa únzi ì ró nga mà ónga núnúdo, ndàdù àrà òtsi ale-kpa ò tètè mà rǒ. Kàrí indrù rířèna afína ò ndíní ndi ndonzi tí dhu nábhù rùni ndi kpongba. ¹³ Ìmbà Kàgàwà rǒ rò arí ndòru atdí dhu mà rí'ì. Kóró dhu arí'ì kpongba kà tò. Kà-nyìkpó arí kóró dhu àlǎ. Ndirò Àbadhi ní ndi àlè kòvoya àlè kanzi kóró dhu Ɔnzínà ale.

Yèsù ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà nyú ròsè dhu

¹⁴ Àlè kí'ì inè atdíđ ósè pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, yà òrù-akpà ò atsù ndàrà àhù Kàgàwà-tí'ò nà. Ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà ní Yèsù, Kàgàwà t'ídhùnà. Ní, dhu àkà àlè rikò pòtsó yà ka àlè ká'ù ní àlè tò a'uta ǒ. ¹⁵ Obhó tí, ndi àlè kí'ì nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà ní yà ànò ràdù àlè tò ivívinga nánò átò ale. Pǎmvo Sitanì umvù àbadhi-afí kóró otu ǒ, àdhàdhì ndi ndarí àlè-afí umvù dhu bhéyi. Pbéù kánzi nzá nzérénga. ¹⁶ Ní, dhu àkà àlè ròndri a'uta nyú nà Kàgàwà bhà Ádrùngbà kamà tò tombi-tí'ò. Ka ní ndi ídzìnga ònzi arí indrù tò ale. Ndi dhu bhéyi ní ndi, kà ràdù ì'ì izu tò afína nà àlè dǒ, ndàdù àrà ídzìnga ònzi rǒ àlè tò àkàkà kàsùmì ǒ.

5

Yèsù ní Ádrùngbà Kùhanì Mèlkisèdeki bhà ǒfò ǒ dhu

¹ Ìngbàti ìlì ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà nóvò ka karí indrù nzínzi ò rò, ndíní ongó tí kasu ònzi indrù-òvò rǒ Kàgàwà-ònzì. Ndi kùhanì bhà kasu ní ndùbho inzi ka kùbina Ƴbi tí perè mà, Ƴbi tí ka kùbina izá tò perè mà nà Kàgàwà tò indrù ónzi nzérénga-okú dò rò. ² Ndi nyú tírò ka ní ivivi ale afína ònǎ rò. Ní ndi dhu-okú dò rò, kà rí'ì inè yà inzà ì òzè rórò úwí idzi otu rǒ rò ale tò dhu rǎlù dóna. ³ Ndirò wò ndi nyú tírò kà rí'ì ivivi dhu-okú dò rò, kàkà nzá ndùbho izá tò perè ngùkpà ale tò nzérénga-okú dò rò rò tí, pbéù kàkà ndùbho ka pbìndà nzérénga-okú dò rò màtí átò. ⁴ Ìmbà nditírò arí ádrùngbà kùhanì tò ifuta àbhù fìndà atdí ale mà náarí'ì.

* **4:8** 4.8 Obhó tí, Yèsuwà nyú náará wà àhù indrù nà Kànanà tò pbiri ò. Pbéù, iró ka kòzè kitè dhu ní, ndi Kànanà rí'ì yà obhónà asota tò ngari nyú-sisi kèlè.

Pbétù, Kàgàwà arí ndi indrù ànzi, ndìli ádrùngbã kùhaní tí, àdhàdhì kãnzì Àrõnì, ndìli ádrùngbã kùhaní tí dhu bhèyi.

⁵ Ndi dhu bhèyi tí átò, Krístò náabhù nzá pbàkùhání tó ádròdrò ale dõ Kamà tó ádrùngbãnga tó awáwù nditírò findà. Pbétù, Kàgàwà ní ndi ka nabhù kà tò. Kàti kà nĩ:
«Ínyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò, indo ndi nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

⁶ Ndi dhu bhèyi tí, kávò dhu átò Yèsù nàndà dhu ní ngãtsi ngari ò Hìlã Andítá ò, ndàti:

«Ínyi ní kùhaní dhòdhóhóngana

àdhàdhì Mèlkisèdeki i'ì ònà ófò ò*.»

⁷ Yà adzi ò Yèsù i'ì ònà kàsùmì ò, kítsò ndi Kàgàwà, yà inè i'ì ndigù ndi oye ò rò ale-rò, ndàdù kítde orú-tùna nyú nà ndirò nyina-dha nà. Ní Kàgàwà iri kabhà itsòta, tsuná dhu kifu dhu-okú dò rò. ⁸ Inè màtí ndi ndí'ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí rórò, kùdhè Kàgàwà-tsù dhu iri arí ale tí ndi ndí'ì dhu yà ndi ndabà àpè-otù ò. ⁹ Kàgàwà itdègu kà-nyutsi ndi ndudhé kóró dhu nábhù rākã, ní kádù òngo kóró ale yà tsuná dhu iri rí nígù rí, ndàbhù ràbà dhòdhóhóngana tó ípìrònga ale tí. ¹⁰ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà idi ka rí'ì pbàkùhání tó ádròdrò ale dõ Kamà tí, Mèlkisèdeki bhà ófò ò.

*Inzá dhu àkã kokò nzónzo tí a'uta ò dhu
(1Kò 3.1-3)*

¹¹ Mèlkisèdeki nàndà dhu ní, mã mí'ì àbhò dhu nà fùkù mã múnona. Pbétù, mã mí i'ì dhu-tì àwè tí fùkù dhu rí'ì odù, inzi bíku arí inga iri dhu-okú dò rò. ¹² Obhò tí, yà nyí nyúdà kóró kàsùmì ò, nyí nyí'ì inè nyóngò Kàgàwà bhà òte údhè arí indrù tò málímó tí. Pbétù kòmbí, nyí nyòko òko yà dóna-kpa ò rò ka kapè kudhe fùkù dhu-atdyú òho nyí nyari kudhe tdítò fùkù ró. Nyí nyùgèrè nyí nyóngò màkyí nózè 'òmvù iré-nzo bhèyi ale tí, àzèmbè ododu ònyù ònyu nyí nyàmbènà rò. ¹³ Obhò tí, ingbatí ìli ndi ale mã, yà màkyí kèlè nózè ndòmvù ní àdì àdì iré-ngba tí obhónánga tó ote ò ale. Ka ní inzà únì idzi dhu t'ónzita mà, nzére dhu t'ónzita mànà ònga t'òvòta ale. ¹⁴ Pbétù, ododu ònyù ònyu arí ale ní iwà ó'ò ale. I ale ní kākã ì ónzina kóró dhu ò, iwà únì idzi dhu mà, nzére dhu mànà ònga t'òvòta ale.

6

¹ Ní ndi dhu bhèyi kà rí'ì rò, dhu àkã àlè rùdà yà dóna-kpa ò rò ka kudhè àlè tò Krístò dõ isísò dhu-dónà, àlè rádù àmbe òwu dõ angyi yà iwà ó'ò ale tò àkànà kudhe dhu-tidò ùnì àlè kí dhu ò. Dhu àkã nzá àlè ràpba àlè tdítò yà dóna-kpa ò rò ka kudhè àlè tò dhu t'únita rò. I dhu ní: yà oye ò rádù indrù ùndà mètso-tidò ò rò ka kí ale ùgèrè kabhà dhu mà, Kàgàwà à'u ka kí dhu mànà. ² Ndirò ní bàtizò dõ ka kí dhu ùdhè indrù tò dhu mà, ale-otsú ùlì ka kí indrù dõ dhu mànà*. Ngùkpà dhu ní indrù rí 'ùngbè oye-bvù rò dhu dõ ka kí dhu ùdhè indrù tò dhu mà, Kàgàwà itdiya indrù-ànyà dhu dõ ka kí dhu ùdhè dhu mànà. ³ Àlè kākã àlè ràmbè òwu dõ angyi tí yà iwà ó'ò ale tò àkànà kudhe dhu-tidò t'únita ò, Kàgàwà òzè ka ní.

* 5:5 5.5 Zàb 2.7 * 5:6 5.6 Òpt 14.17-20; Zàb 110.4; Ebr 7.1-17 * 6:2 6.2 Iró, ale-otsú ùlì ka kí indrù dõ dhu-tì ní: Kàgàwà ònzi ka kí rirã ndi ale Hìlã Alafi ní dhu.

A'uta àbha ka kí dhu tó nzérenga

⁴ Kídyi pé yà iwà ì á'ù Kàgàwà rórò ì nádu angye fíyó m̀tso ò ale tó ́fó. Abádhí ála wà Kàgàwà bhà awáwù, abádhí ábà wà yà pbìndà ale tó Kàgàwà arí àbhùna perè átò, ndirò Kàgàwà àbhu wà abádhí ràbà pbìndà Ìlìá-Alafí. ⁵ Abádhí nínè wà Kàgàwà bhà ́te tó ídzìnga, 'àdù yà ìrà ríra adzi tó ádrùngbànga tó obi inè. ⁶ Pbétù, abádhí ádù 'adu fíyó angye m̀tso ò. Ní ì dhu bhèyi ale-tidò àbhù ka kí rùgèrè ì tidítdò rùbhà fíyó nzérenga dhu rí'ì odù nyú. Obhó tí, abádhí rí'ì àdhàdhì Kàgàwà t'ídhùnà àbhù rí kutò tidítdò m̀sàlabhà d́o ale bhèyi, ndirò indrù àbhù rí ràmbe dhu ùnò d́o nzére nyú Yèsù ní ale bhèyi.

⁷ Inga tí ka kòbhì adzi náapè àmbe dóná ràrà ikò ŕo igye-dha òmvù d́o, ndàdè dóná ka kòzò ònyù 'ò ndì nabhi ale tò, ní ndi dhu itè dhu Kàgàwà ràso wà ndi adzi. ⁸ Pbétù, kápé okpèna nà itsukpó-nzo mà nzére irí-tidò mànà ní'ò, ní ndi dhu itè dhu ndi adzi ràrà mbá tina nà, ndirò Kàgàwà rí kòfù ònà idho rindù wà ndì. Ndirò Kàgàwà ràrà dhu ùtsà kàbi ndì ndì kàzù ní dhu ŕo.

⁹ ́Dhidù, yà atdidò m̀a m̀ozè nyí rò, m̀a mí mbá òte wò dhu bhèyi màtì, m̀a m̀uni wà dhu mbèyi nyú nyí r̀arí'ì inè idzi otu ́. Ndi otu ní ògù tó otu. ¹⁰ Kàgàwà ní obhónánga tó dhu ònzi arí indrù tó ale. Ní kà rí nzi ádzo nyí nyònzì kasu ŕo rò. Obhó tí, nyí nyònzì kàbhà ale dzùnà, ndirò nyí nyòkò òko abádhí dzùnà ònzi nyí nyarí ró tí. Ní ndi dhu itè dhu iwà nyí rózè Kàgàwà. ¹¹ Ndirò, m̀a mí atdyúna òho dhu ní, ìngbatì ìli ndì ale mà nzínziku ́ r̀akà ndàmbe Kàgàwà bhà ale dzùnà ònzi d́o wò dhu bhèyi tí, ràrà àhu yà adzi ́ dhu-tsù rí ndòdì dhu ò. Nírò ní ndi nyí nyádù yà nyí nyòdona Kàgàwà r̀onzi fùkù dhu àbà ní. ¹² Nírò, nyí nyàkà nzá nyí'ì nghòya úyí ale tí, pbétù nyí nyàkà nyòkò Kàgàwà ná'ù ale bhèyi, ndirò dhu-dzi òndù arí ale bhèyi. Ndi dhu bhèyi aróko ale ní ndi Kàgàwà òkò findá làkà fíyó dhu àbà arí.

Kàgàwà arí nzi ndì ndòkò làkà ùwù dhu

(Èbr 10.23-24,32-36)

¹³ Kàgàwà rí làkà òkò Àbràhamù tó rò, kàtsò dhu òvòna ŕo nditirò. Kànzì dhu ndi dhu bhèyi ìmbá òvòna ŕo ndì ndádù dhu òtsò ngàtsi dóna nà ósè ádrùngbàle ní'ì nídhunì. ¹⁴ Kàtì: «Ma m̀otsò wà dhu obhó nyú, mà mí nyasò àsò atdidò, madù pbèkù pbàdzukuru-bvu níse atdidò átò*.» ¹⁵ Ní, ìnzì ndì ndì ndìngyè rórò ndì ndòdò Kàgàwà ùnò findà dhu rò, Àbràhamù adù yà Kàgàwà akò findá làkà findà dhu àbà. ¹⁶ Obhó tí, indrù apé dhu òtso, ní abádhí arí ndi dhu òtso yà ádrùngbàle tí rí'ì ròsè d̀oyanà ale-òvò ŕo. Ndirò, òtso abádhí òtsò dhu náarí kóró agòta ito abádhí nzínzi ́ rò. ¹⁷ Ndirò ndi ́fó ́ tí, Kàgàwà azè nditè dhu kpangba yà ndì ndòkò findá làkà dhu àbà rí ale tó, ìnzì ndì r̀aràdù pbìndà ́te ùwu akèkpá màtì. Ní kítè ndi làkà tó obhóngà dhu ndì ndòtsò ndisè ka ní dhu-otù ́. ¹⁸ Nírò, ìnzì arí 'ùwù dhu yà ìnzì Kàgàwà r̀adù títò ùnò òyá rí'ì ́oyò. I dhu ní làkà t'ókòta mà dhu t'òtsota mànà. Ní, yà kà-nyutsi àlè kùrú àlè rò, kòkò ́oyò dhu-okú d́o rò, àlè-afí nòtsi wà obi atdidò, ndìní àlè kòdò tí àlè ràbà yà kòkò findá làkà àlè tó dhu àlè-atdyú nyú nà. ¹⁹ Ndi àlè kòdona àlè ràbà dhu rí àlè àbhù àlè rikò pòtsó Kàgàwà-ònzì àlè-afí ònà rò, àdhàdhì nàngà náarí batò

* 6:14 6:14 ́opt 22.16-17

àbhù rìdè pòtsó atdí ngari ǒ idha dǒ dhu bhèyi. Kǎbhu àlě àlě rùdà àlě-afí ònǎ rò pàziyà ònǎ, àlě ròtsù atdíǒ ìlǎ ngari ǒ, yà Kàgàwà arádi òrù-akpá ǒ i. ²⁰ Yèsù atsu ndi angyi ànyì àlě tǒ, ndàdù òngo pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí dhòdhóhónganà, Mèlkisèdeki bhà ǒfǒ ǒ.

7

Mèlkisèdeki ní ádrùngbǎ kamà ndirò ádrùngbǎ kùhanì dhu

¹ Mèlkisèdeki ní'ì Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní'ì Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ǒrú ale bhà kùhanì. Ní atdíku, Àbràhamù rí ndàdù ádròdrǒ kámá mànà ndì ndúgye ìla, ndàdù abádí lèrà ònzì dhu-dzidǒ rò, Mèlkisèdeki arà, 'òwù 'usò kà mànà otu ǒ rò, ndàdù kàso. ² Ní Àbràhamù adù ndì ndàkò ìla ǒ dhu kóró tó atdíngá idre dǒ nábhu kà tǒ. Mèlkisèdeki tí kátina ǒvo-tì ní obhónánga tó ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà*. Sàlemù-tì ní màrùngà. ³ Ka kúni nzá Mèlkisèdeki t'ábanà mà, kà-tsànà mà ndirò atdí kà t'ábhunà mà. Ndirò, ka kúni nzá ìngbàngá ka kugu ka dhu mà, ndirò ìngbàngá kǎdù ǒvè dhu mà. Kǒfǒ ndì Kàgàwà t'ídhùnà nà ka ní kùhanì dhòdhóhónganà nǎ nídhunì.

⁴ Nírò, nyàndà pé wò ale i'ì ádrùngbǎle nyú tí ònǎ ǒfǒ! Àbràhamù, àlě t'ábhunà-nzinzì nyú mà, nábhu ìla ǒ ndì ndàkò kóró dhu-tidǒ tó atdíngá idrè dǒ kà tǒ. ⁵ Pbàyàhúdì-bvè pbàkùhání ní'ì Lawì bhà pbàdzukurù, ndì Lawì ràdù i'ì Àbràhamù bhà mùdzukurù. Ní Músà bhà Ʋyátá núuyá dhu pbàkùhání tó róngò adóya, Pbàìsráyélí, nónzi rùbho ì àbà kóró dhu-tidǒ tó atdíngá idrè dǒ fíyò*. ⁶ Ndirò, Mèlkisèdeki ní'ì nzí Lawì bhà pbàdzukurù nzinzì ǒ ale. Pbétù, Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu-tidǒ tó atdíngá idre dǒ kà tǒ. Ndirò kǎdù ndì Àbràhamù, yà Kàgàwà akò lǎkǎ fìndà ale náso. ⁷ Inzá ka kàgò ale dóná rórò, àkě ale àsò arí narí ádrùngbǎle. ⁸ Lawì bhà pbàdzukurù nzinzì ǒ i'ì pbàkùhání tí ale, yà kóró dhu-tidǒ tó atdíngá idrè dǒ tó perè nùbho ka kongónà fíyò ale, ní'ì ǔvè rádù ǔve atdíku ale. Pbétù Mèlkisèdeki, yà Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu tó atdíngá idrè dǒ fìndà ale, ní dhòdhóhónganà nà arí'ì ípirǒnganà nà ale, ádhàdhì Hìlǎ Andítá rǎnna dhu bhèyi. ⁹ Nírò, àlě kìnè àlě ràti, Lawì, yà pbìndà pbàdzukurù tó adóya Pbàìsráyélí nóongónà kóró dhu-tidǒ tó atdíngá idrè dǒ nùbho perè tí fíyò ale, ní rabhù wà kóró dhu-tidǒ tó atdíngá idrè dǒ átó perè tí Mèlkisèdeki tó Àbràhamù-nyutsi. ¹⁰ Obhó tí, inzá màtí ka kàpè ndùgù rórò, Lawì i'ì inè abhunà-nzinzì Àbràhamù-nyutsi, Mèlkisèdeki mànà ndì abhunà-nzinzì mà rí 'usò, ràdù perè àbhu fìndà ònǎ kàsùmì ǒ.

Kàgàwà rí Mèlkisèdeki bhèyi ngàtsi ádrùngbǎ kùhanì, Yèsù, ìlǎ dhu

¹¹ Pbàìsráyélí tó Ʋyátá ǒ, ka kongónà pbàkùhání òvò Lawì bhà pbàdzukurù nzinzì ǒ. Abádí ní'ì pbàkùhání Àrǒnì bhà ǒfǒ ǒ. Pbétù pbàkùhání tí abádí i'ì ònǎ ǒfǒ ní'ì inzá àkǎ ǒfǒ. Àkǎ àkǎ dhu tí kǎ'ì nánì, ka kahòna nzí Mèlkisèdeki bhà ǒfǒ ǒ rí kasu ònzì kùhanì-atdyú tditdǒ. Ndi dhu i'ìna mbǎ tina nà. ¹² Obhó tí, kùhanì tó kasu ǔwu ndì rò, Ʋyátá àkǎ wà ndùwu ndì átó. ¹³ Ndirò, wò ka kòtè pbìndà dhu dǒ àlě tó Ádrùngbǎle

* 7:2 7.2 Ɔpt 14.17-20 * 7:5 7.5 Ɔzt 18.21

Yèsù ní rì'ì vurò ale-dhú-tidò. Ndirò kà mà tó dhu-dhú nzínzi ò, màzàbahù dǒ kùhanì tó kasu nanzì atdí ale mà ní'ì ìmbà. ¹⁴ Obhó tí, dhu ùnì wà ndì kpangba àlè tó Ádrùngbàle rahè Yudhà-dhú nzínzi ò rò. Ndirò ndì ale-dhú nàndà dhu nǎ, Músà náavò nzà kùhanì tó kasu tó dhu nàndà atdí òtè mà.

¹⁵ Ndirò, yàrí ní ndì ndì dhu nìtè kpangba tǎítǎ dǒ dhu: Mèlkisèdekì nà ndì nǒfò ngàtsi kùhanì nítò wà ndì. ¹⁶ Ndi kùhanì-tsi ka kilì nzà rì'ì kùhanì tí ìndrù tó màndu nónzi ka dhu-okú dǒ rò. Pbétù, ka kilì ka rì'ì kùhanì tí dhòdhóhónganà arádi ípìrǒnga bhà ádrùngbànga tó òbi nǎ. ¹⁷ Obhó tí, Ìlǎ Andítá rǐ dhu ìtè kpangba, ndàti:

«Inyi ní dhòdhóhónganà arádi kùhanì

Mèlkisèdekì bhà ófò ò* ale.»

¹⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndì, Kàgàwà ahò angyè uyátá, ndi uyátá í'ì ivívinga nà ndirò kánzi nzà ìndrù-dzàndà dhu dhu-okú dǒ rò. ¹⁹ Obhó tí, wò ndì Músà bhà Uyátá náabhù nzà ìndrù Kàgàwà ròzù àkáká ale tí nyàkpóna ò. Pbétù kòmbí, Kàgàwà íbhò wà àlè kádù òdónà àlè kabá tí atdí dǒ àkà dhu. Ndi dhu-otù ò nga ní ndì àlè kí'ì inè àlè ròndrì Kàgàwà-ti'ò nǎ.

²⁰ Ròsè wò dhu dóná, Yèsù ìlǐ ndì ndì ràdi Ádrùngbà Kùhanì tí rò, Kàgàwà atso pé dhu angyi. Pbétù, Lawì bhà pbàdzuru nzínzi ò ale ùlǐ ka kí kùhanì tó kasu ò rò, ka katsò nzà dhu ndi dhu bhèyi. ²¹ Pbétù, Kàgàwà ìlǐ Yèsù rì'ì Kùhanì tí yà ndì ndòtsò dhu dhu-otù ò. Kàti kà nǎ:

«Ima Ádrùngbàle Kàgàwà, ma mòtsò wà dhu,

ndirò ma mí nǎ madù tǎítǎ dǒ ndi dhu dǒ:

nyi nyádi Kùhanì tí dhòdhóhónganà*.»

²² Ndi dhu bhèyi Kàgàwà òtsò dhu dhu-otù ò, Yèsù ní ndì àlè àbhù rǐ àlè rà'ù dhu inè àlè ràrǐ'ì Kàgàwà màndà àlè núngbò atdí dǒ àkà ungbòta òwátá nà ale.

²³ Ndirò ngàtsi dhu rǐ'ì inè átò: ngùkpà pbàkùhání ní'ì abho rò. Ní abádhí owúnà àvè rǒ, kadù àwù pbàkùhání-òwátá nǎ. Ní ndi dhu arána abádhí àbhù rǒ ìnzì rǒnzì kùhanì tó fiyó kasu dhòdhóhónganà.

²⁴ Pbétù, Yèsù tó ndi dhu rǐ'ì ìmbà ndi dhu bhèyi: Kà rǐ'ì ípìrǒnga nà dhòdhóhónganà, ndirò kàwù rǐ kùhanì tó kàbhà kasu ò rò atdí ale mà rǐ'ì ìmbà. ²⁵ Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndì, kà rǐ'ì inè ndìgù Kàgàwà-ti'ò iwù otùna ò ale atdí dǒ. Obhó tí, kà rǐ'ì ípìrǒnga nà dhòdhóhónganà, ndirò kàrí ndìtsò Kàgàwà rǒ abádhí-okú dǒ rò. ²⁶ Nírò, Yèsù ní ndì àkáká àlè tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà. Ka ní Ìlǎ ale Kàgàwà-nyàkpò ò, ìmbà afátá nà ale, ndirò ìmbà nzére dhu tí ka kózàna atdí dhu mà rǐ'ì nyunatsi ale. Kàgàwà ìndà ka nzéreatalè rǒ rò, ndàdù kǎdzi, ndìli orú ngari nyá ò òrù-akpà ò. ²⁷ Kà rǐ nǎ bilínganà ndì ndì perè ùbhò Kàgàwà tó dhu-atdyú òho, àdhàdhì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ ngùkpà kámá nǒnzínà ka bhèyi. Abádhí ubhónà pé perè fiyó nzérenga nyá-okú dǒ rò ìtírò, ndirò ndi dhu-dzidǒ àdù kùbho ngùkpà ale tó nzérenga-okú dǒ rò. Obhó tí, Yèsù anzi dhu ndi dhu bhèyi atdí-gùna kèlè tí, yà ndì ndipfo ndì nditírò òtè tó dhu-otù ò. ²⁸ Músà bhà Uyátá náabhù kulì inè nzére dhu tí ka kózàna dhu rǐ'ì nyayatsi ale mà rǐ'ì ádròdrǒ pbàkùhání tí. Pbétù, Kàgàwà atso dhu* nuuwè ndi Músà bhà Uyátá. Wò ndi kàtsò dhu nǎ, kǎdi Idhùnà ràdi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí. Ndi kà t'ìdhùnà ní ndi

* 7:17 7.17 Zàb 110.4 * 7:21 7.21 Zàb 110.4 * 7:28 7.28 Kàgàwà atso dhu rǐ'ì 7.21 ò.

àkākà dhu bhëyi rí pbàkùhání tó ádròdrò ale dō Kamà tó pbìndà kasu ònzi dhòdhóhonganà ale.

8

*Yèsù ní àlě tó obhóná pbàkùhání tó ádròdrò ale dō Kamà
Ungbòta-Ɔwútá ǝ dhu*

(Ìsa 55.3; Èbr 9.6-12; 12.24)

¹ Yàrí ní ndi wò mà mòzè mǎnò fùkù dhu nzínzi ǝ ádrùngbǎ dhu: àlě kí'ì nà pbàkùhání tó ádròdrò ale dō Kamà tí ní ndi Yèsù nyú. Ɔrù-akpà ò, kǎdi Kàgàwà bhà ifuta tó ádrùngbǎ kamà tó tombi tó fangà dònǎ rò. ² Kǎrí Ádrùngbǎ Kùhanì tó pbìndà kasu ònzi atdíǝ ìlǎ ngari ò Kàgàwà arádi i, kà-tì ní, kà rarí ndi kasu ònzi obhóná hemě-dzà ǝ. Ndi hemě-dzà ní wò ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà úpe, ìnzì ní ìndrù úpe.

³ Ìngbàtí ìli ndi ádrùngbǎ kùhanì mà ka kilínà ndínì ongó tí yà ùbi tí ka kùbina ìzǎ tó perè mà ngǎkpà perè-tidò mànà núbhu Kàgàwà tò. Ní ndi perè nàndà dhu ní, dhu akána Yèsù, àlě tó pbàkùhání tó ádròdrò ale dō Kamà, rí'ì perè tí ndi ndábhùna ìndrù-òvò rò dhu nà. ⁴ Yà adzi ǝ ndi ndi'ì nánì, kí'iyana mbà kùhanì tí, inè Mùsà bhà Ɔyátá ávi dhu bhëyi rí perè ùbhò Kàgàwà tò ngǎkpà pbàkùhání rí'ì nídhunì. ⁵ I pbàkùhání rǝnzina Ìlǎ ngari ò kasu ní'ì yà Ɔrù-akpà ò arí 'ònzi obhóná dhu tó ǝfò kèlě. Obhó tí, yà ìkyèrò Mùsà rí'ì ndínì ndi ndosí tí hemě-dzà ònà kàsùmì ǝ, Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Ándà yàrí dhu mbëyi. Nyi nyí hemě-dzà ùpě yà pbìrì dō rò ma mìtè ìndù ìdza tó ǝfò ǝ*.» ⁶ Ní kòmbí, Yèsù tò Kàgàwà ábhù kasu ní ìdzi kasu nyú ròsè ngǎkpà pbàkùhání tó kasu dònǎ. Obhó tí, kídè ìndrù nzínzi ǝ Kàgàwà mànà, ndínì ndi ndungbò tí ìndrù fìndá ìdzinga ǝsè angyé ungbòta tó ìdzinga dònǎ ungbòta nǎ. Ndi ungbòta ní yà Kàgàwà akò fìndá làkà ìndrù tò àkà àkà ungbòta.

⁷ Wemberè tó ungbòta† ní'iyana gukyè iwà ìndrù nabhù rí'ì àkà àkà ale tí Kàgàwà-nyìkpò ǝ dhu tí, ní Kàgàwà ahòna nzí ngàtsi ungbòta-atdyú ndònzì pbìndà ale mànà. ⁸ Pbétù, yàrí ní ndi Kàgàwà arù pbìndà ale dō tí dhu. Kàti:

«Kànì idho ìrà wà.

Ndi idho ní yà mà mí mǔngbò Ɔwútána tí Ìsràyeli tó pbìrì ǝ bhà mà, Yùdeyà tó pbìrì ǝ bhà mànà ònà idho.

⁹ Ndi ungbòta rí mbǎ ì'ì àdhàdhì yà abádhí t'ábhúya mànà ma manzì ungbòta bhëyi,

yà ma mulú abádhí Ɔtsúya rǝ,

mipfo Mísri tó pbìrì ò rò ònà idho ǝ dhu bhëyi.

Ìnzà abádhí akò 'òngò ndi ungbòta ìfu bìlìnganà dhu-okú dō rò, ìma mà átò, ma madù abádhí ùbhà.»

¹⁰ Ndirò kàti:

«Ndi idho dzidǝ, yàrí ní ndi Ìsràyeli tó pbìrì ǝ bhà mànà mà mungbòya mà nǎ ungbòta-tidò.

Ma mabhùya abádhí rùnì pbàkà Ɔyátá,

madù àndinà átò abádhí-afí ò.

* 8:5 8.5 Uvt 25.40. † 8:7 8.7 Wemberè tó ungbòta ní yà Sinayi tí kátina pbìrì-dō rò Kàgàwà anzì pbìndà ale mànà ungbòta (Uvt 24.3-8).

Ma ni'ya abádhí tó Kàgàwà,
ndirò abádhí ni'ya pbàkà ale.

¹¹ Atdí ale mà náaraya nzí dhu ùdhe rǒ atdí ɔdhinà tò màtí, ndirò adónà tò màtí, ndàti:

«Nyi nyàkǎ nyuni Ádrùngbǎle Kàgàwà!»

Obhó tí, kóró ale núuniya ma,

rǒpè ndí àkèkpá ngbángba ò rò, ràrà àhù abádhí nzinzi ǒ ádrùngbǎle ò.

¹² Ma mubàya abádhí tò afátá,

inzí madù abádhí tò nzérenga ìrè*.»

¹³ Kàgàwà rǒte Ungbòta Ɔwútá dǒ dhu náadù wemberè tó Ungbòta àbhù rǒngò ayína tí. Ndirò ayína tí ǒngò dhu, yà iwà ndí níngyè dhu, ní íkyèrǒ òdì ndíní ndí ndawí tí dhu.

9

Ungbòta-ɔwútá tó idzinga núdà wà Ungbòta-ayí tó idzinga dhu

(Uvt 24.3-8; 25; 26; 40.17-33; Ebr 12.24)

¹ Wemberè tó ungbòta ǒ, Kàgàwà rǒ indrǔ arí 'ítsò yà adzi dǒ òná rò ngari mà, abádhí àkǎ 'ònzí sòmà tí dhu mànà dǒ uyátá ní'ì inè. ² Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí upe hemě-dzà. Ányi-dzà, wemberè tó káluga-ɔvò ní'ì «Hìlǎ Ngari». Ndi káluga ǒ ka kulí dhu ní àrùbhù ɔpbína nà ádrùngbǎ tarà-ba mà, Kàgàwà tò ka kùbhòna perè tí mǔgati ka kulína dóná mizà mànà*. ³ Ndirò, ndi wemberè tó káluga mà ɔyo rí kisě káluga mànà-ǒnga ka kundo ádrùngbǎ mberù-ba ní. Wò ndi ɔyo rí kisě káluga-ɔvò ní'ì «Atdídǒ Hǎ Ngari.» ⁴ Ndi káluga ò í'ì dhu ní ɔrò ní ka kòbhòlò màzàbahù-tidǒ, yà mbèyi arǒngu kǎzu ò ka kòbì ndi rò alindra-tidǒ tó perè ka kobína dóná rò màzàbahù. Ngǎtsi dhu ní'ì ɔrò ní ka kútri kóró ngbòna sàndukù, yà «Ungbòta tó Sàndukù» tí ka kátina sàndukù. Ndi sàndukù ò í'ì dhu ní, ɔrò ní ka kòbhòlò kópà, yà mànà tí kátina mǔgati-tidǒ rí'ì ònà mà, Àrǒnì bhà mǔgǒ, yà ɔpbína atà, ndàdù ipfǒ mànà*. Ndirò, kà'ò í'ì ngǔkpà dhu ní ɔyǒ odu-afǎ-nzo, yà ndi mànà indrǔ nùngbò Hyátá Kàgàwà andí dòyá*. ⁵ Ndi sàndukù dǒ ka kulí dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ìtè rí àtsà ka kátsà màkèrubi tí kátina màlàyíká tó ɔyǒ woyò. I màkèrubi núungbe pékéléya, sisíya ràdù ndibvu yà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò, ndíní kùbà tí indrǔ tó nzérenga izǎ-azù nífù ka kongónà òná ngari dǒ. Pbhétù kòmbí rí'ì kàsùmì ní nzí yà kóró kókò dhu àwé ka kí òná atdátdirá ò kàsùmì.

⁶ Wò dhu bhèyi ní ndi ka kahù kǒkò dhu-nyitì kóró. Ní, pbàkùhání nóongónà ɔtsù bìllinganà wò wemberè tó káluga ò, fiyó kasu ònzí ì í rò. ⁷ Pbhétù, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà kèlě atdirò ní ndi ongónà ɔtsù wò ɔyo rí kisě káluga ò atdí-gùna kèlě tí, yà ato náarí ìrà dhu bhèyi. Àbadhi ongónà ɔtsù nà fóná ànyi dhu ní, yà perè tí ndi ndipfo ndi nyú tíró pbìndà nzérenga-okú dǒ rò izǎ-azù mà, yà ngǔkpà ale ipfo perè tí fiyó nzérenga-okú dǒ rò izǎ-azù mànà*. ⁸ Wò dhu-otù ǒ, Hìlǎ-Alafí azè nditè dhu ní, «Atdídǒ Hǎ Ngari» ò indrǔ rǒtsù Kàgàwà-tí'ò òná otu rí'ì inzà ndi ndàpè ndàngbě ró dhu. Ndi dhu ní'ì àdì yà adzi dǒ hemě-dzà àdì kasu

* 8:12 8.12 Yèr 31.31-34 * 9:2 9.2 Law 24.5-9 * 9:4 9.4 Ɔzt 17.9-15 * 9:4 9.4 Tòr 10.3-5

* 9:7 9.7 Law 6.11,15

ònzì ndì ndí ró ònà kàsùmì ǒ dhu. ⁹ Wòrì ní ndì yà kòmbí arí 'ònzì dhu nitè ǒfò. Ndi dhu ní'ì, Kàgàwà tò ka kubhónà ngùkpà perè-tidò mà, ùbì tí ka kubínà izá tò perè mànà rongónà nzi àdù Kàgàwà ùlè arí ale àbhù rì'ì àkàkà atdidǒ afína ònà rò kònzì ale tí. ¹⁰ Kǒkò uyátá ní í indrù ongónà ifunà ì ònyuna dhu mà, ì òmvàna dhu mà, ndirò fiyó sòmà tò màndu nózè dhu bhèyi ì ì 'ù'ò ìlā Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu mànà nàndà dhu ní. Í uyátá í'ì ngari nà ràrà àhù Kàgàwà rì kóró dhu ùwù, róngò ǒwútana tí ònà kàsùmì ò.

¹¹ Pbétù, Kristò ira pbàkùhání tò ádròdrò ale dǒ Kamà tí, ndínì ndì ndibho tí yà inè àlè kí'ì nà kòmbí màtí idzinga àlè tò. Kàtsù ádrùngbà, ndirò atdidǒ àkà hemě-dzà ò. Ndi hemě-dzà ní nzi yà indrù nyú núpe. Kà-tì ní, ka ní nzi yà adzi dǒ hemě-dzà. ¹² Kàtsù atdì-gùna kèlè tí ndì idza ǒ Atdidǒ Ìlā Ngari ò. Kàtsù nzá ànyì ùbì tí ka kúbina perè tí indri-akpá-azù nà ndirò ikyi-akpá-nzo-azù nà, pbétù kàtsù ànyì azùna nyú otù ǒ nditirò. Ndirò, ndi otu ǒ ní ndi, kùwà àlè dhòdhóhónganà àlè tò nzérenga ǒ rò. ¹³ Angyi ka kongónà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò indri-akpá-azù mà, ikyi-akpá-nzo-azù mà, kàzù ò ka kùbì ikyi-ivá-nzo-ohù mànà núvo Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ale dǒ, ndínì abádhí nu'ò tí rìlā ngbóya ònà rò kà-nyìkpó ǒ. ¹⁴ Ní, dhu apé í'ì ndi dhu bhèyi kǒkò izá-azù nóongónà dhu ònzì dhu tí, ní Kristò-azù nyú tí mbá àdù ì'ì obi nà atdidǒ ròsè, ndù'ò àlè, àlè rìlā Kàgàwà-nyìkpó ǒ? Obhó tí, Kàgàwà, yà dhòdhóhónganà arí'ì ale bhà Ìlā Alafí-otù ǒ, Kristò níupfo ndì nditirò perè tí Kàgàwà tò. Ndirò, kàzù nú'ò àlè tò irèta rìlā Kàgàwà-nyìkpó ǒ inzà àkà mètso ǒ rò, ndínì àlè kònzì tí Kàgàwà, yà ipiróngà nà arí'ì dhòdhóhónganà ale bhà kasu.

¹⁵ Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, Kristò ní indrù nzinzi ǒ arí ide Kàgàwà mànà ale, ndi Kàgàwà ònzì indrù mànà ǒwútana tò ungbòta ǒ. Ndi dhu otù ǒ ní ndi, kǒkò Kàgàwà unzi ale rì'ì inè 'àbà dhòdhóhónganà nà rádi dhu, yà kǒkò findá làkà fiyò dhu. Kóró ì dhu rádù àkà Kristò náavè ndínì ndì nduwù tí kàkà wemberè tò ungbòta tò kàsùmì ǒ dhu nufá ale mà fiyó afátá ǒ rò dhu-okú dǒ rò. ¹⁶ Òvè ndì ndóvè rórò indrù avò dhu náape í'ì inè, ní dhu àkà wà kitè dhu wò ndi dhu navò ale rǒvè wà, tdǔ ka konzi ndi ale unò dhu rò. ¹⁷ Obhó tí, òvè ndì ndóvè rórò indrù òvò dhu rì'ì tina nà ndi ale òvè dhu-dzidǒ. Pbétù, kà rì mbá kà nà àdi ndi ale àdi ipiróngà nà ònà kàsùmì ǒ. ¹⁸ Ní ndi dhu bhèyi tí, wemberè tò Ungbòta mà Kàgàwà ìli nzá inzà azu àpè ndùfu rórò. ¹⁹ Obhó tí, wemberè tí Músà náavò yà Kàgàwà abhù foná Uyátá kóró kóró ale tò. Wò dhu-dzidǒ, kidyi ikyi-akpá-nzo-azù mà indri-akpá-azù mànà, ndàngbò atdikpá idha nà. Ndirò, kidyi hisopò tí kátina itsu-dòkà, ndisǒ àlálà támà-iká ní ka kóbhòlò imbi ní, ndàdù ndi azu ùvo ní Uyátá tò bhùkù-dǒ ndirò kóró ale dǒ. ²⁰ Ndirò kádù àtina: «Yarí ní ndi Kàgàwà uyá ndínì nyí nyongó tí ifunà Ungbòta itè rí azu*.» ²¹ Músà núvo ndi azu átò Hemě-dzà dǒ ndirò kùvo ka sòmà tò dhu-tsí dǒ kóró. ²² Ndirò, Uyátá ka kàndà rò, mbembè kóró dhu ù'ò arí rìlā Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu ní perè tí ka kàbhù izá-azù ùfù ndi dhu. Ndirò, inzà azu ùfù ndi rò, Kàgàwà rì nzi àdù indrù tò nzérenga núbà.

²³ Nírò, ndì nàla dhu ní yà òrù-akpà ò arí'ì dhu tò ǒfò itè arí dhu nú'ò ka rarí azu ní rìlā Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, obhóngà dǒ ka kí Kàgàwà ùlè dhu ronzina ní yà atdidǒ findá idzinga òsè izá-azù tò perè dònà perè.

* 9:20 9.20 Uvt 24.8

24 Obhó tí, Krístò atsu ònà Atdídò Hǎ Ngari ní nzi yà indrũ-otsú ósì ngari. Yà indrũ-otsú ósì ngari ní'ì yà obhóná Atdídò Hǎ Ngari nyú tó ófò kèlè nítè rí ngari. Pbétù, kátsù òrù-akpá ò yà Kàgàwà arádi i, ndongò àmbe ndítsò dǒ Kàgàwà-rǒ àlè-okú dò rò. 25 Yà ato náarírà dhu bhèyi, Pbàyàhúdì tó pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ Kamà nóongónà òtsù atdí-gùna tí Atdídò Hǎ Ngari ò. Kóngónà òtsù ànyì perè tí ndì ndábhùna Kàgàwà tò ìzǎ-azù nà foná. Pbétù, Krístò náatsù nzá Atdídò Hǎ Ngari ò òrù-akpá ò, ndínì ndì ndongó tí ndàbhù ndítírò perè tí Kàgàwà tò ibí-gùna. 26 Kí'ina gukyè ndi dhu bhèyi, ní kákána ndàbà àpbè ibí-gùna ròpè ndì yà adzi Kàgàwà anzina dhu ò rò. Pbétù, yà adzi ò dhu-tsù rí ndàpà ndòdì ndì ònà kàsùmì ò, Krístò nítè ndì atdí-gùna kèlè tí, ndínì ndì ndubà tí indrũ tó nzérenge, yà ndì nyú tírò ndì ndì ndípǒ, ndàbhù ndì perè tí Kàgàwà tò dhu-otù ò. 27 Ingbàtí ìlì ndì ale mà rǒdona dhu ní, ndì ndòvè atdí-gùna kèlè tí dhu, ndì òvè-dzidò, Kàgàwà ràdù ànyàna òtdà. 28 Ndi dhu bhèyi tí átò, Krístò nípfò ndì ndòvè atdí-gùna kèlè tí, ndínì ndì ndubà tí ábhò ale tó nzérenge. Ndirò kíngoya ingo tdítǒ. Ní, kíngoya nzi ndínì ndì ndubà tí indrũ tó nzérenge, pbétù kíngoya ndínì ndì ndigú tí ndòdo arí ale.

10

Krístò abhù ndì ndítírò perè tí Kàgàwà tò dhu

(Èbr 9.7-15,23-28)

1 Músà bhà Ùyatá ní'ì ìrà rírà ídzi dhu tó ófò ìtè rí àlè tò dhu, pbétù ka ní'ì nzi i dhu nyú itírò. Ndi Ùyatá náazè ní kongò atdí perè-tidò kèlè núbho Kàgàwà tò yà ato náarí ìrà dhu bhèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, káràna nzi Kàgàwà-tí'ò ríwu ale nábhù rǒ rí'ì àkáká ale tí. 2 Dhu í'ina gukyè wò dhu bhèyi rí Kàgàwà ùlè ale ràdù 'ù'ò 'ilá dòtìs Kàgàwà-nyìkpò ò atdí-gùna tí dhu tí, ní i ale náawùna nzi 'òzè rǒ tdítǒ nzérengeatále tí. Ndirò abádhì ùbhàna ìzǎ tó perè ùbhò i i Kàgàwà tò dhu atdíǒ. 3 Pbétù, ndi ìzǎ tó perè-otù ò, indrũ owùna fíyò nzérenge nìsè rǒ yà ato náarírà rǒ. 4 Obhó tí, ìkyi-akpá-azù mà indri-akpá-azù màna rí nzi àdù indrũ tó nzérenge indò akekpá màtí.

5 Ní ndi dhu-okú dò rò, Krístò ira yà adzi ò ònà kàsùmì ò, kǎvò dhu Kàgàwà tò, ndàtì:

«Inyi, nyi nyazè nzá ùbì tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà, ngùkpá perè-tidò màna kubho indù.

Pbétù, nyi nyabhòlò ní ngbòdu ndínì ma mabhè tí perè tí indù.

6 Kàzu ò ka kúbina ìzǎ tó perè mà,

nzérenge t'ùbàta tó perè màna

náafò nzá nyìkpónu.

7 Ní, ma madù àtìna inyi nì:

«Kàgàwǎ, kànì ma mìrà ma-tírò,

ndínì ma mǒnzi tí nyi nyòzè dhu,

àdhàdhì okúdu dò rò ka kandí pbùkù bhùkù ò dhu bhèyi*.»

8 Àlè kàla wà dhu, Krístò ravò dhu, ndàtì: «Nyi nyazè nzá, ìzǎ tó perè mà, ngùkpá perè-tidò màna. Ndirò nyi nyazè nzá ùbì tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà nzérenge t'ùbàta tó perè màna. Kórò kòrì dhu náafò nzá nyìkpónu.»

* 10:7 10.7 Zàb 40.7-8

Kǎvò dhu ndi dhu bhèyi àzembè kóró kòkò perè núbhò ka karí àdhàdhì Ùyátá nónzi ka dhu bhèyi rórò tí. ⁹ Wò dhu-dzidò kǎdù àtìna: «Kàgàwà, kǎní ma mìrà, ndíní ma mǎnzi tí nyí nyòzè dhu.» Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà ipfo kòkò iza t'úbhota tó angyè perè kóró, ndàdù ùwunà Krístò nyú nǎ. ¹⁰ Ndì Krístò anzi Kàgàwà òzè dhu dhu-okú dò rò, àlè'í, àlè kú'ò wà àlè, àlè rilá nzérenga ò rò, yà kǐpfo ngbòna ndàbhù perè tí Kàgàwà tò atdí-gùna kèlè tí dhu-otù ò.

¹¹ Pbhàyahúdí-bvǎ, ingbàtí ìlì ndì kùhanì mà nóongónà ide bìlinganà Kàgàwà-ònzí p̀b̀indà kasu ònzi ndì ndí rò. Kǒngónà atdí perè-tidò kèlè núbho ibi-gùna Kàgàwà tò, ìnzí i perè ràdù indrù tó nzérenga itò akekpa màtí. ¹² P̀b̀ètù, Krístò náabhù perè atdí tí Kàgàwà tò. Ndì perè ní'í yà ádrùngbǎnga tó obi nà rí'í, ndìtò indrù tó nzérenga perè. Ndirò, kǎrádi pòtsò ifuta tó ngari ò Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. ¹³ Ányì, kà rǒdona kòmbí dhu ní, Kàgàwà rí kóró kǎbhà òmvù àbhù kà ròbè dòya dhu. ¹⁴ Obhó tí, yà ndì ndabhù Kàgàwà tò atdí tí perè-otù ò, kǎbhù kòkò ndì ndú'ò rilá fiyò nzérenga ò rò ale, rí'í àkǎkǎ atdí ò Kàgàwà-nyìkpò ò dhòdhóhónganà ale tí.

¹⁵ Ndirò, Hìlǎ-Alafí rí ndi dhu òvò àlè tó átò. Wemberè tí, kà rí dhu òvò ndàtí:

¹⁶ «Ádrùngbǎle Kàgàwà rí dhu òvò ndàtí:

<Kòkòrí idho dzidò, yàrí ní ndi mà mí m̀ungbò abádhí mànà nǎ ungbòta. Ma mí p̀b̀àkà Ùyátá nándí abádhí-afí ò, madù àbhunà abádhí r̀nì.>

¹⁷ Ima, ma mí nzi abádhí tó nzérenga mà, abádhí tó afátá mànà nǎrè t̀d̀it̀d̀ò akekpa màtí*»

¹⁸ Kàgàwà ùbà indrù tó nzérenga rò, ka kí mbǎ perè t'úbhota-atdyú nà ndíní kùbà tí nzérenga.

*Àlè kǎkǎ àlè ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlè-afí nà dhu
(Èfe 2.13,18; Èbr 4.4-16; 6.4-20; 12.25-29)*

¹⁹ Nírò àbanǎnzò, àlè kà'ù wà dhu, Yèsù-azù-otù ò, àlè r̀àr̀ì òtsù òtsù Atdidò Hǎ Ngari ò. ²⁰ Ábadhi ángbe ípìr̀ng̀a-òwátá tó otu àlè tò, ndi ngari-tsù ka kútò ní mberù-ba-ònga ndì ndàbhù r̀èfà ndì dhu-otù ò. Kà-tì ní, ndi dhu r̀ónzì ndì yà kǎbhù ngbòna nyú ndìt̀r̀ò kutò mùsàlabhà d̀ò dhu-otù ò. ²¹ Obhó tí, àlè kí'í Kàgàwà bhà idzá kóró dhu d̀ò r̀í'í ádrùngbǎle tí wò ndi Ádrùngbǎ Kùhanì nà. ²² Ní, dhu àkǎ àlè ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlè-afí nà, ndirò àkǎkǎ atdí ò a'uta nà. Yèsù núu'ò àlè-afí azuna nǎ, rilá atdí ò nzérenga irèta ò rò, ndàdù àlè-ngbò ù'ò ìlìlǎ idha nǎ*. ²³ Kàgàwà akò àlè tó ndì ndónzina dhu tó làkà àlè tó. Ndirò ka ní ndì ndùnò dhu ìfù arí ale. Ní dhu àkǎ àlè ròvò wò ndi àlè kòdona ndíní àlè kabá tí dhu kpangba ìnzí àlè kí àlè ingyè rórò. ²⁴ Ndirò, dhu àkǎ àlè r̀andà àlè d̀ò nga mbèyi àlè nzínzi ò, ndíní ndi dhu àbhù tí àlè àlè ròzè àlè àlè nzínzi ò, àlè ràdù àmbe idzi dhu ònzí d̀ò. ²⁵ Dhu àkǎ nzá àlè r̀èbhà atdíkpá àlè kí àlè-tsù undù dhu, àdhàdhì atdídhénà ale arónzina dhu bhèyi. Ndirò, dhu àkǎ àlè r̀ongò àlè-afí àbhù ròtsì obi àlè nzínzi ò. Àlè kǎkǎ àlè r̀ónzì dhu ndi dhu bhèyi, nyí nyàla wà Ádrùngbǎle Yèsù r̀ingo ònǎ idho rí ndindù dhu dhu-okú dò rò.

* **10:17** 10.17 Yèr 31.33-34 * **10:22** 10.22 Uvt 29.4; Zèk 36.25; Èfe 5.26

²⁶ Obhó tí, àlě kapé àmbe nzérenga ònzì dǒ kǐsì tí, iwà àlě kùni obhóngà rórò, ní Kàgàwà tò àlě kádù ùbhona àlě tó nzérenga kùbà tí ngátsi perè rǐ mbá tǐdídǒ. ²⁷ Pbétù, ndùbhà rádù àlě tó dhu ní, àlě ǒ ǒdóna, àlě kí Kàgàwà rǐ anya ǒtǐ àlě dǒ, ndòtǐ àlě'í, róná òmvù-tse atdídǒ ǒrù kàzu ní dhu ǒdò dhu. ²⁸ Angyi ka kongónà Músà bhà Ʋyátá nùkò ìngbàtí ìlì ndì ale mà, nòhò ìmbá izu tó ale-afí na, ǒyò ale mà, ndirò ngátsi ní ìbhu ale mà níkò kònzì dhu tó ngàmì tí rǒ*. ²⁹ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà gàyà nònzì ale tí nzǐ àdù ododu màlìpò nyú nábà? Obhó tí, ndì ale nífu nzá yà ndì nú'ò ndìlǎ nzérenga ǒ rò Kàgàwà t'ídhùnà-azù, yà ìndrǔ nábhu rùngbò ì Kàgàwà mànà azu. Ndirò ndì ale ùnò dhu nzére yà ìndrǔ àbhǔ arí rèni Kàgàwà bhà ìdzinga kàbhà Ʋilǎ Alafí ní. ³⁰ Obhó tí, àlě kùni wà yàrí dhu navò ìndrǔ tò ale. Kǎtì:

«Nzére dhu ùbhò ka kí nzére dhu ní dhu ní pbàkà kasu.

Ndirò ima, ma muhbòya ìngbàtí ìlì ndì ale mà ndì ale ǒnzì dhu-bvù rǒ.

Ʋma Ádrùngbǎle Kàgàwà, ma mitǔiya ndì pbàkà ale-ànyǎ*.» ³¹ Kàgàwà, yà ìpírǒnga nà arí'í dhòdhòdhónganà ale-fó ìndrǔ rǐsǐ dhu ní ǒdóna àkǎ kònzì atdídǒ dhu!

³² Nyǐrè pé yà angyi ndì nanzì rùkú dhu, yà Kàgàwà awù nyìkú nga ònà kàsùmì ǒ. Nyǐ nyabà àpbè abho nyú ìndrǔ-fó, pbétù nyǐ nyandù ì àpbè-dzi kóró. ³³ Atdídhénà kàsùmì ǒ, ka kowúnà dhu ùnò rǒ nzére nyǐ ní, kadù àvu rùkú àbhǒ ale-ònzǐ rò. Ndirò ngùkpá kàsùmì ǒ, nyǐ nyowúnà nyàpò rǒ atdikpá kǒkò rǒyá ka kávu ale mànà. ³⁴ Nyǐ nyabà izu kǒkò ìmbi-dzà ò ì'í ale dǒ, nyǎdù fùkú dhu-tsí ùdhǎ ka kí dhu ná'ù dhèdhe nyú nà, nyǐ nyuni dhu ìnè nyǐ rǎrǐ'í ìdzi dhu-tsí, yà mbèyi nyú rǐ'í ndirò dhòdhòdhóngà nà rádì nà dhu-okú dǒ rò. ³⁵ Nírò, nyǐ nyàkǎ nzá nyùbhà fùkú a'uta, ndì a'uta rǐ ádrùngbǎ perè nyú nábhu nyǎbà nídhunǐ. ³⁶ Nyǐ nyàkǎ nyǐdò afiku obvò, ndìní nyǐ nyonzi tí Kàgàwà ózè dhu, kà ràdù yà ndì ndakò fǐndá làkà fùkú dhu nábhu fùkú. ³⁷ Obhó tí, Ʋilǎ Andítá ò Kàgàwà ràtina:

«Kàsùmì ùbhà ndì akekpá nyú!

Ndì kàsùmì ní yà àkǎkǎ ndìrà ale rǐrà ònà.

Kà rǐ nzǐ àdì ádzǐ ìnzá ndì ndìrà rórò*.

³⁸ Obhónángatále tí rǐ'í nyìkpódu ǒ ale,

rǎdù ì'í ìpírǒnga nà ima ndì ndà'ù dhu-otù ǒ.

Pbétù, kápé ndadù olù pbìndà a'uta ǒ,

ní afídu rǐ mbǎ àdù ì'í dhèdhe nà kà dǒ*.»

³⁹ Pbétù, àlě'í na, àlě ní nzǐ olù rádù 'adu, 'adù ùwǐ ale. Àlě ní iwà Kàgàwà ná'ù ale, ndìní ndì a'uta nòdò tí àlě tó ìpírǒnga.

11

Pbàìsràyélí t'ábhúya nzínzi ǒ Kàgàwà na'ú ale

(Zàb 33.6,9; Ʋùw 8.56; 1Pé 1.8)

¹ Kàgàwà à'ù ìndrǔ rǐ dhu-tì ní, ndì ale rà'ù dhu, àbà ndì rǎrǐ yà ndì ndódonà Kàgàwà abhu tí fǐndá dhu nábà. Ndirò kà-tì ní, ìnè rǐ'í dhu tí ka kí ìnzá ka kápè àlǎna dhu à'ù dhu. ² Ndi a'uta-tidò nà àlě t'ábhúna ì'í dhu-okú dǒ rò, Kàgàwà awe ìdzi dhu abádhí dǒ.

* **10:28** 10.28 Tǒr 19.15 * **10:30** 10.30 Tǒr 32.35-36 * **10:37** 10.37 Ʋrà rǐrà dhu tí ka kátina
iró ale ní Másiyà. * **10:38** 10.38 Hàb 2.3-4

³ Kàgàwà àlě ká'ù dhu-otù ǒ, àlě kàni dhu, Kàgàwà ranzi òrù-akpà mà yà adzi màná òtèna nǐ tí. Kà-tì ní, yà adzi ǒ àlě karálàna kóró dhu-tsí Kàgàwà rabhòlo i òtèna, yà ìnzí rí 'alà dhu ní.

⁴ Àbèli náa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, kàbhù ídzi perè nyú Kàgàwà tò, ròsè Kàyinà àbhù perè ònà. Ní kàbhà a'uta-okú dò rò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí, ndi nyú tírò ndi nda'ù kàbhà perè ídzi dhu tí nídhuní. Ndirò ndi a'uta-bvu rǒ, iwà màtí ndi ndavè rórò Àbèli arí'í inè àlě tò ndi ndarí dhu òvo indo màtí rǒ*.

⁵ Ènokà náa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà adyi ka yà adzi ǒ rò, ròdzì òrù-akpà ò inzà òve-dzi ninè rórò. Ka kala nzà ka tdítǒ, Kàgàwà adyi ka, ròdzì òrù-akpà ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, Hílà Andítá rí dhu òvo ndàti, tdě Kàgàwà odyí ka, ròdzì òrù-akpà ò rò, Kàgàwà razù ka nyìkpóna nòfò dhu ònzi arí ale tí*.⁶ Nírò, ìmbà a'utá na, indrù rí nzi àdù Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzi. Obhó tí, Kàgàwà-ti'ò ndi nòzè ndòndri ale nàkà nda'ù dhu, inè kà rarí'í, ndirò kà rarí ídzi dhu ònzi ndòne rí ndíni i ala tí ndi ale tò.

⁷ Nwà náa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà avò dhu kà tò yà inzà ka kàpè àlana angyi dhu dǒ. Ní ká'ù Kàgàwà òvò fíndà dhu obhó dhu tí, ndàdù ì úgu ònà atdíkpá pbi idzá-bhà màná sàfina nòsì. Ndi dhu-otù ǒ, ndi Nwà abhù Kàgàwà ròtdi anya yà adzi ǒ kóró ngùkpà ale dǒ, ndi Kàgàwà ràdù kòzù obhónángatále tí kàbhà a'uta-okú dò rò.

⁸ Àbràhamù náa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, kífù Kàgàwà ànzi ndi dhu, ndivà ndi ndàrà yà Kàgàwà òkò findá làkà fíndà, ndíni ndi ndadì tí kàmàna tí pbi rí ò. Kùbhà pbi ndà pbi rí nyú, ndàdù àrà inzà ndi ndèni ndi ndàrà i nga mà rórò.⁹ Pbi ndà a'uta-okú dò rò, kóngóna àdi wò fíndà làkà Kàgàwà akò fíndà pbi rí ǒ àdhàdhì olo bhèyi. Anyì kóngóna àdi hemě-dzà ǒ, àdhàdhì Ísakà mà Yàkòbhò màná náadù òko átò hemě-dzà ǒ dhu bhèyi. Abádhí tò Kàgàwà akò ndi làkà átò.¹⁰ Obhó tí, Àbràhamù ambéna òdòna dǒ ndàla dhu ní'í, Kàgàwà nyú nditírò udhé, ndàdù òsinà pbanga, yà atdíǒ kǒrù pfóna ridzò pbanga*.

¹¹ Sarà nyú mà átò náa'ù Kàgàwà. Ní, inè kà rí'í ingò-ayi tí, ndirò mùlàyì-ngba nyú tí rórò, Kàgàwà abhù ka ràbà pbàdzukurù àbà kà rí nǐ onzi. Kàbà ndi onzi, ká'ù dhu àbhù Kàgàwà rarí yà ndi ndakò làkà àbhù rākà dhu-okú dò rò.¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Àbràhamù, àzèmbè òve kèlě òdò rí ale bhà pbàdzukurù ní'í abho nyú àdhàdhì yà ìnzí rí 'òzù òrù-akpà-nyì rǒ alali, ndirò àdrùngbà rèrù-bidǒ ǒsokpó-bvè tí.

¹³ Kǒkò ale kóró núuvè fiyó a'uta ǒ, inzà ì àbà yà Kàgàwà akò fíndà làkà fiyó dhu rórò. Pbéù, abádhí ala ka itse rò, idhèya ràdù ndika nǐ. Abádhí avò dhu kpangba 'atì, yà adzi ǒ ì rarí'í àdhàdhì olo bhèyi, ndirò abhi ǒ rí'í ale bhèyi.¹⁴ Obhó tí, wò dhu bhèyi róte ale rítèna kpangba dhu ní, ì rarí fiyó pbi rí nyú nòne.¹⁵ Abádhí irèna gukyè angyíta tí ì uvò 'òwù fiyó pbi rí ǒ rò dhu, ní abádhí àbàyana àbà anyì ì í 'adù ònà kàsùmì.¹⁶ Pbéù, abádhí-atdyú nyú ní'í yà mbèyi nyú rí'í atdíǒ ròsè pbi rí dǒ. Ndi pbi rí ní òrù-akpà ò nga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà-nyì rí nzi iwà abádhí tó Kàgàwà tí ka kí ndànzi rò, iwà ndi ndabhòlò pbanga abádhí tò nídhuní.

* 11:4 11.4 Opt 4.4 * 11:5 11.5 Opt 5.24 * 11:10 11.10 Ebr 12.22

17 Pbìndà a'uta-okú dò rò, Àbràhamù nípfò idhùnà Ìsakà, ndàbhù perè tí Kàgàwà tò yà Kàgàwà amvù kàbhà a'uta ònà kàsùmì ǒ. Kǎ'u, ndipfò ndí atdí tí rǎ'í idhùnà, ndàbhù perè tí, àzèmbè iwà Kàgàwà akò làkà findà rórò.

18 Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Ìsakà-otù ǒ nga ní ndi nyí nyí pbùkù dhu tí ka kátina pbàdzukuru àbà ní*.» 19 Àbràhamù nàa'u dhu Kàgàwà rǎrǎ'í ìnè ndàbhù Ìsakà rìngbè ndi ǒve-bvù rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà adù Ìsakà àdu tdítǒ kǎ-fò ò, àdhàdhì ǒve-bvù rò ndi nìngbè ale bhèyi.

20 Ìsakà nàa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, kǎso idhùna Yàkòbhò mà Èsawà mànà, ndòvò olùnà rò ì nonziya abádhí rǒ dhu abádhí tò.

21 Yàkòbhò nàa'u Kàgàwà. Ní, ìkyèrǒ ndi ndòdì ndíní ndi ndòvé tí rórò, kǎso idhùnà Yòzefù bhà inzo atdídírá ǒ, pbìndà mùgò-tsùdǒ ndi ndàgù ndi, ndàmbe Kàgàwà ùle dǒ rórò.

22 Yòzefù nàa'u Kàgàwà. Ní, ìkyèrǒ ndi ndòdì ndíní ndi ndòvé tí rórò, kǎvò dhu Mísri tò pbìri ǒ rò Pbàisràyélí rùvò ònà kàsùmì dǒ. Ndirò, kùya dhu kpàna ka kónziya tí dhu dǒ.

23 Músà t'ábanà mà kà-tsànà mànà nàa'u Kàgàwà. Ní Músà tò ngbàngba íyànà ùgù rò, abádhí anzi nzá Mísri tò pbìri ǒ ádrùngbǎ kamà bhà ùyátá ùkò ì í dhu-òdò. Ní, abádhí arù ndi ngbàngba ràrà àhù ìbhù àbǐ tí. Obhó tí, abádhí ala dhu ka rǎrǎ'í atdídǒ áya ngbàngba.

24 Músà nàa'u Kàgàwà. Ní kítǒdègu òvi ndàhù ádrùngbǎ, ní kùvò ndi dǒtsí ìnzǐ kanzi ndi Mísri tò pbìri ǒ ádrùngbǎ kamà t'ívanà bhà ingba tí. 25 Kǎzè dhu ní 'òngò àpè àbà atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà, ròsè Mísri tò pbìri ǒ bhà tò nzérenga ǒ idhèna rǐ ndiká idǒ kàsùmì ǒ tí dhu dǒnǎ. 26 Ndirò, Músà tò, ndi ní ka kí dhu ùno nzére àdhàdhì Màsiya ní ka kúnjya dhu nzére dhu bhèyi dhu ní'í idzi dhu, ròsè Mísri tò pbìri ǒ ònzi àbà ndi ndí dhu dǒnǎ. Obhó tí, kǎmbénà òdòndà dǒ dhu ní, Kàgàwà ubhòya ndi ní perè. 27 Pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎhù Mísri tò pbìri ǒ rò, ìnzǐ ndònzǐ ádrùngbǎ kamà bhà nàwí-òdò. Ndirò kǎdù nzá ndi olù yà ndi ndùdhè ndi ndònzǐ tí dhu ǒ, àdhàdhì àlà rí Kàgàwà, yà ìnzǐ ka karí àlàna ale àlà ale bhèyi. 28 Ndi pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎpè Pásika tò mùhendù. Kùya dhu Pbàisràyélí tò, rùvò ìzǎ-azù fíyó tsàtsù rǒ, ndíní yà ìndrǔ-tse òtdí rí màlàyikà nókoye tí nzǐ abádhí tò senzo tò kpabhá nònzò.

29 I Pbàisràyélí nàa'u Kàgàwà. Ní abádhí udà Òlòlù ádrùngbǎ rèrè ònǎ àdhàdhì adzi-kpa dǒ ì udà dhu bhèyi. Pbétà, Mísri ǒ bhà níitdègu dhu àpà 'ònzǐ ndi dhu bhèyi, ní idha agbù ndi abádhí dǒ, tsèya ròtdì ndi.

30 Pbàisràyélí tò a'uta-okú dò rò, Yèrikò tò kigò-ngbò ka kákpòrò ní odu tò kǎlì núugòlò ndi, nditsì obvò, àrùbhù idho tí abádhí àkpòrò ngbòna rò.

31 Mùnyòni tò atdí tsibhále, Ràhabà tí kátina nàa'u Kàgàwà. Ní, iyàdhiyà mà ka kakyè nzá atdíkpá fíyó kigò ǒ bhà kákà ì nuvò ìnzǐ 'òngò Kàgàwà-tsù dhu nífu ale mànà, iyàdhiyà akò abhábho màràngà ǒ dhu-okú dò rò.

32 Nírò, ma mí àdhu ùno tdítǒdǒ? Obhó tí, kàsùmì àbhù nzá ma mawe dhu Gidiyonì mà, Bàrakà mà, Sámusonì mà, Yèfutà mà, Dàwudì mà, Sámolè mà pbànábí mànà nàndà dhu dǒ. 33 Kàgàwà ì a'u dhu-okú dò rò, kǒkò ale nzínzi ǒ atdídhená ale nàanzǐ ádròdrò kámá tò pbìri ǒ ale lè mà, ngùkpà ale ràdù obhónánga tò dhu ònzǐ. Ngùkpà ale abà Kàgàwà akò findá làkà fíyò dhu, ngùkpà ale utsi àrì-tsù, 34 ngùkpà ale ivé atdídǒ rórù kàzà, ngùkpà

* 11:18 11.18 Opt 21.12; 22.1-14

ale ùgu ì àpà ka kí kokyè ila tó ila tó obhi-akpá nǐ dhu ǒ rò, ngǔkpà ale ì'ì mbá obi nà, pbétù Kàgàwà adù ì-tsí àbhù ròtsi obi. Ila t'úgyeta ǒ, ngǔkpà ale itè ì obitále tí, 'adù ìnzì ní fiyó pbiri ǒ pbànowí lè mà ònzì, 'òdi ròtsè. ³⁵ Atdídhena vèbhále náa'u Kàgàwà. Ní abádhí ala ì tdtídǒ nzínziya ǒ rò uvè ale màná, iwà Kàgàwà àbhù rùngbe ì ǒve-bvù rò rórò.

Ngǔkpà ale-tsí rǒ ka kavù atdíídǒ ràla ǒve-ngbò nyú. Pbéù, abádhí uvó ì ìnzì kukolo ì àpbè ǒ rò, ndíní ì ùve dhu-dzidǒ Kàgàwà abhùya tí 'ùngbe ì ǒve-bvù rò, 'adù ìdzi ípirǒnga nyú nába. ³⁶ Ngǔkpà ale-tsí ka kingò, kadù ùvinà asé nǐ. Ndirò ngǔkpà ale ka kusò àdrà-mbí dǒ, kadù ùdónà imbi-dzà ò. ³⁷ Ngǔkpà ale-tsí ka kakyè, kubvù odu nǐ, ngǔkpà ale-ǒnga àzè kadù isí nǐ. Ndirò ngǔkpà ale ka kakyè ila tó obhi-akpá nǐ. Ngǔkpà ubhí 'àmbe òri dǒ akye, tà-mà-ndì mà, ndirò ìndrì-ndì mà ì ùfǒ ròyá rórò. Abádhí rǒ kóró dhu atdì ndì. Ndirò ka kavù abádhí rǒ, konzì nzére dhu nyú ròyá. ³⁸ Kǒkò dhu bhèyi ale-tidò náaká nzá 'òkò yà nzére adzi ǒ. Abádhí arí akye rùngù ǒ ndirò pbiri dónà. Ndirò abádhí ongonà òko odu ò rí'ì ibhu ònà ndirò adzi ò rí'ì ibhu ònà.

³⁹ Kǒkò ale kóró náa'u Kàgàwà. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, kǎwe ìdzi dhu abádhí dǒ. Pbéù, ì ale náabà nzá yà kǎkò findá làkà fiyó dhu. ⁴⁰ Kàgàwà ì'ì iwà ndì ndùdhe ìdzi dhu nyú àlè tò ró. Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, kǎzè nzá ndi dhu ràkǎ abádhí tò vīya dǒ rò ìmbǎ àlè'í na.

12

Kàgàwà arí nzére dhu isǒ àlè tò màlipò nǐ ndíní ìdzinga nibho tí àlè tò dhu

(1Kò 9.24-27; Fil 3.11-14; 1Pé 2.21-24)

¹ Àlè nàndà dhu nǐ, kǒkò fiyó a'uta nitè kpangba ale tó ádrùngbǎ ihé nyú nákpòrò àlè-ngbò átò. Nírò dhu àkǎ àlè ràwà yà àlè-tsù ùtò rádù ìnzì àlè ràmbe òwu dǒ angyi a'uta ǒ kóró dhu-tsí. Ndirò, dhu àkǎ àlè ràwà nzérenga yà isó tí arí ndàpbǎ àlè-rǒ dhu, àlè ràdù àmbe òtse dǒ yà Kàgàwà ávi àlè ròtsè ònà ǒngu ǒ, ìnzì àlè kí àlè ìngyè rórò. ² Dhu àkǎ àlè ràdù àlè-nyìkpó Yèsù-rǒ tí. Ka ní ndi àlè tó a'uta apè ndi dónà rò ale, ndirò kàbhù rádù rí'ì àkǎkǎ a'uta tí ale. Obhó tí, kǎndù mùsàlabhà dǒ ka kí ndùtò ndòvè dhu-dzi, ìnzì ndàbhù nyina rìwù ndi ǒve-tidò nǐ. Kǎnzì ndi dhu iwà ndi ndùni olunǎ rò ndi ndábàna dhèdhe nídhuní. Ní kòmbí, kǎ rí'ì òrù-akpà ò ndi ndàdi Kàgàwà bhà Ádrùngbǎ kamà tó tombi tò fangà dónà rò ró. ³ Dhu àkǎ nyìrè ka, yà nzérengatále náandrò ndi atdíídǒ dhu-dzi nandù ale. Ndi dhu bhèyi ní ndi afiku rí nzì adù ndìngye, ndi dhu ràdù nyǎdu olù. ⁴ Obhó tí, wò nzérenga lè mà nyí nyonzi tí nyí nyúgyena ila ǒ, nyí nyàpè nzá nyúgye ràrà àhù nyí nyáve dhu ò. ⁵ Ndirò, nyí nyàdzo tí nzá wà yà pbìndà inzo bhèyi Kàgàwà rí afiku àbhù ròtsi obi nǐ ǒte rǒ rò? Kǎ ràtina:

«Pbàningbǎ, àpé nyala Ádrùngbǎle Kàgàwà rí nyisǒ màlipò nǐ dhu nzére dhu tí.

Ndirò, àpé nyabhù afínu rìngyè ndi dènú kǎ rǒrù rò.

⁶ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà arísóna màlipò nǐ ale ní òzè ndi ndòzè ale. Ndirò, àbadhi arí itina ale ní pbìndà inzo tí ndi ndùni kóró ale*.»

* 12:6 12.6 Mbà 3.11-12

7 Nyí nyàkà nyòndù Kàgàwà rí nyíṣò màlìpò nǐ dhu-dzi òndù tí, kǎrì dhu ònzi rùkú p̀bìndà inzo bhèyi nídhunì. Ádhi pbá ingba ndi ìnzì àbanà arí nzére dhu ìṣò fìndà màlìpò nǐ? 8 Ìnzì Kàgàwà apé àdù nzére dhu ìṣò fùkù màlìpò nǐ kóró p̀bìndà inzo ìṣò ndì ndarí dhu bhèyi, ní nyí ní nzì kàbhà obhóná nzónzo, pbétù nyí ní iri nzónzo. 9 Ndirò yà adzi dṣò àlè t'ábàya náarí nzére dhu ìṣò àlè tò màlìpò nǐ àlè ràdù 'ífù. Nírò dhu òfò tí nzá nga àlè rífù àlè t'Ábanà Kàgàwà, ndínì àlè nabhù tí àlè ràbà dhòdhóhóngà tó ìpìr̀ngà? 10 Obhó tí, àlè t'ábàya náarí nzére dhu ìṣò àlè tò màlìpò nǐ àkè kàsùmì kèlè tí, nyìkpóya nòfò dhu bhèyi. Pbétù Kàgàwà arí kìṣò àlè tò ndínì ìdzinga nibho tí àlè tò, ndàdù àlè àbhù àlè rì'ì ìlìlǎ ale tí ndì bhèyi. 11 Àlè ìṣò ka kí màlìpò nǐ ònà kàsùmì ò, àlè karí nzì ndi dhu àlǎ dhèdhe tí àlè tò, pbétù àlè karí kàlǎ izu ibho rí àlè tò dhu tí. Pbétù olunǎ rò, ìdzi dhu nàla ndi màlìpò-nyutsi ale náarí àbàna itse tí dhu ní màràngà ò afiya ròko dhu mà, obhónànga tó dhu ònzi ì í Kàgàwà-ònzì dhu mànà.

12 Nírò, dhu àkà nyàbhù kòkò ì nàngyè okùku mà, kòkò ìvì rìvì otidyàku mànà rìdzò. 13 Dhu àkà nyòbhòlò túrútúrù ikò otu p̀fòku tò, ìnzì òtsòtsù ale-pfò nabhù tí ràvo, pbétù ndínì abádhí nabhù tí rùgu ùgù tí.

Ìnzá dhu àkà ìndrù ròkò ìnzì ìfù Kàgàwà-tsù dhu dhu

14 Dhu àkà nyòné màràngà ò nyí nyóko kóró ale mànà dhu, ndirò Kàgàwà-nyìkpò ò nyí nyóko ìlǎ nyí nyìlǎ rórò dhu. Ìmbá kí'ì ndi dhu bhèyi rò, Ádrùngbàlè Kàgàwà-nyìkpa àlǎ rí ale rí'ì ìmbá atdí màtì nzìnzìku ò. 15 Dhu àkà nyàndà nga mbèyi ìnzì nzìnzìku ò atdí ale mà ràsà Kàgàwà rí ndàsò nǐ asota. Ndirò dhu àkà nyàndà nga mbèyi átò, ìnzì nzìnzìku ò atdí ale mà ní'ì tí ábhò ale ìnzá rí ale tí, àdhàdhì ògyògyè atdidhená itsu-vé náarí dhu ìnzá dhu bhèyi. 16 Nzìnzìku ò atdí ale mà nákà nzá ndì'ì m̀nyònitále tí, ndirò ìnzì arí Kàgàwà bhà dhu-tsì ìfù ale tí. Nyí nyàkà nzá nyònzì dhu Èsawù náanzì dhu bhèyi: kàbhù sengba tí ndì ndí'ì dhu tó p̀bìndà obhónànga kodzi àkè ònyù-nga rò dhu bhèyi. 17 Ádhàdhì nyí nyàndi dhu bhèyi, olunǎ rò, kàzè àbanà ràso ndì, pbétù ndi kà t'ábanà adù ndi dhu àsà àsa tí. Kámrvò mbá ndòdzì ndínì àbanà ugèrè tí p̀bìndà irèta, ní ndi dhu aká nzá kà tò.

18 Obhó tí, nyí nyówù nzá ùvò yà ngbòna àpbala ka kádù yà adzi ò p̀bìrì-tí'ò, àdhàdhì Pbàìsràyélì náawù ùvò Sìnayì tí kátina p̀bìrì-pfò rò dhu bhèyi. Abádhí ala ndi p̀bìrì dṣò rórù atdidò kàzù, ndi p̀bìrì dṣò ndì nibvù mbii ètì ìnò-íyà, ndirò kà dṣò rópìli àpupù. 19 Abádhí iri wàndà-tù mà, Kàgàwà-tù mànà. Ní kòkò dhu ì ìrì rò, abádhí itsò ì Kàgàwà rò ìnzì òtè tí fíyò tdítdṣò. 20 Abádhí andù nzá fíyò ka kàyá dhu-dzi. Ndi Úyátá ní'ì: «Yàrì p̀bìrì-ngbò àpbalá rí dhu kóró ní'ìna mbá izá màtì, nákà kubvù odu ní ròvè*.» 21 Ndirò, abádhí ala ndònzì rí ró dhu ní'ì òdò àbhù rí ràsì atdidò ìndrù ò dhu. Ní Músà adù àtìna: «Ma mí'ì òdò nà* ndirò ma mívì ìvì tí.»

22 Pbétù, nyí nyówù ùvò ìkyèrò tiná ní Sáyuni tí kátina p̀bìrì, yà Kàgàwà, dhòdhóhónganà arí'ì ìpìr̀ngà nà ale bhà pbanga náarí'ì dònà p̀bìrì. Ndi pbanga ní òrù-akpà ò Yèrùsàlemà tó kigò, yà malàyíkà tó lufù-tsù náarí 'undù, 'ònyù màhendù ònà pbanga. 23 Nyí nyówù wà ùvò ìkyèrò Kàgàwà bhà senzo, yà iwà kùndì òvòya òrù-akpà ò ale tó mùtù-tí. Nyí nyówù wà

* 12:20 12.20 Uvt 19.12-13 * 12:21 12.21 Tòr 9.19

ùvò átò ìkyèrò Kàgàwà, yà kóró ale-ànyà nitdiya ale-tí. Ndirò nyí nyòwù wà ùvò kàkà atdíđò àkà obhónángatále-tí. ²⁴ Nyí nyòwù wà ùvò ìkyèrò Yèsù, yà àlè nungbò Kàgàwà mànà owútána tó ungbòta nǐ ale-tí. Ndirò nyí nyòwù wà ùvò ìkyèrò yà ndì nufu kàzù-tí. Ndi kàzù rítèna àlè tò dhu ní atdíđò osè Àbèli-azù rítèna àlè tò dhu dòná dhu*.

²⁵ Nírò, nyàndà nga mbèyi. Dhu àkà nzá nyúvò nyí, ìnzí nyírì wò fùkù rí dhu òvo Kàgàwà-tsù dhu. Obhó tí, angyi indrù núuvó ì, ìnzí 'ìrì fíyò rí kàbhà ɔte òvo yà adzi dǔ ale-tsù dhu. Ní ì ale núugù nzá Kàgàwà ràbhùna fíyò málípò ǒ rò. Ní àlè'ì, yà àlè karí òrù-akpà ò rò rí dhu òvo àlè tò ndi Kàgàwà-tù ìrì rò, àlè kádù ùgu ìngbà dhu bhèyi ìnzí àlè ràbà kàbhà málípò? ²⁶ Angyi kà-tù náabhù yà adzi rivi. Pbétù kòmbí, kòkò láká àlè tò ndàti: «Ma mabhùya yà adzi rivi atdí-gùna tí tdíđò, ndirò ma mabhùya òrù-akpà rivi átò*.» ²⁷ «Atdí-gùna tí tdíđò» tí kà rítina dhu-tí ní, Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí riviya, 'adù úwí, ndíni kàkà ìnzí rádù ìvi dhu-tsí náadù tí ndi òko.

²⁸ Nírò, àlè kàkà àlè ràbhù òtsò Kàgàwà tò, kǐbhò yà ìnzí ònánnga rádù ìvi ádrùngbànga tó idzi àlè tò dhu-okú dò rò. Ní àlè kàkà àlè rùlè ka kà-nyìkpò nǒfò ulétá nǐ, ifata nà, ndirò kòdò ònzí àlè kí rórò. ²⁹ Obhó tí, àlè tó Kàgàwà ní kàzù arí dhu ùbi dhu bhèyi arí dhu ùbi ale.

13

Dhu àkà kǎnzí Kàgàwà-nyìkpò nǒfò dhu indrù nzínzì ǒ
(Màt 19.4-6; Ròm 12.10,15; 1Tè 4.3-7; 1Tì 6.6-10)

¹ Dhu àkà nyòzè nyí nzínziku ǒ atdí àba bhà inzo bhèyi. ² Dhu àkà nzá nyàdzo olo t'ákota rǒ rò. Ndi dhu bhèyi ì ì dhu ònzì dhu náabhù atdíđhená ale ràkò málàyíkà ìnzá ì ùni rórò. ³ Dhu àkà nyírè imbi-dzà ò ka kúsó ale, àdhàdhì atdíkpá ka kúsó nyí mànà ale bhèyi. Ndirò, dhu àkà nyírè ròyá ka kávu ale, ìnè nyí nyí'ì átò ròyá ka kádù àvu ale-ngbò nà dhu-okú dò rò.

⁴ Dhu àkà kóró ale rifu yà Kàgàwà unò umbátá-okú dò rò dhu. Kpatsibhále mà pbìndà tsibhále mànà náká 'òdò ì fíyò tí. Obhó tí, Kàgàwà nítidiya mǎnyòni ònzí arí ale-ànyà, ìmbá rí'ì yà iwà ì númbá ale mà ndirò ìnzá ì númbá ale màtí.

⁵ Dhu àkà nzá nyòzè fùrangà atdíđò. Dhu àkà idhèkù rìka ndi yà nyí nyí'ì nà fukú dhu nǐ tí. Obhó tí, Kàgàwà nyú ndítirò rí dhu òvo ndàti: «Ma mí nzí àdzo rànú rò, ndirò ma mí nzí nyubha akekpá màtí*.» ⁶ Ndi dhu-okú dò rò, àlè kí'ì ìnè àlè ràti obi nyú nà:

«Ádrùngbàlè ní ndi pbàkà Mùdzànbà,
ní ma mí nzí atdí dhu-òdò mà ònzí,
Yà adzi ǒ ale rádù àdhu ònzì rùdú*?»

Dhu àkà àlè ràbhà Pbàyàhúdí tó màndu-owù t'únguta dhu

⁷ Dhu àkà nyírè yà angyi nyí nunda fukú ádròdrò ale, kàkà Kàgàwà bhà ɔte navò fùkù ale. Dhu àkà nyàndà ìngbà dhu bhèyi màtí abádhí awù fíyò ípirònga ùtsà dhu, nyádù ì'ì abádhí ì'ì nà a'uta-tidò nà. ⁸ Yèsù Krístò ní ìnzí arí ndàwù ale. Kà rí'ì indo àdhàdhì yà ìnzí ndi ndí'íná dhu bhèyi, ndirò kí'íya ndi dhu bhèyi tí dhòdhòhònganà. ⁹ Àpé nyàbhù nyí kutrà nyí yà

* 12:24 12.24 Ɔpt 4.10 * 12:26 12.26 Håg 2.6 * 13:5 13.5 Tòr 31.6,8; Yàk 1.5 * 13:6 13.6 Zàb 118.6

olo tí rí'í fùkù dhèdherò dhu t'údheta-tidò nǎ. Obhó tí, afíkù àkǎ ròtsi obi Kàgàwà bhà ídzinga-otù ǒ, inzí ní ònyù-okú dò rò ka kùyá dhu ifù ka kí dhu-otù ǒ. I yátá ifù arí ale dzùná ònzí ndi dhu rǎ nǎ àdù àkèkpá màtí. ¹⁰ Hemě-dzà ǒ rí kasu ònzí Pbàyàhúdí tó pbàkùhání náká nzá 'ònyù àlě tó màzàbahù dǒ ka kùbho perè tí Kàgàwà tò dhu*. ¹¹ Obhó tí, ndi hemě-dzà ǒ, pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamá ongóná òtsù izǎ-azù ná Atdídǒ flá Ngari tí kátina ngari ǒ, ndíní ndi ndabhù tí Kàgàwà tò, rí'í kà rǎ nzérénga ùba nǎ perè tí. Pbétù, izǎ-ngbǒna núbì ka kongóna àdù owu kàzù nǎ kóró, igi pbanga rǒ rò. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ka kahò Yèsù átò igi kigò rǒ rò, ndíní pbìndà ale nu'ò tí azùna nyé nǎ, rilá Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

¹³ Nírò, dhu àkǎ nzá àlě rùnga Pbàyàhúdí tó màndù-owù. Dhu àkǎ àlě ròwù àlě usò Yèsù màná, àzembè àlě kí àlě-itsì ònzí ka kí dhu-dzi òndù yà kǎndù itsina ònzí ka kí dhu-dzi dhu bhèyi rórò. ¹⁴ Obhó tí, yà adzi ǒ àlě kí'í mbá ádzí rádù àdi pbanga nà, pbétù àlě kí ònena pbanga ní yà irà rírà-tsí. ¹⁵ Nírò, Yèsù-otù ǒ, dhu àkǎ àlě rùbho perè tí Kàgàwà tò dhu ní, kǒvò ilè àlě kí bilínganà dhu. Kà-tì ní, dhu rǎkǎ àlě róngò kǒvò ilè kpbanga. ¹⁶ Ndirò, dhu àkǎ nzá nyádzo ídzinga t'ónzita mà dzùnakù ònzí nyí nyí nzínziku ǒ dhu màná rǒ rò. Obhó tí, wò dhu bhèyi perè-tidò núbhò nyí nyí dhu ní ndi rádù Kàgàwà-idhè àbhù ríka ndi.

¹⁷ Dhu àkǎ nyǒngò nyànda arí ale-tsù dhu irì, nyàdù abádhí ifu. Abádhí arí ndi nyǒdò, ì ùni dhu ì rɔvɔya ndi okúkù dò rò ì anzi kasu tó màkùrè Kàgàwà-ònzí dhu-okú dò rò. Wò dhu bhèyi nyí nyònzí dhu dhu ní ndi rádù abádhí àbhù rònzi fiyó kasu dhèdhe nà, inzí ì í 'ùhù rórò. Obhó tí, 'ùhù ì í rórò abádhí rǎ fiyó kasu ònzí dhu-nyetsi nyí nyábàna ídzi dhu tí dhu rǎ'í mbá.

¹⁸ Dhu àkǎ nyítsò nyí dǒkǎ. Mǎ mà'ù wà dhu mǎ rǎrǎ'í inè ídzi irèta nà, mǎ mózè mǎ'í ídzi màtsò nà kóró dhu-tsí ǒ nídhuní. ¹⁹ Ma màtdè nyí atdídǒ, dhu rǎkǎ nyítsò nyí Kàgàwà-rǒ, ndíní kǎbhù tí ima madu mà tikù ǒ tsàkǎtsàkà.

Itsòta

(Ròm 15.30-32; Kòl 1.9-11; 1Pé 5.10-11)

²⁰ Kàgàwà arí ndi màrùnga ibho àlě tò. Kǎbhù àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù rìngbè ndi ɔve-bvù rò. Ndi Yèsù ní ndi àlě tó ádrùngbǎ àndataba, àlě'í pbìndà tàrà tírò. Yà ndi nufu kǎzù-otù ǒ, Kàgàwà abhù àlě rùngbò àlě ndi màná dhòdhódhóngà tó ungbòta nǎ. ²¹ Kàgàwà àkǎ ndàbhù nyí nyǒngò ídzi dhu ònzí bilínganà, ndíní nyí nyònzí tí kòzè dhu. Kàkǎ ndàbhù nyìkpóna nǒfò dhu rǎkǎ àlě-nyetsi Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndi Yèsù àkǎ ilèta nà dhòdhódhónganà. Àminà.

Bhàrwà ríku dóná rò andítá mà ovita màná

²² Abanínzó, mà màtdè nyí itdè tí, dhu àkǎ nyòndù kǒkò fùkù mà màndí afíkù otsi tí obi nǎ ɔte-dzi òndù tí, mà màndí ka ídò tí fùkù nídhuní. ²³ Mà mózè mɔvò fùkù dhu ní, àlě t'ádónà Timòtewù ka kíkòlò wà imbi ǒ rò dhu. Ní kápé irà àhù tidu ǒ tsàkǎtsàkà, ní mà màdù owu atdíkpá àbadhi màná, mǒwù ngbòku àla.

* **13:10** 13.10 Kà-tì ní, Pbàyàhúdí tó somá tó màndù ifù arí ale rǎrǎ'í nǎ àdù àlě'í pbàkrístò tírò àlě kábàna Yèsù avè mùsàlabhà dǒ dhu-nyetsi asota nábà.

²⁴ Òvì nyòvì nyǎnda arí ádròdrǒ ale kóró, Kàgàwà bhà kóró ngǔkpà ale màná. Itàliyà tó pbìrì ǒ àlě t'ádóna nóvì nyí átò.

²⁵ Kàgàwà àkǎ ndàso nyí kóró!

Yàkòbhò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Dhu àla ndì kpangba yàrí bhàruwà nandí ale ràrì Yàkòbhò tí kátina ale. Ábhò ale arí dhu ìrè ndì Yàkòbhò ràrì Yèsù t'ádóna nzínzi ò atdí ale (Mrk 6.3). Ka ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò kànisa ò ádròdrò ale nzínzi ò atdí ale (Kas 1.14; 12.17; 15.13; 21.18; Gàl 2.9).

Ka kàrí dhu ìrè, kà randí yàrí bhàruwà mbèmbè ifo kumi ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò. Ndì kàsùmì ò, «ka kapè kavu atdidò Yèsù ná'ù ale rò Yèrùsàlemà tó kigò ò» (Kas 8.1).

Yàkòbhò andí dhu fiyò ní «atdí kumi dóná óyò nà rùgànda-tsù» (1.1). Ungbòta-Ayí ò, ì «atdí kumi dóná óyò nà rùgànda-tsù» tí ka kátina ale ní kórò Pbhàisràyéí, yà Palèstínà tó pbirì ò aróko Pbhàyàhúdì mà, ngùkpà pbirì ònà ì nífalà-tsí mànà. Pbéttù, Ungbòta-Òwútá ò, kà-tì ní kórò pbhàkrìstò, Pbhàyàhúdì mà, ìnzì ní Pbhàyàhúdì mànà (Gàl 6.16).

Yàkòbhò andí dhu fiyò pbhàkrìstò nzínzi ò, ábhò ale nyú ní'ì nàkùtále. Atdíhena-tsí nóongónà kasù ònzì ònzònzì Pbhàyàhúdì tó inga-abábá ò (5.1-6). I ale-rò ka kávu dhu náabhù abádhí rífalà ì yà adzi ò. Ní Yàkòbhò andí dhu abádhí tò, ndínì abádhí-afí nabhù tí ròtsì obi a'uta ò. Kàti: ìnzì ka kàrí ídzi dhu ònzì ní ìndrù tó a'uta ràrì iwà óvè a'uta (2.26).

Bhàruwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1).
- Umvútá-ònzì dhu àkà kíkò pòtsó a'uta ò dhu (1.2-12).
- Ìnzì Kàgàwà arí atdí ale mà nábhù rònzi nzére dhu dhu (1.13-18).
- Kàgàwà bhà Òte àkà kírì, kadù kùnò dhu ònzì dhu (1.19-27).
- Ìnzì dhu àkà kí'ì ìndrù-ònga t'òvòta tó ale-afí nà dhu (2.1-13).
- Ìnzì ka kàrí ídzi dhu ònzì ní a'uta ní iwà óvè a'uta dhu (2.14-26).
- Ale-idà-dò àkà kòdò mbèyi dhu (3.1-12).
- Dhu-ònga t'òvòta tó obhóná irèta (3.13-18).
- Yà adzi ò dhu-tsí nòzè ale ní Kàgàwà rò òmvù dhu (4.1-5.6).
- Dhu-dzi òndù ka kí dhu mà itsòta mànà (5.7-20).

Yàkòbhò rí ìndrù nóvì dhu

¹ Yàrí bhàruwà nandí fùkù ní ima Yàkòbhò, Kàgàwà bhà, ndirò Ádràngbàle Yèsù Krìstò bhà ìno-akpà. Ma mòvì nyí kórò, yà atdí kumi dóná óyò nà rùgànda-tsù tíró nyí nyífalà nyí yà adzi ò rò*.

Umvútá-ònzì dhu àkà kíkò pòtsó a'uta ò dhu (Òpt 3.6; 4.7; Zèk 7.19; Mát 7.7-11)

² Àbanínzó, nyí nyàkà nyòzù yà nyí nyí dhèdhèrò umvútá-tidò nábà dhu rí'ì dhèdhe tí atdidò fùkù. ³ Obhó tí, nyí nyàkà nyùni dhu nyí rapé iko pòtsó fùkù a'uta ò umvútá-ònzì, ní ndì dhu ràrì dhu-dzi t'òndùta tó obi nábhù fùkù. ⁴ Dhu àkà wà fùkù dhu-dzi t'òndùta ritè ndì kpangba, ndínì nyí nyí'ì tí àkàkà ale nyú tí, ndirò ìmbà ròyá ndì nùbhà ndínì ì onzi tí atdí

* **1:1** 1.1 Atdí kumi dóná óyò nà rùgànda-tsù tí ka kátina irò ní pbhàkrìstò, ìmbà rí'ì Pbhàyàhúdì màtí ndirò ìnzì ní Pbhàyàhúdì màtí.

dhu mà rí'í ale tí. ⁵ Pbéù, dhu apé ì'ì nzínziku ò atdí ale mà nótù ndì ìmbà ndì'ì dhu-ònga t'òvòta tó irèta nà dhu tí, ní ndi ale àkà ndònzì ka Kàgàwà-fó. Ní kà rádù kàbhù àbhù kà tò. Obhó tí, kàrí dhu ùbhò kóró ale tò, ìnzì ndì ndì indrù-ònga òvò rórò, ndirò ìnzì ndì ndì ndingyè rórò. ⁶ Ndirò, kàkà ndònzì ka a'uta nà, ìnzì afina rùguru rórò. Obhó tí, afina rùguru ale, ní ndì yà rèrù dò rópili àpúpú ràbhùna ràmbe ndàwà dò mùkàrà tó idha bhèyi. ⁷ Ndi dhu bhèyi ale-tidò nàkà nzá ndirè nga ndì ràràdù atdí dhu mà nábà Ádrùngbàle Kàgàwà-fó, ⁸ ndi ale-tidò ní p̀b̀indà irèta-ònga ùndò ndì ale, ndirò ùgèrè tí arí ndùgèrè p̀b̀indà mùtso ò ale nídhunì.

Nàkùtálè mà ònzítálè mànà nàndà dhu

⁹ Nàkù tí ndì nótù àlè t'ádònà mùkrístò nàkà ndì'ì dhèdhe nà, Kàgàwà ìdzì ndì orú nídhunì. ¹⁰ Ndirò, ònzítálè tí ndì nótù àlè t'ádònà mùkrístò nàkà ndì'ì dhèdhe nà, Kàgàwà ifo ndì obvò nídhunì. Obhó tí, ònzítálè rádù ùda akye tí àdhàdhì irí ò itsu-opfò náarúda akye tí dhu bhèyi. ¹¹ Adyifò náarí ndìto, ndàdù itsu itdyu, ndi itsu-opfò rádù 'àwà obvò, fíyó aya rádù iku. Ndi dhu bhèyi tí ní ndì, ònzítálè rádù àrà òvè yà bílinganà ndì ndaróznina p̀b̀indà kasu úmbè ndì rórò.

¹² Hirò nónzì ale ní, umvúta-dzi òndù arí p̀b̀indà a'uta ò ale. Obhó tí, ndi umvúta lè mà ndì ndònzì dhu-dzidò, ndi ale abáya yà Kàgàwà akò fíndá lákà ndì nózè ale tò dhòdhóhóngà tó ípirònga tó mùkàkú.

Ìnzì Kàgàwà arí atdí ale mà nàbhù r̀ǹnzì nzére dhu dhu

(Yòb 29.12-13; Màt 7.21-27; Gàl 6.7-10; 1Pé 2.1-2)

¹³ Nzére dhu-atdyú òho rí ndòzì ale nàkà nzá ndàti: Kàgàwà r̀r̀r̀ ndi ndì nàbhù ndònzì nzére dhu. Obhó tí, Kàgàwà arí nzì nzére dhu ònzì. Ndirò, kàrí nzì atdí ale mà nàbhù r̀ǹnzì nzére dhu. ¹⁴ Ìngbàtí ìli ndì ale mà nàbhù arí r̀ǹnzì nzére dhu dhu ní, yà ndi ale nyú rí atdyúna òho ndònzì nzére dhu. Ndi nzére dhu náarí kídha, ndàdù òtsinà. ¹⁵ Ní, ndi nzére dhu-atdyú òho ka kí dhu náapé ndisè, náaródhina dhu ní nzérenga. Ndirò, nzérenga náapé òtro, náaródhina dhu ní ove.

¹⁶ Yà atdí dò ma mózè nyí rò àbanínzó, nyí nyàkà nzá nyàbhù nyí kutrà nyí! ¹⁷ Àlè r̀ò arí ndònzì ìdzì dhu kóró, àlè arí àbàna àkàkà atdí dò kóró perè-tidò mànà náariwu òrù-akpà ò rò. Í dhu náariwu yà òrù-akpà-nyí r̀ò arí inga nàwù kóró dhu nanzì Àba Kàgàwà bhà rò. Ndi Kàgàwà ní ìnzì arí ndàwù, ndirò ìnzì arí ndùgèrè ndùbhà nyí ìnò ò ì dhu-tsí bhèyi ale. ¹⁸ Ndi nyú ndì ndòzè ka dhu bhèyi, kíbho ípirònga-òwúta àlè tò, p̀b̀indà obhóngà tó Òte-otù ò, ndíni àlè koko tí wemberè tó ngari ò yà ndì ndanzì kóró dhu-tsí nzínzì ò.

Kàgàwà bhà Òte àkà kírì, kadù k̀ǹnò dhu ònzì dhu

(Yúw 3.27)

¹⁹ Yà atdí dò ma mózè nyí rò àbanínzó, nyirè yarí òte: ìngbàtí ìli ndì ale mà nàkà ndì'ì isó rádù dhu irí ale tí, ìnzì rádù òte òrì isó tí ale tí, ndirò ìnzì arákò akye ale tí. ²⁰ Obhó tí, akye arákò ale náarí nzì obhónánga tó dhu ònzì Kàgàwà-ònzì. ²¹ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyàkà nyàwà òtòtì dhu kóró itse nyukutsì rò, fùkú nzére mùtso, yà isè tí arí ndisè nyukutsì mànà. Nyí nyàkà nyàkò yà nyukutsì ka kózò Òte yorowà ò. Ndi Òte ní yà nyígu rádù Òte. ²² Nyí nyàkà nzá nyí'ì bíya ní tí arí Kàgàwà bhà Òte iri ale tí, p̀b̀étù nyí nyàkà nyí'ì ndi Òte ùndò dhu ònzì arí ale tí, ìnzì dhu ì'ì tí

nyí nyí nyūtrá nyí-tírò dhu tí. ²³ Obhó tí, fíndá ka kúnona Kágawà bhà Òte kèlè ìrì arí, ìnzí ndí ndí ndí Òte ùnò dhu ònzì rórò ale, nàli ndí yà ndí ka kadhìnà nyina-wòyò àndà rí ndítírò kiyó ò ale bhèyi. ²⁴ Nyina-wòyò ndí ndàndà ndàdù àrà dhu-dzidò, kà ràdù àdzo ànyìrò rò tí nyina-wòyò ì'ina tí dhu rò rò. ²⁵ Pbéù, atdyúna nyú nà arí Kágawà bhà uyátá-ònga àndà ndíní ndí ndúní tí ale náso Kágawà ràdù kà ronzina kórò dhu ò. Ndi uyátá ní àkáká atdidò uyátá, ndirò indrù àbhù rí rifu Kágawà inzà ka kùtu ndí ùtù tí rórò uyátá. Kàkà ndàpba ndí ndí uyátá t'ífuta rò, ndàrà kùnò dhu ònzì rò mbèyi ndìtò. Kàkà nzà ndàrà kírì rò ìrì tí, ràdù àdzo òna nã rò.

²⁶ Ndi ale apé ndòzù àkáká dhu bhèyi ndí ndarí Kágawà ùlè dhu tí, pbéù ìnzì ndàdù tsùna òdò, ní ndí ale ní ndítírò rí ndùtrá, ndirò kàrì Kágawà ùlè ní ulétá ní kòkórò dhu. ²⁷ Àba Kágawà ràdù òzùnà àkáká dhu bhèyi ndirò ìmbà afátá na arí ndùlè dhu tí ale ní, yà ìzù-nzo mà abvo-ayí màna dzùnà ònzì arí fiyó àpbe ò, ndàdù ndòdò kà-nyìkpó ò òtì yà adzi ò kórò dhu rò rò ale.

2

Inzá dhu àkã kí'ì indrù-ònga t'òvòta tó ale-afí nà dhu (Law 19.15; Zàb 82.1-4)

¹ Àbaninzó, àdhàdhì yà nyí nyá'ù ilèta nà àkã àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò dhu bhèyi, nyí nyàkã nzà nyí'ì indrù-ònga t'òvòta tó ale-afí nà. ² Atdí òfò ní yàri: Nyirè pé dhu, ònzì tó atdí ale, yà orò tó petè mà idzi m̀dzarè màna nùfò ròná ritsù wà nyí nyùndu nyí ònà idza ò, wò dhu-dzidò, ndí nùfa mberù-fì nùfò ròná nàkùtálè ràdù itsù átò ànyì-dza. ³ Ní, nyí nyá'í ifuta àbhù atdidò wò mbèyi ndí nùfò ale tò, nyítè àyàya ngari fíndà nyàti: «Ádì iró yà idzi ngari ò.» Pbéù, nyí nyaràdù àtìna wò nàkùtálè ní: «Inyi! Ìdè uró, ndirò ngàtsi ní, ádì iró obvò màtí, yà p̀fòdu mà mùlì rò.» ⁴ Ní, wò dhu itè tí nzà dhu nyí rarí indrù-ònga òvò, ndirò ndí dhu bhèyi nyí nyònzina dhu ò, nyànda arí dhu ràrì fùkú nzére irèta?

⁵ Yà atdidò mà mòzè nyí rò àbaninzó, nyirì dhu! Kágawà náavò tí nzà nàkùtálè yà adzi ò, ndíní okoya tí ònzitálè tí a'uta ò, 'adù òko yà ndí nózè ale tò Kágawà akò fíndá láká Idzi-kàmá tí? ⁶ Pbéù nyí, nyí nyá'í nàkùtálè-itsì ònzì, nyàdù àmbe ònzitálè ifu dò! Ní tí obhó i ònzitálè i ràkú arávu, 'adù àmbe nyòbhù dò dhùwanì ò? ⁷ Ndirò, tí obhó abádhí i yà pbàkrístò tí ka karí nyùnzì ní dükú arí'ì idzi òvo ní arí dhu ùnò nzére?

⁸ Hlìl Andítá rí dhu òvo ndàti: «Nyí nyàkã nyoze odhinu àdhàdhì nyí nyú nyi nyoze nyi nyi-tírò dhu bhèyi*.» Wòrì ní ndí òrù-akpà ò Idzi tó Uyátá. Ní, nyí nyapè ndí Uyátá ifù, ní nyí nyònzì wà idzi dhu. ⁹ Pbéù, nyí nyapè dhu ònzì indrù-ònga t'òvòta nà, ní nyí nyònzì wà nzérenga Uyátá nyí nyàkò dhu-okú dò rò. Ní ndí Uyátá ràdù anya òtì dükú. ¹⁰ Obhó tí, ndí ale apé kórò Uyátá ifù, pbéù ndàdù atdí Uyátá kèlè nùkò i Uyátá nzínzì ò, ní ndí ale ùkò wà kórò Uyátá. ¹¹ Obhó tí, Kágawà ràtina: «Dhu àkã nzà nyònzì mànyòni.» Ní kàti wà átò: «Dhu àkã nzà nyohò abvo.» Nírò, dhu apé ì'ì inzà nyí nyònzì mànyòni dhu tí, pbéù nyàdù abvo òhò, ní nyí nyàkò wà Uyátá. ¹² Nírò, nyí nyàkã nyòwù òte rò, nyàdù dhu ònzì àdhàdhì ànyàya Kágawà unoya ale bhèyi. Ndi anya kùnuya ròfò ndí yà indrù àbhù

* 2:8 2.8 Law 19.18

ri rifu ndi inza ka kutu ndi utu ti roro uyata nonzi ka dhu bhēyi. ¹³ Obho ti, izu aba ari ngukpa ale do ale ri nzi adu anyana eno Kagawa ri dhu-odu onzi. Pbetu, Kagawa naabaya nzi izu ya inzi ari izu aba ngukpa ale do ale do.

A'uta ma kasuna mana

(Yob 31.16-22; Gal 5.6; Ebr 11.17,19,31)

¹⁴ Abanizo, atdi ale ri ine ndati: «Ma ma'u wa Kagawa,» pbetu, inzi ndadu ndi a'uta ite pbinda idzi dhu onzi ndi ndi indru to dhu-otu o. Ni ndi dhu to mugasu ni adhu? A'uta ti adu ndi ale igu igu wori ofo o? ¹⁵ Nyire pe dhu atdi adoku ma, ndiro ngatsi ni, atdi aweku ma rari'i mba mudzaru na, ndiro ngatsi ni, ka rari'i mba bilinganu ndi ndongo onyana onyu na. ¹⁶ Ni, atdi nzinziku o ale ape adu atina ka ni: «Ara mbeyi, ovo kazu, nyadu dhu onyu nyale ni,» pbetu inzi ndadu ka dzana nonzi atdi dhu ni mati, ni ndi dhu to mugasu nadu i'i adhu? ¹⁷ Ni a'uta to, ka ri inzi ndi dhu bhēyi ti ato. A'uta kele na ka ki'i vina do ro, inzi kadu ambe idzi dhu onzi do indru to dhu ni iwa ove atdido a'uta na ka ki'i dhu.

¹⁸ Pbetu, indru ri ine ndati: «Inyi, nyi nyi'i a'uta na, ndiro ima, ma mari idzi dhu onzi indru to.» Ni, ma madu dhu adu ka to, mati: «fte pe ya inzi nyi nyari idzi dhu onzi ni indru to pbaku a'uta idu. Ni ima, ma mi dhu ite indu ya ma maronzina indru to idzi dhu-otu o, ine ma rari'i a'uta na.»

¹⁹ Nyi nya'u ti nza dhu, Kagawa rari'i atdi ti? Ni wori ni idzi dhu! Pbetu, nyi nyaka nyuni dhu pfomvo nyu ma ra'u wa ka ato, ngboya radu ambe ivi nyu ivi do odo ni. ²⁰ Inyi ni mudhoma! Nyi nyoze ti wa nyuni dhu inzi ka ki Kagawa oze idzi dhu onzi roro ka ki'i a'uta na dhu rari kokoro dhu?

²¹ Kagawa azu ti nza ale t'abhuna Abrahamu obhonganatale ti, ya kidiyidhuna Isaka ndabhu rayi mazabahu do, ndini ndubi ti perer ti Kagawa to dhu-oku do ro? ²² Niro, nyi nyala wa dhu kabha a'uta ma ranzi kasu atdikpa kanzi idzi dhu mana. Ndiro, ndi kanzi idzi dhu abhu kabha a'uta ri i akaka a'uta ti. ²³ Ndi dhu bhēyi ni ndi, ya Andita rovona dhu naadu aka. Ndi Andita ratina: «Abrahamu naa'u Kagawa, Kagawa radu ndoze obhonganatale ti*.» Ndiro, Kagawa adu kanzi pbinda olo ti. ²⁴ Niro, nyi nyala wa dhu Kagawa rari indru ozu obhonganatale ti ndi ndoze idzi dhu onzi ndi ale ri dhu-otu o, inzi ni ndi ale bh a'uta-otu o ti.

²⁵ Ndi dhu i'i ndi dhu bhēyi ti ato Rahaba ti katina munyoni-ayi to. Kagawa azu ka obhonganatale ti ya kanzi idzi dhu ndako abhabho pbi idza, ndadu abhuna rotsu vuru otu onu dhu-oku do ro*. ²⁶ Obho ti, adhadhi ya imba ale-ihē ri i onu ale-ngbo nari iwa ove ale-ngbo dhu bhēyi, ya inzi ka kari idzi dhu onzi ni indru to a'uta ni iwa ove a'uta.

3

Ale-ida-do aka kodu mbeyi dhu

(Mba 10.10; Mat 12.33-37; 13.3; Rom 3.13-14)

¹ Abanizo, nyi nyaka nza nyi'i ibi ro kanisa o malimo ti. Obho ti, nyi nyuni wa dhu mbeyi nyu, ma malimo tiro, Kagawa runoya anyaka oru na atdido rose ngukpa ale donu otoka-oku do ro. ² Ale'i koro, ale kari dhu ufa

* 2:23 2.23 Opt 15.6 * 2:25 2.25 Yak 2.1-24

abho nyú àlě-òtě ǒ. Inzi arí dhu àfǎ òtěna ǒ ale ní ndi àkǎkǎ ale tí ka kádù òzùna ale. Ndirò ndi ale ní ině rí'í ndòdò kóró ngbòna inzi ròtsù nzérenga ǒ ale. ³ Kidyí pé mǎhàgù tò ǒfò. Àlě kapé suma-dyí-ngba usò imbi ní kà-tsu rò ndíni àlě kòzè dhu nɔnzi tí, ní ndi dhu arí kóró kà-ngbùlù nábhù àlě rùndà átò. ⁴ Nyàndà pé idha dǒ arúbhi bàtò átò. Ndi bàtò rǐ ìmbǎ ì'ì ině ádrùngbǎ màtì, òpili ròpili ǒbi nyú nà awe ràdù àmbe idzinà dǒ, ní kà-rǒ ka kósò idha-tsi ákě itsu-afá-ngba kèlě ràdù kǎbhù ùndana rí ale rǎrà dǒna àtdya rò rǎrà ndi ndòzè ì. ⁵ Ní ndi dhu bhéyi tí, ale-idà ní ale-ngbò rò ákě dhú-ngba nyú, pbétù, kǎràdù ndòyò ndi ndònzì ádròdrò dhu nyú-okú dò rò.

Nyàndà pé, ákě kàzù-ngba ràdù ádrùngbǎ irí-yà-ba nyú nóbì! ⁶ Ndirò, dhu rǐ'ì ndi dhu bhéyi tí yà àlě-idà-dò ròrina ǒtè tò. Ndi ǒtè rǐ'ì ině ndùbì nga àdhàdhì kàzu arí nga ùbì dhu bhéyi. Obhó tí, àlě-idà-dò rǐ'ì ině ndònzì kóró nzére dhu-tidò ròsè àlě-ngbò rò ngǎkpà ngarí-nzo dǒnǎ. Ní àlě-idà-dò ròrina nzére ǒtè nàarírà pǎmvo Sitanì bhà rò, ndirò kǎrì àlě tò ipírònga inǎ. ⁷ Indrù rǐ'ì ině ndivù kóró izǎ-tidò ròngò dhu ònzì ndi ndòzè dhu bhéyi. Obhó tí kǎrì irí ǒ izǎ-tidò mà, àrè-tidò mà, òya dǒ arí 'àdha izǎ-tidò mà, ndirò idha ǒ aróko izǎ-tidò màna kóró níyù ìvù. ⁸ Pbéù, idàna ìvu ràdù atdí ale mà rǐ'ì mbǎ. Obhó tí, ale-idà ní inzi arí ndingyè nzére dhu t'únɔta ní dhu, ndirò àlè tí àlè indrù òhò ràdù itsu ní dhu. ⁹ Àlě-idà ní àlě kǎrì Ádrùngbǎle àlě t'Ábanà Kàgàwà nǐlè, ndirò àlě-idà ní tí, àlě kǎràdù yà wòyǒna nyú rò kǎbhòlò ale nófù. ¹⁰ Asota tò ǒtè mà ofúngá tò ǒtè màna nàarùvò atdí ale-lí'ò rò tí. Àbanǎnzò, wòrì dhu àkǎnà nzá ndi'ì wò dhu bhéyi. ¹¹ Òvòvù idha mà, inzà òvù idha màna tí àdù ùvò ùvò atdí idha-bhu ǒ rò tí? Inzi àkekpá màtì! ¹² Àbanǎnzò, mùtini-kpò ì'ǒ arí itsu tí àdù mìzèyituni-kpò ì'ò ì'ǒ? Ndirò ngàtsi ní vinyò-kpa tí àdù mùtini-kpò ì'ò ì'ǒ? Inzi àkekpá màtì! Ndi dhu bhéyi tí, inzà òvù idha nàaràhu ònà rò idha-dòtì ní rǐ nzi àdù òvòvù idha nípfo.

*Dhu àkǎ kǐ'ì òrù-akpà ǒ rò ìrà dhu-ǒnga t'òvòta tò irèta nà dhu
(Ròm 14.19; 1Kò 3.3; Èfè 4.1-3; Fil 2.3; 1Pé 3.4)*

¹³ Dhu-ǒnga t'òvòta tò irèta mà, inga t'únita màna nà arí'ì atdí ale mà tí'ì ině nzínziku ǒ? Ndi ale-tidò ní'ì rò, dhu àkǎ kà ràtè ndi dhu-ǒnga t'òvòta tò pbìndà irèta pbìndà idzi mùtso mà, pbìndà ìyònga màna-otù ǒ. ¹⁴ Pbéù, nyí nyapè ì'ì atdí dǒ ógyè adha tò afiku nà, ndirò anya tò afiku nà nzínziku ǒ, ní nyí nyǎkǎ nzá nyìdzì nyí, nyòzù nyí dhu-ǒnga t'òvòta núnì ale tí. Ndi dhu bhéyi nyí nyí dhu ònzì dhu ràdù nyǎbhù nyí'ì títòtǎle tí. ¹⁵ Wòrì dhu-ǒnga t'òvòta tò irèta-tidò ní nzi òrù-akpà ǒ rò ìrà irèta-tidò, pbétù ka ní yà adzi ǒ irèta-tidò. Ka ní indrù tò ǒfò tò irèta, ndirò ka ní nzére-alafí bhà ǒfò tò irèta. ¹⁶ Obhó tí, adha tò ale-afí mà anya tò ale-afí màna rǐ'ì ró ràdù ì'ì dhu ní pbàdzangà tí ka kǐ dhu ònzì dhu mà, kóró nzére dhu-tidò màna. ¹⁷ Pbéù, òrù-akpà ǒ rò ìrà dhu-ǒnga t'òvòta tò irèta-tidò nà arí'ì ale ní dǒna-kpa ǒ rò Kàgàwà-nyìkpò ǒ ìlǎ ale. Ndi ale ní màrànga ìbho arí indrù nzínzì ǒ ale, ìyònga t'ále, ndirò, ngǎkpà ale rúnɔna dhu nòzè ndifù ale. Ndi ale ní àlè tí àlè izu àbà ka kǐ indrù dǒ ní ale-afí mà, idzi dhu ònzì ka kǐ abádhì tò ní ale-afí màna ní ale. Ndirò ka ní inzi arí indrù-ǒnga òvò, inzi ndàdù indrù ùtra ale. ¹⁸ Ì aróko atdíkpá màna ale àbhù arí ròkò màrànga

ò ale, náarózòna dhu ní màràngà. Ní itse tí abádhí arádù ògùnà dhu ní obhónánga tó dhu ònzi i ale rí dhu.

4

Inzá dhu àkǎ kozè yà adzi ò dhu-tsí dhu

(Law 19.16; Zàb 66.18; Luk 18.13-14; 1Ti 2.8; 1Yù 2.15-17)

¹ Yà nzínzìkù ò arí'í angburuta mà anya màna náarúvò àdhà rò? Abádhí náatí nzi ùvò yà nyí nyí atdyúya òho dhu-tsí, yà nyukutsinà rò arí anya ònzi nzínziya ò ò rò? ² Nyí nyarí dhu-atdyú òho nyábà, pbétù ìnzí nyádù i dhu nábà. Nyí nyarí'í adha tó ale-afí na nyádù nyápa nyókyè abvo, pbétù ìnzí nyádù atdí dhu mà nábà. Nyí nyarí anya ònzi nzínzìkù ò, nyádù àmbe àngburu dǒ. Nyí nyarí nzi nyí nyí atdyúna òho dhu àbà, ìnzí nyí nyarí ndi dhu ònzi Kàgàwà-fó dhu-okú dò rò. ³ Dhu nyí nyònzì Kàgàwà-fó rò, nyí nyarí nzi àdù ndi dhu àbà, nzére nyí nyarí ndi dhu ònzi dhu-okú dò rò. Kà-tì ní, nyí nyarí dhu ònzi ndíni nyí nyabá tí idhèku iká rí nyí-tírò nzére dhu kèlè. ⁴ Nyí, nyí ní ìnzí arí 'òdo Kàgàwà tò ale! Nyí nyúni tí nzá dhu, yà adzi ò dhu-tsí òzè ka kí dhu rari Kàgàwà òndrò ka kí dhu? Nírò, yà adzi ò dhu-tsí ná'u rí ndòzè ale ní iwà ndi nùgèrè nditírò ndòngò Kàgàwà rò òmvú tí ale. ⁵ Nyí nyàrè tí nga kòkórò Ìlilá Anditá rarátina: Kàgàwà òzè dhu rari àlè rùbho àlè fíndà tí atdíró, yà àlè-nyutsi ongó tí àdi ndi ndilí pbìndà Ìlilá-Alafí-okú dò rò*? ⁶ Kàgàwà arí ìbhona àlè tò ní àdrùngbà ídzìnga nyú. Ndi dhu okú dò rò nga ní ndi Ìlilá Anditá arátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'ìdzi arí itírò ale nà, pbétù kàrádù pbìndà ídzìnga itè yorowà nà aróko ale tò*.» ⁷ Nírò, nyí nyàkǎ nyíri Kàgàwà-tsù dhu. Ndirò, nyí nyàkǎ nyòdì pfòku Pfòmvo-ònzí, ní kà rádù òku tí òku tsùkú rò. ⁸ Nyí nyàkǎ nyíngò Kàgàwà-ti'ò, ní kà rádù ìngo tiku ò. Nyí nzérenगतálè, yà fíyò irèta-ònga úndò ndi ale tíró, nyí nyàkǎ nyú'ò otsùku mà afíku màna rílá! ⁹ Nyí nyàkǎ nyúni nyí nyí'í òná fùkú nzérenगा-okú dò rò àpbè! Nyí nyàkǎ nyòkò izàku ò, nyádù òko nyíku-dha ò! Fùkú ugbotá nákǎ ndùgèrè ndi ndòngò odzi tí, fùkú dhèdhe rádù ndùgèrè ndòngò izu tí! ¹⁰ Nyí nyàkǎ nyífo nyí nyí-tírò obvò Ádrùngbàle Kàgàwà-ònzí, ní kà rádù nyídzi orá.

Inzá dhu àkǎ katí ale t'òdhìna nzére ale tí dhu

(Mbà 27.1; Luk 12.16-20)

¹¹ Àbanínzó, nyí nyàkǎ nzá nyòtè nzére nyí nì nzínzìkù ò. Òdhìna nì róte nzére ale, ndirò ngàtsi nì òdhìna àti rí nzére ale tí ale, nóte wà nzére yà àzè dǒ róte uyátá nì, ndirò kàtì wà ndi uyátá nzére uyátá tí*. Ní ndi dhu bhèyi nyí nyònzì dhu rò, ìnyí ní nzi uyátá ifù arí ale, pbétù ìnyí ní ndi uyátá àti arí nzére uyátá tí ale. ¹² Kàgàwà kèlè atdíró ní ndi Uyátá ìdì arí ale, ndirò ka atdíró ní ndi ìndrù àti rádù ìdzi ale tí ndirò nzére ale tí. Ndirò ka kèlè atdíró ní ndi ìndrù ìgu rádù, ndirò ìndrù òhò rádù ale. Nírò ìnyí, yà òdhìnu àti nyí nyarí nzére ale tí rò, nyí nyarí nyozù àdhi tí?

Inzá dhu àkǎ kidzi ale ale-tírò ka kòzè konzi dhu ùdhè ka kí rò dhu

¹³ Nyíri yà ma múnona dhu kòmbí, nyí yà nyí nyarátina: «Ìndo, ndirò ngàtsi nì tsútsá, mà mowuna atdí kigò ò. Ní mà móko ànyí ràrà àhu atdí

* 4:5 4.5 író rí'í dhu ka kidyi òyà rò ní Tòr 4.24 mà Òpt 6.3 màna. * 4:6 4.6 Mbà 3.34 * 4:11 4.11 2.8

ato nyú tí. Mǎ mí mùtùruzì ònzi, mǎdù màgòwè† àbà ònà rò.» ¹⁴ Nyí, nyí nyùni nzá ìngbà dhu bhéyi mǎtí fùkú ípírònga ní'ina tsútsá dhu! Obhó tí, nyí nyí'í àdhàdhì òtò rótò idha-ihè bhéyi, yà ákè kàsùmì kèlè tí arí ndalá, ndàdù àwí ale-nyìkpó ò rò. ¹⁵ Nyí nyàkàná nyàtí: «Ádrùngbǎle òzè ka ní, mǎ mí'ina inè ípíròrò nga nà. Ní mǎ monzina yàrí dhu, mǎdù ndàgà-tsí nónzì.» ¹⁶ Phétù, nyí nyàróko nyámbe nyídzi dǒ idzì tí, nyí nyòzè nyònzì dhu ùdhè nyí nyí rò. Ní kóró kòrí idzítá-tidò ní nzére. ¹⁷ Nyí nyàkǎ nyùni dhu ní, idzìnga t'ònzita nùni ale rapé nzi ndi idzìnga ònzi, ní ndi ale rònzi wà nzérenga.

5

Ònzítálé-nyìkpó itdyù ka kí dhu

(Yòb 20.5; Àmò 5.11-12; Màl 3.5)

¹ Nyí ònzítálé, nyìri yà ma múnona kòmbí fùkù dhu! Nyí nyàkǎ nyòdzì, nyámbe nyùhu dǒ izu ní, dǔkù rírá àpè-okú dǒ rò. ² Fùkú ongyéngá nómò wà, ndirò rùkú màdzarù kereze nónyù wà. ³ Fùkú orò mà fùkú fùrangà màná kéngézé ònyù wà. Ndi kéngézé ní ndi nyí nòbhuya, wò nyí nyarí kóró dhu-tsí-tsù ùndù fùkù tí rò. Nyí nyúndu i ongyéngá-tsù kòkórò. Ní àdhàdhì kéngézé mà kàzà màná náarí dhu ìnzá dhu bhéyi, Kàgàwà nítidiya ànyàku obi nyú nà yà adzi ò kóró dhu-tsù rí ndòdì nínganí. ⁴ Kòní, nyí nyúvò nyí ìnzì nyùbho yà fùkú onzi-bvu-abábá ò kasu nónzì kasutále tó mùkàmbà. Ní, abádhí rí 'èhù dhu mà, abádhí rùkù dhu màná nàrá wà òtsi yà kóró dhu dǒ arí'í àdrùngbǎnga tó obi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà-bì ò! ⁵ Yà adzi ò, nyí nyávu nyòngò òko ònzi ò, ndirò nyí nyábhu yà adzi ò dhèdhe ràtdù afiku. Nyí nyóngù nyí, nyùyo ìnzá nyí nyùni Kàgàwà ròtdiya òtdì ànyàku atdiku dhu rórò, àdhàdhì yà ìnzá ùni ì àze ka kí atdiku dhu rórò róko ìzá bhéyi. ⁶ Nyí nyábhu obhónánga ònzi arí ale-ànyà kitdì, nyàdù àbhunà kokyè. † ale í'í mbǎ nyí màná ì í àgò ní obi nà.

Dhu àkǎ kondù dhu-dzi ràrà àhu Ádrùngbǎle Yèsù rìngò dhu ò dhu

(Màt 5.33-37; Èbr 6.12; 10.35-37; Yàk 1.12)

⁷ Nírò àbanǎnzó, nyí nyàkǎ nyòndù dhu-dzi, ràrà àhu Ádrùngbǎle Yèsù rìngò dhu ò. Nyàndà pé ìngbà dhu bhéyi mǎtí inga òbhì rí ale náarí inga ò dhu náaraya ò'ò dhu òdò dhu. Ndi dhu ò'ò dhu ràdù ì'í àdrùngbǎ mùgàsù tí kà tò. Kà rí dhu-dzi òndù ràrà àhu wemberè tó igye mà, kà riku dòná rò igye màná nóowuya ikò dhu ò. ⁸ Ní nyí mà átò, nyòndù dhu-dzi nyábhu affiku rí'í obi nà, Ádrùngbǎle Yèsù rìngò dhu rí'í íkyèrò dhu-okú dǒ rò.

⁹ Àbanǎnzó, nyí nyàkǎ nzá nyámbe nyùhu dǒ nyí ní nzínzikù ò, akye Ádrùngbǎle Yèsù arana ànyàku itdì ní. Nyàndà pé, kòní kidè wà tsátsuná ànyàku ndi nditdì tí! ¹⁰ Àbanǎnzó, nyìrè pé kǎkǎ Ádrùngbǎle Kàgàwà-ovò rǒ owúnà dhu òvò rǒ ìndrù tó pbànábí náanzì dhu. Abádhí andù dhu-dzi àpè ò. Ní, nyí nyàkǎ nyòdyi abádhí tó òfò. ¹¹ Àlè kárí ì ale ànzi hirò nónzì ale tí, abádhí andù dhu-dzi dhu-okú dǒ rò. Nyí nyìri wà Yòbù tí kátina ale andù àpè-dzi tí dhu tó màkùrù. Ndirò nyí nyìri wà ìngbà dhu bhéyi mǎtí

† 4:13 4.13 Mǎgòwè ní mùtùruzì ka kònzì rò arí ndisè dhu ka kódzì rónà dhu-bvu dǒ dhu.

Ádrùngbàlè Kàgàwà adù àrà dhu ònzì kà tò olùnǎ rò dhu. Obhó tí, ndi Ádrùngbàlè ní àlè tí àlè izu tó afína mà, ídzìngà màná nǎ ale.

¹² Pbéttù àbanǎnzó, ádrùngbǎ dhu tí nyí nyàkǎ nzá nyòtsò dhu òrù-akpà-òvò rǒ màtí, yà adzi-òvò rǒ màtí, ndirò ìngbàtí ìlì ndi dhu t'òtsòtá tó ngàtsi ófò ǒ màtí. Obhó dhu tí rí'ì dhu nǎkǎ nyàtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzì ní obhó dhu tí rí'ì dhu nǎkǎ nyàtì ìnzì ní obhó dhu tí, akye Kàgàwà arana ànyǎku ìtdì nǎ.

Andi nà ale dǎ dhu àkǎ kitsò ale dhu

¹³ Àpè ǒ rí'ì atdí ale mà t'í'ì ìnè nzínziku ǒ? Ndi ale àkǎ ndìtsò ndi Kàgàwà rǒ. Ndirò ngàtsi nǎ, dhèdhe ǒ rí'ì atdí ale mà t'í'ì ìnè nzínziku ǒ? Ndi ale àkǎ ndùyù ifuta tó adyi. ¹⁴ Andi nà rí'ì atdí ale mà tí ì'ì ìnè nzínziku ǒ? Ndi ale àkǎ ndùnzi kànìsà ǒ pbàkùrǔ, ndíní adù tí 'ìtsò dóná, 'adù ndùtri akye nǎ Ádrùngbàlè Yèsù-òvò rǒ. ¹⁵ Abádí ìtsò ì a'uta nyú nà dhu rǎdù ndi ale nábhu rògù, ndi Ádrùngbàlè rǎdù kà dzùnà ònzì rìvǎ ndi tdítǒ. Ndirò, dhu apé ì'ì ndi ale ònzì nzérenge dhu tí, ní Ádrùngbàlè rǎdù ndi nzérenge núbà ùbà kà tò. ¹⁶ Nírò, nyí nyàkǎ nyòwù fùkú nzérenge òvò rǒ kpangba fùkú nzínziku ǒ, nyàdù òwu nyìtsò rǒ dùkú, ndíní nyí nyàdù tí ùgù. Obhónángatále bhà ìtsòtá náarí kasu ònzì ádrùngbǎ obi nyú nà. ¹⁷ Nabi Eliyà ní'ì àlè'ì bhèyi ale kèlè. Ní, kitsò ndi atdyúna nyú nà ìnzì igye níkó tí. Ní, igye agyè nzá yà adzi ǒ, rǎrà àhù ìbhù atò dóná azà àbì nà tí. ¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìtsò tdítǒ. Ní, igye adù ìkǒ òrù-akpà ò rò, yà adzi rǎdù ònyù ì'ò.

Áwǎwǐ ndàrà itse obhónge rǒ rò ale nádù ka kí obhónge tó otu ò dhu

¹⁹ Àbanǎnzó, atdí nzínziku ǒ ale rí'ì ìnè ndàwǐ, ndàrà itse obhónge rǒ rò, ngàtsi ale rǎdù kàbhù rǎdù ndi obhónge tó otu ò. ²⁰ Ní nyí nyàkǎ nyǎni dhu, wò ndi nzérenge atále dzùnà nònzì rǎdù ndi awítá tó otu ò rò ale, rìgǔ wà ndi ale bhà ípìrónge òve ǒ rò, ndirò Kàgàwà rùbà wà ndi ale bhà ábhò nzérenge-íyà.

Péterù andí wemberè tí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhàrùwà nandí ale ní Péterù, Yèsù bhà uvitatále (1.1; 5.1), mbèmbè azà kumí dóná imbò nà atò údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò. Uvitatále tírò, abádhí ongónà ùbhi atdíkpá Yèsù mànà yà adzi dò kí'ì oná kàsùmí ò. Yèsù ódzí ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidò, Péterù adù àrà Ídzi-Màkùrù núnò indrù tò (Kas 1-6; 9.32-12.19).

Ka karí dhu ìrè Péterù randí yàrí wemberè tò pbindà bhàrùwà Romà tò kigò ò ndì ndí'ì rórò, Nerò tí kátina Pbarómá tò pbiri ò kámá dò kamà náapè ndàvu pbàkrístò rò ònà kàsùmí ò.

Kándí ka fiyò ní Aziyá-Ngba tò pbiri tò múlayí ònà ì nífalà ale. Kòmbí ka kárí kanzí Tùrùkiyá tí. I pbàkrístò ní'ì Pbhàyahúdí mà ìnzí ní Pbhàyahúdí mànà. Péterù rí abádhí ati olo tí, pbàkrístò tí abádhí rí'ì dhu-okú dò rò, ndírò abádhí mätiràbvù nga nyú ní òrù-akpà ò nga nídhuní (1.1; 2.11). Ìnzí ní pbàkrístò tí ì nòtù ale nóongónà abádhí-itsì ònzì ònzì tí, 'àdù àmbe òbhànà dò títò dò.

Péterù andí dhu kpàkrístò tò, ndíní abádhí tò a'uta nidì tí, ràdù obi àbhù abádhí-afí tò ròkò Kàgàwà bhà ale bhèyi, inè màtì ka kí'ì abádhí rò ka kávu obi nyú nà ró rórò.

Bhàrùwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Bhàrùwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà igù àlè dhu níse ka kí dhu (1.3-12).
- Ìndrù àkà 'òkò ìlā ì ìlā Kàgàwà-nyìkpò ò rórò dhu (1.13-2.10).
- Mùkrístò àkànà ndònzì àpbè ò dhu (2.11-4.19).
- Yòròwà nà mùkrístò àkà ndàdì dhu mà, kà-kàsù mànà (5.1-11).
- Bhàrùwà rìku dóná rò ovita (5.12-14).

Péterù rí indrù nóvì dhu

(Rom 8.17-18; 16.25-26; 2Kò 4.17-18; Èfè 2.4-8)

¹ Yàrí bhàrùwà nandí ní ima Péterù, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Ma màndí ndì bhàrùwà fùkù, nyí yà Kàgàwà óvò nyí nyí'ì pbindà ale tí rò. Nyí nyífalà nyí yà adzi ò olo tírò, nyóngò òkò Pòtò mà, Galàtiyà mà, Kàpàdòkiyà mà, Aziyà mà, Bitiniyà mànà tò pbiri ò. ² Àba Kàgàwà náavò nyí ròpè ndì angyiñà rò àdhàdhì ndì nyú ndì ndudhé ka dhu bhèyi. Kàbhù nyí nyí'ì pbindà ale tí pbindà Ìlìlā-Alafí-otù ò, ndíní nyí nyiri tí Yèsù Krístò-tsù dhu, ndírò ndíní Yèsù-azù yà ndì nufu náadù tí nyú'ò nyílā. Kàgàwà àkà ndàso nyí, ndàdù nyàbhù nyòkò màràngà ò atdídò.

Kàgàwà ùngbeya àlè òve-bvù rò dhu náká àlè ròdò dhèdhe nà dhu

(1Kò 2.6; Èfè 5.1; 1Tè 5.8-9; 2.11-14)

³ Dhu àkà àlè rìlè Kàgàwà, àlè tò Àdrùngbàlè Yèsù Krístò t'Àbanà! Pbindà àdrùngbà izu tò ale-afí-okú dò rò, kìbhò ìpirònga-òwútá àlè tò, yà ndì ndàbhù ndì Yèsù Krístò rìngbè ndì òve-bvù rò dhu-otù ò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àlè kí dhu òdò a'uta nyú nà ùngbè àlè rùngbeya àlè átò òve-bvù rò, ⁴ ndíní àlè kabá tí yà Kàgàwà uli angyangyi ndíní àlè kokoya

tí kàmàna tí dhu* . I dhu ní yà ìnzí rádù 'ìnza dhu, ìnzí rádù òtì dhu, ndirò ìnzí fiyò aya rádù ìku dhu. Ndirò, Kàgàwà arí i dhu òdo fùkù òrù-akpà ò. ⁵ Nyí yà Kàgàwà nyí nyá'ù rò, kàrí ngbòku òdo pbìndà ádrùngbànga tó obi ní, ndíní ndì nditèya tí ndì ndígù nyí dhu kpangba yà adzi ò dhu-tsù rì ndòdì òná idhò ò.

⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi nyí nyí'í dhèdhe nà, ìmbà dhu rí'í kòmbí nyí nyóko izu ò yà ákè kàsùmì ò yà nyí nyàbàna dhèdherò umvútá-tidò-okú dò rò dhu màtí. ⁷ Wò i umvútá rí'í rùkú, ndíní fùkú a'uta-òbì nomvú tí. Òrò ní ndìnza rádù dhu, pbétù ka karí kùda kàzà òna nà, ndíní ka kuni tí orò nyú tí kà rí'í dhu. Ní fùkú a'uta tò kà rí'í ndi dhu bhèyi tí. Ndi fùkú a'uta, yà atdidò fìndá ídzinga òsè orò bhà ídzinga dòná màtí, ní rádù àkà komvù òbina, ndíní ka kuni tí obhóna tó a'uta tí kà rí'í dhu. Ndirò, fùkú a'uta ò nyí nyikò pòtsò dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ifuya nyí, kónziya siràku ndàdù nyílè Yèsù Krístò rítsi ìngo nínganí. ⁸ Nyí nyózè wà Yèsù, ìmbà dhu rí'í ìnzá nyí nyapè kàlā dhu màtí. Ndirò, nyí nyá'ù wà ka, ìmbà dhu rí'í ìnzí nyí nyí kàlā kòmbí dhu màtí. Ní, nyí nyí'í dhèdhe nà atdidò. Ndi dhèdhe ní ìnzí rádù ndàwe ale-tsù ò dhèdhe-tidò. ⁹ Nyí nyí'í ndi dhèdhe nà Kàgàwà ígù nyí dhu-okú dò rò. Wòrí ní ndi Yèsù nyí nyá'ù dhu tó perè.

¹⁰ Wò ndi Kàgàwà rí ìndrù ìgù dhu dō, pbànábí nàanè dhu abhò nyú 'ùni, 'adù dhu òvò angyangyi nyí nyakána nyàbà ídzinga dō. ¹¹ Krístò bhà Hìlā Alafí nù'í abádhí-nyutsi. Ní ndi Hìlā-Alafí náabhù abádhí ròvò dhu angyangyi Krístò náabàya àpbè mà, kádùya àbàna olùnà rò ádrùngbànga tó awáwù màna dō. Ndirò i pbànábí náadzi ì, ndíní ì unì tí ìngbà kàsùmì ò màtí ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí kòrí dhu nòonziya ì dhu. ¹² Ní Kàgàwà nùtè dhu abádhí tò rùni dhu, wò abádhí avò ìndrù tò Ídzi Màkürè ní abádhí ravò nzá fiyò ìtìrò, pbétù abádhí ravò ka fùkù. Ndirò, yà kòmbí arí kòvo fùkù ale náarí kòvo yà òrù-akpà ò rò Kàgàwà ìvi Hìlā-Alafí bhà obi nyú ní. Ní màlàyíkà nyú mà nózè 'ùni wò ndi dhu átò.

*Dhu àkà kokò Kàgàwà-nyìkpò ò ìlā òfò ò dhu
(1Kò 6.20)*

¹³ Wò Kàgàwà ónzì fùkù dhu kórò nóokú dò rò, nyí nyàkà nyí'í ónzi nyí nyádù kasu ónzì fùkú ìrèta ní ale tí. Nyí nyàkà nyòkò ìpirò rò nyìkpòku nà, nyádù kórò atdyúku ìli yà Yèsù ríngo nínganí nyí nyabàya ídzinga dō. ¹⁴ Àdhàdhì àbàya ùnò dhu ìfù arí nzonzo bhèyi, nyí nyàkà nzá nyàbhu nyí yà ìnzá nyí nyapè Kàgàwà bhà Ídzi Màkürè nùní rò nyí nyongónà atdyúya òhò nzère dhu ràmbe nyùndà dō. ¹⁵ Ndirò, àdhàdhì Kàgàwà yà nyí nunzi nyí'í pbìndà ale tí ale ní Hìlā ale dhu bhèyi, nyí mà átò nyí nyàkà nyí'í ìlā Kàgàwà-nyìkpò ò ale tí kórò fùkù màtsò ò. ¹⁶ Obhó tí, Hìlā Andítá ò Kàgàwà rí dhu òvo, ndàti: «Nyí nyàkà nyí'í ìlā ale tí, ima ní Hìlā ale nídhuní* .»

¹⁷ Ndirò, nyìtsò nyí nyí rò, nyí nyarí Kàgàwà ànzi Àbakù tí. Ní ndi dhu bhèyi kà rí'í rò, nyí nyàkà nyóngò kàfu atdidò yà òko nyí nyòko olo tí yà adzi ò òná kàsùmì ò. Obhó tí, kàrí ìndrù-ànyà ìtdì ndi ale nyú ónzì dhu-bvu rò, ìnzí ndi ndí ìndrù-ònga òvò ròrò. ¹⁸ Obhó tí, nyí nyúni wà ìngbà

* **1:4** 1.4 I dhu tí ka kátina irò ní Kàgàwà rí ìndrù ìgù ndàdù dhòdhòdhóna tó ìpirònga àbhu fiyò dhu. * **1:16** 1.16 Law 19.2

dhu bhèyi màtí Kàgàwà uwù nyí, nyùvò yà abhúku-nyutsi rò nyí nyabà àkyákyè m̀tsò ɔ̀ rò dhu. Kùwù nzá nyí káká 'inza rádù f̀urangà tí kátina suma-tidò mà, ɔ̀rò mànà dhu bhèyi dhu ní. ¹⁹ Pbé̀tù, kùwù nyí ní ní Krístò-azù, yà atdidò f̀indá idzinga ósè azu. Ndi Krístò ní'í àdhàdhì Kàgàwà tò ka kàbhù perè tí tàmá-ngba bhèyi, yà ìmbá rí'í atdí otsu nà màtí, ndirò ìmbá rí'í ngàtsi nzèrè dhu nà màtí tàmá-ngba. ²⁰ Kàgàwà náapí ka angýinà rò, inzà ndi ndàpè yà adzi ònzi r̀òrò. Ndirò kòmbí kádù kítè k̀pangba f̀ükù yà adzi ɔ̀ dhu-tsù rí ndàpà ndí'í ndi ndara tí ndòdì òyá idho ɔ̀. Kònzì ndi dhu ndí'í idzinga nabhù tí f̀ükù. ²¹ Krístò-otù ɔ̀, nyí nyá'ù Kàgàwà yà ka nabhù r̀ingbè ndi ɔ̀ve-bvù rò, ndàdù ádr̀ungbànga tó awàwù àbhù kà tò ale. Ndirò, wò dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyá'ù Kàgàwà nyádù kóró atdyúku ìli kà-fó nyí nyódona nyàbà dhu ɔ̀.

²² Obhóngá tó ɔ̀te nyí nyífu dhu-otù ɔ̀, nyí nyóngò wà Kàgàwà-nyìkpó ɔ̀ ìlã ale tí, nyádù adóku òzè ìmbá ònà útrátá nà àzè ní. Nírò nyí nyáká nyòzè nyí atdí afíku nyú nà nzínziku ɔ̀. ²³ Obhó tí, Kàgàwà àbhù ípìr̀õnga-owútá f̀ükù pbìndà ɔ̀te-otù ɔ̀. Ndi ɔ̀te rí'í mbá àdhàdhì òmò rádù òmò itse bhèyi, pbé̀tù ka ní inzí arómò itse. Ndi ɔ̀te ní ípìr̀õnga àbhù arí indrù tò ɔ̀te, ndirò ka ní dhòdhòdhóngá nà arádi ɔ̀te. ²⁴ Obhó tí, ndi ɔ̀te ràtina: «Kóró ale rí'í àdhàdhì irí-bí bhèyi.

Ndirò abádhí tó aya rí'í àdhàdhì itsu-opfò tó aya bhèyi.

Írì-bí rádù ɔ̀tdyù, itsu-opfò rádù ndìpbà obvò.

²⁵ Pbé̀tù, Ádr̀ungbàlè Kàgàwà bhà ɔ̀te arádi dhòdhòdhóngá nà*.»

Ndirò, ndi ɔ̀te ní Ídzi Màkùrù yà f̀ükù ka k̀nò.

2

Dhu àkã kongù ale Kàgàwà bhà ɔ̀te ní dhu

(Màt 21.42-44; Kas 4.11-12; Ròm 9.24-26; Èfè 2.20-22)

¹ Kàgàwà àbhù ípìr̀õnga-owútá f̀ükù dhu-okú dò rò, nyí nyáká nyàwà kóró òr̀ù-tidò mà, indrù t'útrátá mà, ɔ̀yɔyɔ ale-idà-dò nà ka kí'í dhu mà, ngàtsi ale-fó dhu dó ka kí ale-afí ìli dhu mà, indrù t'údhútá tó irèta mànà.

² Àdhàdhì iré-nzo náarí màkyí-atdyú òho dhu bhèyi, nyí nyáká nyòhò yà inzà ndi nàngbò ngàtsi dhu nà màkyí-atdyú, kà-tì ní, nyí r̀aká nyòhò Kàgàwà bhà ɔ̀te-atdyú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù àmbe òvi dó ní f̀ükù a'uta ɔ̀, r̀arà àhù Kàgàwà ígù nyí dhu tó dhèdhe r̀aká dòtsí ònà idho ɔ̀. ³ Àdhàdhì Ìlilá Andítá r̀ùnɔna dhu bhèyi: «Nyí nyínè wà Ádr̀ungbàlè bhà idzinga-dzi*.»

Yèsù mà ndi ná'ù ale mànà narí ípìr̀õnga nà arí'í nyuyatsi odu bhèyi ale dhu

⁴ Ní nyí nyáká nyíndrì ìkyèr̀ò Ádr̀ungbàlè Yèsù-tì'ò. Abadhi ní ípìr̀õnga ìbho arí indrù tò odu, yà indrù adù òbvùnà igi odu. Pbé̀tù Kàgàwà adù kòvò, ndàdù òzùnà atdidò f̀indá idzinga ósè nyìkpóna ɔ̀ odu tí. ⁵ Ní nyí mà átò, àdhàdhì ípìr̀õnga nà rí'í nyuyatsi odu bhèyi, nyí nyáká nyàbà ngari Kàgàwà rí pbìndà Ìlilá Alafí rádì ònà idza òsi nyí ní odu nzínzì ɔ̀. Ní ànyí-dzá, nyí nádù ì'í kàbhà pbàkùhání, ndí'í nyí nyongó tí perè ùbho kà tò

* 1:25 1.25 Ìsa 40.6-8 * 2:3 2.3 Zàb 34.9

Hilã Alafí òzè dhu bhëyi. Ní Kågàwà ràdù i perè à'ù Yèsù Krístò-otù ǒ.

⁶ Obhó tí, Hilã Andítá ò Kågàwà ràtina:

«Kàní ma m̀pì atdíǒ fíndá ídzinga ósè odu.

Ní ma mí kílì Sàyunì tó p̀bìrì dǒ rì'ì idza-p̀bìdò òdò rí odu tí.

Ndirò, ndi odu dǒ rí p̀bìndá a'uta nòsì ale-nyì rí nzì iwu*.»

⁷ Nírò, fùkù Yèsù ná'ù ale tírò, ndi odu ní Kågàwà àbhù rí rífu nyì odu.

Pbétù, kàkà inzà ka ná'ù ale tò,

«yà idza òsì arí ale náabvù igì odu

nádù òngo kòmbì idza-p̀bìdò òdò rí ádrùngbà odu tí*.»

⁸ Ndirò, ka kándí dhu átò i ale-okú dò rò kati:

«Ndi odu ní ìndrù-p̀fò-dò núbè rí odu,

yà abádhí àbhù rí ràwà i bhalabhala tó odu*.»

Dhu úbè abádhí-p̀fò-dò, inzà abádhí á'ù Kågàwà bhà Ɔte dhu-okú dò rò.

Wòrì ní ndi Kågàwà udhé abádhí tò mùhàngú ò rò dhu.

⁹ Pbétù nyì, nyì ní yà Kågàwà apì fíndá rùgànda ǒ ale, ndirò nyì ní kamà-

idzà ǒ p̀bàkùhání tò mùtè. Nyì ní Kågàwà ónyù idzi d̀yá ale, kà-nyìkpó

ǒ ilá ale, ndirò kùwu rì'ì p̀bìndá ale nyù tí ale. Kùnzì nyì nyùvò atdíǒ

ètì mbìì ìnò ò rò, ndádù nyìtsu idhò rí ìndrù ùkò ní húwé ráwù awáwù

ò, ndínì nyì nyòvo tí yà ndì ndanzì idhò rí ìndrù ùkò ní kasu ìndrù tò*.

¹⁰ Angyi nyì ní'ì ìnzì Kågàwà bhà ale, pbétù kòmbì nyì nyóngò wà kàbhà

ale tí. Angyi Kågàwà i'ì mbà izu tó affina nà d̀ukú, pbétù kòmbì kà rì'ì ìnè

izu tó affina nà d̀ukú*.

Kågàwà bhà ale àkànà 'òkò yà inzà ka ná'ù ale nzínzì ǒ tí dhu

(Ròm 13.1-8; Èfè 6.5-8; Tit 2.9-10; 1Pé 3.14-18)

¹¹ Ɔdhídhù, yà atdíǒ ma mózè nyì rò, ma mìtdè nyì ìtdè tí àdhàdhì olo

tí arí'ì, ndirò abhi ǒ arí'ì yà adzi ǒ ale bhëyi. Nyì nyàkà nyíndá nyì itse yà

ale-ngbò ózè kònzì nzére dhu rò rò. I dhu ní yà ale-afí ózè kònzì Kågàwà-

nyìkpó nófò dhu nà arí 'ùgye dhu. ¹² Nyì nyàkà nyì'ì idzi mùtso nà yà inzà

Kågàwà núnì ale-nzínzì ǒ, ndínì nyì mà abádhí ùdhù nzére dhu ònzì nyì

nyárá dhu tí rò, abádhí adù tí nyì nyónzina idzi dhu nála, 'adù Kågàwà

nìlè yà kà rìrà ònà idhò ǒ.

¹³ Àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò-okú dò rò, nyì nyàkà nyìrì ádròdrònga

ǒ arí'ì kóró ale-tsù dhu: nyì nyàkà nyìrì ádrùngbà kamà-tsù dhu, kóró ale

dǒ kà rì'ì kamà tí nídhunì. ¹⁴ Ndirò, nyì nyàkà nyìrì p̀balìwálì-tsù dhu,

ádrùngbà kamà úlì ndì abádhí, ndínì ongó tí anya òtdè nzére dhu nònzì

ale dǒ, 'adù idzi dhu nònzì ale tsemerà nònzì nídhunì. ¹⁵ Obhó tí, Kågàwà

ózè dhu ní: mbëyi nyì nyónzina dhu-otù ǒ nyòwù p̀bàdhómá, yà inzà nga

núnì ale-tsù nùtsì rǒ ìnzì ròtè. ¹⁶ Nyì nyàkà nyòkò àdhàdhì d̀yá arí'ì ìtírò

ale bhëyi. Pbétù, nyì nyàkà nzà nyídyi wò d̀ukú nyì nyarí'ì nyì-tírò dhu

rì'ì fùkù nzére dhu-d̀onga òfù rí dhu tí. Pbétù nyì nyàkà nyòkò àdhàdhì

Kågàwà bhà ìnò tí arí'ì ale bhëyi. ¹⁷ Nyì nyàkà nyífu kóró ale. Nyì nyàkà

nyòzè a'uta nà òdhíku. Nyì nyàkà nyónzì Kågàwà-òdò. Ndirò nyì nyàkà

nyífu ádrùngbà kamà.

Yèsù Krístò bhà àp̀bè tò ǒfò

* **2:6** 2.6 Ìsa 28.16 * **2:7** 2.7 Zàb 118.22 * **2:8** 2.8 Ìsa 8.14 * **2:9** 2.9 Uvt 19.5-6; Tòr 4.20;

7.6; Ìsa 9.1; 43.20-21 * **2:10** 2.10 Ɔse 1.6,9; 2.1,23,25

¹⁸ Nyí kasutále tírò, nyí nyàkǎ nyírì fùkú kasu tó ádròdrò ale-tsù dhu, nyádù kóró ifuta nábhù fiyò, inzì ní nyírì kǎkǎ ídzi ale tí ndirò yorowà t'ále tí arí'í-tsí-tsù dhu kèlé. Pbéttù, nyí nyàkǎ nyírì kǎkǎ òrù aròrù-tsí-tsù dhu mà átò. ¹⁹ Obhó tí, nyí nyapé inzà nyí nyàkǎnà nyàbà àpbè-dzi nóndù Kàgàwà nyí nyífu dhu-okú dò rò, ní nyí nyònzì wà kà-nyìkpó nòfò dhu. ²⁰ Nzére dhu nyí nyónzì dhu-okú dò rò ka kí nyòvì dhu-dzi nyí nyòndù rò, íngbà ifuta ndi nyí nyádù àbàná? Pbéttù, nyí nyapé àpbè-dzi óndù ídzinga nyí nyónzì dhu-okú dò rò, ní ndi dhu ráddù Kàgàwà-nyìkpó nófò. ²¹ Ndi dhu tó nga ní ndi Kàgàwà núunzi nyí nǎ. Obhó tí, Krístò náabà àpbè átò okúku dò rò, rì'í ídzi ófò tí fùkú, ndíní nyí nyùngu tí owùna. ²² Àbadhi náanzì nzà nzérenga, ndirò utrátá tó òte mà náahù nzà kà-li'ò rò. ²³ Ìndrù ùnò dhu ndi nǎ rò, kǎnò nzà dhu i ale nǎ. Àpbè àbà ndi ndí ìndrù-fò rò, kǎvà nzà dhu i ale ró. Pbéttù, kùbhà ndi Kàgàwà, yà obhónánga dǎ arí ìndrù-ànyá ìtdí ale-fó. ²⁴ Krístò nyú ndítírò náanò àlè tó nzérenga tó tútanga ngbóna ró, àpbè ndi ndabà mèsalabhà dǎ rò, ndíní nzérenga tò àlè kí'í tí iwà úve ale bhèyi, àlè ráddù òkò àlè róngò obhónánga tó dhu nónzì àlè tó ípiróngà ó. Kǎbà otù dhu náabhù ndi nyí Kàgàwà rìgù nyí. ²⁵ Obhó tí, angyi nyí nyí'í àdhàdhì ùwùwí tàrà bhèyi, pbéttù kòmbí nyí nyíngò wà nyòdo arí ndàdù dákú-nga àndà ale-tí'ò*.

3

Vèbhále mà fiyó kpabhále mànà nákǎ 'òkò tí dhu (Èfè 5.22-23; Kòl 3.18-19; 1Tì 2.9-11)

¹ Nyí mà átò vèbhálé, nyí nyàkǎ nyírì fùkú kpabhále-tsù dhu. Ní, inzà màtí abádhí nzínzì ó atdídhená ale ná'ù Kàgàwà bhà Òte rò, fùkú ídzi mùtso nǎ, nyí nyádù abádhí ídhà, nyábhù rà'ù ndi Òte, inzà màtí nyí nyòvò dhu fiyó rórò. ² Abádhí ídhà ráddù rà'ù ndi Òte dhu ní, fùkú ídzi ndirò ifuta tó mùtso nálá i í dhu. ³ Fùkú izo nákǎ nzà ndi'í ale-ngbò ró tí ka kálàna dhu tí, àdhàdhì ale-dóká òkyè ka kí dhu mà, orò tó lèngètù mà petè mànà èfò ka kí dhu mà, ndirò ngátsi nǎ, orú odzina nà mùdzarù èfò ka kí dhu mànà bhèyi. ⁴ Pbéttù, fùkú izo nákǎ rì'í ale-afí-òná rò ka kí ale torò nónzì nǎ izo, yà inzì ráddù ndinza tí. Ndi izo àkǎ rì'í màràngà tó ndirò yorowà tó ale-afí óná rò àhu izo tí. Wò dhu bhèyi izo-tidò nózù Kàgàwà arí orú odzina nà izo tí. ⁵ Angyi, Kàgàwà ná'ù vèbhále, 'àdù kóró atdyúya ìlì dónà, nóongónà toròya ònzì, 'àdù òkò ifuta ó fiyó kpabhále-ònzì wò dhu bhèyi. ⁶ Atdí ófò ní, Sàrà ongónà pbinà kpatsibhále Àbràhamù-tsù dhu ìrì, ndòngò ànzina ádrùngbàlè tí*.

Ní, nyí nyádù i'í àdhàdhì kàbhà vèbhínzo bhèyi, nyí nyapé ídzinga ònzì ìnzì nyí nyí odo idò rí ìndrù ó atdí dhu mà-òdò ònzì rórò. ⁷ Ndirò nyí kpabhálé, nyí nyàkǎ nyòkò fùkú vèbhále mànà ìrita ó, nyádù dhu ùni abádhí ràrì ivivì ale, ròsè dákú nǎ. Nyí nyàkǎ átò nyábhù ifuta abádhí tò, abádhí nábà wà ípiróngà tó ídzinga atdíkpá nyí mànà nídhuní. Nyí nyàkǎ nyònzì dhu wò dhu bhèyi, akye dhu arana fùkú itsòta-tsù nútò nǎ.

Obhónánga ònzì ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu (Màt 10.24-31; Ròm 6.3-4; 12.14-21; Èbr 11.7; 1Pé 2.12,19-20,21-24)

* 2:25 2.25 Ìsa 53.4-9 * 3:6 3.6 Òpt 6.8-12

⁸ Kùtsa ma mí dònà rò nǐ, nyí kóró nyí nyàkǎ nyìrì nyí atdí dhu dǒ, ndirò nyí nyàkǎ nyí'ì ɔdhiya rǐ'ì ònà izu ùndo arí atdíkpá abádhí mànà ale tí. Nyí nyàkǎ nyòzè nyí atdí àba bhà ale bhèyi, nyí nyàkǎ nyí'ì izu tó afiya nà ale tí, ndirò nyí nyàkǎ nyí'ì yorowà t'ále tí nzínziku ǒ. ⁹ Nyí nyàkǎ nzá nyùbho nzéere dhu nzéere dhu nǐ nzínziku ǒ, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyùndò dhu nyí nǐ dhu nùndò ale nǐ. Pbéù nyí nyàkǎ nyòwù Kàgàwà ònzi rò ràso ì dhu ònzi rùkú ale. Obhó tí, yà ndi ndunzi nyí owùna nyí nyungu tí rò, Kàgàwà náakò làkà fùkù ndàti, ndi rǎrǐ nyàsò. ¹⁰ Obhó tí, Hìlǎ Andítá rǎtina:

«Ndi nózè ndi'ì ípirǒnga nà ndàdù hirò ònzi kóró pbìndà idho ǒ ale, nákǎ ndòdò idàna nzéere ɔte ɔte ndi ndí dhu rò rò, ndirò títò ùno ndi ndí dhu rò rò.

¹¹ Kákǎ ndìndà ndi nzéere dhu ònzi ndi ndí dhu rò rò, ndàdù idzi dhu ònzi. Kákǎ ndòne màràngà, ndàdù owùna ùngu atdídò.

¹² Obhó tí, Ádrùngbǎle-nyìkpó rǐ'ì obhónánga ònzi arí ale dǒ.

Ndirò, kà-bì rǐ'ì abádhí tó itsòta ìri ndi ndí ró.

Pbéù, kǎrì dzinà-dò nùgèrè nzérenga ònzi arí ale tò* .»

¹³ Ádhi pbá ale ndi nzéere dhu ònzi rádù rùkú idzi dhu ònzi arí atdyúya nyú nà ale tí nyí nyí'ì rò? ¹⁴ Nyí nyònzì wà hirò dhu apé ì'ì obhónánga nyí nyònzì dhu-okú dò rò nyí nyí àpbè àbà dhu tí. Nyí nyàkǎ nzá nyònzì indrù-òdò, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyàbhu dùku rìnza ndi. ¹⁵ Pbéù, nyí nyàkǎ nyífu Krístò afiku ò Ádrùngbǎle tí. Tsùkú ka kivù dhu kà-rò nyí nyàpba afiku okuna dò rò dhu dǒ rò, nyí nyàkǎ nyí'ì ndi ale tò nyí nyádùna ndi dhu dǒ dhu nà. ¹⁶ Pbéù, nyí nyàkǎ nyònzì ndi dhu ìyònga ǒ, ndirò ifuta ǒ, idzi afiku nà nyí nyí'ì rórò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kákǎ nyùdhù rǐ 'àdù àmbe dhu ùndò dǒ nyí nǐ pbàkrístò tí nyí nyí'ì nyádù ì'ì idzi mùtso nà dhu-okú dò rò ale-nyí rádù iwu. ¹⁷ Obhó tí, idzi dhu ònzi ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà, ndi dhu rádù ì'ì, Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu tí dhu ní idzi dhu nyú, ròsè nzéere dhu ka kònzì dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu dònà.

Krístò ɔnyù idzi òrù-akpà ǒ kóró dhu-tsí dǒ dhu

¹⁸ Krístò nyú náabà àpbè atdí-gùna tí indrù anzi nzérenga-okú dò rò. Ka ní'ì obhónángatále. Ní kǎvè nzéere ale-okú dò rò, ndíní ndi ndabhù tí nyí nyòwù ùvò Kàgàwà-tí'ò. Ka kahò ka, ròvè ngbòna ònà rò, pbéù Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí adù ípirǒnga àbhu kà tò tdítò. ¹⁹ Nírò ní ndi kǎdù àrà dhu òvò ɔve-bvù ka kúsò ró ì notù ùvèvè ale tò* .

²⁰ I ale ní'ì kákǎ angyinà rò ì nuvo ìnzì 'ìri Kàgàwà-tsù dhu ale, yà Kàgàwà andù fiyó dhu-dzi Nuwà rǐ ádrùngbǎ bàtò-íyà-ba nóbholo ònà kàsùmì ǒ. Ní, ngúfe ale kèlè, kà-tì ní àrù ale náatsù ndi bàtò-íyà-ba ò, 'àdù ùgu idha rǐ tsèya òtdì dhu ǒ rò* .

²¹ Wò ndi kàsùmì ǒ ndi nanzì dhu rǐtèna ní bàtizò tò ǒfò, yà kòmbí arí nyígù fùkú nzérenga ǒ rò ǒfò. Ndi bàtizò-tì ní nzi ale-ngbò rò andrita nú'ò ka kí idha nǐ dhu, pbéù ka ní ale àbhù ka kí Kàgàwà tò idzi ale-afí na dhu. Ndirò, Kàgàwà rádù nyígu ndi bàtizò-otù ǒ, Yèsù Krístò ingbè ndi ɔve-bvù rò dhu-okú dò rò. ²² Kùpò wà òrù-akpà ò, ndirò kǎràdi ádrùngbǎnga tó

* **3:12** 3.12 Zàb 34.13-17 * **3:19** 3.19 Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní Yèsù rarà Ídzi Màkùrà nùndò ɔve-bvù. Ndirò ngùkpáká ale-tsí arírèna ní kà rarà pbìndà mùlèmà tò dhu òvò ànyì. * **3:20** 3.20 ɔpt 6.1-7.24

ngari ò Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. Ndirò kǒnyù idzi màlàyíkǎ mà, òrè-akpà ò arí'ì ádrùngbǎnga mà, ádrùngbǎnga tó obi mànà nà dhu-tsi dǒ.

4

Krístò ná'ù ale náabáya dhòdhóhóngà tó ípírǒnga fíyó àpè dzidǒ dhu (Rom 6.6-13; Èfe 4.17-24)

¹ Krístò náabà àpè ngbǒna ònǎ rò. Nírò nyí mà átò nyí nyàkǎ nyùdhě nyí mběyi nyí nyábàna àpè-dzi t'òndùta tó. Obhó tí, ngbǒna ònǎ rò rí àpè-dzi nóndù ale rìtèna dhu ní ndi ròzè ndùbhà nzérenga t'ónzita. ² Ní kòmbí, yà ònzikù ndi nùbhà ndíní nyí nyoko tí yà adzi dǒ ònǎ kàsùmì ò, nyí nyàkǎ nzá nyòkò tdítǒ yà nyí nyádù atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyándà dǒ. Pbéttù, nyí nyàkǎ nyòkò àdhàdhì Kàgàwà-afí ózè dhu bhěyi. ³ Obhó tí, angyinǎ rò nyí nyádà ábhǒ idho nyú nyóngò dhu ònzì àdhàdhì inzà Kàgàwà ná'ù ale náaróznina dhu bhěyi. Nyí nyávu nyóngò òko mùnyòni tó ófò mà, nzére dhu-atdyú t'óhota mà, iwa t'órita mà, ònyù ònyù nyí nyí wúgùwúgù dhu mà, iwa òmvù nyí nyí bhélébhélé dhu mà, sànamù ùlě nyí nyí dhu mànà dhu tó ófò ò. ⁴ Pbéttù kòmbí, idho rǎrà kǒkò inzà Kàgàwà ná'ù ale ùkò rǒ ùkò tí, ìnzí nyí nyí nyùngbò atdíkpá ì mànà tdítǒ ì nzére dhu t'ónzita ò rò. Ndirò, abádhí rǒwu dhu ùnò rǒ ùnò tí nyí nǐ. ⁵ Kǒkò ì ale náaweya ì anzi dhu ìtírò Kàgàwà-ònzì. Ndi Kàgàwà ròdona ní ùvǎvè ale mà ípírò rò rí'ì ale mànà-ànyǎ nítǒ ndi ndí dhu. ⁶ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ka kùno Ídzi Màkùrù ùvǎvè ale tó átò*. Ìmbá dhu rí'ì abádhí ùvè kóró ale-ànyá ka kitǒ rǒngò ùve dhu-okú dò rò dhu màtí, ní abádhí rí ípírǒnga àbà àbà dhòdhóhóngànà Ìlǎ Alafí-otù ò Kàgàwà arí'ì nà dhu bhěyi.

Kàgàwà arí dhèdhèrò perè-tidò ùbhò indrù tó kóró ale tó ídzìnga nabhù tí dhu

(Luk 21.34-36; Rom 12.5-11; Gàl 6.10)

⁷ Kóró dhu-tsù rí ndòdì ònǎ kàsùmì nínù wà ndi. Ní ndi dhu-okú dò rò nyí nyàkǎ ndí'ì dhu-ònga t'óvòta núní ale tí. Ndirò nyí nyàkǎ nyòkò nyìkpókù nà, ndíní nyàmbè tí nyítsò dǒ. ⁸ Ndirò ròsè kóró dhu dònǎ, nyí nyàkǎ nyòzè nyí atdídǒ nzínziku ò, àzè náarí ábhǒ nzérenga-dǒnga nófù nìdhunì. ⁹ Nyí nyàkǎ nyòwù nyàkò rǒ nzínziku ò, ìnzí nyí nyónu nyí nǐ rórò. ¹⁰ Nzínziku ò ìngbàtí ìli ndi ale mà nákǎ ndònzì kasu yà pbindà ídzìnga-otù ò Kàgàwà ábhù foná perè nǐ, ndíní kóró ale tó ídzìnga nabhù tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nádù ì'ì mběyi arí kasu ònzì foyá Kàgàwà úbho ábhǒ dhèdhèrò perè-tidò nǐ kasutále. ¹¹ Ote òvo ka kí indrù tó nǐ perè nà rí'ì ale, nákǎ ndòvò indrù tó ní Kàgàwà bhà òte. Ndirò indrù tó ka kí kasu ònzì nǐ perè nà rí'ì ale, nákǎ ndònzì ka yà Kàgàwà ábhù fìndà obi nǐ, ndíní indrù ilè tí Kàgàwà-òvò kóró dhu ò Yèsù Krístò-nyatsi. Ilèta nákǎ kabhù kà tó tí, ndirò kǎrì'ì ádrùngbǎnga tó obi nà dhòdhóhóngà nà. Àmìnà.

Àpè àbà arí Krístò-okú dò rò ale nòonziya hirò dhu

(Màt 5.10-12; Kas 5.41; 14.22; 2Tè 1.4-12)

¹² Adódu, yà atdídǒ ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nzá idho rùko nyí yà ododu àpè tó umvútá rí nyàbà rò. Nyí nyàkǎ nzá nyòzè ndi dhu rí'ì olo

* 4.6 Èvǎvè ale tí ka kírèna irò ní, kǎkǎ iwà ì'ì ìri Ídzi Màkùrù rórò ùvè ale.

tí fùkù. ¹³ Pbéù, idhèku àkã ndìka ndì Krìstò mànà nyí nyúngbò nyí kàbhà àpè-otù ò dhu-okú dò rò. Ní, kàbhà ádrùngbànga tó awáwù rí ndìtè kóró ale tò nínganí, idhèku níkaya ndì atdíð nyú ròsè. ¹⁴ Nyí nyàkã nyòzù nyí hirò nónzì ale tí yà indrù rí dhu ùnò nyí ní Krìstò-okú dò rò rò. Obhó tí, ndi dhu rítèna dhu ní Kàgàwà bhà Hìlã-Alafí, yà ádrùngbànga tó awáwù nà arí'í ale rarí àdi nyukutsi. ¹⁵ Nzínziku ò atdí ale mà nákã nzá ndàbà àpè abvo òkye ndì ndarí dhu-okú dò rò, ogbo ònzi ndì ndarí dhu-okú dò rò, nzére dhu ònzi ndì ndarí dhu-okú dò rò, ndirò ngãtsi ní, ngùkpà ale tó dhu ò ndì ndarí ndìtsù dhu-okú dò rò. ¹⁶ Pbéù, ndi ale apé àpè àbà màkrìstò tí ndì ndí'í dhu-okú dò rò, nákã nzá nyìna riwà. Pbéù kàkã ndilè Kàgàwà, Krìstò-òvò rí'í dòná nídhunì.

¹⁷ Kàgàwà rí indrù-ànyà itdì ònà kàsuni nínù wà ndì. Ndirò kà rí ndi anya t'ítàta nópè àlè'í pbindà ale nyú rò rò. Ní dhu apé ì'í àlè-rò rò ndi anya t'ítàta rí ndòpè dhu tí, ní yà ì núvò inzi 'à'ù Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù ale-rò dhu ròlo ìngbà dhu bhéyi? ¹⁸ Hìlã Andítá rí dhu òvò ndàti:

«Dhu apé ì'í obhónángatále nyú náarógù ádrùngbà àpè ò ndì ndùdà rórò dhu tí,
ní nzérengatále, yà inzá Kàgàwà ná'ù ale-rò dhu nóloya ìngbà dhu bhéyi?»

¹⁹ Nírò, yà àpè àbà arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ì arí dhu-okú dò rò ale, nákã 'ùbho ì Kàgàwà yà ì nanzì ale tò ídzi dhu ònzi ì í rórò. Ndi Kàgàwà ní yà ndì ndùnò dhu ìfù arí ale.

5

Kànìsà ò pbàkürù mà kóró ngùkpà pbàkrìstò mànà tò Péterù rí sedzà àbhù dhu

(Kas 20.28; Èfè 6.10,18; 1Tè 5.6-8; 1Ti 3.1-7; Yàk 4.6,10)

¹ Ma mí dhu òvò kàkã nzínziku ò rí'í kànìsà ò pbàkürù tò mati: ima mà átò ma rari mùkürù-akpà. Ima ní Krìstò bhà àpè tò ngàmì, ndirò ròsè wòrí dòná, mà mí'iya inè ngari nà átò wò rírá ádrùngbànga tó awáwù ò.

² Ní nyí pbàkürù tíró, nyí nyàkã nyòdò wò Kàgàwà àbhù fukú pbindà ale mbéyi, àdhàdhì tàrà t'úndatátale náarí pbindà tàrà tò màhò òdò dhu bhéyi. Nyí nyàkã nyònzì ka ídzi afikú na, Kàgàwà nózè ka dhu bhéyi. Nyí nyàkã nzá nyònzì ndi kasu onyéngá nyí nyabá tí ònà, pbéù nyí nyàkã nyònzì ka nyí nyúbho nyí ndi kasu t'ónzita tò dhu-okú dò rò. ³ Nyí nyàkã nzá nyònyù idzi obi nà kòkò ì Kàgàwà àbhù fukú ale dõ, pbéù nyí nyàkã nyí'í idzi òfò tí abádhí tò. ⁴ Nírò ní ndi nyí nyabáya ádrùngbànga tó awáwù tò mùkákú, yà inzi findá aya rádù iku, Ádrùngbà Ùndataba Yèsù Krìstò rírá nínganí.

⁵ Nyí mà átò indrù-owú tíró, nyí nyàkã nyífu kòrí pbàkürù. Nyí'í abádhí mànà kóró, nyí nyàkã nyòkò yorowà nà nzínziku ò. Obhó tí, Hìlã Andítá náarátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'ídzí arí itírò ale nà, pbéù kàradè pbindà ídzinga itè yorowà nà aróko ale tò*.» ⁶ Nírò, nyí nyàkã nyòkò yorowà nà Kàgàwà, yà ádrùngbànga tó obi nà arí'í ale-ònzì, ndíní kádùya

* 5:5 5.5 Mbà 3.34

tí nyǎdzi orú àkáká kàsùmì ǒ. ⁷ Nyǎ nyàkǎ nyǎbhù kóró fùkú mùhetù kà-fó, Àbadhi rǐ'ì inè nyǒdo ndì ndí ró nídhunǎ.

⁸ Nyǎ nyàkǎ nyǎ'ì afiýa òtò rádù ale tí, nyǎdù nga àndà mběyi. Obhó tí, fùkú òmvù Pfoṃvo rǐ'ì inè ngbòku òrì ndì ndí ró, ndámbe òndru dǒ òhònà ndì ndarana ndà'à ale òme rí àrì bhěyi. ⁹ Ní, nyǎ nyàkǎ nyǒdì pfoṃku kònzǎ, nyǎkò pòtsó fùkú a'uta ǒ. Nyǎ nyùnì wà dhu kóró ngari ònǎ yà adzi ǒ, Yèsù ná'ù òdhíku rarí wòrì àpbè-tidò nábà átò. ¹⁰ Nyǎ nyǎ àpbè àbà àbà àké kàsùmì tí. Pbéù, Kàgàwà yà kóró ídzinga-tidò íbho arí indrù tò ale, núnzì nyǎ ndínǎ nyǎ nyabá tí ngari pòndà dhòdhóhóngà nà arádi ádrùngbǎngà tó awáwù ò, Krístò mànà nyǎ nyúngbò nyǎ dhu-otù ǒ. Ndi àpbè àbà nyǎ nyǎ ònǎ kàsùmì ǒ, kà rǐ nyǎbhù nyǎ'ì àkáká ale tí, ndàdù fùkú a'uta nábhu ròtsi obi. Ndirò kà rǐ nyǎbhù nyòtsi obi, ndàdù nyǎbhù nyǎkò pòtsó inzǎ ùkúnga rǐvi rórò. ¹¹ Àbadhi ní ndi ádrùngbǎngà tó obi nà àkà ndí'ì dhòdhóhóngà nà ale. Àmìnà.

Bhàruwà rǐku ònǎ rò ovita
(1Tè 5.23-28)

¹² Ma màbhù rǎndí yà ídò bhàruwǎ-ngba fùkú ní Sílà*. Ma mǎrì àbadhi òzù adòdu yà ífuta nà àkǎ ale nyú tí. Ma màndí ka ndínǎ nyǎ nabhù tí nyòtsi obi afíku ònǎ rò, nyǎdù dhu ùni Kàgàwà bhà ídzinga nyú rǎrǐ ndi wò nyǎ nyàpbǎ nyǎ rònǎ.

¹³ Bàbeli† tó kigò ǒ arí'ì Kànìsà, yà Kàgàwà ópì fǐndà àdhàdhì ndì ndapè nyǎ átò dhu bhěyi, nóvi nyǎ. Ndirò Mǎrkò, pòbàńngba a'uta ǒ, nóvi nyǎ‡. ¹⁴ Àtse nyàtse nyǎ nzínziku ǒ àzè tó dhèdhe nyú nà atdí àba bhà ale bhěyi. Ndirò nyǎ Krístò bhà ale tírò kóró, Kàgàwà àkà ndàbhù nyǎ nyòkò màrùngà ǒ.

* 5:12 5.12 Pbarómá t'ávàna ǒ, ka kí Sílà nánzi átò Sílivanú tí (Kas 15.22,27,40; 1Tè 1.1; 2Tè 1.1).

† 5:13 5.13 Bàbeli tí Péterù ípbè író ní Romà tó kigò. ‡ 5:13 5.13 Mǎrkò ní yà Kàgàwà bhà ídzi Mǎkùrù nandí ífo ale nzínzi ǒ atdí ale.

Péterù andí ɔyɔ rí kisě nǐ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Simoni Péterù, Yèsù Krístò bhà kasutále ndirò kàbhà uvitatále (1.1). Kándí ka azà kumi dóná imbò nà ato mà azà kumi dóná àrùgyètdí nà ato mà nà nzínzi ǒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ.

Péterù andí ndi ɔyɔ rí kisě pbindà bhàruwà kóró pbàkrístò tò, ndíni abádhí irè tí yà fíyò ndi ndúdhè dhu (1.12).

Kàžè dhu ní abádhí rùgyè ì tìtò tó màlímó mà nà abádhí tó nzère mùtso mà nà (2.1-22).

Bhàruwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà rǐ indrǔ ùnzi dhu mà ì ale àkǎ ò'ò a'uta ǒ dhu mà nà dhu (1.3-15).
- Kàgàwà bhà Ɔte rǒ dhu àkǎ kapbǎ ale-afí dhu (1.16-21).
- Ìnzá dhu àkǎ kirí tìtò tó màlímó rǔdhena dhu dhu (2.1-22).
- Ìngò Ádrùngbǎle Yèsù níngoya dhu (3.1-18).

Péterù rǐ indrǔ nóvì dhu

¹ Yàrí bhàruwà nandí fùkù ní ima Simiyoni Péterù. Ima ní Yèsù Krístò bhà kasutále, ndirò ima ní kàbhà uvitatále. Nyí nyá'ù Yèsù Krístò àdhàdhì mà má'ù ka átò dhu bhèyi. Ndi a'uta rǐ'ì ábhǒ ídzinga nyú nà fùkù, àdhàdhì kà rǐ'ì ábhǒ ídzinga nà fàkà átò dhu bhèyi. Yèsù Krístò ábhù àlè rǐ'ì ndi a'uta nà, obhónángatále tí ndi ndí'ì dhu-okú dò rò. Àbadhi ní Kàgàwà ndirò ka ní àlè tó Ɔgàba. ² Ní, Kàgàwà àkǎ ndàso nyí ndàdè nyábhù nyòkò màrùngà ǒ atdíǒ, ndi mà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mà nà nyí nyúni atdíǒ dhu-otù ǒ.

Kàgàwà rǐ indrǔ ùnzi dhu mà a'uta ǒ dhu àkǎ k'ò'ò dhu mà nà dhu

(Yùw 17.2-3; 2Tì 3.16; Tit 2.11-14; Fil 1.9-11; 3.8-14; Èbr 6.11-12; 1Pé 1.10-12)

³ Kàgàwà tó pbindà ádrùngbǎnga tó ɔbi nǐ, Ádrùngbǎle Yèsù íbhò kóró dhu-tsi yà àlè kí atdyúya òho àlè tò, ndíni àlè koko tí Kàgàwà-rǒ àlè kàpǎ àlè-afí rǒrò. Obhò tí, kàbhù àlè'ì àlè rǎni ndi Kàgàwà, yà àlè nunzi ndíni àlè kabá tí pbindà ádrùngbǎnga tó awáwù mà pbindà ídzinga mà nà ale.

⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà íbhò yà ndi ndakò fíndá làkǎ ɔrú odziya nà ádròdrǒ dhu àlè tò. Ndi làkǎ nyí nyábà nídhunǐ, nyí nyí'ì inè nyòtsè yà adzi ǒ nzère dhu-atdyú òho nyí nyí dhu-tsù rò, nyádù yà Kàgàwà bhà ale tí rí nyìtè ǒfò nódyì.

⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nyònzì ɔbi nyìsè fùkù a'uta dǒ dhu ní ídzinga t'ónzita. Ídzinga t'ónzita dǒ, nyí nyàkǎ nyìsè dhu ní Kàgàwà ùnǐ nyí nyí mbèyi nyú dhu. ⁶ Kàgàwà ùnǐ nyí nyí mbèyi nyú dhu dǒ, nyí nyàkǎ nyìsè dhu ní ìnzǐ nyí nyí nyítsù akye atdí dhu ò dhu. Ìnzǐ nyí nyí nyítsù akye atdí dhu ò dhu dǒ, nyí nyàkǎ nyìsè dhu ní dhu-dzi t'òndùta. Dhu-dzi t'òndùta dǒ nyí nyàkǎ nyìsè ní Kàgàwà ózè dhu ònzì nyí nyí dhu. ⁷ Kàgàwà ózè dhu ònzì nyí nyí dhu dǒ nyí nyàkǎ nyìsè dhu ní atdí àba bhà ale bhèyi nyí nyí nyòzè dhu. Ndirò, atdí àba bhà ale bhèyi

nyí nyí nyòzè dhu dǒ, nyí nyàkǎ nyíšè dhu ní kóró ale òzè nyí nyí dhu. ⁸ Obhó tí, nyí nyapé ì'ì kòrì mǔtsɔ ná abhɔ nyú, ní nyí nyónzina kasu rǎdù ábhǒ itse nyú nódhì, nyǎdù àmbe àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò nùni dǒ mbèyi nyú. ⁹ Pbéù, ìmbá arí'ì kǒkò mǔtsɔ-tidò ná ale ní ndùmùndùmú, yà inzí rǎdù inga àla ale. Ndi ale ònǎ rò, iwà ndì ndú'ò ndì ndilá yà angyí ì'ì p̀bìndà nzérénga ǒ rò dhu nádzo wà. ¹⁰ Ní ndi dhu-okú dǒ rò àbanǎnzó, àdhàdhì yà Kàgàwà óvò nyí, ndàdù nyúnzi dhu bhèyi, nyí nyàkǎ nyónzi òbi atdíðò ndíni nyí nyoko tí àkáká ale tí wò ndi otu ǒ. Nyí nyapé kòrì dhu ònzi, ní nyí nyí nzí àdù nyǎwà akekpa mǎtí nzére dhu ǒ. ¹¹ Obhó tí, ndi dhu bhèyi nyí nyónzi dhu rò ní ndi nyí nyádù rusà àbà atdíðò, nyòtsù ní àlě tó Ádrùngbǎle, Ɔgùba Yèsù Krístò bhà dhòdhódhóngà tó Idzi ǒ.

¹² Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, ma mǎdi mongò àmbe ì dhu isè dǒ fùkù bilínganà, iwà mǎtí nyí nyúni ì dhu, nyádù iko pòtsó yà nyí nyábà obhóngà ǒ rórò. ¹³ Ní, ma mǎla dhu mbèyi nyú marà fùkù irèta nángbe rǒ, misè ì dhu fùkù yà àdì ma mǎdi nyìkpódu ná ònǎ kàsùmi ǒ. ¹⁴ Obhó tí, ma mǎni wà dhu, ma mǒvè ònǎ idhò rindù wà ndi, àdhàdhì àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò itè ka kpangba idù dhu bhèyi. ¹⁵ Ní, ma mí òbi ònzi atdíðò mìtè nyí nyóngo ì dhu irè bilínganà iwà ma mǒvè rórò mǎtí ònǎ otu fùkù.

Kàgàwà bhà Ɔte rǒ dhu àkǎ kapbǎ ale-afí dhu

¹⁶ Obhó tí, yà mǎ mǒvò àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò iraya ádrùngbǎnga tó òbi ná dhu tó màkùrù fùkù rò, mǎ mǒvò nzá ka yà indrù itso tító tó imbe tó. Pbéù, mǎ mǎla wà kàbhà ádrùngbǎnga tó òbi nyìkpóka nyú nǎ. ¹⁷ Obhó tí, kǎbà ifata mǎ, ádrùngbǎnga tó awáwù mǎnà Abanà Kàgàwà-fó, yà ndi ádrùngbǎnga tó òbi ná arí'ì Kàgàwà-tù nùri ndì nanganí. Ndi ale-tù ati: «Yàrí ní Idhùdu, atdíðò ma mǒzè ale. Kǎrí nyìkpódu nǒfò dhu ònzi*.» ¹⁸ Mǎ'ì nyú mǎ-tírò, mǎ mìri wòrì ale-tù òrù-akpa ǒ rò rírà ró, yà atdíkpà mǎ mí'ì kà mǎnà ìlǎ p̀bìrì dǒ rò.

¹⁹ Ndirò, mǎ má'ù wà yà p̀banábí nùunɔ angyangyi ɔte atdíðò. Ní nyí, nyí nyónzi dhu mbèyi nyǎpǎ afiku ndi ɔte rǒ. Wò ndi abádhí avò dhu rí'ì àdhàdhì tarà bhèyi, yà ínò ǒ rǎdù inga àwù, rǎrà àhu inga rùbho dhu ǒ, rǎdù àrà àhu kútsingá nga tó alalí† rí afiku-ònga átɔye ònǎ kàsùmi ǒ. ²⁰ Nyí nyàkǎ nyúni angyí kórò dhu tò dhu ní, p̀banábí avò indrù tò angyangyi ìlǎ Andítá ǒ rí'ì dhu, ní abádhí ravò nzá rǎhu dòya ǒ rò itírò. ²¹ Obhó tí, ì p̀banábí avò indrù tò dhu náahù nzá indrù ǒ rò. Pbéù, Kàgàwà bhà ìlǎ Alafí ní ndi abádhí àbhù ongónà ròvò Kàgàwà itè fíyò dhu indrù tò.

2

Inzá dhu àkǎ kírì tító tó màlímó rùdhena dhu dhu (Kas 20.29-30; 2Tí 3.1-9; Yud 3-16; Upf 2.14,15)

¹ Angyí, tító tó p̀banábí nùunya ì P̀bàisràyéli nzinzi ǒ. Ní ndi dhu bhèyi tí, tító tó màlímó nùunyàya ì ùnyà nzínziku ǒ átò. I ale nítsuya tító tó nzére dhu t'údheta-tidò ná nzínziku ǒ inzà nyí nyèni rórò, 'àdù yà ì nùwà Ádrùngbǎle Yèsù nyú mà nódhò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí nùdhaya

* 1:17 1.17 Ìsa 42.1; Mát 17.5; Mrk 9.7; Luk 9.35 † 1:19 1.19 Ɔzt 24.17; Luk 1.78; Upf 2.18; 22.16

Kàgàwà rĩ tsèya òtdì kòmbómbí dhu ìtírò dòya. ² Ábhò ale núunguya abádhí-owù fíyó nzéere m̀tsò ǒ. Ndirò abádhí-okú d̀ò r̀ò, ka kowuya dhu ùnò r̀ò nzéere Kàgàwà bhà obhóná otu nĩ. ³ Ndirò, atdíđò ì í ongyéngá-atdyú nóho 'abà dhu-okú d̀ò r̀ò, abádhí nóowuya nyùtra r̀ò ìtsò ì ìtsò títò tó ɔte nĩ. P̀bétù r̀òpè ndì m̀hàngú ò r̀ò, Kàgàwà rĩ abádhí-ànyà ìtdì, ndàdè abádhí-tse òtdì òná idho rĩ ì fkyèrò.

⁴ Obhó tí, Kàgàwà náabà nzà izu kàkà nzérenga nanzì màlàyíkà d̀ò màtí*. P̀bétù, kàwà abádhí ìnzì aráve dhòdhòdhóna nà kàzu ò. Kàrì abádhí òdo atdíđò ùtì mbù ìnǒ-yà-ba ǒ, iwà ka kusó àdrà-mbì d̀ò r̀òrò, r̀òngò àmbe ànyàya ìtdì ndì ndaraya òná idho òdò d̀ò. ⁵ Kàgàwà náabà nzà izu yà angyinà r̀ò nzérenga nanzì yà adzi ǒ ale d̀ò màtí átò. P̀bétù, yà ndì ndàbhù idha r̀òtù, ràwìllì nzéere ale tó yàrì adzi òná kàsùmì ǒ, kàdò Nwà mà ngbò àr̀ùbhè ngùkpà ale mànà. Ndi Nwà ní'ì yà obhónánaga tó Ídzi Màkùrù nunónà ale*. ⁶ Ndirò Kàgàwà náatdì Sòdòmò mà Gòmòrà nà tó kigò ǒ ale-ànyà, ndòtdì tsèya kàzu ní*. Kànzì ndi dhu ndínì í'ì tí atdí òfò tí kórò ale yà adzi ǒ arì nzérenga ònzi tò. ⁷ P̀bétù kigù obhónángatále, Loti, yà atdíđò akó kòkò nzéere ale tó nzéere m̀tsò-okú d̀ò r̀ò ale. ⁸ Obhó tí, wò ndì obhónángatále nóongónà àdì ì nzéere ale nzínzì ǒ, ndàmbe abádhí r̀ònzina nzéere dhu àndà d̀ò, ndàdè àmbe abádhí r̀ònzina nzéere dhu ìrì d̀ò bilínganà. Ní ndì dhu ongónà àdè kà-afí ìnza atdíđò. ⁹ Ní wò dhu rítèna dhu ní, Ádr̀ungbàle Kàgàwà r̀àr̀ì ìnè ndìgù yà ndì ndòzè dhu ònzi arì ale umvútà ǒ r̀ò. P̀bétù, kà r̀ì ìnè ndòdò nzéere dhu ònzi arì ale, ndínì ndì ndabhùya tí ràbà àp̀bè yà adzi ǒ ale-ànyà ìtdì ndì ndí òná idho ǒ. ¹⁰ Ndirò, k̀tìdìya ànyàya atdíđò ròsè ale ní kàkà ngbòya rĩ atdyúya òho nzéere dhu ǒ tí aróko, 'àdè àmbe Kàgàwà bhà ádr̀ungbànga gàyà ònzi d̀ò ale.

Kòkò ì títò tó màlímó ní 'ìdzi arì ìtírò ale, 'òyò arì ale, ndirò ìnzì arì ɔdo ònzi ádr̀ungbànga tó awáwù nà arì'ì òr̀ù-akpà ǒ ípír̀óna nà dhu-tsí ní ì í dhu ùnò nzéere r̀ò ale. ¹¹ Yà abádhí nyú núdà ɔbì nĩ, 'àdè ì'ì ádr̀ungbànga tó ɔbì nà màlàyíkà mà náarì nzì abádhí òbhù, 'àmbe dhu ùnò d̀ò nĩ nzéere Ádr̀ungbàle-ònzì. ¹² Í títò tó màlímó arì dhu ònzi ádhàdhì ìrì ǒ ìzà arì dhu ònzi ìmbà ìrètà nà dhu bhèyi, 'àmbe dhu ùnò d̀ò ìnzà ì ùnì dhu ní màtí. Írì ǒ ìzà núpè ka karì ràtsi àzembè ì álána àdà ò, kadù òkyènà. Ní ndì dhu bhèyi tí, ì títò tó màlímó-tse nóotdìya ndì tsèkè fíyó nzérenga nyú-okú d̀ò r̀ò ì ìrì ǒ ìzà bhèyi. ¹³ Kàgàwà abhùya abádhí ràbà àp̀bè ádhàdhì abádhí arì ngùkpà ale àbhù ràbà àp̀bè foyá dhu bhèyi. Abádhí-idhè náarì ndìkà ìkà tí yà ngbòya ònà r̀ò ì í atdyúna òho nzéere dhu ònzi ì í adyi-panga r̀ò. M̀hèndù ǒ nyí nyí'ì atdíkpà abádhí mànà r̀ò, abádhí-idhè arì ndìkà ìkà tí nyùtra ì ì r̀ò. Ní m̀hèndù ǒ abádhí r̀ì'ì dhu náaràdè ìnze ìnzè tí r̀ùkú, ndì dhu ràdù nyiku àbhù r̀ìwè. ¹⁴ Abádhí-nyìkpò arònena ale ní m̀nyòndì ònzi ì í nà vèbhále kèlè, ndirò abádhí náarì nzì 'ìngyè nzérenga t'ònzita nĩ. Abádhí náarì kàkà ìvívì a'uta nà ale nídha r̀òtsù nzérenga t'ònzita ò. Abádhí àbhù ongyéngá òne ì í dhu ràtdù afiya atdíđò. Í ale ní iwà Kàgàwà òfù ale! ¹⁵ Abádhí úbhà obhónaga tó otu, 'àdè òwu ìgi Bàlamà, Bèorì* t'ídhùnà núubhì òná otu ǒ. Ndi Bàlamà azè dhu ní ndòngyè malì nzéere dhu ònzi ndì ndí dhu-òtù ǒ. ¹⁶ Ní Kàgàwà arù kà d̀ò ndì kàbhà

* 2:4 2.4 ɔpt 6.1-2; Yud 6
22.4-35

* 2:5 2.5 ɔpt 6.1-7.24

* 2:6 2.6 ɔpt 19.24-29

* 2:15 2.15 ɔzt

nzérenge-okú dò rò: kábhè kayinò, yà inzì aróte iză nyú ròtè indrù bhéyi kà tò, risò wò kà rāpāna ndònzì inzà nga nòfò dhu.

¹⁷ Kòkò ì tìtò tó màlímó rí'ì àdhàdhì yà ìmbă idha arí'ì òyà idha-bhu bhéyi. Abádhí rí'ì àdhàdhì yà àpúpú rōpilina àp̀b̀u bhéyi. Kàgàwà òbhòlò wà ngari abádhí tò atdíđó ùtì mbù ìnò ò. ¹⁸ Abádhí arí 'ìdzí 'àmbe ìmbă t̄ya nà òte òvò đđ ìndrù tò òrú t̄ya nyú nà. Ndi dhu bhéyi ní ndi, abádhí arí yà iwà ì nútù nzére dhu ònzi arí ale r̄ò rò ale nídha t̄ya ò, ndíní ì nadù tí t̄dítd̄ó 'àmbe yà ngb̄oya r̄ì atdyúya òho nzére dhu ònzi đđ. ¹⁹ Abádhí arí lākà òkò ngăkpà ale tò 'àti, ì ale rāròko d̄òyà ìt̄irò, tàmànyà pbání ì nyú ìt̄irò ní indrù àbh̄ù arí r̄inza ì dhu tò ìno r̄órò. Obhó tí, atdí dhu náapè indrù àgye, ní ndi ale ní wò ndi ndi nágýè dhu bhà ìno. ²⁰ Obhó tí, atdídhénà ale núbhà wà yà adzi ò nzére dhu t'ònzita, Yèsù Krístò ì ùní f̄iyó Ádr̀ngb̀ale tí ndirò Ɔg̀ba tí dhu-òtù ò. P̀b̀ètù, abádhí apè 'àdù ì nzére dhu ò t̄dítd̄ó, ì dhu ràdè 'àgyè, ní abádhí tò òfò ràdè ì'ì nzére nyú ròsè angyi abádhí arí'ì nà òfò d̄nă. ²¹ Abádhí ùní wà obhónánga tò otu, p̀b̀ètù abádhí adù yà f̄iyó ka kavò Kàgàwà bhà ìlilá Ɔyátá núbhà ìnzì 'ifu. Ní ndi dhu bhéyi kí'ina rò, dhu akána ìnzì abádhí r̀eni ndi obhónánga tò otu. ²² Wò ndi abádhí tò òfò náko wà ndi kākà mb̀ayi ò ka kòvò dhu nà kpangba. Ì mb̀ayi r̀at̄ina: «Ìt̄sè nádu wà ndi, ndònyè yà ndi ndàdyo ònà rò dhu t̄dítd̄ó*.» Ndirò: «Ɔwà ndi nù'ò mb̀eyi adù-iyà-ba nángbò wà ndi t̄dítd̄ó, ndàmbe ndàhà đđ òtdo ò.»

3

Ìngo Ádr̀ngb̀ale Yèsù n̄ingoya dhu

(Ìsa 51.6; 65.17; M̄at 24.37-38; Luk 21.34-36; 1Tè 5.1-10; 2Tè 1.7-10; Yud 17-19; Upf 20.11; 21.1)

¹ Yà atdíđó ma mòzè nyí rò òdhídù, yàrí ní oyo rí kisè bhàr̀wà yà ma màndí f̀ük̀è. Kòkò oyo ma màndí f̀ük̀è bhàr̀wà ò, ma mòzè misè f̀ük̀è dhu ní iwà nyí nỳuni dhu, ndíní nyí nabhè tí nyirè ì dhu t̄dítd̄ó àkākà dhu bhéyi. ² Ma mòzè nyirè yà angyangyi ìlilá p̀b̀anábí n̄un̄o òte mà, Ádr̀ngb̀ale, Ɔg̀ba Yèsù Krístò bhà Ɔyátá, yà kàbhà uvitatále núudhè f̀ük̀è mànà. ³ Ròsè kóró dhu d̄nă, nyí nyākă nỳuni dhu ní, kàrí idho, yà yà adzi ò dhu-tsè r̄ì ndàpà ndòdì ndi òyà ò r̄í'ì ale rārì af̄iya òzè dhu bhéyi tí ì nózè 'òkò ale. Abádhí n̄oowuna nyũgbò r̄ò, ⁴ 'àmbe àt̄inà đđ: «Yèsù akò lākà ndàti, ingo ndi rārì ingo! Ní kòmbí kà r̄í'ì ngboró? Obhó tí, ròpè ndi yà àlè t'áb̀h̀una n̄un̄v̄ena rò*, kóró dhu náarí'ì ìnè àdhàdhì yà Kàgàwà abhòlòna yà adzi rò ì ì'ì dhu bhéyi tí!» ⁵ Wò dhu ùno ì ì rò, abádhí ònă rò arana àdzo r̄ò dhu ní: m̀h̀àngú ò rò, Kàgàwà rabhòlò òr̀ù-akpà mà yà adzi mànà òt̄èna n̄i, ndirò kà rabhòlò yà adzi ràhu idha ò rò, ndàdù adzi-kpa mà-ònga n̄undò idha mànà. ⁶ Ndirò ndi òte-òbì n̄i tí, yà angyi ì'ì adzi n̄inza ní òtòtù, r̀up̀lì ndi idha*. ⁷ Ní, wò ndi òte-òbì n̄i tí, Kàgàwà ùlì wà yà kòmbí r̄í'ì òr̀ù-akpà mà adzi mànà tsèna tí, ndíní ndi ndub̄iya tí kàz̄u ò. Kàrí abádhí òdo wò ndi indr̀-ànyà ndi ndun̄oya, ndàdù nzérenge-at̄e-t̄sè òtdì ònà idho tò.

* 2:22 2.22 Mbà 26.11 * 3:4 3.4 Ábhò ale r̄ir̄ena dhu ní, «Àlè t'áb̀h̀una» tí ka kátina irò ale rārì kākà wemberè tí Yèsù Krístò na'ù ale. * 3:6 3.6 Ɔpt 1.6-9; 7.11-23

8 Pbéù, yà atdíđó ma mózè nyí rò odhídù, atdí dhu rí'ì inè yà inzà àkà ndàdzo ùkunà rò. Ndi dhu ní: Ádrùngbàle Kàgàwà-nyìkpó ǒ, atdí idho rí'ì àdhàdhì atdí lufù atò bhèyi, ndirò atdí lufù atò rí'ì àdhàdhì atdí idho bhèyi*. 9 Ádrùngbàle nádzo nzà yà ndì ndakò p̀bìndà làkà nábhù ndì ndí rākà dhu rò rò, àdhàdhì yà atdídhená ale náarírèna dhu bhèyi. Obhò tí, kàrí dzìkù òndù, inzà ndì ndózè atdí ale mà ràwí, p̀bétù ndì ndózè kóró ale rùgèrè ì 'èbhà fíyó nzérenga nídhuní.

10 Ádrùngbàle bhà idho nísiya àdhàdhì ogbotále rírà òná idho náarí ìsì inzà ka kùni rórò dhu bhèyi. Ndi nínganí, òrù-akpà náawíya giritina rava rórò. Ndirò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí, yà inga àwù arí òrù-akpà-nyí-rò dhu-tsí, nídhoya ì kóró kàzù-fó. Yà adzi, òná arí'ì kóró dhu-tsí màná núuwíya kóró átò. 11 Nírò, wò dhu bhèyi kóró dhu nínzaya ì rò, nyí nyākà nyòkò ìlilá ǒfò ǒ Kàgàwà-nyìkpó ǒ, nyádù afìkù àpba kòzè dhu ònzi nyí nyí dhu rò. 12 Nyí nyākà nyòkò ndi dhu bhèyi yà Kàgàwà bhà idho òdò nyí nyí atdyúku nyú nà rākà tsakàtsakà òná kàsùmì ǒ. Ndi idho ǒ, Kàgàwà ubíya òrù-akpà kàzù nì, yà òrù-akpà-nyí rò arí inga àwù dhu ràdù 'ìdhò ndi kàzù bhà igbétá nì. 13 Àdhàdhì yà Kàgàwà akò làkà-bvù rò, àlè kòdona dhu ní òrù-akpà-òwútá mà, adzi-òwútá màná rúvò dhu. Ndi òrù-akpà-òwútá mà adzi-òwútá màná ǒ róko ale rǒngò ònzìnà dhu ní obhónánga tó dhu kèlè.

14 Yà atdíđó ma mózè nyí rò odhídù, wò ndi idho òdò nyí nyí ònaná, nyí nyākà nyòkò màrùngà ǒ Kàgàwà nà. Nyí nyākà nyònzì obi nyòkò ìlè nyí nyílà kà-nyìkpó ǒ rórò, ndirò ìmbà nzére dhu tí ka kádù òzàná atdí dhu mà rí'ì nyukutsi rórò. 15 Nyí nyākà nyùni dhu ní, yà àlè tó Ádrùngbàle ràdì ìnzì ndàmbe ingo dǒ dhu rārì ndi otu nùbhà fùkù ndínì nyí nyugù tí. Ndi dhu rí'ì àdhàdhì yà àlè t'ádòná ndirò àlè t'òdhìnà Pòlò àndí fùkù yà Kàgàwà àbhù fìndà dhu-ònga t'òvòta tó irèta-bvù rò dhu bhèyi. 16 Kóró p̀bìndà bhàruwà ùndí ndì ndí rò, kàrí òte ì dhu dǒ. P̀bétù ì bhàruwà ò, ngùkpà dhu rí ale-dò àlè dhu náarí'ì obi tí. Ní kākà inzà nga núni, ndirò ìnzì 'adù ò'ò afíya òná rò ale, náarádù ì dhu-tì ùlè àvaya dò, àdhàdhì ì arí Hìlá Andítá ò ngùkpà dhu-tì ùlè dhu bhèyi. Wò dhu bhèyi ì ì dhu ònzi rò, abádhí arí 'inzà ìtírò.

17 Nírò nyí, yà atdíđó ma mózè nyí rò odhídù, kòní ma mòvò wà dhu angangyi fùkù. Ní nyí nyākà nyòdò nyí mbèyi, akye nyí nyowuna kòkò nzére ale tó nzérenga àbhù rùwí nyí, ìnzì nyádù ìko pòtsò fùkù a'uta ǒ nì. 18 P̀bétù nyí nyākà nyámbe ò'ò dǒ ìdzìnga ǒ, ndirò àlè tó Ádrùngbàle, ǒgùba Yèsù Krìstò ùnì nyí nyí mbèyi nyú dhu màná dhu ǒ. Ilèta àkà àlè ràbhù kà tò rǒpè ndì kòmbí, ndirò dhòdhòdhónganà! Àmìnà.

* 3:8 3.8 Zàb 90.4

Yüwani andí wemberè tí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tó bhàrùwà yà Yèsù bhà uvitatále Yüwani núundí ìbhù bhàrùwà nzínzi ò. Kúndí abádhí mbèmbè àrègyètdí kumì ato nùdà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò. Kándí yà òvòna arí'ì dòná Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù mà átò. Ndirò ka kirè nga ka randí ndi Ufòta tó bhùkù.

Yà wemberè tó bhàrùwà nòfò ndi Kàgàwà bhà Ɔte ùno ka kí indrù tó dhu nà. Yüwani náandí ka Áziyá-Ngba tó pbirì, yà Tùrùkiyà tí ka karí àtina kòmbí ò pbàkrístò tó. I pbàkrístò níri nzá ì nzínziyà ò ndi màkùrù àlè dòya tí dhu dō. Ní atdídhéná ale núuvò fíyò kànisa ò rò 'òwù. Ngùkpà ale náadù òngò títò tó màlímó tí, 'àmbe pbàkrístò àbhù dō tsiya ràva ì nzínziyà ò. I màlímó nòowúnà 'ùvo rò ìnzí 'à'ù Yèsù Krístò angò indrù tí dhu. Ndirò, abádhí nòowúnà 'ùvo rò ìnzí 'òzè ka Kàgàwà t'Ídhùnà tí (2.22; 4.2-3; 5.10). Abádhí náagò nzérenгатále tí ì í'ì dhu (1.8; 3.7-10), ìnzí 'àdù àzè nítè fíyò nzínziyà ò (2.9-11; 3.14-15; 4.20-21).

Yüwani azè ndòvò ìbhù dhu pbìndà bhàrùwà ò: kàzè ndàbhù pbàkrístò mà nzínzi ò rí'ì Kàgàwà Àba mànà ìrita ràbà òbi. Ndirò kàzè pbàkrístò nzínzi ò rí'ì tsí ràbà ka átò. Kàzè átò dhu ní, ndàbhù sedzà pbàkrístò tó ròkò yà Yèsù Krístò ndàtírò nyú nala, 'àdù kà rùnona dhu nyú níri ale rùdhèna fíyò dhu ìfù ì í ró tí.

Bhàrùwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Bhàrùwà-dòkpa (1.4).
- Awáwù mà ìndè mànà (1.5–2.29).
- Kàgàwà bhà inzo mà p̄òmvo Sitanì bhà-tsí mànà nzínzi-ònga nùtu dhu (3.1-24).
- Obhóná pbànábí mà títò tó pbànábí mànà (4.1-6).
- Indrù àkà 'ozè ì òzè tí nzínziyà ò, Kàgàwà òzè ì atdídò nídhuní (4.7-21).
- Mùlè mà tó a'uta (5.1-21).

Ípirònga tó Ɔte

(Yüw 1.1-14; 1Yü 5.11-13)

¹ Ma mí yà dhu náandí fùkù, Ípirònga tó Ɔte-okú dò rò. Ndi Ɔte ní'ì inè kórò dhu-tsí rí 'òpè rò. Ndi Ɔte mà mìri ngùkpà òdhídu uvitatále mànà, màdù àlanà nyìkpòka nyú ní. Ndirò mà mandà ka, màdù ngbóna ùlù otsúka nyú ní. ² Obhò tí, ndi Ípirònga náavi ndi indrù tó, màdù àlanà. Ní ndi dhu-okú dò rò, mà ní ndi dhu tó ngàmbi, ndirò mà mí dhòdhòdhóna tó Ípirònga, yà Àba Kàgàwà-tí'ò ì'ì òvo fùkù. Ndi Ípirònga ní ndi yà ndi nitè fàkà. ³ Ní wò mà mala, màdù ìrìnà dhu òvo mà mí átò fùkù, ndíní àlè kungbò tí àlè atdíkpá nyí mànà. Wò ndi àlè tó ungbòta rí àlè àbhù àlè rí'ì atdíkpá Àba Kàgàwà mà Idhùnà Yèsù Krístò mànà. ⁴ Ní, mà mí wò dhu andí fùkù ndíní àlè tó dhèdhe náaká tí bhùnà ò.

Kàgàwà ní Awáwù dhu

(Zàb 32.1-5; Mbà 28.13; Èfe 5.8-14; Tit 2.14)

⁵ Kani ya Yesu Kristo-tsu ma miri dhu. Ndi dhu ni ndi ya ma mowona fuku. Kati: «Kagawa ni awawu. Ni ino ar'i mbã akekpã matã kã-nyutsi.»

⁶ Ale kapẽ atina iwã ale rungbo ale Kagawa manã, ale radu i'i inẽ ino o ale kubhi ro, ni ale ni titotale, ndirõ ale konzina dhu ni nzi obhonga. ⁷ Pbetu, ale kapẽ ambe ubhi do awawu o, adhadhi Kagawa narã awawu o aradi ale dhu bheyi, ni ale kungbo wa ale ale nzinzi o. Ndirõ ndi Kagawa t'Idhuna, Yesu-azu nu'o wa ale korõ ale to nzerega o ro, ale rila Kagawa-nyikpo o.

⁸ Ale kapẽ atina imba ale rari'i nzerega na, ni ale kutra wa ale alẽtiro, ndirõ obhonga ri'i mbã ale-nyutsi. ⁹ Ale kapẽ ale to nzerega owo kpanga Kagawa-onzi, ni ka radu ale to nzerega nubã, ndadu ale u'o ale rila nyikponã o. Obho ti, abadhi ni ya ndi ndunõ dhu nifu arã ale, ndirõ ka ni Obhonangatale. ¹⁰ Ale kapẽ atina inzã ale ronzi nzerega, ni ale kozu wa Kagawa titõ-ba ti, ndirõ kabha ote ri'i imba ale-afi o.

2

Yesu ni ndi ale do arã ndugye avuka dhu (Yuw 13.34-35; 14.21-24; 15.12-14)

¹ Pbaninzõ, ma mandi ya dhu fuku inzi nyi nyonzi ti nzerega. Pbetu, atdi ale ma naape nzerega onzi, ni ale ki'i inẽ ale do ri ndugye avuka na, Aka Kagawa-ti'o. Ndi ale ni Yesu Kristo, Obhonangatale. ² Ndirõ, abadhi abhu ndi nditiro, ndõvẽ perẽ ti, ndini Kagawa ubã ti ale to nzerega. Kãvẽ nzã ale to nzerega-okũ do ro ti, pbetu kãvẽ ya adzi o korõ ale to nzerega-okũ do ro atõ.

³ Ale kapẽ Kagawa bhã Hyatã nifu, ni ale kuni wa Kagawa. ⁴ Atdi ale naape atina: «Iwa ma muni Kagawa», pbetu inzi ndadu kabha Hyatã nifu, ni ndi ale ni titõ-ba. Ndirõ obhonga ri'i mbã kã-nyutsi. ⁵ Pbetu, Kagawa bhã ote nõdo arã mbeyi affina o ale ni ndi Kagawa nõzẽ akãkã dhu bheyi ale. Wõri ni ndi ale kãdu Kagawa manã ale kungbo ale dhu ñi ronã dhu. ⁶ Ndi ale naape atina iwã ale rungbo i Kagawa na, ni ndi ale akã ndubhi ya Yesu ubhi dhu bheyi.

Hyatã owuta (Mat 6.24; Rom 12.2; Yak 4.4)

⁷ Ohdũ, ya atdidõ ma mõe nyi ro, ya ma mandina fuku uyatã ni nzi uyatã-owuta. Pbetu, ma mandina fuku dhu ni uyatã-ayã. Ka ni ya donakpa o ro nyi nyabã, ndirõ ya iwã nyi nyiri Kagawa bhã ote. ⁸ Ngãsi otu o, ya ma mandina uyatã ri'i adhadhi uyatã-owuta bheyi. Ndi uyatã to obhonga nãvi ndi Yesu Kristo-nyutsi, ndirõ nyakutsi matã atõ. Obho ti, kombi inõ ri'i uda ndi nduda ro, awawu nyu radu nõvẽ ndawu nga. ⁹ Atdi ale naape ndati awawu o ndi ndi'i dhu ti, pbetu ndadu i'i inẽ odhina ndi ndõndrõ ro, ni ndi ale ri'i inẽ inõ o kombi matã. ¹⁰ Odhina nõzẽ ale ri'i awawu o, ndirõ indru abhu ri rõtõsõ nzerega o dhu ri'i imba kã-nyutsi. ¹¹ Pbetu, odhina nõndrõ ale ri'i inõ o. Kãrubhi inõ o, ndirõ kuni nzã adha matã ndi ndara dhu, inõ iti kã-nyinga dhu-okũ do ro. ¹² Pbaninzõ, ma mi dhu andi fuku, Kagawa ubã wa fuku nzerega Yesu-ovõ-okũ do ro nidhuni. ¹³ Abadũ, ma mi dhu andi fuku, iwã nyi nyuni ya inẽ i'i donakpa o ro korõ dhu-tsi ri'õpẽ ro ale dhu-okũ do ro. Zadhã, ma mi dhu andi fuku, iwã nyi nyonzi wõ Nzere-ale-akpa lemã nidhuni.

14 Pbanĩnzó, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyùni Àba Kàgàwà dhu-okú dò rò. Abádù, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyùni yà inè í'ì dóna-kpa ò rò kóró dhu rí 'òpè rò ale dhu-okú dò rò. Zàdhà, ma mí dhu àndí fùkù, òbi nà nyí nyí'ì dhu-okú dò rò: Kàgàwà bhà òte rí'ì afiku ò, nyàdù NzéÉÉ-ale-akpà lèmə nónzì. 15 Nírò, àpé nyòzè yà adzi, ndirò àpé nyòzè kà ò rí'ì dhu-tsí. Ndi ale náapè yà adzi òzè, ní ndi ale nózè nzá Àba Kàgàwà. 16 Obhó tí, yà adzi ò rí'ì kóró dhu-tsí núvò nzá Àba Kàgàwà bhà rò, pbètù í dhu-tsí núvò yà adzi ò rò. Í dhu-tsí ní, ale-ngbò òzè dhu-atdyú òho ka kí atdíð dhu, àlã ka kála dhu-atdyú òho ka kí kabà dhu, ndirò ongyéngá-okú dò rò ka kí ale òyò dhu. 17 Yà adzi mà, òná kóró dhu-tsí yà indrù arí atdyúya òho màna rēda ùda. Pbètù, Kàgàwà ózè dhu ònzi arí ale náaradí dhòdhóhonganà.

Nyòdò nyí Krístò bhà òmvù rǎ rò

(Yüw 1.12-13; 16.13-15; Róm 8.14-19; 1Yü 4.1-6; 5.18)

18 Pbanĩnzó, yà adzi ò dhu-tsu rí ndòdì òná idho nindù wà ndi. Nyí nyiri wà dhu, Krístò bhà òmvù rǎr'ì ìrà ndi ndirà ró. Ní kòni Krístò bhà òmvù núnnya wà ì abho nyé kòmbí. Ní àlè kàni wà dhu, kàri idho rǎr'ì yà adzi ò dhu-tsu nyú rí ndòdì òyá idho. 19 Kòkò ì ale núvò àlè nzínzi ò rò tí, pbètù abádhí ní'ì nzí àlè t'ódhina nyú. Obhó tí, abádhí ní'iyana gukyè àlè t'ódhina nyú tí, ní abádhí ókòyana atdíkpá àlè màna. Abádhí ùbhà àlè, ndiní dhu nitè tí kpangba inzi rǎr'ì ì àlè nzínzi ò ale.

20 Pbètù nyí, nyí nyábà wà Krístò ábhu fùkù Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí. Ní nyí kóró, nyí nyùni wà obhónga. 21 Ma màndí nzá dhu fùkù inzá nyí nyùni obhónga dhu-okú dò rò. Pbètù ma màndí dhu fùkù, iwà nyí nyùni obhónga dhu-okú dò rò. Ndirò nyí nyùni wà dhu, inzi títò tó atdí dhu mà rǎràdù àhu obhónga ò rò.

22 Títò-ba ní àdhi? Títò-ba ní yà Yèsù àgò arí ndàtì inzi ní Krístò tí ale. Kòni ndi ale ní ndi Krístò bhà òmvù. Kǎrí Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù màna nágò. 23 Obhó tí, Kàgàwà t'Ídhùnà nása rí ingbatí ìli ndi ale mà, nása wà Àba Kàgàwà átò. Ndirò, ndi Kàgàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, ná'ù wà Àba Kàgàwà átò.

24 Nírò, yà dóna-kpa ò rò nyí nyiri òte náká ndàdì afiku ò. Wò ndi dóna-kpa ò rò nyí nyiri òte náapè àdì afiku ò, ní nyí átò nyí nyòko òko Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù màna ò. 25 Ndirò, kàni àlè tó Krístò akò làkà: ndi làkà ní dhòdhóhonganà tó ípìrõnga.

26 Ma màndí wò dhu fùkù kòkò nyí nózè 'ùtrá ale-okú dò rò. 27 Pbètù nyí, yà Krístò irá nyí nì Hlǎ-Alafí rí'ì inè ùkù. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyí'ì mbá ùdhè tí ka kí dhu ùdhè fùkù dhu-atdyú nà. Obhó tí, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí arí kóró dhu ùdhè fùkù. Ní wò kǎrúdhèna fùkù dhu ní obhó dhu, inzi ní títò. Ní, dhu àkà nyòkò Krístò màna nyí nyúngbò nyí rórò, àdhàdhì Hlǎ-Alafí núdhe ka fùkù dhu bhèyi.

28 Ní kòmbí pbanĩnzó, dhu àkà nyòkò Krístò màna nyí nyúngbò nyí rórò, ndiní Kà ritsi ingo nínnganí, àlè kí'iya tí mánzi nà, ndirò inzi àlè-nyí adùya tí iwu Kònzì-tsu ò. 29 Nyí nyapè dhu ùni Krístò rǎr'ì obhónangátále, ní nyí nyákà nyùni dhu ní, obhónanga ònzi arí ingbatí ìli ndi ale mà ní rǎr'ì Kàgàwà bhà ingba.

3

Kàgàwà bhà inzo

¹ Igýò! Nyàndà pé ingbà dhu bvùtí àzè nǐ màtí Àba Kàgàwà náazè àlè dhu. Kàrì àlè ànzi pbìndà inzo tí. Ní àlè ní obhó tí, kà bhà inzo. Wò dhu-okú dò rò, yàrì adzi núnì nzá àlè, inzà kùni Kàgàwà nídhunǐ. ² Ɔdhídù, yà atdidò ma mózè nyí rò, kòmbí àlè ní Kàgàwà bhà inzo. Ndirò olunà rò àlè kí'ya tí dhu nápè nzá ndávì kpangba. Pbéttù, àlè kùni dhu ní, Krístò rítsi ingo nínganǐ, àlè kuliya àlè kà bhèyi, àlè kalaya ka yà ka nyú arí'ì dhu bhèyi nídhunǐ. ³ Ní, Krístò ndì ndalaya dhu nà'ù ale, náká ndù'ò ndì nditírò ndilá Kàgàwà-nyìkpó ǒ, àdhàdhì Krístò ìlǎ kà-nyìkpó ǒ dhu bhèyi.

⁴ Ìndrú nàapè nzérénga ònzi, ní ndi ale nífu nzá Kàgàwà bhà Hyátá. Obhó tí, nzérénga ní ìnzì ka kí Kàgàwà bhà Hyátá nífú dhu. ⁵ Ní nyí nyùnì wà dhu, Yèsù Krístò rira ndíni ndì ndu'ò tí ìndrú tó nzérénga. Ndirò, kà-nyutsì nzérénga rí'ì mbǎ akèkpá màtí. ⁶ Yèsù ò rádi ingbatí ìli ndì ale mà, náarì nzi nzérénga ònzi. Pbéttù ingbatí ìli ndì ale mà nàapè àmbe nzérénga ònzi dǒ, ní ndi dhu itè dhu ní, ndi ale rála nzá Yèsù, ndirò kà rúnì nzá ka.

⁷ Pbanǐnzó, àpè nyàbhù atdí ale mà rùtrǎ nyí. Obhónánga ònzi arí ale ní ndi nyí tírò obhónángatále, àdhàdhì Yèsù Krístò ní obhónángatále dhu bhèyi. ⁸ Nzérénga ònzi arí ale ní Pfòmvo bhà ale, ndi Pfòmvo nàapè ndònzì nzérénga dóna-kpa ò rò kórò dhu-tsí rí 'òpè ònà kàsuni ǒ dhu-okú dò rò. Ní Kàgàwà t'Ídhùnà níra ndíni ndì ndugolo tí pfòmvo bhà kasu.

⁹ Ingbatí ìli ndì ale mà Kàgàwà bhà ingba tí rí'ì, ní rí nzi nzérénga ònzi, Kàgàwà bhà ɔte rí'ì kà-afí ò itse bhèyi nídhunǐ. Ndirò, ndi ale rí nzi àdù àmbe nzérénga ònzi dǒ, Kàgàwà bhà ingba tí ndì ndí'ì nídhunǐ. ¹⁰ Yà dhu bhèyi ní ndi ka kádù Kàgàwà bhà inzo mà Pfòmvo bhà inzo mànà núnì: ìngbatí ìli ndì ale mà, ìnzì arí obhónánga ònzi, ndirò ngàtsi nǐ inzà ɔdhìnà nózè, ní nzi Kàgàwà bhà ingba.

*Dhu àkǎ ìndrú ròzè ì nínziya ǒ dhu
(Yùw 15.12-21; 1Yù 4.7-8,16-21)*

¹¹ Obhó tí, kòní yà dóna-kpa ò rò nyí nyíri ɔte: dhu àkǎ àlè ròzè àlè àlè nínzi ǒ. ¹² Dhu àkǎ nzá àlè rònzì dhu Kàyinà bhèyi, ka ní'ì Nzére-ale-akpá bhà ale, ndirò kǎhò adónà. Ádhu kǎhò ka okúna dò rò? Kǎhò ka okúna dò rò dhu ní, kǎbhà kasu ní'ì nzére, pbéttù kà t'ádónà bhà tsí ràdù ì'ì mbèyi.

¹³ Adódù, àpè nyàbhù idho rùko nyí yà adzi ǒ ale rí nyòndrò rò. ¹⁴ Àlè nyú àlè kùni wà dhu iwà àlè rùvò ɔve ò rò, àlè rùdà ípiróngà ò, àlè t'ádóna àlè kózè nídhunǐ. Obhó tí, inzà ɔdhìna nózè ale nádi àdi ɔve ǒ. ¹⁵ Adónà nòndrò ìngbatí ìli ndì ale mà ní abvo ɔkye arí ale. Ndirò nyí nyùnì wà dhu, abvo ɔkye arí ìngbatí ìli ndì ale mà, ní ràrì'ì mbǎ dhòdhóngà tó ípiróngà nà nyunatsi. ¹⁶ Yàrì ní ndi àlè kùni àzè rónà otu: Yèsù Krístò adzi pbìndà ípiróngà àlè-okú dò rò. Ní àlè mà átò, àlè kàkǎ àlè ràdzi àlè tó ípiróngà àlè t'ádóna-okú dò rò. ¹⁷ Ingbatí ìli ndì ale mà nàapè ì'ì yà adzi ǒ ongyéngá nà, ndàdù adónà nála mùhetù ǒ rí'ì ró, pbéttù ndàdù ɔtsùna ùtsì ìnzì ndònzì ndi ɔdhìnà dzànà, ní ndi ale ràdù àtìnà ingbà dhu bhèyi, iwà ndì ròzè Kàgàwà? ¹⁸ Pbanǐnzó, àpè kí'ì àzè nà àlè-òtè ǒ tí, ndirò àlè-idà dǒ tí. Pbéttù, àlè kàkǎ àlè rìtè àzè àlè kàsù ǒ, ndirò obhóngà dǒ.

Kàgàwà-nyutsì ka kóko dhu núnì ka kádù róná dhu

¹⁹ Wò dhu-otù ǒ ní ndi, àlě kádù obhóngatále tí àlě kí'ì dhu núni, ndirò àlě-afí ràdù ndòpè Kàgàwà-ònzí. ²⁰ Obhó tí, àlě-afí apé àlě òbhù, ní àlě kùni wà dhu Kàgàwà bhà Ádrùngbànga ròsè wà àlě-afí tó ádrùngbànga dòná, ndirò kà rùni wà kóró dhu. ²¹ Ǫdhídù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, inzí àlě-afí náapè àlě òbhù, ní àlě kí mbá àdù ì'ì ǒdò nà Kàgàwà-ònzí. ²² Ndirò, ìngbàtí ìli ndi dhu mà kà-fó àlě kònzí, nába àlě kádù àbà, kàbhà uyátá àlě kífá, àlě ràdù kà-nyìkpó nòfò dhu ònzí dhu-okú dò rò. ²³ Ndirò, kàní kàbhà uyátá: Dhu àkà àlě rà'ù kà t'Ídhùnà Yèsù Krístò-òvò, àlě ràdù àlě ǒzè àlě nzinzi ǒ, àdhàdhì ndi Krístò núyá ka àlě tó dhu bhèyi. ²⁴ Kàgàwà bhà Uyátá nífù rí ale ní rí'ì Kàgàwà-nyutsi, ndirò Kàgàwà rí'ì ndi ale-nyutsi átò. Ndirò, kàní àlě kádù Kàgàwà rí'ì àlě-nyutsi dhu ùni róná dhu: kìbho p̀bìndà Ǽlìl-Àlafí àlě tó.

4

Kàgàwà bhà Alafí mà Krístò bhà òmvù bhà ale-afí mànà nùni ka kádù róná dhu

(Tòr 13.1-4; Yüw 2.18-25; 2Yü 7-11)

¹ Ǫdhídù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, nyí nyàkà nzá nyá'ù Kàgàwà bhà Alafí rí'ì nyunatsi dhu tí rí ndàti ìngbàtí ìli ndi ale mà rùnona dhu. P̀bétù, dhu àkà pé nyàndà i ale rùnona dhu-ònga mbèyi, ndíni nyí nyuni tí inè Kàgàwà bhà Alafí rí'ì abádhí-nyutsi dhu. Obhó tí, títò tó p̀banábí núnnya wà ì ibi nyú yà adzi ǒ. ² Ní, kàní nyí nyádù Kàgàwà bhà Ǽlìl-Àlafí nùni róná dhu: ìngbàtí ìli ndi ale yà kpangba rí dhu òvò, ndàti Yèsù Krístò rírá yà adzi ǒ ale-ngbò tó ófò ǒ, ní Kàgàwà bhà Alafí rí nyunatsi ale. ³ Ìngbàtí ìli ndi ale mà yà inzà Yèsù nùni, rí'ì mbá Kàgàwà bhà Alafí nà nyunatsi, p̀bétù kà-nyutsi rí'ì ní Krístò bhà òmvù bhà ale-afí. Nyí nyirí dhu Krístò bhà òmvù ràrì ìrà. Ní kòní, kòmbí kìrà wà àhù yà adzi dò.

⁴ P̀banínzó, nyí ní Kàgàwà bhà ale, ndirò nyí nyónzì wà títò tó p̀banábí lèmà. Obhó tí, nyukutsi rí'ì Kàgàwà bhà Alafí bhà ádrùngbànga tó ǒbi nòsè wà yà adzi ǒ rí'ì Krístò bhà òmvù bhà ádrùngbànga tó ǒbi dòná. ⁵ Títò tó p̀banábí ní yà adzi ǒ ale. Abádhí náaróte yà adzi ǒ ale bhèyi, yà adzi ǒ ale ràdù tsùyá dhu ìrì. ⁶ P̀bétù àlě nyú, àlě ní Kàgàwà bhà ale. Ní, iwà Kàgàwà nùni ale rí àlě-tsù dhu ìrì ìrì. Ndirò, inzí ní Kàgàwà bhà ale rí nzi àlě-tsù dhu ìrì. Wò dhu rò ní ndi, àlě kádù obhónnga tó Alafí mà, títò tó ale-afí mànà nùni ní.

Kàgàwà itè p̀bìndà àzè indrù tó tí dhu

(Yüw 3.16-17; Ròm 5.5-8; 1Yü 3.11-24)

⁷ Ǫdhídù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, kòzè àlě àlě nzinzi ǒ, àzè ní Kàgàwà bhà dhu nídhuní. Ndirò, ìngbàtí ìli ndi ale mà, yà indrù nòzè ní Kàgàwà bhà ingba, ndirò kùni wà Kàgàwà. ⁸ Inzá indrù nòzè ale nùni nzá Kàgàwà, Kàgàwà ní àzètále nídhuní. ⁹ Kàní Kàgàwà nùtè p̀bìndà àzè àlě tó tí dhu: kívi atdí tí arí'ì Idhùnà rírá yà adzi ǒ, ndíni àlě kabá tí ìpirónnga otùna ǒ. ¹⁰ Yàrí ní ndi àzè tí ka kátina dhu: ìnzí ní àlě'ì ndi àlě kazè Kàgàwà wemberè tí, p̀bétù, ka ní ndi àlě nazè. Kívi Idhùnà rírá òvè perè tí àlě-okú dò rò, ndíni ndi ndubà tí àlě tó nzérenga otùna ǒ.

¹¹ Ǫdhídù yà atdíǒ ma mózè nyí rò, dhu apé ì'ì wò dhu bhèyi Kàgàwà náazè àlě dhu tí, ní dhu àkà àlě ròzè àlě átò àlě nzinzi ǒ. ¹² Atdí ale

mà nápè nzá Kågàwà-nyìkpa àlǎ. Pbéù, àlě kapé àlě òzè àlě nzínzi ò, ní Kågàwà rǐ'ì inè àlě-nyutsi, ndirò àlě Kòzè nǐ àzè návi wà ndì àkǎkǎ dhu bhèyi àlě-nyutsi.

¹³ Kànǐ àlě kádù Kågàwà-nyutsi àlě kòkò dhu, ndirò Kågàwà rǐ'ì àlě-nyutsi dhu núnì róná dhu: Kìbhò pbìndà Hìlǎ-Alafí àlě tò. ¹⁴ Ndirò àlě nyú àlě kála wà dhu, àlě ràdù ì'ì fìndá ngàmì tí: Àba Kågàwà ìvi Idhùnà rìrà yà adzi ò ale tò ǒgùba tí. ¹⁵ Ndi ale apé Yèsù ǎnǐ Kågàwà t'Ídhùnà ní, ní Kågàwà rǐ'ì inè ndi ale-nyutsi, ndirò ndi ale rǐ'ì inè Kågàwà-nyutsi. ¹⁶ Ndirò, àlě nyú àlě kùnì wà, ndirò àlě kà'ù wà Kågàwà òzè àlě dhu. Kågàwà ní àzètále. Àzè nà arǐ'ì ale rǐ'ì Kågàwà-nyutsi, ndirò Kågàwà rǐ'ì ndi ale-nyutsi. ¹⁷ Kågàwà àlě kóze atdíðò dhu itè rí dhu ní, Kågàwà rǐ ìndrù-ànyá itdì nǐnganì, àlě kí'ya ìmbá odo nà, àlě tò ípìrǒnga yà adzi ò nófò ndi Yèsù ì'ì nà yà adzi dǒ ípìrǒnga nà nídhunì. ¹⁸ Àzè nà ale ò odo arǐ'ì ìmbá. Ndirò, àkǎkǎ àzè náarí odo ito ale-afí ò rò. Obhó tí, anya òdo rí dóná ka kotdì tí ale, náarí odo ònzi. Ndirò, odo ònzi rí ale-afí ò àzè nápè nzá àkǎ bhùnà ò. ¹⁹ Ní, àlě nyú àlě kí'ì àzè nà Kågàwà náazè àlě'ì wemberè tí dhu-okú dǒ rò. ²⁰ Atdí ale mà náapè àtina: «Ma mǒzè Kågàwà», ndàdù adónà nóndrò, ní ndi ale ní tìtò-ba. Obhó tí, inzà yà nyìkpóna nyú ò ndi ndálàna adónà nózè ale rǐ nzi àdù yà inzǐ ndi ndálàna Kågàwà nózè. ²¹ Ndirò, yàrí ní ndi Krístò ubhà àlě tò uyátá: «Kågàwà nózè ale náká wà ndòzè adónà átò.»

5

A'uta ní ndi yà adzi lè mà ònzi ka kádù òná otu (Yüw 1.29-34; 3.36; 20.31; 2Yü 5-6)

¹ Ìngbàtí ìli ndi ale mà, Yèsù nà'ù Krístò tí, ní Kågàwà bhà ingba. Ndirò, ìngbàtí ìli ndi ale mà, inzo t'ábanà nózè, nózè wà kà bhà inzo átò. ² Kànǐ àlě kádù Kågàwà bhà inzo àlě kóze dhu núnì róná dhu. I dhu ní: Kågàwà òzè àlě kí dhu mà, Kàbhà Uyátá nífù àlě kí dhu mà. ³ Obhó tí, kànǐ Kågàwà ka kóze dhu itè rí dhu. Ndi dhu ní: Kàbhà Uyátá ifù ka kí dhu. Ndirò, i Kàbhà Uyátá rǐ'ì mbá itù, ⁴ Kågàwà bhà inzo kóró nónzi wà yà adzi lè mà dhu-okú dǒ rò. Ndirò, kànǐ àlě kádù yà adzi lè mà nónzi òná otu. Ndi otu ní àlě tò a'uta. ⁵ Adhi pbá ale yà adzi lè mà nónzi rádù? Ndi ale ní Yèsù ná'ù Kågàwà t'Ídhùnà tí ale kèlě.

Yèsù Krístò itè rí Kågàwà t'Ídhùnà tí dhu

⁶ Yèsù Krístò ní ndi idha mà azu mà nà nà ira ale. Kíra nzá idha-vǐ kèlě nà, pbéù kíra idha nà azu mà nà. Kågàwà bhà Hìlǎ-Alafí ní ndi dhu tò ngàmì, ndi Hìlǎ-Alafí ní obhóna dhu-okú dǒ rò. ⁷ Yèsù itè rí Kågàwà t'Ídhùnà tí dhu rǐ'ì ìbhù. I dhu ní: ⁸ Kågàwà bhà Hìlǎ-Alafí mà, idha mà, azu mà nà. Ní, kóró i dhu rǐ atdí dhu kèlě núnò.

⁹ Ìndrù òkò fìndá ngàmì tí atdí dhu ná'ù àlě karí a'ù tí. Pbéù, Kågàwà rǎdi atdí dhu tò ngàmì tí dhu rǐ'ì òbi nà atdíðò. Obhó tí, kànǐ Kågàwà núnò dhu. Ndi dhu ní Idhùnà-okú dǒ rò kúnò dhu. ¹⁰ Ndi Kågàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, núnì wà Kågàwà ǎno dhu obhó dhu tí afina ò. Pbéù, inzà ka ná'ù ale nábhu wà Kågàwà rǒngò tìtò-ba tí, inzà ká'ù Kågàwà ǎno Idhùnà-okú dǒ rò dhu nídhunì. ¹¹ Ndirò, yàrí ní ndi Kågàwà rǐ'ì fìndá ngàmì tí dhu: Kìbho dhòdhòhóna tò ípìrǒnga àlě tò, ndirò àlě kábà ndi

ípirõnga kà t'Ídhùnà-otù ǒ. ¹² Kàgàwà t'Ídhùnà nà rí'ì afína ò ale, nába wà ípirõnga. Ndirò, ìmbà rí'ì Kà nà afína ò ale, ní rí'ì mbà ípirõnga nà.

Dhòdhóhóngà tó ípirõnga

(Mrk 11.24; Yüw 15.7; 1Yü 3.6-9)

¹³ Nyí, yà Kàgàwà t'Ídhùnà nyí nyá'ù rò, ma màndí yàrí bhàrwà fùkù ndíni nyí nyani tí dhu inè nyí ràr'ì dhòdhóhóngà tó ípirõnga nà.

¹⁴ Ndirò, kàní Kàgàwà-nyutsi àlě kí'ì nà a'uta: àlě kapé dhu ònzi kà-fó Àbadhi-afí nyú nózè dhu bhèyi, ní kà ràdù àlě-tsù dhu níri ìri. ¹⁵ Àlě kùni dhu kà ràr'ì àlě-tsù dhu níri dhu-okú dò rò, àlě kùni wà dhu átò, kà-fó àlě kònzì dhu rò, àlě ràbà wà ndi dhu.

¹⁶ Atdí ale náapé odhìná àlě nzérenga ònzi rí'ì ró, ndi nzérenga ràdù ì'ì ìnzì rí indrù ùnda ǒve ò, ní ndi ale àkà ndìtsò ndi ndi odhìná dǒ. Ní, Kàgàwà ràdù ípirõnga nábhù wò ìnzì rí indrù ùnda ǒve ò nzérenga ònzi rí ale tò. Pbéù, ǒve ìbho rí nzérenga-tidò rí'ì inè, ní ma màti nzá ka rìtsò ale ndi tinàdò ònzi rí ale dǒ. ¹⁷ Nzére ka kónzina kóró dhu ní nzérenga. Pbéù, ìnzì rí indrù ùnda ǒve ò nzérenga rí'ì inè.

¹⁸ Àlě kùni wà dhu, Kàgàwà bhà inzo rarí nzí nzérenga ònzi. Pbéù, Kàgàwà t'Ídhùnà náarí ndi abádhí-ngbò òdò, ìnzì Nzére ale ràdù ngbõya ùpbala. ¹⁹ Àlě kùni wà dhu, àlě ràr'ì Kàgàwà bhà ale, ndirò yà adzi ǒ kóró ngari ní rí'ì Nzére ale bhà obi-tsiná. ²⁰ Pbéù, àlě kùni wà dhu, iwà Kàgàwà t'Ídhùnà rírá, ndàdù inga t'únita níbhò àlě tò, ndíni àlě kuni tí Kàgàwà nyú. Ní, àlě kùngbò wà àlě ndi Kàgàwà nyú nà kà t'Ídhùnà Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndi Yèsù ní Kàgàwà nyú, ndirò Ka ní dhòdhóhóngà tó ípirõnga. ²¹ Nírò pbàninzó, nyòdò nyí mbèyi nyí-tírò sànamù rò rò.

Yüwanì andí ɔyɔ rí kisě nĩ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrɔ̄ dhu tí dhu

ɔyɔ rí kisě nĩ Yüwanì andí bhàruwà nandí ale nitè ndì «mùkürü» tí. Dhu àla ndì kà rārì mbèmbè Yèsù Krístò bhà uvitatále Yüwanì. Pbéù, kòrù ɔvòna òru tí. Ka kirè nga Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürä rò òmvù-okú dò rò kà rarù ka.

Kándí ndì bhàruwà «Kàgàwà óvò tsibhále» tí ka kátina tsibhále tò. Obhó tí, wò dhu ní kànisa-ɔvò t'óruta tó atdí ófò. Kà rí pbàkrístò àkã 'òzè 'òzè tí nzinziya ò dhu òvò abádhí tò. Kòvò dhu átò abádhí tò, ndàti abádhí ràkã 'òkò pòtsò fíyó a'uta ò, 'adù 'òdò mbèyi vurò dhu ùdhè rí Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürä rò rò ale rò rò.

Bhàruwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-3).
- Dhu àkã kokò obhóngà ò dhu, kozè ale òzè tí ale nzinzi ò dhu, kadè titò tó màlímó rùdhèna dhu àsà àsa tí dhu (4-11).
- Bhàruwà riku dónà rò ovita (12-13).

Yüwanì rí indrù nóvi dhu

¹ Ima, Mùkürü-akpà tíró, ma màndí dhu fùkù Iyá, ya Kàgàwà óvò nyí rò, pbùkù inzo ya obhóngà dò ma mózè màna. Inzi ní ima kèlè ndì nyí ma mózè, pbéù, obhóngà nùni ale kóró nózè nyí átò. ² Ma mózè nyí ya àlè-afí ò arí'ì obhóngà-okú dò rò. Ndirò, ndì obhóngà rǝngò àdi àlè-afí ò bilínganà. ³ Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù Krístò màna, nákã 'àsò àlè'ì, 'àbà izu àlè dò, 'adù àlè àbhà àlè ròkò màrùngà ò, obhóngà mà àzè màna ò.

Obhóngà mà àzè màna

(Yüw 13.34-35; 1Yü 2.18-23; 4.1-16; 5.1-3)

⁴ Idhèdu ìka ndì atdíð atdíðhená pbùkù inzo ma mótù obhóngà ò aróko, àdhàdhì ya àlè t'Ábanà Kàgàwà nùnyá ka àlè tò dhu bhèyi rò. ⁵ Nírò íyádù, kòmbí ma mònzi dhu ní àlè ròzè àlè àlè nzinzi ò. Ya ma màndí indù dhu ní nzi Úyátá-ɔwútá. Pbéù, ndì Úyátá ní ya dóna-kpa ò rò àlè kabà. ⁶ Ndirò, kànì àzè tí ka kátina dhu: ndì dhu ní, kubhi Kàgàwà bhà Úyátá nónzi ka dhu bhèyi. Ndirò wò ndì dóna-kpa ò rò nyí nyabà Úyátá ní, nyí ràkã nyòkò àzè ò. ⁷ Obhó tí, utrátá tó ábhò ale nyú nápfòlò wà ì ya adzi ò. Abádhí á'ù nzá dhu, Yèsù Krístò rírá ya adzi ò ale-ngbò tó ófò ò. Wò ndì dhu ònzi arí ale ní utrátába, ndirò ka ní «Krístò bhà òmvù» tí kátina ale. ⁸ Nírò, nyòdò nyí mbèyi nyí nyú tíró, akye nyí nyowuna ya àlè kanzi kasu tó itse níwi ní. Pbéù, nyòdò nyí mbèyi, ndíni nyí nyadüya tí àkákà mùkimbà nába. ⁹ Ndi ale náapé dóna ò dhu nùkè ya Krístò udhè dhu dò, ní Kàgàwà rí'ì mbà ndì ale-afí ò. Pbéù, ndì ale apé Krístò udhè dhu ífù, ní Àba Kàgàwà mà, Idhùnà màna rí'ì inè ndì ale-afí ò. ¹⁰ Atdí ale náapé ìrà àhà tiku ò, ndàdù ngàtsi dhu ya ìnzi rí ndàkò Yèsù údhe fùkù dhu nà nùdhe fùkù, ní nyí nyàkã nzá nyàkò ndì ale fù-dzá, ndirò, nyí nyàkã nzá

nyǐvǔ màlèmbè mà kà-tsǔ. ¹¹ Obhó tí, màlèmbè nivǔ kà-tsǔ ale nádu ì'ì iwà kǎrónzina nzérenga nònzì átò.

Bhàrɔwà rǐku ònà rò ovita

¹² Ma mí'ì fǔkù ma mándǐna ábhǒ dhu nyú ná. Pbéttù, ma mòzè nzá mandǐ ì dhu bhàrɔwà ǒ fǔkù. Nírò, ma mòzè dhu ní, marà àhɔ fǔrǎbvù, madù dhu òvò fǔkù tsùdu-kpò nyú nǐ, ndínǐ àlě-idhè náadu tí ndǐka atdíǒ.

¹³ Yà Kàgàwà óvò awènu bhà inzo * nóvì nyi átò.

* **1:13** 1.13 Awènu bhà inzo tí ka kátina ale ní mbèmbè yàrí bhàrɔwà nandǐ ale ní'ì ònà kànisa ǒ ale.

Yùwanì andí ìbhù rí kisé nǐ bhàruwà Yàrí bhàruwà ǒ ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Ìbhù rí kisé nǐ Yùwanì andí bhàruwà nandí ale nitè ndí «mùkùrù» tí, ọyọ rí kisé bhàruwà ǒ ka kòzè dhu bhěyi. Ndi ale ní kànìsà ùnda arí atdí ale. Dhu àla ndí kà ràrì mbèmbè Yèsù Krístò bhà uvitatále Yùwanì. Pbetù, kòrù ọvòna ọru tí. Ka kirè nga kà rónzì ka Ídzi Mákùrù rǒ òmvù-okú dǒ rò.

Kándí yàrí bhàruwà Gǎyò tí kátina atdí mùkrístò tò. Ka ní'ì kànìsà ùnda arí ale, ndàdù Ídzi Mákùrù t'únọta tò ì nípfo 'òngò ùbhi ùnòna rǒ ale dzùnà ònzì, fiyó kígò ǒ abádhí òwù ùvò rò.

Bhàruwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-2).
- Yùwanì rǐ Gǎyò ìfù ka kí kàsùna-okú dǒ rò dhu (3-8)
- Diyòtrěfè mà Dèmètriyò màna tò mùtsò (9-12).
- Bhàruwà rǐku dòná rò ovita (13-15).

Yùwanì rǐ Gǎyò nóvi dhu (Màt 10.40-42)

¹ Ìma, Mùkùrù-akpa tírò, ma mí dhu àndí indù Gǎyò, inyi ọdhìdu, yà atdí dǒ ma mózè, ndirò obhónka dǒ ma mózè. ² Ọdhìdú, yà atdí dǒ ma mózè nyí rò, dhu àkà kóró pbàkà dhu-tsí rùbhi mběyi. Dhu àkà ngbònwè rí'ì mběyi àdhàdhì nyi nyí'ì mběyi afínà ònǎ rò dhu bhěyi.

Yùwanì rǐ Gǎyò ìfù kàsùna-okú dǒ rò dhu

³ Ọdhèdu ìka ndí atdí dǒ, àlè t'ádóna níwù ùvò iró, 'adù dhu àwè nyunatsi rí'ì obhónka dǒ, ndirò nyi nyarùbhi obhónka ǒ tí dhu dǒ rò. ⁴ Ọdhèdu nika ròsè dhu ní pbàkà inzo rùbhi obhónka ǒ dhu ma mǐrì dhu. ⁵ Yà atdí dǒ ma mózè nyi rò Gǎyò, nyi nyitè a'uta nà nyi nyí'ì dhu kpangba yà àlè t'ódhína pbàkrístò dzùnà nyi nyónzì dhu-otù ǒ, ìmbà í'ì inzà nyi nyúni ale màtí. ⁶ Abádhí íwù fiyó nyi nyitè àzè nóvò kànìsà-ònzì. Ní ma mònzi nyi, nyónzì abádhí dzùnà fiyó abhi ǒ, àdhàdhì Kàgàwà-nyìkpò ọfò rí dhu bhěyi. ⁷ Obhó tí, abádhí ọpè abhi Yèsù Krístò-ọvò-okú dǒ rò, ìnzì ì rónzì atdí dhu mà inzà Kàgàwà núnì ale-fó. ⁸ Nírò àlè nyá, dhu àkà àlè rónzì kòkò àlè t'ádóna-tidò dzùnà, ndíní àlè kí'ì tí iwà àlè kònzì obhónka tò ọtè t'úndọta tò kasu atdíkpá abádhí màna dhu tí.

Diyòtrěfè mà Dèmètriyò màna tò mùtsò (Mbà 22.1; Luk 20.46-47; 1Kò 4.18-21; 1Pé 2.12)

⁹ Ma mándí dhù-ngba kànìsà tò. Pbetù, Diyòtrěfè, yà ndi kànìsà ǒ kóró dhu dǒ ndí nózè ndí'ì ádrùngbàlè tí ale, nádù nzà fiyó ma mùyá dhu à'ù. ¹⁰ Ní, ndi dhu-okú dǒ rò ní ndí, ma màrà àhu nínani, ma mítsi yà kàrónzina nzère dhu nùtè kóró. Kàrí nzère dhu nàwè dòkà ìndrù-ònzì. Ròsè tditdǒ, kàrí ndùvò ìnzì ndàkò abhi ǒ rí'ì ngùkpà pbàkrístò. Ndirò, ì pbàkrístò nózè 'àkò ale-tsù nùtò kàrí ìnzì ràkò abádhí, ndàdù àrà òdinà rǒ kànìsà ǒ rò. ¹¹ Ọdhìdú, yà atdí dǒ ma mózè nyi rò, dhu àkà nzà nyangu

nzéere dhu ònzi arí ale-owù. Pbétù dhu àkǎ nyungu ídzi dhu ònzi arí ale-owù. Ídzi dhu ònzi arí ale ní Kàgàwà bhà ale. Pbétù, nzéere dhu ònzi arí ale núni nzá Kàgàwà.

¹² Dèmètriyò-okú dò rò, kóró ale rǐ ídzi dhu àwě. Ndirò, kàbhà obhóna rǐ kàbhà ídzinga nítè ndítírò. Ndirò mǎ'í mà, mǎ mí kàbhà ídzinga nítè átò. Ndirò nyi nyùni wà dhu, yà ma maráwěna kà dǒ dhu ràrǐ obhó dhu.

Bhàrwà rǐku dóná rò ovita

¹³ Ma mí'í indù ma mándina ábhǒ dhu nyú nà. Pbétù, ma mòzè nzá mandí i dhu bhàrwà ǒ indù. ¹⁴ Nírò, atdyúdu ní mala nyi inzá òtrò idho ǒ, àlě ràdù òte àlě-tsù nyú ǒ. ¹⁵ Dhu àkǎ nyadi màràngà ǒ. Ǫdhínu òvi nyi mběyi. Ndirò, òvi nyóvi ǒdhídu kóró, nyovi ngǎtsi ale ǒvòna nyú rǒ.

Yudhà andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ídò bhàruwà nandí ní «Yudhà, Yàkòbhò t'ádònà» tí kátina ale (1). Ndi Yudhà mà adónà Yàkòbhò màna óyǒrò kóró ní'í Yèsù t'ádóná-nzo (Màt 13.55). Kándí ndi pbìndà bhàruwà mbèmbè azà kumi ato údà Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidò rórò.

Ndi andítá rǐ dhu itè Yudhà rambénà dhu òvò dǒ atdí kànísà tò, ndirò ngàtsi ní íbì kànísà tò. Pbétù, ka kùni nzá atdí kànísà mà abádhí nzínzi ò náarí'í ònà kigò. Pbìndà bhàruwà ò, kítsu átò Ungbòta-Ayí ò bhùkù mà Pbàyàhúdí tó ngǔkpà andítá màna ò arí'í irèta. Ní ka kàrè dhu ní kándí dhu fíyò ábhǒ ale rǐ'í pbàkrístò tí rǐ'í Pbàyàhúdí.

Yudhà í'í nà irèta ní pbàkrístò tò ndi ndí dhu àndí Yèsù arí indrú igù dhu dǒ ní irèta (3). Pbétù, kàla dhu ní dhu ràkǎ nditdyu abádhí-nyìkpó tsàkàtsàkà nyú abádhí nzínzi ò ì nítsu pbàkrístò tí arí 'àti ale rǒ rò (4). Í ale owúnà 'àti rǒ pbàkrístò tí, pbétù inzí 'adù Kàgàwà nyú ná'ù. Ndirò abádhí ní'í mànyònitále.

Bhàruwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-2).
- Yudhà rǐ pbàkrístò àvì rùgyè ì, 'òdò yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbìndà dhu tí arí'í ale tò a'uta mbéyi (3-4).
- Yudhà rǐ Ádrùngbàle Kàgàwà itdiya atdídǒ pbàkrístò tí arí 'àti ale, pbétù ìmbǎ 'adù í'í pbàkrístò tí ale-ànyǎ tí dhu tó atdídhénà ófò nitè dhu (5-19).
- Yudhà rǐ pbàkrístò ònzi ròwù angyi tí fíyò a'uta ò, ndirò ròngò ídzìngà ònzì yà afiyya arùguru Yèsù ì á'ù dhu dǒ ale tò dhu (20-23).
- Yudhà rǐ Kàgàwà ìfù pbìndà ádrùngbànga tó obi-okú dò rò dhu. Ndi obi nǐ, Kàgàwà arí pbìndà ale-ngbò òdo ndíní oko tí ròná ì ápbǎ ì rórò tí (24-25).

Yudhà rǐ pbàkrístò nóvi dhu

¹ Ima Yudhà, Yèsù Krístò bhà ino-akpà, ndirò Yàkòbhò t'ádònà, mà màndí dhu fùkù yà Àba Kàgàwà únzi nyí, kòzè nyí, ndàdù àmbe nyòdò dǒ Yèsù Krístò tò rò. ² Dhu àkǎ Kàgàwà bhà izu mà, Kà bhà màràngà mà, Kà bhà àzè màna rǐ'í abho nyú fùkù.

Titò tò màlímó (2Pé 2.1-17)

³ Ódhídù, yà atdídǒ mà mójè nyí rò, mà múbhi dhu-atdyú òhò rǒ atdídǒ, ndíní mà màndí tí dhu fùkù yà atdíkpá àlè kí'í nà nyí màna ògù-okú dò rò. Ní, mà màla dhu kà ràkǎ wà màndí, ndíní nyí nyabá tí obi, nyámbe nyùgyè dǒ nǐ, nyòdò yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbìndà dhu tí arí'í ale tò a'uta mbéyi. ⁴ Obhó tí, atdídhénà nzére ale nítsù wà nzínziku ò inzá nyí nyùnì rórò. Í ale ní iwà Kàgàwà náatdi ànyàya angyangyi nyú ale. Abádhí úgèrè Kàgàwà bhà izu tó ote rǐ'í yà ì ózè 'ònzì nzére dhu ònzì ì í ònà otu tí. Ndirò, abádhí ódhò wà Yèsù Krístò, yà atdí tí arí'í àlè tò Màlímò, ndirò

àlè tó Ádrùngbàlè. ⁵ Imbà dhu ì'ì iwà nyí nyúni yà ma móvona fùkù dhu angyangyi dhu màtí, ní ma mòzè misè fùkù dhu ní, Ádrùngbàlè Kàgàwà níngú pbindà ale Mísri tó pbirì ǒ rò dhu. Tdítdǒ, kǎdù abádhí nzínzi ǒ ì nùvǒ, inzì 'à'ù ndì ale-tse nábhà ròtdì ndì. ⁶ Ndirò, nyí nyákà nyírè atdídhená màlàyíká náanzì dhu: abádhí náadó nzá fíyó ádrùngbǎnga, pbètù abádhí nùubhà yà ì aróko òná ngari nyú. Ní Kàgàwà arí abádhí òdo inò ǒ usò ndì ndúsò dhòdhóhóngà tó imbi ò rórò, róngò àmbe indrù-ànyà ìtdì ndì ndaraya òná ádrùngbǎ idho nódò dǒ. ⁷ Ndirò, dhu àkà nyírè átò ní Sòdomò mà Gòmòrà mànà tó kigò, tìyá arí'ì kyèròkyèrò kigò mànà. Ì kigò ǒ bhà náanzì nzérénga ndi dhu bhèyi tí. Abádhí nípfò ì mènnyòni tò, 'àdù àmbe inzì indrù nyú àmbènà ònzina nzérénga-tidò ònè dǒ 'ònzì. Ní, ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà atdì wà abádhí-ànyà róngò àpbè àbà inzì aráve dhòdhóhóngà nà kàzu ò, ndínì ì'ì tí indrù-nyìkpò itdyu rádù atdì ǒfò tí.

⁸ Ní ndi dhu bhèyi tí, kǒkò nzínziku ǒ rí'ì nzére ale náarí dhu ònzi ì kigò ǒ bhà nóongónà dhu ònzi dhu bhèyi tí: abádhí rǐrèna nzére dhu náarí abádhí àbhǎ rìti ngbǒya, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga gàyà nónzi dǒ. Ndirò, abádhí arí dhu ùno nzére nyú òrà-akpà ò aróko ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ màlàyíká ní. ⁹ Pbéù, yà Músà-abvò dǒ ì ì 'àtò, 'àmbe 'àgò dǒ Pfòmvo nà rò, Mùkǎli, Kàgàwà bhà màlàyíká ǒ ádrùngbàlè, náamvù nzá ndòtdì anya kà-dǒ, ndùnò dhu kà ní òná. Pbéù, kǎdù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ádrùngbàlè Kàgàwà àkà ndàbhà nyi nyabà àpbè.» ¹⁰ Pbéù, kǒkò ì nzére ale náarí dhu ùno inzà ì ùni dhu ní màtí. Ndirò ìzǎ, yà imbà arí'ì inga t'únita nà, ní bhà irèta tó ǒfò ǒ abádhí ùni dhu náaràdù abádhí àbhà rùwí ùwí tí. ¹¹ Ní, abádhí rǐ'ì àpbè ǒ! Abádhí ótsu Kàyinà náatsù òná otu ǒ. Abádhí ùno títò Bàlamà bhèyi fùrangà-okú dò rò. Ndirò, abádhí uvè, Korà bhèyi ì ívà dhu dhu-okú dò rò. ¹² Ndirò, abádhí mànà nyí nyóko, nyámbe dhu ònyà dǒ atdíkpá atdì ǒdhi bhèyi dhu náaràdù nyí ìtí ìtí tí. Obhò tí, abádhí arí dhu ònyà 'ùlè ní abho nyú inzì nyiyya rǐwà rórò, 'àdù àmbe ì kélè nírè dǒ ìtírò. Abádhí ùli ì awe rǐrà nà àpbù, yà inzì rǐ igye àbhù rǐkò bhèyi. Ndirò abádhí ùli ì átò yà inzì arádù itsu-kpǒ ì'ò, yà ì àkànà 'ò'ò òná kàsùmì ǒ itsu bhèyi. Tdítdǒ, abádhí ùli ì yà ívéna ka kangbè, ràdù ǒtdyù dòtsí itsu bhèyi. ¹³ Abádhí ùli ì ádrùngbǎ rèrè dǒ rǐ 'èpbi ǒbi nyú nà mùkurà bhèyi, ale-nyí rǐwà ní fíyó màtso ràdù 'ùli yà idha rùdzilina idha-gì dò mùselele bhèyi. Abádhí ùli ì átò, yà dhòdhóhóngà nà ì óngo òko òná atdídǒ ùtí inò-íyà tó ngari Kàgàwà ǒpì fíyó akye rúbhi alali bhèyi.

¹⁴ Ènokà náavò dhu angyangyi abádhí-okú dò rò. Ndi Ènokà ní'ì àrùbhù rǐ rùgànda isè Adamù rǒ rò ndì nòpè rùgànda ǒ atdì ale. Ní káti: «Kǎni Ádrùngbàlè Kàgàwà rǐrà pbindà pbáfe lufù-tsù ìlilá màlàyíká nà. ¹⁵ Kà rǐrà ndínì ndì nduno tí yà adzi ǒ kóró ale-ànyà. Kà rǐ yà nzére dhu ònzi arí kóró ale-ànyà ìtdì, róná abádhí anzi kóró nzére dhu-okú dò rò. Kà rǐ ì nzéréngatále-ànyà nítdì yà abádhí ùno ndì ní ododu ǒte-abábá-okú dò rò.» ¹⁶ Ì ale-idhè náarí nzì ndiká akekpá màtí, 'àdù àmbe ònu dǒ kóró kàsùmì ǒ. Ndirò abádhí arùbhi yà affiyya nyú nózè ìtírò dhu bhèyi, 'àdù àmbe idzítà tó ǒte-abábá ǒtè dǒ. Ndirò, abádhí arífùna ale ní dhu àbà ì ádù foyá ale.

*Yèsù ná'ù ale tò ka kí sedzà àbhǎ dhu
(Kòl 2.6-7; 2Tè 3.3-5; Yàk 5.19-20; 2Pé 3.17-18)*

¹⁷ Nyí'ína odhídù, yà atdíđó ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nyírè Ádrùngbǎle Yēsù Krístò bhà uvitatále núuno angyí fùkù ote. ¹⁸ Abádhí ati nyí nǎ: «Yá adzi ǒ dhu-tsù rǎ 'òdì òná kàsùmì rǎ 'indù rò, nyíngò rǎ atdídhená ale ní'íya ìnè, 'àdù àmbe ùbhi dǒ affíya nyú ózè dhu bhéyi, itse nyú Kàgàwà rǒ rò.» ¹⁹ Abádhí ní ndi ìndrǔ-ǒnga àbhǔ arí rùndò ì ale. Abádhí arí yà adzi ǒ dhu kèlǎ nírè. Ndirò, Kàgàwà bhà Ǟlǎ-Alafí rǎ'ì mbǎ abádhí-nyetsi. ²⁰ Pbetù nyí odhídù, yà atdíđó ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nyòsì nyí nzínzìkù ǒ, wò nyí nyí'ì nà atdíđó ìlǎ a'uta dǒ, nyǎdù nyítsò Kàgàwà bhà Ǟlǎ-Alafí bhà ǒbi nǎ. ²¹ Dhu àkǎ nyòkò Kàgàwà ózè nyí nǎ àzè ǒ, nyǎmbe àlǎ tó Ádrùngbǎle Yēsù Krístò rǐbhona fùkù p̀b̀ndà ìdzìnga ǒ dhòdhóhóngà tó ìpìrǒnga nódò dǒ.

²² Ndirò, nyí nyàkǎ nyǒnzì kǒkò affíya arúguru Yēsù ì á'ù dhu dǒ atdídhená ale-izù. ²³ Nyí nyàkǎ nyígǔ ngǔkpà ale, nyǎdǎ kàzù ò rò. Nyí nyàkǎ nyǒnzì ìdzìnga ngǔkpà ale tó ǒdò ònzi nyí nyí rórò, nyǎdù abádhí rǒnzina nzére dhu àbhù ròtì mberù mà nódhò.

Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga ìlè ka kí dhu

²⁴ Kàgàwà ní nyòdò rádù ìnzì nyǎwà nyí nzérenga ò, ndádù nyǎbhù nyíkò ìmbǎ nzére dhú na nyukutsi, ndirò àbhǒ dhèdhe nyú nà p̀b̀ndà ádrùngbǎnga tó awáwù-ònzǎ ale. ²⁵ Ndi Kàgàwà, yà atdírò tí arí'ì àlǎ tó ǒgùba tí, Yēsù Krístò, àlǎ tó Ádrùngbǎle-otù ǒ ale, nákǎ ifuta nà, ádrùngbǎnga nà, ǒbi nà, ndirò dhu ǎyǎ ka kí ìndrǔ tó nǎ ǒbi nà, ròpè ndì mǎhàngú ò rò, rǎrà àhù kòmbì nga ò mǎtì, ndirò dhòdhóhóngà nà! Àminà.

Upfòta tó bhùkù

Yàrí bhùkù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Dhu àla ndí Upfòta tó yàrí bhùkù nandí ale ràrì Yùwanì, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka òná kàsùmì ǒ, Àziyà-Ngba tó p̀bìrì ní'ì Rómà kámá dǒ ádr̀ungb̀á kamà bhà p̀bìrì nzínzi ǒ atdí p̀bìrì. Ní ndí kamà náaze kongò ndùle m̀ungù-ngba bhèyi. Yà ì nùvò ìnzí 'ùlè ka p̀bakrístò nùso ka kongónà, kadù àbhunà ràbà àp̀bè abho nyú. Ndí dhu bhèyi ní ndí, ka kasò Yùwanì, kowù àbhànà Pàtemù tí kátina sòngà d̀ò (1.9), Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù èno kárí indr̀ù tò dhu-okú d̀ò r̀ò.

Yùwanì andí yàrí bhùkù mbèmbè àr̀ugyètdí kumì d̀oná imbò nà ato ǒ Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǒ. Kándí ka ndíní ndí ndabhè tí p̀bakrístò-afí ròtsi obi ní, ròkò Yèsù Krístò-r̀ǒ tí ì àp̀bà afiya ró, àzèmbè ì ì àp̀bè nába r̀órò matí. Kázè dhu ní abádhí r̀òdò Yèsù Krístò r̀ingo inzá òtr̀ò idho ǒ dhu atdyúya nyú nà (22.7).

Upfòta tó bhùkù ní p̀hanábí tó bhùkù bhèyi rí dhu òvò indr̀ù tò bhùkù (22.7,10,18,19). Kà-ò ka kálàna dhu ní Ungbòta-Ayí ò ábhǒ bhùkù ò ka kándí dhu d̀oyá dhu. Ng̀ákpàka dhu-tsi ní ùru tí t̀iya ùr̀ù ì dhu. I ǒfò ní: «M̀nyòni», «Bàbeli», ndir̀ò «Ozú-bv» (ífo, àr̀ubhè, atdí kumì d̀oná óyǒ nà).

Bhùkù-nyèti ka kóhù tí dhu

- Yùwanì rí ndàti Yèsù Krístò ívì ale tí dhu mà, Yèsù rí kàvì r̀undí bhàruwà Àziyà-Ngba tó p̀bìrì ǒ àr̀ubhè kànísá tò dhu mànà dhu (1.1-3.22).
- Yùwanì rí òr̀ù-akpà ǒ dhu àlǎ onyu bhèyi r̀òdzì d̀onà dhu tó ǒfò ǒ, ndàdè àwenà kóró dhu (4-20).
- Kàgàwà rí òr̀ù-akpà-owútá mà adzi-owútá mànà dhu nóbhòlo dhu (21-22).

Bhùkù-d̀òkpa

(Àmò 3.7; Upf 22.6-10)

¹ Yàrí bhùkù ò rí'ì dhu ní Yèsù Krístò abhè kuni inzá òtr̀ò idho ǒ rí 'ònzì dhu. Kàgàwà abhè Yèsù r̀uni ì dhu, ndíní kítè tí p̀bìndà ale tò. Ní Yèsù Krístò avì p̀bìndà m̀alàyikà r̀ìrà ì dhu òvò idù, ima Yùwanì kàbhà ino-akpà.

² Ní ma mavò ma mala dhu indr̀ù tò kóró. Ma matí ì dhu r̀àrì Kàgàwà bhà ǒte nyú ndir̀ò Yèsù r̀àrì ì dhu tó ngàmbì. ³ Hirò nónzi rí ale ní wò ndí p̀hanábí tó ǒfò ǒ ka kándí ǒte nòzè rí indr̀ù tò ale, ndir̀ò ní ì ǒte ìrì rí 'àdù òd̀onà afiya ǒ ale. Obhó tí, ì ì nandí ǒte r̀áká òná kàsùmì indù wà ndí.

*Yùwanì rí Àziyà tó m̀ulengù ǒ àr̀ubhè kànísá ǒ bhà nóvì dhu
(Màt 24.30-31; Upf 5.8-13)*

⁴ Ima ní Yùwanì yà ma mí dhu andí fùkù Àziyà tó m̀ulengù ǒ rí'ì àr̀ubhè kànísá ǒ bhà tírò r̀ò. Kàgàwà, yà ì'ì ì'ì, yà ì'ì arí'ì, ndir̀ò yà ìrà iraya ale náká ndàso nyí, ndàdè nyàbhù nyòkò m̀arungà ǒ. Ndir̀ò yà Ádr̀ungb̀á

kamà tó kàbhà tombi-ònzí arí'í kàbhà àrùbhù alafí* náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò màràngà ò. ⁵ Ndirò, Yèsù Krístò náká ndàso nyí, ndàdù nyàbhù nyòkò màràngà ò átò. Ka ní obhó dhu kèlè ùno arí ngàmbì, wemberè tí ndi nìngbè ove-bvù rò ale, ndirò yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá dǒ kamà* . Kòzè àlè, ndàdù àlè ùwu azùna nǐ àlè tó nzèrenga bhà obi-tsinà rò. ⁶ Kàbhù àlè àlè rí'í òrù-akpà ò Ádrùngbǎ Kamà Kàgàwà bhà idzi ò bhà tí, ndirò ndi Àbanà tò arí kasu ònzi pbàkùhání tí*. Ní ilèta mà ádrùngbǎnga tó obi màná náká kà nà tí dhòdhòdhónganà! Àminà.

⁷ Ándà, kònní kà rǐrà àpbù ò*!

Ní kóró ale rǐ kálá,
ìmbà rí'í kǒngò-kpa mà nadù àlǐ nǐ ale màtí.

Ndirò yà adzi ò kóró ale-tidò rǐ 'ùhù izu nǐ kǒkú dò rò*. Obhó tí, kà rǐ'í ndi dhu bhèyi! Àminà.

⁸ Yà kóró dhu dǒ arí'í ádrùngbǎnga tó obi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà ràtina: «Ìma, Ìma ní Álúfá ndirò Ìmégà*.» Ka ní yà ì'í ì'í, yà ì'í arí'í, ndirò yà ìrà iraya ale.

Yùwanì rǐ Yèsù Krístò àlǎ onyu bhèyi rǒdzì dònà dhu tó ofò ò dhu (Dàn 10.5-12)

⁹ Ìma ní adòku Yùwanì. Yèsù nà àlè kúngbò àlè dhu-otù ò, àlè kí'í atdíkpá kàbhà ádrùngbǎnga tò idzi ò, àlè kí àpbè àbà atdíkpá, ndirò àlè kí dhu-dzi òndù atdíkpá. Ìma, ma mí'í òsò ka kósò ma kowù mubhá Pàtemù tí kátina sòngà dǒ ró, Kàgàwà bhà Òte ùno mà mǎrì ìndrù tò dhu-okú dò rò, ndirò Yèsù bhà ngàmbì tí ma mí'í dhu-okú dò rò. ¹⁰ Ádrùngbǎle Kàgàwà ùlè ka kí òná atdí yengè-idhò ò, kàbhà Hìlǎ-Alafí nǐrá ma, madù wàndà rǒngò dhu bhèyi rǐ ndìri obi nyú nà ale-tù ìrì dzidu dònǎ rò rǐrà ró. ¹¹ Ndi ale-tù ambénà àtina dǒ: «Nyí nyálàna dhu àká nyandí bhükü ò, nyadù òvina àrùbhù kígó ò rǐ'í kànísá tò. I kígó ní: Èfesò, Sìmurunà, Pèrgamù, Tùwàterà, Sardì, Filàdèlifiyà, ndirò Làwòdikiyà.»

¹² Ní ma magéré ma ndíni ma mala tí wò idù rí dhu òvo ale. Nírò ní ndi ma mala orò ní ka kóbhòlò dhu, yà àrùbhù òpbína dǒ ka karí tarà ùlì dhu. ¹³ Ndirò, ì àrùbhù dhu-òpbí nzinzi ò, ma mala Ìndrù t'ídhùnà* bhèyi rólo ale. Ndi ale nááfó pǒona ò nyú rǎrà àhu ádzi kanzù-akpà róná, ndàdù ìsonà orò ní ka kóbhòlò kúkyè nǐ odrùna dǒ rò. ¹⁴ Kà-dòká náawù tdyé òwòwà tàma-ká bhèyi, ndirò mbìlìkàkù bhèyi. Ndirò kà-nyìkpó náambénà ùmbìlì dǒ kàzu-idà-dò bhèyi. ¹⁵ Kà-pfò nuumbìlì àlì tó kàzu ò ka kòbì rilá péé mǎlìngà tó suma bhèyi. Ndirò kà-tù ambénà ndìrì dǒ àdhàdhì ábhò idha rǎwa dhu rǐ ndìri dhu bhèyi. ¹⁶ Kí'í àrùbhù alalí* ndi ndùlǎ fangà tò otsúna nǐ ró. Kà-li'ò rò ambénà àhu dǒ ní óyò kóró kunàdò rǐ ndàkà obhi-akpá. Ndirò, kà-nyì ambénà ùmbìlì dǒ atdidò, àdhàdhì atdidò nyú ríka ádrùngbǎnga tó obi nyú nà adyifò bhèyi. ¹⁷ Ma mǐtdègu kálá, ní ma mǐtsi obvo kònzì àdhàdhì iwà òvè ale bhèyi. Pbéù, kǎdù fanga tó otsúna

* **1:4** 1.4 Àrùbhù Alafí tí ka kátina ìrò dhu ní àrùbhù kànísá tò Hìlǎ Alafí rǐ dhu òvo dhu. Àrùbhù rítèna ní atdidò àkà bhúna ò dhu. **1:5** 1.5 Zàb 89.28 * **1:6** 1.6 Uvt 19.6 * **1:7** 1.7 Dàn 7.13

* **1:7** 1.7 Zák 12.10,14 † **1:8** 1.8 Pbagíríkí t'ávana ò Álúfá ní wemberè tò bhàruwà-nyìkpó, ndirò Ìmégà ní kà ríku dòná rò bhàruwà-nyìkpó. Kà-tì ní, Yèsù rǎrì kóró dhu apè ndi róná rò ale, ndirò kóró dhu araya iku dòná rò ale. * **1:13** 1.13 2.18 * **1:16** 1.16 1.20

ili dùdú ndàdù àtìna: «Nzónzi ódó! Ima, ima ní kóró dhu apè ndì róná rò ale ndirò kóró dhu araya iku dóná rò ale. ¹⁸ Ima ní ípiróngá t'ále. Ma mavè wà, pbétù kòmbí, ma mí'í ípiró rò nyìkpódu ná dhòdhóhónganà. Ma mí'í ádrùngbàngá tó òbí ná òvè dǒ ndirò òyí ò nga dǒ. ¹⁹ Nírò, dhu àkà nyandí nyi nyálàna dhu. I dhu ní í'í rí'í kòmbí dhu mà, olù rówu 'ùnya dhu màna. ²⁰ Yàri ní ndi yà fanga tó ótsúdu-tsiró nyi nyala àrùbhù alali mà, wò órò ní ka kóbhòlò dhu, yà àrùbhù òpbína dǒ ka karí tarà ùlì mànà-tì: kǒkò àrùbhù alali rìtèna ní àrùbhù kànísá tó màlàyíkà, ndirò tarà ùlì ka karí dǒyà àrùbhù dhu-òpbí rìtèna ní i àrùbhù kànísá.»

2

Yèsù rí Yùwanì àvì rándí bhàrùwà Èfesò tó kigò ǒ rí'í kànísà tó dhu (Kas 20.17,28-31; Èfè 1.15-16; 5.2; Èbr 6.10-12)

¹ Tdítdǒ, yà idù rúbhi dhu òvò rǒ ale náati: «Ándí dhu Èfesò tó kigò ǒ rí'í kànísà tó màlàyíkà tò, nyati yàri màkùrù ràhu kǒkò àrùbhù alali nùlù fangà tó ótsúna ní ale, ndirò yà órò ní ka kóbhòlò àrùbhù tarà nzínzi ǒ rúbhi ale-li'ò rò. ² Kà rätina: «Ma m̀nì wà pbùkù m̀tsò, nyi nyarí adyò ìvò owùdu àngǔ nyi nyí rò tí dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù tí dhu mà. Ma m̀nì wà dhu nyi rarí nzi nzéere dhu ónzi rí ale tó dhu-dzi òndù. Nyi nyóm̀vù wà uvitatále tí arí 'àti ale-afí, tàmànyà pbání ìnzí ní ì uvitatále rórò, nyadù dhu ósù abádhí rarí títò t'únòta t'ále. ³ Inyi ní dhu-dzi t'òndùta t'ále, ndirò nyi nyábà àpbè óvòdu-okú dò rò, pbétù ìnzí afinù ràdù ndàngye rùdù rò. ⁴ Pbéù, ma mí'í ìnè okúnù dò rò ma mànòna atdí dhu ná. Ndi dhu ní: ìnyi, nyi nyarí mbá àzè ná idù kòmbí àdhàdhì nyi nyí'í kà ná angyi dhu bhèyi. ⁵ Nírò, írè pé nyi nyitsi ró nga, nyadù nyugèrè nyubhà pbùkù nzérenga, nyadu nyi wemberè tó pbùkù m̀tsò ò. Ìnzí nyi nyapè nyugèrè nyubhà pbùkù nzérenga, ní ma mirà tinu ò, madù pbùkù tarà ipfo findá ngari ǒ rò. ⁶ Pbéù, nyi nyí'í ìnè yàri ídzi dhu ná nyunutsi: nyi nyóndrò P̀hànikòláyí* tó m̀tsò àdhàdhì ma móndrò ka átò dhu bhèyi tí.

⁷ Inga t'írìta tó bina ná arí'í ale náká ndirò wò Hlǎ Alafí rǒvona kànísà tó dhu mbèyi! Dhu lè mà ónzi rí ale tó ma mabhùya yà Kàgàwà bhà inga ǒ rí'í ípiróngá tó itsu-kpǒ*, ndi ale rǒtò.»

Yèsù rí Yùwanì àvì rándí bhàrùwà Simurunà tó kigò ǒ rí'í kànísà tó dhu (Màt 5.10-12; Yàk 1.12)

⁸ Tdítdǒ ndi ale ati ma nì: «Ándí dhu Simurunà tó kigò ǒ rí'í kànísà tó màlàyíkà tò, nyati yàri màkùrù ràhu yà kóró dhu apè ndì róná rò ale, ndirò kóró dhu ikùya dóná rò ale-li'ò rò. Ndi ale náavè wà, pbétù kòmbí kà rí'í ípiró rò nyìkpóna ná. ⁹ Kà rätina: «Ma m̀nì wà pbùkù àpbè mà pbùkù nákè màna. Pbéùngàtí, ìnyi ní ónzitále! Ndirò ma m̀nì ìngbà dhu bhèyi màtí P̀bàyàhúdí tí arí 'àti ale náarí dhu ùnò nyi ní dhu átò, tàmànyà pbání ìnzí ní ì Kàgàwà bhà obhóná ale rórò. Abádhí ní p̀fòmvo Sitanì ùlè arí ale tó mùtù! ¹⁰ Ní, nyi nyákà nzá nyonzi nyi nyábàna àpbè ódò. Nyi nyákà nyuni dhu ní, P̀fòmvo rarí afikù ùmvù ùmvù, imbi-dzà ò ndì ndí nzínziku ǒ atádìhená ale àbhù kusò dhu-otù ǒ. Ní nyi nyí àpbè àbà ràrà àhu idrè

* 2:6 2.6 P̀hànikòláyí ní'í m̀ngǔ-nzo ùle arí, 'adù àmbe mànyòni ónzi dǒ ale. Ndirò, abádhí ongónà àdù ìndrù ùdho i dhu t'ónzita rǒ átò. * 2:7 2.7 ǒpt 2.9

idho* tí. Pbéttù, nyi nyàkă nyondù dhu-dzi, ìmbă rí'ì nyi nyóvè dhu màtí. Ní ma madùya ípírõnga tó mùkàkú àbhu nyafò.

11 Inga t'íríta tó bîna nà arí'ì ale nákă ndírì wò Hlîlă Alafí rövona kànísá tò dhu mbéyi! Dhu lêmà ònzi rí ale nóovéya nzi ovogùna ove ní*.>»

Yésù rí Yùwanì àvì ràndí bhàruwà Pèrgamù tò kigò ò rí'ì kànísà tò dhu (Ìsa 11.4; Yud 3-4,11)

12 Tdítdò ndi ale ati ma ní: «Ándí dhu Pèrgamù tò kigò ò rí'ì kànísà tò màlàyikà tò, nyati yàrí màkùrù ràhu yà óyò kóró kunàdo rí ndàkà obhi-akpà nà rí'ì ale-li'ò rò. 13 Kà ràtina: <Ma m̀nì wà nyi nyaradí òná ngari. Ndi ngari ní pfòmvo Sitanì ónyù idzi òná ngari. Pbéttàngátí, nyi nyínè ovòdu rò nyi nyápbă nyi ró tí. Ma m̀nì wà Àtipasì yà pòtsó idè pbàkà ngàmbì tí indrù-ònzì ale-rò ndi nónzì dhu àtò. Ìmbă dhu rí'ì ka kòhò ka fùràbvù, yà pfòmvo Sitanì aradí òná pbanga ò dhu màtí, ní nyi nyúbhà nzá ima nyi nyá'ù ní pbàkù a'uta. 14 Pbéttù, ma mí'ì inè okúnù dò rò ma m̀nìona dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyí'ì nà ale nzínzì ò atdídhéná ale rí'ì inè, yà Bàlamà tí kátina ale udhè dhu nífũ arí. Ndi Bàlamà ní ndi dhu nudhè Bàlakà tò, ndíní Pbhàsráyélí nabhù tí ròtsù nzérenga ò, rà'à sànamù tò ka kèbì perè tí ìzà, 'adù m̀nyòni nónzì‡. 15 Ndirò ròsè wò dhu dòná, wò nyi nyí'inà ale nzínzì ò, Pbhànikóláyí* rùdhèna dhu nífũ arí ale rí'ì inè àtò. 16 Nírò, nyi nyàkă nyugèrè nyi nyubhà pbàkù nzérenga. Obhó tí, ìmbă kápé ì'ì ndi dhu bhéyi, ní ma mírà àhu tinu ò inzà òtrò idho ò, madù ìla ùgyè kòkò ì ale nà lídu ò rò ràhu obhi-akpà ní.

17 Inga t'íríta tó bîna nà rí'ì ale, nákă ndírì yà Hlîlă Alafí rövona kànísá tò dhu mbéyi! Dhu lêmà ònzi rí ale tò ma mabhùya yà òru ka kórù mànà§. Ndirò, ma mabhùya òwòwù odú-ngba* kà tò. Ndi odú-ngba ní, yà ovovwátá* ka kándí dòná odu. Ndirò, ndi ovovwátá ní yà inzà atdí ale mà núnì ovov, inzà ní ndi odu ka kàbhu fìndà ale kèlè núnì ka rò.>»

Yésù rí Yùwanì àvì ràndí bhàruwà Tùwàterà tò kigò ò rí'ì kànísà tò dhu (Kas 15.28-29; 1Kò 10.8,19-22; 1Tè 1.2-3)

18 Tdítdò ndi ale ati ma ní: «Ándí dhu Tùwàterà tò kigò ò rí'ì kànísà tò màlàyikà tò, nyati yàrí màkùrù ràhu Kàgàwà t'ídhùnà-li'ò rò. Ndi kà t'ídhùnà ní yà nyìkpóna arí ùmbìli kàzu-idà-dò bhéyi, pfóna ràdù ùmbìli àtò àlì tò kàzu ò ka kòbì rilá péé m̀lingà tò suma bhéyi ale. 19 Kà ràtina: <Ma m̀nì wà nyi nyarí ònzina kasu, nyi nyózè ngùkpà ale dhu, nyi nyá'ù ma dhu, nyi nyarí ngùkpà ale-dzàna ònzi dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù dhu. Ndirò ma m̀nì wà dhu, nyi rarí kasu ònzi kòmbì ròsè yà angyi nyi nyongónà kònzì tí dhu dòná. 20 Pbéttù, ma mí'ì inè okúnù dò rò ma m̀nìona dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyúbhà Yèzèbell* bhéyi rí dhu ònzi atdí tsibhàle, yà Kàgàwà bhà nabì tí arí ndàtì tsibhàle, róngò àmbe pbàkà ale ùtra dó. Kàbhu abádhí rùwí, ndàmbe m̀nyòni t'ònzita mà sànamù tò

† 2:10 2.10 Idrè idho tí ka kátina irò dhu-tì ní ngúfe idhó-nzo. * 2:11 2.11 Upf 20.6,14; 21.8
‡ 2:14 2.14 Ozt 25.1-2; 31.16. M̀nyòni rìnè ndi'ì m̀nyòni kèlè tí, ngàtsi ní inzà ka kòdò ale Kàgàwà tò tí dhu tí. * 2:15 2.15 Upf 2.6 § 2:17 2.17 Manà tí ka kátina irò dhu ní òrè-akpà ò ónyù (Yùw 6.31,49-50). * 2:17 2.17 Ówòwù odú-ngba ní Kàgàwà bhà Idzi ò ka kòtsù dhu tò rusà ùfà rí dhu. * 2:17 2.17 Upf 3.12; 14.1 * 2:20 2.20 1Ká 18.4; 2Ká 9.21

ka kùbì perè tí ìzà mànà dhu t'á'ata ùdhe d'ó fíyò. ²¹ Ní, ma m̀b̀bhà wà kàsùmì kà tò ndíní ndì nùgèrè tí nd̀b̀bhà p̀b̀ìndà nzéren̄ga. P̀b̀étù, kòzè nzà nd̀b̀bhà p̀b̀ìndà m̀nỳòni t'ónzita. ²² Ní àndà nga mb̀eyi! Ma mí kà-òngà ìb̀v̀ù àp̀b̀è tó ara d'ó, madù ádr̀ungb̀á àp̀b̀è àb̀hu átò k'ókò kà mànà arí m̀nỳòni ònzi ale ràbà, yà ní inzà abádíhí ùgèrè ì 'ùb̀hà ndi fíyò nzéren̄ m̀t̀so ní. ²³ Ndi dhu-ògù d'ó, ma mí k'òwù ǹng̀u ale òk̀ye òk̀ye tí. Ndi dhu bh̀eyi ní ndi k'óró kànísá rí dhu ùni ima ràrì ndi ìndr̀-afí mà, ìndr̀ tó irèta mànà ò rí'ì dhu àndà arí ale. Ndirò ma mí nzínzíkù ò ìngb̀atí ìli ndi ale mà bhà perè nùbhò ndi ale bhà kasu-bv̀ù r'ó.

²⁴ P̀b̀étù nyí Tùwàterà tó kànísá ò ngùkpá p̀b̀akrìst'ò, nyí nyarí ìnzí Yèzèbeli rùdhèna dhu-owù àngù, ndirò nyí nyùnì nzà p̀f'omv'ò Sitanì bhà Órù ò dhu tí ka kátina dhu. Ní ma mátina nyí ní, ma ràrì nzí ngàtsi ànò à'è d̀k̀k̀. ²⁵ P̀b̀étù, ma m̀onzi fakú dhu ní, nyí ràkà ny'òd'ò wò nyí nyí'ì nà idzi óf'ò mb̀eyi, ràrà àhu ma mingoya ònà idho ò. ²⁶ Ndirò dhu lè mà ònzi rí ale, yà ma m'òzè dhu ònzi rí ràrà àhu ma mingoya ònà idho ò ale, ní tò ma mabh̀yà ádr̀ungb̀anga tó obi, r'ònyè idzi k'óró p̀b̀irì ò ale d'ó. ²⁷ Kùndaya ì ale tsumà tó m̀g'ò ní, ndirò kùk'oya abádíhí-ònga yà anzi ní ka k'órù wìtè-ònga ùk'ò ka karí dhu bh̀eyi*. ²⁸ Kà-tì ní, ma rabh̀yà àbhù Àbadu ibho idù ádr̀ungb̀anga tó obi-tid'ò dhu lè mà ònzi rí ale tò. Ndirò ròsè wò dhu-d'ónà, ma rabh̀yà àbhù kùtsingá nga tó alalí* ndi ale tò, k'ònzì m̀lè mà dhu nitè tí.

²⁹ Inga t'írìta tó b̀ina nà rí'ì ale náká ndirò wò Hìlã Alafí r'òv'ona kànísá tò dhu mb̀eyi!»

3

Yèsù rí Yùwanì àvì ràndí bhàr̀wà Sardi tó kigò ò rí'ì kànísá tò dhu (Màt 7.21-23; 24.42-51; Yàk 2.14)

¹ Tdít'ò ndi ale ati ma ní: «Àndí dhu Sardi tó kigò ò rí'ì kànísá tò m̀l̀àyikà tò, nyati yàrì m̀k̀arù ràhu Kàgàwà-ònzí aróko àr̀b̀hù alafí* nà rí'ì, ndàdù ì'ì àr̀b̀hù alalí* nà f'ónà átò ale-ìl'ò r'ò. Kà ràtina: «Ma m̀ni wà p̀b̀k̀ù m̀t̀so. Obhó tí, ìndr̀ arí nyalá inè rí'ì ìpìr'ònga nà ale bh̀eyi, p̀b̀étù nyadù ì'ì iwà óvè ale. ² Ní, ìk̀ye! Àbhù obi wò ìk̀yèr'ò òdì ndíní ndi nd'ové tí nyunutsi rò dhu tò, ma màla wà dhu p̀b̀k̀ù m̀t̀so ràr'ì mb̀ àkàkà dhu tí p̀b̀àkà Kàgàwà-nyìkp'ò ò nídhuní. ³ Nírò, ìrè ìndù ka kúdhe dhu mà, nyi nyí'ì ndi dhu tí dhu mànà. Nyi nyàkà nyifu ka, nyadù nyugèrè nyubhà p̀b̀k̀ù nzéren̄ga. Inzì nyi nyapè inga àndà mb̀eyi, ní ma mírà àhu tinú inzà nyi nyùnì kàsùmì ò àdhàdhì ogbotále náarírà dhu bh̀eyi. ⁴ P̀b̀étù, nyi nyàdì àdì ngúfe ale nà Sardi tó kigò ò, yà inzà àp̀è r'òyá mberù ìtì ale. Ì ale ní ì atdìkpá mà mubh̀iya mànà òw'òwà mberù nùf'ò r'òyá r'òrò, abádíhí ní ì àkàkà ale nídhuní. ⁵ Ndi dhu bh̀eyi ní ndi, dhu lè mà ònzi rí ale ka k'úf'òya òw'òwà mberù ní. Ndirò, ma mohoya nzí ndi ale-òv'ò ìpìr'ònga tó bhùkù ò r'ò. Ma m'òv'òya dhu kpangba Àbadu mà p̀b̀ìndà m̀l̀àyikà mànà-ònzí, mati ndi ale ràrì p̀b̀àkà ale nyù.

⁶ Inga t'írìta tó b̀ina nà rí ale, náká ndirò Hìlã Alafí r'òv'ona kànísá tò dhu mb̀eyi!»

* 2:27 2.27 Zàb 2.8-9 * 2:28 2.28 Upf 22.16 * 3:1 3.1 Kàgàwà-ònzí aróko àr̀b̀hù alafí rìtèna dhu ní kàbhà Hìlã Alafí. * 3:1 3.1 1.20

Yèsù rĩ Yüwanì àvì ràndĩ bhàrùwà Filadèlifiyà tó kigò ò rí'ì kànìsà tò dhu

(2Pé 1.10-11; 2.9)

⁷ Tdítdò ndi ale ati ma nĩ: «Ándĩ dhu Filadèlifiyà tó kigò ò kànìsà tò màlàyikà tò, nyati yàrì màkürù ràhù Hlilà ale, ndàdù ì'ì Obhóngatále tí ale-li'ò rò. Ndi ale rí'ì ádrùngbà kamà Dàwudi bhà idzi ò rì indrù àbhù ròtsù fùngulà nà foná. Kápé tsàtsù àpfo, ní kàpbi rí ale arí mbá, ndirò kápé tsàtsù àpbi, ní kàpfo rí ale arí mbá. ⁸ Kà ràtina: «Ma muni wà pbàkù màtso. Nírò kànì ma màpfò wà tsàtsù indù, yà ìnzì atdí ale mà ràdù àpbinà tsàtsù. Ma muni wà dhu, nyi rarí'ì mbá ádrùngbànga tò òbi nà abho, pbétù nyi rifu wà pbàkà ote, ndirò nyi rásà nzá òvòdu. ⁹ Ní, kànì ma mí pfòmvo Sitanì ùlè arí ale tò mùtù ònzì tí dhu. I ale ní tìtò t'únota t'ále, ndirò abádhí arí 'àti Pbhàyhúdí tí, ìmbá ì í'ì Kàgàwà bhà ale nyú tí rórò. Ní ma mí abádhí ùtù ròwù 'ùkò otdyàya dō ònzínú, ràdù dhu ùni iwà ma ròzè nyi. ¹⁰ Àdhàdhì nyi nyódò nyi, nyongò dhu-dzi òndù yà indù ma múyá ka dhu bhèyi, ní ima mà átò, ma mí nyodo yà adzi ò kóró ngari ò rirà àpbè tò kàsùmì ò. Ndi àpbè rirà ndínì ndi ndomvú tí yà adzi ò arí'ì ale-afí. ¹¹ Ma mírá ìnzá òtrò idho ò. Ní dhu àkà nyodò wò nyi nyí'ì nà idzi òfò mbèyi, ndínì ìngbàtì ìli ndi ale mà nùdhá tí nzì mùlè mà tò pbàkù mùkàkà. ¹² Dhu lè mà ònzì rí ale ma mabhàya rí'ì pbàkà Kàgàwà bhà-dzá átsùta tí. Ndi ale ahùya nzì ànyì-dza rò akekpá màtì. Ndirò ròsè wò dhu-dóná, ma mandíya pbàkà Kàgàwà-òvò mà, ndi pbàkà Kàgàwà bhà kigò-òvò mà nà ndi ale-rò. Ndi kigò ní Yèrùsàlemà-òwútá, yà òrù-akpà ò rò rifo, pbàkà Kàgàwà-tì'ò rò kigò. Ma mandíya òvòdu-òwútá átò ndi ale-rò.

¹³ Ìnga t'írìta tò bina nà rí'ì ale, nàkà ndirò wò Hlilà Alafí ròvona kànìsà tò dhu mbèyi!»

Yèsù rĩ Yüwanì àvì ràndĩ bhàrùwà Làwòdikiyà tó kigò ò rí'ì kànìsà tò dhu

(Luk 14.34-35)

¹⁴ Kà rĩku dóná rò nĩ, ndi ale ati ma nĩ: «Ándĩ dhu Làwòdikiyà tó kigò ò kànìsà tò màlàyikà tò, nyati yàrì màkürù ràhù Àminà tí kátina ale-li'ò rò. Ndi ale ní ndi Kàgàwà ònzì dhu tò obhóná ngàmbi, obhó dhu kèlè únò arí ale, ndirò Kàgàwà abhòlò kóró dhu apè ì dóná rò ale. ¹⁵ Kà ràtina: «Ma muni wà pbàkù màtso: nyi nyire nzá ndirò nyi nyígbè nzá. Àkà àmbènà àkà dhu ní nyire ìrè tí, ndirò ngàtsi nĩ, nyígbè ìgbè tí†. ¹⁶ Pbéttù kòmbí, nyi nyó'ò lílílí: nyi nyire nzá ìrè tí, ndirò nyi nyígbè nzá ìgbè tí. Ní ndi dhu-okú dō rò, ma mí nyadyò àdyò tí. ¹⁷ Nyi nyarí nyati ònzítale tí, kóró dhu nà arí'ì ale tí, ndirò ìmbá arí'ì atdí dhu-atdyú nà màtì ale tí. Pbéttù, nyi nyèni nzá dhu, nyi rarí ìmbá dhu arí'ì fóna ale, izùna aró'ò ale, nàkútale, ndùmùndùmú, ndirò nzínzì rò arí'ì ale. ¹⁸ Ní ndi dhu-okú dō rò, mà mònzì nyi nyodzi kàzu ní ka kú'ò rìlà orò fudù, ndínì nyi nyí'ì tí ònzítale tí. Ndi dhu bhèyi tí átò, nyi nyàkà nyodzi òwòwù mberù, ndínì nyi nyafó tí rùnù, akye ka kalana wò ale-nyì ríwù ní pbàkù nzínzìnga nĩ. Ndirò, nyi nyàkà nyodzi nyìkpónu ò nyi nyútdèna pbabì, ndínì nyi nyala

† 3:15 3.15 Làwòdikiyà-tí í'ì kyèròkyèrò Kòlòsàyì tó kigò ò idha ní'ì atdídò ìrè idha, ndàdù ì'ì mbèyi nyú òmvú tò. Ndirò Hiyèràpòli tó kigò í'ì átò kyèròkyèrò ndi kigò-tí, ònà idha ràdù ìgbè tí ìgbè. Pbéttù, Làwòdikiyà ò idha-tsí nàadù ì'ì lílílí, ìnzì ràdù òvù.

tí nga tdítdǒ. ¹⁹ Ima, ma marí kóró ale yà ma mǒzè tó afátá itè i ale tò, madù i dhu òsò fíyò. Nírò, nyi nyákǎ nyonzi obi, nyùgèrè nyi nyubhá pbàkù nzérénga. ²⁰ Kaní, ma midè tsátsùnǎ mambe hòdhi òpbì dǒ. Ní, ndi ale apé túdu ìrì, ndàdù tsátsù àpfò idù, ní ma mǎdù òtsù kàbhà idza, mǎdù dhu ònyù atdíkpá kà mànà. ²¹ Dhu lèrà ònzi rí ale ní ndi, ma mìliya ràdi ìkyèrǒ tídú ádrùngbǎ kamà tó pbàkà tombi dǒ, àdhàdhì ima, ma manzi dhu lèrà madù àdi ìkyèrǒ Àbadu-tí ádrùngbǎ kamà tó kàbhà tombi dǒ dhu bhèyi.

²² Inga t'írìta tó bina nà rí'ì ale, nákǎ ndirì wò Ìlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mbèyi.»

4

Kàgàwà ùlě ka kí adyi nǐ pòndà tombi dǒ àdi rǒrò dhu

(Ìsa 6.1-4; Zèk 1)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ima Yùwanì, ma mala ònyù bhèyi ródzi dùdù ngǎtsi dhu. Ní ndi ònyù ǒ, ma mala atdí tsátsù kpangba ndi nǎpfò òrù-akpá ò ró. Ní yà iwà ma mìrì angyi, ràmbe ǒ'ò dǒ wàndá rǒngò dhu bhèyi ale-tù, náavò dhu idù, ndàti: «Úpò àzú! Ní, ma mí olùnǎ rò rí 'ònzi tdítdǒ dhu itè indù.»

² Ní ànyìrǒ rò tí, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí irá ma. Ní ma mala ádrùngbǎ kamà tó tombi òrù-akpá ò ka kili ràdi ró, atdí ale ràdù ì'ì ndi tombi dǒ ndi ndàdi ró. ³ Ndi ale ambénà ùmbìli dǒ atdítdǒ àdhàdhì orú odziya nà odu, yǎspi mà sardi mànà tí kátina náarùmbìli dhu bhèyi. Ndi tombi nǐ'ì zùmaridi tí kátina odu bhèyi rùmbìli angò àkpòrò ngbǒna rǒ*. ⁴ Ndirò, kí'ì ádròdrǒ kámá tó óyǒ kumi dóná ìfo nà ngǎkpà tombi àkpòrò ngbǒna rǒ. Ndirò, i tombi dǒ ì òkò rǒ ì'ì ale ní, óyǒ kumi dóná ìfo nà pbàkùrù*. Abádhí ì'ì òwǒwù mberù ì ùfò rǒyá rǒ, ndirò abádhí-dò rǒ ì'ì ní orò ní ka kóbhòlò mùkákú. ⁵ Ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ rò, inga umbìli, wògò ìrì ndi, oyo ràdù ùtá. Ndi tombi-ònzí ì'ì dhu ní kazu rǒrù rǒyá àrùbhù mùle. Ì mùle ní'ì Kàgàwà-ònzí aróko àrùbhù alafí†. ⁶ Ndirò, ndi tombi-ònzí-tsu nga náala ndi ádrùngbǎ rèrù bhèyi. Kà-ò nga náambénà àwè dǒ atdítdǒ àdhàdhì kàràwuli-ò nga náarí àwè dhu bhèyi.

Ípirǒnga nà ìfo dhu-tsí‡ náakporò ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi-ngbò, 'ìli átsí. Ndirò abádhí-nyìkpò ì'ì angyinǎ rò màtí ndirò abádhí-dzidóná rò màtí. ⁷ Wemberè tó dhu nǐli ndi àrì bhèyi, oyo rí kisè dhu ràdù ndìli ìkyi-akpá-ngba bhèyi. Ìbhu rí kisè-tsí-nyì nǐli ndi indrù-nyì bhèyi, ìfo rí kisè ràdù ndìli yà orú arángìli sàmbà bhèyi. ⁸ Ndirò, i ìfo dhu nǐ'ì pékéléya nà azazá, nyìkpóya ràdù ùle ngbǒya-rǒ màtí ndirò pékéléya-tsinǎ màtí. Abádhí owúná adyi ùyù rǒ adyìbhengá ndirò kùbhingá màtí ìnzí ì ì ingyè rǒrò, 'àmbe àtina dǒ:

‡ **3:18** 3.18 Làwòdikiyá-òvò nabhù ròtò ndi atdítdǒ dhu ní'ì furangá t'úlita tò bǎkì nà kí'ì dhu, ndirò atdítdǒ úya mberù mà ale-nyìkpò tó pbabì mànà dhu òbhòlò ka kongóná kà-ò dhu. * **4:3** 4.3 Zèk 1.26-28 * **4:4** 4.4 Kókò óyǒ kumi dóná ìfo nà pbàkùrù ní'ì Kàgàwà bhà ale itè arí kònzí òrù-akpá ò bhà. † **4:5** 4.5 ǒzù wò dhu dǒ ka kàndí dhu 3.1 ò. ‡ **4:6** 4.6 Zèk 1.4-24. ǒzù-bvù ǒ, ìfo rìtèna Upfôta tó bhùkù ò ní yà adzi ǒ arí'ì kóró dhu-tsí.

«Hìlǎ ale, Hìlǎ ale, Hìlǎ ale ní àlè tó Ádrùngbǎle, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì kóró dhu dǎ ale, Kàgàwǎ*!

Ka ní ì'ì ì'ì, ì'ì arí'ì, ndirò ìrà iraya ale.» ⁹ Ndirò, abádhí owúnà adyi ùyè rǒ, 'ilè pbindà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ àdi Kàgàwǎ, yà dhòdhódhónganà arí'ì ípírǒnga nà ale ní. Abádhí owúnà kífá rǒ, 'àdù àmbe òtsò àbhù dǎ fíndà. ¹⁰ Abádhí rǐ dhu ònzì wò dhu bhéyi ònǎ kóró kàsùmì ǒ, kǒkò óyǒ kumì ònǎ ifo nà pbàkùrù nóowúnà 'ùkò rǒ otdyàya dǎ wò pbindà tombi dǎ àdi Kàgàwǎ, yà dhòdhódhónganà arí'ì ípírǒnga nà ale-ònzì. I ale owúnà kùle rǒ, 'ùwà dòya-rǒ mùkákú, 'ùlì obvò kàbhà tombi-ònzì, 'àdù àtìnà:

¹¹ «Fàkǎ Ádrùngbǎle, fàkǎ Kàgàwǎ, nyi nyàkǎ ilèta nà, ifuta nà, ndirò ádrùngbǎnga tó obi nà.

Obhó tí, nyi nyabhòlò ndi kóró dhu.

Nyi nyabhòlò i dhu, nyi nyazè ndi abádhí rǐ'ì dhu-okú dò rò.»

5

Àkǎkǎ ndùngbe Kàgàwǎ bhà kàràtasì-yà-ba-tsù rǒ ando ale (Ròm 11.33-34; Fìl 2.5-11; Upf 1.5-6; 7.9-12)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala dhu ní àkpòrò ka kákpòrò kàràtasì-yà-ba ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ àdi ale tó fanga tó kòtsú-tsíró. Ndi kàràtasì ní'ì oyoyó kóró ka kándì ònǎ nga kàràtasì, kadù tsùna núpba àrùbhù ngari ǒ rò ando ní kàsé tí, ìnzì atdí ale mà náanga tí. ² Ní, ma mala ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì màlàyikà, ràmbe dhu òvò dǎ orú tǔna nyé nà, ndàtì: «Ádhi pbá ale ndi àkǎkǎ ndùngbe wò kàràtasì-yà-ba-tsù rǒ ka kùpbǎ ando, ndàdù ndi kàràtasì nánga?» ³ Pbéù, àkǎkǎ ndànga ndi kàràtasì, ndàdù ònǎ nga àndà ale ní'ì mbǎ atdí màtì òrù-akpá ò, yà adzi dǎ, ndirò ùvùvè ale nzinzi ǒ màtì. ⁴ Ní, ma madzi atdí dǎ, àkǎkǎ ndùngbe ndi kàràtasì-yà-ba-tsù, ndàndà ònǎ dhu, ndàdù òzùnà ale rǐ mbǎ atdí màtì dhu-okú dò rò. ⁵ Nírò ní ndi pbàkùrù nzinzi ǒ atdí ale náavò dhu idù, ndàtì: «Nzòdzì! Àndà, kànì, Yudhà-dhù-bvǔ àrì*, ádrùngbǎ kamà Dàwudi bhà mùdzukurù, nónzì wà dhu lè mà. Kà ní ndi àkǎ àkǎ ndùngbe kǒkò àrùbhù ngari ǒ ka kùpbǎ kàràtasì-tsù rǒ ando, ndànga ka, ndàdù ònǎ dhu òzè ale.»

⁶ Ní, ma mala Tàmǎ-ngba tí kátina ale ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, ípírǒnga nà ifo dhu-tsí mà kǒkò pbàkùrù mànà nzinzi ǒ idè rǒ. Kìlì ndi òho ka kòhò dhu bhéyi. Kòtdyú ì'ì àrùbhù, kà-nyìkpó ràdù ì'ì àrùbhù àtò. I àrùbhù kà-nyìkpó rìtèna ní Kàgàwǎ-ònzì aróko àrùbhù alafì*, yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ kùvì. ⁷ Ní, ndi Tàmǎ-ngba indrì ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ àdi ale tí-ò, ndàkò wò àkpòrò ka kákpòrò kàràtasì-yà-ba fangà tó kòtsú-tsíró rò. ⁸ Kítdegù ndi kàràtasì àkò, ní kǒkò ípírǒnga nà ifo dhu-tsí mà, kǒkò óyǒ kumì ònǎ ifo nà pbàkùrù mànà núuko ì otdyàya dǎ kònzì. Ìngbàtì ìlì ndi ale mà abádhí nzinzi ǒ ní'ì dùmù mà ndrùu róngu màràsì àlè ònǎ orò tó kópá mànà foná. I màràsì rìtèna dhu ní Kàgàwǎ bhà ale tó itsòta. ⁹ Abádhí ambèna yàrì adyi-òwútá nùyù dǎ, 'àmbe àtìnà dǎ:

«Nyi nyàkǎ ndi nyako yàrì kàràtasì,

* 4:8 4.8 Ìsa 6.2-3 * 5:5 5.5 Òpt 49.9 * 5:6 5.6 Jzà wò dhu dǎ ka kándì dhu 3.1 ò.

nyadè kà-tsù ka kùpbǎ nǐ ando ùngbe.

Obhó tí, ka kahò nyí. Ní wò azùnù ɔfù ndì dhu-otù ǒ,

nyí nyadzi kóró rùgànda-tidò nzínzi ǒ ale mà,

kóró aláwà-tidò nzínzi ǒ ale mà, kóró ale-tidò nzínzi ǒ ale mà, kóró pbirì ǒ ale nzínzi ǒ ale mà nà Kàgàwà tò.

¹⁰ Nyí nyáli abádhí rí'ì pbàkùhání tí, ndíní kasu nɔnzi tí àlè tó Kàgàwà tò. Ndirò, nyí nyábhù abádhí rí'ì kàbhà idzi ǒ bhà tí, ndíní abádhí ɔnyà tí idzi yà adzi ǒ ale dǒ.

Ndirò, abádhí ɔnyà yà idzi ònyà yà adzi ǒ ale dǒ* .»

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mandà nga tdítǒ, ní ma miri ádrùngbǎ kamà tó tombi-ngbò nàkpòrò ábhǒ màlàyíkà-tù mà, ípìrǒnga nà dhu-tsí-tù mà, pbàkùrù-tù mà nà. Abádhí-bvù ní'ì miliyoni-tsù, ndirò miliyoni-tsù, lufù-tsù, ndirò lufù-tsù. ¹² Abádhí ambénà ùkù dǒ ɔrú tǔya nyú nà, 'àmbe àtànà dǒ:

«Áho ka kahò Tàmǎ-ngba náká ndi

ndàbà ádrùngbǎnga tó ɔbi mà,

ònzì mà, dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta mà, ɔbi mà,

ifuta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mà, ilèta mà nà!»

¹³ Ndirò ma miri Kàgàwà abhòlò òrù-akpà ɔ, yà adzi dǒ, yà adzi-tsi, ndirò ádrùngbǎ rèrè ɔ kóró dhu-tù. Abádhí kóró náambénà adyi ùyè dǒ, 'àmbe àtànà dǒ:

«Ádrùngbǎnga tó awáwù, ifuta, ilèta, ɔbi mà nà náká dhòdhòdhonganà, ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale, Kàgàwà tò, ndirò Tàmǎ-ngba tò!»

¹⁴ Ní, kǒkò ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí náadúnà òwu dhu àdu rǒ, 'àti: «Àmìnà.» Ndirò ndi kàsùmì ǒ tí, kǒkò pbàkùrù adù 'ùkò ɔtɔyùya dǒ, 'ùlè wò tombi dǒ àdi ale mà, Tàmǎ-ngba mà nà.

6

Tàmǎ-ngba tí kátina ale rǐ kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ ando núngbè dhu (Zèk 14.21; Zàk 1.8-10; 6.1-7; Mát 24.6-8; Luk 18.7-8; Upf 7.13-14)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala dhu ní: Tàmǎ-ngba angbe wemberè tó ando yà kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ ka kùpbǎ àrèbhè ando nzínzi ǒ dhu. Ní, ma miri kǒkò ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí nzínzi ǒ atdí dhu, dhu ɔvo rí ádhàdhì ɔvo àtà dhu bhèyi rí ndiri tǔna nǐ, ndàti: «Áhù!» ² Ní ma mandà nga, madù ɔwǒwù atdí mùhàgù àla ndì nítò ró. Ndirò, ndi mùhàgù dǒ ùpò ndàdi ale* ì'ì ɔsu nà foná, kadù mùkàkù ábhù fìndà. Kádù áhù mùlèmatále tírò, ndíní ndì ndara tí dhu lè mà ɔnzì tdítǒ.

³ Wò dhu-dzidǒ, Tàmǎ-ngba angbe ɔvo rí kisè ando. Ní ma miri ípìrǒnga nà ɔvo rí kisè dhu, ràti: «Áhù!» ⁴ Ní kàzu bhèyi ngbǒna ilù ngàtsi mùhàgù nítò ndì. Ní kà-dǒ ndì ndùpò ndàdi ró ì'ì ale-fó ka kabhù ádzì obhi-akpà. Ka kadù yà adzi ǒ rò kà rǐ màrùngà ito nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbi ábhù kà tó àtò. Kà-tì ní, kà rabhùya indrú ròkyè ì nzínziya ɔ.

⁵ Tàmǎ-ngba itdègu ìbhù rí kisè ando nángbè, ní ma miri ípìrǒnga nà ìbhù rí kisè dhu, ràti: «Áhù!» Ní ma mùbè nga mandà rò, ma mala ɔtǒtì mùhàgù rìtò ndì. Ndi mùhàgù dǒ ndì ndùpò ndàdi ró ì'ì ale ní'ì kilo nà

* **5:10** 5.10 2.26-27; 20.4; 22.5 * **6:2** 6.2 Mùhàgù dǒ ùpò, 'òkò ifo ale rítèna dhu ní Kàgàwà arí màlìpò ábhù nzére ale tó dhu (Zàk 6.1-8).

foná. ⁶ Ní ma mîri ale-tù bhëyi rí ndîri dhu ípîröngá nà ífo dhu-tsí nzínzi ð rò rí dhu òvò ró, ndàti: «Nganù-ra tó atdí kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mùkimbà nyú, ndirò sàyiri-ra tó íbhu kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mùkimbà nyú átò! Pbéù, akye mà òvayi mà nà nàndà dhu nî, nyi nyàkà nzá nyidzî i-tsí-odzi.»

⁷ Tàmă-ngba nâitdëgu ífo rí kisë ando nángbë, ní ma mîri ípîröngá nà ífo rí kisë dhu, ràti: «Áhù!» ⁸ Ní, ma màndà nga, madù irîbita tó ikána nà mùhàgù àla rîtò ndî. Kà-dò ndî ndùpò ndàdi ró í'í ale-òvò ní'í Òve. Ndirò, kòwù ò í'í ní Òyî ò nga tí kátina ale. Abádhí tò ka kabhù ádrùngbànga tó obi, ndíní yà adzi tó atdí nga ífo dõ ò ale òkaye tí obhi-akpà nî, àwù nî, kóró andi-tidò nî, ndirò irí ò ìzà nî.

⁹ Tàmă-ngba itdëgu imbo rí kisë ando nángbë, ní màzàbahù-tsinà, mà mala Kàgàwà bhà Òte t'únòta-okú dõ rò, ndirò ndi Òte tó ídzi ngàmì tí í'í dhu-okú dõ rò ka kókyè ale. ¹⁰ Ní, í ale ambénà ùkù dõ orú tÿya nyú nà, 'ámbe àtìnà dõ: «Ádrùngbàle Kàgàwà, nyi ní Ìlîá ale ndirò Obhóngatále. Nyi nyádí, nyambe inga òdò dõ ràrà àhà ingbà kàsùmì ò, ndíní nyi nyitdí tí anya yà adzi ò ale dõ, nyutsè ròkà dhu, yà azùka núfù abádhí nzínzi ò ale-okú dõ rò?» ¹¹ Ìngbàtí ìli ndî ale mà kòkò ka kókyè ale nzínzi ò tò, ka kabhù òwòwù kanzù. Ndirò ka kati abádhí nî: «Nyí nyàkà nyòdò adóku, yà Kàgàwà-owù ùngù arí ale. Ka kí abádhí nzínzi ò atdídhená ale òkaye yà nyí ka kókyè dhu bhëyi. Í òkaye ka kókyena ale-bvu rákà rò nga ní ndi Kàgàwà adùya rùkú dhu ùtsè nî.»

¹² Wò dhu-dzidò mà mala dhu ní, Tàmă-ngba rî aza rí kisë ando nángbë dhu. Ní, yà adzi níwí atdídò, adyifò ugèrè ndi ndòtì inyi tó mberà bhëyi, àbí ràdù ndùgèrè ndòlù azu bhëyi. ¹³ Òrù-akpà-nyí ró alali náawà ì yà adzikpa dõ, àdhàdhì itsu-kpò náarí 'àwà kázùrò rò, obi nà rópili àpùpù rî kpàna-öngá ùyà ònà kàsùmì ò dhu bhëyi. ¹⁴ Òrù-akpà níidhá ndî, ndámbe ndàduru dõ, àkpòrò ka kákpòròna kàràtasi-yà-ba náarí ndàdùrù dhu bhëyi. Kóró pbirì mà, kóró sòngà mà nà nùngbe ì fìyó ngari ò rò, 'òwù. ¹⁵ Yà adzi ò ádròdrò kámá mà, ádròdrò ale mà, pbànowí tó ádròdrò ale mà, ònzitále mà, obitále mà, ndirò kóró ngùkpà ale mà, yà ino tí arí'í mà, dòyá arí'í itírò ale mà nà náatsè, 'òwù 'ùrù odu-tsi arí'í íbhu ònà màtí, ndirò pbirì-rò arí'í odu nzínzi ò màtí. ¹⁶ Abádhí ambénà dhu òvò dõ pbirì mà odu mà nà tò, 'ámbe àtìnà dõ: «Nyàwà nyí dòkà, nyàdù mùrù itse wò ádrùngbà kamà tó tombi dõ àdi ale-rò rò, ndirò Tàmă-ngba bhà nàwí ró rò. ¹⁷ Obhó tí, abádhí tó nàwí tó ádrùngbà ídho irà wà. Ní ádhi pbá ale ndi inè rí'í ndàdi pbìndà ípîröngá nà tditdò?»

7

*Kàgàwà bhà ale-nyindri ró ka kí kàsè ùpbi
ndíní abádhí ndò tí kàbhà nàwí ròrò dhu
(Yùw 10.16; Ròm 11.25-26; Upf 14.1-5; 21.3-4)*

¹ Wò dhu-dzidò, mà mala ífo màlàyiká, ikikò ífo yà adzi-pbidò ònà ró. Abádhí utò awe-tsù í adzi pbidò ònà, ìnzí opili tí yà adzi dõ màtí, ádrùngbà rèrè dõ màtí, ndirò kóró itsu-tidò dõ màtí. ² Ndirò, ka kabhù ádrùngbànga tó obi abádhí tò, ndíní abádhí inza tí yà adzi mà, ádrùngbà rèrè mà nà nî. Ní, mà mala ngàtsi màlàyiká adyifò arí ndìto inà rò rùpo ró, ndàdù í'í

Kägawà, yà ípirõnga na arí'ì ale bhà kàsé nà foná. Kǎdù òkù orú tũna nyú nà kǒkò ifo màlàyíká tò, ndàti: ³ «Inzi nyinza yà adzi mà, ádrùngbǎ rèrè mà, itsu màná, rǎrà àhù kàsé ùdu àlě kí àlě tó Kägawà bhà ale-nyindri-rò dhu ò.» ⁴ Ní, ma miri Kägawà bhà kàsé ka kùdù nyi-ya-ndri rò ale-bvu. Abádhí-bvu ní'ì, atdí miyà dòná ifo kumi dòná ifo nà lufù ale*, yà kàsé ka kùdù ròyá. † ale ní'ì yà Pbàisràyélí tó atdí kumi dòná óyò nà rùgànda kóró† nzinzi ò rò úvò ale. ⁵ Yudhà bhà rùgànda ò ale, yà kàsé ka kudu nyi-ya-ndri rò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. Rùbenì bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. ⁶ Àseri bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. Náfutali bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. Mánasì bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. ⁷ Simiyoni bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. Lawì bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. Isàkàrà bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. ⁸ Zàbùlonà bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. Yòzefù bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale. Ndirò, Bènyàminì bhà rùgànda ò ní'ì atdí kumi dòná óyò nà lufù ale.

Kóró pbìrì ò ale tó ádrùngbǎ anduta

⁹ Wò dhu-dzidò, ma mandà nga, ní ma mala inzi ònà ale-bvu rǐ ndòzù ádrùngbǎ mùtù-ba. Ndi mùtù ò i'ì ale ní'ì: kóró pbìrì ò ale, kóró rùgànda-tidò, kóró ale-tidò, ndirò kóró aláwà-tidò t'ále màná. Abádhí i'ì ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzì ndirò Tàmá-ngba-ònzì ò ikò ró, 'adù òwòwù kanzù ùfò ròyá, ndirò 'adù ngazi-kpa-dòkà ùlu fòyá. ¹⁰ Ndirò, abádhí ambénà ùkù dǒ orú tũya nyú nà 'àmbe àtìnà dǒ: «Àlě tó ògù irà wà àlě tó Kägawà, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale bhà rò, ndirò Tàmá-ngba bhà rò!» ¹¹ Ndirò, kóró màlàyíká ní'ì ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, pbàkùrù mà, ípirõnga nà ifo dhu-tsi màná-ngbò ò àkpòrò ró. Ní abádhí kóró núugù-nyíya ràpà adzikpa-ngbò nyú ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzì, 'adù àmbe Kägawà ùlě dǒ. ¹² Abádhí ambénà àtìnà dǒ: «Àmìnà! lèta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mà, dhu-õnga t'òvòta mà, òtsò t'ábhuta mà, ifuta mà, ádrùngbǎnga tó obi mà, obi màná náká kabhu àlě tó Kägawà tó dhòdhòhonganà! Àmìnà!»

¹³ Ní, pbàkùrù nzinzi ò atdí ale ivú dhu tsùdú, ndàti: «Kǒkò òwòwù kanzù nùfò ale ní àdhi mà? Ndirò, abádhí iwù àdhà rò?» ¹⁴ Ní ma madù dhu àdu kà tò, mati: «Pbàkà Ádrùngbǎlé, inyi ní ndi nyi nyùnì ka.» Nírò ní ndi kǎdù dhu òvò idù, ndàti: «Kǒkò ale ní àbhò àpè ò rò ùvò ale. Abádhí ù'ò ròyá kanzù ròwè tdyé Tàmá-ngba-azù nǐ. ¹⁵ Ndi dhu-okú dǒ rò nga ní ndi, abádhí ikò Kägawà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzì, ndirò abádhí rǐ kasu ònzì kà tò kàbhà idza ò adyìbhengá nga mà kùbhingá nga màná ò. Ndirò wò ndi pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi-dǒ àdi Kägawà rǐ pbìndà hemè-idza ùpè abádhí dǒ, ndínì ongó tí abádhí òdò. ¹⁶ Àwù rǐ

* **7:4** 7.4 Atdídhená ale arí irèna dhu ní, atdí miyà, ifo kumi dòná ifo nà lufù ale-bvu nibhò dhu rǎrì Pbàisràyélí tó atdí kumi dòná óyò nà rùgànda-bvu ka kitrò atdí kumi dòná óyò nà Yèsù bhà uvitatále-bvu gùna, kadù itronà tdítǒ atdí lufù gùna dhu. Ndi atdí lufù rítèna dhu ní abhò nyú indrù-bvu ní'ì dhu kèlè! Atdí kumi dòná óyò nà rítèna átò dhu ní Kägawà bhà ale. † **7:4** 7.4 Pbàisràyélí tó atdí kumi dòná óyò nà rùgànda kóró tí ka kátina irò ní Kägawà bhà ale tí arí'ì ale kóró, inzi ní Ungbòta-Ayí kèlè ò.

nzi abádhí òho tdítđđ, idha-atdyú mà rĩ nzi abádhí òho tdítđđ, adyifò mà rĩ nzi abádhí òbi tdítđđ, ndirò abádhí rĩ nzi igbétá inè tdítđđ. ¹⁷ Obhó tí, Tamá-ngba, yà ádrùngbá kamà tó tombi nzinzi ó rĩ'í ale, rĩ abádhí ùnda pbìndà tamà bhèyi, ndàdù àrà abádhí nà ípírònga tó idha-dòti ò. Ndirò, Kàgàwà rĩ abádhí-nyìdha ùndò kóró.»

8

*Tamá-ngba tí kátina ale rĩ kàràtasí-yà-ba-tsù rò
àrùbhù rí kisè ando nángbè dhu
(Upf 5.8)*

¹ Tamá-ngba nítdègu àrùbhù rí kisè ando nángbè, ní òrù-akpà ò nga nímbè bhii ràrà àhu mbèmbè atdí adyifò-sisi-go tí.

² Wò dhu-dzidò, ma mala Kàgàwà-ònzí arí ikò àrùbhù màlàyíká, kadù àrùbhù wàndà àbhù foyá.

³ Ndirò, ngàtsi màlàyíkà ira, ndidè íkyèrò màzàbahù-tí. Kĩ'ì ndrùù róngu alindra bhèyi sobí ùbi ka karí dóná orò nĩ ka kóbhòlò wìtù nà foná. Kà-fó ka kabhù ndi sobí abho nyú, ndíní kábhù tí perè tí atdíkpá Kàgàwà bhà ale kóró tó itsòta mànà orò tó ndi màzàbahù dđ. Ndi màzàbahù i'í Kàgàwà bhà ádrùngbá kamà tó tombi-ònzí. ⁴ Ndi sobí-ikò núupò ndi màlàyíkà-fó rò Kàgàwà-ònzí atdíkpá ndi Kàgàwà bhà ale tó itsòta mànà. ⁵ Wò dhu-dzidò, ndi màlàyíkà idyi wò ndrùù róngu sobí ùbi ka karí dóná dhu, ndirà màzàbahù-dđ rò ndi ndidyi kàzù nĩ, ndàdù ìbvùnà yà adzi dđ. Nírò, oyo utá, wògò iri ndi, inga umbilì, yà adzi ràdù ivi.

*Àrùbhù màlàyíká rĩ yà adzi ó rí'í àpbè itè rí wàndà ùmi dhu
(Uvt 7.19-21; 9.22-25; 10.21-23)*

⁶ Kòkò àrùbhù màlàyíká, foyá àrùbhù wàndà nà náabhòlò ì ndíní ì ùmi tí ì wàndà.

⁷ Ní, wemberè tó màlàyíkà náamì pbìndà wàndà, kadù azu nà ì nàngbò ifo mà kàzù mànà nìbvù yà adzi dđ. Yà adzi tó atdínga ìbhù dđ náagbè, itsu tó atdí nga ìbhù dđ ràdù ògbe átò. Ndirò irí agbè kóró.

⁸ Wò dhu-dzidò, oyo rí kisè màlàyíkà náamì pbìndà wàndà. Ní, kàzù rógbe róná ádrùngbá pbìrì nà ndi nòfò atdí dhu ka kibvu ádrùngbá rèrè ò, ndi rèrè tó atdí nga ìbhù dđ ràdù ndùgèrè ndòngò azu tí. ⁹ Ádrùngbá rèrè ò aróko Kàgàwà abhòlò dhu-tsi tó atdí nga ìbhù dđ núuvè, bàtò tó atdí nga ìbhù dđ ràdù 'ínza.

¹⁰ Ìbhù rí kisè màlàyíkà-tsi náamì pbìndà wàndà. Ní, mùè-rò kàzù bhèyi rórù ádrùngbá alali-ba nítsi òrù-akpà ò rò, idha-apká tó atdí nga ìbhù dđ ní dđ, ndirò idha-dòti dđ. ¹¹ Ndi alali-oyo ní'í «Ogú». Ní wò dhu ìtsi dòyá idha-apká tó atdí nga ìbhù dđ náadù ògyè tí ògyè. Ndirò ì idha nùmvù ábhò ale nyú náadù àvè, ògyè tí ì idha ògyè nídhuní.

¹² Wò dhu-dzidò, ifo rí kisè màlàyíkà amì pbìndà wàndà. Ní adyifò mà, àbí mà, alali mànà tó awàwù-kudò tó atdí nga ìbhù dđ náavè, ndòngò ìnò tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, atdíku ùbho nga ó, awàwù-kudò tó atdí nga ìbhù dđ náavè, kùbhingá nga tó ràdù àvè ndi dhu bhèyi tí átò.

¹³ Ndirò, ma mandà nga tdítđđ, ní ma mala atdí sàmbà orú nyú rángilì awe ó ró. Ní kàmbénà dhu òvò dđ orú tùna nyú nà, ndàti: «Nyí nyí'ì àpbè

ó! Nyí nyí'í àpèè ó! Nyí nyí'í àpèè ó yà adzi óvò nyí rò, yà ìbhu ì nùbhà ngùkpà málàyíkà rùmina tdítđ wàndà-tù ìri nyí nyí rò!»

9

(Zèk 5.5-11; Yòw 2.1-11; Upf 16.10-16)

¹ Wò dhu-dzidò, imbo rí kisè málàyíkà náamì p̀b̀indà wàndà. Ní ma mala òrù-akpà ò rò ìtsì atdí alali yà adzi dõ. Kà-fó ka kabhù òyí tí kátina ádzì ìbhu-akpà-tsù t'ápfota tó fùngulà. ² Ní, ndi alali náapfo ndi ìbhu-akpà-tsù, ádrùngbà furù ò rò ráhu ìko bhèyi ndi nìli ìko ràdù ùpo ndi ìbhu ò rò. Ndi ìko náabhù adyifò-nyìkpó dõ nga mà òrù-akpà-nyì rõ nga mànà rùtì. ³ Ní ifè núuvò ndi ìko ò rò, 'àdù 'ifalà yà adzi dõ. Ní ka kabhù yà áwina nì arí indrù ùbì àwù-tidò bhà òbì-tidò abádhí tó. ⁴ Ka kadù dhu óvò abádhí tó ìnzì abádhí rìnza ìngbàtí ìli ndi ìrì-bì-tidò mà, ìtsu-tidò mà, ndirò ìnga tí arí ìnga dhu-tidò mànà, p̀b̀étù abádhí ràvu ìmbà rí Kàgàwà bhà kàsè nà nyìya-ndrìnà ale rõ tí. ⁵ I ifè tó ka kuyá dhu ní, àpé abádhí ròkye i ale òkye tí, p̀b̀étù abádhí ràkà 'àvu àvù tí i ale rõ, ràrà àhu ìmbò àbì tí. Ndirò, abádhí ràbhùna indrù rinè ròyá rándi dhu, náaraya ì'í rõ àdhàdhì áwina nì arí indrù ùbì àwù-tidò nòbì ale arí ìnèna rónà rándi ró dhu bhèyi. ⁶ Ndirò ndi idho ó, indrù owuya óve ònè ró fìyò, p̀b̀étù ìnzì 'àdù àbànà. Abádhí owuya 'òzè ró 'àve, p̀b̀étù óve ràdù òka tí òka tsùyá rò.

⁷ I ifè tó ófò ní'í àdhàdhì ìla t'úgyeta tó ka kònzì toròna mùhàgù bhèyi. Abádhí dò-tsirò ì'í dhu ní orò tó mùkákú nà ndi nòfò dhu, ndirò abádhì-nyì afò ndi indrù-nyì nà. ⁸ Abádhí-dòkà ì'í vèbhále-dòkà bhèyi, kùya ràdù ì'í àrì-kù bhèyi. ⁹ Ndirò, abádhí-odrùdò dõ ì'í látù ní sùma tó látù. Ndirò, abádhí-pékélé rónzina wògò ní'í àdhàdhì ìla úgyè ka kótse nà àbhò mùhàgù ràdhana gèrègèrè-tidò tó wògò bhèyi. ¹⁰ Abádhí-áwì ní'í àdhàdhì yà áwina nì arí indrù ùbì àwù-tidò-áwì bhèyi. Abádhí tó òbì, yà abádhí ràvu nì indrù-rò ìmbò àbì tí, ní'í ì abádhí-áwì ò. ¹¹ Ndirò, abádhí tó ádrùngbà kamà ní'í òyí ó málàyíkà. P̀b̀àèbrànìyà t'ávàna ó, kòvò ní'í Abàdonì. Ndirò P̀b̀àgìrìkí t'ávàna ó, ka ní'í Àpòliyonì*.

¹² Wò wemberè tó àpèè ùdà wà. Ndirò olù rí 'ìpe tdítđ ní óyó ngùkpà àpèè.

¹³ Ní, aza rí kisè málàyíkà náamì p̀b̀indà wàndà, madù atdí ale-tù ìri, rìtò ndi yà Kàgàwà-ònzì rí'í orò tó màzàbahù tó ifò p̀b̀inàdò ònà rò. ¹⁴ Ndi ale-tù avò dhu wò aza rí kisè málàyíkà, ndàdù ì'í wàndà nà foná tó, ndàtì: «Ékòlò Fùrati tó idha-akpà-bidò ka kúsò ifò málàyíkà.» ¹⁵ Ní kádù ì málàyíkà ùkòlo, ndínì yà adzi óvò ale tó atdí nga ìbhu dõ nòkye tí. Kàgàwà wli abádhí angangyi ndi ókyeta tó adyifò-sisì tó, idho tó, àbì tó ndirò ato tó. ¹⁶ Ma mìri mùhàgù dõ arùbhi abádhí tó p̀b̀anówí tó mùtù-bvu. Abádhì-bvu ní'í óyó miyà mìllyonì ale. ¹⁷ Ndirò, wò ónyè bhèyi ródzì dùdù dhu ò, ma mala ì mùhàgù mà dòyá ùpò 'òkò p̀b̀anówí mànà. I p̀b̀anówí tó látù ní'í kàzu bhèyi ìlù látù. Ndirò, ngùkpà tó látù ní'í kenekè tó ndirò áwùse tó. I mùhàgù-dò nùulì ì àrì-dò bhèyi. Ndirò, abádhí-lí'ò rò ambénà àhu dõ dhu ní kàzu mà, ìko mà, atdídò arùla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra mànà. ¹⁸ Ndirò, kòkò ìbhu àpèè, kòkò mùhàgù-lí'ò rò rúvò kàzu mà, ìko mà, atdídò arùla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra mànà náakye yà adzi

* 9:11 9.11 Àpòliyonì-tì ní Dhu-tsè òtdì arí ale.

òvò ale tó atdí nga ìbhu dǒ. ¹⁹ Obhó tí, kǒkò ì màhàgù tó ádrùngbǎnga tó obi ní'ì abádí-lí'ò ndirò abádí-áwì ò. Abádí-áwì ní'ì àdhàdhì osu-do bhéyi, 'àdù òwu nzére dhu ònzì ró indrù ró ì áwiyà ní.

²⁰ Ì nùbhà ìnzì 'àve kǒkò àpè nǐ ale nùugèrè nzá ì 'ùbhà yà otsúya nyú nǐ ì óbhòlò sànamù t'úlétá. Abádí akò 'òngò àmbe nzére-alafí mà ì sànamù màná ùle dǒ. Ì sànamù abádí abhòlò orò mà, fàrangà tí kátina sùma-tidò mà, màlìngà mà, odu mà, ndirò itsu mà ní. Ì dhu-tsi ní'ì ìnzì rí inga mà àlà, ìnzì rí inga mà ìrì, ndirò ìnzì rí ùbhì tí màtì ùbhi dhu.

²¹ Ndirò, abádí ugèrè nzá ì 'ùbhà indrù t'ókyeta mà, òndrù t'òndrùta mà, mànyòni t'ónzita mà, ogbo t'ónzita màná tó fiyó nzére mùtsò.

10

Yùwanì rǐ kàràtasì-ngba àkǒ màlàyikà-fó rò ndàdù ùkanà, ndòtò dhu (Zèk 2.8-3.3)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ádrùngbǎnga tó obi nà ngǎtsi màlàyikà òrù-akpà ò rò rifo ró. Kǐ'ì àpù ìbvù ndì dóná, angò-sisì ràdù ndàkpòrò dóna ró ró. Kà-nyì ambénà ùmbìli dǒ adyifò-nyìkpa nàarùmbìli dhu bhéyi. Ndirò, kà-pfò nùli ndì kàzu tó átsùta bhéyi. ² Kǐ'ì àngà ka kànga ònángà kàràtasì-ngba nà foná. Ní, kídè ndìli fangà tó pfóna ádrùngbǎ rèrè dǒ, ndàdù ìgù tó pfóna ìli adzi-kpa dǒ. ³ Kǎdù òkù orú tùna nyú nà àdhàdhì àrì rǐ tùna-ònga ìdho dhu bhéyi. Ndirò, kòkù rò, ma mirì àrùbhù ɔvɔ àtà dhu nádu kà tó dhu. ⁴ Ndirò, ì àrùbhù ɔvɔ àtà dhu nùitdègu ndirì, ní ma madù móbhòlò abádí ùnò dhu t'ándítá tò. Pbéù, ma mirì atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rí dhu ɔvɔ idù ró, ndàti: «Ódo kǒkò àrùbhù ɔvɔ núnò indù dhu òdhù ò. Àpé nyandi ka.»

⁵ Ní, wò ma màlanà ádrùngbǎ rèrè mà, adzi-kpa màná dǒ idè ró màlàyikà náava fangà tó otsúna òrù-akpà ò. ⁶ Kǎdù dhu òtsò Kàgàwà, yà dhòdhóhonganà arí'ì ale, yà òrù-akpà mà, adzi mà, ádrùngbǎ rèrè mà, ɔyá arí'ì kóró dhu-tsi màná nanzi ale-ɔvɔ ró, ndàti: «Ìmbá ndì nùbhà kàsùmì rǐ'ì tdítǒ! ⁷ Àrùbhù rí kisè màlàyikà rǐ wàndà òmi òná kàsùmì ǒ, Kàgàwà rǐ yà ndì ndarù ròngò òko orù ò dhu àbhù rākà, àdhàdhì p̀bìndà ìno-akpá, p̀bànábi-otù ǒ ndì ndavò ìdzi Màkùrù-bvu ró.»

⁸ Wò dhu-dzidǒ, ma mirì yà òrù-akpà ò rò dhu nòvòná idù ale-tù, ròvò dhu tdítǒ idù, ndàti: «Árà nyakò wò àngbè ka kàngbè rórò rí'ì kàràtasì-ngba yà ka nàlǔ foná màlàyikà-fó rò. Ka ní yà ìdidè ndìli atdí pfóna ádrùngbǎ rèrè dǒ, ndàdù ngǎtsi pfóna ìli adzi-kpa dǒ màlàyikà.»

⁹ Ní, ma madù àrà ndì màlàyikà-tí'ò, madù kònzì ribhò ndì kàràtasì-ngba fudu ò. Ní, kǎdù dhu ɔvɔ idù, ndàti: «Àkǒ ka, nyadù ùkanà, nyotò. Kà rǒgyè ògyè finu-tsù ò, p̀béù linú kà rǒkye ìti-dha bhéyi.»

¹⁰ Ní, ma makò wòrì kàràtasì-ngba ndì màlàyikà-fó rò, madù ùka nà. Ní, kǎkyè lidú, rò'ò ìti-dha bhéyi. Pbéù, ma mitdègu kòtò, ní kǎdù ògyè tí ògyè fidu-tsù ò.

¹¹ Ní, ka kavò dhu idù, kati: «Dhu àkǎ nyòvò dhu tdítǒ nabì bhéyi àbhò ale-tidò mà, àbhò p̀birì ǒ ale mà, dhèdhèrò aláva-tidò tó àbhò ale mà, ndirò àbhò ádròdrò kámá màná-okú dò rò.»

11

Kàgàwà arí pbìkì ngàmbi àbhǎ rùvò àpè è rò tí dhu
(Uvt 7-10; 1Ká 17.1; Luk 21.24)

1 Wò dhu-dzidò, ka kibho dhu ùdhě ka karí nǎ itsukpò bhěyi ndì nìli izò fudú, kadù àtinà ima nǎ: «Ívǎ nyí, nyudhe* Kàgàwà bhà idza mà màzàbahù mànà, nyadù ànyì-dzá rò arí Kàgàwà ùlě ale-bvu nòzù. 2 Pbhétù, wò irinǎ rò rí'ì kà tò odhó nákǎ nyubhà ìnzì nyudhe. Obhó tí, wò ndi-tsí ka kàbhù wà yà inzà àpè Kàgàwà ùnǎ ale, kàkà ìfò kumì dòná óyò nà àbǎ† tí rí ìlǎlǎ kigò-tsidò‡ òbè ale tò. 3 Ndirò, ma mí óyò pbàkà ngàmbi§ òvì ròwù dhu òvò ìndrù tò, gònìyà ì ùfǒ ròyá ìnyì tó mberù tí rórò. Ní, abádhí rǐ dhu òvò ìndrù tò pbànábí bhěyi ràrà àhu atdí lufù, dòná óyò miyà, dòná azà kumì nà idho* tí. 4 Kòkò ì óyò ngàmbi ní ì kòkò óyò mìzèyituni-tsù-kpa*, ndirò abádhí ní ì tarà ùlǐ ka karí dòyà múnarà*, kàkà yà adzi ò Ádrùngbǎle-ònzǐ aríko ale. 5 Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndònzǐ abádhí nzére, ní kàzù ràdù àhu abádhí-lí'ò rò, ràdù ì abádhí tó òmvù nùbǐ*. Ndi dhu bhěyi tí ní ndi, ìngbàtí ìli ndì ale mà yà abádhí nòzè ndònzǐ nzére ní ràdù òvè. 6 Ndirò, abádhí rǐ'ì ìnè ádrùngbǎnga tó òbì nà, 'ùtsì òrù-akpà-tsù*, ìnzǐ igye nùkó tí yà ìndrù tò abádhí rǐ dhu òvò pbànábí bhěyi ònǎ kàsùmì ò. Abádhí rǐ'ì ìnè ádrùngbǎnga tó òbì nà àtò, 'ùgèrè idha ròngò azu tí*, 'adù ìngbàtí ìli ndì àpè-tidò mà nábhu yà adzi ò ale ràbà, ì òzè ka dhu bhěyi.

7 Abádhí rǐ wò ìndrù tò ì aròvona pbànábí bhěyi dhu t'òvota ìto rò, òyǐ ò rò ráhu ìzǎ† nùugyeya ìla abádhí nà. Kònzìya abádhí-lèmà, ndàdè abádhí òkyè. 8 Ní, abádhí-abvò nòokoya ádrùngbǎ kigò, yà abádhí tò Ádrùngbǎle ka kutò màsàlabhà dǒ ònǎ kigò tó ngudhà ò. Ndi kigò ní ndi ka karí ìpǐbèna kanzì Sòdomò* tí, ndirò ngàtsì nǎ Mísri* tí. 9 Ní, ìngbàtí ìli ndì ale-tidò nzínzì ò ale mà, ìngbàtí ìli ndì rùgànda-tidò nzínzì ò ale mà, ìngbàtí ìli ndì alávà-tidò t'ále nzínzì ò ale mà, ìngbàtí ìli ndì pbìrì ò ale nzínzì ò ale mà nà náandáya kòrǐ abvo ìbhù idho dòná góna nà tí‡, ndirò abádhí a'uya nzǐ kutdù ì abvo. 10 Kòkò ì yà adzi óvò ale-idhè nùkaya ndì ìkǎ tí abádhí ùve dhu-okú dǒ rò. † ale-idhè nùkaya ndì, 'adù àmbe perè mà nùbho dǒ fíyò nzínzìya ò, atdídǒ nyú kòrǐ óyò pbànábí nábhu ì 'àbà àpè nǐdhunì. 11 Kòrǐ ìbhù idho dòná góna nà dzidò, Kàgàwà bhà rò ìrà ìpìrǒnga tó ale-ìhè náatsù abádhí-abvò ò, abádhí ràdù 'ìvǎ, 'ìkò pfóya dǒ.

* 11:1 11.1 Udheta-tì ní Kàgàwà rǎrǐ pbìndà ale-ngbò òdò (Zàk 2.5-9; 4). † 11:2 11.2 Ífò kumì dòná óyò nà àbǐ ní atdí dhu kèlě ìbhù atò dòná góna nà nà. Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní, ìfò kumì dòná óyò nà àbǐ tí ka kátina dhu-tí rǎrǐ Kàgàwà rǒtdì wà pbìndà ale abáya àpè ònǎ idho-bvu idò.

‡ 11:2 11.2 Ílǎlǎ kigò tí ka kátina ìrò ní Yèrùsàlemà tó kigò. Ndirò ndi kigò ìtè ní Kàgàwà bhà ale.

§ 11:3 11.3 Jyò ngàmbi tí ka kátina ìrò ní Yèsù ná'ù ale tò màtè, àdhàdhì Músà mà Eliyà mànà tò ófò ò. * 11:3 11.3 Atdí lufù, dòná óyò miyà, dòná azà kumì nà idho ní atdí dhu kèlě wò 11.2 ò rí'ì ìfò kumì dòná óyò nà àbǐ nà. * 11:4 11.4 Zàk 4.3,11-14 * 11:4 11.4 Zàk 4.2; Upf 1.12,20

* 11:5 11.5 2Ká 1.9-10 * 11:6 11.6 1Ká 17.1 * 11:6 11.6 Uvt 7.17-21 † 11:7 11.7 Òyǐ ò rò ráhu ìzǎ àtì atdídhénà ale arí Krístò bhà òmvù tí: 1Yù 2.18. Ngùkpa ale arí kàtì Dànyelè tó bhùkù ò ka kítè ìzǎ tí: Dàn 7.7,23-27. Ngùkpa ale-tsí arí kàtì yà adzi ò ale nùnda arí Kàgàwà nà arí ndùgye fíyò nzére ìrèta ní ale tí. * 11:8 11.8 Jpt 18.20-19.29 * 11:8 11.8 Uvt 1.8-14 ‡ 11:9 11.9 Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní, ìbhù idho dòná góna nà tí ka kátina dhu-tí rǎrǐ Kàgàwà rǒtdì wà pbìndà ale-abvò onzìya ngudhà ò idho-bvu idò, ìnzǐ tsànzà nonzì tí dhu.

Nírò ní ndi ádrùngbǎ ɔɔo nń́sí abádhí àndà rǒ rúbhi ale ò. ¹² Ndirò, kǒkò i ɔ́yǒ p̀b̀anábí nń́rì ɔ́rú-tùna nà rí dhu ɔ́vɔ́ fíyǒ òrù-akpà ò rò ale-tù, ndàti: «Nyùpò àzú!» Ní abádhí upò òrù-akpà ò àp̀b̀ù ǒ, àzèmbè kǒkò i abádhí tó òm̀vũ rǎndàna rórò. ¹³ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, ádrùngbǎ mùtiti nń́sí, kígò tó atd́inga idrè dǒ ràdù ndùgòlò. Àrùbhù lufà ale náadù èvè wò ndi mùtiti ǒ. Ní ádrùngbǎ ɔɔo nyú nń́sí ɔ̀dòdì ale-go ò, ràdù Kàgàwà, yà òrù-akpà ò arí'ì ale nílè.

¹⁴ Dhu inzǎ rí ɔ́yǒ rí kǐsè dhu núdà wà, ndirò ìbhù rí kǐsè rǐ nń́ àp̀ere, inzǎ ndi nditò ndi rórò!

*Àrùbhù rí kǐsè wàndà rǒngò dhu
(Zàb 98; Upf 12.10; 19.6)*

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, àrùbhù rí kǐsè màlàyikà náamì p̀b̀indà wàndà. Ní ábhǒ ale náavò dhu ɔ́rú túya nyú nà òrù-akpà ò rò, 'àti:

«Kòmbí yà adzi ǒ idzi núdà wà atdídǒ àlě tó Ádrùngbǎle Kàgàwà mà-fo ò, yà kǔtri fíndà ale, Krístò mànà.

Ní, ndi idzi ràdì dhòdhóhónganà!» ¹⁶ Ndirò ɔ́yǒ kumì dòná ifo nà p̀b̀àkàrù, yà fíyǒ kámá tó tombi dǒ aróko Kàgàwà-ònzí, núugú ì, nyíya ràp̀b̀à adzikpa-ngbò nyú, 'ùlě Kàgàwà. ¹⁷ Abádhí ambénà àtìnà dǒ:

«Mǎ màbhù ɔ̀tsò indù, fàkǎ Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó ɔ̀bi nà arí'ì kóró dhu dǒ alé!

Nyi nyarí'ì inè, ndirò nyi nyi'ì inè.

Obhó tí, nyi nyónzi kasu p̀b̀ùkù ádrùngbǎnga tó ɔ̀bi nń́, nyidì p̀b̀ùkù Idzi.

¹⁸ Inzǐ arí nyifù ale nń́'ì nàwí nà rùnù,

p̀b̀ètù kòmbí, p̀b̀ùkù nàwí nítè ndi ndi abádhí-rǒ.

Ndi kàsùmì ní, yà èvèvè ale-ànyà itdì nyi nyí ònà kàsùmì.

Ndirò ka ní, yà indù kasu nanzi ale, p̀b̀ùkù p̀b̀anábí mà, kóró ngǔkpà ale kǎkǎ ɔ̀vònu ifù arí mànà tó nyi nyí mùkàmbà ùbhǒ ònà kàsùmì,

ìmbǎ rí'ì indrú arí ifùna ale màtí, ndirò inzǐ indrú arí ifùna ale màtí.

Ndi kàsùmì ní kǎkǎ yà adzi inzǎ arí ale-tse ɔ̀tdì nyi nyí ònà kàsùmì!»

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, yà òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà bhà idza-li'ò náapfo ndi, Kàgàwà mànà indrú ùngbò ì dhu itè rí Sàndukù ràdù ndàla ònà. Ní inga núumbìlì, ale-tù mà, ɔ́vɔ́ rǔtǎ dhu mànà ràdù 'irì. Ndirò, yà adzi nívi, ifo ràdù ìkǒ atdídǒ.

12

Kàgàwà rǐ òna nà tsibhále ɔ̀dò ádrùngbǎ osu-akpà-ba rǒ rò dhu
(ɔ́pt 3.15; Dàn 12.1; Luk 10.18; 1Pé 5.8; Upf 2.26-27)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, ádrùngbǎ ize náavì ndi òrù-akpà ò. Ndi ize ní'ì adyifò nǎfò ròná mberè bhéyi atdì tsibhále, àbì ràdù ì'ì p̀f̀óna-tsinǎ. Ndirò kà-dò rǒ ì'ì mùkàkù ní atdì kumì dòná ɔ́yǒ nà alali rǐ'ì ròná mùkàkù*. ² Wò ndi tsibhále nń́'ì ari nà. Ní, kǎmbénà ùkù dǒ, ndùgu ndi ndi rò, ndi ndi àp̀b̀è àbà dhu-okú dò rò.

* **12:** 12.0 Tsibhále tí ka kátina irò ale ní nń́ Mǎriyà, Yèsù tsánà, p̀b̀ètù kà rǐtèna ní P̀b̀àisràyéli, Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Mǎsiyà ahù nyuyatsi rò ale (ɔ́pt 3.14-16; Ìsa 54.1-8; 66.7-8). * **12:1** 12.1 ɔ́pt 37.9

³ Wò dhu-dzidò, ngàtsi ize náavi ndi òrù-akpà ò. Ndi dhu ní'ì kàzu bhèyi ilù ádrùngbã osu-akpà-ba. Ndi osu-akpà-ba-do i'ì àrùbhù, otduyina ràdù i'ì idre. I àrùbhù kà-do rò, mùkàkú ní'ì atdátí. ⁴ Ní, kídhá òrù-akpà rò alali tó atdínka ìbhù dǒ áwina nǐ, ndìvò yà adzi dǒ. Ní wò osu níidè, wò ìkyèrǒ òdì ndíní ndi ndugu tí ndi tsibhále-ònzǐ, ndíní ndi ndotona tí kà rǔguna ngbàngba ányirǒ rò tí. ⁵ Ní wò ndi tsibhále núugu kpatsibhá ngbàngba, yà kóró pbiirǒ ò ale ùndà* róngo tsumà tó mùgǒ† nǐ ngbàngba. Pbéù, ka kadù ndi kàbhà ingba òdyi, kowù nà Kàgàwà-ti'ò, yà ndi Kàgàwà bhà ádrùngbã kamà tó tombi-ti'ò. ⁶ Ndirò, wò ndi tsibhále adù òku rùngù‡ ò, yà Kàgàwà òbhòlò angyangyi fíndà ngari ò, ndíní ka kodo tí ndi mbèyi ányì, ràrà àhù atdí lufù, óyǒ miyà dóná azà kumi nà idho tí*.

⁷ Ní, ìla nítsi òrù-akpà ò, ádrùngbã màlàyikà Mùkàli mà pbindà màlàyikà màrà rùgyè ì wò ndi osu-akpà-ba mà pbindà màlàyikà§ màrà nà. Ní wò ndi osu mà pbindà màlàyikà màrà núugye ì átò abádhí màrà. ⁸ Pbéù kǎnzǐ nzà dhu lèrà, ndirò ngari adù i'ì mbá abádhí tó tditdǒ òrù-akpà ò, pbindà màlàyikà màrà. ⁹ Ní, ka kibvu wò ndi ádrùngbã osu-akpà-ba obvò. Ábadhi ní ndi yà mǔhàngú ò rò i'ì osu*, yà Nzéere Ale tí, ndirò ngàtsi nǐ Pfòmvo tí ka karánzina, yà adzi ò kóró ale ùtrá arí Ale. Ní ka kibvu ka yà adzi ò pbindà màlàyikà màrà.

¹⁰ Wò dhu-dzidò, ma miri orú tǔna nyú nà rí dhu òvo òrù-akpà ò rò ale-tù, ràmbe àtina dǒ: «Kòmbí ògù mà, ádrùngbãnga tó obi mà, àlè tó ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà idzi mà, yà kútri fíndà ale, Kristò bhà ádrùngbãnga màrà níwù wà ùvò! Obhó tí, wò àlè t'ádóna òbhù rò arúbhi kúbhingá màtí ndirò adyìbhengá màtí àlè tó Kàgàwà-ònzǐ ale, ka kibvù wà òrù-akpà ò rò. ¹¹ I àlè t'ádóna ónzǐ kà lèrà Tàmà-ngba-azù-òbì nǐ, ndirò, abádhí ónzǐ kà lèrà, yà ì aròvona indrù tó Kàgàwà bhà Jte nǐ. Abádhí náadzi fíyó ìpirǒnga, ràrà àhù ì úve dhu ò màtí. ¹² Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi inyi òrù-akpà, yà ùnú aróko ale màrà kóró, nyí nyàkà nyilè nyí! Pbéù nyí yà adzi ò ndirò rèrù ò nyí nyáróko rò, nyí nyí'ì àpè ò, wò ndi Pfòmvo nófò wà dukù nídhuní. Ndirò, kàlè àlè tí nàwí nǐ, kùni dhu yà fíndà ndi nùbhà kàsúmí-ngba rǎrǎ'ì akekpá nídhuní.»

¹³ Wò ndi osu-akpà-ba nítdègu ndi ka kibvù yà adzi ò dhu àlà, ní kǎdù ndòpè, ndòné, yà kpatsibhá ngbàngba nugu tsibhále, ndíní ndi ndonzi tí nzéere. ¹⁴ Pbéù, ka kadù sàmbà-pékélé nà ndi nòfò óyǒ pékéléna àbhù wò ndi tsibhále tò, ndíní kǎdù tí ndòbè nǐ, ndàrà rùngù ò yà fíndà ka kabhòlò itse wò ndi osu-akpà-ba rǒ rò ngari ò. Ányì ka kadò ka mbèyi nyú, ràrà àhù ìbhù ato dóná gòna nà* nà tí. ¹⁵ Ní, wò ndi osu-akpà-ba náadyo idha abho nyú lina ò rò, rìli ndi bhùna ò róku idha-akpà bhèyi ndi tsibhále-owù ò, ndíní iyàdhíyà natdú tí ndàrà nà. ¹⁶ Pbéù, adzi-kpa adù ndi wò tsibhále dzèrà ònzǐ: kǎngbe lina'ò, ndòtò wò ndi osu-akpà-ba àdyo lina ò rò idha-akpà. ¹⁷ Ní, wò osu-akpà-ba náakó atdídǒ wò tsibhále rǒ, ndàdù àrà ìla

* **12:5** 12.5 Zàb 2.9 † **12:5** 12.5 Suma tó mùgǒ nǐ ní ndi tàmà ùndà arí ale nóongóná fíyó tàmà-ngbò òdò. ‡ **12:6** 12.6 Rùngù ní òmvù-tsù rò ka karí òtse, kowù ale ùrù ònà ngari (Uvt 2.15; 16). Ndirò ka ní átò nzéere dhu arí'ì ònà ngari (Màt 4.23). * **12:6** 12.6 11.2,3 § **12:7** 12.7 Osu-akpà-ba bhà màlàyikà ní nzéere màlàyikà. Ndirò nzéere-alafí tí ka karí àtina ní abádhí kèlè átò.

* **12:9** 12.9 Opt 3.1 * **12:14** 12.14 ìbhù ato dóná gòna nà ní atdí dhu kèlè atdí lufù, óyǒ miyà dóná azà kumi idho nà nà (12.6).

ònzì kàbhà ngàkpà inzo mànà. I ale ní kàkà Kàgàwà bhà Ƴyátá ifù arí ale, 'adù yà Yèsù unò fìyò dhu nífu ale. ¹⁸ Nírò ní ndi wò ndi osu-akpà-ba naadù àrà ide ádrùngbá rèrè-bidò osòkpò dǒ.

13

Osu-akpà-ba tò rí kasu ònzì nzére óyǒ ìzǎ
(Dàn 7.19-25; Upf 14.9-11; 17.3,7-17; 19.20)

¹ Wò dhu-dzidǒ ma mala atdí ìzǎ, ádrùngbá rèrè ò rò ráhu ró. Kà-dò i'ì àrùbhù, otdyúna ràdù i'ì idre. Ndirò kóró i kòtdyú rǒ mùkàkú ní'ì inè, ndirò i àrùbhù kà-dò rǒ, ka kundí oyo ní'ì Kàgàwà ní ka kí dhu unò nzére òná oyo. ² Wò ndi ma mala ìzǎ níli ndi atdáta bhèyi. Kà-pfò mà, kà-pfò-òdzèkélé mànà ní'ì tsamangèrè bhà bhèyi. Ndirò kà-tsù náadù ndili àrì-tsù bhèyi. Ní osu-akpà-ba náabhù pòndà ádrùngbánga tó obi mà, pòndà ádrùngbá kamà tó tombi mà, pòndà ádrùngbánga mànà-ròrò kà tó. ³ Wò ndi ìzǎ-dò nzínzi ò, atdí ale-dò náambénà òlo dǒ oye-ngbò rǒ otú nàbà dhu bhèyi, pòtù ndi otú náadù ogù ògù tí. Ní idho núuko yà adzi óvò ale atdí dǒ kóró ndi ìzǎ-okú dò rò, 'adù kòwù núngu. ⁴ Ní abádhí ukò i otdyàya dǒ, 'ùlè wò osu-akpà-ba, pòndà ádrùngbánga tó obi-ròrò kàbhù wò ndi ìzǎ tó dhu-okú dò rò. Abádhí núuko i 'ùlè ka, 'ámbe àtina dǒ: «Ádhi pà ale ndi yàrí ìzǎ bhèyi pòndà obi rǐ'í? Ádhi pà ale ndi ndùgyè ràdù kà nà, ndàdù kà lè mà ònzì?»

⁵ Ní, wò ìzǎ tó ka kabhù ale-tsù ní ale idzi ka kí ní ote t'óteta mà, Kàgàwà ní ka kí dhu unò ní mànà tó ale-tsù. Ndirò kàdù ifo kumì dóná óyǒ nà àbì* tí ndi ndi wò kasu ònzì ní ádrùngbánga tó obi nàbà. ⁶ Ní wòrí ìzǎ náapè ndùnò dhu Kàgàwà ní: ndùnò dhu kòwò ní, ndùnò dhu kàrádi róngà ní, ndàdù dhu unò òrù-akpà ò aróko ngàkpà ale ní átò. ⁷ Ka kufá rusà kà tó ndíní ìla nugye tí Kàgàwà bhà ale mànà, ndònzì lè màya. Ndirò, ka kabhù ka rǐ'ì ádrùngbánga tó obi nà ìngbàtí ìli ndi rùgànda-tidò dǒ, ìngbàtí ìli ndi ale-tidò dǒ, ìngbàtí ìli ndi aláwà-tidò dǒ, ndirò ìngbàtí ìli ndi pòrì dǒ. ⁸ Yà adzi óvò ale kóró núulèya ka. I ale ní, kóró ale kàkà, yà adzi ka kanzina rò, ìnzá ka kandí oyo yà àho ka kahò Tàmá-ngba tí kátina ale bhà ipirònga tó bhùkù ò ale.

⁹ Inga t'írìta tó bina nà arí'ì ale, náká ndirò nga mbèyi! ¹⁰ Nyí Kàgàwà bhà alé, nyí nyàká nyí'ì dhu-dzi òndù arí ale tí, ndirò fìyò a'uta òdò arí ale tí. Kàgàwà i'ìya gukyè imbi ò ka kosóya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kohoya ndi ale imbi ò. Ndirò, kí'ìya gukyè ìla t'úgyeta tó obhi-akpà ní ka kohoya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kohoya ndi ale obhi-akpà ní.

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala oyo rí kisé ìzǎ, adzi ò rò ráhu ró. Kòtdyú i'ì oyo, i otdyúna ràdù 'ùlì tàmá-ngba-otdyú bhèyi. Ndirò kàránà òte rǒ osu-akpà-ba bhèyi. ¹² Kàránà kasu ònzì rǒ yà angyinà rò i'ì fìndà ìzǎ-fó ndi ndábà ádrùngbánga tó obi ní kóró ndi ìzǎ-ònzì. Kàránà yà adzi mà òná aróko ndi ndóvò ale mànà nábhù rǒ rùlè wò ndi wemberè tó ìzǎ, yà ndi natsú ndòhò otú-bhu rǐ'ì dóna rǒ ìzǎ. ¹³ Wò ndi oyo rí kisé ìzǎ, náanzì ádròdrò wiwì. Obhó tí, kàránà kàzù mà nábhù rǒ rìfò òrù-akpà ò rò, rìrà àhu yà adzi dǒ kóró ale-nyìkpò ò rò. ¹⁴ Kábà wò wemberè tó ìzǎ-ònzì ndi

* **13:5** 13.5 Atdí dhená ale arí ìrèna dhu ní, ifo kumì dóná óyǒ nà àbì tí ka kátina dhu-tì ràrí Kàgàwà rǒtdì wà wò ìzǎ rǐ kòkò dhu ònzì òná idho-bvu idò.

ndi wiwi ònzi ní ádrùngbǎnga tó obi. Ní, kǎránà yà adzi óvò ale àbhu rǒ rùwí ndi wiwi-otù ǒ, ndòvò dhu abádhi tò, ndàti abádhi rākà 'òbhòlò ndi izá-wòyò. Ndi izá ní ndi ila t'úgyeta tó obhi-akpà ní ka kalú ngbóna ɔve-ngbò rǒ, pbétù ràdù ikye. ¹⁵ Ndi ɔyo rí kisè izá náabà ádrùngbǎnga tó obi ní, wò wemberè tó izá-wòyò tò ndi ndi ípirǒnga àbhǔ ní, ndíní ɔpé tí ndòtè, ndàdù kākà 'ùvò rí ìnzí 'ùkò ì, 'ùlè ndi ale nókýè. ¹⁶ Ndirò wò ndi izá náadù kóró ale ùtu, indrù arí ìfùna ale mà, ìnzí indrù arí ìfùna ale màna, ònzitále mà nǎkùtále màna, dòyá arí'ì ìtirò ale mà ìno tí arí'ì ale màna, ndíní ka kulí tí ize fangà tó ɔtsúya rǒ màtí, ndirò ngàtsi ní nyíya-ndri rǒ màtí. ¹⁷ Dhu òdzi ka kí, ndirò dhu ùdzi ka kí dhu tó otu ní'ì mbá atdí ale tó màtí, ìmbá ndi ale ì'ì ndi ize nà rò. Ndi ize ní'ì wò ndi izá-ɔvò, ndirò ndi ɔvo nà ndi nàkò ɔzú-bvu†.

¹⁸ Iró dhu àkànà kí'ì dhu-ɔnga t'òvòta tó irèta nà. Ní, inga t'únita tó irèta nà arí'ì ale, nākà ndùpí wò ndi izá bhà ìmòrò. Obhó tí, ndi ìmòrò ní atdí ale-ɔvò nà ndi nàkò ìmòrò. Ndirò ka ní azà miyà, azà kumì, dòná azà nà‡.

14

Tàmǎ-ngba úwù ale rí adyi-ɔwútá náyù dhu (Ébr 12.22-24; Upf 7.3)

¹ Wò dhu-dzidò ma mandà nga, ní ma mala Tàmǎ-ngba tí kátina ale Sáyuni tó pbiri dǒ idè ró. Kí'ì atdíkpá atdí miyà, ìfo kumì, dòná ìfo nà lufù ale màna, ndirò, i ale-nyindri rǒ ka kundí ɔvo ní'ì kǒvò mà kà t'Ábanà-ɔvò màna. ² Ní, ma miri atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rírà, ràmbe àwa dǒ àdhàdhì àbhò idhá-ya-ba rí ndisolo dhu bhèyi, ndirò, atdí dǒ rùtá ɔvo-tù bhèyi. Ndi ale-tù níri ndi átò ràmbe ò'ò dǒ dùmù òti rí ale rí fíyò dùmù òti dhu bhèyi. ³ Ní kǒkò atdí miyà, ìfo kumì, dòná ìfo nà lufù ale náambéná adyi-ɔwútá úyù dǒ Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, ípirǒnga nà ìfo dhu-tsí mà, pbàkùrù màna-ònzí. Atdí ale mà wò ndi adyi ùdhe ràdù ndùni ní'ì ìmbá, ìnzá ní kǒkò atdí miyà, ìfo kumì dòná ìfo nà lufù ale, kākà yà adzi ǒ rò Tàmǎ-ngba úwù kèlè núdhe ka 'ùni rò. ⁴ † ale ní ì nódò atdí dǒ, 'òkò ilátá ǒ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale, yà ìnzá ì níti vèbhále nà ì úbhi dhu-otù ǒ ale. Ndirò abádhi arùbhi Tàmǎ-ngba-owù ǒ, yà kà rùbhi òná kórò ngari ǒ. Obhó tí, abádhi ní i ka kawù ngùkpá ale nzínzi ǒ rò, rí'ì àdhàdhì wemberè tí ka kùbhòna Kàgàwà tò, ndirò Tàmǎ-ngba tó perè bhèyi. ⁵ Abádhi ní ìnzá àpè títò ùno atdí-gùna màtí ale, ndirò ìmbá nzére dhu tí ka kózàna dhu rí'ì nyuyatsi ale.

Ibhu màlàyíkà rí Kàgàwà rí anya ìtdì yà adzi óvò ale dǒ dhu ɔvo dhu (Kas 17.30-31; Upf 18; 19.19-20)

⁶ Wò dhu-dzidò, ma mala atdí màlàyíkà ɔrú nyú rókù awe ǒ ró, ndàdù ì'ì yà adzi óvò ale tò ndi ndóvona dhòdhòdhònga tó Ídzi Màkùrù nà. † ale ní ìngbàtí ìli ndi pbiri ǒ ale mà, ìngbàtí ìli ndi rùgànda-tidò mà, ìngbàtí ìli

† **13:17** 13.17 Pbàgíríkí mà Pbàyàhúdì màna t'ávàna ǒ, kórò andítá-nyìkpó ní'ì ndi nà ndi nàkò ɔzú-bvu nà. Ní atdí ale-ɔvò nà ndi nàkò-tsi ka kuni tí, dhu akána kupí ndi ɔvo ò rí'ì andítá-nyìkpó-nzo nà ndi nàkò ɔzú-bvu kórò, kadù àngbònà atdíkpá. ‡ **13:18** 13.18 Azà dhu tí kátina andítá rítèna dhu ní ìnzá àkà bhùna ǒ dhu, ndirò àrùbhù dhu tí kátina-tsi ní atdí dǒ àkà bhùna ǒ dhu. Ìzà-ró rí'ì azà miyà, azà kumì, dòná azà nà tó ìmòrò rítèna dhu ní, kà ràrí'ì ìnzá àkà bhùna ǒ irèta nà dhu, ndirò ìnzí kà rí dhu lè mà ònzi akekpá màtí dhu.

ndi aláwà-tidò t'ále mà, ndirò ìngbàtí ìli ndi ale-tidò màná. ⁷ Ní kǎmbénà dhu òvò dǒ orú tǔna nyú ná, ndámbe àtìna dǒ: «Nyí nyákǎ nyǒnzi Kǎgàwà òdò, nyádù ilènà! Obhó tí, kǎbhà kǎsumì yà indrù-ànyà ìtǎi kà rí òná náká wà. Nyí nyákǎ nyǎlě wò ndi òrù-akpà mà, adzi mà, ádrùngbǎ rèrè mà, idha-dòtí-nzo màná nanzi ale!»

⁸ Jyo rí kisè màlàyikà náadù ìrà wò ndi wemberè tó-tsi dzidǒ, ndàdù òkù, ndàti: «Íyàdhiyà ìtsi wà! Bàbèlì tó ádrùngbǎ kigò* ìtsi wà! Kǎbhu kóró p̀birì ǒ ale ròmvù Kǎgàwà bhà ádrùngbǎ nàwí tó òvayì, yà abádhí ndi ndábhù ròtsù p̀bìndà mànyòni ò dhu-otù ǒ.»

⁹ Ìbhu rí kisè màlàyikà níra kǒkò angyi iwù óyǒ màlàyiká dzidǒ. Ní, kǎvò dhu orú tǔna nyú ná, ndàti: «Ìngbàtí ìli ndi ale yà wòyóna ka kǒbhòlò ìzǎ mà ndi kà-wòyó mà ùlě rí, kadù ndi ìzǎ bhà ize àpba nyina-ndri rò màtí ndirò ngǎtsi nǐ otsúna rò màtí ale, ¹⁰ ní rí Kǎgàwà bhà ádrùngbǎ nàwí tó òvayì nómuvù àtò. Obhó tí, ndi òvayì ka kǎbhòlò ìnzí kisí idha òná, kadù òdhòná kǎbhà nàwí tó kópà ò! Kǒkò dhu bhèyi ale náabáya àp̀bè kǎzù ò, ndirò abádhí abáya ka yà atdífǒ arúla ògbe ndógbe rò áwuse tó dhu-ra ò, ìlǎlǎ màlàyiká mà, Tàmǎ-ngba màná-ònzí. ¹¹ Ndirò, wò ndi abádhí tó àp̀bè tó kǎzù-ìkò náarúpo orù dhòdhódhóngà ná. Kǒkò ndi ìzǎ mà, wòyóna màná núlè ongónà ale, yà kǒvò tó ize ka kǎp̀bá ròyá ale kóró, náarí nzí 'àsò atdíku màtí kúbhingá, ndirò adyìbhengá màtí àp̀bè ǒ rò.»

¹² Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Kǎgàwà bhà ale, kǎká Kǎgàwà bhà Hyátá ìfù arí, 'adù Yèsù à'ù ale, náká ì'ì dhu-dzi òndù arí ale tí.

¹³ Ndirò, ma miri ale-tù òrù-akpà ò rò rí dhu òvò ró, ndàti: «Ándí yàri dhu: «Hirò nònzì ní yà kòmbí ndi nòpè rò rúve Ádrùngbǎle Yèsù ì á'ù rórò ale!» Hǎlǎ-Alafí rǎtina: «Obhó dhu ní ndi! I ale rí 'àsò fíyò ododu kasu ǒ rò, abádhí anzi ìdzi dhu nódhò wà ì, 'òwù abádhí-owù ǒ nídhuní.»»

*Yà adzi ǒ ale-ànyà ìtǎi ka kí dhu
(Ìsa 63.1-8; Yòw 4.12-14; Màt 13.37)*

¹⁴ Ma màndà nga tǎdífǒ, ní, ma mala òwǒwà àp̀bù, ndirò ndi àp̀bù dǒ ndi ndàdi rò ì'ì ale ní Ìndrù t'Íd̀hùnà ná ndi nǒfǒ ale†. Kà-dò rò ì'ì ní orò tó mùkákú, ndirò kà-fǒ ì'ì dhu ní inga ǒ dhu òtse ka karí nǐ atdífǒ ndi náká obhi-tidò. ¹⁵ Ní, atdí màlàyikà náahù òrù-akpà ò arí'ì Kǎgàwà bhà idza ò rò, ndòkù orú tǔna nyú ná ndàti wò ndi àp̀bù dǒ àdi ale ní: «Ídyì p̀bùkù obhi, nyopè nyogu inga ǒ dhu ní. Obhó tí, yà adzi àdi wà tùm̀bà tí, òná dhu ka kogu tí, ndirò ndi onzi-bvù dhu ògu ka kí òná kǎsumì àká wà!» ¹⁶ Ní, wò ndi àp̀bù dǒ àdi ale núudà p̀bìndà obhi yà adzi ǒ, ndòtsè kà ǒ dhu ní.

¹⁷ Ngǎtsi màlàyikà náadù àhu òrù-akpà ò arí'ì Kǎgàwà bhà idza ò rò, ndi mà átò ndàdù ì'ì inga ǒ dhu ògu ka karí nǐ ndi nakàní obhi ná fóná.

¹⁸ Ngǎtsi màlàyikà ní'ì ádrùngbǎnga tó obi ná màzàbahù-dǒ arí'ì kǎzù dǒ*. Ní ndi-tsi náahù ndi màzàbahù dǒ rò, ndàdù òkù orú tǔna nyú ná wò atdífǒ ndi náká obhi rí'ì fóná màlàyiká tó. Kǎti: «Ídyì wò atdífǒ ndi náká p̀bùkù obhi, nyazè yà adzi ǒ rí'ì v̀nyò-kpǒ nǐ, iwà ndi v̀nyò-kpǒ nǒ'ò nídhuní.» ¹⁹ Ní, wò màlàyikà núudà p̀bìndà obhi yà adzi dǒ, ndàzè yà

* **14:8** 14.8 Bàbèlì tó kigò rítèna dhu ní Kǎgàwà ná rí ndùgye ádrùngbǎnga-tidò kóró. Atdí ndi ǒfǒ ní'ì Romà tó kigò (Upf 17-18). † **14:14** 14.14 Ìndrù t'Íd̀hùnà ní Yèsù Krístò, Màsiyà (Upf 1.13; Dàn 7.13).

* **14:18** 14.18 8.5

adzi ǒ v̄nyò-kpǒ n̄, ndàdù ndi v̄nyò-kpǒ àwà kùzǔ ka karí ònà ádrùngbǎ ìbhu-ba ò. Kǒkò dhu kóró r̄t̄èna dhu ní Kàgàwà bhà nàwí. ²⁰ Ka kaha ndi v̄nyò-kpǒ bhùna ò, irinǎ rò kigò tò. Ní, azu* isòlò ndi abho nyú ndi kà-bhu ò rò, gùgùna rùpò, ndàrà àhu m̄hàgù-tsù rò nyú. Ndirò, ndi azu adù òku, ndàrà àhu mbèmbè ìbhu miya kilòmētèrè tí‡.

15

Mùsà bhà adyi mà, Tàmǎ-ngba bhà adyi mànà n̄yù ka kí dhu
(Upf 11.19; 16.1; 19.1-4)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ngǎtsi ádrùngbǎ ndirò idho r̄ ìndrǔ mà ùkǒ atdidǒ n̄ ize òrù-akpà-nyì-rò. Ndi dhu ní'ì àrùbhù mǎlàyíká àrùbhù dhèdhèrò àp̄bè-tidò nùlǔ foyá. Kǒkò ì àp̄bè ní'ì ndi kà r̄iku d̄oyá rò àp̄bè, abádhí r̄ò rò Kàgàwà r̄i p̄bìndà nàwí ìto nídhuní.

² Tdítdǒ, ma mala kirawuli bhèyi ònà nga ráwù, ndàdù ì'ì kàzù nà ònà átò ádrùngbǎ r̄èrè. Ndirò, ma mala ìzǎ lèma nónzì ale, yà ìnzà kà-wòyǒ nùlǔ, ndirò ì nùvǒ ìnzì k̄p̄bì kǒvò nà ndi nàko ozú-bvu nyiya-ndriná ale. Abádhí ikò ndi ádrùngbǎ r̄èrè dǒ, 'àdù Kàgàwà bhà dùmù ùlu foyá. ³ Ní, abádhí ambénà Mùsà, Kàgàwà bhà kasutále bhà adyi mà, Tàmǎ-ngba bhà adyi mànà, n̄yù dǒ*. Abádhí ambénà àtina dǒ:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà alé, kàsùnu ní ádrùngbǎ, ndirò idho r̄ ìndrǔ ùkǒ n̄ kasu!

Ìnyi, kóró p̄bìrì ǒ ale tó Ádrùngbǎ kamǎ, p̄bùkù kasu ní obhónánga tó, ndirò ka ní obhónga tó kasu!

⁴ Ìnyi Ádrùngbǎlé, ádhi p̄bá ale ndi ìnzì rádù odònu ònzì?

Ndirò, ádhi p̄bá ale ndi ìnzì rádù odònu ilè?

Obhó tí, ìnyi atdíró ní ndi ìlilá ale!

Ndirò, kóró p̄bìrì ǒ ale rǒngo iwu 'ùko onziná, 'ùlè nyi,

p̄bùkù obhónánga tó kasu nála wà ndi kpangba abádhí tò nídhuní!»

Kàgàwà bhà nàwí r̄'ì òyà àrùbhù kópà

⁵ Ndirò wò dhu-dzidǒ, ma mala Kàgàwà bhà idza-li'ò ndàngbè r̄i òrù-akpà ò ró. Kà-ò ì'ì ní Kàgàwà bhà Úyátá r̄'ì ònà sàndukù r̄'ì ònà hemé-dza. Ànyì ì'ì dhu ní, yà Kàgàwà arí nditè ìndrǔ tò ònà rò hemé-dza. ⁶ Ndirò àrùbhù dhèdhèrò àp̄bè-tidò nùlǔ foyá àrùbhù mǎlàyíká nùuvò wò ndi Kàgàwà bhà idza ò rò. Abádhí ufó mberù ní'ì òwòwù tdyé mberù, 'àdù odrùya-do iso orò tó kùkyé n̄. ⁷ Ndirò, ìp̄irǒnga nà ìfo dhu-tsí nzinzi ǒ atdí dhu nùubhò orò n̄ ka kóbhòlò àrùbhù kópà, kǒkò àrùbhù mǎlàyíká-fó. I kópà nùulè ùlè tí Kàgàwà, yà dhòdhódhónga nà arádi ale bhà nàwí n̄. ⁸ Ní, wò ndi Kàgàwà bhà idza náale Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù mà, kàbhà ádrùngbǎnga tó obi mànà ò rò ráhu iko n̄. Ndirò, ànyì rǒtsù atdí ale mà ní'ì ìmbá, ràrà àhu kǒkò àrùbhù mǎlàyíká r̄ibhona àrùbhù àp̄bè rǒwu ìku dhu ò.

* 14:20 14.20 Ìsa 63.1-6 ‡ 14:20 14.20 Iró, uvitatále Yùwanì azè nditè Kàgàwà itdiya kóró ale-ànyá dhu. * 15:3 15.3 Uvt 15.1-18

16

Àrùbhù màlàyíkà rí àrùbhù kópà ò rí'ì
Kàgàwà bhà nàwí ùdḥḥ yà adzi dḥ dhu
(Uvt 7-10; Upf 8.6-9.21)

¹ Wò dhu-dzidḥ, ma miri orá ale-tù nyá nà ka kí dhu òvo Kàgàwà bhà idzá rò àrùbhù màlàyíkà* tò dhu. Ka kati: «Nyòwu nyḥdḥò kòkò àrùbhù kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí yà adzi dḥ!»

² Ní wemberè tó màlàyíkà náadhò pḥìndà kópà ò nàwí yà adzi dḥ. Ní nzéere otú-tidḥ, yà atdidḥ rándi otú, náahù kòkò ìzǎ tó kásé nà rí'ì ròyá, 'adù ambe kà-wòyḥ núle dḥ ale rḥ*.

³ Jyo rí kisè màlàyíkà náadhò pḥìndà kópà ò rí'ì nàwí ádrùngbǎ rèrè ò. Ní idha ugèrè ndi ndòngò òvè òvè ale ò rò ráhu azu bhèyi, ndi rèrè ò ò nòtù ípirḥnga nà arí'ì idha ḥ dhu-tsí ràdù ève kóró.

⁴ Hbu rí kisè màlàyíkà náadhò pḥìndà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí idha-akpá mà, idha-dòtí-nzo mànà ò, òyá idha ràdù 'ùgèrè, 'òngò azu tí átò. ⁵ Ní ma miri yà idha dḥnga àndà arí màlàyíkà rí dhu òvo dhu, ndàti: «Inyi Hlǎ alé, nyi nyarí'ì inè ndirò nyi nyi'ì inè. Nyi nyòtdì kòrì anya obhónánga dḥ. ⁶ Obhó tí, indrḥ núufu pḥùkù pḥànábí mà ngḥkpà pḥùkù ale mànà-azu. Ní ndi dhu-okú dò rò, kòmbí nyi nyàbhu wà abádhí rómwè azu átò. Wòrì ní ndi abádhí àkànà 'àbà dhu!» ⁷ Wò dhu-dzidḥ, ma miri ale-tù màzàbahè dò rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Obhóngàtí, inyi fàkà Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì kóró dhu dḥ alé, nyi nyòtdì wò anya obhónánga dḥ ndirò obhónánga dḥ!»

⁸ Ifo rí kisè màlàyíkà náadhò pḥìndà kópà ò rí'ì nàwí adyifḥ dḥ. Ní ndi adyifḥ náabà indrḥ ùbi ndi ndi ònà rò ráhu kàzu nǎ nǎ ádrùngbǎnga tó obi. ⁹ Ní, indrḥ náagbè wò ndi atdidḥ ìgbè kàzu nǎ, ràrà àhu ì ì dhu ùno wò ndi àpḥè t'íbhòta tó ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì ale, Kàgàwà-òvo nǎ dhu ò. Abádhí uvò ì inzi 'ùgèrè ì 'ùbhà fiyó nzérenga, ndirò abádhí adè 'ùvo átò inzi 'ilè ka.

¹⁰ Imbo rí kisè màlàyíkà náadhò pḥìndà kópà ò rí'ì nàwí ìzǎ* bhà ádrùngbǎ kamá tó tombi dḥ. Ní, inḥ níubvú ndi kḥnyè idzi dḥnà pḥìrì dḥ. Ní, indrḥ apè 'à'á idàya ì ábàna àpḥè-okú dò rò. ¹¹ Abádhí núuno dhu Kàgàwà, yà òrù-akpà ò arí'ì ale nǎ, ròyá rí otu rándi dhu-okú dò rò. Pḥètù, abádhí ugèrè nzá ì, èbhà fiyó nzéere mǎtsò.

¹² Aza rí kisè màlàyíkà náadhò pḥìndà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí Fùratì tí kátina ádrùngbǎ idha-akpà ò. Ní ndi idha-bhè ḥ idha atdyù ndíní otu nùbhà tí adyifḥ arí ndìto inǎ rò arí iwu ádròdrḥ kámá tó. ¹³ Nírò ní ndi ma mala àngbè bhèyi ì nùlì ìbhu nzéere-alafí: atdí náahù ádrùngbǎ osu-akpà-ba-li'ò rò, ngátsi náahù ìzǎ-li'ò rò, ndirò ngátsi ràdù àhu jyo rí kisè ìzǎ, yà tìtò tó nabi tí kátina-li'ò rò. ¹⁴ Abádhí ní'ì idhò rí indrḥ ùkò nǎ dhu ònzi rí nzéere-alafí. Ndirò, abádhí ní ì yà adzi ḥ kóró ádròdrḥ kámá dḥyaná ubhíya, 'ùndu abádhí-tsù alafí, ndíní Kàgàwà, yà kóró dhu dḥ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà ale, nguye tí kàbhà Ádrùngbǎ Idhò ḥ.

¹⁵ Ádrùngbǎle rí dhu òvo, ndàti: «Kànì ma mirá ròngbátále náarírà dhu bhèyi, yà inzà nyí nyèni kàsùmì ḥ. Hirò ònzi rí ale ní nyìkpóna nà rádi

* 16:1 16.1 15.1.6-7 * 16:2 16.2 14.9 * 16:10 16.10 13.1-2; 15.2

ndàdè p̄bìndà mberù òdò mbèyi róná ìnzì ndùwà ale, akye ndi ndarana ìla ò nzìnzi rò, nyina ràdù àmbe iwu dō ìndrū nzìnzi ǒ nǐ.»

¹⁶ Nírò ní ndi kǒkò ìbhū nzére-alafí núundu kǒkò ádròdrò kámá-tsù yà Hãrmàgèdoni* tí ka kátina P̄bàèbràniyà t'ávàna ǒ atdí ngari ǒ.

¹⁷ Àrùbhù rí kisè màlàyikà náadhò p̄bìndà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí awe ǒ. Nírò ní ndi atdí orú ale-tù nyú nùiri ndi Kàgàwà bhà idza, yà ádrùngbã kamà tó tombi rí'ì i rò, ndàti: «Kòmbi kóró dhu ònzì wà ndi!»

¹⁸ Ní, inga umbilì, ɔvɔ utá, wògò iri ndi, yà inzà apèna isì angyi yà ìndrū apèna 'òngò òko yà adzi dō rò ádrùngbã mùtiti ràdù isì. Obhó tí, ndi mùtiti ní'ì ádrùngbã mùtiti nyú! ¹⁹ Ní, kùgolo ádrùngbã kigò Babeli*, ndàbhū ònànga rùndò ndi ìbhū, kóró ngùkpà p̄birì ǒ kigò ràdù 'ùgolo átò. Ndi dhu bhèyi ní ndi ndi ádrùngbã kigò náadzò nzà Kàgàwà ònà rò, kàbhù ka ròmuvè atdí dō orù p̄bìndà nàwí tó òvayi átò nídhunì. ²⁰ Kóró sòngà núuwí, ìnzì p̄birì ràdù 'àla tditdǒ. ²¹ Wò dhu-dzidǒ, ádròdrò kpóna nà ifo nà igye nùkò ìndrū dō. I ifokpò i'ì ádròdrò nyú, fiyó mùgèrè ròsè ifo kumì kilo dòná. Ní ìndrū nùunɔ dhu Kàgàwà nǐ wò ndi ifo nà igye ràbhùna fiyò àp̄bè-okú dō rò. Obhó tí, wò ndi ifo nà igye nùinza dhu abho nyú atdí dō.

17

Atdí dō arí m̀nyòni ònzì atdí tsibhále tó mbólí (Upf 16.19; 18)

¹ Nírò ní ndi yà Kàgàwà bhà nàwí tó kópà nà ì'inà foyá àrùbhù màlàyikà nzìnzi ǒ atdí màlàyikà nùira dhu òvò idù. Kàti: «frá ndíní ma mìtè tí ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà rí anya òtì yà atdí dō arí m̀nyòni ònzì tsibhále dō dhu ìndù. Ndi tsibhále ní yà ádròdrò idha-bidǒ* ka kasì ádrùngbã kigò. ² Yà adzi ǒ ádròdrò kámá nóongónà m̀nyòni ònzì kà mànà, yà adzi ǒ ngùkpà ale ràdù òri kàbhà m̀nyòni tó òvayi nǐ.»

³ Ní, Kàgàwà bhà ìlilá-Alafí nùrá ma, màlàyikà ràdù modyi, ndàrà ma nà rùngù ò. Ní ànyì, ma mala atdí tsibhále òlòlù atdí ìzǎ* dō àdi ró. Ndi ìzǎ rǒ ka kadù ùndinà ɔvɔ ní Kàgàwà nǐ ka kí dhu ùnɔ nǐ ɔvɔ. Ndirò, ndi ìzǎ-dò ì'ì àrùbhù, otdyúna ràdù ì'ì idre. ⁴ Wò ndi tsibhále ufó ní'ì ìtiti òlòlunga mà ngbó olù mberù mànà, ndàdù ngbóna nùyò ùmbilì rùmbilì orò tó dhu-tsí mà, orú odzina nà odu-tidò mà yòkpò mànà nǐ. Ndirò kálú fónà dhu ní'ì orò ní ka kòbhòlò yà àlè tí àlè iyádhíyà bhà m̀nyòni tó òndrò ka kóndrò atdí dō mùtso, yà inzà ìlǎ Kàgàwà-nyìkpò ǒ dhu nǐ kópà. ⁵ Kà-nyì rǒ ka kandí ɔvɔ ní'ì, òru tí ka kórù tina ɔvɔ. Ndi ɔvɔ ní'ì: Babeli*, Ádrùngbã kigò, m̀nyòni ònzì arí vèbhále-tsánà ndirò yà adzi ǒ arí 'ònzì òndrò ka kóndrò atdí dō dhu-tsánà. ⁶ Ndirò, ma mala dhu ní wò ndi tsibhále òri Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù bhà ngàmbi tí ì akò dhu-okú dō rò ka kakyè ale-azù nǐ dhu.

* **16:16** 16.16 Hãrmàgèdoni-tì ní Mègidò tí ka kátina kigò ǒ p̄birì. Ndi ngari ní Kàgàwà mà p̄bìndà ale mànà ngyeyà òmvu núunduya ì tdi Yèsù Krístò ìra rò ònà ngari (Zòz 5.19; 2Ká 23.29). * **16:19** 16.19 14.8 * **17:1** 17.1 17.15 * **17:3** 17.3 Ndi òlòlù ìzǎ ní yà 13.1 ò ka kàtè ìzǎ. * **17:5** 17.5 14.8

Ní, íyàdhiyà ma màla rò, idho náuko ma atdidó. ⁷ Nírò ní ndi màlàyikà náavò dhu idù, ndàti: «Ádhu idho ùko nyi ní? Ima, ma mí wò tsibhále-nyutsi ndi nòrù dhu-tì àwě indù. Ndirò, ma mí wò ka nàò ò àrùbhù dóna nà, otidyúna ràdù ì'ì idre ìzà-nyutsi ndi nòrù dhu-tì àwě átò indù. ⁸ Wò nyi nyàla ìzà ní'ì inè angyi, pbétù kòmbí kà rí mbá ì'ì. Ní, kà rüpo ùpo, òyí ò rò, ndíní òtèna ikù tí atdidó. Ndirò yà adzi ó aróko ale, kàkà inzà ka kundí òvòya ipírònga tó bhükü ò, ròpè ndi yà adzi Kàgàwà anzina rò ale, ní idho ukoya wò ndi ìzà àlà ì í rò. Obhó tí, ndi ìzà ní'ì inè angyi, pbétù kàrí'ì mbá kòmbí, ndirò kàraya nditò ito tditdó!

⁹ Irò dhu àkàna kí'ì dhu-ònga t'òvòta tó irèta nà ndíní ì dhu alú tí ale-do mbéyi! Kòrí àrùbhù ndi ìzà-do ní àrùbhù pbìri-akpá, yà wò ndi tsibhále náaràdi dòyá. Kòrí ì kà-do ní átò àrùbhù ádròdrò kámá. ¹⁰ Abádhí nzinzi ó imbò ale tó idzi-tsù òdi wà ì. Atdí-tsí nádí àdi idzi ndi ndónyù ró, yà inzà àrùbhù rí kisé-tsí nápè irà àhu ònaná. Ní, kà rìrà àhu rò, kádiya idó kàsùmi kèlè tí. ¹¹ Wò ndi inè ì'ì angyi ìzà, pbétù yà imbá arí'ì tditdó kòmbí, nyú nditírò ní àrè rí kisé ádrùngbá kamá. Ka ní atdí ale kòkò àrùbhù ale nzinzi ó, ndirò kà ràrà ndíní òtèna ikù tí atdidó.

¹² Kòkò nyi nyàla idrè ndi ìzà-otdyú ní idrè ádròdrò kámá, yà inzà àpè idzi òpè 'ònyù. Pbetù, abádhí rí ádrùngbànga tó obi àbà, 'ònyù idzi atdíkpá wòrí ndi ìzà mànà idó kàsùmi kèlè tí. ¹³ I idrè kámá kóró rí'ì nà dhu ní atdí irèta kèlè, 'àngbò fíyó ádrùngbànga tó obi mà, fíyó ádrùngbànga mànà wò ndi ìzà dzùnà ì onzi tí ní. ¹⁴ Abádhí rí Tàmá-ngba tí kátina ale ùgye atdíkpá, pbétù ndi Tàmá-ngba náadùya abádhí lèma ònzi ònzi tí ádròdrò ale dó Ádrùngbàle tí kà rí'ì, ndirò ádròdrò kámá dó Ádrùngbá Kamá tí kà rí'ì dhu-okú dò rò. Kàgàwà únzi ndàdù òvòna fíndà ale, kàkà atdí afíya nà arí kòwù ùngù ale, náadùya dhu-lèma ònzi atdíkpá ndi Tàmá-ngba mànà.»

¹⁵ Wò ndi màlàyikà náadù àtina ima ní tditdó: «Wò nyi nyàla yà mùyòni tó tsibhále àdi biya dó idha ní dhèdhèrò ale-tidò mà, dhèdhèrò ihé yà mà, dhèdhèrò pbìri ó ale mà, ndirò dhèdhèrò aláwà-tidò t'ále mànà. ¹⁶ Kòkò nyi nyàla idrè ndi ìzà-otdyú, ndi ìzà nyú mànà, rí wò mùyòni tó tsibhále nòndrò òndrò tí. Abádhí rí kàrí'ì nà dhu ùdhá kóró kà-fó rò, 'adù kùbhà tíròrò. Ndirò abádhí rí kà-zá à'a, 'adù ndi nùbhà ka-go ùbì kàzù ò. ¹⁷ Obhó tí, Kàgàwà níli wà abádhí itù rí rònzi ndi ndùdhé dhu kèlè irèta abádhí-afí ò. Abádhí rí 'irí atdí ote dó, 'adù fíyó ádròdrò kámá tó ádrùngbànga àngbò atdíkpá ndi ìzà dzùnà t'ònzita tò, ràrà àhu Kàgàwà unò ote rákà dhu ò. ¹⁸ Wò nyi nyàla ndi tsibhále ní ádrùngbá kigò, yà yàri adzi ó ádròdrò kámá dó idzi nónyù ádrùngbá kigò.»

18

Màlàyikà rí Bàbeli tó kigò rí ndùkò dhu òvo dhu (Ìsa 13; 47; Yèr 50-51)

¹ Kòrí dhu-dzidó, ma mala ngàtsi màlàyikà òrù-akpá ò rò rífo ró. Abádhí ì'ì ádrùngbá ádrùngbànga tó obi nà, ndirò yà adzi-ònga kóró náawù kàbhà ádrùngbànga tó awáwù ní. ² Nírò ní ndi kàkù orú tūna nyú nà, ndàti: «Íyàdhiyà itì wà, Bàbeli tó ádrùngbá kigò itì wà! Kòmbí kòngò wà pfòmvo aróko ró nga tí, ndirò kóró nzére-alafí-tidò aróko ró nga tí. Kòngò wà yà indrù óndrò Kàgàwà-nyikpó ó òtì àrè-tidò mà ìzà-tidò mànà náaróko

ró nga tí. ³ Obhó tí, kóró p̀birì ò ale nóm̀vù Kàgàwà bhà ádr̀r̀ngbã nàwì tó ò̀vayì, yà kà̀bhù abádhí r̀òtsù p̀bìndà m̀nyò̀nì ò dhu-òtù ò. Yà adzi ò ádr̀òdr̀ò kámá ǹǹnzì m̀nyò̀nì íyádhíyà nà, ndirò yà adzi ò mùtùruzitále ǹǹnzì kà̀bhà ábhò ònzi-okú d̀ò r̀ò.»

⁴ Wò dhu-dzidò ma miri ngàtsi ale-tù òr̀è-akpà ò r̀ò rí dhu òvò ró, ndati: «P̀bàkà alé, nyùvò wòrì kigò ò r̀ò, akye nyí nyowuna òtsù kà̀bhà nzérenga ò, nyáde kà rábàna àp̀bè àbà àtò nì. ⁵ Obhó tí, kà̀bhà nzérenga núpò wà atdíò, r̀àrà àhù òr̀è-akpà nyú ò, ndirò ndi atdíò kúfá dhu tó dhu nàrà wà ise Kàgàwà ò. ⁶ Dhu àkà konzi dhu kà-rò àdhàdhì yà ngùkpà ale-rò kánzi dhu dhu bhèyi. Dhu àkà kubho ngùkpà ale-rò kánzi dhu oyo-gùna ròsè. Ndirò yà ngùkpà ale tò kàrì ò̀vayì ùngbò ònà kópà ò, dhu àkà kungbò ò̀vayì kà tò findá ògyè ròsè oyo-gùna. ⁷ Ndirò àdhàdhì kóngónà ndòzè ndàdi ádr̀r̀ngbã ilèta mà ònzi mà̀nà ò dhu bhèyi, ní dhu àkà kàbhù kà ràdi àp̀bè mà oye tó izu mà̀nà ò. Obhó tí, afina ò kàràtina: «fma, ma marádi ádr̀r̀ngbã kamà tó tombi d̀ò tsibhá ádr̀r̀ngbã kamà bhèyi, ma ní nzi abvo-ayi, ndirò ma mí nzi adi oye tó izu ò akèkpá màtí!» ⁸ Wò dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi, atdí idho ò tí kà rí pé kóró andi-tidò mà, oye tó izu mà àwù mà̀nà tó àp̀bè nábà. Ndirò, kàzu rí kùbi rògbè atdíò, kà-dò anya nòtdì ale, Ádr̀r̀ngbãle Kàgàwà ní ádr̀r̀ngbãnga tó obi nà ale nídhunì.»

⁹ Yà íyádhíyà mà̀nà m̀nyò̀nì nanzì yà adzi ò ádr̀òdr̀ò kámá, 'adù òko ònzi ò kà mà̀nà, náambèya òdzi d̀ò, 'adù òtsúya ùli ngàngàya-rò, íyádhíyà rògbè nì kàzu-ikò àlã ì í r̀ò. ¹⁰ Abádhí níukòya itse wò ndi àp̀bè-òdò ònzi ì í r̀ò, 'adù àmbe àtina d̀ò: «Nyí nyí'ì àp̀bè ò! Nyí nyí'ì àp̀bè ò, ìnyì Bàbèli tó ádr̀r̀ngbã kigò, ndirò ádr̀r̀ngbãnga tó obi nà arí'ì kigò! Obhó tí, Kàgàwà òtdì wà anya d̀enú atdí adiyifò-sisi ò tí!»

¹¹ Yà adzi ò mùtùruzitále r̀òdzi, 'adù òko izu ò íyádhíyà-okú d̀ò r̀ò, ìmbà odzi r̀ò ì iwù nà dhu òdzi rí atdí ale mà rí'ì nídhunì. ¹² I dhu-tsi ní: orò mà, f̀uràngà tó suma-tidò mà, orú odziya nà atdíò úya odu-tidò mà, yòkpò mà̀nà. Ndirò ní úyèya uzi ní kà kódyù mberù mà, ìtiti òlòlunga tó mberù mà, s̀wà tó mberù mà, òlòlù ngbó mberù mà̀nà. Ngùkpà dhu ní mbèyi aróngu kóró itsukpò-tidò mà, oyo-kù nì kà kòbhòlò kóró dhu-tsi mà, àtsà tí kà kàtsà orú odziya nà itsukpò nì kà kòbhòlò kóró dhu-tsi mà, ndirò mùlingà tó suma-tidò nì màtí, tsumà nì màtí, àtsà kà kàtsà odu nì màtí kà kòbhòlò dhu mà̀nà. ¹³ Ngùkpà dhu ní ndrùù ikòya aróngu ùbi kà kùbì r̀ò itsu-ndi-tidò mà sòbì mà̀nà, màràsì mà, mànèmanè mà aládra-tidò mà̀nà. Ndirò ní ò̀vayì mà, akye mà, awílì r̀ò'ò idyi-ra mà nganù-kpò mà̀nà, ikyl-akpá mà tàrà mà̀nà, mùhàgù mà abádhí arádhana gèrègèrè-tidò mà̀nà, ìnc tí arí'ì ale mà ndirò ùsò kà kúsò ale mà̀nà. ¹⁴ Ndirò kà kátina ndi kigò nì: «Yà nyí nyazè atdíò nyabà kòkò ídzi dhu-tidò kóró núwì wà funú r̀ò! Ndirò, ònzi tó kóró p̀b̀k̀k̀ dhu-tsi mà, nyabhù ongónà nyaya atdíò p̀b̀k̀k̀ dhu-tsi mà̀nà kóró núwì wà! Nyí nyí ìnzi ì dhu-tsi àlã t̀dít̀d̀ò akèkpá màtí!» ¹⁵ Wò ndi kigò ìnzi mùtùruzitále níukòya itse wò ndi kigò rábàna àp̀bè òdò ònzi ì í r̀ò. Abádhí àmbèya òdzi d̀ò, 'adù òko izu ò, ¹⁶ 'àmbe àtina d̀ò: «Íyádhíyà rí'ì àp̀bè ò! Kà rí'ì àp̀bè ò, kà ádr̀r̀ngbã kigò! Kúfá ndi atdíò úya mberù nì, findá òlù ìtì ìtì tí mberù nì, ndirò òlòlù ngbó mberù nì. Kúyò ngbòna orò tó dhu-tsi mà, orú odziya nà odu-tidò mà, yòkpò mà̀nà nì! ¹⁷ Nì atdí adiyifò-sisi ò tí wò dhu bhèyi ábhò ònzi-íyà nínza wà ì!»

Bàtò-dò ùtdyá arí ale mà, i bàtò ò arúbhi ale màna, bàtò ò arí kasu ònzi ale mà, kóró ale káká yà ádrùngbǎ rèrù ò i arónzina kasu náari fíyó ípirònga òdo màna níikò itse. ¹⁸ Ní, wò kigò nùbì kàzu-ikò àlà i í rò, abádhí ambénà ùkù dǒ, 'àti: «Íngbǎ kigò ndi yàri ádrùngbǎ kigò nà ndi nǒfò?» ¹⁹ Ní abádhí ambénà àhù ùtro dǒ òyà ò izu-okú dǒ rò, 'àdù àmbe òdzì dǒ atdí. Ndirò abádhí ambénà ùkù dǒ, 'àmbe àtina dǒ: «Íyàdhiyá rí i àpè ò! Kà rí i àpè ò, ka ádrùngbǎ kigò! Yà bàtò nà arí i ádrùngbǎ rèrù dǒ ale kóró nínzi ní kà-ò rò aráhu ònzi. Pbéti, atdí adiyí-ò-sisì ò tí, kòdì wà mùtáyángá.»

²⁰ Inyi òrù-akpá, ábhù idhènu rika ndi ndi kigò nùgolo ndi dhu-okú dǒ rò! Ndirò nyí Kàgàwà bhà alé, nyí uvitatálé, ndirò nyí Kàgàwà bhà pbanábi, idhèku àkà rika ndi átò! Obhó tí, Kàgàwà òtdì wà anya kà-dǒ rùkù kánzi dhu-okú dǒ rò.

²¹ Wò dhu-dzidǒ, atdí ò rí i obi nà atdí màlàyikà níitdu dhu ò'ù ka karí dónà odu bhèyi rólo ádrùngbǎ odu-ba, ndidò ádrùngbǎ rèrù ò. Kádù àtina: «Wò dhu bhèyi ní ndi ka kí Bàbelli, ádrùngbǎ kigò níidò obi nyú nà ádrùngbǎ rèrù ò, ònzi ràdù ndàla akekpá màtí tdítdǒ. ²² Dàmù-tù mà, adyi ùyà rí ale-tù mà, rùgè-tù mà, wàndà-tù màna, rí ònzi 'iri ùnú akekpá màtí tdítdǒ. Dhèdherò kasu-tidǒ ònzi arí ale rí ònzi 'àlà ùnú tdítdǒ akekpá màtí. Ndirò dhu t'ó'ùta tó odu-girìtí mà rí ònzi ndiri ùnú akekpá màtí tdítdǒ. ²³ Tarà tó awáwù rí ònzi inga àwè ùnú akekpá màtí tdítdǒ. Ndirò àdhiingbǎ-òwátá mà pbindà kpatsibhále màna-tù rí nzi 'iri ùnú akekpá màtí tdítdǒ. Kóró kòkò dhu rí 'ònzi ùnú mùtùruzitále náari 'òzù yà adzi ò kóró ngùkpá ale tó ònzi-dóná fíyó ònzi ósè ale tí dhu-okú dǒ rò. Ndirò, nyi nyari kóró pbi rí ò ale ùtrǎ pbùkù òndrù ní. ²⁴ Ònú nga ní ndi ka kotù pbanábi-azù, Kàgàwà bhà ale-azù, yà adzi ò ka kakyè kóró ngùkpá ale-azù màna nì.»

19

Kàgàwà ònzi mùlè mà dhu tó adyi ùyà ka kí dhu

¹ Tdítdǒ, ma miri ádrùngbǎ ihé-yà-tù bhèyi rǒ'ò orú tǔna nyú ò rí dhu òvo òrù-akpá ò rò ale-tù, ndàti: «Kàgàwà àkà ilèta nà! Ká rí ndi àlè ìgù! Ádrùngbǎnga tó awáwù mà, ádrùngbǎnga tó obi màna ní kàbhà dhu! ² Obhó tí, ká rí òndrù-ànyá òtdì obhóngá dǒ ndirò obhónángá dǒ. Kòtdì wà anya wò mǎnyòni tó ndirò ádrùngbǎnga tó obi nà tsibhále* dǒ, yà adzi ò ale níti ongónà pbindà mǎnyòni tó nzère mùtso ní tsibhále. Kàgàwà nùtsè wà yà kùfu pbìkì ale-azù íyàdhiyá rǒ!» ³ Jyò rí kisè ní ndi ale-tù náavò dhu obi nyú nà, ndàti: «Kàgàwà àkà ilèta nà! Wò rí ádrùngbǎ kigò ùbi rí kàzu-ikò rǒngo ambe ùpo dǒ wò dhu bhèyi tí dhòdhòdhóngá nà!» ⁴ Jyò kumì dóná ifo nà pbàkù-akpá mà, yà ípirònga nà ifo dhu-tí màna náadù 'ùkò òtdùya dǒ, ò rùlè findá ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale Kàgàwà, 'àmbe àtina dǒ: «Àmìnà! Kàgàwà àkà ilèta nà!» ⁵ Ndirò, ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ rò atdí ale-tù náavò dhu, ndàti: «Dhu àkà nyífu àlè tó Kàgàwà, nyí kóró kàbhà alé, yà kòdò ònzi nyí nyari rò, òndrù arí ifùna, ndirò ònzi òndrù arí ifùna alé!»

Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà nduwà tó dhu òvo ka kí dhu

* 19:2 19.2 17.1-7

⁶ Wò dhu-dzidò, ma miri ádrùngbǎ ihé-yà-tù bhèyi ró'ò atdí ale-tù. Kǎmbénà ndìrì dǒ átò ábhǒ idha rǐ ndòbvù dhu bhèyi ndìrò atdí dǒ rúta ɔvɔ bhèyi. Ndi ale-tù ambénà àwa dǒ atdí dǒ, ndàti: «Kǎgàwà àkǎ ilèta nà! Obhó tí, àlè tó Ádrùngbǎle Kǎgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'í ádrùngbǎnga tó ɔbì nà ale, nídí wà p̄bìndà idzi! ⁷ Ní, kǎbhù àlè-idhè rika ndì, àlè ràmbe ùkù dǒ dhèdhe nà, ndìrò àlè ràdè àmbe kilè dǒ. Obhó tí, Tàmǎ-ngba bhà nduwa tó kàsùmì àkǎ wà, ndìrò kǎbhà tsìbhále* nóbhòlò wà ndì. ⁸ Ndi tsìbhále tó ka kǎbhù ùyùya uzì ní ka kódyù mberù ndíni kǎfó tí. Ndi mberù ní átò ùmbìlì rúmbìlì, ndàdù ilǎ mberù.» Ndi ùyùya uzì ní ka kódyù mberù rǐtèna ní Kǎgàwà bhà ale tó obhónánga tó mètso.

⁹ Nírò ní ndi màlàyikà náadù àtìna ima ní: «Ándí yàrí ɔte: Hirò nònzi ale ní yà Tàmǎ-ngba bhà nduwa tó mǎhendù ò ka kùnzi rìwù ale!» Ndirò, kǎdù àtìna tdí dǒ: «Kòkò fùkù ma mǎvò ɔte ní Kǎgàwà bhà ɔte nyú.» ¹⁰ Ní, ma mibvú ma kònzi ɔtdyàdu dǒ, ndíni ma mǎlé tí ka. Pbéù, kǎdù àtìna ima ní: «Ìnzè! Nzǒnzi dhu wò dhu bhèyi! Ima ní kasutále kèlè inyi bhèyi, ndìrò adónu bhèyi. Kǎgàwà ní ndi nyi nyàkǎ nyuko nyi ɔtdyànu dǒ ɔnzìna nyalé ale!» Àlè'í kóró àlè kábà yà Yèsù ira nà obhóna tó ɔte. Obhó tí, atdí ilǎ Alafí kèlè rǐ ndote yà Yèsù unɔ ɔte-nyutsinàrò ndìrò wò p̄bànábí tó ɔfó ò rǐ'í yàrí bhùkù ò ɔte-nyutsinàrò.

*Ɔwǒwù mǎhàgù dǒ ùpò ndàdì ale, Yèsù rǐ mǎlèmà ònzi dhu
(Zàb 45.4-8; Ìsa 11.4; 63.1-6; 2Tè 2.8; Yud 1-15)*

¹¹ Wò dhu-dzidò, ma mala òrù-akpà-li'ò ndì nǎngbe ró, ɔwǒwù mǎhàgù ràdù nditò ònà rò. Wò ndi mǎhàgù dǒ ùpò ndàdì ró í'í ale-ɔvò ní'í atdí dǒ ka kí'í a'uta nà ònà ale, ndìrò obhó dhu kèlè ùnɔ arí ale. Obhó tí, kǎrǐ ìndrù-ànyà ùnɔ, ndàdù ila ùgyè obhónánga dǒ. ¹² Kǎ-nyìkpó náambénà ùmbìlì dǒ àdhàdhì kǎzu-idà-dò bhèyi, ndìrò kà-dò rò mùkákù ní'í abho nyú. Kǐ'í rónà ka kándí atdí ɔvɔ, yà ìnzà atdí ale mà ùni ɔvɔ nà, p̄béù yà ka kèlè ùni atdí rǒ ɔvɔ. ¹³ Kǐ'í azu òwì ndì rónà mǎdzarù ndi ndáfó rónà ró. Ndirò kǒvò ní'í «Kǎgàwà bhà ɔte.» ¹⁴ Ɔrù-akpà ò p̄bànówí tó pikò náambénà òwu dǒ kǒwù ò ɔwǒwù mǎhàgù dǒ 'í'òkò rórò. Ndirò, abádhí ufó ɔwǒwù atdí dǒ úya 'àdù ilǎ mberù. ¹⁵ Atdí dǒ ndi nàkà ila tó obhi-akpà náadù àhu kà-li'ò rò, ndíni kònzi tí kóró p̄bìrì ò ale lèmà ní. Ndirò, kǎ rǐ idzi ònyu, ndùndà ìndrù tsumà tó mùgò ní. Ndirò, kǎ rǐ í ale-ònga òbè Kǎgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'í ádrùngbǎ tó ɔbì nà ale bhà ádrùngbǎ nàwí tó ònyayí náha ka karí ònà ibhu ò. ¹⁶ Kǎ-dzo ònà rò, ka kándí kǎbhà mberù-rǒ ɔvɔ ní: «Ádròdrǒ kámá dǒ Ádrùngbǎ Kamà, ndìrò, ádròdrǒ ale dǒ Ádrùngbǎle.»

¹⁷ Wò dhu-dzidò, ma mala atdí màlàyikà adyifó ò idè ró. Kǎkù ɔrú tǔna nyú nà òrù-akpà-nyì ró rángilì kóró àrè tò, ndàti: «Nyiwù nyàndu nyí atdíkpá Kǎgàwà bhà ádrùngbǎ mǎhendù tò. ¹⁸ Nyiwù ndíni nyí nya'a tí ádròdrǒ kámá-abvò mà, p̄bànówí tó ádròdrǒ ale-abvò mà, ɔbì nà arí'í ale-abvò mà, mǎhàgù-abvò mà, kǎkà abádhí-dǒ ùpò 'òkò ale-abvò mà. Nyiwù ndíni nyí nya'a tí kóró ale-abvò: kǎkà dǒyá arí'í itírò ale-abvò, ìnɔ tí arí'í ale-abvò, ìndrù arí ifùna ale-abvò, ndìrò ìnzì ìndrù arí ifùna ale-abvò.»

* 19:7 19.7 Tàmǎ-ngba bhà tsìbhále tí ka kátina ale ní kànìsà, Yèsù ná'ù ale (Èfe 5.25-32; 2Kò 11.2).

19 Tdítdö, ma mala iza* mà atdíkpá yà adzi ö ádrödrö kámá mà, fiyö pbánówí tó pikò mànà iwà ì nùndu atdíkpá, ndíní ì ugye tí ì mähàgù dö àdi ale mà, pbìndà pbánówí tó pikò mànà nà. ²⁰ Ní ka kulú ndi iza mà yà kònzí arúbhi wiwì ònzí rö títò tó nabi* mànà. Ndi wiwì-otù ö, ndi nabi aránà wò ndi iza bhà kàsè ka kúpbi ròyá ale, yà kà-wòyö ùlè arí ale núwi rö. Wò ndi iza mà atdíkpá ndi títò tó nabi mànà ka kawá ipíròrò áwùse tó dhu-ra tó ádrùngbá kàzà yà atdítdö arúla ògbe ndògbe rò ö. ²¹ Ndirò, kòkò òdòdì ale-go nakyè ní wò ndi mähàgù dö àdi ale-li'ò rò ráhu ìla tó obhi-akpá, kóró àrè ràdù abvòya ná'à 'ùlè nì.

20

Osu-akpà-ba nósò màlàyikà rí atdí lufù ato tí dhu (Dàn 7.22,27; Upf 5.9-10)

1 Wò dhu-dzidö, ma mala atdí màlàyikà òrù-akpá ö rò rífo ró. Kí'ì öyí-tsù tó fùngulà mà, ádrùngbá ádrà-mbì-ba mànà nà foná. ² Ní, kálú wò ndi ádrùngbá osu-akpà-ba, yà mähàngú ö rò í'ì osu, Pfòmvo, ndàdù òsonà atdí lufù ato tí. ³ Obhö tí, wò ndi màlàyikà náabvù ka ndi öyí ö, ndàdù ndi ihu-akpà-li'ò nápbì. Wò dhu-dzidö, kádù kàsè idù kà-tsù rö. Kánzì ka ndi dhu bhèyi tséngbá wò ndi osu-akpà-ba náàhùna, ndùtrá kóró pbìri ö ale rùwí nì, ràrà àhu wò atdí lufù ato ríku dhu ö. Wò dhu-dzidö, dhu akáya kikòlò ka ákè kàsùmì tí.

4 Ndirò, ma mala pbákámá tó tombi, ì tombi dö òkò ale tó Kàgàwà ràdù ìndrù-ànyá ìtdì abádhí rǝngò nì ádrùngbánga tó öbì àbhù. Ma mala átö dhu nì'ì yà Yèsù bhà ngámì tí ì í'ì dhu mà, Kàgàwà bhà öte ì unò ìndrù tó dhu mànà dhu-okú dö rò ka kakyè ale. I ale ní kàkà inzà ì nukò iza-ònzì màtí, ndirò kà-wòyö-ònzì màtí, 'ùlè ka ale. Ndirò, ka kupbi nzá ndi iza bhà kàsè abádhí-nyindri rö màtí, ndirò abádhí-òtsú rö màtí. Ní, abádhí núungbe ì öve-bvù rò, 'adù idzi ònyù atdíkpá Krístò mànà atdí lufù ato tí. ⁵ Wòrì ní ndi wemberè tó ungbeta. Yà òdòdì ùvùvè ngùkpá ale-go náadù nzá 'ùngbe, ràrà àhu wò atdí lufù ato rákà dhu ö. ⁶ Hirò ònzì rí ale ní kàkà ndi wemberè tó ungbeta ö rí 'ùngbè ale! Abádhí ní Kàgàwà bhà ale, ndirò öyo rí kisè öve rí mbá ádrùngbánga tó öbì nà abádhí-dö. Abádhí ní'ìya Kàgàwà bhà ndirò Krístò bhà pbàkùhání. Ndirò abádhí nóonyaya idzi atdíkpá Krístò mànà atdí lufù ato tí.

Pfòmvo öté ríku atdítdö dhu (Zèk 38-39)

7 Wò ndi atdí lufù ato ríku rò, ka kikòlòya pfòmvo Sìtanì ráhu pbìndà imbi-dzà ö rò. ⁸ Ní kádùya àrà ìfo yà adzi-pbìdö ònà arí'ì pbìri ö kóró ale-tidö ùtra rùwí. I pbìri ní Gögì mà Màgögì mànà*. Kánduya abádhí-tsù, ndíní 'ì nugye tí Kàgàwà bhà ale mànà. Ndirò, abádhí ní'ìya abhö nyù ádhàdhì ádrùngbá rèrù-bidö ösokpó bvùtí. ⁹ Abádhí náadùya 'ìfalà yà adzi ö kóró ngari ònà, 'adù Kàgàwà bhà ale tó pbanga, yà atdítdö kòzè kigö-ngbò nákpòrò. Pbéù, kàzu nùsíya òrù-akpá ö rò, ndùbì abádhí. ¹⁰ Ní Pfòmvo, yà abádhí nutrà ale, ní ka kobvúya yà atdítdö ròrù ádrùngbá kàzà

* 19:19 19.19 13.1; 17.8 * 19:20 19.20 16.15 * 20:8 20.8 Zèk 38-39 rí Gögì mà Màgögì mànà náti Kàgàwà bhà ale tó ömvù tí.

ò, yà ìzà mà, títò tó nabi mànà rí'í i. Ní abádhí abáya àpè adyíbhengá màtí ndirò kúbhingá màtí, dhòdhódhóngà nà.

Kà ríku dòná rò anya t'ítàta

(Yùw 5.26-29; Kas 17.30-31; 2Pé 3.7-12)

¹¹ Wò dhu-dzidò, ma mala ádrùngbá kamà tó òwòwà tombi-ba atdíkpá kà-dò àdi ale mànà. Yà adzi mà òrù-akpà mànà náatsè itse nyú àbadhì-ònzí rò, ìnzí 'àdù 'àla tdítò. ¹² Ndirò, ma mala ùvùvè ale, ìndrù arí ifùna ale mà ìnzí ìndrù arí ifùna ale mànà wò ndi ádrùngbá kamà tó tombi-ònzí ikò ró. Ní ka kungbè ibí bhùkù, ndirò ka kungbè ngàtsi bhùkù átò. Wò ndi-tsí ní'í ipírònga tó bhùkù. Ní ka kitdì kòkò ùvùvè ale-anya ádhàdhì i ibí bhùkù ò ka kundí yà abádhí anzi dhu-bvù ró. ¹³ Obhó tí, ádrùngbá rèrù níifo yà ònà evè ale. Ndirò oye mà oye-bvùnga mànà níifo òyà í'í ùvùvè ale átò. Ingbàtí ìli ndi ale mà-anya ka kitdì ádhàdhì ndi ale anzi dhu-bvù ró. ¹⁴ Wò dhu-dzidò, ka kawà oye mà oye-bvùnga mànà yà ìnzí aráve ádrùngbá kàzù ò. Wò ndi kàzù ò ka kí ìndrù òbvù dhu ní ndi oyo rí kisè oye ní ka kòvè dhu. ¹⁵ Ndirò, ìnzá ka kòtù iwà ka kándí òvòna ipírònga tó bhùkù ò ró ale, ní ka kabvù wò ndi kàzù-yà-ba ò.

21

Òrù-akpà-òwúta mà adzi-òwúta mànà

(Ròm 8.17-18; 2Pé 3.13-14)

¹ Wò dhu-dzidò, ma mala òrù-akpà-òwúta mà adzi-òwúta mànà. Obhó tí, wemberè tó òrù-akpà mà wemberè tó adzi mànà ní'í iwà ì úwí ró, ndirò ádrùngbá rèrù náadù í'í ìmbá tdítò. ² Ndirò, ma mala Kàgàwà bhà ìlilà kigò, Yèrusàlemà-òwúta òrù-akpà ò rò rífo, ndi Kàgàwà bhà rò ró. Kí'í iwà ka kòbhòlò ádhàdhì tóròna ka kònzí ndíni owu tí 'òtù pbìndà kpatsibhàle nà ádhingbá bhèyi ró. ³ Ní ma miri orú tùna nyú nà rí dhu òvo ádrùngbá kamà tó tombi-tí'ò rò atdí ale-tù, ràmbe àtànà dó: «Kòmbí, Kàgàwà arádi ró nga rí'í ìndrù nzínzi ò! Kà ròngo àdi atdíkpá abádhí mànà, ndirò abádhí ní'íya kàbhà ale. Kàgàwà nyú nditírò ní'íya atdíkpá abádhí mànà, ndirò ka ní'íya abádhí tó Kàgàwà. ⁴ Kúndoya abádhí-nyidha kóró. Oye ní'íya ìmbá tdítò, ndirò oye tó izu mà, uhútá mà, àpè mànà ní'íya ìmbá tdítò. Obhó tí, yà angyi í'í dhu-tsí ní'íya iwà ì úwí ró.»

⁵ Ndirò, wò ndi ádrùngbá kamà tó tombi dó ndi ndàdi ró í'í ale náavò dhu átò ndàti: «Kàní ma mí kóró dhu-tsí ònzi ròngò òwúta ná tí.» Wò dhu-dzidò, kádù àtànà ima ní: «Ándí yàrí oye. Obhó tí, ndi oye ní obhóná oye, yà ìmbá títò rí'í ònà oye.» ⁶ Kádù àtànà tdítò: «Kòmbí kóró dhu àkà wà! Ima ní Alúfà ndirò Ìmégà, kà-ti ní kóró dhu apè ndi róná rò ale ndirò kóró dhu ríku dòná rò ale. Idha-atdyú nà rí'í ale tó, ima, ma mí ipírònga tó idha-dòti ò rò ráhu idha àbhù kà ròmvè tíròrò. ⁷ Dhu lèma ònzi rí ale, náabáya fudú rò ní kòkò rí dhu. Ndirò, ima ní'íya kàbhà Kàgàwà ndirò kà ní'íya pbàkè ingba. ⁸ Pbéù odotále mà, ìnzá Kàgàwà ná'ù ale mà, nzère dhu ònzi arí ale mà, ìndrù òkye arí ale mà, mànyòni ònzi arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, sànamù ùlè arí ale mà, kóró ale, títò ùno arí mànà, ní tó ngari ní'íya áwùse tó dhu-ra tó ádrùngbá kàzù yà atdídò arúla ògbe ndógbe rò ò. Wòrì ní ndi oyo rí kisè oye.»

Yèrüsàlemà-owúta, Tàmă-ngba bhà tsibhále

(Ìsa 60; Zèk 48.30-35; Èbr 11.10,16)

⁹ Wò dhu-dzidò, atdí malàyikà níindri tidu ò. Ndi malàyikà ní'ì yà Kàgàwà bhà nàwí ríku dọyá rò àpè nùlè òyá àrùbhù kópà nùlùnà fọyá àrùbhù malàyikà nzinzi ò atdí malàyikà*. Ní kǎti ma ní: «frà kòwu atdíkpá, ndíní ma mitè tí àdhìngbǎ, Tàmă-ngba tí kátina ale bhà tsibhále indù.» ¹⁰ Ní, Hìlǎ-Alafí nírǎ ma, ndi malàyikà ràdù modyi ndàrà ma nà ádrùngbǎ ndirò ádzí atdí pbiri-akpá dò. Ní kítè Kàgàwà bhà Hìlǎ kígò, Yèrüsàlemà idù. Ndi kígò ambénà ifo dò òrù-akpá ò rò, ndámbe ìrà dò ndi Kàgàwà bhà rò. ¹¹ Ndi kígò ambénà ùmbili dò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù-okú dò rò. Kàbhà awáwù ní'ì àdhàdhì yà kiyó bhèyi arùmbili yǎspi tí kátina orú odzina nà odu bhà awáwù bhèyi. ¹² Kà-ngbò ka kákpòrò ní lubhà ní'ì odu ní ka kórú, mbèmbèna nà ndirò ádzí kunatí nà lubhà. Ndi lubhà tó tsǎtsù í'ì atdí kumí dóná óyò nà, atdí kumí dóná óyò nà malàyikà ràdù àmbe ngbọya dò dò. Ndirò ò tsǎtsù rò ka kundí oyo ní'ì atdí kumí dóná óyò nà Pbàisràyélí tò rùgànda-tsù-òvò. ¹³ Adyifò arí ndìto inǎ rò, kà-rò tsǎtsù í'ì ìbhù, adyifò aròtsù inǎ rò, tsǎtsù í'ì ìbhù. Múlayí dónǎ rò, tsǎtsù í'ì ìbhù, ndirò mùsùngú-dò nǎ rò, tsǎtsù í'ì ìbhù. ¹⁴ Ndirò wò ndi kígò-ngbò nákpòrò lubhà ní'ì atdí kumí dóná óyò nà ádròdrò odu ka kǎli sinà, ndíní ka nabhù tí rdzò lubhà. Ndirò, kóró ò odu rò ka kundí oyo ní'ì Tàmă-ngba bhà atdí kumí dóná óyò nà uvitatále-òvò.

¹⁵ Wò ndi idù ubhínà dhu àwe rò malàyikà ní'ì dhu ùdhè ka karí ní dhu nà foná: ndi dhu ní'ì orò ní ka kòbhòlò-ngbòna idù. Kǎlú ndi dhu ndíní ndi ndudhè tí ndi kígò ní kóró, kóró kà tó tsǎtsù mà, kà-ngbò ka kákpòrò ní lubhà-ongò-kpa màna. ¹⁶ Wò ndi kígò ka kasí iginado rí'ì ifo àdhàdhì: kà tó ádzìnga mà kà tó ìhùnga màna ní'ì àdhàdhì. Ní, malàyikà núudhè kóró ndi kígò-ongò-kpa wòrì izò ní. I kǎngò-kpa tó ádzìnga, ìhùnga, kǎvè màna ní'ì àdhàdhì* mbèmbè óyò lufù kilòmètèrè tí†. ¹⁷ Malàyikà núudhè lubhà átò indrù arí dhu ùdhè dhu bhèyi. Ní, kǎngò-kpa-ivè nóowúnà í'ì rò mbèmbè àrùbhù kumí kilòmètèrè tí‡. ¹⁸ Kǎngò-kpa ní'ì yǎspi tí kátina orú odzina nà odu ní ka kósi. Ndirò, ndi kígò ní'ì vǎnà dò rò rí'ì orò ní ka kósi, kadù àmbe ale-sisi àla dò ònà kiyó ò dhu bhèyi kígò. ¹⁹ Ndi kígò-ngbò nákpòrò lubhà-pfò-ngbò tòrò ka kanzì ní ní'ì orú odziya nà dhèdhèrò odu-tidò. Kà-pfò ka karù ní wemberè tò odu ní'ì yǎspi tí kátina odu, oyo rí kisè ní'ì sǎfilò, ìbhù rí kisè ní'ì kǎlèdoni, ifo rí kisè ní'ì zùmàridi, ²⁰ imbo rí kisè ní'ì sàdòniki, azà rí kisè ní'ì àkiki, àrùbhù rí kisè ní'ì krisòlitè, arù rí kisè ní'ì bèlulò, arùgyètí rí kisè ní'ì tǎpazò, idre rí kisè ní'ì krisòparazò, atdí kumí dóná atdí na rí kisè ní'ì hàyìkitò, ndirò atdí kumí dóná óyò nà rí kisè ní'ì àmàzìsitò*. ²¹ Ndirò, kòkò ò atdí kumí dóná óyò nà tsǎtsù ní'ì atdí kumí dóná óyò nà yòkpò tó odu. Ìngbàtí ìli ndi tsǎtsù mà ka kabhòlò ní ní'ì atdí yòkpò. Ndi kígò ò ádrùngbǎ ngudhà ní'ì vǎnà dò rò rí'ì orò ní ka kòbhòlò, ràdù àmbe ale-sisi ìbhù dò rǎla ndi kiyó ò dhu bhèyi ngudhà.

* **21:9** 21.9 15.1; 16.1; 17.1 * **21:16** 21.16 Kàgàwà bhà idzá atdídò ìlǎ ngari-ongò-kpa tó ádzìnga, ìhùnga, kǎvè màna ní'ì àdhàdhì Yèrüsàlemà-owúta tó kígò-ongò-kpa tó ófò bhèyi (1Ká 6.19-20).
† **21:16** 21.16 Iró, uvitatále Yùwanì azè nditè dhu ní ndi kígò rǎrì atdídò àkǎ kígò. ‡ **21:17** 21.17 Iró, uvitatále Yùwanì azè nditè dhu ní ndi lubhà rǎrì atdídò àkǎ lubhà. * **21:20** 21.20 Uvt 28.15-21

²² Ma mala nzá Kàgàwà bhà idza wò ndi kigò ò. Obhó tí, àlě tó Ádrùngbàlě Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà ale mà, Tàmǎ-ngba mànà ní ndi kàbhà idza. ²³ Wò ndi kigò arí'ì ìmbǎ adyifò mà àbì mànà atdyú nà ndínì ònánnga nawù tí. Obhó tí, Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù náarí ndi kà-ǒnga àwù, ndirò Tàmǎ-ngba ní ndi kà-ǒ tarà. ²⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró p̀bìrì ǒ ale nóokoya kàbhà awáwù ǒ, ndirò yà adzi ǒ ádròdrò kámá níuwúya fíyò ònzi nà kà ò. ²⁵ Wò ndi kigò tó tsàtsù ní ka kupbiya nzí atdí idho ǒ màtí, ìmbǎ kùbhingá nga ní'íya ànyì nídhuní. ²⁶ Kóró p̀bìrì ǒ ale nóowuya fíyò ifuta mà fíyò ònzi mànà nà ndi kigò ò. ²⁷ Ànyì, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì atdí dhu mà nóotsúya nzí. Ndirò yà òndrò ka kóndrò atdí dhu ònzi arí ale mà, tìtò ùno arí ale mànà nóotsúya nzí ànyì átò. P̀bétù, kà-ò otsúya ale ní yà Tàmǎ-ngba bhà ípìrǒnga tó bhùkù ò ka kándí òvòya ale kèlě.

22

(Zèk 47.1-12)

¹ Wò dhu-dzidò, màlàyikà nítè ípìrǒnga tó idha-akpà idù. Ndi idha ní'ì kíràwulì ǒ nga bhèyi ale-nyìkpó rí ndòtò òna nǎ, ràdù àmbe àhù dǒ Kàgàwà bhà ndirò Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi ò rò. ² Wò ndi idha náambénà òku dǒ átsí Kàgàwà bhà kigò ǒ ngudhà ǒ. Ndirò, oyoyo ndi idha-bidò í'ì dhu ní ípìrǒnga àbhù rí indrù tó itsu. Ndi itsu arána ǒ'ò rò atdí kumì dòná óyòná-gùna, atdí ato rò, kà-tì ní, kà rarána ǒ'ò rò atdí-gùna atdí àbì rò. Ndi itsu-bì nónzi rò ka kowùna p̀babi tí, kigù kóró p̀bìrì ǒ ale ní. ³ Kàgàwà òfù dhu tí ka kòzùna atdí dhu mà ní'íya ìmbǎ tditdò. Kàgàwà mà Tàmǎ-ngba mànà tó ádrùngbǎ kamà tó tombi ní'íya wò ndi kigò ǒ. Ndirò, Kàgàwà bhà ale núuléya ka. ⁴ Abádhí náalaya Kàgàwà-nyìkpa, ndirò ka kandíya kòvò abádhí-nyàndri rò. ⁵ Kùbhingá nga ní'íya ìmbǎ tditdò, ndirò ka kí'íya ìmbǎ tarà mà adyifò mànà tó awáwù-atdyú nà. Obhó tí, Ádrùngbàlě Kàgàwà náawúya ndi abádhí-dǒnga, ndirò abádhí onyaya idzi dhòdhòhónga nà.

(Mát 16.27; Gàl 6.7-8; Upf 1.1-3,7-8)

⁶ Wò dhu-dzidò, wòrì màlàyikà náadù àtìna ima nǎ: «Yàrì bhùkù ò rí'ì ote ní obhóná ote, yà ìmbǎ tìtò rí'ì ònà ote. Ndirò, Ádrùngbàlě Kàgàwà, yà p̀banábì ùnda arí p̀bìndà Hìlǎ-Alafí-otù ǒ ale, nívi ima, p̀bìndà màlàyikà ndínì inzà òtrò kàsùmì ǒ rí 'ònzi dhu mitè tí p̀bìndà kasutále tò.»

Yèsù rǐngo dhu

⁷ Yèsù ràtina: «Kànì ma mǐrà inzà òtrò kàsùmì ǒ! Hirò ònzi rí ale ní yà p̀banábì ùno ote tó ófò ǒ rí'ì yàrì bhùkù ò ote nífù rí ale!»

⁸ Ima Yùwanì ní ndi ma mǐrì ndi dhu, madù àlanà. Ní, i dhu ma mǐrì, madù àlanà rò, ma mìtsi wò i dhu nítè idù màlàyikà-ònzì, mulé ka. ⁹ P̀bétù kádù àtìna ma nǎ: «Ìnzè! Nzònzì dhu wò dhu bhèyi! Ima ní kasutále kèlě inyì bhèyi, adónu p̀banábì bhèyi, ndirò yàrì bhùkù ò rí'ì ote nífù arí ale bhèyi! Kàgàwà ní ndi nyì nyádù àkà nyuko nyè onziná ale!» ¹⁰ Tditdò, kádù àtìna ima nǎ: «Àpè nyodo yà p̀banábì ùno ote tó ófò ǒ rí'ì yàrì bhùkù ò ote òdhù ò, i dhu ràkǎ ònǎ kàsùmì níndù wà ndi nídhuní. ¹¹ Nzére dhu ònzi arí ale náká ndòngò nzére dhu kèlě ònzi. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì ale náká ndòngò ndìtì ndi dhu bhèyi tí. Ídzi dhu ònzi arí ale náká ndòngò

idzi dhu kèlě ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale náká ndòngò ndi kèlě ù'ò ndilǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

¹² Yèsù ràtina: «Kàní ma mírà inzá òtrò kàsùmì ǒ! Ní, ma mírà mùkimbà nà fudú, ndíní ma mubhò tí ìngbàtí ìlì ndi ale mà ndi ale anzi kasu-bvu rǒ.

¹³ Ìma ní Álífá ndirò Ǔmégá, kà-tì ní kóró dhu apè ndi róná rò ale ndirò kóró dhu riku dóná rò ale.»

¹⁴ Hìrò nonziya ale ní kákà ròyá mberù ù'ò rí rilǎ ale. Abádhí ní ndi kigò ò otsúya ndi kigò tó tsàtsù ǒ, 'àdù ípìrǒnga ìbho arí ìndrù tò itsu-kpǒ òtò.

¹⁵ Pbéttù, irinǎ rò okoya ale ní ìtsě, yà inzá nga nǒfò dhu ònzì arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, m̀nỳò̀nì ònzì arí ale mà, ìndrù òkye arí ale mà, sànamù èlě arí ale mà, tìtò nòzè 'àdù kànò ale mànà.

¹⁶ Yèsù ràtina: «Ìma, ma mòvi pbàkà màlàyikà ndíní adì tí kóró kòrì dhu tó ngàmì tí kànísá ǒ. Ìma ní Ádrùngbá kamà Dàwudi-dhù tó mùdzakuru, yà kùtsingánà arùmbilì alalì.»

¹⁷ Ndirò Hìlǎ-Alafí mà Àdhìngbá mànà ràtina: «frà!»

Ndirò, yà dhu ìrì rí ale náká ndàtì átò: «frà!»

Ìdha-atdyú nà rí'ì ale náká ndìrà, ndirò ípìrǒnga tó ìdha nòzè ale àkǎ ndìrà kàkò tírǒrò.

Dhu riku dóná rò ote

¹⁸ Ìma Yùwanì, ma mí yàrí dhu òvò kpangba yà pbànábí unò ote tó ófò ǒ rí'ì yàrí bhükü ò ote ìrì rí ale tò kóró: ndi ale apé dhu isě yàrí bhükü ò ka kándí dhu dǒ, ní ndi ale rǎbàna àpbè dǒ, Kàgàwà iséya yà yàrí bhükü ò ka kándí àpbè isě tí. ¹⁹ Ndirò, ndi ale apé atdí dhu mà nípfò wò ndi pbànábí unò ote tó ófò ǒ ka kándí yàrí bhükü ò ote ò rò, ní Kàgàwà nípfòya ndi ale àmbènà àbàna yà ndi bhükü ò ndi ndókò fìndá làkà ndi ale tò dhu-dǒngadhu-dǒnga. Ndi ale otsúya nzi Kàgàwà bhà ìlǎ kigò ò, ndirò kǒtòya nzi yà ípìrǒnga àbhě arí ìndrù tò itsu-kpǒ.

²⁰ Wòrì dhu tó obhóna itè rí ale ràtina: «Kàní ma mírà inzá òtrò kàsùmì ǒ!»

Àmìnà! frà, Ádrùngbále Yèsù!

²¹ Ádrùngbále Yèsù àkǎ ndàsò nyí kóró!